597832 Racc. Vill. F. 152

PRAXIS NOVISSIMA

Et ampliſsimus, abſolutiſsimusque

TRACTATVS

DE ELECTIONE, ET VARIATIONE FORI,

Seu dilucida Commentaria ad leg. vnic. C. quando Imper. inrer pupill. & vid. & Conſtitut. Regni Statuimus de Magiſtr. Iuſtitiar.

AVTHORE

IO. MARIA NOVARIO I. C. LVCANO,

Nuper in Prouincijs Capitinatæ Apuleæ, & Comitatus Moliſij per Catholicam Maieſtatem Regio Auditore, & Conſiliario.

Pars Prima.

Opus ſanè Aureum hac quarta Editione diligentius recognitum, ſingulis in locis auctum, luculenter locupletatum, pluribuſque integris Quæſtionibus, nouiſque dubiorum reſolutionibus illuſtratum.

Iuris Studioſis in Scholis, & in vtroque Foro verſantibus non modo vtile, ſed apprimè neceſſarium.

EXCVSSÆ SVNT AD CALCEM PRO CORONIDE INTEGRÆ DECISIONES In hac materia à totius Orbis Supremis Tribunalibus emanatæ, & in Opere citatæ.

CVM SVMMARIIS, ET INDICIBVS LOCVPLETISSIMIS, tàm ſingulorum Capitum, quàm omnium verborum notabilium, & Memorabilium.

VENETIIS, Apud Paulum Balleonium. M.DC.LXX.

SVPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIO.

Digitized by Google

AVTHOR AD LECTOREM.

CVM circa interpretationem *practicabilis Materiæ Electionis , & Variationis Fori particularis peroptaretur Tractatus , Idequidem perſpicientes , non quod plus alijs potuimus ; ſed quia plus cæteris voluimus publicæ conſulendo vtilitati Annis non longè elapſis noſtros Adoleſcentiæ fructus diſpenſando illam exarauimus , quos iuueniles conatus maxima cupiditate receptos fuiſſe experientia rerum magiſtra ſatis edocuit vndè ſicuti tunc (Amice , & Candide Lector) benignè illos fouiſti, itidem nunc quoque hanc nec improbes induſtriam, dum vberiorem , locupletiorem denuò hac ſecunda Neapolitana impreſsione vndique à quibuſcunque expetitum , & acclamatum iterùm renaſci pluries inſtanti curauimus ,*

Cæterum quatenus conſideramus non de futuros maleuolus , inuidoſque per plura , ac maligna vanè alloquuturos, nulla afficimur triſtitia, nec vexamur cura ; Tum quia huius eſt ſæculi labes quædam & macula virtuti inuidere ; Tum præterea , nam ſatis cognoſcimus illos in hanc incidere foueam qui communi calculo , vel beneficij obſtrectatores , vel virtutis hoſtes eximantur , Indè malumus nobis alios , quam nos cæteris inuidere iuxta illud.

Inuidus eſſe nolo , inuidioſus eſſe laboro .

Præſtat namque inuidioſum eſſe potius , quam Miſerabilem litterarum que egenum , ipſorum que libenter miſerebimur , eiſque ex corde remittemus , nec peccantibus , ſed peccatis , iraſcemur , puſilli inquam hominis eſt mordentem repetere , ad inſtar Murium , & Formicarum , ad quas vbi manus admouentur ora conuertunt , imbecilla ſiquidem putant ſe lædi , ſi tangantur , vt à Seneca cap. 33. de Ira. *admonemur .*

Sat ſit ſcriptis mandaſſe , quæ ſcribere ſciuimus , neque enim omnia bellè venuſtéq; libros continere poſſe edocuit , Martial. lib. 1. epigram. 16. *in illis verſiculis .*

Sunt Bona , ſunt quædam Mediocria ſunt Mala plura ,
Quæ legis hic aliter , non fit Auite liber .

Cenſores igitur edant in lucem aliquid ſimile , nam ſic eorum enitebit Doctrina , interimq; à morſu abſtineant iuxta illud eiusdem Martialis lib. 1. Epigram. 59.

Cum tua non ædis carpis mea carmina leli
Carpere , vel noli noſtra , vel æde tua .

Quibus concinunt alij duo verſus ſub horum verborum formula videlicet .

Inuidus , aut taceat noſtri detractor honoris ,
Aut aliud melius (ſi ſciat) edat opus .

Tandem te latere volumus ad commune commodum iam ſub prælo ſtare inſignem , & vtiliſſimum tractatum de Grauaminibus Vaſſallorum , quem (Deo dante) quam citiùs expecta , & interim , Vale .

D. IO. MARIÆ NOVARIO

V.I.D. ſolertiſſimo, & in Prouincijs Capitinatæ Apuleæ Comitatuſque Moliſij per ſuam Maieſtatem Conſiliario.

Ioannes Antonius Nouarius Eccleſiæ Neapol. Canonicus, & eiusdem Curiæ vnus ex Conſultoribus Frater. S.P.D.

NON poſſum non, mi frater, mihi gratulari, quin te, & eruditione, & ætate reuerâ ſuperiorem; & omnem hanc laudem, quæ ex tuis litterarij laboris fructibus percipienda tibi abſque dubio eſt, in me, meoſque omnes deriuandam cenſeam: qui tuus, qui tui ſunt, præſertim, qui tibi, vt in propinquitate, in amore coniunctiorem me prædico: gratulor, inquam, mihi, cui, & tu nomine deuinctiorem facilè confiteris: & vt enim amor, qui fratrum pectora, ſuauibus charitatis vinculis ſtrictè obligat, omnium, audit maximus; ita, & ille qui inter nos, tàm propinquitatis, quàm neceſſitudinis compagibus ſtrictiſſimus intercedit; omnium, cum ſit maximus, maximo etiam maior meritiſſimo audiat, neceſſe eſt. Parenti etiam noſtro (dicam ne Doctori?) lubens gratulor, cuius in nos exanclatis laboribus à te, vt natu, ſic doctrina maiori gratia grata, quia non tarda, tàm copiosè redditur. Exemplar ille nobis ad eruditionem, & virtutem ſemper fuit: mihi iam, non ille ſolum, ſed etiam tu; qui vberiori gloriæ meſſe, & illius laboribus, & optatis reſpondiſti, meritò eris, meritò ſequor: etſi iniquis paſſibus, animo tamen æquo illum te incitantem; ad honeſtam vadentem imitabor illud ſeparatus, non te, non illum mihi vnquam ad altiora gradienti defuturos, & ſicuti lapſos fuero, cui innitar leuaturo proprius fidam. Benè olim Scamander apud Homerum, ab Achille obſeſſum Simoentem aduocat.

Frater amice, homialis pariter compeſcere vires ambo huius ſtudeamus inclamans; Benè Hectoriam iam impar congreſſus Achilli, vt ſibi ſuppetiatum veniat.

Deiphobum fratrem intento clamore vacabat.

à quo deſtitutus ſibi iam conclamatum illicò, ſatiſque cedendum iniquis perſuaſit. Sic apud Platonem Adimantus Glaucones aduerſus Socratem differentis cauſam excipiens, nondum, ait, Socrates ſatis hac de re diſſertum. Cur ita? nempè quia id nondum eſt dictum, quod maximè dictum oportuit; cui Socrates; igitur, addit, frater adeſto viro; vt habet prouerbium; quare tu, ſi quid hic prætermiſit, adiua. Idem ago, arctiori tamen cauſa, frater fratri adeſto, ac ſupetias fert, mi frater, qui, & amicus; viciſſim vellem, & ſi poſſem ego, potero pater, non exemplo, fraterno auxilio; multumque mihi me conſequutum credam, cùm è ſapientis monitu ſciam, fratrem, qui adiuuatur à fratre, ciuitate munita longè eſſe potentiorem; nam melius eſt duos eſſe ſimul, quam vnum, (idem ait) habent enim emolumentum ſocietatis ſuæ: ſi vnus ceciderit ab altero fulcietur. Procul illi ſint, quos, cùm natura coniunxit prouida, imprudens diſſociauit ſimultas, nam profectò, vt cum Euripide dicam.

Res dira verbis inuicem altercarier,
Dictiſque fratres dimicare mutuis,
Si quando lis inciderit, aut contentio.

Cui enim Caini cum Abele, Iacobi cum Eſaù, Romuli cum Remo, Etheoclis cum Polinyce, Antonini cum Geta diſſidia non mirabitur? quis non ſtupebit, quis non abominabitur? ſi qui gente, cognatione, affectu coniuncti ſunt, (in ſacris litteris) fratris nomine condecorantur, qui natura ſumus, nonne melius fraternis inuicem operibus, mutuiſue beneficiis de nobis oportebit benemereri? præſertim, cum frater, & fidelis in iiſdem pro eodem vſurpentur; ſi enim, vt Terentius in Adelphis ex Philoſophorum veterum diſciplina ait, vetus quidem hoc verbum, amicorum inter ſe, communia eſſe omnia; & amicitiam æqualitatem Pythagoras apud Agellium vocabat; qui, & æquales ſumus, & natura, & amore: quare non amicorum, quare non fratrum, & laudibus, & virtute fruemur: communis ergo tua hæc laus, mi frater, & mihi eſt. Itaque hanc augeas vtinam, & Deus tuorum luſtrantium annorum ſeriem augeat in generis noſtri gloriam, in noſtrorum maleuolorum admirationem. O vtinam, &

Dij tibi dent annos, continuentque tuos.
Precor è communi vtrique noſtrum Muſa.

ELEN-

ELENCHVS SINGVLORVM CAPITVM. TOTIVS OPERIS.

ARGVMENTA.

Quæſtionum primæ Sectionis in qua præmiſſa generalia ad materiam reponuntur.

1 Quid ſit electio, & Variatio Fori, Quæſt. 1. p. 3.
2 Quænam requirantur in Electione, & Variatione fori facienda, q. 2. p. 5.
3 Variatio fori An, & quando concedatur ſicuti conceditur Electio, quæſt. 3. p. 9.
4 Variatio Fori quoties fieri poſſit, & concedat priuilegiatis perſonis, quæſt. 4. p. 13.
5 Electio, ſeu Variatio fori facta abſque aliquo ex requiſitis neceſſariis. An ſit ipſo iure nulla, vel parte petente debeat annullari, & ſic ope exceptionis, q. 5. pag. 15.
6 Electio Fori Num in dubio cenſeatur, cum omnibus ſolemnitatibus, & requiſitis neceſſariis facta, quæſt. 6. pag. 16.
7 Electio, ſiuè Fori Variatio. An poſſit fieri per procuratorem nomine priuilegiatarum perſonarum, itaut, & ille valeat quoque iurare de perhorreſcentia, q. 8. p. 17.
8 Ius eligendi, & variandi Forum, Num ſit fauorabile, vel odioſum. Quæſt. 8. p. 18.
9 Electionis Fori priuilegium, Num procedat tàm in Tribunalibus ſæcularibus, quam in Eccleſiaſticis ita quod priuilegiatæ perſonæ per viam electionis Fori omiſſo loci ordinario Curiam Romanam adire poſſint, q. 9. p. 19.
10 Electionis, ſeu Variationis Fori exceptio oppoſita Num per proceſſum ad vlteriora cenſeatur reiecta, quæſt. 10. p. 21.
11 Electionis, & variationis Fori priuilegium, Num ſit Reale, vel perſonale, quæſt. 11. p. 21.
12 Electionis, & variationis Fori priuilegio an, & quando renunciari poſſit, & quid ſi fuerit renunciatum omni legum auxilio, q. 12. p. 22.
13 Renunciatum in dubio, Num præſumatur priuilegio Electionis, & Variationis fori, q. 13. p. 26.
14 Renunciatio Electionis Fori facta ab eo, qui non fuit certioratus de beneficio, cui renunciati, An valeat, q. 14. p. 28.
15 Electio, & Variatio fori quouſque à perſonis priuilegiatis opponi poſſit, q. 15 p. 28.
16 Electione fori facta an ſtatim ſint ligatæ manus Iudicis coram quo litigatur, licet ei non fuerit inhibitum, q. 16. p. 30.
17 Iudex à quo an poſſit præfigere terminum habentibus priuilegium Electionis fori, vt infra illum ſe præſentent coram Tribunali, quod elegerunt, q. 17. p. 30.
18 Priuilegiatus fori electionis beneficio citatur, Num teneatur comparere, ſuumque priuilegium allegare. q. 18. p. 31.
19 Priuilegiatis perſonis eligentibus forum, ſi opponatur quod tales non ſint, quid agendum, q. 19. p. 32.
20 Notarii Aſſertio in procurationis Inſtrumento ſcilicet (Talis Vidua, Talis pupillus, &c.) An ſufficiat, itaut non requiratur alia probatio ad verificandum ſe eſſe tales, quales eſſe negatur per aduerſarium, q. 30. p. 34.

ARGVMENTA.

Quæſtionum Secundæ Sectionis, in qua perſonæ priuilegiatæ habentes priuilegium Electionis Fori recenſentur.

21 Orphanus an Electionis, & Variationis fori priuilegio gaudeat, q. 1. p. 36.
22 Orphanus quis dicatur ad effectum, vt valeat huiuſmodi Electionis Fori beneficio vti, q. 2. p. 37.
23 Pupillus an, & quando gaudeat Fori Electionis, & Variationis priuilegio, q. 3. p. 37.
24 Pupillus quis dicatur, vt Electionis, & Variationis fori beneficio vti valeat, q. 4. p. 38.
25 Pupillaris ætas ſi negetur per aduerſarium à quo nam ſit probanda, & qualiter probetur, q. 5. p. 40.
26 Vidua an, & quando Electionis, & Variationis fori priuilegio potiatur, q. 6. p. 41.
27 Vidua quænam dicatur ad hoc, vt huiuſmodi beneficio vti valeat, q. 7. p. 43.
28 Morbo diuturno fatigatus an, & quando fori Electionis, & Variationis beneficio gaudeat, q. 8. p. 45.
29 Morbus qualiter probetur, & quis illum probare teneatur, & quænam dilatio ad illum probandum ſit concedenda, & quandiu durare præſumatur ad effectum, de quo ſupra, q. 6. p. 47.
30 Infans Expoſitus an priuilegio Electionis, & Variationis fori fruatur, q. 10. p. 48.
31 Meretrix an, & quando beneficium Electionis, & Variationis fori allegare poſſit, q. 11, p. 48.
33 Meretrix quænam dicatur ad effectum de quo ſupra, q. 12. p. 49.
33 Virgo Num, & quando beneficio electionis, & variationis fori fruatur, q. 13. p. 50.
34 Virgo quænam dicatur, & virginitas in muliere, an præſumatur, & qualiter probetur ad ſi rem de quo ſupra, q. 14. p. 51.
35 Scolaris num fori electionis, & Variationis beneficio vti poſſit, q. 15. p. 52.
36 Prodigus an & quando Electionis: & variationis fori beneficio vti poſſit, q. 16. pag. 53.
37 Prodigus quiſnam dicatur ad effectum de quo ſupra quæſt. 17. p. 54.
38 Auarus an, & quando Beneficium Electionis, & variationis fori habeat, q. 18. p. 54.
39 Auarus quiſnam dicatur ad effectum de quo ſupra, q. 19. p. 55.
40 Senex Beneficium electionis, & variationis fori, An & quando prætendere poſſit, q. 20. p. 56.

Senes

41 Senes quiſnam dicatur ad effectum de quo ſupra, q. 21.p.57.
42 Mercator an habeat beneficium eligendi, & variandi forum, q. 22.p.58.
43 Mercator quiſnam dicatur ad effectum de quo ſupra, q.23.p.59.
44 Vniuerſitas Num beneficio electionis, & Variationis fori vti poſſit, q.24.p.59.
45 Vniuerſitas quænam dicatur ad finem de quo ſupra, q.25.p.60.
46 Collegium, ſiuè Sedile num, electionis, & Variationis fori priuilegio frui valeat, q 26.p.60.
47 Hæreditas iacens num beneficio electionis, & Variationis fori vti poſſit, q.27.p.61.
48 Agricola, ſiuè Ruſticus an electionem, & Variationem fori habeat, q.28.p.62.
49 Nauta An electionem, & variationem fori allegare poſſit, q.29.p.63.
50 Peregrinus, vel Aduena fori electione, & variatione, Num vti poſſit, q.30. p.63.
51 Peregrinus, & Aduena quiſnam dicatur ad finem, de quo ſupra, q. 31.p.63.
52 Captus ab hoſtibus an habeat fori electionis, & variationis beneficium, q.32.p.64.
53 Pauper ab electionis, & Variationis fori beneficium allegare poſſit, q.33.p.65.
54 Pauper quis dicatur, & paupertas quomodo probetur ad finem de quo ſupra, q.33.p.67.
55 Amore captus, Num electionis, & Variationis fori priuilegium vti poſſit, q.35.p.68.
56 Damnatus ad carceres, Num electionis, & variationis priuilegio gaudeat, q.36. p.69.
57 Damnatus ad Triremes, Num electionis, & Variationis fori beneficio gaudeat, q.37.p.72.
58 Relegatus, vel deportatus in inſulam Fori electione, & Variatione, an vti poſſit, q. 38. p.72.
59 Dæmoniacus, Num electionis, & Variationis, beneficio iuuetur, q.39.p.72.
60 Decoctus, An, & quando electionis, & Variationis fori priuilegio potiatur, q.40. p.73.
61 Ebrioſus, ſiue ſolitus inebriari, Num beneficium electionis, & variationis fori prætendere poſſit, q.41. p.73.
62 Furioſus Mente captus, Freneticus, An, & quando electionis, & Variationis beneficio vti poſſit, q.42. p.74.
63 Furioſus, An quis præſumatur, & qualiter probetur Furor ad effectum, de quo ſupra. quæſt. 43. pag. 75.
64 Fatuus, An vti poſſit electionis, & Variationis fori beneficio, q.44.p.76.
65 Fatuus quiſnam dicatur ad finem de quo ſupra, quæſt. 45.p.77.
66 Lunaticus, Num fori electionis, & Variationis priuilegium allegare poſſit, q.46.p.77.
67 Lunaticus, quiſnam dicatur ad effectum, de quo ſupra, q.47.p.77.
68 Conuentus ad finem electionis, & Variationis fori beneficio, an vtatur, q.48.p.77.
69 Eccleſia, num beneficio electionis, & variationis fori fruatur, q.49.p.78.
70 Pia cauſa, An gaudeat beneficio electionis, & Variationis fori, q.50.p.79.
71 Pia cauſa quænam dicatur ad finem de quo ſupra, q. 51.p.79.
72 Clericus, An & quando fori electione, & variatione vti poſſit, q.52.p.82.
73 Clericatus à quo ſit probandus, & qualiter probetur ad effectum, de quo ſupra, q.53.p.87.
74 Hoſpitale num in ſuis cauſis electionis, & variationis fori beneficio, vt poſſit, q. 54.p.89.
75 Conſeruatorium puellarum ſecularium, an electionis, & variationis fori priuilegio, vti validè poſſit, q. 55. p. 91.
76 Confraternitas, Extaurita, ſiuè Confratrum, Oratorium, An electionis, & variationis fori priuilegium allegare valeant, q. 56. p. 91.
77 Mons Miſericordiæ, ſiuè Pietatis, vel Pauperum, an electionis, & variationis fori beneficio validè frui poſſit, q. 57. p. 93.
78 Mons Pietatis, ſiuè miſericordiæ, vel Pauperum, quidnam ſit, & quænam habere ſoleat Capitula ad effectum de quo ſupra, q. 58. p. 93.
79 Schola litterarum, & Seminarium, an electionis, & variationis fori priuilegio vtantur, q. 59. p. 94.
80 Publicè pœnitens, an electionis, & variationis fori beneficio fruatur, q. 60. p. 94.
81 Monachus, Num habeat beneficium electionis, & variationis fori, q. 61. p. 95.
82 Monialis, an fori electione, & variationes potiatur, q. 62. p. 95.
83 Nouitius, an priuilegio electionis, & variationis fori acti poſſit, q. 63. p. 96.
84 Oblatus alicuius Monaſterij, Num electionis, & variationis Fori priuilegio vtatur, q. 64. p. 98.
85 Conuerſus, ſiue Conuerſa alicuius Religionis, An electionis, & variationis fori priuilegio frui poſſint, q. 65. p. 99.
86 Tertiarius, ſiue Tertiaria, vel Bizocha, an priuilegio electionis, & variationis fori vtatur, q. 66. p. 100.
87 Eremita, num electionis, & variationis fori priuilegium allegare poſſit, q. 67. p. 100.
88 Eremitæ quodnam ſit nomen, & quid ſignificet ad finem de quo ſupra, q. 68. p. 101.
89 Miles Hieroſolymitanus, vulgo Caualier di Malta, Milites S. Iacobi, S. Lazari, Alcantaræ, Calatrauæ, Aurei Velleris (vulgo de Teſone) & ſimiles num electionis, & variationis Fori priuilegio vtantur, q. 69. p. 102.

ARGVMENTA.

Quæſtionum quartæ, & vltimæ Sectionis, in quà enumerantur caſus in quibus electionis, & variationis fori priuilegium concedatur, vel denegetur.

90 Conſors litis priuilegiato, An, & quando electionis, & variationis Fori priuilegio frui valeat, q. 1. p. 110.
91 Cauſa connexa, quænam dicatur ad finem, de quo ſupra, q. 2. p. 112.
92 Vxor Miſerabilis perſonæ, An, & quando eodem electionis, & variationis fori Beneficio gaudeat, quo vir vtitur, q. 3. p. 114.
93 An Sponſa habentis fori electionem, Num gaudeat eodem priuilegio eligendi Forum ſicuti Sponſus, q. 4. pag. 116.
94 Maritus, vel Sponſus perſonæ priuilegiatæ, Num eodem electionis, & variationis fori priuilegio vti poſſit quo vtitur eius vxor, vel ſponſa, q. 6. p. 117.
95 Sponſa de futuro, & de præſenti quænam dicatur, & qualiter probentur ſponſalia, & Matrimonium ad finem, de quo ſupra, q. 6. p. 118.
96 Concubina habentis priuilegium electionis fori, An gaudeat eodem beneficio, q. 7. ibid.
97 Parentes, & ſic Pater, Mater, Num gaudere poſſint priuilegio electionis, & variationis fori ex cauſa filij priuilegiati, q. 8. p. 119.
98 Filius miſerabilis perſonæ, Num eodem electionis, & variationis fori beneficio gaudeat, quo, & Pater, q. 9. p. 120.
99 Paternitas, Maternitas, & Filiatio, qualiter probentur ad finem de quo ſupra, q. 10. p. 126.
100 Frater priuilegiatæ perſonæ, An & quando vti poſſit, beneficio electionis, & variationis fori, quo fruitur Fratres, q. 11. p. 127.
101 Fraternitas qualiter probetur ad finem de quo ſupra, q. 12. ibid.
102 Fideiuſſor priuilegiatarum perſonarum habentium electionem fori, Num eodem priuilegio vti poſſit, q. 13. p. 128.
103 Ceſſionarius Miſerabilis perſonæ, An eodem electionis fori priuilegio vtitur, quo, & vti poſſit principalis cedens, q. 14. p. 131.
104 Negotiorũ Geſtor miſerabilis perſonæ, An electionis,

nis,& Variationis fori beneficio validè vti poſſit, qu.15. pag.132.

105 Seruiens Eccleſijs, An gaudeat priuilegium electionis,& variationis fori,q 16.p.133.

A R G V M E N T A,

Quæſtionum quartæ, & vltimæ Sectionis, in qua enumerantur caſus in quibus electionis, & variationis fori priuilegium concedatur, vel denegetur.

106 Electio fori,num intentari poſſit à miſerabilibus perſonis, quando Barones, & Domini habent iuriſdictionem primarum: & ſecundarum cauſarum derogantem omnibus,& quibuſcunque priuilegijs, q.1.p.134.

107 Electio fori; An conce latur ſi iuriſdictio primarum, & ſecundarum cauſarum derogatoria priuilegij cum clauſula *motu proprio* per Regem Baroni conceſſa foret, q.2.p.136.

108 An ſi in derogatione priuilegiorum facta in conceſſione iuriſdictionis Baroni adeſſet Clauſula *Non obſtantibus priuilegijs quorum ſpecialis mentio facienda eſſet*, electionis fori priuilegium à priuilegiatis poſſit intentari.q.3.p.136.

109 Electio fori, An poſſit fieri quando in conceſſione Iuriſdictionis facta Baronibus cum derogatione priuilegiorum reperitur inſerta clauſula *quorum tenores*, qu. 4. pag.137.

110 Electio fori, An competat, vbi in conceſſione iuriſdictionis cum derogatione priuilegiorum facta Baroni adeſt clauſula,*ex certa ſcientia*,q.5.p.137.

111 Beneficium electionis Fori, Num habeat locum, ſi in conceſſione iuriſdictionis cum derogatione priuilegiorum reperiatur clauſula *pro expreſſis habentes*,q.6.p.138.

112 An ſi conceſſio iuriſdictionis cum derogatione priuilegiorum ſit facta cum priuilegij, & verbis ampliſſimis habeat locum electionis fori beneficium, q.7.p.138.

113 Electio fori, num competat Vaſſallis,quando Baroni eſſet conceſſa iuriſdictio primarum,& ſecundarum cauſarum derogatoria priuilegiorum per Relationem ad aliud priuilegium, in quo adeſſet expreſſa derogatio priuilegij miſerabilium perſonarum,q.8.p.139.

114 An vbi iuriſdictio conceſſa à rege cum derogatione *l.vnic.Cod.quando Imperat.&c.* reuertitur in demanium, electio fori à priuilegiatis illius loci intentari poſſit,qu.9.pag.139.

115 Electio fori, An ceſſet, vbi conceſſio Iuriſdictionis primarum, & ſecundarum cauſarum cum derogatione priuilegiorum eſſet facta per clauſulas generales, Verum conſtaret de mente Principis,q.10 p.139.

116 Electio Fori an, & quando concedatur miſerabilibus perſonis,qui ſunt vaſſalli,Itavt in præiudicium curiarum Baronalium poſſint adire Regia Tribunalia,q.11.p.140.

117 Electio fori an tàm in cauſis ciuilibus, quàm criminalibus priuilegiatis perſonis competat,q.12.p.141.

118 Electionis fori beneficium allegari poſſit, vbi miſerabilitatis qualitas lite pendente ſuperuenit,q.13,p.144.

119 Electio fori,Num detur quando priuilegiatus agit ex iure ceſſo,q.14.p.145.

120 Electio fori, an competat priuilegiato obligato in forma Cameræ,q.15.p.148.

121 Electio fori, num competat quando priuilegiatus ſatiſdet de iudicio ſiſti, ſeu de ſtando iure, vel de iudicatum ſoluendo,q,17.p.148.

122 Electio fori num fieri poſſit, quando priuilegiatus in Tribunali in quo lis agitur dederit cautionem expenſarum,q.17.p.149.

123 Electio fori, an ſit admittenda vbi priuilegiatus petijſſet copiam libelli in Tribunali, in quo conuentus fuit,q.18.p.149.

123 Electio fori an detur, ſi à priuilegiato eſſent datæ ſportulæ Iudici,q.19.p.149.

125 Electio fori,An poſſit fieri à priuilegiato,caſu quo ſatis dediſſet de parendo mandatis Curiæ,in qua fuit conuentus,q.20.p.150.

126 Electionis fori priuilegium,num allegari poſſit,quando priuilegiatus conſtituiſſet procuratorem penes acta in illa Curia,in qua fuit conuentus,q.21.p.150.

127 Electio fori, Num competat priuilegiato Contumaci,q.22.p.150.

128 Electio fori an concedatur in lite incepta cum defuncto,cui priuilegiatus ſucceſſit,q.23.p.151.

129 Electio fori an ſit concedenda vbi agitur de cauſa concurrentiæ in quinquennali dilatione, q.24.p.152.

130 Electio fori, Num competat priuilegiatis perſonis, qui fuerunt citati ad recognoſcendam Apocham,q.25. pag.153.

131 Electionis fori beneficium,Num duret,quando miſerabilitatis Ratio ceſſat,q.26.p.154.

132 Electio fori, an habeat locum, vbi priuilegiatus conuenitur in loco contractus,q.27.p.156.

133 Electio fori an habeat locum,vbi priuilegiatus comparet in cauſa vti tertius,q.28.p.156. (licet ibi ex errore Typographi aliud dicat.)

134 Electio, fori an concedatur habendi priuilegium, vt poſſit conueniri coram pluribus Iudicibus,q.29.p.157.

135 Electionis fori beneficium, an competat perſonis priuilegiatis, & miſerabilibus, quæ ſunt diuites, quæſt. 30.p.158.

136 Electio fori num concedatur, vbi perſona priuilegiata eſſet laudata in Authorem, q.31. p.159.

137 Electionis,& Variationis beneficium num habeat locum; quando per vnam, ex partibus vigore pragmaticæ odia litium ſub Rubr. de Arbitris petitur compromiſſum,q.32.p.160.

138 Electionis fori beneficium, num competat perſonis priuilegiatis,qui ſunt excommunicati, q.33.p.161.

139 Electionis fori beneficium, An competat in redditione rationum,& Reliquorum ſolutione, q.34. p.162.

140 Electionis fori beneficium, num intentari poſſit in cauſis Regiorum Officialium, q.35.p.164.

141 Electionis fori beneficium à priuilegiatis,& perſonis miſerabilibus num poſſit opponi, quoties litem habent cum Militibus. q.36.p.165.

142 Priuilegium eligendi,& variandi forum,num competat miſerabilibus perſonis, vbi litigant cum Baronibus, q.37.p.166.

143 Electio,& variatio fori,an ſit concedenda miſerabilibus perſonis conuenris pro ſalario Aduocatorum, & procuratorum,q.38.p.167.

144 Electionis fori priuilegium non poſſit opponi à priuilegiato aduerſus citationem ſuper tenore Inſtrumenti contra eum factam,q.39.p.167.

145 Electionis fori beneficium,num habeat locum in cauſis Fiſcalibus,q.40.p.168.

146 An in cauſis minimis, & parui momenti habeat locum electionis fori priuilegium,q.41.p.169.

147 Cauſæ modicæ,& parui momenti,quænam appellari poſſint tàm in Ciuilibus,quam in Criminalibus ad effectum,vt electionis fori priuilegium ceſſet,q.42.p.170.

148 Electio fori,Num concedatur in cauſis executiuis, & ſummarijs,q.43.p.171.

149 Cauſæ ſummariæ,& executiuæ, quænam dicantur ad finem,de quo ſupra, q.44. p.172.

150 An in cauſis Feudalibus concedendum ſit electionis fori priuilegium,q.45.p.175.

151 Feudum quaternatum, quidnam ſit ad finem, de quo ſupra,q.46.p.175.

152 Electionis fori beneficium,an competat contra locatos Regiæ Dohanæ,q.47.p.176.

153 Electio fori, num habeat locum in cauſa Reconuentionis,q.48.p.177.

154 Reuariatio fori,an ſit concedenda Reo non exiſtente in fortijs Curiæ,q.49.p.177.

155 Electio fori, An competat ſi priuilegiatus eſſet obligatus,quod vbique poſſet conueniri,q.50.p.178.

156 Electionis fori beneficium,An habeat locum vbi agitur de re beneficiali puta de cauſa Iuris patronatus, q.51.p.179.

157 Fori variatio,an debeat concedi, quoties aduerſarius inhæſit electioni fori factæ per perſonam priuilegiatam, q.52.p.179.

158 Beneficium electionis Fori, an ſit admittendum vbicunque Miſerabiles perſonæ litigare vellent in eo foro, cuius iuriſdictio eorum nomine exercetur,q.54.p.180.

159 Ele-

E L E N C H V S.

159 Electionis fori beneficium, num habeat locum, vbi lis vertitur cum curialibus Magn. Cur. V. Reg. Audientiarum Regni. Sacr. Conſil. vel Regiæ Cameræ Summariæ, q.54.p.180.

160 Electio fori, An concedatur perſonæ priuilegiatæ depoſitariæ conuentæ pro reſtituendo depoſito, vel ſequeſtro, q.55. p.181.

161 Electionis fori beneficium, num competat miſerabili perſonæ poſſedenti bona vigore decreti lati à Iudice domicilij ſi opponatur nullitas aliqua contradictum decretum, & ideò fuerit citata coram eodem, quæſt. 56. pag.181.

162 Electionis fori beneficium, an habeat locum, quoties Iuriſdictio conceſſa a Rege cum derogatione *l. vnic. C. quando Imper. &c.* propter Rebellionem eſſet amiſſa, & Rex alteri conceſſiſſet Terram, ſiue Ciuitatem abſque expreſſione iſtius clauſulæ, q.57.p.182.

163 Ius eligendi, & variandi forum, an ceſſet vbi cauſa, & lis vertitur Miſerabiles perſonas, & Familiares, Commenſaleſque Regis Actu ſeruientes, q.58. p.182.

164 Familiare domeſtici, & Commenſales quinam dicantur ad effectum, de quo ſupra, q.59.p.184.

165 An vbi miſerabilis perſona eſſet Iudea, vel Infidelis ei concedatur electionis fori priuilegium, q.60.p.186.

166 Electionis fori beneficium, an poſſit intentari contra ſimile, & par jus habentes, & ſic aduerſus alias perſonas priuilegiatas, q.61.p.186.

167 Ius eligendi, & variandi forum, an ceſset vbi lis, & cauſa Neapolitanis vertitur, q.62.p.190. vbi regula affirmatiua ponitur, licet ex errore Typographi negatiua inſinuetur.

168 Ciuilitas Neapolitana, quomodo acquiratur ad effectum habendi eius priuilegia, & ad finem, de quo ſupra, q.63.p.193.

169 Electionis fori beneficium, an habeat locum in illis cauſis, in quibus ſpecialis Iudex eſt deputatur, quæſt.64. pag. 197.

170 Electionis fori beneficium, an habeat locum quando miſerabilis perſona agat ex aliqua offenſione ſibi caſualiter facta, q.65.p.198.

171 Beneficium eligendi Forum, an competat miſerabilibus perſonis, quæ propria culpa in talem miſerabilitatem deuenerunt, q.66. p.ibid.

172 Electionis, & variationis fori priuilegium, an ſit concedendum vbicunque apparet priuilegiatas perſonas hoc facere cauſa defatigandi collitigantes, q.66. p.199.

Finis Elenchus Singularum Quæſtionum.

Digitized by Google

DIVINI NOMINIS
INVOCATIO.
Pro Operis perfectione, & commendatione ab Authore facta,

OPtimè præclarè: & omninò Diuinæ *Syneſius* ſcribit in *Epiſtolis*, Deum cuiuſuis operis, & ſermonis auſpicem eſſe debere, nam vt ex *Pindaro Ariſtides in Panegirico*, refert Deo monſtrante initium expedita eſt via inueniendi, id quod propoſitum eſt, adeò quod, vt (vetus verbum habet præſente Deo omne impeditum fit expeditum.

Quamobrem etiam antiquitus receptum fuiſſe ex *Pauſane* authoritate confirmat *Euſtatius*, vt in cuiuſque rei auſpicio Deus ſemper proclamaretur, quod, & in ipſum non immerito obſeruaſſe videtur *Platto in principio de legibus*, apud quem cum Athenienſis quidam ambigue leges a Deo, aut homine, quopiam inuentas eſſe diſputaret, reſpondit *Clinias*, Deum ſolum eſſe Authorem legum, ſed & Pindarus alicubi compendio ſermonis a Iouis exordio dixit perindè, vt *Aratus*, quod *Virgilius poeta noſter* imitatus, ita canit. *A Ioue principium*.

Idem quoque poſterioribus temporibus ſicuti Principes & Imperatores Chriſtiani, vt & Pontifices, ac præcipuè Imperator noſter *Iuſtinianus*, paſſim libros ſuos auſpicantur ab inuocatione diuini Nominis vt patet *ex prohemio in inſtitution. & l.2. C. de offic. præfect. prætor vbi Iuſtinianus* hæc verba in principio ponit, *In nomine Domini Noſtri IESV CHRISTI, ad omnia conſilia, omneſque actus ſemper progredimur*. Idem facere ſe teſtatur, idem *Imperator in auth. de quæſtor. & in auth. de armis*. Extatque ſimile exemplum *in Canon. 1. diſtinct. 27.* & paſſim alibi, quod, & eum primis ita faciendum monet *Apoſtolus* in ſigno illo dicto, omnia quæ facitis, aut verbo, aut opere facite *In Nomine Domini Noſtri IESV CHRISTI*, vt eſt in *c. non liceat. 26. q. 5. & in c. non obſeruetis 26. q. 7.*

Sic & principes hodie ſua reſcripta, & decreta exordiri ſolent Dei gratia, omne quod faciunt facere ſe proteſtantes, vt teſtatur *Briſſon. lib. 1. de formul. & ſolem. Popul. Roman. per text. in c. terra, & c. cum vniuerſas, ibi (Spiritus Sancti innocata gratia) de elect. cl. 1. de iur. iur.*

Planè enim ſperandum eſt, quod vbi *Chriſtus* fundamentum eſt ex eo boni operis ſequatur ſuper ædificium *cap. cum paulus* 1. q. 1. cum innocatio diuini Nominis in omni opere tria operetur, ſcilicet bonum principium, melius medium, & optimum finem *in princip. auth. quomod. oport. Epiſcopos gl. in probam. in verbo item Iaſ. in rub. ff. de noui oper. nunciat. Spec. in tit. de Auocat. §. 6. verſ. ſuppoſitis, & in tit. de inſtrum. edit. §. 2. verſ. ante omnia.*

Quare ego *Ioannes Maria Nouarius* ingenio, ac doctrina me alii inferiorem agnoſcens, qui neque Velius acumine, neque litterarum ſcientia ſum, cum doctiſſimis, & eloquentiſſimis vllo comparandus, cum huius operis prouinciam tentare auſus ſum *Deo Optimo Maximo, & in iudicio S.R.E.* hoc opus meque ipſum totum do, dedo, trado, adſcribo, atque ſubiicio.

Verba

Digitized by Google

Verba leg. vnic. Cod. quand. Imperat. inter pupill. & vid.

SI contra pupillos, vel viduas, vel morbo diuturno fatigatos, & debiles interpetratum fuerit lenitatis noſtræ iudicium memorati a nullo noſtrorum Iudicum compellantur Comitatui noſtro ſui copiam facere, quinimo intra Prouinciam, in qua litigator, & teſtes, vel inſtrumenta ſunt experiantur iurgandi fortunam atque omnis cautela ſeruetur, ne terminos Prouinciarum ſuarum cogantur excedere.

Quod ſi pupilli, vel viduæ, aliique fortunæ iniuria miſerabiles iudicium noſtræ ſerenitatis orauerint, præſertim cum alicuius potentiam perhorreſcunt cogantur eorum aduerſarii examini noſtro ſui copiam facere. Datum 15. Kalend. Iulij Conſtantinopol. Optato, & Paulino Coſſ. 335.

Verba Conſtitutionis Regni Statuimus de Magiſtro Iuſtitiario,

STatuimus, vt Magn. Cur. noſtræ Magiſter Iuſtitiarius nobiſcum in Curia commoretur, cui quatuor Iudices volumus aſſidere Magiſter Iuſtitiarius Curiæ noſtræ ſupradictus de crimine læſæ Maieſtatis noſtræ, & de feudis quaternatis, & de quota parte ipſorum feudorum & de appellationibus ordinariorum, ſeu delegatorum noſtrorum ad noſtram Curiam interiectis, & de quæſtionibus noſtrorum Curialium, qui immediatè nobis aſſiſtunt de ſpeciali conſcientia noſtra, in Curia commorantium, qui de Curia noſtra ſine ſpeciali mandato noſtro non poſſunt recedere, necnon, & miſerabilium perſonarum, quarum eſt priuilegium forum eligere (corporali præſtito Sacramento, quod aduerſariorum ſuorum fortè potentiam perhorreſcunt cauſas audiat, & iuſtitia mediante decidat.

Conſultationes inferiorum, Iudicum pro ſua iuriſdictione recipiat de Iure conſulentibus reſponſurus.

In aliis autem nulli liceat aduerſarium ſuum in noſtra Curia euocare.

Sed apud ciuiles, & criminales Iudices prout eorum quilibet de cauſa cognoſcere ex officio ſuo poteſt aduerſarios ſuos citandi licentia concedatur.

Hoc addito quod de crimine læſæ Maieſtatis noſtræ apud Iuſtitiarios Regionum, (ſi hoc accuſator elegerit) cauſas audiri volumus, & decidi.

Aduenientibus etiam ad Curiam noſtram pro quærenda iuſtitia, ſeù litteris impetrandis, primum inquiri præcipimus ſi ad Ciuiles Iudices in Ciuilibus cauſis, vel de maioribus ad maiores primum recurſum habuerunt.

Quod ſi fortè negauerint ad ipſos, cum robore, & expenſarum factarum dipendio ſine litteris remmitti iubemus.

Cæterum ſi per eos denegatam, aut detractam foro libri iuſtitiam ſibi præſtito Sacramento firmauerint nomine ſupplicantis, & Iudicis cum adiectione dicti reſcripti conceſſi in memorabilibus actis, quæ ſuper his ſpecialiter fieri mandauimus, annotato tàndem infraſcripta forma litteras obtinebunt.

Quæ talis eſt talis iuratus ad te remittitur quod deſuper inter cluſo negotio à te petitam iuſtitiam nequierit obtinere, expediendus infra ſtatuti temporis ſpatium per nouas noſtræ magnificentiæ ſanctiones.

Is autem ad quem huiuſmodi literæ tranſmittuntur, omnes quodquod in forma præſcripta officio ſuo durante acceperit ab adminiſtratione remotus infra menſem continuum Curiæ noſtræ Iudicibus, apud quos geſta de talibus reſidebunt, priuſquam ad alterius ratiocinij calculum admittatur per ſe, non per procuratorem præſentare debebit redditurus dè quolibet examine Iudicii rationem, vt quilibet, vel de negligentia redarguitus pœnam legitimam, quam non formidauit accidia, vel de negligentia comprobetur in præſentia aduerſarium, vel contumaciter fugitiuorum, qui per ſucceſſorem ſuum ad inſtantem requiſitionem ipſius peremptorie citari debebunt cum ipſo noſtræ Curiæ ſe debebunt præſentare periurii pœnam probabili ratione refundat.

Sane ſi poſtquam inferiorum Iudicum quæſtionem ad ſe forte delatam ad iuriſdictionem ſuam dubitat probabiliter pertinere dubitationis ſuæ cauſam litteris ſuis non per partes ad Curiam tranſmittendo, ſed certum infra quem reſponſionem expectet partibus termino præfigendo Curiæ noſtræ ſecutè reſcribat iuri, & qualitati negotio a noſtra Curia reſponſum idoneum recepturus.

Verba text. Ritus M. Cur. Vic. 228.

ITem quod nullus priuilegiatus trahat alium priuilegiatum ad Curiam ipſam, niſi de Curialis, ſed cum priuilegiatus trahit, non priuilegiatum ad Curiã ipſam priuilegiatus curat, quod perhorreſcit exceptio Curiali, qui non intrat, & priuilegiatus trahit ad Curiam Ipſam in iure ceſſo ex cauſa tamen neceſſaria, non lucratiua exceptio Curiali, qui ad Curiam ipſam de iure ceſſo non trahit, ſed nullus priuilegiatus trahit, ex pœna ſibi ceſſa conuentionali, ſiue legali.

Verba tex. Ritus M. Cur. Vic. 239.

ITem ſi Clerici de rebus Eccleſiaſticis cum iuramento dixerunt, quod perhorreſcunt, trahunt ad Magnam Curiam, nec autem de rebus eorum priuilegio Clericorum, item qui ſunt in M. Cur. ad gagiam ipſius trahunt ad Ipſam Curiam priuilegio Curialium.

Verba text. Ritus M. C. Vic. 230.

ITem quod ſi qua mulier vidua, ſeu pupillus citatus de mandato dictæ Curiæ pro aliquo criminali voluerit declinare forum ipſius Curiæ ad alium Iudicem competentem comparere debet perſonaliter in dicta Curia Vicariæ allegatura, vel allegaturus in eadem Curia, quicquid ſibi de iure competit ſuper declinatione fori prædicti.

Digitized by Google

IO. MARIÆ NOVARII
I. C. L V C A N I
Fertilis, prægnans, vtilis, & practicabilis Tractatus Electionis, & Variationis Fori.

Iuxta mentem l.vnic.C.quando Imper.inter pupill. & Vid.& Conſtitut.Regni Statuimus ſub Rubr. de Magiſtr. Iuſtitiar.

S V M M A R I V M.

1 *Scientia abſcondita, & Theſaurus inuiſus nullam affert vtilitatem.*
2 *Triſte eſt diuiti abſque hærede decedere.*
Opus hoc mutatum eſſe dicit Author, nam in eo plura addidit, declarauit, & mutauit, quod & feciſſe doctiſſimos alios viros oſtendit, ibid.
3 *Ordo in qualibet re eſt neceſſarius, cum dicatur parium diſpariumque rerum ſua cuique loco tribuens diſpoſitio.*
4 *Actus inanis redditur abſque ordine,*
5 *Ordinabiliter agi non poteſt ex his, quæ inordinatè acta ſunt.*
6 *Ordo in ſingulis diſpoſitionibus eſt attendendus.*
7 *Inordinatè procedens dicitur ponere habenam in cauda.*
Ordo habuit ortum à Paradiſo, ibid.
8 *Reſpublica nulla meliori ratione regi poteſt, quam ordinis conſtitutione.*
Adminiſtratio rectè geritur ex officiorum ordine, ibid.
9 *Grues ordine vtuntur vna poſt aliam incedendo.*
10 *Negotium ex diuiſione ſemper fit clarius.*
11 *Diuiſio quid operetur.*
12 *Qualibet res diuiſa melius interpretatur, ac intelligitur.*
13 *Diuiſa magis clara, & facilioris capacitatis euadunt.*
14 *Author diuidit hoc opus in quatuor ſectiones.*

P R AE L V D I V M.

PLinius ſecundus, ad Caninium
Ruphum ſcribens ipſum hortabatur,
vt aliquid efficeret, &
excuderet, quod eſſet perpetuò
ſuum, (inquiens). Nam reliqua
rerum tuarum poſt te aliū,
atque alium dominium ſortientur.
Et Eccleſiaſtic.c.21. in fin.&
1 *c.51.* habetur ſcientiam abſconditam,
& Theſaurum inuiſum
vllam afferre vtilitatem, neminemq; debere accendere
lucernam, & ponere ſub modio, ſed ſuper candelabrū,
vt ſingulis domi exiſtentibus luceat, notatur *Matth.c.*
5. *vnde Bal.in prohemi. decret. col.*2. non minus doctè quā
2 eleganter in illa prorupit verba, vt quemadmodum triſtè
eſt diuiti abſque hærede decedere, ita miſerrimū eſt
habenti gratiam intellectus poſteris ſuis, & ſic ſtudioſis
nihil ſcriptum, tanquam hæreditarium relinquere:
Horum omnium memor cum ſe uper fuerim, illaq; præ
oculis habuerim annis non longè elapſis. Dum adoleſcens
eram de electione, & variatione fori quaſi exponens
*l.vn.C.quando Imper.inter pupill.& vid.necnon conſt.
Regni ſtatuimus de Magiſtr. Iuſtit.* tunc pro ætate commentarios
edidi: verum quia maior factus iterum typis
dari occurrit, ideò maturiori iudicio materiam ipſam
perſpiciens, & magis quam prius per optimè callens
commentarios ipſos in aliam formam reducere decreui
aliqua mutando, alia addendo, & nonnulla declarando,
vt ex eiuſdem operis lectione plenè patet, quod quidem
opus cum parui antiqui olim editi ſapiat nouum
meritò appellari debet.

Nec candide Lector mireris (ſi quidem ſapientis eſt
in melius mutare ſententiam, reſque ſuas ſeriosè, &
prudenter perpendere, & conſiderare, Angelici Doctoris
inhærendo veſtigiis, qui id, quod in ſententiarum libris
in iuuenili ętate dictauerat, deinde maiori mineruā
præditus, & maturiori ductus conſilio, vt plurimum in
ſumma alterauit, & mutauit, quod & pariter ſequutus
fuit Illuſtriſs. Cardinalis Caetanus dicti Angelici Doctoris
egregius commentator ſcribendo in ſummula aliter,
quam in commentario, ac ipſum Doctorem exararat,
& Martin. Azpilcueta (vulgo Doctor Nauarrus) in
ſenectute non dedignatus eſt limare, & mutare ſententiam
diuerſimodè, quam produxerat in iuuenili ætate,
ſic, & pariter ſummus Pontifex Innocentius IV. Fœl.
mem. in c.ad Apoſtol. de re iud. in 6. ſi quid ſi minus benè
factum reperiſſet ſuam corrigere ſententiam ſeparatum
eſſe promulgauit, ſicque de S. Auguſtino Doctorum
Magiſtro paſſim vidimus.

3 Cumque autem ordo in qualibet re ſit neceſſarius,
tanquam illarum ſingularum fundamentum, abſq; quo
nihil ſuper ædificari poteſt, atque omne bonum generans
iuxta Patris litterarum S. Auguſtini vocem de qua
memor eſt, *Luc.de Pen.in l.2.C.de prox.ſacro.ſcrin.lib.* 12
& ipſe dicatur parium diſpariumque rerum ſua cuiq; loca
tribuens diſpoſitio ſecundum eiuſdem D. Auguſtini
mentem 19. *de Ciuit. Dei cap.*34. quem pariter idem met
*Luc.refert in l.ſi quidem col.2. C. qui milit.poſſ.eod.lib.*12.
& ſic cuiuſq; rei de qua agitur ſpiritus, & anima, qua corpus,
ſic è materia illa de qua agitur informatur, nam
quemadmodum anima corpus gubernat, ita ordo ma-
4 teriam tractandam regit: adeò quod ſi ea, quæ gerimus
ordine caruerint omnis noſter actus inanis reddetur, *ad
tex.in l.quæcumque gerimus.ff.de act.& oblig.*& vbi is non
eſt dicitur ineſſe confuſio, vt dictat *tex.cum gl.in auth. de
5 hered. & falcid. §.inordinatum verò*, vndè eſt, quod ex
inordinatè actis nequit aliquid ordinabiliter agi *c.qualiter
el 1.de accuſ.* cum in eo conſiſtat omnis operis perfectio,
nam iuxta S. Ambroſij doctrinam ſcire quid facias,
& neſcire quo ordine facias, non eſt perfectæ cognitio-
6 nis, quare ſapientis eſſe ordinare aſſeuerat *Aret. conſ.6.*
& in omnibus diſpoſitionibus ordinem attendendum
eſſe colligitur ex *l.generaliter, §.ſi quid.ff.de fideic.libert.
l.quoties.ff.de vſufr.c.penul.de reſcr.in 6.c.mādato de preb.
eod.lib.* cum latius notatis *per Card.Tuſc.concl.196.lit.O.
7 tom.5.* qui enim inordinatè ſcribit, dicitur ponere habenam
in cauda, vt ait *Lancel.in l.nemo poteſt.col.5.ff.de leg.
1.* ita vt ordinem habuiſſe originem à Paradiſo, teſta-

tur *Spec. in ſuo probem.* §. *cæterum*, in dies quæ experiētia
8 ſingularum rerum magiſtra docet nullam Rempubli-
cam poſſe alia meliori ratione regi, quam ordinis con-
ſtitutione ex diuerſitate inquam oritur contentio, &
ex officiorum ordine rectè geritur adminiſtratio. *c. ad*
9 *hoc 89. diſt.* indè, & ordine etiam & vti grues videmus,
cum vna poſt aliam ordinatim incedant, vt apud *Boer.*
in ſuo tract. de authorit. Magni Conſily verſ. 38. & vas ele-
ctionis *Paulus Apoſtolus* 1. *ad Corinth. c.* 14. *in fin.* Nos
monet cuncta decenter, & ſecundum ordinem facien-
dam eſse, & tandem non inelegans Poeta illa cantauit
carmina.

Omnis res fluet, quam iuſtus diligit ordo
Omne ſed euertit reprobus ordo bonum.

10 Et quia ex diuiſione, & quæſtionum partitione nego-
tium ſemper clarius euadit, §. *ſed ne in primus inſt. de leg.*
l. 1. iuncta gl. ff. de dol. except. cap. ſuper litteris extra de re-
ſcript. & diuiſio illos tres vulgatos parit effectus, quia
11 animum legentis, incitat, mentem intelligentis præpa-
rat, & memoriam artificioſè reformat, *l. 1. in princ. ff. de*
dol. except. gloſ. in §. *igitur in probem. inſt. in verb. eaſdem*,
12 imò quælibet res diuiſa melius interpretatur, ac intel-
ligitur, §. *ſed non vſque inſt. de leg.* cum ea, quæ diuiſim
13 tradantur, ſint magis clara faciliorisque capacitatis
meliuſque intelligantur, teſte *Fabro in rub. inſt. C. de act.*
rectiuſque memoriæ commendari poſſint, quia labilis
hominum memoria eſt *l. peregrè, ff. de acquir. poſſ. l.* 2. §. *ſi*
quid autem C. de veter. iur. enucl. Ideo omnium ſingula-
rumque rerum Artificis nomine humiliter prius implo-
rato, à quo cuncta bona procedunt, de cuius vultu
ſcientia, & ſapientia prodeunt, ciuſque ſanctiſſimæ Do-
minæ Genitricis Mariæ nomine deuotè ex corde inuo-
cato. Ego Nouarius I. C. Lucanus hunc Tractatum diui-
dere opportunum, ac conſentaneum eſse iudicaui.

OPERIS DIVISIO.

14 Scripta, & elaborata in hoc opere ita commodè in
plures ſectiones diuidenda opinatus ſum, vt in prima
de præmiſſis generalibus ad fori electionis materiam
neceſsariis tractabitur.

In Secunda, illi, quibus ſcilicet huiuſmodi electionis
fori priuilegium competat enumerabuntur.

In Tertia perſonæ priuatæ, quæ priuilegiatarum per-
ſonarum gratia eodem electionis fori gaudent benefi-
cio recenſentur.

In Quarta tandem caſus, in quibus tale concedatur
priuilegium, vel à iure denegetur reponentur.

Quæ ſingulæ ſectiones per varias quæſtiones, amplia-
tionibus, declarationibus, & limitationibus exorna-
tas, & luculenter accommodatas copioſè, eleganter, &
exactiſſimè Deo Optimo Maximo iuuante dilucida-
buntur.

Iacta in Deum curam tuam, & ipſe te enutriet.
Pſal. 55. verſ. 23.

SECTIO PRIMA.

IN QVA PRÆMISSA GENERALIA ad hanc Electionis, & Variationis Fori materiam ſubſtantialia vtiliter reponuntur.

S V M M A R I V M.

1 *Inſtitutio omnis debet à definitione proficiſci.*
2 *Electio fori quid ſit, & num.6.*
3 *Actor ſequitur forum rei, licet ſecus in cauſis miſerabilium, nu.4.*
5 *Miſerabiles perſonæ quamuis ſint actrices eligent forum.*
7 *Pro primis cauſis nullus poteſt à domicilio extrahi.*
8 *In Regno Neap. appellatur ad immediatum ſuperiorem, nec licet per ſaltum venire à Tribunalia ſuperiora, n.9. & vide n.11. & 13.*
10 *Baro dicitur Iudex ordinarius ſuorum vaſſallorum.*
12 *Auditores primarum, & ſecundarum cauſarum ſunt tenendi in territorio feudi, & iuriſdictionis.*
14 *Priuilegium perſonarum miſerabilium quod nam ſit.*
15 *Si iudex ordinarius ſit negligens, poteſt quis in ius vocari extra Prouinciam, & pro primi cauſis poteſt adiri Archiepiſcopus, Epiſcopo negligente, n.16. etiam pro erigendo ſeminario, nu.17.*
18 *Variatio fori quid ſit.*
19 *Iudicium vbi captum eſt ibi finiri debet, ſed limita vt n.20*

A R G V M E N T V M.

Quid ſit electio, & variatio Fori.

Q V Æ S T I O I.

QVoniam omnis, quæ à ratione ſuſcipitur de aliqua re inſtitutio à definitione proficiſci debet, vt intelligatur quid ſit illud de quo agitur, & diſputatur iuxta ea, quæ colliguntur, *ex l.1.ff.de teſtam. & l.de interdicto in princ.ff.de acqu. quotid, & æſtiu.* & aperto ore docuit eloquentiæ *Cicer. lib.1. offic. paulò poſt princ.* idcircò tractaturus de electione, & variatione fori (cuius ſanè materia diffuſa, &
1 admodum vtilis ex tractatu ipſo apparebit) opportunus fore exiſtimaui primo loco quærere, & inſimul diſcutere quid ſit ipſa electio, & variatio fori.
2 Affirmo igitur electionem fori nihil aliud eſse niſi quandam facultatem priuilegiatis perſonis conceſſam de foro rei in alienum forum tranſeundi contra regulam *tex. de qua in l. actor. C. de prob.* vbi cautum eſt actorem de-
3 bere ſequi forum rei, vt probatur etiam in *l. in criminali C. de iuriſdict. omn. iud. in l. fin. C. vbi in rem actio, leg. quia etiam C. de alienat. iud. mutan. cauſ. fact. l. iuris im quam C. de iuriſd. omn. iud. c. cum ſit generale de for. compet. c. ſi clericus extra eod. tit. c. experientia* 21.q.1. de cuius ſanè materia affluenter loquuntur *Vin. deciſ.49. Caluol. in ſua prax. iudiciar. §. actor concl.1. Illuſtriſs. D. Ric. Præſul Vici Equenſis in collect.* 366. & 1930. *Amat. conſ.31. cent.1. Card. Tuſc. concl.122. lit. A.*
4 In tantum quod regula vt actor ſequatur forum rei, non procedit in cauſis priuilegiatarum, & miſerabilium perſonarum cum ab ea accipiantur, *Præſes de Franch. deciſ.541. nu.4. Amat. deciſ. Rotæ Marchiæ* 105. *Cocbier in*
5 *tract. de iuriſd. exempt. q.108. p.4. to.1.* poſsunt enim iſtæ quamuis ſint actrices eligere forum, quod volunt *l. vn. vbi communiter DD. C. quan. Impera. Menoc. de arbitr. Iud. li.2. caſu 66. n.17. Galganet. de iur. publ. li.2. tit.6. nu.38. D. Ricc. dec. Cur. Archiep. Neap. 270. in fi. p.3.*
6 Vel eſt beneficium, ſiue priuilegium mutandi, ſeu declinandi iudicium ab ordinario Iudice competenti, illud transferendi apud Regia Tribunalia forumq; Principis, ex vulgata diſpoſitione *text. in d. leg. vnic. & conſtit. Regni incip. ſtatuimus*, contra regulam de text. de qua in *l. nemo, C. de iuriſd. omn. iud. §.1. in nouell. vt different. iud.* quibus iuribus probatur neminem in prima cauſarum cognitione omiſsa ordinarii Curia ad Principis Tribunal poſſe vocari, vt etiam de iure municip. huius Regni cautum eſt in *pragm.2. incip. querula ſub rub. vbi de delict. quis conuen. debet*, per quam diſpoſitum eſt pro primis cauſis neminem poſse à proprio domicilio extrahi, ita vt nõ poteſt Rex in primis cauſis vaſsallorum Baroni conceſſis ſe intromittere, *Bald. in l.1. q.43. ff. de rer. diuiſ. Frecc. de ſubfeud. auth.9. lib.2. Greg. de conceſſ. feud. q.2. art.7. p.7. Cach. dec.29. nu.8. Addit. ad Ann. ſing.631. Lanar. conſ.52. nu.5.* cum in præiudicium Baronis, qui ipſas habeat prohibeatur fieri, *Reg. de Curt. de feud. fol. mihi* 28. *nu.*12. reſpectu enim Baronis iuriſdictio à Rege videtur conceſsa priuatiuè, & non cumulatiuè, *Foller. in conſt. Regni non ſine grandi ſub n.7. Gram. dec.30. nu.9. Vrſill. deciſ.41. n.3. Præſ. de Franch. dec.541. ſub n.17.* vnde remiſſionem cauſæ iſtorum eſse faciendam Baroni non obſtantibus literis familiaritatis Regis, deciſum refert *Anna alleg.44. ſing.321. Reg. de Pont. de pot. Proreg. tit.7. §.7. nu.40.* & remiſſionem vaſsalli poſse peti poſt ſententiã foriudicationis, & concedi deciſum ait *D. Reg. Tap. in iur. Reg. in pragm.1. vbi de crim. agi opor. n.49.* ſic etiam poſt ſententiã condemnatoriam ad mortẽ, *Rouit. in prag.2. n.6. vbi de delict.* prout in ſimili omiſso medio ad alium ſuperiorem appellare nõ licet, *l. Imper. ff. de app. c. dilect. il 3. vbi gl. in ver. poſt huiuſmodi extra eod. tit. Soc. reg.25. Miſin. obſer.67. cent.1. Guid. Pap. deciſ.221. n.5. Gail. obſer.41. n.8. lib.1. Benint. deciſ.96. Roſent. in tr. de feud. c.5. concl.5. num.18.* & alii omnes tam antiqui, quàm moderni cõmuniter de quibus pleniſſimè *Scac. in tr. de app. c.2. q.7. & Card. Tuſch. concl.352. lit. A.*
8 Quare in Neapolitano noſtro Regno obſeruantia eſt appellari ad immediatum ſuperiorem, quia maior pars Baronum habent primas, ſecundas, & nõnulli etiam tertias cauſas appellationum, quibus ſtãtibus non licet appellare omiſso medio, & ideò ſi qui appellant ad Regias Audientias prouinciales, vel ad M.C.V. petita remiſſione per ipſos Barones ſtatim remittuntur cauſæ ad eorũ immediatos ſuperiores, prout ſic etiam ſeruari in ſtatu Imperiali referunt *Gail. obſer.119. ſub n.2. lib.10. Miſing. obſeru.67. cent.1. & ſcribit Venat. in ſua Analyſi Iuris Pontific. lib.2. tit.28. §. quæ forma verſ. iuſtificantur autem.*

Et meritò quidem ne iuriſdictione inuicem cõfundãtur, *l. nemo, ff. de iuriſ. omn. iud. vbi gl. in verſ. auxiliũ, §. nulla auth. de defenſ. Ciuit. c. peruenit* 11.q.1. *Natt. conſ.82. n.4. & conſ.271. n.2. lib.2. Gail. obſer.119. ſub nu.2. Rol. conſ.48. n.29. & ſeq. lib.2. Guid. Pap. dec.436. nu.3.* vnde in facto (in

cauſa Ioannis Andreæ de Sammillo Ciuitatis Vgenti)
non ſine ratione dicebam ipſum tanquam citatum extra
ſuum domicilium in primis cauſis potuiſſe impunè non
parere, & quod ſi fuiſset lata ſententia in prima inſtan-
tia, vel in ſecunda ab alio Iudice, quam à Iudice ſui do-
9 micilii poſſet dicere de nullitate, non licet enim vaſſallis
omiſſis eorum Iudicibus ordinariis per ſaltum venire ad
ſuprema Tribunalia pro conſequenda iuſtitia, *Put. in*
10 *tract. de ſyndic. in rub. de exceſſ. Baron. erga ſubditos nu. 4.*
Baro ſi quidem dicitur Iudex ordinarius ſuorum vaſſal-
lorum, & ille debet adiri pro primis, ſecundis, & tertijs
cauſis, ſi illas habeant, *Frec. de ſubfeud. Baron. auth. 13.*
Reg. de Pont. de poteſt. Proreg. in tit. de prouiſ. fieri ſolitis, §. 1.
quos cum Andr. refert, & ſequitur nouiſſime D. Regens Con-
ſtantius in comment. ad tres poſteriores libros, C. in l. nullus
11 *nu. 67. C. de nundinib.* & ideò benè poteſt prohibere ſuos
vaſſallos ne appellent per ſaltum omiſſo medio ad alia
Tribunalia, *Carauit. in rit. M.C.V. a65. nu. 37.* quia à pri-
mis cauſis debent appellare ad ſecundas, & à ſecundis ad
tertias, ſi fortè habeat, *Foller. in ſua pract. crim. in ver. au-*
diantur excuſatores, nu. 16. Ann. ſing. 82. Carrab. in tract.
12 *ſind. official. ſing. 32.* vbi quod puniri poſſunt vaſſalli ap-
pellantes omiſſo medio relinquendo Iudicem ſecunda-
rum, vel tertiarum cauſarum, qui quidem teneri debent
in territorio feudi, & iuriſdictionis, *Carauit. d. rit. 265.*
nu. 34. & 35. Ann. ſing. 560. nam aſſeſſores non aſſumen-
di ſunt ex remotis partibus, *l. nemo poſſeſſorum verſ. lon-*
gius, & ibi gl. Cod. de annon. & tribut. lib. 12. Cochier. de iu-
riſd. in exempt. p. 1. §. 13. nu. 12. tom. 2. ne partes grauentur
ſumptibus itinerando in remotioribus regionibus per-
ſpiciendum eſt enim vt partes, quam minus fieri poteſt
ſumptibus grauentur, *Spec. de Iud. deleg. §. ſequitur num. 1.*
Rodrig. q. reg. to. 1. q. 68. art. 8. Capiblanc. ſing. 13. vbi ideò
firmat, Barones teneri conſtituere aſſeſſores, & Iudices
ſecundarum cauſarum in loco magis conuicino.

13 In tantum quod præfata regula vt omiſſo medio ad ſu-
periorem appellari nequeat in his perſonis priuilegiatis
locum ſibi non vendicat, *Rebuff. de priu. ſcolar. priui. 194.*
& in conſt. Franciæ in tit. de friuol. appell. §. fin. ſub 2. regul.
verſ. tertio fallit, Io. de Firmo in tract. de gabell. part. 7. q. 27.
quos nouiter congerit Borell. in ſua ſum decis. in tit. de appell.
num. 48. tom. 2. Cancer. var. reſol. p. 2. c. 2. de iuriſd. omn. iud.
& foro competenti, n. 3. Theſ. deciſ. 177. num. 8. Tiraq. de pri-
uil. pia cauſa priuil. 150. vbi notauit, miſerabiles perſonas
habere priuilegium, vt poſſint trahere aduerſarius ad fo-
rum Principis omiſſo Ordinario.

14 Quamuis è contra, ſi huiuſmodi perſonæ priuilegiatæ
litigarent in eorum domicilio, & nollent extrahi ab illa
Curia, nō poſſent vocari etiam Principis reſcripto extra
illud, & ſi ad ſuprema Tribunalia Principis pars aduerſa
illos trahere vellet, ſed in proprio domicilio ſunt conue-
niendæ, vt docuit *Bal. ex d. l. vn. C. quando Imper.* quam in
hunc modum ſummauit, *perſonæ miſerabiles non debent*
trahi in ius extra Prouinciam, ipſæ autem poſſunt alios tra-
here, cuius quidem ſentētiam omnes ibidem Interpetres
aperto ore affirmant veriſſimam, ſicuti ex communi tra-
dit *Sicard. in rub. n. 1. & in cit. l. vn. n. 1. & 2. Cuiac. in para-*
lit. ad ipſummet tit. qui breui oratione contentus his vti-
tur verbis, *miſerabiles perſonæ reſcripto Principis euocare*
extra Prouinciam non euocari poſſunt, Couar. pract. q. c. 6. n.
1. & 2. & c. 7. nu. 1. & ſeq. & alij commemorati à Caſtil. lib.
3. contr. iur. cap. 25. n. 6. vbi id ampliat procedere etiam ſi
Iudex Prouinciæ, vel domicilii negligens eſſet in admini-
ſtranda iuſtitia, nam neq; ſimiles perſonæ extra Prouin-
ciam euocari poſſent, allegat *Bart. Bal. Caſtr. & omnes in*
ead. l. vn. & ex antiquorum communi DD. ſententia ſin-
gulariter declaraſſe ibidem *Sicard. nu. 2. per tot.* & ita ait
ſenſiſſe *Trentac. to. 1. var. reſ. 2. in princ. lib. 2.* quamuis or-
15 dinaria iuris ſit regula quem poſſe vocari in ius extra
Prouinciam, & proprium domicilium, vbi Iudex Prouin
ciæ negligens reperitur in adminiſtranda iuſtitia, vt ſta-
tutū eſt *in §. 1. in auth. vt differen. iud.* & fatetur idemmet
16 *Caſtil. loc. cit. n. 5.* quemadmodum in primis cauſis poteſt
adiri Archiepiſcopus Epiſcopo exiſtente negligente in
adminiſtranda iuſtitia, cum propter Epiſcopi negligen
tiam ad Archiepiſcopum deuoluatur iuriſdictio, & po
teſtas *c. fin. q. 3. c. paſtor. in princ. de offic. Ordin. c. ſicut olim*
de accuſ. c. 1. de ſupplend. neglig. prælat. in 6. cum adductis
per Quarant. in ſumm. Bullar. in ver. Archiepiſcopi authori-
tas n. 21. vbi pariter Additio concordantes cumulat D. Ricc.
in comment. ad rit. Cur. Archiepiſc. Ciuit. Neap. rit. 11. Ge-
nuenſ. in praxi eiuſdem Cur. Archiepiſc. c. 70. n. 3.

17 Et prætereа ex negligentia Iudicis inferioris iuriſdi-
ctio deuoluitur ad ſuperiorem, *tot. tit. de ſuppl. neglig. præl.*
Moder. Neap. de iuriſd. cent. 2. caſu 146. Bouer. ſing. 1. nu. 3.
Cochier. de iuriſd. in exemptos p. 1. §. 6. n. 4. to. 2. vnde quan-
do Epiſcopus negligens eſſet in erectione ſeminarij exi-
ſtentibus facultatibus illud erigēdi Archiepiſcopus ſup-
plere debet eius negligentiam, *Piaſeg. in praxi Epiſcop. p.*
2. c. 2. n. 5. in fi. D. Ric. Cur. Archiepiſc. 196. nu. 4. p. 4. ſicque
paritas quando Epiſcopus negligens eſſet in exequutio-
ne vltimæ volūtatis, *Abb. in c. paſtor. de offic. ordin. Corrad.*
in templo Iudic. lib. 2. c. 4. ſub nu. 12. vel quando eſſet negli-
gens in collatione beneficii, quia tunc deuoluitur iuriſ-
dictio ad Archiepiſcopum, *c. 2. de conceſ. præbend.* vt etiam
remiſſio ſubditorum terrarum demanialium denegatur
officialibus per regiam Audientiam quo ad inquiſitos,
de contrauentionibus pragmat. quando ob eorum negli-
gentiam non vni fuiſsent diligentia circa obſeruantiam,
& Regia Audientia procederet, *Foller. in pragm. 5. n. 8. de*
admin. Vniuerſ. vbi ſic deciſum refert, quod ſcio practica-
tum eſse aduerſus Regium Gubernatorem Tramunti,
vndè (vt ad principale inſtitutum reuertar) tuto firmādū
eſt, quod Barones nequeunt petere remiſſionem huiuſ-
modi priuilegiatarū perſonarum ad eorū Tribunal. nec
M.C. vel S.C. debet remittere, niſi in ſpecie id haberent
in priuilegium *Cala de modo articuland. gl. 1. §. 1. n. 78.*

18 Variatio autem fori eſt priuilegium recedendi a Iudi-
cio cepto coram vno Tribunali, & eundi ad aliud contra
regulam *text. in l. vbi cęptum ff. de iud. & quoniam, auth. de*
teſtib. l. nullꝰ prorſus C. de iudic. quibus iuribus probatur
19 iudicium debere finem accipere, vbi cœptum eſt, de quo
ſane iuris axiomate *Affl. deciſ. 334. Gabr. concl. 1. de iudic.*
Reg. de Pont. conſ. 70. volu. 1. Polid. Ripa obſeru. 40. Fachin.
controuerſ. iur. lib. 11. cap. 78. Port. in concluſ. ſine reg. 22. vbi
plures ampliationes, & limitationes recenſet *Cabedus*
deciſ. Rot. Luſitanæ 25. p. 1. plene Giurb. dec. 23.

20 Ita quod in his priuilegiatis diſpoſitio *text. in d. l. vbi*
captum, pariter ceſsat *Soc. conſ. 94. n. 3. Afflict. in conſt. Re-*
gni ſtatuimus n. 25. Menz. in ſua ſylu. nupt. lib. 9. n. 38. Nat-
ta conſ. 590. nu. 15. vol. 3. Franch. dec. 100. in fi. Carau. in rit.
233. n. 9. Bellug. in ſpec. princ. rub. 23. nu. 2. Theſ. dec. 176. n.
6. vbi filius in addit. ſic ait deciſum, licet ibi vigore decreti
contrarium ſeruari annuat in ſuo Senatu *Vrſil. ad Afflict.*
deciſ. 257. ſub nu. 2. qui pariter iuxta hanc opinionem de-
ciſum fatetur in M.C.V. eum refert *Thor. compilator. de-*
ciſ. Regni in ver. variatio, to. 1. Cancer. var. reſ. c. 2. de iuriſd.
omn. iud. num. 29. p. 2. Carocc. in ſing. 98. & de exceptioni q.
6. except. 22. n. 9. Borell. in ſum. deciſ. in tit. de iuram. perhor-
reſcent. num. 36. to. 1. D. Ricc. quia ita ſeruatum refert *dict.*
dec. Cur. Archiep. Neap. deciſ. 370. p. 3. & iterum in collect.
deciſ. collect. a 156. vbi nos allegat poſt huius operis Nea-
politanam primam impreſſionem, & ita practicaui in
cauſa Natalis de Liquidonia, cum Dianora dello Piez-
zo Virgine in capillo, & iterum in cauſa hæredum An-
tonij Cucurulli cum Io. Camillo Lanza.

21 Et quod viduæ, & minores quatuordecim annorum
poſſint cauſa iam cœptas trahere ad alios Iudices, affir-
mat *Cabed. d. deciſ. Rot. Luſitanæ 25. n. 8. p. 1.*

In tantum quod regula altera vt trahens partem ad-
uerſam coram pluribus Iudicibus pro eadem cauſa per-
deat eam, *vt arg. cap. ex tenore, ibi commodo careat de re-*
ſcript. tradit *Bellac. to. 1. commun. opin. lib. 3. tit. 1. nu. 28. &*
Modern. de iuriſd. p. 2. cap. 2. nu. 15. ceſsat in his miſerabi-
libus perſonis.

Caſus autem variationis fori poteſt exemplificari,
quoties. Ego perſona priuilegiata ago coram meo Iudi-
ce ordinario, & deinde eligo in forum Magnam Curiam
& rurſus à dicta Magna Curia recurro ad Regiam Au-
dientiam, vel quando eligo in forum Regiam Audien-
tiam, & deinde recurro ad Sacrum Regium Conſilium,
& ſic è contra.

Digitized by Google

S V M M A R I V M.

1 *Vt quis eligere, & variare forum poſſit, debet eſſe de numero priuilegiatarum perſonarum.*
2 *Iuramentum perhorreſcentiæ requiritur in electione, & variatione fori facienda, quod prꝺſtandum eſt eodem tempore, quo fit electio nu.4.*
4 *Baro poteſt petere remiſſionem, vbi iuramentum perhorreſcentiæ non eſt præſtitum.*
5 *Iuramentum perhorreſcentiæ firmat iuriſdictionem tribunali electio.*
6 *Probatio in contrarium aduerſus iuramentum perhorreſcentiæ, an admittatur, & n.8. & 11.*
7 *Iuramentum dicitur certior probatio eorum quæ in animo conſiſtunt, & quæ à conſcientia dependent, ex qua concluſione Author ad multa infert.*
9 *Actori non licet, quod reo denegatur.*
10 *Probatio per iuramentũ eſt leuis, & nimis extraordinaria.*
12 *Electio fori facienda eſt coram Iudice competenti, qui habeat poteſtatem in conuentum, alias non valet, vnde eligens in forum Regiam Audientiam Prouinciæ non ſuæ, non auditur, nu.20.*
13 *Poteſtas iudicantis requiritur, vt quis poſſit in iudicio conſequi, quod ſibi debetur.*
14 *Sententia lata a non ſuo Iudice non valet, nec de conſenſu partium conualidatur cum alijs ſimilibus, ibid.*
15 *Iudex incompetens quidquid agit nulliter facit.*
16 *Confeſſio facta coram Iudice incompetenti, eſt inualida, nec ſufficit ad condemnandum, n.17.*
18 *Contumax non reputatur citatus à Iudice incompetenti, qui non comparuit.*
19 *Apoca recognita coram Iudice incompetenti, non habet paratam exequutionem.*
21 *Tribunal Regium eligi debet à priuilegiatis, & ideò Iudex ſecundarum cauſarum non dicitur competens ad hunc effectum, & ita conſuluiſſe Authoris Geniterem oſtenditur n.22. quia Curiæ inferiores etiam demaniales, non poſſunt pro ipſo effectu adiri nu.23. nec alij Iudices ſupremi, niſi ordinarij, n.24.*
25 *Electio fori à Curijs Eccleſiaſticis facienda eſt in Curia Romana, vel ſaltem Illuſtriſſimi Nuntij.*
26 *Priuilegiatus, & ſi eligerit in forum Tribunal ſupremum, poteſt per viam variationis litigare in Curia Baiuli.*
27 *Priuilegiatus, qui accuſauit in Regia Audientia, Officialem poteſt deinde per viam variationis illum quærulare coram ſyndicatoribus.*
28 *Periculoſum eſt ſub ſuſpecto litigare Iudice, cum peſſimi euentus oriantur, nu.29.*
30 *Pactum ne poſſit dari Iudex ſuſpectus improbatur, nec ſtatuto huiuſmodi exceptio tollitur, n.33.*
21 *Princeps ex certa ſcientia nec committit cauſas ſuſpectis, nec id agere poteſt.*
32 *Superiorem non recognoſcentes ſuſpecti allegari non poſſunt.*
34 *Acta facta coram Iudice pendente ſuſpicione ſunt nulla, cum pendente recuſatione intromitti non poſſit, num.36. nec diſcuſſioni intereſſe debeat, nu.37.*
35 *Iudex ſi poſt ſubſcriptam ſententiam, & traditam Actuario cauſa allegetur ſuſpectus, debet ſuperſedere in eius publicatione.*
38 *Recuſans à recuſati Iudicis iuriſdictione dicitur exemptus.*
39 *Recuſatus, & allegatus ſuſpectus in vna cauſa, dicitur, & in alia recuſatus.*

A R G V M E N T V M.

Quænam requirantur in Electione, & Variatione fori facienda.

Q V Æ S T I O II.

REgula ſit plura copulatiuè concurrere debere in electione, & variatione fori facienda, ſcilicet vt ille, qui intẽdit forum eligere, aut variare ſit ex perſonarum pri-
1 uilegiatarum numero, de quibus in ſecunda Operis Sectione verba faciemus, vbi illas ſingulatim recẽſebimus.

2 Secundo, quod in tali electione interueniat perhorreſcentiæ iuramentum, nam licet iſtæ perſonæ priuilegiatæ, quando vel in agendo, vel quando conueniuntur huiuſmodi beneficio vti volunt, de iure communi non teneantur iurare ſe perhorreſcere aduerſariorum potentiam in loco, vbi debebant conueniri aduerſarii, vel ipſæ perſonæ priuilegiatæ, vt conſtat ex *Trentacinq. variar. reſol. lib.2. tit. de citat. reſol.2. num.14. to.1. Barrell. in ſumm. deciſ. tit. de iuram. perhorreſcent. num.2. to.1.* tamen de iure noſtri Regni tenentur iuramentum hoc perhorreſcentiæ præſtare, vt probatur *in conſt. ſtatuimus de Magiſtro Iuſtitiario, & in Rit. M.C.V.228.*

Quare municipali lege ſic vigente tuto affirmare poſſumus hodie in Regno in tantum competere huiuſmodi electionis fori priuilegium, in quantum eo vti volentes aduerſariorum potentiam perhorreſcere iurant, vt teſtatur *Afflict. in nuper alleg. conſtit. ſtatuimus, num.27.* & notarunt *Niger in cap. Regni quoad decretam num.9. de offic. Iuſtitiar. Muſcat. in praxi S.C. gl. competentes, num.78. Maſtril. deciſ. Rotæ Siciliæ 127. nu.11. to.2. Theſaur. deciſ. Pedemontan. 177. ſub num.13.* allegans *Carauit. in Rit. M.C.V.239. Capiblanc. in pragmatic. 8. num.342. de Baronib. in magnis*, vbi quod iſto perhorreſcentiæ iuramento non
3 præſtito Baro cauſæ remiſſionem petere valebit, prout determinauit Sacr. Conſil. *in cauſa Illuſtriſ. D. Ducis Grauinæ, & Regij Fiſci die 9. Auguſti 1581. apud Figliolam*, tunc temporis *Actuarium, vt conſtat ex Præſid. de Franch. deciſ.247. & ita quoque tuentur Palma in diuerſ. iur. communis, & Regni gl.16. nu.6. par.2. & D. Ricc. in collect. deciſ. collect. 2306.*

Quorum ſanè ſententia adeò eſt vera, & canonizata in Regno, vt ſicuti quando forum eligere volunt iuramentum perhorreſcentiæ præſtare coguntur: ita ſimiliter quoties forum electum variare intendunt *Staibanus conſil.74. num.12. & proſequitur Carauit. in citat. Rit. M.C.V.228. num.18.* vbi iuxta hanc ſententiam pluries determinari vidiſſe, & in practica ſeruari teſtatur, quamuis id locum habere putat, quando variatio fieret à Curia domicilii ad Curiam Regiam, non autem è conuerſo, prout ita in facto *in cauſa pauperrimi Nardi Antonij Cacciarelli Ciuitatis Capuæ requiſitus de voto conſului in Anno 1624. & ita declarat Trentacinq. var. reſolut. lib.2. tit. de cit. d. reſol.2. nu.14. circa med.*

4 Quod quidem perhorreſcentiæ iuramentum in vno eodemque tempore, quo à priuilegiatis perſonis ſuum allegatur priuilegium præſtari debet, & ſic in principio iurandum eſt perhorreſcere potentiam aduerſariorum, *Caſſader. deciſione prima, numer.3. de iur. iurand.* & ita dicebam in cauſa *Horatij Malaſpina cum heredibus quondam Theophili Mancini*, ea palpabili ratione ſi quidem in Regno tale iuramentum eſt formale, & conſequenter dat eſſe electioni factæ, *ad textus in lege Iulianus §. ſi quis rem, ff. ad exhibend. lege qui heredis, & lege Meuius, ff. de*
5 *conditionib. & demonſtration. lege in conuentionibus, ff. ad municip.* ita quod illud fundat iuriſdictionem Tribunalis electi, quod vtique abſque eo non haberet iuriſdictionem, *ad text. in cap. ſtatutum, §. cum verò de reſcript. in 6.* & præterea meritò tamquam fundamentum iuriſdictionis debet omninò præcedere, neque ſubſequi poteſt, alias electio facta non ſubſiſteret, ex regula, quod formæ legis ordo omiſſus corruit actus, *lege cum hi. §. ſi prætor, ff. de tranſaction. lege tradiſionibus, Cod. de pact. cap. quæ contra de regul. iur. in 6. cap. cum dilecta de reſcript. cum latius adductis per Euerard. in topic. legal. loco 53. Monach. deciſ. Rot. Lucenſ. 53. num.35. etiam ſi omittatur in minimo Tiraquell. de retract. conuens. §.4. gloſ.6. num.31.* nam paria ſunt aliquid fieri contra legem, vel non ſeruata forma legis, *authent. rès quæ cum ibi notat C. de Sacroſ. Eccleſ.* vnde rationabiliter formæ nihil addi, aut detrahi poteſt, *l.1. §. opus nouum, ff. de nou. oper. nunciat.* cum illa ſit de genere indiuiſibilium, vt notatur *in l. ſi veritas, C. de fideicommiſſ. & tradunt Tiraq. de ll. connubialib. gl.6. numer.3. Molin. de primogenis. lib. primo. capit.9. num.17. Pariſ. de reſignat. benefic. lib.8. num.94. Gonzal. in regul. octaua, Cancellar. gloſs.18. numer.76. cum ſequentibus, Eſcobar. de ratiocinijs capit. vndecimo, num. decimonono*, & ideò in formis non admittitur æquipollens, *lege tertia, §. final.*

cum ſequentibus, & lege qui ſalutem, ff. de iur. iur. cum alijs iuribus de quibus Vin. dec. 334. nu. 10. & recenter D. Ricc. in deciſ. Cur. Archiep. Neap. 349. nu. 8. p. 4.

Quare tuta non videtur *Afflicti opinio in conſt. Regni ſtatuimus nu. 29.* dum affirmauit acta in M.C.V. contra illum, qui poterat declinare forum M. Curiæ valere, & tenere etiam ſi facta forent per pupillum, ſeu viduam, antequam iuraſſent ſe per horreſcere aduerſarii potentiam, prout ita dicit *Trenta cinq. var. reſ. lib. 2. tit. de citat. reſol. 2. nu. 14. circa med.* vbi pariter aſſeruit, quod priuilegiata perſona habens fori electionem, & proponens illam per horreſcentiam in foro, & iudicio electo poſſet in quacunque iudicii parte, ac etiam poſt ſententiam in ſecunda inſtantia iurare ſe perhorreſcere potentiam aduerſarii, & acta, quæ præceſſerunt valerent, & tenerent pœnituſq; ſubſiſterent, allegat *Viuium in ſilua com. opin. concl. 368. nu. 6.*

Quod tamen ita indiſtinctè tenendum non eſt, ſed tu procedere declarabis virtute Innocentianæ Conſtitutionis, ſiue indultus editi à Papa Innocent. IV. per quem fuit mandatum iuramentum hoc poſſe præſtari in fine primæ, aut ſecundæ ſententiæ refectis expenſis, prout ita loquitur *Vin. d. concl. 368. num. 6. & ego addo. Caſſad. cit. dec. 1. n. 3. de iur. iur. Rot diverſ. Rom. dec. 1044. lib. 2. vol. 3. & Borrell. in ſumma deciſ. in tit. de iuramento perhorreſcentia nu. 46. tom. 1.* & iuxta hanc diſtinctionem intelligendus eſt *D. Ricc. nouiſſime in collect. deciſ. collect. 2306. verſ. item nota*, prout ita dicebam *in cauſa Ioannis Michaelis Feleriȷ, cum Aurelia Sambacca vidua quondam Marcarij Piſciotti in anno 1625.*

6 Sed an aduerſus iſtud iuramentum in probatio in contrarium admittatur. Doctores (iuxta morem) in contrarias iure ſententias, ſunt ſiquidem affirmantes ad probandam hanc perhorreſcentiam ſufficere iuramentum, & partem contrariam probare volentem non eſſe admittenda, vt fuerunt *Afflict. in d. Conſtit. ſtatuimus num. 7. Rot. in antiq. deciſ. 23. de probat.* vbi quod creditur iuramentum perhorreſcentiæ probatione in contrarium admiſſa, argum. *text. in cap. ſtatutum §. 1. de reſcript. in 6. vbi Io. Andr. & Franch. Rot. in nouis deciſ. 3. de reſcript. Vinius in ſilua commun. opin. concluſ. 368. num. 5. Foller. in memorat. Conſtit. ſtatuimus num. 119.* vbi numquam ſe vidiſſe practicari talem probationem in contrarium afferri fatetur ſequuntur *Trenta cinq. variar. reſolut. lib. 2. tit. de citat. reſol. 2. num. 14. Borrell. in ſumm. deciſ. tit. de iuramento perhorreſcentia num. 43. tom. 1.* qui pariter numquam ſe vidiſſe huiuſmodi probationem in contrarium afferri, teſtatur *Thor. in compend. deciſ. Regni in verb. terminus to. 2.* ſubire fert deciſum per M.C. & S.C. pluries terminum aduerſus iuratum perhorreſcentiam non eſſe concedendam, *in cauſa vidua Beatricis tramontana cum Scipione Cioffo*, petente remiſſionem cauſæ.

7 Quorum ſanè opinio fulciri, poteſt, nam certior probatio, quam per iuramentum eius de cuius animo, & propoſitio dubitatur, ſeu quæritur haberi non poteſt, *§. alia inſtitut. de actionib. leg. ſi cui §. yſdem, ff. de accuſat. Bar. in l. inter omnes, §. recte ff. de furt.* & aſſertioni alicuius iuratæ in his, quæ ab eius animo pendent, ſiue neganti creditur, *Gloſ. ſingularis in cap. ſignificaſti il primo, in verb. ſi eſt ita extra de homicid.* quam ibidem communi voce Canoniſtæ approbant *Couarr. practic. quæſt. cap. 33. num. 4. Marſil. ſingul. 635. Alciat. de præſumpt. regul. 3. præſumpt. 13. Seraph. de priuil. iuram. priuileg. 1. Herculan. in tractat. de negatiua num. 275. Menoch. de arbitr. Iudic. caſu 186. lib. 2. plenè Papian. de probat. cap. 36. libr. 1.* vbi plures facit illationes, *Sayr. in clau. regia lib. 3. capit. 5. num. 4. Farinac.* late *ſuis fragment. crim. lit. A. num. 245. part. 1.* & quæ à conſcientia dependent, benè probatur dicto aſſerentis cum iuramento, vt poſt antiquiores quorum doctrina vtitur demonſtrat *D. Ricc. in deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neap. 4. libro 1.* vbi ex merito deciſum refert eſſe credendum dicto aſſerentis ſe non emiſiſſe votum caſtitatis, & hinc Ego dicebam in facto Marcum Aurelium de Gimnaſio forenſem, qui abſque gabellæ ſolutione tranſierat per locum, in quo ſoluebatur gabella à tranſeuntibus cum animalibus omiſſis (prout ipſe aſportabat) debuiſſe excuſari à pœna, ſtante quod iurauerat ignoraſſe, ibidem ſolui debuiſſe gabellam, neque fraudulenter tranſierunt, vt in puncto ſentierunt *Abb. conſil. 35. Marſil. de probat. num. 124. & Petra in additio. ad Gramatt. deciſ. 52. numer. 3.* qui tamen declarat idem eſſe intelligendum ad mitius agendum, ne res cadat in commiſſum, allegat *Rauen. poſt Alphabet. iur. notab. 8. incip. forenſis*, vndè ignorantiam plenè probari iuramento ipſius ignoraſſe dicentis, quia in cordis penetrabilibus latentia minimè teſtibus probari poſſũt, voluit *Gloſ. in cap. ſi verò in verb. propria de ſentent. excommun. Sayr. in claui regia lib. 3. cap. 6. numer. 4. Salzed. ad Diaz. regul. 323. Lopez in l. 12. Hiſpan. in verb. quello non ſaperà tit. 1. partit. 3. Maſcard. de probat. concluſ. 881. Auil. in cap. prætor. 52. gloſ. e la terra num. 12. Sanchez de matrim. lib. 9. diſput. 32. nu. 5.* vnde cum poſſeſſionis continuatio pendeat ab animo, qui non poteſt eſſe notus tertiò, meritò licet de iure poſſeſſio præſumatur continuata, non tamen hæc præſumptio iuuat tertio, vt per *Alciat. de præſumpt. regul. 2. præſumpt. 21. num. 9. in princip. Gabr. conſil. 143. num. 4. lib. 1.* & videtur ſenſiſſe *Rota Romana in Elnen. Canonicatus 5. May 1603. coram Illuſtriſſ. Card. Lancellotto, vt refert Beltramin. in addit. ad Ludouiſ. deciſ. 307. num. 24. lit. A.*

8 Contrarium tamen, quod imò liceat aduerſario probare contrarium, ſicuti licet priuilegiato probare perhorreſcentiam, ſcripſerunt *Collect. in cap. Apoſtolica de Cleric. excommun. adminiſtrat. Felyn. in capit. accedens il ſecondo colum. 6. concluſ. 8. extra vt lit. non conteſt. Niger. in capit. Regni quo ad decretum nu. 14.* & ita deciſum non ſemel affirmant *Cappell. Tholoſ. deciſ. 4. de reſcript.* qui ſubdit hoc poſſe probari per inditia, & per facta exteriora, *arg. text. in cap. ex ſtudijs extra de præſumptio. leg. dolum. Cod. de dol.* puta ſi reus probat, quod Actor in partibus, vel in Ciuitate propria ſit potentior, vel diues, habeatque conſanguineos, & amicos potentes, & defenſores, & Iudex eſt iuſſus, in quo non inclinatio magis pro reo, quam pro actore, & ſic de ſimilibus, & ita pluribus vicibus obtinuiſſe in Magn. Cur. Vicar. & alibi fatetur *Niger. loco ſupra citato.*

Quam ſententiam tutantur ex *text. in cap. illam non debet actori de regul. iur. in 6.* vbi actori non licet, quod reo denegatur *Thomaſet. regul. 204. Scaccia de appellation. quæſt. 18. limit. 7. num. 23. Cardin. Tuſc. concluſ. 119. litter. A. tom. 1. vbi num. 2.* ampliat in caſu conuerſo, nam à pari procedunt actor, & reus, *cap. 2. de mutuis petit. leg. fin. de fruct. & lit. expenſ. Valaſch. latè deciſ. 25. Gabr. concluſ. 1. à nu. 66. de clauſul. Cardin. Tuſch. concluſ. 49. tom. 6.* & actor, & reus ſunt correlatiua *Antonin. variar. reſolut. lib. 3. reſolut. 9. num. 3.* quorum eadem eſt diſpoſitio, idemque iudicium, & de vno diſpoſitum trahitur ad alium, *leg. fin. ff. de acceptilat. l. fin. Cod. de indict. viduit. tollend. l. ſi quis ſeruo, Cod. de furt.* & vnum non poteſt eſſe abſque alio, *Nauar. comment. 3. de regular. nu. 44.* & ſi quidem eſt prohibitum vni videtur, & alteri prohibitum, *Menoch. conſ. 136. num. 10. & 11. Gonzal. in regul. 8. Cancell. gloſ. 50. nu. 12.* necnon vno ſublato cenſetur, & aliud ſublatum, *l. alteri, ff. de adimend. legat. Barboſ. in rubric. ff. ſolut. matr. num. 37. part. 1. Surd. deciſ. 51. nu. 5. Antonin. variar. reſolut. lib. 1. reſolut. 56. num. 6.* & vno expreſſo dicitur expreſſum aliud, quia correlatiuorum regula, & ex regula parium, *leg. Iulia, §. ſi procurator, ff. de actio. empt. Bertazzol. in repetit. l. ſi quis maior numer. 801. C. de tranſaction.*

Præterea illam iuuant, quia ſi aliter diceretur, vtique erigeretur legitima defenſio, contra omnia iura mundi defenſionem non denegantia, *ad tex. in clem. paſtoralis de re iud. l. prohibitum. C. de iur. fiſc. lib. 10.*

10 Et tandem quia probatio per iuramentum eſt leuis & nimis extraordinaria cum ſit contra tutum titulum *Ne quis in ſua cauſa.*

12 Quid dicendum in hac DD. diſcordia? Ego vt meum interponam Iudicium à firmata regula recedendum non eſſe arbitror, cum validioribus rationibus ſit ornata, & in praxi hodie magis recepta videatur, Eo magis, quia in criminalibus tantum, & in his, quæ ſunt de genere prohibitorum, quando pro iuramento nulla adeſt præſumptio, & contra illud adeſt aliqua contraria

traria

traria præſumptio,non tollitur iuramento, licet ſecus ſi pro iurante ſit aliqua præſumptio delicti excluſiua, *Meno h. de præſumpt. lib.1. præſumpt.77. Maſcard. de probat. concluſ.90.nu.17. Mancin. de iuram. effect.44.n.14. part.4. Cara. Tuſch. concl. 531.n.85. lit. I.*

Quamvis in Cathalonia non ſtetur Iuramento allegantis perhorreſcentiam, ſed debeat ipſa per teſtes, aut aliter conſtare, vt habetur *in conſtitut.1. titul. de euocat. de cauſas, & ibi Mier.n.78. Cancer. variar. reſolut. part.2. tit. de iuriſd. omn. iud. n.20.*

12 Tertiò requiritur, quod huiuſmodi electio fiat coram Iudice competenti, ita quod fori priuilegium conceſſum perſonis priuilegiatis aduerſariorum potentiam perhorreſcere iurantibus, non procedit in quacunque officialium electione, ſed eligendus eſt Iudex, qui iuriſdictionem habet in conuentum, alias non eſſet admittenda electio petita, *Afflict. in conſtit. ſtatuimus nu.13. & deciſ.257. num.2. & ſeq. vbi Vrſill. pariter in Addit. Carauit. in Rit. M.C.V.233. nu.7. Niger in cap. Regni quod decretam num.10. Menoch. de arbitr. Iudic. lib.2. caſu 66.n.50. Burg. in tract. de laudem. par.3. inſpect.4.n.16. Præſes de Franch. deciſ.601. numer.17. Marcheſan. de compromiſſ. in titul. de Auocat. cauſar. part.2. §.2. num.153.* vbi inquit, quod regula vt miſerabiles perſonæ forum ſibi eligere poſſint, eſt intelligenda, quatenus competentem Iudicem eligant, quia ſi eis incompetens, vt ceſſabit vtique talis eligendi facultas, & ita pariter ſcribunt *Thor. in ſuo compend. deciſ. in verb. fori priuilegium, fol.239. in fin. tom.1. & Viſcont. in ſuis concluſ. concluſ. iur. eod. verb. fori priuilegium circa medium, Anell. Amat. conſil.31. num.14. centur.1. incertus Author. ſiue Annotat. ſtatut. Parm. in rubr. de ratione ſummaria reddedda miſerabilibus perſonis verſ. aut perſonæ miſerabiles hic expreſſè,* nouiſſimè poſt huius operis primam Neapol. impreſſionem *Giurb. conſil. crimin.48. n.9.* vbi nos adhoc allegat, & ſequitur.

13 De cuius concluſionis ratio aſſignatur, ſi quidem in exercitio actionis, vt quis valeat conſequi in iudicio, quod ſibi debetur requiritur poteſtas Iudicantis, & ſic quod Iudex ſit competens, & reus conuentus eius ſubditus, nam ab alio, quam à ſuo Iudice quis condemnari, & abſolui nequit, *l.1. & fin. vbi gloſſ. in verſic. conſtringat, & ibi Bald. num.2. & alij, C. ſi à non compet. Iudic. l. fin. ff. de iuriſdict. omn. iudic. l.1. C. eod. tit. l. neque C. qui dar. tut. poſſ. l. fin. ff. de except.* Iudex enim competens potiſſima pars, & baſis, ac lapis angularis, & præcipuum Iudicij fundamentum eſt vocaturque Dux, & Imperator iudicij, *Bald. in rubr. ſi à non compet. Iud. Pariſ. de confident. benefic. q.69. num.22. & ſeqq. de Pont. conſil.21. numer.2. vol.2. Montalegr. in ſua praxi exercitor. action. lib.1. cap.9. num.1.* vbi
14 quod ideò iudicatum dici non poteſt ab eo, qui ius dicendi non habuit facultatem, *l.1. §. fin. ff. ad Tertull. l.1. §. hac autem verba ff. quod quiſque iur. l.2. in fin. ff. de pœn.* cum alijs traditis per *Vant. in tract. de nullit. in rubric. ex defectu ſententiæ iuriſdictionis in princ.* quare ſententia lata à non ſuo Iudice, non valet, & nullam obtinet firmitatem *cap. ad noſtram de conſuet. Bart. in l. magiſtratibus num.2. ff. de iuriſdict. omn. iudic. Gomez. tom.3. var. reſolut. cap.12. nu.8. Perez. in l.1. gloſ.1. tit.3. lib.1. ordin. D. Ricc. in collectan. deciſ. collect.1480.* adeò quod nec de conſenſu partium conualidari poſſit, *Truſan. deciſ.68. num.4. & 5. lib.1.* niſi ex eiſdem actis approbetur, aut ſuppleatur huiuſmodi nullitas, vt poſt antiquiores firmarunt *Gama deciſ.219. Viu. deciſ.331. Cabed. deciſ. Luſitan. 36. num. vlt. part.1. Gratian. diſceptat. forenſ. lib.1. cap.16. n.35.* & geſta à non Iudice, ſunt ipſo iure nulla, *l. nullum, Cod. de cohortal. lib.12. l. Actuarios C. de numerarijs eod. lib. l. in his vbi Platea in fin. C. de diuerſ. offic.* nam qualitercunque procedat Iudex incompetens ſemper cenſetur grauare, & offendere, in *l. magiſteria num.2. C. de iuriſdict. omn. Iudic. Rebuff. tom.1. ad ll. Gallicas tit. de ſentent. executorial. artic.3. gloſ.2. num.20. & ex l. militibus Cod. de decurion. lib.10. Afflict. in cap.1. quo tempor. mil. in vſib. feudor. n.14.* & ſemper habet contra ſe, & ſuum proceſſum iuris præpoſitio, *Bald. in l. alias autem num.6. ff. de iur. iur. & in d. cap.1. quo tempor. mil. & Afflict. ibid. num.14.* dicens quod omnis actus, qui fit à Iudice in competenti dicitur fieri ſine iuriſdictione, *l.2. ff. de pœn. cap. vt debitus de appellat. l. fin. C. ſi à non compet. Iudic. idem Afflict. tit. de vaſſal. milit. & in deciſ.29. numer.2.* & qui agit ſine authoritate æquiparatur tyranno, *Bart. in l. Barbarus num.4. ff. de offic. prætor Amat. deciſ. Marchiæ 21. num.63.* & quemadmodum ſi Iudex pendente appellatione, aut recurſu ad ſuperiorem, & exequitur contra aliquam ſententiam mortis, *l. Cornel. de ſicar.* & meretur pœnam capitalem, *l. lex Iulia de repetund. §. fin. ff. l. Iul. repetundar.* per quem ait *Bal. in l. vnic. Cod. de delict. defunctor. num.28.* quod ſi Iudex fauore, vel odio, vel crudelitate, aut nimio calore furoris procedit tenetur *l. Cornel. de ſicar. idem Bald. in l. ad dictos num.2. Cod. de Epiſcopal. audient.* dicens, quod ideo Iudex debet capitaliter puniri, quia paria ſunt occidere innocentem, & occidere eum, qui fugit ad iuſtam iuris defenſionem, ita debet dictus Iudex puniri.

15 In tantum quod Iudex incompetens ſi aliquid ageret, eſſet, ac ſi priuatus ſine iuriſdictione illud ageret, *argum. l. fin. de offic. Perfect. Vrb. l. fin. ff. de iuriſd. omn. Iud. ex quo dixit Bart. in l. rei capitalis, §. eum num.1. ff. de pœn.* quod condemnatur ad mortem ab eo, qui condemnare non valebat, non efficitur ſeruus pœnæ, *Caſtr. in leg. quid ergo, §. ex compromiſſo num.4. de his, quæ not. infam. vbi poſt Angel.* reſoluit, quod nec confeſſio, aut alios actus factus coram Iudice, vel per Iudicem incompetentem valet, nec infamiam, aut præiudicium cauſat in iudicio competenti, *cap. at ſi clerici de iudic. vbi Felyn. numero 2. Bald. num.4. Abb. num.5. Bar. in l. fin. num.2. cap. ſi an competens Iudice, Dec. in cap.2. num.170. & 186. de indic. bonus text. in l. Diuus, ff. de cuſtod. reor. Villellob. commun. opin. litt. C, num.142. Valaſc. deciſ.65. num.4. Farinac. in practic. crimin. quæſt.81. num.193. Oterus lucubrat. Roman. diſput. 19. Bellett. in diſquiſit. clerical. part.1. in tit. de fauor. clerici*
16 *perſon. §.14. num.8.* & confeſſio facta coram magiſtratu municipali, non facit fidem coram Præſide tanquam facta coram incompetenti Iudice, *Bart. ibi numer.4. & in dict. l. Diuus, ff. de cuſtod. reor. Alciat. reſp.243. numer.11.* & eſt memorabilis reſolutio *Caſtrenſ. d. l.1. num.8. ff. de his qui not. infam.* vbi ait quod ſi incompetens Iudex aliquem verberaret, vel mitraret (qui actus ſolent gerere infamiam) etiam ſine ſententia, *l. ſi ictus fuſtium eod. tit.* vel etiam ſi exauſta, & degradaret, qui actus ſimiliter infert iufamiam, *l.2. §. ignorantia verſic. ſed ſi non efficeretur infamis, ita limitatur gloſ. in dicta l. ictus fuſtium,* quatenus cenſuit, quod qui confitetur delictum aliquod famoſum efficitur infamis, ac ſi eſſet condemnatus, cuius meminit idem *Caſtr. in l. ſi reus paratus num.10. Cod. de procurat.* quia intelliguntur, quando confeſſio fuit coram Iudice competenti, *cap. at ſi clerici, de iudic. Cumia in rit. Regn. Sicil. cap.14. num.168.* nam quæ coram Iudice incompetenti iuriſdictionem non prorogat, *Soccin. conſil.308. col. fin. volum.3. Marant. in ſpecul. aur. part.4. diſt. 12. in princip. num.12. vnde Bald. in l. magiſterio, Cod. de iuriſd. omn. iudic.* ait, quod qui confitetur delictum, adhuc defectum iuriſdictionis opponere poteſt, ſequitur *Dec. in rubr. de prob. col.12. verſic. vlt. Purpur. conſil.446. num.7.* dicens, quod quando iuriſdictio prorogari non poteſt, confeſſio non præiudicat, *Dec. in cap. de cauſis verſ. 2. limitatur de offic. & poteſt. Iudic. deleg.*

17 Quare confeſſionem factam coram Iudice Incompetenti non ſufficere ad condemnandum, affirmat *Soc. reg. 62. Boſſ. in pract. crim. in tit. de confeſſis num.47. Maſcard. de probat. concluſ.252. Aldrete de religioſa diſciplina tuenda lib.2. cap.4. num.26. latè Farinac. dict. quæſt.81. à n.188. D. Ricc. deciſ. Cur. Archiep.81. part.4.* quinimò confeſſionem factam coram Iudice incompetenti, nec valere in vim extraiudicialis coram ſuo, poſt antiquiores firmarunt *Diaz. in practic. crimin. canon. cap.125. numer.9. Maſcard. de probat. concluſion.352. Farinac.* qui alios citat *in practic. crimin. quæſt.81. num.210.* litè nouiter comprobat *Oterus in lucubr. Rom. diſput. 29.* vbi reſpondet con-
18 trarijs, vnde videmus, quod quando certum eſt citantem non habere iuriſdictionem in citatio, tunc & ſi non compareat, nequit citans contra eum procedere tanquam contra contumacem, *Barb. in l. ſi quis ex aliena num.11. ff. de iudic.*

Et hinc meritò in facto, in cauſa Vaſtæ dello Tronto, cum Marcello Salitto dicebam, apocham recognitam

coram

Digitized by Google

19 coram Iudice incompetenti non habere executionem
paratam cum apocha recognoſci debeat coram Iudice
competenti, vt paratam exequutionem habere poſſit,
vt probat *Auendan.de exequend.mandat.cap.30.num.5.
part.2.* & ſequitur modernos *Gaitus in ſuo tractat. de cre-
ditor.titul.8. cap.2.num.*3015. *fol.* 286. & ideò verò reddi-
tur opinio illorum aſſerentium capturam ſuſpecti de
fuga eſſe concedendam per Iudicem competentem,
alias non valere, vt late notauit *Roland. conſil.65. Dec.
conſil.75.col.fin. Aret.conſil.95. Soccin.conſil.99. Bal.con-
ſil.285.& Gratian.forenſ.diſcept.lib.5.cap.875.* vbi tamen
declarat niſi periculum eſſet in mora, quia perderetur
debitum, ſi adiretur Iudex competens, *ex Caccialup.
de debit.ſuſpect.quæſt.4.numer.4. Neuiz. conſil.52. Pariſ.
conſil.99. lib.3.*

20 Vndè non ſine ratione fateri poſſumus, quod ſi aliqua
perſona priuilegiata vellet adire Regiam Audientiam
Prouinciæ non ſuæ per viam electionis fori, non eſſet
audienda *Capiblanc.de Baron.pragm.8. num.336. allegat
Carauit. in rit. M.C.V.* 233. idemque eſſet, ſi pro cauſa
ciuili quis eligeret forum M. C. V. in criminalibus, & ei
contra pro cauſa criminali eligerent M. C. in ciuilibus,
nam vtique erit deneganda.

21 Qui quidem Iudex (vt competens appellari poſſit)
debet eſſe à Principe dependens, & ſic requiritur, quod
eligatur Tribunal Regium, vicem Regiam repręſentans
immediatè, cum priuilegium iſtud ſit conceſſum adeun-
di Imperatorem, *tot.tit.C.quand.Imper.inter pupil.& vid.
Azo.in ſumm. d. rubr.* de quo meminit *Tepat. lib.1.var.
iuris ſentent.pariter. eod. tit. quand. Imper. inter pupill. &
vid.verſic.Imperator eſt fol.mihi 166. a terg.col.2.Iſern.in
conſtit.Regn.ſtatuimus num.*14. quem refert, & ſequitur
Afflict.deciſ.257.num.4. quibus addo *Theſaur.deciſ.177.
circa princip.Burg.de Laudem.part.3. inſpectio.4. num.16.
Cardin.Tuſc.conclu∫.273. num.5.* vbi quod miſerabilium
cauſæ cognoſci debent à ſupremis Tribunalibus Princi-
pem repræſentantibus, ex *Rolland. à Vall. quem allegat
conſil.76.num.34.lib.1.*

Et quod Tribunal Principis dicatur iudex competens
in electione fori, probatur in ſpecie per illa verba fina-
lia Imperatoris *in d.l.fin.* ibi (quod ſi pupilli, vel viduæ
alijque fortunæ iniuria miſerabiles iudicium noſtræ ſe-
renitatis ornauerint, præſertim cum alicuius potentiam
perhorreſcunt, cogantur eorum aduerſarij examini no-
ſtro ſui copiam facere.).

22 Vnde merito Dominus meus Genitor V. I. D. Ioan-
nes Dominicus Nouarius ex ſuis prægnantibus allega-
tionibus obtinuit in cauſa Magiſtri Bartholomęi de Ro-
gerio Terræ Piſtitij, Iudicem ſecundarum cauſarum,
non poſſe appellari Iudicem competentem, adhoc vt
miſerabiles perſonæ illum poſſint adire pro electione
fori, vt etiam alias conſuluit in cauſa Notarij Aloyſij
Sancti Angeli Terræ Bernaudi, & hanc opinionem tuta-
tur *Capiblanc.in pragm.8. num.165. de Baronib.* vbi con-
cludit, quod competens Iudex reſpectu variationis à Iu-
dice ordinario dicuntur Regia Tribunalia vicem Re-
giam repræſentantia immediatè; vnde dicit, quod cum
quidam priuilegiatus adiuiſſet Iudicem ſecundarum
cauſarum iurando perhorreſcentiam primi Iudicis va-
riatio non fuit legitima, & tanquam talis non fuit ad-
miſſa, *Staiban.conſil.74.num.7. & ita pariter ſcribit Scac-
cia de appellat.quæſt.7.num.*137. vbi ait, quod miſerabilis
perſona poteſt eligere, & variare de Curia ſui Ordinarij
ad Curiam Principis, & è conuerſo, ſed non poteſt va-
riare extra has Curias, quare non poteſt relicto ſuo Or-
dinario tranſire ad alium Ordinarium inferiorem Prin-
cipi, neque poteſt à Principe tranſire ad alium Iudicem
Ordinarium non ſuum, & ſic intelligit *Marcheſan. de
commiſſion.in tit.de Auocat.cauſar.part.2.§.....numer.64.
addimus Viſcont.* poſt huius operis primam impreſſio-
nem in *ſuis concluſ.iur.in verb. fori priuilegium verſicul. an
Iudex, allegat etiam adhoc Cap. Regn.*205. vbi permiſſum
eſt coram Iuſtitiario Prouinciæ, ſeu Regionis eligi fo-
rum, quo in loco *Niger in commentar. num. 8. & ibi dicit
Neapodan.* quod in Capitaneis non vendicat locum di-
ctum Capitulum aſſerens ita extare ordinationem in
Cancellaria, & ſi conetur defendere in contrarium
quandam deciſione ad eundem propoſitum *Thor. in
compend.deciſ. Neapol. in verb.electio, ſeu variatio tom.* 2.
vbi Nos poſt huius operis impreſſionem commemorat.

23 Quare tutò firmare poſſumus electionem debere fie-
ri in Tribunalibus Principis, & non in Curijs Baronali-
bus, quia immò nec in Curijs Terrarum, ſiuè Ciuitatum,
quæ ſunt in demanio, ſed tantum in ſupremis Tribunali-
bus Ciuitatum, in quibus reſidet Princeps, vel Præſes
Prouinciæ. Nec potuerunt hæ perſonæ eligere Iudi-
cem alicuius officij, vt puta Admiratiæ, Artis Serici, vel
Lanæ, vel Curiæ meretricum, *Capiblanc. d. pragm.8. nu-
mer.336.* Princeps ſiquidem eſt ſpecialis protector hu-
iuſmodi perſonarum poſt *Bald.in leg. vnic. notat Tiraq.
de priuileg.pia cauſ.priuileg.150.circa finem.*

Prout neque priuilegio iſto vti poſſunt, ſi eligerent
24 alios ſupremos Iudices, quam Regios Ordinarios, &
competens.

25 Et ex his pariter meritò in quadam cauſa Baren.
conſultus voce reſpondi electionem fori factam in Cu-
ria Archiepiſcopali omiſſo Ordinario per quædam pu-
pillum non eſſe admittendam, ſtante quod dicta Curia
non erat Principis, prout requiritur, ſed per viam ele-
ctionis fori Curiam Romanam, vel ſaltem Illuſtriſſimi
Nuncij Tribunal tanquam Romanum Pontificum re-
præſentans adeundum eſſe Curia ſi quidem Metropoli-
tana repræſentat Iudicem appellationis ſecundarum
cauſarum, qui non dicitur in hoc competens reſpectu
huius priuilegij, iuxta ſuperius notata.

26 Quamvis *Cala in ſuo tract.de modo articuland. & pro-
band. gloſ.1. §.1. nu.*112. fuerit in opinione priuilegiatas
perſonas, quæ forum eligendo Sacrum Conſilium adi-
uere, poſſe declinato illo Regio Tribunali per viam va-
riationis in Curia Baiuli litigare, allegat *Odofredum in d.
l.vnic.C.quando Imper. Andr.de Iſern. & Afflict. in citat.
conſtit.ſtatuimus num.36.Vrſill.ad Afflict.deciſ.257.nu.7.
Foller.in pract.crimin.in verb. audiantur excuſatores n.99.
verſic.ſed remanet dubium, qui quidem Foller. in ſepius al-
27 leg. Regni conſtitut. ſtatuimus numer.*128. attentauit di-
cere priuilegiatam perſonam, quam accuſauerat in Re-
gia Audientia officialem, potuiſſe deinde per viam va-
riationis fori, illum accuſare, & quærelare coram Syndi-
catoribus, annuens poſt deciſiones factas tam in Regia
Audientia Principatus citra, quàm in magna Curia ad-
uerſus priuilegiatum, tandem interpoſita appellatione
ad Sacrum Conſilium, & per illud dictum cauſa ad ean-
dem Magnam Curiam remiſſa, tandem ortum eſt de-
cretum cauſam remittendam eſſe ad Syndicatores vnà
cum carceratis, prout cum effectu ſeruatum fuit, vt pa-
tet in eius allegationibus, quæ poſt tractatum inſertæ
ſunt ad commodum Lectoris.

Nec ſolum ſufficit (vt ad requiſitum reuertamur)
quod eligatur Iudex competens, ſed etiam de ſubſtantia,
ne ille ſit ſuſpectus parti aduerſæ, eo quia in iure ſatis
firma, atque inconcuſſibilis eſt regula, quod ſi fortaſſe
perſonæ priuilegiatæ eligant in forum Tribunal à parte
aduerſa habito pro ſuſpecto vtique ſunt repellendi, &
electio non eſt admittenda ea palpabili, & ęqua ratione,
28 ſiquidem ſatis periculoſum eſt ſub ſuſpecto Iudice liti-
gare, *l.apertiſſimi, C.de iudic.cap.cum inter de except.l.præ-
tor in verbo cum iuſtam in fin.ff.de iuriſdict. omn. iudic.* &
dictat æquitatis ratio, vt nemo cogatur ferre Iudicem,
qui ſibi aduerſus ſuſpectus, vel inimicus eſt *capit. requiris
de appellat. cap. quod ſuſpecti 3. quæſt.5.* nam durum ſanè
videtur per ſuſpectos negotia geri, *Crauett.in conſil.132.
num.25.Vant.de nullit.tit.coram quo nullit. num.6. Ma-
gon.deciſion.Florent.63.num.8.Pacian.de probat. lib.2. ca-
pit.45. Seraphin.de priuileg. iuram. priuileg.7. Eſcobar. de
ratiocinijs cap.8.num.17.& 18.Perez.in l. 1. in princip. tit.
5.lib.3.ordin.* quia peſſimi euentus inde ſequi ſolent *Sola
29 ad decret.Sabaud.tit.10. de recuſat. gloſ. in 2. Gabriel. Be-
rart.in ſpec.viſit.cap.6.num.3.* quo in loco plura de recu-
ſatione viſitatorum coaceruat.

30 Quapropter non valere pactum inter partes, ne Iu-
dex valeat iuſta de cauſa dari ſuſpectus colligitur ex *l.
ſtipulatio hoc modo concepta, vbi Bart.ff.de verbor. obligat.*
31 itaut Principem ex certa ſcientia cauſam notoriè ſu-
ſpecto committere non poſſe, ſed intelligi eſſe ſaluum,
& re-

Digitized by Google

& reſeruatum parti ius recuſandi poſt antiquiores notat Marſil.ſingul. 292. nec Sedem Apoſtolicam vnquam ex certa ſcientia cauſas ſuſpectis Iudicibus committere probatur in cap. cum inter in verſic. ac ſuſpectus de except. & ſcribunt Tuſc.concluſ.910.num.3. Mſing. obſeruat.63. ad fin.centur.3.Scacc.de appella .quæſt.16.limit.1. numero 119.Laurent.in tractat.de iudic.ſuſpect.cap.2.num.19. Farinac.in fragm. crimin. part.2. in verbo Iudex numer.961. Imò Papam alijs committere cauſas ſuorum familiarium,ne ſuſpicionis ſcrupulus in eo notari poſſit, aduertat Roman.conſil.521.num.7. annuens idem obſeruare in
32 cauſis facti proprij,ex Gloſ.in cap.cum dilecta de confirm. vtil.vel inutil.Tuſc.concluſ.910.num.5.litt.S, ita quod licet Papa Imperator,& alij non recognoſcentes ſuperiores non poſſunt recuſari Aufrer.in tit. de recuſat. num.6. Caualcan.de brach.regul. part.3. num.314. ibi reddit rationes, tamen quando agitur de aliquo vero præiudicio ex honeſtate ſolent dare Iudicis non ſuſpectos, & alteri cauſam delegare,Caualc.dict.part.3.num.714. qui etiam loquitur in Senatoribus,& Ducæ Ianuæ,qui ſolent recedere à Senatu,quando referuntur in Rota, licet ipſi in dicta cauſa ſuſpecta non votant, ſi verò Princeps commiſerit cauſas cum clauſula (non obſtante exceptione recuſationis dubitatur)ſi talis commiſſio tenet, quia ita committendo videtur tollere defenſionem, quæ cum ſit de iure naturali ſine cauſa tolli non poteſt per Principem, Clement.paſtoralis de re iudic. §.ſed,& naturalia inſtitut.de iure naturali,Abb.in cap.ad hæc extra de reſcrip. & in cap.cum inter de except.Roman.conſil.521.numero 6. late Iaſon in l. apertiſſimi num.17. Cod. de iudic. Cardinal. Tuſc.dict. conſil.910. numer.2. licet nonnulli alij contrarium tenuerint,vt Bald.in l. fin. Cod. de ſentent. & interloc.Angel. Imol. & alij in l.1. §. interdum, ff. à quibus appell.non liceat,quidquid tamen ſuper hoc dubitetur, certum eſt, quod quando Princeps committit cum dicta clauſula (appellatione remota) alicui etiam notoriè ſuſpecto intelligitur de cauſa friuola,& non graui, & iuſta ſuſpitionis,vt poſt alios, quos allegat declarat Marſil in dict.ſingul.292.vbi dicit,prædicta eſse menti tenenda,quia ſunt multum quotidiana,ſed Franc.in cap.poſtremo num.2. & ſeq. de appell. diſputat iſtum articulum, & tandem concludit, quod Princeps poſſit committere cauſam recuſatione remota.

33 Hinc igitur meritò euenit, quod hæc exceptio recuſationis Iudicis ſuſpecti nullo modo per ſtatutum tolli poteſt,vt patet ex adductis per Serader. de feud. tom. 2. part.10.ſect.3.num.9.Menoch.de præſumpt.lib.2.præſumpt. 48.num.32.plenè Graſſ.de except. cap.24. & acta facta coram Iudice pendente ſuſpicione allegata, ſunt ipſo iure
34 nulla,Niger.in cap.Regni prolixitatem numero 65. Carauit.Rit.265.num.30.Lopez.in l.22.Hiſpan.tit.4.part.3. in gloſ.magna Villadieg.in foro iudic.lib.2.titul.1.l.22.nu.11. Gabriel.concluſion.5.de iudic.Ceuall.commun. contra commun.quæſt.680.Lancell.de attent.cap.6.part.2. Gratian. forenſ.diſceptat.cap.701.num.16. & Iudex allegatus ſuſpectus ſe ingerens in cauſa dicitur attentare, & facit iniuriam parti,l.quæ omnia,§.1.ff.de procurat. Bellamer.deciſ. 18.Lancellott.de attent.lib.2.cap.1.num.104.taliter quod ſi Iudex pendente ſuſpitione ſe ingerat in eadem cauſa, ex hoc ſolo redditur ſuſpectus, licet cauſa allegata ſit falſa,Pariſ.conſil.98.num.9.volum.3. Bertazzol.conſil.crimin.8.num.8. volum.1. Garzias patrocin.40. num.6. vbi
35 vtitur ad id probandum text. in l. quæ omnia §.1. verſic. nec ferendus eſt.ff.de procur. quod adeò verum eſt, vt procederet, etiam ſi Iudex poſt ſubſcriptam ſententiam, & traditam Actuario, aut Scribæ cauſæ, ſed ante illius publicationem fuerit allegatus ſuſpectus, adhuc in publicatione ipſius eſt ſuperſedendum, Bobadill. in ſua polit. lib.3.cap.15.num.63.

36 In tantum, quod recuſatione pendentem, intromitti in cauſa non poſse Iudicem alias proceſſum eſse ipſo iure nullum,notauit gloſ.in capit. Iudex, & ibi Franch. & Gemin.de offic.deleg. in 6. & poſt alios Myſinger. obſeruat. 59.centur.4. Chyrcou.concluſ.91.centur.3. Azeued. in l.1. num.8.tit.16.lib.4.recopil.Villadieg.lib.2.for.iudic. titul.1. l.11, Ceuall. quæſt.commun. contra commun. quæſtion.680. probatæ ſiue ſint recuſationis cauſæ, ſiue non dummodo ſint tales,quæ probatæ haberentur,Verall.deciſ.7.n.2. part.3.Dom.Reg.Valenz.uel.conſ.43.n.172. vſque adeò, vt
37 nec diſcuſſioni, & cauſæ relationi præſens eſse debeat. Capyc.deciſ.138.n.5.vbi pariter Addit,Carauit.in Rit. M. C.V.265.Guazzin.de defenſ.reor.defenſ.1.cap.19.num.36. Muta in comment.ad pragm.Segn.Sicil.tit.4. num.22. annuens num. 25. quod recuſans à recuſati Iudicis iuriſdi-
38 ctione exemptus dicitur, quod per prius notauerat Pariſ.de ſyndic.§.ſuſpicio n.11.Iodoc.in praxi ciuil.titul.de recuſ.c.125.Intrigliol.ſingul.79.n.181.& nouè citatur Giurb. in conſ.crim.9. vbi propterea firmat recuſatum Iudicem, ſi cum alijs Iudicibus criminali in cauſa proceſserit, quid quid actum fuerit ipſo iure eſse nullum.

39 Imò Iudex recuſatus, & ſuſpectus allegatus in vna cauſa eſt, vt cenſetur recuſatus in alia cauſa diſtincta, itaut in illa neque ſe intromittere valebit ad text.in c. ſignificauit de appel.quem ad id adducit Leina in exam.Epiſcoper.lib.8.cap.32.n.8.

S V M M A R I V M.

1 *Variari poteſt de vno Tribunali ad aliud,& quid ſit iurauerit de non variando,num.5.& vide num.7. & declara vt num.23.& quid in Tribunalibus vbi reſidet Princeps, num.30. & 32.*
2 *Variatio eſt doli mali plena.*
3 *Electio vbi datur à iure,conceditur variatio.*
Variatio regulariter permittitur, niſi expreſsè reperiatur prohibita,ibidem.
4 *Socer,qui habitationem genero in domo ſua promiſit, poteſt variare offerendo illam ſeorſum, & ita determinauit Author.*
6 *Patronus laicus poteſt variare alios præſentando, etiam ſi iuraſſet non variare, ſed vide num.12.*
8 *Iuramentum facit actum alias infirmum, & reuocabiliter firmum,& irreuocabilem.*
9 *Iurans non contrauenire venditioni,priuatur beneficio l. 2. de reſcind. vendit.ſic etiam beneficio reſtitutionis in integrum, num.11.*
10 *Mulier quæ iurauit nolle vti velleiano, non poteſt illum allegare.*
13 *Electio facta de Clerico ad Capellam, variare non poteſt, ſi interuenerit iuramentum.*
14 *Eligens ſepulturam cum iuramento, illam mutare nequit.*
15 *Periurus priuatur omni commodo, & à nullo eſt audiendum,& priuatur dignitate, nu.16. incurrit infamiam de iure canonico,num.17.non poteſt teſtificari,n.18.& perdit beneficium deducto,ne egeat,n.19.*
20 *Dolus non debet reportare commodum.*
21 *Abſolutio à iuramento quid operetur.*
23 *Relaxatio iuramenti à Papa eſt concedenda.*
24 *Noua cauſa ſuperueniente iuramento non ſtatur.*
25 *Doctorari iurans in aliquo loco, ſi ſuperueniat peſtis excuſatur.*
26 *Iurans non exire à domo,citatus à Iudice poteſt exire.*
27 *Filia renuncians cum iuramento patri, viuentibus fratribus,ſi illi moriuntur,an ſuccedat, non obſtante iurata renunciatione.*
28 *Qualitas noua adueniens etiam reponit illud in diuerſam naturam,licet non mutet ſubſtantiam,num.29.*
31 *Proregis imperium, & poteſtas remitatur.*
35 *Dictio præſertim,quid importet,& n.31. & 35.*
36 *Præſumptio probatione in contrarium diruitur.*
37 *Veritas ſemper præualet.*

A R G V M E N T V M.

Variatio fori an, & quando concedatur, ſicuti conceditur Electio.

Q V Æ S T I O III.

1 REgula ſit, vt non tantum priuilegiatæ perſonę poſſint vnum eligere forum, verum etiam de vno ad aliud Tribunal variare non prohibentur, vt in noſtris terminis ſcripſerunt, Afflict.& Foller. in conſtitut.Regni ſtatu-

Digitized by Google

ſtatuimus de Magiſtro Iuſtitiario illc num. 26. iſtc autem
num.128.Carauit.in rit.231. & 233. quem refert D.Ricc.
in praxi reſol.703.part.1.in antiq. annuens, quod qni va-
riat eligere dicitur *Muſcat.in praxi S.C.gloſ.competentes*
numer.39. firmans communem practicam admittere,
quod variare poſſint, *Trentacinq.var.reſolut. lib.2. reſo-*
lut.2.num.10.de citat.tom.1. recenter Galupp. in nouiſſima
praxi S.C.part.2.cap.6.num. 46. itaut ſicuti conceditur
fori electio, ita pariter, & eiuſmodi variatio permitti-
tur *Petra in addit.ad Capyc. deciſion.160. verſicul.aduerte*
etiam Modernus noſter Doctor.Neapol.in ſuo tractat.de iu-
riſd.part.cap.21.num.9.
Et quamvis aduerſus *Afflicti* opinionem inſurgat
Marcheſan.in tract. de commiſſionibus tit. de Auocat.cau-
ſar.part.2.§.2.num.85. ea ratione, quia variatio eſt legi-
2 bus inimica, ac doli mali plena, *Bald.conſil.326.numer.4.*
volum.1. ob id tanquam odioſa venit reſtringenda *Cal-*
derin.conſ.21.de iure patronatus, vnde ob id Card. in clem.
1. de renunciat.2.notab. dicit, variationem eſſe viam de-
uiandi à veritate
Quod etiam videtur annuere *Barboſ.in remiſ. DD. ad*
ordin.Reg. Luſit.lib.3. tit.1.num.21. vbi firmat, perſonas
priuilegiatas, quæ eligerunt aliquem ex Iudicibus ſibi
conceſſis non habere facultatem variandi ad alium, ta-
men quid balbutient iſti, vt à firmata ne recedas regula,
quæ ſicuti Doctorum numero eſt authorizata, ita pari-
ter palpabili fulcitur ratione, ſiquidem verum eſt dice-
3 re, quod vbi electio datur à iure licita eſt variatio, iuxta
terminos *text.in .cum qui certarum, §.1.ff.de verbor.obli-*
gat. quem ad id poſt Afflict. adducit Praſes de Franch. de-
ciſ.364.num.6. qui enim eligere valet, variare non pro-
hibeatur, *Tiraquell.in l.boues, §.hoc ſermone numer.24. &*
ſequent.ff.de verbor.ſignific. Achill.de Graſſ.deciſion.14. &
15.de penſionib.Giurb.in comment.ad conſuet.Meſſan.c.10.
gloſ.6.num.22.part.1. non inquam dicitur electio, vbi da-
tur reſtrictio, iuxta *Baldi theoricam in leg.1. in fine Cod.*
de furtis, quem ſequitur Foller.in memorata conſtitutione
Regni ſtatuimus num.1.
Et regulariter cuilibet variare permittitur, nec cenſe-
tur variatio prohibita, niſi in caſibus à iure expreſſis
Arthaman.obſeru.146. quem referendo ſequitur *D.Ricc.*
in praxi reſolut. 265.num. 2.part. 1. maximè in eis, quæ
ſunt facultatis, quæ pluries fieri, & variari benè poſſunt,
Card. Tuſc.concluſ.20. num.8. litt.V, vnde *Afflict. deciſ.*
4 146. rationabiliter ait in S.C. deciſum, ſocerum qui ego-
rat dare habitationem in ſua domo genero potuiſſe va-
riare offerendo illam ſeorſum, ex *l. ſi ſpecialis §. final.ff.*
de act. empt. ſequitur *Anna. ſing.417.* & ita Ego in anno
1628. die 21. Iulij determinaui in Regia Curia Aierolæ
ad inſtantiam Petri, & Ioannis Buonocore aduerſus eo-
rum ſorores.
5 Quam opinionem tenendo illam amplia eſse verum,
& procedere etiam ſi perſona priuilegiata iuraſset non
variare, vt apud *Nenizan.in ſilua nuptial.lib.6. nnmer.38.*
Muſcatell.in praxi S.C.gloſ.competentes num.30. annuens
priuilegiatos ſemper poſse opponere declinatorias fo-
ri, & variare, etiam ſi non variare iuraſsent, quod pariter
dictatur *Trentacinq.var.reſol.li.2. d.concl.2.n.7. de citat.*
6 Pro cuius ampliationis corroboratione adduci poteſt
illud ſimile de laicis patronis, qui intra quadrimeſtre
ante Epiſcopi inſtitutionem poſsunt variare, & plures
ſucceſſiuè cumulando præſentare *c. quod autem, c.paſto-*
ralis, & c. quod autem de iur. patr. de qua materia *Rocch.*
de Cur.de iur.patr.in verb.honorificum q.9. cum ſeq. Lam-
ber.in eiuſdem nominis tract.p.2.lib.2.q.7.art.22.Garcia de
benefic.part.5.cap.9.à n.211. cum ſeqq. etiam ſi non varia-
re iuraſsent, vt deciſum in Curia Archiepiſcopali Nea-
polis fatetur Illuſtriſſimus Dominus meus Riccius Præ-
ſul Vici Equenſis *deciſ.eiuſdem Tribunalis* 109.p.3.
Verum, quidquid ſupradicti affirment, Ego in facti
contingentia totum contrarium attentaui, quia pro-
7 mittens cum iuramento non declinare forum, non po-
teſt pœnitentia ductus fori declinatoriam opponere, vt
per *Guid.Pap.deciſ.77.num.2.* quem ad id reportat, & ſe-
quitur *Borell.in ſumma deciſ. in tit. de foro competent. nu-*
8 *mer.169. tom. 1.* iuramentum enim facit actum alias in-
firmum, & reuocabilem firmum, & irreuocabilem, *c.cum*
contingat extra de iur.iur. Anchar.conſil.226. Corn.conſil.
72.volum.3. Pariſ.conſ.96.num.53.volum.1. Feder.de Se-
nis conſil.127.vol.2. Afflict.deciſ.83.ſub n.3.
9 Eiuſque tanta eſt vis, vt operetur nequis ſuo priuile-
gio, & beneficio vti poſſit, vnde videmus, quod venditor
iurans habere debere ratam venditionem, & illi non
conuenire, priuatur remedio, & beneficio *l.2. Cod.de re-*
ſcind.vendit. vt voluerunt *gloſ.Angel.& Salyc.in auth.ſa-*
cramenta puberum Cod.ſi aduerſ. vendit. quos ſequuntur
Alex.conſ.42.colum.4.vol.1.Cagnol. in l. ſi quis maior nu-
mer.36.C.de tranſact.Crauett.conſ.138.n.3. Couarru. va-
riar.reſol.lib.2.c.4.Suar.in theſaur.recept.ſent.§.Iaſus nu.4.
& 5.Caphal. conſil.137. num.42. vol.1. Cacher. deciſ.41.
num.8.Guid.Pap.deciſ.367.in fin. Gamm. deciſ.257. nu.2.
& alij apud *Canal.commun. contra com.q.171.n.1.*
10 Hinc mulier non poteſt opponere beneficium Velle-
iani, vbi in actu iurauerit illa vti nolle, *cap. ex reſcripto*
vbi DD.extra de iur.iurand. Butr. in cap.ſi diligenti de for.
compet.Alex.conſil.27.col.3.volum.1. Neuizan. conſil.22.
num.9.Dyn.conſ.5.Bero.conſ.48.n.4.vol.1. Fachin. contro-
uerſ.iur. lib. 2. cap.60. Rebell.de obl.inſtit. part.2. libr. 19.
quaſt.vnic. C. de fideiuſſ.num.11. Burgoſ. in cap. cum cau-
ſam num.36.de empt.& vendit.Pereira de empt.& vendit.
cap.30.numer.10.& 19. Greue ad pract.cam. imper.lib. 2.
concluſ.77.a num.17. Bertazzol. de clauſul. clauſ.40.gloſ.
7.in fin.Graſſ.de except.cap.27.num.14.Reginald. in praxi
for.pœnitent.lib.25. num.220. verſ.primum, Boer. deciſ.30.
num.11.Theſaur.deciſ.222.qui num.11. ſic ait deciſum in
Senat. Pedemontano, & alij quos refert, & ſequitur *Gail.*
practicar.obſeruat.lib.2. obſeruat.77. numero 10. qui pari-
ter huius opinionis rationem redditur *Canall. commun.*
contra commun. quaſt.515. Datner. in tractat. de var.iur.
renunc.cap. num.52. quamvis in Regno vigore *pragm. 1.*
de Senat.Conſul.Velleian. totum contrarium ſit cautum,
& in praxi ſeruetur.
11 Et hinc dum quis facit contractum, & in illo iurat
contractui non contrauenire reſtitutionis in integrum
beneficio priuatur, quamvis minor fuerit, *Auth.ſacra-*
menta puberum, vbi Iaſ. poſt alios antiquiores *C. ſi ad-*
uerſ. vendit. facit enim minorem cenſeri maiorem, *Ga-*
briel. concluſ.5. num. 10.& 12. de minoribus Capra regul.
87.Mandell.conſil.11.numer.5.Grammat.conſil. ciuil.31.
num.10.Cappell.Tholoſ.deciſ.49.Ripa obſeruat.30.num.6.
Vigell.deciſion.43. Puteus deciſion.194. & 203. lib.3. latè
Surd.conſil.114. planè *Mantic.de tacit.conuent.lib.16.ti-*
tul.4. Peregrin.conſil.77.numer.2.& 3.volumin.1. Barz.
deciſion.75.num.2.Milanenſ. deciſ.13. numero 11. libro 1.
Guid. Pap. deciſ. 35. Ludouiſ. qui alios citat, & ita dicit
deciſum in Rota *deciſion.106.num.1.& 5. & Addit. nu-*
mer.18. Marta in ſumm.ſucceſſ.legal.part.1.quaſt.14. ar-
tic.3.num.2.Afflict.deciſion.322.numer.4.& 5. qui tamen
numero 8. declarat ſecus eſse vbi interuenit enormis læ-
ſio, quia in tali caſu non obſtante iuramento dabitur in
integrum reſtitutio, quod pariter aſseuerant *Crauet.*
conſil.192.numer.9.Soccin.Iun.conſil.48. numer.35. Natta
conſil.166.& 167.volum.1.Franch.Marc.deciſ.21. vol.1.
Canalc.deciſ.9.num.342.Myſinger.obſeruat.91. numero 5.
& ſeqq.centur.4. Borrell. alios citat *in tractat. de compro-*
miſſ. §.8.gloſ.1. num.7. cum ſeqq. Oddus de reſtitut. in in-
tegr. quaſt.54. art.8. num.53. plenè *Rot. deciſion.63.* inter
impreſsas apud *Pic.de contractib.Venet.conſil.142.numer.*
28.& ſeq. libr.2. Gratian.lib.5.diſceptat.foren. capit.823.
numer.39.
Ergo ſic pariter in caſu noſtro eſt annuendum, vt
ſtante iuramento de non variando, non valeant varia-
re cum iuramenti vires non debeant eneruari, ſed auge-
ri maximè ad effectum euitandi peccatum mortale,
quod incurrerent variando ratione periurij, *D.Thom.*
2.2. quaſt.98.artic.3.Caietan.& Sylueſtr. in ſumm. in ver.
periurium, Sot.de iuſtit.& iur.lib.8. quaſt.2. artic.3. nam
iuramentum licet præſtetur homini, tamen acceptatur
à Deo, *cap.debitores, & cap. ſi Chriſtus de iur.iurand. Al-*
ciat.in rubric.extr.de iur.iurand. numer.14. Magiſter ſen-
tentiarum lib.3. diſtinct. 49. Afflict. deciſion.163. & ideò
periurium committens, Deum habet vltorem, *l.2. Cod.*
de reb.credit.Boſſ.in ſua practic.crimin.in titul. de periur. in
princip.Clar.in §.periurium num.12.Duaren. diſp.vniuerſ.
lib.2.

Digitized by Google

lib.2.cap.37.amplè Decian.in tractat.crimin.lib.6.cap.13. volum.2. Foller.in pract. cenſual. §. Nicolaus Epiſcopus numer.75. cum ſequent. latè Menoch. de arbitr. Iudic. lib.2. centur.4. caſu 319.

Additur præterea pro corroboratione, nam huic priuilegio variationis fori poſſe à priuilegiaris perſonis expreſsè renunciare non ambigitur, vt plenè manu ſcripſimus in hac eadem ſectione, & quid aliud eſt iurare de non variando, niſi renunciare variationi, quæ quidem renunciatio vigore iuramenti debet valere omni meliori modo, quo poteſt argum. l. cum pater, §. filius matrem, ff. de legat. 2. quam ad id adducunt Bartol. in lege quis pro eo num.13. ff. de fideiuſſor. Ruin.conſil.172.num.21.volum. 1. Dec.conſil.404.numer.9. Caballin.milleloq.138. Cacheran.deciſ.275.num.7. Vit.in ſilu.commun.opin. concluſion. 4.l.4. Surd.conſil.331.num.13.volum.3. nam iuramentum dat magnum robur actui Alex.in l.iuris gentium, §. quod ferè n.10. ff. de pact. Iaſ.in §. fuerat inſtitut.nu.58. de action. Tiraquell.in l.ſi vnquam in præfat.n.58.de action. Tiraqu. in l.ſi vnquam in præfat.n.170. C.de reuoc.donat. Gramm. deciſ.103.n.15. Menoch.de præſumpt.lib.1.qu.45.nu.12. & multa, atque multa operatur, de quibus pleniſſimè Mancin.in ſuo ſpecial.tractat.de iuram. Seraphin. & Cerſet.in eorum operibus de priuilegijs iuramenti, ad quos Lectorem relego.

12 Quam tenendo ſententiam, non repugnat illud ſimile, quod patronus præſentans, & iurans non variare, quod poſſit deinde non obſtante iuramento variare, vt ſupra pro firmatæ regulæ tutamine demonſtrauimus.

Si quidem hæc opinio ſuos habet contradictores, & communiter eſt reiecta, nam Gutierez in tract.de iuram. confirmatorio part.3.cap.13. firmiter aſſeuerat patronum præſentantem, & non variare iurantem, minimè poſſe reuocare, nec amplius variare, ad quod allegat Caſtrenſ. Rocch. de Curt.in tract. de iur.patron. in verb. honorificum q.12.n.37. Lopez in leg.6.Hiſpan.tit.16.part.1. in gloſ. bien lo puede hazer, Couarr.de pact.in 6.2.part.§.2.nu.4. ad fin. verſ. prædicta verò concluſio fol.76. Maſſobrius in prax. habend.concurſ.ad Parocch.prælud.7.dub.21.n.143. & Mathienſ.in l.3.gloſ.13.n.7.tit.10. lib.5. noua collect. Reg. quibus nouiter addimus Campanil.in ſuo diuerſ.iur.canon.cap. 13.n.451.rub.11. & nouiſſimè Barb. in collect. DD. ad ius canon.lib.3.tit.38.c.24.ſub n.3.fol.mihi 103.col.1. vbi concludunt eſſe omninò inſtituendum primò præſentatum, & ſecundò nominatum debere reijci à Superiore.

Pater enim in iure, quod iuramentum impediat variationem, vt per Seraphin.de priuileg.iuram.priuileg.150.
13 num.3. vbi quod electio facta de Clerico ad Cappellam, ſeu beneficium Eccleſiaſticum variare non poteſt interueniente iuramento, allegat Grammat.conſil.ciuil.31. & Crauett.conſil.63.ante num.4. firmans pariter, quod licet
14 quilibet poſſit ſibi ſepulturam eligere, cap.ebron. & capit. ſoror 13.q.2. & c.cum liberum de ſepultur. Bellett.diſquiſit. cler.par.5.in tit.de clerico debitore, §.3.n.13. Zecch.de Reipubl.Eccleſ.c.28.de Parocho n.17.fallent.2. vbi quod vxor poteſt ſibi eligere ſepulturam abſque licentia mariti, ex c.de vxore de ſepult. Spin.in ſpecul.teſtam.gl.2.princ.nu.41. & quilibet pariter ab electione ſepulturę factæ non prohibetur recedere, vt probatur in cap. de ſepult. in 6. quod ad id ponderat Crauett. conſil.100. & variare non prohibeatur Ancharran.conſ.114. Card.Tuſch.dict.concluſ.20. n.8. litt. V, tamen ſi ſuper electione facta eligens, interpoſuerit iuramentum, nequiuerit amplius variare eligẽdo aliam ex Hoſtien.in ſumma in tit.de ſepult. §. an licitum, & Anton.de Petrucc.in repetit. l.3.n.330.de iur.iur.

Vltra quod dum ipſemet D. Ricc. d. deciſ. 109.part.3. ſuo proprio fatetur ore patronum, qui ſic iurauit non variare remanere periurium, quomodo valebit variatio
15 facta, dum iura periurium priuent omni commodo, & à nullo audiendum eſſe mandant, cap.paruuli,22. qu.4. vbi gloſ.in verbo cauſa, Marcheſ.de commiſſ. lib.3. §. ante eum Pariſ.conſil.43.n.24.lib.1. quem refert, & ſequitur Mancin. in tract.de iuram.p.5.effect.1.ſub n.2. Ludouiſ.deinde Gregor.XV.deciſ.64.plenè idem D.Ricc.deciſ. 312.part.4.

16 Vnde periurium priuari dignitate, & ad illam amplius non admitti, notatur in l.quoties, vbi Bartol. & alij C.de dignit.lib.12. tradunt Iaſ.in l.ſi duo patroni, §.fin. ff.de iur.iur. Dec.conſ.48.n.30.volum.3. Franc.Marc.deciſ.667. volum.1. vbi n.3. firmat priuari quoque beneficio Eccleſiaſtico, vt pariter ſcribunt Bald.in l.1. & 2.C.de reb.credit. Pariſ.conſ.137.n.23.vol.4. Aufrer.ad Cappel. Tholoſ. deciſ.17. Menoch.de arbitr.iudic.caſu 319. nu.4. Biſignett. deciſ.1.de pact. Azor.inſtitut.moral.part.1.lib.11.cap.12. Suarez de relig.tom.2.tract.4.lib.3.c.26.n.22. Vinius deciſ. 120. num.34. & ſeqq. licet non ipſo iure, ſed vi ſententiæ condemnatoriæ, Gloſ.in cap.fin.ne Prælati vices ſuas, Hoſtienſ.Panormit. & Felyn.in c.2. extra de reſcript. Diaz in pract.crim.canon.cap.86. Rebuff.de pacific.poſſeſſ.num.223. Selua in tract.de benefic.3.part. princip.q.3.

17 Nec mirandum, quoniam infamiam incurrit periurus de iure canonico, cap.querelam de iure iur. cap.infamis, & cap.quicunque 6.quæſt.1. Gloſſ.in cap.quanto in fin. de iureiurand. Luc.de Pen.in d.l.quoties, C.de dignit.lib.12. Perez in l.1.tit.4.lib.3.ordin.gloſ.6.pagin.545. Sayr.in claui regia lib.5.cap.9.n.6. licet non ſemper de iure ciuili, ſed in aliquibus caſibus, de quibus apud Gloſ. Bar. Plateam, & alios in d.l.quoties, & penes Afflict.in conſtit.Regni blaſphemantes n.4. & Franch. Marc.deciſ.707.vol.1. qui in deciſ.708. ideò firmat à ferendo teſtimonio periurium arceri cap.ſi quis conuictus 22.quæſt.5. Fulgoſ.conſil.189.num.8. Cephal. conſil.233.num.9.vol.2. Bertazzol. conſil.451. num.3. vol. 2. Cacher.deciſ.72.num.7. Rota deciſ.3.numer.2. & deciſ.5. num.1. apud Farinac.in recent.part.2. Maſcard.de probat. concluſ.1168.num.16. vbi num.19. tenet, quod periurius de crimine emendatus nec in ciuilibus, nec in criminalibus teſtis idoneus eſt, & nu.18. quod nec poſt peractam pœnitentiam, de quo Rebuff.de reprobat.teſtium num.399. Perez in l.1.gloſ.1.pag.184.col.2.poſt princip.tit.6.lib.8.ordin. D.Ricc.deciſ.Curia Archiepiſc. Neapol.18.part.2. Et Clericus periurus non gaudet beneficio deducto, ne
18 egeat Afflict.in conſtit. Regni ſi quis clericus not.6. de cleric.coniugat. Brun.de ceſſ.bonor.q.3.nu.17. Caſtagna in ſpecial.tract.deducto ne egeat q. 10. limit.4.

19 Si enim id aſſeueraremus eſſet concedere, quod periurius ex ſuo dolo commodum reportaret contra omnia iura mundi, l.nec ex dolo ff.de dolo, l.3. ff. de tranſ. l. is qui dolo ff.de rei vend. cap.audiuimus de colloſ. deregend. l.ſi ex dol. ff.de re iudic. nam promiſſa non ſeruans, dicitur in dolo. Dec.in l.pactum quod dotale C.de pact. Roland.conſil.57.num.9.lib.1. Alex.conſil.52.num.3.lib.6. Cran.conſ. 192.num.15. Mancin.de iuramment. part.5.effect.14. nu.10. Aſcia determinat.57.num.5. vbi num.6. ait dolum ex fide non impleta argui, ex text. cum gloſſ. in l. dolus, & leg. ſi procuratorem, §.de dolo, ff.mandati, & l.1. §.eſt autem, ff. de depoſiti, qui quidem dolus cum ſit delictum. l.1. §. nunc tractemus verſic.planè ff.de tutor. & rat. diſtrahend. & conſequenter doloſus dicitur delinquens, meritò variatio facta à delinquente, & doloſo, minimè valebit, prout hanc opinionem ſuſtinet idem D. Ricc. pro contraria parte allegatus in praxi reſolut.periurij cap.mulieres de iur. iurand. & ita etiam tenet Viuian. in praxi iur. patronat. part.2.lib.10.cap.2. vbi adducit Rota, in Pampbilonen. beneficij de taciturnit.26.Maij 1603.coram Illuſtriſſim.Cardin. Lancellotto, & in Pampbilonen.beneficij de Huarte 13. Februarij 1595.coram R.P. Domin.Iuſto.

10 Nec iuuabit adire Epiſcopum pro habilitatione à iuramento in renunciatione appoſita, ſiquidem talis habilitatio, ſiue abſolutio à iuramento non operatur aliud, niſi ne impetrans ſit periurius, vt agere, & excipere valeat, Bald. in l. hac ſcriptura in princip. ff. de condition. & demonſtrat. Felyn.in capitul.1. numer.38. extra de iure iurand. Crauett.conſil.7.numero 7. Caualc.deciſion.9.numero 33.part.1. Ludouic.deciſ. Peruſ.18.numer.10. Benintend. deciſion.14. non autem eneruat, aut tollit vinculum obligationis, & contractus, quia imò firma remanet renunciatio, ſiue obligatio, & virtus iuramenti, & ideò quoad contractus obligationis, vel inſtrumenti reſciſſionem, non ſufficit illa prima abſolutio, ſed exigitur alia iuramenti relaxatio, vt poſt antiquiores tradiderunt Couarr. variar.reſolut.lib.1.cap.4.nu.6. Oldrad.conſ. 120. Gabriel. conſil.127. num.12. & ſeqq. volum.... Afflict.deciſ.226.numero 9. Caual.commun. contra commun. quæſt.432.num.8. & ſequent. Guid.Pap.deciſion.226. in fine Corrad.in templo iudic.lib.2.cap.1. §.4. ſub num.6. Valaſc. deciſ.130.

*deciſ.*130.*num.*15.*&* 16.*Germon.de ſacror.immunit.c.*21.
*num.*168. *lib.*3. & ita ſeruatur in Curia Romana, quæ
22 debet adiri, ad hoc, vt diſpenſatio, & relaxatio ſuper iu-
ramento obtineatur, nam Papa ſolus id concedere po-
teſt, *capit. constitutus extra de reſcript. capitul. dilecto de*
appellat. cap. nos ſanctorum, *&* *cap. iuratos* 15. *quæſt.*6. qui
quidem nunquam illam concedit, niſi interueniente iu-
ſta, & legitima cauſa, vt conſtat ex *Seraphin. de priuil. iu-*
*ram. priuil.*122.
23 Declara tamen firmatam noſtram opinionem non
procedere, quoties noua cauſa variandi ſuperueniret
perſonæ priuilegiatæ, quæ iurauit non variare, nam in
tali caſu benè poterit id agere, & variatio erit admit-
tenda, ſicque pariter dicimus in patrono laico, qui præ-
ſentauit, & promiſit cum iuramento non variare.
24 Nam ex noua cauſa licet abſque labe periurij iura-
mento contrauenire, *Botr. deciſ.* 264. ex vulgata iuris
regula, quod iuramentum ſemper recipit tacitam con-
ditionem, niſi iuſta cauſa contrauentionis ſuperueniat,
l.fin. vbi bona gloſ. ſuper verbo non videtur, ff. qui ſatisdar.
*cog. Dec. in l. ſi fugitiui nu.*71. *&* *ſeqq. C. de ſeru. fugit. Rom.*
*conſil.*183. *Rota in nouiſſ. deciſ.*1. *de iur. Menoch. conſil.*27.
*num.*48. *lib.*1. vbi quod iuramentum intelligitur, & inter-
pretandum eſt rebus ſic ſtantibus, *cap. cum P. de renunc.*
*cap. quemadmodum de iur. iur. Franch. Marc. deciſ.*43. *n.*7.
*late Tiraquell. in l. ſi vnquam in præfat. n.*130.166. *&* 167.
C. de reuoc. donat.
25 Hinc videmus, quod ſi quis iurauerit ſe doctorari
Neapoli, vel Romæ, ſi in iſtis locis ſuperueniat peſtis ex-
cuſabitur à periurio, *Salic. in l. fin. C. de pact.*
26 Et ſi quis iurauit non exire è domo per aliquot dies,
& interim citatur à Iudice comparendum, poteſt ire ad
comparendum abſque labe periurij, *Archidiac. in cap. au-*
*thoritatem n.*4. 15. *quæſt.*7. *Millis in ſuo repert. in verb. iu-*
rand. non exiſtere, *quos refert, & ſequitur Mancin. de iura-*
*ment. part.*4. *q.*6. *effect.*1. *n.*3.
Et tandem (vt breuiati ſtudeamus) ſi filia renunciaue-
rit cum iuramento patri viuentibus fratribus, iuxta *text.*
27 *in capit. quamuis de pact. in* 6. fratribus deinde mortuis
ſuccedet non obſtante iuramento, quia intelligitur re-
bus ſic ſtantibus, *Rom. in l. ſi pactum dotali C. de collat. Se-*
*raphin. de priuileg. iurament. priuileg.*73. *num.*7. qui in loco
alia huius farinæ cumulat, quæ per ſe videre poteris, &
vide, *Iaſ. in l. fin. à n.*6. *cum ſeq. ff. qui ſatisd. cog.* quod habui
infecto, in cauſa Lucretiæ de Santoro Ciuitatis Canta-
zarij, quæ viuentibus Ioanne Philippo, & Dominico de
Santoro eius fratribus renunciauerat bonis paternis, di-
xi inquam, quod mortuis ipſis benè poterat ſuccedere
non obſtante renunciatione facta, dum eorum fauore
facta fuerat, vt fatentur *DD. omnes in l. qui ſuperſtitis, ff.*
*de acquirend. hæred. Vrſill. ad Afflict. deciſion.*161. *num.*5.
*Surd. deciſ.*252. *num.*4. plenè *Molfeſ. in conſuet. Neapol. tit.*
*de renunciat. quæſt.*1. *num.*28. *&* *ſeq. & quæſt.*2. *num.*5. *cum*
*ſeq. de Ponte conſil.*39. *vol.*1. vbi etiam quod in dubio ſem-
per renunciatio facta præſumitur per mulierem, cenſe-
tur facta intuitu, & contemplatione fratrum, eorumque
deſcendentium, & conſequenter eis ſine legitima ſobole
decedentibus mulier ipſa admittitur non obſtante re-
nunciatione, annuens ita pluries fuiſſe per Sacrum Con-
ſilium deciſum, ſequitur *Molfeſ. d. tit. de renunciat. quæſt.*
3. vbi plene hanc confirmat ſententiam, & ad materiam
vide *Capyc. deciſ.*190. *Lanar. conſil.*49. *&* *Theſaur. quæſt.*
*forenſ. quæſt.*90. *lib.*2. vbi in Senatu deciſum teſtatur,
quod ſi filia, quæ paternæ hæreditati renunciauit, præ-
moriatur patri relictis filijs ipſis non nocet matris re-
nunciatio, ſed ex propria perſona admittuntur ad ſuc-
ceſſionem aui, etiam ſi ſint matris hæredes, cum ſemper
in renunciatione intelligatur clauſula, ſi renunciata hæ-
reditas deferatur renuncianti, vt poſt antiquiores do-
cent *Surd. conſil.*332. *lib.*2. *copiosè Merot. conſil.*22. *Præſes*
*de Franch. deciſion.*6. vbi ex communiori DD. ſententia
dicit ita S.C. deciſum, & poſt illum affluenter *Molfeſ. ſa-*
*pius cit. tit. de renunc. quæſt.*5. *tom.*1. *&* *ibi addit. in* 2. *tom.*
qualitas enim noua adueniens, etiam ſi reponit illud in
diuerſam naturam, & ſpeciem, *§. præterea inſtitut. de inu-*
til. ſtipul. cap. ſtatutum de elect. in 6. *c. cum Martha, §. qua-*
*ſiuiſti de celebr. miſſar. Marſil. ſing.*520. *Menoch. de recup.*
*poſſeſſ. remed.*6. *num.*8. *Surd. deciſ.*2. *&* *conſil.*321. *num.*12.
29 *cum ſeq.* & qualitatem aduenientem enti, non mutare
ſubſtantiam, ſed naturam, firmarunt *Brun. de augmento*
3. *quæſt. princip. num.*7. *&* *Card. Tuſc. concluſ.*82. *num.*12.
litt. A, mutatione ſiquidem qualitatis rei ſubſtantia non
mutatur, *§. minus inſtitut. de hæred. quæ ab inteſt. defer. l. ſi*
fundus, §. ſi res, ff. de pign.
30 Declarant autem aliqui variationem fori eſſe dene-
gandam à Tribunalibus loci, in quo reſidet ſupremus
Princeps, vnde in hac Ciuitate Neapolis à Magna Cu-
ria Vicariæ ad Sacrum Conſilium non dari variatio-
nem, ſcripſerunt *Staibanus conſil.*74. *n.*13. *Rouit. conſil.*88.
*num.*4. *vol.*1. *&* *Thor. in compend. deciſ. Regni in verb. re-*
*miſſio alicuius vaſſalli tom.*2. eo quia ceſſat perhorreſcen-
tia ob præſentiam Principis, per *text. in l.*1. *C. de his qui*
met. iud. non appell. vbi cautum eſt in Curia Principis ceſ-
ſare præſumptionem iuſti timoris, quod etiam proba-
runt alij apud *Rol. à Vall. conſil.*83. *vol.*2. *&* *Mongellon. in*
*ſuo tractat. de metu capitul.*8. *§.*3. vbi alia in materia cu-
mulat.
Quod autem in dicta Ciuitate adſit Princeps non ac-
cidit dubitari, cum in ea ſit conſtitutus Excellentiſſimus
31 Prorex habens imperium maximum, vt tradit *Coraſ. in*
leg. legato, ff. de offic. aſſeſſor. vnde poteſt ea omnia, quæ
poteſt Rex, cuius vices gerit, *l.*2. *&* 2. *ff. de offic. eius*, *vbi*
Doctor. l. ſi auguſta. ff. de leg. 2. *l.*2. *&* *l. ſi in aliquam. §.*
cum pleniſſimum, ff. de offic. Proconſul. Roland. conſil. 86.
*lib.*1. *Præſes de Franch. deciſion.*165. *num.*2. eiuſque priui-
legijs omnibus, & prærogatiuis gaudet, quibus, & ipſe
Rex fruitur, *l. vnicuique C. de proxim. ſacror. ſcrin. lib.*12.
*Roman. ſingul.*197. *Leonard. in praxi Magiſtr. Regni cap.*
3. *num.*9. *Surgent. de Neapol. illuſtrat. cap.*22. *num.*8. *Frec-*
cia de ſubfeud. tit. quis dicatur Dux num. 29. etiam ſi eſ-
ſent ſpecialia, & perſonalia, *Milanenſ. deciſion.*8. *nu.*71.
*lib.*2. *Graſſ. in tractat. de except. cap.*1. *num.*44. *&* 48. ha-
betque mandatum cum libera etiam in reſeruatis, vt
poſt reliquos ſcribit *Bellug. in ſpecul. princip. rubr.*25. *§. ſæ-*
piſſime num. 3. & reputari Principem, eiuſque vitæ fun-
gi tradunt *Marſil. in l. ſi quis obrepſerit numer.*2. *ff. de falſ.*
*Scap. de iur. non ſcript. titul. de princip. cap.*1. *Grand. de bello*
*exulum quæſt.*1. *numer.*9. *pleniſſime de Ponte in tractat. de*
*poteſt. Proreg. tit.*1. qui plura conſarcinat in tali materia,
de qua etiam recenter *Gabriel Berart. in ſuo ſpecul. viſitat.*
*cap.*9. *tit. de Illuſtriſſ. & Excellentiſſimo Prorege, & Capi-*
taneo Generali.
32 Verum Ego ſum in contraria opinione, & ita ſemel,
atque iterum rogatus de voto conſului, nam ignoro
quidem quorum pacto talis opinio poſſit iuridice ſubſti-
neri, nam ſi attendo diſpoſitionem *l. vnic. C. quando Im-*
per. certè reperio perhorreſcentiam aduerſarij non eſſe
neceſſariam, adhoc vt perſonæ priuilegiatæ habeant be-
neficium electionis fori, nam Imperator dum concedit
priuilegium vtitur dictione (præſertim) ibi *præſertim cum*
alicuius potentiam perhorreſcunt, quæ quidem dictio pro-
33 priè ponitur comparatiuè, & importat idem, quod ma-
ximè, ſeu præcipuè *Capra regul.*17. *numer.*173. *Bertac-*
chin. in ſuo repertor. in verb. præſertim, *Guttier. canon.*
*quæſt. lib.*1. *cap.*20. *num.*5. *Cardin. Tuſcul. concluſion.*338.
litt. D, *Vulpell. de præpoſit. & aduerb. ſignificat. in dict. præ-*
*ſertim pragmat.*80. vbi aſſerit has dictiones præſertim
34 præcipuè, vel maximè operari, quod ſuſtinetur ſenten-
tia, in qua Iudex plures cauſas expreſſit, licet expreſſa
per dictionem præſertim falſa reperta ſit, quia hæc di-
ctio includit, vt etiam alijs cauſis motus fuerit, & hęc di-
ctio exprimit caſum minus dubitabilem, implicando ca-
ſum magis dubitabilem, & in eis vult idem eſſe. *l. fin. &*
ibi Gloſ. in verbo præſertim ff. de liber. exhibend. Doctores in
capit. pro humano de homicid. in 6. *Mandoſ. in regul. cancel-*
*lar.*29. *quæſt.*2. *numer.*2. *volum.* 2. *Menoch. de arbitr. iudic.*
caſu 416. *numer.*19. *Azeued. in leg.*1. *numer.*32. *titul.*19.
noua recopilat. Sanchez de matrimon. lib. 2. *diſputat.* 39.
35 *num.*6. nam dictio denotat idem iuris eſſe in caſu con-
trario *Caſſador. deciſ.*4. *num.*8. *de conceſſ. præbend.* vt ſcili-
cet procedat deciſi, & ſi non poneretur dictio (præſer-
tim) ſed ponitur per maiorem rationem, *Panormit. in*
*cap. directe num.*5. *per illum textum, de appellat. Iaſ. in l.*1.
*nu.*37. *ff. de offic. eius*, *Gloſ. in cap. continebatur in verb. præ-*
ſertim

ſertim de deſponſat.impub. Zabar. in clem.grauis nu.9. per illum tex.de ſent.excommun. & quod includat caſum tenet Florian.in l.illud,per illum text.ff.ad leg.Aquil.

Si verò attendo diſpoſitionem *Conſtitut. Regni ſtatuimus*, licet iuramentum perhorreſcentiæ ſit neceſſarium, tamen id non obſtat, imò multum noſtræ opinioni fauorabile eſt, quia iurata perhorreſcentia à priuilegiatis, certè probatus eſt timor, adeò quod non datur probatio in contrarium, vt alias dictum eſt lato ſermone, *q. 2.hac eadem ſectione,ergo excluditur præſumptio cit.l. 1. C. de his met.Iudic.non appell.* ſiquidem illa præſumit non
36 adeſſe perhorreſcentiam in Conciſtorio Principis, præſumptio autem tollitur, diruitur, & euaneſcit ex probatione in contrarium, *l.fin.C.ſi minor.ſe maior. dixer.l. ſi chirographus.& l.cum de indebito, ff.de probat.& ſuadet etiam text.in cap.qui fidem de ſponſal.* arguendo ab incluſione vnius ad alterius excluſionem, nam ſi præſumptio vna, tollit alteram, vt copioſe fundauit *Menoch. de præſumpt.lib.1.quæſt.830.* quando fortius probatio ipſa præſumptionem tollere, atque perimere poteſt, vt communis Doctor. ſchola, docet *Alban.conſil.613. col. fin.lib.1.* vbi reſpondit præſumptionem à temporis antiquitate exortam contraria probatione perimi, ſequuntur *Bellam.& Cepoll.quos recollexit Crauett.de antiquit.tempor.in 3.p.princ.nu.28. Dec.in l.1.lect.3. num.68. ff.de reb credit.& conſil.400. Menoch. de præſumpt. lib.1.*
37 *q.31.* aſſignans rationem, quia veritas ſemper præualet, illique omnia cedunt, *l.pen.§.mulier,ff.de probat. Bald.in l.filium lect.1.num.4.ff.de his,qui ſunt ſui,vel alien.iur.Pariſ.conſil.29.num.2.lib.2.lib.2.* qui in ſpecie præſumptionis loquitur, addo *text.in leg.nuptura,ff.de iur.dot. l.fin.in princip.ff.quod met.cauſ.Surd.conſ.37.num.17.conſ.70.nu. 10.& conſ.423.num.22.* cum igitur id, quod probatione conſtat, ipſa veritas ſit, dicendum eſt coniecturas, & præſumptiones perimi, ac ceſſare, *iuxt.text.in l.ille, aut ille,§.cum in verbis,ff.de leg.3.& in l.continuus,§.cum ita, ff.de verb.oblig.*

Vtra, quod ſecundum *Vrſill.in addition. ad Afflict. & Andr.de Iſern.quos allegat in conſtit. Regni ſtatuimus*, electio fori competit priuilegiatis etiam exiſtente Rege in loco quia nihilominus poſſunt eligere Iudicem inferiorem etiam in faciem ipſius Regis.

S V M M A R I V M.

1 *Variatio fori, quoties fieri poſſit, & num.2.*
Compromitti quiſquis cogatur, ibid.
3 *Variatio vbi conceditur, variari non poteſt niſi ſemel, ſed declara, vt nu.10.*
4 *Via quam quis eligit, patere debet.*
5 *Patronus variare an poſſit in præſentando in iure patro-*
6 *Pluralis locutio duorũ numero eſt cõtẽta infinitas eſt natus. euitanda, ibid.*
7 *Opinio recepta à conſuetudine debet ſeruari, quoties Doct. diſcordant, & vide nu.9.*
8 *Conſuetudo eſt optima legum interpres.*
11 *Priuilegiata perſona, quæ Tribunal Principis elegerunt variando, poſſunt re declinare ad Iudicem eorum domicilij, ſed declara, vt num.2.*
13 *Variationes quãdo præſumantur ſuſpecta.*
14 *Fraus in dubio non præſumitur, & ideo excludenda eſt.*

A R G V M E N T V M.

Variatio Fori, quoties fieri poſſit, & concedatur priuilegiatis perſonis.

Q V AE S T I O IV.

SVpra determinauimus perſonas priuilegiatas habentes fore electionem poſſe pariter variare, verum quia poſſet dubitari, quoties huiuſmodi variationem facere poſſint, meritò hunc diſcutere articulum extra propoſitum viſum non eſt.

1 Regula igitur ſit, vt bis, & ter concedatur variatio, tàm à Curia domicilii, quam à Magna Curia, & Regia Audientia, vt teſtatur *Foller.in ſua pract.crim. in ver. ardiantur excuſatores n.99.& 100. Carauit.in Rit. M.C.V. 133.num.10.* ſubdens vidiſſe viduas elegiſse Regiam Audientiam, & poſtmodum variare ad Curiam Baronis, & à Curia Baronali alias variaſſe ad Regiam Audientiam, & fuiſse admiſsas, ſequuntur *Trentacinq. variar.reſolut. lib.2.reſol.2.n.10.tit.de citat.& reſol.1.n.39.in fin. quæ de vi metusve cauſa fiunt tom.1.Muſcat.in praxi Sacri Conſilij gl.competentes lib.1.part.2.n.3.* vbi ait ſe informatum de obſeruantia Magnæ Curiæ Vicariæ permittente variationum bis incluſo Tribunali, à quo refert *Thor. in compend.deciſ.Regni in verb.variatio fori fol.564.to.1.Petra ad Capyc.deciſ.160.verſicul.aduerte etiam*, vbi allegat concordantem *Vrſill. ad Afflict. deciſ. 257.* addo *Giurb. deciſ.82.in fin.* pro qua confert, nam videmus quod ſtante ſtatuto (vt in Regno *pragmatica odia de arbitr.* de cauſis compromiſſi, toties compromitti debet, quoties petitur, donec cauſa apud arbitros ſtatutarios cõpromiſſo terminetur, & definiatur, ita vt ne dum bis, ſe ter, quater, & quoties opus fuerit *Bald. conſ.487. vol.4. Arnon.caut.57.Marant.in pract.part.7.act.2.n.4. Rot.diuerſor.deciſion.1062.part.3.Balb.deciſ.127.Vin. deciſ.87. n.2.* quidquid dicant *Afflict. deciſ. 46. & Anna ſingul. 109.* cum contra eos ſit communis, vt *Borrell. de compromiſſ. §.2.gloſ.3. num.9.*

2 Contrarium tamen, quod immò variatio ſemel ſit concedenda, poſt huius operis primam impreſſionem Neapolitanam tenet *Apicella in addit.ad Tutamen pauper in tit.de dilat.quinquennali n.275.& 278.* vbi voluit, quod quando perſona priuilegiata ſemel variauit, prohibeatur deinde vlterius variare, reddens rationem, qui variatio eſt ad inſtar electionis, & ſemel eligens in alternatiuis, nequit amplius religere, iuxta ea, quę notarunt *Capyc.deciſ.119.n.6.& Valaſc.deciſ.102.*

3 Quæ ſanè opinio poteſt fulciri, nam in caſibus in quibus permittitur variatio non poteſt variari, niſi ſemel, vt eſt *text.* notabilis in *leg.ſi quis ius iurandum C.de reb.credit.* ex quo text. ita notant *Bald.in auth.habita quæſt.3.in fine C.ne filius pro patre,& in l.1.C.de furt.col.fin.Bart. in l.poſt legatam col.fin. ff.de his quibus, vt indign.* cum concordantibus de quibus apud *Iaſ. in l.quidquid aſtringenda n.9.ff.de verbor.obligat.D.Ricc.in deciſ.Cur. Archiep. Neap.107.n.5.part.4.* & actor, qui ordinarium iudicium intentauit, non poteſt deinde exequutiuè agere, niſi adſit clauſula, quod vna via electa, non ceſsat, latè *Mareſcot.var.reſ.li.1.c.38.* vbi pluries deciſũ in Rota teſtatur.

4 Ita quod viam quam quis ſemel elegit, patere debet, *l. ſi mulier §.fin.ff.quod met.cauſa*, nam in actoris poteſtate eſse non debet iudicium ſemel cœptum eludere, quia cogitur perſeuerare, quod ſemel aſsumpſit *Giurb. deciſ.Sicil.55.n.17.& Virgill.in tract.de legitimat.perſon. cap.28.n.2.* vnde qui ex priuilegio habet facultatem eligendi conſeruatorem non poſse electione ſemel facta variare, affirmarunt *Rodriq.q.regul.to.1.q.65. art.5. Confeſſ.de prim.ord.par.2.tit.4.c.5.Cochier.de iuriſd.in exẽpt. q.23. part.3. tom. 2.* vt idem dicit de Iudicibus delegatis *c.cum plures de offic.deleg.in 6.Nauar.q.8.de offic. deleg.*

5 Et confert illud ſimile, quo patronus cui licet variare in præſentando in iure patronatus: benè poteſt ſemel, aut iterum quos vult ſemel præſentare, non autem tertia, vel quarta vide, *Calder.conſ.16.de iur.patron. Nauar. in cap.placuit, numer.167.de pœnitent.diſtinct.7. Rocch.de Curt.in tract.de iur.patron.in verbo Honorificum quæſt.10. Pereira in tract.de de poteſtat.eligend.cap.3.num.19.Garcia de benefic.part.5.cap.9.num.214. D. Ricc. in praxi fori Eccleſiaſtici reſolut.460.part.3.& deciſ.Curiæ Archiepiſc.*
6 *54.p.3.* aſſignans huius dicti rationem, nam pluralis locatio duorum numero debet eſse contenta, *cap. pluralis de reg.iur.in 6.*& infinitas eſt euitanda, *cap.cum in multis de reſcript. in 6. l. qui bona §.fin. ff.de damn.infect. l.fideicommiſſa §.ſi quis decem ff.de leg.3. l. vnic. C.de ſent. quæ pro eo, quod intereſt*, vnde merito ita practicaui in cauſa iurispatronatus Franciſcæ Riuoli de anno 1624.

Nec non iuuatur, nam variatio maximè in alterius præiudicium reprobata eſt, vt per *Mandoſ.conſ.18. n.9. Put.deciſ.193.li.3.* ridiculum enim eſset hodie concedere, & cràs pœnitere, *Rot.deciſ.33.n.18.de prab. in antiqu.*

Digitized by Google

Hæc tamen licet ſint vera', tu non per hoc diſcedas à firmata regula, quæ praxi ſupremorum Tribunalium eſt roborata, quando enim Doctores inter ſe diſcordãt tam in conſilijs, quam in contractubus, ſiue in lecturis illa ſententia præferri debet, & ſectanda eſt, quæ vſu, & conſuetudine approbatur, *Duen. regul. 10. verſ. ſalui primo Quaſad. diuerſarum c. 16. n. 5. Neuiz. in ſilua nuptial. lib. 5. num. 64. Hoted.* plures citans id affirmantes *de incompatib. beneſic. cap. 19. num. 46. par. 1.* late *Gratian. regul. 64. Canal. in præfat. commu. quæſt. contra commun. num. 46. & 60.* & illa opinio ſeruari debet, quæ pro ſe habet conſuetudinem *Iaſ. in l. poſt dotem, n. 100. ff. ſolut. matrim. Decian. conſ. 44. n. 2.* pulchrè *Burg. de Paz in prohem. leg. Tauri n. 225. cum ſeqq. Caballin. milleloq. 140.* cum ipſa optima legum interpres *c. cum dilectus de conſuet. l. ſi de interpretatione, & l. minime ff. de legib. Mendez. à Caſt. in praxi Luſit. li. 2. c. 1. n. 12. Perer. in leg. ſi curatorem in verb. contractuum num.*
8 *29. de in integr. reſtit.* vnde illam in legum interpretatione ſeruandam eſſe aſſeuerat *Galganet. de iure publico tit. 1. lib. 1. num. 27.* & illam opinionem eſſe ſectandam, quæ ab
9 obſeruantia ſubſequuta comprobata eſt, non obſtante iuris contraria diſpoſitione reſtantur, *Caphal. conſ. 320. volum. 3. Ludouic. concl. 38. illat. 26. Coraſ. in lib. commun. opin. tit. 9. caſu 18. num. 97.* & vide *Carrab. in ſing. 169.* & etiam ſi communis opinio ſit in contrarium, debet ſeruari illa, quæ recepta eſt in praxi *Lopez instruct. caſ. conſentient. par. 1. cap. 287. colum. 2.* plene in hac materia *Cened. in ſuis quæſt. canon. cap. 8. ſub num. 13.*

10 Nec obſtat regula, quod in caſibus in quibus variatio permittitur, non poteſt variari niſi ſemel, vt ſupra diximus pro corroboratione contrariæ opinionis ſiquidem illa non intelligitur ſic generaliter, ſed declaratur procedere nulla ſuperueniẽte cauſa ipſam eſſe veram, at ſecus ſi adſit cauſa, quia tunc benè pluries cõceditur variatio, ita *Cum. a in rit. Magnæ Curiæ Regni Siciliæ, 228. num. 46. argum. text. in l. ſicut ff. quibus mod. vſuſruc. amitt.* quando enim ex primo actu nõ eſt ſatisfactum neceſſitati diſpoſitio ex dicto actu non conſumitur, ex notatis per *Bald. in l. fide commiſſa. §. ſi quis alicui decem, ff. de leg. 3. Felyn. in c. 2. limit. §. extra. de tregua, & pace, Tiraqu. in leg. boues, §. hoc ſermone limit. 6. n. 1. Borel.* qui plura huius farinæ conſarcinat *conſ. 96. centur. 1.* vbi propterea eſt in opinione, quod legatum pro familia Titij maritanda, non expreſſo legatarij nomine mortua prima filia innupta debetur alteri ex filiabus, iux. *Imol. conſ. 113.* & durante eadẽ ratione in ſecundo, tertio, vel quarto actu, quæ eſſet in primo ſit ad illos extenſio, ex *Rom. conſ. 504.* vnde deducitur, patronum etiam Eccleſiaſticum poſſe iterum præſentare, ſi prima præſentatio non fuerit perfecta, *cap. fin. de iur. patron. Lambert. de ius patron. lib. 2. par. 2. qu. 7. art. 3.* quia cum tali caſu non ſit perfecta præſentatio, patronus eſt admittendus, vt actum perficiat, hinc ſi præſentatio fuerit facta coram non habente ius inſtituendi, iterum coram habente tale ius alium præſentare poteſt patronus, *Card. in clem. 1. quæſt. 9. de iur. patron.*

Certumq; eſt, quod vbicunq; priuilegiatæ variant de vno foro ad alium ex cauſa aliqua ſuperueniente ad agunt, & conſequẽter annuendũ eſt ſemper variare poſſe.

Nec obſtat, quod eligens vnam viam cenſetur renunciare, *l. quod in herede, §. eligere, ff. de tribut. act.* nam illa procedit iuxta Rotæ Romanæ ſententiam, quando ab initio expreſsè quis ſe reſtrinxit ad certam viam *Ludou. dec. 270. num. 3.*

Quare firmatæ regulæ inherendo illam amplia, vt non ſolum huiuſmodi variatio concedatur in Regijs Tribunalibus, ſed etiam tales perſonæ priuilegiatæ poſſunt redeclinare ad eorum Iudicem ordinarium, vt aperto ore fatentur, *Andr. de Iſern. & Afflict. in citat. conſtitu. Regni ſtatuimus, qui idem confirmauit in conſtit. Regni ſi quem noſtrorum num. 18.* vbi quod in tantum reſident in vno Tribunali, in quantum volunt, ſequitur *Muta in cap. Regni Siciliæ 22. illat. 5. tom. 6. & recentius in deciſ. 30. num 32.* & ita dicebam in cauſa Honufrij Caputi, cum hæredibus Gonzalui Lopez in anno 1626.

12 Quorum ſane ſententiam dicas eſſe veram, vbi non conſtaret de fraude, & malitia, quæ eſſet, vbicunq, partes ſe concordaſſent, & pro faciliori via peterent talẽ variationem, nam in tali caſu eſſe denegandam affirmãt *Foller. in conſtitut. Regni ſtatuimus, Præſes de Franch. dec. 160. n. 11.* quem ſequuntur *Trentacinq. variar. reſol. lib. 2. tit. de citat. reſol. 2. n. 10. Dom. Reg. Tapia d. conſtit. Regni ſtatui-*
13 *mus n. 23. Capiblanc. de Baron. pragm. 8. n. 340. & 345.* vbi quod in dubio iſtæ variationes ſunt ſuſpectæ, *Maſtrill. dec. 187. n. 30. par. 2.* vbi ita iudicatum fuiſſe alias fatetur, qui nouiſſimè idem confirmat *dec. 268 n. 29. part. 3. & ex Franc.* quem allegat, aduertendum dicit quod cum in ſupremis tribunalibus multò magis adminiſtratur iuſtitia, quam in Curijs Baronalibus, & inferioribus Regni maxima oritur præſumptio contra variantem à ſupremo Tribunali, ad inferiorem Curiam, & propterea maxime cogitandum eſſe ait antequam remiſſio cauſæ concedatur, meminit quoq; *Cancer. variar. reſol. part. 2. tit. de iuriſdict. omn. iudic. n. 11.* quare in criminalibus fieri debere diligẽtiam à Fiſci patrono, qui multoties partes reperit concordatas, ſcribit *Galupp. in S. Conſilij part. 2. c. 6. n. 59.* & ſecundum de Mari *in addit. ad Grammat. dec. 20. n. 8.* reuariatio hæc à Tribunali ſuperiore ad inferiores in ciuilibus non datur, ſi res non ſit integra, etiam ſi timor perhorreſcentiæ ceſſaſſe dicatur, & ita deciſum refert in S. Conſilio ad relationem Magnæ Curiæ in cauſa Franciſci de Mati, *cum Ciuitate Regbina, Actuario Pulſono*, aſſerens quod quando ſumus in criminalib. committitur p ius officiali pro capienda informatione ſi expedit, vel ne, & ſi ſponte fiat talis reuariatio, & tunc illa admittitur iuxta ſententiam Sac. Conſilij factam in Aula Marci Antonij de Pòute deinde S. C. Præſidis in anno 1607. referẽte Iudice Macedonio in cauſa Politæ Gullo pro nece Decij de Hyppolito eius filij, cum Ferdinando de Roſa, & alijs Ciuitatis Coſentiæ, & ita in dies practicari in Regia Audientia Calabriæ vltra fatetur, imò *Thor. in compend. dec. Neap. ver. electio fori il 1. tom. 2.* affirmat indiſtinctè deciſum in Magna Curia Vicariæ, quod in cauſis criminalibus numquam in tali caſu remittuntur cauſæ, ſicq; pariter in ſpecie in quadam cauſa ciuili in anno 1619. deciſum teſtatur. Verum *Caſtill. controu. iur. lib. 3. cap. 25. n. 13.* eſt in opinione huiuſmodi præſumptionem ceſſare debere, & locum eſſe deciſioni *l. vnic. C. quando Imper.* vbicumque priuilegiatæ perſonæ, vel propter expenſas, & ſumptus excludendos, aut faciliorem agendi modum in eorum proprio loco, vel ne ab eo extraherentur id agere intenderent, quod potius præſumi debet in
14 dubio ad excludendam fraudem, quæ non præſumitur, ad text. *in l. merito ff. pro ſocio, capit. eſto: e de regul. iur.* cum latius cumulatis per *Cardin. Tuſc. concl. 165. litt. D. tom. 2.* alias namque damnoſum eſſet eiſdem legis priuilegium, quod apertè præſentire ait *Couarru. practicar. quæſtionum cap. 7. num. 2. verſic. habent præterea.*

Ita quod firmat ipſe *Caſtil.* vt cum iure ſuo vtantur ſimiles perſonæ in propoſito caſu, ac lege permittente id efficiant, nulla equidem præſumptio erit contra eos, ſi nollint extra proprij domicilij forum apud Curiæ Iudices Regios cuiquam agenti reſpondere.

SVMMARIVM.

1 *Inſtitutio facta ſpreto patrono, quando ſit inualida.*
2 *Teſtamentum ex cauſa præteritionis filij dicitur nullum, ſi opponatur.*
3 *Attentata ſunt nulla, parte opponente.*
4 *Tranſactio ex contrauentione non dicitur nulla, niſi opponatur.*
5 *Emphyteuta ceſſans à ſolutione Canonis, quãdo cadat à ſuo iure, & quid in feudatario committente feloniam, n. 6.*
7 *Alienatio facta ſpreto vicino, quando ſit nulla.*
8 *Compenſatio tunc ſit ipſo iure, ſi petatur.*
9 *Executio poſt tres conformes, quando non fiat.*
10 *Pœna exigitur volente parte, cui applicanda eſt.*
11 *Fœminæ non excluduntur in Regno maſculis nolentibus.*
12 *Contractus factus cum pupillo abſque ſolemnitatibus, quando non clamaret.*
13 *Contrauenients tranſactioni quando audiantur acceptis nõ reſtitutio.*
14 *Exceptio debet opponi per excipientem, vt proſit, & amplia vt num. 15.*
16 *Rationem vbi quis præſtare tenetur, ſi non petatur valet proceſſus, & amplia vt num. 17.*

18 *Act.*

18 *Acta facta tempore feriarum, an ſint nulla, ſi pari non opponat.*
19 *Victus victor condẽnatur in expenſis parte tamen petente.*
20 *Apocha antiqua mandatur exequutioni, ſi non opponatur à parte antiquitas, idemque eſt in inſtrumento elapſis viginti annis, num. 21.*
22 *Subreptio in breuibus, an vitiet ipſo iure.*
23 *Actus tendens ad fauorẽ alterius, intelligitur parte petente.*

ARGVMENTVM.

Electio, ſeu Variatio Fori facta abſq; aliquo ex requiſitis neceſſarijs, an ſit ipſo iure nulla, vel parte petente annullari debeat, & ſic ope Exceptionis.

QVÆSTIO V.

REgula ſit, quod ſi fortaſſe reperiatur facta electiõ, ſiue fori variatio à perſonis priuilegiatis, nõ iuxta terminos iuris, & ſubſtantialiter, ſed aliquẽ pateretur defectum, non per hoc eſt ipſo iure nulla, ſed eſſet per Iudicem annullanda parte aduerſa inſtante, alias ſecus.

Quæ ſanè fundata concluſio pluribus coadiuuatur ſimilibus, & primò, quòd licet inſtitutio facta abſq; patro-
1 ni conſenſu, & præſentatione ſit nulla, *cap. decernimus 16. qu. 1. cap. cum dilectus de iur. patron.* cum alijs apud *Garc. de benefic. par. 5. c. 9. num. 231.* & per *D. Ricc. in praxi reſol. 171. par. 1. in paru.* hoc tamen procedit reclamante, & contradicente patrono infra tempus datum ad præſentandum, alias ſuſtinebitur, & valebit prouiſio Ordinarij, *Card. in clem. 1. num. 11. de ſupplend. neglig. prælat. Felyn. cap. cum Bertol. num. 10. & 14. de re iudic. Selua de benefic. par. 1. qu. 6. n. 15. Rota dec. 77. par. 1. diuerſor.* latius modernus *Viuian. in praxi iur. patr. par. 2. lib. 12. cap. 5. vbi n. 5.* in ſimili dicit, quod quamuis ſit retractanda electio facta contemptis abſentibus intelligitur tamen, ſi abſentes nõ vocati opponant de contemptu, alias electio valet, *cap. quod ſicut. §. quod ſi eot.* & ibi *gloſ. de elect.*

2 Similiter quamuis teſtamentum ſit nullum ex cauſa præteritionis filij, *l. inter cætera ff. de liber. & poſthum.* tamen id eſt verum ſi præteritus filius dicat, ac petat, & non alias, *l. filio præterito, vbi Gloſ. & Doct. ff. de iniuſto rupt. text. l. maximum vitium, §. ſancimus, C. de lib. præter. Put. dec. 14. n. 12. lib. 2. Benedict. in cap. Raynut. in verb. eod. teſtam. relinquens à num. 84. cum ſeqq. de teſtam.*

3 Et hinc licet attentata ſint ipſo iure nulla, *cap. non ſolum de appellat. in 6. Rota diuerſ. dec. 406. par. 1.* hoc tamen intelligitur parte opponente. & petente, *Verall. deciſ. 6. part. 1.* latè *Lancellot. de attent. part. 3. cap. fin. à num. 100. cum ſeq.*

4 Et pariter, ſi in tranſactione apponatur clauſula, quod in euentum contrauentionis tranſactio ſit ipſo iure nulla, licet ſit contrauentum, nihilominus tenet tranſactio, quouſque adimplens non dicit de nullitate, quia intelligi debet volente eo, qui pro parte impleuerat, vt poſt alios notauit *Puteus dec. 340. lib. 1.* vbi etiam quod effectus decreti irritantis nihil operatur niſi parte volente, & petente, de quo latius *Gomez in regul. de trien. quæſ. 49. & Gabriel. concluſ. 3. à n. 25. de clauſul.*

5 Prout in ſimili dicitur de emphyteuta ceſſante à ſolutione Canonis per triennium priuatæ perſonæ, vel per biennium Eccleſiæ, quod ipſo iure cadit à iure emphyteutico, *l. 2. C. de iure emphyt. cap. potuit de locat.* tamen intelligitur, ſi dominus voluerit, vt probat text. *in d. l. 2.* ibi volenti ei licere cum à prædictis emphyteuticarijs repellere, vbi notat *gloſ. ver. volenti*, & poſt *Bart.* & alios tradit *ibid. Iaſon ex num. 6. vſque ad 11. C. de iure emphyt. Caſſador. deciſ. 2. de locat. Tiraquel. in l. ſi vnquam verb. reuertatur n. 10. de reuocand. donat. Clar. in pract. in verb. emphyteuſis qu. 9. num. 1. Roland. à Valle conſ. 81. n. 7. volum. 3. Pariſ. conſ. 108. num. 33. lib. 1.* numquam enim applicatur pœna creditori inuito, cui forſan non expediret rem habere per ſe, nec de facili reperiret, qui tantum reſponderet, ac proinde taciturnitas domini arguit remiſſionem pœnæ, *Iaſon in d. l. 2. num. 7. Caſſador. d. dec. 2. ſub num. 4. & 9. de locat.* ita vt ſi dominus in vita ſua non declarauerit velle vti dicta pœna hæres declarare non valet nec ad hæredem, nec contra hæredem tranſit ius declarandi, *Caſſador. dec. 2. num. 6. 7. & 9. & dec. 3. num. 2. & 3. de locat. Verall. deciſ. 155. num. 3. & 4. par. 1.*

6 Præterea ſi feudatarius committit felloniam, & dominus non conqueritur, euadit pœnam felloniæ, quæ dumtaxat locum habet, ſi dominus velit, & petat alias ſecus, *Bald. in cap. quæ in Eccleſiarum num. conſtitut. Guglielm. Benedict. in cap. Raynut. in verb. in eodem teſtamento relinquens num. de teſtam. Caſſador. ſæpius allegat. dec. 2. num. 6. & 7. de locat. Clarus in §. feudum, quæſt. 49. num. 10.* cum alijs per *Tiraquel. in leg. ſi vnquam in verb. reuertatur num. 11. C. de reuoc. donat.* vbi *num. 12.* poſt plures concludit, quod tali caſu ſi dominus tacuerit, & noluerit ad pœnam deuenire, quod non dicitur feudum nouum, ſeu de nouo conceſſum, quamuis iam eo ipſo iure ceciderat, ſed manet, vt erat antiquum, *Iaſon in l. ſi mihi, & Titio num. final. ff. de verbor. obligat.*

7 Adhuc in Regno licet ex diſpoſitione *conſtitut. incip. ſancimus de iure prothomiſ.* debeat fieri venditio potius vicino, quã alteri, alias venditio habetur pro nulla, hoc tamen vendicabit ſibi locum, ſi vicinus voluerit, *Iaſ. in l. 2. C. de iur. emphyt. à n. 6. cum ſeq. Put. dec. 8. num. 1. lib. 2.*

8 Et huc ſpectat, quod quamuis compenſatio fiat ipſo iure intelligitur tamen, ſi petatur, *l. fin. C. de compenſ. §. in bonæ fidei inſt. de act. Tindar. in tractat. de compenſ. art. 6. num. 4.* prout etiam quamuis falcidia reſecat ipſo iure, *l. lineam margaritarum ff. ad l. Falc.* id eſt verum, quando hæres velit, & petit, *Bald. in l. 1. C. ad l. falc. Tiraquel. in l. ſi vnquam in ver. reuertatur, C. de reuoc. don.*

9 Sicut pariter, quamuis poſt tres ſententias conformes facienda ſit exequutio, non obſtante quacumque nullitatis exceptione, vt *in Clem. 1. de ſent. & re iud. Menoch. de arb. iud. caſu 9. cent. 1. Couar. pract. qq. c. 24.* hoc eſt verum, ſi pars opponat has tres conformes, nam illa non opponente valebit proceſſus, *Ruin. conſ. 114. vol. 5.* plenè *Gabr. concl. 1. à n. 24. de execut. rei iud.*

10 Idemq; videmus in prouiſo de beneficio conſentiente reſeruationi penſionis ſoluendæ in quolibet ſemeſtri ſub pœna excõmunicationis latæ ſententiæ, priuationis beneficij, & regreſſus, quia huiuſmodi pœna intelligitur penſionatio, aut illo, cui regreſſus cõpetit volente, & declarante, *Caſſad. dec. 4. n. 2. de penſion. Achill. de Graſſ. dec. 5. n. 4. & 11. de penſionib. Veral. dec. 155. par. 1. qui dec. 301. ead. par. 2. & deciſ. 8. par. 3.* affirmat hoc adeò procedere, vt ad huiuſmodi declarationem faciendam ſit neceſſaria declaratio, & ſpeciale mandatum, abſque quo Procurator generalis talem declarationem facere poteſt.

11 Quib. ſubiungitur, quod quamuis in Regno adſit *conſtitutio incip. in aliquibus*, per quam excluduntur fœminæ maſculis exiſtentibus, tamen ideſt intelligendum non ſolum maſculis exiſtentibus, verum etiam petentibus, & ſuccedere volentibus, alias ſecus, ita vt poſſent ſuccedere fœminæ, ex notatis apud *Gabr. concl. 4. n. 21. de clauſ.*

12 Et hinc in facto dicebam in cauſa Iuliani Pappalardi, quod quamuis contractus geſtus cum pupillo, ſeu minore abſque tutoris, ſeu curatoris authoritate ipſo iure ſit nullus, *§. 1. inſt. de auth. tut. l. obligari, ff. eod. tit.* id erat intelligendum pupillo, ſeu tutore volente alias ipſis non contradicentibus, vtique contractus remanet firmus, *l. Iulianus §. ſi quis à pupillo ff. de act. empt.*

Et ſuffragatur, quod licet alienatio rerum Eccleſiæ facta abſque iuris ſolemnitatibus ſit ipſo iure nulla, *c. 2. de reb. eccl. non alien. extrauag. ambitioſæ eod. tit.* hoc intelligitur Eccleſia volente, alias ſi non intendat opponere contractus nullitatem erit validus, *c. ſi qua de reb. 12. q. 2. Innoc. & alij in cap. 1. de his, quæ fiunt à prælat. ſine conſenſ. Cap. Cæſar de Graſſ. dec. 3. de ſent. excom. Creſcent. deciſ. 1. de locat. Put. deciſ. 310. lib. 1. Theſaur. foren. q. 37. lib. 3.*

13 Vt ſimiliter, quamuis in iure valde ſit notum, quod veniens contra tranſactionem audiri non debeat, niſi prius reſtitutis acceptis pro tali tranſactione. iuxta terminos tex. *in l. ſi certa, C. de tranſact.* ideſt verum parte opponente, & non alias, *Afflict. dec. 220.* & latiſſime *Rot. Rom. diuerſ. deciſ. 810. par. 1.*

14 Necnon in iure habemus pro vero, quod exceptio debeat opponi per excipientem, vt ei proſit, vt communi

calculo ſcripſerunt *Gl. & DD. in l.ſi vnus §.pactus ne peteret ff.de pact.* quod procedit, quamuis excipiens iuris præſumptionem pro ſe habeat, nam niſi eam nõ alleget, nihil ei prodeſt *Bar.in l.1.n.10.ff.de excep.* vbi etiam *Soc. n.12.Purpur.in l.cum quid n.147.ff.ſi cert.pet.* vbi ſimiliter id notarunt *Iaſ.n.22.& Dec.in l.lectura, n 27.*

15 Imò ſunt, qui dixerunt, quod etiam ſi Iudici conſtaret ex actis de exceptione rei, quæ per reũ non fuit allegata, non poſſet de illa rationem habere, ſi per partem non opponatur, niſi exceptio inſit actioni, vel obligationi, vt eſt in pacto in continenti appoſito, diciturq; incontinẽti apponi, cum priuſquam contractus habeatur pro perfecto, & abſoluto eſt appoſitũ, *Bar.in d.l.ſi vnus §.pactus n.18.* in iſtis ſiquidẽ exceptionibus, quæ inſunt actioni, vel obligationi, Iudex licet nõ opponatur poteſt, imò debet ſupplere, *Iaſ.in l.lecta n.22.ff.ſi cer.pet.* vbi teſtatur de cõmuni *Affl.dec.16.n.5.* & alijs quos recollegit *Cãcer. var. reſol.lib.1.c.18.de except.n.22.* vbi tamen eſt in opinione, quod ſi Iudici ex actis, ſiue per partis confeſſionẽ cõſtet de exceptione, quod ſiue exceptio inſit actioni, & obligationi, ſiue non, quod Iudex poſſet de dicta exceptione habere rationem ſi velit, veruntamen quod nõ cogitur ex *Ang.in d.§.pactus, Caſtr.in l.vbi pactum n.7.C.de tranſact.Boer.d.deciſ.344.n.8.* quia quando Iudici eſt notũ ex actis, nõ opus eſt, quod pars opponat, *l.1.& ibi Gl.C.qui & aduerſ.quos Gl.in l.2.in verbo aſpectu atrox ff. de ferijs.*

16 Et confert, quod cautionẽ, vbi quis præſtare tenetur, ſi eidem non opponatur valet proceſſus, nã per progreſſum ad vlteriora, cum non fuerit oppoſitum, & petitum per eum, ad cuius fauorem cautio præſtanda eſt, videtur tacitè tali auxilio, & beneficio renunciatũ, *Alex.conſ.96. vol.4.Dec.in c.licet cauſam col.9.de reſcr. Rmn. conſ.43.n.3.vol.2.Ripa in l.4.§.hoc autem iudiciũ n.5.ff.de damn. infect.Marſil.in rubr.de fideiuſ.n.145.* ibi id varijs exemplis cõprobat *Carpan.ad ſtat.Med.c.44.n.11.lib.1.* affirmans hoc procedere, etiã quod ſtatutum, vel lex, requirentes cautionem, progrederentur vlterius annullãdo actus, nã adhuc debet intelligi, ſi à parte petatur, alias non petita in tẽpore cenſetur remiſſa, iuxt. *Gl.doctrinam in l.vniuerſa C.de precib.Imper.offer.* vbi docuit, quod licet reſcripta dilationem concedentia ſint intelligenda, ſi debitores ſatisderint de ſoluendo debitũ finita dilatione, vt ibi DD. tamen id eſt verum parte petente, & non aliter, vt ibidem clamant *Bar.Bal.& Caſt.* qui inferunt ad ſtatutũ arctans fideiuſſorẽ præſtari, vt intelligatur parte petente opponente, & inſtante, ſequuntur *Cancer.var.reſol.lib.11.tit. de præſcrip.c.A5.n.16.Henriq.de fideiuſ.c.5.n.133.Graſ.de except.c.32.n.135.Cartar.in praxi interrog.reor.lib.3.c.3. n.52.Farin.in pract.crim.tit.de carcer.q.29.n.28.Trentacinq.var.reſol.tit.de ſolut.reſol.1.n.8.* non eſt enim neceſſe quod debitor vltranea voluntate ad cautionẽ præſtandã ſe offerat, ſed ſatis eſt, ſi petenti creditor moram non faciat, *l.1.§.non exigit ff.vt in poſſ.leg.l.peto §.fin. ff. de leg.2.* cum alijs cumulatis per *Maur. qui latè materiam declarat in trac.de fideiuſſorib.ſect.3.c.8.* vbi aſſignat rationem, nam quando lex canon, vel ſtatutum mandant aliquid fieri illud ſemper intelligitur parte petente, ex *l.2.§.quod ait prætor, & l.ſi quis filium §.ſtipulatio ff.de collat.bonor. l.1.ff.vt leg.nomin.cau.c.1.de ſepult.in 6.& cap.1.de ſent. excomm.eod.lib.* immò diſpoſita per legem, vel ſtatutum in fauorem alicuius, numquam habent locum, niſi petantur, licet ſtatutum id ipſo iure fieri velit, *gloſ.fin.in l. ſcimus in verſ.ipſo iure C.de inoſ.teſtam. Mant. de coniect. vlt.vol.lib.7.tit.10.num.32.& ſeq.*

18 Quibus accedat pro comp.obatione, quod in ſimili videmus acta facta tempore feriarum, non eſſe nulla, ſi pars dictam exceptionem minimè oppoſuerit patiendo procedi ad nonnullos actus, vt apud *Gizzarel.dec.61.* vbi copiosè per plura itaque parte non opponente conceduntur, quæ alias vtique denegarentur, iuxta ſcripta *Menoch.de recuper.poſſeſſ.remed.1.n.164.*

19 Et in ſimili videmus, quod licet victus victori in expenſis condemnandus ſit, vt probat *text. in c. calumniam de pen.* id tamen eſt verum parte petente ad id condemnari alias ſecus, vt poſt alios *Perez. in l.1.tit.15.lib.3. ordin.Amat.Roder.in pract.c.5.n.34.Barboſ.in l. cum quis temerè n.174.cum ſeq.ff.de iud.*

Ex quib. omnibus meritò in cauſa Stephani Cinqui cũ Felice Mannara tanquã Regius Gubernator Aierolæ, &
20 Plagiani iudicaui apocã, quæ decẽnio elapſo regulariter exequutione, iuxta vigore *pragm.64. de offic.procur. Cæſar.* non mandatur, vt colligitur ex *Ronit.ibid.n.35.* & apertius notat modernus *Gaitus in ſuo tr. de credito c.2. tit.8.n.317.* fore exequendam non obſtante, quod eſſet antiqua, dum per partem aduerſam citatam ſuper tenore eiuſdem apocæ, nihil de hoc opponebatur, præſcriptio ſiquidem ipſo iure actionem non excludit, ſed ope exceptionis, *c.ad aures,* vbi *Anch. & Felyn. de præſcript. Boer. dec.344.Guid.Pap.dec.221. Miſinger. obſeru.28. centur.3. Surd.dec.24. Gurba dec.13. n.6.* annuens illam opponi neceſſe eſſe, quia Iudicis officio ſupplenda non eſt.

21 Vnde in ſimili patet inſtrumentum elapſis viginti annis liquidari, vbi debitor hoc non opponit, quia videtur pati ſe conueniri debitor, & de facto condemnari, *Robert.de liquid.inſtrum.conſ.2.num.3.Pand.Grauin. in comment.ad Rit.166.par.3.declar.5.n.4.* vbi pariter *Carauit. n.34.in fin.* quos ſequitur *Galter. de liquid. inſtrum.2. 1. par.in verſ.debita n.32.* quod ego practicaui in cauſa Andreæ Bongiorni de anno 1627.

22 Et ſurreptio in reſcriptis, ſiue Breuibus Apoſtolicis, non vitiat ipſo iure, ſed ope exceptionis, vnde niſi opponatur datur iuriſdictio, & proceſſus, tenet *Abb.Innoc.& Anch.in c.cęterum de reſcript.* vbi etiam *Imol.* qui teſtatur de communi *Capra reg.41.* vbi latius diſcutit materiam declarationes cumulando.

23 Quorum omnium ratio eſt, eo quia quilibet actus regulariter tendens ad fauorem alterius eſt intelligendus parte petente, *Gl.in l.vniuerſa,* & ibi *Iaſ.C.de precib.Imper.offer.Rot.in antiq.dec.1.de decim.* & ad materiam copiosè *Menoch.de præſumpt.lib.2.præſumpt.46.* vbi plura huius farinæ cumulata reperies.

SVMMARIVM.

1 *Actus in dubio debet interpretari validus.*
2 *Actus qui facere debet, tenetur facere ſecundum legem.*
3 *Actum qui gerit præſumitur voluiſſe, vt ille valeat.*
4 *Actus interpretari ſemper debet, vt aliquid operetur, & cenſetur factus eo modo, quo agenti vtilius eſt, n.6.*
5 *Verba improprientur, ne actus nullus reddatur.*
7 *Solutio in cauſam, quæ continet pœnam, vel vſuram, in dubio præſumitur facta.*
8 *Verba in dubio de actu valido intelliguntur.*
9 *Medicus in dubio præſumitur benè vti ſuo officio, & ſecundum regulas artis mederi, n.10.*

ARGVMENTVM.

Electio Fori, num in dubio cenſeatur cum omnibus ſolemnitatibus, & requiſitis neceſſarijs facta.

QVÆSTIO VI.

REgula ſit, quod vbi dubitatur de validitate electionis fori factæ à priuilegiatis perſonis, cenſendum eſt illam validè, & cum requiſitis neceſſarijs factã fuiſſe, & ita in dubio præſumi debet ex illo trito iuris axiomate, quod actus in dubio interpretari debet validus, *l.quo-*
1 *ties,ff.de reb.dub.l.quoties,ff.de verb.obligat.Cardin. Tuſc. concl.136.lit.A,* itaut vbi intelligi poteſt de valido, & inualido, de valido intelligitur, *l.ſi ſeruus §.1. ff.de fideiuſſ. Afflict.in conſt.Regni ſi dubitatio poſt n.18.* vbi quod certum actum, qui facere habet, debet illum facere ſecun-
2 dum legem de ipſo loquentem, vnde dicit ipſe *n.17.* actũ præſumi factum ex cauſa, quæ valere poteſt, & ſuſtinetur ex eo capite, quo ſuſtineri poteſt, *Felyn.in c.ex officij de præſcrip.Seraph.dec.509.* quia actus vbi poteſt tralu ad bonum, & ad malum, ſemper interpretatur in bonum, *l.meruo ff.pro ſocio,* cum alijs apud *Gabr.concl.2.de maleſ.*
3 *Menoch.de præſum.lib.5.c.2.* vltra quod actũ, qui gerit, in dubio præſumitur magis voluiſſe, vt ille valeat, quam pereat, *leg.quoties, ff.de reg.iur.l.3. ff. de milit.teſtam. Alciat.de præſumpt.reg.3.præſumpt.34. Mantic.de coniectur. vlt.vol.lib.2.tit.15.à num.2.* & actum fruſtratorium nemo præſumitur facere, *l.1.in fin. ff. ad municip. l.vnic.*

C.de

C.de theſaur.l.i.10.& actus geſtus cenſetur factus eo mo-
do quo debuit,*l.Gallus,§.quidam rectè ff.de lib. & poſth.l.
ſi hæreditas §.ſeruus alienus,ff.de teſtam. tutel.* vnde actus
duo,vbi reperiuntur facti,cenſetur factus,qui præcedere
debuit,*Maſcar.de prob.concl.244.n.4.Surd.dec.288.num.
33.Coſta in memorab.in verbo actus.*

4 In tantum, quod actus ſemper interpretari debet , vt
aliquid operetur,non autẽ vt ſit inanis,& inutilis, *Card.
Tuſc.concl.*135.*lit. A*, vbi etiam, quod in dubio quilibet
præſumitur elegiſſe viam,per quam diſpoſitio ſua ſit vti-
lis,& habeat effectum,non autem vt impugnari poſſit,&
5 ad nihilum reddi,itaut verba impropriari debere , ne a-
ctus reddatur inutilis,probatur in *l.Titia,§.Lucius, ff.de
leg.3.*& in dubio omne poſſibile faciendum eſſe pro ma-
gis,& melius actus ſuſtineatur,ſcripſit *Surd.dec.69.num.
22.& deciſ.239.num.16.* quem recenter adducit *Chriſto-*
6 *ph.Martius examinat.21.num.16.inter deciſ. Senenſes fol.
meo 273.col.1.qui in examinat.15. num.15.* voluit præſu-
mendum eſſe actum fuiſſe geſtum eo modo , quo ſibi
vtilius eſſet , *l.3.ff.de milit.teſtam.* firmans ex iſto axio-
7 mate in dubio credi ſolutionem factam eſſe in cauſam ,
quæ continet pœnam,vel vſuras, de qua materia vltra
eum *dec.25.26.*& 27.*Rot. Senenſ.* latius *Maſcard. de pro-
bat.concluſ.1325.Gratian.forenſ. diſcept. lib.2. cap.224.* &
*Maur.in ſpecial.tractat.de ſolut.*verba , quæ in dubio de
8 actu valido ſunt intelligenda, *l.4.§.condemnatum , ff. de
re iudic.Card.Tuſcul.concluſ.99.littera V,* prout in dubio
9 medicus præſumitur benè vti officio ſuo , ita quod licet
infirmus moriatur , poterit ab hæredibus ſalarium exi-
gere,iuxta *Gloſ.in ſum.83.diſtinct.* quam corroborat *Ti-
raquell.de retract.conuent.§.7.gloſ.1.num.10. Ferret.in di-
ctionar.Alber.in verb.medicus* , quos nouiſſimè coacer-
uat,& ſequitur *Gabriel Berar. in ſuo ſpecul. viſit. cap.23.
tit.de erogat.bonor.public.Ciuit.& ration.reddend.num.53.*
cenſendum eſt enim medelam præbuiſſe iuxta regulas
10 artis , *text.in cap.ad aures de ætat.& qualit.* quare cum
quidam Faber Ferrarius curaſſet per ſpatium quadra-
ginta dierum quoddam iuramentum , & propterea in-
ſtaret pro ſolutione ſalarij non obſtante quod dominus
iumenti opponeret Fabri culpa , & ignorantia fuiſſe
mortuum iumentum,& conſequenter non teneri ſolue-
re tanquam Regius Iudex Ciuitatis Amalphiæ condem-
naui , iumenti dominum ad ſoluendos labores adhibi-
tos ad curationem dicti iumenti , qui fuerunt per Curiã
dicti Ciuitatis taxati ad ducatos quatuor .

SVMMARIVM.

1 *Procurator quidquid agit, dicitur fieri à principali.*
2 *Procurator patroni laici poteſt variare .*
3 *Patronus non poteſt ſeipſum præſentare,neque per procura-
torem, num.4.*
5 *Procurator poteſt eligere forum nomine ſui principalis , ſi
habeat ſpeciale mandatum, vel generale cum libera .*
6 *Speciale mandatum requiritur ad petenda reſtitutionem
in integrum, quod eſt verum etiam in conſanguineo.*
7 *Mandatum ſpeciale , non requiritur ad allegatum fori de-
clinatoriam pro clerico .*
8 *Procurator conſtitutus ad eligendum , vel variandum fo-
rum , poteſt etiam iurare de perhorreſcentia , licet de
hoc in mandatum non ſit facta mentio , & vide num.13.
& 16.*
9 *Conceſſo vno , alicui dicitur conceſſum omne , quod requi-
ritur ad illud, & conſequens volens vult , & antecedens,
num.10.*
11 *Inferior ex priuilegio habens ius inſtituendi , an poſſit præ-
ſentatum examinare .*
*Conceſſo officio , dicitur conceſſa facultas portandi arma .
ibid.*
12 *Priuilegium conceſſum Sacerdoti , vt poſſit celebrare tem-
pore interdicti,extenditur ad ſeruientem in diuinis .*
13 *Procurator admittitur ad iurandum de calumnia, & ad
præſtandum fidelitatis iuramentum, n.14.*
15 *Habens ſpeciale mandatum, iurare poteſt .*

ARGVMENTVM.

Electio , ſiue Fori Variatio an poſſit fieri per procuratorem nomine priuilegiatarum perſonarum, itaut & ille valeat quoque iurare de perhorreſcentia .

QVÆSTIO VII.

REgula ſit,quod fori electio, & variatio non tantùm
poſſit fieri à principali priuilegiato , ſed etiam ab
eius procuratore nomine ipſius,quod enim facit procu-
1 rator dicitur fieri à principali,*l.1.§.deinde ff de vi , & vi
arm.cap.mulieres de ſent.excommunic.* & ita ſeruatur de
communi praxi in Regis Tribunalibus Regni.

2 Vnde videmus,quod in materia iurispatronatus,ſicu-
ti patronatus laicus variare poteſt , & ita & eius procu-
rator,*Felyn.in c.venerabilis n.3.de except. Rocch. de Curt.
in trac.de iur.patron.in ver.honorificum quæſt.*20.modernè
Barboſ.in trac.de offic.& poteſt.Epiſc.alleg.72.n.157.

3 Vltra quod ille dicitur facere,cuius nomine ſit, & qui
per alium facit , per ſe ipſum facere videtur , *cap.qui per
alium de reg.iur. in 6.*hinc ſicuti patronus prohibetur ſe
ipſum præſentare ad beneficium , *cap. per noſtras* , & ibi
*gloſ.in verb.præſentare de iur.patron. cap.fin. de conſtit. Io.
Andr.& Anch.in cap.conſuluit.de iur.patr. Abb.conſ.25.*
4 *lib.2.*eadem ratione procurator conſtitutus à patrono
cum facultate præſentandi , nequit ipſum patronum
conſtituentem præſentare, *Abb.in d.cap.per noſtras* , vbi
addit *lit.D.Bald.in addit. ad Specul. in rub. de iur.patron.
Verall. dec.397. part.2. Pariſ.*dicens in Rota deciſum in
*tract.de reſignat.benefic.lib.9.quæſt.17.n.115. Campan.in
diuerſ.iur.canon.lib.21.cap.13.num.399.*& alij Moderni
communi voce .

In tantum, quod ſi nomine miſerabilium , & priuile-
giatarum perſonarum à procuratoribus fiat huiuſmodi
fori electio , vel variatio , vtique recipienda erit abſque
vllo ſcrupulo , & poſt huiuſmodi electionem factam Iu-
dex,à quo ad nullum actum procedere poterit .

5 Declara tamen, vt procurator intendens eligere , vel
variare forum nomine ſui principalis priuilegiati , ha-
beat ſpeciale mandatum. vel generale cum libera, iuxta
*Andrea Iſernienſis,& Afflict.*ſententiam *in conſtit. Regni
ſi quis in poſterum,* quibus inhærent *Carauit.d.Rit.M.C.
V.228.n.11.Præſes de Franch. dec.257.* qui ita practicari
in Sacro Conſilio teſtatur *D.Reg. Tapia in conſtit. Regni
ſtatuimus n.32.de magiſt.iuſt.Maſtril.cit.dec.127.n.*.....vbi
in illo Siciliæ Regno id nõ ſeruari, ſed emanari indiſtin-
ctè litera declinatorias fori à Magna Curia affirmauit.

6 Prout in ſimili ad reſtitutionis in integrum beneficiũ
petendum ſpeciale requiritur mandatum , *cap.coram de
in integr.reſtitut. §. illud ſi talis , ff. de minor. Aufrer.ad
Cappel.Tholoſ.dec.55.Guttier.pract.quæſt.lib.3.c.87.n.3.
Grat.diſcept.forenſ.lib.1.cap.105.n.25. Amat. deciſio. Rot.
Marchiæ 97.num.6.Cardin.Mantic.dec.Rot.Rom.11. Ca-
uall.commun.contra commun.qu.135. Maurit.de reſtit. in
integrum c.23.*etiam ſi conſanguineus ſit , qui illum pe-
tat,*l.patri,ff.de minorib.Gl.in leg.exigendi , ff.de procurat.
Ric.in cap.cum M n.60.de conſtitut.Menchuſ.qu.frequent.*
7 *c.22.n.12.Barboſ.in l.3.num.12.ff.ſolut.matrim.* quamuis
Clericus benè valeat petere fori remiſſionem per nõ ha-
bentem ſpeciale mandatum , neque ad id ſerio procura-
torem conſtitutum non obſtante ſtatuto (prout in Re-
gno)in quo viget *Ritus M.C.V.* quod fori declinatoria
non admittitur niſi reo comparente perſonaliter , *Guid.
Pap.dec.338.Præſ.de Franch. deciſ.329. Scapp. de iur. non
ſcript.lib.5.cap.18. num.6.* & 7. qui ita de conſuetudine
ſeruari teſtatur *Graſ.*alios cumulans concordantes *de
effect.ib.clericatus effect.1.num.1296.in fine,*iuxta quorum
ſententiã allegaui in cauſa Clerici Antonij Foſſati Diœ-
ceſis Caputaq.in anno 1626.

8 Quinimo quãdo procurator conſtitutus fuit à perſona
priuilegiata ad cõparendum in foro, & Tribunali ad eli-
gendũ , ad variandũ forum eius nomine nulla mentione
facta,quod poſſit etiã iurare de perhorreſcẽtia,vtiq;poſ-
ſit huiuſmodi pręſtare iuramentũ,*Carau.d.rit.228.n.10.*

Digitized by Google

quem refert,& ſequitur *Trentacinq.variar. reſolut. lib.2.*
tit.de citat.reſol.2.num.14.circa fin.verſ. & quando, ea ra-
tione,quia cenſetur conceſſum vti in neceſſariam conſe-
quentiam , ſiquidem conceſſo aliquo conceduntur om-
nia præcedentia,& ſequentia, ſine quibus illud aliter fie-
9 ri non poſſet,& per quæ deuenitur ad illud , *l.ora 10. ff.de*
ſponſal.l.ad rem nobuem ff.de procurat. latius probat *Stai-*
ban.conſ.48. vbi concludit conceſſa iuriſdictione , vel of-
ficio aliquo, videri conceſſam poteſtatem creãdi Actua-
rios alioſque Adminiſtratores, etiam quod in priuilegio
10 expreſsè non dicatur, conſequens enim, qui vult, ſuum
antecedens velle quoque dicendum eſt , *l. qui proprio §.*
qui alium ff.de procurat. l.denique §.interdum ff. de pecul.
legat.l.2.ff.de iuriſdict.omn.iudic. Euerar.in topic. legal.lo-
co 95. latè *Card.Tuſc.concluſ.757.lit. C.tom.2. D. Ricc.in*
11 *deciſ.Cur.Archiepiſ. 140.par.4.* vbi principaliter tractat
articulum, ſi inferior ex priuilegio habens ius inſtituen-
di,poſſit præſentatum examinare, merito ex dicta regu-
la firmans *dec. 246. ead. par.4.* conceſſo officio cenſeri
quoque conceſſam facultatem portandi arma.Hinc mã-
cipiorum inſtrumentis donatis,& traditis mancipia ipſa
donata,quoque cenſetur,*l.1.C.de donat.Couar.var.reſo-*
lut lib.3.cap.16.num.12 Boer.deciſ.281. num.2. Molin.de
primogen.lib.4.cap.2.num.10.Gomez.in l.4. Tauri n.21.in
fin.& à num.56. Menoch.de præſumpt.lib.3.qu.14. num.6.
Matienſ.in l.1.gloſ.6.num.2.& ſequit.6. lit.5. nouæ recopil.
12 *Pereyra de emphyt.cap.21.num.74.* & hinc priuilegium
conceſſum Sacerdoti, vt poſſit celebrare tempore inter-
dicti, extenditur ad alterum, qui Sacerdoti inſeruiat, vt
celebrare valeat *Suar.de legib.lib.8.cap.11.num.7. Bonac.*
in eiuſdem nominis tract.quæ .3.in 1 .de priuilegijs punct.7.
§.2 num.6. quemadmodum conceſſa iuriſdictione , cen-
ſetur conceſſa ea omnia,ſine quibus iuriſdictio explicari
non poteſt, *l.3.ff.de iuriſd.l.fi.§.fin.ff.de offic.eius, Bellon.*
de mandat.iuriſdict.c.9 q.2.n.3. vbi quod Iudex datus fa-
cere poteſt ea , ſine quibus cauſæ cognitio expediri non
poteſt, & confert,nam prohibito vno , cenſeatur prohi-
bita omnia,per quæ deuenitur ad illud *l.lege in fin. ff.de*
natura.c.quod prohibetur de reg.iur.in 6. cum ſimilibus de
quibus apud *Maſcar.de prob. concl.102. Surd. conſil.301.*
num.74.Galet.in margarit.caſ.conſcient.in verb.prohibere,
Barboſ.in l.1.num.57.p.3.ff.ſolut.matr. quare meritò ſyn-
dicatores poſſunt cogere teſtes recuſantes ad teſtifican-
dum , & inobedientes carcerare abſque officialis ſucceſ-
ſoris licentia.*Cum.in pract.ſyndic.c.6.n.16. Borell.* qui ita
conſuluit *conſ.85.cent.1.*

13 Ex quo apertè patet , quod in præſtatione huiuſmodi
perhorreſcentiæ iuramenti non requiratur perſona
principalis priuilegiata litigans , ita quod illud non de-
beat præſtari à principali forum eligente , ſed ſufficit,
quod præſtetur à legitimo procuratore,aut tutore, *Af-*
flict.d.conſtit.ſtatuimus ſub n.26. vt tenet *Muſcatel.in pra-*
xi Sacr.Conſil.gloſ.competentes num.78. qui de obſeruan-
tia in Regno teſtatur , & ita *Franch.deciſ.257. n.7.* ibi an
ſit præſtitum iuramentum per perſonam legitimam
prout in ſimili perſona principalis non requiritur , ſed
admittitur ſpecialis procurator ad iurandum de calum-
nia , etiam in caſu quo principalis iurare deberet , *cap.*
fin.de iurament.calumniæ in 6. Ludouiſius deinde Gregor.
XV.in dec.282. vbi ſic deciſum in Rota dicit , aſſerentes,
quod vbi talis procurator iurat, cenſetur principalis ip-
ſe iurare per organum procuratoris , *Mili. in repert. in*
verb.procuratore habente ſpeciale mandatum , immo ex
generali conſuetudine admittitur etiam procurator ha-
bens generale mandatum ad lites , ad iurandum de ca-
lumnia *Rota apud Zecchium de obligat. Camer.deciſ.101.*
num.3.& ſeq. & alias cenſuit eadem *Rota in Romana do-*
morum 22. Martij 1604. coram Illuſtriſs. Cardinali Pam-
philio,tunc Rotæ Auditore , & in Romana pecuniaria de co-
lumn. à 29. Aprilis 1617. coram R.P.D.Dunozetto , plenè
15 *Maſcol.var.reſolut.lib.1.cap.47.num.8.& ſeq.* ſicque
pariter poteſt quis præſtare fidelitatis iuramentum cũ
ſpeciali mandato , *Afflict. in cap.1. de forma fidelitatis ,*
Capyc.in inueſt.feud.§.feudorum iuramẽta col.fin. Ruzzeus
de iure regaliorum priuil.43,num.2.Clar.in ſua pract. in §.
feudum quæſt.49.Franc.Marc.deciſ.692.& 693. volum.1.
Intrigliol.de feud.p.6.c.4.num.31.vol.1. vbi dicit manda-
tum continere debere non præſtandum fidelitatis iura-
mentum tali domino certo ſequuntur *Gregor. de conceſs.*
feud.p.8 qu.16.de iuram.fidelit.num.9. Clapper. in deciſ.fi-
ſcal.cauſ.9.qu.vnic.num.6. & generaliter iurare quem
poſſe cum ſpeciali mandato,cum affirmarunt *Cardoſ. in*
praxi Iudic.& Aduoc.in verb. procurator nu.24. & Surd.
deciſ.159.

16 Benè verum de iuris rigore vtique dicendum eſſet
præfatum perhorreſcentiæ iuramentum præſtandum
eſſe a propria perſona allegantis priuilegium, vt apertè
colligitur ex verbis *conſtit.ſtatuimus*, (corporali præſtito
iuramento) quæ ſanè verba idem important, ac ſi dice-
retur , vt tale iuramentum proprijs præſtetur manibus ,
quo in caſu non eſſe admittendum procuratore etiam
habentem ad iurandum ſpecialiſſimum mandatum an-
nuunt *Caſſador.cit.deciſ.1.de iur.iur. Couarru. de ſponſal.*
p.2.c.3.§.5.n.8.verſ.ſit igitur in fin. Suar. de relig.in tract.
de iuram.lib.2.c.21.n.3.Sayr.in claui regia lib.5. c.6.n.27.
ſed quia hodierna praxis quotidiana totum contrarium
admittit,ideò amplius non inſiſto .

S V M M A R I V M.

1 *Ius eligendi,& variandi forum eſt odioſum .*
2 *Receſſus à iure communi dicitur odioſum .*
3 *Exemptio eſt contra ius commune,& ideò odioſa .*
4 *Regula reſeruatoria aduerſatur iuri communi,de quo ordi-narijs libera conceditur facultas conferendi beneficia in omnibus menſibus,& ideo odioſa eſt.*
5 *Odioſa ſunt reſtringenda .*
6 *Exceptiones quantum fieri poteſt reſtringendæ ſunt .*
7 *Reſcripta priuilegia , & gratiæ Pontificum in quantum à communi iure recedunt,ſtrictè interpretantur .*
8 *Priuilegium Principum quando extendatur.*
9 *Reſeruatio etiam in corpore iuris clauſa dicitur odioſa .*
10 *Exceptio conceſſa Fratribus minoribus, non extenditur ad Sorores eiuſdem ordinis .*

A R G V M E N T V M.

Ius eligendi , & variandi forum , num ſit fauorabile , vel odioſum .

Q V Æ S T I O VIII.

1 REgula ſit,vt iſtud eligendi forum,illudque variandi
ius ſit odioſum, non autem fauorabile , eo quia
corrigit regulas generales , & iuris communis vigore ,
quarum actores ſequuntur forum rei , & nulli omiſſa
Ordinariorum Curia ad Principis Tribunal conuolare
poſſunt , necnon iudicia vbi cœpta ſunt ibi determinari
debent,vt latius conſtat hac *ead.ſect.1.*

2 Certumque eſt , vt omnis receſſus à regulis de iure
communi introductis ſit odioſus . *Abb.in c.cum dilectus*
de conſuet.& in c.1.& 2.de filijs presbyter. Rom. conſ.448.
num.2.Tiraq.de vtroque retract.in prohem.n.62. Menoch.
de recup.poſſ.rem.4.num.38.Rot.Rom.diuerſ.dec.432.num.
11.par.1.

3 Vndè cum exemptio ſit contra ius commune, *Abb.in*
c.recepimus num.4.de priuil.& in c.1.n.10. de off.ord. ideò
ius exemptionis eſſe odioſum , & non fauorabile , con-
cludit *Cochier.in tract. de iuriſd. in exemptos par.1. quæſt.*
4.tom.1.

4 Prout ſimiliter regulam reſeruationis,quæ aduerſatur
iuri communi , de quo Ordinarijs libera conceditur fa-
cultas conferendi omnia beneficia in ſingulis menſibus ,
c.ex frequentibus de inſt.c.conquerente de off.ord. Caſs. dec.
3.num.4.& dec.4.de priuil.Creſcent.dec.3. num.4. eod.tit.
Put.dec.493. lib.2.Gomez in tract.de expectatiu.n.20. in fin.
eſſe odioſam ſcripſi *Rip.in reſp.6.n.6. & 7. de conſtit. Put.*
dec.345.lib.2.& dec. 140.lib.3. de quo tamen latius *Gon-*
zal.in reg.8.cancell.§.6.prohemial. vbi veritatem cum di-
ſtinctione habes .

5 Cumque ſingula,quæ ſunt odioſa reſtringenda ſint , *l.*
cum quidam,ff.de liber.& poſthum.c.renouantes 22.diſtinc.

cum

Digitized by Google

cum ſocijs ideò fatendum eſt huiuſmodi eligendi, & variandi forum ius eſſe, & fore reſtringendum tamquam iuris communis correctorum, *ad tex. in l. quod vero, ff. de legib. c. quæ à iure communi de reg. iur. in 6.* quod enim à iure cõmuni deuiat idem ſimul eſt ſtricti iuris, & odioſum eſt, *Bal. in l. non ſine num. 5. C. de bon. quæ lib. Abb. in c. olim num. 7. de verb. ſign. Corneus conſ. 89. num. 7. lib. 3.*

6 Prout in ſimili videmus in exemptionibus, quæ cum ordinariæ poteſtati præiudicent, quantum fieri poteſt reſtringendæ ſunt, *Franch in c. 1. num. 2. de priu. in 6. Abb. in c. ſane extra eod. tit. Iaſ. in l. ſi ſic ſtipulatus num. 12. ff. de verb. oblig. Innoc. in c. dudum de priuil.*

7 Sicque pariter reſcripta priuilegia gratiæ Pontificum, & ſimilia in quantum à iure communi recedunt, ſtrictè ſunt pariter interpretanda, *Fel. in c. cauſamque de reſcrip. Rebuf. in praxi benef. tit. de differ. inter priuilegia, & reſcripta num. 23. in fin.* latè *Tiraq. de retract. conſangu. §. 35. gl. 1. Leonelius in tract. de ſurrept. reſcript. q. 3. art. 7.*

Et quamuis ius eligendi, & variandi forum conceſſum miſerabilibus perſonis ſit priuilegium habens cauſam à Principe, & ideò omni cum fauore dicatur interpretandum, & extendendum, *l. fin. vbi DD. de conſtitut. principum.*

Tamen quia illud præiudicat regulis iuris communis & iuriſdictioni officialium Ordinariorum, & domicilij
8 debet ad inſtar omnium priuilegiorum ſtrictiſſimè interpretari, vt minus quam fieri poteſt tertio præiudicio ex dictis per *Fel. in c. cauſamque n. 10. & ſeq. de reſcrip.* & ita in materia exemptionis loquendo reſpondet *Cochie. de iuriſd. in exemptos d. q. 4. n. 16.* benè ſiquidem priuilegia Principum admittunt interpretationem extenſiuam reſpectu ipſorum concedentium, non autem reſpectu tertij, vt cauta *Abb. in c. olim num. 7. de verb. ſignif.* & tradiderunt *Iaſ. in l. beneficia ff. de conſt. Princip. Caſtren. in l. 2. ff. de in ius voc. Millius in ſuo re. e. tor. in verb. priuilegium Principi contra eum*, & quælibet diſpoſitio etiam latiſſimè interpretari ſolita, quatenus alterum lædit ſtrictè interpretari debet, atque reſtringenda venit *c. ſuper eo de offic. deleg.* vbi *Abb. & reliq. Dec. conſ. 443. nu. 6. Gabr. conſ. 197. num. 5. & 6. vol. 1. Caſſad. d. dec. 3 num. 3. de priuil.* in tantum ſi quidem priuilegium Principis latiſſimè eſt interpretandum, in quantum nemini præiudicat, *l. ſi quando C. de bon. vacant. lib. 10. c. ex parte il 1. de verb. ſignific. Marſil. ſing. 483. Surd. qui alios citat conſ. 142. num. 73.* ita vt ſi de præiudicio tertij agatur latam non habet interpretationem, *Innoc. in cap. cum dilecti de donat. Bertrand. conſ. 7. n. 2. vol. 3. Gram. dec. 49. num. 55.*

Nec ſupra firmatam concluſionem tenendo repugnat, quod huiuſmodi electionis fori priuilegium in corpore iuris clauſum reperiatur, & conſequenter fauorabile ſit cenſendum, & ampliandum.

9 Nam in ſimili videmus reſeruationem etiam exiſtentem per viam legis generalis, & in corpore iuris clauſam, vt eſt illa, de qua in *c. 2. de praben. in 6.* de vacantibus in Curia, nihilominus dici odioſam, quia iuriſdictioni ordinariæ detrahit affirmarunt *Gem. in c. 2. ſub num. 9. in fin. & ibid. Franch. num. 4. de preb. in 6. Simonett. de reſeru. qu. 5. num. 27.* quos refert, & ſequitur *Gonzal. reg. 8. cancellar. d. §. proemiali 6. num. 12.* quibus iungo *Gambar. in tract. de extenſionib. num. 164. & Cochier. de iuriſdict. in exemptos nuper alleg. qu. 4. num. 10.* vbi ideò voluit exem-
10 ptionem conceſſam Fratribus Minoribus, non extendi ad Sorores eiuſdem ordinis aduerſus ſententiam nonnullorum, & præcipuè *Pariſy in tract. de reſign. benef. par. 1. lib. 3. qu. 12.* aſſerentes diſpoſitum in Abbate habere locum in Abbatiſſa.

SVMMARIVM.

1 *Electio fori num datur in Tribunalibus Eccleſiaſticis, ſicuti datur in Tribunalibus ſæcularibus, vide n. 18.*

2 *Cauſæ ad forum Eccleſiaſticum ſpectantes in prima inſtantia, ſunt decidendæ coram locorum Ordinarijs, infra biennium terminandæ, & amplius vt n. 3. & 4.*

5 *An Concil. Trident. ſeſs. 24. cap. 20. vbi excipit cauſas, quæ iuxta canonicas ſanctiones apud Sedem Apoſtolicam ſunt tractandæ, poſſit comprehendere diſpoſitionem text. in l. vnic. C. quando Imper. inter pupill. & vid. num. 6. & vide num. 13. & 15.*

7 *Priuilegia conceſſa perſonis per modum legis, non comprehendit Eccleſiaſticos.*

8 *Ex impotentia arguitur voluntas.*

9 *Statutum ſemper recipit interpretationem à poteſtate ſtatuentis.*

10 *Nulla lex poteſt ligare, & comprehendere non ſubditum.*

11 *Leges Imperiales in titulis Codicis de ſumm. Trinit. & de Epiſc. & Cleric. & de ſacroſanctis Eccleſijs facientes expreſſam mentionem de perſonis Eccleſiaſticis nullam vim habent, niſi iure Pontificio approbantur.*

14 *Legis diſpoſitio non comprehendit ea, quæ ſpecialiter non veniunt.*

14 *Exceptio declarat regulam.*

16 *Eccleſiaſtici non habent electionem fori Eccleſiaſtici, niſi data violentia laicorum.*

17 *Concil. Triden. conſiderat ne litigantes trahantur extra Prouinciam.*

19 *Priuilegijs in dubio derogari non præſumitur nec per Papam.*

20 *Priuilegio l. vnic. C. quando Imper. inter pupil. & vid. non cenſetur derogatum, niſi ſpecialiter derogetur.*

21 *Dictio* omnis *eſt vniuerſalis, & nihil excludit, & comprehendit ea, quę alias non comprehenderentur, n. 22.*

23 *Text. in l. vnic. C. quando Imper. eſt de Canonicis ſanctionibus, quia tendit ad fauorem miſerabilium perſonarum.*

24 *Sac. Conc. Trid. non ſubſtulit legitimos modos, quibus ex iuris diſpoſitione quis ſortitur forum.*

ARGVMENTVM.

Electionis Fori priuilegium num procedat tàm in Tribunalibus ſæcularibus, quàm in Eccleſiaſticis, ita quod priuilegiatæ perſonæ per viam electionis fori omiſſo loci Ordinario Curiam Romanam adire poſſint.

QVÆSTIO IX.

1 REgula detur negatiua, vt in foro Eccleſiaſtico non detur electio fori, ſicuti datur in Tribunalibus ſecularibus, ſiquidem licet ſancta Sedes Apoſtolica immediatè quaſcunque cauſas eccleſiaſticas iudicare poſſit, *c. cuncta, & c. nunc verò 9. q. 3.* ipſius tamen Curiæ ſty-
2 lus ſeruat, vt omnes cauſæ ad forum Eccleſiaſticum ſpectantes coram loci Ordinario in prima inſtantia deciduntur, & infra biennium terminentur, vt pariter ſtatuit *Sacr. Conc. Trid. ſeſſ. 24. de reform. c. 20.* per quod ita ſcribunt *Fuſcus de viſitat. lib. 1. c. 33. poſt n. 3. Leo in Theſaur. for. Eccleſiaſt. par. 2. c. 1. n. 70. Monald. conſ. 90. Antonin. var. reſol. lib. 1. c. 15. n. 3. Piaſec. in praxi Epiſcop. par. 2. c. 4. n. 3. D. Ricc. in collect. deciſ. collect. 1353. in fin. qui in praxi reſol. 126. par. 2.* firmat, quod hodie nec Au-
3 ditor Cameræ, nec quiuis alius Iudex Romanæ Curiæ poteſt cognoſcere de eis in prima inſtantia, nec monitoriam decernere ad extrahendas partes ab earum domicilijs, quod pariter confirmat *dec. Cur. Archiep. 273. part. 4.* vbi etiam quod nullitatis profeſſionis cauſam coram Ordinario, & Superiore regulari prima inſtantia, & infra biennium determinari debere, teſtatur *deciſiſſe ſacram Illuſtriſſimorum Congregationem, ex Armendarez in addit. ad recopil. leg. Nauar. lib. 2. tit. 18. l. 7. de religionib. in declar. n. 40.* omnes itaque cauſæ in prima inſtantia relinquuntur examini, & iuriſdictioni Epiſcopi, & eo mortuo, Capituli Sede vacante facultas tribuitur, *D. Ricc. in praxi reſolut. 130. tom. 2.* adeo quod niſi partes
4 conſentiant, nequeũt cauſæ in prima inſtantia committi ex ſolo Epiſcopi conſenſu, *vt deciſum per Sacram Congregationem Concilij 27. Iunij 1587. refert Gratiam. libr. 5. diſcept. forenſ. c. 837. n. 16.*

Nec poteſt replicari de exceptione regulæ tex. eiuſdem Concilij Tridentini, ibi, (ab his excipiantur cauſæ,

ſæ, quæ iuxta canonicas ſanctiones apud Sedem Apoſtolicam ſunt tractandæ, quaſi quod *tex. in l. vnic. Cod. quando Imper. inter pupil. & vid. ſit de illis Canonicis ſanctionibus.*

6 Nam reſpondetur dictum *text.* non comprehendi ſub exceptione Concilij *in d. verſ. canonicas ſanctiones*, vt probat, & ſequitur *Maria in deciſ.* 209. vbi aſſignat rationem, quia idem Imperator concedendi illam legem non explicauit Eccleſiaſticos, nec potuit de illis intelligere,
7 quoniam priuilegia conceſſa per modum legis, non comprehendit Eccleſiaſticos, cum hoc eſſet ſignum ſuperioritatis, *Io. de Lign. quem ſequitur Abb. in c. Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de conſt. & in c. qui clericis de foro compet. Alex. conſ. 207. n. 2. vol. 2.* deficit enim ipſi poteſtas *in hoc Cron. conſ. 145. n. 4. lib. 4. Caſtrenſ. conſil. 157. lib. 2.* vbi teſtatur de communi opinione *Sur. conſ. 301. n. 46. Honded. conſ. 20. n. 6. lib. 2.*

8 Item, quia ſi Imperator conceſſiſſet expreſsè Eccleſiaſticis non valeret, ergo non comprehenditur ſub generali conceſſione, quia ex impotentia arguitur voluntas, *l. Buſins ff. ad munip. c. a nobis ſent. excommun. Bar. in l. ſi quis ſub conditione ff. de cond. & demonſt. Crauet. conſ. 106. n. 6. Dec. conſ. 504. vol. 1.* nemo videtur opponere manum ad ſibi illicita, *l. miles §. tam vbi Ang. ff. de adult. Anchar. in repet. c. 1. n. 129. de conſt.* & ſtatutum
9 ſemper recipit interpretationem à poteſtate ſtatuentis, *Monach. in c. 1. de conſt. in 6. Bar. in l. omnes populi ff. de iuſt. & iur. Bal. in l. fin. C. de iuriſd. omn. iud. Benincaſ. in tr. de pauper. q. 8. ſpecial. 4. n. 74.* & vt valeat ſtatutum, & vt aliquos comprehendat, requiritur omninò poteſtas ſtatuedi ſuper illos, *Bal. in d. c. Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de conſt. num. 2.* vbi dicit, quod alias ſtatutum eſt ipſo iure nullum, cuius ratio eſt, quia nulla lex poteſt ligare, &
10 comprehendere non ſubditum, *c. 1. iuncta gl. de conſt. c. 2. eod. tit. in 6.* cum alijs concordantibus apud *Rebuff. ad conſt. Franciæ in proem. gl. 1. n. 59.* refert, & ſequitur *Graſſ. in ſuo tract. de effectib. clericatus effect. 2.* vbi per has rationes meritò firmat regulam, quod perſonæ eccleſiaſticæ non ligantur ſtatutis laicorum, quam per plures ampliationes, & limitationes amplè declarat. *Vnde Imperiales leges tit. C. de ſumm. Triu. de ſacr. ſanct. Eccleſ. & de Epiſcop. & cler.* ſpecialiter de perſonis Eccleſiaſticis loquentes nullam vim habent niſi Iure Pontificio approbantur, vt poſt antiquiores tradunt *Azor. inſtit. moral. par. 1. lib. 2. c. 6. q. 4. & par. 2. q. 9. lib. 10. Pereira de nom. emphyteuſ. q. 16. n. 28. Sanchz. in ſua ſumma tom. 2. lib. 7. c. 9. a n. 4. de legib. c. 34. lib. 3. Cardin. Baron. tomo 7. Annal. Eccleſ. anno Chriſti 565. pag. 486. Gratian. diſcept. forenſ. c. 164. n. 12. & 13.*

12 Præterea confert, quod diſpoſitio legis non comprehendit ea, quæ ſpecialiter non veniunt, *l. obligatione generali ff. de pign.* & ideò Concilium nõ potuit intelligere de illis legibus, quæ non tractant, neque poterant tractare de Eccleſiaſticis.

13 Et inſuper adducitur pro corroboratione, quod *Concilium loc. cit.* in regula conſiderauit tantùm ius canonicum, & non ciuile, quia exceptio vt ſit bona, debet eſſe de regula, *l. nam quod liquide §. pen. ff. de pen. leg. l. ego quæſitum §. denique ff. de fund. inſtruct. c. Dominus in princ. 32. q. 7. Gloſ. in rubr. de regul. iur. in 6. Seraphin. deciſ. 988. num. 7. Surd. deciſ. 124. num. 12. Cardin. Tuſc. con-*
14 *cluſ. 423. lit. E. & concl. 224.* ait exceptionem declarare regulam, vt pariter aſſeuerarunt *Euerar. in topic. legal. loc. 3. Surd. conſ. 352. n. 12. Rot. Roman. apud Farinac. deciſ. 144. n. 6. tom. 1. q. 1.*

15 Adhuc concilium in verſ. *canonicas ſanctiones*, ideſt legales non potuit conſiderare, quia ſpecialiter eſt deciſum contrarium de iure canonico, nam Eccleſia-
16 ſtici non habent electionem fori Eccleſiaſtici, *c. cum ſit generale de for. compet.* ad cuius ornatum videndi ſunt *Bonacoſ. commum. opin. crim. par. 1. in verb. clericus fol. 27. Cur. Philippic. p. 3. §. 2. num. 6. Azeued. in lib. nou. recopil. l. 2. num. 10. tit. 2. lib. 1. & l. 4. num. 4. tit. 1. lib. 2. Decian. in tract. crim. lib. 4. c. 26. Theſaur. dec. 224. num. 2. & Bellet. in diſquiſit. clerical. p. 1. in tit. de fauor. cleric. real. §. 4. num. 13. addo tex. in c. 2. de priuileg.* ad cuius ornatum videndi ſunt *Toletan. in concordantijs vtriuſque iur. cum legib. Caſtellæ p. 2. Viuian. in rational. iur. Pontific. lib. 5. pag. 193. Cardin. Tuſc. concluſ. 447. num. 19. & 446. num. 10. lit. I. Fuſc. de viſit. lib. 1. c. 21. num. 28. Decian. in tract. crim. lib. 8. c. 36. Diaz, & ibi Addit. in practic. crim. canon. c. 90. in non. impreſſ.*

17 Et tandem iuſtificatur, quia Concilium ſpecialiter, & verbis expreſſis conſiderauit rationem, ne litigantes trahantur extra prouinciam, dum dixit (in ſecunda verò inſtantia probata paupertate, non cogantur extra prouinciam litigare) ergo dum expreſſit prouinciam in exceptione præſupponit idem tacitè in regula dicere voluiſſe.

18 His tamen non obſtantibus pro contraria parte deciſum in facti contingentia teſtatur idem *Maria alleg. dec. 209. in princ.*

Quæ quidem deciſio fulciri poteſt ea ratione, nam Sacrum Concilium expreſse non derogat *legi vnicæ, C. quando Imper.* & in dubio priuilegijs derogari non præ-
19 ſumitur, nec per Papam, Rota apud *Farin. dec. 11. cent. 7. Cochier. de iuriſd. in exempt. qu. 112. n. 7. p. 2. tom. 2.* certique iuris eſt, quod vt derogatum cenſeatur huic priuile-
20 gio requiritur ſpecialis derogatio, vt plena manu comprobauimus infra in eodem opere.

Vnde licet text. Concilij vtatur dictio omnis, *ibi cauſæ omnes*, quæ eſt vniuerſalis, & nihil excludit, vt in *l.*
21 *Iulianus, & in l. ſectatorem in princ. ff. de leg. 3. l. hoc articulo ff. de hered. inſtit. Cened. ſingul. 25. poſt pract. quæſt. Card. Tuſc. concluſ. 397. lit. D*, ita vt comprehendere plures caſus etiam diſſimiles, annuit *D. Ricc. deciſ. Cur. Archiep. 287. num. 1. par. 2.* & comprehendere ea, quæ alias com-
22 prehenderetur, affirmat *Monach. deciſ. Florent. 69. num. 8.* vbi *num. 9.* idem dicit de eis, quæ non comprehenderentur ex proprietate vocabuli tamen non per hoc videtur derogaſſe allegato priuilegio de iure communi inducto, & in corpore iuris clauſo.

Et licet ibidem excipiantur cauſæ, quæ ſecundùm canonicas ſanctiones debent apud Sedem Apoſtolicam terminari, & vt ſupra probatum fuit tex. *in d. l. vnic.* non dicitur de canonicis ſanctionibus.

23 Tamen aduertendum eſt ſatis illam eſſe de canonicis ſanctionibus, dum tendit directè ad fauorem miſerabilium perſonarum quæ ſunt ſub protectione Eccleſiæ, *Abb. in c. cæterum de iudic. n. 16. Leina in examen. Epiſcopor. lib. 8. c. 2. n. 40.*

Tantò magis, quia ſi à iure ciuili tale priuilegium conceditur huiuſmodi perſonis, ergo & fortius de iure canonico, quod æquius, & magis pium ab omnibus prædicatur.

24 Vltra quod Concilium loco citato, non ſubſtulit modos legitimos, quibus quis ex iuris diſpoſitione ſortitur forum, vt deciſum teſtatur *Leon. in theſaur. fori eccleſ. p. 2. num. 75. & Nos probauimus in concluſ. 1. in tit. de cauſis primæ inſtantiæ coram locorum Ordinarijs determinandis*, & ſequitur *Barboſ. in tract. de offic. & poteſt. Epiſcopi alleg. 81. num. 15. par. 3.* vnde cauſas ſtudentium excipiendas eſſe à prima inſtantia Ordinariorum, eo quia iſtæ in vniuerſitatibus vigore conſeruatoriæ tractantur coram eorum Iudice tàm in poſſeſſione, quàm in proprietate, tradit *Leina in ſua exam. Epiſcop. lib. 5. cap. 1. num. 4.* certumque eſt miſerabiles perſonas de iure frui priuilegio electionis fori, & hæc opinio fuit approbata coram Sanctiſſimo D. N. Vrbano VIII. in examine Reuerendiſſimi Epiſcopi Caputaquenſis ex eius relatione interrogante Illuſtriſſimo, & Reuerendiſſimo Domino Cardinali Mellino de anno 1627.

SVMMARIVM.

1 *Iudicis iuriſdictio ſuſpendit per exceptionem electionis fori, vnde nequit ad vlteriora procedere, n. 2.*

3 *Exemptio oppoſita habetur pro prolata, quouſque eius probatio pendet.*

4 *Exceptio declinatoria fori, an cenſeatur reiecta per proceſſum ad vlteriora, & vide n. 5. & 6. vbi conciliationem opinionum reperies.*

Digitized by Google

ARGVMENTVM.

Electionis, ſeu Variationis Fori exceptio oppoſita num per proceſſum ad vlteriora cenſeatur reiecta.

QVÆSTIO X.

REgula ſit, quod ſi fortaſſe aliqua, perſona priuilegiata conuenta in Tribunali inferiori opponeret exceptionem electionis fori intendens adire Tribunalia ſuprema, & ſic regia, vel ab vno Tribunalio regio vellet ad aliud variare ex aliqua iuſta cauſa perhorreſcentiæ, ſi non obſtante oppoſita exceptionis electionis, ſeu variationis fori procederetur ad vlteriora per idem Tribunal, vtique non per hæc cenſebitur reiecta huiuſmodi exceptio, nam eſt de eſſentia, quod expreſsè interponatur decretum ſuper dictæ exceptionis reiectione, alias acta facta forent omnino nulla.

Cuius ſanè regulæ palpabilis ratio aſſignari poteſt,
1 quia per hanc exceptionem ſuſpenditur iuriſdictio Iudicis, & Tribunalis, & donec non pronunciauerit priuilegiatam perſonam in illo caſu non gaudere dicto priuilegio, & conſequenter non obſtante exceptione propoſita declarauerit ſe competentem eius manus videntur ligatæ, & impeditur proceſſus ad vlteriora ex notatis per *Specul. in §. nunc videndum num. 1. & 27. de except. par. 2.* & per *Caſtrenſ. in l. 2. num. 10. ff. ſi quis in ius vocan. non iuer.* quare hoc ſuppoſito infallibili, & inconculcabili fundamento, quod oppoſita hac exceptione, nequit Iu-
2 dex ad vlteriora ſe ingerere, vtique apertè patet, non poſſe abſque ridiculo dici, quod ad vlteriora procedendo, & ſic actum prohibitum agendo videatur Iudex ſe competentem declarare, nullatenus in quam id fateri poteſt, quia eſſet implicare contradictionem omnia Iura mundi, *argum. leg. qui hominem §. fin.* & ibi *Gloſ. ff. de ſolut. & in l. ſi certis annis C. de pact.*

3 Vltra quod in iure habemus fundatum probatam haberi exceptionem propoſitam, quouſque eius probatio pendet vigore, *l. nam poſtea in princip. iuncta Gloſ. in verbo exceptioni verſ. vel dic ff. de iur. iur.* cuius authoritate fretus *Specul. ante cit. loco num. 2.* poſt *Vbert. de Bob.* quem allegat, in illam deuenit ſententiam, quod ſi Ego propono exceptione ex cuius probatione Iudex repelleretur, donec eius probatio pendet pro probata cenſetur, vnde niſi poſt exceptionis oppoſitionem ſuper illa cauſæ cognitio adhibeatur, exceptio probata cenſetur, & conſequenter Iudicis manus in procedendo ad vlteriora ſunt omnino ligatæ.

Qua de cauſa rectè ſenſere DD. in illam reſidentes
4 opinionem, vt exceptio declinatoria fori non intelligatur reiecta per proceſſum ad vlteriora, & ſic non ſufficere tacitam, ſed expreſſam reiectionem eſſe neceſſariam, vt fuerunt *Bald. in l. 1. num. 8. C. de ordin. iudic. in cap. paſtoralis num. 14. de except. Bellon. dec. Gen. 177. Scrad.* qui cateruam adducit pro hac ſententia *in tract. part. 10. in præambul. num. 38. tom. 2. Vant. in tract. de nullit. in tit. qualiter ſententia, & proceſſus qui dicuntur nulli num. 8. Caroc. in tract. de exceptionibus except. 22. qu. 8. fol. 16. Ricc. deciſ. Cur. Archiep. 60. par. 3.* vbi refert fuiſſe in illa Curia iudicatum per proceſſum ad vlteriora non cenſeri exceptionem incompetentiæ Iudicis reiectam, & in hoc cauſa iuriſpatronatus illorum de Filomarino ſupponens debere expreſsè pronunciari ſuper tali reiectione allegando *Gloſ. in cap. diſpendia in verbo proceſſus, & in cap. 2. in verbo quorum de reſcript. in 6. Iaſ. in l. 2. col. fin. ff. ſi quis ius dic. non obtemper. Ruin. conſ. 114. col. fin. & col. 164. col. 4. conſ. 117. num. 3. & 18. volum. 5.* vbi teſtatur de communi *Butr. in cap. ſuper litteris colum. 13.* vbi etiam *Imol. colum. 6. de reſcript. Marſil. in l. ſi quis vt quæſtio col. 18. de quæſt.*

5 Et quamuis non deſinit, & alij Scribentes, quod quando Iudex declinatus eſt penitus incompetens ex. gr. ſecularis reſpectu perſonæ Eccleſiaſticæ per proceſſum ad vlteriora huiuſmodi exceptio minimè videatur reiecta, ſed quod ſit de eſſentia reiectio expreſſa, ſi verò Iudex non ſit omnino incompetens, ſed eius iuriſdictio ſit elidibilis exceptione, vt puta Iudex originis, vel domicilij, reſpectu Iudicis loci delicti, aut Regia Tribunalia Baronum habentium clauſulam priuatiuam, tunc per proceſſum ad vlteriora benè cenſeretur reiecta dicta exceptio, vt patet apud *Gabr.* qui plures colligit *concluſ. 1. n. 1. de except. Rebuff. ſuper conſtitut. Franciæ in titul. de recurſu artic. 5. gloſ. vnic. num. 11. & ſeqq. Seſe in ſuo tractat. de inhibit. cap. 5. § 6. num. 83. Pancian. de probat. capit. 58. à num. 23. lib. 1.*

6 Tamen non per hoc iſtorum opinio eſt intelligenda ſimpliciter, ſed quatenus circa oppoſitam exceptionem cauſæ cognitio proceſſerit, alias ſi talis cauſæ cognitio non interuenerit proceſſum eſſe vitiatum, & nullum vtique eſt aſſerendum, vigore *text. in l. 2. §. omnes ff. de Iudic.* cuius fundamento inheſi DD. ibi affirmarunt exceptionem fori declinatoriam abſque cauſæ cognitione expediri nequaquam poſſe, vnde, vt Iudex per proceſſum ad vlteriora exceptionem reieciſſe videatur, vtique formaliter neceſſe eſt, cauſæ cognitionem præceſſiſſe, qua mediante ſuum animum informare valuiſſet, vt oppoſita exceptione non obſtante ad vlteriora erat procedendum, prout ita in terminis noſtris docuerunt *Felyn. in cap. ſuborta num. 6. de re iud. Iaſ. in l. allegat. in l. 2. num. 46. ff. ſi quis in ius voc. non iuer.* ibi etiam *Soccin. n. 48. & Angel. n. 10. Dec. in c. ſi duobus n. 39. de appellat.* & ex modernis *Muſcatell. in praxi Sacri Conſilij p. 5. gloſ. reſeruatis n. 33. cum ſeq. & Marchiſel. in ſuis quæſt. c. 106.*

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium electionis fori, eſt perſonale.*
2 *Priuilegium quando dicatur perſonale, & n. 4.*
3 *Priuilegium conceſſum marito, vt teneatur reſtituere dotem prout in quantum facere poteſt eſt perſonale, ſicq; etiam priuilegibus conceſſum patri, & patrono.*
5 *Priuilegium conceſſum fiſco, nè ſoluat gabellam, eſt perſonale.*
6 *Archiepiſcopus vtitur pallio, & cum pallio ſepellitur.*
7 *Priuilegium reſpiciens damnum tertij, dicitur perſonale.*
8 *Priuilegium in dubio præſumitur perſonale, ſed contrariũ n. 9*

ARGVMENTVM.

Electionis, & Variationis Fori priuilegium num ſit reale, vel perſonale.

QVÆSTIO XI.

REgula ſit priuilegium eſſe perſonale, non autem reale, prout in terminis terminantibus tenent *Carault. in Rit. M.C.V. 228. nu. 15. & Marcheſan. de commiſſion. in titul. de auocat. cauſ. par. 2. §. 2. n. 88.* vbi affirmat huiuſmodi priuilegium perſonæ, & non cauſæ eſſe indultum. 1

Quæ ſanè concluſio ea munitur ratione, ſiquidem benè apparet perſonam ipſorum priuilegiatorum fuiſſe, & extitiſſe cauſam proximam, & immediatam ipſius conceſſionis, dum verba ad illos diriguntur, quo quo in caſu eſſe beneficium perſonale oſtẽdit *Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 103. n. 1.* vbi quod quando ratio, & cauſa, ob quas facta eſt conceſſio conuenit illi perſonæ, dicitur tale beneficium perſonale, vt eſt exemplum in *l. maritum cum ſequent. ff. ſolut. matrim. & in leg. & ſi fideiuſſor §. ſi maritus ff. de re iudic.* vbi priuilegium conceſſum marito, vt ad dotis reſtitutionem ſolum condemnetur in quantum facere poteſt perſonale præſumitur, cum conceſſum ſit ob honorem marito debitum, ne aliquando indigeat fameq; pereat, de cuius textu materia late *Baez. in tractat. de inope debitor. cap. 3. Surd. de aliment. tit. 8. priuileg. 84.* idem dicimus in priuilegio cõceſso patri, patrono, & militi, vt condemnentur in in quantum facere poſsunt, *l. ſunt qui, & l. item miles ff. de re iudic.* cum latius adductis per *Caſtagnam in ſuo nouiſſimo tract. de beneficio deducto ne egeat.*

4 Præterea confert pro corroboratione, & probatur
talis opinio à ſpeciali fauore ipſis conceſſo, quo caſu
cenſeri priuilegium perſonale, affirmat idem *Menoch.*
5 *dicta præſumption.*103. *num* 6. vbi exemplificat in fiſco,
cui conceſſum eſt, ne ſoluat gabellam, *lege licitatio* §. *Im-
peratores ff. de public. & vectigal.* quod quidem priuilegiũ
eſt perſonale, vt apud *Dec. in l. in omnibus n.*2. *ff. de re-
gulis iuris*, vbi quod illud non tranſit ad conductores ip-
ſius gabellæ, ſequitur *Tiraquell. de retract. conſanguin.* §.
1. *gloſſ.*13. *num.*12. de quo tamen dicto videas *Surd. con-
ſil.*444. *lib.*3. *Gratian. diſceptat. forenſ. cap.*433. *& Caſtill.
deciſ. Sicil.*120. *part.*2. & eſt etiam exemplum in Archie-
6 piſcopo, cui fauore ſpeciali ſuæ perſonæ conceſſus eſt
vſus pallij, & ideò priuilegium illud dicitur perſonale,
quod nec quidem vſus ipſe commodari alteri poteſt,
immò cum ipſo pallio ſepeliri debet, *c.*2. *de author. &
vſu pallij*, ſuper quo ſcripſerunt vltra antiquiores *Xyme-
nes Tholetanus in concordantijs vtriuſque iuris cum legibus
Caſtellæ par.*2. *Viuian. in praxi iuris pontificij lib.*1. *pag.
mihi* 247. & ad materiam *D. Ricc. in praxi fori Eccleſ.
reſol.*313. *par.*2.

7 Iuuatur quoque hæc ſententia, quia tale beneficium
reſpicit damnum, & præiudicium tertij, quo in caſu con-
ceſſionem præſumi perſonalem, & non realem, poſt a-
lios antiquiores firmauit *Molfeſ. in comment. ad conſue-
tud. Neap. par.*4. *q.*33. *n.*4. *& q.*50. *n.*10. & recenter iterũ
confirmauit in ſua *ſumm. tr.*9. *de legib. c.*12. *n.*32. *tom.*1.

8 Et tandem conualidatur, nam cum ſimus in dubio
præſumendum eſt illud eſſe perſonale, iuxta theoricam
*Gloſ.*12. *q.*2. *in ſumma recepta à Bartolo in conſil.*189. *n.*4.
*Iaſ. in l. ſi ſic ff. de verb. oblig. Dec. in d. l. omnibus ff. de re-
gul. iur. Rodriq. quæſt. regular. quæſt.*30. *art.* 15. *tom.*1. *&
alij plures apud Barboſ. in l. quia tale, num.*4. *ff. ſolut. matr.
Antonin. var. reſol. lib.*1. *reſolut.*109. *n.*7. *Cabed. deciſion.
Rot. Luſit.*93. *n.*4. *par.*2. *Marta deciſ.*66. *num.*10. *Vrſil. ad
Afflict. deciſ.*128. *n.*2.

9 Quamuis in dubio cenſeri reale, concludant *Oldrad.
conſ.*252. *n.*2. *Bal. conſil.*159. *lib.*3. *Anchar. conſ.*327. *num.*
3. *Craueт. conſ.*929. *num.*5 *Bellon. conſ.*20. *Tiraqu. de pri-
mogenit. qu.*40. *num.*72. & alij plures, quos poteris con-
cordare iuxta ea, quæ explicat *Suar. de legib. lib.*8. *cap.*3.
vbi latè etiam tractat, quando priuilegium dicatur rea-
le, & quando perſonale, de quo pariter videre poteris,
*Donell. lib.*21. *comment. iur. ciuil. cap.*14. *Nat. conſil.* 163.
Craſſ. de ſucceſſ. in §. *traſmiſſio hæreditatis quæſt.*29. *Sforz.
Odd. de reſtitut. in integr. lib.*1. *qu.*50. *art.*1.

S V M M A R I V M.

1 *An poſſit renunciari beneficio electionis fori, & vide num.* 10. *&* 38.
2 *Priuilegium electionis fori fuit conceſſum miſerationis gratia.*
3 *Beneficio c. Odoardus de ſolut. renunciari non poteſt, vide num.*25.
4 *Clerici non poſſunt renunciare priuilegio fori.*
5 *Nobiles non poſſunt renunciare eorum nobilitati, quod am-
pliæ etiam accedente iuramento, n.*6.
7 *Maritus nec cum iuramento renunciare poteſt beneficio re-
ſtitutionis dotium deducto ne egeat.*
8 *Vxor non poteſt renunciare priuilegio repetendæ dotis, ſi
maritus vergat ad inopiam.*
9 *Pater non poteſt renunciare beneficio, quod non poſſit exequi
ſ per bonis ſuis pro debito filij, vltra quam facere poſſit.*
10 *Fauori ſuo quilibet renunciare poteſt.*
11 *Volens renunciare ſuo foro, ſufficit conſenſus partis, ſed non
eſt neceſſarius conſenſus Iudicis.*
12 *Priuatus conſenſus facit Iudicem eum, qui iuriſdictioni
præeſt.*
13 *Renuncians electioni de ſe factæ amplius non auditur.*
14 *Creditor valet renunciare beneficio præuentionis.*
15 *Spoliatus poteſt renunciare beneficio reſtitutionis.*
16 *Fideiuſſor poteſt renunciare beneficio auth. præſente, C. de
fideiuſſ.*
17 *Et duo rei debendi beneficio diuiſionis renunciant.*
18 *Mulier validè renunciat Velleiano.*
19 *Actor poteſt renunciare iuri executiuo.*
20 *Venditor poteſt renunciare beneficio l.*2. *C. de reſcindend.
vendit.*
21 *Ceſſioni bonorum renunciari poteſt.*
22 *Taciti, & expreſſi idem eſt iudicium.*
23 *Tacitè renunciari poteſt beneficio ceſſionis bonorum.*
24 *Suffragium, ſeu votum, quis renunciare poteſt in foro exte-
riori.*
25 *Renunciatio beneficij c. Odoardus de ſolut. tendit in oppro-
brium totius ordinis clericalis.*
29 *Priuilegium fori Clerico eſt conceſſum in fauorem totius
ordinis clericalis.*
27 *Fori priuilegium Clerici concernit fauorem Superioris, &
ideò renunciari non poteſt.*
28 *In exempto vertitur fauor nedum exempti, ſed etiam ſu-
perioris, qui eximit.*
29 *Vaſſallus non poteſt in alterius iuriſdictionem abſque Baro-
nis conſenſu nec tacitè, nec expreſſe conſentire.*
30 *Iuri in ſui, & alterius fauorem inducto, nemo renunciare
poteſt.*
31 *Donationi inofficioſæ etiam cum iuramento pater renun-
ciare non poteſt.*
32 *Beneficio l. hac edictali C. de ſecund. nupt. renunciari non
poteſt.*
33 *Iuramentum non firmat contractum in tertij præiu-
dicium.*
34 *Priuilegium datum militibus vt pro debito non poſſint car-
cerari, renunciari non poteſt.*
35 *Beneficium alicui conceſſum miſerationis cauſa ad ſui ex-
cluſionem requirit, verba ſpecialiſſima, & renunciationem
ſpecialem.*
36 *Clauſula renunciationis* omni legum auxilio *eſt maximè
potentiæ, & vigore huius clauſulæ, quibus cenſeatur re-
nunciatum, vide per diſcurſum à num.*37. *vſq; ad n.*43.
41 *Beneficio electionis fori, non videtur renunciatum vigore
huius clauſulæ renunciationis omni legum auxilio.*
45 *Princeps reuocando omnes, & ſingulas exemptiones, ac pri-
uilegia omnia etiam cum clauſula tenores, & compendia,
per hæc verba non intelliguntur ſublata priuilegia, &
exemptiones conceſſa pauperibus, & miſerabilibus perſo-
nis, ſed requiritur ſpecialiſſima mentio.*
46 *Beneficium purgationis moræ, nec accedente iuramento ve-
nit ſub generali renunciatione.*
47 *Generalis clauſula promittens habere ratum gratum,
& firmum non tribuit ea, quæ requirunt ſpeciale man-
datum.*

A R G V M E N T V M.

Electionis, & Variationis Fori priuilegio
an, & quando renunciari poſſit, &
quid ſi fuerit renunciatum
omni legum auxilio.

Q V Æ S T I O XII.

1 Regula ſit negatiua, ſiquidem renunciari non poſſe
huiuſmodi electionis fori beneficio, affirmat
*Gloſ. communiter recepta in l. vnica in verbo excedere C.
quando Imper.* vbi ſimiliter id notant *Bald. & Salyc. Fe-
lyn. in cap. ſi diligenti de foro competent. Parpal. in l. pe-
nult. Cod. de pact. Roman. conſil.* 269. *Scaglion. Rit. Ma-
gnæ Curiæ Vicariæ*, 230. *Barbat. conſil.*64. *col.*5. *volum.*4.
*Rebuf. in conſtitut. Regni Franciæ in tit. de ſentent. pro-
uiſion. artic.*3. *num.*38. *Natta conſil.*590. *num.*15. *Barboſ.
in leg. alia* §. *eleganter, ff. ſolut. matrimon. Caball. in mil-
leloqu.*696. *Carauit. in Rit. Magn. C. V.* 131. *num.*4. *Fon-
tanell. de pact. nuptial. clauſul.*4. *gloſ.*11. *num.* 75. *tom.*1.
*Couar. pract. quæſt. c.*6. *&* 7. *Muſcatel. ad Capic. deciſ.*160.
*num.*7. *Coſta de ſcient. & ignorant. inſpect.*98. *n.*9. *Præſes
de Franch. dec.*187. *&* 192. *Theſaur. dec.*177. *Viuius deciſ.*
65. *num.*2. *& dec.*521. *Gratian. diſcept. forenſ. cap.*182. *n.*22.
*Capiblanc. in pragm.*8. *num.*156. *de Baron. Bertacchin. de
gabellis part.*7. *quæſt.*27. *Carocc. de exceptionib. except.*22.
*quæſt.*6. *num.*8. *Giurban deciſ. Sicil.*82. *num.*5. *Cancer. var.
reſol.*

reſol.par.2.tit.de iuriſd.omn.iud.num.29. Bellug.in ſpecul.
princ.rub.23.verſ.ſed pone num.9. Villalob.in commu.opin.
lit.I.num.269.Azeued.l.8.de los emplazamientos num. 12.
lib.4.tit.3.

2 Cuius regulæ fundamentum redditur, quia priuilegium
iſtud fuit conceſſum miſerationis gratia, & priuilegijs
huiuſmodi, & pro hac cauſa conceſſis renũciari minimè
poteſt, vt præfati Doctores vnanimi conſenſu fatentur.

3 Quorum opinio iuſtificatur, nam in ſimili videmus be-
neficio cap.Odoardus conceſſo Clericis, ne poſſint conue-
niri niſi in quantum facere poſſunt deducto ne egeat, de
quo vltra alios latè loquuntur Craſs.in tract. de effectibus
clericatus effect.7. Viuian. in rationali iur. Pontificij lib. 3.
pragm.204.Ximen.Tolent.in concordant.vtriuſq;iuris cum
legibus Caſtellæ par.1.& 2.plenè Marcheſ.de commiſ.par.
3.c.1.§.1.non poteſt renunciari, vt apud Couar.var.reſo-
lut.lib.1.cap.1.num.38.Parlador.in lib.rer. quotidian. par.
5.cap.fin.§.6.num.24.Coſta de remed. ſubſidiar. remed.29.
num.8.Suar.de Paz in pract.tom.2.par.3. cap.vnic.num.6.
Barboſ.in d.l.alia §.eleganter num.20.ff.ſolut.matrim.Ca-
nall.commun.contra commun.qu.701 num.11. Girond.de
priuileg.num.203.Genuenſ.in praxi Cur. Archiepiſcop. cap.
3.num.4.Bellett.diſquiſit.cleric.par.1. in tit.de clerico debi-
tore,§.1.num.32.D.Ricc.in deciſ.Cur.Archiepiſc.160. par.
2. vbi iuxta hanc opinionem determinatum fuiſſe aſſe-
uerat Phebus deciſ.Rot.Luſit.48.num.10. vbi etiam, quod
nec cum iuramento, quidquid aliud teneant Gutier. de
iurament.confirm.cap.17.num.37.par.1. Molin.de iuſt.&
iur.tract.2.diſput.571.num.25.

4 Prout Clerici non poſſunt renunciare eorum priuile-
gio, vt conueniantur coram Iudice ſæculari, c.ſignificaſti,
& c.ſi diligenti de foro competenti, & vtrobiq; Gloſ.Dec.in
c.decernimus num.168.de iudic.Gramm.deciſ.61.num.14.
Præſes de Franch.dec.400.num.6.Couarr.in c.quamuis pa-
ctum de pactis in 6.Sayr.in claui regia lib.12.c.7. num.10.
Scaccia de communi tradens in ſuo tract.de iudic. par.1.cap.
11.num.35.Viuius dec.25.num.1.Graſs.in deciſ.aur. par.1.
lib.4.c.18.num.54.Germon. de ſacror.immunit. lib.3.c.15.
num.51.Quarant.in ſumma Bullar. in verb. forum compe-
tens, vbi refert Bullam Martini V.per quam fuit innouata,
& ampliata deciſio cit.text.in cap.ſi diligenti, Perez in l.3.
gloſ.1.colum.2.tit.3.lib.1.ordin. Azor.inſtit. moral. par.1.
lib.5.c.22.qu.10. late Graſſ. qui alios adducit concordantes
de effectib.clericatus effect.1.n.42.Card.Tuſch.concluſ.387.
lit.C, prout quoque non poſſunt conſentire, vt eorum
cauſa in prima inſtantia tractetur coram Auditore Ca-
meræ, vel Metropolitano, niſi accedat Epiſcopi conſen-
ſus, Leyua in examin.Epiſcop.lib.5.cap.1. num.15.

5 Nec ſimiliter nobiles valent renunciare eorum nobi-
litati, vt teſtantur plurimi citati per Canal.commun. con-
tra commun.quæſt.688.Gomez in l.79.Tauri, vbi inquit
6 huiuſmodi renunciationem nobilitatis nullius eſſe mo-
menti, etiam ſi interueniat iuramentum, ſequitur Burg.
de Paz conſ.10.num.7. & plenè confirmat Phebus deciſio.
Rot.Luſitan.48.vbi ita deciſum refert, & ad hunc articu-
lum, vide Gregor.in l.34.gloſ.de ſangre tit.fin.par.7. Men-
chac.de ſucceſ.creat.§.22.num.75.Perez in l.1.gloſ.1.tit.2.
lib.4.Azeued.in l.4.num.14.cum ſeq.tit.2. lib.6. noua reco-
pil.Ameſc.de poteſt.in ſe ipſum lib.2.cap.23.Bouadill.in ſua
polit.li.3.cap.15.num.20.& ſeq.Calder.de error.pragmat.
lib.1.cap.4.

7 Quemadmodum maritus exceptioni ſibi competenti
in reſtitutione dotis deducto ne egeat, neque renuncia-
re poteſt etiam cum iuramento, ita poſt antiquiores fir-
mant Couarruu.in cap.quamuis par.2.num.4. de pact. in 6.
Gomez in l.Tauri 53.num.49. Præſes de Franch.dec.164.
num.1.Anna alleg.102.num.7.Baez.de inope debitor, cap.
17.num.37.Mancin.de iurament.par.4. effect.201. num.3.
Ameſcua de poteſt.in ſe ipſum cap.24.num.2. Rebell. de ob-
ligat.inſt.par.2.lib.5.quæſt.9.num.15.& 31. Maſtrill.dec.
93.idem videmus in ſocero, ſi ab eo dos reſtitui peta-
tur, qui nec cum iuramento huic priuilegio renunciare
poteſt, Cappell.Tholoſ.deciſ.298.Marant.conſ.30. num.6.
Præſes de Franch.d.dec.164.num.12 Amat.dec.Rot.Mar-
chiæ 16. ſicut dotis non repetendæ priuilegio renuncia-
8 re nec poteſt vxor, ſi maritus vergat ad inopiam, nec a-
lioquin iuxta text.in leg.de die ff.de pact.dotal. doti præm-
dicet Rebell.de obligat. inſtit. lib.5. quæſt. 12. num.6. imò
mulier in dote promiſſa hoc vtitur priuilegio leg.non ta-
men, §.de re iud.Marta in rubr.ff.ſolut.matrim. quæſt.11.
num.50.

9 Et ita ſimiliter videmus in patre, qui cum pro debito
ad inſtantiam filij nequeat carcerari, neq; ſuper ſuis bo-
nis exequi, vltra quam facere poteſt deducto ne egeat, l.
inter eos,ff.de re iudic. neque contra eum liquidari poteſt
inſtrumentum via ritus, iuxta plene notata per Præſidem
de Franch.dec.162. nequit propterea huic beneficio re-
nunciare etiam cum iuramento, vt pluribus rationibus
probauit Baez de inope debitore dicto cap.17. num.35. &
ſequentibus, quinimmò hoc eſt verum non ſolum reſpe-
ctu patris, ſed etiam omnium, quibus hoc beneficium
conceditur ratione reuerentiæ, vt apparet ex ſcriptis
apud eumdem de Franch.d.deciſio.164. num.13. & alibi
Anna allegat.102. num.7.& ſequent. cum alijs quos cu-
mulat Ameſcua de poteſt.in ſe ipſum cap.24. num.3. cum
ſeq.lib.2.

10 Cœterum in puncto principali poteſt tentari contra-
rium ex vulgata iuris regula, quod quilibet poteſt fauo-
ti pro ſe introducto renunciare, l.ſi quis in conſcribendo,
C.de pactis, l.ſi quis in conſcribendo C. de Epiſcop. & cler.
cap.ad Apoſtolicam de regular.l.1.ff.ſi quis in ius voc. non
iuer.l.ſi conuenerit ff.de iuriſdict.omn. iudic. l.ſi Iudex cir-
cumuentus ff.de minoribus, cum alijs apud Cardin. Man-
tic.de tacit.& ambiguit. conuent. lib.12.tit.12. num.20.&
Card.Tuſch.concluſ.170.& 171.lit.R, vbi plenè Pheb.de-
cis.Rot.Luſit.10.num.12.

11 Adeò quod ſi quis intendat renunciare eius foro, non
requiritur Iudicis conſenſus, ſed partium ſufficiat, ad
text.in l.1.& 2.ff.de iudic.& in l.1.§.poſt operis ff. de noui
oper.nunciat.vbi Iaſ.num.11. nam priuatus conſenſus fa-
12 cit Iudicem eum, qui iuriſdictioni præeſt ad text. in l.
priuatorum C.de iuriſdict.omn. iudic. & conferunt plenè
cumulata per Viuium dec.316. ita quod ſponte renun-
cians electioni de ſe factæ amplius non auditur, Paris de
13 reſignat.benefic.lib.1. quæſt.13. num.16. nam electus ad
aliquod beneficium poteſt renunciare electioni de ſe fa-
ctæ, Rot.dec.8.de iure patronat. in nou.Guglielm. Mandag.
de election.Prælat.col.4.in fine verſ. electus.

14 Hinc creditor valet renunciare beneficio præuen-
tionis, prout plenè diſcuſſo articulo tenet Freccia de præ-
ſent.inſtrum.par.9. quæſt.1. & eo relato Præſ. de Franch.
deciſio.670.Vrſill.ad Afflict. deciſio.387.num.2. vbi quod
quando renunciatum eſt præuentioni illa intentari non
poteſt, Caranit.rit. M.C.V. 168. Galter. in tract. inſtru-
ment.part.3. 2.part.princip. num.26. & 27. Borell.in ſua
ſumma deciſ.in tit.de inſtrum.liquid.num.30.tom.2.

15 Et ſpoliatus poteſt renunciare beneficio reſtitutio-
nis, vt deciſum in Rota Romana apparet ex deciſ.Rot.in
16 antiq.3.6.11.de renunciat. prout fideiuſſor valet renun-
ciare beneficio, authent.præſenti C.de fideiuſſ. vt in Rota
Lypſienſi deciſum teſtatur Thoming. dec.1. vt pariter
17 duo rei debendi poſſunt renunciare beneficio diuiſio-
18 nis, vt tradit Polidor.Ripa obſeruat.89. & mulier poteſt
renunciare beneficio Senatus Conſulti Velleiani, dum-
modo de ea ſit certiorata, Theſaur.dec.222.Gail. obſeru.
77.num.3.lib.2.Bertazzol.de clauſul.gloſ.7. clauſul.4. &
alij apud Graſſ.in tract.de except.cap.27.num.28.Gruell.
deciſ.Senatus Dolan.132. licet ſecus de iure Regni per
pragmaticam 1.de Senat.Conſul.Velleian.

19 Hinc etiam actor poteſt renunciare iuri executiuo,
iuxta notata per Maſtrill.deciſ.137.& poterit venditor
20 renunciare beneficio, l.2.C.de reſcind.vendit. vt decla-
rat Theſaur.deciſ.165. quod ego habui in facto in cauſa
Marci Caualerij, cum Honufrio de Roſa.

21 Vnde ſunt, qui affirmant ceſſioni bonorum poſſe re-
nunciari, & conſequenter valere pactum inter credito-
rem, & debitorem de non cedendo bonis, vt latè probat
Imol.in cap.cum contingat de iure iurand. Felyn. in cap.ex
reſcripto columna quarta ſub num.9.eodem tit. Federic. de
Senis conſil.60.Rota in antiquis, deciſ.2.de arbitr. & deciſ.
31.de ſentent. & re iudicat. & alij plures relati à Becc.
conſ.10.num.1. à Carpan. in commentar.ad ſtatut.Medio-
lan. cap.408. num.171. & à Theſaur. deciſio.36. num. 3.
qui tamen communiorem opinionem in contrarium
eſſe

eſſe fatentur, quàm ſequuntur plures apud eum, & apud
Brunor a Sole in quæſt. legal. quæſt. 8. *Magon. deciſ. Lucenſ.*
68. *Cum. ſuper Rit. Sicil. cap.* 95. & latius apud *Graſſ.* qui ca-
teruam DD. citat de *except. cap.* 17. *num.* 9. *& ſeq.* licet
22 pro prima opinione faciat, quod taciti, & expreſſi idem
eſt iudicium, *l. cum vbi DD. ff. ſi cert. pet. l. fin. ff. de leg.* 2. *l.*
item quia ff. de pact. cum concordantibus de quib. latius
23 apud *Cardin. Tuſch. concluſ.* 8. *lit. T, tom.* 8. ſed renuncia-
tio beneficij ceſſionis bonorum tacitè facta valet, *l. fin.*
C. qui bon. ceder. poſſ. ergo & expreſſa valebit *d. l. cum quid*
& l. triticum, ff. de verb. oblig. l. ſi repetendi C. de condit. ob
cauſ. quod autem tacitè renunciari poſſit beneficio ceſ-
ſionis bonorum, patet ex quinquennalis dilationis acce-
ptatione, qua mediante videtur debitor tacitè renun-
ciare beneficio ceſſionis, *d. l. fin. C. qui bon. ced. poſs.*

24 Et hinc ſuffragium, & votum in foro exteriori poteſt
quis de collegio, & communitate renunciare non ve-
niendo ad ſedile, ad collegium, capitulum, vel ab eo re-
cedendo, aut ſchedulam albam mittendo in vrnam, ſeu
vas tempore electionis, aut clara voce renunciando, vt
probat text. *in c. cum nobis, cap. quod ſicut, & cap. quia pro-*
pter, vbi *gloſſ. in verbo volunt de elect. c. vbi periculum verſ.*
ſane §. 1. *eodem titulo, in* 6. vnde euenit, quem non poſſe
cogi ad ſuum ſuffragium dandum, argum. tex. in *clement.*
ne Romani §. *porrò de elect.*

25 Nec obſtat dicere, quod beneficium *cap. Odoardus* ne-
quit renunciari, prout ſupra firmauimus in probando
electionis fori beneficio neque poſſe renunciari, ſiqui-
dem patet reſponſio id euenire, ex eo quia renunciatio
præfati beneficij tendit in opprobrium totius ordinis
clericalis, contra terminos textus in *cap. ſi diligenti de fo-*
ro competent. & veniret Clericus obligatus ad perpetuos
carceres, quod nec iuſtum, nec rationi conſentaneum
eſt in dedecus totius ordinis clericalis, & abſq; vlla cre-
ditoris vtilitate, & commodo, vt benè more ſolito ad-
uertit doctiſſimus *D. Ricc. dicta deciſion.* 160. *num.* 11.
par. 2.

26 Neque ruat oppoſitio facta, quod Clericus non va-
leat renunciare eius foro, nam adhuc obiecto ſatisfacere
intendo, reſpondens rationem eſſe, nam cum priuile-
gium hoc fuerit introductum in fauorem totius ordinis
clericalis, ſequitur, vt illi non poſſit renunciari per vnum
Clericum, ad text. in *d. cap. ſi diligenti, de foro compet. Co-*
uar. in c. quamuis pactum par. 2. *in princ. num.* 9. *de pact. Ro-*
land. conſ. 4. *num.* 9. *volum.* 1. *Scaccia de iudic. cauſ. ciuil. &*
crimin. lib. 1. *cap.* 11. *num.* 35. *&* 36. *Galleſ. de oblig. camer.*
qu. 2. *Surd. conſ.* 396. *num.* 14. *& ſeq. Bellet. in diſquiſit. cle-*
ric. par. 1. *in tit. de fauor. cleric. perſon.* §. 2. *num.* 21.

27 Eoque magis, quia concernit fauorem Superioris, &
iuriſdictionis eccleſiaſticæ, & regula, quod quilibet po-
teſt renunciare fauori ſuo, catenus eſt vera, ſi priuile-
gium concernat fauorem renunciantis tantum, ſecus ſi
Superioris fauorem quoque reſpiciat, quo caſu renun-
ciatio facta minimè ſubſiſtit, vt in caſibus exemptio-
num, quod ſi vocatus contra priuilegium coram alio
Iudice compareat, & in eius iuriſdictione conſentiat ex
tali partis conſenſus non prorogatur iuriſdictio in præ-
iudicium domini facta, *cap. cum tempore*, vbi *Panorm.*
num. 2. *de arbitr. DD. communiter, in d. l. ſi quis in conſcri-*
bendo, C. de pact. Socc. cit. cap. ſignificaſti de foro competent.
cum ſubditus non poſſit prorogare iuriſdictionem alte-
rius Iudicis ſine conſenſu ſui domini, vt latè recenter
probat *Marta conſ.* 160. *per tot.*

Vnde quia in exempto vertitur fauor ne dum exem-
pti, ſed etiam Superioris, qui eximit, cuius intereſt exē-
28 tionem factam rectam conſeruari, ideò exemptus huic
fauori renunciare nequit, vt latè fundant *Albert. in l. ne-*
mo videtur fraudare, ff. de regul. iur. Caſtrenſ. conſil. 431.
par. 1. *Gaill. obſeruat.* 40. *lib.* 1. & alij plures apud *Cocher.*
in tractat. de iuriſdict. in exemptos quæſt. 7. *par.* 2. *tom. primo*
quibus addo *Viu. in ſilua commun. opin. concluſ.* 277. *& Pe-*
rez. in l. 2. *verſ. vtrum, autem fori tit.* 1. *lib.* 3. *ordinam*, vbi
etiam aſſerit, quod ſi exemptus renunciet proceſſus, &
ſententia non tenent, quemadmodum Prælatus exem-
ptus nequit renunciare ſuæ prælaturæ, niſi accedat quo-
que Papæ facultas, *Reginal. in praxi for. pœnit. lib.* 30. *trac.*
3. *num.* 331.

29 Sic etiam vaſſallus non poteſt in alterius iuriſdictio-
nem abſque Baronis conſenſu nec expreſsè, nec tacitè
conſentire, quod ſi fecerit nullius erit præiudicij talis
prorogatio, & Dominus poterit rectè cauſam auocare,
per text. *in cap. Imperialem,* §. *præterea vbi ſingularis, Gloſ.*
de prohibit. feud. alien. per Federic. vbi pulchrè *Afflic. num.*
23. ſequitur *Bal. in l. ſi quis in conſcribendo C. de pact. Gra-*
tian. dec. March. 78. *num.* 38. *Reg. de Ponte dec.* 33. *num.* 6.
Reg. Valenzuel. conſil. 74. *num.* 4.

Quare quoties quæritur de renunciatione fori an va-
leat diſtinguendum eſt an lex, vel Princeps diſponat de
foro fauore ſuperioris, an verò mera conſideratione
priuatorum, nam primo caſu prorogatio iuriſdictionis
fieri nequit, vt in Clericis vaſſallis & exemptis fuit di-
ctum, altera verò bene valet, & iuxta hanc diſtinctionem
intelligo *text. in cit. l. ſi quis in conſcribendo, C. de pact.* re-
30 gulariter enim iuri in ſui, & alterius fauorem introdu-
cto nemo renunciare poteſt, ſecus ſi de vnius fauore a-
gatur, vt in caſu noſtro DD. communiter in *d. l. & præ-*
cipuè Bald.

31 Hinc oritur, quod donationi inofficioſæ pater etiam
cum iuramento renunciare nequit, quia huiuſmodi re-
nunciatio non ſolum paternum concernit fauorem, ſed
etiam filiorum, & ideo renunciatio, & iuramentum in
præiudicium illorum non ſuſtinetur, vnde factā renun-
ciationem donationis inofficioſæ reuocari poſſe cōmu-
ni calculo firmant *DD. ex Bart. theorica in l. Titia la* 2. §.
Imper. n. 7. *ff. de l.* 1. vt eſt videre apud *Curt. Sen. in conſ.* 1.
n. 8. qui illos cumulat, vt alios moderniores omittam.

Et huc quoque ſpectat beneficio *l. hac edictali, C. de ſe-*
32 *cund. nupt.* renunciari non poſſe, quia priuilegium illud
non eſt inductum ſolum in fauorem renunciantis, ſcili-
cet patris, ſed etiam liberorum, ergo illi legis beneficio
renunciari non poteſt etiam cum iuramento, vt eſt com-
munis, & benignior opinio, quam tenet *Bart. in d. l. hac*
edictali n. 2. *Curt. Sen. d. conſ.* 1. *num.* 16. *in fin.* nam eſt res
33 inter alios acta, & iuramentum non firmat contractum
in tertij præiudicium, *c. quamuis de pactis in* 6. *vbi etiam*
DD. cap. quinta vallis, & c. venientes, & c. quemadmodum
de iure iuran. l. fin. C. de non numer. pecun.

34 Et huc ſpectat, quod priuilegium datum militibus ne
poſſint pro debito carcerari, *Bald. in l.* 1. *quæſt. fin. C. qui*
bon. ced. poſſ. Socein. in l. centurio num. 62. *ff. de vulg. & pu-*
pil. Caccialup. ne debit. ſuſpect. quæſt. 5. *princ. num.* 15. *Brun.*
de ceſſ. bonor. quæſt. 11. *num.* 16. *Rouit. in pragmat.* 15. *num.*
24. *de militibus*, quia non tenentur niſi in quantum face-
re poſſunt, *Pecch. de iur. ſiſtend. cap.* 5. *num.* 4. *Graſſ. de ex-*
cept. in prælud. num. 175. *Paſchal. de patr. poteſt. cap.* 9. *num.*
37. *par.* 2. non poteſt illi renunciari, quia eſt inductum ad
fauorem totius ordinis militaris, *Iaſon in l. ad egregiam*
num. 2. *ff. de iur. iuran. Aſinius in tract. de executoribus,* §.
2. *cap.* 7. *num.* 15. *Manſon. de cauſ. execut. lim.* 8. *ſub num.* 5.
fol. 365. *col.* 1.

Quid dicendum in hoc opinionum conflictu. Pro cō-
cordia affirmare poteris, vt regula propoſita procedat,
quotieſcunque renunciatio eſſet generaliter facta, ſe-
cunda vero, vbicunque eſſet ſpecialiter, quia beneficium
alicui conceſſum miſerationis cauſa ad ſui excluſionem
requirit verba ne dum ſpecialia, ſed ſpecialiſſima, vt ſin-
gulariter notat *Cyn. in d. l. vnic. C. quando Imperat.* & ap-
probat *Bald. in leg.* 1. *ff. ſi quis in ius vocat. non iuer.* quos
refert & ſequitur *Roman. in conſ.* 269. *num.* 3. *Præſes de*
Franch. dec. 181. *num.* 8. *Rouit. in pragm.* 1. *num.* 38. *de Se-*
nat. Conſult. Maced. Giurba dec. Sicil. 42. *num.* 5. *&* 6. *Ca-*
ſtagna in tract. de benefic. deducto ne egeat qu. 1. *fallent.* 16.
num. 6. *fol.* 176. & beneficium, quod conceditur à lege ra-
35 tione miſerabilitatis, ad ſui excluſionem ſpecialem re-
quirit renunciationem, prout eſt caſus multum notabi-
lis *dict. l.* 1. *ff. ſi quis in ius vocat. non iuer.* & notant *Amat.*
conſ. 41. *n.* 2. *cent.* 1. *Muta deciſ. Rot. Sicil. num.* 13. *Grat. di-*
ſceptat. forenſ. cap. 565. *num.* 86. *& ſeqq.*

36 Qua diſtinctione vera exiſtente, (prout veriſſimam
eſſe illam prædico) vtique fatendum eſt, quod licet clau-
ſula omni legum auxilio ſit maximæ potentiæ, ita quod
multa, & per multa operetur, videlicet, quia vigore
ipſius videtur renunciatum beneficio cedendarum a-
ctionum, vt affirmant *Corn. conſil.* 51. *col. penult. volum.* 2.
Sot-

Digitized by Google

*Soccin.conſ.200.colum.penult.Neguſ.de pignor.in 3. mem-
bro 5.part.num.25.Purpur.in l.1.num.57.C.de tranſactio.
Dec.in l.fin.n.20.ff.ſi cert.pet. conſ.27.nu.7.& conſil.452.
n.19.Gabr.concluſ.1.n.99.de fideiuſſ.Afflict.deciſ.185.nu-
mer.* 13. licet contrarium tuetur poſt alios *Gratian. di-
ſceptar.forenſ.cap.701.num.*10.
47 Sic pariter beneficio inſinuationis *Corneus conſil.* 54.
*col.3.vol.4. Gozz.ad.conſil.87.ſub num.*13. vbi loquitur,
quando eſt appoſitum iuramentum in renunciatione,
prout etiam clarius loquitur *Ruin.conſil.*100. *numer.* 15.
vol. 1. attentans hanc eſſe communem opinionem *Ro-
land.conſil.93.num.41.vol.*1.quod procedit etiam,ſi in
loco adeſſet ſtatutum, vt donationis infra ſex menſes
38 habeant inſinuari,nam renunciam omni legum,& iuris
auxilio, videtur nedum inſinuationi de iure communi
per illud verbum legum, ſed etiam inſinuationi ſtatuta-
riæ, de iure communi per illud verbum iuris, ne ſit ſu-
perfluè appoſitum,*Ruin.conſil.51.n.20.& conſ.180.n.15.
volum.1.Curt.Iun.conſil.47.col.fin.Gozz.ad.conſil.87.n.13.
qui in conſil.* 53. affirmat quoque videri renunciatum
39 beneficio confectionis inuentarij, quod etiam appro-
bant *Corn.conſil.31.num.13.lib.3. Roland.conſil.11. mo-
dernè Barboſ.de clauſulis clauſul.76.num.* 8. vt pariter
per huiuſmodi clauſulam cenſetur renunciatum benefi-
cio,*leg.plerique ff.de in ius vocand.vt ibi notat Iaſ.limitat.
19.Roland.conſil.13.num.4.Ripa in leg.ſi vnquam,Cod.de
reuocat.donat.quæſt.52.numero* 61. & ibi etiam *Tiraquel.
num.*121. affirmans quoque videri renunciatum benefi-
cio ordinis *Guid.Pap. deciſion.*365. dicens ita pluries
fuiſſe in parlamento iudicatum, firmans *deciſion.* 367.
quoque videri renunciatum beneficio diuiſionis, quod
ante eum tradiderunt *Aretin.conſil.33.num.10.Bertaz-
zol de clauſulis gloſſ.6.numer.* 1. tàm ſi clauſula hæc ſit
poſita per principalem, quam ſi per procuratorem ad
fideiubendum ſimpliciter conſtitutum, *Bart. in l. ſi
fraudator ff. quæ in fraud.credit. Bald. in rubric. col.final.
Cod.eod.tit.Panorm.in cap.1.column.9. vt litt. non conteſt.*
necnon cenſetur renunciatum beneficio *l. de his ff. de
41 tranſact.* ita vt valeat renunciatio facta etiam non viſis
verbis teſtamenti, vt tradunt *Dec.conſil.252.numer.*18.
*Cranett.conſil.290.num.5.Ruin.conſil.51.numer.71.lib.1.
Socc.conſil.200.num.4.lib.2. Roland.de lucro dotis qu.42.
num.22.Alex.conſ.11.numer.14.lib.2. Corbul.de iur. em-
phyteot.limit.41.num.6.*iuxta quorum ſententiam deter-
minauit *Rota in Romana Caſtri Carbugnani* 26. *Nouem-
bris* 1584. *coram R.P.D. Robuſterio*, nec non per hanc
clauſulam videtur renunciatum beneficio ne quis con-
ueniatur,niſi in quantum facere poteſt,*Gozad.conſil.69.
num.20.conſil.88.num.19.Rolan.conſil.13.num.10.Corn.
42 conſil.128.num.3.lib.3.Ripa in d.l.ſi vnquam qu.*53. vbi
pariter *Tiraq.de reuoc.don.* & operatur pariter, vt con-
ductor, vel emphyteuta nequeat petere remiſſionem
penſionis propter bellum, vel aliam ſimilem cauſam,
*Capyc.deciſ.87.num.10.Rol.de lucro dotis q.42.numer.12.
Caroc.de locat.& conducto in tit.de remiſſ.merced.poſt Cæ-
poli.cautel.48.Alber.in leg.item quæritur §. exercita nu.8.
ff. locati,Curt.in leg.ſi in inſulam numer.57.ff. de verbor.
oblig.Iaſ.in l.1.num.98.Cod.de iur.emphyt.Valaſc.de iur.
emphyteut.quæſt.27.numer.19. Azor.inſtitut. Moral.part.
3.lib.6.capit.8.Menoch.de arbitrar. Iudic.caſu 80. Caſtill.
quotid.quæſt.cap.3. num.48.lib.3.* & eſt tantæ potentiæ,
vt operetur,quod cenſeatur renunciatum beneficio non
incarcerandi *Matheſill.ſingul.158.num.2. Boer.de poteſt.
legati num.83.in fin.& deciſion.294.num.22. Marſill.ſin-
gul.248.Bald.de carcer.cap.1.num.3.Gomeſ.in cap.mulie-
res num.13.de iudic.in 6.Barboſ.d.clauſul.76.numer.*8. ex
quo dicunt infra citandi,vt mater,quæ renunciauit om-
ni iuris, & legum auxilio in aſſumptione tutelæ (licet
mulieres regulariter pro debito capi non debeant) po-
terit tamen mater capi pro tutelæ debito ſtante tali re-
nunciatione,*Alex.in l.ſi plerique,& ibi Iaſon.numer.34.
ff.de in ius vocand.Salyc.in auth.matri,& auia num.4.C.
quando mulier tutel.de offic.fung.poſſ.Bartol.in l.ſi quis ſub
conditione n.18.ff.de teſtam.tutel. Socc.conſ.126.n.3. lib.1.
Roman.conſ.118.n.3.Duen.reg.212.limi.7. Couar.variar.
reſolut.lib.2.c.1.n.3.*& eſſe renunciatum lucro dotis,fir-
mant,*Dec.conſ.195.ſub n.7.Roland.de lucro dot. q.42.c.1.
n.3.*ita quod hæc clauſula operatur,vt cenſeatur renun-
43 ciatum omnibus exceptionibus facientibus in fauo-
rem renunciantis,*Alex.conſ.92.n.13.lib.1.Roman.conſil.
51.Marſil.in rubr.de fideiuſſor.n.25.Aretin.conſ.104.n.9.*
vbi generaliter operatur,vt cenſeatur renunciatum cui-
libet beneficio ſpeciali fauore introducto, ſequitur *Cur.
Sen.conſ.18.n.4.& Tiraq.in præfat.d.l.ſi vnquam Cod.de
reuoc. donat.* quod verum eſt non ſolum, ſi beneficium
competet de iure communi, ſed etiam ſi ex iure muni-
cipali,*Dec.conſ.452.n.19.Rim.Iun.conſ.587. n.28.& ſeq.
Rol.conſ.13.n.9.Roman.conſ.251.nu.5.vbi Addit.in verb.
vniuerſali Marſil.in rubr.de fideiuſſ.n.35. Ruin.conſil.51.
n.21. lib.1.* & ad materiam latius *Marta in ſuo clauſula-
rio p.1.clauſul.*136. vbi hæc, & alia cumulata habes, vt
etiam latiſſimè poteris videre, penes *Vital.de Camban.in
tract.clauſul.pag.236.cum ſequent.*
Tamen licet huiuſmodi clauſula ſit tantæ potentiæ,
44 magnoſque effectus pariat non per hoc per illam vide-
tur renunciatum beneficio electionis fori, quoniam vt
ſupra firmauimus iuxta Cyni theoricam in *d.l.vnic.*ge-
nerales clauſulæ non tollunt beneficia miſerationis cau-
ſa conceſſa,inferens ex hoc vnum quotidianum,& mul-
tum practicabile, quod ſi Princeps mandat ſolui colle-
ctas,datia,& impoſitiones per quoſcunque reuocando,
& annullando omnes,& ſingulas exceptiones,& priui-
legia,etiam cum clauſula,tenores,& compendia,tamen
per hæc verba non intelliguntur ſublata priuilegia, &
exemptiones conceſſę pauperibus,& miſerabilibus per-
45 ſonis, ſed requiritur ne dum ſpecialis, ſed ſpecialiſſima
mentio dicens in facto pluries habuiſſe, & hoc dictum
Cyni inferens ad renunciantem,pro ſingulari commen-
dat *Bal.in l.1.ff. ſi quis in ius vocat. non ııer.* pulchrè *Ro-
man.conſ.269.Imol.in cap.ſignificantibus de offic.deleg. Si-
gnoro.conſ.176.col.2.conſ.230.Card.conſ.136.Tiraq.in l.ſi
vnquam in princ.nu.120.C.de reuoc.don. Puteus deciſ.465.
n.2.lib.2.* vbi *nu.3.*dicit poſt *Bald.* vt nec accedente iura-
mento cenſeatur ſublatum beneficium purgationis
moræ inductum gratia miſerationis non erit enim veri-
46 ſimile quod per verba generalia quis velit magnum
præiudicium facere,prout eſſet,ſi per generalem renun-
ciationem tolleretur priuilegium electionis fori, vt lo-
quendo de purgatione moræ tradit *Decius. conſ.* 203. &
236.*col.2.Corn.conſ.27.vol.4.*latè *Bero.quæſt.*125.& hinc
47 generalis clauſula promittens habere ratum, gratum,
& firmum, non tribuit ea, quæ requirunt ſpeciale man-
datum, quia verba generalia nimium præiudicarent,
Gloſ.in l.ſi procuratorem abſentem ff.de procur. vbi *Angel.*
eum commendat, & reputat ſingularem *Ludouic. concl.
30.ampliat.8.Boer.deciſ.281.n.17.Couar.variar.reſol.c.6.
lib.1.verſ.7.Alex.in l.qui bona §.ſi alieno colum.pen. ff. de
dam.infect.Iaſ.in l.ſi indebitam ff.de cond.indeb.in l.ſi pro-
cur.C.de procur.in l.tranſactionis C.tranſact.& in conſil.
134.lib.3.*
Quæ ſanè opinio eò magis amplectenda eſt, quia (ò
bone Deus omnipotens) quot ſunt renunciantes, qui
virtutem huiuſmodi clauſularum ignorant, & quid vir-
tualiter includant neſciunt, apponuntque manus, &
quid agant non ſapiunt: vndè prudenter *Dec.conſ.352.
nu.7.* promulgauit huiuſmodi renunciationes, vt pluri-
mum cum parua cauſæ cognitione fieri quod ante eum
dixit *Card.Zabarell.conſ.120.in fine*, & poſt illos ſcripſit
Caroc.de locato,& conducto,p.1.q.de mercede omiſſa n.20.
quare minor quippè, quod per legiſlatores Principes
tot laudabiles emanentur per prouiſiones,& circa iſtam
aliquid prouiſum non reſpiciatur, dum agitur de tanto
præiudicio: prouident prudenter imperiores contra-
ctibus mulierum, vel minorum cur non renunciationi-
bus ſit præiudicialibus.
In tantum, quod concludimus habentes fori electio-
nem, eam non amittere ob generalem renunciationem
factam vigore clauſulæ (omni legum, & iuris auxilio.)

SVMMARIVM.

1 *Priuilegio Electionis,& variationis Fori,in dubio non cen-
ſetur renunciatum,& amplia n.12.*
2 *Renunciatio ſapit donationem.*
3 *Renunciatio beneficij non præſumitur.*

Digitized by Google

4 *Renunciatio ſemper interpretanda eſt, vt minus noceat renuncianti.*
5 *Renunciatio eſt ſtricti iuris.*
6 *In renunciatione non veniunt niſi ea, quæ expreſſa ſunt.*
7 *In generali renunciatione iurium de futuro ſemper intelligendum eſt de iuribus, quæ habent cauſam de præſenti.*
8 *Renunciatio filiæ non eſt extendenda de caſu ad caſum ſucceſſionis.*
9 *Renunciatio ſemper eſt excludenda, vbi alia fieri poteſt coniectura.*
10 *In dubio non præſumitur renunciaſſe alteri cauſæ, ſi quis expreſſerit ex duabus cauſis ſibi competentibus.*
11 *In facto ambiguo nunquam præſumitur introducta renunciatio.*
13 *Priuilegium amittitur per actum contrarium.*
14 *Iuri ſuo renunciare præſumitur, ſi aliquis non fecerit actum in tempore præfixo.*
15 *Tempus habet vim renunciationis.*
16 *Renunciare iuri ſuo præſumitur, ſi aliquis fuiſſet negligens ad proſequendam litem, & quantum tempus requiratur, vide num. 17.*
18 *Si immunis à muneribus patiatur deſcribi in æſtimo, ſeu cataſtro præſumitur ſuo priuilegio renunciaſſe.*
19 *Quando à quibus, & in quibus caſibus, & quomodo ſit faciendus actus priuilegio contrarius adhoc, & præſumatur renunciatio, vide num. 20. 21. 22. 23. 24. & 25.*
26 *Per actum contrarium non præſumitur renunciatio quando non fuit ſortitus effectum ſuum.*
27 *Si aliquis renunciaſſet liti ad finem amicabiliter componendi, ſi concordia non ſequatur, non tenet renunciatio.*
28 *An priuilegium in actus reiterabilibus perdatur per vnicum actum.*

ARGVMENTVM.

Renunciatum in dubio Num præſumatur priuilegio electionis, & Variationis Fori.

QVÆSTIO XIII.

Regula ſit ſuppoſita opinione, vt poſſit renunciari,
iuxta dicta in ſuperiori quæſtione, quod in du-
1 bio non cenſeatur renunciatum huic priuilegio electio-
nis, & variationis fori, ex illa vulgata iuris concluſio-
ne, vt renunciatio priuilegij minimè præſumatur fa-
cta à priuilegiato, *Felin. in cap. cum acceſſiſſent num. 29.
de conſtitut.* vbi etiam *Dec. col. penult. verſicul. & hoc comprobatur*, idem *Dec. conſil. 308. num. 8. Butr. in cap. accedentibus col. 2. de priuileg. D. Ricc. deciſion. Cur. Archiepiſc. 59. num. 9. p. 4.*

Cuius ſanè concluſionis ratio aſſignatur, ſiquidem re-
2 nunciatio ſapit donationem, *l. ſi quis delegauerit, & ibi
Bar. ff. de nouat. hoc iure §. 1. ff. de donat. Alexand. conſil. 206. lib. 7. Dec. & Curt. Iun. in l. poſtquam liti. Cod. de pact. Roland. à Vall. conſ. 11. num. 17. volum. 1. Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 45. num. 11. Borell. conſil. 4. num. 74.* donare autem quid aliud eſt quam perdere, *l. contra iuris §. fin. ff. de pact. l. prohibere, §. plane ff. quod vi, aut clam, l. filiusfamil. ff. de donat. Salic. in auth. ingreſſi C. de ſacroſanct. Eccleſ. num. 3. Ruin. conſ. 122. nu. 8. Natta conſ. 173. num. 2. vol. 1. D. Ricc. in dec. 297. num. 3. part. 2.* & donare ſuum nemo præſumitur, *l. Campanus de oper. libertor.* cum latius adductis per *Maſcard. de probat. concluſ. 554. Menoch. de arbitr. iud. caſu 88. cent. 1.*

3 Hinc renunciationem beneficij non præſumitur, fir-
marunt *Abb. in cap. cum ſuper hoc num. 12. de renunciat. Pariſ. conſ. 10. n. 64. vol. 1. Pariſius de reſignat. benefic. lib. 8. quæſt. fin. n. 59. Surd. deciſ. 2. n. 16. Roder. quæſt. regul. to. 2. qu. 78. art. 14.* prout ita dicebam in cauſa Clerici Nardi Antonij Sambuchæ huius Neapolitanæ Diœceſis.

4 Et renunciatio ſemper interpretanda eſt, vt minus noceat renuncianti, & potius verba renunciationis interpretanda ſunt contra eos, qui in illis fundant, vt poſt alios quos allegat, & probat *Surd. conſil. 446. numer. 23. & D. Ricc. in deciſ. in Cur. Archiep. 59. num. 6. part. 4.* re-
5 nunciatio ſiquidem eſt ſtricti iuris, & ſemper eam recipit interpretationem, vt renuncianti, quanto minus ſit poſſibile *Dec. in l. poſtquam liti num. 16. C. de pactis, Grat. reſponſ. 66. num. 18. vol. 1. Pariſ. conſ. 7. n. 73. volum. 1. Calderin. conſil. 5. in fin. de ver. ſignif. Card. Zabar. conſil. 120. Cranett. conſ. 200. n. 10. Soc. conſil. 96. in fin. volum. 1.* qui in *conſ. 50. volum. 1.* ait ideò non extenditur de vna perſona ad aliam per *text. in l. ſi dominus, & ibi Bart. ff. de ſeru. Vrban. prædior. Dec. conſ. 229. num. 2.*

6 Ita quod DD. regulam conſtituunt, vt in renunciatione non veniant niſi ea, quæ expreſſa ſunt *Calder. conſ. 5. de præben. Card. Zabarell. conſil. 120. in fin. Curt. Iun. conſil. 16. num. 11. arg. in l. tres fratres in fin. C. de pact. & cap. quia circa de priuileg.* vnde ſi in renunciatione diceretur
7 omni iuri quod habet, vel habere poſſet in futurum, vel quod habere ſperat, aut de omni, quo ad denunciantem ſpectat, ſiue pertinebit ſemper iſta renunciatio iuris de futuro reſtringenda eſt ad cauſam de præſenti, vti verba ſonant *Bart. in l. qui Romæ §. duo fratres, ff. de verb. oblig. & in l. ſi vxor. §. dum ff. de edil. action. Bald. in l. pactum quæſtion. 13. Cod. de codicill.* conferunt latè ſcripta per *Peregr. de fideicommiſſ. art. 52.* & videndus eſt *Marta in ſua ſumma totius ſucceſſion. legal. par. 1. quæſt. 14. artic. 4.* vbi firmat renunciationem filiæ non eſſe extendendam de caſu ad caſum ſucceſſionis, ita quod ſi renunciauit hæreditati paternæ, non prohibetur ſuccedere fraternæ, cum renunciatio in bonis, & hæreditate paterna, & materna, non excludat à paterna, vt antiquiores firmarunt *Craſſ. in §. ſucceſſio ab inteſtato qu. 10. n. 16. Gutier. pract. quæſt. lib. 3. q. 80. n. 5. Vaſq. de ſucceſſ. creat. lib. 2. §. 18. num. 176. Caſtill. de vſufruct. cap. 2. num. 63. & 64. Gratian. lib. 4. diſcept. forenſ. cap. 685.* ante eos *Gloſ.* communiter approbata in *l. 1. §. veteres ff. de acquirend. hæred.* & ſi eſt appoſita per vxorem, & circa hypothecam ſemper bonis venditis per maritum non cenſetur appoſita ſuper alijs bonis, quæ remanſerunt, *l. iubemus C. ad Velleian. Caſtrenſ. 71. vol. 1.* vt idem dicit in filio *Iaſ. in l. vnus §. ante omnia, in fin. ff. de pactis*, & renunciatio ad cauſam inteſtati, non trahitur ius de nouo ſuperueniens, *Aret. in leg. qui ſuperſtitis num. 3 ff. de acquir. hæred. Gabr. concluſ. 1. numer. 26. cum ſequent. de iur. dot. Marta conſil. 25.* qui alios coaceruat.

9 Quare communi calculo DD. affirmant, quod vbi alia fieri poteſt coniectura ſemper eſt excludenda renunciatio, & potius verba ſunt impropriada, quam ex illis ſit introducenda renunciatio, vt ex pluribus probauit *Butr. in cap. accedentibus verſic. & per prædicta extra de priuileg.* latè alij apud *Surd. conſ. 431. num. 21. Molfeſ. in comment. ad conſuet. Neapol. tit. de renunciat. quæſt. 3. numer. 6.* vbi per hoc dicit ſecundum mentem renunciantis, ſemper cenſendam eſſe renunciationem perſonalem, non autem realem.

Et hac de cauſa meritò docent Scribentes, quod ſi
10 alicui competeret ius ex duabus cauſis, & vni ex illis expreſsè renunciaſſet in dubio non præſumitur alteri cauſæ renunciatum, vt apud *Bar. in l. ſi poteſt §. hæres inſtitutus, ff. de acquir. hæred.* & vide *Dec. conſ. 467. n. 3.* vt etiam ſi aliquis haberet plures exceptiones, ſi vnam repudiaſſet, alteri renunciaſſe non præſumitur, *cap. nullus pluribus de reg. iur. in 6.* vbi *Dyn.* & alij apud *Maſcard. de probat. concluſ. 1272. nu. 5. cum ſeq.* quibus addo *Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 13. num. 7.* & ſic pariter annuimus, quoties haberet aliquis complura priuilegia, vnam vni renuncians alteri renunciare non præſumitur adeò quod etiam ſi eſſet generalis renunciatio, & quis renunciaſset omnibus iuribus ſuis, & haberet aliquod ius particulare ex conuentione, & pacto particulari, nempe lucrum dotis ex præcedente pacto, & conuentione ſibi delatum in dubio non præſumitur renunciatum lucro prædicto, vt ex pluribus probauit *Menoch. de præſumpt. lib. 6. præſumpt. 37. n. 20. & conſ. 31. n. 30. vol. 4.*

11 Et hinc euenit etiam, vt in facto ambiguo nunquam præſumatur introducta renunciatio, & factum dicitur ambiguum, quando poteſt eſse cum renunciatione, & ſine vt ſuadet *text. in c. ſuper hoc extra de renunc.* & probat poſt alios quos allegat *Marot. conſil. 6. num. 27.* & ita practi-

Digitized by Google

practicaui in cauſa Iulij Cæſaris Barrilis,cum Magnifi-
co Ioanne Angelo Coppula.
12 Amplia firmatam concluſionem, & regulam,vt pro-
cedat quamvis priuilegiatus facere actum contrarium,
quia neque renunciatum tali priuilegio electionis ſoti
cenſendum eſt, cum vt diximus in ſuperioti quæſtione
de forma ſit neceſſaria expreſſa,& ſpecialis renunciatio
indiuidualiter facta, & non tacita, licet regulariter pri-
13 uilegium amittatur per actum contrarium, quia priui-
legiatus præſumitur renunciare priuilegio, *cap. cum ac-
ceſſiſſent de conſtitut.cap.accedentibus,cap. ſi de terra, cap.
porrò,& capit. recipimus de priuileg.* vbi DD. & lex ceſſat
per actus contrarios, ergo etiam ceſſare videtur priui-
legium.*Silueſtr.in ſumm.in priuilegium quæſito* 10.*ad fin.
Menoch.conſ.*913.*lib.*14.recenter *Bonacin. in tract. de le-
gib. diſput.*1.*qu.*3.*punct.*8.*§.*6.*propoſit.*1.2.*&* 3. vbi hanc
declarat regulam.
14 Si aliquis in tempore præfixo non faciat, quod facere
debebat iuri ſuo renunciare præſumitur, vt colligitut
ex *l. ſi ego ff. de negot.geſt.vbi Angel.* & alij, quos probat
*Surd.conſil.*25.*num.*25.*& conſil.*358.*num.*10.*conſil.*489.
15 *nu.*30. nam tempus dicitur habere vim renunciationis,
vt notauit *Bal.in l.ſi ea C. qui accuſ. non poſſ.* & ideò ap-
pellans tenetur probare infra legitima tempora appel-
laſſe, nec per temporis lapſum temporis appellatio-
nis renunciaſſe videatur,vt in *cap.Romana §.ſi verò extra
de appell.Alex.conſ.*87.*vol.*7.*Surd.conſ.*358.*nu.*10. *vol.*3.
vbi alios concordantes citat, & ſi aliquis fuiſſet negli-
16 gens ad proſequendam litem præſumitur iuri ſuo re-
nunciare,dummodo longum tempus ſit elapſum,*Pariſ.
de reſignat.benefic.q.*3.*num.*22.*&* 23. ſic deciſum in Ro-
ta Romana ſcribens affirmans hoc aliquando eueniſse
17 per ſpatium vigintinouem,aliquando decemnouem,&
aliquando vigintiduo annotum, licet in Regno arbitrio
Sacri Conſilij relinquatut, an ex curſu temporis liti re-
nunciatum eſse præſumatur, de qua inſtantiæ peremp-
tione latè ſecuti ſumus *in pragmatic.* 1.*ſub rubric. de in-
ſtantia non reſtituend.*
18 Et hinc ſi immunis à muneribus Ciuitatis patitur ſe
adſcribi in æſtimo, & cataſtro præſumitur beneficio re-
nunciaſse, *Alexand.conſil.*196.*in fin.lib.*2.*Roman.conſil.*
252.*in fin. Bar.in l.*1.*Cod. de his,qui ſpontè muner. ſubeu.
lib.*10.*Abb.in cap.cum acceſſiſſent num.*28.*de conſtitution.*
vbi etiam *Felin. num.*28. qui abundè hoc intelligit, quo
19 ad perſonam facientis actum contrarium ipſi priuile-
gio, cui quidem ad ſui præiudicium renunciaſse præſu-
mitur, ſecus verò quo ad alios quibus præiudicare non
potuit, & *num.* 29. intelligit quo ad actum, illum non
autem quo ad alios, vt ſi priuilegiatus immunis ab om-
nibus muneribus, & oneribus Ciuitatis vnum ſubiuit,
dicitur quidem renunciaſse priuilegio quo ad illud
onus,ſed non quo ad alia,vt ſequuntur etiam *Puteus de-
ciſion.*188.*numer.*3.*lib.*2. *Dec.conſil.*496.*numero* 13. &
20 dicitur renunciatum priuilegio vbicunque actus con-
trarius priuilegio fuit coactè factus, ſicut coacta ſolu-
tio collectarum facta ab exempto, & immuni priuile-
gio non derogat, nec præiudicat, *l.eum in princip. ff. de
muneribus,& honoribus*,& in ſpecie *Dec.in cap.ſi de terra
numero* 32.*de priuileg.Roman.conſil.*107.*num.*13.*& conſ.*
288.*num.*11.*lib.*1. *Marſil.conſil.*99. *num.*3. optimè *Bel-
lenz.de caritatiuo ſubſidio quæſt.* 61. vbi ſcripſit, quod ſi
21 immunis à decimarum ſolutione eas ſoluit coactus à
collectore nullum ſibi ea ſolutione præiudicium attulit
etiam ſi ſoluens proteſtatus non eſt,quod ſoluit coactè,
quod probatur ex *Butr. in capit. cum accedentibus col.* 2.
22 *verſicul. per prædicta de priuileg.* vbi ſi canonico non
exemplum mandato Papæ recepit illi quem in canoni-
cum, & priuilegium capituli non dicitur renunciaſ-
ſe, ipſi priuilegio, cum id coactè fecerit, vt deciſum
in *Rota Romana* referunt *Verall. deciſion.* 77. *parte* 2.
Puteus deciſion. 188. *libro* 2. *Menoch. conſil.* 402. *nume-
ro* 3. *libr.* 5.
23 Vt etiam dicimus quando faciens actum priuilegio
contrarium proteſtatur, quod non intendit renuncia-
re ipſi priuilegio, *Dec.Felin. & Abb.in dict.capitul. non
acceſſiſſent de conſtitut.Bartol.in l.*1. *Cod. de iis qui ſpont.
muner. ſubeunt, Alexand.conſil.*108.*lib.*3. *Roman. con-*
24 *ſil.*252. *in fin.* & ſic paritet quando actus ipſe factus
fuit ab eo, qui renunciare non poterat illo priuilegio,
vt *Dec.num.*18. *& Felin.num.*29.*& dict.capit.cum receſ-
ſiſſent de conſtitut.* qui exemplificant in Prælato, qui fe-
cit actum contrarium priuilegio Eccleſiæ conceſſo,nam
25 non potuit Prælatus præiudicare dicto priuilegio Ec-
cleſiæ, vt etiam tradit *Alexand. conſil.*190. *in fin. lib.*2.
& facit, quod confeſſio Prælati,qui aſſeruit emphyteu-
tam ſoluiſſe canonem Eccleſiæ debitum cum nocet Ec-
cleſiæ,nec nocet emphyteutæ,vt euitet pœnam caduci-
tatis, iuxta ſententiam *Menoch. in conſil.*39. *num.*54. *li-
bro* 1. poſt *Afflict.Angel.Barbat.Calder.& Pariſ.* quos
allegat, & confert, quod ſicuti pater non ſoluendo ca-
nonem pro emphyteuſi filij nullum infert præiudicium
filio,vt incidat in pœnam caducitutis,*Iaſon in l.*2. *num.*
192.*C.de iur.emphyt.*etiam Prælatus,qui eſt adminiſtra-
tor, & pater Eccleſiæ, ei ſuo facto detrimentum aſſerre
non poſſe eſt dicendum.
26 Sic etiam non dicitur renunciarum priuilegio,quan-
do actus contrarius priuilegio non fuit ſortitus effe-
ctum ſuum;quia ille putat tentauit contrauenire, *Iaſ.in
l.fin.num.*20.*ff.de conſtitut.Princip.Felyn.in d. cap.non ac-
ceſſiſſet num.*30.*verſic.*6.*limita,vbi etiam Dec. colum.pen.
verſic.*4. *declaratur, addo text.in l.nihil. §.cum filius, vbi
Bald.ff.de inoff.teſtam.l.ſi quis ante, ff.de acquir.poſſeſſ.poſt
alios Ann.in conſil.*127.*volum.*2.*Farinac.deciſ.*423.cuius
ratio deſumitur ex eo,quia illa renunciatio præſumitur
facta ſub conditione ſi effecta aliquem facta eſt ſequa-
tur in beneficium renunciantis,quo effectu non ſequuto
euaneſcit renunciatio,*l.pecuniam,ff.ſi cert.petat.l.qui he-
redi §.fin.ff.de condit.& demonſtr.l.pecuniam ff.ſi cert.pe-
tat. ad quod faciunt cumulata per Pariſ. lib.* 1. *de reſignat.
benefic.quæſt.*3.*num.*44.*&* 88. vnde meritò euenit,quod
27 ſi aliquis renunciaſſet liti, vt pluries fieri ſolet ad effe-
ctum, vt iura litigantium amicabiliter componantur, ſi
concordia non ſequatut, minimè teneret renunciatio,
Farinac. alios cumulans in deciſ. 33. *& eſt doctrina Bald.
in l.diuerſa C.de tranſact. & vide Alex. in con.*22. *vol.* 1.
& idem quando in priuilegio adſcripta eſt clauſula de-
creti,vel alia clauſula prohibitiua, nã hoc nec per con-
trauentionem,nec per præſcriptionem dicitur ſublatum
priuilegium, *Abb.in cap.cum dilecto, column.*3.*vbi etiam
Anan.column.*4.*Card. in* 9.*&* 10. *oppoſit.de præbend.Rot.
in antiq.in deciſion.*63.*de priuileg. Iaſ. in l.fin. numero* 58.
*ff.de conſtitut. Corſet.in ſuis ſingularibus in verb. præſump-
tio,Felin.in cit.capit.cum acceſſiſſent, numero* 30. *verſic.*4.
*limita de conſtitut.vbi verſicul.*7. poſt alios quos allegat,
idem dicit eſſe quoties priuilegium conſuetudine eſset
adeptum, nam ſicuti conſuetudo non tollitur vno ſolo
actu contrario, ſic etiam priuilegium ab ipſa conſuetu-
dine cauſatum,vt etiam dicit ibidem *Dec.colum.penult.
verſic.*6. *& vlt.fallit.*
28 Sed priuilegium in actis reiterantibus perdatur per
vnicum actum contrarium, latè declarat *Trentacinq.
var.reſolut.lib.*1.*in tit.de reſcript.& priuileg.reſol.*9.quem
pariter poteris videre *in reſol.* 10. nam multa etiam cu-
mulat in materia.

S V M M A R I V M.

1 *Adhoc vt valeat renunciatio electionis, & variationis fo-
ri requiritur, quod renuncians ſit prius expreſſè certio-
ratus.*
2 *Et qualis debeat eſſe hæc certioratio,vide num.*2.
3 *An renuncians cum iuramento ſuo beneficio integrum de-
beat de ille.*
4 *Ad excludendum beneficium reſtitutionis in integrum re-
quiritur certioratio.*

Digitized by Google

ARGVMENTVM.

Renunciatio Electionis Fori facta ab eo, quomodo fuit certioratus de beneficio cui renunciat cum valeat.

QVÆSTIO XXIV.

1 REgula ſit quod licet reperiatur facta renunciatio huic beneficio electionis fori; tamen ſi non conſtat renuncianti eſſe factam certificationem, & declarationem iuris renuncianti à Notario ſtipulante, talis renunciatio non tenet, & ac ſi facta non eſſet habetur ex iuris theorica, quod in renunciatione eſt neceſſaria renuncianti iuris cerſitificatio, ita quod renuncians debet expreſsè, & ſpecificè ſcire id, quod renunciat, quia renunciatio quantumvis generalis, trahi nequit ad incogitata, quæ renuncians ſibi competere ignorat, *l. mater, vbi Bart. ff. de inoffic. teſtam.* imò non dicitur poſſe quem renunciare iuri ſibi competenti, niſi certificatus ſit, adhoc vt ſciat quid renunciat, *Bauer. in tract. de mora column. 3. circ. med. Vital. de clauſul. num. 17. Carocc. in repetit. cap. cum quid part. 4. de regul. iur. in 6.* affirmantes certificationem debere eſſe ſpecialem, ita vt particulariter appareat de iure renunciatio, ita quod niſi appareat in ſpecie certificatio renunciatio, ita quod niſi ap-
2 pareat in ſpecie certificatio, renunciatio dicatur facta abſque cauſæ cognitione, & ſine renunciantis voluntate, & potius cenſetur appoſita de ſtilo Notariorum, & vti talis nullatenus renuncianti obeſt, *Dec. conſil.* 495. *Surd.* qui alios huius opinionis ſectatores adducit *conſ.* 431. *n.* 71. *probat pariter Præſet de Franch. deciſ.* 181. *n.* 10. & ita in ſpecie in materia electionis fori prætendi in cauſa hæredum Magnifici D. Virgilij de Cueues, cum Io. Angelo della Lira, dum præſupponeretur per Antonium, & Caroluccium hæredes pupillos, & Aureliam Virginem in Capillo fuiſſe factam renunciationem mediante publico inſtrumento, quod non intendebant vti omni eorum priuilegio, & præcipuè beneficio electionis fori, ſibi de iure communi, & municipali Regni competente, dicebam inquam quod ſtante defectu certiorationis non factæ dictis renunciantibus, non valebat renunciatio, eo magis, quia renunciationis verba hæc erant videlicet. (Necnon renunciauerunt beneficio *l. vnic. C. quando Imper. inter pupill. & vid.*) & Ego à Iudice vbi agebatur cauſa feci vocare Notarium, qui ſtipulauerat, & illo interrogato quod importaret tale beneficium *l. vnic.* os ſuum non aperuit, quare ampliabam meam prætenſionem, quod & ſi teſtificatus fuiſſet dictus Notarius in inſtrumento ſe certificaſſe prædictos pupillos de virtute talis renunciationis, neque per hoc aliquid importaret, dum ipſe reperiebatur neſcire talis renunciationis vim, & effectum, & qui non ſcit alium certiorare, & docere non poteſt.

Et pro confirmatione dictæ opinionis conferunt latè adducta per *Trentacinq. variar. reſolut. tit. de reſcript. & priuileg. reſol.* 8. vbi tractat, ſi renuncians ſuo priuilegio
3 cum iuramento, debeat prius certiorari, necnon videas *Portium in ſuis concluſ. iur. concluſ.* 33. vbi agit, ſi minor, vel mulier de eorum beneficij certiorari debeant ſtante iuramento in contractu appoſito, vel ſufficiat præſtitum iuramentum certioratione aliter non facta, circa quem articulum diuerſas recitat DD. ſententias, vt apud eum videri poterit.

Quæ omnia corroborantur ex alia Doctorum opinione, quæ fuit, vt ad excluſionem reſtitutionis in inte-
4 grum neceſſaria ſit certioratio illius, qui huic beneficio renunciauit, *Dyn. conſil. 5. latè Curt. conſil.* 43. *Bald. conſil.* 434. *vol.* 3. *Card. Tuſc. concl.* 426. *lit. M*, vbi plene hanc examinat quæſtionem.

SVMMARIVM.

1 *Fori declinatoria debet opponi in ingreſſu iudicij, quod limita, num. 2. & 3.*

4 *Electio, variatio fori à perſonis priuilegiatis poteſt opponi in quacunque parte iudicij, & vide num. 5. & 6. & amplia num. 12.*

7 *Exceptio ne quis teneatur, vltra quam facere poteſt, opponitur etiam poſt ſententiam.*

8 *Reconuentio clerici in foro, in quo ſuum aduerſarium conuenis, non prohibetur fieri in quacunq; parte iudicij, & donec iudicium durat etiam in calculo ferenda ſententia.*

9 *Reconuentio oppoſita poſt concluſum in cauſa conuentionis non operatur, vt Iudex debeat procedere pari paſſu in vtraque cauſa, ſed tantum quod reconuentus teneatur ſtare in illo foro.*

10 *Exceptio oppoſita in vim declinatoriæ opponi poteſt quandocunque.*

11 *Cauſa conſtitutionis l. vnica, C. quando Imper. inter pupil. & vid. eſt ne ſimiles perſonæ opprimantur.*

13 *Primum, & ſecundum beneficium vbique ſolet concedi mulieribus minoribus pupillis alijſque perſonis per tutores, & curatores repræſentatis.*

14 *Forum eligi poteſt etiam in ſecunda inſtantia, & qua ratione vide num. 15.*

ARGVMENTVM.

Electio, & Variatio Fori quouſque à perſonis priuilegiatis opponi poſſit.

QVÆSTIO XV.

1 REgula eſt, vt fori declinatoria debeat opponi in ingreſsu iudicij, & ante litis conteſtationem, *l. final. C. de exception. l. peremptorias C. de ſentent. reſcind. leg. ſed, & ſi ſuſceperit, ff. de iud. cap. inter monaſterium, vbi gloſ. & Innocen. de re iud. cap. ſi quis Epiſcopus 3. qu. 6.* prout etiam recuſatio Iudicis ante alias exceptiones proponenda eſt, *Couarr. pract. quæſt. cap. 26. num. 2. Barboſ. in l. ſi quis ex aliena numer. 74. & 79. ff. de iudic. Pacian. de probat. lib. 2. cap. 45. num. 14. & ſeq. Scacc. de iudic. cauſ. ciuil. cap. 101. num. 8. Laurent. de iudic. cap. 14. num. 2. Cardin. Tuſc. concluſ. 423. num. 2. lit. I. Farin. in fragment. crimin. in verb.*
2 *Iudex num. 898. part. 2.* niſi tamen Iudicis incompetentia lite conteſtata fuiſset orta, quia tunc benè poterit opponi litis conteſtatione non obſtante, *Panormit. in capit. inſinuationem column. fin. de offic. delegat. Lanfranc. in cap. quoniam contra in ver. exceptiones verſ. præterea eſt notandum de probat. Delrius in ſua miſcellan. ad Cod. d. l. fin. de except. Marant. in ſua pract. part. 1. membr. 9. nu. 8. vbi n. 9.* idem affirmat, quoties per eum redderetur iudicium retro nullum, quod pariter voluit *Balb. deciſ. 67. ex Alber. Bald. & Angel. in l. 2. ff. ſi quis iudic.* Idemque eſset, quando promiſſione, & pacto, atque conuentione facta eſset alteratio, & coharctatio declinatoriæ exceptione, *vt argument. text. in l. qui futurum ff. de pact. & in l. commiſſoria C. de pact. inter empt. & vend. deciſum referunt Guid. Pap. deciſ. 275. & Myſinger. obſeru. 27. centur. 4.*

4 Et deueniendo ad caſum noſtrum, ita pariter firma, vbicunque fori declinatoria opponatur a perſonis priuilegiatis, nam illis non eſt præfixum tempus neque terminus aliquis allegandi ſimile priuilegium, taliter quod benè valent huiuſmodi perſonæ in omni tempore hac fori declinatoria vti, ita vt poſt concluſum in cauſa, & appuntatum ius forum Principis in earum cauſis eligere nullatenus prohibeantur, vt docuit noſter *Afflict. in conſtitut. Regni ſtatuimus quæſtion. 141. cuius doctrinam imitantur Carauit. in Rit. Magna Curia Vicariæ, 231. num. 6. Præſes de Franch. deciſ. 100. nu. 20. deciſ. 214. num. 2. Cumia in Rit. Sicil. 38. nu. 466. Muſcatell. in prax. Sacr. conſil. gloſ. competentes num. 30. Cala de modo articuland. gloſ. 1. §. 1. ſub nu. 75. Petra in addit. ad Capyc. deciſ. 160. lit. B.*

Digitized by Google

160.litt.B.Palma in diuerſ.iur.commun. & Regn.gloſ. 16.
num.4.pag.294.Viu.deciſ.521.num.17.vbi quod ita ſerua-
tur in noſtro Regno Foller. in citata conſtitut. ſtatuimus
num.73. aſſerens hanc dubitationem procedere in per-
ſonis non habentibus ius variandi, nam in perſonis tale
ius poſſidentibus vlla cadit dubitatio, cum ille vſque ad
appuntationem cauſæ forum ſemel electum variare be-
nè valeant, vt pariter ſcripſit in ſua pract. crimin. in verſ.
audiantur excuſatores num.58.Trentacinq.variar.reſolut.
lib.1.reſol.1.num.36.de his, quæ vi metuſue cauſ.fiunt.
Quare meritò Regiam Audientiam Apuleæ de an-
no 1583.ait Viuius dec.65.non ſemel iudicaſſe, quod poſ-
5 ſint ſimiles priuilegiatæ perſonæ opponere huiuſmodi
exceptionem fori declinatoriam etiam poſt litem con-
teſtatam ſaltem ex capite reſtitutionis in integrum, ſe-
quitur Capiblanc.in prag.8.num.339.de Baronibus, quam-
uis fori exceptio regulariter ante litem conteſtatam op-
poni debeat, vt ſupra firmauimus.
6 In tantum quod turo fateri licet hanc fori electio-
nem in quacumque iudici parte à priuilegiatis perſo-
nis opponi poſſe, Aloyſ.de Leo in l.vnic.num.17.C.quan-
do Imper.Capyc.deciſ.173.Franch.deciſ.33. Neniz. in ſyl-
ua nuptial.fol.576.num.38.quos ad id refert Giurba deciſ.
82.ſub num.7. Prout exceptio nequis teneatur vltra
quam facere poteſt opponitur poſt ſententiam, vt poſt
antiquiores firmarunt Campeg. de dot. quæſt.253. part.3.
Beat.de inop. debit.capit.17.num.77.Caluol.in praxi iudic.
§.except.comm.libell.concluſ.1.num.12. Caſtagna de benef.
deducto ne egeat in probem.ſecundæ partis num.10.affirmans
num.25.poſſe opponi etiam in exequutione ſententiæ, &
quandocunque ex Caſtrenſ.conſ.141. Trentacinq.variar.
reſol.lib.2.de except.reſol.1.num.9. Fontanel. de pact.nupt.
clauſ.7.gloſ.3.num.102.imò etiam poſt ſententiam, quæ
tranſiuit in rem iudicatam.
Et in ſimili reconuentio Clerici in foro, in quo ſuum
aduerſarium conuenit pariter in quacunq; iudicij parte
fieri non prohibetur, ita vt durat iudicium, durat re-
conueniendi poteſtas, c.diſpendia §. reus de reſcript. in 6.
Abb.in cap.1.num.13 de mutuis petit. Bald.in auth.& con-
ſequenter num.6. C.de ſent. & interloc. omn. Iud. Viuius in
ſylua commun.opin.in ver.reconuentio, Præſes de Franch.
dec.376.plenè Merla in empor. vtriuſque iuris par.1.tit.2.
qu.13.num.11. vbi poſt trium opinionum relationem in
hac reſidet ſententia, quam pariter poſt cęteros, quo-
rum doctrina vtitur tutatur Graſſ. in tract. de effect. cle-
ric.effectu 1.num.762. vbi rationabiliter quidem diſcedit
à Catauitæ iudicio, qui in Ri.M.C.V.67.num.6. ex Gloſ.
in c.1.in verbo reſpondere circa medium, de mutuis petit.
fundat talem reconuentionem admitti ſolum vſque ad
concluſionem in cauſa, quod certe verum eſſe nequit,
quoniam reconuentio poteſt fieri etiam facta conclu-
ſione in cauſa conuentionis principalis, immò in calcu-
lo ferendæ ſententiæ, dummodo non ſit lata, licet non
9 negem, quod quoties tali tempore intentatur, minimè
operatur, vt Iudex debeat in vtraque cauſa pari paſſu
procedere, ſimulque cauſas definire, ſed ſolùm vt actor
ſtare iuri, & iudicio, quod eligit aſſiſtere teneatur, & ita
rogatus de voto conſulebam de anno 1626. in cauſa
Clerici Thomæ Raguagli Triuentinæ Diœceſis, cum
Ioanne Marco Ciapino, qui præfatum Clericum recon-
uenerat in ſuo foro facta concluſione in cauſa conuen-
tionis principalis.
10 Et videmus exceptionem exemptionis in vim decli-
natoriæ opponi poſſe quandocunque, Guid. Pap. deciſ.
275.num.4.& 5.per text.in d.l.qui futurum ff. de pact. &
l.commiſſoria.ff.de pact.inter empr. & vendit. refert, &
ſequitur nouiſſime Cochier. in ſuo tract.de iuriſdict.ordin.
in exempt. quæſt.10.par.2. & ita dicebam in quadam
cauſa Presbyterorum Eccleſiæ Sancti Ioannis ad Ma-
re Hieroſolymitanorum Equitum huius Ciuitatis Nea-
polis.
11 Cuius ſanè principalis concluſionis fundamentum
præcipuum eſt, quia Imperatoris Conſtitutio in l.vnic.C.
quando Imperat.innititur, ne ſimiles perſonæ oppriman-
tur, vel iniurijs, aut moleſtijs quibuslibet officiantur,
& protectionis etiam Imperatoris, & Regis circa per-
ſonas eaſdem, ita equidem, & æqualiter militat poſt
litem conteſtatam, ſicut ante nec poteſt vlla diſcrimi-
nis ratio conſiderari, ita in terminis noſtris conſiderat
alias rationes congerendo Caſtill. lib. 3. controuerſ. iur.
cap.25.num.38.
12 Amplia firmatam regulam procedere, ſiue iſtæ per-
ſonæ litigent per ſe ipſas, ſiue per procuratores, & cu-
ratores, nam in vtroque caſu bènè poterint hanc ele-
ctionem fori poſt litem conteſtatam facere, quicquid
anceps in hoc tranſire videatur Muſcatell.in praxi Sacr.
Conſil.dict.gloſ.competentes numer.31. cum ſeq. qui intra
Scyllam, & Carybdim ſtare videtur ſuam affirmatiuam,
non firmans ſententiam, exemplo primi, & ſecundi be-
13 neficij, quod in dies in Sacr. Conſil. vbique conceditur
mulieribus, minoribus, pupillis, alijſque perſonis per
tutores, & curatores repræſentatis, quamvis ipſi liti-
gent per procuratores conſtitutos cum iuramento ad
litigandum, vt proprio ore fatetur idemmet Muſcatell.
loco citat.num.37.& ſcribit Imbrian.in ſpecial.tractatu de
primo, & ſecundo beneficio conſider.3. nu.49. vbi poſt lon-
gam diſcuſſionem in hanc tamquam veriorem inclina-
uit ſententiam.
Amplia 2. poſſe pariter forum eligere etiam in ſe-
14 cunda inſtantia, & ſic in appellatione, vt in proprijs ter-
minis tradiderunt Carauit.in rit.M.C.19.n.30.Rebuff.in
conſtitut.Galliæ in tit.de ſentent.prouiſionalib.art.3. gl.fin.
num.31.& in tit.de appellat.art.3.num.14.Theſaur.deciſ.
177.num.8.de quibus meminit Scaccia in tract.de appell.
quæſt.7.num.113.addo Menoch.de arbitr. Iudic.caſ.66. in
addit.lib.2.num.38. vbi dicit priuilegium electionis fori
habere locum etiam in ſecunda inſtantia, & ſi enim co-
ram Ordinario litem inchoauit miſerabilis hæc perſo-
na, & lata ſit ſententia, adhuc tamen poterit adire Prin-
cipem omiſſo medio, allegat Neniz. in lib.6. ſilua nuptia-
lis n.36.& ſic etiam tenet Marcheſan.de commiſſ.in titul.
de Auocat.cauſ.part.2.§.2.nu.156. addo Capiblanc.de au-
thor. Baron. Pragm.8.n.348. vbi quod cum priuilegium
15 adeundi regios Superiores non ſit reſtrictum expreſsè
ad primam inſtantiam, & ſit fauorabile, non debet fieri
ſtricta interpretatio, potuit enim priuilegiatus non
perhorreſcere potentiam aduerſarij in prima inſtantia,
ſed habere iuſtum timorem Iudicis ſecundi, vel tertij, &
ſic ſi non fuit vſus priuilegio in prima inſtantia ex noua
cauſa, poterit vti in ſecunda.
Et licet Cumia in rit. Sicil.c.38. nu.477. allegando Co-
uar.pract.qq.c.7.num.4. penitus diſſentiat à præfatorum
Doctorum opinione, prout ſentit quoque Ant.de Ball.
in tract.criminal.q.2.lib.4. tu tamen ab illa non recedas,
cum ſit in vſu forenſi recepta, quam meritò ſequitur
nouiter Palma in diuerſ.iur.commun.& Regni citat. gloſſ.
16.num.5. part.2. vbi quod priuilegiatus poteſt eligere,
& variare tàm in prima inſtantia, quàm in appellatio-
ne, & ita ego conſului in anno 1626. in cauſa Marci
Antonij Saluati, Laurentij Saracini, & Io. Sebaſtiani
Caccialupi, quos dixi tanquam pupillos potuiſſe elige-
re forum M. C. V. non obſtante quod cauſa eſſet intro-
ducta apud Iudicem tertiarum cauſarum eorum domi-
cilij, & ita hodie indiſtinctè viget conſuetudo in Regijs
Tribunalibus.

S V M M A R I V M.

1 *Electione fori facta ſtatim ſunt ligata manus Iudicis.*
2 *Oppoſita fori declinatoria eo ipſo debet Iudex ſuperſe-
dere.*
3 *Appellatio emiſſa ſuſpendit iuriſdictionem.*
4 *Iudex declinatus æquiparatur Iudici recuſato.*
5 *Sententia lata poſt recuſationem eſt nulla ipſo iure.*
6 *Acta facta per Iudicem, à quo poſt inhibitionem ſunt
nulla.*
7 *Pendente relatione facienda coram Superiore, non poteſt
inferior ad actum vllum procedere.*

Digitized by Google

ARGVMENTVM.

Electione Fori facta, an ſtatim ſint ligatæ manus Iudicis coram quo litigatur, licet ei non fuerit inhibitum.

QVÆSTIO XVI.

1 REgula ſit affirmatiua, vt facta electione fori ſint ligatæ manus Iudicis, coram quo litigatur, nam ſufficit pupillo, viduæ, & alijs miſerabilibus perſonis foriq; electionem habentibus recuſare Iudicem, & forum competentem eligere, quia is Iudex vlterius procedere nequit, taliter quod ſententia inde ſequuta per Iudicem ordinarium redditur ipſo iure nulla, vt determinat *Iſern. in conſtitut. Regni ſi quis noſtrorum in verb. recepto termino*, & poſt eum tradidit *Præſes de Franch. deciſion. 294.* ſubdens acta facta per Iudicem declinatum fuiſſe nulla declarata, *Nepita ſuper conſuetud. Cauinenſ. tit. 2. notab. 3. num. 26. Vrſil. ad Afflict. deciſion. 257. Carauit. rit. 233. Burg. de laudim. part. 3. inſpect. 4. numer. 21. Maſtrill.* qui ſic pluries iudicatum in Tribunalibus Regni Siciliæ teſtatur *deciſ. 127. nu. 7. Muta deciſ. 29. num. 5. Giurba deciſ. 82. nu. 7. in fin. Muſcatell. in praxi Sacri Conſilij lib. 2. part. 1. gloſ. in forma n. 65. D. Ricc. collect. deciſ. collect. 300. Caſtill. deciſ. 48. num. 10. part. 1. Amendola ad Franch. deciſ. 257. n. 4. Petra ad Capyc. deciſ. 160. litter. B, Capiblanc. in pragm. 8. num. 340. part. 1. de Baron. modernè Galhupp. in prax. S. C. part. 2. cap. 6. n. 57.*

2 Cuius regulæ ratio aſſignari poteſt, ſi quidem eo ipſo quod opponitur fori declinatoria, debet Iudex in cauſa ſuperſedere, vt ex *text. in l. eos in princip. Cod. de appellat.* tradit *Bald. in auth. habita num. 73. C. ne filius pro patre,*
3 vt pariter appellatio emiſſa ſuſpendit iuriſdictionem Iudicis a quo, ita vt non teneant acta poſt eam. *Perez. in l. 1. tit. 5. lib. 3. ordin. Azeued. l. 1. n. 8. tit. 16. lib. 4. noua recopilationis. Lancellott. de attentat. part. 2. cap. 6. Kirchon. tom. 1. commun. opin. lib. 3. tit. 1. num. 168. Mendez à Caſtro in praxi Luſit. lib. 2. c. 7. Eſcobar. de ratiocin. c. 8. n. 20. Seraph. de priuileg. iurament. priuil. 7. num. 21.* & ideò attentata pendente appellatione ſunt omninò reuocanda, *Diaz. regul. 37. Couar. pract. quæſt. cap. 23. num. 1.* prout auocatione cauſæ facta, nequit inferior, cui eſt facta auocatio ad vlteriora procedere, & procedendo acta omnia ſunt nulla, cum ſtatim iuriſdictio cenſeatur impedita, *cap. paſtoralis extra de offic. delegat. Panormit. & Præpoſ. in capit. vt noſtrum de appellat. & ibi Aufrer. Gail. obſeruat. 41. num. 2. lib. 1. Benintend. deciſ. 41. ſub n. 1. Aufrer. ad Cappell. Tholoſ. deciſ. 489.* vbi extendit etiam ſi adeſſet conſenſus partium, ſequuntur *Rota in nouis deciſ. 76. & Magon. deciſ. Florent. 90. n. 8.*

4 Et ratio rationis eſt, nam Iudex declinatus æquiparatur Iudici recuſato, vt ex *Gloſ. & Bart. in leg. vnic. Cod. quando Imperator* confirmat *Maſtrill. citat. deciſ. 27. n. 9.* certumq; eſt, quod recuſatione pendente Iudex in cauſa ſe intromittere non poteſt alias proceſſus eſt ipſo iure nullus, *Gloſ. in cap. Iudex in verb. proponatur*, vbi pariter *Franch. & Gemin. de offic. deleg. in 6. Bart. in l. quia poterat n. 4. ff. ad trebell. Couar. pract. q. c. 26. Card. Tuſc. concluſ. 913. n. 25. litt. S, Lop. in l. 22. Gl. magna tit. 4. p. 3. Gabr. concluſ. 5. de iudic. Cacheran. deciſ. 84. Miſinger. obſeru. 59. cent. 4. Azeued. in l. 1. n. 8. tit. 16. lib. 4. recopil.* & alij communiter, adeò quod vt nec diſcuſſioni, & cauſæ relationi præſens eſſe debeat, *Rebuff. in conſt. Franciæ in tit. de recuſat. art. 6. gl. 1. n. 8. Capyc. deciſ. 138. nu. 5. & ibi Addent. Carau. rit. 265. n. 1. Guazzin. in ſuo tract. de defenſ. reorum c. 19. n. 36. tom. 1.* conquieſcit enim in ſimili caſu Iudicis officium, *Verall. deciſ. 7. n. 7. part. 3. Millis in ſuo repert. in ver. iuriſdictio, Lancell. in tract. de atten. part. 2. c. 6. n. 4. D. Regens Valenzuel. conſ. 43. n. 170.* imò recuſans à recuſati Iudicis iuriſdictione exemptus dicitur, *Io. Andr. in cap. cum ſpeciale de appellat. Puteus de ſynd. §. ſuſpicio n. 11. Iodoc. in praxi ciuil. in tit. de recuſ. c. 125. Intrigl. ſing. 79. numer. 181.* ſicuti ſententia lata poſt recuſationem ipſo iure eſt nulla, *Burſat. conſ. 21. nu. 21. & ſeq. lib. 1. Canale deciſ. 28. n. 112. par. 2. D. Riccius in collect. deciſ. collect. 1020.* eodem modo oppoſita fori declinatoria, & eius deciſione pendente reddentur nulla acta facta per Iudicem variatum.

6 Quare acta facta per Iudicem, à quo poſt inhibitionem Iudicis ad quem eſſe nulla, aſſeuerarunt *Aret. conſ. 75. Lancell. de attent. in tit. de attent. poſt inhibitionem numer. 233. Intrigl. deciſ. 47. nu. 7. Coſta de retrotract. c. 9. caſu 6. fol. 22. n. 4. & 5. Seraph. deciſ. 654. Raudenſ. de analog. cap. 40. n. 85. & 86. Giurba deciſ. 36. nu. 15. Farin. deciſ. 94. & 761.* vbi etiam dicit non poſſe cognoſci, an inhibitio fuerit iuſta, vel iniuſta, quia per inſinuationem, & inhibitionem ligatæ ſunt manus Iudicis, a quo *Magon. deciſ. Luc. 23.* vbi etiam addit; immò qui inhibitioni, & prouiſionibus ſuperioribus contrauenit, poteſt ab ipſo pœna
7 comminata exigi, *Franch. deciſ. 370. n. 13.* prout pendente relatione facienda coram Superiore, nequit inferior ad aliquem actum procedere, vt probat *Oter in ſuis lucubrat. Rom. diſp. 13.*

SVMMARIVM.

1 *Iudex à quo valet ſtatuere terminum litigantibus, & ita de iure Regni num. 2. & an poſſit præfigere terminum ad proſequendam appellationem nu. 3. & qualis eſſe debeat terminus ad comparendum in Tribunali electo declaratur, num. 6.*

4 *Attentare non dicitur Iudex, ſi terminus deſignatus ſit elapſus.*

5 *Iudex a quo poſt mandare exequi ſententiam poſt lapſum terminum datum ad proſequendam appellationem.*

7 *Appellari poteſt à breuitate termini.*

ARGVMENTVM.

Iudex à quo an poſſit præfigere terminum habentibus priuilegium electionis fori, vt infra illum ſe præſentent coram Tribunali, quod elegerunt.

QVÆSTIO XVII.

1 REgula ſit, quod Iudex à quo bene valeat ſtatuere terminum litigantibus infra quem ſe præſentare debeant coram illo Tribunali, quod legerunt, prout ita in puncto dixit *Afflict. in conſt. Regni ſi quis noſtrorum* ad inſtar ſuperioris, qui poteſt inferiori iniungere, vt infra certum tempus cauſam expediat, *c. irrefragabili de offic. ord. Abb. in c. nullus de iur. patron. Rebuff. de auocat. cauſ. q. 7. n. 16. D. Reg. Tapia deciſ. ſuprem. Ital. Senat. 1. n. 22.* vbi tractat an, & in quibus caſibus Rex poſſit cauſas auocare à Tribunalibus Regnorum ſuorum, illaſque trahere ad ſupremum Italiæ Senatum, de quo etiam *Berlicchius deciſ. final. & licet Andr. in dict. conſtit.* fuerit in contraria opinione, quam in praxi ſeruari colligitur ex *Franc. deciſion. 294. circa finem*, & diſputet articulum *Foller. in practic. crimin. in verb. audiantur excuſatores numer. 90. pag. mihi 83.*

Hodie tamen in Regnò firmatæ regulæ ex neceſſitate inhærendum eſt vigore Regiæ Pragmaticæ editæ ab Il-
2 luſtriſſimo, & Excellentiſſimo Comite de Lemos Prorege tunc temporis vigilantiſſimo, quæ eſt ſituata in ordine 11. *ſub rubr. de offic. iudic. & aliorum Official.* vbi in §. 20. diſpoſitum eſt, vt huiuſmodi terminus à variato Iudice benè conſtitui poſſit, quando à Regijs Audientijs ad Magnam Curiam variationes fiunt.

Cuius quidem ſanctionis diſpoſitio in maxima æquitate fundata fuit, ne cauſæ retardentur, & ne calumnia foueret, quod alias miſeratione fuerat introductum, vt apud *Imbrian. in ſuo tractat. de primo, & ſecundo beneficio conſid. 9. num. 87.* vbi firmauit, poſſe Iudicem

cem variatum ipſi varianti terminum ſtatuere, infra quem ſe vna cum actis, vel in criminalibus acta tantum coram electo Iudice præſentare debeat cum comminatione, quod aſſignato termino elapſo procederetur ad vlteriora in cauſa, ſequitur *Amenaol. in addit. ad Præſid. de Franch. deciſ. 294. n. m. 7.* iuxta quorum ſententiam pluries ſcio practicaſſe Doctiſſimum meum Genitorem D. Io. Dominicum Nouarium tanquam Iudicem primarum, & ſecundarum cauſarum plurium Terrarum Prouinciæ Baſilicatæ, & ita ego practicaui in cauſa Iacobi Cangiani pupilli, cum Marco Aurelio Baſſo in Regia Curia Amalphiæ.

Confirmatur autem huiuſmodi opinio ex illo ſimili,
3 quod Iudex a quo poteſt præfigere terminum ad proſequendam appellationem, in quo ſi eam appellans, non introduxerit appellatio remanet deſerta, *Guid. Pap. deciſ. 336. & 436. Amat. deciſ. Rot. Ferrar. 32.* vbi dicit iudicatum Iudicem, qui appellationem reiecit, poſſe appellanti præfigere terminum ad proſequendam appellationem, *Genuenſ. in praxi Cur. Archiepiſc. Neap. cap. 70. num. 5.*

4 Itaut ſi Iudex à quo aſſignato termino elapſo procederet in cauſa non diceretur attentare, iuxta *Romana Rota deciſ. apud Seraphin. deciſ. 335. part. 1.* per quam fuit dictum, quod termino deſignato ad appellationem proſequendam elapſo, ſi Iudex procedat, non dicitur attentare, refert, & ſequitur *D. Riccius deciſ. Cur. Archiepiſc. Neap. 50. num. 6. p. 4. qui meritò deciſ. 360. eadem par. 4.* fir-
5 mat Iudicem à quo poſſe mandare exequi ſuam ſententiam poſt lapſum terminum datum ad proſequendam appellationem.

Hic autem terminus debet eſſe competens, & iuridicus, itaut cum commoditate, & non præcipitanter per-
6 ſona priuilegiata, quæ elegit forum, poſſit adire Tribunal electum, vndè habenda eſt ratio longinquitatis, & diſtantiæ Regionis, temporis, puta ſi ſit hiems, vel æſtas, quo in caſu difficilius, & facilius iter arripitur, & ſimilia debent conſiderari, arbitrium enim Iudicis ſemper verſari debet circa iuſta, & æqua, alias ſi terminus datus non eſſet congruus habito reſpectu ad ſupradicta, ſi Iudex à quo illo termino elapſo procederet, adhuc acta eſſent nulla, cum idem ſit non dare terminum, vel illum dare tam breuem, vt quis ad deſtinatum locum, & Tribunal venire nequiret, nam licet quod tempus ſit ſtatuendum, remittatur arbitrio Iudicis, tamen determinare tenetur illud attenta qualitate negotii, temporis, regionis, & ſimilium, ita quod debet continere tempus, non adeò modicum, quod præbeat partibus
7 occaſionem ſe grauandi, & appellandi, quod de iure conceditur *Lanfranc. in praxi tit. de dilat. cap. 11. nu. 18. & 19.* vbi etiam Addit.

SVMMARIVM.

1 *Citatus, & ſi ſit priuilegiatus tenetur comparere, ex Rit. M.C. 230. qui an ſit in obſeruantia, vide n. 2.*

3 *Vaſſallus citatus in cauſa feudali coram Ordinario non tenetur comparere, ſic & de ſingulis, vt num. 4. adeò quod ſi reperiuntur condemnati, & tempore executionis docerent de eorum priuilegio non eſſent moleſtandi, num. 6.*

5 *Contumacia perſonæ priuilegiatæ contracta coram non ſuo Iudice, non facit indicium in ſuo foro proprio.*

ARGVMENTVM.

Priuilegiatus Fori electionis Beneficio citatus, num teneatur comparere ſuumque priuilegium allegare.

QVÆSTIO XVIII.

1 Regula affirmatiua deſumitur ex *Rit. Magn. Cur. V. 230.* vbi cautum eſt priuilegiatas perſonas citatas per Magnam Curiam comparere debere perſonaliter in dicta Curia allegaturæ, quidquid ipſis de iure competit ſuper declinatione fori, & ſic etiam ſcribunt ibidem *Conſtantinus Papa. & Carauit. num. 3.* vbi quod citati licet habeant priuilegium declinandi forum Iudicis citantis, tenentur tamen comparere, eorumque priuilegium allegare.

Quorum ſanè opinio poteſt fulciri ex illo iuris axiomate, quod citatus coram non ſuo Iudice, tenetur comparere ad ſuum allegandum priuilegium, *l. ſi quis ex aliena. ff. de iudic. l. 2. ſi quis in ius vocat. non iner. gloſſ. in cap. vnic. de inueſtit. inter marit. fact. Corſet. in ſuis ſingularibus littera I. verb. iuriſdictio, D. Ricc. in praxi reſol. 148. part. 2.* qui tamen tres diſtinguit caſus, immò ſi priuilegiatus per contumaciam non compareat, perdit ius priuilegij, valebitque ſententia contra eum lata, *leg. vno. ff. ſi quis ius dicenti non obtemper. DD. in cap. cum ordinem de reſcript. Alex. in ſchol. ad Bart. in cit. l. ſi quis ex aliena.*

Verùm *Afflictus noſter in conſtitut. Regni ſtatuimus no-*
2 *tab. 7. quæſt. 6. num. 18.* eſt in opinione, quod non obſtante allegato Ritu M.C. ſufficiat priuilegiatis perſonis habentibus fori electionem per procuratorem allegare fori declinatoriam, prout ipſius ſententiam eſſe in viridi obſeruantia, & Ritum allegatum receſſiſſe ab aula, refert *Battaglia in addit. ad Cyn. in leg. vnic. Cod. quando Imper. inter pupill. & vid.* vbi teſtatur numquam ſe vidiſse Ritum in Magna Curia in ciuilibus practicari.

Quam tenendo opinionem, non obſtat regula, quod citatus coram non ſuo Iudice, teneatur comparere;
3 nam iſta regula non eſt ſemper vera, inde quod vaſſallus citatus in cauſa feudali coram Ordinario comparere non tenetur, *Felyn. in cap. cum ordinem num. 8. de reſcript. Innocent. in cap. cæterum, num. 1. de iudic. Bald. de*
4 *inueſtitura in maritum facta num. 1* & ſcholaris citatus à Prætore, ſeu à non ſuo Iudice, nec tenetur comparere ad proponendam fori declinatoriam, *Dec. dict. cap. cum ordinem, per gloſſ. ibid. Rebuff. de priuileg. ſcholar. priuil. 154. nu. 2. Cochier. in tract. de iuriſd. in exemptos par. 2. quæſt. 6. n. 17. qui in d. quæſt.* latè tractat, num exemptus citatus coram Ordinario teneatur, ne comparere, & allegare ſuam exceptionem, de quo etiam *Rodriq. q. regul. tom. 2. quæſt. 83. art. 7.* prout perſona Eccleſiaſtica citata coram Iudice non ſuo, neque tenetur comparere ad allegandum priuilegium, vt notant *DD. in cap. bonæ memoriæ in fin. de elect. & in cap. fin. de appellat. Afflict. in conſtitut. Regni priuilegia, num. 5. latè Follet. in conſtit. Regni in tit. de Epiſc. & Cler. c. item ſi aliquis, Gramat. deciſ. 29. num. 4. & 5. Guid. Pap. deciſ. 450. Scaccia in tract. de Iudic. part. 1. cap. 11. num. 45.* vbi meminit de quadam Bulla Papæ Martini, qua hoc idem diſponitur plenè *Cabed. dec. Luſit. 26. p. 1. Cardoſ. in prax. iud. & Aduoc. in verbo citatio, num. 19. Sanchez de matrim. lib. 7. diſput. 33. num. 23.* cæteruam DD. cumulans iuxta morem *Graſſ. in tract. de effect. cler. effect. 1. num. 448. cum ſeq. firmans 452.* vt ſimiles perſonæ citatæ coram non proprio Iudice, & non comparentes, non poſſint tanquam contumaces puniri, *ex Io. Andr. Butr. & Abb. in c. ſi diligenti de foro compet. Bal. in l. generaliter la 2. C. de epiſcop. & cler. Clar. in §. fin. q. 36. nu. 3. & 4. Niger. in c. Regni 94. num. 11. Maccabrun. conſ. 44. nu. 5.* & alii qui penes ipſum videri poſſunt, quibus addo *Barboſ. in l. ſi quis ex aliena num. 11. ff. de iud. & D. Ricc. dec. Cur. Archiepiſc. 136. p. 4.* vbi refert
5 deciſum in dicta Curia contumaciam perſonæ priuilegiatæ contractam coram ſuo Iudice non facere indicium in ſuo proprio foro.

Adeò quod ſi reperiantur condemnati, & fuerunt capti, & Iudex vellet mandare executioni pœnam, & ipſe tempore executionis docerent de eorum priuilegio non poſsent moleſtari, & eſsent omninò dimittendæ, *Bald. in leg. generaliter, col. 2. C. de Epiſc. & cler. Caſtrenſ. in auth. ſtatuimus, nu. 3. C. eod. tit. Cepoll. conſil. 11. nu. 17. &*

18. pul-

18.*pulchrè Marſil.ſingul.691.Foller.in pract.crim.in verbo a udiantur excuſatores nu.38. cum ſeq. Vrſil. ad Afflict. de c.2.num.2.Decian.in tract.crim.c.9.num.61. Auendan. de exequ.mandat.c.22.num.2.Bertazzol. conſ.105. & alibi libr.1.Farinac.alios congerens in ſua pract.crimin. q.11. num.43.plenè Caroc.in tract.de except.q.3.except.22.nu.2.* vbi quamplures ad id citat concordantes, & ita Ego practicaui in cauſa Io.Felicis Salormini, cum Iuliano Philadoro de anno 1625. & iterum in cauſa Angeli Antonij Melluſi cum hæredibus Hettoris Mateloſi in anno 1626.

Et redeundo ad articulum principalem aduertas, omnino ſtatim citatione facta perſonas priuilegiatas deberè comparere ſiue per Procuratorem, ſiue perſonaliter allegando eorum priuilegium, & inſtando pro remiſſione cauſæ, alias valebit iudicium, ex notatis per *Ludouiſ.deciſ.Rot.Rom.43. num.3.* vbi firmauit, quod licet minor non poſſit trahi ad iudicium extra patriam, tamen vbi non allegauit declinatoriam, nec inſtetit remitti cauſam valebit iudicium,& tenebunt acta, ex doctrina noſtri *Afflicti* qua vtitur *in conſt. Regn. lib.1. rub. 37.num.38.*

S V M M A R I V M.

1 *Terminus debet dari miſerabilibus perſonis, ad verificandum ſe tales, vbi negatur, vide num.5. & declara, vt num.15.*
2 *Habilitas perſonæ requiritur in iudicio etiam in præſentatione iuriſpatronatus, & amplia, vt n.3.*
4 *Exceptio illegitimitatis perſonæ nunquam reſpuitur.*
6 *Qualem quis ſe facit, talem ſe probare debet, & qualis debeat eſſe iſta probatio, nu.7.*
8 *Excipiens de non numerata pecunia probare debet.*
9 *Conſanguinitas eſt probanda, vbi petitur compromiſſum.*
10 *Vendicanti feudum ex pacto, & prouidentia incumbit onus probandi deſcendentiam à primo acquirente.*
11 *Agens vti procurator debet probare mandatum.*
12 *Agens vti hæres talem ſe probare debet.*
13 *Allegans ſeruitutem probare illam debet.*
14 *Mulier agens hypothecaria contra emptorem bonorum mariti, quod non ſuperſint alia bona, debet probare.*
16 *Notorium non indiget probatione, nec ſubiacet regulis iuris, num.20.*
17 *Impedito tempus appellationis non currit, quando proteſtationes interuenerunt, niſi impedimentum eſſe notorium num.18.*
19 *Excommunicationis declaratio quando fieri poſſit non citata parte.*
21 *Statutum reijciens omnes exceptiones, non dicitur eijcere notoriam.*
22 *Exceptio notoria admittitur aduerſus cenſum Bullarem.*

ARGVMENTVM.

Priuilegiatis perſonis eligentibus Forum, ſi opponatur, quod tales non ſint quid agendum.

QVÆSTIO XIX.

1 SÆpè numero accidit, vt poſt electionem factam à priuilegiatis perſonis opponatur per partem aduerſani, quod tales non ſint, ideò opportunum viſum eſt hic explanare, quidnam agendum ſibi vbicumque ſimilis caſus euenit in facto.

Regula igitur, ſit, quod ſi iſtis perſonis, tempore quo electionis fori beneficio vti intendunt à parte aduerſa opponatur, quod tales non ſint, debet impartiri breuis terminus ad verificandum ſe tales, qui terminus vtriq; parti erit communis, *Afflict.in conſt. Regni ſtatuimus, nu. 37.verſ.ſecundo quæro, Curanit.in Rit.M.C.V.233.num.5.* quem refert, & ſequitur *Annotat.ad ſtatut.Parm.in rubr. de rat.ſummar.red.miſerab.perſon.verſ.debet tamen*, meminit pariter *Muſcatell. in prax.S.C.gl.competentes, nu. 79.* qui ad id allegat *tex.in l.non ignorant. C.qui accuſ.non*
2 *poſſ.* vbi cautum eſt in iudicio eſſe docendum de habilitatę perſonę, ad cuius ornatum videndus eſt *D.Ricc.collect.deciſ.collect.* 306. qualitas enim perſonæ priuilegiatæ ante omnia conſtare debet, *Caſtill. deciſ.48.nu.11.p. 1.Viſcont.in addit. ad Franch.dec.294. in nouiſſimis,* vnde materia iuriſpatronatus quis habilis iudicādus eſt tempore præſentationis, nec prodeſt habilitas ſuperueniens *Rota deciſ.69.p.3.lib.1. Seraph.dec.1234.num.1.Antonin. variar.reſol.lib.1.c.19. Campanil.in diuerſ.iur.canon.rub. 11.c.13.nu.461.D.Ricc.in praxi reſol. 166.p.1.in magn.*

3 Quæ quidem habilitas eſt neceſſaria non ſolùm in iudicio ordinario, *l.ſi quæramus, ff.de teſtam.* vbi colligitur, quod in primis quærendum eſt de perſonis, ne alias totum iudicium reddatur eluſorium, & nullum, cum defectus inhabilitatis perſonæ in iudicio comparentis reddat actum retro nullum, *Vant.in ſuo tract.de nullit.in rubr.quis poſſit dicere de nullitate nu.44.Ludouiſ.deciſ.223 ſub nu.3.* ſed etiam deſideratur in iudicio ſummario, vt docet *Bart.in l.2.num.3. C.de edict.Diu.Adrian.tollend. Neuizant.* qui alios congerit *conſ.16. Muſcatell. in prax. S.C.gloſ.comparens nu.1. & 2.Ludou.deciſ.294.* vbi etiam Additio alios citat concordantes *Menoch.in tract.de recuper.poſſeſſ.remed.15. num.272. Sccac.in tract. de iudic. cauſ.ciuil.lib.1.c.11.q.1.num.24.Maſtr.recenter deciſ.258 num.2. part.3.* latiſſimè *D.Ricc.deciſ.Curia Archiepiſcop. 324.part.4.Marta conſil.86.num.2.* vti ſimiliter neceſſariam eſſe in iudicio exequutiuo aſſeuerant *ex Neuizant. conſ.18.nu.3.Cartar.deciſ.32.& Galleſ.in tract.de obligat. in form.Cam.q.1.p.4.* vbi loquitur de executione inſtrumenti obligatorii in forma Cameræ addo *Rotam deciſ. 76.ſub nu.6.inter impreſſ.penes Zacchiam de oblig.Camer. & Rot.deciſ.28.nu.4.p.2.in recent.*

In omnibus enim iudiciis tàm ciuilibus, quam criminalibus, tàm poſſeſſorijs, quàm petitoriis ante omnia perſonæ requiſitæ plenè inquirenda,& diſcutienda ſunt, *l.licet, C.de procur.l.non ignorat.l.penult.& l.fin.C.de his, qui accuſ. non poſſ.l.quoniam Alexandrum. C.ad l.Iul. de adulter.Iaſ.in rubr.qui admitt.& ibi Dec.n.30.& ſeq.* cum aliis quos modernè conſarcinat *Marta conſ.86. nu.1.* & ad materiam *Zanger.in tract.de except.cap.8.p.2.*

4 Ita quod & ſi vigeat ſtatutum, vt aduerſus inſtrumentum publicum minimè admittatur exceptio: tamen non per hoc poteſt reſpui exceptio illegitimitatis perſonæ, puta quod non ſit hæres, quod non ſit Procurator, quod ſit Monacus, quod ſit minor, quod ſit excommunicatus &c. vt poſt plures quos de more cumulat, ait *Graſſ.in tract.de except.ad materiam ſtatuti except.4. Cumia ſuper rit.Sicil.c.16.nu.53.Burg.de laudim.p.3.inſpect. 40.num.41.* & nouiſſimè poſt hæc ſcripta viſus. *Ant. de Virgilio in ſpecial.tract. de legitimat.perſon.in prælud.* vbi *num.2.* ſcribit, quod oppoſita exceptione illegitimationis perſonæ aduerſarius, tàm in cauſis ordinarijs, quàm in ſummariis, & executiuis tenetur habilitatem,& legitimationem perſonæ plenè probare, & ipſa non legitimata adulteriora procedi non debet, ex traditis per *Franch.deciſ.692.Viſcont.in ſuis concluſ. in verbo qualem quis ſe facit*, quinimmò ſi non fuerit oppoſitum de exceptione legitimationis perſonæ Iudex ex officio debet inſpicere an perſonæ in iudicio comparentes ſint legitimæ, *Zabarell.conſil.72 Rim.Iun.conſ.494. num.20. lib.5. Decian.conſ.37.nu.64.lib.3.Cartar.deciſ.33.n.8.& Graſs. alleg.except.4.nu.6. D.Ricc.d.deciſ.324.nu.4. p.4.* vbi alia cumulat in materia legitimationis perſonarum.

5 Quare tutò firmare poſſumus, quod priuilegiatus agens ad beneficium electionis fori debet probare ſe eſſe talem ad effectum conſequendi huiuſmodi priuilegium, nec ſatis de priuilegio docuiſſe cenſetur aſſerendo ſimpliciter ſe eſſe priuilegiatum, ita vt in aduerſarium onus probandi contrarium reiiciatur, & ita dicebam in cauſa Natalis Iuliani pupilli in anno 1625. ſicque in terminis noſtris me allegando ſequitur *D.Ricc. deciſ. Curia Archiep.77.nu.17.in fin.p.4.*

6 Cuius quidem dicti eſt ratio fundata in vulgata iuris regula, vt qualem quis ſe facit pro fundamento ſuæ intentionis talem ſe probare debeat, & fundamentum

ſuæ

Digitized by Google

ſuæ vnuſquiſque probare teneatur, *l. quod aſſeuerat. Cod. de probat. l. 2. & l. in exceptionibus, ff. eod. tit. cap. inter dilectos de fide inſtrument.* pleniſſimè multa huius farinæ cumulans *Ludou. in concl. 14. Carau. ill rit. 294. col. 1. Maſcard. de probat. concluſ. 1244.* vbi latè ad plures infert quæſtiones firmans in eodem *tractatu q. 1. num. 12. in fin.* quod probatio conſueuerit appellari anima proceſſus, quia reſpicit victoriam, & deciſionem cauſæ, & ſecundum *Bal. in c. quia propter nu. 2. de elect.* dicitur nauicula, qua iudicium ducit ad portum, omniſque iuſtitiæ fori contentioſi pendet à probationibus, *Coſta in tract. de retrotract. pag. mihi 198. nu. 3.*

7 Et hæc probatio debet eſſe plena, & ſolemnis, *Alex. conſ. 147. vol. 6. Grattan. deciſ. 114. num. 18.* & ſecundum *Decian. conſil. ſiue reſponſ. 24. num. 61. lib. 1.* probatio actoris debet eſſe certa, & concludens, non autem dubia, & incerta, neque ſufficit, vt concludat per poſſibile, ſed per neceſſe, & quilibet tenetur probare fundamentum intentionis ſuæ, ſiue affirmatiuam, ſiue negatiuam, *Bertr. conſ. 75. num. 4. lib. 2.* vbi dicit, quod fundamentum intentionis venit in omnibus actionibus probandum, quod procedit, ſiue quis agat, ſiue excipiat, ſiue aſſerat, ſiue deneget, *Dec. in l. ſi emancipati, colum. 2. C. de collat. Cocchiran. deciſ. 181. num. 8. & probatur in l. 2 ff. de procurat.* ſequitur *Cranet. conſil. 226. nu. 8.* vbi tradit, quod tam actor, quam reus tenetur probare ſuam intentionem, vnde reus abſoluitur actore non probante, quamuis reus ſit vir nequam, & actor ſit vir probus *Iaſ. in l. qui accuſare, num. 5. vbi Alciat. num. 17. & Dec. n. 6. C. de edend. Menoch. de arbitr. iudic. caſu 92. num. 8. vbi num. 16.* dicit hoc habere locum etiam in cauſis beneficialibus, prout etiam tenet *Cranett. in conſ. 104. in fin.* allegans enim dicenſque aliquid id probare debet, iuxta *gloſ. in cap. non eſt de conſuet. in 6. & in clem. vnic. de reſtitut. in integrum, Felyn. in cap. cum dilectus col. penult. de accuſ. late Marſil. in l. 1. §. ſi quis dicatur num. 4. ff. de quaſtionib. abunde Maſcard. de probation. concluſ. 88.* vbi ad plura ex hoc infert, vt apud eum videri poteſt, vnde *in Rota Romana teſte Mohedano in deciſ. 1. de exception.* fuit

8 deciſum coram R.P.D. Epiſcopo Aquenſ. 20. Decembris 1538. quod excipienti de non numerata pecunia contra obligationem in forma Cameræ incumbit onus probandi ſuam exceptionem, quod ego practicaui in cauſa Clerici Diomedis Martellini Capuanæ Diœceſis.

Hinc enim videmus, quod ſtante ſtatuto, vt cauſæ conſanguineorum compromitti debeant vſque ad ta-

9 lem gradum, vt in Regno noſtro eſt ſancitum per *pragmaticam odia litium de compromiſſis*, qui petit compromiſſum tamquam conſanguineus in illo gradu talem ſe probare debet, *Abb. in cap. tua nos notab. 2. de conſang. & affin. Dec. conſ. 221. Alex. conſ. 82. lib. 2. Alciat. de praſumpt. reg. 1. praſumpt. 28. nu. 1.* & hinc excipienti contra habentem fundatam intentionem incumbit onus probandi ſuam exceptionem, vt deciſum *in Rota Rom. refert*

10 *Mohed. in deciſ. 1. de except.* & hinc vendicanti feudum ex pacto, & prouidentia incumbit onus probandi deſcendentiam à primo acquirente, *D. Regens Tapia Marchio Belmontis deciſ. ſupremi Senatus Italia 2. art. 1.*

11 Hinc agens vti Procurator debet probare mandatum, vt latè poſt alios quos allegat habetur per *Maſc. de prob. concl. 107. & concluſ. 975. & nouiſſimè tradit D. Ricc. in deciſ. 149. part. 2.* vnde meritò Curia Archiepiſcopalis Neapol. iudicauit, quod opponens reſcriptum eſſe ſubreptium teneatur probare, tradit idem *D. Ricc. in deciſ. 108. p. 1.* & fuit dictum in vna Ciuitaten. Conſt. Cappellaniæ 20. Februarij 1589. coram Seraphino, deinde Cardinali Illuſtriſſimo.

12 Et huc ſpectat, quod volens agere tanquam hæres, vel filius probare prius debet ſe hæredem, vel filium eſſe, *Menoch. de retinen. poſſeſſ. d. remed. 3. num. 164. Pariſ. conſ. 112. num. 240. lib. 2. Socin. Iun. conſ. 86. num. 74. lib. 2. Dec. allegat conſ. 321. nu. 2. D. Ricc. d. deciſ. 77. num. 12. p. 4. Marta* qui plures conſarcinat *conſ. 86. nu. 3.* non enim ſufficit in libello dicere ſe eſſe pupillum, aut infirmum, niſi probet ſe talem neceſſe eſt enim, vt quidquid in libello enunciatur probetur *Dec. conſ. 60. nu. 2. Cacheran. dec. 171. n. 6. in fin. & dec. 108. nu. 9.* vnde dicens, beneficium cadere ſub indulto excedere 24. duc & debere expediri nouam prouiſionem tenetur probare. *Mohed. deciſ. Rot. Roman. de praben.* & allegans ſeruitutem illam probare debet, vt eſt communis opinio de qua *Berous conſ. 65. nu. 157. vol. 1.* & alii apud *D. Ricc. deciſ. Cur. Ar-*

13 *chiep. 28. p. 3.* vbi ait alleganti ſeruitutem itineris non ſufficere verificare quaſi poſſeſſionem ad effectum probandi dictam ſeruitutem in petitorio.

Hinc in cauſa Elionoræ de Otranto interrogatus reſpondi, latè quod onus probandi incumbat mulieri, renunciauit hypothecæ agenti contra emptorem bonorū

14 mariti hypothecaria, quod marito non ſuperfluerent alia bona, de quibus ſibi conſuli poſſit, vt habetur per *Caſtr.* qui dicit non habuiſſe in facto, in *l. Mania, §. fundus nu. 4. ff. ſ. lut. matr.* quem refert, & ſequitur *Gutier. de iuram. confir. p. 1. c. 20. nu. 20. & ſeq.* & hinc nouiſſimè *Phabus in deciſ. Rot. Luſit. 76. nu. 4.* dicit, quod qui ſe fundat in tempore, non poterit obtinere, ſi in indiuiduo de illo tempore non probet, vt etiam *tenent ibi DD. in l. cum te minorem, C. de probat. Bar. in l. non ſolum, §. ſed vt probari, ff. de non. oper. nunt.* cum aliis per *Iaſ. in rub. C. qui admitti nu. 7.* in tantum quod probare oportet, nec ſufficit dicere *Gloſ. recepta in l. 1. in princ. ff. ſi quadrup. pauper. c. dilecti de except. Iaſ. in l. ſi prius nu. 97. ff. de non. oper. nunciat. Felyn. in c. cum dilectus n. 6. de accuſat. Pariſ. conſil. 115. nu. 5. vol. 1. Menoch. de recup. poſſ. rem. 1. nu. 178.*

15 Animaduertendum tamen eſt, vt id, quod diximus de perſonis priuilegiatis eligentibus forum debere probare ſe eſſe tales, non eſt intelligendum, vbi hoc eſſet notorium, quia tunc non erit opus probatione, iuxta *gloſ. in clem. appellanti in verſ. alias ac appellat.* illam ſequuntur communiter *DD. Io. Andr. Imol. Cardin. & Domin. in cap. cond. de appellat. in 6. Angel. in l. neceſſarijs nu. 5. ff. de acquir. hared. Bald. in l. cum fratrem. col. 3. C. de his quibus vt indign. Cephal. conſ. 75. nu. 46. vol. 1. Alex. conſ. 226 col. 3. vol. 6.* quos refert, & ſequitur *Maſcard. de probat. concluſ. 88. nu. 50.* & ita dicebam in cauſa Notarij Petri Iacobi Razzij, & Marcelli Filatij in anno 1625. quoniam notorium non indiget probatione, & qui illud deducit

16 releuatur ab onere probandi, *Bald. conſ. 229. nu. 5. vol. 1. D. Ricc. d. deciſ. 77. num. 19. p. 4.* & ſufficit illud allegare, *Antonin. var. reſol. lib. 2. c. 40. nu. 9.* annuens, conſuetudinem non egere probatione, ex *Bald. in l. filiusf. §. veterano, ff. de offi. procur. Cranett. conſ. 127. nu. 9. Rim. Iun. conſ. 266. nu. 22. vol. 3.* & hinc in facto dicebam in cauſa Venerabilis Monaſterij S. Io. ad Carbonetum, cum Venerabili Monaſterio Reginæ Cœlorum Ciuitatis Neapolis

17 regulam illam impedito tempus proſequendæ appellationis non currere *Bal. in c. ex parte col. 3. extra de appell. Tiraq. de retract. conſang. §. 35. gl. 4. n. 9. in fin. Seraph. dec. 300. num. 5. vol. 2. Boer. deciſ. 247. nu. 24. Veral. dec. 13. p. 2. Magon. deciſ. Lucenſ. 49. n. 2.* quę eſt vera vbi proteſtationes plures nempe duæ intercederent tempore impedimenti, vt per *Alex. conſ. 19. col. 2. vol. 1. & conſ. 49. col. 2. Cacher. dec. 12. vbi latiſſimè per tot.* non procedere, quam

18 impedimentum aliunde detegitur, vel eſt notorium, cum tunc proteſtationes non ſunt neceſſariæ, iuxta tradita per *Afflict. deciſ. 50. n. 5. Vant. de nullit. ex defect. iuriſd. ordin. nu. 117. 136. & 166. Verall. dec. 73. p. 2. Boer. 40. nu. 7. Creſcent. dec. 5. nu. 2. de except.* vnde licet excommunicationis declaratio fieri debeat parte citata ad dicendum cauſam, quare debet declarari excommunicatus,

19 alias eſt nulla *Gl. in clement. praſenti in verb. conſtiterit de cenſib.* vbi etiam *Abb. Felyn. plenè c. Rodulphus de reſcript.* de quo pariter in Curia Archiepiſcopali huius Ciuitatis habemus Ritum 3. tamen id non eſt neceſſe, quando declaratio fiat ſuper exceſſu notorio, *c. peruenit. il 1. de appell. Genuenſ. in praxi Curia Archiep. Neap. c. 13. nu. 16.* vbi tamen declarat procedere, dummodo certum ſit, non poſſe competere aliquam iuxtam excuſationem ex doctrina *Felyn. loc. ſupr. cit.* notorium inquam non ſubiacet

20 regulis iuris communis, *Pariſ. conſ. 1. nu. 37. vol. 1. Burſat. conſ. 225. nu. 12. lib. 2. Rim. Iun. conſ. 16. nu. 29. vol. 4.* quos cum aliis recollegit *Graſſ. in tract. de except. c. 5. nu. 3.* quo in loco firmat ſtatutum reiicientem omnes exceptio-

21 nes non cenſeri reijcere notoria, & manifeſtas, *Abb. conſ.*

conſ.4.lib.1.Dec.conſ.49.nu.2.Franc.Marc.dec.208.nu.1. Menoch. de præſump.lib.2.præſump.48.nu.2.Milanen.dec. 8.n.25.& 33.lib.2. ita vt illam admitti aduerſus execu-
22 tionem cenſus iuxta formam Bullæ tenuit *Intrigliol. in commen.ad eandem Bull.q.19.* dummodo tamen conſtet ex inſpectione inſtrumẽti Bullaris, *vt per Graſ.loc.cit.n.4*

S V M M A R I V M.

1 *Aſſertio facta animo deliberato nihil probat.*
2 *Verba narratiua non inducunt diſpoſitionem.*
3 *Sanitas mentis non probatur ex Notarij aſſertione, & in quibus nec aſſertioni Notarij ſtetur, nu.4.*
5 *Notarius dicitur perſona egregia, & oraculum veritatis.*
6 *Notario creditur in eis, quæ pertinent ad eius officium.*

A R G V M E N T V M.

Notarij aſſertio in procurationis inſtrumento ſcilicet (talis Vidua, & talis pupillus &c.) an ſufficiat, ita vt non requiratur alia probatio ad verificandum ſe eſſe tales, quales eſſe negatur per aduerſarium.

Q V Æ S T I O XX.

REgulariter ſtilus Notariorum eſt, vt quoties conficiant procurationis inſtrumenta ſoleant ibi apponere hæc verba videlicet. (Talis vidua, talis pupillus, talis virgo, &c.) fecit conſtituit ſuum Procuratorem talẽ in forma, &c ac etiam cum poteſtate iurandi perhorreſcentiam, & forum declinandi, ſeu eligendi; quare poſset dubitari, ſi huiuſmodi aſsertio Notarij inſtrumento procuratoris facta opituletur, ita vt non ſit neceſsaria alia probatio ad verificandum ſe eſse tales, ſi negetur, & opponeretur, non eſse tales vt ſupra in præcedenti quæſtione locuti ſumus.

In cuius articuli reſolutione quidquid dubitare videatur *Muſcarell. qui in ſua praxi S.C. gloſ. competens nu. 84.* adductis nonnullis fundamentis pro, & contra relinquit cogitandum.

1 Ego firmo regulam, & præfata aſsertè minimè ſit ſufficiens ad verificandum id, quod negatur a parte aduerſa, quoniam ſimilis aſsertio facta per Notarium eſt enunciatiua, & mente deliberata carere præſumitur, nec principaliter ad illum effectum prolata dici poteſt, & ideò minimè probat, vt poſt plures quorum doctrina vtitur demonſtrat *Vaſq. lib.1. ſuarum controuerſ. iur. cap. 30. nu 8. & habemus tex. in l. ex his, C. de teſtam. milit. & in cap. ſi Papa de priuil. in 6. cum pleniſſimè traditis per Genuam in ſuo ſpeciali tract. de verb. enunciat.*

2 Sicuti verba narratiua ſuper contingentiam facti non inducunt diſpoſitionem, nec licet ab eis arguere *Diaz. reg. 781. Guttier. pract. q. lib.3. q.7. nu 61.* nec plenam probationem efficiunt, niſi proferantur principaliter propter ſe, *Maſcard. de prob. concl. 622. Menoch. de præſumpt. lib.3. præſumpt.133. in princip. Pereira de nomin. emphyt. q.1. à num.47. Caſtill. quotid. quæſtio. lib.1. cap.26. num.76. Card. Tuſc. concl. 81. lit. V,*

Vltra quod præſumendum eſt, Notarium non cognoſcere illas perſonas, quæ quidem falsò ſic appellari ſe facere poſsent, & eueniret abſurdum, vt ex eorum ſimplici aſsertione commodum priuilegij (cum illud non habeant) conſequerentur, quinimo obſtaret, nam viderentur deponere in facto proprio, quod iura abhorrent.

3 Et confert pro corroboratione illud ſimile, quod vbi
Notarius in teſtamento aſserit teſtatorem fuiſse ſanę mentis, non per hoc probatur ſanitas mentis, niſi aliter conſtet *Marſil. in l. 1. §. ſi quis dicatur num.4. ff. de quæſtion. quem refert & ſequitur Barboſ. in collectan. ad ius canonic. collectan. ad cap. cum dilectus num.8. de ſucceſs. ab inteſtato, & vide Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib.2. tit.15 nu.17. Dilect. de ars. teſtand. tit.1. caus.6.* prout nec creditur Notario aſserenti in inſtrumento totam Vniuerſi-
4 tatem, & Collegium interueniſse, *Maſcard. de probat. concl. 2095. nu.24.* vbi etiam quod nec creditur Notario aſserenti ad ſindici conſtitutionem duas partes Vniuerſitatis adfuiſſe, ex *Feder. de Senis, Card. Alex. & alij,* quos ibi allegat concordantes, quamuis contrarium nouiſſimè affirmet *Ramonius conſ. deciſ.87. nu.21.* prout Notario dicenti in inſtrumento fuiſse decretum interpoſitum, nec adhibetur fides, *Benintend. deciſ.2.* quem refert, & ſequitur *D. Ricc. deciſ. Curiæ Archiep. 32. p.3. nu.5. vbi num.6.* pariter firmat aſsenſum non probari ex verbis Notarii, ex *Afflict. in c.1. col.4. de alien. feud. Frec. in tract. de ſubfeud. lib.1. q.25. Garſia deciſ.27.* quod habui in facto in cauſa Melchioris de Suſanna, cum hæredibus quondam Lucæ Antonii Malatacchæ de anno 1624. & iterum in anno 1626. practicaui in cauſa Ludouici Nardiſij, cum Marco Aurelio Spataſora.

Licet Notarius dicatur perſona egregia, & magna fide digna, vt poſt antiquiores notauit *Barz. dec. Bonon. 50. nu.9.* annuens, quod creato Notario, quodammodo dicitur creatum oraculum veritatis, & regulariter pro eo ſemper eſt præſumptio, *c. audientiam de præſcrip. DD. in l. cum precibus. C. de prob.* ita vt illius teſtimonium optimum cenſeri, & aliis præualere ſcribit *Menoch. conſ. 92. nu.88. affirmans in tract. de arbitr. iudic. lib.2. cap.9. nu. 6.* Notariis plenam eſse adhibendam fidem, ſequitur *Gabr. conſ.42. col.3.* cum illis credatur in his, quæ pertinent ad eorum officium, *l. apparitores, C. de exact. tribut. l. ſi quis decurio, C. de falſ. Bar. in l. ſi librarius colum.1. de reg. iur. Ruin. conſil.159. col.7. nu.19. lib.3. quos nouiter recollegit Chriſtopher. Martius deciſ. Rotæ Senenſ. examinat. 9. num.17.* & ſi ſecus in his, quæ ſunt extra officium, nouiſſimè *Marta conſil.44. nu.22.*

Inde Notarii declarationi ſtandum eſse cum dubitatur, quid teſtator ſenſerit, conſuluit *Calcan. conſ.48. num. 21. & poſt eum Camill. de medic. conſil.95. num.114. & Ramonius conſ. deciſ.87. num.21.*

Quemadmodum Notario atteſtanti ſcripturam eſse publicam credi voluit Rota Romana apud Illuſtriſſimum Cardin. Caualerium *deciſ.640. num.5. qui in deciſ. 544. num.4.* firmauit credi pariter Notario circa ea, de quibus fuit rogatus, quod etiam ſcripſit Illuſtriſſimus Card. Mant. *deciſ. eiuſdem Rotæ* 302. vnde ſecus in his, quæ non fuit rogatus, vt per *Menoch. de præſumpt. lib.2. præſumpt.79. nu.7. & Mar. Anton. variar. reſolut. lib.3. cap.1. num.41. qui c.44. lib.1. nu.2.* voluit Notario atteſtanti de re non viſa tempore inſtrumenti non credi, ex *Iaſ. in l. ſingularia num.50. ff. ſi cert. pet. Marſil. ſingul.462. Maſcard. de probat. concl.1096. nu.9. & alibi Rota diuerſ. deciſ.248. num.1. part.1.*

Vnde in facto conſultus dicebam numerationem pecuniæ requiſitam in contractu cenſus iuxta vulgatam Pii V. Bullam non probari ex ſimplici atteſtatione Notarii, qui minimè vidiſse pecuniam, & illam fuiſse numeratam coram ipſo, & teſtibus tempore inſtrumenti aſserebat, tunc enim numeratio probatur per atteſtationem Notarii, vbi atteſtatur de numeratione facta coram ipſo, & teſtibus, vt pluries cenſuit Rota Romana, & præcisè apud Ludouiſium deinde ſanctiſſimum *deciſ.157. num.6.*

Sed Notarius quam fidem faciat tanquam Notarius, vel tanquam teſtis declarat *Valaſcb. deciſ.89.*

Et per has viginti quæſtiones, ſit impoſitus finis huic primæ Sectionis ad laudem, & gloriam Omnipotentis Dei, eiuſque Sanctiſſimæ Matris. Amen.

Finis primæ Sectionis.

SECTIO

Digitized by Google

SECTIO SECVNDA.

IN QVA PERSONÆ PRIVILEGIATÆ huiuſmodi Electionis, & variationis Fori beneficio gaudentes recenſentur.

SVMMARIVM.

1 *Genus regulariter includit omnes ſpecies, etiam ſi in vna ſpecie maior ſit ratio quam in alia.*
2 *Miſerabiles perſonæ dicuntur illæ, quas ad miſerandum natura nos inducit.*
3 *Miſerabiles perſonæ, quænam expreſſè à iure vocentur.*
4 *Iudicis arbitrio relinquuntur, quæ ſub certa regula claudi non poſſunt.*
5 *Filius non ſolum ex cauſis enumeratis in Auth. vt cum de appellat. cognoſ. §. aliud quoque capitulum exhæredari poteſt, ſed etiam ex ſimilibus.*
6 *Donationes factæ non ſolum reuocantur ex cauſis à iure expreſſis, ſed etiam ex ſimilibus.*
Moniales exire poſſunt à Monaſterio non ſolum ex cauſis conſideratis in Bulla Pij V. ſed etiam ex ſimilibus, ibidem.
7 *Vbi eadem eſt ratio, ibidem eſt ius, & n. 8. & 9.*
10 *Inſtrumenta confecta per Notarios vaſſallos fidem non faciunt, & amplia vt nu. 11.*
12 *Argumentum de ſimilibus ad ſimilia valet.*
13 *Simile facile tranſit ad idem, licet regulariter non ſit idem.*

PRAEFATIO.

1 QVoniam ſub genere includuntur omnes ſpecies, *l. omnes, vbi Angel. notat, Cod. de præſcript. 30. annor. l. ſemper, ff. de reg. iur. Anton. Maceraten. var. reſolut. lib. 1. reſolut. 33. nu. 2. vbi nu. 3.* intelligit verum eſſe, etiam ſi in vna ſpecie maior ſit ratio quam in alia, *per text. in l. 1. §. quod autem, ff. de aleatorib.* ſequitur *Surd. deciſ. 255. num. 30. & conſ. 359. num. 19.* meritò antequam ad ſpeciem ſcilicet ad ſingularum priuilegiatarum perſonarum enumerationem deſcendere videar de genere prius tractando loco præludi apponere arbitratus ſum hoc declinandi forum priuilegium tam vigore *l. vnic. C. quando Imper.* quam *Conſtit. Regni ſtatuimus de magiſtr. iuſtit.* miſerabilibus perſonis competere.

2 Quæ quidem appellantur omnes illæ, quarum natura propter fortunæ iniuriam nos mouet ad miſerandum, *Azor. in ſumm. C. quando Imper. inter pupill. & vid. Scaccia in tract. de appell. q. 7. num. 138.* & dicuntur miſerabiles, quaſi miſeria habiles, iuxta *Iſidori ſententiam lib. 10. ethimologiarum*, & vigore *text. in cap. ex parte*, ibi, ipſius miſeriæ miſerandum *de clerico ægrotant. Rebuff. in conſt. Franciæ tract. de prouiſ. art. 3. gl. vlt. nu. 15.*

3 Harum autem aliquæ à iure expreſſis ſic vocantur verbis, vt ſunt pupillus, vidua, & morbo diuturno fatigatus, vt ſanè hos miſerabiles eſſe declarauit *Imperator in nuper alleg. l. vnic.* vnde Iudicis arbitrio relictum non eſt, an ij dicantur miſerabiles, iuxta *Socc. ſententiam in c. ex tenore de for. compet.* quam commemorat *Couarr. pract. qq. c. 9. num. 3. in fin.* non enim dicitur arbitrarium Iudicis, quod certo iam iure diffinitum eſt, vt refert *Menoch. de arbitr. Iudic. q. 14. lib. 1.*

Aliæ verò perſonæ (vltra enumeratas) quæ paſſim à DD. inter miſerabiles reponuntur Iudicis arbitrio remittuntur, prout in hoc caſu intelliguntur illa verba *d. l. vnic.* ibi, Aliæ iniuria miſerabiles, & expreſſè habetur per noſtram *conſtit. Regn. ſtatuimus*, vbi priuilegium electionis fori conceditur perſonis miſerabilibus, nullis expreſſè in ſpecie nominatis, prout in *d. l.* ſancitum fuit de pupillo vidua, diuturnoque morbo affecto, & ſic de iure communi loquuntur *Bart. & Bal. in d. l. vnic. Dec. in auth. præterea, C. vnde vir. & vxor. Oldendorp. in tract. de iure ſing. in tit. de priuil. miſerabil. Innoc. in c. ſignificantibus de offic. deleg. Ripa in l. ſi conſtante, ff. ſol. matr. nu. 30. Alc. in l. hac adiectio num. 7. ff. de verb. ſign. Guid. Pap. deciſ. 556. Annot. ad Statut. Parm. in tit. de ratione ſummaria reddenda miſerab. perſ. verſ. & quod arbitrarium ſit, Trentacinq. var. reſ. lib. 2. de cu. reſ. 2. num. 25. Caſtil. controuerſ. iur. lib. 3. cap. 25. num. 19. Greg. Lop. in l. 48. in gl. magna poſt med. tit. 6. p. 1. Perez in l. 13. tit. 3. lib. 2. & leg. 1. tit. 1. lib. 3. ord. Menoch. conſil. 479. num. 5. Cabed. deciſ. Luſit. 54. num. 9. p. 1. Pariſ. de reſign. benef. lib. 5. q. 6. num. 136. Bouad. in ſua polit. lib. 3. c. 14. num. 75. Viuius in ſilua comm. opin. concl. 61 nu. 4 Bernard. Gren. ad pract. Imper. Camer. lib. 1. concluſ. 1 conſider. 1. num. 2.* & alii omnes, qui vnanimi voto affirmant vltra expreſſos à lege arbitrio Iudicis remitti, quænam dicantur miſerabiles perſonæ ad effectum habendi electionis fori beneficium.

4 Quorum ſanè ſententia iuſtificatur eo, quia cum certa ſub regula claudi non poſſunt rationabiliter Iudicis arbitrio illa relinqui debeat, vt poſt *Bal. & Beluiſ.* affirmauit *Parpal. in l. 1. num. 5. ff. ſol. matr.* & poſt ipſos *Menoch. de arbitr. Iud. in probam. num. 5.* vbi hinc oriri annuit, vt Iudex legis auxilium ab *Eguinario Barone de dividuis c. 4. num. 11.* appelletur.

Quare ipſiuſmet Iudicis officium verſari debet, vbi aliqui caſus inueniantur, in quibus miſerabilitatis maior ratio, vel æqualis reperiatur, quia in illis idem cenſetur diſpoſitum, ſcilicet quod cenſeantur miſerabiles perſonæ, *argum. text. in leg. his ſolis, C. de reuoc. don.* & eorumque notat *Alex. in authent. non licet num. 4. Cod. de liber. præterit. & in l. ſi quis id quod num. 19. ff. de iuriſd. omn.*
5 *Iudic.* vbi dicit, quod eſt communis opinio, quod filius non ſolum in expreſſis, *in authent. vt cum de appellat. cognoſc. §. cauſas, poſſit exhæredari*, verumetiam ex ſimilibus, vel maiorem rationem habentibus, *Perez in repetit. l. 1. §. ſi vir, num. 119. ff. de acquirend. poſſeſſ. Surd. de alim. tit. 1. quæſt. 19. Lopez in leg. 8. in verb. otra razon tit. 7. p. 6. Marſil. ſingul. 78. Gerard. ſingul. 1. Clar. in §. teſtamentum quæſt. 41. verſ. ſeq. quæro, latè Gomeſ. lib. 1. variar. reſol. cap. 11. nu. 12. Rot. Rom. diuerſ.* quæ alios citat teſtaturque de communi, & ita deciſum refert *deciſ. 61. part. 2. Menoch. de arbitr. iud. caſu 134. num. 4. Cardoſ. in praxi Iudic. &*
6 *Aduocat. in verb. pater*, vt ſimiliter donationes factæ ob quinque cauſas reuocabiles, *iuxt. text. in leg. fin. C. de reu. don.* poſſunt ob ſimiles cauſas reuocari, *Clar. in §. donatio*

Digitized by Google

tio quæſt.21.Leſſius de iuſtit. & iur.lib.2. cap.18. num.104. Molina.de primogenit.lib.1.cap.9.num.39. & quamuis dictio tantum excludat omnes caſus præter expreſsos, *l. qui aliena, §.libertas,ff. de neg.geſt.* non excludit tamen caſus ſimiles, *Gloſ.in l.ob as Cod. de præd.minor. Sanchez alios citans de matrim.lib.3. diſp.31. num.6.* & licet tres ſint cauſæ iuſtæ ſcilicet incendium, infirmitas lepræ, & epidemiæ, vt valeant exire moniales à Monaſterio, iuxta (Bulla Pii V. incip.Cura paſtoralis) tamen ex cauſa ſimili benè poſſunt exire, *Guttierez.canon.q.lib.1.capit. 13.num.7. Azor.inſtit.moral.p.1.lib.11.cap.8.quæſt.1.Rodriq.qq.reg.tom.1.q.34.art.5. Io.de la Cruz de ſtat.relig. lib.1.cap.5.dub.4.*

7 Prouenit autem hoc, quia vbi eadem eſt ratio ibi, idem ius eſt ſtatuendum, *l.illud, ff.ad l. Aquil. l.illud, C. de ſacroſanct. Eccleſ.l.à Titio, ff.de furt.* & vbi eſt eadem ratio dicitur ad eſſe eadem lex non extenſiue, ſed comprehenſiue, *l.item veniunt, §.ait Senatus, ff.de petition.hæredit. latè Tiraquel.in leg.ſi vnquam in verb.libertis, num. 45.& ſequent.C.de reuoc.donat. Guttierez lib.3. quæſt.17. num.84.& ſeq.Gonzal.in reg.8.cancellariæ,§.7.prohæmiali nu.105. plenè Sa'yc. in l.2. num.21. C.de noxalib.* affir-
8 mans *num.22.* quod quando eſt eadem ratio, & omnimoda ſimilitudo etiam in correctoriis facienda eſt extenſio nec tunc dicitur fieri extenſio iuris, ſed terminorum, & procedere in lege pœnali, tradiderunt *Perez de Lara de Cappellaniis lib.1.cap.5.num.24. Cardoſ.in praxi Iudic.& Aduocat.in verb.lex nu.24.Rebell. de iuſt.& iure quæſt.6.ſect.4.num.20.part.1.lib.1.* ratio enim eſt anima legis, *l.cum ratio.ff.de bon.damnator.* vndè ratio legis vbi militat, ibi lex loquitur, & diſponit, ac regulat ipſam legem, *Card.Tuſc.concl.31.& 32.litter.R,* & ratio legis ampliat diſpoſitionem tanquam illius anima, *Surd. de alim.quæſt.44.num.15.tit.1.*

9 Et ſtatutum comprehendit omnes caſus, in quibus eadem, vel maior ratio viget, *gloſs. in l.illud verſ. cauſa C.de ſacroſanct.Eccleſ.in l.ſancimus,C.eodem tit.& in leg. tranſigere.C.de tranſact.& in l.ſi quis ſeruo,C.de furt. Salyc.* qui teſtantur de communi *in d.l.2.numer.21. verſic. item contra C. de noxal.*

10 Hinc enim menſibus elapſis interrogatus reſpondi, Capitulum Regni incipiens Ladiſlaus, vigore cuius ſancitum eſt, vt inſtrumenta confecta per Notarios vaſſallos pro Barone aliquam fidem non faciant, quod recipit interpretationem etiam ſi apparerent facta contra Barones, ſecundum *Afflict. in conſtitut.Regni in locis demany col.5.verſ.ſed mihi occurrit, Frecc. de præſent. inſtrum.par.2.num.3. Ann. ſing.244.* vbi quod inſtrumentum tale factum à vaſſallo non prodeſt, nec valet Baroni, & quod non noceat dicit eſſe deciſum *Franch. in deciſ.118. Maria in deciſ. 186. & Nos diximus forenſ. qq. quæſt.156.lib.1. recenter Gait.in tract.de credito cap.3.tit. 1.num.820.cum ſeq.* procedere etiam in afficiatore ali-
11 cuius oppidi, ſeu Terræ, vt ſcilicet, quod ſicuti non valet inſtrumentum confectum à vaſſallo Notario pro Barone, ſic etiam pro afficiatore, *Viſcont. ad Franch. d. deciſ.118.Maria allegat.deciſ.186. col.fin. D.Ricc. deciſio. Curiæ Archiepiſc.154.num.5.part.2. qui nouiſſimè in collectan.deciſ.2739.* noſtram refert allegatiouem de verbo ad verbum vnde *pragm.5 de Baronibus*, qua prohibetur Baronibus, ne cogant vaſſallos ad conducendos eorum introitus, procedere in Afficiatoribus, dixit idem *D. Ricc.collect.2793.* vbi aliam noſtram allegationem per extenſum reportat.

12 Argumentum enim de ſimilibus ad ſimilia licitum, & probatiſſimum eſt, *cap.in cauſis de re iudic.l.1.C.de liber.præterit. Bero.conſil.4.num.6. volum.1. Corneus conſil. 225. numer.3. volum.1. Cauenſ. in Rit.Magn.Cur.Vicariæ,284.num.8. Gratian.conſ.30. num.31. volum.1. Viuius alios referens in deciſ.255. num.2.* vbi ſubdit, tale argumentum de ſimilibus ad ſimilia ſine ſcrupulo procedere, vbi militat eadem ratio vt per *Corn. conſil.240. num. 9.volum.1.* & vbi omnimoda eſt ſimilitudo, cum ex diuerſis non fiat illatio, *Eugen.conſ.63. numer.48. & ſeqq.*
13 *lib.1.* ſimile ſiquidem de facili tranſit ad idem *Cardin. Tuſc. concluſ.247. lit.S.* licet regulariter non fit idem *gl. in l.quod nerua, & ibi Bart.ff. depoſiti,l.pecuniam.ff.ſi cert. pet.l.ad ſimilitudinem,C.de Epiſc.& Cleric.cap. capitulum de reſcript.*

Et generale eſt, quod ratio regulat omnem diſpoſitionem illamque reſtringit, & ampliat ad caſum, in quo ratio ipſa conuenit, *l.cum pater, §.dulciſſimis, ff. de leg.2. Afflict.deciſ.106.num.16. Peregr. de fideicomm. artic.14. nu.22.Mantic.de coniectur.vltimar.volunt. lib.6. titul.14. num.23.*

In tantum quod inter miſerabiles perſonas connumerandi ſunt illi, qui auxilio proprio ſunt deſtituti, aut alia de cauſa Ius ſuum fouere impediti, vt apud *Specul. de inſtrument.edit.§.nunc verò aliqua num.62. quem commemorant.Theſaur.filius in addit.ad Genuor.in deciſ.177. in princip.*

De his autem ſingulis (annuente Deo) ſigillatim per varias quæſtiones luculenter, & magiſtrali ſolitaque doctrina in hac ſecunda Sectione perbellè, & vtiliter tractabitur.

S V M M A R I V M.

1 *Orphani reputantur miſerabiles perſonæ, & ideò priuilegio electionis fori vtuntur, & eis datur Aduocatus pauperum, num.3.*
Orfanus ex Dauidis Prophetæ præcepto adiuuandus eſt.

A R G V M E N T V M.

Orphanus an Electionis, & Variationis Fori priuilegio gaudeat.

Q V Æ S T I O I.

1 Regula eſt communi calculo à DD. recepta orphanum nominari miſerabilem perſonam, & illarum appellatione venire, ita vt tanquam tales gaudere beneficio electionis fori conceſſo per Imperatorem in *l.vnic.C.quando Imperator inter pupill. & vid. & in Conſtit.Regni ſtatuimus de magiſtro Iuſtitiario; ſanè hotarunt Butr.in cap.ſignificantibus num.22.de offic.deleg. Addit.ad Guid.Pap. deciſ.566. formular. Prouincial.c.24. Commun. opin.diuerſor.tom.1.lib.6.fol.86. num.31. Bellug. in ſpecul. princip.rubr.25.§.ſed pone numer.10. Foller. in Conſtitut. Regni leg.præſenti nu.3. de iuſtit.& iur.fol.mihi 108. Capra in regul.30.nu.11. Modernus noſter Neapolit.in tract. de iuriſdict.part.2.cap.21.num.5.Tremacinq.variar.reſol. lib.2.concluſ.2.num.30.de citat. Barboſ.in remiſſ. DD.ad ordinat. Reg.Luſit.lib.3. tit.5. de citat.§.3. num.1. Card. Tuſc.concluſ.273.num.2.lit.M,Eſcobar. de ratiociniis adminiſtr.cap.25.nu.17. Theſaur.deciſ 177. num.1. Caſtill. controu.iur.lib.3.cap.25. num.17. Fontanell. de pact.nupt. clauſ.4.gloſ.11.num.74.tom.1.*

2 Pro cuius receptę Concluſionis corroboratione facit illud, quod aſseuerat Propheta *Dauid Pſalm.9.* ibi ſcilicet (Tibi derelictus eſt pauper orphano tuleris Adiutor) quaſi quod illius ibi miſeretur tanquam miſerabiles perſonæ, & ideò rationabiliter huiuſmodi beneficium ſibi competere, ſicuti & cæteris miſerabilibus perſonis concludendum eſt tueri inquam illos ab omnibus diuina manifeſtat aſſertio in *cap.1.87.diſtinct.* ibi, (Orphanis Eccleſiæ præſidium implorantibus Epiſcopi debent adeſse, & contra improborum violentias protectioniſq; patrocinium eis negare non debent.)

3 Quare Orphanis dandum eſse Aduocatum pauperum tamquam miſerabilibus perſonis, notatur apud *Afflict.in conſtit.Regni lege præſenti,* & approbarunt omnes Moderni paſſim, & quotidiana viget praxis.

S V M M A R I V M.

1 *Diſinitio in iure eſt periculoſa.*
2 *Orphanus quis dicatur, & nu.3.& 5.*
4 *Orphanus in quo differat à pupillo.*

6 Or-

Digitized by Google

6 *Orphanum recedens quartumdecimum annum an gaudeat electione fori.*
7 *Praxis localis non extenditur ad alias regiones.*

ARGVMENTVM.

Orphanus quis dicatur ad effectum, vt valeat huiuſmodi electionis Fori beneficio vti.

QVÆSTIO II.

QVoniam ab omnibus iuris Authoribus, & Sacræ Theologiæ profeſſoribus veriſſimum eſt admoneri in ſingulis rebus inchoandum eſſe à diffinitione, vt id de quo agitur melius perpendatur; &
1 quamuis omnis diffinitio in iure ſit periculoſa, & rarò eueniat, vt ſubuerti nequeat, iuxta tradita in *l. omni diffinitio, ff. de reg. iur. & in l. 1. §. dolo, ff. de dol.* vbi communiter Doct. tamen non per hoc prætermittam quærere quis ſit orphanus, cui priuilegium hoc eligendi forum competere communis DD. ſchola docet.

Et breuitati (iuxta morem) ſtudendo diffinitionem prædico, prout melius de iure aſſignari poteſt orpha-
2 num dici illum, qui patre, & matre caret, & ſic vtroque parente orbatus eſt, prout communi calculo notarunt Interpretes omnes in *l. orphanotrophos Cod. de Epiſcop. & cleric. Siccard. in rubric. Cod. quando Imper. inter pupill. & vid. num. 3. Rebuff. in conſtitut. Franciæ tit. de ſentent. prouiſ. gloſſ. fin. verſic. ſecundo orphani, Azeued. in l. 8. titul. 3. lib. 4. nouæ collectan. ſiue recopilat. num. 7. Roland. conſil. 76. num. 46. lib. 1. Foller. & Balzaran. in conſtitut. Regni lege præſenti ille num. 3. iſte num. 6. Menoch. de arbitr. Iud. caſu 66. in addit. num. 7. Caſtill. controuerſ. iur. lib. 3. cap. 25. ſub num. 17. Gratian. lib. 1. diſceptat. forenſ. cap.* 182. 182. ibi (ſiue ſit ſine patre, & matre, quo caſu dicitur orphanus.)

3 Et licet ſecundùm eumdem *lib. 5. diſceptat. forenſ. cap. 666.* orphani appellentur qui carent patre, & præſidio paterno, & qui ſummoperè deſiderant eius opem, cum abſque vllo malè ſe habeant, & ſit Græca vox, quæ ita explicatur à *Laur. à Vall. lib. 4.* vt referunt *Spicileg. & Calepin in verb. orphanus*, vbi quod differt à pupillo, qui licet ſit orbatus patre, tamen non caret paterno præſidio, cum tutorem habeat, ſequuntur *Coraſ. in tractat. inuentar. in princ. num. 7. Alciat. in lib. 1. prætermiſſionem in verbo orphanotrophus Gregor. in ſintagm. iur. part. 2. lib. 12. cap. 1. num. 5.*

5 Et iuxta Troyſij ſententiam, quam reponit in *pragmat. Regni curſu dilationum de publicatione proceſſus num. 28. in fin.* orphani illi vocantur, qui non habent matrem in ætate tamen nouem annorum, vel infra, ex *Cynus*, quem allegat *in d. l. Orphanotrophos, & Caſtrenſ. in rubr. C. quando Imper.*

Ego tamen (vt meum interponam iudicium) à prima opinione recedendum eſſe non puto affirmans orphanum appellari orbum patre, & matre, quatuordecim annorum ætatem non excedentem.

6 Et quamuis *Lopez in l. 41. Hiſpan. in verbo los verſanos num. 15.* annuat orphanum etiam excedentem quartum decimum annum gaudere fori priuilegio, & conſequenter videatur eſſe in opinione ętatem non eſſe de ſubſtantia, vt pariter ſcribit *Eſcobar. de ratiocinijs adminiſtr. cap. 7. num. 60.*

Tu tamen id non dicas verum in Regno, & in ſingulis Regionibus, ſed in Hiſpania tantum, vbi talis practica viget, vt teſtatur idem *Lopez in l. 5. tit. 3. par. 3. recopil.* vbi his vtitur verbis (In practica tamen in iſto Regno intelligitur quoad iſtum caſum ſi ſit orphanus carens patre, licet maior quatuordecim annorum, minor tamen vigintiquinque annis, & ita practicatur) refert, & ſequitur *Caſtill. controuerſ. iur. d. cap. 25. num. 17. in fine.*

7 Ex quorum verborum ſerie apertè patet hanc praxim eſſe localem, & non poſſe extendi ad alias regiones, maximè quia iuris regulis aduerſatur, vt eſt notum; quare meritò licet Claudius Malopede per viam electionis fori tamquam orphanus veniſſet ad Regiam Audientiam Luceriæ pro lite vertente inter ipſum, & Marcellum Ferratum, tamen conſultus Ego ab vno ex Auditoribus illius Audientiæ fui in voto non potuiſſe expediri prouiſiones pro tranſmiſſione actorum ligando manus Iudicis ordinarij, coram quo cœpta erat lis, ſtante quod à parte aduerſaria in promptu præſentata erat fides Parochi de ætate prædicti Claudij, quæ excedebat quartum decimum annum, & ita fuit exequutum, & iterum in præſenti anno 1628. me inſtante tamquam Regio Gubernatore Aierulæ, & Piagiani, fuit ſeruatum per Magn. Cur. Vic. in cauſa illorum de Porpora.

SVMMARIVM.

1 *Pupillus gaudet fori electione etiam ſi ſit ſpurius, num. 2. & quamuis lite incepta ſit factus adultus, num. 3.*
4 *Pupillus Doctor gaudet fori electione, ſed non gaudet beneficio reſtitutionis in integrum, & num. 5.*
6 *Pupillus qui vxorem duxit, habet priuilegium electionis fori.*
7 *Pupillus exiſtens ſub poteſtate aui, eſt priuatus priuilegio eligendi forum, licet non beneficio reſtitutionis in integrum, num. 8.*
9 *Pupillus Hebræus non vtitur priuilegio electionis fori.*
10 *Pupillus qui conuenitur ex contractu paterno, non poteſt allegare fori declinatoriam, ſed vide vt num. 12.*
11 *Pupillus impeditur petere primum, & ſecundum beneficium in lite, quæ fuit inchoata cum eius patre defuncto.*

ARGVMENTVM.

Pupillus An, & quando gaudeat Fori Electionis, & Variationis priuilegio.

QVÆSTIO III.

1 REgula eſt, pupillum tamquam miſerabilem perſonam gaudere priuilegio electionis, & variationis fori, vt expreſsè cautum eſt per *rubr. text. in leg. vnic. Cod. quando Imper. inter pupill. & vid.* & tradunt *Andr. de Iſern. Afflict. Lall. de Tuſcia, Foller. & Balzar. in conſtitut. Regni ſtatuimus*, idem *Afflict. deciſio. 257. Grammat. deciſio. 20. Benincaſ. de priuileg. pauper. quæſtio. 4. numer. 12. Theſaur. deciſio. 177. num. 1. Carau. Rit. M. C. V. 235. num. 5. Præſes de Franch. deciſ. 10. num. 1. & 16. Menoch. de arbitr. Iudic. lib. 2. centur. 1. caſu 66. num. 5. Borell. de Regis Catholici præſtantia capit. 62. num. 56. & 57. & in ſumma deciſ. tit. de iurament. perhorreſcentia, num. 7. Caſtill. controuerſ. iur. lib. 3. cap. 25. num. 3.* & omnes DD. paſſim vnanimi conſenſu.

2 Amplia firmatam regulam procedere etiam in pupillo ſpurio, cum eadem miſerabilitatis ratio in illo conſideretur, quæ in pupillo legitimo, & naturali, cui in omnibus aſſimilatur, *Bartol. in l. ſi quis pro emptore num. 29. ff. de vſucap. Gabriel conſil. 21. num. 26. volum. 2. Rota diuerſor. deciſio. 367. num. 8. part.* . . . . . refert *Marcheſan. in ſua praxi commiſſ. tit. de auocat. cauſ. part. 2. §. 2. num. 112. cum ſequentibus*, vbi ad partes diſputat articulum, & huic tandem aſſentitur opinioni.

3 Amplia ſecundò, procedere etiam ſi lite incepta ipſe pupillus factus ſit adultus, vt ſcribit *Theſaur. dicta deciſ. 177. num. 2.* vbi etiam *Gaſpar. filius in addit. in 2. apoſtilla*, qui ſic deciſum in Senatu Sabaudiæ affirmat, ſe-

Digitized by Google

quitur *Menoch.de arbitr.Iudic.lib.2. caſu 66. num.36.Borell.in ſumma deciſ. tit.de iur. perhorreſcen. num.30. Giurba dec.82.num.13.Paſcal.de Patria poteſt.par.2.cap.2. numer.101.D.Ricc.deciſ. Cur. Archiepiſc.174. num.5. in fin. part.3.* vbi Nos in prima impreſſione allegat, & ſequitur iuxta quam ampliationem vidi nouiſſimè ſeruatum per Magnæ Curiæ Vicariæ in cauſa Vincentij, & Leonardi Caputi, cum hæredibus quondam Siluestri de Maio.

4 Amplia tertiò, etiam in pupillo Doctore (ſi fortè
ex diſpenſatione obtenta in Regno quis in pupillari æ-
tate doctoratus laurea eſſet inſignitus, vt ad collegium
citius peruenire poſſit, vt in dies videmus) nam illum
gaudere priuilegio fori non dubito argumento eorum,
quæ cumulauit *Sarment. ſelect. interpret.lib.3. cap.12. à*
num.6. cum ſeqq. vbi doctè quidem tutatur opinionem
5 minori iuriſperito non poſſe denegari beneficium re-
ſtitutionis in integrum, quamuis in hoc non deſinit
contrarium tenentes, vt *Gloſ.in l.profeſſo, C. de muner.*
patrim.lib.10.Oddus de reſtitut.in integ.quæſt.23. num.24.
Rouit.in pragm.1.de Senat.Conſult.Maced.num.49. in no-
uiſſ. vbi teſtatur ita fuiſſe deciſum in Sacrum Conſi-
lium ſub die 26. Aprilis 1616. *Imbrian.de primo, & ſecun-*
do beneficio conſider.3.num.95.& ſeq. quorum opinio non
obſtat huic ampliationi, cum diſpar ratio vigeat in vno,
quam in alio.

6 Amplia quartò, procedere etiam ſi pupillus vxorem duxiſſet, nam per contractum matrimonij tale priuilegium non amittit, prout dum caſus accidiſſet inter Raphaelem de lo Giorno pupillum, & Iacobum della Ripa, in hanc conſultus deuen ſententiam in anno 1625. dum opponeretur prædictum Raphaelem non potuiſſe per viam electionis fori pro cauſa inter ipſos vertente in eorum domicilio venire ad Regiam Audientiam Ciuitatis Licij, ſub prætextu quod contraxiſſet ſponſalia de præſenti, cum Catherina de Simeone.

Amplia quintò, firmatam regulam eſſe veram, etiam in pupillo, cuius malitia ſuppleret ætatem, nam licet vigore *text.in l.3.in princ. Cod.ſi minor. ſe maior.dix.* vbi minore malitia ſupplet ætatem reſtitutionis auxilium denegandum eſt, vt etiam probat *Sfort. Odd. de reſtit. in integr.qu.23.art.3.*

Tamen ratio huius dicti eſt clara, quia tale beneficium fuit inductum ratione imbecillis ætatis, & conſilij, vt percipitur ex *l.1.ff.de minor.* at priuilegium electionis fori conceſſum fuit pupillo non ſolum ratione ætatis, verum etiam quia caret præſidio paterno, vndè licet malitia ſuppleat ætatem, adhuc reſtat orbatio patris, & proindè ſuccedit regula, quod remedia duo vbi competunt vno ſublato reſtat, & aliud, & ratio duplex vbi viget, vna ceſſante non ceſſat altera, prout duplici ligatus funiculo, vno ſoluto, adhuc ligatus remanet, lex ſi quidem ſi duplici nitatur ratione, quamuis altera deficiat, ſuſtinetur tamen deciſio propter aliam, *§ affinitatis inſtitut.de nupt.Valaſc.dec.60.num.6.*

7 Limita tamen eamdem concluſionem non procedere
in pupillo, qui habet auum, ſub cuius poteſtate reſidet,
nam tali caſu non eſſe impartiendum huiuſmodi ele-
ctionis fori priuilegium determinauit Sacrum Conſi-
lium vt teſtatur *Præſes de Franch. dec.671.* vbi *D.Ricc.in*
addit. Nos allegat, qui idem firmauit in *collectan.deciſ.1.*
Thorus in modern.compilation. deciſ. Regni in verbo pupil-
lus tom.1.Paſcalis de Patria poteſtate par.2.cap.2.num.92.
in fin.Capiblanc.in pragm.8.num.326. de Baron. vbi quod
8 non per hoc ceſſabit ei beneficium reſtitutionis in inte-
grum, quoniam pupillus, & ſi habeat auum ſi ſit læ-
ſus, poterit tali priuilegio, vti ad *text.in l.patri ff.de mi-*
nor.Sfort.Odd.in tract.de reſtitut.in integr.quæſt.49. art.1.
& iuxta hanc ſententiam Ego practicaui de anno 1626.
in cauſa Nicolai Malaſpinæ cum hæredibus Fulgentij
de Starno.

9 Limita ſecundò, vbi pupillus eſſet Hæbreus, nam non gaudere fori electione tutatur, *Marcheſan.de commiſs. tit.de commiſſ.auocat.cauſ.par.2.§.2.num.54. ex Angel.in §.1.authent.de priuileg.Doct.Afflict.ſuper conſtitut. Regn. tit.de dand.Aduoc.num.5. Iſern.in conſtitut.ſi quis in poſterum,Carac.in rit.Magn.Cur.219.in princ. & Ricc. in addit.ad Præſid.de Franch.deciſio.671.* vbi Nos in ſpecie allegat, & ſequitur poſt huius operis primam Neapolitanam impreſſionem.

10 Limita tertiò, vbi pupillus conueniretur ex contra-
ctu paterno, nam eo caſu non poterit vti hoc electio-
nis fori beneficio, vt *eſt ſancitum de iure Regni per Ru.*
M.C.V.234. traditque *Præſes de Franch.* & ibi quoque
D.Riccius in addit.non allegans deciſio.234. & 264. Vbi
quod quando pupillus ſuccedit maiori, & lis eſt cæpta
maiore defuncto, quod in tali caſu nullo modo declinat
forum, etiam quod illi competat electio ex priuile-
gio in corpore iuris clauſo, per *text. in l. hæres abſens*
ff.de Iudic. vbi *Bart.& Iacobin. l.apud Iulian.ff. ex quibus*
cauſ.in poſſeſſ.eat. ſequuntur *Carrab.ſingul.118. Petra ad*
Gramat.dec.52.num.1. vbi quod ſic procedit de iure Re-
gni licet ſecus de iure communi *Thor. in compend. deciſ.*
Regni Neapol.in verbo hæres tom.1. D. Regens Tapia in
conſtitut.Regni ſtatuimus, num.29. vbi ſubdit hoc proce-
dere, quando lis eſſet conteſtata cum defuncto, & ſic ſer-
uari in praxi teſtatur *Viuius dec.250.* Idem aſſerens eſſe in
11 primo, & ſecundo beneficio, quod ſecundum eum pu-
pillus non poteſt petere, vbi lis eſt inchoata, & conclu-
ſum cum eius patre defuncto, & ſic deciſum refert in
Regni Audientia Apuleæ, & ita pariter à Sacro Regio
Conſilio teſte *Afflict.deciſ.212.* ſequuntur *Carab.ſingul.*
117.Muſcatell.in praxi S.C.gloſ.6. in verb. in integrum
num.13.Molfeſ ad conſuet.Neap.p.4. quæſt.8. iuxta quam
limitationem annis longè elapſis reperi practicaſſe D.
Genitorem Ioan. Dominicum Nouarium ad fauorem
Magnifici Franciſci Sion contra Camillam de Honofrio
filiam quondam Io. de Honofrio in quadam lite iuris
congrui.

12 Intellige tamen allegatum Rit.234. quatenus diſponit pupillum in hoc caſu non declinare forum, videlicet paternum, in quo pater conueniri poterat, & ideo idem *Præſes de Franch. dec.553.* affirmat deciſum quod cum pupillus fuiſſet conuentus a Vidua in Magna Curia Vicariæ, & petiiſſet remiſſionem cauſæ ad ſuum Iudicem, fuit prædicta cauſa remiſſa contra deciſionem eiuſdem *ſupra allegatam 234.* vbi id quoque notat Addit.

SVMMARIVM.

1 *Verborum prius præcedere debet interpretatio.*
2 *Doctrina incipit à cognitione vocabulorum.*
3 *Pupillus quis dicatur.*
4 *Puberum appellatione qui veniant.*
5 *Pupillus maior quatuordecim annis an gaudeat electione fori, & vide num.6.*
7 *Priuilegia conceſſa pupillis ſunt conceſſa alij qui per adminiſtratores reguntur.*
8 *Io.Dominicus Nouarius Authoris Genitor memoratur.*
9 *Orbati patribus dicuntur, qui illos habent inutiles.*
10 *Pupillus qui miſſit patriam poteſtatem dicitur fortunæ iniuria affectus, cum patris præſidio orbatus reperiatur.*
11 *Pupillaris ætas an debeat eſſe completa.*
12 *Ætas currit de momento ad momentum.*

ARGVMENTVM.

Pupillus quis dicatur vt Electionis, Variationis fori beneficio vti valeat.

QVÆSTIO IV.

1 QVia ſupra firmauimus pupillum fori electionis priuilegio gaudere: cumque autem verborum prius ſemper debeat præcedere interpretatio, *l.1. ff. ſi cert.*

Digitized by Google

ſi cert. petat. & ibi *Bal. in princ.* colligit docentem incipe-
re debere, ac oportere à doctrina principiorum, nam
qui vult ſcire quid rei, debet prius cognoſcere princi-
2 pia ipſius rei. *l. 1.* & ibi *Bald. ff. de iuſt. & iur.* & ſicuti na-
tura incipit ab elementis, ita etiam ars exordiri debet,
ita vt omnis doctrina incipiat à vocabulorum cognitio-
ne, vt idem *Bald.* ſcribit *in l. libert. num. 5. C. de opert. li-
bert.* nam turpe eſt loquuti proprios terminos ignorare,
iuxta notata per *Ang. conſ.* 110. ex his propterea quis
nam dicatur pupillus ad effectum de quo ſupra hic di-
ſcutere placuit.

3 Pupillus itaque is dicitur, qui patre caret, & quartum decimum annum non impleuit, & ſi maſculus, & ſi fœmina duodecimum, vt in *princ. inſtitut. quib. mod. tutel. fin. l. fin. C. quando tut. eſſe deſin. §. propterea quib. mod. non eſt permiſſ. facer. teſtam. cap. puella 20. qu. 2. Gl. in l. pupillus ff. de verb. ſignif. Guttier. in auth. ſacramenta puber. num. 1. C. ſi aduerſ. vendit. Ferrer. in conſt. Regni los impuberes gloſ. 1. num. 2. Briſſon. de verb. ſignific. in verb. pupillus, Caſtill. controu. iur. lib. 3. cap. 25. num. 17. Cardoſ. in praxi Iudic. & Aduocat in verbo ætas num. 1.*

4 Ita quod vna omnium voce receptum eſt puberum appellatione, ſi de maſculis loquamur comprehendi eos qui quartum decimum ætatis annum compleuere, ſi vero de fœminis illæ, quæ duodecim perfecit, *Iaſ. in leg. impuberus num. 2. ff. de acquir. hæred. Pic. de contracti-bus lib. 1. gloſ. 4. cap. 151. num. 3.* vbi *num. 4.* affirmat, quod vbicumque fit mentio de pubertate intelligitur de maſculo, qui decimumquartum annum compleuit, & de fœmina, quo duodecim perfecit, *Faber. & Aretin. in §. minorem inſtit. de adopt. ille n. 1. iſte num. 4.* laté *Surd. de alim. tit. 8. priuil. 58. Menoch. de arbit. Iudic. caſu 57. a num. 35. Farin. in pract. crim. tit. de pœnis temper. qu. 92.*

5 Quare non ſine ratione de anno 1628. requiſitus de voto dicebam maiorem quatuordecim annorum patre orbatum nullatenus potuiſſe prætendere fori electionis priuilegium, prout ita tradit *Cauenſ. in pragmatica curſu dilationum ſub num.* 28. quem refert, & ſequitur *Viſcont. in Addit. ad Præſid. de Franch. dec.* 100. *num.* 17. qui iuxta hanc ſententiam ait de anno 1614 die 5. Iulij Iudicaſſe pleno diſcuſſo negotio Regiam Audientiam Calabriæ vltra ad fauorem Iulij Factari, qui fuit remiſſus ad eius Iudicem non obſtante querela, & variatione fori facta per Marcum Antonium Auguſta maiore ſexdecim annorum, & minorem decem octo annorum, & maior quatuordecim in Curia Terræ Trifoni à Pomponio Fortunato, & per eumdem minorem fuiſſet electum in forum Tribunal M. C. V. expeditiſque prouiſionibus in forma per eundem introductaque cauſa in eo, & conſtito per fidem baptiſmi Aſcanium eſſe maiorem quatuordecim annorum, & minorem decem octo, referente olim Conſiliario D. Ferdinando de la Quadra tunc Iudice fuiſſe remiſſam cauſam ad Terræ Giſoni curiam, vt conſtat in Banca tunc temporis Cæſaris Spinæ, & ita quoque recenter tenet *Palma in diuerſor. iur. commun. & Regn. gloſ. 10. num. 1* vbi quod pupillis, & non puberibus conceſſum eſt eligendi fori priuilegium, & nos ad id allegat.

6 Et licet *Paſcalis de Patria poteſtate par. 2. num. 2.* in con-
traria fuerit opinione ex doctrina *Couarruu. pract. quæſt.
cap. 6. num. 2.* fundans illam ea ratione, quia omnia pri-
7 uilegia conceſſa pupillis, ſunt conceſſa alijs perſonis,
quæ per adminiſtratores reguntur, ex doctrina *Gloſſ. in
l. 2. C. de curat. furioſ. Bald. in l. iubemus num. 3. Cod. de ſa-
croſ. Eccleſ. Soccin. conſ. 66. num. 7. lib. 4.* quos ad hoc pro-
poſitum refert *Alban. ad Bart. in l. vnic. C. quando Imper.*
& meminit *Foller. in ſua pract. crimin. in verbo audiantur
excuſatores num. 103. & 104.* quibus addo *Caſtill. controu.
iur. lib. 3. d. cap. 25. num. 22.*

Eò magis, quia tale priuilegium electionis fori fuit conceſſum miſerationis gratia, quaſi perſonæ prædictæ à tutoribus, qui plerumque in eorum officio delinquunt opprimantur, vt conſiderat *Gratian. lib. 1. diſcept. forenſ. cap.* 182. *num.* 2. quæ quidem ratio militat in quibuſcumque Adminiſtratoribus, & ideò diſpoſitum in vno, debet procedere in alio, vulgat. *l. illud ff. ad leg. Aquil.*

8 Tu tamen à firmata concluſione ne recedas, cum illa ſit iuridica, & in praxi recepta, iuxta quam ſcio annis elapſis conſuluiſſe D. Ioan. Dominicum Nouarium I.C. clariſſimum meum amatiſſimum genitorem, aduerſus vanam ſententiam cuiuſdam Doctoris Terræ Ferandinæ Prouinciæ Baſilicatæ, & aliàs ad fauorem Magnifici Franciſci Sion contra Camillam de Honoſrio.

Nec obſtare poteſt *Couarr.* authoritas, quia ipſe loquitur iuxta praxim, & leges Hiſpaniæ, vt ibi apertè patet, ita quod non aduertit *Paſcal.* in allegando illum pro ſua opinione, quæ in noſtro Regno nullatenus ſubſiſtere poteſt, ſed eſt localis, vt etiam de orphano verba faciens memini *ſupra qu. 2.*

Nec ratio adducta pro eius opinione noſtram deſtruit ſententiam, ſi quidem illa applicari nequit ſtantibus apertis, & expreſſis iuribus in contrarium prout in caſu noſtro, ſi quidem legum communium, & Regni diſpoſitiones pupillis, & non minoribus priuilegium hoc conceſſerunt, vt in *rubr. & l. vnic. C. quando Imper. inter pupill. & vid. & Rit. Magn. Cur. Vic.* 230. loquitur de pupillis, qui verè dicuntur ſine patre, & minores quatuordecim annorum ſi ſint maſculi, & duodecim annorum ſi ſint fœminæ.

9 Pupillus pariter dicetur, qui eſt in ſuptadicta ætate, & habet patrem fatuum, vel inutilem, cum ſatis dicantur orbati patribus, qui illos inutiles habent, iuxta tradita per *Perez de Lara in tract. de Anniuerſarijs, & Cappellanijs lib. 1. cap. 21. num. 32. & 33.* & iuxta notabilem *Gloſ. in l. fin. in verbo orbitates, C. ad l. Flau. de Plagiar. & Iaſ. in l. fin. num. 3. ff. de offic. eius cui mandat. eſt iuriſd. quorum opinioni inhæſi lib. 1. forenſ. quæſt. cap. 126.* vbi hanc ſententiam pluribus fundamentis comprobatam reperias.

Quinimò ſecundùm *Cancer. variar. reſol. cap. 2. de iuriſdict. omn. Iudic. par. 2. num. 13.* Regius Senatus Cathaloniæ pupillum intellexit eſſe eum, qui in annis pupillaris ætatis verſatur, licet habeat partem, dummodo non ſit in eius poteſtate ſecutus ſententiam *Roland. conſ. 76. num. 42. volum. 1. & Natt. conſ. 590. volum. 3.* quod pariter probauit *Intrigliol. ſingul. 55. lib. 2.* dum ſcribit impuberem emancipatum etiam viuo patre dici pupillum, & poſſe eligere forum Principis, *leg. pupillus, ff. de verbor. ſignific.* & ex *Gloſ. in l. vnic. C. quando Imper.*

10 Cuius opinionis ratio palpabilis aſſignatur, nam dum pupillus amiſit patriam poteſtatem dicitur fortunæ iniuria affectus cum paterno ſubſidio ſit orbatus, vndè meritò in miſerabilium perſonarum numero reponi poteſt.

11 Quæ quidem pupillaris ætas non ſufficit quod attin-
gatur, ſed debet eſſe completa ad finem, vt excludatur à
tali beneficio electionis fori, & ſic requiritur quod ma-
ſculus perſecerit quartumdecimum annum, & fœmi-
na duodecimum, ex dictis per *Bart. in l. qui hoc annorum,
ff. de verbor. oblig. Cyn. Bald. in l. ſi cui la 1. in 2. oppoſit. ff. de
leg. 1.* & latiùs probat reſpondendo contrarijs *Sfor. Odd.
in tractat. de reſtitut. in integr. quæſt. 2. ar i. 8. part. 1. affir-
mans art. 9.* non ſufficere attigiſſe vltimum diem, vel ho-
ram, ſed eſſe neceſſe compleuiſſe, & ſic debet expectari
omnino exitus, & complementum totius curſus anno-
rum quatuordecim in maſculo, & duodecim in fœmi-
na etiam vſque ad vltimam horam, quia ita fauorabile
eſt pupillo annus enim cœptus non debet haberi pro
completo, *l. 3. §. minorem, ff. de minor.* ætas in quam cur-
12 rit de momento in momentum, *Mandoſ. de ætat. minor.
cap. 5. num. 10. Garcia de benefic. cap. 4. num. 67. part. 7. an-
nuens num.* 82. poſt alios ætatem ita debere eſſe com-
pletam, vt quantumuis paruum, & modicum tempus
deſit, vt puta dies, vel hora non ſufficiat, ſequitur recen-
ter *Maſſobr. in praxi habendi concurſ. requiſit. 10. dub. 13.
pag. mihi* 411.

In tantum quod electio fori validè poteſt fieri per pupillum in vltima hora pupillaris ætatis, eique prodeſſet, ac ſi antea feciſſet.

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Ætas ſiuè maior, ſiuè minor, probanda eſt ab eo, qui ſe fundat in ea, & num.6.*
2 *Ætas probanda eſt, ſiue illa proponatur affirmatiuè, ſiue negatiuè.*
3 *Pupillaris ætas ſi negetur à quo ſit probanda.*
4 *Excipiens non eſſe locum reſtitutioni in integrum, prætendens illum eſſe maiorem, debet probare maiorem ætatem.*
5 *Excipiens Clericum eligendum ad beneficium non eſſe legitimæ ætatis debet probare minorem ætatem.*
6 *Ætas probatur ex libro Eccleſiæ, item ex libro patris, n.7. teſtimonio matris, & conſanguineorum, num.8. per inſtrumentum tutelæ, num.9. item ex affectu, num.10. & probari poteſt coniecturis, num.11.*

ARGVMENTVM.

Pupillaris ætas ſi negetur per aduerſarium, à quo nam ſit probanda, & qualiter probetur.

QVÆSTIO V.

QVoniam ſupra firmatum eſt pupillis in tantum concedi beneficium electionis fori, in quantum in ætate pupillari quatuordecim annorum verſentur, & quia multoties accidit huiuſmodi ætatem negari ab aduerſario, & conſequenter probari debet, proptērea meritò hic inueſtigare non ſine ratione viſum eſt, à quo nam ſit talis ætas probanda, & qualiter probetur.

1 Regulam igitur firmo, quod ætas ſiue maior, ſiue minor probanda eſt ab eo, qui ſe fundat in ea, vt benè probat *text. in l. cum te*, vbi *Bart. & Bald. C. de probat. & in l. ſi minorem*, vbi idem *Bart. & Angel. ff. de in integr. reſtit. Abb. Anchar. & Dec. in cap. in præſentia de probat. Lamberteng. de contract lib. gloſ. 9. num. 4.* vbi pluribus relatis teſtatur de communi *Mandoſ. in tract. de ætat. quæſ. 1. Viu. in ſilua commun. opin. concluſ. 256.* vbi pariter teſtatur de communi *Maſcard. de probation. concluſ. 666.* qui ſimiliter multos allegando teſtatur de communi *Franch. deciſ. 119. num. 8. Ant. conſil. 29. num. 5. Garcia de benefic. par. 6. cap. 2. num. 185. Sanchez de matrim. lib. 2. diſput. 41. num. 39.* & alij paſſim communi calculo, vt apud *D. Ricc. in praxi reſolut. 456. tom. 2. & in dec. Cur. Archiep. Neapol. 297. in fin. par. 3.*

2 Quinimmò ætas probanda eſt, ſiue illa proponatur affirmatiuè, ſiuè negatiuè, vtputa tu es maior, vel tu non es maior, &c. *Angel. in l. ſi minorem C. de in integrum reſtitut. Ripa in cap. cum Eccleſia Sutrina de cauſ. poſſeſſ. & propriet. num. 71. Io. Andr. in cap. infamibus de reg. iur. in 6.* latè *Menoch. de præſumpt. d. præſumpt. 50. num. 5. & 18.* vbi alios citat concordantes.

3 In caſu autem noſtro cum pro eo vti pupillo, & per tutorem litigante præſumptio, quod eiuſmodi ſit conſideretur ad aduerſarium maioris ætatis comprobatio transferenda erit, cum is tunc in exceptione præfata actor intelligatur, & allegata in contrarium maior ætas priuilegij excluſiua eius exceptionis fundamentum eſſe perſpiciatur, ita *Imbrian. in tract. de primo, & ſecundo beneficio conſiderat. 3. num. 30.* vbi iuxta hanc ſententiam tenet in ſimili, quando minor ætas allegatur ab aduerſario ad effectum, ne pars volens vti beneficio reſtitutionis in integrum, tamquam minor illa vtatur.

4 Et quod quando quis excipit non eſſe locum reſtitutioni in integrum, quia maior, exceſſitque minorem ætatem debeat id probare, ſuadet text. *in l. ſi minorem*, & ibi *Bart. in fin. & Butrig. in verſ. hoc probat col. 1. C. de in integr. reſtitut.* idem *Bart. conſ. 92. Gozad. conſ. 22. num. 13.* prout è contra qui petit ratione minoris ætatis reſtitutionem in integrum debet probare ſe eſſe minorem, ex allegat. per *Maurit. de reſtitut. in integr. quæſt. 315.* & per *Sfort. Odd. in eiuſdem nominis tract. par. 1. quæſt. 37. num. 56.* iuxta quorum ſententiam conſultus reſpondi in cauſa Donati Antonij de Mitaglia, cum Io. Petro Vecchiarello, & alias in cauſa Scipionis Pinti, cum Alexandro de la Bella, & Vincentio Turricchio.

5 Sic pariter excipiens, & dicens Clericum in beneficio præſentandum non eſſe legitimæ ætatis, debet minorem ætatem probare. *Bald. in l. cum te num. 5. C. de probat. Florian. in l. cum de ætate num. 6 ff. eod. Pacian. de probat. cap. 24. num. 36. Mandoſ. in regul. cancell. 18. quæſt. 3. num. 4.* vbi ſic deciſum pluries per Rotam Romanam teſtatur *Maſcard. de probat. d. concluſ. 666.* prout è contra pariter ætas probanda eſt per Clericum, qui petit admitti ad beneficium ſibi collatum, habet enim collatio in ſe tacitam conditionem à Canonibus impoſitam, ſi fuerit legitimæ ætatis, & propterea dum petit ſe ad beneficium admitti dicendo ſe canonicè electum dicit etiamſi legitimum, & maiorem, *cap. cum nobis*, & ibi *Abb. in 6. notab. extra de elect. Felyn. in cap. in præſentia num. 28. extra de probat.* ideò ſic petens debet probare ætatem tamquam ſuæ intentionis fundamentum, *Bellamer. dec. 75.* quem refert, & ſequitur *Mandoſ. vbi ſupra quæſt. 3. num. 3.* addo *Pacian. de probat. lib. 2. cap. 24. num. 19. & Menoch. de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 50. num. 32.* aſſerens *num. 30.* probari quoque debere ætatem ab eo, qui vult repellere matrem a ſucceſſione filij pupilli, ex eo quod illi tutorem non petierit, debet inquam is probare, quod ille filius eſſet pupillus, & quod propterea indigeret tutore. *Bald. conſ. 19. lib. 5. Alciat. de præſumpt. reg. 2. præſumpt. 14. num. 3. Pacian. de probat. d. cap. 24. num. 26.*

6 De quo quidem quippè mirandum non eſt, ſi quidem ætas probanda eſt per eum, qui in illa ſe fundat ſiue actor, ſiue reus ſit, & ſic ſiue agendo, ſiue excipiendo. *Butrig. & Salyc. in d. l. ſi minorem, Luc. de Pen. in l. 1. col. fi. C. de fide inſtrum. Ancharan. in d. c. in præſentia num. 14. de probat. Duen. reg. 258. Lamberteng. de contract. gloſ. 9. num. 4.* & alij paſſim quos refert, & ſequitur *Sfor. Odd. de reſtit. in integr. d. quæſt 37. num. 8. & 9. par. 1.*

7 Probatur autem ætas vniuſcuiuſque ex libro Eccleſiæ, ſiue Parochi libro Baptiſmali, in quo in dies annotantur nomina baptizatorum, *Verall. deciſ. 314. par. 1. Alciat. de præſumpt. regul. 2. præſumpt. 14. Maurit. de reſtitut. in integr. quæſt. 321. Magon. deciſ. Lucenſ. 13. num. 7.* vbi Addit. alios cumulat *Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. cent. 2. caſu 116. num. 2. & 3. Viu. deciſ. 184. num. 2. Ludouic. deciſion. Peruſin. 55. num. 7. Gratian. lib. 4. diſceptat. forenſ. cap. 767. num. 47. Ripa obſeruat. 147. D. Ricc.* qui plures adducit *deciſ. Curiæ Archiepiſc. 238. num. 6. part. 4.* nouiter *Anton. de Virgil. in tract. de legitim. perſon. cap. 1. num. 11.* vbi Nos adhoc allegat in *pragmatica 1. de Parochis*, & hic eſt principalior, & vſu receptior modus probandi illam, de quo etiam vide *Viſcont. concluſ. iur. in verbo liber Plebani.*

7 Probatur ſecundò, ætas ex libro patris, in quo annotauit filiorum natiuitates. *Marian. Soccin. conſ. 3. num. 3. vol. 2. Ann. ſing. 379. Ludouic. concluſ. 29. ampliat. 20. Mandoſ. in regul. cancellar. 18. quæſt. 8.* vbi pro hac opinione tres adducit rationes quas etiam retulit *Maſcar. de probat. concluſ. 669. Mantic. deciſ. 25. 58. 124. & 133. Sfort. Odd. de reſtitut. in integr. par. 1. quæſt. 37. num. 92.* vbi teſtatur de communi omnium DD. ſententia, vbi tamen eam declarat procedere, quando nulla adeſt ſuſpicio, quod pater voluerit ſcribere falſum, ſecus ſi aliqua vrgeret ſuſpicio tempore ſcripturæ, ſequitur *Farinac. in fragment. crim. par. 1. in verb. ætatem probari num. 145.* & licet *D. Ricc. dec. 238. num. 7. p. 4.* fuerit in opinione hodie non probari poſſe per hunc librum ſtante *Concil. Trid. ſeſſ. 24. cap. 2. de reformatione*, vbi diſpoſitum, & cautum eſt debere ſcribi in libro plebani. Tamen ego non ſequor, nam non per hoc cenſendum eſt Concilium voluiſſe abrogare alios modos de iure communi conceſſos, cum id expreſsè non dixerit.

8 Probatur tertio teſtimonio matris, & conſanguineorum. *Ceph. conſ. 335. num. 20. vol. 3. Maynard. dec. 92. num. 2. lib. 4. Faber dec. 9. lib. 4. tit. 14. tom. 1.*

Pro-

Digitized by Google

9 Probatur quartò, ætas per inſtrumentum tutelæ, & curæ cum tutelæ inſtrumentum arguat pupillarem ætatem, curæ autem arguat pupillum eſſe adultum, iuxta ſententiam *Ang.conſ.Bald.& Salyc.in l.cum te C.de prob. Alex.conſ.147.num.9.lib.7.Gabr.concl.5.num.4.C.de ſenten.Beninten.dec.82.num.2.Caualc.de tutor.& curat.num. 294.Pacian.de probat.lib.2.cap.24.num.52.& 53.*latè *Farin.* qui alios adducit concordantes, & concluſionem hanc declarat in *fragmentis criminal. in verbo ætas num. 116.cum ſeq.p.1.*

10 Probatur quintò, ætas ex aſpectu, quod multum relinquitur Iudicis arbitrio, *Rot.dec.*818. *in antiqu. Menoch.de arbitr.Iudic.caſu* 117. vbi latè *Magon. deciſ. Lucenſ.68.num.7.Faber d.dec.9.tit.14.Mandoſ.in tractat.de ætat.minor.quæſt.2.* vbi teſtatur item Rotam canonizaſſe ad effectum canonizationis prouiſionis, vel regreſſus, *Gramat.dec.48.n.16.Odd.de reſtis.in integr.p.1.q.37.num.* 93.& 94.vbi hanc tutatur ſententiam reſpondendo contrarijs copiosè *Farin.in fragm.crim. loco citato num.148. p.1.*vbi plenè hanc declarat concluſionem in quib., nam ſit vera, & procedat, quando non,adde nouiter *D.Ricc. dec.Cur.Archiep.42.num.8.p.4.*

11 Tandem vt alia omittam,probatur ætas conjecturis, vt apud *Alciat.de præſumpt. d.reg.2.præſumpt.14.Put.dec. 202.lib.1.Menoch.de arbitr.Iud.caſu* 116. *num.1. Pacian. de prob.lib.2.c.24.num.51.Ann.conſ.73.num.7. D.Ricc.d. dec.42.p.4.*& plenè *Farin.in loco ſæpius citato num.56 par. 1.*ad quem eſt recurrendum,nam alia ponit in materia, quæ per te poteris videre.

S V M M A R I V M.

1 *Vidua connumeratur inter perſonas miſerabiles.*
2 *Vidua habet electionem fori, quod ampliatur vt num.3. etiam ſi poſt litem conteſtatam nuberet, vel etiam ſi haberet patrem, ibid.*
4 *Vidua inhoneſtè viuens,non gaudet electione fori, ac omnia priuilegia perdit, num.5.*
6 *Vidua luxurioſè viuens, gaudet priuilegio electione fori vti meretrix.*
7 *Vidua pro exactione dotis non gaudet priuilegio electionis fori.*
8 *Vidua maritum interficiens,non gaudet electione fori.*
9 *Vidua præſtans cauſa mortis,non gaudet electione fori.*
10 *Vxor non adhibens medicamenta viro ægrotanti, non gaudet electione fori, & quid in vidua Iudæa num petitur electione fori, num.14.*
11 *Cauſam cauſæ præſtans punitur, ſicuti qui proximum cauſam præſtat.*
12 *Teſtis falſus ad quid teneatur tàm in foro exteriori, quàm conſcientia.*
13 *Peccatum non dimittitur niſi parte ſatisfacta, vnde eſt neceſſaria reſtitutio damnorum parti læſæ.*

A R G V M E N T V M.

Vidua an, & quando Electionis, & Variationis fori priuilegio potiatur.

Q V Æ S T I O VI.

1 REgula eſt viduam tamquam miſerabilem perſonam eſſe priuilegiatam beneficioque electionis variationis fori, vt probatur *l.vnic.C. quando Imper.* & notarunt *Andr.ab Iſern.Afflict.& Foller.in conſtit.Regni ſtatuimus de magiſtr. Iuſtit. Guid.Pap. dec.566. Caballin. milleloq.597.Raudenſ.dec.Piſan.46.num.2.Aufrer.in ſtil. parlament.tit.de minor.§.fin. p.1.* qui iuxta hanc ſenten-
2 tiam refert in Senatu Pariſienſi Iudicatum.& ita deciſum in Regnum noſtrum S.Conſ. teſtatur *Præſes de Franch. dec.257. Maſtrill. dec.Sicil.127. num.1. Barboſ. in remiſs. DD.ad ordin.Reg.Luſit.lib.3 tit-5.§.3.num.4. Cabed. dec. Luſitan.173.p.1.*vbi affirmat, mulierem mortuo marito, poſſe declinare Iudicem coram quo viuente illo ſe obligauerat reſpondere per publicam ſcripturam, & ita deciſum refert nouiſſimè *Giurba in conſil.crim.48.num.8. cent.1.*vbi ad hoc nos allegat, & ſequitur in prima impreſſ.Neapol.

3 Amplia hanc regulam eſſe veram, etiam in illa vidua, quæ poſt fori electionem factam nuberet, aut remittere poſt litem conteſtatam, vel poſt decretum interpoſitum ſuper Iudicis competentia, vt annuit remiſſiuè *Præſes de Franch.dec.257. in fin.* & ſequuntur *D.Reg. Tapia in ſuo oper.iur.Regn.conſtitut.ſtatuimus num.15.de offic.Magiſtr.Inſt.*& ibi *Foller.num.27. Menoch.de arbitr. Iudic.in addit. caſu 66.num.36. Giurba dec.82. num.13. Theſaur.dec.177. num.4. Borrell. in ſumma dec.tit. de iuram.perhorreſcentia num.30.tom.1.Paſchal.de Patr.poteſt. par.2.cap.2. num.100. in fin.* vbi hanc opinionem veriſſimam appellat.

Ita quod per electionem factam à vidua eligente aliquod ſupremum Principis Tribunal, deinde remittendo lite adhuc conteſtata cenſeatur ius fiſco quæſitum, ita vt à Barone remiſſio peti non valeat, quamuis vidua nuberet, & remitteret, vt fuit deciſum in M.C. Vicariæ in cauſa *Iſabella de diuitys, cum Iulio Rocullo, & Petro Antonio Agreto inquiſitis de nece Antonelli de Vulpis mariti dictæ Iſabellæ,* quæ elegerunt in forum Magnam Curiam, & dum deinde nupſiſſet, & renunciaſſet querelæ non obſtante quod Barro Terræ Oleaſtri petijſſet cauſæ remiſſionem, fuit ei denegata ex Magnæ Curiæ, decreto deinde confirmati per S R.C. Commiſſatio D. Carauita, vt in Banca Iouelis, & ita alias pariter pronunciauit eadem Magna Curia referente D.Conſiliatio Conſtantio tunc Iudice in criminalibus aduerſus *Baronem Orsidonici,*qui licet petijſſet cauſæ remiſſionem Horatij Parmiſani ſui vaſſalli inquiſiti de nece ſimptimij Græci ſub prætextu, quod *Angela de Paſca* occiſi vxor, quæ in forum eamdem M. C. V. elegerat non amplius vidua,ſed iam ad ſecunda vota tranſierat, tamen ei fuit denegata, vt in *Banca Danielis.*

Quare vera non redditur opinio *Calæ in tract.de modo articulandi num.82.pag.10.qui ex Carauit.in Rit.*233.tentauit firmare cauſam in huiuſmodi caſu eſſe remittendam quoniam,vt teſtatur idemmet *Carau.num.*18. talis opinio in praxi non eſt recepta, imò contra eam in dies in noſtris Regijs Tribunalibus iudicatur.

Amplia ſecundò, ſuprapoſitam regulam procedere etiam in vidua, quæ habet patrem, iuxta dicta per *Præſid.de Franch.dec.100.num.13.*vbi meminit DD.in vidua non facere diſtinctionem, ſi ſit, vel non in poteſtate patris,ita quod(annuit ipſe)in vidua numquam accidit dubitatum debere habere hoc priuilegium, etiam quod ſit in poteſtate patris.

4 Declara tamen hoc eſſe verum quotieſcumque vidua honeſtè viuat, at ſecus ſi luxurioſe, vt docuit *And. in dict.conſt.Regni ſtatuimus colum.1.*quem refert, & ſequitur *Afflict.in conſt.Regni incip.lege præſenti ſub num.5. Luc.de Pen.in l.3.colum.2.C.de priuileg. ſcholar. Felyn. in cap. ſignificantibus num.8.de off.delegat. Carau. in rit. M. C.V.19.num.24.Conarr.pract.quæſt. cap. 7. num.1. Niger. in cap.Regni vt delatas num.8.Foller.in pract.crim. verſic. audiantur excuſatores num.8. Curia Philippica par.1. §.9. num.13.Azeued.in l.8.num.11.& 12.tit.3.lib.4. recopilat. Cala de modo art.§.1.gl.1.num.79. Imbrian.in tractat. de primo, & ſecundo benefic.conſider.5. num.43.* vbi *num.44.* dicit priuari pariter omnibus alijs priuilegijs, quibus ius quandam viri occaſione potiebatur, vt habes apud *Bart. Bald.* & alios *in l.his ſolis C.de reuoc. donat. Clar. in ſua pract.crim.in §.ſtuprum num.7.*quod latius proſequitur *Card.Tuſc. in pract. concluſ. tom. 8. in litt. V. concluſ. 303.& concluſ. 304.*

5 Cuius ratio ſumitur ex illa iuris concluſione qua cautum eſt, vt vidua luxurioſè viuens amittant omnia viduitatis priuilegia, vt tenet *Felyn. in cap. paſtoralis col. 3.de iud. Cordub. in l.ſi quis à liberis §. ſi quis ex his num. 145.ff. de lib. agnoſc.*ſubdens hoc procedere ſiue palàm, ſiue occulto caſtitatem violauerit, & vide *Capyc.dec.84.* imò iuſtiſſimè decretum eſt tales viduas inhoneſtè vi-

nentes plura ămittere,& primo legatum,& omne commodum à viro ſibi relictum, Rip.in l.fœminæ num.23.qu.14.C.de ſecund.nupt.Burſat. multos cumulans in conſil.270.num.27.lib.3. quemadmodum vidua ad ſecunda vota tranſiens tutelam amittit etiam ſi laſciuè, impudicè non viuat,l.fin.C.quando mulier.tutel.offic.fung.poſſit Gloſ.& Bald.in auth.matri,& auiæ C.eodem tit. & notatur in cap.ex parte M.de appellat.Azeued.in l.4.tit.1.lib.1.recopil.num.14.Gutier.lib.2.canon.cap.12.num.6. Lopez in l.3.tit.12.par.4.in verb.mala dad de ſno cuerpo, Molin. de primogen.Hiſpan.lib.1.cap.9.num.49.Palat.in repet.rubr. de donat.inter vir.& vxor,§.7.num.16.& ſimiliter amittit harras ſibi à marito promiſſas, vt poſt Caſtill.in leg.15.Taur.Gloſ.final. tradit Anil. in prohem. ad cap.correctorum num.4. iuxta quam ſententiam deciſum refert Anneus Robert.lib.1.rer.iudicatar.cap.13. imò medietatem lucrorum illius matrimonij perdere de iure municip.Hiſpan.apparet ex l.5.tit.9.lib.5.recopill.& in l.4.tit.4.lib.8.ordinamentor.& ita tradunt Gutierez.lib.2.pract.quæſt.cap.122.Mazienſ.in d.l.5.gloſ.8.num.14.Gomez in l.14.Tauri num.17.& Ciſuent in l.15..Meſſia ad leu.Tolet.part.2.fundament.10.num.14.& amittit etiam quicquid ex alterius filij ſucceſſione ad ipſam peruenit, vt notat Caſtill. in d.l.15. Tauri num.16, Azeued. in d.l.4.num.16 & non ſolum prædictis omnibus priuatur vidua luxurioſe viuens, ſed etiam dote,quam cum ea maritus receperat, vt poſt alios quos refert tradidit Boer. deciſ.138.num.2.Menoch.de præſumpt.lib.5.præſumpt.32.num.20.& Corrad.in breuiar.prætor.& curiar.in tit.de ſtupr.num.12.& perdit,quod maritus ipſi legauit, & ſi non adiecerit grauamen ſi caſte viuiſſet, nam de iure ſubintelligitur Saiyc.in l.fideicommiſſum, C.de fideicomm.Neniz.in lib.2.Sylu.nupt.num.41.in verb. Seni non eſt nubendum num.41.Franc.Marc.dec.513.& alij apud Cened.in collect.ad ius canon.collect.154.

6 Verum ne erres aduertendum eſt, quod l.3.vidua luxurioſè viuens priuilegio electionis fori non gaudeat, vti vidua gaudet tamen vti meretrix:in tantum quod licèt luxurioſe viuat, non per hoc poterit repelli ob huiuſmodi beneficio, & ita decidit S.C.vt teſtator Præſ. de Franc.dec.253.in fin.vbi D.Ric.in addit. nos in ſpecie ad id allegat,& ſequitur Menoch.de arbitr.Iudic.libro ſecundo caſu 66.num.51. Barboſ. in remiſs. DD. ad d. ordinat. Regiam Luſitaniæ lib.3.tit.5.de citat.num.7.verſ.in terminis tamen, Borrell.in ſum.deciſ.in tit.de iuram.perhorreſc.num.56.tom.1. de quo latius in quæſtione 11.hac eadem Sectione tractabimus infra loquendo in ſpecie de meretrice.

7 Limita firmatam concluſionem non procedere in dote exigenda, nam eo caſu vidua perdit priuilegium electionis fori, & tenetur agere in foro domicilij mariti, nam dum agitur ratione dotis inter vxorem attenditur domicilium, & forum viri vulgato, text.in l.exigere dotem ff.iudic.& ibi Bald.Fulgoſ.Caſtrenſ.Cagnol.& cæteri Bald.& Bart.in l.1.C.de ſumm.Trin.& fid.catholic.Roland.de lucr.dot.quæſt.12.& 13.Valaſch.dec.138.num.8.& ſequent.Merlin.deciſio.Rot.Lucen.42.& ita in proprijs terminis tenet Molfeſ.in comment.ad conſuetud.Neapol.par.2.de bonis quæſt.12.num.18.vbi aſſignat rationem, quia vxor etiam viro mortuo remanet de foro, & domicilio viri, ad text.in l.filij,§.vidua ff.ad municip.cum concord. apud Iaſon.in leg.ſi arrogatur num.58.ff.de adoptio.

Quamuis quod viduam dotem repetens habeat priuilegium ſui Iudicis, etiam ſi contra pupillum agat deciſum in Senatu Sabaudiæ referat Faber in dec.1.Cod.quando Imper. quem ſequuntur Caſtill.lib.3.controuerſ.iur.cap.25.num.28.& D.Ricc.in collect.deciſ.collect.300.& mulierem nuptam agente pro rerum dotalium repetitione gaudere fori electione, determinauerim forenſ.qu.47.lib.1.

8 Limita 2. in viduæ quæ virum interfecit nam electione fori non gaudet, Couarr.pract.quæſt.cap.6.num.3.Azeued.in l.9.num.10.& 11.tit.3.nou.recop. D.Reg.Tapia in d.conſt.Regn.Statuimus ſub num.19. Meſſia in tract.taſſæ panis concluſ.1.num.10.ad fin.Paſcal.de Patr.poteſt.part.2.cap.2.num.99.D.Ricc.in dec.Cur.Archiepiſc.163.num.3.par.3. vbi nos allegat Capiblat.de authent.Baron.pragm.8.num.311.Barboſ.in remiſs.DD.ad ordin.Regiam Luſitan.d.tit.5.de citat.num.6.& confirmatur ex traditis per alium Barboſ.in l.ſi ab hoſtibus §.fin.ff.ſolut.matr.prout quando occidit virum perdit dotem, quæ hæredibus viri acquiritur,l.conſenſum C.de repud.Menoch.de arbitr.Iud.caſu 356.num.79.& ſeqq. vbi alios citat Molfeſ.in commentar.ad conſuetud.Neap.part.7.in tit.de iur quarta quæſt.13.num.8.tom.1. priuaturque antiphato l.ſi ab hoſtibus §.fin.vbi Alex.& alij ff.ſolut.matr.Pellic.in conſuet.Auerſ.4.num.102.Giurb.in comment.ad conſuet.Meſſan.cap.1.gloſ.5.num.15.par.1.

9 Et idem dico,ſi ipſa fuerit cauſa mortis viri, licet ipſa non occiderit, ex regula, quod qui cauſam damni dat damnum dediſſe videtur, l.damnum, ff.de reg.iur.leg.qui occidit §.hoc.ff.ad leg.Aquil.l.nihil intereſt, ff.ad leg.Cornel.de Sicar. vbi nihil intereſt an quis occidat, vel cauſam mortis dederit, Laurent.in deciſ.Rot.Aueniónen.29.Cardin.Tuſcuſ.concluſ.138.litt.C.& concluſ.6.litt.D. & qui per alium facit, per ſe ipſum facere videtur, l.1.§.deceſſiſſe.ff.de vi,& vi armat.cap.qui per alium de regul.iur.in 6.l.2.ff.de fid.& nom.tut.l.in ædibus,§.quod filius.ff.de donat. ex qua quidem regula in cauſa Ioannis Philippi Partenij dicebam apocham factam in beneficium Angeli Antonij Martorani feciſſe manu Natalis Silueſtrini de ſuo ordine, & mandato habere eandem vim, ac ſi per ipſummet confecta fuiſſet, ſi quidem paria ſunt apocham ſcribi per principalem, vel per alium de ſuo ordine,& voluntate, Ripa in l.admonendi,ff.de iur.iuran.Genua in ſuo tract.de ſcriptur.priuat.in titul.de apocha manu tertij num.15.16.& 17.Scaccia de iudic.cauſ.ciuil.cap.11.num.1082.& 1102.nouiter Moder.Gait.in ſuo tractat.de credit.tit.8.cap.2.num.2641. vbi quod ideo ſcriptura priuata ſcripta per tertium de voluntate recognoſcentis non poterit negari quo ad contenta in illa, & tit.9.num.3221. firmat pariter apocham banchi recognitam non ſolum reputari de iure communi, & municipali ſcripturam publicam, ſed habere exequutionem paratam, etiam ſi per tertium de ordine ſubſcribatur, ad quod allegat D.Reg.Tapia in ſuo opere Iur.Regn.in tit.de Apoch.numero 3. qui ſic deciſum per Sacrum Conſilium, & ſancitum per nouellam pragmaticam teſtatur.

Vnde proxenetam in aſſaſſinio reum eſſe mortis, non ſecus ac mandantem,& mandatarium, plenè probat recenter Giurba in conſ.crim.7. vbi plura media hic conducentia cumulat.

Cuius opinionis ratio aſſignatur, nam actus pendet à mandante,& non ab exequente l.item eorum, §.ſi decuriones ff.quod cuiuſque vniuerſitat.nomin.cap.cum aliquibus de reſcriptis in 6. D.Ricc. qui alios allegat deciſio. Curiæ Archiepiſc.8.num.3.part.3. & non actus tribuitur non exequenti, ſed mandanti, & ordinanti, Cr.uett.conſ.144.num.3.Surd.conſ.29.num.3.lib.1. quos refert & ſequitur Amatus deciſ. Rotæ Ferrariæ 2.num.43. vbi etiam quod faciens per alium, adhuc primus dicitur ipſe facere, vnde authoritatem faciendi, dans ipſe facere videtur, Bellon.de mandat.iuriſdict.cap.5.quæſt.4.num.32.vbi fatetur id patere in arbitris electis Principis authoritate, qui perinde habentur, ac ſi fuiſſent ab ipſo Principe delegati, l.apertiſſimi verſic.& ſic vbi Gloſ.notab.in verbo delegati C.de iudic.& in Procuratore electo ab aliquibus authoritate decurionum, qui videtur ab ipſis Decurionibus electus, l.item eorum,§.ſi decuriones, ff.quod cuiuſque Vniuerſit. & in electo ab hærede virtute poteſtatis datæ à teſtatore, qui ab ipſo teſtatore videtur electos, l.vnum ex familia,§.ſi falcidia,ff.de leg.2.& delegatus à Principe habet ea, ſine quibus iuriſdictio expediri non poteſt, cap.præterea, & cap.ſuſpicionis de offic.Iud.delegat. vt eſt Imperium, quod iuriſdictioni cohæret, ſiue conſiſtat in coercendo,ſiue in exequendo,Bellon.de mandat.iuriſdic.cap.9.quæſt.3.num.2.

10 Inde ſi fortè ex parte vxoris conſtiterit non fuiſſe adhibitum medicum marito ægrotanti nec illius curam habuiſſe, vtique ſi mors mariti euenerit tamquam vidua priuilegijs viduæ non vtetur, cum paria ſint occidere, & infirmum ſine medico relinquere, Alexand.conſil.23.num.

Digitized by Google

num.1.& conſ.136.num.2.lib.7. Ripa in l.fin. quaſt.46. C. de reuoc.donat. D.Ricc. deciſ.Cur. Archiepiſcop.175.num. 4.par.3. prout negans alimenta occidere dicitur, *l.necare ff.de lib.agnoſcen. quapropter Salomon prouerb.cap.*8. affirmauit homicidam eſſe, qui patri ſubtrahit neceſſaria, quam ſententiam cum pluribus alijs notabilibus ad id referunt *Surd.in tractat.de aliment.tit.1.quaſt.17.& Cordub.in l.1.§.parens num.16.ff.de lib.agnoſcend. Menoch.de praſumpt.lib.3. praſumpt.23. num.16. Garz. de expenſ. & meliorat.cap.4.a num.52. cum ſeqq.* taliter quod ſi filius renitens fuerit ad præſtanda alimenta patri redigitur in patriam poteſtatem, vt referunt *Surd.de aliment. priuil.65.* cum alijs quos recollegit *Intrigl. ſingul.135. lib.2.* affirmantes in tali caſu non poſſe iterum emancipari, imò filius legitimatus ob denegata patri alimenta ad ſpurietatem reuocatur, nec iterum legitimari poteſt, ſicque pariter eſt diſpoſitum in liberto denegante alimenta patrono, idem *Intrigliol.* vt alios omittam *loco nuper cit.*

Cuius quidem principalis limitationis ratio reddi poteſt, nam indignum eſt ei ſubueniri, qui ſua culpa, aut vitio in egeſtatem, & ſic in viduitatem incidit, vt per *Tiraquel.in l.ſi vnquam in verbo bona num.5. C.de reuoc. donat.* quia nocere ei debet, quod culpa ipſiuſmet euenit, ex *Matthienſ.in l.is gloſ.3.num.2.T ino. & Meſſis in prag.taxa panis concluſ.1.num.10.cum ſeq.*

11 Et ex ſupra relatis ſuccedit altera iuris regula, per quam punitur ita, qui cauſam cauſæ præſtat, ſicuti qui proximam cauſam dat, *Gloſ.in cap.presbyterum de homicid.Valer.in different.inter vtrumque forum in verbo teſtis different.6.* annuens ex hoc teſtem falſum teſtificantem
12 teneri in foro iudiciario parti læſæ de omni damno illi propter illud falſum teſtimonium contingente etiam in foro poli, & ſic conſcientiæ, *Felyn. in cap. canonum ſtatuta num. 42. de conſtitut.* vt affirmarunt *Nauarr. in ſumma cap.25.num.40.Graff. in praxi quinque caſuum reſeruat. cap.17.num.53. lib.1. Tolet. inſtruct. ſacerd. lib.5. cap.79.num.5.& 7. Zecch.in tract.de caſib. reſeruatis caſu 12.verſ.ſi verò cauſa, D.Ricc.in praxi reſolut.216. num.3. in fin.part.2.Barboſ. in tract. de officio, & poteſtat. Epiſcopi allegat.51.num.35.* iuxta quorum opinionem conſuluit meus amatiſſimus Genitor DD.veridicus D.Io. Dominicus Nouarius.

Et licet *Vincent.* antiquius Doctor *in cap.1. de cuſtod. Euchar.Corſett.in ſingul.22.Clar.in pract.crim. §.falſum num.15.& Farinac.de teſtib.quaſt.67.§.1. num.6.* voluerint talem teſtem teneri de damno ſequuto in foro contentioſo tantum, non autem in foro conſcientiæ.

Tamen id ridiculum eſt, cum non videam cauſam diuerſitatis in vno foro, quâm in alio, tanto magis, quia dum falſatius offendit Deum, Iudicem, & partem, *cap.1. de crimine falſo,* adeſt certe partis læſio, qua non ſatisfacta peccatum non dimittitur, *c.peccatum de reg.iur.in 6.* qui enim infert damnum proximo ex culpa ſua illud reſarcire tenetur *cap.2.& fi.de iniur.& damn.dat.* quamuis non habuerit voluntatem damnificandi, vt poſt *Panorm. ibid.nouiter tenatur Megall.deciſ.caſ.conſc.1. num.4. affirmans dec.2.num.12.* teneri reſtituere, qui per vim, metum dolum, & mendacium impedit aliquem à conſequutione boni etiam, quod non eſt ei debitum ex iuſtitia, ſed ex liberalitate, *Bannes de iuſt.& iur.quaſt.62.art. 2. dub.12.* annuens per reſtitutionem debere reparari omnem læſionem contra iuſtitiam commutatiuam, & omnia damna, quod & graues Moderni Theologi ſcribentes non negarunt.

14 Limita pariter in vidua Iudæa, quæ non potitur huiuſmodi priuilegio fori, vt poſt *Andr. in conſtitut. Regni ſi quis poſterum in verbo Iudaus verſic. cum priuilegia,* notat *D.Ricciullus in tractat.de iur.perſonarum lib.2. cap.48. num.9.* annuens neque gaudere priuilegio dotis, ex *Cyn. in l.1.ſolut.matr.Iaſ.in §. fuerat inſtitut. de act. num.113. Abb.& Card.in cap. gaudemus de diuort. Bald. Nouell. de dot.par.1. ſub num.47.*

Et quamuis contrarium in limitatione principali videatur ſentire *Afflict. in eadem conſtit. Regni num.43.* dum miratur de Andreæ opinione, tu tamen à limitatione ne recedas, quia ipſemet *Afflictus* illi viſus eſt adhærere, dum in *conſtitut.lege præſenti num.5.* affirmauit Aduocatos ſolitos dari miſerabilibus perſonis, non debere aduocare pro Iudæa vidua, quia non eſt de membris Eccleſiæ.

SVMMARIVM.

1 *Vidua, qua dicatur.*
2 *Vidua appellatur habens maritum captiuum bannitum, vel ad triremes condemnatum, & quare num.3.limita, vt num.4.*
Legatum diuidendum inter viduas poteſt diſtribui inter habentes inutiles maritos: ſic etiam legatum factum pro dotandis orphanis diſtribui poteſt habentibus parentes inutiles.
5 *Maritus diuertens ſua culpa ab vxore perdit lucrum dotis.*
6 *Vidua dicitur habere, virum abſentem per longum tempus.*
7 *Abſentia aquiparatur morti.*
8 *Æquiparatorum eadem eſt diſpoſitio.*
9 *Antephatum, quod eſt tertia pars dotis ſi fuerit vxor virgo, & quarta ſi erit vidua, qualiter debeatur, ſi matrimonium non fuerit conſumatum, num.10.& 11.*
12 *Antephatum datur vxori in premium virginitatis amiſſa.*

ARGVMENTVM.

Vidua, quæ nam dicatur adhoc, vt huiuſmodi Beneficio, vti valeat.

QVÆSTIO VII.

COnſentaneum eſt, quod cum ſupra concluſum fuerit viduam fori electionis priuilegio potiri, meritò hic adnotare, quæ nam dicatur vidua vt tali priuilegio vti poſſit.

1 Vidua itaque illa propriè, & ſtrictè appellatur, cui eſt mortuus maritus, *cap.vidua 34.diſtinct. Panorm. in cap. ex tenore in fin.de foro competit.* vbi pariter *Socin. num.6. Alciat. in leg.malum §.viduam ff. de verbor. ſignific. Couarru.pract.qu.cap.7.num.2.Alber.in ſuo dictionar.in ver. vidua, Moder.de iuriſdict. par.4. cent.1. caſu* 81. *num.4.* vbi alios congerit concordantes.

Impropriè autem, & largè vidua dicitur, quæ in habitu habet maritum non autem in actu, ideſt illum habet inutilem, *Barbat.in cap.ſignificantibus de reſcript. Tiraquell. in l.6.connub. gloſ.1. par.6. num.12. Azeued. in l.1. num.7.tit.3.lib.6. & l.9. num.10. tit.3. lib.4. noua recopil. Curia Philippica par.1. §.9.num.13. Surd. de aliment. tit 1.quaſt.44.num.67.Scaccia de appellat. quaſt.7. num.116. Perez de Larra in tract.de Capellanijs, & anniuerſarijs lib. 2.cap.21.num.36.Bonadill.in ſua politic.lib.1.cap.11. num. 7.Petra ad Gram.dec.27.num.14.Muſcatel.in praxi Sacr. Conſil.in gloſ.competentes num.71.* nullum enim, & inutile æquiparantur, *Pereira de nominat.emphyteuſ.qu.12. num. 19.* & paria ſunt non habere maritum, vel habere inutilem, *Palat.in rubr.de donat.inter vir. & vxor.§.70. num. 29.& 30. Barboſ.in l.1.num.47.par.1.ff.ſolut.matr.* quoniam oculis inutilis non vocatur oculus, nec manus arida reputatur manus, *Bald. in Auth. conuenticula col.31. de Epiſcop. & cler.* vnde ſtatutum puniens debilitantem membrum, non comprehendit membrum inutile, idem in *l.1.num.16.C.de edil.edict.* conferunt latè adducta per *Viuium dec.34.*

2 Quare mulierem habentem virum captiuum, bannitum, vel ad triremes damnatum, quia viduarum nomine comprehenditur bene gaudere huiuſmodi beneficio, notarunt *Salycet.in l.fin.C.ad leg.Flau. de plagiar. Iaſ.in l.ſi is qui pro emptore num.186.ff.de vſucap. Marſil. in l.1. num.222.C.de rapt.virg.Felyn.in c.ſignificantibus de offic. deleg.*

Digitized by Google

deleg. Gail. obſeru. 1. num. 44. lib. 1. Polydor. Ripa obſeruat. 121. D. Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap. 290. num. 5. part. 4. Viu. deciſ. 197. vbi teſtatur iuxta hanc ſententiam pluribus quippè vicibus iudicaſse in facti contingentia in Regia Audientia Apuleæ in anno 1583. cum ſeq. admittendo aliquas vxore inutiliter nuptas tanquam viduas infelices, & miſerabiles ad forum electionem tàm in cauſis ciuilibus, quàm criminalibus, ſicque ſeruari in Regia Audientia Terræ Bari teſtatur deciſ. 521. num. 2. & ita firmat etiam Præſet de Franch. deciſion. 100. nu. 18. ex Cott. in memor. in verb. vidua, Amat. conſil. 31. num. 13. cent. 1. Cala de modo artic. gl. 1. §. 1. nu. 110. D. Reg. Tapia in tom. 2. de iur. Regni fol. 254. Imbrian. in tract. de primo, & ſecundo benef. conſid. 5. n. 6. & Nos plena manu comprobauimus lib. 1. q. forenſ. c. 167.

Quemadmodum ſimilibus perſonis l. 3. in occurrentibus caſibus agere ad repetitionē dotis, ac ſi eſset mortui viri, Lupus in cap. per veſtras §. 17. n. 12. de donat. inter vir. & vxor. Roman. conſ. 187. in fin. vbi dato quovis modo, quod maritus ſi exul à Ciuitate ſine publicatione aliqua bonorum eſt locus repetitioni dotis, Couarr. lib. pract. qq. cap. 7. col. 7. verſ. etiam in hoc, & latiùs proſequitur Carroc. deciſ. 106.

3 Quorum omnium ratio aſſignatur ſiquidem priuilegia conceſsa viduis extenduntur ad habentes maritos inutiles, & bannitos, licet fędus matrimonij in ſe duret, Bal. in cit. l. fin. C. ad leg. Flau. de Plag. Rebuff. ad conſtitut. Franciæ in tit. de ſent. prouiſ. artic. 3. gl. fin. col. 2. Barbat. in tract. de præſtan. Cardin. p. 1. q. fin. col. 1. & alij communiter, banniti ſi quidem habentur pro mortuis, l. ſi qua pœna ff. de his, qui ſunt ſui, vel alien. iur. gl. in §. relegati inſtit. quib. mod. ius patr. poteſt. ſoluit, Alex. conſil. 75. nu. 9. vol. 1. Gail. de pact. publ. lib. 2. c. 11. n. 13. Catal. de indul. c. 13. nu. 34. Magon. deciſ. Lucenſ. 84. n. 13. latè Tuſc. concl. 12. lit. B, etiam naturaliter Farin. conſ. 135. num. 57. quia bannitus morti æquiparatur, Caball. reſol. 264. n. 23. & ſi contumaciam ſit Idem reſolut. 239. num. 9.

Ex quibus non eſset ponere os in cœlum, vt legatum diſtribuendum, ſiue eleemoſyna diuidenda inter viduas pauperes, poſſit dari huiuſmodi mulieribus habentibus viros inutiles, quemadmodum legatum factum pro orphanis maritandis poteſt diſtribui habentibus parentes pauperes, & inutiles, Lara de vniuerſ. libr. 1. cap. 2. Antonin. Diana reſolut. moral. tractat. 2. Miſcellan. reſol. 2. fol. 134.

4 Declara tamen firmatam concluſionem non eſse veram, vbicunque inutilitas proueniret ex parte mulieris, vt puta quia ex parte ipſius fuerit facta Thori ſeparatio, Marcheſan. de commiſſ. in tit. de auoc. cauſ. §. 2. nu. 36. part. 2. Foller. in pract. crimin. in verb. audiantur excuſatores, num. 81. Carau. in rit. M. C. V. 29. num. 23. & Nos latè confirmauimus dict. quæſt. forenſ. 167. à num. 12. cum ſeq. vbi retulimus iuxta hanc ſententiam fuiſse executum Audientia Catanzarij vbi caſus accidit ſequitur nos allegando Thor. in compend. deciſ. verb. electio fori pag. 171. col. 2. circ. med. tom. 2.

5 Pro cuius declarationis confirmatione confert, quod ſi maritus ſua culpa diuertat ab vxore perdit lucrum dotis, & donationem propter nuptias, l. conſenſu §. ſin autem aliter C. de repud. latè Io. de Amic. conſil. 5. & plenè Molfeſ. in commen. ad conſuetud. Neapol. quæſt. 3. de iure quartæ p. 7. tom. 1. provt quartam debitam per text. auth. præterea C. vnde vir, & vxor, nequibit prætendere ſi ſua culpa eſset facta ſeparatio Thori nempè propter adulterium, vt è contra mulier priuatur dicta quarta eius culpa ſeparatio Thori eſset facta, vt latè apud Valaſc. de partit. bonor. c. 6. num. 48. Couar. de ſponſal. p. 2. cap. 7. §. 1. num. 6. Gutier. can. quæſt. lib. 1. c. 24. n. 16. Fontanel. de pact. nupt. clauſ. 5. gloſ. 8. p. 10. nu. 38. Gram. deciſ. Luſit. 358. vbi ita deciſum refert.

6 Amplia vt habentes virum abſentem per longum tempus, pariter viduæ appellari poſsunt quo ad effectum habendi priuilegium electionis fori, provt ita de anno 1619. conſultus reſpondi in quadam facti contingentia.

7 Quæ quidem conſultatio ratione non caret ſiquidem caſus mortis æquiparatur caſui abſentiæ, ad text. in c. ſi delegatus de offic. deleg. in 6. D. Ricc. in collect. deciſ. collect. 1056. Muta in prag. Regn. Siciliæ 2. de offic. Proreg. nu. 72. Orcrut in ſuis lucubrat. Rom. diſput. 4. num. 5. vnde meritò videmus, quod officialis ob alterius abſentiam ſubſtitutus ad nouam vſque creationem perſeuerat illo mortuo, vt concluſum per S. C. refert Præſes de Franch. deciſ. 255. & deciſum alias teſtatur Gurb. in deciſ. Sicil. 9. vbi hanc opinionem, imò articulum benè dilucidat, & tenuerunt Alberic. in leg. quæſitum, ff. de tutel. Boer. deciſ. 149. num. 15. Petr. in addit. ad Capyc. deciſ. 151. lit. A. & nouiſſimè videndus Marchio Corleti D. Reg. Conſtant. doctiſſimus, & fatigatus vir in comment. ad tres libros, C. in l. nullus num. 51. cum ſeqq. C. de decur. iuxta quam ſententiam conſultus reſpondit Dom. Riccius pro Illuſtriſſimo, & Excellentiſſimo Comite Lemos Prorege huius Regni Neap. eius patre, cui per litteras Regias fuerat ſuffectus, cum dictus eius pater nomine eiuſdem Regis functus fuiſſet legatione magnifica apud Summum Pontificem Clement. VIII. aſſerendo prædicta literas Regias eidem debere etiam ad caſum mortis extendi, vt ipſemet teſtatur in collect. 1056. videndus eſt recenter D. Reg. Tapia in deciſ. ſupremis Senatus Italiæ 9. vbi tractat, ſi poſſit Prorex creare Locumtenentem, ex quibus iuribus ſcilicet mortis abſentiæ perpetuæ, & temporalis, mortis enim, & abſentiæ caſus æquiparantur, cap. 1. §. fin. ne ſede vacan. in 6. ceſſ. in deciſ. Arag. 57. Rouit. ſuper pragm. in rubr. de adminiſtrat. & quod perſon. ſeru. num. 25. mortuus namque abeſſe dicitur Gloſ. in c. ſi delegatus in verb. abeſse de offic. delegat. in 6. l. multa in princ. ff. de condit. & demonſtrat. Montan. de tutel. c. 57. nu. 21. Bertazol. in conſil. crim. 30. nu. 21. & conſ. 85. nu. 9. Alber. Alc. & Rebuff. in leg. mulieres §. fin. ff. de verb. ſignif. Bal. in l. mater col. fin. ff. de cond. & demonſtr. ſicque in tutore probat text. in l. quæſitum, ff. de tutel. qui datus in caſu abſentiæ, cenſetur etiam datus in caſu mortis, ſequitur Viuius deciſ. 2. ſub nu. 5. cui addo Gurb. d. deciſ. 9. num. 9. & D. Regentem Conſtantium d. l. nullus num. 55. C. de decurionib. ea ratione, quia tutor à Iudice datur, & officiali æquiparatur, l. præfectus, ff. de rit. nupt. Freccia ſubfeud. lib. 2. q. 56. nu. 2.

8 Hinc qui in ſua Curia poteſtatem adminiſtrandi cuditionem monetæ, habet in abſentia alicuius poterit etiam in caſu mortis eiuſdem adminiſtrare, vt deciſum refert Seſſa deciſ. Rot. Aragon. 571.

9 Quare cum mors, & abſentia æquiparentur, & æquiparatorum eadem ſit diſpoſitio gloſ. in leg. omnes dies verſ. Apoſtolicæ, Cod. de ferijs, & in cap. ſi poſtquam. §. fin. in verb. prouiſio vbi etiam Dominic. de elect. in 6. latè Viuius deciſ. 255. à num. 19. cum ſeq. argumentum enim in iure veriſimili probatiſſimum eſt, Corn. conſil. 505. nu. 2. vol. 2. Menoch. conſil. 306. num. 10. vol. 4. & conſil. 434. num. 43. vol. 5. vbi meritò quidem concedit huiuſmodi argumentationem à veriſimili interpetrandis vltimis voluntatibus, & aliis actibus plurimum valere: ideò ſicuti mulier per mortem viri gaudet beneficio electionis fori, ſic pariter mulier per abſentiam viri hoc priuilegium habere debet, quia maritum non habere, vel habere abſentiam paria ſunt, argum. text. in cap. 2. §. ſed neque illud extra de translat. Epiſc. vbi Pontifex dicit, quod ſecundum communem vſum loquendi Eccleſia dicitur eſſe viduata ſponſo ſuo, quæ habet Epiſcopum inutilem, cui adnectitur Gloſ. notab. in c. admonere in gl. 33. q. 2. quæ per illum text. colligit carmen.

Si re priueris, nec nomen habere mereris.

Nam paria ſunt aliquid non eſſe, vel inutiliter eſſe, l. de ætate, §. nihil. ff. de interrog. act. l. 4. §. condemnatum, ff. de re iud. & ſic priuilegia conceſſa elargitaque viduis, competunt etiam mulieribus virum abſentem habentibus tamquam inutiliter nuptis, vt ex Bald. in dict. leg. fin. C. ad leg. Flau. de Plag. firmat Viuius dict. deciſ. 197. num. 3.

Sed dum in hac reperimur materia extra propoſitum viſum non eſt hic diſcutere articulum, qui conſulendus nobis tranſmiſſus fuit die 20. Auguſti 1626. cuius caſus talis eſt.

In Ciuitate N. adeſt immemorabilis conſuetudo, quod pro antefato detur tertia pars dotis aſſignatæ, quan-

quando mulier eſt virgo vulgò (Zita) at vbicumque eſt
10 vidua quarta pars a viro intelligitur promiſſa, accidit, quod quædam mulier contraxit matrimonium in faciem Eccleſiæ per verba de præſenti, quod tamen non fuit conſumatum per concubitum carnalem, quia mortuus fuit vir, deinde cum iterùm nupſiſſet, & ſecundo viro adhuc ſuperueniſſet, dubitatum fuit qualiter præſenti mulieri antefatum aſſignandum eſſet, nempè ſi tertiæ parti dotis aſſignatæ tamquam virgini, cum tempore ſecundi matrimonij talis erat, ſtante quod primus vir eam carnaliter non cognouerat, vel danda erat quarta pars tamquam viduæ, quia habuerat virum, qui mortuus fuerat.

Et quidem prima, vt aiunt facie vigore concluſionis à nobis ſupra firmatæ, quod vidua appelletur illa, cui mortuus eſt vir, videbatur concludendum antefatum huiuſmodi mulieri deberi tanquam viduæ, dum certum eſt illi mortuum fuiſſe maritum.

Nec obſtabat dicere, quod dum inter primum maritum, & ipſam non interueniſſet copula carnalis vir appellari nequiret, cum proprie talis non appelletur niſi conſumato matrimonio, & non antea, *l. 1. §. hac quæſtio ff. pro dot. Abb. in cap. ex publico de conuerſ. coniug. num. 5. Dec. conſ. 510. Hond. conſ. 4. num. 4.*

Si quidem patet reſponſio virum, & vxorem appellari, qui conſenſu contrahunt matrimonium ſeruata forma Sacri Concilij Tridentini, vt poſt antiquiores firmarunt *Gomez. dec. 46. & 47. Gutier. de iuram. confirmat. cap. 51. par. 1. Card. Tuſch. concluſ. 87. litt. M. Sanchez de matrim. lib. 1. diſput. 1.* & poſt contractum matrimonium per conſenſum, ideſt per verba de præſenti, & ante copulam non dicuntur ſponſus, & ſponſa, ſed maritus, & vxor, *Abbas in rubr. de ſponſalib. Socc. conſ. 223. num. 4. & 5. vol. 2. Carpan. ad ſtatut. Mediolan. 268. n. 4. tom. 1. Polidor. Ripa de nocturno tempore c. 34. n. 2. Maſcard. de gener. ſtat. interpret. concluſ. 4. num. 39. & ſeq.* quia copula non eſt matrimonium, ſed ipſius vſus, & effectus, *c. cum initiatur 27. qu. 2. l. nuptura ff. de iur. dot. Bald. conſil. 228. volum. 3.* & nuptias, non concubitus, ſed conſenſus facit, *l. nuptias, ff. de reg. iur. cap. ſufficit 27. quæſ. 2.* & matrimonium ante carnis copulam perfectum eſt quo ad ſanitatem Sacramenti, licet ſecus quo ad ſignificationem, *Couar. in 4. decret. par. 2. cap. 1. §. 1. Cancer. var. reſol. cap. 1. de minor. num. 159.* & ideò ſponſus, & ſponſa de præſenti qui nondum matrimonium conſumarunt, benè vocantur vir, & vxor, *cap. omnes rei, d. cap. cum initiatur, cap. coniuges, & cap. coniugum 17. quæſt. 2.* & omnia iura loquentia de matrimonio, aut de marito, & vxore accipiuntur, quando matrimonium de præſenti contractum eſt, quamuis copula non ſit ſecuta, *Couarr. loc. cit. num. 2. Mathienſ. lib. 5. recopil. tit. 2. l. fin. gloſ. 6. num. 2.* & ideò legatum alieni factum, cum nupſerit præſtari debet contractis ſponſalibus de præſenti, licet copula adhuc inter coniuges non fuerit *Alexand. conſ. 42. volum. 7. Mantic. de coniect. vltimar. volunt. lib. 11. tit. 22. num. 13. Franciſc. March. deciſ. 856. & 857. tom. 1. Anna ſing. 300. Maſullus in ſcholys ad Capyc. dec. 204. ſub num. 2.*

11 His licet veris exiſtentibus totum contrarium dixi eſſe verius in caſu iſto, vt ſcilicet antefatum debeatur præfatæ mulieri tanquam virgini, & non tanquam viduæ, & ſic habito reſpectu ad tertiam partem promiſſæ dotis.

12 Quæ quidem opinio iuſtificatur, quia antefatum datur vxori in amiſſæ virginitatis præmium, *l. res vxoris C. de don. inter vir. & vxor. Suar. in tit. de las arras in princip. Roias de ſucceſſ. cap. 33. num. 34. Padill. in auth. reſque num. 31. C. commun. de leg. Gomez. in l. Tauri 49. num. 8. Franc. dec. 182. num. 9. Nepit. ad conſuetud. Cattin. tit. 15. num. 26. Intrigliol. de feud. centur. 2. art. 7. num. 97. Pellic. in conſuet. Auerſ. cap. 6. num. 63. Gutierez de matrim. cap. 19. num. 2.* eſt enim merces mulierum legitimè coniugatarum quã propter deflorationem eis à marito conceditur, *Alciat. conſil. 49. num. 25. lib. 9. Peregr. conſ. 9. num. 29. volum. 2.* licet ſit ſterilis *Sanch. de matrim. lib. 7. diſput. 92. num. 26. Molfeſ. in conſuetud. Neapol. part. 7. quæſt. 7. num. 20.* quaſi vidua effecta deterioris ſit conditionis, vt maioris egeat dote, ſi reaubat, *Pellic. in conſuet. Auerſ. 8. num. 164. Rimin. Iun. conſil. 356. num. 30. Decian. conſil. 33. num. 12. & 32. volum. 4. Valaſc. dec. 2. num. 4. Gregor. in tract. de paragio quæſt. 30. num. 8. Sanchez de matrim. lib. 6. diſput. 27. num. 4. Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 6. num. 30.* qui omnes affirmant maiori dote indigere viduam, quam virginem.

Vnde cum pro verò habeatur præfatæ mulieri clauſtrum ruptum non fuiſſe à primo viro, ſed à ſecundo, merito fatendum eſt illi deberi antefatum tanquam virgini, & non vti viduæ, firmando opinionem quo ad hunc caſum vidua non appelletur ſimpliciter, cui mortuus eſt vir, ſed cui ruptum eſt clauſtrum hominemque cognouit.

SVMMARIVM.

1 *Morbo diuturno fatigatus gaudet electione fori.*
2 *Animæ corporiſque infirmitas miſeratione digna eſt.*
3 *Leproſus habet electionem fori.*
4 *Leproſus ad ordines promoueri nequit.*
5 *Membris mutilatus gaudet electione fori.*
6 *Membris deſtitutus ob percuſſionem factam clericis non tenetur ire ad Sedem Apoſtolicam, ſed poteſt ab eorum Epiſcopo abſolui.*
7 *Cecus habet electionem fori, ſed declara vt num. 6.*
8 *Cecitas dicitur morbus in parte corporis.*
10 *Muti, & ſurdi excuſantur à muneribus, ſed declara vt ibidem.*
12 *Monoculus an poſſit ſuſcipere clericatum, & quid de habente oculos, ſed alterum ipſorum inhabilem, num. 13.*
14 *Manum mutilatam habens, non poteſt ordinari.*
15 *Vexatus leui, & non diu duratura infirmitate priuatur beneficio electionis fori, & quare num. 16.*
17 *Vexatus graui capitis dolore ægrotus vocatur.*
18 *Morbo gallico affectus non gaudet fori electione, ſed contrarium tenet Author, num. 19.*
20 *Torqueri non poteſt laborans morbo gallico.*
21 *Laborans morbo gallico eſt irregularis.*

ARGVMENTVM.

Morbo diuturno fatigatus An, & quando Fori Electionis, & Variationis beneficio gaudeat.

QVÆSTIO VIII.

1 REgula eſt, perſonam morbo diuturno fatigatam debilemque gaudere priuilegio electionis fori, nam huiuſmodi expreſsè ad hunc effectum inter miſerabiles perſonas reponuntur per Imperatorem in *leg. vnic. C. quando Imper. inter pupill. & vid.* & ſic tradunt ibidem Doctores omnes, & ita ſcribunt *Rebuſ. in conſt. Galliæ in tit. de ſentent. prouiſional. gloſ. fin. col. 4. verſic. vlt. Roland. conſil. 79. num. 44. volum. 1. Afflict. deciſ. 257. Menoch. de arbitr. Iud. caſu 66. lib. 2. in addit. num. 19. Azo in ſumma C. quando Imper. inter pupill. & vid. num. 7.* quem ſequitur *Iſernia in conſtit. ſtatuimus col. 3. verſic. item qui ſunt miſerabiles; Viuius in deciſio. 65. num. 4. & in deciſ. 521. ſub eodem num. Girond. de priuileg. exempt. num. 469. Card. Tuſc. concluſ. 273. litt. M, num. 1.*

Cuius ſanè regulæ palpabilis ratio aſſignari poteſt, eo quia ſicut animæ infirmitas miſeratione digna eſt
2 ita, & corporis, *Actius de infirmis. cap. 13.* vbi quod ideo tales perſonæ miſerabiles appellantur, etenim quæ ægritudinem, & dolorem afferant, & interitum producunt, quæ à mala fortuna proueniunt, miſerabilia dicuntur, & *Caſtel. de offic. reg. lib. 4. cap. 11.* probauit miſericordiam ægritudinem eſſe, vnde merito infirmo datur beneficium reſtitutionis in integrum, *l. quæſitum ff. de re iudic. l. ſi cui §. planè ff. ex quib. cauſ.* latè *Sfort. Odd. de reſt.*

in

in integr. part.1. quæſt.11. art.6. vbi aſſignat rationem, quia infirmus impeditur ſupereſſe rebus ſuis.

3 Amplia hanc concluſionem procedere etiam in leproſo quem potiri huiuſmodi electionis fori priuilegio, notarunt *Modern. noſter Doctor. Neap. de iuriſdict. part.2. cap.21. num.5. Card. Tuſch. d. concl.273. nu.2. litt. M. Cochier. de iuriſd. in exempt. part.4. q.108. n.7. tom.3. Barb. in remiſſ. DD. ad ord. Luſit. lib.3. tit.5. n.17. Imbrian. de primo, & ſecundo benefic. conſid.5. n.175.*

Cuius ampliationis ratio non deſideratur, enim le-
4 proſus morboſus appellatur, & ideò ad ordines promoueri non poſſe certi iuris eſt, immò ſi iam reperiatur promotus propter ſcandalum ad celebrandum non permittitur, præcipuè ſi eſſet magna deformitas, ſeu abominatio, *c.3. de corpore vitiat. c. de Rectoribus, & c. tua de cleric. ægrotant. Bellet. in diſquiſit. clerical. tit. de diſcipl. clerical. §.7. n.32. Campanil. in diuerſ. iur. canon. rubr.11. c.17. à n.160. Henriq. in ſumma lib.14. c.8. §.8.* vbi etiam, quod Parochus, aut Epiſcopus ſi leproſus euadat, debet habere coadiutorem cum congrua portione.

5 Amplia ſecundò, huiuſmodi concluſionem procedere etiam in membris mutilato, quia talis pariter reputatur infirmus, & conſequenter gaudet hoc electionis fori priuilegio, vt docent *Affl. in d. conſtit. ſtatuimus ſub n.19. Alex. conſil.126. col.3. lib.4. Rebuff. in conſtitut. Gall. in tit. de ſent. prouiſ. gl. fin. verſ. vndecimo, & Bellug. in ſpec. princ. rub.23. §. ſed pone enim, Menoch. de arbitr. Iud. lib.2. caſu 66. nu.27. Caballin. milleloq.607. verſ. vndecimo, vbi allegat text. in cap.1. de cleric. ægrot. addo Barboſ. in remiſ. DD. ad ordin. Regni Luſitaniæ lib.3. tit. de citat. n.19.*

6 Vndè meritò dum pro infirmo reputatur huiuſmodi membris deſtitutus videmus, quod pro abſolutione excommunicationis ob clerici percuſſionem Sedem Apoſtolicam adire non tenetur, ſed poteſt ab eorum Epiſcopo abſolui, *Hieron. de Monte quæſt.15. num.6. Sayr. in tract. de cenſur. lib.3. cap.28. n.32. Bellett. in diſquiſit. cleric. part.1. tit. de fauor. cleric. canonis §.3. nu.32. Graſſ. de effect. cleric. effect.9. num.162.*

Amplia tertiò, etiam in ſurdo, & muto, qui reputantur adhuc miſerabiles perſonæ, cum intellectu, & ſenſu careant, vnde infantibus aſſimilantur. *Farinac. in pract. crim. tit. de pœn. temper. qu.98.* vbi propterea firmat illos excuſari ſi delinquant, ne pœna ordinaria puniantur, *ex Bar. & Bal. in l. mutuum ff. de acquir. hered. Plac. in epith. delict. lib.1. cap.32. num.17.*

7 Amplia quartò, etiam in cœco, qui poteſt declinare forum tanquam miſerabilis perſona, *Butr. in cap. ſignificantibus n.22. de offic. deleg. Affl. cit. conſt. ſtatuimus, nu.19. Alex. conſil. d. conſ.126. lib.4. Theſau. deciſ.177. in princip. Rebuff. loco ſupr. citat. Modern. Neap. de iuriſd. part.2. c.21. n.5. Barboſ. d. tit. de cit. loco ſupr. citat. Cochier. de iuriſdict. in exempt. part.4. qu.108. pag.309. Maſcard. de prob. concl. 1065. Rodriq. tom.1. q. reg. q.65. art.3.* quos duos nouiter commemorat *Tambur. in tract. de iure Abbatum qu.15. quæſit.7. n.12.* quem poſt hæc ſcripta habui.

8 Et ratio eſt, nam cœcitas dicitur morbus in parte corporis, licet homo ita natus ſit *l.1. §. ſed ſciendum ff. de edilit. edict. Actius in tract. de infirmit. cap.21. part.1. in princip.*

9 Limita primò, id quod dicimus de cœco, & alijs, vt ſupra non procedere in illo, qui vnico tantum membro fuerit debilitatus, ſed in illo, qui exempli gratia eſſet vtroque lumine orbatus verè ſurdus, & verè mutus, aut pedibus, & ſic de ſingulis vt in terminis ſcribunt *Foller. d. conſt. ſtatuimus n.84. & Perez in l. Caſtell. titul.1. lib.3. verſic. item cęci.*

Quorum ſententiam corroboro *argum. text. in l.1. C. qui morbo ſe excuſant*, & eorum quæ ibi notantur per
10 *Bar. & DD.* vbi luminibus capti ſurdi, muti habent excuſationem à muneribus, & ſic in vtroque membro debilitati monoculi autem ſurdaſtri, & cæteri his ſimiles minimè excuſantur, facit *text. in l. honores ff. de curat.* vbi mutus, & ſurdus ſi in totum non audiunt, aut non loquuntur ab oneribus ciuilibus excuſantur, vt ibi per DD. at ſecus in eo, qui tardè loquitur, aut tardè audit, *l.2. §. mutus audiens de vacatione munerum, l. fin. ff. de leg. tut.* & idem dicunt DD. vt excuſationem non habeat, ſi mutus, & ſurdus ex ſolo motu labiorum percipiat mentem loquentis, per doctrinam *Bart. in l.1. in pr. ff. de verb. oblig. facit text. in l. mutum ff. de edil. ed.* vbi mu-
11 tus dicitur, qui nullo modo poteſt loqui, non autem qui poteſt loqui, ſed grauiter, & ponderosè, facit *text. l. qui damnum eod. tit.* vbi minimè dicitur morboſus, qui vnicum oculum habet, quare ſurdi, muti, & cœci, licet fideiubere non poſſint, tamen id intelligitur de his, qui nihil prorſus vident, audiunt, & loquuntur *Alex. conſ. 12. lib.1. Honded. conſ.37. vol.1.* at ſecus in ijs, qui malè loquuntur, & ex audiunt, vt ſunt balbutientes, & ſurdaſtri, *Maur. in tract. de fideiuſſ. c.10. tit.1. ſect.8.* & regula illa, quod ſurdus, & mutus non faciunt teſtamentum, intelligitur de ſurdo, qui omninò non audit, & de muto, qui nihil eloqui poteſt, & non de illo, qui tardè loquitur, *l. qui in poteſtate, §. ſurdus, ff. de teſtam. §. item ſurdus inſt. quib. non eſt permiſ. fac. teſtam.* & ad materiam late *Treutler. diſp. ſelect. p.2. diſp.10. theſi 3.*

12 Quamuis circa ſuſceptionem ordinum aliud ſit, nam monoculus, ideſt cocles carens, ſcilicet vnico tantum oculo non poſſit fieri Clericus etiam primæ tonſuræ, *c. ſi euangelica diſt.55. diſt.* neque carens pupilla oculi, vt de vtroque fuit deciſum per Rotam, teſte *Seraph. deciſ. 625. nu.1.2. & 3. p.1. Nauar. in manual. c.27. nu.199. Gemuenſ. in praxi Cur. Archiep. c.93. Campanil. in ſuo diuerſ. iur. canon. lib.11. d. c.17. nu.70. vbi nu.73. cum ſeq. Henric. ſumm. d. lib.14. c.8. §.1. & 2.* idem aſſerit de habēte ocu-
13 los, ſed alterum ipſorum inhabilem, quia viſu ille caret, quamuis ſanus, & integer alijs videatur, & num.74. extendit ad habentem in oculo albuginem, & num.75. idem aſſerit in lippis modo tamen longa, & diuturna, atque continua ſit lippitudo, & horrorem inſpicienti-
14 bus afferat abſque ſubtili inſpectione, prout ſimiliter manum habens mutilatam, non poteſt ad ordines promoueri, *cap. expoſuiſti de corpore vitiat. Pariſius de reſign. benefic. lib.5. q.6. num.48. Bellet. in diſquiſ. clerical. d. tit. diſciplina clericalis nu.20. Campan. d. c.17. à nu.104.*

15 Limita Secundo, vbi eſſet leuis infirmitas, nec diù duratura, nam eo caſu non gaudet tali beneficio, *l.1. §. proinde, ff. de edilit. edict. l. quæſitum, ff. de re iudic. Vital. in tract. malefic. in tit. de nuncij relation. num.48.* & in terminis noſtris ita notat *Borrell. in ſumma deciſ. titul. de iurament. perhorreſcent. num.23. tom.1.* ex eo quod ceſſat priuilegium infirmorum vbi leuis erit infirmitas, vt ſcri-
16 bit *Actius de infirm. c.50. p.1. num.11.* vbi allegat *text. in l. quæſitum, vbi DD. ff. de re iudic. Riminal. Iun. in l.1. num. 570. de offic. eius*, licet ſecundum *Actium vbi ſupra nu.17* in homine male complexionato, & debile morbus ſui natura leuis, vt febris quartana grauis haberetur, ex *Gomeſ. ad reg. cancellariæ de infirm. reſignan. q.25. in fin. & Mandoſ. ad eandem regul. q.5.* vbi concludunt morbum leuem in regula illa conſiderare cur id fiat, docet *Sfort. Oddus in ſuo tract. de reſtitut. in integrum p.1. q.11. art.7.*
17 *num.33. & Mayol. de irreg. cap.22. lib.2. & cap.23.* dicit ægroto computandum eſſe, qui graue capiti dolore vexatur ita vt corporis vſus ſit impeditus, quod ſanè conſiderabam in in anno 1626. ad excuſationem Admodum Reuerendi Patris Abbatis Monaſterii, Sanctæ Mariæ de Andria Ordinis Sancti Benedicti, & nouè tutatur *Giurba conſil. crimin.8. num.11.* vbi nos allegat, & ſequitur poſt huius operis primam impreſſionem Neapol. enim non quælibet infirmitas facit hominem incapacem, ſed quæ eſt durabilis, & incurabilis, *Suarez tom. 5. diſp.51. ſect.3. nu.17. F. Sigiſmund. à Bonon. in tract. de elect. p.2. c.4. dub.89. num.13.*

18 Limita Tertiò, in affecto morbo gallico, *Rebuff. loco cit.* quem ſequitur *Marcheſan. de commiſſ. p.2. §.2. in tit. de euocat. cauſ. nu.51.* vbi dicit, quod iſta opinio bene reperitur fundata, quia ſi contrarium obſeruaretur hiſce noſtris temporibus quam plurimi iſto paterentur morbo pro conſequendo priuilegio.

19 Sed cum limitatione non tranſeo, cum ſatis infirmus ſit, qui hoc morbo laborat, imò rex infirmorum
20 appellari debet taliter cruciatus, hinc videmus, quod laborans hoc morbo non debet torqueri, & ſi torquendus venit, non ita grauiter, ſed leuiter *Gramm. deciſ.56. num.6. Decian. conſ.93. num.118. volum.2. Cartar. de in-*

terro-

Digitized by Google

terrog. reis lib. 4. cap. 1. num. 111. Guazz. in. de defenſ. reorum
21 *defenſ. 30. cap. 4. num. 25.* & hinc gallico morbo laborans, ſi foris appareat, & ſcandalum gignat, fit irregularis, *Molin. de iuſtit. & iur. diſputat. 70. num. 16. Sayr. de cenſur. lib. 6. cap. 9. num. 5. Bonac. de cenſur. diſputat. 7. quæſt. 2. punct. 2. num. 18.*

SVMMARIVM.

1 *Infirmitas qualiter probetur, & num. 2. & 4.*
3 *Medici relatio an ſufficiat ad probandum morbum.*
5 *Morbus eſt probandus per allegantem, ſic etiam mors, & vita, & impedimentum matrimonij, ibid.*
6 *Dilatio ad probandum morbum, quæ dari debeat.*
7 *Morbus quamdiu præſumatur.*

ARGVMENTVM.

Morbus qualiter probetur, vt quis illum probare teneatur, & quænam dilatio ad illum probandum ſit concedenda, & quamdiu durare præſumatur ad effectum de quo ſupra.

QVÆSTIO IX.

QVoniam in præcedenti quæſtione concluſimus, infirmus gaudere fori electione, propterea hic inſerere volui, qualiter probetur infirmitas, qui teneatur illam probare, & quæ dilatio ſit concedenda ad eius probationem, & quamdiu præſumatur durare.

1 Probatur autem infirmitas ad effectum electionis fori primo per aſpectum corporis, iuxta ſententiam *Bartol. in l. 1. num. 5. de mendic. valid. lib. 11. & in leg. quæſitum in fine ff. de re iudic. Abb. in cap. tenor extra eodem tit. Caldas de reſtitut. in integr. verſicul. minoribus num. 20.* videlicet quia facies ſit extenuata, & viſus, vt etiam habetur per *Maſcar. de probat. concluſ. 897. num. 13.* & per *Actum in tractat. de infirm. cap. 37. num. 29. par. 1.*

2 Probatur inſuper per medicorum teſtificationem, *Bartol. in dict. l. quæſitum poſt num. 6. ff. de re iud. Abb. in cap. tenor ſub num. 2. notab. 2. eod. tit. Afflict. in conſtit. Regni incip. de lit. cit. num. 27. lib. 1. rubr. 96.* quos refert & ſequitur *Maſcar. dict. concluſ. 897. num. 12. Actus de infirmit. cap. 37. num. 1.* dictis enim medicorum ſtandum eſt in ſimilibus, *leg. ſemel C. de re milit. lib. 12. §. quod autem de non alien. coll. 2. Alex. conſil. 141. colum. penult. Phœbus deciſ. Luſit. 78. num. 5. F. Sigiſmund. à Bonon. in tractat. de elect. par. 3. c. 1. dub. 102. num. 2.* verum *Luc. de Pen. in d. l. ſemel* dicit, non ſufficere vnius medici relationem, ſed
3 duas eſſe neceſſarias, vt ex communi probat etiam *Clarus in ſua pract. crimin. in §. homicidium, verſic. autem,* quamuis ſubdat de conſuetudine aliter ſeruari, prout verè ſic indiſtinctè ſemper vidi ego ipſe practicari, vt vnius valeat fides, & ſecundum *Clarum vbi ſupra*, non requiritur medicos eſſe Doctores, cuius dictum ſaluari poteſt, dummodo habeant bonam practicam, & experientiam, & ſint in actu medelæ, nam vt probat *Actus in tract. de ludo ſcaccorum quæſt. 4. principali num. 41.* medicus practicus, & expertus, præfertur habenti theoricam, & ſcientiam, niſi ſit penitus idiota, & emphiricus, vide *Caraue. in Ritu M. C. V. 267. num. 8.* & cum dicit *Clarus ibid.* eos debere deponere cum iuramento, de quo vide etiam *Felyn. in cap. propoſuiſti de prob. & Couarr. var. reſolut. lib. 2. cap. 13. num. 4.* eſt ſciendum fidem facere poſſe per ſcripturam, iuxta tradita per eundem *Felyn. in c. de teſtibus num. 11. extra de teſtibus*, vſusq; iudicium æquitate ſuadente tales authenticas ſcripturas recipit, quando ægroti non ſunt in loco iudicij, vt dicit *Lucas de Penna in d. l. ſemel n. 8. C. de re milit. lib. 12. & Clar. in pract. crim. §. fin. quæſt. 34. verſic. dixi*, vbi etiam ſcribit fidem de morbo fieri per teſtes, ſiue per teſtationem medicorum in ſcriptis redactam, quam neque etiam excuſatores accedat Iudex, ſeu mittat Actuarium cum medico domum ipſeque tenetur, & de hac practica teſtantur *Foller. in ſua pract. crim. in verbo audiantur excuſatores num. 31. Monteleon. in ſua praxi arbitr. pag. mihi 29. num. 4.* vbi ſubdit ampliando Iudicem ſuperiorem teneri ex officio mittere, allegat *Ioan. Andr. & alios in cap. tenor extra de re iudic.* & ipſe præter ea debet eſſe diligens in inquirendo, vt probatur in citata *l. ſemel*, vbi vide *Bart.* In Regijs autem ſupremus Tribunalibus adſunt ſpeciales Medici, qui vocantur Medici Curiarum, ſic etiam tenentur in Tribunalibus Curiæ Archiepiſcopalis, & ſanctæ Inquiſitionis huius Ciuitatis, qui fidem faciunt de qualitate morbi ad finem vt rei ſub cautione relaxari poſſint.

4 Alios autem modos probandi morbum, & infirmitatem videre poteris, penes *Maſcard. de probat. concl. 897.* & apud *Actum de infirmit. cap. 37. per totum*, & per *Sfort. Odd. de reſtitut. in integr. par. 1. quæſt. 11. artic. 66.* vbi totam infirmitatis probationem Iudicis arbitrio remiſſam eſſe ex communi omnium ſententia firmauit, & dat plures modos Iudici, vt benè arbitretur illumque alijs ſecuriorem eſſe dicit, qui in medicorum relatione fundatur, dummodo tamen medici ſint approbati in loco bonæ conſcientiæ Deumque timeant, & præ oculis habeant, & teſtificentur de mandato Iudicis, vt in facto ſcio conſideraſſe eximium V. I. D. D. Genitorem meum Ioan. Dominicum Nouarium ad excuſationem Nicolai Franciſci Barberij inquiſiti de vulnere in perſonam Io. Antonij de Abbate.

5 Morbum autem probare tenetur ille, qui eum allegat, vnde ægrotus, & infirmus allegans fori electionem, tamquam infirmus debet probare ſuam infirmitatem, vt per *Actum in tract. de infirmitate cap. 38.* ad quod faciunt latiſſime adducta per *Maſcard. de probat. concluſ. 78.* vbi quod allegans, & dicens aliquid debet id probare, *l. actor. quod aſſeuerat C. de probat.* plenè *D. Ricc. in deciſ. Curiæ Archiepiſcop. 91. par. 1.* vbi ex fundamentis ibi repoſitis concludit alleganti ex emptione min. incumbere onus probandi, de quo videndus eſt pariter *Corbier. in ſuo tractat. de iuriſdict. in exempt. quæſt. 8. part. 1. tom. 1.* prout vita, & mors, quæ impediunt matrimonium probari debent ab allegante. *Bart. in l. ſi quidem ſub num. 1. C. ſol. matrim. Alex. conſil. 27. num. 7. lib. 6. Ludouiſ. deciſ. Rotæ 228.* vbi etiam quod matrimonij impedimentum probandum eſt ab allegante, *cap. de illo de quo cognom. conſang. vxor. ſuæ, cap. dominus de ſecund. nupt. cap. cum per bellicam 34. qu. 2.*

6 Quæ autem dilatio ad morbi probationem ſit concedenda, reſpondeo cum eodem *Actio in d. tract. de infirmitate cap. 39. par. 1.* quod cum omnis dilatio ſit Iudici arbitraria, qui conſiderata diſtantia loci perſonarum qualitate, & cauſæ poteſt breuiorem longiorem, quæ dilationem tribuere. *Marant. in ſua pract. par. 6. tit. de dilat. num. 7. per text. in l. 1.* vbi *Bald. C. de dilat. Vinnus in deciſ. 11. num. 9. Menoch. de arbitr. Iudic. lib. 2. caſu 52. num. 2.* vbi *num. 7.* dicit, tunc dilationem eſſe Iudici arbitrariam, quando datur à lege non expreſſa quantitate temporis, alias nequam ſine maxima, & vrgentiſſima cauſa per Iudicem anguſtari, aut prorogari nequit, *Panormit. in cap. 1. num. 8. de dilat.* & ita per *Gloſ. in cap. cupientes, §. cæterum in verbo probabilis*, quam ibi ſequitur *Dominic. de elect. in 6.* amplè *Salic. in Authent. qui ſemel, C. quomodo, & quando Iudex, Barz. deciſ. Rotæ Bonon. 151. num. 6. Cartar. deciſ. Rot. Genuæ 100. num. 2. Barber. in votor. iur. par. 4. tit. de iudic. num. 59.* cum ergo lex non præfixerit terminum, quo morbus probari valeat Iudex præfigere poterit per ſupradicta, & ita in ſpecie determinat *Gloſ. in d. c. cupientes §. cæterum de elect. in 6.* vbi etiam *Gemin.* eidem inhæret opinioni.

7 Morbus autem quamdiu præſumantur durare, & an morbo infirmitateque aliqua affectus ſemel in eodem morbo perſeuerare, atque perſiſtere præſumatur, vide *Actum late in ſæpius cit. tract. de infirmit. par. 1. cap. 40. & Menoch. de præſumpt. lib. 6. præſumpt. 44.* affirmans, quod

morbo

Digitized by Google

in integr. part.1. quæſt.11. art.6. vbi aſſignat rationem,
quia infirmus impeditur ſupereſſe rebus ſuis.
3 Amplia hanc concluſionem procedere etiam in le-
proſo quem potiri huiuſmodi electionis fori priuilegio,
notarunt Modern. noſter Doctor. Neap. de iuriſdict. part.2.
cap.21. num.5. Card. Tuſch. d. concl.273. nu.2. litt. M, Co-
chier. de iuriſd. in exempt. part.4. q.108. n.7. tom.1. Barb. in
remiſſ. DD. ad ord. Luſit. lib.3. tit.5. n.17. Imbrian. de pri-
mo, & ſecundo benefic. conſid.5. n.175.
Cuius ampliationis ratio non deſideratur, enim le-
4 proſus morboſus appellatur, & ideò ad ordines promo-
ueri non poſſe certi iuris eſt, immò ſi iam reperia-
tur promotus propter ſcandalum ad celebrandum non
permittitur, præcipuè ſi eſſet magna deformitas, ſeu
abominatio, c.3. de corpore vitiat. c. de Rectoribus, & c. tua
de cleric. ægrotant. Bellet. in diſquiſit. clerical. tit. de diſcipl.
clerical. §.7. n.32. Campanil. in diuerſ. iur. canon. rubr.11.
c.17. à n.160. Henriq. in ſumma lib.14. c.8. §.8. vbi etiam,
quod Parochus, aut Epiſcopus ſi leproſus euadat, debet
habere coadiutorem cum congrua portione.
5 Amplia ſecundò, huiuſmodi concluſionem procede-
re etiam in membris mutilato, quia talis pariter repu-
tatur infirmus, & conſequenter gaudet hoc electionis
fori priuilegio, vt docent Affl. in d. conſtit. ſtatuimus ſub
n.19. Alex. conſil.126. col.3. lib.4. Rebuff. in conſtitut. Gall.
in tit. de ſent. prouiſ. gl. fin. verſ. vndecimo, & Bellug. in ſpec.
princ. rub.23. §. ſed pone enim, Menoch. de arbitr. Iud. lib.2.
caſu 66. nu.27. Caballin. milleloq.607. verſ. vndecimo, vbi
allegat text. in cap.1. de cleric. ægrot. addo Barboſ. in remiſ.
DD. ad ordin. Regni Luſitaniæ lib.3. tit. de citat. n.19.
6 Vndè meritò dum pro infirmo reputatur huiuſmodi
membris deſtitutus videmus, quod pro abſolutione ex-
communicationis ob clerici percuſſionem Sedem Apo-
ſtolicam adire non tenetur, ſed poteſt ab eorum Epi-
ſcopo abſolui, Hieron. de Monte quæſt.15. num.6. Sayr. in
tract. de cenſur. lib.3. cap.28. n.32. Bellet. in diſquiſit. cleric.
part.1. tit. de fauor. cleric. canonis §.3. nu.32. Graſſ. de effect.
cleric. effect.9. num.162.
Amplia tertiò, etiam in ſurdo, & muto, qui reputan-
tur adhuc miſerabiles perſonæ, cum intellectu, & ſenſu
careant, vnde infantibus aſſimilantur, Farinac. in pract.
crim. tit. de pæn. temper. qu.98. vbi propterea firmat illos
excuſari ſi delinquant, ne pœna ordinaria puniantur, ex
Bar. & Bal. in l. mutuum ff. de acquir. hered. Plac. in epith.
delict. lib.1. cap.32. num.17.
7 Amplia quartò, etiam in cœco, qui poteſt declinare
forum tanquam miſerabilis perſona, Burr. in cap. ſignifi-
cantibus n.22. de offic. deleg. Affl. cit. conſt. ſtatuimus, nu.19.
Alex. conſil. d. conſ.126. lib.4. Theſan. deciſ.177. in princip.
Rebuff. loco ſupr. citat. Modern. Neap. de iuriſd. part.2. c.21.
n.5. Barboſ. d. tit. de cit. loco ſupr. citat. Cochier. de iuriſdict.
in exempt. part.4. qu.108. pag.309. Maſcard. de prob. concl.
1065. Rodriq. tom.1. q. reg. q.65. art.3. quos duos nouiter
commemorat Tambur. in tract. de iure Abbatum qu.15.
quæſit.7. n.12. quem poſt hæc ſcripta habui.
8 Et ratio eſt, nam cœcitas dicitur morbus in parte
corporis, licet homo ita natus ſit l.1. §. ſed ſciendum
ff. de edilit. edict. Actius in tract. de infirmit. cap.21. part.1.
in princip.
9 Limita primò, id quod dicimus de cœco, & alijs,
vt ſupra non procedere in illo, qui vnico tantum mem-
bro fuerit debilitatus, ſed in illo, qui exempli gratia eſ-
ſet vtroque lumine orbatus verè ſurdus, & verè mutus,
aut pedibus, & ſic de ſingulis vt in terminis ſcribunt
Foller. d. conſt. ſtatuimus n.84. & Perez in l. Caſtell. titul.1.
lib.3. verſic. item cæci.
Quorum ſententiam corroboro argum. text. in l.1. C.
qui morbo ſe excuſant, & eorum quæ ibi notantur per
10 Bar. & DD. vbi luminibus capti ſurdi, muti habent ex-
cuſationem à muneribus, & ſic in vtroque membro de-
bilitati monoculi autem ſurdaſtri, & cæteri his ſimiles
minimè excuſantur, facit text. in l. honores ff. de curat.
vbi mutus, & ſurdus ſi in totum non audiunt, aut non
loquuntur ab oneribus ciuilibus excuſantur, vt ibi per
DD. at ſecus in eo, qui tardè loquitur, aut tardè au-
dit, l.2 §. minus audiens de vacatione munerum, l. fin. ff. de
leg. tut. & idem dicunt DD. vt excuſationem non ha-
beat, ſi mutus, & ſurdus ex ſolo motu labiorum perci-
piat mentem loquentis, per doctrinam Bart. in l.1. in pr.
ff. de verb. oblig. facit text. in l. mutum ff. de edil. ed. vbi mu-
11 tus dicitur, qui nullo modo poteſt loqui, non autem
qui poteſt loqui, ſed grauiter, & ponderosè, facit text.
l. qui damnum eod. tit. vbi minimè dicitur morboſus, qui
vnicum oculum habet, quare ſurdi, muti, & cœci, licet
fideiubere non poſſint, tamen id intelligitur de his, qui
nihil prorſus vident, audiunt, & loquuntur Alex. conſ.
12. lib.1. Honded. conſ.37. vol.1. at ſecus in ijs, qui malè
loquuntur, & ex audiunt, vt ſunt balbutientes, & ſurda-
ſtri, Maur. in tract. de fideiuſſ. c.10. tit.1. ſect.8. & regula
illa, quod ſurdus, & mutus non faciunt teſtamentum,
intelligitur de ſurdo, qui omninò non audit, & de mu-
to, qui nihil eloqui poteſt, & non de illo, qui tardè lo-
quitur, l. qui in poteſtate §. ſurdus, ff. de teſtam. §. item ſur-
dus inſt. quib. non eſt permiſ. fac. teſtam. & ad materiam
latè Treutler. diſp. ſelect. p.2. diſp.10. theſi 3.
12 Quamuis circa ſuſceptionem ordinum aliud ſit, nam
monoculus, ideſt cocles carens, ſcilicet vnico tantum
oculo non poſſit fieri Clericus etiam primæ tonſuræ,
c. ſi euangelica diſt.55. diſt. neque carens pupilla oculi, vt
de vtroque fuit deciſum per Rotam, teſte Seraph. deciſ.
625. nu.1.2. & 3. p.1. Nauar. in manual. c.27. nu.199. Ge-
nuenſ. in praxi Cur. Archiep. c.93. Campanil. in ſuo diuerſ.
iur. canon. lib.11. d. c.17. nu.70. vbi nu.73. cum ſeq. Henric.
ſumm. d. lib.14. c.8. §.1. & 2. idem aſſerit de habẽte ocu-
13 los, ſed alterum ipſorum inhabilem, quia viſu ille ca-
ret, quamuis ſanus, & integer alijs videatur, & num.74.
extendit ad habentem in oculo albuginem, & num.75.
idem aſſerit in lippis modo tamen longa, & diuturna,
atque continua ſit lippitudo, & horrorem inſpicienti-
14 bus afferat abſque ſubtili inſpectione, prout ſimiliter
manum habens mutilatam, non poteſt ad ordines pro-
moueri, cap. expoſuiſti de corpore vitiat. Pariſius de reſign.
benefic. lib.5. q.6. num.48. Bellet. in diſquiſ. clerical. d. tit. di-
ſciplina clericali nu.20. Campan. d. c.17. à nu.104.
15 Limita Secundo, vbi eſſet leuis infirmitas, nec diù
duratura, nam eo caſu non gaudet tali beneficio, l.1. §.
proinde, ff. de edilit. edict. l. quæſitum, ff. de re iudic. Vital. in
tract. malefic. in tit. de nuncij relation. num.48. & in termi-
nis noſtris ita notat Borrell. in ſumma deciſ. titul. de iura-
ment. perhorreſcent. num.23. tom.1. ex eo quod ceſſat pri-
uilegium infirmorum vbi leuis erit infirmitas, vt ſcri-
16 bit Actius de infirm. c.50. p.1. num.11. vbi allegat text. in
l. quæſitum, vbi DD. ff. de re iudic. Riminal. iun. in l.1. num.
570. de offic. eius, licet ſecundum Actium vbi ſupra nu.17
in homine male complexionato, & debile morbus ſui
natura leuis, vt febris quartana grauis haberetur, ex
Gomeſ. ad reg. cancellariæ de infirm. reſignan. q.25. in fin. &
Mandoſ. ad eandem regul. q.5. vbi concludunt morbum
leuem in regula illa conſiderare cur id fiat, docet Sfort.
Oddus in ſuo tract. de reſtitut. in integrum p.1. q.11. art.7.
17 num.33. & Mayol. de irreg. cap.22. lib.2. & cap.23. dicit
ægroto computandum eſſe, qui graue capiti dolore ve-
xatur ita vt corporis vſus ſit impeditus, quod ſanè con-
ſiderabam in in anno 1626. ad excuſationem Admo-
dum Reuerendi Patris Abbatis Monaſterii, Sanctæ Ma-
riæ de Andria Ordinis Sancti Benedicti, & nouè tutatur
Giurba conſil. crimin.8. num.11. vbi nos allegat, & ſequi-
tur poſt huius operis primam impreſſionem Neapol.
enim non quælibet infirmitas facit hominem incapa-
cem, ſed quæ eſt durabilis, & incurabilis, Suarez tom.
5. diſp.51. ſect.3. nu.17. F. Sigiſmund. à Bonon. in tract. de
elect. p.2. c.4. dub.89. num.13.
18 Limita Tertiò, in affecto morbo gallico, Rebuff. loco
cit. quem ſequitur Marcheſan. de commiſſ. p.2. §.2. in tit.
de euocat. cauſ. nu.51. vbi dicit, quod iſta opinio bene re-
peritur fundata, quia ſi contrarium obſeruaretur hiſce
noſtris temporibus quam plurimi iſto paterentur mor-
bo pro conſequendo priuilegio.
19 Sed cum limitatione non tranſeo, cum ſatis infir-
mus ſit, qui hoc morbo laborat, imò rex infirmorum
20 appellari debet taliter cruciatus, hinc videmus, quod
laborans hoc morbo non debet torqueri, & ſi torquen-
dus venit, non ita grauiter, ſed leuiter Gramm. deciſ.56.
num.6. Decian. conſ.93. num.118. volum.2. Cartar. de in-
terro-

Digitized by Google

terrog.reis lib.4.cap.1.num.111.Guazz.in.de defenſ.reorum
21 *defenſ.30.cap.4.num.25.* & hinc gallicomorbo laborans, ſi foris appareat, & ſcandalum gignat, fit irregularis, *Molin. de iuſtit. & iur. diſputat.70. num.16. Sayr. de cenſur.lib.6.cap.9.num.5.Bonac.de cenſur. diſputat.7. quaeſt.2. punct.2.num.18.*

SVMMARIVM.

1 *Infirmitas qualiter probetur, & num.2.& 4.*
3 *Medici relatio an ſufficiat ad probandum morbum.*
5 *Morbus eſt probandus per allegantem, ſic etiam mors, & vita, & impedimentum matrimonij, ibid.*
6 *Dilatio ad probandum morbum, quæ dari debeat.*
7 *Morbus quamdiu præſumatur.*

ARGVMENTVM.

Morbus qualiter probetur, vt quis illum probare teneatur, & quænam dilatio ad illum probandum ſit concedenda, & quamdiu durare præſumatur ad effectum de quo ſupra.

QVÆSTIO IX.

QVoniam in præcedenti quæſtione concluſimus, infirmus gaudere fori electione, propterea hic inſerere volui, qualiter probetur infirmitas, qui teneatur illam probare, & quæ dilatio ſit concedenda ad eius probationem, & quamdiu præſumatur durare.

1 Probatur autem infirmitas ad effectum electionis fori primo per aſpectum corporis, iuxta ſententiam *Bartol.in l.1.num.5. de mendic. valid. lib. 11. & in leg. quæſitum in fine ff. de re iudic. Abb. in cap. tenet extra eodem tit. Caldas de reſtitut. in integr. verſicul. minoribus num.20.* videlicet quia facies ſit extenuata, & viſus, vt etiam habetur per *Maſcar. de probat. concluſ. 897. num. 13.* & per *Actum in tractat. de infirm. cap.37. num. 29. par.1.*

2 Probatur inſuper per medicorum teſtificationem, *Bartol. in dict.l.quæſitum poſt num.6. ff.de re iud. Abb. in cap.tenor ſub num.2.notab.2.eod.tit. Afflict. in conſtit. Regni incip.de lit.cit.num.27.lib.1.rubr.96.* quos refert, & ſequitur *Maſcar.dict.concluſ.897.num.12. Actus de infirmit.cap.37.num.1.* dictis enim medicorum ſtandum eſt in ſimilibus, *leg.ſemel C.de re milit.lib.12. §.quod autem de non alien.coll.2. Alex. conſil.141. colum.penult. Phœbus deciſ.Luſit.78.num.5.F.Sigiſmund.à Bonon. in tractat. de elect.par.3.c.1.dub.102.num.2.* verum *Luc. de Pen. in d.l. ſemel* dicit, non ſufficere vnius medici relationem, ſed
3 duas eſſe neceſſarias, vt ex communi probat etiam *Clarus in ſua pract.crimin.in §.homicidium, verſic.autem,* quamuis ſubdat de conſuetudine aliter ſeruari, prout verè ſic indiſtinctè ſemper vidi ego ipſe practicari, vt vnius valeat fides, & ſecundum *Clarum vbi ſupra*, non requiritur medicos eſſe Doctores, cuius dictum ſaluari poteſt, dummodo habeant bonam practicam, & experientiam, & ſint in actu medelæ, nam vt probat *Actus in tract.de ludo ſcaccorum quæſt.4. principali num.41.* medicus practicus, & expertus, præfertur habenti theoricam, & ſcientiam, niſi ſit penitus idiota, & emphiricus, vide *Carauit. in Ritu M.C.V.267. num.8.* & cum dicit *Clarus ibid.* eos debere deponere cum iuramento, de quo vide etiam *Felyn.in cap.propoſuiſti de prob.& Couarr. var.reſolut.lib.2.cap.13.num.4.* eſt ſciendum fidem facere poſſe per ſcripturam, iuxta tradita per eundem *Felyn. in c.de teſtibus num.11.extra de teſtibus*, vſusq; iudicium æquitate ſuadente tales authenticas ſcripturas recipit, quando ægroti non ſunt in loco iudicij, vt dicit *Lucas de Penna in d.l.ſemel n.8. C. de re milit.lib.12. & Clar. in pract.crim.§.fin.quæſt.34.verſic.dixi*, vbi etiam ſcribit fidem de morbo fieri per teſtes, ſiue per teſtationem medicorum in ſcriptis redactam, quam neque etiam excuſatores accedat Iudex, ſeu mittat Actuarium cum medico domum ipſeque tenetur, & de hac practica teſtantur *Foller.in ſua pract.crim. in verbo audiantur excuſatores num.31. Menteleon. in ſua praxi arbitr. pag.mihi 29. num.4.* vbi ſubdit ampliando Iudicem ſuperiorem teneri ex officio mittere, allegat *Ioan. Andr. & alios in cap.tenor extra de re iudic.* & ipſe præter ea debet eſſe diligens in inquirendo, vt probatur in citata *l.ſemel*, vbi vide *Bart.* In Regijs autem ſupremus Tribunalibus adſunt ſpeciales Medici, qui vocantur Medici Curiarum, ſic etiam tenentur in Tribunalibus Curiæ Archiepiſcopalis, & ſanctæ Inquiſitionis huius Ciuitatis, qui fidem faciunt de qualitate morbi ad finem vt rei ſub cautione relaxari poſſint.

4 Alios autem modos probandi morbum, & infirmitatem videre poteris, penes *Maſcard.de probat. concl.897.* & apud *Actum de infirmit.cap.37.per totum,* & per *Sfort. Odd.de reſtitut.in integr.par.1. quæſt.11. artic.66.* vbi totam infirmitatis probationem Iudicis arbitrio remiſſam eſſe ex communi omnium ſententia firmauit, & dat plures modos Iudici, vt benè arbitretur illumque alijs ſecuriorem eſſe dicit, qui in medicorum relatione fundatur, dummodo tamen medici ſint approbati in loco bonæ conſcientiæ Deumque timeant, & præ oculis habeant, & teſtificentur de mandato Iudicis, vt in facto ſcio conſideraſſe eximium V.I.D. D.Genitorem meum Ioan.Dominicum Nouarium ad excuſationem Nicolai Franciſci Barberij inquiſiti de vulnere in perſonam Io. Antonij de Abbate.

5 Morbum autem probare tenetur ille, qui eum allegat, vnde ægrotus, & infirmus allegans fori electionem, tamquam infirmus debet probare ſuam infirmitatem, vt per *Actum in tract.de infirmitate cap.38.* ad quod faciunt latiſſime adducta per *Maſcard. de probat. concluſ. 78.* vbi quod allegans, & dicens aliquid debet id probare, *l.actor.quod aſſeuerat C.de probat.* plene *D.Ricc.in deciſ. Curiæ Archiepiſcop.91.par.1.* vbi ex fundamentis ibi repoſitis concludit alleganti ex emptionem incumbere onus probandi, de quo videndus eſt pariter *Corbier. in ſuo tractat.de iuriſdict.in exempt.quæſt.8.part.1. tom.1.* prout vita, & mors, quæ impediunt matrimonium probari debent ab allegante, *Bart. in l.ſi quidem ſub num.1. C.ſol.matrim. Alex.conſil.27. num.7. lib.6. Ludouiſ.deciſ. Rotæ 228.* vbi etiam quod matrimonij impedimentum probandum eſt ab allegante, *cap.de illo de qui cognom.conſang.vxor.ſuæ, cap.dominus de ſecund. nupt.cap.cum per bellicam.34.qu.2.*

6 Quæ autem dilatio ad morbi probationem ſit concedenda, reſpondeo cum eodem *Actio in d.tract.de infirmitate cap.39 .par.1.* quod cum omnis dilatio ſit Iudici arbitraria, qui conſiderata diſtantia loci perſonarum qualitate, & cauſæ poteſt breuiorem longiorem, quæ dilationem tribuere. *Marant.in ſua pract. par.6. tit.de dilat.num.7.per text.in l.1.* vbi *Bald.C.de dilat. Viuius in deciſ.11.num.9. Menoch.de arbitr.Iudic. lib.2. caſu 52.num.2.* vbi *num.7.* dicit, tunc dilationem eſſe Iudici arbitrariam, quando datur a lege non expreſſa quantitate temporis, alias nequam ſine maxima, & vrgentiſſima cauſa per Iudicem anguſtari, aut prorogari nequit, *Panormit. in cap.1.num.8.de dilat.* & ita per *Gloſ.in cap.cupientes, §. ceterum in verbo probabilis*, quam ibi ſequitur *Dominic. de elect.in 6.* amplè *Salic.in Authent. qui ſemel, C.quomodo, & quando Iudex, Barz.deciſ.Rotæ Bonon.151. num.6. Cartar.deciſ.Rot.Genuæ 100.num.2. Barber. in vater.iur. par.4. tit.de iudic. num.59.* cum ergo lex non præfixerit terminum, quo morbus probari valeat Iudex præfigere poterit per ſupradicta, & ita in ſpecie determinat *Gloſ. in d.c.cupientes §.ceterum de elect.in 6.* vbi etiam *Gemin.* eidem inhæret opinioni.

7 Morbus autem quamdiu præſumantur durare, & an morbo infirmitateque aliqua affectus ſemel in eodem morbo perſeuerare, atque perſiſtere præſumatur, vide *Actum latè in ſæpius cit.tract.de infirmit. par.1. cap.40.& Menoch.de præſumpt.lib.6.præſumpt.44.* affirmans, quod

morbo

morbo ſui natura ſanabili affectus non præſumitur in eodem morbo perſeuerare, & perſiſtere, ſicuti è contra grauatus morbo ſui natura perpetuo, & inſanabili, cenſetur in eodem perſeuerare.

S V M M A R I V M.

1 *Infans expoſitus dicitur miſerabilis perſona, & petitur priuilegio electionis fori, & quare, num. 2.*
3 *Infantes expoſiti à quo ali debent.*
4 *Exponentes partus feris peiores reputantur.*
5 *Filij expoſiti ſanguinolenti appellantur.*
6 *Pater exponens filium priuatur patria poteſtate, quo ad ea tantum, quæ ſunt ſibi vtilia, num. 7.*

A R G V M E N T V M.

Infans expoſitus An priuilegio Electionis, & Variationis fori fruatur.

Q V Æ S T I O X.

1 Regula ſit affirmatiua, cum tales infantes dicantur miſerabiles, ita quod benè valent vti beneficio electionis fori, *Bart. in l. 1. §. fuit quæſitum, ff. ad trebell. D. Reg. Tapia, in conſtitut. Regni ſtatuimus, quem refert & ſequitur Capiblanc. de Baron. pragmatic. 8. numero 335. in fin. Cochier. in tractat. de iuriſdict. part. 4. q. 108. ſub numer. 7. tom. 1. Cardin. Tuſch. concluſion. 273. numero 2. Rodriquez quæſtion. regul. tom. 1. quæſtion. 65. artic. 3. Tamburrinus de iure Abbat. quæſtion. 15. quæſit. 1. numero 12. tom. 1.*

2 Cuius regulæ ratio datur, ſiquidem iſti dum carent
parentibus non ſolum pupilli appellari poſſunt, ſed
etiam orphani orbati omnis prorſus ſpe, ſuntque miſe-
ratione digni, nam illis pater eſt populus pater eſt ip-
ſis nullus, & omnis, vt ait *Theſaur. deciſion. 118. nume-*
3 *ro 3.* vbi tractat, & diſcutit articulum, quis nam ſimiles
infantes expoſitos alere teneatur, & tandem poſt plu-
rium opinionum relationem concludit, quod ſi in loco,
in quo fuerunt expoſiti, adeſt Hoſpitale ad illius curam
ſpectet hoc onus, per *Gloſ. in cap. fin. 87. diſtinct.* & in de-
fectum Rector Eccleſiæ, quod ſi ipſe non habeat ad id
ſufficientes facultates, tunc Eccleſia, Baro, & Vniuerſi-
tas quilibet pro rata id agere teneantur, vide *Surd. de
aliment. tit. 1. quæſt. 71. & Gratian. diſcept. forenſ. cap. 267.
num. 9. & 10.*

In hac autem fideliſſima Vrbe Neapolitana adeſt Hoſpitale Sanctiſſimæ Annunciationis Beatæ Mariæ Virginis, in quo omnes infantes expoſiti aluntur maxima cum charitate, vt notum eſt.

4 Væ illis, qui ſuos partus exponunt, feris enim peiores ſunt iudicandi, quæ cum vſu rationis careant prolem eorum non negligunt, nec abijciunt, dicuntur ideò de iure ciuili huiuſmodi feri parentes partum occidere, dum illum exponunt ad *textum in leg. necare, ff. de liber. agnoſcen.* vbi Iur. Conſult. horum verborum formula vtitur.

Necare videtur non tantum is, qui partum præfocat, ſed & is, qui abijcit, & qui denegat, & is, qui publicis locis miſericordia cauſa quam ipſe non habet.

Quare *Azo. in ſua ſumma in titul. de infantibus expoſi-*
5 *tis*, appellat ipſos filios ſanguinolentos, & ideò tali-
ter dictos, quia pœna ſanguinis iſtud expoſitionis fa-
cinus luendum eſt, dum pater exponens necare vide-
tur, ex *dict. l. necare, & capit. fin. 87. diſtinct.* quod pariter
docuit *gloſ. in l. 2. Cod. de patribus qui fil. diſtrax. & ſcripſit
Lopez in l. 4. gloſſ. 1. titul. 20. part. 4.* licet tale ſciens com-
mittentem puniendum eſſe arbitrio Iudicis reſoluant,
*Vulpell. conſil. crim. 94. num. 11. & Menoch. de arbitr. Iu-
dic. caſu 396. num. 5. quibus nouiter addo Illuſtriſs. D. Ric-
cium in ſua praxi reſolut. 28. part. 2.* vbi recedendo à Vul-
pelli opinione id ampliat contra patrem exponentem
filium ſpurium.

6 Et rationabiliter parentes tale crimen per patrantes filiationis iure priuatur, *ad text. in c. vnic. de infantibus expoſitis, Paleoth. de noth. & ſpur. c. 63. num. 6. Azor. inſtit. moral. lib. 2. c. 26. q. 1. p. 2. Surd. in tract. de aliment. tit. 4. q. 18. nu. 51. & alibi Gratian. diſceptat. forenſ. d. c. 267. num. 37.* declarans perdere ſimiles parentes patriam poteſtatem quod ea, quæ ſunt ipſis vtilia, non circa oneroſa, & damnum afferentia, ita quod non per hoc eximuntur ab onere dotandi, prout ita conſultus dicebam in cauſa Marci de Natale, qui filiam ſuam expoſuerat palatio cuiuſdam Titulati huius inclytæ Ciuitatis, nam deinde conſtito, quod præfata expoſita erat eius filia, rogatus de voto inclinaui, quod tenebatur præfatus pater filiam illam dotare.

Vndè meritò ſæpè ſæpius videmus Illuſtriſſimos locorum Ordinarios ſibi reſeruare abſolutionem huiuſmodi caſus ſanè quidem cum infans derelictus ante Eccleſiæ ianuas, vel valuas hoſpitalis, aut alterius priuati ſubiiciatur probabili periculo mortis, tum quia deficit ei lac, vndè nutrimentum habere poſſit. tum quin hoc frequenter fit nocte, & clam vndè non poſſunt exponentes moraliter euitare pericula, ſi veniant canis, lupus, & ſimilia animalia, & comederent infantem, ſi ſuffocetur, vel frigore moriatur, ita *Graff. lib. 2. caſ. reſeru. c. 22. num. 13.* vbi etiam, quod ad celandum adulterium honoratiſſimis fœminis, nec licet honorem tueri periculo innocentis infantis, & alia tradit materia.

S V M M A R I V M.

1 *Meretrix petitur priuilegio electionis fori, ſed declara, vt num. 6.*
2 *Meretrix habet primum, & ſecundum beneficium.*
3 *Miſerabiles perſonæ, quæ dicantur habitu, & non actu, & quæ actu, & habitu.*
4 *Vita meretricium miſerabilis eſt.*
5 *Meretrix poteſt mercedem ſibi cauſa fornicationis promiſſam iudicialiter petere.*
7 *Conſuetudo vltima attenditur.*
8 *Poſteriora prioribus derogant.*
9 *Rapiens mulierem, quæ olim fuerat meretrix an incurrat pœnam raptus.*

A R G V M E N T V M.

Meretrix An, & quando Beneficium Electionis, & Variationis Fori allegare poſſit.

Q V Æ S T I O XI.

1 Regula ſit, meretricem frui electionis, & variationis fori beneficio, vt apud *Afflict. in Conſtit.
Regni omnes noſtri regiminis notab. 2. Troyſ. in pragmat.
curſu dilationum, num. 32. Præſes de Franch. deciſ. 233.
num. 7.* qui iuxta hanc ſententiam deciſum refert in Sa-
cro Conſilio *D. Ricc. in collectan. deciſ. 1. & collectan.
163. Maſull. ad Capyc. deciſion. 44. numer. 8. Muſcatell.
in praxi S.C. gloſ. priuilegia, lib. 1. part. 6. in addit. litt.
A. Paſchal. de patria poteſt. part. 2. capit. 2. num. 99. in fin.
Modern. in tractat. de iuriſdictio. capit. 21. part. ſecunda.
D. Regent Tapia in Conſtitut. Regni ſtatuimus, numer. 24.
Muta ſuper conſuetud. Panormit. capit. 3. numer. 42. Ca-
ſtill. deciſ. 48. part. prima, in addit. Cocchier. de iuriſdict.
in exempt. part. 4. quæſt. 108. pagin. 309. tom. 1. Fonta-
nell. de pact. nuptial. clauſ. 4. gloſ. 12. numer. 74. tom. 1.
Gratian. lib. quinto, diſcept. forenſ. cap. 962. num. 29. &
2 30. Viuius deciſ. 521. numer. 3.* vbi pariter annuit huiuſ-
modi perſonis concedi primum, & ſecundum bene-
ficium, vt etiam decreuit Sacrum Conſilium teſte
*Præſid. de Franch. allegat. deciſ. 233. ſequitur Imbrian.
in ſpecial. tractat. de primo, & ſecundo benefic. conſider. 5.
num. 43.*

3 Cuius Concluſionis ratio aſſignatur, nam quædam perſonæ dicuntur miſerabiles habitu, & non actu, vt vi-

duæ,

Digitized by Google

duæ, & pupilli; quædam verò aliæ non tantum actu, ſed etiam habitu, vt iſtæ infeliciſſimæ meretrices, quibus natura mouetur ad miſerandum, *cap. 1. de poſtul.* vbi dicitur, miſerabilem perſonam illam appellari, quæ nequit cauſam promouere, puta propter defectum paupertatis, vel alterius impotentiæ, ita *Abb. in capit. ſignificantibus de offic. deleg. in gloſ. 1. refert, & ſequuur Viuius cit. deciſ. 521. dict. num. 5. vbi num. 6.* ait, quod imò non ſolùm exiſtat pauper ipſa meretrix, ſed quoque reperitur in tam periculoſo, & miſero ſtatu, vt nullus alius miſeria inueniri queat; quia ſecundum Diuum Auguſtinum de verbis Domini, qui nequiter vult viuere, non è tantò miſerior eſſe conuincitur, quantò facilius eius mala voluntas impletur, *& iuxta Diuum Gregorium ſuper Ezechiel.* Peccantes tunc conſideramus amplius miſeros, quando eos conſpicimus in culpa ſua abſque flagello derelictos, taliter quod non ſine ratione dicebat *Auguſtinus de libero arbitrio ita ſcribens, Conſidera quantum poteſt, quam magnum bonum ipſum eſſe, quod & beati, & miſeri volunt, nam ſi hoc bene conſideraueris, videbis intantum eſſe te miſerum, in quantum non appropinquans, quod ſummum eſt,* & ſic palpas, quam iugum graue ſit ſuper meretrices à tempore eorum ingreſſus in lupanari vſque in diem ſepulturæ in matrem omnium, imò ſtatus eamdem mulierum tàm miſerrimus deuenit ſemper deplorandus ab omnibus, & ſingulis cum *Innocentio de vtilitate conditionis humanæ,* vbi ſic Afflictè omnes mortales commouet: *Quis ergo det oculis meis fontem lacrymarum, vt fleam miſerabilem conditionis humanæ ingreſſum culpabilem humanæ controuerſionis progreſſum damnabilem humanæ diſſolutionis egreſſum conſiderauerim, igitur cum lacrymis de quo factus eſt homo, quid faciat homo quid facturus ſit homo, ſanè formatus eſt homo de terra conceptus in culpa natus ad pœnam agit praua, quæ non licet turpia non docent vana, quam non expediant.*

4 Quare meritò has ſimiles perſonas in miſerabilium numero numerandas eſſe cum illarum vita ſit miſerabilis, affirmauit *Alber. in l. fideliſſima. C. de poſtlimin. reuerſ.* quinimò nullæ perſonæ ſunt miſerabiliores iudicandæ, quam huiuſmodi dum eorum corpus vendunt, quod dici nihil poteſt miſerius, vt apud *Imbrian. de primo, & ſecundo beneficio dict. conſider 5. num. 48.* vendere autem corpus ipſas non dubitatur ex traditis per *Gizzarel. deciſ. 54.* vbi latè tractat, ſi meretrix poſſit
5 mercedem ſibi cauſa fornicationis, & concubitus promiſſum iudicialiter petere, & pro affirmatiua ſententia deciſum refert, de quo vide pariter *D. Ricc. deciſ. Curiæ Archiep. 73. p. 4. Couarr. in reg. peccatum p. 2. §. 2. & Surd. conſil. 469.*

6 Declara autem firmatam regulam procedere, dummodo quando ſimilis perſona agit, vel conueniatur ſit meretrix, & luxurioſè viuat, ſecus ſi antea fuerit inho-
7 neſta, & tempore quo agit ſit honeſta, vt in terminis aduertit *Carauit. in Rit. M. C. 19. num. 27.* cuius declarationis ratio redditur, quia poſtrema conſuetudo attenditur, per *text. in l. mela. ff. de alim. & cibar. leg.* & ſequenter, quod mutata inhoneſta vita, honeſtè viuit reputari turpis perſona non poteſt, *Specul. in tit. qui filij ſint legitimi verſic. quid ſi ipſa penitet, num. 16. Alber. in l. ſi quis à liberis num. 18. ff. de liber. agnoſc. Alex. in l. 1. nu. 33.* vbi etiam *Rip. ff. ſolut. matrim. Abb. in cap. quinta vallis num. 6. de iure iur. Iaſ. in leg. non licet num. 233. C. de li-*
8 *ber. prætor.* poſteriora ſi quidem prioribus derogant, *l. pacta nouiſſima,* vbi latè exornat *Decius C. de pact. Card. Tuſch.* amplè *concl. 451. litt. P. & D. Ricc. in collect. deciſ. collect. 676.*

Quamuis quod meretrix emendata, adhuc dicatur meretrix, ex *Afflict. in conſtit. Regni quæ paſſim recenſet nocet Megallius deciſ. caſ. conſcient. conſil. 9. num. 9.* vbi inter alia ad id probandum vtitur *text. in l. palam, §. non ſolum, ff. de ritu. nupt.* quo in loco de meretricibus loquendo ſic habetur. *Non ſolum autem ea, quæ facit, verum ea quoque quæ fecit, & ſi facere deſiit lege notatur,* vnde ſi illa, quæ agere deſiit lege notatur ſequitur, quod quando lex, vel ſtatutum diſponit de meretricibus notat, & comprehendit etiam illas, quæ deſierunt eſſe tales, quod tamen fortaſſe poſſet eſſe verum in materia fauo-
9 rabili, non autem, in odioſa, cum ſatis iniquitatis ſapiat quem puniri in eo, in quo hodie non delinquit, licet apud DD. reperiam, quod ſi quis rapuerit mulierem, quæ iam omiſerat vitam meretriciam, & penituerat vitæ prætèritæ ducendo honeſtam vitam, tali caſu illam rapiens, tenetur pœna raptorum, vt poſt *Cyn. & Salyc. in l. vnic. Cod. de rapt. virg.* notarunt *Grilland. de pen. omniſar. Ceis. quæſt. 10. num. 47. Maſuer. in pract. crimin. tit. de pen. num. 17. Triuiſan. deciſ. 33. lib. 2.* quod fortius procederet, ſi illa in Monaſterio pentitarum reſideret, prout in hac Ciuitate ſunt multa, in quibus meretricum pœnitentia ductæ ad purganda peccata ſe recipiunt.

S V M M A R I V M.

1 *Meretrix appellatur, quæ multis ſui copiam facit, & quæ quæſtum meretur, nu. 2. & vide nu. 3.*

4 *Mulier, quæ ab vno ſe cognoſci patitur meretrix non eſt, licet appelletur turpis perſona, num. 5.*

6 *Mulier, quæ cum pluribus ſe non commiſcet, non poteſt citari per Curiam meretricum.*

7 *Rigor pragmaticæ 1. de meretricibus non poteſt practicari in illa, quæ vnum amaſium tenet.*

Bannæ ne meretrices vtantur redhit, & ſedibus non comprehendit mulieres, quæ duos tenent amaſios, ibid.

8 *Meretrix non appellatur, quæ amanti amoris cauſa ſui copiam facit, ita quod inſtitui poteſt etiam fratre, & ſorore præteritis.*

9 *Mulier, quæ amoris cauſa amanti ſui copiam facit, non poteſt expelli à loco honeſte.*

10 *Lupanaria qua ratione tolerentur remiſſiuè.*

11 *Meretrix poteſt mercedem cauſa fornicationis ſibi promiſſam iudicialiter petere.*

A R G V M E N T V M.

Meretrix, quæ nam dicatur ad effectum de quo ſupra.

Q V AE S T I O XII.

Firmata regula, quod meretrix inter miſerabiles perſonas ſit repoſita ad effectum habendi fori electionem, nunc meritò diſcutiendum, eſt, quæ nam meretrix propriè appellari poſſit.

1 Promulgo igitur meretricem appellari illam mulierem, quæ multis copiam facere ſpectatur, ac publicè ſe proſtituit, *leg. non ſolum, §. palam, ff. de rit. nupt. & in c. vidua 24. diſtinct.* quæ ſuam turpitudinem venalem habet, vt in *c. meretrices, 32. q. 3.* & illa, quæ quæſtum meretur,
2 vt probatur *in l. Athletas, §. ait prætor, ff. de his qui notantur infam. l. palam, §. non eſt ignoſcendum. ff. de rit. nup. Rip. in c. 1. nu. 96. de iud. Alciat. in l. maſſurius in fin. de verb. ſignific. Dec. in tract. crimin. lib. 8. cap. 7. num. 10. Menoch. de arbitr. Iudic. caſu 291. nu. 7. Caball. reſolut. crim. caſu 123. nu. 8 & ſeq. Caſtill. deciſ. Sicil. 185. num. 7.*

3 Vel meretrix appellatur mulier illa ad quam homines diù noctuque paſſim aditum habere perſpecti, iuxta *Bal.* doctrinam in *l. data opera colum. 11. Cod. qui accuſ. non poſſ.*

4 Vnde infertur, quod vbi aliqua mulier ab vno tantum ſe cognoſcere facit meretrix appellari nequit, namque cum vno concupiſcit meretrix non appellatur *Menoch. conſil. 18. num. 18. vol. 1. Praſes de Franc. deciſio. 68. D. Ricc. in collect. deciſ. collect. 163.* vbi tamen, quod
5 dicitur perſona turpis ex *Carocc. deciſ. 124.* qui ad id allegat *Veronenſ. conſ. 57. ſub num. 2. Ægid. in tract. de priuileg. honeſtat. art. 9. num. 8. Imbrian. in tract. de primo, & ſecundo benefic. conſiderat. 5. num. 36.* vbi quod meretrix habetur illa, quæ probatur duos quæſtus in ſuum corpus admiſiſſe, *ex Panormit. in cap. cum decore ante finem,*

de vit.& honeſt.cler. ita quod ea, quæ cum vno tantum concubuit, talis dici non permittitur, pluribus inquam ſe exhibere debet mulier, vt meretrix appellari poſſit, *Luc. de Pen.in leg. quemadmodum col.5. Cod. de agricol. & cenſit.lib.11. & ſecundum Ramonium in conſil. deciſiuo Catbalon.23. num.24. lib.1.* meretrix nec dicitur, quæ tantum duos admiſit, *Marta conſil.34.num.9.* vbi quod meretrix dicitur, quæ pluries ſe pretio proſtituit, & plures mediante pretio admiſit, *Alciat.in l.maturius in fin.de verb.ſignific.*

6 Vnde dum in Curia meretricum, & lenonum huius fideliſſimæ Ciuitatis Neapolis eiuſque caſalium, & diſtrictus, in qua annis elapſis luſſu Illuſtriſſimi, & Excellentiſſimi Dom. Ducis Albæ Proregis in hoc Regno *Iudicis munere fungebar ſemper obſeruaui non moleſtare, neque citare ad ſoluendum carolenos duos pro quolibet menſe, iuxta formam Regiarum Pragmaticarum ſitarum in rubrica de meretricibus*, mulieres illas quas conſtabat informationibus captis ſe non commiſcere niſi cum duobus amaſiis.

7 Idemque dicendum eſt in rigore *pragmat.1.ſub eadem rubrica de meretricibus*, qui non poteſt, nec debet practicari in mulieribus tenentibus amaſium, ex dictis per *D.Ricc.in deciſ.Curia Archiep.63.num.6.part.1.& deciſ. 312.num.5.part.3.& per Barboſ. in addit.ad remiſſ.ordin. Reg.Hiſp.lib.4.tit.28.num.61.*

Quod pro notandum ad intellectum bannorum, & pragmaticarum emanari ſolitorum, ne meretrices vtantur reddis, vulgò *carozze*, & ſedibus, vulgò *ſeggie*, nam illa ſunt intelligenda habere locum in publicis meretricibus non autem in habentibus duos amaſios.

8 Et aduerte ſecundum *Menoch. de arbitr. Iud.caſ.328. lib.2. centur.4.* meretricem non eſſe, quæ amoris cauſa amanti ſui copiam facit, & ob id ait a teſtatore inſtitui poſſe etiam eius fratre, vel ſorore præteritis, ex *Fabr.in §.ſor.inſtit. de inoffic.teſtam. ambos allegat Caroc. nuper memorat deciſ.124. num.1. ſequuntur Maſcard. de probat.concluſ.1063. num.7. Farinac. in pract.crim.q.98. num.86. D.Ricc.in praxi reſolut.424. num.8. p.1. in magnis,& reſolut.135.par.2.recenter Guerb.conſil. crimin.47. num. 12.cent.1.* & ita reperio determinatum in Senatu Luſitano, vt conſtat ex *Arreſto 145. apud Phœbum poſt ſuas deciſiones Paſchal. de patria poteſtat.part.2. capit.10. num.31.*

9 Quare memoratus rigor allegatæ pragm.1. qua cautum eſt meretrices expelli poſſe a locis honeſtis, & cum ſi ibi habeant domos proprias, iuxta deciſ. S C. apud *Gizzarell. deciſ.56.* non procedit in illis mulieribus, quę cauſa aliquibus ſui copiam faciunt, *Menoch. de arbitr. Iud.d.caſu 328.num.14. Maſcard. cit.concluſ. 1066.num. 8.Farin.in pract.crim.d.q.98.nu.6*

De materia tandem, quando dicatur meretrix, vltra allegatos vide *Solam in conſuet.Sabaud.tit.de mulier.fornic.gl.vnic. Viu.in ſilua commun.opin. concluſ.679. Farin. in pract.crim.q.36.*& qua ratione tollerentur lupanaria, videndus eſt *Benedict. Ægid.Luſitan. in tract.de iur. & priuil.honeſt.art.9.per totum, & alia notabilia refert Matienſ.lib.5. recopilat. l.6.gloſ.2.* & num meretrix poſſit mercedem ſibi cauſa fornicationis, & concubitus promiſſam iudicialiter petere, affirmat *Gizzarel.deciſ.54. & vide D.Ricc.in deciſ. Cur. Archiepiſc.Neap.73.p.4.* qui deciſum teſtatur non poſſe concubinam petere ſalarium à concubinario ob ſeruitia præſtita.

SVMMARIVM.

1 *Virgo habet fori electionem, etiam ſi agat pro ſtupro in eam commiſſo, nu.2. & quid in virgine habente patrem, nu.3. vel annum,nu.4. & quid ſi nupta eſſet, ſed non traducta ad viri domum, num.5.*

6 *Virginitas eſt virtus animi, cuius comes eſt fortitudo.*

7 *Virginitas ſuper regreditur conditionem humanæ naturæ. Angeli ſine carne viuunt, virgines in carne triumphante ibidem.*

8 *Virginitas habuit initium in Cęlo Empireo in creatione Angelorum.*

9 *Virginitas eſt magis voti, quam percepti.*

ARGVMENTVM.

Virgonum, & quando Beneficio Electionis, & Variationis Fori fruatur.

QVÆSTIO XIII.

1 Regula ſit affirmatiua, ſiquidem quo ad hunc effectum virgo reputatur vt vidua, & pupillus, & ſic eſt priuilegiata perſona, vt notant *Andr. de Iſern. & Afflict. in Conſtit.Regni ſtatuimus, ille col.2. verſic. quid ſi vidua, vel virgo,iſte in 8.quæſt. Azor.in ſumma C.quando Imper.inter pupill.& vid.* vbi eadem opinionem fulciunt *Cyn.Oldr.Alber.Bart. Odofred.Faber.& Fulgoſ.* qui teſtatur de communi,ſequuntur *Lup.in c.per veſtras n.12. in 2. notab. de donat.inter vir.& vxor.Guid.Pap.deciſ.566. Rebuff.in Conſt.Galliæ in tit. de ſent. prouiſ.art.3.gl.fin. col.2. plene Marquad. in tr.de celibat.ſacerd. non abrogand. p.1. cap.9.Neuiz.in Sylu.Nupt.in verb. in dubio quomodo iudicandum verſ.quarto demum,Bellug.in ſpec.princ.rub.38.§. conſequenter, verſ.de vno.fol.173.Couar.pract.q.cap.7.ſub num.2.* vbi meminit ita ſemel vidiſſe iudicatum in prætorio Granatenſi *Peregrin.deciſ.Rot.Patauię.129.num.6. Car.Tuſc.concl.273.n.2.lit.M.Actius de infirm.c.13.p.1. Borell.in ſumm.dec. in tit.de iuram.perhorreſcen. n.47.10.1.* annuens priuilegium hoc variandi, & eligendi forum præſertim in hoc Regno Neapolitano,& Siculo vlteriori virgini competere, *Viu.deciſ.65. nu.3.* vbi refert ſic in facto contingentia iudicaſſe pluribus vicibus in Regia Audientia Apuleæ admittendo ad fori electionem nonnullas virgines, & ita pluries vidiſſe ſeruari in M.C.V. & in Sacro Regio Conſilio in variis diuerſiſque virginum cauſis,prout ſæpè fuiſſe iudicatum iuxta hanc eandem ſententiam in ipſomet Sacro Conſilio teſtatur *Præſes de Franch.deciſ.200. nu.3.* vbi dicit, tale conſilium conſueuiſſe indiſtinctè iudicare virgines inter miſerabiles perſonas quoad fori priuilegium nulla habita diſtinctione an habeant animum perpetuò permanendi in virginitate, vt ſunt moniales, aut nubendi ſequuntur pariter *Maſtrill.deciſ.Sicil.127.& deciſ.302.num.14.Caſtill.deciſ.48.vbi in addit.nos allegat Guerb. deciſ.82. Modern.Neap.in tract.de iuriſd.par.2.c.21.n.5.* & ita communiter ſeruatur in omnibus Regiis Tribunalibus, & hæc eſt quotidiana praxis, quam Ego in quampluimis caſibus ſeruari vidi.

2 Amplia firmatam regulam procedere etiam ſi virgo agat pro ſtupro contra eam commiſſo aduerſus ſtuprantem, vt deciſum in S.Conſ.refert *Preſes de Franch. dec. 599.* vbi etiam notauit *D.Ricc.* hunc noſtrum locum allegando,& antea ſcripſerat *in collectan.1. & collect.137. Thor.in compend.dec.Regni in verb.virgo to.1. Paſchal. in tract.de Patria poteſt.c.2.p.2.nu.94. Carau.in rit. M.C.V. 19.nu.25.* inquiens tamen virginem hoc potiri priuilegio tanquam vidua, & non quia ad aureolam virginitatis ratio habeatur, & iuxta hanc opinionem pluries vidi expeditas prouiſiones, tum per M.Curiam Vicariæ, quam per Sacrum Regium Conſilium in variis caſibus, & recentur in præſenti anno 1628. ita practicauit Regia Audientia principatus Citra, & Baſilicatæ in cauſa gratiæ de Florio loci Furoris diſtrictus Amalfiæ.

Quarè *Foller.in conſt.Regni ſtatuimus,num.78.* lapſum fuiſſe dicendum eſt, dum affirmare voluit committentes ſtuprum, & miſerabiles perſonas in ſe ipſas ſeuientes, aut alias in ſe delinquentes vtique non gaudere huiuſmodi electionis fori priuilegio.

3 Amplia 2. etiam in virgine habente patrem, ſub cuius poteſtate degit, nam nihilominus poteſt eligere, & variare forum, vt ſcribit *Cala in tract. de modo articulandi, & probandi gloſ.1.nu.111.* ad quod allegat *Andream*

Digitized by Google

dream de Iſernia in d.Conſtit. Regni ſtatuimus, ſique pluries deciſum per Magnam Curiam Vicariæ, & Sacrum Conſilium affirmat *Preſes de Franch.dec.*200.

Verùm huic ampliationi obſtare poteſt, nam ſi pupillus qui iure expreſsè priuilegiatus repetitur, priuatur huiuſmodi beneficio, vbicunque habet auum, ſub cuius poteſtate remanet, vt notauimus ſupra *quaſt.3.nu.*7. igitur tantò magis à fortiori eſt dicendum id in virgine habente patrem, quæ nullatenus expreſsè hoc à lege priuilegium, obtinet, alias diceretur magis priuilegiata virgo quam pupillus, qui expreſſis verbis nominatus eſt ab *Imperat.in l.vnic.C.quando Imper.* quod eſſet maximum abſurdum.

Vnde rationabiliter aduerſus hanc ampliationem propoſitam fuiſſe alias deciſum per Sacrum Regium Conſilium refert *Io.Carolus Vitellus in quibuſdam allegationibus ad penam*, ad fauorem Horatii Curialis de Surrento, vt meminit *Viſcont.in add.ad eundem Preſid. de Franch.cit. deciſ.*200. de quo meminit recenter *Thorus in compend. deciſ. Regni in verb. virgo patrem habens fol.577.tom.*1. vbi etiam adducit *Paſchal.de Patria poteſt.*
4 *p.2.c.2.nu.93.*

Quinimò idem dicendum eſſet, vbi virgo haberet auum, vt cum pupillo æquiparationem habeat, & in eadem dormiant cuna pupillus, & virgo.

Licet nouiſſimè viderim expeditas prouiſiones Magnæ Curiæ ad inſtantiam Magnificæ Portiæ de Iò.Antonio Terræ Accetturæ Prouinciæ Baſilicatæ tanquam
5 virginis in capillo, non obſtante non haberet patrem, ſed fortaſſe non eſt tuta ſententia.

Amplia hanc Concluſionem habere locum, etiamſi virgo fuerit nupta, licet nondum traducta, ſi verba tantum de futuro interceſserint, ſecus ſi de præſenti, vt poſt *Iſern.*diſtinguit *Afflict.in cit.conſtit. Regni ſtatuimus num.*3. & ibi pariter *D.Regens Tapia nu.*10. *Menoch. de arbitr.iud.caſu*66. *Maſtrill.deciſ.*127. *num.*10. *Gurba in*
6 *comment.ad conſuetud. Meſſan.c.1.gloſ.1.nu.4.p.1.*

Meritò quidem virgo priuilegiatur hoc beneficio electionis fori, ſiquidem virginitas virtus eſt animi, cuius comes eſt fortitudo truncat opera carnis, & ſuperat voluptates ſenſus, vt patet in *cap. ita ne aliquam 32.queſt.*5.& notat *Bellamer.in cap.1.nu.15.circ.fin extra de ſumma Trin.*

7 Superegreditur enim virginitas conditionem humanæ naturæ, per quam homines Angelis, aſſimilantur, imò maior eſt victoria hominum quam Angelorum, Angeli enim ſine carne viuunt, virgines autem in carne triumphant, & ſicut in carne præter carnem viuere, non angelica vita eſt, ſed cęleſtis, ita in carne cœleſtem vitam agere maioris eſt meriti eſt quam eſse Angelum fœlicitatis eſt, eſse verò virginem virtutis, dum quis totis viribus nititur hoc obtinere ex gratia, quod habet Angelus ea natura, vt notat *Amb.in lib.de viduis & Hieronym.ad Pau.& Euſtach.& Bellam.in d.c.2.in fi. extra de ſumma Trin.& Caſſan.in 3.p.gloria mundi conſid.29.nu.25.cum ſeq.*

Quo circa *D.Hieronymus* multa de virginitate enunciat encomio, quæ recenſet *Lucas de Pen. in l.fin. ſub nu. 25.C.de incol.lib.*10.

Et huius quidem virtutis excellentia non in eo ſolum conſiſtit, quod habuerit, quodammodo initium in
8 Cœlo Empyreo in creatione Angelorum, qui virgines facti ſunt, quia in Cœlis neque nubentur, vt dicitur apud *Matth.in cap.22.& gloſ.in cap. nuptia in verbo virginitas 32.quæſt.1.*

Sed in hoc præcipuè commendatur, quæ ipſe Dominus noſter Ieſus Chriſtus non ſolum virginitatem ſeruauit, ſed etiam Matrem virginem, ex qua naſceretur eligere voluit, propter quod ipſe dicitur ſpeciliter amare virgines, tum quia ſpontè tribuunt, quod illis non fuit inſecutum, cum maioris ſit gratia afferre, quod non debes quam reddere, quod exigeris, quod profectò faciant virgines, quia virginitas pro conſilio ſuade-
9 tur non pro imperio paritur, cum ſit res magis voti, quam præcepti, vt dicitur in *cap.quo ſit.35.q.5.& in c. integritas 32.q.1.*& notat etiam *gl.in d.c.1.in fin.in verb. coniugati extra de ſumm.Trin.*

Et propterea Paulus de virginibus inquit præceptum Domini non habeo, conſilium autem do antequam miſericordiam conſequutus à Domino, vt patet *in c.7.ad Corinth.*1. & per plura de laude virginitatis cumulata habes apud *Barboſ.in tract. de officio, & poteſt. Epiſcopi p. 1.tit.2.gl.8.à nu.9.*

SVMMARIVM.

1 *Virgo dicitur quæ hominem non cognouit.*
2 *Virginitas in dubio præſumitur, cum ſit naturalis qualitas quæ hominem ſequitur, nu.3.*
Clericus coniugatus non tenetur in iudicio probare virginem, & vnicam duxiſſe, ibid.
4 *Virginitatis ſigna, quæ nam ſint, & nu.5.& 6.*
7 *Obſtetricibus an credatur de virginitate, vel corruptione mulieris.*

ARGVMENTVM.

Virgo, quæ dicatur, & Virginitas in muliere An præſumatur, & qualiter probetur ad finem de quo ſupra.

QVÆSTIO XIV.

CVm clara ſit regula in iure virginem gaudere fori electione vt ſupra, merito hic diſcutere conſentaneum eſt, quæ nam appelletur virgo, ſi virginitas præſumatur, & qualiter probetur ad hunc effectum.

1 Virgo itaque illa dicitur, quæ hominum non cognouit, *l.vnic.C.de rapt.virg.Triuiſ.deciſ.26.lib.2.nu.4.& 9.*vbi diſcutit de intellectu *d.l.*per totam deciſionem, de quo etiam vide eundem *deciſ.17.eod.lib.*

2 Virginitas autem in muliere præſumitur, & præſumi dixerunt *Cardin.& Abb.Panorm.in cap.1. de adulter. Alex.conſil.229.num.2. lib.9. Ruin.conſil.209.nu.11. lib. 2.Bertrand.conſil.135. Crauett.conſ.166.num.5. Clar.in ſua pract. crimin.§.ſtuprum, verſ. ſed pone*, vbi quod virginem corrumpens, & dubitans an fuerit virgo tenetur in ęquali dubio cenſere illam fuiſse virginem, ſequitur modernè *Naldus in ſumma in verb.virg.num.5.* eſt enim
3 qualitas naturalis, quæ hominem ſequitur, vt per *Alciat.de præſumpt.reg.3.in princip.latè Maſcard.de probat. concluſ.*1417. vbi ponit coniecturas, & ſigna, quando virginitas præſumatur, vt etiam ad hanc materiam poterit videri *Menoch.in tract.de præſumpt.lib.4. præſumpt.* 89. congerens quoque ad propoſitum præſumptiones, & coniecturas, quare facti contingentia meritò dicebam clericum coniugatum, qui tunc fori priuilegio gaudet, quatenus vnicam, & virginem ducit, vt omnes ſciunt *cap.vnic. de cleric. coniug. in 6.* non teneri in iudicio probare virginem in matrimonium duxiſse, ſed tantum vnicum matrimonium contraxiſſe, ex dicta regula, quod in dubio fœmina virgo præſumitur, niſi contrarium probetur, prout ita in puncto animaduertit Pater *Duard. in comment. ad Bull. Cenæ lib.2. canon.15.quæſt.4. nu. 2.fol.meo* 494. & Ego obtinui in Magna Curia Vicariæ in cauſa Clerici Ioannis Baptiſtæ de Oliuerio Calabri.

4 Inter coniecturas autem virginitatis procedit, vbicunque mulier vtitur illa veſtium ſpecie, qua ſolent virgines vti, arg. *tex.in l.item apud labeonem, §.ſi quis virgines.ff.de iniurijs,cuius fundamento reſpondit Dec.conſ.307. n.3.*monialem pręſumi illam, quæ eo habitu induta cernitur, prout ſic de clerico annuit *Gramm. deciſ.81. nu.2. & de nouitio ſcripſit Tiraq. de retract.conſang.§.1.gl.8. n. 25.& poſt eum Menoch.de præſump.lib.6.præſump.76.n.12*
5 Alia eſt coniectura, quando puella ipſa fuit cum amaſio, vel puella ipſa in loco ſecreto, hoc etiam caſu præſumitur deflorata. De amaſio enim cecinit Poeta ille.

A iuuene, & cupito, non creditur reddita virgo. & maritum pariter corrupiſſe vxorem coniecturam faciunt *DD. in d. cap. continebatur deſponſat. impuber. & gloſ. in cap. dixit Dominus 32. quæſt. 1. Berous in conſil. 36. num. 9. lib. 1. Alciat. in reſponſ. 25. num. 4.* qui tamen intelligit hoc procedere, niſi conſtet virum eſſe impotentem ratione ætatis, vel alterius impedimenti, quod Ego practicaui in cauſa Antonellæ della Lima Terræ Conchæ Regionis Amalfiæ tanquam Regius Aſſeſſor dictæ Ciuitatis.

Idem quando conſtaret mulierem adeò arctam eſſe, vt vir non potuerit aperire clauſtra pudoris, *Zabarell. in clem. 1. quæſt. 15. de conſang. & affinit.* qui tamen intelligit, niſi mulier ob caliditatem ſeminis viri concepiſſet, nam tunc corrupta præſumeretur; ſed neſcio an hoc admittant Philoſophi naturales, qui ſine ſeminis commiſtione mulierem concipere poſſe negant.

6 Datur etiam coniectura, & præſumptio, quando obſtetrices, vel matronæ peritæ tacta inſpectaque muliere referunt, & atteſtantur illam non eſſe virginem, ſed corruptam, ſicuti e contra à fortiori ſi atteſtantur ſe credere illam eſſe virginem, præſumitur virgo, vt tradunt *Gloſ. in cap. ſatis 33. quæſt. 5. Marta deciſ. 64. num. 18. & Abbas in capit. propoſuiſti num. 2. de probat.* qui quidem ſubiunxit corruptam præſumi virginem à viro cum quo dormiuit, ſi linteamina ſanguinolenta apparent, & idem ſcripſit *Alexand. in addit. ad Bart. in dict. l. item apud labeonem, §. ſi quis virgines, ff. de iniurijs,* & adhibendam eſſe fidem obſtetricibus, & matronis mulierem eſſe corruptam, vel virginem decidit quoque *Franciſ. Marc. in deciſio. 677. & 678. part. 1. & Rota Romana apud Verall. deciſ. 212. nu. 11. p. 2. ſequitur Maſcard. in concluſ. 1810. colum. vltim.* qui de virginitate alia multa tradit, & vide *Viuium in ſilua commun. opin. concluſ.* 491.

7 Cæterum annuit idem *Menoch.* id, quod dixit credendum eſſe obſtetricibus, & matronis aliquam eſſe virginem, vel corruptam dubitationi probabili non carere, cum fallax ſit obſtetricis manus, vt in ſpecie ſcripſerunt *Butr. in cap. 1. col. penult. verſ. item quia, & ibid. Auchar. num. 11. & Abb. in cap. fin. numer. 10. de probat.* de quo teſtari Ego poſſum, nam non ſemel proprijs oculis tanquam Iudex Curiæ meretricium Almæ Vrbis Neapolis eiuſque diſtrictus annis elapſis vidi obſtetrices teſtificari medio iuramento aliquam eſſe virginem, & deinde proprio ore illæ, quæ pro virgine habebantur à talibus obſtetricibus affirmarunt fuiſſe corruptas, imò quædam annuit perperiſſe filium, & facta diligentia in loco habitationis à vicinis, fuit id confirmatum, & ſic è contra alia vice quædm, quæ reputabatur deflorata ab huiuſmodi obſtetricibus facta meliori diligentia ab aliis eiuſdem profeſſionis fuit reperta virgo, quare illam dimiſi, & caſtigaui denunciantem, qui prædictam tanquam meretricem accuſauerat in Curia.

SVMMARIVM.

1 *Scholaris gaudet fori electione, & amplia vt num. 3. ſed declaratur, num. 7.*
2 *Verba text. in authent. habita, C. ne filius pro patre recenſentur.*
4 *Scholaris dicitur ſtare in ſcholis, etiam ſi aliquando diuertat animo tamen regrediendi.*
5 *Scholaris adiens ſuam domum tempore otij, reuerſurus tempore debito, gaudet omnibus priuilegijs ſcholaris, & vide num. 6.*
8 *Cauſa ſtudii dicitur pia.*
9 *Legatum factum pro ſtudio dicitur pium, ſic etiam pro emptione librorum.*

ARGVMENTVM.

Scholaris num Fori Electionis, & Variationis Beneficio vti poſſit.

QVÆSTIO XV.

1 Regula ſit affirmatiua, ſcholarem potiri huiuſmodi priuilegio electionis fori, dum in Academiis operam dat ſtudiis prout debere tali beneficio frui, tradunt *Lucius in tract. de priuil. ſcholar. in præfat. num. 13. Decian. conſil 14. num. 12. lib. 1. Menoch. de arbit. Iudic. caſu 66. in addit. num. 32. lib. 2. Petra ad Grammat. deciſ. 21. ſub num. 9. Viuius deciſ. 60. nu. 5. Actius in tract. de infirm. cap. 13. p. 1. Borell. in ſumma deciſ. in tit. de iuram. perhorreſc. num. 27. to. 1. Capiblanc. de Baron. pragm. 8. num. 333. in nouiſſim.* vbi ſtudentes appellat tales, eo quia extra patriam vacantur, vt litteris vacent, quæ ratio non ſemper ſuadet, nec probat, cum non omnes ſtudentes ſint exteri, prout in dies videmus in almo gymnaſio Neapolitano.

2 Quorum ſane opinio corroborari poteſt ex diſpoſitione *text. in auth. habita, C. ne filius pro patre,* cuius verba ſunt vt ſequuntur.

Habita ſuper hoc diligenti inquiſitione Epiſcoporum Abbatum, ducum, & omnium iudicum, & aliorum procerum ſacri noſtri Palatij examinatione, in omnibus, qui cauſa ſtudiorum peregrinantur ſcholaribus, & maximè diuinarum, atque ſacrarum legum, etiam profeſſoribus hoc noſtra pietatis beneficium indulgemus, vt ad loca in quibus litterarum exercentur ſtudia tam ipſi, quam eorum nuntij veniant, & in eis ſecuro habitent dignum namque exiſtimamus, vt cum omnes facientes noſtrum laudem, & protectionem omnimodo mereantur, quorum ſcientia totus illuminatur mundus, & ad obediendum Deo, & nobis eius miniſtris vita ſubiectorum informatur quadam ſpeciali à dilectione eos ab omni iniuria defendamus, quis enim eorum non miſereatur, qui amore ſcientiæ exules facti de diuitibus pauperes ſemetipſos exinaniunt vitam ſuam multis periculis exponunt, & auiliſſimis ſæpè hominibus, qui grauiter ferendam eſt corporales iniuria ſine cauſa perferunt.

Hac igitur generali, & in perpetuum valitura lege decernimus, vt nullus de cætero iam audax, inueniatur, qui quam ſcholaribus iniuriam inferre præſumat, nec ab alterius cuiuſcumque Prouinciæ delictum, ſiue debitum, quod aliquando ex peruerſa conſuetudine factum audiuimus aliquod damnum eis inferat ſcripturis huiuſmodi ſacra conſtitutionis temeratoribus, & etiam ipſis locorum rectoribus, qui hoc vendicare neglexerint reſtitutionem rerum ablatarum ab omnibus exigendum in quadruplum notaq; infamiæ eis ipſo iure irroganda dignitate ſua ſe cariturös in perpetuum.

Verum tamen ſi litem eis quiſpiam ſuper aliquo negotio mouere voluerit huius rei optione data ſcholaribus eos coram domino, vel magiſtro ſuo, vel ipſius Ciuitatis Epiſcopo, quibus hanc iuriſdictionem dedimus conueniat.

Qui verò ad alium iudicem eos trahere tentauerit, etiam ſi cauſa iuſtiſſima fuerit à tali conamine cadat.

Necnon iuuatur *ex capit. Regni inter virtutem, & cap. grande, quæ ad id adducit Rouit. in rubric. de ſcholar. doctoran.*

3 Amplia firmatam regulam eſſe veram, & procedere etiam in ſcholari exiſtenti in ſua patria tempore otii, & ſic æſtatis animo reuertendi ad ſtudium, nam adhuc hoc electionis fori priuilegio vti potuerit, *Bald. in prohem. decretal. num. 36. Platea in leg. 2. Cod. de incol. lib. 10.* qua non requiritur, vt in omni momento ſit in ſtudio, ſed quod habeat animum regrediendi, *Luc. de Pen. in l. hac lege, num. 14. Cod. de priu. ſcholar.* vbi quod ſi ſcholaris extra ſtudium in loco patriæ ſuæ moratur, dum ſunt vacantiæ, ſed habet animum regrediendi ad ſtudium, & delinquat in ſua patria gaudebit priuilegio ſcholarium, vt conueniatur coram ſuis iudicibus, *Archidiac.*

in cap.

Digitized by Google

in cap. de quibuſdam in fin. 37. diſtinct. vbi voluit, ſchola-
rem dici eſſe in ſcholis, etiam ſi aliquando diuertat alio
4 ſtatim reuerſurus, copioſè *Rebuff. de priuil. ſcholar. pri-
uileg. 86.* vbi per plura fundamenta probat, quod ſcho-
5 laris adiens ſuam domum iuxta de cauſa reuerſurus ad
ſtudium tempore debito omnia retineat ſcholarium
priuilegia, & recenter fundauit *Marta* poſt hæc ſcripta
habitus *in conſil. 144.* vbi latè probauit priuilegium im-
6 munitatis conceſſum ſcholaſticis Collegii Chiſleorio-
rum Papienſis a Pio V. nè poſſint conueniri à quocun-
que Iudice, præterquam à ſuo deputato comprehendit
etiam ſcholarem domi exiſtentem tempore otii animo
reuertendi ad ſtudium, qui ibi deliquerit, addo *Perez.
in l. Caſtell. lib. 1. tit. 2. col. 1. pag. mihi 46.*

Declara tamen Doctor. ſupradicta non habere lo-
7 cum in ſcholari ciue nato in loco in quo regitur ſtu-
dium, ita inquam vnanimi voce contarunt *in leg. 2. in
princip. ff. de verbor. oblig. vltra Bald. & Salyc. in antecit.
auth. habita.*

Quamuis totum contrarium in hoc ſentiat *Caballin.
milleloq. 255.* vbi ſuæ opinionis rationem reddit, cui
fortaſſe addi poſſet, & alia, nam generaliter cauſa ſtu-
dij dicitur pia, *Abbas conſil. 63. lib. 2. Mar. Antonin. var.
reſolut. lib. 1. cap. 6. nu. 3.* ita vt legatum cauſa ſtudii pium
appellarunt, *Grat. conſil. 142. nu. 9. lib. 2. Iaſ. in l. 1. in fin.
8 ff. ſolut. matrim. Romin. Iun. conſil. 117. num. 13. Maſcard.
de probat. concluſ. 1177. nu. 3.* quos cum aliis modernè ad
id adducit *Thomaſius in ſuis tract. de vltim. volunt. tract.
10. cap. 22.* vbi etiam annuit relictum pro emptione li-
9 brorum adhuc pium nuncupari, ex *Dec. conſil. 14. num.
13. lib. 1.*

S V M M A R I V M.

1 *Prodigus vtitur electione fori, ſed quando id ſit verum, num. 5.*
2 *Prodigus in iudicijs æquiparatur pupillo.*
3 *Decretum requiritur in alienatione rerum prodigi, ſed declara, vt nu. 8.*
4 *Prodigus reputatur inſenſatus.*
6 *Prodigo quando concedatur primum, & ſecundum beneficium.*
7 *Prodigus quando prohibetur ponere cenſum ſuper re ſua.*
8 *Liquidatio inſtrumenti qualiter fiat contra prodigum.*
10 *Prodigus quando teſtari non poſſit.*

A R G V M E N T V M.

Prodigus an, & quando Electionis, & Variationis fori Beneficio vti poſſit.

Q V Æ S T I O XVI.

Regula eſt, quod prodigus tanquam habitus inter
miſerabiles perſonas debet vti beneficio electio-
nis, & variationis fori, *Cochier. in tract. de iuriſd. in em-
ptos p. 4. q. 108. pag. 398. tom. 1. Imbrian. in tract. de primo,
& ſecundo benef. conſid. 5. nu. 169.*

Quæ ſanè regula fulcitur pariter, eo quia prodigus
in iudicijs æquiparatur pupillo, imò in plus etiam in
priuilegiis, vt annuit *Io. de Prat. veter. in l. certi conditio,
ff. ſi cert. petatur* quem refert *Preſes de Franch. deciſ. 672.*
& ita probat *text. in l. Fulcinus, §. ades, ff. ex quib. cauſ. in
poſſeſſ. eatur,* vbi Iureconſultus loquens in Iudici aſſimi-
latur pupillos, adultos, furioſus, & prodigos, omneſque
eos, qui ope curatorum iuuantur, & ideò priuilegia
conceſſa ipſis cenſentur data pariter prodigo, *Euerard.
in topic. leg. in loco à minor ad furioſ.*
3 Vnde meritò deſcendit, quod in alienatione bono-
rum prodigi debet interuenire decretum, ſicuti requi-
ritur in venditione rerum pupilli, *Bal. in leg. qui neque
ff. de reb. eor. Sicar. in l. ſi curatorem num. 6. Cod. de in in-
tegr. reſtit. minor.* vbi declarat æquiparati onem prodigi,
minoris, & pupilli, ſequitur *Simoncell. in tract. de decret.
in præfat. num. 76.* vbi adducit *text. in leg. is, qui dicens, ff.
de tutor. & curat. dat, ab his, & in leg. ſi prædia, ff. de re-
bus eor.*

Reputatur ſi quidem prodigus inſenſatu, *Damouder.
de pupill. patrocin. c. 8. num. 44. Maſcard. de probat. concluſ.
1240.* cum careat voluntate, & iudicio *DD. in l. ſi furioſi
ff. de reg. iur.* & ideo fideiubere prohibetur, *l. is cui bonis,
ff. de verb. oblig.* & tutatur *Maur. in tract. de fideiuſſor. cap.
6. 2. p. princ. tit. 1. ſect. 8.*
5 Declara tamen hanc regulam eſſe vera quotieſcun-
que bonis interdictum eſt notoriè conſtet eum eſſe pro-
digum, alias ſecus, quia in tantum gaudet priuilegiis,
in quantum pro tali fuerit declaratus, vndè licèt admit-
6 tatur ad beneficium reſtitutioni in integrum, ſiue pri-
mi, & ſecundi beneficii, iuxta deciſ. S.C. apud *Præſid.
de Franch. deciſ. 598. & 608.* id tamen intelligitur, dum-
modo prodigus fuerit formiter declaratus, & ſic inter-
dicta bonorum adminiſtratio *Imbrian. de primo, & ſe-
cundo benef. conſiderat. 3. num. 150. Odd. de reſtit. in integr.
p. 1. q. 11. art. 4.*

Hinc deſcendit, quod prodigus tunc à foro, & iudi-
cio arcetur, quando bonis interdictum eſt nam in hoc
caſu conueniri minimè poſſe, ſuadet *text. in cit. l. fulci-
nus, §. adeo in fin. ff. ex quib. mod. cauſ. l. 1. C. de curat. furioſ.*
cum ſimilibus recollectis *per Schench. prim. iudic. titul. 8.
Gotofred. in ſua prax. ciuil. lib. 2. tit. de in ius vocand.* vbi
quod prodigo non eſt dandus curator niſi bonis inter-
dictum ſit, *Aretin. & Otnotom. in §. furioſi inſtit. de curat.*
7 vndè licet prodigo prohibeatur cenſum ſuper ſuis re-
bus imponere, id tamen eſt verum, quando illi inter-
dicta eſt adminiſtratio, & datus curator tanquam pro-
digo ante, *Felic. in commen. de cenſib. to. 1. lib. 2. c. 2. nu. 18.
Cencius de cenſib. p. 1. c. 2. art. 3. D. Ricc. collect. 2986.*
8 Et huc ſpectat, quod prodigus valet abſq; decreto alie-
nare, antequam ei interdicatur alienatio, de quo vide
tamen latè *Salyc. in d. l. 1. C. de curat. furioſ.* & plenè *Bar.
Iaſ. & Rip. in leg. is cui bonis, ff. de verb. oblig. Rom. ſing. 226*
9 Et hinc contra creditorem prodigum, cui mutuatum
eſſet, vel aliter creditum ante interdictionem bonorum
liquidatur inſtrumentum quoad reſciſſionem, & exe-
quutionem realem, licet ſuperſedeatur in exequutione
perſonali, *Galter. de liquidat. inſtrum. verſic. aduertat in-
ſuper ad debitorem num. 2.* vbi allegat *Rouit. in pragm. 4.
de liquid. inſtrum.* qui dicit deciſum in S.C. inter Baro-
nem Lacignanæ, & Marchionem Pollæ, & ad materiam
*Præ ſes de Franc. deciſ. 672. Camill. de Medic. conſil. 39. &
Paul. Staiban. onſil. 30. vol. 1.*
10 Et licet prodigo teſtari prohibeatur etiam de con-
ſenſu agnatorum, *Connan. in commen. iur. ciuil. lib. 9. cap.
4. ſub nu. 4. Rimin. Iun. in princ. inſtitut. de donat. nu. 1375.*
id tamen intelligitur, dummodo ei adminiſtratio in-
terdicta ſit, *§. item prodigus inſtit. quib. non eſt permiſſ. fa-
cer. teſtam. Glar. in §. teſtamentum, q. 33. Cabed. deciſ. Rot.
Luſitan. 17. p. 1. Capreol. de ſucceſſ. ab inteſt. in prothetoria
num. 268. Craſſ. de ſucceſſ. §. teſtamentum, q. 22. Vaſq. con-
trouerſ. illuſt. lib. 1. cap. 17. D. Ricc. collect. dec. collect. 2986.*
quo in caſu, nec ad pias cauſas teſtari valet, *Alexand.
conſ. 18. nu. 6. vol. 5. Suarez. in theſaur. recept. ſent. §. teſta-
mentum num. 18. Spin. in ſpec. teſtam. gl. rub. p. 10. num. 14.*
& nouiſſimè modernus *Thomaſius in ſuis tract. de vlt. vo-
lunt. tract. 10. cap. 208.*

S V M M A R I V M.

1 *Prodigus dicitur, qui nec finem, nec tempus habet expenſarum.*
2 *Prodigalitas eſt bona diſſipare.*
3 *Prodige vt interdicatur adminiſtratio, quæ ſint neceſſaria & num. 4.*
5 *Iudex antequam declaret prodigum, quid præcedere debeat.*
6 *Deſcriptio prodigalitatis datur ab Authore, & n. 9.*
7 *Dare eſt multum laudis.*
8 *Prodigalitas cui aſſimilatur.*

Digitized by Google

ARGVMENTVM.

Prodigus quis nam dicatur ad effectum de quo ſupra.

QVÆSTIO XVII.

1 REputatur inquam prodigus ille, qui nec finem, nec tempus habet expenſarum, ſed omnia ſua bona diſſipando profundit, *l.1.Cod.de curat.furioſ.Iaſ.in l.is cui de bonis num.2.ff.de verb.oblig.* ita vt dat danda, & non danda. *D.Thom.2.2.quaſt.119. a princip.Martin. de Caranall.in tract. expeio de Principes p.2. lib.1. diſcurſ. 6. propè finem.*

1 Vnde cum ſatis prodigalitas ſit bona diſſipare, ideò prodigus tamquam talis habitus, remouendus eſt ab adminiſtratione illorum, ideoq; ei datur curator, *l.cuius bonis, & l.conſilio.§.demensis.ff.de cur.furioſ.c.graudi, vbi DD.de ſupplend.neglig.pralat.*

3 Quamuis vt prodigo interdicatur adminiſtratio plura ſint neceſſaria, quia prodigus debet citari coram Iudice ad videndum ſibi interdici adminiſtrationem bonorum, adhoc vt valeat interdictio iam de eius præiuicio, cogitut *Socin.conſil.276.num.3.lib.2. Card.Tuſc. conci.865.lit.P.* vbi etiam quod debent inſtare conſanguinei, vel vicini, quod interdicatur, & præuia decla-
4 ratione, quod ſit prodigus debet ſibi interdici, & dati curator, qui tenetur ſiue ſubire inuentarium facere adminiſtrationem ex Iudicis decreto ſuſcipere, annuens pariter debere prius conſtare de prodigalitate videlicèt, quod malè vtatur ſubſtantia ſua per actus inferentes prodigalitatem, vt quia vendit, & dilapidat *l.is qui ff.de tutor.& curat.dat.ab his*, vel ſi de facili faceret fideiuſſiones, aut ſi recipiat pecunias ad vſuras, & ſi continuò dilapidat in ludis tabernis, & lupanari, & ſimilia operatur, vide *Maſcard.de probat. concluſ.515.* qui ſcribit quod neceſſe eſt, vt teſtes deponant de actibus dilapidationis, & reddere debent rationem non interrogati.

5 Imò attenta theorica *Caſtrenſ. in conſil.248. lib.2.* Iudex antequam declaret prodigum curatoremque det tenetur adhibere cauſæ cognitionem vocatis conſanguineis amicis, & vicinis, & interdictio eſt publicanda, alias valerent contractus fortè facti per prodigum.

6 Prodigalitas autem deſcribitur quædam mulier, quæ manu è ſuo capite eripit ornamenta donandi animo, & alia incipit ſe ſpoliare propria veſte etiam donandi cauſa, propè eam reſidet quædam arbor arida, & arudo pariter arida, & in terra manet tumba.

8 Pro cuius ornatu reminiſcendum eſt, quod licet dare ſit multum laudis, cum id Saluator noſter præceperit determinando eſſe melius quam accipere, vt in *Act. 22. cap.35.* ibi (Beatius eſt magis dare quam accipere,) tamen non per hoc deueniendum eſt ad extrema, & quæcumque donare prodigaliter, vndè, *Seneca*, proſpiſciens quendam, qui omnia ſua elargebatur, & ſingulis gratificabat, in hæc prorupit verba, *Male moriéris tu, qui gratias virgines conuertiſti in meretrices*, quaſi quod diceret, dare, quod tam bonum eſt, & tam nobilis actus, tu quia prodigus conſumpſiſti tale gratioſum bonum.

8 Hinc prodigalitas aſſimilatur mulieri, quæ poſt omnium rerum ſuarum donationem ad illum ſtatum ſe reponit, vt ſuas carnes denudando proprias donat veſtes.

9 Propè ſe tenet arborem aridum, quia multoties videmus arbores ſiccas euadere, quando multum conantur in producendo fructus, & ſic ex defectu humidi radicalis vitæ principii exſicantur, taliter accidit prodigo, quia omnia conquaſſat, & effudit, ita vt ad talem ſe reducat ſtatum, quod fame pereat, & micas colligat vt in dies videmus in familiis magnatum, & diuitum, & apparet in (Euangelio) loquente de filio prodigo, qui omnia diſſipauit, taliter quod alieno ſeruitio ſtare, & cibis immundis ſe nutrice coactus fuit.

Arudo arida, quæ eſt ſymbolum inſaniæ, cum ſit vacua, eſt ſignum, nam ſæpius ad id reducitur talis, qui non diſcurrit de eo, quod neceſſarium, & temporis lapſu accidere poteſt.

Tuba, ſeu tromba prodigi captiuam famam ſignificat, quæ per æthera, & orbem, vti tubicta reſonat, quoniam per ſingulorum ora prodigus tanquam abſq; iudicio vadit.

In Sacra Scriptura prodigalitas aſſimilatur mulieri omnia etiamque ſuas veſtes donanti, *ex Prouerb.Salom. 16.fili mi ſi ſponſum deris pro amico suo defixiſti apud extraneum manum suam illaqueatus es verbis oris sui, & captus proprijs ſermonibus.*

Arbor arida docet, quod prodigus omnia elargiens in Oceanum miſeriarum incidit, iuxta illud *Luc.15. & poſtquam omnia conſumaſſet facta eſt famis valdè in regione illa, & ipſe cœpit egere, & abijt, & adhæſit vni ciuium regionis illius, & miſit illum in villam, vt paſceret porcos, & cupiebat implere ventrem ſuum, de ſiliquis, quas porci manducabant, & nemo illi dabat.*

Tuba etiam denotat malam famam prodigi, & murmurationes, quæ quotidie de illis fiunt, vt *Prouerb.* 10. diſponitur ibi *Sapiens corde præcepta ſuſcipit ſtultus caditur labijs*, cum in numero furioſorum, & inſanorum reponendi ſint huiuſmodi, effudientes, & diſſipantes bona, ad quorum acquiſitionem tantum intundatur, agendum eſt enim ſic negotium alienum, vt tutum non obliuiſcatis, amico ita prodeſſe, vt tibi non noceat, vt apud *Senec.in ſuis prouerb.*

SVMMARIVM.

1 *Auarus reputatur miſerabilis, & gaudet fori electione, dummodo talis per Iudicem fuerit declaratus, numer.8.*
2 *Dolor ſemper fatigat auarum.*
3 *Auaritia dicitur idolorum ſeruitus.*
4 *Legatum factum à debitore creditori an cenſeatur factum animo compenſandi cum debito, & quid ſi debitor auarus ſit.*
5 *Contrariorum eadem diſciplina, & ideò argumentum à contrario ſenſu eſt validum num.6.*
7 *Curator datur auaro, ſicuti & prodigo.*

ARGVMENTVM.

Auarus An, & quando Beneficium Electionis, & Variationis Fori habeat.

QVAESTIO XVIII.

1 REgula pro parte affirmatiua firmari debet, quod ſcilicet auarus, ſicuti, & prodigus gaudeat huiuſmodi beneficio eligendi, & variandi forum, cum ſatis miſerabilis appellari debeat, dum in hoc mœrore, & miſeria repetitur, & ſubſtantia ſua in rebus neceſſariis, prout, & reliqui homines vti noluit, imò non poteſt ductus ab illa auiditate, itaut bona ſe ipſum cruciant, macerant, & percutiunt, dum habet quarumlibet, & ſingularum rerum inſatiabilem, & inhoneſtam cupiditatem, vt apud *D.Auguſtin. de liber.arbitr.lib.3.* taliter quod magis doleat de amiſſione iam partorum, quam acquirendorum, *Greg.lib.*
2 *13.moral.Dec.conſ.4.num.15.* ſemper itaque auarum dolor fatigat, & cum ſolito timore cuſtodiat, quod tam anxiè concupiuit, & graui labore meminit acquiſitum gratius intuitur aurum quam ſolem capit, cuius naturam optimè *Valerius Maximus* explicauit *libr.9.c*
4. (dum

Digitized by Google

(dum inquit) *protrahatur etiam auaritia latentium inda-*
gatrix lucrorum manifeſta præda auidiſſima metago, nec
habendi fructu felix, & cupiditate quærendi miſerrima,
3 vnde idolorum ſeruitus appellatu à *Cicer. lib. 2. de offic.*
nullumque vitium ipſa eſſe deterius docet *D. Thomas*
in 2. ſent. 22. diſt. & tanquam inſatiabilem lupum, *Bald.*
conſ. 301. n. 12. lib. 1. auaritiam eſſe omnium malorum
radicem ex Apoſtolo probat *Car. Tuſc. concl. 551. lit. A.*
Quæ omnia habens in conſideratione in facto roga-
tus dicebam concluſionem illam, quod quando debitor
4 ex cauſa voluntaria legat ſuo creditori compenſandi
animo cum credito non præſumitur legaſſe, ſed vtrum-
que habeat *DD. in l. ſi cum dotem §. ſi pater, ff. ſolut. ma-*
trim. Corn. conſ. 288. Couar. in cap. officij de teſtament. cum
latius notatis *per Menoch. in tract. de præſumpt. lib. 4. præ-*
ſumpt. 109. Mantic. de coniect. vlt. vol. lib. 10. tit. 2. vtique
non habere locum vbi teſtator, qui legauerat communi
voce erat reputatus auarus, cum tunc animo compen-
ſandi relictum fuiſſe coniecturandum eſt.
Vltra, quæ pro comprobatione principalis regulæ
reminiſcendum eſt, quod cum auarus, & prodigus om-
nes excedant ille in diſſipando, & iſte in retinendo ſunt
5 vtique contrarij, & contrariorum debet eſſe eadem di-
ſciplina, *l. 1. ff. de his qui ſunt ſui, vel alien. iur. l. fin. ff. de*
leg. 3. l. in fundo ff. de re vendic. l. inter ſtipulantem §. ſacram
ff. de verbor. obligat. l. 1. §. ſi quis vltro ff. de quæſt. cap. trans-
8 *lato de conſtitut.* & argumentum à contrario ſenſu vali-
dum eſt, *l. 1. §. huius rei ff. de offic. eius, cui mandata eſt iu-*
riſdictio, l. qui in teſtamento §. mulier, vbi Gloſ. ff. de teſtam.
l. ſi procuratorem §. ſi ignorantes ff. mand. l. ſi quis locuples
ff. de manum teſtam. leg. conuenticula, & ibi Cyn. C. de Epi-
ſcop. & cleric. l. apud antiquos C. de furt. cap. qualis 25. diſt.
9 *cap. cum Apoſtolica de his, quæ fiunt à prælat. Tuſc. concluſ.*
498. litt. A, & eſt fortiſſimum frequens, & vtiliſſimum
Maſcard. concl. 1280. n. 65. Seſſ. in deciſ. Arag. 10. num. 15.
ita quod valere quando verba legis ſunt conditionalia,
aſſerit *Surd. de aliment. quæſt. 11. num. 3. tit. 6.* & in con-
10 tractibus validum eſſe, quando in caſu contrario viget
eadem ratio, dixi *Monach. in deciſ. Lucenſ. 55. num. 20. &*
23. ante eum *Card. Tuſch. d. concluſ. 499. num. 11. Molin.*
de rit. nupt. lib. 3. quæſt. 5. num 9. vbi num. 10. reſoluit pro-
cedere in contractibus tàm bonæ fidei, quàm ſtricti iu-
ris, vt etiam voluit *Euerard. in topic. legat. loc. 4.* vbi etiam
aſſerit hoc procedere in feudis, vt procedere in ſtatutis
firmant *Portol. de conſort. & fideicomm. legal. c. 36. n. 17. &*
Cauall. in q. commun. contra commun. qu. 336. n. 2.
Confert præterea pro corroboratione *text. diſpoſitio*
in l. & mulieri, & ibi in verb. prodigus ff. de curator. furioſ.
vbi dicitur, quod prodigus, & omnes omninò etiam ſi in
edicto non fiat illorum mentio in bonis curatoris de-
creto priuilegium conſequuntur, ergo & Auarus.
Et hanc opinionem coadiuuat pulchra Doctrina *Bal.*
in l. fin. C. de ſent. paſſ. n. 16. vbi dum ſtatutum ſit quod pa-
tre deportato reſtituto recuperat ius patriæ poteſtatis
circa adminiſtrationem omnium bonorum filij remoto
tutore dato niſi eſſet quærit ibi an ſi non ſit prodigus,
ſed ita tenax, quod non expendit vbi opus eſt, an per
hoc interdicatur adminiſtratio, & ſectatur ſententiam
affirmatiuam ſcilicet interdici adminiſtrationem, quia
non poteſt negari quin committat vitium in admini-
7 ſtratione, vnde merito, *de Ponte in ſuo tract. de poteſt. pro-*
reg. in tit. de diuerſis prouiſionibus fieri ſolitis, n. 14. fol. 514.
firmat poſſe curatorem dari Auaro ſicuti datur prodi-
go, quia ſic illæ ſicuti prodigus, vel alius malè vtitur ſuis
bonis, & ita eſt oculis omnium infeſtus, quod euitari
debet pro quo ponderatur *text. in l. 2. ff. de his qui ſunt*
ſui, vel alien. iur. qui inter cæteros caſus ponit caſum,
iuxta quam ſententiam votum quoque dediſſe eminen-
tiſſimum virum Dominum Ioannem Dominicum No-
uarium meum Genitorem Amantiſſimum dum caſus
accidiſſet in anno 1623. reminiſcor.
8 Declara autem firmatam regulam procedere, vbi-
cunque per Iudicem fuiſſet interpoſitum decretum,
quod habentur pro auaro, taliſque declaratus, & admi-
niſtratio bonorum interdicta, cum datione curatoris,
alias ſecus.

S V M M A R I V M.

1 *Auarus qualiter deſcribatur.*
2 *Auarus, quis dicatur.*
3 *Auaritia vnde dicatur.*
4 *Pecunia, quæ operetur.*
5 *Auarus qualiter in ſacra ſcriptura repræſentetur.*

A R G V M E N T V M.

Auarus, quis nam dicatur ad effectum de quo ſupra.

Q V Æ S T I O XIX.

AVarus quidem deſcribitur homo ſenex capite
1 aperto, in cuius veſtibus ſunt ſignata animalia il-
la vulgò nuncupatæ, *Roſpi*, qui quidem homo euo-
mitax ex ore magnam pecuniæ quantitatem tenendo
manus ſimul iunctas in ſignum reuerentiæ ſub pedibus
habens menſuram vulgò compaſſo, & ante eum tenens
altare, in quo reſident aliqua Idola, & auri, & argenti
quantitas, ab vna parte ventus inſufflans, & ab altera ar-
bor eradicata, & exeneruata, ita vt radices furtum re-
poſitæ videantur.
2 Auarus igitur illæ propriè appellatur, qui non dat
danda, & tenet tenenda, vnde ſecundum *D. Hierony-*
mum ad Paul. Auaro ſic deficit, quod habet, ſicuti quod non
habet, annuens (ibidem) Auarum nil aliud eſſe niſi Prin-
cipum burſam latronum domum conſanguineorum ri-
xam, & ſibilatum ſiue illudatum ab omnibus, & ſingulis
hominibus auditum. Huic Auaritia depingitur, vt di-
xi Senex veſte roſpia ornata, cum talia ſint terræ inſa-
tiabilia, (& vt naturales ſcribunt) ſæpè ſæpius non
edunt timendo ne terra deficiat, prout propriè ſunt iſti
maledicti, & peſſimi auari, qui vt notatur, *Eccleſiaſt. 10.*
animam ſuam venalem habent.
3 Dicitur inquam Auaritia ab Aueo aues, quod idem
eſt, quod cupio, cupis, quia auarus ſemper cupit, &
Auaritia, quaſi auens aurum, & iuxta *Iſidor.* opinionem,
in libro Ethimologiarum, Auarus dicitur quaſi æris, ideſt
pecuniæ auidus.
Pingitur Senex, quia in iſtis multoties, & facilius ſolet
regnare huiuſmodi vitium, vt docuit *D. Hieronymus*,
dum dixit, *Omnia vitia in ſene ſeneſcunt, ſola Auaritia*
iuueneſcit, Inde patres ne aliquid è manu exeat filios in
calamitate, vel ſaltem iuſta eorum ſtatum ducti non
permittunt incedere auaritiæ cecitate.
Hinc miſer reducitur ad ſtandum capite aperto, ma-
nibuſque iunctis in actum reuerentiæ adorans, idola, &
aurum in altari, quæ verè, & realiter colit tanquam
Deum, vt patet ex *Apoſtol. Eccleſiaſt. 10.* Ibi, *Auaritia eſt*
Idolorum aer viſus, & quem alium auarus cognoſcit, niſi
pecuniam, pro quo tantum inſudat, & laborat, quantum
iuſſus pro Deo, ita, vt ad talem reducitur caſum, vt ne-
ſciat quid aliud agere pro illa acquirenda, nec lapidem
irreuolutum relinquit pro lucro faciendo, vnde optimè
Principum Poeta *Virgilius lib. 3. Æneidos*, illa cantauit
carmina.

Fas omne abrumpit Polidorum obtruncat, & auro,
Vt potitur, quid non mortalia pectora cogis Auri ſacra
fames.

Et *Ouidius Metamorph. lib. 1. Fab.* in hos prorumpit
verſus.

Effodiuntur opes irritamenta malorum.
Iamque nocens ferrum ferroque nocentior aurum.
Prodierat, prodit bellum, quod pugnat vtroque.

4 Quot iniuſtitiæ, quotque extorſiones committun-
tur, quod mendacia proferuntur, & quot periuria ob
numerum facere euomuntur quas crudelitates, & aſpe-
ritates in humanas inijci carnes hac de cauſa videmus,
ita vt iuſtè huiuſmodi aſſimilari poſſunt Grifonis, qui à
parte priori ſunt Aquilæ, & à poſteriori Leones, ſic in-
quam Auari mundani ſunt Aquilæ ſuperbæ ſummum
deſi-

Digitized by Google

deſiderium habentes ſe magnificendi ob varios eorum inordinatus appetitus, ob quod miſeri efficiuntur Leones, qui deuorant bona pauperum, ita vt de illis loquutum eſt *in ſacris Hiſtorijs Regis 2. Reg.*

Aquilis velociores, & Leonis fortiores.

Aſſimilatur pariter Vrſo, qui ferro igneo appoſito proximè oculos obcęcatur, ita auri, & argenti metallo Auarus in Oceano errorum nauigando extorſioneſque faciendo.

Euomitat inquam multam pecuniæ quantitatem inſignum, quod miſerabilis Diuus Auarus iniuſtè deuorauit tot diuitias in vita exemplo illius, qui ſtomachum, & ventrem vltra ſolitum, & neceſſarium repleuit, nam deindè euomere cogitur, vnde poſt mortem viribus flammarum, ignis terribilis marum tormentorum euomitabit, nihil aliud ei remanendo niſi miſerias, æternaſque calamitates.

Menſura, vulgò compaſſo, ſub pędibus, quæ menſurat, poteſtque ſatis extendi eſt inſignum, quod tale vitium extenditur vbique, omneſque vtuntur auaritiæ menſura, vt benè dixit *Hieronym. c. 13. omnes auaritiæ ſtudent, & idem 8.*

Omnes Auaritiam ſequuntur.

Ventus ſufflans à latere ponitur in ſignum quia Auarus pro nullo acquirit, & vti eſt adagium pro illis, qui neſciunt pro quibus labor eſt, quod vento laborat, & ſpecialiter, quod pro tali labore non expectat præmium.

Arbor eradicatus cum radicibus ſurſum ponitur, eo quia Auaritia eſt radix fons, & principium omnium malorum, & eius ſectatores in mare errorum incidere.

5 In ſacra autem ſcriptura repræſentatur Auaritia homo cum veſte plena Roſpium ob inſatiabilitatem, de qua loquutus eſt *Dauid Pſalm. 100. Superbo oculo, & inſatiabili corde cum hoc non edebam, & in Prouerb. 27. Oculi hominum inſatiabiles, & Eccleſiaſtic. 14. Inſatiabilis oculus cupidi in parte iniquitatis.*

Euomet multos nummos, eo quia patiens *Iob. 20.* dixit, *Diuitias quas deuorauit euomet, & de ventre illius extrahet eas Deus*, & veniet Auarus in tali calamitate, & famæ vt illa canam iuxta illum, *Pſal. 58.* tamen *patientur, vt canes, & circuibunt ciuitatem.*

Stat capite aperto manibus iunctis, quia adorat nummos, tamquam ſuos falſos Deos, vti ad propoſitum ſcribit, *Paul. Apoſt. ad Epheſ. 5.* Hoc autem ſcitote intelligentes, quid omnis fornicator, aut immundus, aut auarus, quidem Idolorum ſeruitus non habet hæreditatem in Regno Chriſti, & Dei.

Ventus à latere ſufflans, eo quia Auarus prouento laborat, theſaurizat, & ignorat, cui congregabit ea *Pſalm. 38.*

Radix deſurſum arboris eneruanti ponitur in ſignum, eo quia pecuniæ concupiſcentiæ ſingulorum malorum radix eſſe eſt *2. Thim. 6.* ibi *Radix omnium malorum eſt cupiditas.*

Stultus igitur homo, qui auaritiæ cæcitati incumbit, quia vt dicit, *D. Auguſtinus in Sermon.* Antequam lucretur perdit ſeipſum, & antequam capiat captiuus efficitur.

Taliter, quod propriarum carnium iniquus, & impius, proh dolor, & Mundi cæcitas homicida euadit, nam ad euadendam impenſam ſuum macerat corpus noua theſaura ſemper cumulare intendens, itavt paruula pecuniæ ſummula nummos aureus, ſibi videatur pro augendo, non autem ad comburendum inſatiabilem appetitum.

Inde aſſimilatut inferno teſte eodem D. Auguſtino, quia illud quotquot deuorauit, numquam exurit. Ita in quam operantur theſaura in poſſe Auari, nunquam ſe repletum videns inflammatur lucro Auaritia, ſed non extinguitur, quanto plus aſcendit, tantò magis ſurſum aſcendere ter cupit, ex quo maximam in Auaro oriri ruinam, & perniciem affirmat *D. Ambroſius de Namprot Iſraelita.*

Si igitur auaritiæ cæcitas tot innumera, & diuerſa mala euomit, peſſimaque gignit, ab humano pectore arcenda eſt, alias in hoc mundo, nihil voluptatis habetur, & in alio cruciatus propter illam abundabunt.

Deſerant propterea omnes auaritiam, incumbant ſinguli approbatis virtutibus, quia id agendo quietem in hoc mundo, & requiem æternam in alio habebunt, quam Deus optimus maximus cunctis præſtare ex ſua benignitate dignetur. Amen.

SVMMARIVM.

1 *Senex gaudet fori electione, ſed declara vt n. 7. & 8.*
2 *Senibus magna debetur reuerentia.*
3 *Senectus æquiparatur morbo etiam quoad effectum dandi coadiutorem, vel ad petendam abſolutionem à Papa, numer. 5. aut ad effectum habendi fructus, & diſtributiones, num. 6. & ne comprehendatur in l. vnica, C. de mendicant, lib. 11.*
4 *Senio confecto licet examinare teſtes ad æternam memoriam, ſicuti & valetudinario.*
9 *Sexagenarius robuſtus poteſt condemnari ad triremes.*
10 *Quartanarius robuſtus poteſt torqueri.*
11 *Senex robuſtus ieiunare tenetur.*

ARGVMENTVM.

Senex Beneficium Electionis, & Variationis fori, an & quando prætendere poſſit.

QVÆSTIO XX.

1 REgula eſt, ſenem ſcilicet tanquam de numero miſerabilium perſonarum gaudere priuilegio electionis fori, *Io. Andr. Innocent. & Butr. in cap. ſignificantibus, de offic. deleg. per ſext. in cap. 187. diſt. Azor. in ſumma C. quando Imper. Iſern. in conſtit. Regni, Statuimus, col. 3. verſic. qua fins, alleg. text. in l. Ciuitatibus in pr. ff. deleg. Rebuff. in Conſtit. Gall. tit. de ſentent. prouiſ. gloſ. fin. verſ. ſenex Rolan. conſil. 76. num. 34. lib. 1. Afflict. deciſ. 23. nu. 1. Menoch. de arbitr. Iudic. lib. 2. caſu 66. num. 26. Scaglion. in Ritu M. C. V. 240. num. 2. Annotat. ad Stat. Parm. in rubric. de ratione ſummaria reddenda miſerabilibus perſon. verſic. & ſenes Amat. deciſion. Rot. Marchia 105. Viuius, deciſ. 25. num. 4. Cochier. de iuriſd. in exemptos, q. 108. nu. 7. part. 4. tom. 1. Perez in comment. ad l. Caſtell. lib. 1. tit. 3. verſic. item ſenio confecti, Maſul. ad Capyc. deciſ. 160. D. Ricc. collect. 1623. Manſon. de iudic. executiu. lib. 1. lim. 13. ſub numer. 10.* vbi nos allegat in prima impreſſione annuens ſenum ſtatum inter miſerabiles connumerari, quod affirmauit pariter *Dom. Reg. Valenz. conſ. 12. n. 17.* eiuſque ſtatus etiam afflictionis, probat *Eccleſiaſt. c. 13.* ibi memento creatoris in diebus iuuentutis tuæ, antequam veniat tempus afflictionis tuæ.

2 Quæ quidem regula fundata videtur in eo, quia ſenibus maxima reuerentia debetur, *l. ſemper ff. ad municipal.* ſuntque illi digni multis honoribus priuilegijs, de quibus latiſſimè *Tiraquel. de primog. in præfat. à num. 79. vſque ad 221. Caſſan. in Cathal. glor. Mundi conſil. 17. part. 11. Maſcard. de probat. concluſ. 1296. Farinac. in pract. crim. quæſt. 93. à num. 22. vſque ad 41. Paleotthus in ſpeciali tractat. de priuileg. ſenect. Pineda in vidua D. Io. Baptiſtæ lib. 2. art. 1. cap. 9. §. 139. & D. Riccius collect. dec. collect. 1023. 1627. & 1862.*

3 Vltra quod ſenectus, & infirmitas, à pari procedunt, *Damhoud. in enchirid. p. 4. in verbo ſenectus;* ſenex infirmus dicitur, *cap. magna de voto*, & ſenectus dicitur eſſe morbus, *Actius in tract. de infirmit. cap. 19.* vnde ſtatutum loquens de infirmis, procedit etiam in ſenibus, *capit. 1. §. ſin autem Epiſcopus de cleric. agrot. in 6. Paris conſil. 29. num. 68. lib. 2. Neuizan. lib. 2. Silua nuptial. num. 4. Gratian. forenſ. diſceptat. lib. 5. cap. 805. num. 9.* affirmans *num. 29.* infirmitatem, & ſenectutem æquiparari ad obtinendam coadiutoriam, *cap. 1. de cler. agrot. in 6. Anchar. conſil. 279. Firman. de Epiſcop. qu. lib. 1. Mandoſ. in regul. 11. Cancell. quæſt. 5. num. 2. Gonzal. in reg. 8. Cancell. §. 9. n. 19. cum ſeq.*

4 Hinc

Digitized by Google

4 Hinc ſic pariter permiſſum eſt, ſenio confecto poſſe
ad æternam memoriam teſtes examinari, quemadmo-
dum poſſunt valetudinarij, & morbo laborantes, *c.quo-
niam frequenter,§.1.vt lite conteſt.Alciat.de præſump.reg.
1.præſumpt.vlt.*
5 Provt etiam ſenes, & infirmi æquiparantur, quoad
abſolutionem petendam ab excommunicatione à San-
ctiſſimo, propter percuſſionem clerici, nam licet regula-
riter illa ſit reſeruata Papæ poſſunt obtinere ab Ordina-
rio, *cap.ea noſcitur,de ſentent.excommun.Tolet.in ſumm.
lib.5.cap.8.n.2.Sayr.de cenſur.lib.3.c.28.n.25.Graſſ.de ef-
fect.cler. effect.9. num.160.*
6 Et ita ſimiliter ſenex, provt infirmus debet habere
fructus præbendæ, diſtributiones ordinarias, & quæ
dantur pro anniuerſarijs defunctorum. *Prob.in addit.ad
Monach.in cap.vnico, num.14. de cler.non reſid.in 6. Me-
noch.de arbitr.Iudic.caſu 60.num.10.Hoied.de incompati-
bil.benef.cap.17.part.1.Azor.inſtitut.moral.tom.2.libr.7.
cap.7.quæſt.12.Trentacinq.conſil.56. Armendariz in ad-
dit.ad recopil.leg. Nauar.lib.2.tit.23.l.2.§.1.de reſident.
& abſent.canon.Leon.in theſaur.fori Eccleſ.part.2.nu.27.
part.3.Cened.canon.quæſt.cap.1.num.15.* quo in loco pul-
chrè, & latè tractat hanc materiam, quod ſanè eſt ve-
rum dummodò ſenex ille per prius tempore iuuentutis
fuiſſet ſolitus intereſſe diuinis officij, & horis canonicis,
iuxta tradita per *Couarr.variar.reſolut.libr.3.capitul.13.
Mart.deciſ.233.Dom.Ricc.in praxi fori Eccleſ. reſol.397.
tom.2.* & ita conſului ad fauorem quond. Reuerendi D.
Petri Angeli Raguci Acheruntinæ Diœceſis, aduerſus
Reuerendum Capitulum Nobilis, & Magnificæ Terræ
piſticij Prouinciæ Baſilicatæ.
Qua de ratione videmus meritò, quod dùm ſenectus
morbus, eſt ideò ſub prohibitione, *l.vnic. Cod.de mendi-
cant.valid. lib.11.* nullatenus comprehenduntur, vt ibi-
dem noue tiratur *D. Regn.Conſtan.in commentar. nu.9.*
quod notant Regnicolæ pro intellectu *pragm.1.ſub rub.
de mendicant. valid.*
7 Declara tamen firmatam regulam, non procedere
vbi ſenex eſſet ſagax, & ſapiens, cum in tali caſu ceſſare
huiuſmodi electionis fori beneficium appareat, ex di-
ctis per *Præſid.de Franch. deciſion.688. Paſcal. de Patria
poteſt.p.2.cap.2.Thor.in compend.Deciſio. Regni in verbo,
ſenio ſecondo tomo 1.* & recenter ſequitur *D.Ricc. Deciſ
Cur. Archiep.233.p.3.* vbi nos adducit ad propoſitum in
hoc loco in prima impreſſione Neapolitana, *Capiblanc.
in ſingul. 164.* qui remiſſiuè Præſidem, & nos pariter
allegat *Viſcont. in concluſion. iur. in verbo, Senes, circa
medium.*
8 Declarari pariter facilè poſſet ceſſare tale priuile-
gium, vbi ſenex eſſet robuſtus, ita quod ſua valeret exer-
cere negotia, provt tempore ætatis non ingraueſcen-
tis, argumento notatorum per *D.Ricc.dict.deciſ.233.* vbi
limitauit regulam illam, quod ſexagenarius non poſſit
9 damnari ad triremes, non procedere quoties eſſet robu-
ſtus, quod etiam nos allegando tenet pariter modernus
*Antonin.Dian.in reſolut.moral.tractat.de ieiun. reſol.20.
pag.231.*
Pro cuius declarationis corroboratione ſatis conferre videtur, nam videmus quod quartanarius torqueri
10 poteſt, ſi robuſtus is ſit, vt dimiſſa febre, ſuis ne-
gotijs ſupereſſe ſoleat, *ad text.in l.quæſitum verſic.aut ſi
quis, ff.de reuendic.Gurrha conſil.crim.8.num.4.* maximè ſi
tortura ſit læuis, & ſine ſquaſſatis, *Baiar. ad Clar.in §.
fin.qu.64.num.74.Franch. Marc.deciſ.790.* Necnon ſe-
nes robuſti non ſunt habilitando pro cauſa ciuili, *Gra-
tian.diſcept.forenſ.cap.506.*
11 Et ſenex robuſtus ieiunare tenetur, itaut ſexagena-
rius viribus pollens, à ieiunio non excuſatur, vt com-
munis Theologorum ſchola, docet *Syln. in 2.2. D.Tho.
q.147.art.4.Layman.in Theolog.moral.c.3.lib.4.tract.8.
Fagundez de præcepto Eccleſiæ c.8.num.10.tract.4. libr.1.
Azor.inſtit.moral.lib.7.part.1.c.17.qu.4. Io.de la Cruz in
direct.conſcient.part.1.præcept.3.art.4.dub.9.concluſ.2.* &
alij etiam DD. ex noſtris paſſim.

S V M M A R I V M.

1 *Senex quis dicatur, & n. 2. & 3.*
4 *Text.in cap.quoniam frequenter, vt lite non conteſtata,
verus intellectus datur.*
5 *Ætas ſeptuagenaria excuſat à tutela.*
6 *Sexagenarius excuſatur à muneribus perſonalibus, & à
ſolutione capitis, ſed an ab adminiſtratione ſyndicatus
vide numer.7. vbi conſultatio Doctiſſimi Genitoris Au-
thoris refertur.*
8 *Septuagenarius non carceratur, vel ſaltem ei aſſignatur
Ciuitas pro carcere, & ita practicari dicit Author, n.9.*
10 *Septuagenarius teſtificari non cogitur.*
11 *Arbitrium Iudicis quando ſuccedat.*
12 *Pragmatica 1.ſub rubr.de pœnis, quid diſponat.*

A R G V M E N T V M.

Senex quis dicatur ad effectum de quo ſupra.

Q V Æ S T I O XXI.

Regula certa dari non poteſt pro huius articuli ſo-
lutione cum Doctores iuxta morem in varias ſe
diuiſere ſententias.
Nam aliqui fuerunt in opinione, quod tunc quis di-
catur ſenex, vbi annum quinquageſimum perfectè at-
1 tingit vſque ad ſeptuageſimum, vt probauit *Gloſſator
prohem.ſexti in verbo perfectus, vbi Io.Andreas, & gloſſ.in
c.1.de celebr.miſſar. gl.in l.non aliter, §.vltim. ff.de leg.3.*
idem cenſuit *Coraſius in l. precibus, num.29. C. de impub.
Anan.in rubr.de delictis puerorum, col.1. Aſſict.in conſtit.
Regni, rub.37.in fine, lib.2.Grammat.deciſ.34. num.4.*
Quod ſanè fundant ex allegata *l.non aliter, §.fin. ff.de
leg.3.* vbi non definitur qua ætate inter iuuenes, & inter
ſenes quis connumeretur; Et ſimiliter pro corrobora-
tione adaptari poſſet, *text.in l.2.§.fin.ff.de decur.l.3.Cod.
eod.tit.& l.fin.C.qui ætat.ſe excuſ. lib.* 10. quibus iuribus
probatur excedentes quinquageſimum vnum annum à
muneribus perſonalibus eſſe exemptos vti ſenes, verum
illud in caſu ſpeciali eſt diſpoſitum, non autem genera-
liter in omnibus, hinc oritur alia eſſe onera, a quibus
tantum ſeptuagenarij excuſantur, vt infra dicemus:
Necnon adduci poteſt *text. in cap. 1. de renunc.* ſed ibi
non definitur, qua nam ætate quis ſenex appellari poſſet
ille, qui ad rectoriam Eccleſiæ ſe impotentem dicit, vt
pariter nec aperitur *in c.niſi, §.alia, eod. allegato titul.*
2 Præterea cæteri ſenſerunt ſenem appellari ſeptuage-
narium, vt retulit *Abb.in cap.quoniam frequenter, nu.18.
vt lite non conteſt.* vbi quod ab hac ætate infra nihil Iudi-
cis arbitrio relinquitur, cum ſatis certum ſit habere eſ-
ſe, ſenem, ea quo iure paſſim à muneribus excuſatur, *l.3.
ff.de iur.immun.§.item maior, Inſtit.de excuſ.tut.* meminit
*Borrell.in ſumma deciſ. tit. de iuramento perhorreſcentiæ,
n.25.tom.1.Farinac.de indic.& tort.q.41.n.26. Carauit.
rit.* 156. verum non concludit quoniam ſatis patet il-
lum excuſari, qui annum quinquageſimum excedit, ad
text.in memor.l.2.§.fin.ff.de decur.
3 At alij in ea reſidere opinione, vt qua nam ætate
quis cenſeatur ſenex, debeat dependere à Iudicis arbi-
trio, vt ſcripſerunt *Barbat.in cap.ſedes, num.73. de re-
ſcript.Io.Andr.Felyn.& Soc.Sen.in dict. cap.quoniam fre-
quenter, vt lite non conteſt.Bald.in ſua Margarita in verb.
ſenex, Florian.in l.Aquilia, ff.ad l.Aquil.Aufr.in cap.Præ-
cor, in proem.num.24.Menoch.de præſumpt.lib.6.præſump.
46.num.25.Cened.quæſt.canon. cap.16. D.Ricc.in Deciſio.
Cur.Archiepiſc.234.part.2.Gail.obſeru.92.numer.7.lib.1.
Baiar.ad Clar.q.60.num.27.& 28. Actius in tract. de in-
firmit.c.19.num.7.& 8.par.1.Paris de reſign.benefic.lib.5.
q.7.à numer.4.* vbi quod huiuſmodi arbitrium regulan-
dum eſt iuxta qualitatem perſonarum recenter, refert
*Maſſobrius in ſua praxi habendi concurſum ad Paroch.tit.
de collat.fact.elect.requiſit.7.dub.6.*

Digitized by Google

Quorum ſententiæ tanquam veriori ego inhætere
ſum paratus. in his caſibus, in quibus nulla iuris conſti
turio extat, itaur vbi apertè diffinitum non eſt, qua nam
ætate quis ſenex dicatur Iudicis arbitrio relinquendum
4 eſt, & ita erit interpretanda diſpoſitio textus in allega-
to *cap. quoniam frequenter, vt lite non conteſt. capitul. niſi*,
§. alia, de renunc. cum alijs, vt apud *Menoch. de arbit. Iud.*
caſu 59. *n.* 5. *&* 6. & conſequenter à Iudicis arbitrio de-
pendere debet, quando quis vti ſenex ad electionis ſori
priuilegium ſe admitti prætendit.

5 Quare cùm circa tutelæ adminiſtrationem ſeptuage-
narius à iure pro ſene habeatur, itaur excuſetur, *§. item*
maior, Inſt. de excuſ. tut. l. 3. *ff. de iure immun. Gloſ. in l.* 3. *C.*
qui ætat. vel profeſſ. lib. 10. *Perez in lib.* 4. *ordin. tit.* 1. *de los*
Caualleros, tom. 1. *pag.* 779. *D. Reg. Conſtant. in l. ſi quis de-*
curio, n. 10. *C. de decur. lib.* 10. Ideò circa id Iudicis arbi-
trium verſari non debere, nec poſse mihi ſuadeo.

6 Provt nec ſe intromittere, poterit, quando rractatur
de immunitate à perſonalibus muneribus, quia ſenex
quoad hunc effectum à iure ſexagenarius reputatur,
l. 3. *C. qui ætat. lib.* 10. *Gratian. forenſ. diſceptat. lib.* 5. *c.* 805.
num. 24. *Thor. in compend. Deciſion. Regni in verbo, ſenex*
ſexagenarius, il primo tomo 2. vbi idem dieit quoad effe-
ctum, vt excuſetur ab induſtria, ex *Piccol. pragmat. in* 37.
de appret. Nigr. in cap. Regni porrecti, num. 27. & ita ſimili-
ter quo ad effectum ne teneatur ſoluere capitationem,
vulgò in Regno detro *la Teſta*, ad textum *in leg.* 1. *C. de*
Capit. Ciu. lib. 10. iuxta deciſionem Regię Camerę Sum-
mariæ factam de anno 1571. die 10. Martij, referente
tunc Præſide Ribera, & alias prouiſiones ab eadem Re-
gia Camera expediri ſolitas, licet talis ætas non excuſet
7 ad adminiſtratione officij ſyndicatus, iuxta allegata per
Caput. in tractat. de Regim. Reipublicæ cap. 3. *numer.* 90. *&*
apud Thor. in compend. Deciſion. Regni, in verbo, Syndicus,
tom. 2. vbi quod ita in officio Electatus Neapolis fuit
deciſum *ex Præſid. de Franch. deciſion.* 65. *in fine*, illa ra-
tione, nam officium dicitur habere honorem annexum,
& ſic in anno 1628. ſcio conſuluiſse eximium, & veridi-
cum I.C. magni nominis D. Io. Dominicum Nouarium
meum Genirorem pro magnifica Vniuerſitate Piſticij,
aduerſus Dominicum Labreſcia, qui fuerat electus Syn-
dicus dictæ Terræ, & prætendebat ſe excuſare ab admi-
niſtratione prætextu ſenilis ætatis.

8 Vndè cùm ſeptuagenarius à iure habeatur pro ſene,
ne carcerari poſſit pro debito, iuxta vulgatum *Anchar.*
conſil. 336. quem ſequuntur *Intrigl. conſil.* 18. *numero* 1.
Graſſ. in tractat. de except. in præludi. num. 177. *Menoch.*
de arbitr. Iudic. caſu 105. *num.* 8. *Carpan. ad Statut. Me-*
diol. cap. 243. *num.* 6. *part.* 1. *Baez. de inope debitore capit.* 7.
vbi etiam loquitur de debito fiſcali, iuxta textum in *l. in*
metallum, ff. de pœn. Gratian. forenſ. diſceptat. capit. 328. *&*
506. quod ipſe tanquam Regius Gubernaror Aierolæ,
& Plagiani ſeruaui in perſonam Baptiſtæ de Somma,
vel ſaltem, vt eis aſſignetur palatium, aut Camera loco
carceris, vt per *Cacher. deciſ.* 123. *Paſchal. de Patria pote-*
ſtat. part. 2. *cap.* 9. *num.* 83. *ex Becc. conſil.* 10. *in fine, Monac.*
deciſion. Bonon. 68. *num.* 33. aut quod aſſignetur Ciuitas
9 pro carcere, iuxta dicta per *Thor. in compend. Deciſ. Reg.*
in verbo, Senex ſeptuagenarius, tom. 1. vbi ſic refert deci-
ſum per M. C. V. & alibi, ſicque indiſtinctè ptacticaui,
provt & ita ſcio deciſum, & practicatum fuiſse menſi-
bus iam elapſis in Curia Archiepiſcopali huius Ciuita-
tis Neapolis in perſonam D. Aſcanij Ramirez, ideò
circa declarationem huius ętatis, Iudex ſuum arbitrium
expendere non poteſt.

Provt & ſimiliter, cùm habens ætatem ſeptuaginta
10 annorum, in iure teneatur pro ſene quoad effectum, ne
cogi poſſit ad teſtificandum, *cap. ſi teſtes, §. inuiti,* 4. *qu.* 3.
Odofred. in l. inuiti, la prima, ff. de ſenibus, cum Andr. in c.
1. *in princ. n.* 2. *de pace iuram. firmand. Reg. Rouit. in pragm.*
8. *num.* 35. *de ord. Iud. Farin. in tract. de teſtibus, q.* 78. *n.* 59.
vbi quod tamen Iudex tenetur tranſmittere Actuarium
domi: & tunc inſpecto benè compelli poterit ad ſe exa-
minandum, ſequitur *Manſonius in tract. de Iudic. execut.*
lib. 1. *limit.* 13. *nu.* 18. Ideò in tali caſu Iudicis arbitrium
verſari non debet ad declarandum, in qua nam ætate
dicatur quis ſenex.

Tunc enim ſuccedit arbitrium Iudicis, quando à le-
ge, vel conſuetudine, aut ſtatuto, & pragmatica certam
11 ſanctionem non habemus, & ſic in ſubſidium cum Iudi-
cis arbitrio pauca ſint relinquenda, vt per *Menoch. in*
proœm. ſui tractat. de arbitr. Iudic. & à iure non ſtatuta,
nec ſtilo Curiarum inducta hinc eum vigore *pragmat.* 1.
12 *ſub rubric. de pœnis*, circa pœnas imponendas pro deli-
ctis ſint ſeruandæ Conſtitutiones, Capitula, & Pragma-
ticæ Regni, illa vtique ſunt ſeruanda, & vbi in ipſis legi-
bus non reperietur ſtatuta pœna, pœnam de iure com-
muni diſpoſitam ſequi debemus, DD. & præcipuè *Bart.*
in l. Conſtitutionibus, ff. ad municipal. Gramm. deciſ. 28. *nu-*
mer. 30. *cum ſeq.* & in defectum tantum iuris Regni, vel
communis, Iudex ſuo arbitrio poſset pœnam impone-
re, *ex l. ſanctio legum, ff. de pœn. Abb. in cap. Decanus, extra*
de offic. deleg. gloſſ. in cap. 1. *in verbo, Iuſtitia, de accuſat. in*
6. *Iſernia in cap. ſi verò violator, §. quicunque, num.* 35. *de*
pace tenend. Gramm. deciſ. 39. *num.* 10. alias puniri poſset,
& teneretur in ſyndicatu.

S V M M A R I V M.

1 *Mercator vtitur Electionis fori beneficio, dum tamen eſt*
in mercimonijs, num. 2.
3 *Mercatoribus grauatis in pedagijs, & gabellis, ſummariè*
ſuccurritur.

A R G V M E N T V M.

Mercator an habeat beneficium eligendi, & variandi forum.

Q V Æ S T I O XXII.

1 Regula ſit affirmatiua, quod mercator reponatur in
numero priuilegiatarum perſonarum, ad effe-
ctum habendi beneficium electionis fori *Butr. Imola,*
Innocent. & Felyn. in cap. ſignificantibus, de offic. deleg. Bel-
lug. in ſpec. Princip. rubric. 23. *num.* 10. *Rebuff. in Conſtitut.*
Gall. gloſſ. fin. titul. de ſentent. prouiſ. columm. 1. *verſic.* 5. *Me-*
noch. de arbitr. Iudic. caſu 66. *in addit. numer.* 24. *Foller. in*
Conſtitut. Regni ſtatuimus, numer. 114. *& in Conſtitution.*
Regni, lege præſenti Cardin. Tuſch. concluſ. 273. *num.* 2. *litt.*
M, Annotat. ad Stat. Parm. in titul. de Ratione ſummar.
reddend. miſerabil. perſon. verſic. & quid de mercatoribus,
Actius in tractat. de infirmit. cap. 13. *num.* 5. *Troiſ. in prag.*
Curſu dilationum, num. 32. *Perez in ll. Regni Caſtell. lib.* 3.
tit. 1. *verſ. Item mercatores.*

2 Declara tamen hanc concluſionem eſſe veram, quan-
do ſunt in mercimonijs, *Anan. in cap. nulli Iudęo, numero*
19. *de Iudic. Amat. deciſion. Rota Marchiæ* 105. *Cochier.*
de iuriſdict. in exemptos, part. 4. *quæſt.* 108. *tomo* 1. vbi idem
dicit, quando ſunt gabellis grauati ex noſtro *Marta mo-*
dern. Neapol. in ſuo tractat. de iuriſdictione, cap. 21. *part.* 2.
nam quando in itinere gabellis grauantur, tunc poſſunt
tanquam priuilegiatæ perſonæ electionis fori beneficio
3 vti, & in tali caſu, quando in pedagijs, & vectigali-
bus grauantur ſummariè ſuccurri debet, vt ſcripſit *Ca-*
ballin. in milleloq. 697. *verſic. quinto*, vbi ad id allegat tex-
tum in *cap. ſi quis Romæ* 24. *quæſt.* 3. & idem ſenſit *Capra*
reg. 30. *num.* 24.

S V M M A R I V M.

1 *Mercator dicitur à merce.*
2 *Mercator, & negotiator ſunt idem.*
3 *Mercator vt quis appellari poſſit, quæ requirantur, & nu-*
mer. 4. 5. *&* 6.
7 *Clericus ex vnica negotiatione non poteſt puniri.*

A R-

Digitized by Google

ARGVMENTVM.

Mercator quiſnam dicatur ad effectum de quo ſupra.

QVÆSTIO XXIII.

1 NE huius termini, ſiue mercatoris nominis expli-
cationem ſubterfugere videar, pro ornatu breui-
ter ſuppono, mercatorem dici à merce, itaut emens
ſeruos, vel aliquid aliud, quod appellatione mercis non
venit, mercator non dicitur, ſed venaliciarius, *l. mercis
appellatione. ff. de verb. ſign. l. mandatum, ff. mandat.* & ita
ſcribit *Anan. in cap. in Ciuitate, ſub num. 4. de vſur.* dicens
eſſe vtile propter ſtatuta, quæ loquuntur de mercatori-
bus, & mercantijs, *Alex. in addition. ad Bart. in l. legatis,
ff. de leg. 3. & latius Stracca de mercatur. part. 1. num. 16.
cum ſeq. fol. 285. & Scaccia in tract. de commerc. §. 1. qu. 1.*
vbi tractat, etiam negotiatio, & mercatura, & negotia-
2 tor, ſeu mercator ſint idem, & pro affirmatiua parte
concludit, ex *Feder. de Sen. conſ. 207. Sotus de iuſtit. & iu-
re lib. 6. q. 2. art. 2.* & alijs ibidem relatis, de quo Regnico-
læ videant *Goffred. de Caet. ſuper ritu Regiæ Cameræ in ru-
br. de iure Fundac. folio meo 23. & 24.*

Verum vt quis mercator appellari poſſit, & Merca-
toris priuilegijs vtatur, plura concurrere debere mihi
ſuadeo.

3 Et primò, quod ſit matriculatus, *Chaſſan. in conſuetud.
Burgund. rubr. 4. §. 1. in verſ. ſi elle enim eſt Mercande,
Maranta in ſua praxi 4. part. diſtinct. 9. n. 59. Card. Tuſch.
concl. 209. litt. M. Præſes de Franch. deciſ. 481.* vbi apparet
per defectum matriculæ, non fuiſſe habitum pro tali.

4 Secundò requiritur, vt in effectu exerceat mercatu-
ram, nam non ſufficit, quod ſit deſcriptus, & matricula-
tus, niſi artem exerceat, *Bar. Bal. & reliqui in l. Scriniarios,
C. de teſtam. milit. Signorol. conſ. 246. verſ. Item eſt ad-
uertendum, Præſid. de Franch. deciſ. 170.* quod exercitium
per ſe ipſum, & non per alium facere debet, *Aret. in l.
Scriniarios, C. de teſtam. milit. Maranta loco cit. & Card.
Tuſch. d. concl. 209.*

5 Tertiò, neceſſe eſt, quòd maiorem partem ſuorum
bonorum habeat in mercantijs, *Abb. conſ. 78. lib. 1.* vbi
quod ſtatus in hoc communi vſu loquendi, vel vulga-
rium, plenè *Alex. conſ. 108. lib. 4. Genuin. in c. 1. de vita, &
honeſt. cler. in 6. Aret. conſ. 29. Rot. Rom. diuer. dec. 150. p. 2.*

6 Quartò, tandem opus eſt, quod plures actus merca-
turæ exercuerit, & non vnum, cùm ex vno actu, quis non
dicatur mercator, *Bal. conſ. 595. lib. 1. Dec. in c. 1. n. 29. de
Iud. Stra. de mercatur. p. 1. n. 2.* vbi de communi DD. ſent.
teſtatur *Præſes de Franch. deciſ. 65. Ruugerullant. in tract.
de Commiſſar. Camer. Imperial. cap. 19. n. 5. lib. 4.* vbi dicit
pluralitatem negotiorum facere mercatorem, & qui
multos actus mercaturæ non fecit, non poteſt haberi
pro mercatore, *D. Ricc. deciſ. 329. p. 4.* vbi & de alij requi-
ſitis pariter mentionem facit.

7 Inde rationabiliter aliquando conſultus reſpondi,
Clericum ex vnica negotiatione non poſſe puniri per
Illuſtriſſimum Nuntium Apoſtolicum, ad quem id ſpe-
ctet, ex *Salzed. in addit. ad Diaz. in pract. crim. cap. 55. &
Cened. in collect. iur. canon. part. 1. collect. 37. num. 2. in fine,*
quos ſequitur *Graſſ. in tract. de effect. cler. effect. 6. nu. 19.*
addo & *D. Ricc. in praxi reſol. 201. p. 3. & Genuen. in praxi
Archiep. cap. 62. n. 8.* dum dicit, Clericum non poſſe dici
negotiatorem per vnius rei emptionem, vel venditio-
nem, ſed plures actus requiri, ex *Gl. & Bar. in l. 1. §. licet,
ff. de Tributor. Act.* & idem reperio ſenſiſſe *Farinac. ſuit
fragm. crim. in verbo Clericus, p. 1.* iuxta quorum opinio-
nem ſæpius practicaui in ipſa Curia Nunciaturæ, in va-
rijs quippè caſibus, in quibus diuerſos clientulos foue-
bam, & præcipuè tempore, quo ibi præſidebat Eminen-
tiſs. Cardinalis Pamphilius.

SVMMARIVM.

1 *Vniuerſitas haberi fori electionem, etiam quod ſit parua,
num. 5.*
2 *Vniuerſitas comprehendit pupillus viduas, & alias miſe-
rabiles perſonas.*
3 *Vniuerſitas iure minorum.*
4 *Reſtitutio in integrum competit Vniuerſitati etiam paruæ,
num. 6.*
9 *Ius patronatus in vniuerſitatibus etiam paruis ex vſurpa-
tione præſumitur, & ideò in illius probatione forma Con-
cilij Tridentini, eſt adhibenda.*

ARGVMENTVM.

Vniuerſitas num beneficio Electionis, & Variationis fori vt poſſit.

QVÆSTIO XXIV.

1 REgula ſit affirmatiua, quod Vniuerſitas potiatur
huiuſmodi priuilegio eligendi, & variandi forum
in ſuis cauſis, vt conſtet ex *Alexand. conſil. 122. in fin.
Menoch. de arbitr. Iudic. caſu 66. lib. 2. in Addit. num. 29.
Carauit. in ritu M. C. V. 233.* referens ita deciſum per
Regiam Audientiam Principatus Citra, & Baſilicatæ,
& per Magnam Curiam Vicariæ decretum confirma-
tum, *Vrſil. ad Afflict. deciſion. 257. num. 2. Rota diuerſ. Ro-
man. in deciſ. 862. ſub num. 1. part. 4.* vbi ſic deciſum per
ſignaturam. *Trentacinq. variar. reſolut. lib. 2. reſolut. 2.
num. 35. de cit. Thor. in ſua moderna compilat. deciſion. Re-
gni, in verbo, Vniuerſitas tom. 1. & 2.* vbi fatetur ita deci-
ſum in Sacro Conſilio, & Magna Curia Vicariæ in cau-
ſa Vniuerſitatis Aquauiuæ, ex *Galup. in praxi S. C. cap. 6.
num. 58. part. 6.*

Et licet Marcheſanus fuerit in contraria opinione *in
ſuo tract. de commiſſ. p. 2. in tit. de Auocat. cauſ. c. 4. nu. 28.
fol. meo 477.* de quo meminit *Scaccia in tract. de appellat.
q. 7. n. 8. verſ. extende.*

Tu tamen à regula ne diſcedas, quæ communiter eſt
receptam maximè in Regno, & palpabili ratione fulci-
tur, nam ipſa Vniuerſitas comprehendit pupillos, vi-
2 duas, & cæteras miſerabiles perſonas, *l. veluti, & ibi
DD. ff. de iuſtit. & iure Reipublic. lib. 11.* iunctis *Gloſſ.
Bart. & Luc. de Penna,* vbi Vniuerſitates pupilli æqui-
parantur, quod pàrtes aſſeuerarunt, *DD. in l. Ciuitas ff. ſi
cert. petat.* latè *Cyn. Bald. & alij in l. Reipubl. Cod. ex qui-
bus cauſ. maior.* quia ſicuti pupillus eſt in manu tutoris,
ita Vniuerſitas in manu Rectoris, Syndici, & Electo-
rum, ſiue Adminiſtratorum (qui pace bonorum)
ſunt multoties lupi rapaces, & in Vniuerſitate inſunt
pauperes, adeò quod Ciuitas, quæ caret pauperi-
bus, dicitur imperfecta, *Montanar. in pragmatic. 5.
§. 13. num. 22. ff. de adminiſtr. Vniuerſit. per textum in l. 2.
ff. de Nundin.*

3 Vnde meritò videmus, quod vniuerſitas, communi-
tas, & Ciuitas iure minorum potiuntur, vt poſt alios
aduertunt *Rodriq. in tract. de ann. reddit. li. 1. q. 14. nume-
ro 67. Coſta de portione rath. quæſt. 123. in fine,* itaut reſti-
4 tutionem in integrum conſequi poſſunt, vt per *Azor.
& gloſſ. in dict. l. res publica, C. ex quib. cauſ. maior. Gram-
mat. conſil. ciuil. 77. num. 7.* cum alijs cumulatis per *Sfort.
Odd. in tractat. de reſtitut. in integr. quæſt. 3. art. 10. n. 69. &
70.* quod in dies practicatur in omnibus Tribunalibus,
vt eſt notum.

5 Amplia ſuprapoſitam Regulam procedere, ſiue Vni-
uerſitas ſit magna ſiue minima, prout ita vidi expeditas
prouiſiones M. C. V. ad inſtantiam Vniuerſitatis Mon-
tis Pertuſij, quæ non ſolum eſt parua, ſed minima, quæ
quidem prouiſiones mihi annis elapſis tamquam Regio
Gubernatori Aierolæ, & Piagiani, dictique locis Montis
Pertuſij fuerunt notificatæ, vt tranſmitterem acta ad

dictam Magnam Curiam, quam præfata Vniuerſitas
per viam electionis fori adiuerat.
6 Videmus in quam in ſimili iſtis paruis Vniuerſitati-
bus reſtitutionis in integrum beneficium competere,
provt & magnis, *Abb.in cap.1.extra de reſtitut.in integr.*
Corn. conſil.148.ſub num.4. volum.1. Frecc. de ſubfeud.
lib.2.verſic.ſecunda authoritas,num.29. Afflict.in conſtit.
Regni,in prælud.quæſt.5. num.4. vbi loquitur de Villa tri-
ginta focülariorum, *Trentacinq. variar.reſol.lib.2.reſ.3.*
num.3.de reſtit. in integr.

Quemadmodum & eadem ſolemnitas requiſita per
Sacr.Concil.Trid.ſeſſ.2.cap.9. de reform. in probatione
iurispatronatus Vniuerſitatum, requiritur etiam in
Vniuerſitatibus paruis habentibus iuspatronatus, *Ro-*
ta in vna Bonon. Iurispatronatus 20. Martij 1599. coram
Gyptio, & in nullius Archipresbyteratus 2.Maij 1584. co-
ram Eminentiſs.Cardin.Pamphilio, Garſia de benefic. part.
5.cap.9.num.102. Genuenſ.in praxi Cur. Archiepiſc. capi-
tul.16.num.6. D.Ricc.collect. deciſion.1240. & de probat.
iur.patronatus reſolut.101. Barboſ.de poteſtat. Epiſcopi al-
leg.12.nu.62.part.3.Viuian.in tract.de iure patron. part.2.
lib.11.cap.5. num.75.

S V M M A R I V M.

1 *Vniuerſitas verè, & propriè nil aliud eſt, quam ipſi homi-*
nes Vniuerſitatis collectiuè ſumpti.
2 *Homines ſeparatim, & ſinguli non faciunt Vniuerſita-*
tem, & populum.
3 *Vniuerſitas dicitur quædam perſona ficta, quæ conſtat ex*
ſingularibus perſonis.
4 *Ciues Vniuerſitatem faciunt.*
5 *Ciuitas appellatur cetus hominum iure ſociatus.*

A R G V M E N T V M.

Vniuerſitas, quænam dicatur ad finem de quo ſupra.

Q V Æ S T I O X X V.

QVoniam dictum eſt in antecedenti quæſtione, vni-
uerſitatem habere ſori electionis priuilegium
meritò hic ſubnectere volui, quænam Vniuerſitas nun-
cupetur.
1 Vniuerſitas igitur, nihil aliud eſt, quam ipſi homines
Vniuerſitatis, *Gl.in l. ſicut, §.1. in verbo, non debetur, in*
fine, ff.quod cuiuſque Vniuerſit. nom. & in l.1. ff. de colleg.
illicit. Bald. in l.7. §.1. quod cuiuſque Vniuerſ. nom. nam
totum non differt realiter à ſuis partibus, verè enim
propriè, & realiter Vniuerſitas nihil aliud eſt, quam ho-
mines Vniuerſitatis, *l.aut facta, §.nonnunquam, numer.3.*
ff.de pœn.Boer.in tractat.de ſeditioſ.cap.fin.num.14. & 22.
2 niſi enim eſſent homines, non eſſet Vniuerſitas, idem
dicit *Bal.in l.5.num.2.Cod.de execut. rei iudic.* vbi ſcri-
bit, Vniuerſitatem nihil aliud eſſe, niſi homines ipſius
Vniuerſitatis collectiuè ſumptos, cum homines ſinguli,
& ſeparatim non faciant Vniuerſitatem, & populorum,
vnde Vniuerſitas propriè dicitur hominum collectio in
vnum corpus miſticum, & abſtractiuè ſumptum, cuius
ſignificatio eſt inuenta per intellectum, *Cacher. deciſ.*
17. num.14. quare *Caſtren. in l.7. num.1. ff. quod cuiuſ-*
que Vniuerſit. nom. ſcribit, Vniuerſitatem eſſe quandam
perſonam fictam, quæ conſtat ex pluribus ſingularibus
3 perſonis, & in *l.2.num.2.ff.eod.* dixit, ſingulos homines
de Vniuerſitate eſſe quaſi membra facientia vnum to-
tum, quod dicitur Vniuerſitas, *Myſing. obſeru.78. nu-*
mer.78.centur.4. vbi verè, propriè loquendo affirmant,
Vniuerſitatem nihil aliud eſſe, quam ſinguli homines
de Vniuerſitate, qui in corpus vnum collecti illam fa-
ciunt, vti habetur etiam per *Gail.de pace public. cap.9. à*
num.12.cum ſeq.
4 Itavt Ciues ipſi Vniuerſitatem efficiant, *Card.in cap.*
requiſiuiſti de teſtam. Azeued. in recopil. Hiſpan. lib.7. ti-
tul. de los Aiuntamientos de los Concejos, in princip. rubric.
annuens pariter ex *Ariſtot.polit. lib.3. cap.1.* Ciuitatem
dici Ciuium multitudinem, & ex *Cicer. de ſomnio Sci-*
5 *pion.* cetus hominum iure ſociatus Ciuitates appellari,
vide *leg.ſi quando, Cod.de bon.vacant. lib.10. Bertazzol.*
de clauſulis, clauſul.20.gloſſ.24. Flau.Tort. ad Stat. Pap.
129. à num.8. cum ſeq. & Loſeum in tractat. de iure Vni-
uerſit. cap.1. part.1. vbi materiam exanclatam omninò
habes, nec non conueniunt ſcripta per *Gonzal. in reg. 8.*
Cancell.gloſſ.37. vbi copioſè docent, quod perſonarum
appellatione Collegia non veniunt, & quod aliud eſt
Collegium, ſiue Vniuerſitas, & aliud ſingulæ perſonæ
illius.

S V M M A R I V M.

1 *Sedile repræſentat Vniuerſitatem.*
2 *Reſtitutio in integrum competit Collegio, ſiue ſedili, nu. 3.*
ſed vide num.4.
5 *Minor in quibus caſibus reſtituatur, & an pro iure fu-*
turo.
6 *Iuspatronatus Vniuerſitatum, Collegiorum, & Sedilium*
qualiter probetur.
7 *Collegio Doctorum competit beneficium electionis fori,*
iuxta Authoris opinionem, & quare.

A R G V M E N T V M.

Collegium, ſiue Sedile num electionis, & variationis fori priuilegio frui valeat.

Q V Æ S T I O X X V I.

REgula ſit affirmatiua, ea palpabili, & euidenti ra-
tione, quia negari ſuaptè non poteſt in illis adeſ-
ſe pupillos, & fortaſſe alias miſerabilium perſonarum
ſpecies, qua de cauſa benè vti tali priuilegio poſſe Col-
legium, ſiue vt in hac Ciuitate vocamus Sedile conclu-
dendum eſt, & ita hanc noſtram opinionem referendo,
in terminis ſequitur *D. Ricc. in ſuo nouo tractat. de prob.*
iurispatronatus, reſol.135. num.4.
1 Tanto fortius, quia ſimilia videntur repræſentare
Vniuerſitatem, ſiue Rempublicam, quare propter hanc
æquiparationem, ſicuti Vniuerſitas electionis vtitur be-
neficio, ita & præallegata loca. Sedilium enim Vniuerſi-
tas ſocietas collegialis eſt *Præſ.de Franch. deciſion.2. nu-*
mer.10. & ideò tamquam æquiparata diſpoſitum in
vno procedit in alio, *l.1.ff.de leg.1.* cum alijs apud *Tuſc.*
concl.308.litt.E.
2 Inde huiuſmodi Collegijs, in quibus adſunt minores,
& priuilegiati competere reſtitutionem in integrum,
concludunt, *Rim.conſil.73.num.29.lib.1.Crot.conſil.145.*
lib.1.Celſ.Hugo conſil.48.num.5. quos cum alijs coarce-
uat, *Sfort.Odd.in ſpecial.tractat.de reſtitut.in integr.p.1.*
quæſt.3.art.12.verſic. ego puto.
3 Et ſedilibus noſtræ inclitæ Ciuitatis Neapolis, fuiſſe
ſanè conceſſum primum, & ſecundum beneficium, *teſta-*
tur Imbrian. in tractat. primo, & ſecundo beneficio, conſi-
der.4.num.107.
4 Licet alias contrarium fuerit deciſum in Sacro Regio
Conſilio, *in cauſa Io. Baptiſta Arcamone cum Sedili*
portus, & in alia cauſa cuiuſdam Nobilis cum vno ex
Sedilibus Salerni referente Conſiliario de Vera apud fi-
gliolam Actuarium, vt teſtatur *Thor. in compend.Deciſ.*
Regni, in verbo, Reſtitutio in integrum, il duodecimo, tom.1.
iuxta quam opinionem recenter ſcribit *Regens Rouit.*
conſil.31. lib.2. vbi ita pariter deciſum refert per idem
Sacrum Conſilium aduerſus nobiles Ciuitatis Coſen-
tiæ, qui *conſil.33.eod.lib.2.* reportat integrum conſilium
Scipionis de Aretio, in quo latius eadem ſententia varijs
modis ſuſtinetur, quod Sedili reſtitutio in integrum non
ſit concedenda, tùm ſcilicèt quia huiuſmodi Colle-
gia non pia minimè reſtituuntur in integrum, tùm
etiam quia ex perſona minorum, vel pupillorum nec
competere poteſt, quia dùm ſunt minores eorum non
inter

inter eſt, nam nondum per Conſtitutiones ipſius Collegij, ſed & iure communi inhabiles ſunt ad officia gerenda, & ſuffragia præſtanda, *l.non tantum, §.1.ff. de decur. l. ad rem publicam, ff. de muner. & hono. l.2. §. impuberes, ff.de iur. immunit. cap.ex eo, de elect.* nec futurum intereſſe collatum ad tempus, quo erunt maiores, poteſt eſſe cauſa concedendi talem in integrum reſtitutionem, quia ad effectum, vt ſit conſiderabile, requiritur quod ſit de præſenti, *l.3.§.ſed vtrum, verſic. proindè ff.de minor.* in iure enim quærendo ceſſat reſtitutio in integrum, & tandem vltra reliquia, quia in tribus ſolum caſibus minorem reſtitui in iure eſt cauſam, ſcilicet, vbi ab alio circumuentus, vel ſua facilitate deceptus læditur, videlicet, quando quod habuit perdidit, aut quod percipere emolumentum valuit omiſit, vel quod non ſuſcipere licuit obligauit, iuxta terminos textus in *l. non omnia ff. de minor.* quorum in caſu de quo agitur nullum conſiderari poſſe ibidem demonſtrauit.

Et ex ſupra adductis quod deſcendit, quod dum *Sacrum Concilium Tridentinum ſeſſio. 25. capit. 9. de reformat.* in probatione iuris patronatus, & vniuerſitatum, & Communitatum voluit, vt quoties non docetur per authentica documenta de fundatione dotatione, aut conſtructione, quod vltra immemorabilem præſcriptionem, ſeu conſuetudinem, quam omnino ſeruare tenentur, inſuper docere debeat per authenticas ſcripturas de præſentationibus continuatis, & effectum ſuum ſortitis per tempus continuum quinquaginta annorum, idem quoque eſt probandum in iure patronatus Collegiorum, Sedilium, Confraternitatum, & ſimilium, prout hanc noſtram opinionem nos allegando ſequitur nouiſſimè *Dom. Ricc. in ſuo tract. de probat. iur. patron. reſolut.* 135.

Declara tamen firmatam regulam ceſſare in Collegio Doctorum, nam in illo non poteſt præſupponi adeſſet pupillos, ex dictis per *Caſtrenſ. in l.1. num. 3. Cod. etiam per procur.* quem refert *Sfort. Odd. de reſtit. in integr. dict. quæſt.3. artic.12. num.77.* regulariter enim non ſunt de Collegio huiuſmodi perſonæ, & ſic ceſſat ratio pupillorum in eo exiſtentium, & conſequenter non habet locum regula, prout illud non habere reſtitutionis in integrum beneficium ſupradicti affirmarunt.

Sed certè contrarium eſt verius, nam licet deficiant in eo pupilli, nonnè poſſet eſſe alia miſerabilium perſonarum ſpecies, prout in effectu, in huiuſmodi Collegijs adſunt ætate ingraueſcentes, morboſi, pauperes, reſpectu ad eorum gradum, & ſimiles, qui à miſerabilium perſonarum numero non ſunt excluſi, ideo iudicis arbitrium maximopere in ſimilibus caſibus verſari poſſe, & debere mihi ſuadeo, prout & ita practicatur in Regijs Tribunalibus.

SVMMARIVM.

1 *Hæreditas iacens aſſimilatur pupillo, & ideo habet beneficium electionis fori, & reſtitutionis in integrum, num.3.*
2 *Priuilegia conceſſa pupillis competunt & alijs qui per Adminiſtratores reguntur.*
4 *Hæreditas iacens repræſentat defuncti perſonam.*
5 *Hæreditas priuilegiati gaudet priuilegio ſui domini.*
6 *Qui ex fictione habetur pro tali gaudet priuilegio conceſſo illo tali.*
7 *Hæreditas iacens an ſit perſona vera.*
8 *Mortuus dicitur miſerabiliſſima perſona.*
9 *Epiſcopi diſponunt ad pias cauſas pro decedentibus ab inteſtato.*

ARGVMENTVM.

Hæreditas iacens, num Beneficio electionis, & variationis Fori vt poſſit.

QVÆSTIO XXVII.

1 Regula ſit affirmatiua ea palpabili ratione, quia hæreditas tamquam iacens, videtur eſſe orbata domino ſuo, & pupillo æquiparatur, *l.1.ff.de curat.bon. dand. l.in poſſeſſionem, ff.ex quib.cauſ. in poſſeſſ. eatur.* quæ iura expendit recenter *Palmam in diuerſ. iur. comm. & Regni.gl.8.num.4.par.2.* & ideo ad inſtar pupilli hoc electionis fori beneficio benè vti valet.

2 Regitur inquam, & hæreditas iacens per curatorem & conſequenter ſingulis priuilegijs, quibus potiuntur aliæ perſonæ, quæ per adminiſtratores, curatores, & tutores reguntur vti poterit, ex regula vulgari ab omnibus communi calculo recepta, vt omnia priuilegia pupillis conceſſa cenſeantur etiam conceſſa omnibus alijs perſonis, quæ per Adminiſtratores reguntur, vt poſt plures quos allegat tutatur *Paſcal. in ſuo tract. de patria poteſt. par.2.cap.2.num.92. verſ. nihilominus* recenter *Dom. Ricc. in ſchol. ad Tiraqu. de pia cauſa, priuil.142. verſic. & tandem*, vbi nos allegat, & ſequitur vltra Antiquiores & ita practicari vidi in noſtris Regijs Tribunalibus in varijs quippe caſibus.

3 Vnde reſtitutionem in integrum, ſiue primum, & ſecundum beneficium hæreditati iacenti ſuffragari debere vtique ex anteſignata ratione dicendum eſt, quamuis ei datus eſſet curator, non obſtante lapſu termini vnius menſis a die concluſionis factæ, iuxta diſpoſitionem *pragm.16.de ordin.Iudic.* vt deciſum in S.C. in cauſa hæreditatis Iacentis quondam Io. Antonij, & Ioſeph. Quaranta die 4. Aprilis 1626. in Banca de Martino nouè teſtatur *Thor. in compend. dec. Regni, in verbo, beneficium, tom.2.*

4 Et ideò merito in quadam cauſa à fortiori dicebam curatorem hæreditatis iacentis validè potuiſſe obtinere prouiſiones a Magna Curia Vicariæ, quam per viam electionis fori adiuerat in quadam lite intentata ſuper illa hæreditate iacente, cui & ipſe erat datur curator per Iudicem loci domicilij, ſtante quod hæreditas illa fuerat relicta à perſona priuilegiata, quæ potuerat huiuſmodi electionis fori priuilegio vti, & cum pro reſolutione huius articuli nonnulla in medium adducere fuiſſem coactus, illa hic per extenſum ponere extra ordinem viſum non fuit, & ſunt quæ ſequuntur.

Rogatus de voto affirmare vtique debeo, quod ſiue habeatur pro vera illa opinio, quod hæreditati iacenti competat priuilegium electionis fori tamquam ſimilis pupillos, alijſque perſonis, quæ per tutores, curatoreſq; reguntur, quod non dubito.

Siue contraria ſectetur opinio tanquam res noua, & adhuc non deciſa in iure, nec tacta à DD. quos & ipſe videre potui; Tamen adhuc in caſu noſtro breuitati, iuxta more ſtudendo cõcludo petitam electionem fori iam conceſſum ad fauorem hæreditatis iacentis in lite biſmille aureorum iam ſuper ea intentata benè, & iuridicè fuiſſe conceſſum, & conſequenter per M. Curiam confirmandum eſſe ſtante, quod olim domina dictæ hæreditatis erat perſona priuilegiata, & comprehenſa ſub diſpoſitione *l.vnica, C.quando Imper. & Conſtit. Regni, ſtatuimus, de magiſtro iuſtitiar.*

Ad cuius opinionis corroborationem (ne ſomniare videar) adduco illam irrefragabilem concluſionem paſſim à DD. noſtris amplexam, quod hæreditas iacens repræſentat defuncti perſonam, *§.alienus, Inſtit.de her. Inſtit. l.non minus, ff.eod.tit. l.mortuo, ff.de fideiuſſor. l.hæreditas, ff.de acquir.rer.domin. l.cum hæreditas, Cod.de depoſit. Bart. in l.nouatio, ff.de nouat.* vbi quod defuncti, & non hæredis perſonam repræſentat, quod etiam approbauit *Bal. in l.1.C.de ſucc.edict.* nec id negarunt moderniores.

Digitized by Google

dictam Magnam Curiam, quam præfata Vniuerſitas per viam electionis fori adiuerat.

6 Videmus in quam in ſimili iſtis paruis Vniuerſitatibus reſtitutionis in integrum beneficium competere, provt & magnis, *Abb.in cap.1.extra de reſtitut.in integr. Corn. conſil.148.ſub num.4. volum.1. Frecc. de ſubſeud. lib.2.verſic.ſecunda authoritas,num.29. Afflict.in conſtit. Regni,in prælud.quæſt.5.num.4.* vbi loquitur de Villa triginta foculariorum, *Trentacinq. variar.reſol.lib.2.reſ.3. num.3.de reſtit. in integr.*

Quemadmodum & eadem ſolemnitas requiſita per *Sacr.Concil.Trid.ſeſſ.2.cap.9. de reform.* in probatione iurispatronatus Vniuerſitatum, requiritur etiam in Vniuerſitatibus paruis habentibus iuspatronatus, *Rota in vna Bonon. Iurispatronatus 20. Martij 1599. coram Gyptio,& in nullius Archipresbyteratus 2.May 1584. coram Eminentiſs.Cardin.Pamphilio,Garſia de benefic. part. 5.cap.9.num.102. Genuenſ.in praxi Cur. Archiepiſc. capitul.16.num.6. D.Ricc.collect. deciſion.t240. & de probat. iur.patronatus reſolut.101. Barboſ.de poteſtat. Epiſcopi alleg.12.nu.62.part.3.Viuian.in tract.de iure patron. part.2. lib.1t.cap.5.num.75.*

S V M M A R I V M.

1 *Vniuerſitas verè, & propriè nil aliud eſt, quam ipſi homines Vniuerſitatis collectiuè ſumpti.*
2 *Homines ſeparatim, & ſinguli non faciunt Vniuerſitatem, & populum.*
3 *Vniuerſitas dicitur quædam perſona ficta, quæ conſtat ex ſingularibus perſonis.*
4 *Ciues Vniuerſitatem faciunt.*
5 *Ciuitas appellatur cetus hominum iure ſociatus.*

A R G V M E N T V M.

Vniuerſitas, quænam dicatur ad finem de quo ſupra.

Q V Æ S T I O X X V.

QVoniam dictum eſt in antecedenti quæſtione, vniuerſitatem habere fori electionis priuilegium, meritò hic ſubnectere volui, quænam Vniuerſitas nuncupetur.

1 Vniuerſitas igitur, nihil aliud eſt, quam ipſi homines Vniuerſitatis, *Gl.in l. ſicut, §.1. in verbo, non debetur, in fine, ff.quod cuiuſque Vniuerſit. nom. & in l.1. ff. de colleg. illicit. Bald. in l.7.§.1. quod cuiuſque Vniuerſ. nom.* nam totum non differt realiter à ſuis partibus, verè enim propriè & realiter Vniuerſitas nihil aliud eſt, quam homines Vniuerſitatis, *l.aut facta,§.nonnunquam,numer.3. ff.de pœn.Boer.in tractat.de ſeditioſ.cap.fin.num.14. & 22.*
2 niſi enim eſſent homines, non eſſet Vniuerſitas, idem dicit *Bal.in l.5.num.2.Cod.de execut.rei iudic.* vbi ſcribit, Vniuerſitatem nihil aliud eſſe, niſi homines ipſius Vniuerſitatis collectiuè ſumptos, cum homines ſinguli, & ſeparatim non faciant Vniuerſitatem, & populorum, vnde Vniuerſitas propriè dicitur hominum collectio in vnum corpus miſticum, & abſtractiuè ſumptum, cuius ſignificatio eſt inuenta per intellectum, *Cacher. deciſ. 17. num.14.* quare *Caſtren. in l.7. num.1. ff. quod cuiuſque Vniuerſit. nom.* ſcribit, Vniuerſitatem eſſe quandam perſonam fictam, quæ conſtat ex pluribus ſingularibus
3 perſonis, & in *l.2.num.2.ff.eod.* dixit, ſingulos homines de Vniuerſitate eſſe quaſi membra facientia vnum totum, quod dicitur Vniuerſitas, *Myſing. obſeru.78. numer.78.centur.4.* vbi verè, propriè loquendo affirmant, Vniuerſitatem nihil aliud eſſe, quam ſinguli homines de Vniuerſitate, qui in corpus vnum collecti illam faciunt, vti habetur etiam per *Gail.de pace public. cap.9. à num.12.cum ſeq.*

4 Itavt Ciues ipſi Vniuerſitatem efficiant, *Card.in cap. requiſiuiſti de teſtam. Azeued. in recopil. Hiſpan. lib.7. titul. de los Aiuntamientos de los Concejos,in princip.rubric.* annuens pariter ex *Ariſtot.polit. lib.3. cap.1.* Ciuitatem dici Ciuium multitudinem, & ex *Cicer. de ſomnio Sci-*
5 *pion.* cetus hominum iure ſociatus Ciuitates appellari, vide *leg.ſi quando,Cod.de bon.vacant. lib.10. Bertazzol. de clauſulis,clauſul.20.gloſſ.24. Flau.Tort. ad Stat. Pap. 129. à num.8. cum ſeq. & Loſeum in tractat. de iure Vniuerſit. cap.1. part.1.* vbi materiam exanclatam omninò habes, nec non conueniunt ſcripta per *Gonzal. in reg.8. Cancell.gloſs.37.* vbi copioſè docent, quod perſonarum appellatione Collegia non veniunt, & quod aliud eſt Collegium, ſiue Vniuerſitas, & aliud ſingulæ perſonæ illius.

S V M M A R I V M.

1 *Sedile repræſentat Vniuerſitatem.*
2 *Reſtitutio in integrum competit Collegio,ſiue ſedili, nu. 3. ſed vide num.4.*
5 *Minor in quibus caſibus reſtituatur, & an pro iure futuro.*
6 *Iuspatronatus Vniuerſitatum, Collegiorum, & Sedilium qualiter probetur.*
7 *Collegio Doctorum competit beneficium electionis fori, iuxta Authoris opinionem, & quare.*

A R G V M E N T V M.

Collegium, ſiue Sedile num electionis, & variationis fori priuilegio frui valeat.

Q V Æ S T I O X X V I.

REgula ſit affirmatiua, ea palpabili, & euidenti ratione, quia negari ſuaptè non poteſt in illis adeſſe pupillos, & fortaſſe alias miſerabilium perſonarum ſpecies, qua de cauſa benè vti tali priuilegio poſſe Collegium, ſiue vt in hac Ciuitate vocamus Sedile concludendum eſt, & ita hanc noſtram opinionem referendo, in terminis ſequitur *D. Ricc. in ſuo nouo tractat. de prob. iurispatronatus,reſol.135. num.4.*

1 Tanto fortius, quia ſimilia videntur repræſentare Vniuerſitatem, ſiue Rempublicam, quare propter hanc æquiparationem, ſicuti Vniuerſitas electionis vtitur beneficio, ita & præallegata loca. Sedilium enim Vniuerſitas ſocietas collegialis eſt *Præſ.de Franch. deciſion.2. numer.10.* & ideò tamquam æquiparata diſpoſitum in vno procedit in alio, *l.1.ff.de leg.1.* cum alijs apud *Tuſc. concl.308.litt.E.*

2 Inde huiuſmodi Collegijs, in quibus adſunt minores, & priuilegiati competere reſtitutionem in integrum, concludunt, *Rim.conſil.73.num.29.lib.1.Crot.conſil.145. lib.1.Celſ.Hugo conſil.48.num.5.* quos cum alijs coarceuat, *Sfort.Odd.in ſpecial. tractat.de reſtitut.in integr.p.1. quæſt.3.art.12.verſic. ego puto.*

3 Et ſedilibus noſtræ inclitæ Ciuitatis Neapolis, fuiſſe ſanè conceſſum primum, & ſecundum beneficium, *teſtatur Imbrian. in tractat. primo, & ſecundo beneficio, conſider.4.num.107.*

4 Licet alias contrarium fuerit deciſum in Sacro Regio Conſilio, *in cauſa Io. Baptiſta Arcamone cum Sedili portus,* & in alia cauſa cuiuſdam Nobilis cum vno ex Sedilibus Salerni referente Conſiliario de Vera apud figliolam Actuarium, vt teſtatur *Thor. in compend.Deciſ. Regni,in verbo,Reſtitutio in integrum,il duodecimo,tom.1.* iuxta quàm opinionem recenter ſcribit *Regens Rouit. conſil. 31. lib. 2.* vbi ita pariter deciſum refert per idem Sacrum Conſilium aduerſus nobiles Ciuitatis Coſentiæ, qui *conſil.33.eod.lib.2.* reportat integrum conſilium *Scipionis de Aretio*, in quo latius eadem ſententia varijs modis ſuſtinetur, quod Sedili reſtitutio in integrum non ſit concedenda, tùm ſcilicèt quia huiuſmodi Collegia non pia minimè reſtituuntur in integrum, tùm etiam quia ex perſona minorum, vel pupillorum nec competere poteſt, quia dum ſunt minores eorum non

inter

Digitized by Google

inter eſt, nam nondum per Conſtitutiones ipſius Collegij, ſed & iure communi inhabiles ſunt ad officia gerenda, & ſuffragia præſtanda, *l. non tantum, §. 1. ff. de decur. l. ad rem publicam, ff. de muner. & hono. l. 2. §. impuberes, ff. de iur. immunit. cap. ex eo, de elect.* nec futurum intereſſe collatum ad tempus, quo erunt maiores, poteſt eſſe cauſa concedendi talem in integrum reſtitutionem, quia ad effectum, vt ſit conſiderabile, requiritur quod ſit de præſenti, *l. 3. §. ſed vtrum, verſic. proinde ff. de minor.* in iure enim quærendo ceſſat reſtitutio in integrum, & tandem vltra reliquia, quia in tribus ſolum caſibus minorem reſtitui in iure eſt cauſam, ſcilicet, vbi ab alio circumuentus, vel ſua facilitate deceptus læditur, videlicet, quando quod habuit perdidit, aut quod percipere emolumentum valuit omiſit, vel quod non ſuſcipere licuit obligauit, iuxta terminos textus in *l. non omnia ff. de minor.* quorum in caſu de quo agitur nullum conſiderari poſſe ibidem demonſtrauit.

Et ex ſupra adductis quod deſcendit, quod dum *Sacrum Concilium Tridentinum ſeſſio. 25. capit. 9. de reformat.* in probatione iuris patronatus, & vniuerſitatum, & Communitatum voluit, vt quoties non docetur per authentica documenta de fundatione dotatione, aut conſtructione, quod vltra immemorabilem præſcriptionem, ſeu conſuetudinem, quam omnino ſeruare tenentur, inſuper docere debeat per authenticas ſcripturas de præſentationibus continuatis, & effectum ſuum ſortitis per tempus continuum quinquaginta annorum, idem quoque eſt probandum in iure patronatus Collegiorum, Sedilium, Confraternitatum, & ſimilium, prout hanc noſtram opinionem nos allegando ſequitur nouiſſimè *Dom. Ricc. in ſuo tract. de probat. iur. patron. reſolut. 135.*

Declara tamen firmatam regulam ceſſare in Collegio Doctorum, nam in illo non poteſt præſupponi adeſſet pupillos, ex dictis per *Caſtrenſ. in l. 1. num. 3. Cod. etiam per procur.* quem refert *Sfort. Odd. de reſtit. in integr. dict. quæſt. 3. artic. 12. num. 77.* regulariter enim non ſunt de Collegio huiuſmodi perſonæ, & ſic ceſſat ratio pupillorum in eo exiſtentium, & conſequenter non habet locum regula, prout illud non habere reſtitutionis in integrum beneficium ſupradicti affirmarunt.

Sed certè contrarium eſt verius, nam licet deficiant in eo pupilli, nonnè poſſet eſſe alia miſerabilium perſonarum ſpecies, prout in effectu, in huiuſmodi Collegijs adſunt ætate ingraueſcentes, morboſi, pauperes, reſpectu ad eorum gradum, & ſimiles, qui à miſerabilium perſonarum numero non ſunt excluſi, ideò iudicis arbitrium maximopere in ſimilibus caſibus verſari poſſe, & debere mihi ſuadeo, prout & ita practicatur in Regijs Tribunalibus.

SVMMARIVM.

1 *Hæreditas iacens aſſimilatur pupillo, & ideo habet beneficium electionis fori, & reſtitutionis in integrum, num. 3.*
2 *Priuilegia conceſſa pupillis competunt & alijs qui per Adminiſtratores reguntur.*
4 *Hæreditas iacens repræſentat defuncti perſonam.*
5 *Hæreditas priuilegiati gaudet priuilegio ſui domini.*
6 *Qui ex fictione habetur pro tali gaudet priuilegio conceſſo illo tali.*
7 *Hæreditas iacens an ſit perſona vera.*
8 *Mortuus dicitur miſerabiliſſima perſona.*
9 *Epiſcopi diſponunt ad pias cauſas pro decedentibus ab inteſtato.*

ARGVMENTVM.

Hæreditas iacens, num Beneficio electionis, & variationis Fori vt poſſit.

QVÆSTIO XXVII.

1 Regula ſit affirmatiua ea palpabili ratione, quia hæreditas tamquam iacens, videtur eſſe orbata domino ſuo, & pupillo æquiparatur, *l. 1. ff. de curat. bon. dand. l. in poſſeſſionem, ff. ex quib. cauſ. in poſſeſſ. eatur.* quæ iura expendit recenter *Palmam in diuerſ. iur. comm. & Regni. gl. 8. num. 4. par. 2.* & ideo ad inſtar pupilli hoc electionis fori beneficio benè vti valet.

2 Regitur inquam, & hæreditas iacens per curatorem & conſequenter ſingulis priuilegijs, quibus potiuntur aliæ perſonæ, quæ per adminiſtratores, curatores, & tutores reguntur vti poterit, ex regula vulgari ab omnibus communi calculo recepta, vt omnia priuilegia pupillis conceſſa cenſeantur etiam conceſſa omnibus alijs perſonis, quæ per Adminiſtratores reguntur, vt poſt plures quos allegat tutatur *Paſcal. in ſuo tract. de patria poteſt. par. 2. cap. 2. num. 92. verſ. nihilominus* recenter *Dom. Ricc. in ſchol. ad Tiraqu. de pia cauſa, priuil. 142. verſic. & tandem*, vbi nos allegat, & ſequitur vltra Antiquiores & ita practicari vidi in noſtris Regijs Tribunalibus in varijs quippe caſibus.

3 Vnde reſtitutionem in integrum, ſiue primum, & ſecundum beneficium hæreditati iacenti ſuffragari debere vtique ex anteſignata ratione dicendum eſt, quamuis ei datus eſſet curator, non obſtante lapſu termini vnius menſis à die concluſionis factæ, iuxta diſpoſitionem *pragm. 16. de ordin. Iudic.* vt deciſum in S.C. in cauſa hæreditatis Iacentis quondam Io. Antonij, & Ioſeph. Quaranta die 4. Aprilis 1626. in Banca de Martino nouè teſtatur *Thor. in compend. dec. Regni, in verbo, beneficium, tom. 2.*

4 Et ideò merito in quadam cauſa à fortiori dicebam curatorem hæreditatis iacentis validè potuiſſe obtinere prouiſiones à Magna Curia Vicariæ, quam per viam electionis fori adiuerat in quadam lite intentata ſuper illa hæreditate iacente, cui & ipſe erat datur curator per Iudicem loci domicilij, ſtante quod hæreditas illa fuerat relicta à perſona priuilegiata, quæ potuerat huiuſmodi electionis fori priuilegio vti, & cum pro reſolutione huius articuli nonnulla in medium adducere fuiſſem coactus, illa hic per extenſum ponere extra ordinem viſum non fuit, & ſunt quæ ſequuntur.

Rogatus de voto affirmare vtique debeo, quod ſiue habeatur pro vera illa opinio, quod hæreditati iacenti competat priuilegium electionis fori tamquam ſimilis pupillos, alijſque perſonis, quæ per tutores, curatoresq; reguntur, quod non dubito.

Siue contraria ſectetur opinio tanquam res noua, & adhuc non deciſa in iure, nec tacta à DD. quos & ipſe videre potui; Tamen adhuc in caſu noſtro breuitati, iuxta more ſtudendo cõcludo petitam electionem fori iam conceſſum ad fauorem hæreditatis iacentis in lite bis mille aureorum iam ſuper ea intentata benè, & iuridicè fuiſſe conceſſum, & conſequenter per M. Curiam confirmandum eſſe ſtante, quod olim domina dictæ hæreditatis erat perſona priuilegiata, & comprehenſa ſub diſpoſitione *l. vnica, C. quando Imper. & Conſtit. Regni, ſtatuimus, de magiſtro iuſtitiar.*

Ad cuius opinionis corroborationem (ne ſomniare videar) adduco illam irrefragabilem concluſionem paſſim à DD. noſtris amplexam, quod hæreditas iacens repræſentat defuncti perſonam, *§. alienus, Inſtit. de her. Inſtit. l. non minus, ff. eod. tit. l. mortuo, ff. de fideiuſſor. l. hæreditas, ff. de acquir. rer. domin. l. cum hæreditas, Cod. de depoſit. Bart. in l. nouatio, ff. de nouat.* vbi quod defuncti, & non hæredis perſonam repræſentat, quod etiam approbauit *Bal. in l. 1. C. de ſucc. edict.* nec id negarunt moderniores.

5 Et confert, nam in ſimili videmus, quod hæreditas clerici iacens gaudet priuilegio eiuſdem, ne collectari poſſit, & ne teneatur gabellam ſoluere, imò nec eius executores ſi veneant ante hæreditatis aditionem, vt apud *Iaſ. in l.1. à num.132. ff. de leg.1.* & practicari vidiſſe teſtentur *Diez de Mena var. qu. lib.2. cap.20. num.201. & D. Ricc. in praxi fori Eccleſ. reſolut. 129. par.3.* quidquid contrarium attentare voluerit *Laſarte in ſuo tractat. de gabellis, cap.19. num.38.* cuius ſententia falſam ſupracitati vocarunt, & contrarijs peroptimè reſpondent.

Vſquequò enim hæreditatis aditio non fit, nec hæreditas eſt deſerta, aut vacans, ſed tantum iacens heredem expectando, & non deficit perſona defuncti, ſed viuere fingitur, & conſequenter cenſetur adhuc quoque durare priuilegium, etſi perſonale, prout eſt illud eligendi forum, iuxta notata in materia fictionis plenè per *Iaſ. in l. ſi quis pro emptore, à num.190 ff. de vſucap.* vbi qui fictio-
6 ne habetur pro tali, benè gaudet priuilegio conceſſo illi tali, vbi etiam *Bart.* agit de repræſentatione hæreditatis iacentis, non eſt enim nouum quod ſtatuta in caſu verò procedant in caſu ficto, ſi ſimilis, & eadem ratio militet in vtroque, vt communi voce cantarunt DD. & præcipuè *Abb. & Imol. in cap. ad audientiam, de Cleric. non reſid.* & luculenter confirmat *Gamar. in tractat. de extenſ. num.69* vbi à *num.129.* probat etiam diſpoſitionem correctoriam, in caſu vero extendi ad fictum ei æquiparatum.

Indè cum perſona priuilegiata iam mortua per fictionem iuris repræſentetur ab hac hæreditate iacente, cùm & illa ſit acceſſoria ad ipſum defunctum priuilegiatum, & in quantum hereditas ab ipſo dependeat, nec poſſit dici hæreditas, niſi perſonam defuncti repræſentando, vt per *Flores Diez loco ſupra cit. ſub num.202.*
7 merito eiuſdem priuilegio potiri poſſe affirmandum eſt, cum hæreditas iſta iacens non ſit perſona vera ſed ficta, & aliam repræſentans ſicuti homo pictus, Vniuerſitas, vel collegium, ſiue confraternitas, aut ergò repræſentat perſonam futuri hæredis, & hoc nondum certum eſt ſi velit adire; aut repræſentat perſonam priuilegiati defuncti, quod negari non poteſt, & tunc non erit perſona priuata, ſed priuilegiata, quemadmodum Collegium Eccleſiaſticum ideò eſt Eccleſiaſticum, quia continet ſub ſe Eccleſiaſticas, ſi enim aliam perſonarum ſpeciem repræſentaret, puta ſeculares vtique illius ſpeciei eſſet, & ſic ſæculare tale Collegium nuncuparetur, vnde dum perſona Domini hæreditatis habet tale priuilegium eligendi forum, eodem quoque & iuuabitur hæreditas ipſa iacens.

8 Tantò fortius, quia defunctus dicitur miſerabiliſſima perſona, vt per *Affiict. Conſtit. Regni, Inſtrumentorum robur, num.23.* quem refert, & ſequitur *Genuen. in praxi Curia Archiepiſc. Neapol. cap.78. num.8.* quo in loco concludit per hanc rationem, poſſe Epiſcopos tamquam protectores miſerabilium perſonarum diſponere ad pias cauſas de alia moderata parte bonorum deceden-
9 tium ab inteſtato pro eorum anima, habita ratione ad qualitatem, & facultatem eiuſdem, & Regionis morem.

Quare hic paucis contentus meum confirmo votum, iuxta quod executum à Magna Curia Vicariæ audiui, nam fuerunt approbatæ prouiſiones expeditæ per vnum ex Magnificis Iudicibus eiuſdem, & ordinatum, quod cum effectu acta tranſmitterentur ad ipſam M. Curiam ſtante electione fori facta.

SVMMARIVM.

1 *Ruſticus gaudet fori electionis priuilegio, & excuſatur in delictis, num.2.*

Sed quid procedat in ruſtico ſagace, vide num.3.

4 *Ruſticus ſagax admittitur ad tutelam, & an talis præſumantur, num.5.*

Et quando dicatur ſagax, num.6.

ARGVMENTVM.

Agricola ſiue ruſticus an electionem, & Variationem fori habeat.

QVÆSTIO XXVIII.

Regula ſit affirmatiua, Agricolam ſiue Ruſticum connumerari inter miſerabiles perſonas, ita quod ei erit permiſſum in currentibus cauſis vti beneficio ele-
1 ctionis, & variationis fori, vt in proprijs terminis, tradit *Mar. Soc. in c. cum ſit generale, num.25. in fine, de foro compet.* quem refert, & ſequitur *Menoch. de arb. iud. in addit. ad caſ.166. num.28.* addimus *Muſcatel. in praxi S.C. in gl. competentes, num.25.* & de eorum priuilegijs, vide *Renat. Choppin. in ſpecial. tract. de priuilegijs ruſtic. tom.18. tract. diuerſ. fol.90.*

Cuius regulæ fundamentum dari poteſt, ſiquidem ruſticitati iura multum conſulunt, illamque iuuant, cum ſint miſeratione digni, nam neſciunt quidquid agere debeant, cum ſint ſimplices, & ideò illi regulariter in
2 delictis propter ruſticitatem excuſantur, vt voluit *Gl. in l. ſi quis id quod, §.1. in verbo, vel ruſticitate, ff. de iuriſd. omn. Iud.* vbi alia iura concordantia allegat, & ibi *Alex. num.10. Dec. num.33. Aſcia de terminat. ſiue dec.156.* loquitur de excuſatione à falſitate, latè iuxta morem *Tiraq. in tract. de pen. temperand. cauſ.1.* plene *Odd. de reſtit. in integr. par.1. qu.9. num.59.* & affluenter *Farin. in pract. crim. in tit. de pen. temper. qu.98. cauſa 11.* vbi ampliat, & limitat hanc concluſionem, vt etiam loquens, quando ignorantia iuris excuſat ruſticum, facit in ſuis *fragm. criminum, par.2. num.300. fol.49.*

3 Declara tamen, firmatam regulam procedere in agricolis, & ruſticis groſſolanis, non autem in ſagacibus, & ſquatratis, qui non reputantur miſerabiles perſonæ quo ad hunc effectum eligendi forum, vt in ſimili loquendo de excuſatione à delicto, docent *gl. in l. Athleta, §. de ruſticis, ff. de excuſ. tut. Bal. in l.1. in fine, C. de interdict. matrim. Natta conſ.497. num.9. lib.3. Caph. conſ.138. num.12. lib.1. Bertaz. conſ.474. num.16. lib.2. Dec. in tract. crim. par.1. lib.5. cap.37. num.62. Menoch.* alios cumulans in *tract. de recuper. poſſeſſ. remed.9. num.32. Surd. deciſio.237. num.12. Farin. in praxi crim. qu.98. num.28. & 56. par.3.* latè *Cauall. comm. contra comm. qu.58.*

Et loquendo de excuſatione à præſumpta ſimulatione, & vſura, ſic pariter ſcribit *Cagn. in l.1. num.53. C. de pact. inter empt. & vend.* vbi quod à ſimulatione excuſantur ruſtici, dummodo ſint groſſolani, non autem ſagaces, comprobant pariter *Card. Mant. & de tacit. & ambig. conuent. lib.8. tit.25. num.18. & Farin. in pract. crim. in tit. de falſit. & ſimulat. qu.163. num.128.* vbi appellat ruſticos ſagaces, qui ſoliti ſunt in Ciuitate verſari, & ad nundinas frequenter proficiſci.

4 Vndè licet regulariter ruſtici excuſentur à tutela, id tamen fallit, vbi ſunt ſagaces, *l. Atleta, §. de ruſticis,* vbi *gl. ſing. ff. de excuſ. tut. §. ſimiliter,* vbi *gloſ. Inſt. de excuſ. tut. Alber. ſing.53. Manſonius de iudic. executiuis lib.1. limitat. 17. num.19. fol.404.*

5 An autem in dubio agricolæ iſtæ præſumantur ſagaces, *Sfort. Odd. de reſtit. in integr. par.1. q.9. num.65. & ſeq.* fuit in opinione affirmatiua; quia dicit ipſe, quod hodie omnes ruſtici ſunt ſagaces, & non ſimplices ſequitur *Surd. dec.237. num.11.*

Ego tamen totum contrarium eſſe verius aſſeuero, nam ruſticitas de per ſe ſimplicitatem vehit, & ſagacitatem expellit, & ideò dicenti agricolam, ſiue ruſticum eſſe ſagacem incumbit onus probandi, quoniam de iure ſimplicitas in ipſis præſumitur, *Viuius dec.79. num.35.* & verum eſt dicere regulariter eſt ruſticus, ergo ſimplex.

6 Sed quando ruſticus dicatur ſagax, Iudicis arbitrio remitti, firmarunt *Lupus de vſur. comment.2. §.1. n.4. Menoch. de arb. q. lib.2. num.58. & Farin. d. q.98. num.57.* qui *n.33.* generaliter firmat, quod Iudicis arbitrio relinquatur,

Digitized by Google

tur, an ruſticus per malitiam, vel per ſimplicitatem aliquid egerit, ex *Plot. de in lit. iurand.* § 10. *num. 8. in fine, & Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 122. num. 40. cum ſeq. Mantic. de tacit. & ambiguis conuent. lib. 8. tit. 25. num. 13. & 17.*

ARGVMENTVM.

Nauta an electionem, & variationem fori allegare poſſit.

QVÆSTIO XXIX.

Regula ſit affirmatiua Nautam, ſcilicet haberi in numero perſonarum miſerabilium, vt valeat vti fori electionis beneficio ſic inquam tradunt in terminis *Butrius in c. excommunicationi, de raptoribus,* vbi pariter *Marian. Socc. Sen. num. 1. & in cap. nulli num. 5. de Iudæis, Franc. Marc. dec. 893. num. 15. par. 2.* quos refert, & ſequitur *Anncetas ad ſtatut. Parm. in rubr. de ratione ſummaria reddenda miſerabilibus perſonis, verſ. Nauta.*

Declara tamen hanc concluſionem, poſſe veram iudicari, ſi aget pro rebus nauticis, & eo tempore, quo reperitur nauigare, & ſic eſt in actu nauigationis, itaut ad propriam patriam non peruenerit, at ſecus alias, nam aliter tale priuilegium veniret in ridiculum, quia ſinguli illo fruerentur, vnus enim ex iſta cauſa, & cœteri ex alia, & ſic ſequeretur abſurdum.

SVMMARIVM.

1 *Peregrinus inter miſerabiles perſonas reputatur.*
2 *Peregrini commendantur à Deo.*
3 *Cauſæ peregrinorum ſunt ſummariæ, & ſine ſcriptis de more geruntur.*

ARGVMENTVM.

Peregrinus, vel Aduena fori electione, & variatione, num vti poſſit.

QVÆSTIO XXX.

1 Regula ſit affirmatiua, cum huiuſmodi reponentur inter miſerabiles perſonas ad hunc effectum, *But. in cap. ſignificantibus, de offic. deleg. Soc. Sen. in cap. cum ſit generale, num. 25. de foro compet. Rebuff. in conſt. Franc. tit. de ſent. prouiſ. gloſ. fin. colum. 2. verſic. item Peregrini, Belluga in ſpec. Princip. rubr. 23. num. 10. Theſaur. dec. 177.* vbi loquitur de aduena, *Foller. in conſt. Regni, lege præſenti, num. 4. de iuſt. & iure, Menoch. de arb. iud. caſu 66. lib. 2. cent. 1. num. 15. Modern. noſter Doctor Neapolitanus in ſuo tract. de iuriſd. par. 2. cap. 21. num. 5. Annot. ad Stat. Parm. tit. de ratione ſummariæ reddend. miſerab. perſon. verſ. quid in Peregrinis, Rodriq. q. reg. tom. 1. quæſt. 65. art. 3. Borrell. in ſumma dec. tit. de iuram. perhorreſc. num. 27. Perez in ord. Regni Caſtel. lib. 3. tit. 1. pag. 463. col. 1. verſ. Item dicuntur Tamburin. in tractat. de iure Abbatum, quæſt. 18. quæſit. 7. num. 12. tom. 1.*

2 Quæ ſanè regula coadiuuatur, nam Deus conſueuit peregrinos, & aduenus commendare, vt notatur *Deuter. cap. 23.* Ibi (Facit Deus iudicium pupillo, & vidua, & amat peregrinos, & eis dat veſtitum, at victum) necnon *Exod. 23.* Ibi (Peregrino moleſtus non eris), & *Deuter. 14.* (Peregrino, qui intra portas tuas eſt, da vt comedat, aut vende ei.)

Et confert pro corroboratione textus *in auth. omnes peregrini, C. commun. ſucceſſ.* quem ad id propriè allegat *Menoch. in tract. de arbitr. iud. caſu 66. num. 21. lib. 2. Caraui. in ritu M. C. V. 233. Præſ. de Franch. deciſio. 234. num. 4.*

2 Quare merito videmus cauſas Peregrinorum eſſe ſummarias, ac ſine ſcriptis de more geri, qui mos eſt ſeruandus *Andr. ab Iſern. in Conſtitut. Regni, in prohem. col. 11. propè principium,* quem referendo ſequitur *Rouit. in pragmat. 1. ſub rubr. de officio Baiuli,* quibus addo *Caballin. millelo q. 697. verſic. in fine, & Perez in l. Caſtel lib. 1. tit. 9. pag. 165. col. 2.* nec non *Statut. Bonon. incip. Statuimus, de cauſis Peregrinorum viatorum Forenſium,* vbi id explicitè mandatur, & ibi videas *Monterentium in commen.* qui plura cumulat.

SVMMARIVM.

1 *Peregrinus quis dicatur, & num. 2.*
3 *Forenſis, & Alienigena quinam vocetur num. 4. & an differant à Peregrino, num. 4. & 5.*

ARGVMENTVM.

Peregrinus, & aduena quiſnam dicatur ad finem de quo ſupra.

QVÆSTIO XXXI.

Regula ſuperius firmata pro eius dilucidarione expoſcit, vt hic diſcutiamus quiſnam appelletur Peregrinus, vnde notandum eſt Peregrinum appellari
1 aliundè hoſpitem, quia ignoramus eius partes indè Peregrinari, vt probatur ex *Rubric. extra de cler. Peregrin.* & tradit *Luc. de Penna in l. cum ſimus, col. 5. C. de agricol. & cenſit. lib. 11. Perez in l. Caſtell. lib. 3. tit. 1. pag. 463. colu. 1. verſ. item dicuntur,* qui *li. 1. tit. 9. pag. 163. col. 1.* annuit Peregrinos appellari, qui viſitant loca ſancta vbi Chriſtus Dominus noſter natus, & paſſus eſt ſepulchrum ſanctũ Hieruſalem, aut alia loca ſancta veniens a Terris extraneis, *cap. illic 24. quæſt. 3.* & Romiperas, licet largo modo ad effectu omnes dicat etiam Peregrinos, quod procedit, ſiue quis Peregrinetur ex voto, ſiue non, ſiue ex Pœnitentia.

2 Vel Peregrinus nuncupatur, qui de loco ſui domicilij proficiſcitur animo redeundi, nam quouſque ad locum non reuertatur, peregrinari dicitur, & ſi redierit, peregrinari iam deſtitit, ita ſuadetur in *l. Ciues Cod. de incol. lib. 10.* Et tales non dicuntur habitare in locis, quia habitare quis dicatur in eo loco, in quo quando non eſt dicitur Peregrinari, verba ſunt noſtri *Bart. in l. 1. habitare, ff. de his qui deiecer. vel effuder. ex l. 1. §. 1. ff. de liber. agnoſcend.* ibi enim quis ſtat, vbi larem conſtituit, ideſt retinet vxorem ſuam, ſi quam fortè habet, & familiam confert, text. *in l. Scia, §. idem quæſijt, ff. de fundo inſtruct.* ibi, Non legatos fore, quia veluti comeantes tranſijſſent.

Prout & forenſis nuncupatur, qui de foris, ideſt de alieno territorio venit, *§. ſi vero aliqui, auth. de quæſt. coll. 7. Corn. conſil. 147. num. 3. vol. 3. Decian. reſponſ. 33. num. 37. Card. Tuſc. concl. 410. per tot. lit. F.*

3 Et alienigena appellatur nedum, qui in alieno territorio naſcitur, verum etiam propriè loquendo nuncupatur illæ, qui alterius iuriſdictioni ſubiectus eſt, *l. 1.* ibi *Alienigena,* vbi *DD. de emanc. liber.*

4 Quem Alienigenam non differt à Peregrino, & idem ſonare firmauit, *Rebuff. in conſtit. Francia, tit. de ſententijs prouiſionalibus, gl. fin. col. 2. verſ. 13. col. 3.* vbi loquitur in noſtris terminis electionis Fori.

Non tamen omnibus, qui dicunt ſe Peregrinos fidem eſſe adhibendam, annuit *Perez in l. Caſtell. lib. 1. tit. 9. pag. 165. col. 2.*

SVMMARIVM.

1 *Captus ab hoſtibus reputatur miſerabilis perſona.*
2 *Beneficium reſtitutionis in integrum, competit capto ab hoſtibus.*
3 *Curator datur capto ab hoſtibus.*

4 *Bona captiuorum vendi poſſunt inuitis parentibus pro eorum redemptione.*

5 *Libertas eſt pretioſior omni theſauro, & dicitur res ineſtimabilis,*

6 *Corpus liberum non eſt in commercio noſtro,*

7 *Soluens pro alio fauore libertatis repetit.*

8 *Mandatum reintegra, non reuocatur mortuo mandante, fauore libertatis,*

9 *Bona Eccleſia alienantur pro redemptione captiuorum, ſic & bona fideicommiſſo ſubiecta, num. 10.*

11 *Legatum libertatis dicitur fauorabilibus pia cauſa, & legitima.*

12 *Damnati ad triremes capti ab hoſtibus, ſi redeant, nam captiuitatis tempus imputandum ſit.*

13 *Reuerenda Fabrica S. Petri procedit ad exactionem legati pro redemptione captiuorum.*

14 *Legatum pro redemptione captiuorum, intra quod tempus ſoluendum eſt,*

15 *Primum, & ſecundum Beneficium competit in cauſa libertatis,*

16 *Libertas dicitur Theſaurus abſconditus.*

17 *Libertas ſemel data ſemper irreuocabilis eſt, etiam ſi eſſet adiecta conditio reſolutiua, vel modus, niſi expreſſe ſit adempta in pœnam.*

18 *Libertas etiamſi ſit adepta in pœnam in euentum conditionis reſolutiuæ, talis conditio reſoluitur in ſuſpenſiuam, ne competat libertas, niſi ſequuto implemento potius, quam dici poſſit, quod ſemel data reuocari valeat,*

ARGVMENTVM.

Captus ab hoſtibus an habeat fori electionis, & variationis beneficium.

QVÆSTIO XXXII.

REgula ſit affirmatiua, nam cùm captus ab hoſtibus reputetur miſerabilis perſona, meritò & ipſe potenti Electionis Fori Beneficio poteſt, vt in terminis notarunt *Butr. in cap. ſignificantibus, de offic. deleg. Marſil. in pract. crimin. §. nouus videndum, num. 11. Rebuff. in Conſtit. Franch. tit. de ſentent. prouiſion. gloſ. fin. col. 3. verſic. duodecimo, Menoch. in trac. de arbitr. Iudic. lib. 2. caſ. 66. num. 17. lib. 2. cent. 1.*

2 Quæ regula iuſtificatur nam huiuſmodi captus purificatur, & alijs priuilegiatis, eo quia illi conceditur reſtitutio in integrum, ſiue primum, & ſecundum beneficiũ, vt in Regno nuncupatur, ſicut & cæteris priuilegiatis ita percipitur, ex *l. ab hoſtibus, C. ex quib. cauſ. maior. & ex l. ab hoſtibus, C. de captiu. & poſtlim. reuerſ.*

3 Et quemadmodum pupillis datur tutor, ita ſimiliter capto ab hoſtibus à lege prouidetur de curatore, vt eſt text. formalis in *l. cum cognatis, & l. nec eis, C. de captiu. & poſtlim. reuerſ.* taliter quod quouſq; viuit apud hoſtes curator contrahit, & eius bonis acquirit, *Thomaſius in tract. de vltim. volunt. tract. 2. c. 9. num.* 58. quod ego practicaui tanquam Regius Gubernator Plagiani in perſonam Marci Hyeracis Nautæ, qui fuerat captus à Turcis.

4 Vltra quod debet haberi ratio, quia huiuſmodi captus eſt priuatus libertate, & ſtat ſub iugo ſeruituris humanæ naturæ tam exoſæ, à cuius vexatione, vt liberentur huiuſmodi captiui ſæpius per delegatos cauſarum redemptionis videmus interponi decreta, quod vendantur eorum bona etiam inuitis parentibus, vt teſtatur Præſes de *Franc. dec.* 190. *per text. in §. ſi quis de prædictis*, & ibi *Gloſ. in verbo debitis, Auth. vt cum de appell. cogn.* ſequitur nouiter poſt hæc ſcripta viſus *Thor. in ſumma priuileg. piar. cauſ. priuileg.* 133. & ita reperio annis non longè elapſis fuiſſe ſeruatum pro redimendo Lucio della Staria Regiæ Terræ Plagiani, qui fuerat propè Ciuitatem Salerni captus à Turcis, libertas enim eſt pretioſior omni theſauro, eique comparari nihil poteſt, nam ad comparationem ipſius diuitiæ ſunt paupertas, Tituli ſunt parui magnitudines minuuntur dominia videntur ſeruitutes, & ideò vocatur res inæſtimabilis, *l. libertas, ff. de regul. iur. §. final. Inſtitut. ex quib. cauſ. manum. non lic.* ex qua regula inferunt citandi Doctores ibi omni caſu dari appellationem à cauſa libertatis, *Morla in emporio iuris par. 1. tit. 2. in prælud. num.* 34. & ita iudicatum dicit *Cabed. arreſt. 75. par.* 1. quare corpus liberum non eſſe in

6 commercio noſtro, probatur in *§. 1. inſtitut. de inutil. ſtipul*, nec recipere extimationem, apparet ex *l. fin. ff. de his qui eiecer. vel effuder. leg. ex hac, ff. ſi quis pauper. feciſ. dicat. l. liber. homo*, vbi notant *Doctores, ff. de verb. oblig.* & infinitam eſſe libertatis extimationem, ſuadetur in *l. non eſt ſingulis, §. infinita, ff. de regul. iur. Soccin. Iun. conſil.* 534. *num. 57. volum. 3. Surd. de alim. priuil. 38. num.* 2. Vndè deſcendit, quod licet regulariter ſoluens pro alio inuito minime repetat, id tamen fallit, vbi ſolutio fiat pro omni eo, quod tangit perſona libertatem, vel Ciuitatem,

7 nam poteſt ab inuito repetere, vt pulchrè docuit *Bart. in leg. Sticchus, ff. de fundo, & inſtrument. legat.* itaut ſi remiges ab hoſtibus capiantur, & aliquis eo redimerit Fiſcus pretium ei ſoluere tenetur, per *text. in l. mulier quæ in opus, ff. de captiu. & poſtlim. reuerſ. Bologn. in leg. 1. in princip. ff. de acquirend. poſſeſſ. Dom. Reg. Conſtant. in l. vnic. C. de claſſic. lib.* 11.

Et hinc quamuis mandatum re integra morte mandantis expiret, *l. mandatum, C. mandati, Guid. Pap. deciſ.*

8 491. tamen id ceſſat fauore libertatis, quia re integra morte mandantis non expirat, *l. ſi pater in princip.* & ibi *gloſ. in verbo fauore, ff. de manumiſſ. vind. 5. Felyn. in cap. relatum in 1. lim. de offic. deleg. Gabriel qui ſarcinam DD. adduci concluſ. 2. num. 33. de procuratoribus*, & appellatur in cauſa libertatis, ac reclamatur Præſes de *Franch. dec.* 684.

Itaut, quod fauore libertatis, & aduerſus iniquam ſeruitutem, & peſſimam captiuitatem per plura, & multa conceduntur, concedique omninò debent, quæ alias denegantur, & eſſent deneganda, ita quod illius cauſam iura multum contendere ad iuuandam fateatur, *Perez. in leg. Caſtell. lib. 4. tit. 11. pag. 94. conſil. 2. verſ. todos.*

9 Et ideò bona Eccleſiarum Montium pauperum, Confraternitatum, Extauritarum, Hoſpitalium, & ſimilium, alienari prohibita, vigore *Extrauagantis ambitioſæ, de rebus Eccleſ. non alienand.* benè valent alienari pro redemptione captiuorum, quia cauſa redemptionis captiuorum iuſtificat alienationem horum bonorum, vt probat *text. in §. Sanctiſſimus, in Auth. de alien.* & notarunt *Ripa in l. obligatione, num. 54. ff. de pignor. Couarr. variar. reſolut. lib. 2. cap. 16. num. 8. Menoch. de arbitr. iudic. caſu* 172. *num. 16. lib. 2. centur.* 2. probans vendi poſſe vaſa ſacra, per *text. in cap. Auri, 11. qu. 2. Tiraq. de priuil. piæ cauſæ priuil. 103. Marq. de Suſanno in tract. de Iudæis, cap. 6.*

10 *num. 11. par. prima*, pariter affirmans, Eccleſiam teneri redimere captiuos ab infidelibus pro eorum redemptione poſſe vendi vaſa ſacra, *Gennen. in practic ab. Eccleſ. qu.* 394. vt ſimiliter pro tali cauſa poſſe alienari bona fideicommiſſo ſubiecta, diſcutit *Menoch. de præſumpt. lib. 9. præſumpt. 192. num.* 6. & legatum factum pro redemp-

11 tione captiuorum, & ſic pro libertate eſſe fauorabilibus legato pro pia cauſa, dixit *Fulgoſ. in l. Papinianus, §. quarta autem, ff. de inoffic. teſtam. Carocc. dec. 26. num. 12. Dom. Ricc. in praxi fori Eccleſ. reſolut. 414. num. 12. par.* 3. ante eos *Tiraquell. in ſuo tractat. de pia cauſa in præfat. verbo, Item legatum libertatis, verſic. quin etiam*, annuens pariter illud eſſe fauorabilibus ipſa legitima, ex *Caſtrenſ. in dict. §. quarta*, & argumentum de pia cauſa ad libertatem & è contra receptum eſt in iure, *Bart. in leg. proxime, in fin. ff. de his quæ teſtamen. de ſent. Bald. in l. vnica circa fin. de commun. ſeru. manumiſſ. Soccin. Sen. conſ. 116. num. 24. Tuſc. concluſ. 334. litt. P.* quos nouiſſimè commemorat *Sanctarel. var. reſol. qu. 69. num.* 7.

12 Hinc iuſtè deſcendit, quod ſi fortaſſe Remiges in manus hoſtium deueniant, captiuique efficiantur, & deinde ad nos reuertantur, & conſequenter redeant in cauſam ſuam, & ſic ad triremes, illis imputandum eſt tempus captiuitatis, prout ita in puncto tradidit *Domin. Regens Conſtant. in cit. l. vnic. Cod. de claſſic. lib. 11. num.*

num.50.qui pro corroboratione adducit textum in l.omnes,C.de pœn. ibi, Sit ſatis immenſorum cruciatuum ſemel fuiſſe ſupplicia, nec ij qui diuum priuati ſunt aura communis hauſtu,& lucis aſpectu intra breue ſpatium catenarum ponderibus prægrauati, etiam exilij pœnam ſuſtinere iterum compellantur.

Quare legatum pro redemptione captiuorum dici pium, dixit Bald.in auth.ſimiliter,C.ad l.falcid. Menoch. de præſumpt.lib.4.præſumpt.11. num.13. Medic.in opuſcul. num.22.Pellic.in conſuet.Auerſ.c.3.num.386.Amat. deciſ. Rot.March.42.num.13. & probatur in l.ſi quis pro redemptione, in illis verbis piiſſimam adminiſtrationem,Cod.de donat.& in §.ſi vnum ex prædictis, Authent. vt cum de appellat.cogn.& vbique DD. trahunt diſpoſita in libertate ad pias cauſas,vt notarunt in lege proximi, §.fin.ff.de his quæ in teſtament.delent.Bal.in leg.2.§.1.colum.fin.C.de caducitat.tollenda, vbi plus annuit, quod Eccleſia idem eſt,quod ipſa libertas vigore textus in §.vult enim, auth. de non alien.

Adeò, quod legatum libertatis dicitur pium, & ad pias cauſas factum, Bart.in l.ſi cui annum, ff. de ann. leg. Alex.conſil.109.Valaſc.deciſ.67.num.3.Carrocc.deciſ.86. num.9.Theſaur.forenſ.quæſt.37.num.3.in fine, lib.4.quod videtur probari in l.in teſtamento, ff. de fideicomm. libert. l.contra voluntatem, ibi iura pietatis, C.de manumiſſ.teſtament.& in lege ancillam,in fine,C.de fideicommiſ. liber. cùm dicit, impium eſſe differre voluntatem teſtatoris, quæ ad libertatem reſpicit, & plura ſpecialia fauore redemptiones captiuorum tradunt Loazes in §.Diui, num. 143.de legat.1.& Surd.dec.86.num.5.

13 Indè vbi eſſet factum legatum pro redimendis captiuis, & intra annum non fuerit executioni mandatum Tribunal Reuer. Fabricæ S.Petri de Vrbe poterit procedere ad exactionem, & recuperationem: immò illud intra ſemeſtre eſt exequendum per Epiſcopum loci Ordinarium, §.ſi quis autem pro redemptione, in authent. de Eccleſiaſt.Titul.Reg.Rou.in pragm.1.de lega.pijs, num.15.

14 vbi etiam quod tale legatum eſt ſoluendam infra ſex menſes alias debentur vſuræ à die mortis, §.ſi autem heres,eod.Auth.

15 Et ex his quoque concludi poterit reſtitutionem in integrum, ſiue primum, & ſecundum beneficium (vt vocamus in Regno) dari debere in cauſa libertatis.

16 Quæ quidem libertas meritò vocatur theſaurus abſconditu, de quo loquutum fuiſſe Iſa.45. mihi ſuadeo, dum in illa prorupit verba, Dabo tibi theſaurum abſconditum, &c. Et ideò pingitur iſta libertas pulchri aſpectus mulier,cum columba ſupra caput, veſte alba induta, in manu tenens coronam, & in digito manus ſiniſtræ anulum,& in pedibus theſaurum,quod eſt capſa plena auro, & argento,& ſimilibus rebus pretioſis.

Ibi enim ſunt veræ coronæ, vera dominia, vbi ineſt iſta domina Libertas,illa enim Reges creat, non autem corona.

Quare meritò ſemper pro libertate clamandum eſt & ad eius fauorem iudicare debemus, & annuere quod vbi illa ſemel data eſt, ſemper irreuocabilis eſſe debet, etiam ſi eſſet adiecta conditio reſolutiua, vel modus in euentu conditionis, ad textum in lege 1. & 2.C.ſi aduerſ. libert.leg.ſi ex cauſa,§.fin.ff.de ad mend.legat. leg. Imperatores, ff. de manum.teſtam. niſi expreſsè ſit adempta in pœnam,iuxta textum in l.1.vbi Bal.num.18. C.de his quæ pœnæ nom.

17 Immò etiam quoties expreſsè eſt adempta libertas in pœnam in euentum conditionis reſolutiuæ, illa conditio reſolutiua in ſuſpenſiuam reſoluitur, itaut non competat libertas niſi ſequuto adimplemento potius, quam dici poſſit,quod ſemel conceſſa valeat reuocari, Fulgoſ. & Caſtrenſ.in l.1.num.6. C.d.tit. de his quæ pœn. nom.Rot. diuerſ.dec.484.num.10.& ſeq.par.1.

S V M M A R I V M.

1 *Pauper gaudet priuilegio Electionis Fori, & amplia etiam ſi ſit lapſus in paupertatem ſua culpa, num.3.*
2 *Cauſa paupertatis eſt priuilegiata, & pia.*
Pauper admittitur ad proponendas ſuſpiciones, & nullitates abſque depoſito. ibid.
4 *Pauper à cunctis deſpicitur.*
5 *Paupertas eſt graue onus.*
6 *Patrimonium eſt vita hominis.*
7 *Pecunia dicitur ſecundus ſanguis, & fideiuſſor futuræ neceſſitatis.*
8 *Diuitiæ honorem præſtant, & afferunt nobilitatem.*
9 *Paupertas eſt inimica boni, & Nouerca virtutum.*
10 *In matrimonijs habetur ratio diuitijs.*
11 *Illuſtriſſimus, & Excellentiſſimus D.Dux de Alcalà laudatur.*
12 *Numeroſitas familiæ illam non facit potentem, & quid ſi in ea ſit copia diuitiarum, num.13.*

A R G V M E N T V M.

Pauper an electionis, & variationis fori beneficium allegare poſſit.

Q V Æ S T I O XXXIII.

1 Regula eſt communi calculo à DD.recepta, pauperem reponi in miſerabilium perſonarum numero,& vti talem gaudere priuilegio Electionis fori,vt tradiderunt Butr. in c.ſignificantibus, n.22. de offic. deleg.vbi etiam Abb.Felin.& Io.An.Gloſ.Bald.Ang. & reliqui in l. ſine autem,§.ſi duabus,ff.de public.Marſ.ſingul.82. limit.5. Natta conſ.590.num.7.lib.3. Cauenſ.in Ritu M.C.V.290. num.76.Belluga in ſpecul.princ.Rubr.23.num.10.Theſaur. dec.177.in princ.Troyſius in pragmatica curſu dilationum, num.32.Creſcent.dec.16.de priuil.Caſtil.controu.iur. lib.3. cap.25.num.18.Viuius dec.222.num.3. vbi refert hoc ſæpè ſæpius obſeruaſſe in practica in Regia Audientia Apulææ, vbi admiſit varios pauperes ad fori electionem tàm in cauſis ciuilibus, quàm criminalibus ad inſtar viduæ, & pupilli, & dicit quod licet aliquando ab aliquibus Baronibus, & partibus fuerit appellatum in M.C.V.& demum in Sacro Conſilio prætendendo pauperes non habuiſſe fori electionem, tamen ſemper exiſtere remiſſæ cauſæ ad eamdem Audientiam,affirmans pariter ex Benincaſ.quem allegat in tract.de pauper.qu.5. in fine, cau-
2 ſam paupertatis eſſe priuilegiatam, & piam, & ſimul gaudere omnibus priuilegijs, & immunitatibus, quibus piæ cauſæ ipſæ vtuntur, & conſequenter pauperes non ſolum gaudere priuilegijs proprijs,& ſic paupertati à lege conceſſis, de quibus Afflict.in Conſtitut. Regni, Mulieres,in fine,Cauenſ.in Ritu M.C.V.299. num.9. & latius Benincaſ.in ſpeciali tract.de priuileg.paupert.verum etiam fruitur priuilegijs piæ cauſæ datis, & elargitis, quæ copioſè enumerat Tiraquel. in particulari tract. vbi recentiſſimè Illuſtriſſimus Dominus meus Riccius emanauit additiones, inde pauper vti miſerabilis allegans ſuſpicionem non tenetur facere depoſitum, ſeruata forma pragmaticæ, vt deciſum, & practicatum in Sacro Conſilio, dicitur recenter Gizzarel.dec.84. idemque procedit circa propoſitiones nullitatum.

3 Ampla firmatam regulam procedere, & eſſe veram etiam in paupere, qui ſua culpa lapſus eſt in paupertatem,nam quomodocumque, & qualitercumque ſit pauper hoc vti poteſt priuilegio, Io.Andr. & Imola in c.quæ in Eccleſiarum. de conſtit. Aelius in trac.de infirm.cap.36. num.5.par.1.Viu.dec.268. num.8. annuens iuxta hãc opinionem fuiſſe deciſum,& practicatum tàm in Regia Audientia Apulææ,& Magna Curia Vicariæ,quàm in Sacro Regio Conſilio, & Regia Camera Summariæ, Borell. in ſumma deciſ.tit.de iuramento perhorreſcentia,num.21.tom. 1.Barboſ.in remiſſ.ad ordin. Reg. Luſitan. lib.3.tit.5.n.16. qui tamen nu.20. declarat concluſionem ceſſare in paupertate callidè affectata, ex ſcriptis per Plat.in l.2.C.de cenſ.lib.11.& Azened.in l.1.n.44.tit.1.lib.4. non.recop. & ſi regulariter noceat paupertas ex propria culpa, & vitio proueniens,Cou.lib.2.var.c.16.n.7. Menoch.de arbit. Iudic.caſ.96.n.10.Mexia in pragm taxæ pan.concl.1.n.10. cum ſeq.Lar.in l.ſi quis liber.§.idem reſcripſit à n.100.ff.de

liber.agnoſcend.Barboſ.in leg.maritum, *num.*53. *ff.ſolut. matrimon. Azeued. ad nou.recopil. Hiſpan.lib.*1.*tit.*1.*l.*7. *Mattienſ.in l.*15.*gloſ.*3.*tit.*10.*num.*2.

Iuſtè quidem priuilegiatur in hoc pauper, quia ſacræ litteræ æquiparant viduas, pupillos, & pauperes, vt per *Tiraquell.in tract.de pia cauſa*, *in præfat. verſic.item relictum viduis, & habetur Hieremia* 5.ibi, Cauſam viduæ non iudicauerunt, cauſam pupilli non dixerunt, & iudicium pauperum non iudicarentur; vltra quod dum non habet quid offerat, in iudicio non ſolum audiri contemnitur, ſed etiam contra veritatem opprimitur, *cap. pauper.*11.*queſt.*3.*Caballin.milleloqu.*676. *quare Ouidius* non ſine ratione illa recitauit carmina,

Curia pauperibus clauſa eſt dat cenſus honores.
Inde grauis Iudex, indè ſeuerus eques.

4 Er pauper ſæpius à cunctis deſpicitur, & malè auditur *Roland.conſ.*49.*num.*1. *volum.*2. cum in hoc ſæculo maximoperè venerentur temporali potentia, & diuitijs prædicti, cœterique non exiſtimantur, nec reperitur, qui velit cum paupere amicitiam coire, iuxta illud vulgare.

Cum fueris fœlix multos numerabis amicos.
Tempora ſi fuerint Nubila ſolus eris.

Ad quod etiam tendunt carmina *Homeri*.

In pretio pretium nunc eſt dat cenſus honores.
Cenſus Amicitias pauper vbique iacet.

Et confert illud traditum à *Fuſc.in ſuo tract.de viſit.cap.*32.*num.*2.*lib.*1.nempè.

Nummus honoratur, ſine nummis nullus amatur,
Nummus vbi loquitur Tullius ipſe tacet.
Quiſquis habet nummos ſecura nauiget aura,
Fortunamque ſuam temperet arbitrio.

5 Ita quod vt experientia docet paupertas eſt graue onus, iuxta illud Catonis,

Infantem nudum cum te Natura creauit
Paupertatis onus patienter ferre memento.

6 Vnde è contra patrimonium eſſe alteram vitam hominum, dixit *gloſ.penult.in l.Aduocati.C.de aduoc.diuerſ. Iudic.Tiraquell.in leg.ſi vnquam*, *in verbo*, *Facultatum*, *num.*1.*in fine, C.de reuoc.donat.Gig.conſ.*32. *num.*36. imò pecuniam dici hominis ſubſtantiam, tradiderunt *Calius lib.*4. *Antiquar.lection.cap.*2.*Baez. in tract.de inope debitore, cap.*2.*num.*31.*Roiz.deciſ.Rot.Luſitan.*3. *a numer.*315. *commun.opin. diuerſ. in verbo pecunia*, *pag.*390.*lib.*1. vbi etiam habetur, quod Iudices facilè corrumpit, & quod quemadmodum Amor omnia vincit, id facilius poſſit pecunia, iuxta illud *Virgilij*

Non Amor amplius hic, ſed ego ipſa pecunia vincam,

Et *Cic.in ſua oratione in Verrem*, annuit illum peſſimum virum ſolitum fuiſſe dicere, Nihil tàm Sanctum, quod non violari; Nihil tàm munitum, quod non expugnari pecunia poſſit, quod tamen gentiliter intelligo, cui concinit illud *Ouidij*,

Munera crede mihi placant, hominesque Deosque
Placatur donis Iuppiter ipſe datis.

Ideòque *Philippus Macedon.* Magni Alexandri Genitor dicebat omnia expugnari Caſtella, in quibus onuſtus auro Aſellus poſſet aſcendere, diuitiarum ſiquidem cupido, & amor multorum animos, adeò vehementer ſecum trahit, vt pro illorum tutela homines nullum præter vi ſtant laborem, nihilque intentatum relinquant, etiam ſi pro illarum conſeruatione oporteret ſe periculo mortis exponere, *Arag.*2.2.*qu.*11.*art.*3.*Staeic. pract. ind.cap.*24.*num.*22.

7 Et pecunia dicitur etiam ſecundus ſanguinis. *Gerar. ſing.*73.*num.*5. *Menoch. de arbitr. Iudic. caſ.*110. *num.*6. *Mattienſ. in dialog. relat. par.*3.*cap.*30.*num.*3. diciturque optimus fideiuſſor futuræ neceſſitatis. *Neuiz. in ſylua nupt.lib.*1.*num.*96. Itaut homines paupertate vileſcant. *Simanch.Cathol.Inſtit.cap.*45.*num.*29. *Tiraquell.de nobilit.cap.*25.*vnde Iuuenal.*in illos prorupit verſus.

Nihil habet infelix paupertas durius in ſe
Quam apud ridiculos homines facitur.

8 Prout è contra diuitiæ honorem præſtant, diuiteſque cœteris præferuntur. *Caſſan. in cathal. gloriæ mundi conſil.*27.*par.*11.nobilitatemque præſtant, *Selua de benef.qu.*7.*num.*6.*par.*3. nec mirum cum ſatis ſit nobilis, qui eſt diues, vt per *Felyn.in cap.ſuper eo, il ſecondo, num.*5.*de teſtib.Simanc.de primog.c.*27.*circ.fin.lib.*1.*Baez. de inope debitore cap.*6.*num.*45.

9 Quæ diuitiæ longè abſunt à perſonis benemeritis, vt apud *Ouid.*

Fortuna immeritos auget honoribus.
Fortuna innocuos cladibus afficit.

Vndè *Homer.*Paupertatem inimicam boni, virtutumque nouercam eſſe clamitat. Illaque optima hominum ingenia, vel in totum extinguit, aut vehementer deprimit, iuxta pulchrum illud *Alciati* emblema.

Dextera tenet lapidem, manus altera ſuſtinet, vt me pluma leuat.
Sic graue mergit onus ingenio, poteram ſuperas volitare per arces.
Me niſi paupertas indiuidua deprimeret.

Et vt retulit *Sanazar.*

Et genus, & virtus, niſi cum re vilior alga eſt.

Et *Horatio* teſte ſapientia abſque diuitijs vbique eſt vilipenſa, iuxta illud eiuſdem.

Ipſe licet venias Muſis comitatus Homeri,
Si nihil attuleris ibis Homere foras.

Et iuxta *Homeri* dictum.

Et genus, & virtutem Regina pecunia donat.

Inde *Ouidius* hodie ingenium, ſcientiaque ſine diuitijs nihil fieri teſtatur in illis

Ingenium quondam fuerat pretioſius auro
At nunc Barbaria eſt grandis habere nihil.

10 Hinc quotidie videmus, quod in matrimonijs, imò in ſingulis, quæ tractantur negotijs protinus ad cenſum fit quæſtio, vt ſcripſerunt *Lancell. Gall. in conſuet. Alex. Gloſ.viginti, queſt.*8.*num.*129.*Caſſan.in cathal.glor.Mundi conſid.*54.*par.*12.*Tiraqu.in d.l.ſi vnquam, in verbo Facultatum, C.de reuoc.don. & in tract.de Nobil.cap.*3. *Lud. dec.Peruſ.*66.*num.*16.

Quod verò hiſce noſtris temporibus, ſic miſerrimis dolendum eſt, iam exuriunt docti, contemniturq; ſcientia, omnia pretio comparantur, iuxta illud.

Aurum omnes victa iam pietate colunt
Auro pulſa fides auro venalia iura
Aurum lex ſequitur, mox ſine lege pudor.

11 Et ſi hodie in hoc noſtro Regno id ceſſet durante Imperio Illuſtriſſimi, & Excellentiſſimi Dom. Ducis de Alcala Proregis Vigilantiſſimi, qui à ſuis Excellentiſſimis Anteceſſoribus (prout decet) non degenerans cunctos litteris præditos, (cum & ipſe inter alias innumeras virtutes, illis quoque copioſiſſime ſit ornatus) varijs honoribus decorare recordatur, vtinam tale imperio non eſſet finis, quia ſinguli ſtudio vacarent, nullus pigritiæ incumberet, Regnum vbertate floreſceret, & vagabundis, maliſque hominibus vacuum.

12 Quare ex ſupradictis meritò infertur quod licet regulariter numeroſitas familiæ illam non efficiat potentem, vt dixit *Rota in vna Lucana Iuris patronatus* 5. *Martij* 1621. *coram Illuſtriſſimo Domino meo Coccino Decano*, quæ eſt regiſtrata poſt *tractat. Viuian. de iure patronat. in deciſ.*31.*fol.mihi* 62.*num.*8. *eadem Rota in Lucana iurispatronatus* 2. *Decembris* 1619. *coram Reu. D. Dunozetto*, regiſtrata in eadem *tractat. dec.*27.*num.*7.*fol.*51.

13 Tamen vbi in illa adeſt copia diuitiarum, vtique tunc dicitur potens, itaut ſi habeat Iuspatronatus eius probatio facienda eſt cum illis ſolemnitatibus; quæ requiruntur in probatione iuris patronatus potentiorum, virtute *Concilij Tridentini ſeſſ.*22.*capit.*9. *de reformat. ita D. Ricc. in tractat. de nouiſſima probat. iuris patronatus reſolut.*147.*num.*4. tantò fortius, quia diuitiæ abſolutè de per ſe arguunt, & in effectu faciunt & pariunt potentiam, idem in *eod.tractat.reſolut.*100.*ſub num.*2.

SVMMARIVM.

1 *Pauper quis dicatur arbitrio Iudicis, quando reponitur, & ex quibus Iudex arbitretur de paupertate, num.*29. 19. 11. & 12.

3 No-

3 *Nobilis maioribus indiget diuitijs quam ruſticus, cum maiores habeat expenſas.*
4 *Alimenta taxantur iuxta qualitatem perſonarum.*
5 *Mater ruſtica tenetur lactare filium.*
6 *Nobilis non tenetur vilia exercere, nec mercaturam exercere debet, num.8.*
7 *Pater quando teneatur alimentare filium, etiam quod ille ſibi victus quærere poſſit.*
13 *Declaratur Gloſ. in l. cum de lege, ff. de probat.*
14 *Pauper quiſque præſumitur, ſed allegans paupertatem illam probare debet, num.15. vbi plures illationes fiunt.*
16 *Paupertas quos teſtibus probetur, & num.17.*
Et an id fiat cum partis citatione, num.18.

ARGVMENTVM.

Pauper quis dicatur, & Paupertas quomodo probetur, ad finem de quo ſupra.

QVÆSTIO XXXIV.

CVm in antecedenti fuerit firmatum, pauperi competere fori electionis beneficium, ideò opportunum viſum eſt hic diſcutere quiſnam pauper nuncupetur, & qualiter paupertas de iure veniat probanda.

Et omiſſis varijs DD. ſententijs firmo regulam communi calculo receptam. quod in caſibus, in quibus à
iure quis non fuit reputatus pauper omninò arbitrio
1 Iudicis relinquendum eſt quisnam propriè pauper dicatur, *Gloſ. in Authent. præterea, in verbo locuples, C. vnde vir. & vxor. Alexand. in l. ſi conſtante num.13.* & ibi pariter *Iaſ. num.44. & Crot. num.14. teſtans de magis communi, ff. ſolut. matrimon. Barbat. in cap. ſedis num. 78. de reſcript. Socc. conſil.30. Couarr. variar. reſolut. cap. 6. num.8. lib.2. Annotat. ad Statut. Parmæ tit. de Ration. reddent. miſer. perſon. folio* 64. latè *Menoch. de Arbitr. Iudic. caſ.65. num.2. Viuius in ſyma commun. opin. concluſio. 61. Vrſill. ad Afflict. dec. 179. Surd. de aliment. titul. 9. quæſt.35. Giurba dec. 118. num. 5.* plenè *Mangil. qui coram DD. adducit in tract. de imputat. & detract. legitim. quæſt.138. Menoch. dec. Rot. Bonon.21. num.3. Card. Caualer. dec. Rot.120.*

2 Qui quidem Iudex attenta *Bartoli* theorica, quam
reponit in citata *l. ſi conſtante*, ex duobus potiſſimum
maximè arbitrari de paupertate debet, ſcilicet ex qualitate perſonarum, & factorum; perſonarum nam ruſticus, & vilis reputabitur diues cum paucioribus facultatibus, quam nobilis, ex *l. Nepos proculos, ff. de verb. ſignificat. & l. cum condemnat. ff. de regul. iur. gloſ. in l. ſed ſi ſuſceperis, ff. de Iudic. Angel. in l. ſi verò, §. qui pro rei qualitate, ff. qui ſatiſd. cogant. Dec. conſil.163. colum.4. Tira-*
3 *quell. in tractat. de nobilit. cap.20. num.150.* nobilis enim
maioribus indiget diuitijs, quam ruſticus, ſeu vilis, cum & illi maiorem exitum habeant in expenſis, quia aluntur delicatis cibis, & non cæpis, & caſeo ad inſtar ruſticorum, *gloſ. in l. ſeruus vrbanus, ff. de leg.3.* quam nouiſſimè commemorat *Buccaron. in different. Iudic. cauſ. ciuil. & crim. cap.100. ſub num.26.* & ante eum *Menoch. de præſumpt. lib.4. præſumpt.197. num.16.* vbi alia adducit, necnon incedunt æqueſter, & non pedeſter prout ruſtici, *Gloſ. in l.1. §. idem Labeo, ff. mandat.*

Et ſecundùm *Petr. de Bellapert. Cyn. & Bald. in Auth. Adhæc, C. de vſur.* ruſtici non ſolent vinum, ſed aquam bibere, ſequitur *Tiraquell. in tractat. de nobilit. dict. cap. 20. num.140. Cabed. dec. Luſitan.73. ſub num.14. part.2.* quod eſt notandum pro taxatione expenſarum ratione itineris faciendi, quoties ruſticus adducitur in teſtem, vel in ſimilibus, cum ſecundum perſonarum qualitate alimenta ſint præſtanda, *Verall. dec.21. par.1.* & iuxta decentiam ſtatus, vide *Azor. Inſt. moral. lib.2. cap.12. par.2. Surd. de aliment. tit.4. quæſt.18.24.25.28. & 29. Molfeſ. in commen. ad conſuet. Neap. p.5. tit. de aliment. qu.1. num.12. & quæſt.6.* inde eſſe habendam rationem nobilitatis in præſtatione alimentorum patronis egenis, firmauit *D. Ricc. in praxi reſolut.387. par.3.* alimenta ſiquidem patrono debetur ſecundùm qualitatem, *Tiraquel. de nobil. cap. 20. num.143. Barboſ. in l. maritum num.5. ff. ſolut. matrim.*
Et ruſtica ſeu vilis, tenetur lactare filium, tamquam
5 mater, *l. penult. C. de patr. poteſt. Surd. de alim. tit.1. quæſt. 14. Valaſc. dec.92.* quod ſecus eſt in nobili, *Bald. in l. alimenta, C. de neg. geſt. Azo. in ſumma, C. de patria poteſtat. in fin.* latè *Surd. in tract. de alimens. tit.7. quæſt.13. column. 1. Paleot. in tract. de not. & ſpur. cap.48. Paſchal. de patria poteſt. cap.3. à num.48. cum ſeq. par.2.* Et nobilis non tene-
6 tur vilia exercere, *Crot. in alleg. l. ſi conſtante, column.4.* vnde deſcendit, quod licet pater non teneatur alimenta
7 præſtare filio ſibi victum quærere valenti, *l. ſi quis à liberis, §. ſed ſi filius, ff. de lib. agn. Bart. in l.1. C. de mendic. valid. lib.11.* id tamen ceſſat, vbi pater eſſet nobilis, nam non poterit dicere filio, vade ad lignonizandum, colendum agrum, vel ad aliam artem exercendam, cum dedecus ſit filio ſimilia agere, *Panorm. in cap.2. col. de conuerſ. in fid. Lup. in rep. cap. per veſtras, §.23. num.6. de donat. inter vir. & vxor. Couarru. de ſponſ. cap.8. §.6. num.9. part.*
8 2. videmus inquam nobili non conuenire mercaturam exercere, *l. nobiliores*, vbi *Bald. C. de commerc. & mercat. Mynſing. obſeruat. 54. centur. 6.* de quo vide *Annam in conſil.34. lib.1. & Paſchal. in tract. de patria poteſt. cap.2. à num.44. par.4.* vnde rationabiliter euenit, quod Epiſcopus habens aliquid erogare inter pauperes, poterit in nobilem erogare, qui dato quod non ſit mendicans, tamen ſecundum conditionem ſuæ nobilitatis commodè viuere non poteſt, iuxta conditionem ſuæ nobilitatis, nam neceſſe eſt vt bona, quæ poſſidentur conueniant qualitati, & conditioni perſonæ, nam alias etiam multa poſſidens dicitur pauper, & quod ei legatur, cenſetur ad pias cauſas relictum, *Menoch. de præſumpt. lib.4. præſumpt. 115. numer. 8. Gratian. lib. 4. diſcept. forenſ. capit. 605. num.* 30. Idemque eſſet ſi quis haberet plures filias ad maritandum, ita punctualiter in vtroque caſu, *Bald. in l. ſi quis ad declinandum, col.2. per text.* ibi *C. de Epiſcop. & Cleric. Crot. in alleg. l. ſi conſtante, num. 15. ff. ſolut. matrimon. Tiraquel. de nobilit. cap.20. numer.148.* quos referendo ſequitur *Perez. in ordinar. l. Caſtel. lib. 3. tit.1. pag.460. col.2. & pag.463. col.1. in fine.* vbi loquitur de puella nobili, quæ non poteſt ſecundum eius conditionem nubi, & *D. Ricc. in dec. Cur. Archiep.190. ſub num. 14. part.4. pag.248. col. 1. in fine*, qui duo affirmarunt
9 item, quod alio modo ex qualitate perſonæ Iudex de paupertate arbitrari debet, vt ſi degat in hoſpitali, quia tunc dicitur ea maxima laborare paupertate, ex *Bald. in cit. l. ſi quis ad declinandam*, vel ſi vadit oſtiatim mendicando, iuxta ea quæ notarunt *Canoniſtæ in c. Odoardus, de ſolut. Bald. in auth. ſed nouo iure, num.2. C. de act. & oblig. Alex. in d. l. ſi conſtante*, quæ nouiſſimè ſequitur *Buccar. in differ. inter Iud. ciuil. & crim. cap.100. num.26.*

10 Ex qualitate verò factorum Iudex arbitrabitur quem pauperem, videlicet ſi oneri iniuncto inſeruire non valet, ſed pro alimentis neceſſe habet ſibi victum quærere, *l. paupertas, iuncta gloſ. ff. de excuſ. tut.* & ita deciſum refert *D. Ricc. d. dec.190. par.4. in fin.* & vide *Afflict. dec. 179. & Cæſar. de Graſſ. dec.1. de ſucceſſ. ab inteſtat.* affirmantes illum dici pauperem, qui non habet vnde ſuccurrat illi cauſæ, & effectui, cuius reſpectu appellatur pauper, & inops.

11 Præterea diſcernitur ex eo, quia fortaſſe ſuis bonis ceſſit, vt docuere *DD. in Authent. hoc ſi debitor, C. de pignor. Innoc. in d. cap. Odoardus, de ſolut. Alex. in d. l. ſi conſtante, num.13. Aret. in §. item ſi quis in fraudem, col.1. Inſtit. de act. Buccar. de differen. inter Iud. ciuil. & crim. d. cap.100. num.26.* vbi idem dicit ſi probetur diſcalciatum incedere, vel bona fuiſſe confiſcata, ex *Seraph. dec.33. par.1.* & alijs modis de quibus *Benincaſ. in tractat. de paupertate, qu.6.*

12 Similiter paupertas probari poteſt per diſcuſſionem nuntiorum, ſiue baiulorum, vel iuratorum referentium tot eſſe in bonis, & tot eſſe in debitis, ſic etiam per librum æſtimi, & appretij, iuxta *Gloſ. doctrinam in l. cum de le-*

Digitized by Google

lege.ff.de prob.quam communi calculo eſſe approbatam teſtatur Alciat.de præſumpt.reg.3.præſumpt.20.& ita tutantur Iaſ.in §.item ſi quis in fraudem,inſtit.numer.70.de Act.Curt.Sen.conſil.27.col.2.num.17. vbi dicit de communi Afflict.deciſ.377.num.2. D.Ricc. deciſ.190.circa finem,vbi etiam dicit eſſe notandam,Gloſſ.in § hinc nobis, in verbo ſubſtantiam,auth.de hered.& falcid. firmantem, quod teſtis carent tot bonis, quantum cauſa valet ſuper qua deponit non cenſetur idoneus, & conſequentur eius fidem ob paupertatem diminui, vt ibi quoque ſcribit Bar.ſequuntur Ang.conſil.13.numer.3.lib.3. Marſ.in l.1.§.ad quæſtionem,num.16.ff.de q. Soc.reg.289. limit.3. Rom. in ſæpius citata l.ſi conſtante,in princ.Couar.variar. reſol.cap.6.n.8.lib.2.vbi plures alios ſupradictam Gloſam magnificare annuit.

Et quamvis falſam eſſe illius opinionem aſſeuerauerint Iaſ.in l.1.ff.qui ſatiſd.cog.& alibi Dec. conſil. 163. col. 4. itavt magis communem opinionem aduerſus illam eſſe meminerit Crot.ſæpius memor, l. ſi conſtante,lect.1. num.19.& lect.2. num.25.

13 Tamen Perez.in l. Caſtell. lib.3. d.tit.1.pag.461.col.2. dicit aduertendum pro concordia,nam Gloſa illa eſt vera ſi benè iotelligatur, quia loquitur quoties iocauſa concurrunt teſtes pauperes cum alijs diuitibus, in tali caſu maior fides eſt adhibenda diuitibus, quam pauperibus, nam tunc aliqualiter paupertas debilitat fidem ipſorum teſtium,ex gl.in l.3.in princip.ff.de teſtibus,Aretin.conſil.13.num.16. qui in ſimili caſu intelligit dictam l.3.ff.de teſtibus; At quando concurrerent ſolum teſtes pauperes, eo caſu credendum eſt teſti pauperi, ſi eſſet perſona honeſta.& legalis.hocque arbitrabitur Iudex,& cum hoc diſtinctionis ſędere ſumendum eſſe ſenſum,alleg.Gloſæ ait ex Crot.in cit. l. ſi conſtante, lect.2.nu.54.& Fabian.de Pep.in repet.auth.præterea,num.79. & ſeq. Cod. vnde vir. & vxor. de qua materia, vt vnum allegando omnes allegare videar eſt legendus Farinacc. in ſuo tractat.de teſtibus,titul.de oppoſition.contra perſonas teſt.q.51.

14 Quibus ſic diſcuſſis aduertendum eſt, quod licet pauper quiſque præſumatur niſi probetur contrarium, l. ſi verò,§.qui pro rei,vbi,gloſ. Bar. Caſtren.& Ang.ff.qui ſatiſdar.cog. latè Benincaſ.in ſuo tractat. de pauper. quæſt.3. abundè Maſcar.de prob.concluſ.525. Cened. qui alios refert collect.27.ad ius canon.nu.13.part.1.receoter Maur. Aret.in tract.de fideiuſſor.cap.1.num.3. ſect.3. cum illa ſit naturalis, & qualitas diuitiarum repugnans naturæ, & adueotitia,iuxta tradita per Ludou.deciſ.Peruſ.33.nu.20. & ideò non creditur niſi probetur,nam diuitias aſſerens in aliquo loco præſupponit mutationem, de eo quòd naturaliter euenit,cum quiſque nudus naſcatur, & mutatio non præſumatur, niſi probetur, l.3. ff. de prob. latè Maſcard.de probat. concluſ.1078. quod eo fortius haberet locum,ſi quis niteretur ex aliqua lege, diſpoſitione, pragmatica, ſiue ſtatuto, vt ſe fundaret in diuitijs, nam tali caſu à fortiori paupertas præſumeretur,quouſque de diuitijs conſtaret,nec poſset ſequi legitima condemnatio,niſi perfectè qualitas diuitiarum requiſita à ſtatuto, & diſpoſitione probata fuiſset cum talis qualitas expreſsa principaliter dicatur cauſa actionis, vt plenè poſt antiquiores firmauit Bertazz.conſ.crim.244.n.3.

15 Nihilominus eam allegans in iudicio tenetur probare,vt per Gloſ.& DD.in cit.leg.ſi verò, §.qui pro reo,Innocent.& alij in cap.ſuper his,de Accuſat.Lancellott.Gall.ſuper conſuet.Alex.gloſ.ſolidos, quæſt.6. num.83. paupertas enim, vel diuitiæ, vbi ſunt intentionis agentis obligatur eas agens illas probare, & ſic fundans ſe in paupertate, vel diuitijs obnoxius eſt ipſas verificare, Gloſ. in cap. in præſentia,in verſ.quæro de probat.Florian.in l. ei incumbit, ff.de probat.col.2.Franch.in cap.ſemel malus, circa med.de reg.in 6.Albert.Caſtrenſ.& Socc.in l.ſi creditores,ff.de priuil.cred.Dec.conſ.120.ſub n.3.Affl.& Vrſil.deciſ.377.Alciat.de præſumpt.reg.2.præſumpt.17.ſub nu.4. vbi teſtatur de communi,& indubitata opinione Benincaſ.in tract.de paupert. quæſt.6.num.2.

Vnde petens admitti ad beneficium c. Odoardus, non auditur niſi probet paupertatem,propter quam dictum beneficium conceditur,Canaler.deciſ.Rot.Rom.514. vbi ſic iudicatum teſtatur.

Et hunc intendéns ſe facere admitti tanquam pauperem ad legatum ſactum egenis, & pauperibus, vel vti patronus pauper prætendens alimenta à Beneficiato, cogitur, ſe talem probare; imò ſummam ægeſtatem probare debet, Rota in vna Regienſ. Prioratus 1. Iulij 1596. coram R.P.D. Pena, vt in deciſ. diuerſ. 594. part. 4.D.Ricc.in praxi reſol.279. part.3.Barboſ.in collect.DD. in capit.nobis, numer.1.de iur.patron.licet ex Bertazz.conſil.crimin.249. ſupradicta ceſſent, quoties quis adduceret paupertatem excipiendo, vt exempli gratia, ſi quis ageret contra Antonium, tanquam, aduerſus diuitem, & ille exciperet de paupertate, nam ſatis, paupertas dicetur ex quo excipiendo deducitur comitantes legis præſumptione.

16 Quæ quidem paupertas ſufficienter probatur per duos teſtes, vt conſuluit Alex.conſil.37.vol.7.& ita iudicauit Rot.Rom. ad effectum, vt reſeruentur expenſæ in fine litis, vt patet in deciſ.271.quam ſanè deciſionem de plano, & abſque ſcrupulo procedere exiſtimarem, vbicumque paupertas probaretur per teſtes veriſimiliter deponentes, tanquam de ea informatos, vnde tunc ipſi duos teſtes ſuper præſenti re inſtructi recipiendi, & admittendi eſſent, & ſic hoc caſu paupertas tutè, & euidenter probaretur per vicinos, Ang. in § hinc nobis col. 1. Auth.de hered.& falcid.Alex.in l.1.volum.9. ſi cert. petat. qui poſſent deponere illum habere niſi talia bona, quod ſi plus haberet ipſi ſcirent, vt per Roman.conſil. 295.num.9.Couarr.lib.2.variar.reſol. cap.6. num.8. plenè Gratian.lib.4.diſcept.forenſ.cap.660. quem in hac materia paupertatis, vide lib.5. cap.907.

17 Sed quotieſcumque paupertas eſſet neceſſe, quod probaretur per teſtes de viſu,tunc ſunt qui affirmarunt, poſſe illam facilè per famam verificari, & probari, vt apud gl.in l.2. C.quando fiſc. vel priuat.Bald.in Authent. quod locum, C.de collat.licet Nicol.de Neap. contrarium affirmet in l.paupertas ff.de excuſ.tut.

Vndè Bart. in millies alleg.l.ſi conſtante, tutius ſuper hoc procedendo quæſt.2. conſtantes affirmat, quod vbicumque ageretur de modico præiudicio, tali caſu paupertas benè probatur per famam publicam, at ſecus ſi de magno præiudicio agatur, quia tunc à Iudicis arbitrio deſcendere deberet, vt ibi etiam teſtantur de communi, Alex. Imol.& Iaſ. Dec conſil.120. num.3. part. in §.ſed propter paupertatem. Inſtit.de excuſ.tutor. recenter Buccaron.in differen.inter Iudic.& Ciuil.& Crim.iu. capit. 100.ſub num.27.

18 Vltra quæ tandem velim ſcias, quod licet pauper teneatur probare paupertatem, id poterit agere ſummariè abſque partis citatione, Couarr.pract.quæſt.cap.6. nu. 36.Mexia in pragm.taxæ pan.concluſ.in 44.Cened.in Collect.ad ius Can.collect.27.num.13.lib.11.Barboſ.in remiſſ. DD.ad ord.Reg.Luſit.lib.3.tit.5. num.9.

S V M M A R I V M.

1 Amore captus dicitur miſerabilis perſona.
2 Amor vocatur Furor, & priuat à deliberatione, num. 4.
3 Vitia in Amore regnantia, Author enumerat.
5 Oſculans mulierem nimio amore ductus,non punitur pęna pragmatica Regni,de Oſculantibus Mulieres.

A R G V M E N T V M.

Amore captus num Electionis, & Variationis Fori priuilegio vti poſſit.

Q V Æ S T I O XXXV.

1 REgula ſit affirmatiua, ſiquidem ex cæcatum amore reputari inter miſerabiles perſonas, maximè

ximè miſerabilem non eſt qui negare valeat, vnde tamquam talis habet priuilegium electionis fori, vt in terminis proprijs recenter ſcribit *D. Ricc. in collect. dec. collectan. 2117. par. 6.* vbi hunc noſtrum locum allegat in prima impreſſione Neapolitana.

2 Quæ ſanè regula eo fundamento iuuatur, nam Amor vocatur furor, & Amore captus dicitur furioſus, illique aſſimilatur, *cap. cum in iuuentute, de præſcriptio. §. illud, Auth. quib. mod. effic. legitim. Tiraqu. de pen. tempor. cauſ. 4. Boer. dec. 23. num. 75. & 76. Neuizant. in ſylua Nupt. lib. 1. num. 109. Tuſc. concluſ. 327. num. 2. litt. A. Iude D. Hieron.* de hoc affectu loquens contra Iouinianum, ſcribit, quod Amor formæ rationis obliuio eſt, & inſaniæ proximus fedum, maximæque conueniens animo ſopiti vitium, turbat conſilia, altos & generoſos ſpiritus frangit, à magnis cogitationibus ad humillimas trahit quærulos iracundos temeratias durè imperioſas, ſimiliter blandus omnibus inutiles facit.

Et *Plato lib. 3. de re publica*, illa protulit verba, Voluptate venerea nulla vehementior, nulla furioſior, & *Cicer. lib. 4. Tuſcul. quæſt.* ait maximè admouendum eſſe, quantum ſit furoris amoris, & omnibus perturbationibus nulla vehementior, & *Virgilius lib. 4. Æneidos*, illa cantauit carmina.

Ardet amans Dido, taxitque per oſſa furorem.

Et *Ouid. in Epiſt. Helena ad Paridem*, alia recitauit ſimilia nempè.

Quia licet & poſſumi luctor celare furorem.

Vnde *Palutus in Montellaria ſcripſit*, quod vbi Amor aduenit in cor hominis, & is vſque impreſſus permanauit, & cor permaneſcit ſimul Res, Fidem Famam, virtutem, Decuſque deſerunt homo ſit modo nequior.

3 Imò ſecundum *Terent. in Eunuch.* in Amore hæc omnia iniunt vitia iniuriæ ſuſpiciones, inimicitiæ induciæ bellum pax rurſum incerta hæc ſi tu poſtules ratione certa facere, nihilum agas, quam ſi des operam, vt cum ratione inſanias.

4 Taliter quod amor priuat à deliberatione, *Palat. Rub. in repet. rubr. de donat. inter vir. & vxor. §. 28. num. 6. Oter.* qui pluta huius farinæ cumulat, *quæſt. 30. par. 3. Dom. Ricc. dec. Cur. Archiepiſcopor. 155. par. 3.* vbi deciſum re-

5 fert, clericum nimio amore ductum ad oſculandam mulierem non incurrere pœnam ordinariam, ex *Gramm. conſ. 48. Menoch. de arbitr. Iudic. lib. 2. caſu 287. num. 7. in fine, Peguer. dec. 7. num. 8. Farinac. in pract. crim. tit. de delict. carn. quæſt. 132. num. 170. Gurba recenter conſ. crimin. 47. num. 16.* quod notandum eſt ad intellectum, & ornatum *Pragm. Regni 1. ſub rubr. de Oſculantibus mulieres*, circa quam ad hunc effectum multa allegaui, quæ per extenſum ſub meo nomine impreſſit Illuſtriſs. *D. Ricc. in collect. deciſ. collectant. 2076. par. 7.* & Amorem excuſare in crimine raptus, dixit *Burſ. conſ. 445. num. 13. Farin. in pract. crim. d. q. 98. num. 87.* annuens id procedere quoad excuſationem famoſi libelli, *Clar. in pract. crimin. §. fin. qu. 60. num. 7.*

Hinc ſi quis amoris furore perturpatus, videlicet offenſione aut zelotipia, vel diſperatione, aut nimio deſiderio aliqua dixerit, vel fecerit hæreticalia defendi, quandoque poterit, & excuſari ne hæreticus eſſe credatur, vt per *Albert. in rubr. C. de maleſic. circa finem*, qui ſic in Romana Rota deciſum teſtatur *Symanch. Cathol. Inſtit. tit. 17. num. 44.* latè, & perbellè *D. Ricc.* virtute, & doctrina nulli comparandus in ſua *praxi fori eccleſ. reſol. 642. par. 1.* vbi *num. 11.* annuit ex *D. Auguſt. lib. 10. de Ciuitate Dei*, quem ſequitur *D. Thom. 2. 2. quæſt. 96.* inuocantem Dęmonia ad amorem mulierum prouocandum non dici hæreticum, ſed potius ſuperſtitioſum; amoris enim vis magna eſt, & plura, atque plura operatur, itaut infamis, & turpis perſona non reputetur mulier, quæ nimio amore ducta, amanti ſui copiam facit, & ob id à teſtatore inſtitui poſſe fratribus, vel ſororibus præteritis, ad *leg. fratres, C. de inoffic. teſtam.* ita *Faber in §. furior, Inſtitut. de inoffic. teſtam. Maſcard. de probat. concl. 1063. num. 7. Carocc. deciſ. cap. 24. num. 1. Farinac. in pract. crim. d. quæſt. 98. num. 86.*

Præterea pro corroboratione validè confert, nam videmus amantem æquiparari ebrio, *Gloſ. in §. fin. Inſtit. de ſucceſſ. ſublat.* & ibi *DD. Simoncell. in tract. de decret. in præfat. num. 75.* vbi ex multis firmat requiri decretum Iudicis in contractu illius, qui eſt amore captus.

Et tandem, nam ęquiperatur prodigo, qui enim amat, neque finem, neque modum in expenſis habet, & bona ſua dilapidando profudit, itaut *Viuius in addit. ad deciſ. 521. num. 34.* concludit, quod ſicuti furioſis, & prodigis datur curator *l. 1. C. de cur. furioſ. §. furioſi, Inſtit. de curat.* Ita pariter capto amore cupidineo, & laſciuo, quod annis non longè elapſis audiui fuiſſe practicatum per Magnam Curiam Vicariæ in perſonam cuiuſdam Equitis Neapolitani, quem ex cauſa nominare prætermitto.

Prout in ſimili huiuſmodi perſonis amore captis non denegandum eſſe primum, & ſecundum beneficium in eorum cauſis ex ſupradictis apertè patet, & ſæpius in diſcurſu habito cum eloquentiſſimis Viris communi voto concluſum fuit.

Quare Amoris furore correptum, ſi fractis exilij finibus ad locum, à quo exulatus fuerat reus venerit Amoris gratia excuſandum eſſe, tutò quidem firmari poterit, de quo nouiſſime *Gurba conſil. crimin. 47.* vbi plura in hac materia adducit, & tandem deciſum refert per M. R. C. quod exulatus exuler à Regno pro reſiduo temporis quod tunc ſupererat ad complendum exilium.

SVMMARIVM.

1 *Damnatus ad carceres habet fori electionem, & amplia vt num. 9.*

2 *Carcer dicitur peſſima manſio, appellatur ſquallor, & cruciatus corporis, & de iure canonico loco mortis ſuccedit, num. 5.*

3 *Appellari ſemper poteſt à præcepto de capiendo aliquem carceratum.*

6 *Diuturna carceratio prohibetur.*

7 *Tempus carceris ex computatur in tempore exilij, & minuit pęnam, & quando ſuccedat loco pęna, ibid.*

9 *Liberatio carceratorum dicitur pia.*

10 *Carcer dicitur omnis locus, ex quo quis liberè diſcedere non valet, & num. 11. 12. & 14.*

13 *Nobilis domi retentus dicitur carceratus, & poteſt petere alimenta ab eius creditore, num. 15.*

16 *Extenſio fit in fauorabilibus, licet lex taxatiuè loquatur.*

17 *Æquiperatorum eadem eſt diſpoſitio, & quando id non ſit verum, ibid.*

18 *Grauatus in vno debet in alio releuari.*

19 *Doctoratus eſt dignitas, & trahit nobilitatem.*

20 *Chirurgus dicitur nobilis quoad pęnas.*

21 *Viuens nobiliter, tanquam nobilis tractatur.*

ARGVMENTVM.

Damnatus ad carceres, num Electionis, & variationis Fori priuilegio gaudet.

QVÆSTIO XXXVI.

1 REgula ſit affirmatiua, quod huiuſmodi damnatus ad carceres habeat fori Electionem, & Variationem, vt docuit *Bartol. in tractat. de carceribus, in fine*, iuxta cuius theoricam ſcripſere *Menoch. de arbitr. Iudic. lib. 2. caſu 66. in addit. Foller. in Conſtitut. Regni, Lege præſenti, num. 12. de iuſtit. & iure, Perez, in l. Caſtell. lib. 3. tit. 1. verſ. Item carcerati, Cardin. Tuſc. concluſ. 273. num. 2. lit. M*, vbi quod ſunt miſerabiles perſonæ, ſequitur *Annotat. ad Statut. Parm. in tit. de ratione reddenda ſummarie miſerabilibus perſonis verſic. carcerati quoque allegat text. in l. ſi quis ad declinandum, C. de Epiſc. & cler.* & ibi *DD. Roias ſingul. 49. num. 9. Maſtril. de Magiſtrat. lib. 3. c. 4. num. 4.* addo *Maſcard. de prob. concluſ. 1065. &*

Rodo-

Digitized by Google

Roderic. quæſtio. regul.tom.1.quæſt.65.art.3. quos recenter
allegat *Tamburrin. in tract.de iure Abbat. diſp.15. quæſt.*
7.num.12.tom.1.
Quæ ſanè regula iuſtificari poteſt, vt talis habeatur
inter miſerabiles perſonas, cum carcer dicatur mala,
2 imò peſſima manſio, atque pœnalis, ſpecieſque ſerui-
tutis, *Gl. in l. ſi hominem apud ſe, in verſ. extenſum, ff.*
depoſit.& probatur in *l.item apud labeonem, §. quæſtionis.*
ff. de iniur. Aretin. conſ.192. num.3. vol. Neuizant. conſ.
52. num. 9. Eugen. conſil.76.num.159. Card.Tuſc. concl.
79.lit.C.Rolan.conſil.57.num.40.volum.3. appellaturque
ſquallor, *l.2.C. de cuſtod. reor. Mantua conſil.266.num.6.*
& dicitur cruciatus corporis, *Natta conſ.316. Magon.*
deciſ. Lucenſ. fin.num.13. Guazzin. de defenſ. reor.c.4. de-
fenſ. 5. aliaque incommoda afferre carcer, *Præſes de*
Franc.dec.317. num.7. Caualcan. in tract. de brachio Re-
gio p.2.n.93. ipſaque carceratio grauamen continuum,
infert *cap. ſuper eo,il ſecondo no:ab. ſecondo,extra de appel.*
& ob id appellandi tempus, nec tranſire dicitur, vt ibi
ſcribit *Franc. num.4.Baiard ad Clar. in pract. crim.q.46.*
n.5.Guid. Pap. deciſ.236. Gomez. var.reſol.p.3. delit.c.10.
n.10. Card.Tuſc.concl.90.lit.C.num.5. vnde ſi præcepto
3 de capiendo aliquem carceratum non ſit appellatum in-
fra decem dies poteſt continuè, & quotidiè appellari,
Bal.in l.2.n.7.C. de Epiſc. Aud. refert, & ſequitur *Iaſ.in*
l. ita demum, num.5.C. de procurat.& ſic carceris iuſtitia
ſemper excipi poteſt, *Seraph. in tract. de priuil.iuramẽti.*
4 *priuil.132.num.9. Farinac. in pract. crim.q.34.num. 180.*
Marius Antonin. var. reſol.lib.3.c.29.num.20. maior in-
quam pœna reputatur ſtare in carcere, quam laborare
in agro, vel in quolibet alio publico opere, *Franc. in ca-*
pit. quamuis, verſicul. in gloſſ. ſecunda, extra de pen.in 6.
5 Vndè meritò de iure canonico carcer ſucceſſit loco
mortis, cùm & illa ſit maior pœna, quæ infligi poſſit,
cap. penul. & fin. de hæret. Creſcent. deciſ.9.num.4. de
probat. cum per illam non minus atrox inferatur iniu-
ria, quam mortis, *Eugen. conſil. 76.num.161.* & ideò
carcer de ipſo iure canonico datur in pœnitentia, *cap.*
nouimus de ſentent. excommunic. cap.pen. de hæret. c. qua-
muis, de pen. in 6. per quam rationem nouiſſimè, pro-
bat *Marta de ſucceſſ. par.3.quæſt.14.art.2.num.21.tom.1.*
clericis damnatis ad carcerem non impediri teſtamenti
factionem.
Er hinc videmus diuturnam carcerationem prohi-
6 beri, cum aut carceratus meretur pœnam, & debet
puniri, vel nõ eſt liberandus, *l. fin. C. de cuſtod. reor. An-*
char. conſ.253. Cardin.Tuſc.d.concl.79.num.8. non enim
carcerandus eſt quis, nec inquirendus ſi puniendus non
eſt, *Bar. in leg. ſi quis, §. ſi matri, C.vt nem. priuat.Curt.*
in l. vbi C. de tranſact. Clar.pract. crim.§. homicidium,
verſ. alia quoque, Antonin. var. reſol. lib.3.c.32. & ideò
7 maxima ſuadente ratione tempus carceris poſt ſenten-
tiam computatur in tempore exilij, *l. omnes, C. de pen.*
Præſes de Franch. deciſ.317. vbi deciſum in S. C. refert
Cabal.reſol.crim.caſ.142.Viuius deciſ.201. vt teſtatur ita
deciſum pluries in Audientijs Barij, & Apuleæ, *D.*
Ricc. dec.Cur. Archiep.45.p.2. vbi quando id locum ha-
beat doctè declarat, prout in damnatis ad triremes ad
remigandum, firmat *Villadieg.for. indic. lib.2. tom.5.lib.*
9.n.9. Regens Rouit. in prag.1.n.5. de releg. Giurba conſ.
crim.30. in fine. Muta ſuper prag. Siciliæ 34.
8 Quare rationabiliter carcerarorum liberatio maxi-
mè pia cauſa, dicitur *l. ſi quis pro redemptione, verſ. piiſ-*
ſima, C. de donat. Bal. in l.illud, C.de ſacroſ. eccleſ. & ibi
Caſtrenſ.num.3.Tiraq. de leg. connub. gl.8. in fine à num.
288. Rot. Rom. diuerſ. deciſ. 63. num.5.p.2. ex hoc con-
cludens, poſſe filium exhæredari niſi liberauerit partem
a carceribus, item ſi ex captiuitate illum non redemiſ-
ſet, *gloſ. in cap. quinta vallis, in verbo exhæredaret, propè*
finem, verſ. patrem, de iureiurando, cum qua tranſeunt
ibi *Doctores Benedict. in c. Raynutius, verſ. prætereain*
verbo, & vxorem nomine Adelaſiam, n.268. de teſtam.
ita ut inuitis filijs poſſint vendi pro redimendo patre ca-
ptiuo, *§. ſi quis, de prædictis, auth. cum de appellatione*
cognoſcitur, Muta ſuper conſuet. Panormit.c.56.num.24.
& alij recentiores paſſim.
Indè ego in varijs caſibus (tempore quo Regia of-
ficia exercui) ſemper in ſententia proferenda habui
rationem longinquitati carceris, iuxta theoricam *Cyn.*
& Odoffr. in l.omnes, C.de pen. Plat. in l.ſi quis, C. de com-
ment.lib.11.Farinac.in pract.crim.q.100. à num.85 The-
ſaur.deciſ.76.n.2. Muta deciſ. 80. n.9. & propterea mul-
toties in delictis parui momenti carcerem debere ce-
dere in pœnam decreui, prout, Magna Curia Vicariæ
in hac Ciuitate Neapolis facere ſolet, ex *Burſat. conſil.*
445.Magon.deciſ.Lucenſ.50.nu.108.Caball.in reſol.crim.
caſ.142. Viu.deciſ.504.nu.25. Capiblanc. poſt hęc ſcript.
habitus *ſuper pragm.19.cap.94.num.6.tom.2.*
Amplia firmatam concluſionem eſſe veram, ſiue ſit
9 condemnatus ad carceres puplicas formaliter, ſiue ad
alium locum, etiam quod ſit domus propria, pro car-
10 cere aſſignata, nam adhuc ſuppoſita regula habebit lo-
cum, eo quia carcer dicitur omnis locus à quo pro vel-
11 le aliquis exire prohibetur, *Gl.in l.qui neque, in verbo cu-*
ſtoditur, ff.de verb.ſign. Angel.de malefic. in verbo, qui Iu-
dex num.19. Boer.deciſ.215.num.15. Caualc. deciſion.14.
p.5. Azened.in l.11,num.13.tit.6.lib.3.recopilat. Cabal.re-
ſol.crim.caſ.8.num.14. annuens *caſ.212.* quod ſi quis do-
mi retineatur carcer tamen domus illa reputatur, ſe-
quuntur *Rim.Iun.conſil.738.Gam.deciſ.318. Card.Tuſc.*
concl.87.n.3.litt.C.D.Ricc.deciſ.Cur.Archiep.226.part.2.
immò arreſtatus de non recedendo datis fideiuſſoribus
12 cenſetur carceratus, *Guid.Pap.253.& deciſ.563.Maſul.*
ad Capyc. deciſ.154. numer. 3. recenter *Giurba* poſt hæc
ſcripta habitus *conſil.crimin.34.* vbi exactè diſcutit ſi re-
tentus domi pro carcere ſub fideiuſſione ſe indè non
exiturum, ſi exijt, & breui ſpontè reuertatur an propter
ſui temeritatem fideiuſſionis pœna plectendus ſit ob Iu-
dicis contemptum, vel potius excuſandus, de quo vi-
dendi ſunt pariter *Vulpell.conſ.139. Gennen.in praxi Ar-*
chiep.cap.34.Farinac.in pract.crim.quæſt.30.numer.77.&
ſeq.& Maſtrill.deciſ.259.
Ex cuius ampliationis viribus in quadam facti con-
tingentia de anno 1622. prætendi, domi recenti ob de-
bitum ad inſtantiam ſui crediroris, potuiſſe petere ali-
menta, ac ſi carceratus fuiſſet ſub clauè, quam ſanè
opinionem per hac formalia verba ſuſtinui videlicet.
Quæritur, vt Num Nobili pauperi carcerato, & poſi-
to in domo pro debito ciuili ſint adminiſtranda ali-
menta per eius creditorem, ſicut tenetur præſtare car-
cerato in vinculis publicis, Et caſus occurrit inter Ma-
gnific. Mauritium Solibonam Doctoratum in Chiru-
gia, & Io.Nicolaum Marirtam creditorem, qui præten-
dit non eſſe obligatum adminiſtrare alimenta ipſo
Mauritio, dùm ad inſtantiam ſuam non retinebatur in
carceribus puplicis, ſed in ſua propria domo, quam ſoli-
tus erat habitare per præteritum.
Sed ego, qui partes huius Magn. Mauritij debitoris
ſuſtineo, prætendo omninò eſſe ſubminiſtranda dicta
alimenta, non obſtante, quod in domo ſua detineretur,
quia nobilis in domo detentus carceratus eſt, tanquam
ſi eſſet verè, & realirer in carcere publico, ad textum
ſingularem in *l.qui neque, §.ſolutum, ff.de verborum ſigni-*
ficat. Palat.in rubr.de donat.inter vir.& vxor. ex num.14.
& carcer dicitur domus in qua quis retinetur, *Giurba*
conſil. crimin.34. numero 1. & ſic qui de carcere ducitur
in cameram cum cuſtodibus verè carceratus appellatur
aſſeuerat, *Marſil. in conſil.126. numero 47. & ſatetur*
Surd. in ſuo tractat. de aliment.titul.9. quæſtion.27. nume-
ro 19. vbi hanc firmat opinionem, & eodem modo,
qui eſt poſitus in domo, ſeu alio loco ſub cuſtodia car-
14 ceratus dicitur, *Calcar.de Hæretic.cap.10. num.3. Guid.*
Pap.ſing.849.numero 3. nam qui nequit ire quo vult car-
ceratus dicitur, *l.in eadem, §. in vinculis, ff. ex quibus*
cauſ. maior. Bouadil. in polit. lib. 3. capit. 5. numero 10.
Franch.March.deciſ.377.ante eos Dec.conſil.218. num.5.
Vnde ſtante ſtatuto quos quis carcerari debeat pro de-
bito, ſi aliquis nobilis veniat carcerandus, vtique iuxta
ſtatutum factum fuiſſe dicitur, ſi ei aſſignatus ſit locus
puta palatium, vel Ciuitas, vt per *Angel. in l. qui in*
carcerem, ff.eo quod met. cauſ. Tiraquell.de nobilitat. ca-
pitul.20. num.29. Palat.in rubric. de donat. inter vir. &
vxor.§.9.nu.13. Gerard. de Petraſancta ſing.30. Cotta in
memor.in verbo, Carceres, Monteleon.in praxi 3.p.5.p.q.2.
num.13.

*n.*13. conferunt plena manu, tradita *in q. for.*138.*lib.*1.
vbi omnino eſt videre, ne bis idem repetamus, in tan-
tum quod in materia Ritus M.C.V. quo cauetur vt de-
bitor citatus ſuper tenore inſtrumenti non audiatur niſi
in vinculis, vel facto depoſito, Nobilis carceratus di-
citur, ſi ei aſſignetur tota Ciuitas pro carcere, vt ibi
doctè notat *Bartholom. de Capua,* quamuis in praxi non
ſeruetur.

Quare, ſtante pro vero, quod Nobilis carceratus in
domo, ſit verè carceratus, tanquam ſi eſſet in publicis
15 carceribus, conſtanter tenendum eſt, quod creditor
tenetur illi alimenta ſubminiſtrare eodem modo, quo
carcerato in vinculis publicis,& ſi recuſet præſtationem
benè poterit Iudex illum relaxare, prout ita reperio iu-
dicatum per Senatum Luſitaniæ apud *Phœbum in deciſ.*3.
*tom.*1. qui in terminis noſtris loquitur, licet poſt hæc
ſcripta habuerim.

Et licet per Aduocatum Mangifici Io. Nicolai credi-
toris opponeretur præfatam *Glo.* à qua omnes hanc
concluſionem ſumpſerunt, dico *de gloſ. in cu.l.fin. C. de*
erogat. milit. annon. eſſe nimis exorbitantem a iure, &
ideò non potuiſſe extendi ad illos qui in publicis carce-
ribus detinentur, ad textum *in capit. quæ a iure. de reg.*
iur. in 6.

Ego tamen replicando reſpondeo, quod licet illius
Glo. opinio, & doctrina eſſet exorbitans a iure. Tamen,
cum in vtroque caſu daretur ſimilis ratio, & alimento-
rum materia ſit pia, & fauorabilis *Lomela* vbi commu-
niter DD. *ff. de alim. leg. latè Gig. de penſ. quæſt.*51. *& ple-*
*ne Surd. de alim. priuil.*1. *Viſcont. in concl. iur. in verſic. pia*
*cauſa, Barboſ. de poteſt. Epiſcop. alleg.*82.*num.*18. *part.*3.
ex rationis identitate poterat extendi de vno carcerato
ad alium, & erit vera comprehenſio, ad textum in *l. il-*
lud, cum gloſſ. in verbo alia, C. de ſacroſ. Eccleſ. Barboſ.
*in l. ſi conſtante, in princip. num.*97.*ff. ſolut. matrimon.* ex-
16 tenſio enim in materia fauorabili,benè fit, licet lex ta-
xatiuè loquatur, ſi adſit paritas rationis, *Glo. in l. illicò,*
in verbo, aliam cauſam, C. de ſacroſ. Eccleſ. Roman. in
*Auth. ſimiliter, ſub num.*16.*C. ad l. falc. Rip. in l. ſi con-*
*ſtante, num.*86.*ff. ſolut. matrim. & diximus in tract. de*
*priuil. miſerab. perſon. priuil.*36. vbi meritò firmauimus
extenſionem fieri in fauorem miſerabilium perſonarum,
licet lex taxatiuè loquatur.

Vltra quod dum vt ſupra dicebam carceratus domi,
& in carceribus publicis æquiparentur in iure, quia
quoad nobiles nullus alius carcer inuenitur quam do-
mus ſua, iuxta ſententiam *Tiraq. de nobilit. cap.*20.*num.*
30.*& ſeq. qui allegat textum in l.*1. *ff. de cuſtod. reor.* Ideò
tanquam caſus æquiparari lex licet exorbitans extendi-
tur de vno ad alium, ita *gloſ. in l. quod vero, ff. de leg. &*
in l. ſi quis ſeruo, C. de part. Couarr. in capit. Raynaldus,
*§.*3.*n.*6.*de teſtam. Felician. de cenſib. lib.*3. *cap.*2.*n.*7.*Ga-*
*mar. de l. extenſione, n.*133. *Gom. in l.*4. *Taur. n.*7.*Bar-*
*boſ. in d.l. ſi conſtante, n.*98. *vbi n.*100. firmat legem exor-
bitantem extendi ad caſum, qui ſub verbis latè ſumptis
comprehendi poteſt, *l. filiam habeo, ff. ad maced.* & idem
17 eſt etiam in lege pœnali, *Gama de ſacrament. præſtand.*
*quæſt.*1.*num.*7. quia æquiparatorum eadem eſt diſpoſi-
tio, *l.*1.*ff. de l.*1.*Gloſ. in c. ſi poſtquam, §. fin. de elect. in*
6. *Menoch. de arbitr. Iud. caſ.*88.*n.*8. *Anton. var. reſol.*25.
*n.*18. *plene Tuſc. concluſ.*308.*lit.E.* & ab æquiparatis va-
lidum eſt argumentum, *Menoch. conſ.*32.*n.*17. *Gratian.*
*diſcept. forenſ.*298.*num.*70. quod tamen procedit in caſu
æquiparato, *l. Sticchus, ff. de manumiſſ. teſtam. Gurd. de*
*alim. tit.*6.*quæſt.*1.*n.*9.*& in conſ.*393.*n.*36. *Molin. de rit.*
*nup. lib.*5.*q.*46.*num.*26. quando ſcilicet eſt ſimilitudo in
eo, in quo ſit æquiparatio, *Surd. deciſ.*119.*num.*16.*&*
21. *Seraphin. in deciſ.*288.*n.*5. *lib.*1. licet non habeas lo-
cum in correctorijs, *Pereira de poteſtat. eligendi, capit.*7,
*num.*5. *Menoch. in deciſ. Lucenſ.*49.*num.*13. nec ſumitur
vbi militat ratio diuerſitatis, *Surd. conſil.*50. *n.*25. quia
à diuerſis minimè fit illatio, *l. fin. in fin. & ibi Bart. ff. de*
calumniat. l. Papinianus exulis vbi etiam Bar. ff. de minor. l.
naturalem, §. nihilominus, ff. de acquir. poſſeſ. Antonin. con-
*cordantes adducit lib.*1. *var. reſol.*106.*n.*42. nam diuerſa
ratio reformat actum *l. interpoſitas, C. de tranſact.* & con-
ſequentia non fit à remotis, *l. non hoc. Cod. vnde cognat.*

Nec minus obſtare affirmo, id quod præſupponit
pars, ſcilicet, quod dum Magnif. Mauritius non eſt nobi-
lis, ſed Chirurgus, debet in vinculis reponi, adhoc vt ipſe
teneretur alimenta præſtare, & ſic quod dum ipſe gra-
uabatur in vno ſcilicet, quia non videbat debitorem
ſuum in vinculis publicis debebat ſaltem releuari in iſto,
ne teneretur ei alimenta ſubminiſtrare, ex vulgata regu-
8 la, quod grauatus in vno debet in alio releuari, *l. cum*
quis, ff. de iur. iur. l. iure ſuccurſum, ff. de iur. dot. l. ſecundum
naturam, ff. de reg. iur.

9 Reſpondeo inquam Doctoratum eſſe dignitatem,
*Bart. in l.*1. *per illum tex. in verb. Theophilum virum Cla-*
riſs. C. de nouo codice faciend. Alex. in l. centenario, num.
13. *verſic. & quod Doct. ff. de vulg. & pupill. Azeued. in l.*2.
*tit.*18. *lib.*8. *Recopil. num.*108. *Ann. alleg.*122. *nu.*3. *Franc.*
*dec.*164. *num.*3. ita quod Doctor debet Dominus appel-
lari, *authent. habita, prope fin.* cum ibi *not. per gloſ. in verb.*
coram Dom. C. ne filius pro patre Luc. de Penn. in l. mulieres,
*col.*2. *verſ. quinimo, C. de dignit. lib.*12. & per doctoratum
nobilitas acquiritur, *l.*2. *§. fin. ff. de excuſ. tut. gloſ. in l. pro-*
*uidendum, C. de poſtul. Bart. in l. Iudices C. de dignit. lib.*12.
imò attenta *Cyn. ſententia in l. prouidendum, num.*2. *C. de*
poſtul. magis commendandus eſt, qui nobilitatem prop-
ter meritum ſcientiæ acquirit, quam ex nobili genere
ortus ſequuntur *Alex. in conſil.*94. *num.*2. *vol.*1. *& Vin. in*
*ſua Silua commun. opin. concluſ.*197. *num.*31. Tantaque eſt
Doctorum eminentia, quod poſſunt propria authorita-
te ingredi conſiſtorium Principis, & Cameras quomo-
documque Officialium quantumuis maiorum vſque ad
eorum ſecreta, qui tenentur eos honorare, & inuitare
ad ſedendum, alias caderent in pœnam, ad textum *in*
l. fin. C. de offic. diuerſ. Iudic. per quam ita firmat *Card. in*
*clem.*2. *de magiſtr. Luc. de Pen. in l. ſacris, C. de proxim. ſac.*
*ſcrin. lib.*10. Vndè propter eorum magnificentiam mul-
tas habent prærogatiuas, de quibus latè apud *Leunoder*
in ſpecial. tract. de priuil. Doctor. & præſertim, quod pro
debito carcerari non poſſunt, vt refert *Gomeſ. in §.*1.
*num.*65. *Inſtitut. de act.* plenè *Couarruu. in lib.*2. *variar. re-*
*ſolut. cap.*1. *num.*4. *& ſeq. Laderch. conſil.*30. plenè *Farin.*
*in tit. de carceratis, quæſt.*27. *à num.*77. *cum ſequ. Paſcal.*
*qui alia colligit de patria poteſtate part.*2. *capit.*5. *à nume-*
ro 68.

20 Quæ quidem dignitas, & nobilitas benè conſideratur
in perſonam Chirurgorum Doctoratorum in Chirur-
gia, ex latè traditis per noſtrum Præſidem de *Franc. in*
*deciſ.*562. vbi meritò refert deciſum per Sacrum Conſi-
lium tales Doctoratos in Chirurgia aſſequi dignitatem,
itaut in genere pœnæ iudicentur nobiles, quia Chirurgia
eſt pars Medicinæ, & Chirurgici appellantur Medici,
qui pariter habent dignitatem, & ſunt nobiles, ad tradi-
ta per *Tiraqu. plenè in tract. de Nobilit. cap.*31. *num.*41. *&*
*num.*522. *Boer. dec.*22. *num.*11.

Vltra quod probabat, quod licet ipſe Mauritius fuiſ-
ſet plebeius à natiuitate, tamen poſtea ſemper vixit no-
biliter vſque ad iſtud tempus. & ideò tamquam nobilis
debebat reputari, ad tradita per *Phœbum in deciſ. limit.*
21 14. *tom.*1. vbi ille, qui fuit plebeus à natiuitate, & po-
ſtea vixit nobiliter ſit exceptus à ſolutione tributi, con-
ferunt latè tradita per *Annam in conſ.*34. *lib.*1. vbi quod
hoc nobilium priuilegium circa pœnas infligendas, ex-
tenditur etiam ad populares honeſtos, vt dixerunt pa-
riter *Bartol. in l. capitalium, §. ſerui, ff. de pœnis, Felin.*
*in cap. cum quidam, colum.*3. *de iur. iur.* quos refert *Lopez*
*in rubr. de donat. inter vir. & vxor. §.*9. *num.*19. quod in-
concuſsè in Regno ſeruatur, & ita eſt in viri obſeruan-
tia, ita quod illum, qui fuit plebeius à natiuitare, & po-
ſtea vixit nobiliter eſſe tractandum vti nobilem, & ideò
eſſe exemptum à ſolutione tributi, deciſum dicit *Phœb.*
*deciſ.*4.

Quare per Magnif. Iudicem fuit interpoſitum decre-
tum, quod alimenta ſubminiſtrentur ipſi Doctori Chy-
rurgo, alias quod licentietur.

S V M M A R I V M.

1 *Damnatorum ad Triremes maxima eſt miſeria.*
2 *Damnati ad triremes amiſerunt Ciuitatem, & libertatẽ, & mortuo æquiparantur.*
3 *Fiſcus ex perſona damnatorum ad triremes, an aliquid acquirere poſſit.*
4 *Damnatus ad triremes an ſit inſucceſſibilis.*

A R G V M E N T V M.

Damnatus ad Triremes, num electionis, & variationis fori beneficio gaudeat.

Q V Æ S T I O XXXVII.

REgula eſt pro affirmatiua parte conſtituenda, vt valeat frui huiuſmodi priuilegio Electionis Fori, cum damnatorum ad triremes infinita ſit propè mo-
1 dum miſeria, nam inſtar iumentorum omni requie, & refrigerio carent, & ad continuos, grauiſſimosque labores verberibus adiunguntur, & interim paſcuntur pane anguſtæ, & tribulationis aqua, ac tandem adhuc viuentes quamdam quaſi gehennam non apud inferos, ſed apud ſuperos patiuntur, vt dicit Eminentiſs. Cardin. *Bellarm. in ſuo tract. de gemit. Columb. lib. 2. cap. 8. verſ. reſtat miſeria pag.* 233. refert & ſequitur *Caſtill. deciſ. Rot. Sicil. 37. in addit. lib. 1.*
2 Et cùm eorum libertate ſint priuati, Ciuitatemque amiſerint, vt iuribus probat *Trentacinq. reſolut. 1. ſub num. 7. tit. de morte natur.* miſerabiles appellari debent, vnde illos mortuis æquiparari, annuit *Maſtrill. dec. 167. num. 2.* firmans per hoc Fiſcum ex eorum perſona nihil
3 acquirere, ſed id, quod ipſi capere non poſſunt acquiritur alijs, quod illud fuiſſent habituri, ex *l. 1. vbi DD. ff. de hæred. inſtitut. Clar. in §. teſtamentum, quæſt. 22. Farinac. in pract. crimin. quæſt. 102. num. 160. Peregr. de iur. Fiſci, lib. 3. tit. 4.* qui tamen id dicunt verum in condemnato ad remigandum in perpetuum, non autem ad tempus, ſequitur *Maſtrill. d. deciſ. 167. num. 12.* quo in loco tractat ar-
4 ticulum ſi condemnatur perpetuò ad remigandum ſuper Triremibus ſit inſucceſſibilis, de quo pariter vltra alios, vide *Caſtill. citat. dec. 37.* vbi diſcutit ſi poſſit facere teſtamentum, & contractus inter viuos, & nos alias diximus *in tract. de priuilegijs incertorum, & male ablatorum, priuil. 33.* & recenter tractat *Marta, de ſucceſſ. part. 3. quæſt. 14. artic. 3. tom. 1.* vbi etiam quod pœna damnati ad Triremes quoad effectum æquiparatur morti naturali.

S V M M A R I V M.

1 *Relegatus, & deportatus miſerabilis dicitur.*
2 *Condemnatus ad relegandum, ſi fuerit poſt condemnationem in carceribus detentus, id tempus erit in relegatione computandum.*

A R G V M E N T V M.

Relegatus, vel Deportatus inſulam, fori electione, & variatione, An vti poſſit.

Q V Æ S T I O XXXVIII.

1 REgula ſit affirmatiua, quòd relegatus, & in Inſulam deportatus gaudere debeat beneficio Electionis Fori, cum & illi a numero miſerabilium perſonarum non ſint excluſi, ſatis quidem miſerabiles nuncupari poſſunt, dum à loco aſſignato recedere non valent, ita quod eorum libertate (quæ in hac mundi machina ſingulis rebus pretioſior eſt, *l. libertas, ff. de reg. iuris*) orbati videntur.

Malè enim quis viuere dicitur, dum abſque libertate viuit, & inde meritò videmus, quod ſi quis poſt relegationis condemnationem detentus fuerit in carceribus id tempus in relegatione erit excomputandum, *Burſ. conſ. 445. num. 19. Tiraq. in tractat. de pœn. temper. cauſ. 41. Praſ. de Franch. deciſ. 317.* quos recenter commemorando proſequitur *Giurb. in conſil. crim. 30. in fin.* iuxta quam ſententiam ego tanquam Iudex Regius Ciuitatis Amalphiæ practicaui in cauſa Ioan. Baptiſtæ de Ambruoſo Caſalis Puicrolæ eiuſdem diſtrictus Actuario Camardella.

S V M M A R I V M.

1 *Dæmoniacus reputatur miſerabilis perſona.*
2 *Dæmoniaci non poſſunt ordinari, & quid ſi tale morbus ſuperuenerit, num ad alios ordines aſcendere valeant, num. 3.*
4 *Dæmoniacus delinquens an puniatur.*

A R G V M E N T V M.

Dęmoniacus Num electionis, & variationis fori beneficio iuuetur.

Q V Æ S T I O XXXIX.

1 REgula ſit affirmatiua, vt huiuſmodi oppreſſus à Dęmone gaudeat Electionis, & Variationis Fori Beneficio, cum ſatis in miſerabilitate ſtare videatur, dum opprimitur quotidiè ab illa peſſima beſtia humanæ prolis antiquo hoſte; æquitas enim ſuadet, vt decoretur priuilegio, ſicut & pœnis, tormentiſque abundat.

Vltra quod taliter obſeſſus à Dęmone inter infirmos reponitur, itaut morbo laborare cenſeatur, & corpore vitiatus nominetur, & ideò videmus quod tales dęmoniaci nequeunt ad clericatus gradum aſcendere, *cap. maritum, & cap. communiter, & ibi gloſ. 1. cap. clerici 33. diſtinct. Aluar. Pelag. de plant. Eccl. lib. 1. cap. 48. lit-*
3 *ter. F. Henriq. in ſumma lib. 14. cap. 8. num. 8. lit. A.* Imò qui poſt promotionem ſunt à dęmonibus obſeſſi, tandiù erint ab eorum officijs ordine, & loco ſuſpenſi, quouſq; per vnius anni ſpatium per diſcretionem Epiſcopi inueniantur ab huiuſmodi calamitate liberati, & alieni *Gloſ. in d. cap. communiter Maiol. de irregul. lib. 2. cap. 15. n. 3. Tolet. in ſumma lib. 6. cap. 59. num. 3. & 5. Sayr. de cenſur. lib. 6. cap. 8. num. 12.* licet non deſint, qui fuerint in opinione nũquam fas eſſe illis miniſtrare etiam poſtquam à dęmonum obſeſſione fuerunt liberati, vt per *Nauar. in manual. cap. 27. n. 203. Borgas in tract. de irreg. tit. de corpore vitiatis, num. 16. Campanil. diuerſ. iur. canon. rubr. 11. cap. 17. num. 189.*

Et ſecundum *Bellet. diſquiſit. clerical. tit. de diſcipl. cleric. §. 7. num. 41.* in ordinibus minoribus conſtituti à dęmone vexati nunquam aſcendere debent ad maiores ordines, ex *Glo. in c. clerici 33. diſtinct.* Verùm id ab Ordinariorum arbitrio dependere debere mihi ſuadeo verius, qui quidem iuxta factorum qualitatem prudenter ſe gerere debent.

Et à dęmonibus obſeſſos eſſe ineligibiles paſſiuè ad prælaturam colligitur, ex *cap. maritum, & in cap. Clerici 33. distinct.* & apertius probatur in *cap. vſque adeò, eadem diſtinct.* vbi redditur ratio, Nam ſi in tali munere poſitis aliquid propriæ infirmitatis occurrat, quis fidelium de ſua ſalute confidat, vbi miniſtros ipſos curationis humanæ tanta perſpexerit calamitate vexari.

Sed modo crimen commiſſum per obſeſſum à Dęmone, ita ſit tribuendum Dęmoni obſidenti, vt nullum

de eo

de eo crimine ſumendum ſit ab obſeſſo, declarat *Griuel. deciſ. Senatus Dolan.* 33. vbi facti ſeriem enarrat, & de iſtorum Dęmonum poteſtate verba facit, ex cuius dictis ego ſum in opinione non poſſe puniri taliter obſeſſum, cum in dubio præſumatur feciſſe impulſu dęmonis, & tempore quo non erar in ſe, quod ſecus puto, quoties aliter ex circumſtantijs, & coniecturis appareret, itavt maximè Iudicis arbitrium verſari debere ſum voti, provt & ita, dum in facto meum requireretur conſilium in hanc deueni ſententiam.

S V M M A R I V M.

1 *Decoctus habet fori electionis priuilegium, ſed declar.a, vt numero 4.*
2 *Pęnæ plures contra decoctos ſunt ſtatuta.*
3 *Decoctus excluditur à ceſſione bonorum.*

A R G V M E N T V M.

Decoctus An & quando electionis, & variationis fori priuilegio potiatur.

Q V Æ S T I O XL.

1 REgula firmatur pro affirmatiua parte, quod decoctus ſcilicet habeat beneficium electionis fori, vt in terminis notauit *D. Reg. Tapia in Conſtu. Regni, Statuimus*, quem refert, & ſequitur *Capiblanc. in pragmat.* 8. *num.* 3. *de Baron.*

Cuius ſanæ concluſionis ratio aſſignari poteſt, cum ſatis in miſerabilitate conſtitutus videatur decoctus, dum iactum habuit in ſuis bonis, quæ quidem bona ſunt ſecundus ſanguis, imò primus appellari debent, cum abſque illis maximè hodiernis temporibus viuere quiſque nequeat, vt latius in hoc eodem opere tractauimus hac eadem *ſection.* loquendo de paupere, *quæſt.* 33.

2 Licet contra huiuſmodi decoctus tanquam infames plures pœnas eſſe ſtatutas referat *Boer. deciſ.* 215. *num.* 5. *& ſeq.* qui in *deciſ.* 349. *ante num.* 11. fuit in opinione ta-
3 les eſſe excluſos à beneficio ceſſionis bonorum quorum, ſequuntur *Brun. in tract. de ceſſ. bonor. in* 5. *q.* 4. *part. princip. per tot. & Maxil. in Conſuet. Bart. in tit. de ceſſ. bonor. n.* 34. *Stracc. de mercat. tit. de decoct. p.* 3. *num.* 8. *& ſeq. Farin. de delict. & pęn. q.* 26. *n.* 26.

4 Declara tamen ſuppoſitam concluſionem eſſe veram, dummodò decoctio non ſit affectata, provt quandoque, imò vt plurimum agere ſolent mercatores, & negotiatores (pace bonorum velim ſit dictum) qui fraudandi cauſa creditores decoctionem fingunt, & deindè concordantur cum illis ſoluendo de magna quantitate minimam, iuxta illud quod vulgò circumfertur *dall'vna all'acino*, huiuſmodi enim tanquam fraudolenti ab omni iuris, & hominis beneficio excludendi ſunt, vel indigni, alias decoctio eis loco mercaturæ deſeruiret, quia non ſolum bona: verum etiam, & iuris beneficio lucri facerent, appellari inquam poſſunt huiuſmodi latrones famoſi, ex dictis per *Seſſ. deciſion. Rot. Aragon.* 102. & ideò puniendi iuxta caſum in Hiſpania deciſum, de quo meminit *Gizzarel. deciſ.* 80. *in nouiſſim. edit. lib.* 2.

S V M M A R I V M.

1 *Ebrioſus connumeratur inter perſonas miſerabiles, & ad ordines non aſcenditur, num.* 4.
2 *Delictum ab ebrio commiſſum regulariter non punitur.*
3 *Ebriorum nulla ratione, & nullus conſenſus.*
4 *Ebrius ex fideiuſſione non tenetur, & an faciat teſtamentum, ibidem.*
6 *Religioſus ſolitus inebriari non poteſt eligi Superior, & ita conſuluit Author.*

A R G V M E N T V M.

Ebrioſus, ſiue ſolitus inebriari, Num Beneficium electionis, & variationis fori prętendere poſſit.

Q V Æ S T I O XLI.

REgula ſit affirmatiua, cùm inter miſerabiles perſonas ebrioſus connumerari debeat, & conſequen-
1 ter tanquam talis valet fori electionis priuilegio vti, ad inſtar gaudet reſtitutionis in integrum beneficio, vt per *Maurit. in tractat. de reſtitut. in integr. cap.* 393. quem commemorat *Sfort. Odd. in ſimil. tract. quæſt.* 11. *part.* 1. priuatus ſiquidem cenſetur iudicio, dùm quis eſt inebriatus, vbi enim eſt ebrietas, ibi furor eſt, *cap. venter* 35. *diſtinction.*

2 Indè videmus, quod omne delictum quantumvis graue, & atrox durante ebrietate commiſſum extraordinaria pœna punitur, & ſic mitius, *cap. ſanè*, & ibi *gloſſ.* 15. *quæſt.* 1. *cap. inebriauerunt, eod. cauſ. & quæſt. l. omne delictum §. per vinum, ff. de re milit.* pleniſſimè *Tiraq. in ſuo tract. de pęnis temperand. caſu* 6. *Menoch. de arbitr. Iudic. lib.* 2. *caſ.* 326. *Farin. latiſſimè in practic. crim. in tit. de pen. temp. q.* 93. vbi ampliat ex plurium DD. authoritatibus, hanc regulam eſſe veram, & procedere in quacunque ſpecie delictorum, & ſic in crimine blaſphemię in homicidio, mutilatioue membrorum, in pęna pacis, ſeu cautionis ruptę, ac etiam annuit eſſe veram in pęnis ſtatutarijs, ex *Bald. in cap. crapula, de vita, & honeſt. cleric.*

Et ebriorum inquam nulla ratio nullus conſenſus, nec vllum vitæ gerendæ conſilium: cum ebrietas men-
3 tis exilium inducat, *cap. à crapula de vita, & honeſt. cler. Gail. obſeruat.* 110. *lib.* 2. *numer.* 23. vnde matrimonium contrahere prohibentur, *Dec. conſil.* 112. *Couar. de ſponſal. p.* 2. *§.* 1. *in fin. Medic. in tractat. de Mors omnia ſoluit*
4 *part.* 1. *num.* 118. nec ad ordines promoueri debet, *Spec. de diſpenſ. §. iuxta verſ. item ſcias*, nec contrahere poſſunt etiam cum iuramento, *cap. vnuſquiſque, & ibi gloſ. in verbo ebrius.* 22. *q.* 4. *Bar. & Alex. in l. dolum, Cod. de dol. Rom. in l.* 1. *ff. de verb. obligat. Panorm. in fin. de maledict.* vbi quod confeſſio ebrij ſibi non nocet, ſequitur *Maur. de fideiuſſor. cap.* 9 *num.* 7. *part.* 2. *princip. tit.* 1. *ſect.* 8. vbi
5 etiam, quod ebrius ex fideiuſſione non tenetur, & ebrio teſtamentum condere vix permittendum eſſe voluit *Spin. in ſpecul. teſtam. in gl. rubr.* 11. *n.* 12. *&* 13.

6 Quemadmodum Religioſos ſolitos inebriari non poſſe eligi in ſuperiores, probauit *Fr. Sigiſmundus à Bononia in ſuo tract. de elect. p.* 2. *c.* 4. *dub.* 80. *nu.* 8. & me conſulente fuit vna vice ſeruatum per quoſdam Religioſos, qui ex capite quaſi per quotidianæ inebriationis excluſerunt quendam Fratrem de officiò, ad quod iam electus fuerat, nam conſtito quod Superiores maiores de hoc defectu, quod ipſe electus patiebatur, fuit mandatum de nouo eſſe congregandum Capitulum, & alteram celebrari electionem, provt cum effectu fuit facta in anno 1627. de menſe Septembris.

S V M M A R I V M.

1 *Furioſus reputatur miſerabilis perſona, quia mente caret, num.* 2.
Et gaudet Fori electione, niſi habeat dilucida interualla, num. 11.
3 *Furioſus dicitur infans, & nequit matrimonium contrahere.*
4 *Decretum requiritur in alienatione rerum furioſi.*
5 *Canonicus in pupillari ætate ex diſpenſatione Pontificia promptus, non habet vocem in capitulo.*
6 *Priuilegia minoribus conceſſa furioſi communicantur.*
7 *Sententia lata aduerſus aliquem non mandatur executioni, ſi ei furor ſuperueniat.*

Digitized by Google

8 *Carceratus graui morbo grauatus eſt relaxandus ſub cautione.*
9 *Mentecaptus, demens, & furioſo idem ſunt.*
10 *Freneticus habetur vti furioſus.*
12 *Furioſus præſentare in iure patronatus prohibetur, ac ſecus ſi habeat dilucida interualla, idemque eſt in renunciatione beneficij facta à furioſo, num. 15.*
13 *Furioſus dotare non poteſt, niſi tamen habeat dilucida interualla, ſicque dicitur de teſtamento furioſi, n. 14.*
16 *Furioſus fideiubere prohibetur, habens tamen dilucida interualla ſic.*
17 *Actus facti ab habente dilucida interualla, an cenſeantur facti tempore ſanæ mentis.*

ARGVMENTVM.

Furioſus, mentecaptus, Freneticus, An & quando electionis, & Variationis beneficio vti poſſint.

QVÆSTIO XLIV.

1 REgulariter furioſus reputatur miſerabilis perſona,
& ideò admittitur ad beneficium electionis Fori, ita *Innocent. in cap. ſignificantibus, de offic. delegat. Marcheſan. in tract. de commiſſ. tit. de Auocat. cauſ. part. 2. §. 2. num. 51. Cala in tractat. de modo articulandi, & probandi, gl. 1. num. 193. Amat. deciſ. Rot. Marchiæ 105. num. 5. D. Ricc. in collect. deciſ. collect. 302.* vbi allegat *Præſid. de Franch. deciſ. 598.* recenter, & ſequitur *Cochier. in tract. iuriſdict. in exempt. q. 108. p. 4. tom. 1. Capibl. in prag. 8. numer. 233. p. 1. de Baronibus.*

Sed ne ſola authoritate contentus eſſe videar iungo
rationem illam, quia ſatis in miſerabilitate ſtare vide-
tur, dum intellectu, & mente caret, neſcitque quidquid
2 agit, *l. in negotijs, ff. de reg. iur. l. ſi quis alicui, ff. de acquir.*
hæred. latè *Ludouico deciſ. Peruſ. 1. num. 12.* & caret vo-
luntate *l. furioſi, ff. de regul. iur. Martius deciſ. Senenſ. exa-*
min. 9. qui alia cumulat, vnde ſi offendant clericum, vel
aliam Eccleſiaſticam perſonam in excommunicationis
labem incidunt, *clement. furioſus, de homicid. Aluar. in ſpe-*
cul. iur. Pontific. cap. 35. caſ. 10. Sayr. in Theſaur. caſ. con-
ſcient. lib. 3. cap. 26. num. 2. aſſerens iſtam eſſe communem
opinionem, & excuſantur etiam à pœna temporali, latè
Tiraquell. de pœn. temp. cauſ. 2. Fachin. controu. iur. lib. 9.
c. 3. Menoch. de arbitr. Iud. caſu 329. Canall. comm. contra
commun. q. 33. Baiard. in addit. ad Clar. in practic. crim. q.
3 *69. nu. 29. cum ſeq.* indè irregularitas non incurritur ex
mutilatione, ſiue homicidio patrato a furioſo, *Maiol. de*
irregular. lib. 5. cap. 48. num. 11. Auil. de cenſur. part. 7. ru-
bric. de homicid. caſuali diſput. 6. ſect. 1. dub. 12. Henriq. in
ſumma lib. 14. c. 15. §. 7. Quid enim ſunt furioſi, niſi in-
fantes, *l. infans ff. ad leg. Cornel. de Sicar.* hine enim ſicut
infans non poteſt contrahere matrimonium, ita & fu-
rioſus, *cap. dilectus de ſponſal. cap. neque furioſus 33. qu. 77.*
Theſaur. deciſ. 130. Mar. Antonin. var. reſolut. cap. 43. Se-
raphin. qui ſic teſtatur deciſum in Rota *deciſ. 228. D. Ric.*
deciſ. Cur. Archiepiſc. 1. p. 2. & furioſus profitendo in Re-
ligione non obligatur, niſi factus ſanæ mentis rathum
habuerit, *c. ſicut de Reg. Boer. deciſ. 23. num. 69. Azor. in-*
ſtit. moral. p. 1. lib. 12. c. 29. n. 5. Sanchez in ſumma lib. 4. c.
1. n. 30. tom. 1. Rot. diuerſ. deciſ. 129. p. 2. Vecch. in praxi No-
nit. diſput. 13. dub. 1. num. 10.

4 Et hinc neceſſarium eſt decretum in alienatione rerum furioſi ad inſtar alienationum rerum pupillarium, vel minorum, *l. orationis, Cod. de curat. furioſ. vbi Salyc. l. qui neque, §. 1. & in l. ſi prædia minoris, ff. de rebus eorum.*

5 Vnde ſicut canonicus in pupillari ætate ex diſpenſatione Pontificia promotus in Capitulo vocem non habet, *Selua de beneſ. p. 2. arreſto. 22. num. 26.* propter Iudicis diſcretionis defectum, *cap. ex eo de elect. in 6.* latè *Biaſ. in direct. elect. part. 1. cap. 16.* ita pariter ex eadem ratione furioſus eligere non poteſt, *gloſſ. & DD. in d. cap. ex eo, Petr. Greg. de elect. cap. 8. nu. 2. Mandagoti. de elect. nouor. Prælat. cap. 7.*

Provt neque ad dignitates, & Prælaturas aſcendere poteſt, *cap. Petrus 39. diſt. cap. quamvis 7. quæſt. 1. cap. conſtitutionem, vbi gl. in verbo intellectu, de verbor. ſignific. in 6. Azor. inſtitut. moral. p. 2. c. 4. q. 14. Rota deciſ. 190. p. 2. in recent.*

6 Et ſingula priuilegia minoribus concuſſa furioſis pariter tributa eſse cenſentur, *Bal. in l. iubemus, q. 3. Cod. de ſacroſ. Eccleſ. Bar. Bal. & Imol. in l. qui neque, ff. de reb. eor. gl. in l. 2. verſ. ad agnatum, C. de curat. furioſ. Alexan. tum Bar. in l. Iulianus, §. Adeo, litt. Cod. ex quib. cauſ. in poſſ. eat. Barbat. conſ. 42. vol. 1.* cum alijs quos congerit *Simoncel. in tract. de decret. in præfat. n. 73. pag. mihi 14. commu. opin. ſyntag. vol. 4. fol. meo 119.* vbi allegat *Damhouder. in Enchirid. parum aut ſimilium in verbo furioſus.*

Quapropter merito tanquam Regius aſseſſor Ciui-
7 tatis Minorum iudicaui ſententiam latam aduerſus Iu-
lium Ramagliam ad exulandum per annum tempore
quo erat ſanæ mentis, non eſse executioni demandan-
dam, ſtante quod ſuperuenerat furor, ita vt pro mente-
capto reputaretur ab omnibus, vltra fidem Medici co-
ram me præſentatam, provt & ita notarunt *Bertran.*
conſil. 462. volum. 4. Duen. regul. 259. num. 3. Coler. de pro-
ceſſ. execut. cap. 3. n. 154. p. 3. & recenter *Monach. deciſ. Bo-*
non. 68. n. 23. & vide *Tuſc. concl. 548. litt. F.* quare illum li-
centiandum mandaui, ſub cautione tamen data à quo-
dam eius fratre, quod ſi fortè priſtinam ſalutem redierit
ſeruaret exilium.

Pro qua deciſione confert in ſimili, nàm videmus,
8 quod ſi carceratus ſit grauatus graui morbo, Iudex de-
bet à carceribus dimittere ſub cautione, provt paſſim
ſeruatur in Regijs Tribunalibus, & ſi fortaſse reperire-
tur pro cauſa ciuili detentus adhuc debet relaxari cum
idonea cautione, vel de redeundo quando conualuerit,
aut de ſoluendo, & concordando partem infra dies ar-
bitrio ſuo; quod ſi non habeat fideiuſsorem, vel ille non
9 ſit idoneus fit præceptum creditori, quod recipiat debi-
torem infirmum in eius domo, vel alibi, & quod ſubmi-
niſtret neceſsaria, ſi aliundè non habeat vnde ſe ſubſten-
tet, & ſi fortaſse creditor non curauerit id agere Iudex
debet dimittere debitorem ſic infirmum ab hoſpitale,
vel illum conſignate alicui, & ſi non idoneo, vt ſeruari in
Magna Curia Vicariæ, teſtatur *Mazzia in addit. ad*
Franc. Ant. de Iudic. Rober. in pract. de liquid. inſtrum. con-
fid. 4. num. 72. & alijs notauit *Farinac. in pract. tit. de car-*
ceribus, & carceratis, qu. 33. num. 77. quod ego practicaui
tanquam Regius Gubernator Aierolæ, & Plagiani in
cauſa Io. Baptiſtæ de Ruocco, qui detinebatur carcera-
tus ad inſtantiam Michaelis Cinqui pro debito ducato-
rum centum ſexaginta, quatuor, nàm dum graui mor-
bo, vulgò nominato *puntura* eſset grauatus, ſtante quod
erat pauper, expediui mandatum dicto Michaeli, vt il-
lum reciperet in eius domo, & quia neglexit id agere,
ne ex defectu medicamentorum, & aliorum neceſsa-
riorum periret, tranſmiſi illum in Ciuitate Salerni ad
Hoſpitali Sancti Nicolai, vbi pariter poſt plurium die-
rum numerum vita cum morte commutaui & ſic cre-
ditor vno eodemque tempore credito, & debitore pri-
uatus fuit.

Amplia firmatam regulam eſse veram, & procedere quoque in mentecapto, & demente, ea ratione, nam quæ dicuntur de furioſo habent locum in mente capto, *Gl. in §. furioſi, Inſt. qui teſt. fac. poſſ. & in d. l. orationis, C. de curat. furioſ. Bal. in l. humanitatis, verſ. venio ad quartum, C. de nupt.* plenè *Fabian. de Monte in ſuo tract. de empt. & vend. in 4. q. princ. nu. 22. cum ſeq.* Vndè meritò furioſus, demens, & mente captus ſimul coniunguntur in *l. cum dementis, C. de Epiſcop. Audien. & in l. ſi prædia ff. de reb. eor.* quod requiritur in extimatione dotis, quæ fit quando filia mentecapti matrimonium contrahit, eſt neceſſarium pariter, vbi filia furioſi nubit, quia Iudex cum conſanguineis iuxta perſonarum qualitatem illam decernere debet, *l. furioſi, & ibi Bald. C. de nupt. Duen. reg. 184.*

10 Amplia ſimiliter, illam eſſe veram in frenetico, cum

& ipſe

& ipſe pariter diſcretione careat, & conſequenter tra-
ctari debent vti furioſus, & ſic electionis Fori beneficio
vti valet, provt & alijs priuilegijs furioſi, quibus & mi-
nores, ita quod in alienatione rerum ipſius, requiritur
pariter decretum Iudicis, *Simonc. in tract. de decretis, in
præfat. num. 74.* & ego practicaui tanquam Regius Aſſeſ-
ſor Ciuitatis Minorum de anno 1628.

Declara tamen regulam ſupprappoſitam non habere
11 locum in eo, qui habet dilucida interualla, quia non
gaudet fori electione, cùm non habeatur vti furioſus.

Quæ ſanè declaratio probatur à ſimili, nam videmus,
quod licet furioſus præſentare in iure patronatus pro-
12 hibeatur tamen, ſi habent dilucida interualla benè poſ-
ſet id agere, *Lambert. de iur. patron. lib. 1. part. 1. in 5. qu.
princ. art. 4. ſub n. 2. & latius in art. 17. Citadin. in eiuſdem
nominis trac. q. 14. par. 7. Pereg. deciſ. 100. n. 7.* & hinc licet
13 furioſus non poſſit dotare, tamen quando habet diluci-
da interualla poterit id facere, *leg. cum alijs, C. de cur. fu-
rioſ. Mant. deciſ. Rot. Rem. 2.* provt idem aſſeueratur de
14 teſtamento furioſi, quod licet non valeat, *§. furioſi, In-
ſtit. quib. non eſt permiſ. fac. teſtam. l. furioſum, Cod. qui te-
ſtam. facer. poſſ.* etiam quod ad pias cauſas, teſtetur *Burg.
de Paz. conſ. 12. Spin. de teſtam. gl. 10. n. 7. Craſſ. in §. teſta-
mentum, q. 17. Viu. deciſ. Peruſ. 1. num. 2.* nec reconualeſcit
adueniente ſanitate, *Canall. comm. contra commun. q. 11.
num. 3.* id tamen fallit, vbi habet dilucida interualla,
*Viu. in Suna comm. opin. concl. 544. Molfeſ. in ſumm. tract.
de contract. tit. 13. c. 2. n. 77. Gall. in tract. de except. part. 2.
tit. 1. except. 7. a n. 20. Theſaur. qq. forenſ. 34. lib. 3. Phebus
deciſ. Luſit. 78. Martius deciſ. Senenſ. deciſ. 17. Negreidos
in introduct. vlt. vol. lib. 1. c. 7. n. 10. cum ſeq.* Sicque ſimili-
ter videmus, quod licet renunciatio beneficij facta per
15 furioſum, vel mentecaptum ſit nullius roboris, poſſit-
que ad renunciantis libitum reuocari, ſi ſanæ mentis ef-
ficiatur, *Archidiac. in c. quod autem, n. 17. q. 2. Pariſ. de re-
ſign. benefic. q. 8. n. 7. &* 8. Tamen ſi renunciatio fuerit fa-
cta ab eo, qui habebat dilucida interualla, tunc ceſſaret
furoris impedimentum, validaque eſſet renunciatio ad
textum *in c. quamvis,* & ibi etiam *Turrecrem. 7. q. 1.* &
hinc furioſo licet fideiuſſionem lex exercere vetet cum
16 nullius actionis, ſeu negotij capax ſit, *gloſſ. 2. §. furio-
ſus, ff. de iur. C. §. furioſus, Inſt. de inutil. ſtipul.* tamen id in-
telligitur de furioſo, qui continuò furore grauatur, at
ſecus de habente dilucida interualla vt apud *Maur. in
tract. de fideiuſſ. c. 8. part. 2. princ. tit. 1. ſect. 8.*

17 Sed an actus factus ab habente dilucida interualla
cenſeatur geſtus tempore furoris, vel ſanæ mentis, latè
declarat, vt alios omittam *Farin. in fragm. crim. in verbo
furioſus, qui ſemel, part. 1. Marta de ſucceſſ. part. 4. q. 1. ar-
tic. 2.* vbi loquitur, ſi teſtamentum præſumatur factum
ab homine ſanæ mentis, & cum mihi accidiſſet dubitari
circa hunc articulum, fui in voto quendam contractum
factum per Marcellum Sarappam communiter reputa-
tum furioſum habentem dilucida interualla præſumen-
dum eſſe geſtum tempore ſanæ mentis, cum ille erat ſic
benè factus, vt oſtenderet non eſſe geſtum à demente, &
ſaltem ſtultitiam non ſuſcipiebat, ſed congruebat homi-
ni ſanæ mentis, *ex Bal. in l. furioſum, C. qui teſtam. facer.
poſſ. & ibidem alij Menoch. de præſumpt. c. 4. n. 66. Mantic.
de coniect. vlt. vol. lib. 2. tit. 5.* vbi copioſè præſumptio ſi
quidem ſanæ mentis reſultat ex contractibus prudenter
factis, *Pariſ. conſ. 888. n. 62. Boer. deciſ. 23. n. 70. quos recol-
legit Ramontus conſ. deciſ. 2. n. 35.*

S V M M A R I V M.

1 *Quilibet præſumitur ſanæ mentis, & ideò qui non fuit fu-
rioſus, talis non præſumitur, n. 2.*
3 *Furioſum aliquem dicens eſſe, id probare tenetur.*
4 *Teſtibus deponentibus de ſana mente magis creditur,
quam de furore.*
5 *Signa oſtendunt ſignatum.*
6 *Res dicitur eſſe illius, cuius eſt ſignum.*
7 *Inſignia, & arma inſcripta in aliqua cappella, an probent
ius patronatus.*
8 *Signa furoris enumerantur ab Authore vſque ad n. 13.*
14 *Furoris exiſtentia eſt probanda tempore actus.*

ARGVMENTVM.

Furioſus An quis præſumatur, & qualiter probetur furor ad effectum de quo ſupra.

QVÆSTIO XLIII.

1 QVæ ad finem præcedentis quæſtionis ſcripſi, effi-
ciunt, vt hoc loco explicem, An & quando quis
furioſus præſumatur, & qualiter veniat proban-
dus furor.

Regula igitur ſit, quod quilibet præſumitur ſanæ
mentis, cum propriæ ipſius naturæ præſumptio ſit, vt
ſenſus & ratio naturalis in homine præſumatur, *Bart.
Bal. & Caſtrenſ. in l. nec Codicillos, C. de codicill. Imol. in l.
in illa, n. 7. ff. de verb. oblig. Bal. in l. 1. C. de curat. furioſ. Vi-
uius deciſ. 377. D. Ricc. in collect. deciſ. collect.* 1557. vbi ad
plures caſus deciſos de more infert.

2 Vndè quotieſcunque conſtat eum, de quo quæritur,
furioſum antea non fuiſſe, neque hodie præſumendum
eſſe furioſum, notatur *Gl. in c. fin. in verbo compotem de
ſucc. ab intest. Bar. in l. ſuum, ff. de acquir. hæred. Bald. in l.
quidam, notab. 2. ff. de condit. Inſtit. Zabarell. in clem. pen.
q. 2. de homicid. Soc. Sen. conſil. 42. lib. 1. Paris conſ. 88. n. 8.
lib. 3. Perez in lib. 5. ord. Hiſpan. tit. 2. pag. mihi 63. Paris de
reſign. benef. lib. 3. q. 8. n. 11. cum ſeq. Farinac. in ſuis fragm.
crimin. in verbo furioſus qui ſemel p. 1.* quo in loco plena
manu diſcutit ſi ſemel furioſus ſemper talis præſumatur.

3 Inde qui furioſum aliquem eſſe dixerit id ei onus
probandi incumbit, *Fulgoſ. in cit. l. nec codicill. Cod. de co-
dicill. Bald. conſil. 347. nu. 3. volum. 3. Specul. in tit. de pro-
bat. §. 1. num. 19 Soccin. Sen. conſil. 61. poſt numer. 13.* vbi
optimè probat eos, qui ſuper furore ſuæ intentionis
fundamenta iacent eundem furorem probare debere,
*Rom. conſ. 67. lib. 1. Boer. deciſ. 23. num. 63. Tuſc. concl. 541.
& 543. litt. F.*

4 Quare magis credi teſtibus atteſtantur aliquem eſſe
ſanæ, quam inſanæ mentis, cum atteſtationes illæ con-
ueniant naturæ, & ipſi iuri communi, voluerunt, *Cornel.
conſil. 219. col. penult. lib. 1. Soccin. Iun. conſil. 133. num. 15.
lib. 1. Decian. conſil. 127. num. 35. lib. 3.* alij Moderniores
paſſim.

5 Verum qui furor probatur ex ſignis, nam ſigna oſten-
dunt ſignatum, *l. 1. §. ſi intelligatur, ff. de ædil. edict.* ſicut
ſtigmata oſtendunt militem, habitus clericum purpura
Regem, ſtola Sacerdote, toga Officialem, cuculla Mo-
nachum, & marca mercatorem, vt ait *Bald. in capit. cau-
ſam num. 2. extra, de probat.* vbi etiam *Felyn. notab. 4. &
Dec. num. 4. notab. 3. column. 1.* & res præſumitur eſſe il-
9 lius cuius eſt Sigillum, quo ſignata ſunt, *l. ſtigmata,
Cod. de Fabricenſ. lib. 12. Afflict. deciſ. 23. nu. 3. & 4. Ma-
ſcard. de prob. concluſ. 91. & 157. & concluſ. 551. Menoch.
de præſumpt. lib. 3. q. 64. Gonzal. in regul. 8. Cancell. gloſ. 60.
n. 62. cum ſeq. Maranta conſ. 129. Anna alleg. 110. D. Ricc.
collect. deciſ. collect. 1798. & 1847. Auend. de exeq. mand.
c. 16. p. 2.* vbi plures caſus recollegit, ex quibus ſigna de-
monſtrant effectus ſignantis, *Cur. Philippic. part. 2. lib. 1.
cap. 7. num. 13.* aſſerens *numer. 16.* quod ſi apud duos ſit
conuentio ſuper rebus, quæ ad eos pertinent, eo quod
eodem ſigillo ambo vtuntur, poſſidenti bona ſignata
ſunt adiudicanda, Verum ſi fortaſsè non eſſent apud
7 eos, ſed penes tertios, tunc diuiduntur inter contenden-
tes, & hinc inſignia, & arma inſcripta in aliqua Cappel-
la concurrentibus aliquibus adminiculis, probant ius
patronatus, *Canal. deciſ. 17. num. 15. Leon. in theſaur. fo-
ri Eccleſ. cap. 6. num. 4. Garſia de benefic. part. 5. cap. 9. nu-
mer. 91. Barboſ. de poteſt. Epiſcopi, allegat. 72. D. Ricc. de
probat. iur. patr. reſ. 31.*

Quare (vt ad materiam noſtram reuertamur) me-
ritò refert *idem Ricc. deciſ. Cur. Archiep. 1. p. 2.* deciſum
in dicta Curia perſonam exhibendam eſſe ad finem
percipiendi ſi ſigna furoris oſtenderet ad effectum ſe-
parationis thori quod me conſulente fuit ſeruatum per

Curiam Archiepiſcopalem Amalfiæ, ideò viſum eſt hic reponere aliqua ſigna quibus probatur, quem eſſe furore agitatum.

8 Primum furoris ſignum eſt, quando quis proijcit lapides per vias, nam illum furioſum, & dementem præſumi, ſcripſerunt *gloſſ. in l. ſi cum dotem, §. ſi maritus, ff. ſol. matr.* vbi etiam *Bal. & Ang. Dec. conſil. 448. numer. 33. Crauet. conſil. 5. quæſt. 1. num. 7. lib. 3. Gramm. conſil. 16. numer. 11. in crim. Dec. conſil. 126. num. 30. lib. 3. Roizius deciſ. Lituania 1. num. 11. Pacian. de probat. lib. 1. cap. 43. numer. 25. Rota Rom. diuerſ. deciſion. 107. part. 2. Raudenſ. de Analog. cap. 30. num. 143.* qui id intelligunt quando abſque cauſa lapides proijciunt, cum interdum contingat ſanos mente proijcere, vt quando quis cum alio contendit, & ſe, ſuaque defendere conatur, vnde teſtes cauti eſſe debent, quando de huiuſmodi ſigno, & coniectura atteſtantur, videlicet quod deponant talem proijcere lapides per viam more inſani, & quod ſanus mente id non egiſſet, & ſimilis eſt coniectura, quando quis via lutoſa incedit, cum bona poſſit incedere, vt reſpondit *Menoch. conſ. 82. num. 228. lib. 1.*

9 Secundum ſignum eſt, quando quis per vicos more inſanorum loquitur, vel vadit deridendo, *l. abſque vitio, ff. de edil. edict. Ang. in l. ſi cum dotem, ff. ſol. matr. Dec. & Iaſ. in l. qui furioſum, C. qui teſtam. facer. poſſ. Signorol. conſil. 155. num. 4. Rot. alleg. deciſ. 108. num. 5.*

10 Tertium ſignum eſt, cum quis loquitur verba inordinata, & ſimilia, quæ ab homine ſanæ mentis loqui non ſolent, is enim demens, vel furioſus præſumitur, *cap. legibus 93. diſtinct.* quod fatuus fatua loquitur *Gloſſ. in cap. Gonſaldus 17. quæſt. 2. Crauet. conſil. 59. num. 6. lib. 3. Menoch. d. conſil. 82. num. 230. Suarez alleg. 1. numer. 3. & 4. Surd. conſil. 89. num. 24. lib. 1.*

11 Quartum ſignum eſt, quando quis reputatus eſt pro furioſo, vel demente, *Alex. conſil. 54. num. 4. lib. 1. Dec. d. lege qui furioſum, num. 30. Gramm. conſil. crim. 26. num. 13. Crauet. conſil. 591. lib. 3. Paris conſil. 87. lib. 3. Hercul. de negatiua num. 157. Tuſc. d. concluſ. 541. numer. 42. & 43. litt. F.* Communis enim reputatio gignit veritatem, prout communis error facit ius, vulgata *l. Barbarius, ff. de offic. præſid.* ad cuius ornatum late *Valer. in different. inter vtrumque forum, in verbo nullitas*, vbi ad plura practicabilia infert.

12 Quintum ſignum eſt, vbi is taliter habetur, & probatur à Medicis, & peritis. vt reſpondit *Crauet. conſil. 191. numero 5. libr. 3.* & voluit *Rota deciſion. 107. numer. 6. & 7. part. 2.*

13 Sextum furoris ſignum ſumitur, eo quia datus eſt curator alicui, tanquam tali, *Salycet. in lege cum te, Cod. de probation. Alexand. conſil. 92. num. 4. lib. 5. & conſil. 147. num. 9. lib. 7. Corn. conſil. 21. num. 10. lib. 1. & conſil. 32. num. 7. lib. 2. Lap. allegat. 25. poſt num. 2. Nauarr. in cap. ſi quando, ſub num. 1. de reſcript. Dec. conſil. 448. numero 14. & 35.* qui ſic è contra arguit aliquem præſumi, & cenſeri ſanæ mentis, quando ab eo actus geſtus fuit confirmatus authoritate, & decreto Superioris, qui alioquin paſſus non fuiſſet illum aliquid agere ſi furioſum, vel dementem cognouiſſet, ſequuntur *Pariſ. dicto conſilio* 88. *num. 34. lib. 3. & Boer. deciſ. 23. numer. 80.* Verum coniectura hæc non ſumitur à perſona eius, qui arguitur furioſus, ſed à geſtis aliorum.

Quam materiam habet latius apud *Maſcard. de prob. concluſ. 826. Mant. de coniect. vlt. volum. lib. 2. tit. 5. Menoch. de præſumpt. lib. 6. præſumpt. 45. Vrſ. alleg. deciſ. 177.* & vide *Farinac. in fragm. crimin. in verbo furioſum, part. 1.* vbi nouiſſimè recenſet plures furoris ſpecies, item in verbo, *furor*, vbi diſcutit per quem, & quomodo probandus ſit furor, pariter in verbo, *Furoris ſigna*, vbi furoris ſigna, & probationes ſcribit, etiam in verbo, *Furor quibus modis probetur*, quo in loco reperies ſi furor excludatur per aſſertionem Notarij dicentis, Teſtatorem eſſe ſanæ mentis, & quibus alijs modis, ſeu ſignis ſana mens alicuius probata dicatur, & vide eundem in verbo, *Furorem probari*, vbi tractat, an & quomodo furor per teſtes probetur.

14 Vltra quæ notabis, quod adhoc vt furioſus, vel non furioſus quis dicatur, neceſſe eſt probari tempore actus illum furioſum fuiſse, teſtemque ſui dicti rationem reddere, etiam non interrogatum, & quod ſtandum eſt magis deponentibus de ſana mente, ita *Vrſil. in addit. ad Afflict. Deciſion. 365. num. 3.* vbi ſic in Sacro Conſilio deciſum teſtatur ſequuntur *Vinius in Silua comm. opin. concluſ. 544. & D. Ricc. collect. Deciſ. collect. 1557.* & alios omittam.

S V M M A R I V M.

1 *Fatuus dicitur miſerabilis perſona, & reputatur minor, & in alienatione eius bonorum requiritur Iudicis decretum num. 2.*
3 *Fatuus teſtari nequit.*
4 *Fatuitas debet eſſe vera, & grauis, vt operetur, num. 5.*
6 *Fatuo competit primum, & ſecundum beneficium.*

A R G V M E N T V M.

Fatuus an vti poſſit electionis, & variationis fori beneficio.

Q V Æ S T I O XLIV.

1 REgula firmatur, Fatuum reponendum eſſe inter miſerabiles perſonas, & conſequenter gaudere debere Electionis fori priuilegio, *Capiblanc. in pragm. 8.*
2 *num. 233. part. 1. de Baron. ex Franch. deciſ. 608.* eadem ratione, quia caret iudicio, & diſcretione, vnde reputatur tanquam minor, ita vt ſi extant alienanda eius bona requiritur decretum Iudicis, ac ſi minoris res alienandæ eſſent, *Simoncell. in tractat. de decretis in præfat. numer. 74. verſicul. decimo requiritur, pag. mihi 14.* & fatuo datur curator, *leg. 2. ff. de poſtul. Vinius in addit. ad deciſ. 521. num. 13.*

3 Hinc illos teſtari non poſſe, patet apud *Cabed. deciſ. Rot. Luſit. numer. 5. part. 1.* reddendo rationem, quia non ſunt rerum ſuarum Domini, & à curatoribus reguntur, *l. 2. ff. de poſtl. l. viuum, ff. de curat. furioſ.* ſequitur *D. Ricc. collect. 2965.* vbi ſecus euenerit, ſi is tantum ſit ſtupidus, aut ſtolidus, & ſimplex, ſi tamen habeat aliquem verum intellectum animi iudicium, quia iſte teſtari poterit, ex communi DD. ſententia, de qua *Gomeſ. lib. 1. variar. reſol. cap. 6. num. 2. Simon. de Prat. de interpr. vlt. vol. interpr. 6. dubit. prima. num. 21.*

4 Declara tamen procedere, vbi fatuitas eſſe vera, non autem ficta, cùm aliquando ſapientes ſimulent inſaniam, vel ad euitandam pœnam, velut conſequantur aliquem eorum intentum, vt refert *Albert. in diuerſ. ff. de offic. prætor. Boer. deciſ. 23. num. 42. in fine, Martins examin. 9. fol. 124. inter deciſion. Rota Senenſ.* vbi idem di-
5 cit, quando fatuitas eſſet adeo læuis, quod non auferret animi iudicium, & rectum ſenſum, vt quando quis eſt ſolum minus perfecti ingenij, vel intellectus, nam tunc iſta fatuitas, vel potius leuitas non æquiparatur furiæ.

6 Quæ omnia ſunt conſideranda, quando fortaſſe huiuſmodi peterent primum, & ſecundum beneficium, quod illis competere non eſt dubitandum, prout tali beneficio ſuccurri debere, notauit *Imbrian. in tractat. de primo, & ſecundo beneficio conſid. 3. num. 145.*

S V M M A R I V M.

1 *Fatuus dicitur, qui caret intellectu, licet integrum animæ vigorem non habeat.*
2 *Fatuus dicitur, qui fatua loquitur, & omninò deſipit, numero 4.*
4 *Fatuitas quandoque leuis, & quandoque grauis.*

AR-

ARGVMENTVM.

Fatuus quiſnam dicatur, ad finem de qua ſupra.

QVÆSTIO XLV.

1 REquiritur firmata Regula, quod hic videamus quis nam verè appellari poſſit fatuus, quare notandum eſt, quod talis vocari poteſt, qui non caret intellectu, licet integrum animi vigorem non habeat, vt poſt plures quorum doctrina vtitur affirmat, *Dec. in l. furioſum, num. 8. Cod. qui teſtam. facere poſſ.* & videndus eſt etiam *text. in cap. legimus, 9. diſtinct.* vbi dicitur fatuum
2 eſſe, quia fatua loquitur, quaſi quod fatuitas conſiſtat in loquela, & non in operibus, ex allegatis per *Pacian. in tract. de probat. lib. 1. cap. 43. num. 11.* vbi probat in hoc cognoſci fatuum à ſtulto, quia fatuus cognoſcitur de verbis ſtultus autem ab operibus, & *num. 12.* Dixit leuius eſſe, quem eſſe ſtultum, quam fatuum, & idem dixit *Menoch. de præſumpt. libr. 6. præſumpt. 45. numer. 9.* vbi propterea, quod fatuus eſt is, qui omninò deſipit, verò, qui aliquid ſapit, vide etiam ad hanc materiam *Card.*
3 *Tuſch. in lit. F, concluſ. 539. num. 25. & ſeqq.* vbi probauit fatuitatem, quandoque leuem, & quandoque grauem, fatuumque, quem eſſe, quandoque in totum, & quandoque non in totum, & quod fatuitas à principio,
4 quandoque eſt leuis, & poſtea ex tempore augetur, provt in dies quidem videmus, & multi inſignes Medici huius inclitæ Ciuitatis Neapolis me certiorem fecerunt in diſcurſis, quandoque cum eis habitis, & ad materiam videndus eſt, *Menoch. in tractat. de arbitr. Iudic. caſu 529.*

SVMMARIVM.

1 *Lunaticus reputatur miſerabilis perſona.*
2 *Decretum Iudicis requiritur in alienatione bonorum lunatici.*
3 *Lunaticus non poteſt ordinari.*
4 *Primum, & ſecundum beneficium competit lunatico.*

ARGVMENTVM.

Lunaticus Num fori electionis, & variationis priuilegium allegare poſſit.

QVÆSTIO XLVI.

1 REgula ſit affirmatiua, eò quod lunaticus in miſerabilium perſonarum numero reponendus eſt, & ideò tanquam talis huiuſmodi electionis fori priuilegio gaudere debet, lunaticus ſiquidem caret diſcretione, itaut habeatur tanquam furioſus, & minor, vnde benè fruitur ipſorum prærogatiuis, quare in alienatione
2 bonorum ipſius requiri pariter decretum Iudicis, ac ſi vendendæ eſſent res minoris, vel furioſi, conſtat apud *Simoncell. in tract. de decret. in præfat. num. 74.*

3 Et cum vt diximus lunaticus diſcretionem non habeat meritò ordinari prohibetur, *cap. maritum, & capit. communiter,* & vtrobique *Gloſſ. 33. diſtinction. Aluar. Pelag. de planctu Eccleſ. lib. 1. capitul. 48. Nauarr. in ſuo manual. cap. 27. numer. 203.* & poſt alios proſequitur *Reginald. in praxi fori pœnitential. lib. 30. tractat. 2. numero 30. cum ſeq.*

4 Inde infertur huiuſmodi, poſſe & deberi concedi primum, & ſecundum beneficium, ſiue reſtitutionem in integrum, provt cum effectu ego tanquam Regius Iudex Ciuitatis Amalfiæ volui practicare in cauſa Sabatelli de Hyacinto, qui hoc perſæpè laborabat morbo, quem mandaui eſſe admittendum ad petitum beneficium, provt cum effectu fuit admiſſus die 17. Auguſti 1628. Camardella exiſtente Actuario, illique eſt dandus curator.

SVMMARIVM.

1 *Lunaticus dicitur, qui in interlunio genitus fuit, vel cuius mens propter Lunam ſuum non facit officium, num. 2.*
3 *Laborans morbo Lunæ, quid agat tempore Lunæ.*

ARGVMENTVM.

Lunaticus quis nam dicatur, ad effectum de quo ſupra.

QVÆSTIO XLVII.

QVia concluſimus lunaticum reputari miſerabilem perſonam, ideò pro declaratione notare debemus lunaticum illum appellari, qui in interlunio genitus fuit, cum Luna ipſa mutabili, defectum, atque mutabilitatem patitur, menteque ab alienat, itaut inſanat, *Maiolin. in ſuo tractat. de irregularitat. cap. 16. lib. 1.* quem refert, & ſequitur *Vinald. in candelabr. aur. in titul. de irregularitat. ex defect. corpor. pag. mihi 542. col. 2. numero 5.*

2 Et ſecundum *Straceam in tract. de mercat. part. 3. numer. 23.* lunaticus dicitur ille, cuius mens propter Lunam ſuum non facit officium, per textum quem allegat *in l. laborem, §. aliquando, ff. de ædil. edicto.*

3 Videmus inquam, huiuſmodi morbo laborantem tempore Lunæ mille facere motiua, ſenſum non habere, inſanum à cunctis reputari, in terram ſe proijcere, virtutem quaſi perdere, calore carere, & aliquando quaſi mortuum non loqui, nec vllos viuæ creaturæ actus gerere.

SVMMARIVM.

1 *Conuerſus ad fidem reputantur miſerabiles perſonæ, & gaudet fori electione, ſed declara, vt num. 4. & 9.*
2 *Mulier conuerſa ad fidem, an poſſit petere dotem ab Epiſcopo.*
3 *Indæa noniter baptizata dicitur miſerabilis perſona, & gaudet fori electione.*
4 *Conuerſus ad fidem noniter, Neophitus appellatur, quaſi nouus in fide.*
5 *Miles quouſque dicatur nouus.*
6 *Mancipia noua dicuntur, quæ anno nondum ſeruierunt.*
7 *Vxor noua vocatur, intra annum nuptiarum.*
8 *Vinum nouum dicitur intra annum.*

ARGVMENTVM.

Conuerſus ad Fidem, electionis, & variationis fori beneficio an vtatur.

QVÆSTIO XLVIII.

1 REgula ſic affirmatiua reputari ſcilicet tales conuerſos ad Fidem miſerabiles perſonas, ita quod valent vti Beneficio Electionis, & Variationis Fori, vt tradunt *Anan. & Innoc. in cap. Iudæi, de Iudæis, DD. in c. ſignificantibus, de officio delegati, Marquard. in ſuo tract. de Iudæis, part. 3. cap. 8. num. 2. in princip. verſic. & hoc ſpecialiter, Amat. deciſ. Rotæ Marchiæ 207. ſub num. 7. Cochier. de iuriſdict. in exemptos, part. 4. qu. 108. Capiblanc. de Baron. pragm. 9. n. 333. in fine, Rodriq. quæſt. regul. tom. 4. q. 65. art. 3. Tamburrin. in tract. de iure Abbatum, q. 15. quæſit. 7. n. 12. tom. 1. Annotat. ad Stat. Parm. in Rubrica de ratione ſummaria reddenda miſerabilis perſonis, verſ. conuerſi*
2 *ad fidem,* ſubdens, quod ſi cõuerſa fuerit mulier, poterit

petere dotem ab Epiſcopo, ſaltem in bonis inter pau-
peres diſtribuendis, vel ab eo, qui habet poteſtatem
diſtribuendi, cum eius arbitrio remittatur, allegat
Marquard. anteſignato cap.8. num.2.
3 Vnde meritò Iudæas nouiter baptizatas miſerabiles
perſonas, quoad effectum Electionis Fori Beneficium
appellant, *Felyn.citat. cap.ſignificantibus, num.8. in fine*
refert, & ſequitur *Trentacinq. variar.reſolut.lib.2. in tit.
de citat.reſol.2.num.36. addo Rebuff. in Conſtitut. Franc.
in titul.de ſentent.prouiſional.gloſſ.fin.colum.4. verſic.deci-
moquarto, Menoch. de arbitr. Iudic. in addit. ad caſ.166.
numer.30.Barboſ.in remiſſ. DD.ad ordinat. Reg.Luſitan.
lib.3.titul.1.§.3.num.19.*
Ita quod mulierem Iudæam conuerſam ad fidem po-
4 tiri priuilegio dotis annuerunt *Abb. Præpoſit. Anch.
Hoſt.Præpoſ.& Alexand.de Neno in cap. gaudemus,de di-
uort.* quos recenter *Ricciul.in tract.de iur. perſonar. lib.2.
cap.48.num.12.* refert.

Ex quorum Doctorum numero apertè patet hanc
opinionem eſse communiter receptam, & ideo ab illa
recedendum non eſt.

Miſerabiles quidem appellari poſsunt, dum ſe om-
nibus bonis ſpoliant, ſed feliciſſimi, & beati, dum me-
diante baptiſmo fidem noſtrum agnoſcunt, & paradiſi
gloriam ſperant, ex quo tanquam propter adeptam ſa-
cri baptiſmi dignitatem eſse honorandos, annuunt
*Montal.in 2.gl.tandi.30.tit.1.num. Vaneg.part.1.titul. las
differentias de libros, lib.3. del officios, & vſos de la razon,
cap.9.Suar.comm.opin.tom.1.lib.1.tit.16.num.17.*

Declara tamen hoc priuilegio poſse vti per annum
à die baptiſmi, non amplius, quoniam iſti nouiter con-
uerſi ad fidem, appellantur *Neophiti, cap.ſicut 48.diſtinct.*
quaſi noui in fide, *Turrecremat.48.diſtinct.in ſumm. nu-
mer.2.* & ſecundum *Riccullum in ſpecial. tract. de Neo-
phitis, cap.10.* Tales dicuntur noui Chriſtiani intra an-
5 num à die baptiſmatis computandum, poſt annum ve-
rò ſunt computandi inter Chriſtianos antiquos, exem-
plo militis, qui dicitur nouus quouſque anno completo
non militauerit, illo autem elapſo inter veteranos com-
putatur, *l.qui cum vno, §.fin.& l.commeator, verſic.Tyro-
ni, ff.de re milit.Boer.deciſ.260.* vt etiam mancipia noſtra
6 appellantur, quæ anno nondum ſeruierunt, *leg. final. §.
quoties, verſic.ſunt autem ff.de public. & vectigal. Zaba-
rell.conſil.34. ſub num.3.* vt pariter nouus appellatur Ci-
uis intra annum, *Iaſ.in l.1. ſub numer.70. Cod. de ſacroſ.*
7 *Eccleſ.Curt.Sen.conſil.27.num.18.* & noua vocatur vxor
intra annum nuptus, *cap.135.quæſt.8.vbi gloſ.Bertach.in
tractat.de gabell.part.7. quæſt.32. num.55.* qui etiam no-
uum appellat Criſma, quod non excedit annum, *cap.lit-
teris, de conſecration. diſtinction.3.* & pariter vinum no-
uum dicitur intra annum, *l. meus, ff. de tritico, vino,
& oleo legat.*

Sed hæc licet ſint vera, prudens autem Iudex ſuo vti
poteſt arbitrio circa conceſſionem huiuſmodi priuilegij
iuxta facti, & perſonæ qualitatem etiam poſt annum, &
annos, prout Deus inſpirabit.

Declarat pariter præfatam regulam *Anania in capit.
Iudæi num.8.* procedere, quando ſunt pauperes, vt pari-
ter eum referendo ſequitur *Amat. d.deciſ.105.*

Sed ego talem ſententiam, non putò veram, cùm pau-
peres expreſsè potiantur huiuſmodi electionis fori pri-
uilegio, & ſi hoc eſset, qualitas illa conuerſionis ad fi-
dem nihil operaretur, & ſeruiret de vento, & ideò decla-
rationi non eſse inhærendum, affirmo.

S V M M A R I V M.

1 *Eccleſia gaudet fori electione, quia reputatur miſerabilior
inter miſerabiles, quoad priuilegia, num.2.*
3 *Argumentum de pupillo ad Eccleſiam, valet.*
4 *Eccleſia vtitur iure minorum.*
5 *Eccleſia eligit forum tàm ſi agat, quàm ſi non, imò etiam
ſi agat ad diſtractum, num.6.*
7 *Agens ad diſtractum rei forum ſequitur.*

A R G V M E N T V M.

Eccleſia Num beneficio electionis, & variationis fori fruatur.

Q V Æ S T I O   X L I X.

1 Regula ſit affirmatiua, Eccleſiam ſcilicet habere hæc
priuilegium eligendi forum, vt tradiderunt *Re-
buff. in Conſtitut.Gall.titul.de ſentent.prouiſ.gloſſ.fin. nu.5.
Aſſict.num.16.& Andr.ab Iſern.in Conſtitut.Regni Sta-
tuimus, num.3.de offic.Magiſtr.Iuſtit.* vbi iuxta hanc opi-
nionem deciſum refert in Sacro Conſilio, & fuiſse fa-
ctam declarationem, quam annuit eſse in regiſtris,
quando Rex Robertus erat ſui Genitoris Vicarius,
*Theſaur.deciſ.177.numer.1. Menoch.de arbitr. Iudic.caſ.
66.num.25.lib.2.Cumia in ritu M.C. Sicil.38. num. 471.
Viuius deciſion.521.num.3.Modernus noſter Doctor. Nea-
pol.in tract.de iuriſdict.cap.21.num.5.part.2. Trentacinq.
variar.reſolut.lib.2.cap.2.numer.24. Montalegr.in praxi
exercit.act.lib.1.cap.9.num.350.D.Ricc.in collect.2303. in
fine.* & alij DD. communiter, iuxta quorum opinionem
quotidiana viget praxis.

Et licet contrarium voluerit atteſtari *Couarrun. pra-
ctic.quæſt.cap.6.num.5.verſic. verum de Eccleſia,* vt refert
*Borrel.in ſumm. deciſ.titul. de iuram. perhorreſcentia, nu-
mer.28.tom.1.*

Tu tamen à regula, quæ eſt verior, & à praxi commu-
niter approbata, ne recedas Eccleſia, inquam miſerabi-
lior inter perſonas miſerabiles quoad priuilegia repu-
tatur, vt per *Gramm.in Conſtitut.Reg.Iuſti,* quem refert,
& ſequitur *Balzaran. ibid.num.9. Gennen.in practic. Ec-
cleſ. q. eſt.436.* & pauperum, miſerabiliumque perſona-
rum priuilegio vtitur, *Viu.deciſ.521. num.3. Caſtil.deciſ.
198.num.8.part.2.*
3 Et argumentum de pupillo ad Eccleſiam valet, *Can-
tuncul. in 21. ſpecie loci à ſimili Antonin. variar. reſolut.
lib.1.reſol.fin.caſ.44.Gennen.in practicabil. Eccleſ. q.276.
num.2.* quia Eccleſia æquiparatur pupillo, *gloſſ.fin.in l. ſi
procurator, ff.de iure fiſci, Bal.& Bolognett.in l. Ciuitas, ff.
ſi cert.pet.a. Perrett. ad extrauagant. Ambitioſe, in verbo
quicquam, num.23.de reb. Eccleſ. non alien.* itaut iure mi-
4 norum vtatur, *Caccher.deciſ.86.Menoch.de arbitr.Iudic.
quæſt.34.Card.Tuſch.concluſ.284.num.29.litt.L, & con-
cluſ.241.num.3.litt.M, Imbrian.in tract. de primo, & ſe-
cundo beneſ.conſid.4.num.7.* ante eos latius *Tiraq. de pri-
uileg.piæ cauſæ priuil.142.*
5 Et hanc tenendo opinionem illam amplia ſequenti-
bus modis; Et primò, procedere & habere locum tàm
ſi Eccleſia agat, quàm ſi non, iuxta tradita per *Capyc.de-
ciſ.160.Foller.in cap.Regni, quoad decretum, num.13. D.
Regens Tappia in cit.Conſtitut. Regni Statuimus, num. 21.
Carau.in ritu 133.num.1.& ſeq. Præſes de Franch. deciſ.
234.num.4.Cala in tractat. de modo artic. & proband. gl.
1.§.1.num.100.Vaſq.controuer.illuſtr. lib.1. cap.5. num.1.
D.Ricc. in collect. deciſ.86. Thor. in compend.deciſ. Re-
gni in verbo, Eccleſia, an habeat fori electionem, il ſe-
condo, tom.1.* & ita ſeruatur in praxi in Regijs Tribu-
nalibus.
6 Amplia ſecundò, illam eſse veram etiam ſi Eccleſia
agat ad diſtractum, nam pariter fruitur electione, &
variatione fori, vt apud *Petram in addit. ad d. deciſion.
Capyc.160.* allegat *Innoc.in capit. cum ſit generale, de foro
compet.Rom. ſing.113.* & hanc opinionem pariter ſequi-
tur *D.Ricc.in collect.deciſ.309.circa medium, verſic. Item*
7 *Eccleſia;* licet regula ſit quod agens ad diſtractum ſe-
quatur forum rei, iuxta terminos textus *in l.2. C.vbi, &
apud quem,* & iuxta hanc opinionem vidi expeditas pro-
uiſiones per Magnam Curiam Vicariæ ad inſtantiam
Parochi Eccleſiæ Sancti Matthæi Regiæ Terræ Aierulæ
contra Matthiam de Acampora.

SVM-

Digitized by Google

S V M M A R I V M.

1 *Pia cauſa habet priuilegium eligendi forum.*
2 *Pia cauſa, & Eccleſia æquiperantur.*
3 *Eccleſiæ appellatione continetur omnis locus pius, & numer. 5.*
4 *Bona locorum piorum non poſſunt alienari abſque ſolemnitatibus.*
6 *Eccleſia potitur beneficio reſtitutionis inintegrum, ſic etiam & pia cauſa, num. 7.*
8 *Legata pijs cauſis poſſunt ſolui Eccleſiæ, Confraternitati, & Hoſpitali, & è contra.*

A R G V M E N T V M.

Pia cauſa, An gaudeat beneficio electionis, & variationis fori.

Q V Æ S T I O L.

1 Regula ſit tale beneficium Electionis, & Variationis Fori competere etiam piæ cauſæ, vt in propriis terminis recenter aduertit *D. Riec. in Schol. ad Tiraquell. de pia cauſa priuileg.* 140. & 142. vbi ad id nos allegat in prima impreſſione Neapolitana, & ita ſeruatur in praxi apud Regia Tribunalia huius Clariſſimæ Ciuitatis Neapolis.

2 Quæ ſanè opinio ratione non caret, ſiquidem pia cauſa, & Eccleſia in iure æquiparantur, *cap. requiſiſti, §. ſecus autem, de teſtam. Barbat. in cap. fin. eod. tit.* itaut priuilegia Eccleſiæ conceſſa competunt pariter, & piæ cauſæ, & illa gaudet eiſdem beneficiis, & prærogatiuis, quibus, & Eccleſia vtitur, *Io. Andr. & Anch. & Domin. in cap. 1. de integr. reſtit. in 6. Innoc. in capit. & relatum, & ibi etiam Panorm. col. fin. de teſtam. idem Panorm. in c. nulli, ante fin. de reb. Eccleſ. non alien. quos refert, & ſequitur Tiraquell. de pia cauſa dict. priuileg.* 140. vbi aſſignat rationem, quia eſt eadem vtriuſque ratio, nam Eccleſia
3 ſua priuilegia habet propter animam, & contemplationem Dei, *Medic. in opuſc. 4. num. 15.* vndè appellatione Eccleſię continetur omnis locus pius, *Rocch. de Curte in tract. de iur. patron. in verb. Eccleſia, num. 10. D. Riec. deciſ. Cur. Archiep. 147. num. 8. p. 1.*

4 Hinc enim videmus, quod eam requiritur ſolemnitas in alienatione rerum piæ cauſæ, quæ in rerum Eccleſiaſticarum alienatione eſt neceſſaria Panormi, qui dicit id eſſe ſemper notandum, *& Barbat. Hoſtienſ. Imol. & Ioan. Andr. in cap. nulli, de teſtament. per tex. in §. quia verò, Auth. de non alien. & Auth. hoc ius porrectum, Cod. de ſacroſanct. Eccleſ. Anchar. conſil. 274. col. 1. Caſtrenſ. conſil. 269. column. 1. lib. 1. Franch. qui id dicit ſingulariter in cap. 1. column. 2. de reb. Eccleſ. non alien. in 6. quibus iungo Medic. in opuſc. 4. num. 29. & Antonin. variar. reſolut. lib. 1. reſolut. 6. num. 5. vbi ad id allegat, Gabr. concluſ. 2. numer. 4. & 9. de pia cauſa, & Rodoan. in rubr. de reb. Eccleſ. non alien. num. 62. pagin. 52. & addo Tiraquell. de pia cauſa, priuil.* 137. vbi firmat non malè
5 inferri ab alienatione rerum Eccleſiæ ad alienationem rerum piæ cauſæ, quia Eccleſiæ ſub nomine quælibet pia cauſa venit, *Filiucius de ſtat. cler. tractat. 44. capit. 4. num. 19.*

6 Et hinc pariter ſicuti Eccleſiæ reſtituitur in integrum ratione læſionis, *cap. 1. de integr. reſtitut. Cappell. Tholoſ. deciſ. 54. Benintend. deciſ. 85. Odd. de reſtitut. in integr. queſt. 3. artic. 4. part. 1. Cardoſ. in praxi Iudic. & Aduoc. in verbo, Eccleſ. num. 35. D. Riec. in praxi fori Eccleſ. reſo-*
7 *lut. 88. part. prima, in ſecunda edit. ſic etiam, & pia cauſa, vt voluit Ioan. Andr. in dict. capit. 1. & 2. vbi Imol. & Domin. de in integr. reſtitut. in 6. Aretin. in leg. prima. column. fin. Cod. de Sacroſanct. Eccleſ. priuil. 12. Ancharan. in capit. nulli, de reb. Eccleſ. non alienand. Roman. ſingul. 44. Tiraquell. de pia cauſa priuileg. 138. Maſtrill. deciſ. Sicil. 110. nu. 3.*

8 Quare meritò pijs cauſis relicta ſolui poſſunt Eccleſiæ, & è contra, tantò fortiùs, quia illa poſſe ſolui Hoſpitalibus, & Confraternitatibus abſque authoritate Epiſcopi erectis, notarunt *Tiraquell. de pia cauſa in præfat. verſ. Item relictum Hoſpitalibus. Valaſch. deciſ. 10. nu. 38. Ægid. in repetit. l. prima, C. de tranſact. Eccleſ. quos nominè refert, & ſequitur Barboſ. in tract. de offic. & poteſt. Epiſ. alleg. 75. num. 28. p. 3.*

S V M M A R I V M.

1 *Piæ cauſæ nomen, quando habeatur.*
2 *Fauor Animæ vbi reſpicitur, dicitur pia cauſa.*
3 *Legatum factum pro anima conſanguineo, an dicatur pium, & nn. 4. 5. & 6.*
7 *Teſtamentum ad pias cauſas, quando dicatur.*
8 *Alimentorum cauſa dicitur pia, & quare, nu. 9.*
10 *Iudex Eccleſiaſticus adiri poteſt pro conſequendis alimentis, ſed quando, num. 11.*
12 *Argumentum de dote ad piam cauſam valet.*
13 *Dotis cauſa dicitur pia, & quando ſecut, num. 18.*
14 *Stipulari alteri fauore dotis, & piæ cauſæ, quis poteſt.*
15 *Mandatum reintegra fauore dotis non expirat, & in tali cauſa proceditur de bono, & equo, nu. 16.*
17 *Verba enunciatiua probant fauore piæ cauſæ, & fauore dotis.*
19 *Reuerenda Fabrica Sancti Petri de Vrbe, quando ſe intromittat in legatis factis pro dotibus puellarum.*
20 *Refectio pontium, & viarum, reſpicit publicam vtilitatem.*
21 *Legatum pro refectione pontis dicitur pium, ſic etiam vbi eſt factum pro refectione Ciuitatis pro fabrica Cappellæ, pro erectione Campanilis, & ſimilium, num. 22. & pro monumento, nn. 23.*
24 *Funeris impenſæ factæ pro paupere animo non repetendi cenſetur facta.*

A R G V M E N T V M.

Pia cauſa, Quænam dicatur, ad finem de quo ſupra.

Q V Æ S T I O LI.

Conſentaneum eſt, & maximopere congruit, quod cum ſupra concluſum fuerit, piæ cauſæ priuilegium eligendi, & variandi forum competere, hic etiam & aliqua circa piæ cauſæ materiam, vltra alibi enunciata, quam breuiter differere.

Regula igitur ſit, quod vt piæ cauſæ nomen aliquid habere poſſit pietatem continere debere, non ſolum
1 nomine, ſed etiam & effectu, & ſic ſubſtantialiter *leg. cũ hi, §. ſed perſonarum, & §. ſi in annos, ff. de tranſ. l. 1. C. de mendicant. valid. lib. 11.* & ſucceſſiuè eſt omne illud quod reſpicit vtilitatem Eccleſiarum, Monaſteriorum, Montium pietatis, Hoſpitalium, Confraternitatum, Extauritatum, Montia, & aliorum ſimilium locorum piorum, montium pauperum, & miſerabilium perſonarum, aliorumque operum charitatis, vt puta Studii, libertatis, & incertorum, & maleabatorum, *Silueſtr. in ſumma, in verbo legatum, il quarto, Card. Tuſch. concl. 106. litt. L. Simon de Petr. de interpr. vlt. volunt. lib. 4. dub. 1. Mangil. de imput. & detract. legitima, q. 120. & plenè Tiraq.* qui de his omnibus diſcurrit *de priu. pia cauſa, in præfat.*

2 Itaut vbi fauor animæ reſpicitur pia cauſa inſurgit, inde quoties teſtator aliquid pro anima erogat piam cauſam vtique reſpicit, cum omne relictum pro illa ad piam cauſam legatum cenſeatur, *§. ſi vnum de prædictis, Auth.*

Auth.cum de appellat.cognoſc.Gloſ. & Bald. in l.illud, C. de ſacroſ. Eccleſ.Caſtrenſ. conſil.167. num.4.lib.2. Gabr. concluſ.1.num.11.de pia cauſ.Intrigl.ſing.67.nu.139. lib.3 Brunor.à Sol.qui concordantes citat.in ſuo compend.reſol.in verbo, legatum pro anima, Rot.diuerſ.deciſ.74.p.2.Craſſ.in §.teſtamentum, quæſt.17.num.1. Spin. de teſtam. gloſ.31. num.40. Bonacin.de teſtam.puncto 5.nu.4. Muta deciſ. Sicil.41. num.33. & ideò omne relictum pro anima debetur à quocunque ſucceſſore, adhibita tamen ſolemnitate, *Bald.in l.eam quam, C.de fideicc. Pellic. in conſuetud. Auerſ.cap.3.num.393.*

3 Quod adeò eſt verum, vt locum habeat etiam ſi fieret ad fauorem conſanguineorum, dummodò re vera egeant, & in ſtatu ſuo commodè viuere nequeant, per *Gloſ.notabil.in cap.2. de ſepultur.* non enim ſufficit ſi exprimatur fieri pro anima, ſed re vera debet concurrere paupertas moralis legatarii, vt latius diſcutit *Tiraquel. in ſpeciali tractat. de pia cauſa in præfat. verſic. item relictum pro anima, Nauarr.de reddit. Eccleſ.quæſt.1. monit. 26. numer.4.Sanchez de matrim. lib.1. diſput.4. num.10. Molin.de ritu nupt.quæſt.13. num.32.lib.3. Lopez de contract.cap.40.lib.2.*

4 Hinc eſt, quod ſi fieret legatum conſanguineis non expreſſa cauſa pia, vel pro anima intelligitur potius factum conſanguinitatis fauore, & contemplatione, quam ratione piæ cauſæ, *leg.tutor, §.quæ tutoribus, ff.de excuſat.tutor.Simon de Prat.in tract.de interpret. vlt.vol. lib.4.dub.1. Surd.deciſ. Rotæ Mant.322.num.16. Praſcs de Franch. deciſ.565.* vbi in facti contingentia ita deciſum teſtatur etiam dum aderat præſumptio paupertatis, quæ non fuit in actis probata, & ideò determinatum fuit, Iudicis Reuerendæ Fabricæ non poſſe cognoſcere de hoc legato, quia non erat ad pias cauſas, ſequitur *Molfeſ. in ſumma Theolog.moral. tract.13. cap.5. num.155.tom.2.*

5 Licet, & non deſint, qui magis æquam ſectati ſunt ſententiam, vt in dubio legatum factum conſanguineo pauperi cenſeatur pro anima, & intuitu pietatis relictum, & non ratione conſanguinitatis ſimpliciter, vt apud *Cardin.Mantic.de coniect.vltim. volunt.lib.6.titul. 3.num.25.& ſeq.& lib.12.tit.17.num.30.Menoch.de præſumpt.lib.4.præſumpt.115.num.9. Theſaur.forenſ.quæſt.q. 44.ſub num.2.lib 1. Gratian.diſcept.forenſ. cap.605. num. 28. & ſeq. Quarant.in ſumma Bullar.in verbo. Fabrica S. Petri de Vrbe, Genuen.in practicab.Eccl.q.473.circen.20. recenter Thor.* qui ſic ait deciſum per Iudices Reuerendæ Fabricæ huius Ciuitatis Neapolis in legato facto a q. Franciſco Rauaſcherio, penes Actuarium Trabuccum *in ſumma priuileg. piarum cauſar.priuil.175.* de quo videndus etiam *Domin.Ricc.in praxi fori Eccleſiaſt. reſol.381.par.2.*

6 Indè primam opinionem veram nuncuparem, quando legatum eſſet factum conſanguineo diuiti, vel amico diuiti, nam tunc non cenſetur ad pias cauſas, ſed contemplatione conſanguinitatis, vel amicitiæ, vel alterius non piæ cauſæ, *Caph.conſ.216. num.6. Maſcard.de probat.concl.1177.num.13.Gratian.conſ.9.num.29. & 31. lib.2. Betton. qui ſectatur de communi conſil.16. numer.2. Mangil.de imputat.& detract.legitima quæſt.120. num.1. Thomaſ.in tract.var.de vltim. volunt. tract.10.cap.9. nu. 145.* vbi quod duo requiruntur ad eſſe piæ cauſæ nempè pietas perſonæ, & quod cauſa pietatis fiat, *ex Bald. in leg.illud num.1.C.de Sacroſ.Eccleſ. & Sanchez de matrim.lib.1.d.diſput.4.num.2.addo Santarell. variar. reſol. lib.1.reſol.62. num.2.* & legatum dici pium tàm attenta cauſa, quam qualitate perſonarum, cui fit, dixit *Menoch. de præſumpt.lib.4.præſumpt.115.nu.2.Eminentiſs.Cardin. Caualer.deciſ.Rot.27.nu.2.*

7 Notabis tamen quod teſtamentum, in quo relictum eſt aliquid conſanguineo pauperi, ſi aliter valere non poteſt ſuſtinetur tamquam factum ad pias cauſas, *Maſcard.de probat.concl.1176.nu.17. Surd.de alim.tit.8. priuil 1.nu.17.D.Reg.Valenz. conſil.10.num.14.* licet regulariter teſtamentum tunc ad pias cauſas dicitur pertinere, quando legata pia maiorem ſubſtantiæ teſtatoris partem abſorbent *Cæſar.de Graſſ.deciſion.5.de teſtament. Thomaſ.in tract.de vlt.volunt.tract.10.tit.2.c.33.*

Alimentorum etiam cauſa dicitur pia, & fauorabilis, *l.mela, Ibi (pietatis intuitu) vbi notant Gloſ. Bart. &*
8 *reliqui, ff.de aliment.& cibar.legat.leg.ſancimus, C.de Sacroſ.Eccleſ.§.aliud, Auth.vt cum, de appell. cognoſc. l.cum hi, §.in annis, ff.de tranſact.l.ſi quis Titio, ff.de l.2.Gig.de penſio.quæſt.51.Crauett.conſil.196. num.10. Menoch.conſ. 72.num.13. Afflict. deciſ.357. Card. Mantic.de tacitur. & ambig.conuent.lib.13.tit.12.num.1. Vital. in tractat. de clauſ.tit. An renunciari poſſit iuri alimentorum,* vbi infert, quod cuique de populo licet poſtulare pro alimentis, *§.ſin autem hoc facere, verſ.autem ſcimus,* (Ibi omni alij) *in Authent.Eccleſ.tit.Corduba*, qui concordantes adducit *in leg.ſi quis à liberis, §.vtrum, num.1.ff.de liber.agnoſcend.* cum ita ſeruetur in piis cauſis, *Felyn.in cap.fin. de accuſat. Roman.conſil. 428. num.11. Santarell. 2.part.reſol.lib.1.reſol.69. num.6.* taliter, quod valet argumentum de alimentis ad pias cauſas, *Cantiunc.in top.leg.in 14.ſpecie loci à ſimil.*

9 Cuius principalis Concluſionis ratio aſſignatur per *Surd.in tract.de alim.priuil.1.num.2.* qui ad piam cauſam iudicatur, quod relinquitur modo pro ſubleuanda anima cuiuſcumque Catholici, ſed etiam pro ſubleuando animato corpore, vt inquit *Bald.in authent.ſimiliter, num.2.C.ad l.g.falcid.* at corpus animatum non poteſt alteri eleuari, quam per alimenta, *gl.in l.ſi cui annum, ff.de ann.legat.*

10 Hinc vidèmus, quod pro alimentis conſequendis poteſt adiri Eccleſiaſticus *capit.ſignificantibus, de offic.deleg.Bar.in l.ſolent, ff.de aliment. & cibar.leg. num.13. Gemin.in c.ſi quis deliquerit vbi etiam Præpoſ. in fin. diſt. 30. Molin.de Hiſpan.primog.lib.2. c.15.nu.76. Surd.plenè de alim.priu.9.Guttier.practic.quæſt.cap.44.lib.1.Gratian.diſcept.forenſ.lib.1.cap.60.num.30 cum ſeq.& cap.154.num. 10. cum ſeq.* nam in relictis ad pias cauſas Iudex Eccleſiaſticus benè procedere poteſt, *gloſ.in cap.relatum, de teſtament.vbi etiam Abb.Imol. Barbat. & Couarr.num.13. Tiraquell. de priuileg.piæ cauſa priuileg. 149.* vbi quod quando verſatur cauſa pietatis Epiſcopus habet iuriſdictionem in laicos, *ex leg.1. & ibi Bald. Cod.de Epiſcop. Aud.capit.1. 277.diſtinct. capit.ſuper quibuſdam, in fine, de verbor. ſignificat.* cum latius notatur per *Barboſ. in ſuo tract.de offic.& poteſtat.Epiſcop. allegat.82.part.3.* vbi plenè ex iſto axiomate ad plura infert corollaria, & Eccleſiaſticum poſſe cognoſcere de alimentis filio ſpurio debitis, tutantur *Santarell.variar.reſolut.part.prima, q.34. & Dian.* qui alios citat *in reſolut.moral.tractat.de imm.Eccleſ.reſol.85.*

Declara tamen, ſupradicta procedere vbi alimenta ſunt relicta pauperi, ſecus ſi diuiti, quia communi cal-
11 culo diſtinguunt DD. legatum alimentorum dici pium, quando fit pauperi, ſecus ſi diuiti, argum. *text. in dict. §.aliud quoque ibi egenis alimenta impenaant, Auth. vt cum de appellat. cognoſc.leg.hi ſingulos, ff.de tranſact. §.interdicimus, de Eccleſ.titulis l.ſancimus, C.de ſacroſ. Eccleſ.* qui loquitur de laborantibus famæ, & ita in propriis terminis notarunt *Bart.in leg.alio num.4. & 5.ff.de alim. & cibar.leg.& in tract.de alim.num.14. Imol.Ang. & Alexand.in leg.Diui, ff.ad l.falcid.* annuentes id procedere quamuis teſtator exprimat ſe relinquere amore Dei, latè *Surd.de aliment.priuileg.1. num.3. & 9. Barboſ. in l. 1.par.1.num.55.ff.ſolut.matrim. Modern.in tractat. de cognit.per viam violentiæ.quæſt.13.num.12.& quæſt.21.par. 2.Brunor. à Sol.in compend. reſolut.in verbo, legatum alimentorum, D.Reg.Valenz.conſ.10. ſub num.9. Mangil.de imput.& detract.legitimæ quæſtio.121.Thomaſius in tract. var.vltim.volunt.tract.10. cap.16. tit.1. videndus omninò Cened.canon.quæſt.cap.14.* vbi alias qualitates adhuc eſſe neceſſarias tutatur, nempe quod ſit pauper tempore quo trahit laicum ad iudicium, & quod alimenta, petuntur non ſint præterita, ſed præſentia, vel futura.

Sed quia argumentum validum de alimentis ad do-
12 tem *Euerard.in topic.lege loco 29. Pereira quæſtio. forenſ. conſil.2.num.33.Seraphin.deciſ.457. num.7. Sanchez de matrim. diſp.26. lib.4.* & è conuerſo valet argumentum de dote ad alimenta *Molina de primogen.Hiſpan.cap.15. num.8.lib.2.Menoch.de præſump.lib.3.quæſt.191. num.2.*

Myſing.

Myſing. in tract. de ritu nupt. quæſt. 46. nu. 10. libr. 3. taliter quod dos, & alimenta æquiperantur, Gloſ. in l. ob æs, C. de prædijs minor. Bart. in l. fin. num. 7. ff. quib. vt indig. Suarez in leg. quoniam, limit. 2. C. de inoff. teſtam. Tiraq. de iur. primog. quæſt. 52. à num. 4. Bruner. à Sol. in ſuo compen. reſol. in verbo, Dos il 12. Card. Mant. de tacit. & ambig. conuent. li. 12. tit. 19. num. 17. cum dos ſuccedat loco alimentorum, Surd. de aliment. tit. 9. q. 1. nu. 14.

13 Ideo ad inſtar alimentorum dotis cauſa quoque dicitur pias, & fauorabilis, l. cum his, §. ſi in ea opinione, ff. de condit. indeb. & ibi copioſe Iaſ. in §. ſi mulier, num. 1. Alex. in l. ſi cum dotem, §. eo autem tempore nu. 50. ff. ſol. matrim. Benedict. in cap. Raynutius, in verbo ſobolis, num. 5. de teſtam. Spin. in ſpecul. teſtam. gl. 10 num. 21. Domin. Ricc. qui alios adducit deciſ. Cur. Archiep. Neap. 206. num. 3. p. 2. & copioſius diximus forenſ. quæſtio. 47. lib. 1. vbi in materia Electionis Fori propriè eſt diſcurſus, ſiuè ſit dos carnalis matrimonii, ſiuè ſpiritualis, putà pro Monacatu, quia ſemper eſt pium, Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 115. Cardin. Caualer. deciſ. 27. nu. 4. Santarel. var. reſol. lib. 1. reſol. 68. num. 12. dos inquam piæ cauſæ æquiperantur, Genuen. in practicab. Eccleſ. q. 242. num. 4. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 6. tit. 11. num. 18. Gratian. diſcept. forenſ. 700. num. 11. & è contra dotis priuilegia pijs cauſis, competunt Tiraquell. de priuileg. piæ cauſæ priuil. 115. ideò firmat quod in dote mulieri abſenti ex contractu inter alio initio ius, & actio quæritur ſicuti, & piæ cauſæ per l. 1. §. accedit, C. de rei vxor. act. leg. fin. Cod. de iur. dot. Bartol. conſil. 123. Caſtrenſ. conſil. 32. latè Decius conſil. 35.

14 Indè fauore dotis, ſicuti, & fauore piæ cauſæ poteſt quis alteri regulariter ſtipulari, de quo vide Tiraquell. de priuil. piæ cauſæ priuil. 114. & notant Surd. de aliment. tit. 8. quæſt. 73. num. 8. & Coccin. deciſ. Rot. 435. affirmantes idem fauore alimentorum, & fauore dotis, mandatum etiam re integra morte mandantis non expirat, Cremenſ. ſing. 143. copioſè Trentacinq. variar. reſolut. lib. 2. reſol. 10. num. 12. de procurator. ſicut, & fauore piæ cauſæ, & ſic vti in pia cauſa proceditur de bono, & Equo,
16 ita pariter in cauſa dotis, l. iure ſuccurſum, §. fin. ff. de iur. dotis, Carocc. deciſ. 131. num. 2. ſimiliter vti ſententia pro pia cauſa non recipit dilationem, ſic, & ſententia fauore dotis, itaut illa ſit exequenda, non obſtante appellatione Surd. de aliment. titul. 8. priuil. 60. num. 8. Cacheran. deciſio. 15. num. 20. Menoch. de adipiſcend. poſſeſſ. remed. 4. num. 729. & alia apud Gratian. diſcept. forenſ. libro 4. cap. 665.

17 Et ideò verba enunciatiua, quæ probant fauore piæ cauſæ, probant etiam fauore dotis, Put. deciſ. 419. lib. 1. Verall. deciſio. 288. part. 1. Mantic. de taciturnit. & ambig. conuent. lib. 2. tit. 7. num. 15. Trentacinq. variar. reſolut. 2. num. 76. de verbor. ſignificat. Tuſc. concluſ. 652. nu. 4. Raudenſ. conſil. 22. num. 38. vol. 1. & dos ſicuti, & pia cauſa habet priuilegium in actione perſonali, leg. aſſiduis, l. qui potior. in pign. Bar. in l. priuilegia, ff. de priuileg. credit. Sayr. in claui Regia lib. 10. tract. 5. cap. 10. num. 14. prout & donatio ob ingratitudinem non reuocatur fauore dotis, ſicuti ex fauore piæ cauſæ, Pinell. in leg. 1. part. 3. numer. 6. de bon. matern. Gamm. deciſio. Luſit. 163. Dom. Ric. collect. deciſ. 197.

18 Declara tamen, legatum dotis non dici pium, quando fit ab illis, qui tenentur dotem ſoluere, vt ſunt parentes, nam dum dicitur ſolutio pretii debiti vtiq; pietas excluditur, vt eſt notum, ex terminis, & notant Molfeſ. in ſumm. Theolog. moral. tract. 13. cap. 5. de vltim.
19 volunt. num. 160. tom. 2. Et ideò in facto dicebam Reuerendam Fabricam Sancti Petri de Vrbe, quæ ſolet ſe intromittere pro adimplemento legatorum factorum pro dotibus puellarum, vt latè per D. Ricc. in praxi reſol. 370. tom. 2. in huiuſmodi caſu non potuiſſe manus apponere.

Prout nec pium affirmant eſſe, niſi quoties legatum puellæ in neceſſitate conſtitutæ eſſet factum, Boer. deciſ. 44. quia requiritur, quod fiat pauperi Mant. de coniect. vlt. volunt. lib. 6. tit. 3. nu. 28. & tunc dotis legatum cenſeri debet in cauſam piam, Romul. in tract. de teſtam. præcept. bon. extra famil. alien. num. 129. itaut etiam Epiſcopus loci Ordinarius, & eius Curia ad inſtantiam legatariæ pro recuperatione poſſit imponere manus & erit Iudex competens, Gutier. pract. quæſt. lib. 1. quæſt. 44. nu. 10. & lib. 3. q. 29. nu. 30. Robadell. in politic. cap. 57. num. 10. in fin. & in gl. lit. C. lib. 2. tom. 1. Cened. pract. quæſt. cap. 37. num. 7. Modern. de cognit. per viam violentiæ, q. 12. num. 4. Dian. in ſuis reſol. moral. tract. de immunit. Eccleſ. reſolut. 116. verſ. ſed quidquid ſit.

20 Et quoniam viarum, pontiumq; refectio publicam reſpicit vtilitatem, quia vbi vtilitas publica ibi & pietas, & ideò quod in pontium, viarumque reparationem tendit vtique pium cenſendum eſt fauorabile, cap. 2. de immunit. Eccleſ. 2. §. penult. ff. de don. l. ad inſtructionem, C. de Epiſcop. & clericor. vbi fauore refectionis pontium, nullum priuilegium eximit ab hoc onere, de quo latè loquuntur Aluarez in theſaur. Chriſtian. Relig. c. 36. & Graff. de effect. cler. effect. 7. num. 203. cum ſeq. Mexia in prag. taxæ panis concl. 5. à nu 7. Dian. in reſol. moral. tract. de immun. Eccleſ. reſol. 75. & Nouar. in l. vtilitas publica, C. de primip. lib. 12.

21 Hinc legatum factum pro refectione viæ pontis, fontis, & ſimilium, licet incertum foret pium appellarunt, Vbald. de canon. Epiſcop. cap. 10. numer. 4. Addit. ad Capp. Tholoſ. deciſ. 215. num. 3. Mangil. de imput. & detract. legitimæ quæſt. 120. numer. 15. Menoch. de arbitr. Iudic. caſu 188. num. 4. vbi annuit incertum dici ſi legauit in refectionem pontis, vel piæ, non expreſſa quantitate, quia tunc Iudicis arbitrio extimabitur, iuxta quantitatem patrimonii, Tiraquell. in præfat. ſui tract. de priuil. piæ cauſæ, verſic. item legatum factum ad conſtructionem, Intrigl. ſing. 97. num. 148. lib. 3. & de relicto pro refectione, & reparatione Eccleſiæ, Barbat. conſil. 26. lib. 3. Surd. conſil. 62. num. 5. & ſeq. & de legato pro reparatione Ciuitatis,
22 vel eius cuſtodia, aut fortificatione, & quidquid fit, ad publicam vtilitatem dixerunt, Bald. in dict. Auth. ſimiliter, numer. 3. Cod. ad leg. falcid. Menoch. de præſumpt. præſumpt. 115. nu. 23. & alij apud Thomaſ. in tractat. de vltim. volunt. tractat. 10. tit. 1. cap. 27. qui cap. 20. idem affirmat de relicto pro Fabrica Cappellæ, pro veſtibus ſacris, pro erectione, vel reparatione campanili, luminariis cereis, & ſimilibus, ex D. Ricc. in fori Eccleſ. reſolut. 337. num. 15. tom. 3. Bonacin. de teſtam. punct. 5. num. 4. refectionis ſiquidem Eccleſiarum, & Capellarum dicitur pia.

22 Et pro monumenti, conſtructione legatum factum adhuc dici pium, annuerunt Menoch. dict. præſumpt. 115. num. 25. Intrigl. dict. ſing. 97. num. 150. Molfeſ. in ſumma tract. 13. cap. 5. num. 170. tom. 2. Mangil. de imput. & detract. legitimæ cit. quæſt. 120. num. 24. & ſeq. vbi reportat hinc ſcripſiſſe Aſin. in leg. vel quæ pater, ff. de religioſ. & ſumpt. fun. quod cum ſepulchra religioſa ſint diuini, & non humani iuris, §. nulli, Inſtit. de rer. diuiſ. leg. locum, de religioſ. & ſump. funer. quemadmodum eſt pium cadauera ſepelire, ſic, & inſepultura relinquere humanum, & iniurioſum eſt, leg. quod ſi nulla, ff. de relig. & ſumpt. funer. & ideò legatum ſepulturæ continere cauſam piam, meritò colligitur, ex leg. ſi quis, §. interdum, ff. de relig. & ſumpt. funer. ibi, Quis enim ſine pietatis intentione alienum cadauer funeratur, leg. pro hærede, ff. de acquir. hæredit. ibi (Vt pietatis cauſa) de qua materia latè nouiſſimè Sauorius variar. reſolut. tit. 2. de priſco, & recenti funerandi modo, vbi per varia capita de ea diſcurrit.

24 Indè funeris impenſa pro paupere facta pietatis intuitu cenſetur non animo repetendi, at ſecus ſi pro diuite facta eſſet, Mantic. de coniect. lib. 13. tit. 11. in fin. Thomaſ. in tractat. de vlt. volunt. dict. tractat. 10. tit. 1. cap. 31. quod ego practicaui vti Regius Aſſeſſor diſtrictus Amalphiæ in anno 1629. dum caſus ex facto accidiſset.

SVMMARIVM.

1 *Clericus inter perſonas miſerabiles reponitur, & eſt de numero pauperum, taliter, quod legatum pauperibus diſtribuendum, poteſt clericus diſtribui.*

2 Cle-

2 *Clericus habet electionem fori, etiam ſi ſit prima tonſura initiatus, num. 2.*

Sed an tunc requirantur requiſita Concilij Tridentini ſeſſ. 24. cap. 9. de reformat. negatiuè docet Author, num. 6.

Et etiam ſi ſit coniugatus, & ſaluaticus, nu. 12. & 13.

Licet illam non habeat pro bonis proprijs, num. 17.

Sed bene pro patrimonialibus, num. 18.

Et pro fructibus beneficiorum, num. 20.

Et quid ſi Baro haberet priuilegium abdicatiuum, numero 26.

4 *Initiatus prima tonſura dicitur clericus, & gaudet ſingulis priuilegijs clericalibus.*

5 *Foriudicationis ſententia ſuſpenditur per exceptionem clericatus.*

7 *Limitata diſpoſitio limitatum parit effectum, & extenditur ſecundum limites adiectæ diſpoſitionis.*

8 *Extenſio de caſu ad caſum, & de perſona ad perſonam non datur.*

9 *Excluſio inducta à ſtatuto non extenditur niſi ad expreſſum.*

10 *Clericus gaudet beneficio cap. Odoardus, quamuis non incedat in habitu, & tonſura, nec diuinis inſeruat, vel beneficium habeat, ſicque etiam in priuilegio canonis concluditur, num. 11.*

14 *Electio fori competit clerico, non ſolum ſi ſit offenſus in propria perſona, ſed etiam in agendo pro iniuria facta conſanguineis.*

15 *Iniuria facta vni de familia cenſetur facta toti familiæ.*

16 *Frater pro honoris proprij defenſione occidens poſt longum tempus ſtupratorem ſororis, extraordinaria pœna punitur.*

19 *Alienatio bonorum patrimonialium interdicta eſt Clericis.*

Sequeſtrantes fructus bonorum patrimonialium incidunt in Bullam Cœnæ, can. 17. ibid.

21 *Beneficiatus tenetur de fructibus reſtaurare Eccleſiam.*

22 *Fructus beneficiorum ſunt bona Eccleſiaſtica.*

23 *Clericus bigamus quis dicatur, & quibus priuilegijs careat.*

24 *Diſpenſatio quoad bigamiam, à quo ſit impartienda.*

25 *Ordinans bigamum qualiter peccet.*

27 *Epiſcopus dicitur caput Clerici, nec comprehenditur ſub generalitate, num. 28*

Et dicitur eſſe in culmine dignitatum, nu. 29. & 30.

31 *In generali locatione non veniunt perſonæ magnæ authoritatis.*

32 *Clerici exempti non veniunt clericorum appellatione.*

33 *Beneficium curatum non venit ſub nomine beneficij in diſpenſationibus, nec dignitas, nec Eccleſia Cathedralis, aut præbenda.*

34 *Ciuitas non venit appellatione diœceſis in materia odioſa.*

35 *Regularium appellatione in odioſis non veniunt Prælati Regulares.*

36 *Religioſi appellatione Clericorum non veniunt.*

37 *Interdictis Clericis, non cenſentur interdicti Regulares.*

38 *Canonici in odioſis non veniunt appellatione clericorum, & contra, nu. 39.*

40 *Canonici tantum abſentes pro ſeruitio Epiſcopi poſſunt percipere diſtributiones quotidianas.*

41 *Canonici Neapolis poſſunt benedicere corporalia veſtes paramenta, & alia ad Miſſæ Sacrificium neceſſaria.*

42 *In Eccleſia Cathedrali Neapolitana adſunt Canonici inſigniti Titulo, & nomine Cardinalium.*

43 *Bulla Pij reuocauit titulum Cardinalium Canonicis.*

44 *Clerici pro bonis Eccleſiæ, vel patrimonialibus in tantum habent fori electionem, in quantum adeſt violentia, rapina, vel fraus.*

45 *Curſores, ſiue Nuntij Curiarum Eccleſiaſticarum ſi ſint laici, non poſſunt pro eorum cauſis eligere forum Principis, licet benè gaudeant priuilegio fori Eccleſiaſtici.*

ARGVMENTVM.

Clericus An, & quando fori electione, & variatione vti poſſit.

QVAESTIO LII.

1 REgula eſt ab omnibus communiter recepta, quod Clericus inter miſerabiles perſonas reponantur, vt apud *Butr. & Innocent. in cap ſignificantibus, de offic. delegat. Graſſ. de effect. cleric. in prælud. nu. 42. Viuian. in praxi iur. patron. lib. 6. cap. 2. num. 92.* & illos eſſe de numero pauperum, probatur in *c. quod autem 23. q. 7. & in c. ſacerdos 1. q. 2.* Itaut ſi teſtator mandet, quod aliquid diſpenſetur inter pauperes, executores poſſunt illud diſpenſare etiam clericis.

2 Quare clericum habere fori electionem communi voce cantarunt *DD. in c. cum ſit generalè de foro compet. Felin. in c. Eccleſia Sanctæ Mariæ col. 4. de conſtitut. Villalob. in lib. commun. opin. in verbo, clericus Carauit. in Rit. M.C.V. 67.* vbi teſtatur pluries deciſum in Collaterali *D. Reg. Tap. in Conſtitut. Regni, Statuimus num. 29. de offic. Magiſtr. Iuſtit. D. Ricc. collect. deciſ. collect. 86. Genuen. in practicab. eccleſ. q. 634. tricen. 22. Borrell. in ſumm. deciſ. tit. de foro compet. num. 137. tom. 1. Calà de modo artic. gl. 1. num. 87. Addit. ad Capic. deciſ. 160. in princ.* & de iure Regni eſt ſancitum, vigore Ritus M.C.V. 233. qui loquitur generaliter, clericum habere fori electionem agendo ciuiliter, vel criminaliter, qui ritus hodie eſt in viridi obſeruantia apud Regia Tribunalia.

3 Amplia hanc Concluſionem eſſe veram, etiam in clerico minoribus ordinibus, immò in prima tonſura initiato, cum clericorum appellatione veniant etiam qui ſolum tonſuram adepti ſunt, *Bald. in leg. etiam, col. 4. verſ. & ideò clerici non poſſunt, C. de except. rei iud. Lap. de libert. eccl. q. 2. in princ. Calcan. conſ. 70. num. 79. Corſet. ſing. 12. Rol.* qui alios adducit *conſ. 4. num. 16. lib. 1. Boſſ. in tit. de foro compet. ſub num. 127.* & prima tonſura initiatus, dicitur clericus, *Ceruant. in l. 5. Tauri, nu. 13. & ſeq.*

4 *Vulteus in tract. de feud. lib. 1. c. 9. num. 6. Germon. de ſacror. immun. num. 76. Graſſ. de effect. cler. in prælud. nu. 301.* vbi quod huiuſmodi clerici primæ tonſuræ gaudent ſingulis, & omnibus priuilegiis clericalibus, tanquam perſonæ Eccleſiaſticæ, quam appellatione veniunt, & ipſi *Alber. in ſuo dictionar. in verbo, eccleſiaſtica perſona. Antibol. in tract. de muner. §. 4. nu. 52. Maria deciſ. 24.* vndè foriudicationis ſententia, quæ ſuſpenditur per exceptionem clericatus, iuxta praxim, de qua *Praſ. de Franch. deciſ. 329.* vbi quod ſcripturæ clericatos ponuntur extra proceſſum, & ſuperſedetur in foriudicatione, procedit etiam in ſimplici Clericatu primæ tonſuræ exhibita fidem clericatus, & fide ſeruitii, vt pluries fuiſſe deciſum tam in S. C. quàm in Iuncta Regiæ iuriſdictionis audito Fiſco, dicit *Rouit. in pragm. rubr. de ſen. foriudicat. num. 11. in vlt. impreſſ.*

Et in hoc velim aduertes, quod licet vigore *S. C. Trident. ſeſſ. 24. cap. 6. de reformat.* vt huiuſmodi clerici gaudere poſſint fori priuilegio neceſſe ſit, quod in habitu, & tonſura incedant, & ſint adſcripti alicui Eccleſiæ, vel Seminario, cui inſeruiant de mandato Epiſcopi, vel ſint beneficiati, de quo nos latius loquuti fuimus in *pragm. 1. de cler. ſeu diacon. ſaluat. & in opuſc. noui iur. Pontific. concl. 2. & 3. de foro comp.*

Tamen id non eſt neceſſe, in caſu de quo loquimur, nam Concilium diſponit hæc requiſita eſſe de ſubſtantia, quoties clericus intendit ſe facere conuenire apud Iudicem Eccleſiaſticum, & ſe eximere iuriſdictione laicali, & conſequenter non poteſt eius diſpoſitio adaptari ad caſum noſtrum, prout & ita obtinui in cauſa Clerici Ioann. Angeli Buonocore, qui per viam Electionis Fori, tamquam vulneratus à Michele Landro adiuerat Magnam Curiam Vicariæ, nam non obſtante,

quod

quod non fuiſſent probare Concilii, requiſita fuit admiſſa Electio fori per ipſum facta pro quærela expoſita aduerſus prædictum Michaelem.

Quæ ſanè opinio ratione non caret, ſiquidem quando Sacrum Concilium Tridentinum diſponit, vt ſuprà, certè corrigit ius commune, quo attento clericus in minoribus gaudet priuilegio fori, etſi non habeat beneficium, nec diuinis inſeruiat, vt eſt notum, vndè tanquam correctorium iuris communis ſtrictè debet intelligi, non autem laxari, poſt antiquiores *Surd. conſ. 416.n.6.* &cum diſponat circa illum caſum tantum limitatiuè debet intelligi, & conſequenter limitatum producere debet effectum, quia limitata diſpoſitio, limi-
7 tatum parit effectum, *Seraphin. deciſ.911.num.2.* & diſpoſitio limitata, minimè extenditur, *Cardin. Tuſch. concluſ.494.litter.D,* niſi ſecundum limites adiectæ diſpoſitionis, *l.nomen, §.fin.ff. de iur.& facti ignor.* cum concordantibus.

8 Et extenſio de caſu ad caſum, prout de perſona ad perſonam non eſt permiſſa, *l.ſi quis ita, §.penult.ff. de teſtam.tutel. Aret.in l.Gallus, §.quid ſi tamen, colum.5.ff.de liber.& poſth. Mant.de coniect.vlt.volunt.lib.3.tit.4.num.* 8. maximè, quando ex extenſione venit præiudicium tertio, diminuitur priuilegium, & commodum, quid priuilegiatus ipſo iure habet, prout in caſu noſtro, caſus ſiquidem omiſſus à Concilio, habetur pro omiſſo,
9 *Cephal.conſil.26.num.16. Natta conſil.469.num.9. Magon.deciſ.Florent.147.num.9.* probans excluſionem inductam à ſtatuto, non procedere, niſi in caſu, & perſona expreſſa, *Menoch.conſ.197.num.7.* dicens, quod ſtatutum includens vnam perſonam, aliam excludit, quaſi quod vnius incluſio, alterius ſit excluſio, *ex l.cum prætor, ff.de iudic.* cum latius notatis per *Cardin.Tuſch. concluſ. 71.litter.I,* ſtatutum enim, ſiue pragmatica lex, & ſimilia ſunt ſeruanda, prout iacent, nec attenditur ratio, ſed caſus formaliter diſpoſitus, nec facienda eſt extenſio ob rationis ſimilitudinem, vt fundauit *Lanar. conſ. 61.* noluiſſe inquam Concilium præſupponendum eſt comprehendere hunc, vel ſimilem caſum, dum tantum ſtatuit ſeruanda eſſe mentionata requiſita ad effectum, vt valeat clerici in minoribus, vti priuilegio Eccleſiaſtici fori, quoniam lex id noluiſſe præſumitur, cum facilè id exprimere potuiſſet, & non expreſſit, iuxta tradita per *Armendariz in addit.ad recop.leg.Nauar.in probem.num.*150. ſi enim voluiſſet, expreſſiſſet, vt plenè per *Tiraq.in leg.ſi vnquam,in verbo, Libertus, C.de reuocan.don. Gonzal.in Reg.Cancell.gloſ.9.§.1. a nu.33.* Ergo tanquam caſus omiſſus ab ipſo, intelligitur ſecundum ius commune, & antiquum, *leg.ſi verò, §.de viro, ff. ſol.matrim. l.commodiſſimè, ff.de lib.& poſth. Girond. de priuil.nu.556.& nu.886.*

Quæ fundamenta, & rationes iuuantur, ex qua declaratione Sacræ Congregationis Eminentiſſimorum Cardinalium lata 18. Decembris de anno 1595. per quam fuit dictum, diſpoſitionem Concilii nuper citata *ſeſſ.24. cap.6. de reformat.* non habere locum, quoties Clerici in minoribus vellent vti beneficio, *c.Odoardus,*
10 ſiquidem huiuſmodi illo frui poſſunt, & ſi in habitu, & tonſura non incedant, nec diuinis inſeruiant, & beneficio Eccleſiaſtica careant, vt teſtatur *Zipenſ.in ſuo iure pontificio nouo lib.2.tit.de foro competenti,n.32.* ſequitur etiam poſthæc ſcripta, habitus *D.Squillat. Canonicus meritiſſimus Eccleſiæ Neapolitanæ meus Amicus in tract. de priuileg.cleric.cap.10.ſub num.12. vbi nos allegat, & c. 13.ſub nu.8.latè eum Sanchez in ſumma Theol.moral.lib. 7.c.13.nu.35.tom.2.*

Et ego pluries atque pluries conſului aduerſus opinionem *Neuizan. conſil.59. Bertacc. in ſuo repert.in verbo Clericus pro debito ciuili, fol.meo 351. Benincaſ. in tract.de priuil.paupert.in 8.ſpecial.ind. nu.13. Coſta de remed. ſubſid.remed.29.num.4. Felic.alleg.37.num.2.part.1. Graſſ. de effect.cler.effect.7. num.4. qui ad id allegat inter alios, Surd.conſil.259.num.24.lib.2. Molin.de contract.diſp.571 nu.13. Farinacc.in ſua pract.crim. q.27.nu.69. Rol.à Vall. conſ.16.num.11.lib.4. Couarr.lib.2.var. reſol.c.1. num.9. Gut.de contract.iuratis,cap.17.nu.10. Carpan.in Stat.Mediol.c.167. num.50. Suarez de Prax. in ſua praxi part.3. lib.2.cap.vn.num.4. Genuenſ.in praxi Cur. Archiep.cap.3. num.3. Paſchal.de patr.poteſt p.2.c.9.num.32. Manſon. de cauſ.execut.lib.1.limit.14. nu.12.* qui omnes vno ore fatentur clericos in minoribus, vt valeant vti tali beneficio Cap. Odoardus debere habere Concilij requiſita, (quod pace tantorum Virorum multum à veritate diſtat) ex ſupradictis fundamentis, & ideò nè recedas à declaratione Sacræ Congregationis; non obſtante allegato cumulo DD. quorum vnius alium decepit, & communi enim opinione non eſt curandum, quoties altera fulcitur melioribus, & verioribus fundamentis, ac viuis rationibus, imitantur, enim iſti oues, & aues vt quo vna vix ita tetenderit omnes turmatim aduolare incipiant, iuxta ea, quæ adnotarunt *Dec.conſ.481.& Curt.Iun.conſ. 63.* Quod eatenus eſt verum, vt nè friuola quidem cuiuspiam fortè diſcētientis opinio reperiatur, quæ plurimorum ſatellicio careat, taliter vt quæ nam verior ſit cenſenda ſententia ſæpius ignoratur.

11 Prout eadem & Sacra Eminentiſſimorum Congregatio declarauit, & Clericos non obſeruantes formam traditam in eo, licet priuentur priuilegio, fori, nam per hoc intelligit priuatos priuilegio Canonis ſi quis ſuadente, *Comitol.reſponſo moral.lib.6. q.20. Anton. Dian.in reſ.moral.tract.de immun.Eccleſ.reſ.50.& Ricciull. de iure perſon.lib.7.c.6. num.11.* vbi quod cum Concilium loquatur de priuilegio fori non debet extendi in eo, quod non eſt expreſſum.

12 Amplia ſimiliter idem procedere in Clerico coniugato, qui eodem beneficio fruitur, quia appellatione Clericorum veniunt, coniugati, *Viuian.de iur.patronat. lib.6.cap.1.num.27.* dummodo tamen cum vnica, & virgine matrimonium contraxerit, veſteſque clericales, & tonſuram deferat, iuxta normam textus *in cap. vnic.de cleric.coniug.in 6. Duard.in explic.Bull.Cæn.lib.2. can.15. quæſt.4. Couarr.pract. q.cap.31.* licet ſi eo oriatur vxor, tunc gaudet quamuis non incideret in habitu, & tonſura, eo quia tunc non reputatur coniugatus, ſed remanet ſimplex clericus, & neceſſariò conſequeretur priuilegia illorum clericorum, de quibus in alia ampliatione, verba faciemus, iuxta *Abb.doctrinam in cap. Clericus, il ſecondo,num.4. de vita, & honeſt.cleric.* cum latius in congeſtis *in lib.1.quæſt.forenſ.quæſt.*88. ad quem Lectorem relego, addo *Graſſ.de effect.clericatus, effect.1. num.90.*

13 Amplia ſupradictam concluſionem procedere in clericis ſaluaticis, quibus electionis fori beneficium competere aſseuerainus, prout, & Eccleſiaſtico foro vti poſſe conſtat *ex pragm. Regni, 1. ſub rubr.de cler. ſeù diacon. ſaluat.* dummodo tamen non ſint illi vltra numerum permiſſum à Sacra Congregatione Eminentiſſimorum Cardinalium Concilii interpretum, quæ ſubſequens decretum circa Diaconos ſaluaticos in hoc Regno Neapolitano emanauit, videlicet.

Sacra Cardinalium Congregatio negotijs Regni Neapolitani præpoſitorum certior reddita in nonnullis eiuſdem Regni Diœceſibus Diaconos, quos vocant, Saluaticos in maximum numerum circa Eccleſiarum neceſſitatem, aut vtilitatem excreuiſſe. Volens eorundem exemptionis cauſam declarare, & fraudibus quibuſcumque occurrere de Sanctiſſimi Dom.N.Gregorij XV. mandato viuæ vocis oraculo deſuper habito, Diaconis Saluaticis huiuſmodi pro Eccleſiarum, & Epiſcoporum ſeruitio retineri, vel in locum quoquo modo deficientium aſſumi poſſe in Cathedralibus, ſeu Superioribus Eccleſiis, ad ſummum quatuor, in Collegiatis, vel Parochialibus duos in alijs verò Eccleſiis in quibus Diuina celebrantur, ſi Epiſcopo videbitur vnum, quos quidem Epiſcopi prorſus gratis, & tales, qui omninò per ſe ipſos, non autem per interpoſitam perſonam, ſeruitium debitum præſtent, nec vllo modo crimínoſos, aut malæ conditionis, & famæ eligere debeant, alius, & hi nullo gaudeant priuilegio, & eligentes iudicium Sedis Apoſtolicæ ſeuerum exponentur, eos verò priuilegio Canonicis non gaudere, fori autem priuilegio in criminalibus omninò in Ciuitatibus, quoad corporis diſtinctionem tantum, & immunitate ab oneribus perſonalibus, non autem ab alijs durante ſeruitio, frui debere; ſed ſi alicubi maioribus vtantur priuilegijs, & immunitatibus ex legitima conſuetudine, cuius cognitionem, & declara-

ratio-

Digitized by Google

declarationem in caſu controuerſia, eadem Sacra Congregatio ſibi reſeruat, illam debere attendi, cognitionem verò aliorum præmiſſorum ad Ordinarios pertinere. hoc præſenti decreto ſtatuit, præcipuè & declarauit Romæ 10. Kalend. Iulij 1625. Octauius Card. Bandinus, Laurentius Campeggus Secretarius.

14 Amplia pariter ſupradictam Concluſionem non ſolum procedere, quotieſcumque eſset offenſus in propria perſona, & ſic ei reperiretur illata iniuria, & percuſſio, vt latè tutatur *Anna in allegat.* 146. vbi eandem opinionem ſequitur *Anna filius in addit. litter. C. Præſes de Franch. deciſ.* 597. referens ſic in S.C. deciſum *Vinus deciſ.* 27. vbi affirmat ita extitiſse iudicatum in Regia Audientia Apuleæ in anno 1584. & in Regia Audientia Baren. de anno 1590. *Thor. in compend. deciſ. Regni, in verbo clericus an poſſit. tom.* 1. *Imbrian. in tract. de* 1. *&* 2. *benef. conſid.* 5. *n.* 149. *Borell. in ſumma deciſ. tit. de for. compet. num.* 138. *tom.* 1. affirmans ita deciſum in S.C. & practicaſse in M.C.V.

Verùm etiam, quando accuſaret pro morte ſuorum conſangnineorum, quoniam vbi ſuam, vel ſuorum iniuriam proſequitur clericus benè vtitur hoc priuilegio, *Petra de Gramat. deciſ.* 20. *num.* 7.

Et licet *Reg. Rouit. in prag.* 8. *nu.* 18. *de compoſit.* ſub cuius clypeo militat etiam *Capibl. de author. Baron. pragm.* 8. *p.* 1. *num.* 307. *fol.* 243. *tom.* 2. totum contrarium ſcripſerit.

Tamen eorum opinionem impugnauimus *Forenſ. quæſt. lib.* 1. *cap.* 6. vbi tutauimus clericum in minoribus agentem pro iniuria facta fratri, habere priuilegium Electionis Fori; tum quia Ritus M.C.V. generaliter loquitur, clericum habere fori electionem, ſiue agat ciuiliter, ſiue criminaliter, ergo dum non diſtinguit, ſi agat ex offenſione, vel iniuria propriæ perſonæ, vel alterius coniunctæ, nec nos debemus diſtinguere vulgatis iuribus; Tum etiam, quia prædictus Ritus connumerat clericum ibi inter pupillos, & viduas, & Curiales Regios, & vigore *Capit. Regni Incip. Prædeceſſorum,* æquiparantur perſonæ Eccleſiaſticæ pupillis, & ceteris miſerabilibus perſonis, præſertim in iudiciis criminalibus, vt patet *in c. incip. de iniur. ſub rubr. de differ. & in c. pridem per diuerſas, & in cap. ſi temporum, & Rex Robertus, in capit. Incipien. iniunxit nobis,* ponit ſub protectione Magiſtri Iuſtitiarii Eccleſiaſticos viduas, pupillos, & orphanos mandans, quod ſi opprimantur, vel grauentur ex officio inquirant, vt etiam ſtatutus in *Cap. Regni, Vt delatat,* qui omnes ſiuè agant pro offenſione facta in eorum perſonam, ſiue coniunctorum (vt experientia docet) ſemper vti poſsunt, Electionis fori beneficio, ergo idem eſse debet in caſu noſtro, ex regula æquiparatorum, & ex altera, qua cauetur, quod vna determinatio reſpiciens plena determinabilia eapariter determinat, *l. iam hoc iure, vbi Iaſ. notab.* 6. *col.* 3. *ff. de vulg. & pupill.*

15 Eò fortius, quia iniuria vni de fratribus cenſetur facta aliis, *l.* 1. *&* 2. *ff. de lib. cauſ. Vin. deciſ.* 521. *num.* 23. facta vni de familia, cenſetur facta totæ familiæ, *leg. ex Cornelia, & ibi Bart. ff. de iniur. cum latius notatis per Farinac. in practic. crimin. tit. de var. ac diuerſ. crimin. quæſtio.* 105. *à nu.* 286. *Menoch. de arbitr. Iud. caſ.* 262. vbi diſcutit quibuſnam conſanguineis cenſeatur facta iniuria cum vni facta eſt, & ſuorum appellatione, qui veniant, vide *Bald. in l.* 1. *Cod. qui accuſ. non poſſ. & Felyn. in cap. cum P. Mangonella de accuſ. Maranta in ſuo ſpec.* 6. *par. princ. & Clar. in pract. crimin. quæſt.* 14. *verſ. volo,* Quare fratrem
16 pro honoris proprii defenſione, ſtupratorem ſororis occidens, non in actu veneris, ſed poſt longum tempus, pœna ordinaria puniendum non eſse latè tutatur, *Giurba conſil. crim.* 86.

17 Declara tamen, ſuppoſitam regulam ceſsare vbi Clericus non ageret pro bonis Eccleſiæ, ſed propriis, quia in tali caſu excluditur ab huiuſmodi beneficio, *ex Ritu M.C.V.* 229. *vbi Caraua. Iſern. & Afflict. in Conſtit. Statuimus, num.* 6. *Felin. in capit. Eccleſia Sanctæ Mariæ, col* 4. *in verbo ſic, gloſs.* 2. *de Conſtitut. Niger in cap. Regni quoad decretum, numer.* 10. *Afflict. deciſ.* 257. *vbi pariter Vrſill. in addit. Vinus deciſ.* 27. vbi affirmat, quod quoties clericus pro rebus propriis ageret etiam data violentia, rapina, & fraude, tunc vtique non competeret modo aliquo ipſi fori electio, ſed conuenire deberet reum in ſuo foro, *D. Ricc. in collect. deciſio. collectan.* 300. *& iterum in praxi reſolut.* 147. *tom.* 2. *Imbrian. in tract. de primo, & ſecundo benefic. dict. conſider.* 5. *num.* 149. vbi etiam voluit excludi pariter in tali caſu à beneficio reſtitutionis in integrum, ex *Felin. in cap Sanctæ Maria, n.* 8. *de Conſtit. Regni Statuimus, Afflict. deciſ.* 390. *& ibi Vrſill.*

18 Qua declaratione vera exiſtente, vtique fatendum eſt Clericum pro bonis patrimonialibus, ad quorum titulum fuit ordinatus, habere fori Electionem, vt in terminis tenent *Vrſill. ad Afflict. deciſ.* 257. *ſub num.* 1. *& Pater Duard in comment. pro explicat. Bullæ Cœnæ Domini lib.* 2. *can.* 18. *quæſt.* 5. *num.* 6. *D. Ricc. in prax. fori Eccleſ. reſolut.* 91. *tom.* 4. & latius confirmauimus *Forenſ. quæſtio.* 72. *lib.* 1. vbi ita ſeruatum per Regiam Audientiam Catanzarii retulimus, eo quia talia bona habent priuilegia conceſsa bonis Eccleſiæ, vt poſt antiquiores firmarunt *Nauarr. conſil.* 12. *de cenſibus, Gratian. diſcept. forenſ. capit.* 159. *à num.* 27. *lib.* 1. *latè Graſſ. in tract. de effect. cleric. effect.* 3. *num.* 129. *Antonin. var. reſolut. lib.* 1. *caſ.* 88. *D. Ricc. in deciſ. Cur. Archiep.* 299. *part.* 2. quorum opinio canonizata videtur *à Sacro Conc. Trident. ſeſſ.* 21. *cap.* 2. vbi cle-
19 ricis interdicitur alienatio bonorum patrimonialium, ad quorum titulum fuere ordinati, vt latiſſimè per *Cened. canon. quæſt. cap.* 11. ex quo etiam inhibitam cenſeri præſcriptionem ordinariam inferri poteſt, *D. Ricc. in praxi reſolut.* 60. *tom.* 4. ex regula, quod cum lex prohibeat alienationem dicitur prohibere præſcriptionem, iuxta *Gloſ.* & aliorum doctrinam *in l. vbi lex, ff. de vſuc. Couarr. in Reg. poſſeſſor.* 3. *part. §.* 3. *num.* 6. *Gabr. concl.* 13. *de præſcript. Molin. de primogenit. cap.* 10. *lib.* 3. *Matthien ſ. in l.* 8. *recopil. gloſ.* 5. *tit.* 7. *lib.* 5. apud quos materiam declaratam copioſè reperies, licet contrarium per *Phœbum deciſ. Luſit.* 19. *tom.* 1. Indè onus prohibetur imponi ſuper dictis bonis, prout ſuper Eccleſiaſticis, vt poſt antiquorum ſcolam dixerunt *Azor. inſtit. moral. part.* 3. *lib.* 5. *cap.* 19. *quæſt.* 7. *Layman in Theolog. moral. lib.* 4. *tractat.* 9. *cap.* 6. *num.* 9. *Salon. in* 2. 2. *q.* 78. *art.* 5. *controuerſ.* 2. *num.* 2. *tom.* 2. *Bellet. diſquiſit. cleric. part.* 1. *tit.* 5. *§.* 5. & alii recentiores, quos recollegit *Antonin. Dian. in reſol. moral. tract. de immunit. Eccleſ. reſolut.* 39. & ſic ſuper eas tranſactio fieri prohibetur, ex reſoluit per *Pereira de reſolut. emphyteuſ. cap.* 9. *numer.* 36. *Dom. Ricc. in praxi reſol.* 88. *tom.* 4. vbi quod nec poſsunt permutari *Gonzal. in Regis Cancellar. gl.* 5. *§.* 10. *num.* 35. *Grat. diſcept. for. c.* 159. *num.* 3. *nec hipothecari, D. Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſc.* 212. *p.* 2. *Barboſ. qui alia adducit de poteſt. Epiſcopi alleg.* 19 *p.* 3. *à num.* 75. *vſque ad* 78. nec tenentur ad collectas, vt in Regno eſt prouiſum per *cap. Incip. Statuimus,* & eſt communis DD. opinio, de quo *Borell. in ſumm. deciſ. tit.* 18. *de Tributis numer.* 78. *tom.* 3. Inde in cenſuram Bullæ Cœnæ incidunt ſequeſtrantes, vel occupantes fructus huiuſmodi bonorum patrimonialium, *Vgolin. de cenſura in explic. can.* 17. *§.* 2. *Duard. in Bull. Cœn. lib.* 2. *can.* 17. *q.* 13. *ſub num.* 2.

20 Vndè cum ſatis ſapiant bonorum Eccleſiaſticorum fructus beneficii Eccleſiaſtici, clericus etiam gaudere debet tali electionis priuilegio, ſi agat pro illorum recuperatione, ex dictis per *Cardinal. Zabarell. conſil.* 146.

Et licet contrarium deciſum reperiam in Magna Curia Vicariæ apud *Thor. in compend. deciſ. Regni in verbo Elect. For. tom.* 2. & hoc in cauſa Abb. de Sancta Elena cum Iulio de Scaulis Terræ Campibaſſi, apud Actuarium Mareſcam.

Tamen hæc deciſio ambigua redditur, ex latè conſideratis per nos *Forenſ. quæſt. q.* 5. *&* 13. *lib.* 1. tantò magis, quia fructus beneficii ſunt deputati pro oneribus ipſi beneficio incumbentibus, *Gig. conſil.* 15. *nu.* 8. *Dom. Ricc. in deciſ Curiæ Archiep.* 98. *num.* 6. *par.* 4. *vbi num.* 3. annuit, quod licet fructus beneficii ſpectent ad clericum tamen clericus ipſe potius dicitur procurator quam Dominus ex *§. fin.* 14. *quæſt.* 1. *Archid. poſt Innoc. in cap. ſtatutum, §. Acceſſorem, de reſcript. in* 6. & clerici

dicun-

Digitized by Google

dicuntur diſpenſatores, & facultatem habent diſpo-
nendi de fructibus, ſed canonicè, *cap. præcipimus* 12.
quæſt.2.
21 Itaut videmus beneficiatos cogi, & teneri de fructi-
bus reſtaurare Eccleſias *c*.1. *de eccleſ. ædif.* (ibi quicun-
que Eccleſiaſticum beneficium habent omnis non adiu-
uent ad tecta Eccleſiæ reſtauranda, vel ipſas Eccleſias
emendandas) & idem probat textus in *cap. de his, eod.
tit.* Igitur fructus beneficiorum tanquam deſtinati ad
onera Eccleſiæ, debere priuilegiis Eccleſiæ frui annuen-
dum eſt, vltra quod fructus beneficii ſunt bona Eccle-
ſiaſtica, cum ab Eccleſia proueniant, vt per *D. Ricc.
in praxi fori Eccleſ. reſol*.124. *num*.3. *part*.1. *in paru*. quo
22 in loco meritò concludit, Beneficiatum non poſſe lo
care fructus ſui beneficii vltra triennium, prout nec
poteſt bona Eccleſiæ, itaut dicat *Extrau. Ambitioſè,
de reb. Eccleſ. non alienand.* habere locum etiam in fru-
ctibus, at ante eum plures pariter ſcripſere, quos ibi
reportat cum innumeris Romanæ Rotæ deciſionibus
Cuttier. lib.1. *canon. quæſt. c*. 8. *num*.15. *Gama deciſ. Luſit*.
150. & 390. & recenter *Barboſa de poteſt. Epiſcopi allegat*.
95. *nu*.20. *p*.3.
23 Declara etiam, non procedere firmatam regulam,
in clerico bigamo, qui dicitur veræ ſi duas vxores du-
xerit, *cap. Accurſius, & c. deinde, & cap. qui fine*, 26. *di-
ſtinct. cap. Nuper de Bigam. Nauarr. in manual. confeſſ. cap*.
27. *quæſt*.1. *Graff. in deciſ. caſ. conſcient. pagin. mihi* 441. *nu*.
38. *Cappell. Tholoſ. deciſ*.253. eò quia tanquam irregu-
laris, *cap. debitum, cum gloſ. in verbo. ſacramentum, de
Bigam. c. maritum* 33. *diſtinct.* denodatur omni priuile-
gio clericali, iuxta notata per *cap. vnic. de bigam. in* 6.
vbi gloſs. cum latius notatis per *D. Ricc. in praxi reſolut*.
34. *p*.3. qui *in reſol*.35. annuit bigamum carere tonſura
clericali, & prohiberi clericale habitum deferre, itaut
merè laicus exiſtimetur bigamus, *idem reſol*.36. vbi con-
cludit eſſe incapacem beneficii, quod & communis
DD. ſchola, probat *Azor. inſtit. moral. cap*.4. *q*.6. *Garſia
de benef. p*.7. *cap*.7. *Filiuc. de ſtatut. cler. tractat*.41. *cap*.4.
num.10.

Quæ ſanè opinio eſt vera, & procedit etiam ſi Epi-
ſcopus diſpenſaſſet, quoad bigamiam, nam & adhuc
priuilegiis Clericalibus eſſet innodatus, cum reputetur
24 verè laicus, *Ludouiſ. deciſ*.516. *num*. 12. & ibi etiam
Additio; eo quia ſicuti Epiſcopus prohibetur diſpen-
ſare, cum bigamis ad ſacros ordines, *cap*.2. *de bigam.
vbi gl. & Abb.* ita nec ad minores, vel ad primam ton-
ſuram, aut beneficium etiam ſimplex, ex *cap. vnico.
de bigam. in* 6. *& Sacr. Concil. Trident. ſeſs*.23. *de reform.
c*.17. *in fine. Nauarr. in manual. cap*.27. *nu*.197. *Valent. to*.
4. *diſput*.7. *quæſt*.19. *punt*.3. *Quaranta in ſua ſumm. in ver-
bo. Ordo Trotius de vero, & perfecto cler. cap*. 11. *num*.6.
lib.2. *Maioll. de irregularit. cap*.33. *numer*.14. *lib*.1. *Villa-
dieg. in eiuſdem nominis, tract. c*.6. *circa finem, Suarez de
cenſur. diſp*.49. *nu*.4. & 5. *ſect*.6. *Lopez inſtruct. caſ. con-
ſcient. c*.22. *tom*.2. *part*.2. *Canal. commun. contra commun.
q*.559. *Garſ. de benef. p*.7. *cap*.6. *de Bigam. à n*.3. affirmans,
iſtam opinionem approbaſſe Siſtum Quintum, & ita
decreuiſſe Sacram Congregationem Eminentiſſimo-
rum Cardinalium Concilii Interpretum, his verbis,
*Epiſcopus authoritate ſua ordinaria cum ſibi ſubdito vero
bigamo, qui alias cum duabus virginibus ſucceſſiuè legiti-
mum matrimonium contraxit, & conſumauit, & modo de-
functæ ſunt, diſpenſare non poteſt, vt primam tonſuram; &
ſimplicia beneficia à ſe, vel ab aliis accipiat*, affirmans pa-
riter in *addit.* quod licet huiuſmodi declaratio loquatur
de eo, qui cum duabus contraxit, procedit etiam in eo,
qui cum vnica vidua, ſeu corrupta contraxerit, nam æ-
quiparantur à iure, *c*.1. & 3. *de bigam. d. c. vnico, eod. tit.
in* 6. & ita dicit reſpondiſſe in anno 1613.

Taliter, quod Epiſcopus ordinans bigamum etiam
in minoribus ordinibus, ſeu prima tonſura grauiter, &
mortaliter peccat, & conferendo beneficium, nec vallet
collatio, *Nauar. conſ*.3. & 4. *de bigam.* affirmans ſimiliter,
Epiſcopum in hoc caſu eſſe ſuſpectum ipſo iure à col-
latione dicti ordinis collati, quod tamen non puto ve-
rum, vt cenſuiſſe S. Congregationem, teſtatur ibidem
Additio, & *Campan. in diuerſ. iur. Canon. rub*.1. *c*.6. *nu*.24.

Et licet non deſinit per plures Authores, qui in illa
reſiderunt opinione, vt quoad ordines, minores va-
leat Epiſcopus diſpenſare, vt per *Sanchez de matri-
mon. diſputat*.86. *numer*.10. *lib*.7. *Azor. Inſtit. moral. cap*.
20. *q*.2. *lib*.5. *part*.2. *Auil. de cenſur. diſp*.7. *dub*.4. *part*.7.
Henriq. in ſumma Theologor. moral. §.11. *cap*.6. *lib*.12. *Sot.
in* 4. *ſent. diſtinct*.27. *q*.3. *art*.3. *concl*.3. *Rota deciſ*.1. *n*.2. *de
bigam. in nou.* & alii per plures, quos recollegit *Garſia,
& Campanil. locis indicatis*.

Tamen prima opinio eſt vſu recepta, & magis com-
munis etiam quod exercitium ordinum ſuſceptorum,
in quo nequit Epiſcopus diſpenſare ſuper bigamia ve-
ra, & interpretatiua, vt deciſum per Sacram Eminentiſ-
ſimorum Congregationem in anno 1606. referunt *Ge-
nuenſ. in praxi Cur. Archiep*.113. *in fine vltima editione,
Piaſeg. in prax. Epiſcop. cap*.1. *num*.60. *part*.1. iuxta quo-
rum opinionem obtinui apud Illuſtriſſimum, & Reue-
rendiſſimum Dominum meum Aloyſium Riccium E-
piſcopum Vici Equenſem Iudicem delegatum à Sede
Apoſtolica in cauſa magnificorum Syndici, & Electo-
rum Terræ fractæ Maioris Auerſanæ Diœceſis cum cle-
rico Octauio Capaſſo.

Declara præterea, non habere locum, vbi Baro ha-
26 bere priuilegium abdicatiuum, etiam quoad perſonas
Eccleſiaſticas, quia tunc clericus non poſſet in præiu-
ditium Baronis variare forum, vt pluries deciſum per
Sacr. Conſil. teſtatur *Additio ad Annam in allegat*. 146.
& notarunt *Calà de modo articuland. gloſs*.1. *numer*.88.
& *Capiblanc. de Baron. pragmat*. 8. *numer*. 153. *cum ſeq.*
quos referendo ſequitur *D. Ricc. in praxi reſol*.147. *limit*.
2. *tom*.2.

Quam tamen declarationem ſubdeclarabis, non ha-
bere locum in Epiſcopo, vel alio in dignitate conſtitu-
to, quia derogatio iſta non impediet, quin non poſſint
vti huiuſmodi electionis fori priuilegio, non obſtante
priuilegio abdicatiuo, etiam quoad perſonas Eccleſia-
ſticas, quia eſſet neceſſariò facienda mentio de huiuſ-
modi perſonis qualificatis in dicto priuilegio, vt com-
prehenſæ in illo cenſeantur, ita notabiliter *Anna in ſuis
obſeruat. c*.16. vbi mouetur, quia Epiſcopus eſt caput
27 cleri, ſicut poteſtas dicitur caput Ciuitatis, *Bart. in leg.
nulli, ff. quod cuiuſque vniuerſ. nom. Bald. in l. ſiue pars, C. de
dilat.* vbi quod dicitur eſſe de maioribus magiſtratibus,
& ideò non venit ſub generali ſtatuto, & Conſtitutio-
ne, *Corn. conſ*.253. *vol*. 3. qui eſt facienda expreſſa ex-
cellentiam ordinis, & officii, *c. ſi compromiſſarius*, §. *hu-
iuſmodi de elect. in* 6. *c. quia periculoſum, de ſent. ex. omm.
Marta* nouiter *conſ*.2. *nu*.1. vbi quod non comprehen-
duntur ſub generalitate, nam licet Epiſcopi veniant ap-
28 pellatione Clericorum, ſecus eſt tamen in non fauora-
bilibus cum adſit qualitas in eis ſupra alios, quæ non re-
peritur in clericis ſimplicibus, *Abb. in rubr. de vita, &
honeſt. cleric. nu*.8. *gl. in c. de præb. in* 6. *Simonett. de reſeru.
benef. q*.11. *Samarell.* qui alios adducit *var. reſol. c*.38. *n*.
2. *Genuen. in practicab. eccl. q*.9. *nu*.3. vbi quod nec venit
appellatione dignitatum, quia Epiſcopus eſt in culmi-
ne dignitatum, *c. quamuis de præb. in* 6. & ideò firmat,
Epiſcopos ſuccedere in feudo, licet aliud ſit in Clericis,
29 *Afflict.* qui teſtatur vidiſſe in praxi *cap*.1. *de vaſſall. mi-
lit.* latè *Caph. conſ*.1. & 2. *vol*.17. *Duen. regul*.103. *nu*.17.
Nat. conſ.507. *nu*.17. *Iaſ. conſ*.114. *lib*.4. *D. Reg. Tap. in au-
thent. ingreſſi, in verbo, ſua, c*.14. *C. de Sacroſ. Eccl. Clar. in*
§. *feudum, q*.78. *in fine*, & ſignum latè defendat nouiſſimè
Marta conſil.2. *per totum*, vocatur inquam Epiſcopus,
Summus Sacerdos, *c*.1. §. *perfunctoriè, de ſacra vnt. c. fin*.
3. *q*.1. *c. videntes* 12. *q*.1. *Lud. dec. Peruſ*.74. *nu*.11. & Sum-
mus dicitur, quia vltra cum nullus eſt ordo, *c. de his, &
cap. manus, de conſecr. diſt*.5. cùm Epiſcopatus ſit maior
ordo, qui ſit in Eccleſia Dei, *gl. in probam. lib*.6. *verbo,
Epiſcopus, Caſſan. in catal. glor. mundi part*.4. *conſid*.25. &
Epiſcopus nominatur Pontifex, *cap. Pontifices* 7. *q*.1. *A-
zor. inſtit. moral. part*.2. *lib*.3. *c*.27. *q*.1. & Sanctiſſimus ap-
pellatur in *Auth. de Sanctiſſimis Epiſcopis, collat*.9. & *in
clem* 1. §. *nec ſuper, de pæn.* & aliquando vocatur Lega-
tus Chriſti, *vt in c. Accuſatio quoque in fine*, 2. *q*.7. & ideò
fratres ſolet nuncupare Summus Pontifex Epiſcopos,
quaſi ſibi æquales, *cap. quam graues, de crim. falſ. Felin. in*

Digitized by Google

proem. decretal. & cum nulla maior dignitas tot ſit in
30 Eccleſiæ Epiſcopatu, *c.idem priuil. & c.pan.de præb.* Pa-
pam hoc nomine vocare illos quotidiè videmus, de qua
dignitate laudes plura ad mareriam exanclauit *Emin.
Card. Bellarm.to.1. de Romano Pontifice lib.3. c.15.* vndè
merito Epiſcopis multa conceduntur, quæ aliis non
ſunt permiſſa, *Aufrer.de poteſt.ſecular. reg.2.nu.36. Me-
noch.de arb.iud.caſ.562.nu.13.*

Cuius quidem declarationis ratio altera conſiderari
poteſt, eo quia in generali locutione nunquam veniunt
31 perſonæ magnæ authoritatis, niſi nominentur, *Afflict.
deciſ.265.Gennen.in practicab.Eccl.dict.quæſt.9. Santarel.
var.reſol.cap.2. num.18.* vndè Principem non venire ſub
generali diſpoſitione tradit *Cochier. in tract.de iuriſd. in
exempt. §.17.part.1. tom.2. pag. mea* 119. vt nec in gene-
32 rali diſpoſitione veniunt clerici exempti, *cap.graue, &
c.ex parte, cum gl.de priuil.gl.in clem.frequens, de exceſſ.
Prælat.* ſicut in generali diſpoſitione Papæ non compre-
henduntur Cardinales, *Gig.de penſ.q.59.à nu.11.Barbat.
in tract.de Card.part.1.q.7.* vbi latè, & Eccleſiæ appella-
tione non venit Epiſcopalis, *capit.dilectus, vbi Innoc. de
conceſſ.præb.c.quamuis, eod.tit.in 6. Millius in repertorio, in
verbo, Eccleſia appellatione, Mandoſ.in Reg.Cancell.26.q.
3.n.5.* affirmans *reg.32.q.15.num.2.* id procedere etiamſi
eſſemus in diſpoſitione generali, iuxta *cap. quia pericu-
loſum, de ſent.excomm.c.2.de offic.delegat.in 6. Gonzal. in
reg.8.Cancell.gl.9.num.36.* recenter *Gratian.lib.5.forenſ.
diſcept.cap.817.* vbi propterea fuit in opinione, quod
Cardinalis mandans corpus ſuum ſepeliri in Eccleſia
ſui tituli tempore obitus, non ſenſerit de Eccleſia Epi-
ſcopali, quam tunc obtinebat, ſed de Eccleſia ſui Tituli
Cardinalatus.

33 Et beneficii nomine in diſpenſationibus non venit
curatum, nec dignitas, nec Eccleſiæ Cathedralis præ-
benda, *Rebuff.in praxi benef.tit. quid ſit beneficium, nu.15
Menoch.de arbitr. iudic. caſu 201. num.62. Garſia de be-
nefic.p.1.c.6.num.50.*

34 Vt etiam Diœceſis appellatione non comprehendi
Ciuitatem in materia odioſa, at ſecus in fauorabili
communis DD. ſchola docet *Gambar.in c.unico, nu.106
cum ſeq.ſuper Gl.in verbo, Diœceſis de rerum permut. in 6.
Mandoſ.in Regn.Cancellar.16.q.42.nu.7.Rendin.* qui ca-
teruam antiquorum adducit *in promp.recept.ſent.tit.124
num.7.Gonzal.in reg.8.Cancell.gl.43.à nu.393. Cocchier.
de iuriſd.in exempt.p.4.q.74.D.Ricc.in praxi reſol.350.n.
4.p.2.Barboſa in tractat.de offic.& poteſt.Epiſcopi, allegat.
54.à nu.169.part.3.*

35 Nec in odioſis appellatione Regularium veniunt
Prælati Regulares puta Prouinciales, Miniſtri, Cuſto-
des, Abbates, & ſimiles, vt poſt *Panorm.Felin.& alios in
c.fin.de ſimon.* nouiter tutatur *Tamburinus in ſuo tract.de
iure Abbat.diſp.1.quæſit.7.to.1.* qui *tom.2. in eodem tract.
diſp.2.quæſito 15.num.5.* affirmat Religioſos in odioſis
36 appellatione clericorum non venire. *ex Panorm. in c.1.
nu.7. ne cler. vel mon.Bellet. in diſquiſit.cleric. part.1.tit.
de diſciplin.cleric.§.2.nu.9.* vndè interdictis clericis, non
37 cenſeri interdictos regulares, annuunt *Ang. in ſumma
in verbo, interdictum, il ſecundo, num.17. Maiol.de irregu
lar.lib.3.cap.20.nu.6. Henriq.in ſumma lib.13. de excom-
mun.cap.42.§.3.Vgol.de cenſur.tab.5.§.5.num.3. Sayr. de
cenſur.lib.5.c.4.num.29.*

Immo (vt ad noſtram redeamus viam) cum Cleri-
corum appellatione in materia minus fauorabili, & o-
dioſa, prout eſt iſta, quæ eſt ſtricta, nec importat eo-
38 rum fauorem, nec gratiam minime veniant Canonici,
*c. ſedes, cũ ibi not. de reſcript. Felin.in c.non dubium, de ſen.
excom. Dec.in c.cum non liceat, nu.18. de præb. Bellet. diſq.
cler.p.1.tit.de diſcipl.cler.§.2.nu.4. & 28. Franch. Marc.
deciſ.1124. Azor.inſtit.moral.p.2.lib.3.c.11.q.15.* Prout è
39 contra, nomine Canonicorum non veniunt Clerici, *gl.
in cap.de pen.de cler.non reſid. Zecch.de Rep.b. Eccl.c.24.
de Canon.nu.2.Selua de benef.p.1.q.2. nu.47. Mantua ob
ſeru.67.* quos refert *Santarel.var.reſol.q.3.nu.39.* vbi per
hoc dicit ſolum Canonicos, non autem alios clericos
40 gaudere priuilegio, vt abſentes pro ſeruitio Epiſcopi
poſſint percipere fructus ſuorum beneficiorum, *ex Mo-
ret.in tract. de diſtrib.quotid.q.8.nu.8.p.2. Gonzal. in reg.
8.Cancell.gl.5.n.261.cum ſeq.Garſ.de benef.c.2. nu.8.p.3.
quia in c.de cætero, & c.ad Audientiam, de cler. non reſid.*
fit tantum mentio de Canonicis, vndè ad alios non eſt
facienda extenſio.

Meritò ſub anteſignata declaratione pariter, non
erint comprehenſi Canonici, itaut licet Barones ha-
beant priuilegium derogatorium, etiam quoad per-
ſonas Eccleſiaſticas, ſi tamen Canonicus eſſet offenſus,
poterit vti priuilegio electionis fori, non obſtante de-
rogatione, cum in illa non cenſeantur ipſi incluſi, ſtante
quod ſunt in dignitate, *Achil.de Graſſ.dec.1. de reſcript.
Veral.deciſ.257. part.1.D.Ricc.in praxi reſol. 349. par.2.*
maxime ſi ſint alicuius inſignis Ciuitatis, prout Domi-
ni Canonici noſtræ Almæ Vrbis Neapolis, qui in ma-
ximo habentur honore, pluribuſque fruuntur prærroga-
41 tiuis, & in ſpecie, quod ſunt mitrati vti Epiſcopi, &
poſſunt benedicere corporalia veſtes, paramenta, &
cætera ad Miſſæ Sacrificium neceſſaria, ex priuilegio
eis conceſſo à Pio II. vt teſtatur *D.Ric.dec.Cur.Archie-
piſc.121.p.4.* immò plures in Reuerendiſſimo Capitulo
42 Neapolitano adſunt Canonici Cardinales, quod ta-
men hodie ceſſat, ſtante *Bulla Pij V.* edita de anno
43 1568. 13. Kal. Martii, per quam fuit vetitum hoc no-
men in omnibus Eccleſiis, ita quod abrogauit, & ex-
tinſit, præterquam in Romana, vt modernè aduertit
*Naldus in ſua ſumma, in verb.Cardinales, num.1.pagin.
mihi* 115.

Declara etiam in tantum pro bonis Eccleſiæ, vel
patrimonialibus, vel ſimilibus concedi electionem fo-
ri ſupradictis perſonis, in quantum adſit violentia, rapi-
na, vel fraus aliqua, nam iis ceſſantibus, ceſſare illud
priuilegium, notarunt *Afflict.cit.deciſ.257. num.2. verſ.
ſed illud, & in Conſtit. Regni ſtatuimus, la 2.nu.13. verſic.
data Niger.in c.Regni quoad decretum, nu.10.Cala in tra-
ctat.de modo articulandi, gl.1.n.89.*

44 Præterea declara, ſupra firmatam regulam ceſſare in
curſoribus, ſiue Nuntiis Curiarum Eccleſiaſticarum
laicis, qui licet tanquam de familia Epiſcoporum ſint
exempti à iuriſdictione ſæculari, & conueniantur in il-
lis Curiis, quibus inſeruiunt *cap.fin.vbi Abb.de offic. Ar-
chid.cap.cum non ab homine, de iudic.Cappell. Tholoſ.dec.
388.Capyc.deciſ.12.Theſaur.deciſ.22.num.6. Grat. deciſ.
233.Card.Tuſch.concl.27.num.19.lit.E.Graſſ. de effect.lib.
cleric.eff.1.nu.128.D.Ricc.deciſ.Cur.Archiep.192.part.2.*
pleno *Barboſ. de poteſt. Epiſcopi allegat.* 107.p.3. Tamen
ſecus eſt quoad effectum eligendi forum Principis pro
eorum cauſis, vti eligere poſſunt clerici, & eccleſiaſticæ
perſonæ, eſt enim quid diuerſum vnum ab alio, & ideò
diuerſo iure ſignificari debet, nec in conſequentiam
trahi poteſt.

S V M M A R I V M.

1 *Clericatus eſt probandus, ſi à parte negatur, n.3.*
Et quando præſumatur, nu.4.6. & 7.
2 *Clericatus non prouenit à natura.*
4 *Negatiua clericatus, qualiter probetur.*
8 *Quaſi poſſeſſio clericatus propriè, non probat clericatum.*
9 *Clericatus qualiter probetur, num.10.11.12. & 16. &
19.*
Et quid ſeruetur in Regno, remiſſiuè, nu.21.
15 *Teſtes deponentes de clericatu, debent aſſignare rationem
ſui dicti.*
14 *Numerus teſtium qualis ſit neceſſarius in probatione cle-
ricatus, & an probent hodie teſtes clericatum, ſtante con-
ſuetudine regiſtrandi ordinatus, nu.15.*
17 *Remiſſio facta de aliquo ad Curiam Eccleſiaſticam, mul-
tum adminiculatur pro clericatus probatione.*
18 *Facta vt probet clericatum debet eſſe antiqua.*
20 *Confeſſio partis aduerſæ non ſtatur ſuper titulo clericatus,
quoad fundandum titulum.*
22 *Ordo præſumitur, & dicens ſe ordinatum debet oſtendere
Bullas, nu.23.*
24 *Bulla Superiorum Ordinum, probant Ordines inferiores.*

A R-

ARGVMENTVM.

Clericatus, à quo ſit probandus, & qualiter probetur ad effectum de quo ſupra.

QVÆSTIO LIII.

REgula ſit, quod agens vti Clericus ad Electionem
1 Fori tenetur ex parte ſua clericatum probare, vt firmarunt *Cardin. in capit. perpendimus, column. 6. de ſent. excommun. Iaſ. conſ. 120. volum. 4. Caſſan. in conſuet. Burgund. rubr. 1. §. 6. num. 13. Rol. conſ. 32. nu. 5. lib. 2. Bellamer. deciſ. 114. Brunor. à Sol. in compend. reſol. in verbo, Clericus non præſumitur, D. Ricc.* qui nos allegat in prima impreſſione *deciſ. Cur. Archiep. 386. n. 2. p. 4.*

2 Cuius ſanè Concluſionis ratio aſſignari ſolet, quia clericatus non prouenit à natura, ſed extrinſecè fit, & in dubio numquam præſumitur, *cap. presbyteri, 68. diſtinct. & ibi gl. cap. legum 2. quæſt. 1. Caualc.* multos cumulans *deciſ. 602. lib. 2.* prout etiam plures alios citat *Decian. in tract. crim. cap. 9. num. 117. lib. 4. tom. 1. Calder. conſil. 12. de iure iurand.* latè *Menoch. de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 76. Gomeſ. in reg. Cancellar. tit. de annal. poſſeſſ. q. 58. Maſcard. de probat. concluſ. 302. num. 13.* qui ſimiliter alios coaceruat concordantes, & proinde venit probandus, vbi opponitur de eo, *Boer. dec. 171. col. 2. Camil. de Medic. conſil. 2. nu. 61.* vbi alios adducit *Alzened. lib. 4. nou. recopilat. tit. 1. l. 10. Gruiel. deciſ. Senatus Dolan. 96.* dicens enim ſe qualificatum debet tale qualitatem probare, *l. non ignorat, vbi Bal. & aly, C. de his qui accuſ. poſſ. Surd. conſ. 138. lib. 1.* latè *Pacian. in tract. de prob. cap. 34. lib. 2.* vndè excipiens, quod actor non eſt clericus, nihil
3 ex parte ſua probare tenetur, ſed is cui excipitur hoc probare tenetur, *c. legum 2. q. 1. c. dua, de cleric. peregr. gl. in l. ſi qua per calumniam, C. de Epiſc. & Cler. Gramm. dec. 81.* & alii memorati per *Pacian. in tract. de probat. lib. 1. cap. 51. num. 76. & lib. 2. cap. 74. num. 9.* quia negatiua
4 clericatus dicitur eo ipſo probata, quod contrarium non probatur nam quilibet naſcitur laicus, & in dubio talis præſumitur, *Bal. in c. fin. num. 4. de præſumpt. Rip. in c. 2. num. 4. de Iudic. Crauett. conſil. 72. num. 2. Brunor. à Sol. quæſt. 38. numer. 11. D. Ricc. deciſio. Cur. Archiep. 157. p. 3.* vbi diſcutit qualiter, & quomodo negatiua clericatus probetur, de quo etiam *Graſſ. in tract. de effectib. clericat. in prælud. à num. 233.* vbi quatuor modos reportat.

5 Benè verum quoties quis reperiretur in quaſi poſſeſſione clericatus tunc præſumitur clericus, *Maſcard. de probat. concl. 304. num. 3. Mohed. deciſ. 21. de renunciat. Caſſan. conſ. 44.*

Et quem reperiri in poſſeſſione clericatus per dilationem habitus, exemplificari poteſt, quia tunc deferens habitum præſumitur clericus, vt poſt alios *Dec. in cap. ſi ſcriptura, num. 48. de fide inſtrum. Gabr. concluſ. 1. num. 36. de præſumpt. & Pariſ. de reſignat. benef. quæſt. 4. num. 45. lib. 6.*

6 Idemque eſset quando quis reperiretur in poſſeſsione beneficii tanquam clericus, quia etiam in iſto caſu præſumi clericum, firmat ex plurium DD. teſtimonio *Menoch. de præſumpt. lib. 6. præſumpt. 76. num. 19.* inter quos reportat *Bellamer. deciſio. 611. & 612. Rota in an-*
7 *tiquis deciſio. 13. de probatio.* Vel ſi per aliquod tempus, vel annos inſeruiſſet Eccleſiæ vt clericus, & ibi exerceret officium ſpectans ad clericum, quia talem in dubio cenſeri clericum, notarunt *Anchar. conſ. 117. Felin. in c. illud, nu. 5. de præſumpt. Alex. conſ. 219. nu. 25. lib. 6. Rot. in Antiq. dec. 10. de rer. permut. Bellect. in diſquiſit. cleric. tit. de fauor. cleric. perſon. §. 14.* quos omnes tres modos, in quibus clericus præſumitur, ſectatur etiam modernus *Viuian. in tr. de iur. patron. lib. 6. c. 1. num. 50. & 51. p. 2.* annuens tamen *num. 62.* quaſi poſseſſionem clericatus non probare clericatum propriè, ſed transferre onus probandi contrarium in contradicentes, allegat *Maſcar. de prob. concl. 302. n. 7. & 42. & concl. 304. num. 10.* & adde latiſſimè loquentem *Graſſ. de effect. cler. in prælud. n. 225. cum ſeq.* affirmantem *num. 230.* hanc quaſi poſſeſsionem prodeſse, quando quis in ſua patria, & regione reperitur, ſecus ſi ſit alienigena, & pœnitus ignotus, vt quia eſset vltramontanus in Italia, & è contra, quia tunc debet docere de clericatu, allegat, *Gramm. dec. 82. num. 13. Menoch. de præſumpt. lib. 6. præſumpt. 76. nu. 11.* & per plura notatu digna reponit in hac materia apud ipſum videnda.

Deueniendo autem ad probationem clericatus
9 ſciendum eſt illum variis, multiſque modis probare poſse, valet in quam probatio per ſcripturam de ipſo clericatu confectam, *cap. dua de cleric. peregrinant. cap. legum. 2. q. 1. cap. ſi Iudex laicus, vbi gloſ. in verbo, fecerit, de ſent. excommun. Pacian. de probat. c. 34. nu. 41. lib. 2. Graſſ. de effect. cler. in prælud. n. 203.*

10 Præterea probatur per Inditia, & argumenta, *c. inter quatuor, & ibi Gloſ. in verbo per argumenta, de cleric. peregrin. Maſcard. de probat. concl. 305. num. 5. Boer. deciſ. 171. num. 25. Maſul. ad Capyc. deciſ. 161. nu. 8. Bart. deciſ. Rot. Bonon. 3. num. 13. Garſ. de benefic. p. 7. cap. 1. ſub num. 140.* & eandem opinionem ſequuntur *Viuian. de iur. patron. dict. lib. 6. cap. 1. num. 55. & Dom. Ricc. in praxi fori Eccleſ. reſol. 275. p. 1.*

11 Similiter admittitur probatio clericatus ex litteris patentibus, *Coccin. deciſ. Rot. 87. num. 4. deciſ. 127. num. 2. deciſ. 145. num. 2. deciſ. 194. & deciſ. 300. num. 4.* & ſic probatur Bullis Epiſcopi atteſtantis ſe contuliſse Ordines illi, qui clericum ſe eſse dicit *Felyn. in c. poſt ceſſionem num. 3. & 15. de probat. Abb. in c. 1. num. 3. de cleric. peregr. Gramm. dec. 81. num. 1. Surd. conſ. 396. nu. 13. lib. 3. Graff. in dec. aur. p. 1. lib. 4. c. 18. nu. 155. Couar. pract. q. c. 33 num. 3. Dec. in tr. crim. c. 9. nu. 26. lib. 4.* aſserens hanc probationem dici euidentem, *Caualer. dec. Rot. 68.* taliter, quod Bullæ debent eſse Epiſcopi illius, qui contulit ordines *Guid. Pap. dec. 582. Rot. diuerſ. dec. 1064. & 167. p. 3. Faber. dec. 11. lib. 4. tit. 14. to. 1.* quos cum aliis modernè reportat *Borrell. in ſumma. deciſ. tit. 7. de clericis, & Sacerdotibus, nu. 19. tom. 1.* aſserens *nu. 18.* illas debere eſse eiuſdem ſigillo ſignatas, & manu ſubſcriptas, *Franch. Marc. dec. 1006. vol. 1. Maſcard. concl. 305. nu. 2.* vel ſaltem eius ordinarii Epiſcopi, *Card. Caualer. dec. 483. nu. 2. & deciſ. 502. nu. 2. & deciſ. 572. num. 4.*

Et ideo ſi id non atteſtetur Prælatus, ſed alius nomine Prælati, tunc litteræ non probarent clericatum, vt per *Crauett. conſ. 134. num. 4. lib. 1.* vbi loquitur in Vicario atteſtante, quod in libro, in quo ſolitum erat deſcribi omnes ordinationes, reperiebatur ſcriptum quod quidam fuit tonſuratus, & concludi, ex hoc non probari clericatum abſque tonſura, & refert, & ſequitur *Graſſ. in tract. de effect. cler. in d. prælud. num. 199.* quod tamen ſatis repugnat quotidianæ Praxi Curiarum Eccleſiaſticarum, in quibus eſt receptum fieri fidem per ordinarium Actuarium, quod in regiſtro ordinatorum ſit ſcriptus ille, qui prætendit ſe clericum, quæ fides in Regii Tribunalibus ſemper admittunt, vt eſt notum, & ego pluries in variis quippe caſibus vti Regius officialis practicaui.

12 Vbi tamen Bullæ Ordinum eſsent amiſsæ, tunc teſtibus probari poterit ordo clericalis, qui deponent de eorum præſentia tempore ſuſceptionis clericatus, *cap. 2. & 3. de cler. peregrin. DD. in l. ſi qua per calumniam, C. Epiſc. & cler. Aluar. in ſpec. iur. pont. c. 35. verſ. tene menti, Affl. in conſt. Regn. Apoſtat. n. 12. lib. 1. rubr. 23. de Apoſtat.* vbi etiam *Foller. nu. 6. & in ritu incip. nem ſi aliquis fuerit citatus, nu. 15. Gram. conſ. ciuil. 110. nu. 3. Baiard.* qui alios adducit in addit. ad *Clar. §. fin. q. 36. n. 22. Marſil. conſ. 11 n. 7. Graff. in dec. aur. p. 1. lib. 4. c. 18. Guid. Pap. dec. 474.*

13 Qui quidem teſtes debent aſſignare rationem ſui dicti etiam non interrogati, nam clericatus dicitur quædam qualitas extrinſeca, quæ ſolo ſenſu non percipitur, vnde teſtes examinandis debet reddere rationem (hoc vidi quia talem clericali) *Maſcard. de probat. concl. 1369. 31. & ſeq. Graff. de effect. cler. in prælud. num. 216.*

Digitized by Google

ſecus ſi redderent rationem ſui dicti, quia viderunt talem exercere officia ad clericos ſpectantia, & etiam miſſas celebrare, quia niſi celebratio ſit diuina huiuſmodi ratio non eſſet ſufficiens, & conſequenter tales non probarent, *Caſtr.conſil.202.col.2. lib.1. Dec. conſil. 135.col.1. & conſil.152.Crauett. conſ.134. num.42. lib.1.* videndos etiam *Card.Caualer.deciſ.Rot.559.*

Nec in huiuſmodi ſpecie probationis eſt neceſſaria pluralitas, & numerus teſtium, quia ſufficit depoſitio
14 vnius clericatus poſſit probari etiam per vnicum teſtem, *Bald.& Felin.in cap.licet vniuerſis in fine,de teſtibus Couar.pract.q.cap.33.num.3. Epiſcopus minorenſ.in praxi Epiſcop.in verbo,clericus, §.3.in fin. Rebuff. de nominat.q. princip.14. num.54. Boer.deciſ.127.Anna ſingul.408. Cala in tract.de modo artic.& probandi gloſs. vnic.§.2. num. 106.& 687.Viuian.de iur.patr.lib.6. cap.1. num.58. part. 2.Borrell,qui alios cumulat in ſumma deciſ. tit. de cler. & Sacerdote.num.22.tom.1.* etiam quod ſit ſingularis, *Ang. in l.2.ff.quemad.teſtim.aſſer.Emilian.conſ.17.nu.5.Gram. conſ.ciuil.110.num.3.Bertachin.in repertor. in verb.clericus Modern.de iuriſd.p.2.c.31.*

Quod procedit tam in probando primam tonſuram quam alios ordines, *Iaſ.conſ.77.num.4. lib.3.Pacian. de probat. c.34. num.93. lib.2.Gabr.concl.1.num.16. de teſtibus,*vbi *num.68.* aſſignat rationem, cur clericatus vnico teſte probari poſſit, quia eſt actus, qui inſpecta eius natura nulli præiudicium, infert *Bal.in cap.licet, n.4. de teſtibus,Felin.in c.Alberic. column. fin.verſ. & quod tale præiudicium ſit modicum eod.titul.Girard. ſingul.49. Boer. deciſ.171.nu.24.*

Quæ ſanè ratio ſemper eſſe vera non poteſt, immò vt plurimum falſa, quia probatio clericatus ſæpius præiudicium aduerſarijs inferre ſolet, & ideò quando agitur de excludendo, vel obtinendo beneficium ab alio impetratum, tunc clericatus, probatio, ſaltim per duos eſt facienda, *Ferret.conſ.285.nu.5.& 11.lib.2. Maſcard. de prob.concl.303.n.5.Menoch. de præſump.lib.6.præſump. 66.Maſull.ad Capic.dec.161.nu.8.Rebuff de nom.q.14. n. 54.Farinac.in tract.de teſtib.q.63.nu.27. & ſeq. Bauar. ad Clar.§.fin.d. q.36. nu.2.* vbi etiam refert, quod non ſufficit probare clericatum per vnum teſtem, quoad conſequendam remiſſionem ad forum Eccleſiaſticum, ſed in tali caſu ad minus duos debere deponere, *Couar.practic.q.c.33.nu.3.* vbi alios allegat, & dicit tunc tractari de magno præiudicio, *Graff.in dec.aur.c.18.nu.155.p.1. lib.4. Port. concl.5. lib.1. Gomeſ.in Reg.Cancell.tit.de annal.poſſeſſ. q.36.nu.5.Borrel.vbi ſupra nu.23. Foller.in cit. conſt.Regni Apoſtatantes,nu.6. de Apoſtat.* annuens, quod licet probatio per vnum teſtem, non ſufficiat ad conſequendam remiſſionem apud Iudicem Eccleſiaſticum, operatur tamen vt interim Iudex laicus debeat ſuperſedere, nec procedere ad vlteriora contra clericum, ſequitur *Graſs.* poſthæc primò impreſſa viſus *in tract. de effect.cler.in præl.nu.216.vbi Couar.& Graff.loc.cit.adducit,*quibus iungo *D.Ricc.in dec.Cur. Archiep.386. n.10.p. 4.* vbi tamen indiſtinctè tuetur opinionem, quod cum
15 hodie conſuetum ſit Bullas clericatus regiſtrari in Bullarum Regiſtro, ſi in eo non reperiatur deſcriptus, clericatus non poteſt probari per teſtes, & ita fuit deciſum in Curia Archiepiſcopali Neapolitana, quæ ſanè opinio etſi rigoroſa videatur tamen ad euadendas fraudes practicari debet, licet Iudex poterit habere oculos ad qualitatem perſonarum.

Ex quibus vtique falſa redditur opinio *Aſcia determinat.201.* dum ſupponit, clericatum concurrentibus alijs adminiculis probari per vnum teſtem etiam pro obtinendo beneficio, quam etiam videtur ſequi *Garſ. de benef.p.7.c.1.num.155.*

16 Adhuc clericatus probatur per communem famam, opinionem, & reputationem, vt ſi quis tanquam clericus à ſingulis communiter fuerit habitus, & reputatus, *Bellamer.dec.114.Rot.in Antiq. deciſ.14. de prob. Verall. deciſ.278.n.8.p.1.Rota diuerſ.dec.77.nu.3.p.3.Garſia,*qui cæteruam adducit *de benef.p.7.c.1.nu.140. Maſc.de prob. concl.305.Coccin.deciſ.428.nu.2.& dec.458.n.4.Lud.dec. Rot.Rom.20.D.Ricc.dec.Cur.Archiep.290.nu.6.p.4.* affir-
17 mantes, hi duo nouiſſimi multum adminiculare remiſſionem factam de aliquo vti clerico à Curia ſæculari ad Eccleſiaſticam, *ex dec. Rot.in vna Neap.Canon.9.Decembr.1585.coram Emin.Cardin.Seraph.* quam reperio impreſſum apud *Viuian.de iur.patr.p.2.lib.6.c.1.ſub n.63.*

18 Quę tamen communis opinio, & fama debet eſſe antiqua, & non recens, *cap.fin.9.q.2.Gem.conſ.51. Mohed. 21.n.3.de renun.Bartius dec.Rot. Bon.3. nu.15.* affirmans ita receptum, & obſeruatum in palatiis, *Graſs.de effect. cl.ſæpius cit.loc.nu.204.* vbi id limitat, quando alia ratio id diſſuaderet, vt ſi quis fuerit illegitimè natus, vel penitus illiteratus, allegat *Accoramb.dec.21.lib.1. & Gabr. conſ.181. nu.1. addo D.Ricc. in praxi d.reſol.275. verſic. limitatur tamen,& Garc.vbi ſup.n.165.* indè in hoc maximoperè verſari debere Iudicis arbitrium mihi ſuadeo.

19 Probatur tandem clericatus ex confeſſione partis aduerſæ, *Fran.in c.1.col.4.de eo,qui mit.in poſſ.in 6.Crau. conſ.93.nu.4.lib.1. Millius in ſuo rep.in verbo, poſſeſſor recuperanda, Maſc.de prob.concl.305.vbi n.7.& 8.* annuit, hoc procedere, quando eſſemus in poſſeſſorio, quia tunc ad colorandam poſſeſſionem confeſſio rei facta de clericatu actoris prodeſt ipſi actori, ſecus in petitorio in quo quis ageret ad beneficiũ, quia cum pars nequeat facere de non clerico clericum, ſed ad id eſt neceſſaria canonica promotio deſſuit, vt in huiuſmodi caſu aduerſæ partis confeſſio minimè probet, vt dixit *Rota in nou. dec.408.*& apud *Bellam.dec.183.Capel. Toloſ.deciſ.423. poſt Gem.in c.1.nu.6.de eo qui mit.in poſſ. Modern.Viu.de iur.patr.p.2.lib.6.c.1.nu.54. Graſs.de effect.cler.d.præl.nu. 202.* vbi id intelligit verum quoties actor in poſſeſſorio vellet ex toto fundare titulum ſui clericatus ex confeſſione rei, ſecus ſi non totum, ſed tantum vellet coadiuuare dubiam prælationem, nam tunc poſſet legitimè adiuuare ex perſona rei etiã ſuper titulo beneficii, ex *glo. in c.duobus,in verb.ſi non appareat;de reſcr.in 6.Gem.conſil.38.n.3.Fel.in c.olim,n.9.& ſeq. de reſc.Barbat.in c.tua, col.10.vt lite non conteſt.Crau.conſ.93.n.4.& 6.lib.1.Maſcara.de prob.cit.concl.305. nu.10. qui nu.9.* id pariter declarat, ne ſtetur confeſſioni partis aduerſæ ſuper titulo
20 clericatus, quo ad ipſum titulum fundandum, ſecus quoad præiudicium ipſius confitentis, & ad imponendum ipſi ſilentium, quod pariter aſſentiuntur vltra antiquiores, *Pacian. de prob.cap.34.nu.99. lib.2.Crauett.cit. conſil.93. num.5. Rota in antiq. dec.44.de teſtibus,* iuxta quorum ſententiam ego vti Aduocatus pluries obtinui in variis Curiis Eccleſiaſticis.

21 In Regno autem quomodo practicetur, quando allegatur clericatus, declarat *Carau. noſter. in Ritu M.C. V. 235.*

22 Notandum inſuper decerno, quod ſicuti in dubio clericatus non præſumitur, iuxta ea, quæ latiori ſermone ſupra effudimus, Ita ſimiliter, nec ordo, taliter quod probato clericatu, niſi conſtet in quo ordine ſit ille clericus ſolum prima tonſura initiatus præſumitur, *Butr.in c.1.de cler. Peregr. Rebuff.in praxi de form.lit.1. tonſ.num.*
23 *22.Menoch. de præſumpt. lib.2.præſumpt.76.* & dicens ſe ordinatum tenetur exhibere litteras teſtimoniales ſui Epiſcopi, *Par.de reſign.benef.lib.4.q.2.n.86.*

24 Quæ quidem ſufficit vt ſint ſuperiorum ordinum, nam per illas vtique infertur ad probationem aliorum inferiorum, *Pur.deciſ.144. lib.2.Salſed. ad Diaz.in pract. crim.can.cap.24.lit.A.* latè *D.Ricc.* qui per plures Rotales deciſiones cumulat in *praxi fori Eccleſiaſtici reſolut. 276.p.1.*in ſecunda impreſſione.

S V M M A R I V M.

1 *Hoſpitale vtitur priuilegio electionis fori, etiam quod non ſit erectum authoritate Epiſcopi, num.11. ſed declara vt num.18. & 19.*
2 *Hoſpitale continet ſub ſe miſerabiles perſonas.*
3 *Priuilegia conceſſa Eccleſiæ communicantur Hoſpitali.*
4 *Primum,& ſecundum beneficium competit Hoſpitali.*
5 *Hoſpitale iure minoris gaudet.*
6 *Solemnitas quæ eſt neceſſaria in alienatione rerum Eccleſiæ, requiritur in alienatione bonorum Hoſpitalis.*
7 *Trebellianica non detrahitur de legatis Hoſpitali, nec falcidia, num.8.*

9 *Hoſpi-*

9 *Hoſpitale gaudet beneficio inuentarii, ne teneatur vltra vires.*
10 *Cauſa Hoſpitalis dicitur fauorabilior cauſa Eccleſia.*
12 *Hoſpitale erectum abſque authoritate Epiſcopi, dicitur locus pius.*
13 *Legatum factum Hoſpitali dicitur pium, etiam quod illud non ſit adificatum authoritate Epiſcopi.*
14 *Hoſpitale erectum abſque Epiſcopi authoritate, poteſt ab Ordinario viſitari, niſi tamen viuat Fundator, numer. 20.*
15 *Praſcriptio quadraginta annorum currit contra Hoſpitale erectum abſque authoritate Epiſcopi.*
16 *Hoſpitale non venit appellatione Eccleſia vbi ſumus in odioſis.*
17 *Beneficiorum appellatione, quando veniunt Hoſpitalia.*

ARGVMENTVM.

Hoſpitale Num in ſuis cauſis Electionis, & Variationis Fori beneficio vti poſſit.

QVAESTIO LIV.

1 Regula ſit, Hoſpitale gaudere priuilegio Electionis fori, vt probauit ſignatura, apud *Rotam Romanam deciſ. 862. part. 4. diuerſorum*, & ſcripſerunt *Marcheſan. de commiſſion. tit. de Auocat. cauſ. part. 2. nu. 6. Marta deciſ. 209.* quem refert *Barboſ. in remiſſ. DD. ad ordinat. Reg. Luſit. 167. D. Ricc. praxi fori Eccleſ. reſol. 317. tom. 2.* & refert *Imbrian. in tract. de primo, & ſecundo beneſ. conſid. 4. n. 31.* iuxta quorum ſententiam ego ſemel, atque iterum practicaui in Magna Curia Vicariæ.

2 Hoſpitale ſiquidem, nihil aliud eſt, niſi ipſe perſonæ miſerabiles, cùm harum perſonarum ſpecies ſub ſe contineat, & ideò nempè pauperes infirmos, & pupillos, qui in eo refouentur, ſecundum *Bald. conſil. 377. num. 2. & 3. vol. 3. Imbrian. de primo, & ſecundo beneſic. conſid. 4. num. 16.* ipſarum fauore priuilegia Hoſpitali conceſſa videtur, vt ex *Bald. in l. omnis in princ. C. de Epiſc. & clerie.* conſiderauit *Rota loco nuper allegato, nu. 5.* Indè Hoſpitalis appellatione veniunt infirmi, & ægroti, & ſic miſerabiles perſonæ quorum priuilegii, & vtitur, *Innoc. Imol. & alij in cap. inter dilectos, de donat. Felin. in c. de quarta, declar. 17. præſcript.*

3 Et confert pro corroboratione nam omnia, & ſingula priuilegia Eccleſijs conceſſa trahuntur ad hoſpitalia, *l. omnia, C. de Epiſc. & cler. §. fin. Auth. de Eccleſ. titul. clem. quia contingit, & ibi gloſ. & Io. Andr. de Relig. domibus*, ſequuntur *Bald. in dict. l. omnia, §. præterea, C. de Epiſc. & Cler. Socc. in l. rem qua nobis, num. 1. ff. de acquir. poſſeſſ. Alexand. conſil. 120. col. 2. vol. 1. & conſil. 9. num. 5. volum. 2. Iaſon. conſil. 214. in princ. Dec. conſ. 488. num. 14. & conſ. 504.* latè *Gabr. concl. 2. de pia cauſa*, latius *Maſcard. de probat. concl. 869. Ruin. conſil. 7. nu. 12. vol. 3. Felin. in c. quarta col. 2. & ſeq. de præſcript.* vbi in decem, & non caſibus Eccleſiam, & Hoſpitale æquipatat, *Imbrian. de primo, & ſecundo beneficio d. conſid. 4. nu. 17.* aſſerens, quod in eis diuina bonitas, & eius vice pia mater Eccleſia eius ſponſa infirmantes pauperes, & omni humani auxilio, præſidioq; reſtitutos, ſuſcipit, recreat atq; ſuſtentat, ne in diaboli tranſeant gladium, & ideo, *nu. 13.* dicit valere argumentum de Hoſpitali Eccleſiam, & ſic etiam poteſt dici, & è contra.

4 Vndè videmus primum, & ſecundum beneficium, ſiuè reſtitutionem in integrum competere Hoſpitali, ſicut Eccleſiæ, *Abb. in c. cum ſit generale, colum. 1. notab. de foro compet. in c. fin. notab. 2. de teſtam. & in c. ex litteris, notab. 2. vbi etiam Barbat. de conſuet. Domin. in c. 2. in princ. verſ. ego in hoc vltimo, de in integr. reſtit. Anchar. in c. audiuis, col. 1. in fin. eod. tit. Bal. conſ. 465. vol. 1. Roman. conſ. 407. & 471. Tiraq. in tract. de pia cauſa, priuil. 138. verſic. & ita quoque Marta deciſ. 169. Oddus in tract. de reſtit. in integr. q. 3. num. 37. cum ſeq. p. 1.*

5 Hoſpitalia in quam iure minoris gaudent, dum per Adminiſtratores reguntur, *Marama in praxi part. 6. tit. de appellat. numer. 85. Valaſch. dec. 105. num. 44. Garſ. de beneſic. cap. 5. num. 602. part. 5. Giranda de priuil. numer. 569. in fine.*

6 Et hinc infertur, vt in alienatione bonorum Hoſpitalis requirãtur eædem ſolemnitates, quæ ſunt neceſſariæ pro alienatione bonorum Eccleſiæ, *Auth. in clem. quia contingit, col. 5. de Relig. domibus, Butr. in cap. nulli, in fine, & ibi etiam, Imol. col. penult. in fine, de reb. Eccleſ. non alien. Bal. in Auth. hoc ius porrectum, col. 2. C. de ſacr. Eccl. Rodulf. in cap. ſine acceptationes, q. 19. 12. quæſt. 2. Iaſ. conſ. 214. vol. 2. Benint. d. deciſ. 13. D. Ricc. in praxi reſolut. 27. tom. 1. Mar. Antonin. var. reſol. lib. 1. c. 14.* & ita deciſum per Sacram Congregationem Eminentiſſimorum fatetur *Nald. in ſumma in verbo Hoſpitale, nu. 5.*

7 Et pariter infertur de relictis Hoſpitali non detrahi Trebellianicam, prout de relictis, & legatis Eccleſiæ, *Barbat. in c. offic. col. 2. de teſtam. Felin. in cap. de quartam ſub nu. 53. ff. ad l. falcid. Iaſ. conſil. 214. Caſtrenſ. conſ. 167. vol. 2. Corſet. ſing. litt. H. in verbo, Hoſpitale Trentacinq. variar. reſol. lib. 1. c. 4. nu. 4. de reſcript. Gabr. concl. 2. de pia cauſa num. 14.* qui in illa Concluſione latè diſcuſſit, quando Hoſpitale dicatur locus pius, quod recentius pariter enucleat *Balthaſſar Thomaſ de vltim. vol. tit. 10. cap. 3.*

8 Prout neque falcidiam in tali caſu detrahi poſſe, annuit *Mainard. deciſ. Tholoſ. 39. lib. 2. Ludou. deciſ. Peruſ. 30. num. 8. Maſcard. de probat. concl. 865. nu. 12. Diez de Men. q. 21. lib. 2. Valaſch. deciſ. 185.* vbi etiam probat quartam Canonicam, neque detrahi ex relictis, hoſpitali ſequuntur *Menoch. de recuper. poſſeſſ. rem. 15. num. 32. Azor. inſtit. moral. p. 2. lib. 9. c. 12. q. 11. Quaran. in ſumm. Bull. in verbo quarta*, & ſicut & Eccleſia gaudet beneficio inuentarii, quod non teneatur vltra vires hæreditarias iuxta *Rot. deciſ. apud Put. deciſ. 379.* ſic pariter, & Hoſpitale, *D. Ricc. collect. d. deciſ. collect. 1097. circa medium*, vbi etiam quod aufugiens ad Hoſpitale eſt tutus ſicuti ac Eccleſiam confugiens *Bal. in d. l. ſi quis declinandum, verſ. ſed iuxta hoc quæro, Cod. de Epiſc. & cler. Alex. conſ. 9. vol. 2. Decian. in tractat. crim. lib. 5. cap. 25. numer. 18. Ital. in tract. de immun. eccleſ. lib. 1. c. 4. §. 8. num. 1. Regens de Ponte deciſ. collect. conſ. 33. Leina in ſuo examin. Epiſcop. lib. 6. cap. 3. de Hoſpitalibus nu. 11. Peregr. in tract. de immun. Eccleſ. cap. 4. nu. 66.* qui loquuntur in Hoſpitali erecto authoritate Epiſcopi, ſecus dicentes in priuato, *Curia Philippica p. 3. §. 12. num. 1. Suarez de Relig. lib. 3. cap. 9. nu. 9. tom. 1. Azor. inſtit. moral. lib. 8. c. 8. q. 2. part. 2. Flor. Diez de Men. q. 21. nu. 175 cum ſeq. lib. 2.* vbi etiam, quod hoſpitalia ſunt exempta à ſolutione collectarum, tributorum, quod tutatur pariter *Dom. Ricc. in praxi fori Eccleſ. reſol. 3. nu. 126. to. 4.*

10 Imò cauſam Hoſpitalis fauorabiliorem, quam cauſam Eccleſiæ affirmauit *Ruin. conſ. 126. col. 4. volum. 1.* quem refert, & ſequitur *Trentacinq. var. reſol. lib. 1. d. c. 4. ſub num 2. de reſcript.*

Amplia firmatam regulam eſſe veram, & procedere
12 ſiue Hoſpitale ſit erectum authoritate Epiſcopi, ſiuè non, nam indiſtinctè gaudebit huiuſmodi electionis fori beneficio, vt in noſtris terminis dicit *Dom. Ricc. in collect. deciſ. collect. 2421.* vbi nos allegat poſt huius operis primam impreſſionem.

Cuius ampliationis ratio aſſignari ſeddulò poteſt, nam licet Hoſpitale erectum, & fundatum abſque Epiſcopi authoritate, non ſit locus ſacer, & religioſus, ex dicti per *Ludouiſ. deciſ. Rot. 4.* tamen benè dicitur locus pius, & conſequenter gaudere debet beneficio, & priuilegio Eccleſiæ, *Archidiac. in cap. ſi ex laicis 10. q. 15. Bal. in Auth. ſimiliter, C. ad leg. falcid. conſil. 465. vol. 1. & conſ. 5. volum. 3. Angel. conſil. 118. 182. Anchar. conſ. 129. & 337. Abb. conſil. 55. volum. 1. Caſtrenſ. conſ. 167. vol. 2. Bertrand. conſ. 244. num. 3. volum. 1. Roman. conſ. 476. nu. 2. Spec. in tit. de inſtrum. edit. §. nunc aliqua. verſ. & finat. Selua de beneſic. p. 1. col. 2. in fin. Menoch. de recup. poſſeſſ. remed. 15. numer. 22. 23. 36. & 37. Bouadilt. in ſua polit.*

lib.2.cap.18.num.228.litt.C.Card.Tuſch. concluſ.158. lit. H.& concluſ.163. & 338.litt.P.Caſtill.de vſufruct.lib.1. cap.54.num.24. Garſ.in tractat.de benef.part.5.cap.1. numer.907.

13 Vnde regula illa, quod legatum factum Hoſpitali dicitur pium, iuxta rheoricam *Archid. in cap.ſi ex laicis 10.q.1. Caſtrenſ.conſil.59.lib.1.* cum latius recollectis a *Tiraquell. de priuileg.pia cauſ. in præfat. verſic. item relictum Hoſpitali*, quibus iungo videndos *Pellic.in conſuetud. Auerſ.cap.3.num.386. & Menoch. de præſumpt.lib.4. præſumpt.114. numer.4.* procedit, & eſt vera ſiue illud ſit ædificatum authoritate Epiſcopi, ſiue non, quia ſufficit locum eſſe diſpoſitum ad piarum rerum exercitium, *Valaſch. deciſ.105. num.39.* vbi ad huius axiomatis probationem inducit textum *in Auth. ſimiliter C.ad leg.falcid.*& ita recenter ſcribit *Dom.Ricc.in addit. ad Tiraquel.loco nuper citato:* vbi nos commemorat, & ſequitur poſt huius operis primam impreſſionem Neapolitanam.

Quo circa non eſt attendendus locus, ſi ſit Eccleſiaſticus, vel Sæcularis, ſed cauſa ob quam relinquitur, vt ſit pia, vel quod pietas aliqua exerceatur in loco, cui ſit legatum, ex iis quæ lata manu congeſſit *Card. Tuſc. concl.163. lit.H.*

14 Inde videmus, quod Hoſpitale, etiam ſi fuerit erectum abſque Epiſcopi authoritate poteſt ab Epiſcopo viſitari tanquam locum pium, qui tanquam Ordinarius haber poteſtatem exigendi rationes ab Adminiſtratoribus eiuſdem Hoſpitalis, vna tamen cum illis Deputatis, quibus ex conſuetudine ratio reddenda eſt, *Abb.in cap.inter dilectos,num.11.de donat.Galet. in margarit.caſ.conſcient.in verbo,Hoſpitale, Altamiran. de viſit.in verbo, & alijs pijs locis,Bouadill.in polit.lib.2. capit. 17.nu.39.Garſ.de benefic.part.5.cap.1.num.602.in fine*, annuens ita deciſum *Nald.in ſumma in verbo,Hoſpitale, num.4.* dicens ita fuiſſe deciſum per Sacram Eminentiſſimorum Congregationem, *in cap.8. & 9. Sacr.Concil.Tridentin.ſeſſ.22.de reformat.* vbi tamen excipiuntur Hoſpitalia, quæ ſub Regum immediata protectione ſunt, de cuius ſanè materia,*Fuſc.de viſitat.lib.2.cap.12. num.21.cum ſeq. Azor.inſtit.moral.c.40.q.10.p.2.lib.3. Armendariz.in addit.ad Recopil.leg.Nauarr.lib.1.tit.6.l. 5.§.2.nu.65.& ſeq.Modern.noſter Doct.Neap.in tract.de iuriſd.c.18.p.2.*

15 Et hinc deſcendit, quod præſcriptio quadraginta annorum competens aduerſus Eccleſiam, iuxta *text.in cap.ad aures,cap.illud,& cap.de quarta,de præſcript.*competit Hoſpitali, ſiue illud erectum ſit Epiſcopi authoritate ſiue non, quia defectus authoritatis Epiſcopi efficit ne Hoſpitale ſit religioſum, & Eccleſiaſticum, non autem impedit quominus non ſit pium, ex textu in *Authent.de Ecleſ.Tit.§.pro temporalibus collation.9.* vbi generaliter talis præſcriptio quadraginta annorum conceditur pro omnibus, præſcriptionibus eorum, quæ ad pias cauſas electa ſunt, ita conſiderauit *Fulgoſ. in l. omnes num.13. Cod.de ſacroſanct.eccleſ.* quem nouiſſimè ſectatur *Barboſ. de poteſt. Epiſcopi dict.alleg.75.ſub num. 55.part.3.*

Sufficit enim, vt in eo exerceantur opera pietatis, vt pium appellari, & nuncupari iuridicè valeat, & poſſit, & quod ad hunc effectum ſit inſtitutum, *c.de Xenodochijs, de religioſ.domib. vbi Abb. num.2.* itaut hoſpitale quamuis profanum dicitur locus pius, *Menoch. de præſumpt. lib.4. præſumpt.115. num.2. Mar.Ant.lib.var. reſol.d.c.14.ſub n.7. Reuſner.deciſ.German.3.nu.26.lib.3.* qui concordantes allegat.

Tantò fortius, quia tunc appellatione Eccleſiæ non
16 venit hoſpitale, quando ſumus in materia pœnalis diſpoſitionis, at ſecus, vbi ſumus in materia fauorabili, vt in caſu noſtro, quod colligitur ex eo, quia appellatione beneficiorum Eccleſiaſticorum non veniunt hoſpitalia, quando agitur de pœnali diſpoſitione, & ita puto intelligendum textum in *clem.per litteras, vbi Anchar.poſt alios num.1.& 5. de præbend. Felin in ſæpius cit. cap.de quarta, num.14. de præſcript. Dec.conſ.162. ſub nu. 2.Selua de benefic.part.3.q.41.*ſecus, vbi ſumus in materia fauorabili, nam tunc beneficii appellatione venit pariter hoſpitale, vt defendit *Lapus* relatus per *Anchar.* qui eum ſequitur *in clem.diſpendioſam, num.2. notab.4. de Iudic.* cuius opinionem etiam dicit tutiorem, *Zabarell.in clem.2. q.7. de ſequeſtr. poſſeſſ.* pleniſſimè *Felin. in cit.cap.de quarta,num.15. de præſcript.* putans id defendi poſſe, ſi in diſpoſitione non adſit dictio vniuerſalis (quęcunque) &c.& in fine,*d.num.* 15. ſubdit, quod ſi eſt aliqua diſpoſitio iuris, vel regularum continens materiam extendibilem, puta obuiatiuam fraudis, ſi loquatur de quibuſuis beneficiis comprehendit, etiam hoſpitalia ſubiecta Epiſcopo, licet ſolita gubernari per laicus, *& ſub num.16.* addit, ſe obtinuiſſe in cauſa propria, in materia *Regulæ Cancellariæ 24.* idem quoque alios concordantes defendit *Pariſ.conſ.36.nu.15. & 16. lib.4.Selua de benef.p.1.q.3.nu.9.* cum aliis per *Mandoſ. in Regul.Cancell.29 quæſt.5.* quibus addo *Gambar.de poteſt.legat.lib.5.num.21. & ſequent.* vbi quod in materia
17 fauorabili, vel proportionabili appellatione beneficiorum veniunt hoſpitalia, vnde Regulam Cancellariæ de publicandis reſignationibus beneficiorum, & alias Gregorii XIII. ſuorumque prædeceſſorum Bullas, de quibus apud *Quarant. in ſumma Bullar. in verbo, beneficiorum reſignatorum publicatio,* comprehendere etiam hoſpitalia, voluit *Rota in vna Regien. Hoſpitalis 13.Nouembris 1587. coram R.P.D.Bubalo,* vt apud *Rot. diuerſ. dec. 668. & deciſ.665.part.3.* recenter ſcribit *D.Ricc. in praxi reſol.197.part. 3.* quibus addo *Gonzal.in regul.8.Cancellar.§.4.gl.5.num.5.*

Declarauit tamen ſignatura in allegata *deciſ. Rotæ 862.part.4.diuerſ.* & apud *D.Ricc.in praxi d.reſolut.317*
18 *tom.2.* præfatam Concluſionem procedere circa illa hoſpitalia, quæ per Rectores ad notum amouibiles gubernantur, non autem ad illa quæ in titulum beneficii conferuntur; vel in commendam cum ſolita clauſula, quod Commendatarii ſuos faciant fructus prouidentur, vel Eccleſiæ alicui vnita reperiantur, nam illa potius nomine quam re ipſa hoſpitalia appellari poſſe, annuit ex *Rebuff. in ſua praxi tit. de commend. num.17.& vide Gonzal. in Reg.Cancell.8. d.§. 4.gl.5.num.13.*

Reſtringi poſset armata ampliatio in hoſpitale nouiter fundato ipſo fundatore ſuperſtite, cum dicatur domus hominis, & non Dei, quam is qui con-
19 ſtruxit, poteſt deſtruere, & alienare, *Vbald. in tractat.de Canon. Epiſcop.capit.quarto, pagin.252. Piaſeg. in praxi Epiſcop. part.ſeconda, capit.3. numer.38. Cocchier. de iuriſdict.in exemptos, quæſtio.31. numer.4. part. pri-*
50 *ma, tom.1. D.Ricc.in collectan.deciſ.collectan.592.part. 3.* affirmantes per hanc rationem non poſſe illud viſitari ab Epiſcopo, ſequitur *Nald.in ſumma in verbo, Hoſpitale, nu. 4.in fin.*

Verùm ego in vtroque caſu puto ampliationem veram, quia in materia priuilegii electionis fori, ſufficit in eo pietatis, & charitatis opera exerceri, quod ſi deſtruatur ceſsabit vtique priuilegium.

S V M M A R I V M.

1 *Conſeruatorum puellarum gaudet priuilegio electio electionis fori.*
Honor dicitur maximum bonorum, & equiparatur vitæ, ibid.
2 *Conſeruatorium aſſimilatur vniuerſitati, & gaudet priuilegijs piæ cauſæ, n.3.*
4 *Fauore publico eſt habenda ratio.*
5 *Eccleſia fauore quod conceditur fauore publico non denegatur.*
6 *Homicidium permittitur ad honoris defenſionem.*
7 *Conſeruatorium gaudet immunitate Eccleſiæ.*

ARGV-

Digitized by Google

ARGVMENTVM.

Conſeruatorium Puellarum Sęcularium, an electionis, & variationis fori priuilegio vti validè poſſit.

QVÆSTIO LV.

IN quadam facti contingentia fuit vehementer dubitatum, An conſeruatorium puellarum ſecularium iuridicè potuiſſet eligere forum Magnæ Curiæ Vicariæ pro cauſa vertenter inter ipſum, & N. quare fui ego requiſitus, vt meam interponerem ſententiam, ſed quia hic articulus non reperiebatur ab aliquo tractus, nec deciſus, neceſſarium fuit illum per regulas artis determinare pro parte affirmatiua, quod Conſerua-
2 torium Puellarum vti valeat Electionis Fori priuilegio in eius cauſis, quamvis ibi exiſtentes non ſint puellæ profeſſæ, ſed ſæculares.

Quam ſanè regulam iuſtificari ſuadeo, tum quia in eo ſatis opera charitatis, & pietatis exerceri videntur, dum conſeruatur honor tot puellarum, & ſic eſt cauſa tanti boni, cum honor cunctis rebus ſit anteponendus, quia ille dicitur maximum bonorum, *Gloſſ. in Extrauag. Ad venditorem, in verſ. honorem, de verb. ſignif. D. Thom. l.2.q.7.art.2.* taliter quod honoris, & vitæ cauſæ æquiparantur, *leg. iuſta cauſa, ff. de manumiſſ. iuriſdict.*

2 Tum etiam, quia Conſeruatoria huiuſmodi aſſimilantur Vniuerſitatibus, cùm certum ſit conſeruatorium in ſe collegium fortè ſub ſe comprehendens virgines, pupillas, viduas, & infirmas, ergo tanquam tale poterit prætendere hoc beneficium.

3 Et præterea, num talia Conſeruatoria videmus potiri priuilegijs piæ cauſæ, & Eccleſiæ, itaut pro ampliatione illorum poſſe cogi vicinos, ad vendendum annis non longè elapſis affirmabam, motus, quia huiuſmodi mulieres ſæculares, in communi viuentes abſque emiſſione profeſſionis more religioſarum, tanquam tales habentur, & ideò ſubſunt Epiſcopo, licet non faciant profeſſionem, *cap. indemnitatibus, §. in prædicta, de elect. in 6. vbi Gemin. & Franc. Burr. in cap. 1. de foro compet.* quos refert *Genuen. in praxi Curiæ Archiepiſc. cap. 53. in prima impreſſ.* vbi dicit id clarius probari *in clem. attendentes, §. illas quoque de ſtatu Monach.*

Vnde talibus Conſeruatorijs concedendam eſſe primum, & ſecundum beneficium, ſiue in integrum reſtitutionem concludi ſuaptè poteſt.

Non enim quo ad hunc effectum tantum eſt habenda ratio ſacris, verum etiam, & illis è quibus publica
4 vtilitas, fauorque publicus oriuntur multa ſiquidem conceduntur, concedi quæ debent pro tali cauſa, quæ alia denegantur, nec vtique eſſent concedenda, vbi enim fauor publicus eſt, ibi, & pietas, & vbi pietas, ibi & priuilegium, & quod fauore Eccleſiæ conceditur, fauore publico non denegatur, itaut pro publica vtilitate alienas poſſe demoliri domus provt fauore Eccleſiæ ſæpius vidimus ſeruatum, *l. præſcriptio, & l. omnes, Cod. de oper. public.* cum latius notatis, *per Giurbam deciſ. 86. numer. 4. & 5.*

5 Conſeruatoria autem ſupradicta certa publicam reſpiciunt vtilitatem, & honeſtatem, ergo priuilegiari debere, provt & pia, & Eccleſiaſtica loca non eſt ambigendum.

Quod autem publicæ prouideant vtilitati patet, nam
6 Conſeruatoria appellantur, quia houorem puellarum, maritatarũ, & matronarum conſeruant, quid verò magis vtilitati publicæ prodeſt niſi pudicitiæ, & honoris conſeruatio, cum honor, & vita æquiparentur in iure, taliter vt eſſe licitam proximi occiſionem pro honoris defenſione poſt Ordinarios, *in l. 1. Cod. vnde vi,* probarunt *Couarr. in clem. ſi furioſus, part. 3. §. vnic. de homicid. Sayr. in claui Regia lib. 7. cap. 10. à num. 27. cum ſeqq. Reginal. in praxi for. pęnitent. lib. 21. art. 60. cum ſeqq. Leſſ. de iuſtit. & iure lib. 2. c. 9. n. 76. cum ſeq.* & modernè *Molfeſ. in ſumm. Theolog. moral. tract. 11. c. 19. a num. 72. vſq. ad 88. tom. 1.* vbi plura cumulat declarationes ad materiam referendo, quæ pęnes ipſum videri poſſint.

Quare huiuſmodi domum puellarum ſiue Conſer-
7 natorium gaudere immunitate Eccleſiarum, recenter fatetur *Peregr. in tract. de immun. Eccleſ. c. 4. num. 67. Io. Andr. in c. 2. de in integr. reſtitut. in 6.* vbi etiam *Dominic. Remig. de Genn. in tract. de immun. Eccleſ. ampliat. 3. n. 10. in fine,* vbi dicit huiuſmodi domus, ſiuè conſeruatoria eſſe loca publica, & ad pium vſum deſtinata, addo *Sayr. de cenſur. lib. 3. c. 29. n. 16. Tuſc. concl. 59. n. 34. litt. I, Suarez. de relig. lib. 3. cap. 9. num. 9. tom. 1.* quod percipitur ex Bulla Gregorij XIV. ibi, (Monaſterij, domibus, locisque ſacris, aut Religioſis.)

SVMMARIVM.

1 *Confraternitas, ſiue Oratorium, & Extaurita gaudent Electione Fori, ſed vide num. 5.*
Et diſtingue, vt num. 8.
2 *Confraternitas, & Extaurita dicuntur bona pia, & gaudent Eccleſiaſtico foro, num. 3.*
4 *Extaurita, & confraternitates viſitantur per Epiſcopos.*
8 *Collegia, & Confraternitates, quæ per laicus reguntur dicuntur ſecularia, nec pia loca vocantur, num. 7.*
9 *Locus ad hoc vt dicatur pius ſufficit, quod deſtinetur ad pium vſum.*
10 *Trebellianica prohibita cenſetur fauore loci, in quo pia exercentur.*
11 *Alienari an poſſint abſque ſolemnitate Bona Confraternitatum, & Extaurtarum.*
12 *Reſtitutio in integrum, quando competat Confraternitatibus, & Extauritis.*
13 *Legatum factum Confraternitatibus, quando dicatur pium.*

ARGVMENTVM.

Confraternitas, & Extaurita, ſiuè Confratrum Oratorium, An electionis, & variationis fori priuilegium allegare valeant.

QVÆSTIO LVI.

1 REgula ſit affirmatiua, Confraternitatem ſcilicet, vel vt in Regno, imò Ciuitate Neapolis vocamus extauritam, ſiue Oratorium Confratrum, poſſe allegare priuilegium Electionis fori adeundo Regia Tribunalia, vt poſt primam huius operis impreſſionem, nos allegando ſequitur *Dom. Ricc. in ſcholijs ad Tiraq. in tractat. de pia cauſa in præfat. verſic. item relictum fraternitatibus.*

Sed ne rationem ſubterfugere videar, illam aſſignare poſſe ſuaptè mihi ſuadeò eo, quia in ſimilibus locis exercentur opera charitatis, & pietatis, & exercitia ſpiritualia ad ſalutem animarum, vndè ſunt loca pia, vt
2 ſentiere *Abb. in cap. fin. in 2. notab. de teſtament. ſpecul. in tit. de inſtrument. edit. §. nunc aliqua, numer. 62. verſicul. & ſcias, Caſtrenſ. conſ. 167. num. 4. lib. 2. Dec. conſil. 72. verſic. tertio principaliter, Barbat. in c. officij, de teſtament. Lap. in tractat. de canon. port. verſic. quinto quæro, Vbal. in tract. de quarta, canon. q. 2. princ. art. 2. Federic. de Sen. conſ. 3. Menoch.* qui alios adducit *de recuper. poſſeſſ. remed. 15. nu. 25. cum ſeqq. D. Ricc. in praxi reſol. 142. p. 3. Peregr. in tract. de immunit. Eccleſ. p. 4. num. 68.*

Hinc Confraternitates huiuſmodi, ſiue Oratoria, Extauritas Religionis cauſa inſtitutas tanquam pia, &
3 religioſa loca gaudere fori Eccleſiaſtici priuilegio videndi ſunt, *Couarr. in cap. officij, nu. 12. de teſtam. Azeued. in l. 3. tit. 14. lib. 8. noua Recopil. Ægid. in repetit. l. 1. C. de ſacroſ.*

ſacroſ. Eccleſ. p. 1. n. 54. Fuſc. de viſit. lib. 2. cap. 14. n. 4. Gregor. de re publ. lib. 13. cap. 2. num. 8. Tuſc. concluſ. 435. lit. F. Bouadil. in ſua polit. cap. 18. num. 228. lib. 2. Renath. Copph. de ſacr. polit. lib. 3. c. 6. num. 6. in Lara in tract. de anniuerſ. & Cappellan. lib. 2. cap. 1. num. 5. Cabed. in tract. de iur. patronat. Reg. Cronic. 42. quod procedit, etiam ſi exiſtant intus Eccleſias regularium, vt deciſum per Sacram Congregationem, fatetur *Barboſ. de poteſt. Epiſcopi alleg. 85. ſub num. 28. part. 3.*

4 Indè virtute Sacri Concilij Tridentini *ſeſſ. 22. cap. 8. & 9. de reformat.* Epiſcopi locorum Ordinarij poſſunt prædicta viſitare loca, tanquam pia, meminit recenter *Lezana in examine Epiſcoporum lib. 6. cap. 2. de Confraternitatibus num.* 5. vbi quod Epiſcopus poteſt illa corrigere, carcere, & pœnis compellere, vt adimpleant ſua inſtituta, necnon petere computa, & rationes, ac ſtatuere, quæ neceſſaria fuerint ad diuinum cultum, eaſque reformare, quia ſunt opera pia, quæ exercentur per oues, & ſubditos Epiſcopi, allegat *Fuſc. de viſit. lib. 2. cap. 14. num. 5.* addo videndus *Mar. Antonin. variar. reſol. lib. 1. caput. 66. num. 4.* vbi dicit nullam eſſe dubitationem, & *D. Ricc. in praxi reſolut. 147. part. 3.* & propterea magna cum ratione, idem *D. Ricc. in praxi reſolut. 143. ead. part. 3.* probauit diſpoſitionem captatoria factam Confraternitati, ſiue Extauritæ, vel Oratorio Confratrum benè valere, & ſi regulariter non valeat captatorio inſtitutio, *l. captatorias, & l. ille autem, & l. illa inſtitutio, ff. de hæred. inſtit. l. captatoriæ, ff. de leg.* 1. ea ratione, quia captatoria diſpoſitio ad pias cauſas, valet *cap. cum ſibi, & ibi gloſſ. de teſtament, Tiraquell. de priuileg. piæ cauſæ priuil. 64. Saynſon. in conſuetud. Turon. titul. 73. de ſucceſſ. §. 26. Peregr. de fideicomm. artic. 33. numer. 66. Gabr. concluſ. 3. de pia cauſa, Theſaur. forenſ. q. 88. part. 3.* Extauritarij laici tenentur ad decimas, vt dicit *Maur. in allegat.* 41.

3 Contrarium tamen tenet Viuius in proprijs terminis *in addit. ad deciſ. 517. num. 40.* referens ſe allegaſſe in iure in cauſa cuiuſdam Aquilani inſtitutionem factam in eius teſtamento Confraternitati Eccleſiæ Conceptiones non eſse factum Eccleſiæ, ſed laicis, & ob id non gaudere Eccleſiæ priuilegijs, & fori electione.

Quam ſuam ſententiam confirmat ex notatis per *Reg. de Ponte conſil. 18. volum.* 1. vbi ex communi DD.
6 opinione probauit Confraternitates, & Collegia, quæ per laicos reguntur, dici ſæcularia. & licet denominentur ſub nomine alicuius Eccleſiæ minimè dicantur religioſa, & Epiſcopo ſubiecta, proſerens etiam eodem in loco id nulla habere difficultatem, tantoque magis procedere, dum Syndici, Procuratores, Rectores, vel Magiſtri eliguntur in huiuſmodi locis à Confratribus laicis.

Quibus iungi poſsunt latius ſcripta per *Gabr. concluſion. 1. de pia cauſa*, vbi ex communi ſententia probare nititur, tales Confraternitates non dici pia loca, nec
7 priuilegio fori Eccleſiaſtici vti poſse, & de legatis illis fortaſse relictis nullam deberi canonicam portionem Epiſcopo, nec diſpoſitionem, & legatum pio loco præſtandum, licitè poſse ipſis ſolui, vt plenius ex varijs Doctorum authoritatibus ibidem hæc omnia affirmatur, licet contrarium tenentes allegare non oblitus ſit, & recenter videndus eſt *Muta deciſion. Sicil.* 58. & nouiſſimè *Balthaſſar Thomaſius in tractat. de vltim. volunt. tractat. 10. titul. 1. cap.* 4. vbi plura de hac materia cumulata habes.

Quid dicendum in hoc opinionum conflictu. Ego vt meum interponam iudicium concordando diſtinctionis fœdere vtendo affirmare ſum paratus, hanc ſecundam opinionem eſse veram, & procedere in illis Confrater-
8 nitatibus, & Extauritis, in quibus nulla exercerentur opera pia. Primam verò habere locum in illis, in quibus ſimilia aguntur, puta quia ſunt ibi deſtinata aliqua bona in alimoniam pauperum, vel infirmorum, aut in redemptionem captiuorum, pauperum quæ nuptias, & alia huiuſmodi fiant, quæ tendant ad charitatem, & finem Chriſtianum, ex dictis *Staiban. conſil. 98 num. 3.* vbi concludit, Confraternitates, quæ reguntur per ſæculares, dici pia loca.

Nam licet Confraternitates, & Extauritæ, ſiue Confratrum Oratoria non erecta authoritate Ordinarij loci non dicantur loca religioſa, & ſacra; Tamen ex exercitio operum charitatis, & pietatis negari nequit, quia non debeant appellari pia.

Vltra quod ad effectum, vt concedatur Electionis fori priuilegium non eſt neceſse, quod locus ſit pius, ſed ſufficit, quod opera pietatis exerceat, quia priuilegium non datur loco, ſed cauſæ, *Genuen. in practicabil. Eccleſ.*
9 *quæſt. 289. in fine*, vbi quod licet locus non ſit pius, ſatis eſt, quod deſtinetur in pium vſum, ſequitur *Rota* apud Illuſtriſſimum D. meum *Coccino Decano deciſion.* 210. vbi propterea fuit iudicatum ad effectum, quod cenſea-
14 tur prohibita Trebellianica non requiri, quod locus ſit pius, ſed ſufficere quod pietatis opera exerceat, ex *Caſtrenſ. conſ. 167. num. 2. lib. 9. Cardin. Mant.* qui alios refert *de coniectur. vltim. vol. lib. 4. titul. 5. artic. 6. numero 5. Peregrin. de fideicommiſſ. art. 2. num. 63. verſic. & nota, addo D. Ricc. in praxi reſolut. 353. part. 2.* vbi ideò firmat Reuerendam Fabricam Sancti Petri de vrbe poſse ſe intromittere in legatis, & diſpoſitionibus factis ad fauorem huiuſmodi Confraternitatum, ſeu Extauritarum.

11 Quare videmus, quod licet regulariter in alienatione bonorum huiuſmodi Confraternitatum, & Extauritarum non ſint neceſsariæ ſolemnitates *extrauagantis ambitioſæ, de rebus Eccleſ. non alien.* vbi non ſunt erectæ authoritate Epiſcopi, vt ex pluribus probauit *Gabriel. concluſ. 1. num. 11. de pia cauſa*; Tamen quoties bona in iſtis eo animo ſunt congeſta, vt ad opera Eccleſiæ, ſiue Oratorij neceſsaria, & ad pauperes ſubleuandos, puellaſque miſerabiles nubendas, & ſimilia charitatis opera agenda, tunc non poſsent alienari abſque aſſenſu Apoſtolico, & euidente vtilitate, ſiue neceſſitate, *Rebuff. in compend. alien. rer. Eccleſ. num. 34. Guttier. lib. 1. canon. quæſt. c. 9. in fine, Ludou. deciſ. Peruſ. 93. Barz. deciſ. Rot. Bon.* 124. quos cum alijs refert *D. Ricc. in praxi Eccleſ. reſol. 45. num. 7. part. 1.*

12 Et ideo tutò affirmandum mihi perſuadeo, quod licet DD. in varias ſe diuidere ſententias, ſi iſtis Confraternitatibus competat reſtitutio in integrum, nam negarunt poſt antiquiores *Gabr. conſil. 162 lib. 1. Gama deciſ. 390. num. 6. Anna ſing. 90. Guttier. quæſt. can. lib. 1. cap. 35. Borrell. conſil. 81. centur. 1. Regens de Ponte dict. conſil. 18. volum. 1.* & affirmarunt *Oda. de reſtit. in integr. quæſt. 3. art. 6. ſub num. 45. Caualc. deciſ. 17. numer. 65. & deciſ. 28. part. 2. Cabed. deciſ. Luſit. 51 part. 1. Maſtrill. deciſ.* 110. vbi ſic deciſum refert, dummodo ſint erectæ auctoritate Epiſcopi, Tamen veritas eſt, quin vbi huiuſmodi loca ſunt adaptata ad pias exercendas cauſas, omninò deberi huiuſmodi reſtitutionem, & ſi authoritate ordinariorum non ſint fundata, ſufficit enim, vt charitatis opera exerceant, ita *Cald. in l. ſi curatorem, in verb. minoribus num. 64.* & poſt alios recenter proſequitur *Barboſ. de poteſt. Epiſcopi alleg. 75. num. 38. part. 3. Imbrian. de primo, & ſecundo benef. conſid. 4. num. 7.*

13 Prout, quamvis quæſtio ſit inter DD. ſi legatum factum iſtis Confraternitatibus ſit pium, & aliqui fuerunt in opinione affirmatiua, *vt Abb. in conſil. 31. libr. 1. Caſtrenſ. conſil. 5. lib. 2.* & cæteri pro negatiua *vbi Bald. in l. id quod pauperibus, qu. 2. C. de Epiſcop. & cler.* & alij apud *Tiraquell. in tract. de pia cauſa, in præfat. §. item relictum Fraternitati, & Tuſc. in conclu. 106. n. 61. cum ſeq. litt. L.* Tamen prima opinio eſt intelligenda, quando in Confraternitatibus pia opera expenditur, vt pro alendis pauperibus, pro redemptione captiuorum, pro maritandis puellis, & ſimilibus, iuxta ea quæ recenter notauit *Moiſeſ. in ſumma Theologor. moral. tractat. 13. de vlt. vol. cap. 5. num. 171. tom. 2.* Alterò procedit in Confraternitatibus laicorum, in quibus nulla piam cauſam reſpicientia operantur.

SVMMARIVM.

1 *Electio fori competit Monti pauperum, ſiue pietatis.*
2 *Montes pauperum, qui ſolent errogare, & an dicantur loca pia, num. 3.*
Et legatum eis factum an dicatur pium, num. 5.

5. *Reſti-*

5 *Reſtitutio in integrum competit Montibus pauperum.*
6 *Montes pauperum ſunt liciti.*

ARGVMENTVM.

Mons Miſericordiæ, ſiue Pietatis, vel Pauperum, An electionis, & variationis fori beneficio validè frui poſſit.

QVÆSTIO LVII.

1 REgula ſit affirmatiua, vt Mons Miſericordiæ, vel Pietatis, ſiue Pauperum validè in eius cauſis poſſit vti hoc electionis fori priuilegio, prout ſæpius requiſitus voce conſului, eo quia ſatis cunctis conſtat In huiuſmodi Montibus, qui in hac Vrbe, & alijs Ciuitatibus Regni erecti reperiuntur exerceri illam pietatis operam, vt pauperes, & egeni relicto pignore pecuniam reportent abſque vllo fenore, quod quidem in maximam vtilitatem pauperum redundant, quia ex hac commoditate varijs eorum egentibus ſuccurrunt, occurruntque.

2 Vltra quod ſolent eleemoſynas erogare egenis, infirmis tradere medicamenta, & victum quotidianum, nudos veſtire, puellas inopes dotare carceratos iuuare, aliaque ſimilia agere, quæ publicam fouent vtilitatem, vt ſeruatur in Monte Miſericordiæ huius Ciuitatis.

Vnde dubitare non poteſt, illa eſſe loca pia, & tanquam talia huiuſmodi electionis fori priuilegio vti, quæ enim pietatis charitatiſque operibus exercendis deſti-
3 nata, & adaptata videntur loca pia vtique nuncupantur, iuxta ea quæ notarunt *Io. Andr. & Cardinal. Zabarell. in cap. Ioannes, de teſtament. ſpecul. in titul. de inſtrum. edit. §. nunc a iqua, num. 62.* quos ſequitur *D. Ricc. in praxi fori Eccleſ. reſolut. 413. nu. 3. part. 3.* addo *Gabr. concl. 1. num 5. de pia cauſa.*

4 Quare legatum factum huiuſmodi Montibus dicitur pium, itaut Reuerenda Fabrica Sancti Petri de Vrbe ſe intromittere poſſit, & notarij tenentur denunciare illa infra dies quindecim iuxta formam *pragmat. 5. ſub rubr. de legat. pijs, & pragmat. fin. ſub rubric. de Notarijs,*
5 necnon illis competit beneficium reſtitutionis in integrum, ſiue primum, & ſecundum beneficium, & tandem omnia, & ſingula priuilegia piæ cauſæ erogata, & conceſſa habent.

6 Et ideò ſimiles Montes non ſolum eſſe licitos, verum etiam omninò pauperum refugio neceſſarios, tradiderunt *Nauarr. in manuali cap. 17. de vſu circa cambia, numer. 28. Beninſegn. de cambij cap. 3. num. 2. Card. Tolet. inſtruct. Sacerd. lib. 5. cap. 38. verſic. quarto Molin. de contractibus, c. 225. Medin. in tractat. de rubr. per vſur. acquiſit. q. 12. verſ. oppoſitum, Salas in tract. de contractibus, tit. de cambijs, dubit. 41. Salon. controuerſ. 1. art. 3. q. 4.* & alij recentiores vnanimi conſenſu, *Molfeſ. in ſua ſumm. Theol. moral. tract. de contractibus tit. 12. cap. 7. nu. 25. tom. 2.* qui poſt citatos ſcripſit, quos de huiuſmodi Montium materia tractarunt *Larra de Cappellanijs c. 23. lib. 1. Molin. de iuſtit. & iure tract. 2. diſp. 345. Comitol. reſponſ. moral. lib. 2. quæſt. 35 Valent. tom. 3. diſp. 5. q. 23. puncto 4.* & ex noſtris *Bonacin. de contractib. diſp. 3. q. 33. punct. 12. num. 2.* vbi dicit hos Montes pietatis approbari *à Leone X. in Concilio Lateranenſi ſeſſ. 10.* vbi illos erigi cupit damnando eos, qui contrarium prædicauerint in Bulla, quæ incipit inter multiplices, quam refert *Quaranta in Bullar. in verbo, Mons Pietatis.*

SVMMARIVM.

1 *Montes Pietatis Ciuitatis Neapolis memorantur.*
2 *Mons Pietatis quis appelletur.*
3 *Capitula quæ in montibus Pietatis exerceri ſolent reminiſcuntur.*

ARGVMENTVM.

Mons Pietatis, ſiue Miſericordiæ, vel Pauperum, quidnam ſit, & quænam habere ſoleat capitula, ad effectum de quo ſupra.

QVÆSTIO LVIII.

QVæ in antecedenti quæſtione diſcurrimus nos cogunt, vt aliqua circa huiuſmodi Montes referamus.

Vnde pro coronidè ſciendum eſſet quomodo erigantur huiuſmodi Montes, quænam ſit illorum Capitula, quod ſit eorum officium, & qualiter dignoſcatur pietas huiuſmodi Montium neceſſaria, de quibus me remitto ad *Scacc. in tractat. de commercijs §. 1. quæſt. 1. num. 440. cum ſeqq.* vbi alia ad materiam tibi cumulat.

1 Verum, quia in fideliſſima, & præſtantiſſima hac Ciuitate Neapolis nonnulli reperiuntur Montes pro fundamento erecti, quorum vnus nuncupatur Mons Pietatis, alter verò Pauperum vterque Pietate, & opibus decoratur, meritò aliqua tangam in hac materia.

2 Dico igitur Montem Pietatis ſubſtantialiter eſſe quandam ſummam pecuniæ, aut rerum pecuniam æſtimabilium, quæ in pauperum refugium, vel ab aliquo dinite, vel à pluribus, ſiue à Principe, aut ab aliqua Vniuerſitate, ſeu familia repoſita, & coacernata eſt in vnum cumulum perpetuò ad pauperum vſum deſtinatum, vt eis mutuò detur ſub leui, vel nullo fœnore, *Lup. in cap. nauiganti §. 3. de vſur. Medin. rubric. per vſur. acquiſit. q. 10. Molin. de contract. diſp. 325. Azor. Inſt. moral. lib. 20. tit. de cenſur. c. 22. verſ. primo itaque part. 3.* annuens dici Montem per methaphoram, quia eſt pecunia in acervum cumulata.

3 Solita autem, & præcipua Capitula, quæ in huiuſmodi Montibus ex erectione conſueta, videlicet, quia mutuant accepto pignore, & deinde illud exigant cum aliquo exceſſu, quod tamen pignus cuſtoditur periculo ipſius, *Lup. in cit. c. nauiganti, num. 81.* illudque reſtituitur ſi reddatur mutuum intra annum, alias elapſo anno publicè venditur, & deducto prius pretio, Monti debito, ſuperfluum redditur domino rei pignoratæ, *Bonacin. de contract. diſp. 3. q. 3. punct. 12. ſub num. 1.*

Item quia Miniſtri dictorum Montium cuſtodiunt pecuniam ibi repoſitam, ſtantque parati, & accincti ad nutuandam pauperibus, imò & ſingulis, qui illuc vadunt aliquam quantitatem, quæ tamen non accedat ad valorem pignoris, prout ſeruatur in Alma Vrbe Neapolis, in qua ſolitum eſt dari tertiam partem valoris, quo res pignorata valet.

Et tandem quod vltra pecuniam mutuatam exiguntur duo, vel tria denaria pro quolibet aureo, & menſe, *Tolet. in ſua ſumm. cap. 38. tit. de Monte pietatis, Caiet. in tract. de Monte Pietat. cap. 1. Azor inſtit. moral. lib. 10. tit. de cenſur. cit. c. 22. Scaccia in tractat. de commerc. & camb. q. 1. n. 441. cum ſeq. §. 1.*

Quod ſanè percipi ſuadeo pro ſumptibus cuſtodum, Montiſque miniſtrorum, ac pro expenſarum, & damnorum refectione, ne decreſcat, & in damnum egenorum conſumetur.

Licet in Ciuitate Neapolitana nihil exigi ad meas peruenerit aures, quod piè credendum eſſe ſuaptè putò.

SVMMARIVM.

1 *Seminarium habet priuilegium eligendi forum, & gaudet priuilegijs piæ cauſæ, num. 2. & 5.*
3 *Vendere quis cogitur pro ſcholis ædificandis.*
4 *Reſtitutio in integrum competit Seminario.*

6 Pia

6 *Pia cauſa dicitur, quæ vtilitatem publicam reſpicit.*
7 *Cauſa dotis, & Studij æquiparatur.*
8 *Donatio facta filiofamilias cauſa Studij, valet.*
9 *Scholæ ſunt exemptæ à ſolutione tributorum.*
10 *Vicinus non poteſt prohibere vicino ne teneat Filatorium.*
11 *Fabrilignarij, & Ferrarij, quando expelli poſſint à loco.*
12 *Collegium Scholarium dicitur pium, & quando dicatur religioſum, num. 13.*

ARGVMENTVM.

Schola litterarum, & Seminarium an electionis, & variationis fori priuilegio vtantur.

QVÆSTIO LIX.

1 Regula ſit affirmatiua, vt ſchola Litterarum, & Seminarium in eorum cauſis occurrentibus poſſint, & valeant vti beneficio electionis, & Variationis fori tanquam pia loca, vt in terminis recenter fatetur, *D. Ricc. in praxi fori Eccleſ. reſolut.* 411. *tom.* 3. vbi nos ad id allegat, & ſequitur in prima impreſſione Neapolitana. Gaudent ſiquidem huiuſmodi loca priuilegijs piæ cau-
2 ſæ, immò & Eccleſiæ immunitate potiri dixere, *Bellett. diſquiſit. clerical. part.* 1. *titul. de fauore clericorum Reali*, §. 4. *num.* 37. & *Peregr. de immunit. Eccleſ. cap.* 4. *num.* 67. & nos latius confirmauimus *Forenſ. q.* 31. *lib.* 1. vbi alia concernentia pro comprobatione huius opinionis cumulata ſunt ibi videnda.
3 Vndè pro ſcholis ædificandis poſſe, quem cogi ad vendendum, prout pro ædificanda Eccleſia poſt *Franc. Marc. deciſ.* 534. *num.* 5. *tom.* 1. *Scott. conſ.* 3. *num.* 19. & reliquos quos adducit, fatetur *D. Ricc. deciſ. Cur. Archiep.* 138. *ſub num.* 2. *verſ. tertio quia cogitur, part.* 1.
4 Et Seminario competere primum, & ſecundum beneficium, ſiue reſtitutione in integrum, dixit *Imbrian. in ſuo tractat. de primo, & ſecundo beneficio conſid.* 4. *num.* 27. idem annuens, *num.* 107. in Collegio Scholarium, quod & fatetur *Sfort. Odd. de reſtitut. in integr. part.* 1. *queſt.* 3. *art.* 12. *num.* 77.

Locus enim in quo infantes, & pueri aluntur, & docentur, & ad viam perfectionis, ac doctrinæ reducuntur quin pius appelletur, euadere tutò non poſſumus, nam quid aliud ſunt Scholæ, & Seminaria, quam Reipublicæ Chriſtianæ, & Eccleſiaſticæ doctrinæ principia, quæ autem maior eſſe poteſt pietatis, & charitatis exercendæ ratio, quam religionis, & virtutis, aliarumque bonarum artium, & linguarum communicatio, quæ ferè in Scholis, & Seminarijs potiſſimum locum habet, in quibus vita hominum ad obediendum Deo, & ad parendum Magiſtratibus informatur, *Reuſner. deciſion. Rot. German.* 4 *num.* 2. *lib.* 3. *ex Authent. habita, Cod. ne filius pro patre*, ita quod rationabiliter talia loca, in qui-
5 bus ſimilia exercentur ſiunt pia, ſicque cenſenda ſint, iuxta *Bald. ſententiam in lege illud, queſt.* 21. *Cod. de ſacroſanct. Eccleſ. Dominus Riccius in praxi reſolution.* 411. *part.* 3. vbi nos allegat, & *reſol.* 416. *num.* 6. *eadem part.* 1. licet nulla habeant priuilegia, vt apud *Anchar. in capit. auditis, queſt.* 11. *de reſtitut. in integr.* quam eandem ſententiam approbauere, *Dec. conſil.* 82. *col.* 3. *Cornel. conſil.* 222. *Petr. de Peruſ. in tract. de canonic. port. queſt.* 2. *art.* 2. quia ea dicitur fauorabilis, & pia cauſa, quæ vtilitatem
6 publicam reſpicit, *Caſtrenſ. conſil.* 23. *col. pen. vigore text. in l.* 1. §. *fin. C. de caduc. tollen. l.* 2. §. *exercitium, & ibi Bar. ff. de his qui not. infam. & in l. quemadmodum, C. de agric. & cenſit.* ſequitur *Tiraq. in ſuo tract. de pia cauſa, in præf. verſ. item relictum cauſa ſtudij circa med.* vbi etiam quòd cauſa ſtudij, & dotis æquiparantur, iuxta textum *in l.* 1. *C. de ſtud. lib. vrb. Rom. lib.* 10. *Bar. & Relig. in l.* 1. *ff. de ſolut. matrim. Menoch. de arb. iudic. caſ.* 237. *n.* 25. *lib.* 2. *cent.* 3. *vbi n.* 1. firmauit cauſam ſtudij eſſe maximè fauorabilem, adeò quod legumlatores penè innumera illi contulerint priuilegia, quemadmodum legimus apud Interpretes *in dicta Auth. habita, C. ne fil. pro patre, & in l.* 1. *ff.*
8 *ſolut. matrim.* & latius apud *Rebuff. in ſpeciali tract. quem edidit de priuil. ſcholar.* hinc donatio facta filiofamilias cauſa ſtudij per patrem valet *Rom. in l. donatio, §. pater, ff. de donat. Florian. Imol. & Alber. in l. quæ pater filio, ff. famil. herciſc. Iaſ. in l. pater ſi fratre, col. fin. lect.* 2. *ff. de cond. indeb. Barboſ. in l.* 1. *ff. ſol. matr.*

Quare ſcholas exemplo Eccleſiæ à tributis, & alijs oneribus extraordinarijs immunes eſſe, ſingulíſque Eccleſiæ priuilegijs decorari fatendum eſt, ex *gl. in authent. habita, ne filius pro patre, Reuſner. dict. deciſion. Germaniæ* 4. *lib.* 3. *num.* 21. *D. Ricc. in praxi reſol.* 412. *num.* 4. *part.* 3. vbi hunc noſtrum locum poſt primam impreſſionem ad propoſitum adducit.
10 Hinc meritò in facti contingentia dicebam regulam illam, quod vicinus non poteſt prohiberi à vicino, ne teneat filatorium, iuxta latius ſcripta per *Preſid. de Franch. deciſ.* 625. ceſſare fauore ſcholæ litterarum, cuius cauſa videmus fabros lignarios, & ferrarios expelli poſ-
11 ſe, ſi exerceant talem artem propè ſcholas, vel Scholarium, aut Doctorum, & Lectorum Domus, *Abb. in cap. fin. in fin. de iudic. Io. de Amic. conſil.* 104. *Franc. Mar. deciſion.* 635. *tom.* 1. copioſè *Menoch.* qui hanc materiam, & articulum plenè diſcurrit, & declarat *de arb. Iud. caſ.* 237. *lib.* 2. *cent.* 3. latè diximus *lib.* 2. *queſt. forenſ. queſt.* 1. *nu.* 4. ſequitur *Gratian. diſceptat. forenſ. lib.* 1. *caſ.* 186. vbi tamen declarat, quando illi priuilegiati præuenerunt huiuſmodi quos expellere intendunt, vt practicari dicit *Coler. de proceſſ. execut. c.* 4. *n.* 8. *part.* 1. *Mut. ſuper conſuet. Panorm. cap.* 33. *num.* 53.
12 Iuuantur ſupradicta, quia Collegium ſcholarium dicitur pium, *Anchar. in cap. auditis, queſt.* 11. *de in integr. reſtit.* quem referendo ſequi videtur *Gabr. concluſ.* 1. *n.* 20. *de pia cauſa*, & priuilegia pijs locis data ſcholis litterarum competere, plenè probauit *Reuſner. deciſ. Germ.* 4. *lib.* 3. maximè ſi ſint inſtituta pro ſuſtentatione ſtudentium pauperum, quia gaudent priuilegijs Eccleſiæ, & ſi
13 ſint erecta authoritate ordinarij non ſolum ſunt loca pia, verum, etiam, & religioſa, *Girond. de gabell. part.* 7. *num.* 42. *Azeued. in l.* 10. *n.* 26. *tit.* 1. *lib.* 4. *noue recopil. Garcia de benefic. part.* 5. *cap.* 1. *n.* 612. ita vt poſſe viſitari per Epiſcopos, firmauit *Barboſ. de poteſt. Epiſcop. allegat.* 75. *n.* 21. *part.* 3. virtute *Sacr. Concil. Trid. ſeſſ.* 22. *de reform. cap.* 8. Ibi Collegia quæcunque.

Sed (vt ad inceptum reddeamus) quid vagandum pro corroboratione ſuppoſitæ regulæ, dùm ſcholares de per ſe vti ſingulos gaudere priuilegio videmus, vt alias hac eadem ſectione concluſimus, *queſt.* 15. Igitur à fortiori ſcholam, & Seminarium tanquam ſcholarium matrem, ſub ſe illius ſpeciei plures atque plures continentes dicendum eſt, & fori priuilegio vti poſſe.

SVMMARIVM.

1 *Publicè pœnitens inter miſerabiles perſonas reponitur.*
2 *Inquiſitores ſunt Iudices omnium cauſarum illorum, qui ſunt reconciliati Eccleſiæ, ſiue illi ſint Actores, ſiue rei, numero* 3.

ARGVMENTVM.

Publicè pœnitens, An Electionis, & Variationis Fori Beneficio fruatur.

QVÆSTIO LX.

1 Regula communi calculo pro affirmatiua ſententia à DD. ſupponitur, vt publicè pœnitens ſit, & dicatur miſerabilis perſona, & conſequenter, quod vti talis gaudet electionis fori beneficio, ita *In. ol. in c. ſignificantibus, de officio delegat. Albert. in tract. de agn. aſſert. Cathol. q.* 25. *num.* 62. *Annotat. ac Stat. Parmæ tit. de ratione ſummaria reddend. miſerabil. perſon. verſ. idemque lallong. racemat. iur. c.* 36. *n.* 9. *Card. Tuſc. concl.* 273. *n.* 2. *lit. M.* adde *Maſcard. de prob. concl.* 1065. & *Rodriq. qu. reg. tom.* 1. *qu.* 65.

Digitized by Google

q.65. art.3. quos ad id nouiſſimè adducit *Tamburrin. in tract. de iure Abbat. q.15. quæſit.7. n.17. tom.1.*

2 Verum Inquiſitores fauore Fidei ſunt Iudices competentes omnium cauſarum ciuilium, & criminalium iſtarum, qui Eccleſiæ ſunt reconciliati, habitumque publicè penitentium geſtant, ita *Roias ſing. fid.98.* annuens, quod exiſtentes ſub iuriſdictione Inquiſitorum nullos Iudices ſæculares, vel Eccleſiaſticos in omnibus cauſis habet *ex text. ſing. in cap. aliud 11. q.1. & in cap. aliud de penitent. diſtinct.1.*

3 Quæ ſanè concluſio de plano procedit, & eſt vera, ſiue huiuſmodi penitens ſit actor, ſiue reus, nam ſemper coram Inquiſitore cauſa, & lis agitanda eſt, iuxta ſententiam *gloſ. in alleg. cap. aliud, in verbo, Eccleſiaſticum, Butr. & Barbat. in c.2. de foro compet. Specul. in tit. de compet. Iudic. §.1. verſ.17. Calder. conſil.7. de Iudic.* quos cum alijs commemorat *Roias nuper alleg. ſingul.92.* dicens in hoc caſu ceſſare regulam, quod actor ſequatur forum rei, & multa alia adducit apud eum videnda.

SVMMARIVM.

1 *Monachus gaudet fori electionis Priuilegio.*
2 *Bona ingredientis Monaſterium eidem Monaſterio acquiruntur.*
3 *Monachus donare prohibetur, nec aliquid retinere poteſt, num.5. Etiam cum Superioris licentia, num.6.*
4 *Monachus non poteſt eſſe in iudicio abſque Superioris licentia.*
7 *Monachus cuncta in poſſe Superioris dare debet, per quem tamen debet ſubueniri in neceſſitatibus.*

ARGVMENTVM.

Monachus, Num habet Beneficium Electionis, & Variationis fori.

QVÆSTIO LXI.

1 Regula ſit affirmatiua, quod Monachus tanquam perſona Eccleſiaſtica gaudeat Electionis Fori priuilegio, vt in ſpecie notauit *D. Ricc. in ſua praxi fori Eccleſiaſtici, reſol.20. num.5. part.3.* vbi nos allegat in hoc opere in prima impreſſione.

2 Quia ſi clericus ſæcularis hoc fruitur priuilegio, tantò magis, & Regularis illo vti poterit *Auth. multò magis, C. de ſacroſ. Eccleſ.* cum alijs vulgaribus, Monachus enim ingrediens religionem, ſe ipſum offert, & ſua propria bona, *Auth. ingreſſi, C. de ſacroſ. Eccleſ. vbi Dec. in 1. notab. ait ex ſententia Bartol. in auth. ſi qua mulier, C. eod. titul.* Bona acquiri Monaſterio in conſequentiam per-
3 ſonæ ingreſſæ, vt etiam probatur in *cap. in præſentia, & ibi DD. de probat. & clarus in cap. quia ingredientibus 19. quæſt. fin. & notant Menoch. de arbitr. Iudic. caſu 436. cent. 3. lib.2. D. Ricc. in collect. deciſ. collect.162.* vbi dicit, Monachum non poſſe donare, allegat *Annam alleg.51. & cautum eſt per Bullam Clement. VIII. de largitione munerum,* quam varijs quæſtionibus exornet recenter *Dian. in reſol. moral. tract. de paupertate religioſa, per tot.*

4 Inde nec eſſe poteſt in iudicio ſuo nomine cum nihil habeat, *Verall. deciſ.223. part.2. plene Virgil. in tractat. de legitimatione perſonæ cap.18.* ita vt non valeat iudicium cum eo habitum ſine adminiſtratione, *Cappel. Tholoſ. deciſ.124. & 125.*

5 Quare meritò videmus vigore Sacri Concilij Tridentini *ſeſſ.25. cap.2. de regul.* nemini Regularium licere tam immobilia, quam mobilia quovis modo ab eis acquiſita tanquam propria, ac etiam nomine conuentus poſſidere, vel tenere, taliter quod poſt Concilium Religioſus prohibetur habere redditus annuos ad nutum Superioris reuocabiles etiam ad vſus honeſtos, vt determinaſſe Sacram Congregationem Eminentiſſimorum Cardinalium, fatetur *Epiſcop. Minorenſ. in praxi Epiſcopali, in verbo, Moniales, verſic. ad ſecundum, part.1. Vaſquez, in opuſc. de reddit. Eccleſiaſtic. cap.3. dub.11. numer.14. Suarez. de relig. tom.3. lib.8. cap.14. num.18. Quaranta in ſumma Bullar. in verbo, caſus reſeruati, & hanc ſententiam ſequuntur Palac. in 4. diſtinct.38. diſput.1. ad finem in ſolut. ad 9. Corduba in ſumma cap.54. Nauar. de reſtit. cap.1. part.3. dub.1. num.163. lib.3. Molin. de iuſtit. & iure diſp.276. tom.2. Valentia in 2.2. diſp. quæſt.4. punct.3. Leſſius de iuſtit. & iure lib 2. cap.4. dub.5. num.30. Azor. inſtit. moral. lib.12. cap.9. qu.2. tom 1.* quod & patet etiam ex decreto pro reformatione regularium lato à felicis memoriæ Clement. VIII. per quod nulla quomodocunque Superiorum diſpenſatio, nulla licentia quantum ad
6 bona immobilia, vel mobilia Fratres excuſare poſſit, quominus culpa, & pœnæ ab eiuſdem Concilij decretis impoſitæ, & ipſo facto incurrendæ obnoxij ſint etiam ſi Superiores aſſeuerent huiuſmodi diſpenſationes, aut licentias concedere poſſe, quibus in ea re fidem minimè adhiberi mandat.

Vndè meritò alias eadem Sacra Congregatio cenſuit Regulares, vtriuſque ſexus non poſſe tenere propria, ſed
7 omnia dare debere ſuis Superioribus, à quibus tamen ſubueniendum eſt primò neceſſitatibus earum, vel eorum, quibus munera deſtinata fuerunt, reliquum verò conferendum in vſum Monaſterijs, vt referant *Nauarr. in tract. de reddit. Eccleſ. quæſt.1. num.84. Azor. inſtit. moral. part.1. lib.12. cap.9. q.2. in fin. & Leo in theſaur. fori Eccleſ. cap.1. num.41. part.2.*

SVMMARIVM.

1 *Monialis petitur priuilegio electionis fori, quia dicitur perſona miſerabilis, num.2. Et eſt Eccleſiaſtica, num.3.*
4 *Monialis apoſtatare dicitur derelinquendo habitum.*
5 *Monialis dicitur in poteſtate Monaſterij, eiuſque filia reputatur.*
6 *Monialis non ſuccedit in feudo, & gaudet fori Eccleſiaſtici priuilegio, num.8.*
7 *Offendens monialem incidit in excommunicationem.*
9 *Moniales fruuntur beneficio Cap. Odoardus.*
10 *Moniales in fauorabilibus veniunt appellatione clericorum.*
11 *Monialis ſubijcitur loci Ordinario quoad finem habendi diſpenſationem retinendi aliquid pro eius neceſſitatibus.*
12 *Moniales includuntur ſub Bulla Clem. VIII. de largitione munerum.*

ARGVMENTVM.

Monialis, An fori electione, & variatione potiatur.

QVÆSTIO LXII.

1 Regula ſit affirmatiua, quod monialis alicui monaſterio dicata, & incluſa gaudeat beneficio Electionis fori, vt in terminis notauit *D. Riccius* Præſul Viciæquenſis *in praxi fori Eccleſ. reſol.20. num.5. part.3.* vbi nunc noſtrum locum in prima impreſſione Neap. commemorat, & ſequitur.

2 Et merito quidem, cùm moniales inter perſonas miſerabiles reponantur, *Rebuff. in conſt. Fran. tom.1. fol. mihi 205. Caſtill. controuerſ. iur. lib.3. cap.25. num.17. Valaſc. deciſ.65. num.35. & alleg.96. Cabed. deciſ. Rot. Luſit.54. Pereir. deciſ.22. num.1. circa finem.*

3 Vltra quod hoc priuilegio vti poſſunt tanquam perſonæ Eccleſiaſticæ, cum Moniales appellentur Eccleſiaſticæ perſonæ, & veniant appellatione Regularium *cap. de monialibus,* vbi *Abb. & reliqui ſcribentes, de ſentent. excomm. Paſet. conſil.22. num.9. Lup. de libert. Eccleſ. qu.4. part.2. Flores Diez de Mena quæſt.10. n.7.* prout, & monaci quorum quæ dicuntur, pariter Monialibus locum habent, *Cardin. in clem.1. quæſt.7. de regul. Abb. in capit. fin. in vltim. notab. de ſtat. monach. Natta conſil.431. num.*
4 *15. lib.3.* ita vt & illæ apoſtatare dicuntur, quando habitum dimittunt, & clauſtra deſerunt vti monaci, *capit. perue-*

Digitized by Google

peruenit,& cap.ſi cuſtos 27.quæſt.1.Gratian.in tract.crim.
cap.73.num.17.lib.5.Menoch.de arbitr.Iudic.caſ.547.nu-
mer.46.lib.2.Farinac.in tract.de hæreſi,quæſt.182.§.6.nu-
*mer.*68. vbi materiam Apoſtaſiæ plenè declarat,ſunt in-
5 quam huiuſmodi perſonæ in poteſtate monaſterij, in
quo ſunt profeſſæ,*capit.non dicas 12.quæſt.1.capit.cum ad*
monaſterium,de ſtat.Monac. Bombin.conſ.12.num.3. vbi
inquit moniales eſſe ſeueras,& filias monaſterij, in quo
ſunt ingreſſæ,*arg.tex.in Auth.ingreſſi,C.de ſacroſ.Eccleſ.*
Et moniales vtuntur iiſdem ſubſtantialibus,quibus Mo-
nachi,*Chalder.in clem.1.q.fin.de decim.Dec.in c.ſuarum,*
num.40.de priuil.Feder.de Sen.conſ.273. col.1.
Vnde cum ſub Eccleſiaſticorum nomine includantur
meritò euenit, illas excludi à ſucceſſione feudi, *Afflict.*
6 *deciſ.320.num.11.* vbi dicit,quod nec monaſterium,hoc
caſu ſuccedit poterit ex perſona ipſius monialis, *Cu-*
man.conſil.167.Bambacar.in cap.1.§.qui clericus, nu.146.
ſi de feud. def. qui dicit, quod licet *Minadoia* varijs ar-
gumentis,& rationibus conatus fuerit contrariam opi-
nionem defendere nihilominus non potuit obtinere,
provt teſtatur ipſemet *Minadoia in Conſtit. Sancimus,*
in verbo,in aliquibus,in 3.notab. à num.56.vſque ad n.84.
latè *Graſſ.de effect.cler.effect.4.num.49.*
7 Hinc enim ſicut offendens perſonas Eccleſiaſticas in-
cidit in excommunicationem,de qua per *text.in capit. ſi*
quis ſuadente diabolo 17.*qu.*4. vt tradunt *Villaut.in deciſ.*
44. latiſſimè *Soccin. in cap. peruenit de ſent. excommunic.*
Menoch.de arbitr.iudic. caſu 498. num.38. vbi dicit quod
ſtatim pœnam incurrit abſque alia monitione, *Graſſ.*
plenè *de effect.cler.effect.9.* ita pariter offendens monia-
les incidit in excommunicationem,*Abb.in capit.veniens*
n.2.de ſent.excomm.in cap.de monialibus,num.2.eod.titul.
Gaiet.in ſumma in verbo excomm. cap.10.verſ. nota ſepti-
mo,Graſſ.in deciſ.aur.2.lib.3.c.5.num.26. Decian.in tract.
crim. part.2. lib.6. cap.17. num.12.& 13. qui dicit idem
eſſe dicendum de offendentibus offenſione perſonali
mulieres, quæ non ſunt profeſſæ, ſed vt ideo ſeruiant ſe
recludunt in aliqua domo,ſiue loco, *Bonacin. de cenſur.*
quæſt.4.punct.1.propoſit.2.num.6.
8 Et hinc videmus tales moniales gaudere fori Eccle-
ſiaſtici priuilegio,ſicuti aliç perſonç Eccleſiaſticæ,fruun-
tur,*cap.de perſona 11. quæſt.1. Panorm. in cap.cum mona-*
ſterium, num.3.de elect.Bellug.in ſpecul.princip.rubric.11.
§.videndum,num.7.vbi Borrell.in addit.in lit. D, qui aſ-
ſerit hanc eſſe communem opinionem *Dec. in tract.cri-*
min.part.1.lib.4.cap.9.num.31.Viuian.in tract.de iure pa-
tron.p.2.lib.6.c.1.n.110.Graſſ.de effect.cler.effec.1.n.107.
9 Provt Monialibus conceditur beneficium,*cap.Odoar-*
dus,de ſolutionibus, vti & permittitur Eccleſiaſticis,quia
in eis datur par ratio, quæ in clericis, *Barboſ. in collect.*
DD.ad d.c. Odoardus,n.5. affirmans iuxta hanc opinio-
nem fuiſſe iudicatum in Senatu Portugallenſi, & in Su-
premo Senatu ſupplicationis Regni Luſitaniæ in cauſa
Monialium Matris Dei de Moncgique Ciuitatis Portu-
galliæ,illiſque competere primum, & ſecundum benefi-
cium,ſiue reſtitutionem in integrum ſatis apertè patet,
& quotidiana praxis teſtatur in Regijs Tribunalibus.
10 Necnon pro corroboratione iuuat dicere,quod in fa-
uorabilibus (provt in caſu noſtro) Moniales veniunt
appellatione clericorum,*Tamburrin.in ſuo tract.de iure*
Abb.diſp.2.quæſit.15.num.6.tom.2.
11 Inde Moniales vti Regulares ſubijciuntur iuriſdi-
ctioni Epiſcoporum locorum Ordinariorum, ad finem
vt poſſit cum eis diſpenſare ad retinendum aliquem an-
num centum pro earum particularibus acceſſitatibus,
de quibus non ſuccurruntur à Monaſterio ad vſum ta-
men reuocabilem,vt apud *Barboſ. in tractat. de officio,&*
*poteſtat.Epiſcopi allegat.103.ſub num.5.*vbi firmauit Mo-
nialem retinentem proprium in tali caſu ex licentia
Ordinarij,vel Superioris non contrauenire profeſſioni,
nec voto paupertatis,ex *Galet. in margarit. caſ. conſc. in*
verbo,Monialis,il penultimo,Rota Rom. deciſ.216.nu.12.
part.2.in nouiſſ.
12 Et hinc moniales comprehenduntur ſub Bulla Cle-
menti VIII. de largitione munerum, vt per *Sorb.* in
eadem Bulla poſt verbum donare, *Beia in commun. caſ.*
conſcient. part. 4. caſ. 32. in fine, & fertur deciſum per
Sacram Congregationem Eminentiſſimorum Domi-
norum Cardinalium.

SVMMARIVM.

1 *Nouitius propriè dici nequit Religioſus,ſed eſt perſona Ec-*
cleſiaſtica, n.3. & quando veniat appellatione Religioſo-
rum,n.15.& profeſſorum, n.18.
4 *Interdicta Ciuitate,Nouitij interdicti non cenſentur.*
5 *Nouitius gaudet priuilegio Fori Eccleſiaſtici, & punitur*
ab eius Superiore etiam ſi deliquiſſet extra clauſtra.
9 *Nouitius à quo abſoluatur ſi ſit innodatus aliqua cenſura.*
7 *Initium incurſæ cenſuræ eſt attendendum.*
8 *Trahens Nouitios ad forum ſæculare incidit in Bullam*
Cœnæ.
9 *Verberans Nouitium incidit in excommunicationem.*
10 *Bona Nouitiorum non collectantur.*
11 *Nouitij gaudent priuilegijs Religionis, & dicuntur pars*
communitatis.
12 *Nouitij non ſubiacent cenſuris Religionis, nec caſibus re-*
ſeruatis,num.14.
16 *Nouitij confitentur cuilibet Sacerdoti approbato.*
14 *Nouitius donare poteſt,& retinet omnia, quæ ante ingreſ-*
ſum habebat,& ſic feudum, num.15.
17 *Nouitius deſerens Religionem ſuccedit in maioratu.*
19 *Alloquens Nouitias abſque licentia an incidat in cen-*
ſuram.
20 *Nouitius ſuſcipiens Bullam Cruciatæ edere poteſt lacti-*
cinia.
21 *Nouitij poſſunt procuratoris officium gerere.*
22 *Nouitiæ non includuntur ſub præcepto clauſuræ.*

ARGVMENTVM.

Nouitius An priuilegio Electionis, & Variationis vti poſſit.

QVÆSTIO LIII.

1 REgula ſit affirmatiuam, nam quamvis nouitius
propriè dici nequeat Religioſus, *Bart.in l.illa,C.*
ne ſacr.baptiſm.reiteretur,Imol.in l.quoties, ff.de verb.obl.
Caſtren.in l.ſi idem,ff.de iuriſd.omn.Iud.Ang.in ſumm.in
verbo Religioſus,n.24.Honded.conſ.94.n.3.vol.1. Magon.
deciſ.Florent.141. Rodriq.in Bulla Cruciat.§.9. cum re-
tineat velle,& nolle,ſuique iuris ſit, *Archidiac. & Ioan.*
2 *And.in c.beneficium,de regn. in 6.* Rectè tamen,& validè
3 nominatur Eccleſiaſtica perſona per *gloſ. in c. Religioſo,*
§.quamvis non poſſit,de ſent.excomm.in 6. Quinimò licet
appellatione veri, & effectualis Religioſi non compre-
hendatur incommutabiliter, nihilominus ita dicitur
commutabiliter, & venit appellatione Regularium, vt
tradunt *Io.Monach.& Gem.poſt n.3. ibid.in d. c. Religio-*
ſo, taliter quod infra annum probationis dicitur, & eſt
perſona Eccleſiaſtica,*Bellug.in ſpec.princ. rubr.11. §.vi-*
dendum,num.5.in fin. Duard. in comment. ad Bullæ Cœnæ
lib.2.canon.15.q.19. n.104. Barboſ.de officio,& poteſt.Epi-
ſcopi alleg.12.n.37.part.3.Campanil.in ſuo diuerſ.iuris ca-
nonici, rubr.12.c.4.n.25.vbi num.28. ideò rationabiliter
probat,quod licet interdicta Ciuitate ſinguli illius Vni-
uerſitatis interdicti ſint,*c.ſi ſententia,§.cum verò,de ſent.*
excomm.in 6. tamen Nouitius non includitur ſub eo, ex
Fed.de Sen.conſ.32. & Vgol.in tract. de cenſur. tab.5. ſub
rubr.de interdicto,cap.20.§.4. num.2.
5 Vndè meritò videmus Nouitium gaudere priuilegio
fori Eccleſiaſtici,*Hoſtienſ.in cap.ſtatuimus, in verbo poſſe,*
de regul. Anchar.conſil.69.poſt num.7. Galet.in margarit.
caſ.conſc.in verbo,Nouitius il ſecondo,Caual. comm.contr.
comm.q.897.n.1025. conſ.6.de for. compet. Gutt.de gabell.
*q.95.num.22.cum ſeq.*optimè *Nauar. per varias rationes,*
conſ.6.de foro comp.Curia philippica p.3.§.1.n.12. Tiraq.
de retract.lign.§.1.gl.8.n.21. Mol.de iuſt.& iur.diſp.139.
Brun.à Sole in ſuo compend. Reſolutorio in verbo Nouitius,
fusè *Farin.in pract.crim.tit.de inquiſit.q.8.num.46.* plenè
Graſſ.de effect.cleric. effect.1.nu.178. ita vt habeatur tan-
quam

quam profeſſus, c.1. de ſtatu Monach. latè Rebuff. in pra-
xi benef. tit. de diſpenſ. cum Regul. n. 23. & ſi prima tonſu-
ra non ſit initiatus, Azor. inſt. moral. lib. 12. c. 2. q. 2. part.
1. Cened. can. q. c. 6. n. 41. Rodriq. q. reg. par. 3. q. 51. art. 11.
Ibat à ſolo ſuo Prælato puniendus ſit etiam pro homi-
cidio, & quouis graui alio delicto, Abb. in c. cum con-
tingat n. 21. de ætat. & qualit. Marſ. ſing. 434. Canalc. dec.
11. par. 6. Dec. in tract. crim. lib. 4. c. 9. num. 24. Ambroſin.
in tract. de immun. eccl. c. 22. n. 11. Maſtrill. dec. 190. n.
168. etiam ſi delictum eſſet patratum extra clauſtra, vt
deciſum in Curia Archiepiſcopali Neapolitana, fatetur
D. Ric. in dec. 111. par. 2. quem ſequitur Giurba conſ. cri-
min. 15. ſub n. 9. vbi nos etiam allegat poſt huius operis
primam impreſſionem.

6 Nouitij enim poſt ſuſceptionem habitus ſubiacent
Prælatis, quoad iuriſdictionem, & ſuperioritatem ſal-
tem commutabiliter, & reuocabiliter, licet non irreuo-
cabiliter pro tempore, quo ſunt Nouitij ſicut profeſſi,
& ideò videmus Nouitium ab excommunicatione in-
curſa poſſe obtinere à ſuo Prælato abſolutionem etiam
ante ingreſſum incurſa, Hoſtienſ. in c. Monachi, in princ.
de ſenten. excomm. Henriq. in ſumma Theolog. moral. lib.
7. cap. 22. §. 7. Lap. alleg. 47. num. 6. Aſſenſ. ſumma lib. 7.
tit. 13. art. 5. quæſt. 14. Graff. in deciſ. aur. lib 3. cap. 5. ſub
n. 33. Sayr. in theſaur. caſ. conſc. cap. 28. num. 14. lib. 3. vbi
n. 15. aduertit abſolui à cenſuris cum reincidentia, ſi in-
fra annum egrederetur à Monaſterio, Paſſarel. de pri-
uileg. Minim. cap. 33. Felic. in tit. de excommun. cap. 14.
& 15. quod tamen ego putarem verum vbi id haberent
in priuilegium, prout habent Fratres Minimi vigore pri-
uilegij Clem. IV. & Congregatio Sanctiſſimi nominis
Ieſu ex priuilegio Pauli III. vt per Rodriq. quæſt. Regular.
tom. 1. quæſt. 20. art. 21. ex cuius dictis apertè patet de
iure non poſſe fieri, prout & negat etiam Innoc. in cap.
cum illorum ne ſentent. excomm. & ita ſenſiſſe videtur
7 Campanil. in diuerſ. iur. canon. d. rubr. 12. cap. 4. num.
22. circa med. ea palpabili ratione, quia initium incur-
ſæ cenſuræ eſt attendendum ad fundandam iuriſdictionē
ad ſciendum ad quem illius abſolutio ſpectet ex l. quid
ergo, ff. de his qui not. infam. Marſil. ſingul. 480. Ambro-
ſin. de immunit. eccleſ. cap. 19. num. 4. cum latius adductis
per Reg. Valenz. conſil. 4. qui plura conducentia pro
comprobatione adducit, eò enim ipſo quod cenſura in-
curritur, quæſitum eſt illi ius, cuius ſubeſt iuriſdictio-
ni tūc temporis, ad tex. in licitatio, §. quod illicitè, ff. de pri-
uat. delict. l. ſi. ff. de furt. iuxta perſonæ conditionem, quę
fuerat commiſſi delicti tempore, l. 1. ff. de pœn. Bal. in l.
Officiales n. 2. C. de epiſc. & cler. Grat. diſcep. forenſ. 226. n.
11. ac proinde iuriſdictio quæſita Iudici ratione aliqua
nullitatis in criminoſi perſona conſiſtentia actus, aut de-
licti tempore mutata qualitate nō tollitur, Caſtr. in l. 1.
C. vbi de ratiocin. agi oport. Peregr. in tract. var. lib. 1. n. 139.

Et ex ſupracitata principali concluſione, quod no-
uitius ſit perſona Eccleſiaſtica, meritò dicebam quod
cenſura lata in Bulla Cœnæ Domini canon. 18. contra tra-
hentes perſonas Eccleſiaſticas, liget illum, qui trahit
8 Nouitium ad forum ſeculare, vt probat etiam Duard.
in explicat. eiuſdem Canonis lib. 2. quæſt. 3. n. 2. vbi quod
perſonæ Eccleſiaſticæ in illo Canone dicuntur omnes
fori priuilegio gaudentes, atq. adeò omnes ij, quo ali-
quo actu eximuntur à laicali poteſtate nempe per rece-
ptionem ordinis, vel per conuerſionem ad aliquam ex
Religionibus approbatas, vt ſcribit Sayr. in theſaur. caſ.
conſcient. cap. 19. num. 7. lib. 3.

9 Hinc inferens violentas manus in nouitium vtique
incurrit excommunicationem, ac ſi profeſſum verbe-
raſſet, vt diſponitur in d. cap. Religioſo, §. fi. de ſent. excom.
vbi annuit contrariam opinionem eſſe reprobatam, &
fundamentis aduerſæ partis ſatisfacit, Tolet. in ſua ſum-
ma lib. 5. cap. 8. num. 2. Decian. in tract. crim. cap. 17. num.
9. par. 2. lib. 6. vbi dicit hanc eſſe veriorem opinionem
Graff. in deciſ. aur. par. 2. lib. 3. cap. 5. num. 26. Cancer. var.
reſolut. cap. 1. n. 317. Graff. qui alios adducit in tractat. de
effect. cleric. effect. 9. vbi effuſo ſermone tractat materiam
Canon. ſi quis ſuadente 17. q. 4.

10 Et ideò videmus bona Nouitiorum durante eorum
nouitiatu non poſſe collectari, c. 1. & ibi Gloſ. de decim.
Abb. conſil. 53. numer. 2. lib. 1. Caſtrenſ. conſil. 8. lib. 1. Ri-
pa reſponſ. 4. num. 7. in tit. de iure gent. Duen. reg. 100. am-
pliat. Feſtas alios cumulans in ſuo tractat. de exim. collect.
cap. 1. num. 8. par. 4. Petra de poteſt. Princip. cap. 4. num. 64.
D. Ricc. in praxi fori Eccleſ. reſolut. 132. part. 3. Bertachin.
in tractat. de gabell. part. 7. princip. num. 56. Diez de Me-
na var. quæſtio. lib. 2. quæſt. 21. §. 4. num. 198. Graſſ. qui
alios adducit de effect. cler. effect. 3. num. 131. Turrian. in
2. 2. diſputat. 44. dub. 4. num. 12. tom. 2. Malder. in 2. 2.
tractat. 1. cap. 6. dub. 8. Sanchez in ſumma lib. 6. capit. 20.
num. 16. tom. 2. Dian. recenter in tractat. de immun. Eccleſ.
reſolutio. 37. vbi rationem, & alios ſequaces cumulat
Duard. in explicat. Bullæ Cœnæ lib. 2. canon. 13. quæſt. 11.
num. 11.

11 Quibus iungi poſſent pro corroboratione, quia vi-
demus Nouitium in multis priuilegijs Religionis vti,
Miraud. in manual. prælat. quæſt. 34. artic. 16. tom. 2. A-
zor. inſtitut. moral. lib. 12. capit. 2. quæſt. 10. in fin. Sua-
rez de relig. lib. 5. cap. 16. num. 17. tom. 3. Sanchez in
ſumma lib. 4. capit. 39. num. 17. Sayr. in theſaur. caſ. con-
ſcient. lib. 7. cap. 10. num. 6. cum ille verè ſit de familia
monaſterij, & pars communitatis eiuſdem Religionis,
vt per Dian. cit. reſolut. 37. verſic. ſed aduerſus, taliter
quod gaudet alijs gratijs, & abſolutionibus, quos latè
proſequitur Frater Bartholom. de Vecchys in praxi obſer-
uanda in admittend. ad Religionis ſtat. Nouit. diſputat. 9.
dub. 5. cum ſeq.

12 Nec hanc tenendo opinionem obſtare videtur, quod
Nouitius non ſubiacet oneribus, ſiue præceptis Reli-
gionis, eiuſque cenſuris, vt probant Armilla in ſumma
in verbo Nouitius, num. 17. Ang. num. 18. Tabien. num. 14.
& Silueſtr. in verbo, Religio, il quinto, num. 6. Henriq. in ſua
ſumma Theologia moral. lib. 7. capit. 22. §. 7. Graſſ. conſil. 82
num. 8. de voto, ac præſertim ne teneantur recitare diui-
num officium, niſi ratione ordinis, vel beneficij, quod
fortaſſe haberent, vt per Sorb. in compend. Mendicant. in
verbo, Nouitius, §. fin. quem refert, & ſequitur Campa-
nil. in diuerſ. iur. Canon. rubr. 12. cap. 14. num. 21. Taliter
quod licet Religioſi confiteri non debeant, niſi Confeſ-
13 ſarijs ab eorum Superioribus approbatis, & deſignatis,
& ſi aliàs facerent, confeſſio eſſet nulla, tamen Nouitius
benè valet ſe confiteri apud quemlibet Confeſſarium ab
Epiſcopo approbatum, & confeſſio erit valida, Homo-
bon. in examin. Eccleſ. par. 1. tractat. 5. cap. 2. quæſt. 13. Ro-
driq. quæſt. Regul. quæſt. 27. art. 11. tom. 1. Henriqu. in ſum-
ma lib. 6. cap. 16. num. 3. lit. X. Molfeſ. in ſua ſumma tract.
7. cap. 14. num. 81. tom. 1.

14 Et Nouitius in caſibus reſeruatis à Superiore Reli-
gionis, nec includitur, taliter quod à quolibet Con-
feſſario approbato abſolui poteſt, Emanuel Sà in ſua
aphoriſm. in verbo, caſus reſeruati, Graff. in appendic. lib.
1. Aur. deciſio. capit. 7. num. 69. Sayr. de caſib. reſeruat.
capit. 3. numer. 7. part. 1. Cald. in ſumma in verbo, No-
uitius num. 7. Homobon. in tractat. de caſibus reſeruat. cap.
31. par. 1. prout etiam exemptus eſt nouitius à Bulla
felicis memoriæ Clem. VIII. edita circa prohibitionem
munerum Regularibus, nam illa non includit Noui-
tios, vt notarunt Sorb. in compend. priuil. Mendic. in ver-
bo, dare, Filliucius tractat. 34. cap. 3. num. 60. tom. 2. Frat.
Bartholom. à Fauſto in theſaur. Religion. libr. 8. quæſt. 205.
Sanchez in ſumma lib. 5. cap. 5. num. 12. tom. 2. Diana re-
center in ſuis reſolut. moral. tract. 6. reſolut. 27. Ita ut ille
donare poſſit.

Nam reſpondetur hæc omnia, eſſe vera, quia reſpi-
ciunt incommodum Nouitiorum, & ideo appellatione
Regularium non veniunt in huiuſmodi caſu Nouitij,
at in caſu noſtro, quia agitur de commodo Nouitio-
rum vti Regulares tractantur, cum in iure ſit vera il-
15 la concluſio appellatione perſonarum Eccleſiaſticarum
in fauorabilibus venire Nouitios, at ſecus in odioſis, vt
notarunt Berrett. conſil. 68. num. 5. Coriolan. de caſibus re-
ſeruatis par. 1. ſect. 3. art. 17. Io. à Cruz de ſtatu Religion. lib.
1. cap. 6. dub. 10. concluſ. 2. Azor. inſtit. moral. lib. 12. cap. 2.
quæſt. 10. Cotta de retrotract. cap. 9. caſ. 3. num. 24. Rodriqu.
quæſt. Regul. quæſt. 21. art. 11. tom. 1. Cened. Canon. quæſtio.
cap. 4. num. 41. Miranda in manual. Prælat. quæſt. 34. artic.
16. quæſt. 2. Giurba conſil. crimin. 15. ſub num. 8. & ideo vi-

16 demus illos retinere inter ea omnia ante ingreſſum
habita nempè beneficia, *cap.beneficium, vbi Gemin. de*
reg.iur.in 6. quæ Epiſcopus hoc durante tempore con-
ferre nequibit, vt latè apud *Pariſ. de reſignat.benefic. lib.*
3. quæſt.13. ſicq; etiam poſſunt retinere feuda,& ſi pro-
hibita Eccleſiaſticis perſonis, *Laudenſ. & Præpoſit. in c.*
1.§.qui clericus, ſi de feud. fuer. controuerſ.vbi etiam, Affl.
Campanil.in diuerſ.iur.Canon.d. rubr.2. cap.4.n.4.n.28.
vbi etiam, quod ſi retrocedat à Religione in vita pa-
17 tris, vel poſt illius interitum ante tamen profeſſionem
ſuccedit in maioratu, ex *Caldas in l. ſi curatorem, verſic.*
imploratur in integr. reſtit. num.29.C. de in integr. reſt. vt
imò in feudis ſic concludit *Afflict. loco cit. & Americ.*
num.12. Capic. deciſ. 115. Marin. in tract. de feud. lib.1.
tit.2.de feud. ex pact.& prouid.num.139.Reg.Tap. in Au-
th.ingreſſi, in verbo ſua, cap.14.num.16.& alij apud Graſſ.
de effect. cler. effect.4.num.25.
18 Quare reſolutiue dici poteſt, quod Nouitius circa
ea, quæ ad gratiam, & fauorem ſpectant, venit nomine
profeſſi, non tamen circa ea, quæ pertinent ad onus, &
pœnam, *Ledeſm. in ſumm.tom.1. tract. de pœn. cap.13.*
dub.14. Graſſ. conſil.22.de ſentent. excommun. lib.1. vbi
propterea fundat,quod cum prohibitio locutionis cum
16 nouitia ſpectet ad onus, & ſapiat odium, cum reſtrin-
gat libertatem, ideo excommunicatio Ordinariorum
emanari ſolita contra alloquentes moniales, non com-
prehendit alloquentes Nouitias, ſequitur *D.Ric.in pra-*
xi fori eccl. reſ.543. num.5.p.1. in 2. edit. vbi tamen id li-
mitat non procedere, quando edictum Ordinarij lo-
queretur generaliter contra accedentes ad Monaſte-
ria monialium, *ex cap. Monaſteria, de vita, & honeſt.*
clericor.
20 Et hinc etiam defluit Nouitios ſumendo Bullam
Cruciatæ poſſe edere lacticinia, ſicuti cæteri ſeculares,
quamuis id ſit interdictum Religioſis, quia vt dixi quo-
ad onera Religioſi non cenſentur, ita in puncto *Fer-*
nandez in exam. Theologiæ mor. part 3. cap.9.§.5.num.
5.Diana var. reſol. moral. in tract. de Bulla Cruciat. reſo-
lut. 15. verſ. notandum.
21 Prout Nouitijs licet procuratoris officium exercere
abſque Superioris licentia, quamuis id prohibeatur
Monachis, *vt in clem. Religioſus, de procuratoribus, vbi id*
notat Abb.num.11. & Imol. num.10. Sanchez in ſumma
lib.6.cap.13.num.2.tom.2. & ſi contrarium annuat Tiraq.
de retract. lign.§.1.gloſ.8.n.23. Cucch. lib.3.Inſtit.Maior.
tit.1.num.95. & Zecch. de Republ. Eccleſ. tit. de Regular.
c.3.num.10.
22 Et Nouitiæ ideò non includuntur ſub præcepto clau-
ſuræ, de quo in *Bull.Pij V. incip. circa Paſtoralis, & Gre-*
ger.XIII. incip.Deo ſacris Virginibus,regiſtratis apud Qua-
ranta in ſumma Bullar. in verbo, Monaſteria monialium,
& Naldus in ſumma in verbo, Clauſura, ita in proprijs ter-
minis Suarez de relig.tom.4.lib.1.cap.8.num.16. Bonacin.
de clauſur. monial. quæſt. 1.pun.2.num.3.

SVMMAIRVM.

1 *Electio Fori competit oblato, ſed declara, vt numer.4.*
& 6.
2 *Oblati veniunt ſub nomine Eccleſiaſticorum, & ſubijciun-*
tur ſpolijs, & gaudent fori eccleſiaſtici priuilegio, num.3.
Sed quando id verum ſit, num.5.& 8.
7 *Habitus oblatorum qualis ſit.*
8 *Oblati exemptionem ab Epiſcopis, quando allegare poſ-*
ſint.
10 *Oblati, quando beneficium Cap. Odoardus fruantur, &*
beneficio reſtitutio in integrum.

ARGVMENTVM.

Oblatus alicuius monaſterij, Num electionis, & variationis fori priuilegio vtatur.

QVÆSTIO LXIV.

1 REgula ſit priuilegium eligendi, & variandi forum
competere oblato alicuius Monaſterij.
2 Quæ ſanè opinio illo fulcitur iuris fundamento ſiqui-
dem huiuſmodi oblati, veniunt appellatione Eccleſia-
ſticarum perſonarum, imò & Regularium, *Filliuc.de ſta-*
tu clericorum tr.43.cap.2.num.3. vbi quod ideò ſubijciun-
tur ſpolijs, prout alij Eccleſiaſtici, quod etiam ſequitur
Azor inſtitut.moral.par.2.lib.8.cap.1.qu.2.
3 Inde videmus illos gaudere priuilegio Fori Eccleſia-
ſtici, *cap.Parochianos, de ſentent.excommun.cap. inoluit 10.*
qu.1.DD.in cap.ex tenore, in cap.non dubium, & in cap.de
monialibus de ſentent.excommun.Calderin. conſ.30. de Re-
gular.Eugen.conſil.26.num.10.Decian.in tract. crim. cap.
9.num.28.lib.4.tom.1.Vaſq.controu. Illuſtr. cap.105. num.
51.Curt.in diuerſ.iur.feud.cap.2.num.92. part.2. Bellug. in
ſpecul.Princip.rubr.11.§.videndum num.6. Aufrer. de po-
teſt.Iudic.ſecular.ſuper perſon.Eccleſ.Re.3.
4 Declara tamen ſuprapoſitam Regulam eſſe veram,
quoties huiuſmodi perſonæ in totum, ſe & ſua Religio-
ni tradant, ac in Monaſterio ſe transferant eique inſer-
uiant, *d. c.Parochianos, & ibi DD.cit. cap. inſolita 11. qu.*
1.Abb.in cap.ſuarum, num.4.de priuileg. Conarr. in c.Al-
ma Mater, §.2.num.8.par.2.de ſent.excommun. Boer.deciſ.
20.num. 5.Rodriqu.quæſt.regul.tom.2. qu.123.art.1.Card.
Tuſc.concluſ.16.num 15.Inter.O.Barboſ. qui alios adducit
de poteſt.Epiſcop.alleg.12.num.39.par.3.Giurba, qui alios
antiquos, & modernos cumulat *conſil. crimin.21. num.*
10.Modern.noſter Neapol.de iuriſdict.par.4.caſ.113. num.
37. vbi ſic deciſum per Sacram Congregationem Emi-
nentiſſimorum Concilij Interpretum fatetur, latè *Diez*
de Mena var.quæſt.lib.2.cap.21.num.194. & addo *Dom.*
Ricc.in praxi fori Eccleſiaſt. reſolut.128. num.2. par.3. af-
firmantes, quod & oblati, qui ſe, & ſua offerunt Mo-
naſterio, aut Eccleſiæ ſeculari in perpetuum, cum pro-
miſſione non deſerendi, & ſe ſubijciunt Monaſterij Præ-
5 lato, & ab eo admiſſi religioſè viuunt ſunt propriè per-
ſonæ Eccleſiaſticæ, & eximuntur à foro laicali, & à ſo-
lutione collectarum, & gabellarum, ex *Ferrett.in tract.*
de gabell. num.556. Ita quod dicunt ipſi, quod ſi bona
non deſerant, & in domo ſua laicaliter viuant, vel ad
tempus ſe cum bonis Monaſterio, aut Eccleſiæ offe-
rant, nec abſolutè vitam mutauerint nequeunt priuile-
gio Eccleſiaſticis perſonis conceſſo gaudere, ex *Auend.*
in tract.de exequend.mand.cap.14.lib.2. & ſic in propria
materia electionis fori me nuncupatim allegando in
prima huius operis impreſſione includit, *D.Ricc.d.reſol.*
128. quæ opinio ſatis iuuatur, *argum.text.in cap.3. §.de*
fratribus de priuileg. quem textum ad id expendit *Graſſ.*
in tract.de effect.cleric.effect.9.num.71. eadem opinionem
ſequitur *Capiblan.de author.Baron.pragm.8.p.3. num.55.*
vbi quod ſi offert ſua,& non ſe actualiter non ſeruit licet
habitum portet non gaudet fori immunitate, ex *Franc.*
Marc.dec.832.tom.2.
6 Declara inſuper præfatam regulam eſſe veram, dum-
modò huiuſmodi oblati viuant vti Regulares, & ſint in
ſeruitio Eccleſiæ, & vtantur habitu Religionis pro ve-
ſte, ſcilicet illius coloris, non autem omninò confor-
7 mis, nam quæ iſti oblati ſolent deferre habitum diſtin-
ctum ab alijs Monachis, vt apud *Graſſ.in ſæpius cit. tract.*
de effect.cler. effect.1. num.96. quia non dicunt perſonæ
Eccleſiaſticæ, qui non mutato habitu habitant cum Re-
ligioſis, quamuis omnia bona monaſterio dederint, ita
ut priuilegio fori non gaudeant, *Innoc.in cap.vt priuile-*
gium, §.1. verſ.non mutato habitu, de priuileg. Duard.in ex-
plicat.Bull.Cœn.lib.2.can.15.qu.3. num.4.

Quare

Digitized by Google

8 Quare vt oblati ſecularis priuilegio Eccleſiaſticorũ frui valeant neceſſariò ſe, & ſua bona debent tradere Eccleſiæ, ſiuè monaſterio, & illic habitare, habitumq; mutare, & eiuſdem coloris, quo Regulares illius monaſterij vtuntur vti, quia tunc cùm in totum videantur tranſlati in Eccleſiam rationabiliter eiuſdem Eccleſiæ priuilegijs gaudere debent, vt per *Graff. lib.3. deciſ. caſ. conſcient.cap.5. num.21.& per Graff. de effect.cler.effect.9. num..71.* nam Eccleſiaſticæ perſonæ tunc cenſentur, vt poſt alios quos referunt notarunt recenter *Rendin. in prompt. recept. ſentent.tit.41.num.18.to.1. & Barboſ. in c. non dubium, de ſent. excommun.num.4.*

9 Et in tali caſu poſſunt exemptionem ab Epiſcopis locorum ordinarijs allegare, taliter quod per illos puniri nen debent de delictis fortè patratis, niſi extra monaſterium degant ſcilicet non videndo ſub ſuperiore conuentualiter, quia tunc Epiſcopi liceret punire, prout de Regularibus diſponitur per *Concil. Trident. ſeſſ.6. de reform.cap.3. & notat Piaſeg. in praxi Epiſcopal. capit. 3.num.42.par.2.Capanil. in diuerſ. Iur.Canon. rubric.12. cap.13.num.22. Dom.Ricc. in deciſ. Cur. Archiep.202. & 231.p.4. & alibi.*

10 Indè vti tales oblati habent emanatas qualitates poſſunt vtique gaudere beneficio *Cap. Odoardus de ſolutionibus*, & beneficio reſtitutionis in integrum, ſiue primo, & ſecundo beneficio, prout & illis vtuntur perſonæ Eccleſiaſticæ.

S V M M A R I V M.

1 *Conuerſi dicitur Religioſi, & ſunt exempti à ſolutione collectarum, num.2. Et gaudent priuilegio Canonis, num.4. Et quando id ſit verum, num.10.*

3 *Conuerſi ſubijciuntur Epiſcopis in illis caſibus, in quibus Regulares ſubijciuntur.*

5 *Conuerſi repelluntur à ſucceſſione feudorum.*
Conuerſæ tenentur ad clauſuram, ibid.

6 *Conuerſi habent beneficium reſtitutionis in integrum.*

7 *Conuerſi non comprehenduntur ſub pragmaticis Bannis, & Statutis laicalibus.*

8 *Trahentes conuerſos ad forum ſeculare incidunt in pœnas Bullæ Cœnæ.*

9 *Conuerſi gaudent priuilegio Cap. Odoardus.*

11 *Ordo Religioſus ſecundum certam regulam ab Eccleſia probatus eſſe debet.*

A R G V M E N T V M.

Conuerſus, ſiue Conuerſa alicuius Religionis, an electionis, & variationis fori frui poſſint.

Q V Æ S T I O LXV.

1 Regula ſit affirmatiua, quia certum eſt Eccleſiaſticas perſonas gaudere huiuſmodi priuilegio, & Conuerſi veri Religioſi ſunt, eo quia tria illa vota Paupertatis, Caſtitatis, & obedintiæ emittunt, ita vt habetur per *Diez de Mena var. quæſt. lib.2. quæſt. 21.num. 101. & per D. Ricc. in praxi fori Eccleſ. reſol.182. par.3.* affirmantes de hoc nullum eſſe dubium, & proinde con-
2 cludunt illos eſſe de foro Eccleſiæ, & eſſe exemptos à ſolutione gabellarum, & collectarum, ſequitur etiam recenter *Barboſ. in ſuo tract. de offic. & poteſt. Epiſc. alleg.12. num.38.p.2.* vbi quod hi vulgò nuncupantur fratres laici, non quod Eccleſiaſticæ perſonæ, & Religioſi non ſint, ſed quia ordinibus carent, & clerici non ſiunt ſicuti cæteri monaci, & religioſi, allegat inter alios *Peregr. var. lib.6.num.70. Camill. de Curt. in diuerſ. in feud. c.2.num.92.par.2. Eugen. conſil.26. num.10 Gar. de beneſ. c.3.num.11.p.1.* & eandem opinionem probat nouiſſimè *Lotther. in tract. de re beneficiar.q.36.num.25. lib.1.* vbi quod conuerſi cenſetur Religioſi ratione habitus, & ſeruitij religionis, cui ſunt additi, allegat *Abb. conſ.53. num.2. & Rot. in antiquit. deciſ.8. de iur. patronat.* firmans propterea per conſequens illos eſſe capaces penſionis Eccleſiaſticæ, vt pro conuerſo Religionis Hieroſolymitanæ reſpondit *Rota deciſ.382. nu.2.par.2.* & plenè probat *Gambar. de offic. legat. lib.6. ex num.44.*

3 Inde meritò facti contingentia in quodam Collegio habito cum diſſertiſſimis viris ego concludebam, huiuſmodi Conuerſos includi in ſingulis caſibus in quibus Regulares ſubijciuntur iuriſdictioni, & poteſtati Epiſcoporum locorum Ordinariorum, de quibus pleno cornu *Campanil. in ſuo diuerſor. iuris Canonici rubric.12. cap.13. Cened. canon. q.c.26. per totum, Tamburin. in tract. de iur. Abb. diſp.15. quæſit.7. per tot. tom.1. Barboſ. in tract. de offic. & poteſt. Epiſcopi, alleg.105. per totam part.3.* prout & illi etiam regulariter ſunt exempti ad inſtar Regulares, qui habent hanc exemptionem ex diuerſis Pontificum priuilegius. vt latè per *Rodriq. tom.2. q. regul. q.63. art.3.* vbi varia refert priuilegia.

Et hinc videmus huiuſmodi conuerſos gaudere priuilegio *Canonis ſi quis ſuadente 17.q.4.* ita vt illos percu-
4 tientes cenſuris innodentur, ac ſi clericos verberaſſent, vt per *cap. Parrochianos de ſentent. excommun.* reſoluunt *Nauarr. in manual. cap.77. nu.79. Berti in ſua praxi crim. regular. cap.3. num.2. titul.1. Miranda in manual. Prælati q.29. art.3. concluſ.1. tom.1. Suarez de cenſur. diſput.22. à n.19. ſect.1. Bonacin. nouiter de cenſur. diſput.2. q.4. punct.1. num.6. Villagut. deciſ.34. num.6. Layman. in Theolog. moral. lib.1. tract.5. p.2. cap.5. Filarec. de offic. Sacerd. cap.33. lib.3. Henriq. in ſumma lib.13. c.49. §.1. lit. G. Comnch. de cenſur. diſput.14. numer.164. tom.2. Graſſ.* qui cæteruam iuxta ſolitum adducit *in tract. de effect. cler. effect.9. n.70.* Et quid in Conuerſis Presbyterorum ſæcularium declarat *D. Ricc. in praxi fori Eccleſ. reſol.419. tom.2.*

Prout etiam & illi vti clerici, & regulares repelluntur à feudorum ſucceſſione, *Ferrar. in tract. de feud. c.2. verſic. proinde lib.2. Menoch. de arbitr. Iud. caſ.231. nu.2. & conſ.181. num.76. Conrad. in templo iud. c.2. de Regib. q.1. n.21. lib.2. Reg. Tapia in auth. ingreſſi, in verbo ſua, cap. 14. nu.17. C. de ſacroſ. Eccleſ. Intrigl. de feud. art.1. nu.122. cent.2. Bambacar. in repet. cap.1. §. qui clericus q.2. nu.32. ſi de feud. defunct.* quos probat, & ſequitur *Graff. in ſuo tractat. de effect. cler. effect.4. num.33.*

Et hinc conuerſæ in Monaſterijs Monialium tenentur obſeruare clauſuram poſt profeſſionem, *Rodriq. qu. Reg. tom.1. q.44. art.4. Miranda in tractat. de monialibus, q.1. art.3. & 5. Suarez de Relig. tom.4. lib.1. c.8. num.14. & 17. Sanchez in ſumma Theolog. moral. c.15. n.13. to.2. lib.6. Bonacin. de clauſur. q.1. punct.2. num.2.* vbi reprobat *Cordubam* qui contrarium ſenſerat ante motum Pij V. quem motum habes regiſtratum apud *Nald. in ſumm. in verbo clauſura, num.6.*

6 Et vti perſonæ Eccleſiaſticæ meritò ſunt admittendi ad beneficium reſtitutionis in integrum, ita vt in Regno benè valeant vti primo, & ſecundo beneficio Eccleſiaſticis perſonis conceſſo, prout & ita practicaui in cauſa cuiuſdam Conuerſi Sanct. Dominici huius Ciuitatis Neapolis in Magna Curia Vicariæ annis non longè elapſis.

7 Nec in Statutis, Bannis, & pragmaticis editis vnquam ligantur, prout nec ſub illis comprehenduntur clerici, & aliæ Eccleſiaſticæ perſonæ, de qua materia latiſſimè *Graff. in tract. de effect. cler. effect.2.* per totum, vbi ampliationes, & limitationes recollegit.

8 Et ideò trahentes iſtos conuerſos ad forum ſæculare incident in excommunicationis labem, de qua in *Bulla Cœna canon.15.* qui illi includunt ſub dicto canone loquente de perſonis Eccleſiaſticis, *Duard. in explication. Bullæ lib.2. canon.15. q.3. n.2.*

9 Hincque huiuſmodi conuerſis competere beneficium *Cap. Odoard. de ſolut.* prout & cæteris Eccleſiaſtici mihi ſuadeo.

Declara tamen, ſuprapoſitam regulam eſſe veram,
10 vbi illi eſſent conuerſi alicuius Eccleſiæ regularis approbatæ, vt per *Graff. in deciſ. aur. lib.3. cap.5. num.21. p.2.* quem refert, & ſequitur *Graff. in dict. tract. de effect. cler. effect.9. num.71. Duard. in explicat. Bullæ Cœnæ lib.2. canon.15. q.3. n.2.*

11 Ordo ſiquidem Religioſus ſecundùm certam regulam debet eſſe ab Eccleſia approbatus ſicuti colligitur, *ex c.1.§. præſentis, de vot. in 6. notat Layman in ſumma Theolog. moral. lib.4. tract.1.c.1.num.3.* vbi ait videndos *Vaſquez. diſp.165.c.4. & Sanchez. in ſumma libr.5. cap.1, num.20.*

SVMMAIRVM.

1 *Tertiarius non vtitur electionis fori beneficio, nec dicitur perſona Eccleſiaſtica, & quare num.2. Sed quando id ſit verum, n.3.*
4 *Trahentes tertiarios ad forum ſæculare, quando non incidant in Bullam Cœnæ.*
5 *Tertiarij quando immunes à collectis non ſint, & quando non ſupponantur ſtatutis, & pragmaticis, n.6 & ſuccedant in feudis, n.7.*
8 *Tertiarij, quando gaudeant priuilegio canonis.*
9 *Religioſi fideiubere non poſſunt, & an Tertiarij, n.10.*
11 *Tertiarij non poſſunt compromittere.*
12 *Tertiarij habent priuilegium c. Odoardus.*
13 *Bizochæ quando habeant priuilegium fori eccleſiaſtici ex declaratione Sacræ Congregationis, n.14. & 15.*
16 *Legatum factum pro monacatu an poſſit dari mulieri, quæ cœlibem vitam in propria domo ſub voto emiſit.*
17 *Bizochæ profeſſæ ſunt immmunes à ſolutione Bonatenentium.*

ARGVMENTVM.

Tertiarius, ſiue Tertiaria, vel Bizocha, An priuilegio electionis, & variationis fori vtatur.

QVÆSTIO LXVI.

REgula eſt pro negatiua parte conſtituenda, pro-
1 ut iuxta hanc ſentẽtiam in Tertiarijs Sancti Fran-
ciſci, & Sancti Dominici loquitur *Viu. deciſ. 45. num.*
10. vbi quod nullatenus dici poſſint perſonæ Eccleſia-
ſticæ. & tanquam tales gaudere priuilegijs Eccleſiaſti-
cis conceſſis, & ſic priuilegio fori eccleſiaſtici illos non
potiri fuiſſe deciſum per Regiam Audientiam Barenſem
teſtatur, quam quidẽ opinionem tutantur, latè *Vulpel.*
de libert. Eccleſ. par.3.n.29. Intrigl. dec.30. num.4. Marſ.
qui concordantes refert *in tract. de bannit. in verbo Ec-*
cleſia, 19. Miſing. conſ.100.n.17. & ſeq. plenè *Eugen.*
conſ.26. à n.15. cum ſeq. Borrell. qui alios adducit in
ſumma deciſ.tit. de foro comp. num.139. tom. 1. affluenter
more ſolito ſarcinam Doctorum cumulat *Graſſ. in trac.*
de effect. cleric. effect.1.n.93. vbi teſtatur de magis com-
2 muni, & magis vera opinione, & in praxi ſeruata ra-
tiones adducens, tum quia Fratres iſti Tertiarij nullum
habent characterem impreſſum, & ideò non ſunt cle-
rici, & per conſequens non poſſunt ſe lætari priuilegio
eccleſiaſtico, tum etiam quia regula eorum illos non
efficit Religioſos, ſed tantum tribuit normam viuendi,
& ideo cum habeant ſolum habitum diuiſum à cæteris
laicis dicuntur habere accidentalia ſine ſubiecto, quo
fit, vt nullatenus poſſint appellari perſonæ eccleſiaſti-
cæ, & tanquam tales gaudere priuilegio fori conceſſo
perſonis eccleſiaſticis, & dum iſti non profitentur tria
vota ſubſtantialia Religionis nequeunt appellari Reli-
gioſi, & ex tali cauſa, nempè quod non faciunt ſolem-
nem profeſſionem, per quam Religioſi à non Religioſis
diſtinguntur, nec ſunt Conuerſi Religionis, nec noui-
tij, ideo non poſſunt habere priuilegia conceſſa perſo-
nis Eccleſiaſticis.

Declara tamen ſupra firmatam regulam eſſe veram
vbi iſtis Fratres, ſeu ſorores Sancti Franciſci, & Sancti
Dominici, ac ſimilium vocari Tertiarij priuatam vitam
3 agunt, & extra monaſteria cum vxoribus, & maritis,
degunt cum bonis ſuis, excepto quod obſeruant ea quæ
in Regula per Nicolaum IV. continentur, quia tunc ha-
bentur vti laici, nec ſunt Religioſi, vt in *compend. priuil.*
Frat. Mendicant. in §. tertiarij, Sayr. dec.23. de reg. & ideò
priuilegio iſto frui non poſſunt; At ſecus ſi in communi
viuant, & collegialiter poſt emiſſionem profeſſionis,
quia iſti Fratres Tertij Ordinis Sancti Franciſci, & ſimi-
les in communitatibus viuentes ſunt perſonæ Eccleſia-
ſticæ, gaudentque fori priuilegio, vt reſoluunt *Nauarr.*
conſil.19. de regular. Graſſ. in dec. aur. cap.49. num.27. lib.2.
Molin. de iuſt. & iur. diſp.50. num.4. trac.3. tom.4. Cur. Phi-
lippic. par.3. §.1. n.15. Suar. de cenſ. diſp.22. ſect.1. num.20.
Mirand. in manual. prælat. q.36. concluſ.2. tom.1. D. Ric. in
praxi fori eccleſ. reſol.663. par.1. in prima impreſſ. Barb. in
tract. de offic. & poteſt. Epiſcopi alleg.12. num.31. par.2. vbi
licet annuat controuerſum eſſe, an prædicti Tertiarij, ſi
in communitatibus non viuant, ſed ſuæ quiſque domi
habitent gaudeant priuilegio eccleſiaſticis conceſſo, &
plures affirmantes citet tamen negatiuè inhærere vide-
tur opinioni, pro qua per plures cumulat concordan-
tes, & alios etiam reportant *Borrell. in ſumma deciſ. tit.*
43. de foro compet. num.139. tom.1. Capiblanch. de author.
Baron. pragm.8. par.3. num.54. vbi dicit obſtare *Cap. Re-*
gni, Incip. priuilegia, Modern. in tract. de cognit. per via vio-
lentiæ, qu.61. par.2. Thor. in compend. deciſ. Regni in verbo,
moniales Tertiariæ, tom.1. vbi refert allegationem factã
in quadam cauſa cum deciſione inde ſecuta, & ita extat
declaratio Sacræ Congregationis Eminentiſſimorum
Cardinalium Concilij Interpretum, per quam fuit di-
ctum Fratres Tertiarios mantellatos corrigiatos, alios-
que ſimiles, ita demum ordinarionis. cuius Tertiæ Re-
gulæ habitum aſſumpſerunt priuilegijs potiri, & ab Or-
dinariorum iuriſdictione exemptos eſſe, ſi viti collegia-
liter viuant, ſeu cum clauſtralibus habitent, vt infra per
extenſum illam repono.

4 Quare niſi ſupradictam qualitatem ſeruent huiuſ-
modi Tertiarij, vtique trahentes illos ad forum ſæcu-
lare euadent cenſuras *Bullæ Cœnæ canon.* 15. contra tra-
hentes perſonas Eccleſiaſticas, prout in facti contin-
gentia cum nonnullis Reuerendis Patribus Clericis Re-
gularibus concludebam, nam ſupradicta delatio habi-
tus, & Conſtitutiones, & Regulæ ſunt normæ benè
viuendi, & non religioſè, ex dictis per *Capic. deciſ.115.*
num.9. vbi de primo, & tertio Ordine Sancti Franciſci
mentionem facit, de quo etiam *compend. priuil. & de-*
funct. d. verbo, Tertiarij, loquitur & latius *Rodriqu. tom.3.*
qu. regul. qu.72. art.1. vbi fusè enucleat articulum, ſi ordo
Tertiariorum Sancti Franciſci ſit Religio, & *art.2.* loqui-
tur de Tertiarijs Sancti Dominici, & *art.3.* de Tertia-
rijs Sancti Auguſtini, & Carmelitarum, vt latius apud
eum.

5 Inde vbi Fratres, & ſorores Sancti Franciſci, & ſimi-
les, ſi priuatam vitam agant cum vxoribus, & maritis, &
bonis ſuis, quia vti laici reputantur, ideo contribuere
tenentur ad gabellas, & tenentur hoſpitari, prout ante-
quam habitum acciperent, *Sarmient. de reddit. eccleſiaſt.*
in defenſion. libell. part.1. monitor.56. latè alios adducens
Diez de Mena var. quæſt. lib.2. cap.21. num.197. Guttierez.
de gabell. quæſt.95. num.5. vbi ſecus dicit quoties huiuſ-
modi vti Religioſi viuerent in communitate, ex *Laſarte.*
de decim. venditi. cap.19. num.90. Girond. de gabell. part.7.
num.40. & ſeq. D. Ric. in deciſ. Cur. Archiep.88. part.2. Ca-
ſtill. dec.88. à num.2. par.1. & ita poſſunt conciliari diſſi-
dentes opiniones DD. de quibus *Graſſ. de effect. cler. effec.*
1. num.47. & 48. quatenus aliqui tenent iſtos Tertiarios
eſſe exemptos a ſolutione gabellarum, & collectarum.
Alij verò negant, vt inter alios fuerunt *Couarr. lib. pract.*
qu. cap.34. num.2. & Feſtas in tract. de æſtim. collect. cap.1.
cum ſeq. p.4.

6 Sic etiam vbi huiuſmodi Tertiarij viuunt in com-
muni non ſupponuntur ſtatutis, bannis, edictis, & prag-
maticis editis per ſæculares, at ſecus ſi priuatiue, vt
animaduertit *Graſſ. in ſuo tractat. de effect. cleric. effect.2.*
num.196.

7 Et iuxta hanc diſtinctionem poteſt haberi pro vera
illa DD. opinio affirmantium Tertiarius poſſe ſuccede-
re in feudis, vt tenuerunt *Roman. conſil.26. num.14. Curt.*
in tractat. de feud. quæſt.20. par.2. Reg. Tap. in auth. ingreſſi,
in verbo ſua, cap.14. num.44. C. de ſacroſ. eccleſ. Menoch. de
arbit.

Digitized by Google

arbitr. Iudic. add. ad caſ.31.num.37. Bambacar. in cap.1. §.qui clericus,num.36.ſi de feud.defunct. fuer.contron. Cap.c.10.num.3. & alij quos recollegit *Graff. in tract.de eff. cler. effect.4.num.270.* quia procedit, vbi illi viuunt ſeiunctim, & priuatim in eorum domibus, at ſecus ſit in communi, quia tunc veniunt appellatione clericorum, & ita intelligo veram concluſionem, eiuſdem *Graff. in eod. tract. prælud.n.255.* quatenus annuit Tertiarios venire clericorum appellatione.

8 Et tunc intelligo veram opinionem illorum aſſerentium, huiuſmodi Tertiarios gaudere priuilegio canonis, vt per *Alter. de cenſur.in explicat. canon. Bullæ Cæn. 15.cap.3.col.7. & Duard. in eod. commen. lib.2. cap.15.q. 3.num.3.* quia taliter cenſentur perſonæ Eccleſiaſticæ, & non alias, prout ita in terminis dictis Canonis loquũtur *Layman in Theolog. moral. lib.1. tract.5. par.2. cap. 5. num.4. Rodriq.quæſt.regul. tom.2.q.65. artic. 55. Bonacin.de cenſur. diſput.2.q.4. punct.1.num.8. & D. Ricc.Cur. Archiep.78.p.2.* referens deciſum per illam Curiam abſq; diſceptatione percutientem Tertiarum cuiuſuis Religionis incurrere in excommunicationem, ſtante quod dicti Tertiarij ſunt congregati cum Religioſis, de qua deciſione idem *collect.682. verſic. amplia octauo*, vbi ad id etiam allegat *Rot.dec.1. de ſen. excom.in antiq.*

9 Quare opinionem illorum affirmantium, quod licet Religioſis ſit interdictum fideiubere, vt per *Angel. in ſumma, in verbo, fideiuſſio, num.7. Saynſon. in conſuet. Turonenſ. tit.1.§.24.gl.3.verſ. quæro decimoquinto, Monald.conſ.30.num.3.& ſeq vol.2.* non per hoc id pro-
10 cedere in Fratribus Tertij Ordinis eiuſdem Sancti Frãciſci, & ſimilibus, vt per *Henriq. de fideiuſs.c.7.num.245. cum ſeq.& Borrel. in ſumma deciſ.tit. de fideuſſor.n.58.10. 2.* puto veram quoties huiuſmodi viuerent ſeparatim cum eorum bonis, & vxoribus, ac ſecus ſi viuerent in communi, & degerent in Monaſterijs.

11 Sicque etiam dum loquuntur DD. huiuſmodi Fratres Tertiarios poſſe comptomittere, vt per *Ang. conſ. 217.* & eundem *Borrell. de compromiſſ.§.1.gl.3. n.219.& ſeq.* id eſt verum, quando iſti non obſeuant qualitates ſupradictas, puta quia habent vxores viuũt ſeparatim cum eorum bonis, quo in caſu poſſunt ad libitum contrahendo diſponere, quia tunc ſuper iuribus temporalibus habent velle, & nolle liberum, & abſolutum, & ſunt vti meri laici, *Specul. in titul. de ſtatu Monachorum,verſ.37.* At ſecus vbi reſiderent in Monaſterijs eiuſdem Religionis illiſq. inſeruirent, & in communi viuerent, quia tali caſu id prohiberetur, prout & cæteris Religioſis non eſt conceſſum, & hac eſt pura veritas, iuxta quam pluries conſultus reſpondidi in varijs quippè caſibus.

12 Et huiuſmodi Tertiarijs ſupradictas qualitates habentibus competere beneficium *Cap.Odoardus de ſolut.* vtique concludi poteſt, prout dum in facto caſu accidiſſet, & fuiſſem conſultus in hanc deueni ſententiam.

Inde *Bolognet. conſil.22.* poſt longam ſeriem ſermonis in hoc articulo factam, præſupponit tres ſtatus, ſiue gradus, & regulas Religionis, quorum primus eſt eorum, qui contrahunt matrimonium, & retinent omnia ſua bona habitando ſerpaatim, ac ſe paſſim immiſcendo in omnibus negotijs ſecularibus, & ſolum differunt à cæteris laicis in habitu quem gerunt longiorem, ac illius coloris eiuſdem religionis ſolent deferre, & cæteris diebus congregantur, & exercent aliquam opera ſpiritualia, iuxta eorum modum viuendi, & præceptum ſui ordinis. Secundus eſt illorum qui abſtinent ſe à matrimonium, & faciunt votum caſtitatis perpetuæ, & obedientiæ præſtandæ ſuperioribus, quod votum emittunt in manibus ſuorum Superiorum, & habent propriam Congregationem, ſed non morantur perpetuo in Monaſterio, ſed habitant in proprijs domibus, & retinent aliqua bona, cum quibus poſſint exercere certas honeſtas negotiationes, vt ex eis viuere poſſint. Tertius eſt ordo illorum, qui viuunt in perpetua congregatione in Monaſterijs, & in paupertate, & caſtitate tamen non promiſerunt expreſſè tria vota ſubſtantialia religionis, hoc eſt Caſtitatis, paupertatis, & obedientiæ faciendo ſolemnem profeſſionem, & de primo ordine ſiue regula concludit ipſemet *Bolognet. loco nuper. citat. num.8.& ſeq.* quod non ſunt perſonæ Eccleſiaſticæ, nec potiuntur priuilegio aliquò clericali, & quod hæc eſt communis opinio, quam etiam ſequitur *Eugen. conſil. 26. numer.25.* vbi dicit, quod hoc expreſsè eſt ordinatum per quamdam *Bullam Papæ Leonis X. in Concilio Lateranenſ. in vndecima ordinatione*, qua diſponitur, vt iſti tertiarij habitantes in proprijs domibus poſſunt conueniri coram Iudicibus laicis non obſtantibus priuilegijs eiſdem alias fortè conceſſis. De ſecundo, & tertio ordine ſiue regula tandem concludit, quod ſunt perſonæ Eccleſiaſticæ, & tamquam tales gaudent omnibus priuilegijs Eccleſiaſticis, de quo latius *Graſs. in tractat.de effect.clericat. effect. 1. ſub num.93. verſic. ſed Bolognet.*

Subdeclara tamen, hanc declarationem non proce-
3 dere in mulieribus bizochis, quæ ſi vitam virginalem ſimpliciter expreſsè vouerint, etiam ſi habitent in proprijs domibus priuilegio fori gaudent, & conſequenter alijs priuilegijs Eccleſiaſticis perſonis conceſſis, *Piaſeg. in praxi Epiſcopal.cap.3.art.7.num.11.par.2.Portel.in dub. regul.verſic. Tertiary num.7. Pontius in trac. de impedim. matrimon.§.5.cauſ.27.cap.19. Cherubin. in ſuo nouo comp. Bullar.tom.1.Bull.22.Leone X. de ſchol.2.* ex declaratione Eminentiſſimorum Cardinalium Concilij Interpretum, cuius tenor talis eſt.

4 *Sacra Congregatio Cardinalium Tridentini Interpretum conſulta reſpondit Fratres Tertiarios Matellatos Corrigiatos, alioſq; ſimiles ita demum ordinis, cuius Tertia Regulæ habitum aſſumpſerunt priuilegijs potiri, & ab Ordinarij iuriſdictione exemptos eſſe, ſi viri collegialiter viuant, ſeu cum clauſtralibus habitent, & mulierem virginalem, ſeu celibem, aut caſtam vidualem expreſſo voto, & ſub dicto habitu vitam traduxerint, quemadmodum cauetur conſtitutione Concilij Lateran. ſub Leone X. quæ habetur ſeſs.11. in fine. Hoc autem voto mulierum alia duo ſcilicet Paupertatis, & Obedientia nequaquam includi. Quinimò huiuſmodi mulieres, ſi vitam virginalem, aut celibem ſimpliciter, expreſſeq; vouerint, etiam in conſanguineorum, & affinium ſuorum, aut proprijs domibus, vel ſeorſum habitantes ſupradictis priuilegijs Ordinis, cuius Tertia Regulæ habitum deferunt exemptionemq; ab Ordinarij iuriſdictione frui debere, quemadmodum idem Leo poſtea declarauit Conſtitutione edita die 1. Martij anno 1518. quod ſi fratres, ſororeſq. Tertij ordinis, quid amplius prætendant vigore Conſuetudinis poſſe ius ſuum proſequi in iudicio Ordinario. Hieron. Cardin. Pamphilio.*

Ad cuius quidem declarationis corroborationem adduco altera ab eadem Sacra Congregatione Eminentiſſimorum Cardinalium editam de qua per *Naldum in ſumma in verbo Clauſura, num.7. Campanil. in ſuo diuerſ. iur.canon.rubr.12.cap.13.ſub num.164. & Cocher.de iuriſdictione in exemptos qu.17.num.16. par.1. tom.1.* cuius tenor ſequitur.

15 *Sacra Congregatio Cardinalium negotijs Epiſcoporum, & Regularium Præpoſitorum ad tollendas omnes contentiones inter Epiſcopos, & ſuperiores Regularium ſuper immunitate, & exemptione ſententiarum, quæ in priuatis domibus degunt vulgo Bizochæ, ſeu alio quouis nomine nuncupatarum, in primis & ante omnia in memoriam reuocat ea, quæ Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini interpretum in eadem ſententiam reſpondit videlicet.*

Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini interpretum ſæpius reſpondit minimè poſſe Sacerdotes regulares mulierum tertij Ordinis, quas de pœnitentia, vel Bizzochas vocant confeſſiones ſacramentales audire, niſi fuerint ab Ordinario approbati ad confeſſione perſonarum ſecularium audiendas; quemadmodum nec poſſe illis ſacroſanctum Euchariſtiæ Sacramentum adminiſtrare in Paſchatis Reſurrectionis SS.D.N. Ieſu Chriſti verò quoad ſepulturam atq; alia priuilegia fratres Tertiarios Mantellatus Corrigiatos, alioſq; ſimiles, ita demũ ordinis cuius tertia regula habitum aſſumpſerunt priuilegijs potiri, & ab Ordinarij iuriſdictione exemptos eſſe ſi verè collegialiter viuant, ſeu cum clauſtralibus habitent, & mulieres virginalẽ

ſeu celibem, aut caſtam vidualem expreſſo voto, & ſub dicto habitu vitam traduxerint, quemadmodum cauetur conſtitutione Concilij Lateranenſis ſub Leone X. qua habetur ſeſſ.21. in fine. Hoc autem votu mulierum, alia duo, ſcilicet paupertatis, & obedientia nequaquam includi quinimò huiuſmodi mulieres, ſi vitam virginalem, aut cęlibem ſimpliciter, expreſſeque vouerint etiam in conſanguineorum, & officium ſuorum, aut proprijs domibus, vel ſeorſum habitantes ſupradicti priuilegij Ordinis: Cuius Tertia Regula habitum deferunt, exemptioneque ab Ordinarij iuriſdictione frui debere, vt idem Leo poſtea declarauit. Conſtitutione edita die 1. Martij 1508. an autem pradicta qualitates in huiuſmodi Tertiarij occurrant Ordinarij loci eſſe iudicium.

Praterea ſi contingat aliquos ex pradictis Tertiarijs ſine ſepultura electione decedere, eas ſic decedentes ita demum in Eccleſijs ordinis, cuius habitum aſſumpſerunt, ſi in ipſis earum communis ſepulturam reperiatur ſin minus in Eccleſijs Parochialibus ſepeliendas eſſe decernimus.

Superioribus autem Regularibus ſufficienti facultate ad id a Sede Apoſtolica ſuffultis Capuccinis exceptis, licere mulieres ad huiuſmodi habitum recipere, atque ad epſos, veſtiendi eas officium pertinere; non autem ad habitum admittendas, & recipiendas eſſe niſi probata vita, ac bonis moribus praditas, atque in etate, ſaltem quadraginta annorum conſtitutas, qua de proprio habeant, vnde ſufficienter viuere poſſint, & cum non alijs viris, quam cum conſanguineis, vel affinibus in primo tantum gradu, ſibi coniunctis cohabitent, & ab Ordinario loci licentia prius impetrata, qui non aliter eam concedat, niſi de pradictis prauio examine diligenti ſibi conſliterit.

Verum in huiuſmodi habitu concedendi, & reſpectiue deferendo. omnino à velo ſupra caput, quod ſubiectum vocant, à pectorali, quod vulgo dicitur Sottozola, & à patientia abſtinendum eſſe, quinimmo eas, qua ſupradicta omnia, vel aliquod ipſorum deferre deprehenſa fuerint illa dimittere, etiam per cenſuras Eccleſiaſticas ab Ordinarijs locorum compellendas eſſe decerni.

Supradictis vero decretis Tertij Ordinis, qua collegialiter viuunt non comprehendi quinimo ea diſpoſitioni Conſtitutionis Pij Papa V. edita Roma anno 1566. quarto Kal. Iulij, qua incipit, Circa Paſtoralis, penitus ſubiacere expreſſe declarat; non obſtantibus quibuſcumque in contrarium facientibus, Dat. Roma 20. Decembris anni 1616.

16 Quare, hodie Tertiarias, quæ caſtam, & cęlibem vitam ſub expreſſo voto in habitu traducunt poſſe conſequi legatum relictum pro monacatu, non obſtante quod viuant in proprijs domibus vtique dicendum eſt, prout & ita tutantur *Dom. Ricc. in d. collect. 1051. verſic. ego conſultus, & Diana nouiſſime in tract. de immunit. Eccleſiaſt. reſol. 84. verſ. vnde affirmans*, iuxta hanc opinionem fuiſſe pluries deciſum aduerſus ſententiam, *Caſtill. d. dec. 88. par. 1.*

17 Et ex eiſdem rationibus iſtæ monachæ Bizochæ ſunt exemptæ a ſolutione gabellarum collectarum, & bonatenentium, prout ita prætendi ad fauorem ſororis Angelæ de Arcantio Bizochæ terræ Auellæ, de quo pendet cauſa in Curia Archiepiſcopali Neapolitana.

S V M M A R I V M.

1 *Eremita dicitur perſona Eccleſiaſtica, & gaudet priuilegijs clericorum, num. 2. Et forum Eccleſiaſticum ſortitur, ſed vide num. 6.*

4 *Trahens Eremitas ad forum ſeculare innodatur cenſura Bulla Cęna.*

5 *Heremita obſeruat in profeſſione diſpoſitionem Conc. ſeſſ. 15. de Regul. cap. 16.*

A R G V M E N T V M.

Eremita Num electionis, & variationis Fori priuilegium allegare poſſit.

QVÆSTIO LXVII.

Regula ſit affirmatiua, nam ſi verum eſt prout veriſſimum puto, quod omnis perſona Eccleſiaſtica habet hoc beneficium eligendi, & variandi forum, Eremita non erit excluſus ab hoc priuilegio.

1 Satis enim patet huiuſmodi nomine Eccleſiaſticarum perſonarum venire, & ideò conſequenter forum Eccleſiaſticum ſortiri, vti cæteros Religioſos, *c. indemnitatibus, de elect. in 6. c. qui vero, vbi gl. 16. q. 1.* notant DD. & præcipuè *Innoc. in c. cum Monaſterium, de elect. & in c. nulla ratione, vbi gl. 93. diſt. Zabarell. in clem. pen. q. 9. de ſent. excom. Burr. in c. 2. Felin. n. 7. de foro cōp. Imol. in clem. per litteras, de prab. Couar. lib. pract. q. c. 34. n. 4. Bellug. in ſpec. Princip. rub. 11. §. videndum, n. 7.* vbi addit alios concordantes cumulat, & teſtatur de communi, *Antonin. in ſua ſumma tit. 16. c. 1. §. 3. p. 3. Vaſq. cōtrou. illuſt. c. 105. n. 53. lib. 1. Camil. de Curte in diuer. iur. feu. c. 2. n. 93. p. 2.* qui facit fidem de recepta DD. ſententia, & eiuſdem opinionis alios coaceruat, *Boer.* qui effuſo ſermone loquitur in ſuo ſpeciale *tract. de ſtat. & vita he-*
2 *rem. n. 13. & ſeq.* vbi poſt cateruam DD. quam reportat annuit illos reputari Eccleſiaſticos, & gaudere priuilegijs clericorum affirmans hanc opinionem eſſe veriorem, æquiorem, & benigniorem, & quod taliter ſunt religioſi, & pro religioſis in iure habeantur, vt nequeant conueniri, & in ius vocari, ſed eorumdem Prælatum, & Superiorem pro illis eſſe citandum, qui eorum vice reſpondere, & comparere tenetur, & quod vita eremitica dirimit matrimonium non conſumatum, cumulans plura alia fundamenta pro corroboranda iſta opinione, quam pariter ſectantur *Soc. in cap. 1. num. 11. de for. comp. Dec.* qui & alios ſecum vehit *in tract. crim. c. 9. n. 32. lib. 4. D. Ric. in praxi fori Eccleſiaſt. reſ. 149. tom. 2.* conclu-
3 dens, eremitam delinquentem eſſe remittendum Iudici Eccleſiaſtico, vt latius apud eum, & plenè *Modern. noſter Neap. in ſuo tract. de iuriſd. caſ. 113. par. 4.*

4 Inde trahentes huiuſmodi perſonas ad forum ſæculare incidunt in cenſuram Bullæ Cęnæ Domini, vt apud *Duard. in explic. eiuſdem lib. 2. can. 15. q. 6.* vbi quod Eremitæ pertinent ad diſpoſitionem Eccleſiæ, vt in *c. vnic. in fin. de exceſ. Prælat. in 6. & in c. priuilegium, de verb. ſign. eod. lib. in v. rebellis.*

5 Quare rationabiliter in praxi videmus huiuſmodi perſonas in renunciationibus quas faciunt ſeruare diſpoſitionem *S. Conc. Trid. ſeſſ. 25. de reg. c. 16.* de qua materia *Valaſc. de partit. bonor. c. 16. Sanchez in ſumm. c. 5. lib. 2. tom. 2. Garſ. de benefic. cap. 9. par. 11.* & latius *Barboſ. de poteſt. Epiſc. alleg. 99. par. 3.*

6 Et licet non deſint, qui in ea reſidere opinione, vt priuilegium fori eccleſiaſtici nullatenus iſtis Eremitis ſuffragetur, *vt Io. de lign. in d. clem. per litteras, de preben.* & ibi etiam *D. de S. Gem. Aufrer. ad Capp. Thol. dec. 8. n. 9.* & alij per plures quos latiori calamo reaſſumit *Graſſ. in ſuo tract. de effect. cler. effect. 1. num. 104.*

Tamen veritas eſt (à qua nullus diſcedere debet) iſtorum opinionem eſſe veram in illis Eremitis, qui nullo Superiori ſunt ſubiecti, ſed ſponte ſumpſerunt habitum Eremiticum nullo authorizante, non autem in reliquis ducentibus vitam Eremiticam approbatam, *Silueſtr. in ſumma in verbo Eccleſia, il 1. q. 5. & in verbo Eremita q. 1. Nauar. in ſuo manual. c. 27. ſub num. 79. & vide Imbr. diſtinguentem in tract. de iudic. Regni in præfat. num. 9.* prout ſecundum hunc intellectum debere intelligi præfatam opinionem dicit *D. Ric. d. reſol. 149. ſub n. 3.* de quo latius in ſeq. q. vbi libeat videre.

SVM-

Digitized by Google

SVMMAIRVM.

1 *Eremita vnde dicatur.*

2 *Eremitarum genus duplex, & num. 3. & 8. & 9.*

4 *Eremita qui nullam profitentur Religionem, nec habent certum modum ab Eccleſia approbatum ſubſunt Curys ſacularibus, & ſunt ſubiecti oneribus, num. 5. Nec gaudent priuilegio canonis, num. 6.*

7 *Profugus Eremita vocatur, qui nullo ſubeſt ſuperiori.*

9 *Didacus Caſtagnonus Patritius Hiſpanus Excellentiſſimi Ducis Albæ olim in Regno Proregis Secretarius, & Authoris Auunculus memoratur.*

ARGVMENTVM.

Eremitæ quodnam ſit Nomen, & quid ſignificet, ad finem de quo ſupra.

QVÆSTIO LXVIII.

1 PRo clariori intelligentia ſupradictorum in ſuperiori quæſtione liceat hic inueſtigare, quod nomen hoc Eremita eſt Græcum, dicitur enim Græcè Heremitis, quod ſignificat ſolitarium, *Leiuain exam. Epiſc. lib. 6. cap. 6. num. 3.*

2 Sunt autem iſti Eremitæ duplicis generis, quidam enim ſunt quorum Regula à Romano Pontifice approbata eſt, & in numero mendicantium habetur cuiuſmodi eſt ordo Heremitarum Sancti Auguſtini, qui eſt particeps priuilegiorum ipſorum Mendicantium, de quibus in *compend. priuil. Fratr. Mendic. in princ. in verbo Ordo Heremitarum Rodriq. qu. reg. tom. 1. quæſt. 55. artic. 1.* vbi etiam quod vigore Indulti Alexandi VI. illis communicantur priuilegia etiam non Mendicantium, quod & fatetur quoque *Tamburin. in tract. de iur. Abbat. diſp. 17. quæſit. 1. num. 30. tom. 1.*

Item Congregatio Heremitarum S. Hieronymi à Piſa, de qua in eodem Compendio in verbo Congregatio, & loquitur *Tamburin. in eod. tract. diſp. 2. quæſit. 16. num. 17. tom. 1.*

Sic etiam Congregatio S. Hieronymi Hiſpaniarum vt pariter notatur in eodem compendio in principio, vbi de ordine ordinum agitur.

Præterea Congregatio Eremitarum Sancti Ramualdi, ſeu Montis Coronæ, quæ de anno 1520. excitata fuit à Paulo Iuſtiniano Patritio Veneto, qui à Sede Apoſtolica impetrauit, vt vbique terrarum Camaldulenſem Ordinem dilatare poſſet, *Tamburin. de iure Abb. it. quæſt. 15. diſp. 2. num. 3. tom. 1.* de cuius Congregationis Camaldulenſis adeſt confirmatio reunionis per S. D. N. *Vrbanum VIII. facta in anno* 1626. mediante ſpeciali Bulla *incipien. Ad perpetuam rei memoriam.*

3 Quidam verò ſunt quorum viuendi ratio ab Apoſtolica Sede approbata non eſt, ſed ſuccedunt in ſolitudines, & ibi Deo inſeruiunt nullo ordine ſuſcepto, nullaq; profeſſione Religionis facta qui habito reſpectu ad nomen ſolitarij ſunt.

Hi autem cùm ſint merè laici, nec ſubſint alicui ſuperiori Religioſi vtique non poſſunt vti hoc beneficio electionis fori, quia non cenſentur perſonæ Eccleſiaſticæ,
4 vnde vti Eremitæ, qui nullam profitentur Religionem,
nec habent certum modum ab Eccleſia approbatum exempti non ſunt à poteſtate ſeculari, nec priuilegio fori Eccleſiaſtici gaudere poſſunt, *Couarru. pract. quæſt. 34. num. 4. Morla in empor. in prælud. nu. 141. tit. 2. par. 1. Curia Philippica §. 1. num. 35. par. 3. Boer. in tract. de ſtat. & vit. Eremit. num. 13. & 14. Molin. de iuſt. & iur. diſput. 141. tract. 2. Belleti. in diſquiſ. cler. tit. de diſciplin. cleric. 2. num. 25. par. 1. Caual. comm. contra comm. quæſt. 896. num.* 585. quem etiam videas *in tractat. de cognit. per viam violentiæ quæſt. 33. par. 2. Rodriqu. tom. 2. quæſt. regul. 462. art. 2. Armendariz in addit. ad recopil. leg. Nauarr. tit. 29. tom. 1. §. 1. lib. 4. Sanch. in ſumma cap. 16. num. 10. lib. ... tom. 1.*

5 Et hi tales non ſunt exempti, & immunes à gabellis, & collectis *Auend. de exeq. mand. cap. 14. num. ... lib. 2. Diez de Mena var. qu. lib. 2. quæſt. 21. à num. 185. ... 204. Gut. de gabel. quæſt. 95. num. 7. Rodriqu. qu. regul. tom. 2. qu. 74. art. 11. D. Ricc. in praxi fori Eccleſ. reſolut. 128. num. 3. par. 3.*

6 Prout nec gaudent priuilegio *Canonis ſi quis ſuadente 17. quæſt. 4.* ita ut percutientes illos ab excommunicationis labe ſunt excluſi, ac ſi puros laicus percuterent, *Suarez de cenſur. diſput. 22. num. 11. ſect. 1. Graſſ. deciſio. aur. lib. 2. cap. 18. num. 27. par. 1. Rodriqu. qu. regul. tom. 2. qu. 63. art. 4. Molin. de iuſt. & iur. diſput. 50. num. 4. tom. 3. Regin. in praxi pœnitent. lib. 1. num. 214. tom. 1. Bonacin. de cenſur. diſp. 2. qu. 4. punct. 1. num. 10. Layman. in Theol. moral. lib. 1. tract. 5. cap. 3. par. 2. num. 4.*

Vocantur enim iſti Acephali, ideſt ſine capite, dum nulli præſtant obedientiam, *cap. nulla 93. diſtinct.* & ſunt ſicut locuſtæ carentes Rege, vt per *gloſ. in cap. quia verè 16. qu. 1.* vbi etiam *Archidiac. in verbo, non habebat, Abb. in c. nullus, num. 10. de iud.* Vnde ſicuti tales ex vtero matris proceſſerunt laici, ita & in eodem ſtatu cenſendi ſunt, ex quo non interuenit aliquis actus eripiens eos à ſeculari iuriſdictione, vt eſt receptio ordinis, vel conuerſio ad aliquam Religionem approbatam, iuxta terminos *text. in c. fin. de relig. dom.*

7 Non debet enim licere Eremiticum habitum ſuſcipere nullo authorizante abſque ſuperioris recognitione, quia vocantur iſti Eremitæ profugi, dum non ſubſunt alicui ſuperiori Religioſo, nec conſtricti alicui Regulæ, vt per *D. Ricc. in praxi fori eccleſ. reſolut. 140. tom. 2. num. 3.* vbi propterea affirmat, tales delinquentes non eſſe remittendos Iudici Eccleſiaſtico, allegat *Archid. in cap. qui verè 16. qu. 1. Silu. in ſumma in verbo, Eremita, num. 2. Nauar. in man. cap. 27. num. 79. Abb. in cap. ex parte, num. 4. de conuerſ. coniug. Fel. in c. cum ſit generale, col. 2. de for. compet. Aufr. ad cappel. Tholoſ. dec. 8.*

Quare non ſine ratione *Alter. de conſuet. in explic. canon. 15. Bullæ Cœnæ cap. 1. colum. 9.* duo genera Eremitarum diſtinguenda eſſe putat, dicens, quod alij ſunt, qui certum, & peculiarem viuendi modum tenent, Religioſum habitum deferentem, & alicui ſacro loco ex ſpeciali obligationes inſeruientes Epiſcopi ſubiecti, vel alteri Prælato ex voto ſiue ex peculiari promiſſione, & hi dicuntur perſonæ Eccleſiaſticæ, & clericorum priuilegijs potiuntur, atque adeo illos trahentes ad ſecularia Tribunalia incidunt in excommunicationem huius Canonis. Huius generis Eremitæ ſunt Camaldulenſes, qui quamuis communiter viuant, tamen aliqua amplectuntur vitam ſolitariam, & recipiunt ſe in quaſdam cellas, in cacumine montis extractas, & de talibus Eremitis vult intelligi, *Felin. in cap. 2. num. 7. verſ. & aduerte de for. compet.*

8 Alij verò Eremitæ ſunt qui vagantur, nec præſcriptam vitæ regulam habent, neque obligatione aliqua Eccleſiaſtica adſtringuntur, ſed pro loco, & tempore alicui Eccleſiæ inſeruiunt, & monachalem habitum induunt, & iſti Eccleſiaſticæ perſonæ nuncupari nequeunt, nec ſunt à temporali iuriſdictione exempti, cum nulli Prælato ſubdantur, hæc illæ, quæ & refert pariter *Duard. in explicat. eiuſ. Bullæ Cœn. lib. 2. can. 15. quæſt. 6. num. 4.*

Vnde meritò, & rationabiliter me aſſidente Iudice Regio totius diſtrictus Amalphiæ in anno 1612. dum pro nonnullis facinoribus in carceribus eſſet detruſus quidam laicus, qui perplures annos habitu eremitico indutus erat, & vixerat in quodam monte nullo ſuperiori ſubiectus, licet per Reuerendiſs. D. Epiſcopum Ciuit. Minorum fuiſſem in ſtatus, vt illum ſuæ Curiæ remittere, recuſaui id agere, & cum pro parte eiuſdem Epiſcopi eſſet porrectum memoriale Excellentiſs. D. Proregis pro petitionis talis remiſſionis habita per prius conſultatione à Regio forſitan Collaterali Conſilio, fuit mihi per litteras Scriptorij S. E. Iniunctum. vt in cauſa proce-
9 derem petita remiſſione non obſtante tempore quo in
eodem Scriptorio tanquam Secretarius Iuſtitiæ, & Cameræ Illuſtriſſimi, & Excellentiſſimi D. Ducis Albæ meritiſ-

Digitized by Google

ceſtuoſos, ac ſi nati eſſent ex Monacis, & verè Regularibus, itaut ad paternam hæreditatem non admittantur, tutantur *Praſ. de Franch. deciſio. 28. D. Ricc. in collect. deciſio. collect. 110. & 151. Tartag. in pragmat. final. num. 37. cap. 1. de compoſit. Peregr. de fideicommiſſ. art. 49. num. 24. Paſchal. de patr. poteſt. cap. 1. num. 47. part. 2. Gratian. lib. 5. diſceptat. forenſ. cap. 889. num. 3.* Quod extenditur etiam ad filios fratrum Cappellanorum, cum & illi pariter religioſorum ſub nomine contineantur, *Mendez. in praxi Luſit. lib. 2. capit. 1. num. 10. Guerba conſil. crimin. 77. num. 19.* & de filijs Equitum, qui habent præceptorias Militares, vulgò, Commendas, vide *Phœbum. deciſ. Luſit. 68. tom. 1.*

Et hinc tales milites ad effectum ne poſſint habere beneficia ſecularia, cenſentur Regulares, vt ex Bulla felicis memoriæ Pij II. & declaratione Sacræ Congregationis Eminentiſſimorum Cardinalium, refert *Garſ. in tract. de beneſ. par. 1. cap. 4. num. 22. tom. 1.*

Et hinc videmus Milites Hieroſolymitanos omnia acquirere Religioni quoad proprietatem ſibi certo quo 8 ad vſufructum vita durante, vt habetur in *Conſtitut. dicta Religion. tit. 16. in rubr. de contractib. & alienat. capit. 10. cum ſeq.* ibi. (Ideò ſancitum eſt, quod fratres ordinis noſtri, qui per emptionem, donationem, aut alia quacumque ratione bona, prædia cenſus, ſeu annuos redditus, vel iuriſdictionem acquiſiuerunt, & ſibi vendicauerunt vllo pacto abſque magiſtri, vel Capituli generalis conſenſu vendere, alienare, &c. vbi diſponitur quod licentia debeat obtineri inſcriptis a Magiſtro, vel Capitulo Generali, & debet eſſe in ſpecie, & in vita, & in morte, vt per *Molfeſ. in d. conſil. 24. num. 4. & 5. vbi num. 8.* dicit Milites Hieroſolymitanos non poſſe in vltima voluntate diſponere de bonis immobilibus, nec etiam de mobilibus, ac etiam per ipſos acquiſitis, quia illi non habent velle, nec nolle, ſed totum dependet à voluntate Magni Magiſtri, vt perbellè in his terminis loquitur *Ludou. deciſ. 87.* vbi firmat, ipſos teſtari non poſſe etiam ſi ſint conclauiſtæ, & vellent diſponere de bonis patrimonialibus, nam & illa quoque acquirunt Religioni, vt dixit *Rota in Romana Palatij dell' Aquila* 26. *Maij* 1600. *coram Eminentiſſimo Cardin. Lancellotto*, Taliter, quod ſicuti Religioſi ſine licentia ſuorum Prælatorum contrahere nequeunt, ita quod interim contractus remanent in ſuſpenſo, quatenus eſſet contra Monaſterium niſi per prius habuerit mandatum expreſſum, vel tacitum ad contrahendum, vt poſt *Innocent. Abbat. & alios in cap. quanto de offic. ordin.* notarunt *Megal. 1. & 2. Inſtitut. Confeſſar. capit. 5. num. 145. & ſeqq. Reginald. in praxi fori penitent. lib. 25. Nauarr. in comment. 2. Regular. num. 30. & 65. Leſs. de iuſtit. & iur. lib. 2. cap. 17. numer. 62.* Sic etiam Milites Hieroſolymitani abſque licentia Summi Pontificis teſtari nequeunt, vt declaraſſe Sacram Congregationem Eminentiſſimorum Cardinalium, fatetur *Gratian. diſcept. forenſ. lib. 2. cap. 163. num. 21.* & poſt cæteros *Molfeſ. in ſumma theolog. moral. tit. de vltim. volunt. tract. 13. c. 2. num. 108. tom. 2.*

9 Itaut non deſerunt DD. qui probarunt huiuſmodi equites ſumentes redditus ſuorum bonorum in vſus illicitos peccare contra paupertatem, & illa recipientes teneri ad reſtitutionem, vt notarunt *Azor. tom. 1. Inſtitut. moral. lib. 13. cap. 4. quæſt. 10. Suarez de Religion. lib. 8. cap. 1. num. 24. tom. 3. D. Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſ. 321. num. 4. par. 3.* quamuis contrarium ſentiunt per plures, & præcipuè *Alcozer in ſuo tract. de ludo cap. 39. Lamas in ſumma par. 3. meth. cap. 9. §. 13. Fagundez de præcept. eccleſ. tract. 2. lib. 8. cap. 6. num. 15. Cened. de pauper. relig. dub. 17.* & alij nouiſſimè relati per *Diana in reſolut. moral. tract. 1. miſcell. reſolut. 54.*

Vnde his veris exiſtentibus meritò conſultus reſpondi primum, & ſecundum beneficium competens per-10 ſonis Eccleſiaſticis, vt eſt notum ſuffragari quoque huiuſmodi Militibus, qui etiam reſtitutionis in integrum priuilegio tamquam Eccleſiaſtici vti bene poſſent.

Ec ex ſupradictis quoque deſcendit, quod ſicuti Regularis extra monaſterium degens etiam ſui ordinis priuilegij prætextu tutus non eſt quo minus, ſi deliquerit 11 ab Ordinario loci tanquam ſuper hoc à Sede Apoſtolica delegato ſecundum canonicas ſanctiones viſitari, puniri, & corrigi valeat, vt in *Concil. Trident. ſeſſ. 6. de reformat. cap. 6.* Sic etiam & huiuſmodi Milites in tali caſu poſſunt cognoſci per Epiſcopos locorum Ordinarios, quia diſpoſitio illa conciliaris vendicat ſibi locum in huiuſmodi Equitibus, *Nauarr. conſ. 21. de regul. Rodriqu. qu. regul. tom. 2. quæſt. 2. art. 4. Azor inſtit. moral. par. 1. lib. 1. cap. 4. quæſt. 3. Campanil. in diuerſ. iur. can. rub. 12. cap. 13. num. 22. D. Ricc. collect. dec. par. 3. coll. 503. Barboſ. de offic. & poteſt. Epiſcopi allegat. 105. num. 15. par. 3.* & vide *Bullam Greg. XIII. incip. Circumſpectus*, de qua per *Nald. in ſumm. in verb. Milites, num. 10.* vbi Milites Hieroſolymitani, cùm ſe prætenderet exemptos à iuriſdictione Ordinariorum Gregor. XIII. reduxit ipſorum priuilegia ad terminos Concilij Tridentini, vt ibidem conſtat.

Et hinc Bulla Sanctiſſimi Domini Noſtri Gregotij XV. de conſeruatoribus, procedit quoque in ipſis Mi-12 litibus, vt colligitur ex eadem Bulla regiſtrata apud *Barboſ. de offic. & poteſtat. Epiſcopi allegat. 106. a num. 55. par. 3* Licet vigore Decreti Sacræ Congregationis Concilij Interpretum lato die 6. Februarij 1627. dicta Bulla non afficiat Religionem Hieroſolymitanam, niſi quoad Iudices conſeruatores, eidemque Religioni adhuc ius huiuſmodi Conſeruatores eligendi competere, quod decretum fuit nuper confirmatum per Sanctiſſimum Dominum Noſtrum Vrbanum Octauum die 17. Februarij 1628. vt in Bullis, & decretis recentioribus pagina mihi 297.

Hinc etiam ſicuti diſpoſitio bonorum temporalium fieri non poteſt à nouitijs cum primum recipiunt habi-13 tum, ſed intra duos menſes ante profeſſionem cum licentia Epiſcopi, vel eius Vicarij, vt expreſsè cautum eſt in *Concil. Trident. ſeſſ. 25. cap. 16. de regular.* de cuius materia latè *Mirand. in manual. prælat. quæſt. 33. tom. 1. Garcia de beneſ. cap. 9. par. 11. Sanchez in ſumma Theol. moral. cap. 5. lib. 6. Valaſc. de partit. bonor. cap. 16. D. Ricc. collect. deciſio. part. 2. collect. 454. Cened. can. qu. capit. 6.* Sic etiam procedere debeat in illis, qui habitum huiuſmodi Militiæ recipiunt, cum & illi Religionem ingredi videantur, & Religioſorum nomine quoque veniant, & ideò conciliarem ſolemnitatem adhibere tenentur, vt in proprijs terminis ſcribit *D. Ricc. in praxi fori eccleſ. reſolut. 357. p. 3.*

Quapropter, & meritò Romanus Pontifex *in c. Canonica, de ſentent. excommun.* ſcribit Magiſtro, & Fratribus 14 huiuſmodi Ordinis concedens facultatem, vt Prior, qui toti Fratrum conuentui præeſt poſſit abſoluere fratres ſibi ſubiectos in excommunicationem lapſos, eo quod manus violentas iniecerint in clericos, vel alios Fratres, niſi quando exceſſus fuerit enormis, prout & Regularis alium eiuſdem Monaſterij percutiens à ſuo proprio Prælato abſolui poteſt, *cap. monachi, & cap. cum illorum, de ſentent. excommunic.* etiam quod percuſſerit Monachum alterius clauſtri; nam & per proprium Prælatum, & eius qui paſſus eſt iniuriam abſolui poteſt, *cap. cum illorum. de ſent. excommun. Sayr. in theſaur. caſ. conſcient. cap. 28. lib. 3. num. 11.* quamuis regulariter excommunicationis huius abſolutio ad Summum Pontificem ſpectet, vt *in c. ſi quis ſuadente, 17. q. 3.*

Et hinc nouiſſimè ſicuti ex decreto Secræ Congregationis nuper edito, facto verbo cum Sanctiſſimo Domino Noſtro Vrbano VIII. datur facultas Ordinarijs locorum circa acceſſum Regularium ad Monaſteria monialium ad colloquendum cum eis, vt patet in decreto impreſſo in *Decret. & Bull. recentioribus pag. mihi* 111. ita pariter procedere debet reſpectu iſtorum militum Hieroſolymitanorum, itaut & illi etiam ſi abſque licentia Epiſcopi Diœceſani accedat ad monaſteria monialium Regularibus ſubiectarum ibique in colloquijs deſtinatis cum monialibus loquuntur à Diœceſano Epiſcopo tamquam Sedis Apoſtolicæ delegato coerceri, & puniri poſſint, vt reſpectu aliorum Reguiarium declarauit Sacra Congregatio approbante priuilegijs circa Sacramentorum adminiſtrationem ſanctimonialium, monaſteria, &c.

Amplia

Amplia præfatam regulam taliter varijs concluſionibus roboratam, illam procedere, & eſſe veram in quo-
17 cumque ordine militari, itaut ſicuti Milites Hieroſolymitani hoc fruantur priuilegio, ita pariter Milites Ordinum D. Iacobi, Calatrauæ, & Alcantaræ, quos eſſentialiter eſſe Religioſos, putarunt *Medin. ſuper l. 4. controuerſ. 7. cap. 9. Vega in ſumma cap. 85. caſ. 147. part. 1. Auendan. de exequen. mandat. cap. 26. num. 11. par. 2. Belluga in ſpecul. Princip. rubr. cap. 1. num. 7. Aiala in ſuo libro inſcripto compendio, y Declaracion del Orden de Sant'Iago cap. 1. & 2.* & pleniſſimè *Mora in tract. de confirm. Ordin. S. Iacob. lib. 2.* vbi id varijs Summorum Pontificum Bullis comprobat, *& c. 2. §. 29.* plurium Theologorum, & Iureconſultorum reſponſa adducit, de quo vide copioſè *Maſtril. dec. Sicil. 290. par. 3.*

18 Sic etiam dicimus de Militibus Sancti Stephani, Sancti Lazari, & ſimilibus, quia & illi pariter Eccleſiaſticorum ſub nomine comprehenduntur, *Bald. in l. Officiales, Cod. de Epiſcop. & Cleric. Natta conſil. 495. num. 12. lib. 3.* quia & hi omnes nempè Milites Sancti Ioannis, Sancti Iacobi, Sancti Stephani, Sancti Mauritij, Sancti Lazari, & ſimiles veniunt appellatione clericorum, *Imbrian. in tractat. de iudic. Regni in præfat. num. 42. Graſſ. de effect. cleric. in prælud. num. 256.* taliter quod ſunt exempti, & fori priuilegio gaudent vti aliæ perſonæ Eccleſiaſticæ, vt per DD. *in cap. 2. de foro competent. Nauarr. conſil. 11. & 12. de Regular. Caualcan. de brach. Reg. par. 1. num. 78. Cacheran. deciſio. 27. num. 18. Rodriqu. quæſt. Regular. tom. 2. quæſt. 62. artic. 13. Decian. in tractat. crim. cap. 9. lib. 4. num. 36. par. 1. Mendez à Caſtro in praxi Luſitania, lib. 2. cap. 1. num. 12. Curia Philippica par. 1. §. 1. num. 13.* nouiter *Coſta Sicul. conſ. 42. lib. 1.* nec illi renunciare valent *Caball. reſol. crim. caſ. 125. num. 11. & ſeq. Reg. Valenzuela conſ. 95. num. 51. Ruſtic. de fideicommiſſ. lib. 5. c. 5. num. 3. Borrell. in ſumma dec. tit. 41. num. 132. tom. 1.* quos cum alijs adducit *Giurba conſil. crim. 7. num. 27.*

19 Quare reperitur approbatum à DD. quod ſicut Milites Hieroſolymitani non poſſunt ſuccedere in feudo requirente ſeruitium perſonale, cum & ipſi Clerici regulares dicantur, vt in ſpecie ſcribunt *Bald. Barbat. Brun. Caſſan. Alciat. Coſta, Crauett. Roland. & Frecc.* quos refert & ſequitur *Menoch. conſ. 54. num. 25. lib. 1. & de arbitr. iudic. caſ. 230. lib. 2. num. 29.* vbi & alios quoque adducit huius opiniones ſectatores *Reg. de Pont. de poteſt. Prorez tit. de Aſſenſibus Regijs. §. 4. num. 11. Mohedan. dec. 10. num. 3. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. Artaman. Piſtor. qu. feudal. lib. 2. par. 3. quæſt. 33. num. 22. Sonsbecc. in tractat. de feud. par. 12. num. 137. Rimin. Iun. conſil. 527. num. 15. lib. 5. D. Ricc. collect. deciſ. 216. verſ. vltimo. Genuenſ. in practicabil. Eccleſ. quæſt. 20.* latè *Roſental. de feud. cap. 7. concluſio. 3. num. 11. & in litt. O. Theſaur. forens. quæſt. 18. lib. 1.* plenè tuatur recenter *Maria de ſucceſſ. par. 3. quæſt. 13. artic. 6. tom. 1.* & alij apud *Graſſ. de effect. cler. effect. 4. num. 68.* qui etſi contrarium tenentes quoque reportent, de quo etiam vide *Viu. dec. 440.* tamen eorum opinio eſt vera, quando in communi ſuccedit Religio, quia tunc benè poteſt retinere feuda, *Anna ſingul. 207. Gratian. lib. 5. diſcept. forenſ. cap. 880. num. 6. Bambacar. in cap. 1. §. ſi Clericus, num. 49. & ſeq. ſi de feud. defunct.* & ſic conciliari poſſunt diſſidentes opiniones.

Ita etiam nec milites Sancti Iacobi Calatrauæ, & Alcantaræ poſſunt ſuccedere in feudis, vt affirmat *Menoch. de arbitr. Iud. dict. caſ. 230. num. 21.* qui in *conſil. 950. lib.*
20 10. teſtatur ita declaraſſe mediante Breui Apoſtolico Paulum Papam III. in anno MDCXL. licet contrarium ex *Molin. de primogen. Hiſpan. lib. 1. cap. 13. num. 49. Intrigliol. de feud. centur. 2. art. 1. num. 211. & ſequen. Bambacar. loco proximè cit. num. 20. & 21.* annuat *Graſſ. d. effect. 4. num. 71.*

Inde videmus, quod inferens manus in milites Hieroſolymitanos Sancti Iacobi, Sancti Ioannis Alcantaræ, Calatrauæ, & ſimiles incidit in excommunicationem, ac ſi in religioſos manus inieciſſet, *Gloſ. in cap. quiſquis, §. ſacrilegium in verbo Eccleſiaſt. 17. quæſt. 4. Nauar. conſil. 11. de Regular. Mar. Antonin. var. reſolut. lib. 1. capit. 112. caſ. 63. D. Ricc. in praxi fori Eccleſ. reſolut. 1. tom. 2. Bonac. de cenſur. diſput. 4. quæſt. 4. puncto 1. num. 7. Gypteus de caſibus reſeruat. cap. 3. num. 15. Fillincius tract. 15. qu. 4. nu. 14. tom. 2. Graſſ. de effect. cleric. effect. 9. num. 131. Villagut. dec. 50. Cened. canon. quæſt. cap. 4. num. 40.*

Et hinc ſicuti Clerici, & aliæ perſonæ Eccleſiaſticæ non tenentur ſoluere collectas, & gabellas, *cap. quamquam de cenſib. cap. clericis, de immunit. Eccleſ. in 6. Clem. 1. de immunit. Eccleſ. cap. generaliter, §. nouarum, & pla-*
22 *cet, quæſt. 11. Sacr. Concil. Trident. ſeſſ. 25. de Reform. cap. 20.* vbi confirmantur omnes Conſtitutiones hactenus à Summis Pontificibus emanatæ in fauorem immunitatum, & in priuilegium clericorum, & eccleſiaſticorum perſonarum, *l. placet, Auth. omnis, & Authent. item nulla communitas, C. de Sacroſan. Eccleſ.* ſic pariter huiuſmodi Milites, neque gabellis, & collectis grauari poſſunt, *Remig. de Gonn. in tract. de charitati. ſubſid. quæſt. 62. num. 35. Diez de Mena var. quæſt. lib. 3. cap. 31. num. 205. Mora de confirm. ordin. Dom. Iacobi lib. 3. cap. 2. §. 29.* & ibi *Michael de Tarranca num. 4.* latè *Graſſ. de effect. Cler. effect. 3. num. 138.* vbi refert, in Regno Siciliæ illos milites conſequi multas immunitates, quas non conſequuntur exteri clericis, & Sacerdotes, taliter quod non ſoluunt datia, gabellas, & ſimilia, *Feltas in tract. de extim. & collect. par. 2. num. 14.* nec ad contributiones tenentur, vt deciſum in facti contingentia, teſtatur *Thor. in compend. deciſ. Regni in verbo milites tom. 2.* Et Principes non poſſe imponere, & exigere gabellam ab alibus militibus Diui Iacobi, Alcantaræ, & Calatrauæ, recenter tutatur *Pater Antonin. Diana in reſolutio. moral. tractat. de immunit. eccleſ. reſolut. 49. pag. 49. colum. 2.*

Et quemadmodum Religioſi poſſunt ſe confiteri apud Sacerdotem Regulare non approbatum ab Ordinario, ſic pariter, & huiuſmodi Milites ſiue Equites, *Sancius in ſuis pract. diſputat. cap. 49. num. 11. & 13.* & recenter *P. Antonin. Dian. in ſuis moral. reſolut. tract. de immun. eccleſ. dict. reſolut. 49. circa fin.* vbi dicit id tamquam nouum eſſe valdè notandum, qui licet loquatur in Sacerdote ſeculari, tamen credo impreſſorum incuria id acciddiſſe, quia alias falſa, & contra Sacri Conc. Trident. mentem eſſet eius opinio.

Quare cum ratione nouiſſimè vigore decreti Sacræ Congregationis Concilij de Mandato Sanct. Dom. N.
23 Vrbani VIII. ſicuti bona Regularium non obſtantibus quibuſcumque priuilegijs prohibentur alienari abſque Sacræ Congregationis licentia, ita pariter nec bona Religionum Militarium, vt cantat idem decretum, quod habes impreſſum apud nos in opuſculo *noui iur. pontiſ. concl. 2. de reb. eccleſ. non alien.*

24 Et ideò ipſi poſſunt vti beneficio reſtitutionis in integrum, ſiue primo, & ſecundo beneficio, & priuilegio, *cap. Odoardus de ſolut.* prout & cęteri eccleſiaſtici illis frui poſſunt.

25 Hinc huiuſmodi Equites tam Hieroſolymitani, quam Calatrauæ, Alcantaræ, & ſimiles ad officia ſecularia promoueri non poſſunt, vt in Regno eſt cautum *in præm. 1. de eccleſ. perſon. Praſ. de Franch. deciſ. 479. num. 4. Caball. reſolut. crim. caſ. 64. num. 8. Maſtrill. de magiſtr. lib. 2. capit. 6. num. 35.* qui loquuntur in Hieroſolymitanis, & ideo alij ſcribunt *Azeued. in ſchol. ad Cur. Piſan. cap. 21. in fin. lib. 2. Burg. de Paz in l. 2. Tauri num. 75. in fin. Giurba conſ. Crim. 21. num. 8.*

Vndè non ſine ratione enunciauit *Duard. in expl. Bull. Cęn. lib. 2. can. 15. quæſt. 5.* vt trahentes huiuſmodi milites
26 extra eorum proprium forum incidant in excommunicationem Bullæ Cęnæ latæ contra trahentes perſonas Eccleſiaſticas.

Et ideò omnes Regulares fœminini ſexus profeſsæ Ordinum Militarium Sancti Jacobi Calatrauæ, & Alcantaræ clauſuræ præcepto aſtringuntur, prout aliarum Religionum profeſſæ, vt conſtat ex motu proprio Pij V. *incip. Paſtoralis, & ex Concil. Trident. ſeſſ. 25. de regul. cap. 22. verſ. hæc omnia,* & notarunt *Nauarr. conſil. 4. num. 44. de reg. Rodriq. quæſt. Reg. tom. 1. qu. 44. art. 2. & 3.* quos nouè recollegit *Barboſ. de off. & poteſt. Epiſcop. alleg. 102. ſub num. 8. par. 3.*

Et hinc ſupradicti Milites pariter includerentur ſub
27 Bulla Clem. VIII. prohibente largitionem numerum Religioſis, niſi expreſsè ibidem eſſent exceptuati, vt an-

nuunt

Digitized by Google

nuunt *Frat. Bartholom. à S. Fauſt. in theſ. Relig. lib. 8. quaſt. 303. Cened. de paupert. Relig. dub. 50. num. 15. Berti in expl. d. Bulla par. 2. princip.* quos modernè adducit *P. Antonin. Diana in reſolut. moral. tractat. de paupe r. Relig. reſolut. 23.* quo in loco circa finem aduertit ex verbis narratæ Bullæ colligi hos milites D. Iacobi Alcantaræ, & ſimiles eſſe verè Religioſos, quod ante eum notauerunt ſupracitati, & *Valer. in differ. inter vtrumque forum in verbo, Munera, num. 23.*

Quorum omnium ratio eſt, quia vltra quod milites prædictarum Religionum, & ſimilium, vt ſupra diximus ſunt de ordine clericali, & extra legem matrimonij, & habent certum viuendi modum, & dicunt horas canonicas, iuxta Pontificum inſtitutiones, *Clem. 1. de relig. domib. Molin. de primogen. Hiſpan. lib. 1. cap. 13. num. 98. Vaſquez*, multa circa hoc ſcribens *contrau. illuſtr. cap. 105. num. 98. Imbrian. de re Iudic. Regni in præfat. num. 42. Menoch. de arbitr. iudic. caſ. 231. num. 31. in addit.* vbi inquit quòd ſit per quodam ſuum Breue declarauit Summus Pontifex de anno M D XL. & profitentur tria
28 vota ſubſtantia Religionis, ſcilicet Caſtitatem, Paupertatem, & Obedientiam, quæ profeſſio probat eos verè Religioſos, *d. Clemen. 1. vbi gloſ. in verb. obedientia, de Relig. domib. Mohed. deciſio. 10. num. 2. de cauſa poſſeſſionis, & propriet. Rimin. Iun. conſil. 57. num. 28. lib. 5.* latè *Bambacar. multas rationes add ucens in cap. 1. §. qui cleric. quaſt. 5. ſi de feud. defunct. num. 31. cum ſeq.* Item qui prædicti Milites ſemper profitentur vnam ex Religionibus à Summo Pontifice approbatis, prout Diui Auguſtini, Diui Benedicti, & ſimilium, ideò ſunt perſonæ Eccleſiaſticæ, *Ferron. ſuper conſuet. Burdegalenſ. in tit. de feud. §. 10. col. 1. Rimin. Iun. conſil. 527. num. 25. Menoch. conſil. 54. num. 17. lib. 1.* & alij recentiores paſſim.

29 Subamplia autem eandem ampliationem non ſolum eſſe veram, quoad profeſſos huiuſmodi Ordinum militarium, ſed etiam quod illos, qui tantum habitum aſſumpſerunt, & ſic ſunt nouitij, *Leo in theſaur. fori Eccleſ. cap. 16. num. 36. par. 2. Rouit. conſil. 96. lib. 1.* & latè diximus *forenſ. quaſt. qu. 42. lib. 1.*

Et licet oouiter *Giurba d. conſil. crimin. 77. num. 20. &*
30 *ſeqq.* fuerit in opinionem, hanc concluſionem eſſe veram, ſolum quoad aſſumentes habitum Sacræ Religionis melitenſis, quos putauit ipſe poſſe gaudere priuilegio fori, & ſi profeſſionem non perfecerint, at ſecus in aliarum Religionum militarum nouitijs, quod etiam ſcribit *Coſta conſil. 42. num. 18. lib. 1.*

Tamen vtique & ipſe in foueam cadit alterius intendens corrigere lapſus, ſiquidem certum eſt omnium militarium Ordinum nouitios, & ſic non ſolum Sancti
31 Ioannis, ſed etiam Sancti Lazari, Sancti Stephani, Sancti Iacobi, & ſimilium gaudere priuilegio fori indifferenter, nulla habita diſtinctione, vt deciſum in proprijs noſtris terminis loquendo de præfatis nouitijs reſtatur *Barboſ. in remiſſ. ad ordinat. Reg. Luſit. lib. 2. tit. 12. & 13. §. 1. num. 2. fol. mihi 163.* & ita iudicatum in Regio Senatu Portugalliæ affirmant hanc eamdem ſectando ſententiam alter *Barboſa filius in ſuo tract. de offic. & poteſt. Epiſc. allegat. 11. num. 45.* & noſtram opinionem quoque ſequitur *D. Placid. in addit. ad Conſtu. Patrem d. conſil. 42. num. 18. verſic. Adde Nouarium*, & recentiſſimè *D. Ricc. in praxi fori Eccleſiaſt. titul. de Religioſ. Ordin. milit. reſol. 181. & tit. de Nouitijs reſol. tom. 4.* vbi iuxta meam ſententiam quoque determinatum in Romana Curia per Eminentiſſim. Cardinales affirmat.

Nec valet ſua oppoſitio, quod ſupradicti milites non ſint verè Religioſi ob matrimonia, quæ contrahunt, ſed ſecundum quid, ob quam rationem meam ſirmiſſimam, deſtruere ſententiam putauit.

Nam non defuerunt DD. numero authoritate, & pondere graues, qui indiſtinctè affirmarunt ſupradictos militares Religioſos verè, & in effectu Religioſos appellari, vt apud *Sanchez in ſua ſumm. Theolog. moral. lib. 4. cap. 16. num. 11. tom. 1. Cened. in collect. ad ius canon. collect. 29. num. 4. Mendez à Caſtro in praxi Luſitan. lib. 2. capit. 15. num. 10. Motta in tractat. de confirm. ordin. D. Iacob. lib. 2. per tot. Rebell. de obl. iuſt. quaſt. 4. num. 13. lib. 2. part. 2.* Ita quod à ſeculari iuriſdictione ſint exempti, vt probant *Cened. canon. quaſt. capit. 4. num. 3. Stafil. de liter. gratia pag. 134. Azeued. lib. 3. tit. 5. l. 14. num. 4.*

32 Et quamuis aliquibus ex ſupradictis Militibus ſit permiſſum vxores ducere nihilominus non propterea deſinunt eſſe Religioſi, *Burg. de Paz conſil. 17.* quia illas ducunt ex licentia Papæ, qui id concedere poteſt diſpenſando, vt in noſtris terminis docuerunt *Gl. Innoc. & reliqui in cap. cum ad monaſterium, de ſtatu monach. Nauarr. in manual. cap. 12. num. 25. & conſil. 11. de Regular.* affirmans ita ſenſiſſe *Caietan. Graſſ. de effect. cleric. effect. 1. num. 114.* vbi quod cum ſolemnitas voti ſit introducta de iure poſitiuo Pontificio, poterit per eumdem Pontificem alterari, & mutari, ac eius rigoroſitas relaxari, quod omnes Theologi tam antiqui, quam moderni, nec negarunt.

Vltra quod huiuſmodi Milites licet non videantur vouere caſtitatem ſimpliciter, vouere dicuntur votum caſtitatis coniugalis, itaut dicuntur vouere caſtitatem, & profiteri vota ſubſtantialia Religionis, nam commutatio voti continentiæ in caſtitatem coniugalem non mutat regulæ ſubſtantiam, *Rota diuerſ. dec. 266. num. 6. par. 2. Duard. in explicat. Bulla Cœna caſ. 15. lib. 2. quaſt. 5. num. 10. Sot. de iuſt. & iur. lib. 7. quaſt. 5. art. 3.* qui loquuntur in proprijs noſtris terminis horum Religioſorum Militaris Ordinis.

Declara autem ſupra poſitam firmatam regulam non habere locum in illis Fratribus Ordinis D. Ioannis
34 inſignitis in media Cruce alba, quia iſti non ſunt perſonæ Religioſæ, ſed ſæculares, cum viuant ſine regula cum eorum bonis, vxoreſque ducit, vnde fori priuilegio non gaudent, *Rodriqu. qu. reg. par. 2. quaſt. 63. num. 18. Azeued. in l. 1. num. 11. tit. 1. lib. 6. recopil. Bouadil. in ſua politic. lib. 2. cap. 12. num. 233. D. Ricc. in collect. dec. par. 7. collect. 3080. verſ. ſed num fratres*, latius *Giurba conſil. crimin. 21.* vbi etiam quod tales, nec à ſolutione decimarum, & tributorum ſunt immunes, & ſæcularia Regis officia gerere valent.

35 Declara ſimiliter ceſſare ſuprapoſitam concluſionem in illis Ordinibus Militaribus Principum tantum authoritate inſtitutis abſque vlla Romani Pontificis approbatione, ſeu confirmatione, quia huiuſmodi ſunt omninò laici, nec Eccleſiaſtici nuncupari poſſunt, & conſequenter priuilegio Eccleſiaſticis perſonis conceſſo non vtuntur, ex dictis per *Azor. inſtitut. moral. lib. 13. part. 1. cap. 6. quaſt. 5. Modern. Neap. de iuriſdict. part. 2. capit. 32. Duard. in explicat. Bulla Cœna lib. 2. caſ. 15. qu. 5. num. 2* vbi id probat ratione, quia perſonæ Eccleſiaſticæ dicuntur, quæ vel per receptionem Ordinis, aut per conuerſionem ad aliquam ex Religionibus à Sede Apoſtolica approbatis eximuntur à laicali poteſtate, vt fundat *Syr. in ſuo theſaur. caſ. conſcient. cap. 19. num. 7. lib. 3.*

36 Vndè excludendi ſunt ab hoc beneficio Milites aurei velleris, vulgò *chiamati del Toſone*, cum eorum Ordo fuerit inſtitutus à Philippo Duce Burgundiæ de Anno MCDXXIX. & per ſucceſſionem tranſlatus ad Catholicos, & Inuictiſſimos noſtros Hiſpaniarum Reges.

37 Sic etiam & excluduntur Milites Ordinis S. Michaelis apud Francorum Regem, qui fuit inſtitutus à Ludouico XI. de Anno MXLVII.

38 Item Milites Ordinis Annunciationis B. M. V. erecti ab Amedeo VI. Comite Sabaudiæ.

Excluduntur ſimiliter Milites Ordinis vulgò, *detto della Banda*, inſtituti ab Alphonſo Rege Caſtellæ in Anno 1624.

39 Pariter ſunt excluſi Milites Ordinis Equitum Garteriorum quem inſtituit Eduardus Rex Angliæ de anno MCCCC. vt conſtat apud *Azor. inſtitut. moral. lib. 13. parte prima capit. 6. quaſtio. final.*, & ſic de ſingulis annis ſimilibus Ordinibus abſque Papæ authoritate erectis dicendum eſt, quia & illi Eccleſiaſticarum perſonarum ſub nomine minimè veniunt, & per conſequens earumdem priuilegium conſequi non valent.

Et

Digitized by Google

Et per hæc ſit impoſita vltima manus huic ſecundæ Sectioni, in qua apponere libuit vtiliora, & forenſi Iudicio magis neceſſaria, pauca quidem mole, ſed non pondere, ſpem habeo, & Diuinæ Prouidentiæ Altiſſimi confido, nihil in ea fortaſſe omiſſum, quod propriè ad rem faciat, ſi quid eſt, eueniet me neſciente, & ſi alioqui nullus in reprehenſionis lapidem pedem ſuum offendidit, qui è ſegete (prout circumferri ſolet) ad ſpicilegium reliquit ſtipulam, Alter ſi velit tollet. Vtique excuſatione dignus ſum, nec culpoſus, & ignauus nuncupari poſſum, ſi ſingula,& cuncta rectè minimè perfecerim, nam aduerſa valetudo ex flatu hipontriaco, à qua quotidie enixè vexor, aliæque occupationes interpellantes ſæpè ſæpius me diſtrahunt, ita quod optatis votis ſatisfacere vetor.

Vltra quod dum vaſtum pergimus æquor legalis diſciplinæ, nemo ſe aliquid ſcire, niſi illud quòd in dies perdiſcitur realiter profiteri poteſt, Apparent inquam Rarinantes in Gurgite vaſto, Ita quod affirmare tuto debemus, nullam ætatem ad ediſcendum ſeram eſſe, Ars enim longa vita breuis. Homo ſum, & humanitatem errantem ſubterfugere nequeo, nec mortalis opera, vndique completa, & firma, perficere licet. Interim gratias Deo, & Beatæ Virgini Mariæ ex corde genibus flexis agendo, huic Sectioni finem impono, & ad Tertiæ proſecutionem me accingo.

Finis Secundæ Sectionis.

SE-

SECTIO TERTIA.

IN QVA PRIVATÆ PERSONÆ, quæ miſerabilium perſonarum gratia electionis, & variationis fori priuilegio valent gaudere, vel non ſingulatim recenſentur.

S V M M A R I V M.

1 *Priuilegium quid ſit.*
2 *Priuilegium alicui conceſſum ad alios propter eandem rationem non extenditur, & amplia, vt num.3.*
4 *Priuilegia omnia aliquid contra ius commune conſtituunt.*
5 *Priuilegia perſonalia perſonam ſequuntur, nec ad heredes tranſeunt, n.6. Secus tamen ſi ſint realia, n.7.*
8 *Priuilegium quando de vna perſona ad aliam extendatur.*

PROOEMIVM.

1 QVamuis conſonent iura omnia ad probandum,
priuilegia priuatas eſſe leges ſingulis & non omnibus
fauentes, neque communem legem facientes, &
propterea alijs exemplo eſſe non poſſe, niſi his tantum,
quibus propriè conceſſa reperiuntur, *cap. hinc eſt verſic.
priuilegium 16.qu.1.c.non exemplo 26.qu.2.cum ſimilibus.*
2 Vnde deſcendit priuilegia alicui perſonæ conceſſa pro-
pter ſimilem, & eandem rationem, ad alias extendi non
poſſe, iuxta tradita per *Cabed.dec. Rot.Luſit.*140.*part.*1.
3 etiam vbi non verſamur in materia pęnali, & correcto-
ria, vt conſiderat *Seſe dec. Rot. Aragon.*43.*num.*54.*tom.*1.
quia priuilegia omnia eſſentialiter illud habent, vt ali-
4 quid contra ius commune conſtituant, ac ſubindè qua-
tenus ab illo exorbitant odioſa cenſentur, & neceſſario
reſtringenda, iuxta textus regulam in *c.quæ à iure com-
muni, & c.odia, de reg.iur.in* 6.
5 Itaur generalis regula recepta eſt, vt perſonalia priui-
legia, ſicuti lepra leproſum perſonam ſequantur, *cap.
priuilegium*, & ibi *DD.de reg.iur.in 6.cap. ſanè, de priui-
legijs.l.1.§ permittitur, ff.de aqu.quotid.& æſtiu.* cum latius
adductis per *Gail.obſeru.*144.*num.*8.*li.*2. *Barboſ.in l.quia
tale, ff.ſolut.matrim.Card Tuſc.concl.*746.*litt.P.Suar.de
legib.lib.*8 *cap.*10.*&* 11.*Salar. in eiuſdem nominis tractat.
diſputat.*17.*ſect.*17.*ſect.*6. *&* 8. & cum ipſa extinguantur
taliter, quod ad hæredes minimè extenduntur, *l.in om-*
6 *nibus cauſis, & l.priuilegia, ff.de reg.iur.l.1. §.permittitur,
ff.de aqua quotid.& æſtiu.l.3.ff.de cenſi.leg.ſordidorum, C.
de excuſat.muner.lib.*10. nam quando conceſſio realis eſt
ad hæredes & ſucceſſores omnes tranſit, ſi vero ſit per-
7 ſonalis minimè tranſit, *l.1.§.perſonis, ff. de iur. immunit.
Iaſ.in l.ſi ſit ſtipulato, la ſeconda, num.*19. *ff. de verb. oblig.
Soccin.Sen.conſil.*50.*num.*2. *Theſaur.forenſ. qu.lib.*1.*c.*2.
*num.*2. vbi allegat text.in *l.ex pluribus, ff.de adminiſtr.&
pericul. tutor. & in l.cum patronus, ff.de l.*2. *addo Roman.
conſil.*256.*Alexand.conſil.*114.*Iaſ.in l.notandum, num.*7.
*ff.de re iud.& Crauetta conſil.*237. taliter quod alimenta
vti perſonalia ad hæredem non tranſmittit, inquit *Bald.
in l.his in 6.oppoſit. C. de hæred.inſtitut. Alexand. conſ.* 18.
*num.*15.*volum.*5.*Surd.de aliment.tit.*5.*quæſt.*1. vt vita, &
militia quoad tranſmiſſionem loco alimentorum ſucce-
dens, & non tranſmittitur, *And.in conſtitut. Regni, Comi-
tibus, Minad.conſ.*1.*num.*62.*Franch.dec.*20.*num.*9.*Vrſil.
dec.*252.

6 Tamen quia aliquando illa propter vocis ſignificationem, propter materiæ, aut actionis connexionem, vel propter iuris diſpoſitionem, vt apud *Bonac.de legib.diſp.* 1. *quæſt.*3.*§.*2.*num.*1.*Gomeſ.ad reg. Cancell. tit.de impetr. benef.per obitum famil.Cardin.Cocher.de iuriſd.in exemptos, qu.*30.*par.*1. vel ob maximam latius concluſionem, vel quia illa inutilia, aut nimis grauia redderentur, vt conſtat ex *cap.penult.de priuileg.in* 6. & probant *Dec.in l. in omnibus, ff.de reg.iur.Seſſ.dec.Rota Aragon.* 9.*par.*1. *& Phębus dec.Rot.Luſitan.*32.*num.*10.*lib.*1. poſſunt, & debent de vna perſona ad aliam extendi, quia ex alterius perſona acquiritur priuilegium per *l. ſi communem, ff. quemadm.ſeru.amitt. Marſil.ſingul.*180.*Gail.obſeruat.*68. *num.*6. latè *Cocchier.de iuriſdict. in exempt. part.*1. *quæſt.* 26.*tom.*1.

Ideò rationabiliter, quamuis alias *ſect.*1. *quæſt.*11. firmauerimus priuilegium electionis fori eſſe perſonale; verum quia illud aliquando ex ſupradictis cauſis re ipſa perſonis priuatis communicatur, vel communicari prætendi poſſet, merito igitur in hac Sectione particulari, quibuſnam gratia miſerabilium perſonarum huiuſmodi communicetur priuilegium, & quibus non tractare viſum eſt.

S V M M A R I V M.

1 *Conſors litis gaudet beneficio Electionis Fori, dummodo tamen cauſa ſit indiuidua, alias ſecus num.*17. *& quare num.*18. *& limita vt num.*24. *&* 26.
2 *Priuilegium ratione coniunctionis communicatur ſocio.*
3 *Priuatus habens rem communem cum Eccleſia, gaudet priuilegio Eccleſiæ.*
4 *Communio cauſa cum exempto generat exemptionem.*
5 *Vicinus qui in vna re cohæret habet ius congrui in alijs bonis, quæ ſeparatim venduntur.*
6 *Præſentatio intra quod tempus eſt facienda per patronos laicos, & clericos.*
7 *Laicus comparronus cum Clerico vtitur tempore conceſſo Clericis ad præſentandum.*
8 *Appellatio vnius prodeſt litis conſortibus.*
9 *Sententia lata à pluribus Iudicibus, quorum alter erat inhabilis valet.*
10 *Regia Camera non eſt Iudex inter priuatos, niſi ille habeat cauſam à Fiſco.*
11 *Portio renunciata à fratre, quando accreſcat omnibus fratribus.*
12 *Vſurpatio præſumitur in iurepatronatus, in quo adeſt patronus potens.*
13 *Verbum, vſurpare, ſonat in malam partem.*
14 *Socius Doctoris, gaudet priuilegijs Doctoris.*
15 *Poſſeſſio iuriſdictionis, quando conſocijs conſeruetur.*
16 *Confeſſio in inſtrumento emanata plenè probat pro abſente in connexis.*
19 *Diſpoſitio l.Nullum, de Iudicijs, adducitur.*

20 *Reſtitutio in integrum, quando communiter maiori litis conſorti.*
21 *Publica vtilitas non debet vacillare.*
22 *Res eadem diuerſo iure cenſeri non debet.*
23 *Ius accreſcendi in indiuiduis habet locum.*
25 *Beneficio mihi competenti ex perſona tua, te inuito non vtor.*
27 *Cauſa continentia in criminalibus non attenditur.*
28 *Sententia abſolutoria, vel condemnatoria vnius non prodeſt, nec nocet alteri.*
29 *Superior poteſt auocare ad ſe plures informationes captas in diuerſis Curijs.*

ARGVMENTVM.

Conſors litis cum priuilegiato, An & quando eodem Electionis, & Variationis Fori priuilegio frui valeat.

QVÆSTIO I.

1 REgula eſt, conſortem litis cum habente beneficium Electionis Fori gaudere eodem priuilegio
eligendi forum, vnde qui cauſam cum pupillo, vidua,
aliaue miſerabili perſona habet potius beneficio Ele-
ctionis Fori ad inſtar gaudent ipſe miſerabiles perſonæ,
*Alexand. conſil. 122. n. 16. in fin. lib. 4. Couarr. lib. pract.
quæſt. cap. 6 Natta conſil. 420. num. 17. Cumia in comment.
ad Rit. M. C. Sicil. cap. 38. num. 470. & cap. 83. num. 15.
Theſaur. deciſ. Rot. Pedemont. 177. num. 5. quos recollegit
Menoch. de arbitr. Iudic. lib. 2. cent. 1. caſu 66. num. 29. Fol-
ler. in conſt. Regni Statuimus num. 14. & ſeqq. Marcheſan.
de commiſſ. par. 2. § 2. in tit. de Auocat. cauſ. n. 42. Pacian.
conſil. 75. num. 10. & ſeq. Vin. deciſ. 521. num. 21.* vbi te-
ſtatur ſic deciſum per ſignaturam Iuſtitiæ Romæ co-
ram Eminentiſſimo Cardinali Sfortia, *Dom. Ricc. in de-
ciſ. Curiæ Archiepiſcop. Neap. 179. num. 11. part. 3.* vbi nos
allegat poſt huius operis Neapolitanam primam im-
preſſionem, & iterum *in addit. ad Franch. deciſ. 179. Pe-
reir. de empt. c. 10. num. 51. Caſtill. controu. iur. lib. 2. c. 25.
num. 29. Trentacinq. var. reſol. lib. 2. tit. de citat. reſol. 2. n.
9. Fontanell. de pact. nuptial. clauſ. 4. glo. 11. n. 79. tom. 1.*

Quorum ſanè ſententia roboratur ex eo, quia regu-
lariter ratione adiuncti fruitur quis priuilegio, quo
alioquin ex ſuo ſolius capite non gauderet, *l. ſi commu-
2 nem, ff. quemadm. ſeruit. amitt. Capic. deciſ. 122. Couarrun.
practicar. quæſt. cap. 34. Monter. deciſ. Rota Aragoniæ 14.
num. 84. Menoch. de recuper. poſſeſſ. remed. dict. num. 376.
Marſil. ſingul. 180. Gail. obſeruat. 32. lib. 1.* & ex connexi-
tatis ratione multa concedunt, quæ alias denegaren-
tur, *l. etiam, §. 1. de minoribus, l. ſi alieni nummi, ff. de
ſolutionibus*, quia connexorum idem eſt iudicium, *l. 4. ff.
de iuriſd. omn. iudic. cap. translato de conſtitut. cap. præte-
rea, & ibi gloſ. de offic. deleg. l. 3. §. iudicio contrario, ff. de
contrar. act. tutel. Mendez à Caſtro in praxi Luſitan. lib. 5.
capit. 1. n. 43. Cardin. Tuſc. concluſ. 626. lit. C. Trenta-
cinq. variar. reſol. lib. 2. tit. de iudic. reſol. 3.* & connexo-
rum ab vno fit extenſio ad alterum, *l. proinde, ff. ad l.
Aquil. Surd. deciſ. 199. numer. 13. Anton. reſol. 9. num. 2.
lib. 3. Eſcobar. de ratiocin. cap. 13. num. 11. Girond. de pri-
uileg. num 751. Leon. in theſaur. fori Eccleſ. cap. 3. num. 71.
par. 1.* & connexa reputantur vnum, *Scac. de appel. quæſt.
17. limitat. 21. ſub num. 25.*

3 Vndè deſcendit, quod priuatus habens rem com-
munem cum Eccleſia Romana gaudet beneficio ipſius
Eccleſiæ, vt aduerſus eum non curat præſcriptio, niſi
centum annorum, iuxta theoricam *Innoc. in cap. ad au-
dientiam, de præſcription. Graſſ. de effect. cler. effect. 2. n.
58. D. Ricc. in deciſ. Curiæ Archiepiſ. Neap. 129. num. 9.
part. 3.* prout priuatus habens rem communem cum
Eccleſia priuata eadem præſcriptione Eccleſiaſtica,
qua gaudet illa Eccleſia, gaudet *Marſil. in rub. de fideiuſ-
ſoribus quæſt. 12. num. 130. Rocc. de Curt. de conſuetud. num.
290.* quos refert, & ſequitur *Cocchier. in tract. de iuriſdict.
in exemp. q. 26. num. 4. tom. 1.* vbi propterea fundat con-
tinentiam, ſeu communem cauſæ priuati cum exempto
generare exemptionem, & continentiam cauſæ fundatè
iuriſdictionem, quod pariter ante eum tutatus eſt, *Im-
ber. inſtit. forenſ. lib. 2. c. 6. gloſ. fin.*

5 Et huc ſpectat, quod ratione connexitatis, quando
plura bona ſeparata ſimul venduntur, poterit vicinus,
qui in vna re tantum cohæret omnia ſua bona retrahe-
re, vt deciſum teſtatur *Magon. deciſ. Rot. Florent. 29. D.
Ric in d. dec. 129. num. 10. p. 3.*

6 Hinc enim eſt etiam, quod licet laici patroni alicuius
beneficijs teneantur ad illud beneficium præſentare in-
fra quatuor menſes, iuxta ſeriem text. in *cap. cum propter
de iure patronat.* & à patronis Eccleſiaſticis facienda eſt
præſentatio intra ſemeſtre, *cap. vnic. §. verum, eodem tit.
in 6. cap. quoniam. cap. ſi verò, cap. iam te, & cap. ſi propter,
eod. tit. extra.*

7 Tamen ſi laicus ſit compatronus cum Clerico tem-
pus ſemeſtre competens Clerico competit etiam, &
laico, nec inſpiciendum eſt tempus quadrimeſtre laico
competens, vt docet *Gloſ. Archidiac. Anchar. & Abb. in
cit. cap. vnic. §. fin. Lambert. de iur. patron. par. 2. lib. 1. quæſt.
6. D. Ric. In ſua praxi reſol. 458. to. n. 2. Garſ. de benef. par. 5.
cap. 9. num. 210.* quod in facto in cauſa D. Anelli de Roc-
co cenſui, procedere etiam ſi laicus habeat maiorem
partem, vt notat *Barboſ. in tract. de offic. & poteſt. Epiſcopi
alleg. 71. num. 131. par. 3.* rationem reddens, quia magis
dignum trahit ad ſe minus dignum, *c. quod in dubijs, vbi
glo. in verbo conſecratum, de conſecr. eccleſ. l. quæ religioſis,
ff. de rei vend. l. per minorem, ff. de iud. c. 4. de iud. cap. ſi duo,
de off. deleg.*

Et propterea rationabiliter, & iure optimo, *ex cap.
vna ſententia, de appellation.* probatur appellationem
vnius prodeſſe alijs litis conſortibus non appellantibus,
quando cauſa eſt communis, vna & eadem defenſio,
quod pariter notant *Verald. deciſ. 27. p. 1. Caualc. dec. 30.
num. 115. par. 2. Rota diuerſ. Rom. dec. 779. p. 1. Scaccia de
8 appell. q. 5. art. 1. n. 58. Reginel. in ſimil. tract. §. 2. c. 1. num.
26. Trentacinq. var. reſol. lib. 2. tit. de appell. reſol. 7. n. 8. &
ſeq. Maſtril. dec. 42. num. 7.* plenè *Grat. forenſ. diſc. cap. 115.
Bernard. Graua ad pract. Camer. Imper. lib. 1. concluſ. 126.*
conſideratè annuens *num. 2.* quod ſi vnus appellet, alter
verò non proſequatur appellationem, executio, quoad
hunc deſerentem conſortem, donec appellationis cauſa
deciſa ſit ſuſpendenda eſt, de quo videre poteris *Lauren.
in deciſ. Rot. Auenionen. 60.*

Quare ſententia lata à pluribus Iudicibus, quorum
alter erat inhabilis, & minus competens valet, *Abb.
9 Felin. & Innoc. in cap. cum ſemper, de offic. delegat. Vant. in
tract. de nullit. ex defect. iuriſdict. ordin. num. 183. Maſtril.
dec. 27.* Vt etiam dicimus de proceſſu facto à Iudice re-
cuſato, cum Iudice non recuſato, nam ratione connexi-
tatis ex parte Iudicis non recuſati valebit proceſſus, iux-
ta Romanæ Rotæ deciſionem, de qua apud *Achil. de
Graſ. dec. 2. de except.*

10 Indè licet procurator Fiſci, ſiue in Regno Regia Ca-
mera non ſit Iudex inter priuatos, *l. 2. C. ſi aduerſ. fiſc.* ta-
men ſecus eſt, ſi priuatus habeat cauſam dependentem
à fiſco, quia illa tractari debet in Camera, *Bart. in l. cum
rerum, Cod. de ſentent. & interloc. Caſtrenſ. in l. fin. Cod. ſi
aduerſ. fiſc. Mandoſ. in praxi commiſſio. commiſ. 2. beneficia-
ria, verbo, dependentibus, Cocchier. de iuriſdict. in exemptos
dict. quæſt. 26. num. 10.* qui *num. 5.* affirmauit ſocium con-
ſequi vacationem à muneribus ex perſona ſocij exẽpti,
ex *Gl. in l. ſi. in ver. fratrib. C. de honor. non continuan. li. 10.
Alex. conſ. 122. col. 4. lib. 4. Iaſ. in l. ſi emancipati col. 4. C. de
collat. Caph. conſ. 661. n. 78. li. 5. Mut. a ſuper c. Regni Sicil. li.
4. c. 134. n. 24. Natt. conſ. 65. n. 2.* latè *Surd. conſ. 301. n. 8.*

Indè oritur illud vulgare, quod ſi vnus ex pluribus
11 fratribus ante hæreditatem à ſe aditam renunciat alte-
ri ex fratribus portionem ſuam hæreditatis, huiuſmo-
di renunciatio prodeſt, non ſolum illi cui facta eſt re-
nunciatio, verum etiam & fratribus cohæredibus, *Din.
conſil. 6. Caſtrenſ. conſil. 135. num. 3. lib. 1. Dec. in l. ſi actio-
nem, notab. 3. C. de pact. Crot. in l. reconiunctis, q. 10. ff. de leg.*

3. Cran.

Digitized by Google

3. Crau. conſ. 200. vol. 1. quos cum alijs adduci: Berlicchius in deciſ. 17. nu. 2. vbi tamen hanc declarauit ſententiam quando ex coniecturis apparet renunciationem, & ceſſionem fuiſse factam contemplationem illius ſolius, quo in caſu ceſſio alteri mihimè prodeſt aliis, Bald. in l. pactum, num. 13. C. de collat. Caſtrenſ. conſ. 25. num. 2. lib. 2. Boer. deciſ. 184. nu. 4.

Et hinc vſurpationem præſumi in iuriſpatronatus beneficio, vbi vnus ex patronus eſset potens, & alii im-
12 potentes, fatetur D. Ricc. in ſuo nouo tract. de probat. Iuris patronatus, reſol. 104. & hoc ratione connexitatis, taliter quod ſolemnitates memoratæ, ex Concil. Trident. ſeſſ. 25. de reformat. cap. 9. verſ. in ijs, ſunt neceſſariæ ad probationem exiſtentiæ Emilis beneficii, licet in facto ipſe ex Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 90. num. 16. contrarium tanquam Aduocatus tutatus fuerim, quam meam opinionem deinde reperi tenuiſse, Modern. Viuian. in tractat. de iur. patron. p. 2. lib. 11. cap. 5. num. 79. dicebam inquam in hoc verſiculo circa probationem iuris patronatus potentium Sacrum Concilium correxiſſe ius commune, dum innouauit formam probationis, vt ex deciſ. Rotæ coram Dom. meo Coccino Decano firmat idem D. Ricc. in tract. reſolut. 82. inde tanquam correctorium vtique debet reſtringi, vt plus poteſt, nec eius di-
13 ſpoſitio venit laxanda; tantò fortius, quia verbum, vſurpare, de quo in Concilio ſonat in malam partem, & præſupponit delictum, cuius excluſio in dubio ſemper eſt facienda, Abb. in cap. cum ma. de teſtibus, Maſcard. de probat. concl. 496. Farin. in pract. crim. q. 85. p. 3. vbi quod ſaltem quando præſumptio euitari nequit, minus delictum preſumitur, ex l. prætor, §. de cere, ff. de vi bonor. rapt. Card. Tuſc. concl. 165. lit. Q.

14 Et ſocius Doctoris gaudet priuilegii Doctoris, Ballarin. proœm. conſtitut. §. illud vero, nu. 16. Leunaſd. in tract. de priuil. DD. p. 2. num. 18. Caſtagn. in tract. de beneſ. deducto ne egeat q. 9. ampl. 2. fol. 244.

Confert doctrina Bald. in l. ſeruitus, per illum text. ff. quemadm. ſeruitus amittatur, vbi etiam Angel. & Florian.
15 hoc notant, quod ſi ſint plures Domini vnius caſtri, & ab vno tantum iuriſdictio exerceatur, quod omnes videntur vti ea iuriſdictione, & ſic poſſeſſio cunctis conſeruatur, prout ſi vnus ex pluribus fratribus ante à ſe aditam hæreditatem renunciat alteri ex fratribus portionem ſuam hæreditates, talis renunciatio prodeſt cœteris fratribus cohæredibus, Din. conſil. 6. Boer. deciſ. 184 Caſtrenſ. conſil. 135. lib. 1. Crauet. conſil. 200. lib. 1. Berlicchius deciſ. German. 17. vbi hanc Concluſionem declarat alios allegando.

Et ideo licet frater non admittatur ad teſtificandum pro fratre, iuxta doctrinam Gloſſ. in leg. lex iulia, verſic. ſed an pro eis, ff. de teſtibus, quam ſequuntur Soccin. conſ. 17. vol. 2. Aret. conſ. 33. col. 6. Bart. in l. parentes, verſic. quæro quid in fratre, C. de teſtibus Gabr. concluſ. 14. de teſtibus, tamen admittitur frater pro fratre, quando habet conteſtem non conſanguineum, Bald. conſ. 20. col. 2. volum. 4. inhabilitas enim vnius teſtis ſuppletur ex habilitate alterius, Bald. in l. ſi quis argentarijs, §. cogentur, & ibi Caſtrenſ. Iaſ. & alij ff. de edend. Pariſ. conſ. 120. vol. 1. Gabriel concluſ. 5. de teſtib. vbi alios adducit concordantes Cancer. var. reſo. part. 1. tit. de teſtib. c. 10. num. 58.

Et huc ſpectat, quod confeſſio in inſtrumento emanata plenè probat pro abſente in connexis, & depen-
16 dentibus, Crauett. conſ. 275. num. 4. Maſtrill. deciſ. 286. num. 34. & 45. Cancer. lib. 3. var. reſolut. cap. 13. num. 387. Monach. deciſ. Lucenſ. 37. num. 53. Gau. in tract. de credit. tit. 3. cap. 2. num. 305. affirmans num. 310. res inter alios acta in connexis maiorem facere probationem, & fidem inducere.

17 Limita tamen, ſupra firmatam Concluſionem non habere locum, vbicunque conſors litis haberent cauſam com priuilegiato, quæ poſset diuidi, quia in tali caſu non gauderet eodem electionis fori priuilegio, Gl. in l. vnic. in verb. patrocinari, l. ſi vna eademque cauſa, Cumia in comment. ad Rit. Sicil. cap. 82. nu. 15. in fine, Borrel in ſumma deciſio. in tit. de iuram. perhorreſcentia, num. 31. to. 1. Barboſ. in remiſ. DD. ad ordin. Leg. Luſit. lib. 3. tit. 5. de citat. nu. 5. Capibl. prag. 8. nu. 354. p. 1. de Baron. prout & ita practicaui in cauſa vertente inter Portiam Criſcolam pupillam q. Martij Criſcoli, & Franciſcum Matiani de Roſa, cum Perſio dello Gaudo, & hoc in anno 1627. & indiſtinctè in Regijs Tribunalibus huius Ciuitatis Neapolis ſic practicatur.

18 Cuius limitationis ratio adducitur, eo quia in cauſis communibus, quando ſumus in indiuiduis priuilegium vnius, ſuffragatur alteri, l. ſi commune fundum, ff. quemad. ſeru. amitt. Mexia in tract. taxa panis, concl. 5. num. 74. in fin. Surd. de alim. tit. 9. q. 14. num. 3. Modern. noſter Neap. in tract. de iuriſd. caſu 12. & caſ. 118. par. 4. Gonzal. in reg. 8. Cancell. gloſ. 24. a num. 52. Gratian. forenſ. diſcept. d. c. 115. n. 6. & ex perſona adiuncti tunc quis conſequitur id, quod ex perſona ſua conſequi nequit, vbi ſumus in materia induidua, vt notant Angel. in cit. l. ſi communem, Dec. in auth. caſu in 2. notab. C. de ſacroſ. Eccl. Neguſ. in ſilua nupt. lib. 6. n. 42. Cacheran. deciſ. 193. num. 9. cum alijs latius adductis per Trentacinq. variar. reſol. lib. 15. de iudic.

Vndè oritur ad effectum, ne cauſæ continentia diuidatur fuiſſe prouiſum, per textum in l. nulli, C. de iudic. vt quando plures ſunt rei eiuſdem cauſæ, & ad idem agitur, tales rei, qui ſunt diuerſis iuriſdictionibus ſubiecti, diuerſoſque Iudices immediatos habent, debent propter eandem, & indiuiſibilem cauſam coram vno, eodēque Iudice ipſorum omnium mediato ſuperiore conueniri, & ab illo tantum cognoſci, cap. 2. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. vbi DD. latè Capic. dec. 122. & deciſ. 173. Artman. lib. 2. obſeruat. tit. de iud. obſeru. 7. Myſing. obſeruat. 4. cent. 1. vbi ſic in Camera Imperiali ſeruatum refert copioſè ad materiam Menoch. de arbitr. Iudic. lib. 2. cent. 4. caſ. 371. D. Ricc. collect. deciſ. 366. & 1511. ampliantes, procedere etiam in cauſis criminalibus, prout ſic etiam concludit Vin. deciſ. 136. loquens pariter in cauſa criminali pendente coram vno Iudice, vt nequeat Ciuilis Intentari coram alio, & ita deciſum refert in Regia Audientia, ea ratione, vt ſuper eadem cauſa non contingat à diuerſis Iudicibus, diuerſa ferri ſententias, Affl. deciſ. 354. n. 6. Bero. conſ. 75. n. 3. vol. 3.

Et concluſio illa communi calculo à DD. recepta, quod beneficium reſtitutionis in integrum competens
20 minoribus ratione minoris ætatis, competat litis conſortibus quamuis maioribus, l. 1. vbi Bart. C. de conſort. eiuſdem lit. Rim. conſil. 98. num. 31. vol. 1. Afflict. in conſt. Regni, Obſcuritatem, num. 20. in fin. Mut. ſuper Rit. Sicil. 134. n. 23. & ſeqq. procedit, & habet locum in cauſis indiuiduis tantum, Affl. deciſ. 213. latè Sfort. Odd. de reſtit. in integr. q. 46. artic. 4. verſ. in contrarium, Muſcatell. in praxi Ciuil. Sacri Conſil. in verbo in integrum reſtitutio, n. 8. D. Reg. Tap. in conſt. Reg. minorum iura, num. 4. in ſum. oper. iur. Regni, Anna ſing. 73. Pellic. in Conſuet. Auerſ. in præiud. n. 356. Caroc. dec. 65. in fin. Imbrian. de primo, & ſecundo beneſ. conſid. 3. n. 65. Seraph. deciſ. 957. in fine. D. Ric. in collect. deciſ. collect. 639. Graſſ. in tract. de effect. cler. eff. 2. num. 57. qui alios huius opinionis more ſolito conſarcinat, fusè Trentacinq. variar. reſol. lib. 2. reſ. 5. de minorib.

Hinc pariter diſcendit, quod ſi clericus, & laicus fratres habeant patrimonium indiuiſum, laicus non conſequenter excuſationem à muneribus realibus ex per-
21 ſona clerici, quia publicas vtilitas ex quo cauſa ex diuidua non debet vacilare obtentu priuilegij clericalis, Specul. in tit. de cleric. coniug. colum. 2. verſ. quid ſi clericus habens, Felin. in cap. 1. extra de præſcript. vbi hoc declarat, non procedene in priuilegio reali dato vni ex focijs, quo cæteri gaudent, ſicut enim iure diuerſo vna, ea-
22 demque res cenſeri non debet, leg. cum qui adet, ff. de vſucap. cap. cognonimus 12. quæſt. 2. cum latius notatis per Card. Tuſc. concl. 54. lit. E, ita reſpectu diuerſorum diuerſo iure cenſeri debet, Monach. deciſ. Flor. 28. numer. 18.

23 Hinc in indiuiduis ius accreſcendi locum habere tradiderunt Iaſ. in l. ſi mihi Titio, num. 5. ff. de verb. oblig. & Funseus de coniunct. tit. quib. cauſ. locum hab. ius accreſcen. reg. 4. num. 4. quos recolegit Berlicchus nouiſſimè in deciſ. 52. num. 10. quo in loco deciſum fatetur, quod ſi plures fratres communem rem, eo, quia commo-

K 2 dam

dam diuiſionem non recipiant vendunt, & vltra dimidiam læduntur vni ex illis remedium, *l.2. C. de reſcind. vend.* in totum competit, etiam quoad aliorum partes.

Et conſors pro conſorte ſine mandato in habentibus eandem cauſa circa rem indiuiduam agere, & defendere poteſt, *Bart. Bald. & Caſtrenſ. in l.2. C. de conſort. eiuſdem lit.* & latius *Tremacinq.* qui hanc concluſionem declarat *var. reſolut. lib.2. reſolut.7. ſub tit. de procuratoribus*. Et ita practicaui in cauſa hæredum Franciſci Pappacode in anno 1627. & obtinui aliquando in Curia Archiepiſcopali Neapolitana, quam hodie maximo omnium applauſu vti Vicarius Generalis regit Doctiſſimus, & eruditiſſimus Dominus Felix Tamburrellus ob eius raras virtutes numquam laudatus, & ſemper prædicandus.

24 Limita ſecundò, neque procedere, ſi habentes fori electionem ſuo vti nollent priuilegio fori, quia neque litis conſortes eo vteretur, vt in proprijs noſtris terminis, notat *Caſſan. ſuper conſuet. Burgun. rubr.9. §.17. gl.3. num.2.* quem refert, & ſequitur *Marcheſan. de commiſ. in tit. de Auocat. cauſ. p.2. §.2. num.44.*

Quæ quidem limitatio probari poteſt per textum aureum *l. ſi Iudex, vbi Bart. ff. de minoribus*, diſponentem, quod beneficio mihi competenti ex perſona ſua, te non
25 vtor inuito, confert doctrina *Barb. in l. de quibus, num. 20. ff de legib.* vbi nemo beneficio inuito me vtitur, *Surd. conſil.215. n.21.* annuens non facere iniuriam, qui ſuum beneficium non impartitur, *l. iniuriarum, §. ſi quis, de honoribus. ff. de iniur.*

Sublimita tamen non procedere, quando tale beneficium Electionis fori fuiſſet petitum à principali perſona priuilegiata, nam deinde non poſſet illi renunciare in præiudicium litis conſortis, ex dictis per *Præſid. de Franch. deciſio.269.* quem commemorant *D. Reg. Tap. in conſtitut. Regni minorum iura, num. 6. Maſtrill. deciſio. 42. num.8. Reg. Rouit. in pragmat. Regni 11. num.26. de ord. iud.* quos cum alijs probat *Thor. in compend. deciſ. Regni, in verbo. beneficium, fol.67. col.2. tom.1.* iuxta quam opinionem ego obtinui in Magna Curiæ in cauſa Dianoræ Mancinæ, & Matthiæ de Izzo cum Bartholomæo de Amato, nam cum per viam electionis fori fuiſſet adita M.C.V. nomine ipſius Dianoræ, dum deinde vellet recedere, ſe oppoſuit Matthias litis conſors, & per M. C. fuit dictum, cauſam remanere debere in dicta M.C. non obſtante, quod vidua præelegerat electionis factæ renunciabat.

26 Limita tertiò, in cauſis criminalibus, in quibus conſors litis non debet gaudere beneficio electionis fori, quod ſecundum me probatur per text. in *l. ſi quis vxori, ff. de furtis in princ.* vbi in delictis priuilegio ſocius criminis minimè gaudet priuilegio ſocij; nam ſi vxor, & Titius à marito res ſorripuerint ſimul Titius tenebitur actione furti, licet vxor ab ea libera ſit, & ſolum teneatur actione rerum amotarum.

27 Et iuuatur nam in criminalibus vbi actor, & Reus ſunt diuerſi fori continentia cauſa non attenditur, ad text. *in cap. fin. de iudic. vbi Abb. & Felyn. num.8. Crauet. in conſ.258. num.7. Franc. Marc. dec.77. n.4. tom.1. & deciſ.239. num.3. tom.2. Menoch. de arbitr. Iud. cap.371. num. 21. Præſes de Franch. in deciſ.426.* ſubdens ex nonnullorum doctrina, quod quando ſunt plures inquiſiti de vno delicto, quod quilibet debet per ſuum Iudicem puniri, & non procedit text. *in d. l. nulli*, & quod ita fuit iudicatum, quia vnuſquiſque tenetur de per ſe, & ſententia condemnatoria, vel abſolutoria vnius non prodeſt, nec nocet alteri, ſecundum *Bald. in l. non eo minus, in fine, C. de accuſat. Guttierez, pract. qu. lib. 1. quæſt. 6.* vbi latiſſimè probat etiam in Clerico delinquente cum laico, quod vnuſquiſq; eorum coram iudice ſint conueniendus, quam opinionem vti veriſſimam, & in iudicijs practicatam tenuerunt *Gom. in 3. tomo var. c.10. Couarr. d. c. 24. circa fin. Perez. in rubr. tit.1. lib.1. ordinat. colu.746. & 748. Capic. deciſio.173 Auna ſing.74. Ferrer. obſeru. 218. Cancer. var. reſol. lib.2. c.2. num.131. Trentacinqu. var. reſolut. lib.2. reſol.3. num.18. de Iudic.* vbi de praxi *Alexius in pragm. taxa panis, concluſ.5.* teſtatur *num.74. cum ſeq. Bouadill. in ſua polit. lib.2. c.17. num.60. Clar. in §. fin. q.36. n.41.* qui ait hanc opinionem in practica receptam eſſe in illo Senatu, *Præſ. de Franc. de d. dec.426. circa finem*, refert, & ſequitur *Maſtrill. deciſ.138. D. Ricc. collect. dec. cap.368* nam quilibet Iudex competens poterit cognoſcere de eius ſubdito delinquenti, *Reg. Rouit. in pragmat.1. num.40. & ſeqq. ſub rubric. vbi delict. quis commen. deb.* quod procedit etiam ſi prius fuerit de delicto capta informatio in Magna Curia Vicariæ, nam non attenditur adhuc eius præeminentia, *Vrſil. ad Afflict. deciſio.155. Præſes de Franch. deciſio.382.* Vide in cauſa inter Regium Fiſcum, & N. Franciſcum Zitum de Terra Spinutij inquiſitum, cuius fuiſſet virtute exceptions (Ne continentia cauſæ diuidatur) prouiſum caſum debere remanere in Magna Curia, non obſtante remiſſione petita per illuſtriſſimum Principem Hoſtiliani, fuit per Sacrum Concilium reuocatum tale decretum, & prouiſum, quod remittatur de an. 1596. apud Actuarium M.C. Pinctum, refert *Galupp. in praxi S.C. par.2. cap.6. n.78. in fin.*

Benè verum aduertas, quod licet continentia cauſæ non detur in criminalibus. Tamen ne pœna diuidatur, ſed vnica fiat ſententia, Superior in tali caſu plures in-
29 formationes in diuerſis Curijs captas contra reum poteſt ad ſe auocare, vt in facti contingentia vidi ſeruatum. Et fundat *Capibl. nouiſſimè pract. quæſt. ſuper prag. 8. de Baron. cap.58. num.2.*

SVMMARIVM.

1 *Cauſa, quæ ſeparari non poteſt dicitur in indiuidua, ſic etiam ſi ex facti continentia non recipit diuiſionem, numer.2.*
3 *Ius patronatus dicitur ſpiritualitati annexum.*
4 *Connexum dicitur quod imperfectionem alterius tendit.*
5 *Contenta ſub eadem ſpecie connexa dicuntur.*
6 *Connexa reputantur quorum vnum ab altero dependet, & quæ ſunt indiuidua num.8.*
7 *Heredum vnus vbi contrauenit contractui ratione metus, vel doli reſcinditur contractus quoad ceteros.*
9 *Polluto cœmiterio dicitur polluta Eccleſia, vt interdicta Eccleſia, dicitur interdictum cœmiterium, num.12.*
10 *Confugiens ad Cœmiterium gaudet immunitate Eccleſiæ, ſic etiam confugiens ad porticum Eccleſia, num.11.*
13 *Vulnerans in porticu, dicitur vulneraſſe in domo.*
14 *Porticus dicitur pars domus, & atrium dicitur pars Eccleſiæ.*
15 *Connexum dicitur Capitulum, quando ipſum ſolum factū cum ſuis qualitatibus continet, & vide num.16.*
17 *Adulterium cum lenocinio connexum eſſe dicitur.*
18 *Connexa vocantur, quando vnum eſt alterius conſequens.*
19 *Sententia, vel laudum quod eſt pronunciatum, abſoluo Antonium hoc adiecto, vt conqueri poſſit duo continet.*
20 *Separatum dicitur, vbi vnum non venit ad alterius determinationem.*

ARGVMENTVM.

Cauſa connexa, quænam dicatur ad finem de quo ſupra.

QVÆSTIO II.

QVoniam in proxima iam relata queſtione firmauimus, conſortes litis cum habentibus priuilegium electionis fori, tunc gaudere eodem beneficio, vbicunque cauſa eſt connexa, & indiuidua, ideò opportunum videtur hic diſcutere, quando cauſa connexa eſſe dicatur.

2 Regulam igitur firmo cauſam connexam, & indiuiduam nuncupari illam, quæ ſeparari non poteſt, taliter quod in vno, eodemque iudicio terminanda eſt, ad text. *in l. ſi plures, ff. eandem rē, & in l. nulli, C. de iudic.* latè *Tremacinq. var. reſol. lib.2. reſol.3. de iud.* vbi cauſæ continen.

Digitized by Google

tinentia, quibus modis dicatur plenè enucleat plures
modos diſtinguendo.

1 Ita quod connexa cauſa vocatur illa, quæ ex conti-
nentia facti ſeparationem minimè recipit, *Lancellott.de*
atten.c.12.lim.2.n.21.p.2. Genua in ſuo tract. de ſcriptura
priuata lib.4. tit. de connexis, & ſeparatis, fol. 201. vbi
latiori calamo declarat quando aliquid connexum di-
catur, vel ſeparatum, de quo etiam videndus eſt *Pa-*
cian. in tract. de probat. cap.26. & 27. connexa enim, &
coniuncta dicuntur, quæ ex conſequentia factorum di-
uiſionem non recipiunt, & ad vnum finem tendunt,
Glo. in l. cùm filius, §.1. de verb. oblig. Bald. in l. amplio-
rem, in fin. C. de appellat. Felin. in cap. cum inter, n.7. de
re iud. Rota in vna Picentina iuris præſentandi coram Lug-
3 *dunen.* per quam fuit dictum, Ius patronatus dici ſpiri-
tualitati annexum, *ex ap. quarto, de iudic.* non inquam
abſque corruptione ſeparari ſpiritualitas à temporali-
tate poteſt, cum in ea temporalitate viuat ſpiritualitas,
vt anima in corpore, *c. ſi quis obiecerit, Turrecremat. de-*
clarat. 1. quæſt. 3. D. Thom. 2.2. quæſt. 100. art. 1. Reſponſione
ad Argumentum ſextum, ſequitur *Menoch. de arbitr. Iu-*
dic. caſ.95. n.5. vbi quod præterea connexa dicitur cum
ex duobus illis, quæ connexa ſunt vnum ad alterius per-
4 fectionem tendit ad *text. in l. cum actum, §. planè ſi quid*
connexum. ff. de neg. geſt. taliter quod licet actus plures
inter ſe ſint, dum connexa reperiuntur pro vnico ha-
bentur, & hac de ratione firmo plura vulnera, quibus
aliquis occiditur efficere, quod ipſe homicida repute-
tur, & non vulnerator ad *tex. in l. illud, in fin. ff. ad leg.*
Aquil. ita Signorol. & Fulgoſ. in reſponſo inſerto poſt comm.
Cepoll. ad rubr. Cod. de ſeru. fugitiu. quos refert, & ſe-
quitur *Menoch. loco nuper citato.*

5 Item connexa dici reperio illa, quæ ſub vna ſpecie
continentur, vt probatur *in l. etiam, §.1. ff. de Minoribus,*
ex quo quidem textu putat *Aretin. in capit. translato. no-*
tab.1. de Conſtitut. connexa vtique appellari illa, quæ
abſque alias ſtare nequeunt, ſequitur *Niconiſius in ru-*
bric. ff. de noui oper. enunciat. num. 58. *& idem confirma-*
uit ipſemet Aretin. conſil. 29. num. 20. dum voluit con-
6 nexa nuncupari illa quorum pendet ab altero, vt in ne-
ceſſarium antecedens, vel neceſſarium conſequens ve-
nit, de quo etiam *Menoch. conſil. 123. num. 22. Eſcobar*
de ratiocinat. cap. 13. num. 17. idque exemplificatur in
mandato de ſuſcipiendo mutuo pecunia pro negotiorũ
adminiſtratione, quod quidem eſſe connexum ipſis ne-
gotijs, & adminiſtratis probatur *in l. 1. §. non autem.*
ff. de exercit. action. & in l. ſi tutor poſt puber atem, ff.
de tutel. & ration. diſtrahend. ſequitur Marſil. in rubr. de
fideiuſſor. num. 218. *& Cranetta conſil.* 232. vbi affirma-
uit connexa cenſeri indiuidua, allegando *Angel. conſil.*
326. colum. 3. dub. 4. qui voluit, quod ſi vnus hæredum
7 ex pluribus contrauenerit contractui ratione metus,
vel doli totaliter, etiam quoad cæteros talis contractus
reſcinditur, ſiquidem contractus connexitas, quod indi-
uiduum reputatur, non enim dolus poteſt eſse in
parte ipſius contractus tantum, ſed quod in toto inter-
ceſserit, neceſse eſt, *Pacian. de probat. capit. 26. n. 24.*
8 Et attenta opinione *Anchar. in conſil. 160. col. 2.* con-
nexa dicuntur indiuidua exemplificando in domo al-
teri connexa, de qua ad alteram patet additus ex *l.*
quod conclaue, ff. de damno infect. l. in prædijs, §. Balnea,
ff. de leg. 3. Inde idem eſt habere domos coniunctas, &
connexas, vndè cæmiterium Eccleſiæ connexum di-
citur.
9 Et propterea polluto cæmiterio dicitur, & polluta
Eccleſia, *cap. 1. de conſecrat. Eccleſ. vel Altar. in 6. Viu.*
in rational. iur. lib. 3. cap. 417. Sayr. de cenſur. lib. 5. cap. 16.
n. 28. Rota in nouis deciſ. 6. de conceſſ. præbend. vbi propte-
rea firmat habentem gratiam in certa Eccleſia de bene-
ficio ibi vacaturo valere acceptare beneficium vacans
in cæmiterio, aut ambitu, vel Cappellis eidem Eccle-
ſiæ contiguis.
10 Et hinc confugiens ad cœmiterium gaudet, ac ſi ad
Eccleſiam confugiſſet, *cap. fin. de imm. Eccleſiarum, vbi*
DD. Nauarr. in manual. confeſſ. c. 25. n. 17. Suar. de ſtat.
Relig. lib. 3. cap. 9. num. 8. Azor. inſtitut. mor. par. 2. lib. 9.
c. 8. quæſt. 6. Leon. in theſaur. fori Eccleſ. cap. 13. n. 2. par. 1.
Ambroſin. de immun. Eccleſ. cap. 10. num. 5. Cardin. Tuſc.
concl. 10. num. 3. litt. E. Ital. de immunit. Eccleſ. cap. 4. §. 7.
vbi plura de materia cæmiteriorum.

11 Sic porticus Eccleſiæ dicitur eſse connexus ipſi Ec-
cleſiæ, adeò quod confugiens in porticum immunis ſit,
ac ſi ad Eccleſiam confugiſset, vt ex *cap. ſi quis contumax*
17. quæſt. 4. docuit Roman. in leg. ſi verò, §. de viro, nu. 224.
ff. ſol. matrim. Abbat. in cap. Eccleſiæ numero 10. de immu-
nitat. Eccleſ. Mantua conſil. 211. num. 25. & alij apud Fa-
rinac. in tractat. de immunit. Eccleſ. cap. 17. num. 68. Et in-
12 terdicta Eccleſia, dicitur interdictum cæmiterium, *cap.*
ſi Ciuitas, de ſentent. excommunic. in 6. Abbat. in cap. cum
Eccleſia, de immun. Eccleſ. & ita committitur ſacrile-
gium in Eccleſia, quemadmodum in cæmiterio, *c. quiſ-*
quis 17. quæſt. 4.
13 Et hinc in porticu vulnerans in domo vulneraſse in
domo dicitur, *l. cætera, §. hoc Senatus, il ſecondo, vbi DD.*
ff. de legib. & in l. plerique, vbi Iaſon numer. 19. ff. de in ius
vocand. de quo tamen vide Franc. deciſ. 402. & Maſtrill.
deciſ. 22. & D. Ricc. in praxi reſolut. 4. part. 2. vbi qui non
poteſt in domo capi, de porticu quoque prohibetur ex-
trahi *Menoch. de arbitr. iud. citat. caſ. 95. videndus etiam*
Caball. reſolut. crim. caſ. 13. quaſi quod porticus dicitur
14 pars domus vt atrium pars Ædis, & Eccleſiæ quoque
appellatur *Gizzarell. deciſ. S.C. 37. num. 9.*

Præterea *Menoch. de Arbitr. Iudic. ſæpius citat. cap. 95.*
num. 14. rectè ait ſenſiſſe Bar. in l. Aurelius, §. idem quæſijt,
in fin. ff. de lib. leg. Connexum capitulum eſse, cum ip-
15 ſum ſolum factum cum ſuis qualitatibus continet.
Exempli gratia. Si dico me tibi decem ſub conditione
promiſiſſe nam fatetur ipſe, ita plura capitula connexa
nuncupari. Si dico me quinquaginta promiſiſse pacto
incontinenti adiecto vt nomine meo ires Venetias,
nam cum ineſse dicatur quod incontinenti fit, *l. lecta,*
verſic. dicebam. ff. ſi cert. petatur, l. petens, C. de pactis c. Of-
ficij, de electione cum concordantibus, de quibus Card. Tuſc.
concluſ. 81. litt. I. & Gonzal. in reg. 8. Cancellar. gl. 43. n. 54.
latè Phanut. de momento tempor. cap. 25. perindè eſt, ac ſi
vnico contexto promiſſio facta fuiſſet, prout ita etiam
ſequitur *Felyn. in cap. cum inter, num. 7. de re iudicata.*
16 Et ſimiliter attenta opinione *Fulgoſi, & Signoroli in*
allegato Reſponſo inſerto poſt commentar. Cepolla ad re-
pet. Rubr. Cod. de ſeru. fugitiu. Capitula eſſe connexa di-
cuntur, vbi aliquis diceret ſe tibi centum promiſiſſe,
ſed à te ipſi pactum fuiſſe factum de non petendo, vt
etiam tutatur *Boer. deciſion. Senatus Burdegalenſis 243.*
numer. 9.

Verùm *Menoch. loco ſuperius indicato ſub num.* 14. an-
nui, quod ſi conſertur cum Bartoli traditione ab eius
opinione multum diſtare videtur, ſiquidem ſeparata
iſta eſse, ſentiet Bartoli quæ per temporum interualla
facta ſunt, vnde rectius ſenſiſse *Signorol. Fulgoſ. & Boer.*
opinatur, iſti enim ſic fatentur nempè ſunt duo capitula
connexa, cum vnum ab altero deſcendat, *ex gloſſ. in d. l.*
etiam. §. 1. ff. de minor. quam receperunt Bald. in l. 2. nu. 1.
Cod. de re iudic. Soccin. Sen. inter conſil. Curt. Iun. conſil. 20.
colum. 10. verſ. ſi ergo reſpectu, Ripa in l. admonendi n. 174.
ff. de iur. iurand. Cranetta conſil. 175. num. 4. vndè Adulte-
rium cum lænocinio connexum eſse tanquam ab eo de-
ſcendens, docuit *Bar. in l. 2. §. ſi publico ff. de adult. & l. qui*
reus, ff. de publ. Iudic. de quo etiam meminit Genua in tract.
de ſcriptura priuata lib. 4. fol. 202. num. 12. ſic vt aduertit
Boer. mentionata deciſ. 43. num. 5. connexa nuncupantur,
18 quoties vnum eſt alterius conſequens, exempli gratia,
fateor me vigore apocæ eſse confectum à te recepiſse
mille, verum id affirmaui dixiſse ſub ſpe futuræ nume-
rationis, aut ſi annuam recepiſse centum à te, quæ ſibi-
met ipſi ſoluta fuerunt.

Pro quo conferunt notata per Eminentiſſimum *Car-*
din. Zabarell. conſil. 9. vbi notat, quod ſi Arbiter lau-
19 dum proferat his verbis, nempè Abſoluo Antonium
à petitione Ioannis, hoc adiecto, vt Ioannes conqueri
valeat, ſi ſe læſum ſenſerit, reſpondit ille, eſse duo capi-
tula connexa, idemque firmat, vbi arbitrer pronuncia-
ret, videlicet. Decerno Franciſcum debitorem in mil-
le, & declaro illum quincentum ſoluiſse, quo fit (dicit
ipſe) ſi vnam partem acceptare velit ſic etiam, &

alteram,& ſic è contrà,ex *cap. tranlatos,de Conſtitut.cap. cum ſuper, de offic. deleg.l.1. §. Item quæritur. ff. de aqua quotid. & æſtiua, refert, & ſequitur Menoch. ſæpius citat. caſ.65.n.17, vbi num.18. innuit ex Bartol. in l.3.§.filius, num.3.ff.de liber.& poſthum.* vnum capitulum dici ſimul connexum, quoties plura in vnum concurrere poſſunt, puta plures hæredum inſtitutiones in vno gradu, & connexa pariter appellat vbicumque vnum fuit cauſa alterius, exemplificando fideiuſſores ex cauſa laudi interceſſerunt, dicitur enim cauſa fideiuſſionis, cum laudi cauſa connexa, & ſic etiam cauſam excommunicationis cum cauſam ob quam prolata eſt connexam appellat, prout ante cum ex *deciſione Rotæ firmauit Dec. conſ. 33.num.2.*

Et aduerte quod quamuis ex ſupradictis ſatis apertè pateat quænam ſeparata dici poſſent, tamen ex ſuperabundanti notabis quoque ſeparatum aliquid appellari
10 vbi vnum non venit ad alterius determinationem, ita quod poteſt ſtare ſine altero, *Bart. in d. l. Aurelius, §. item quæſijt, ff. de liber. leg. Menoch. latè de Arbitr. iud. millies cit.cap.95. à num.19. cum ſeq. & plenius Genua in ſuo tract.de ſcriptura priuata lib.4.tit.de ſeparatis,pag.203. & Card. Tuſc.concl.6.lit. C.Scaccia de Iudic. cauſ. ciuil. cap.11.* ad quos me remitto.

S V M M A R I V M.

1 *Vxor miſerabilis perſonæ vtitur beneficio electionis fori, ſed declara, vt num.13.*
2 *Vxor in ciuilibus, & criminalibus gaudet foro viri, & num.4.*
5 *Priuilegium conceſſum marito communicatur vxori,etiam mortuo viro, num.19.*
6 *Vir, & vxor per matrimonium efficiuntur vnum corpus, & reputatur pars corporis viri, num.7. & 16.*
9 *Mulier mariti honore fruitur.*
10 *Iniuria facta vxori, dicitur facta viro.*
11 *Mulieres amittunt familiam paternam, quando maritantur.*
12 *Mulieres non habent vocem in præſentando in iure patronatus familiæ relicto.*
13 *Renunciare ſeipſum nullus tenetur, nec vxor maritum num.14.*
15 *Vſus relictus marito cenſetur relictus vxori, & ſtipulatio alimentorum facta pro marito, intelligitur pro vxore, num.21.*
18 *Vxor communicat cum viro excommunicato.*
20 *Omiſſum in contractibus habetur pro omiſſo.*
22 *Vir, & vxor non debent ad imparia iudicari.*

A R G V M E N T V M.

Vxor miſerabilis perſonæ, An & quando eodem electionis, & variationis fori beneficio gaudeat, quo Vir vtitur.

Q V Æ S T I O III.

1 Regula ſit affirmatiua, vxorem habentis fori Electionem poſſe vti eodem priuilegio viri in fori Electione, vt in proprijs noſtris terminis tradiderunt *Cala in tract. de mod. articul. & proband. in princip.num. 91. Tartaglia in praxi ciuil. M.C. Vic.c.2.n.22. ad tex. in l. mulieres, C. de incol. lib.10. & in l. exigere, vbi Gloſ. in verbo reddit,ff.de Iud.ſequitur D.Ricc.deciſ.Curiæ Archiepiſc. 147.n.5. par.3.* vbi hunc noſtrum locum poſt primã impreſſionem, allegat, & ſequitur, & iterùm *in collect. deciſ. collectan.2140. & moderniſſimè Monach. in addit. ad Minadonum deciſ.11. ſub num.* 4. qui ſimiliter nos ad id allegat,& ſequitur.

2 Et quod vxor tàm in ciuilibus, quàm in criminalibus gaudeat priuilegio fori quo gaudet vir, & ibi debet conueniri, vbi vir conueniendus eſt probatur in *l. nec ad diuerſa,C.de ſilentiar.lib.12. & in ſacris ſcrinijs militantes, C.de proxim.ſacror.ſcrinior.lib.13.l.hac ſaluberrima,C.de præpoſit.agent.in reb.lib.12.& l.pen.C.de fabricenſ. lib.11.* quæ quidem iura loquuntur, quando priuilegium fori habent viri ratione alicuius exercitij, officij, vel dignitas, latè plures adducens *Borell.in ſumma deciſ.tit.de foro compet.num.160.tom.1.*& ita comprobat *Præſes de Franch.deciſio. 363.& deciſio.419.* vbi notat, vxorem mutare proprium, & viri ſortiri domicilium, ac forum, quod
3 pariter poſt antiquiores approbarunt *Surd. deciſ.330. num.9. Dian.in tractat.crimin.lib.3. cap.9. num.53. Gail. obſeruat.80.num.12.lib.1. Caualc. deciſio. 42. num.48. & ſeq.par.1.Sola ad decret.Sabaud.tit. de trib.compet. gloſ.9. num.2.Scrader.de feud.p.2.cap.2.n.3. Marta dec.93.n.23. Molin.de rit nupt.& pact.in matrim.lib.1.compar.23. à n. 44. cum ſeqq.D.Ricc.collect.dec.collect.521.Molfeſ.in conſuet.Neap.p.2.de bon.qu.12.num.17.* licet ad viri domum traducta non ſit, *Roland.de lucr.dot.quæſt.15. Valaſc.dec. 175.num.23.Capibl.de author.Baron.pragm.8.n.247.Reg. Rouit.in pragm.1.num.8. ſub rubr.de ceſſion.bon.*refert, & ſequitur *Giurba in conſuetud. Meſſan.cap.1.glos.1.part.1. num.48.Aiul in cap.prat.in probem.num.5.*

Imò etiam in caſu quo vir ab officio deſiſtat, gaudet priuilegio fori propter Præcedens officium, & exercitium etiam gaudet & ipſa vxor, prout in fabricenſibus,notat text. & ibi *Bart.* & alij in allegata *l.pen. C.de fabric.lib.11.*

4 Et quod vxores clericorum coniugatorum,vel Græcorum gaudeant priuilegio fori clericalis in omnibus cauſis in quibus Clerici eorum viri gaudent & gaudere poſſunt probatur *in c.eos 3.2.diſtinct,cap.2.21.quæſt.1.*tradunt *Soc.conſil.12.num.8.lib.1.* vt apud *Maſullum in addit.ad Capic.dec.172.num.1. Belług.in ſpecul. Princ. rubr. 11.§.videndum,num.6.Caſſan.in conſuetud. Burgund.rub. 1.§.5.num.60.Dec.in tract.crimin.part.1.lib.4,cap.9,num. 53.& ſeqq.Graſſ.*qui alios citat concordantes *in tract. de effect.cleric.effect.1.num.155. Cucchus inſtit. Canon. lib.3. tit.9.num.20.Milanenſ.dec.Sicil.10. num.9. lib.1. Giurba in comment.ad conſuet.Meſſan. cap.1. gloſ.1. ſub num.54. par.1.Borrell.in ſumma dec.tit.8.de Cleric.coniug.num.26. tom.1.* licet non deſint contrarium tenentes, vt apud *Sanchez de matrimon.lib.7.diſput.47.*& apud *Cocchier.de iuriſd.in exemptos,qu.29.num.6.par.1.*

5 Cuius regulæ ratio eſt, nam priuilegium conceſſum marito,intelligitur etiam conceſſum vxori,quæ ipſi marito annexa dicitur, *Aloyſ.de Leo in l.1.num.14. Cod.de Epiſcop.& Cleric.*latè *Rebuff.in l.deſtinatio, §.famil. verſ. notandum,ff.de verb.ſignific.Menoch.de Arbitr. iud.cauſ. 562.num.6.cent.9.Corſet.de poteſt.regia part.3. qu.29. Villagut.de extenſione legum in tit.de extenſ.priuileg. num.45. Reg.Rouit.conſ.60.num.6.tom.2.Ferret.conſil.167. num.5.* vbi tradit, quod licet in priuilegijs extenſionem nulla fiat mentio de vxoribus priuilegiatorum, tamen includuntur per conſequentiam neceſſariam ſtante vnitate, & commoditate corporis, *Aſin.in tract.de execut. §.1. cap.52.num.21.* dicens, quod priuilegium immunitatis conceſſum Doctoribus legis, & medicinæ etiam in realibus comprehendit quoque eorum vxores, & *num.* 19. ſcribit, adeò verum eſſe, quod priuilegium conceſſum viro, comprehendat etiam vxorem, vt locum habeat in priuilegio ſingulariter, & diſpenſatiuè contrarius conceſſo, *Decian.in tract crim.par.1.lib.4.cap.9. num. 53. in fine.*

6 Et ratio rationis eſt, nam vir, & vxor per matrimonium efficiuntur vnum corpus, *cap.debitum, de bigam. cap.hæc imago 33.quæſt.5.cap.Agathoſa 27.qu.2. l.1.ff.rer. amot.l.1.§.vir, ff.ad Syllan.*& vna eademq; caro cenſentur *Caſtrenſ.in l.rei iudicatæ,§.ſocero,n.4.ff.ſolut. matrim. Surd.conſ.307.num.37.lib.3.& de alim.quæſt.95.tit.1.Amat.deciſ.Rotæ Marchiæ 16.num.39. Bart. in l.ſi quis a liberis,§.ſi quis ex his nu.282.ff.de liber.agnoſcend. Caribar. dec.23.n.4.Coraſ.in miſcellan.lib.1.cap.3. num.2.* & vxor reputatur pars corporis viri,*c.ad Apoſtolicam, de controuerſ.coniug.c.fraternitas,& c.frequens 35. quæſt.10.* & dicitur

Digitized by Google

citur vnum corpus, & anima cum viro, leg. 1. ff. de ritu
7 nuptiar. reputanturque ſocij humanæ, & diuinæ domus, gloſ. in l. hæres, ff. de neg. geſt. Dec. tract. crimin. par. 1. lib. 4. cap. 9. num. 53. Amat. deciſ. Rot. Marchiæ 63. num. 29. & idem eſſe dicuntur Prigman. Vltramontanus conſ. 2. num. 263. Menoch. de arbitr. iudic. caſ. 379. num. 5. Simon de Pratis conſil. 95. num. 4. ſubdens, quod impenſa pro vxore iudicatur ad inſtar impenſarum erogatarum pro marito, & pari paſſu ambulant, & eandem merentur compenſationem.

8 Quare vxorem meritò fieri Ciuem loci, & Ciuitatis mariti, annuunt gloſ. Bart. Ang. & Plat. in l. ciues, C. de incol. lib. 10. Aloyſ. de Leo in l. 1. num. 3. C. de vxor. milit. Caſagnol. in parafraſ. l. exigere, ff. de iudic. Surd. dec. 330. num. 14. Fanut. de dot. gloſ. 9. num. 5. Bimius conſ. 260. nu. 2. Theſaur. dec. 123. num. 9. Præſ. de Franch. dec. 363. & dec. 559. quia matrimonium illam trahit ad originem viri, gloſ. in l. origine, C. de municip. lib. 10. Burſat. conſil. 270. num. 22. Lancell. ad Gall. ad conſuet. Alex. præfat. 8. num. 20. Muſc. de gener. ſtat. interpret. concl. 7. num. 59. Valaſc. deciſ. 138. num. 11. latius Tiraqu. de leg. connub. l. 1. gl. 1. par. 1. nu. 28. Gratian. diſcept. forenſ. lib. 5. cap. 886. vbi hoc declarat axioma, quando eſt verum.

9 Indè euenit, quod mulier mariti honore fruitur, erigitur, & nobilitatur, & pari loco honore, & commodo comprehenduntur vir, & vxor, l. ceterum, §. mulier, de vſu, & habitat. l. fin. C. de nupt. l. mulieres, C. de dignit. lib. 10. plenè Tiraqu. in tract. de nobilit. cap. 18. vbi plura ſcitu digna, ac vtilia probat, itaut mulier plebeia nupta Baroni, vel nobili acquirit eiuſdem mariti nobilitatem, & dignitatem, vt poſt alios notarunt Maxil. in conſuet. Bart. pag. 49. num. 24. Cum. in cap. Sicil. ſi aliquem, in verbo, maritata num. 151. Anna conſil. 108. à num. 14. de Ponte conſ. 108. à num. 14. & de pot. Proreg. fol. mihi 502. num. 29. cum ſeq.

10 Hinc iniuria facti vxori marito facta dicitur, vt poſt alios quorum doctrina vtitur refert Lancell. Gallia in conſuetud. Alexandriæ in verbo vxori, num 45. affirmans numero 46. quod remiſſio neceſſaria propter criminis abolitionem de iniuria facta vxori eſt obtinenda, & requirenda à viro refert, & ſequitur Graſſ. de effectib. clericat. dict. effect. 1. num. 171. Dom. Ricc. in praxi reſolut. 580. num. 7. part. 3. quod notandum à Regnicolis ad intellectum, & ornatum pragm. Regni 4. ſub Rubrica de compoſitionibus.

11 Et propterea dicuntur vxores amittere genus, & familiam paternam, & in viri tranſeunt familiam, l. quicumque, vbi Bartol. Cod. de re milit. lib. 10. Barbat. in l. cum acutiſſimi, num. 150. Cod. de fideicommiſ. plenè Tiraquel. alios adducens de legib. connub. gloſ. 1. par. 1. num. 31. Surdus plures cumulans conſ. 140. num. 10. & ſeq. lib. 1. referens hanc eſſe magis communem opinionem, vnde fœminas deſcendentes ex ſanguine Regio non gaudere immunitate conceſſa deſcendentibus ex illo ſanguine, annuit deciſum D. Reg. de Pont. dec. 5. & hinc Viu. iure optimo concludit deciſ. 10. quod teſtator inſtituendo hæredes, & mandans, quod bona conſeruentur in familia, minimè includi in eo fœminas tamquam non facientes familiam, & ideò fœminas non habere vo-
12 cem in præſentando in iure patronatus familiæ relicto, concludit D. Ricc. in praxi foro Eccleſiaſtici d. reſolut. 580. par. 3. Guid. conſ. 3. num. 6. de quo tamen vide Molin. de Hiſp. primog. lib. 4. cap. 4. Gabr. conſ. 195. lib. 1. & alios apud Gar. de benef. par. 5. c. 9. num 123. tom. 1.

13 Vnde meritò ſicuti nemo tenetur denunciare ſeip-
14 ſum, cum nullus debeat prodere ſe, vt habetur in cap. aliquando, de pœnitent. diſtinct. 1. Lorich. in theſaur. Theolog. in ver. denunciatio, n. 3. tom. 1. Zanard. in direct. confeſſ. par. 3. in fin. Fernand. in exam. Theolog. moral. cap. 19. §. 5. num. 5. Portel. in addit. ad dub. Regul. verſ. ſollicitare fœminas, num. 15. Sanctarel. in tract. de hæreſi, capit. 11. dub. vnic. num. 19. vbi alios citat huius opinionis, ſic pariter vxor non tenetur denunciare maritum, vel è
15 contra, vt videtur ſentire Carer. in quæſt. crim. rubr. de hæret. verſ. ex qua quidem gloſa, & poſt eum Valer. in differ. inter vtrumque for. in verbo hæreſis, num. 4. & recenter D. Ricc. dec. 279. num. 8. par. 3. addo Homobon. in tract. de caſib. reſeruat. cap. 1. par. 2. & Lazar. in tract. de blaſph. quæſt. 12. num. 67. qui annuit, vxorem eſſe excuſandam ob arctiſſimam coniunctionem, quæ eſt inter eam, & virum, & hanc opinionem nouiſſimè tutatur Antonin. Dian. poſt hæc ſcripta habitus in ſuis pract. reſol. moral. tract. de denunc. reſol. 6. etſi contrarium voluerunt Pegna in direct. inquiſ. par. 3. qu. 111. comment. 160. Frera. in addit. ad tract. de confeſſ. ſollicit. qu. 19. num. 16. quos in facti contingentia vti Aduocatus non ſectabar, ſed eorumdem ſententiæ impugnabam.

16 Et hinc relicto vſu alicuius rei marito, cenſetur etiam relictus pro vxore, Felin. in cap. quam ſit, concl. 1. de iudic. gloſ. penult. in cap. omnino. 31. diſtinct. Oldrad. conſ. 95. col. 3. Graſſ. de effect. cleric. d. effect. 1. num. . . . . . vbi quod vir, & vxor teſtari poſſunt eiſdem cartis, ex Iaſ. in l. patris, & filij. num. 7. ff. de vulgar. & pupillar. Caſtr. & Dec. in l. licet, C. de pactis, affirmans quoque vxorem, ſi eius vir haberet exemptionis priuilegium à ſolutione collectarum, & gabellarum, quæ deberetur ex forma ſtatutorum gaudere priuilegio eodem non ſoluendi gabellam, ex Cuman. in l. non tantum, ff. de re iudic. & Ferret. conſ. 167. num. 8. lib. 1. vbi dicit ad hoc bene facere, text. in l. fin. C. de diuortijs, nam licet priuilegium acquiratur ex diſpoſitione ſtatuti, quod regulariter ſtrictè intelligitur & interpretatur, tamen non per hoc excludit vxorem, nam vxor vtitur virtute matrimonij ipſi viro, & tanquam corporis viri pars effecta eſſe dicitur, nam matrimonium eſt illius naturæ, & virtutis, quod transfundat originem vxoris ad originem viri, nullaque eſt maior vnio, quam coniugalis, per quam vir, & vxor efficiuntur vna caro, ad textum in cap. debitum, de bigamis Lara in l. ſi quis a liberis, §. ſi quis ex his, num. 282. ff. de liber. agnoſcend. Oterus Romanar. lucubrat. diſput. 27. num. 6. Soccin. late plura allegans in rubr. de foro compet. num. 13.

17 Inde videmus vxorem poſſe communicare cum viro ſuo excommunicato, quia excommunicatio mariti non priuauit illam iure ſuo, ac per conſequens non abſtulit debitum, quod ei ante excommunicationem præſtare tenebatur, hoc enim exigit naturale fœdus, & coniugij neceſſitas, ita D. Thom. in 3. par. quæſt. 23. artic. 1. Sot. in 4. ſentent. diſtinct. 22. quæſt. 1. art. 4. Vgolin. de cenſur. tab. 2. de excommun. cap. 25. §. 6. Ledeſma in ſumma cap. 7. de excommun. caſu 2. tom. 2. Rodriquez in ſumma c. 82. n. 15. tom. 1. Vinal. in candela. aur. par. 2. de excommun. num. 100. Auil. de cenſur. par. 2. capit. 6. diſputat. 11. dub. 5. Sanchez de matrim. lib. 9. diſput. 14. Bonac. de cenſur. diſp. 2. quæſt. 2. punct. 6. §. 2. num. 18. cum ſeq. plenè Ricciul. in tractat. de iur. perſon. extra gremium Eccleſ. exiſtentium cap. 48. lib. 4. affirmantes, hanc concluſionem eſſe veram non ſolum, quoad coniugalem actum, ſed etiam, quoad alias actiones, & obſequia, ac denique, quoad totam ciuilem, & vſualem communicationem, prout & ita pluribus quippe vicibus tam in Ciuitate Neapolis, quàm alibi conſului nonnullis ſcrupuloſis, à me veritatem articuli ex petentibus.

Quinimò beneficio, ſeu priuilegio, quod confertur in vxorem potitur ipſa vxor, etiam quod ſit viduata vi-
18 ro, ea tamen manente in indiuiduitate, & donec nubat, ad textum in l. filij, §. vidua mulier, ff. ad municip. Papon. qui ita deciſum refert in ſuis arreſtis, lib. 6. tit. 9. de epiſc. arreſt. vnic. Barbos. in l. quia tale, num. 28. ff. ſolut. matrim. Auiles in cap. prætor. in proœm. num. 6. Souſa in repet. l. fœmina, num. 18. par. 2. ff. de Senator. Guid. Pap. deciſ. 370 & 380. latè videndus Otalor. de nobilit. cap. 8. par. 4. Cardoſ. in praxi iudic. & Aduocat. in verbo dignitas, num. 4. Cabed. deciſio. Rotæ Luſitaniæ 98. lib. 1. vbi ampliat etiam in priuilegijs exorbitantibus, Milanenſ. deciſ. Rotæ Sicil. 10. num. 6. & ſeqq. lib. 1. vbi antiquiores allegat, aſſignans rationem, nam vidua viduando videtur in matrimonio perſeuerare, & in eiſdem onere genere nobilitatis donec ad ſecunda vota tranſierit, ad text. in l. fin. C. de incol. lib. 10. & non tamen, in authent. de nupt. l. cum te, C. de nupt. & extendens hanc concluſionem procedere nedum in foro, quod maritus ſortitur de iure communi, ſed etiam ſicut ſortiatur forum ratione artis, vel priuilegij perſonalis, quia vxor eo caſu ſimiliter gaudet eodem-

Digitized by Google

demnet priuilegio allegat textum in *l.pen.Cod.de ſabric. lib.1.Soccin.Sen.conſ.12.num.18.& Iunior.in cit.rubr. de foro compet.num.13.in fin.* qui pariter annuit, quod exiſtente ſtatuto, vt quis non debet conueniri coram Officialibus conueniri poterit, licet in caſu principali pro contraria parte deciſum referat *Milanenſ.in citat. deciſ. ſub num.16.*

10 Et hinc oritur ſimiliter, quod licet omiſſum in contractibus habeatur pro omiſſo *l.quidquid adſtringendæ, ff.de verb.oblig.l.ſi extraneus,ff.de condit.ob cauſ. l.ſi cum dotem,in princ.ff.ſol.matr.Pariſ.conſ.117.num.6.volum.1. Caphal.conſil.270.* vbi quod in contractibus nihil debet inquiri præter id,quod ſcriptum reperitur, & vbi etiam & locus extenſioni, tamen non fit de perſona in perſonam,*d.l.quidquid attingenda*, & in ſtipulatione non ſubintelligitur extrinſeca perſona, quæ non reperitur expreſſa,*l.ſi ita ſtipulatas,§.Chryſogonus,in fin. ff.de verb.ob-*

11 *ligat.* Tamen,quando maritus ſtipulatur ſibi alimenta præſtare intelligitur ſtipulatus etiam pro vxore, vt docuit *glo. in c.admonere,in verſ.partem 33.quæſt.2.*& tradidit *Oldrad.conſ.95.num.10.* quod ego tentaui tamquam Aduocatus in cauſa Marci, Caualerij cum Diomede de Acampora.

12 Vir enim & vxor non debent ad imparia iudicari, *c.ſi quis vxorem 33.quæſt.1.Mantic.dec.Rot.Rom.50.num.10.* ſed diſpoſitum in fauorem mariti,debet habere locum in vxore ratione correlationis, *Bald.in l.fin.C.de diuort. in l.fin.C de indict. vidui. tollend.* quia vnica eſt lex eorum,*Specul.de feu.§.quoniam, verſ. vigeſimoquinto quæritur,Caſtagna* poſt hæc ſcripta impreſſus *in tractat. de benef.deducto re legent.quæſt.2.num.7.* Vbi plura congruentia cumulat firmando ex illis vxorem, ſicuti & virum quoque habere priuilegium, quando pro dote promiſſa non conueniatur vltra quam facere poteſt,ex *l.ex diuerſo,§ item ſi mulieres,*& ibi *gloſ.ff.ſol.matr. §.non tantum in fine, de re iud.*

13 Declaratam tamen reperio ſupra firmatam regulam procedere, & eſſe veram quotieſcumque ad inſtantiam viri priuilegiati agatur iudicium, quia alias non gauderet vxor ex perſona viri huiuſmodi priuilegio electionis fori, nam intantum vxor gaudet priuilegio fori ex perſona eius vir, in quantum iudicium reperitur intentatum ad inſtantiam eiuſdem viri, vt deciſum in facti contingentia inter Aureliam de Vrſo, & Hieronymam de Chriſtofano, affirmat *Tartaglia in praxi M.C.V. Ciuil. Ciuil.cap.2.num.22.* quem refert *Thor.* compilator *deciſ. Regni,in verbo,vxor priuilegiati, tom.1.* & recentius meminit *Giurba in comment.ad conſuet.Meſſan.cap.1.gloſ.1. num.54.par.1.* quod an ſit verum, ex ſupra cumulatis ſatis vides.

SVMMARIVM.

1 *Sponſa priuilegiati gaudet beneficio ſponſi,ſed declara, vt num.11.*
2 *Sponſus de adulterio ſponſa accuſat.*
3 *Sponſa priuilegia vxoris.*
4 *Sponſa habet priuilegio hypotheca in bonis ſponſi*
5 *Laurea ornandus ſtatim habetur pro laureando,& matriculandus de breui, habetur pro matriculato.*
6 *Banniendus de proximo habetur pro bannito.*
7 *Conditio ſtatim defectura habetur pro defecta.*
8 *Deſtinatio habetur pro re perfecta.*
9 *Legati veſtibus, venit veſtis ad huc non contuta.*
10 *Fructus de breui colligendi, habentur pro collectis.*
12 *Sponſa de præſenti venit appellatione vxoris, & quando ſponſa de futuro, num.13.*
14 *Legatum cum nuſſerit, quando debeatur.*
15 *Sponſa de futuro ſuum domicilium non mutat.*
16 *Coniuges contraxiſſe iuxta domicilij viri conſuetudinem præſumitur.*
17 *Sponſa de futuro ſponſam vagantem inſequi non tenetur.*

ARGVMENTVM.

An Sponſa habentis fori electionem, Num gaudeat eodem priuilegio eligendi forum ſicuti Sponſus.

QVÆSTIO IV.

1 Regula ſit affirmatiua, vt ſponſa habentis fori electionem gaudeat eodem priuilegio Electionis Fori,ſicuti eius ſponſus,nam idem ius militari in vxore, quæ gaudet fori Electione, ſicuti vir habens idem priuilegium, quod in ſponſis; Vnde ſicuti prohibetur donatio inter virum, & vxorem, & ſic inter ſponſum, & ſponſam, *l.penult.ff.de donat.inter vir. & vxor. gloſ. in l. ea quæ.ff.de municip.Bal.in l.cum te ſponſa,C.de donat.ante nupt.*

Et facit, quia ſponſus de adulterio ſponſæ accuſat,

2 ſicut maritus de adulterio vxoris *l.propter, C.de adult. vbi gloſ.* ibi parificat ſpem matrimonij ipſo matrimonio, per *text.in l.ſi vxor.§.diuus, ff.de adulter.* & hinc ſponſa habet priuilegia vxoris. *l.ſi ſponſa, ff.de iur.dot.* & idem iuris de ſponſo, & ſponſa, quod eſt de vxore, & marito in fundo dotali, ut alienari nequeat, *l.4.ff. de fund. dotal.*

3 Et quod ſponſa habeat priuilegia vxoris tenuit, *Cardin.in clem.fin.de celebrat.miſſar.in 3.quæſt.* Vbi quærit, ſi nomine Pontificum comprehendantur Electi nondum conſecrati, & arguit quod ſic argumentum, de ſponſa, quæ gaudet priuilegijs vxoris, & his adnectitur, quod ſicut vxor pro marito teſtis eſſe non poteſt: Et è contra; vnde vnus pro altero à teſtimonio repellitur, *c.literas, §.idonei,4.quæſt.3.vbi gloſ.in ver.imperaris,* latè *Maſcard. de probat.concluſ.1420.* abundè poſt alios *Farinac. de teſtib.quæſt.59.* ſic pariter ſponſa pro ſponſo, & è contra teſtificari non poteſt, vt per *Bald.in l.2.circa fin. C.de teſtibus, Alberic.in tract. de teſtib. cap.2.num.3. Gabr. in concl.16.num.2.eod.tit.de teſtib.Maſcar.de prob.d.concluſ. 1420.num.4.DD.in l.etiam, C.de teſtib.* vt alios omittam recentiores.

Hinc ſponſa habet priuilegium hypothecæ in bonis ſponſi, ſicuti vxor in bonis mariti, ſecundum doctrina *Angel.in auth.de æquali dat.§.his conſequentes ad finem, collat.7.* ſponſi enim dicuntur coniuges, *cap. coniux 27. quæſt.2.*& quod in fauorabilibus, vt (in caſu noſtro) appellatione maritatarum veniat ſponſa, ex *text.in l.non fine,C.de bon.quæ liber.* vbi per *Cynum*, & habetur etiam per *Panormit.in Rubr.ext.de ſponſalib.* quod merito conceditur, nam quæ incontinenti ſequuntur pro actu; diſpoſita in termino cenſetur diſpoſita in via; & ideo pro facto habetur, quod paratum eſt,vt fiat, *l.abeſſe l.ſi cui, §.tamdiu.ff.ex quib.cau.maior.* Et accingendus de proximo habetur pro accincto,*l.pen.ff.de milit.teſtam.* Vnde cum ſponſalia ſint diſpoſita in matrimonium, ipſum matrimonium habetur pro contracto, & conſequenter, ſicuti vxor ratione matrimonij gaudet priuilegijs viri, ſic pariter ſponſa gaudebit priuilegijs ſponſi, nam vim ſuam oſtendit, quod incontinenti eſt faciendum ſicuti, quod iam eſt factum.

5 Ex quo iuris axiomate deſcendit, & oritur, quod qui ſtatim laurea eſt ornandus, habetur in multis pro laureato, ſic mox matriculandus, habetur pro matriculato, & cingendus infra breue tempus, habetur pro accincto, *l.pen.ff.de milit.teſtam. Alex.in l.quis id quod ff. de iuriſd. omn.iud.Gail.in obſeruat.80.lib.2.num.9. Card. Tuſc.concluſ.8.litt.A,* condemnandus etiam infra breue tempus habetur pro condemnato, *Caball.de omni genere homicidij num.1727. & ſeq.* Bandiendus in continenti,

6 habetur pro bandito, *Surd. conſil.367. num.21.* & delendus ex albo habetur pro deleto, idem *Surd. in conſil. 367.num.22.* vide ſcripta per *Carpan. ad Statuta Mediolani*

Digitized by Google

lani cap.10.num.16.& 144.lib.1.& Farin. in praxi crim.
quæſt.103.num.319. & ſeq. vbi agit de Occidente bandi-
tum proximè rebandiendum, ſic perpendum de proxi-
8 mo, pro perdito habetur, & conditio ſtatim defectura
habetur pro defecta, Marſil.ſing.106.Caball.reſolut. cri-
min. 65. & idem efficit ſuſpicio imminens, quod ipſe
actus, Surd.conſ.867. num.21. ideò è carcere intra breue
tempus liberandus non debet valdè arte cuſtodiri, Me-
noch.de arbitr.Iud.caſu 304. num.9. quare ipſe idem re-
ſpondet in conſil. 593. num. 35. non cenſeri eum indi-
gnum, qui adiuit hæreditatem adiuit, quem ferebat
ob delictum breui capite puniendum; faciendum igitur
de proximo habetur pro facto, Gratian. lib.1. diſceptat.
forens.cap.95.num.16.Cotta de facti conſcientia, & igno-
8 rantia inſpect.25. imò deſtinatio habetur pro re perfe-
cta, Surd.conſil.195.num.2. Tiraqu. de legib.connub.gl.2.
num.43.late Gabr.omnino videndus in concluſ.12.de præ-
9 ſumpt.ideo in legato veſtis continetur ea, quæ nondum
eſt completa, & conſuta, ſed adhuc exiſtit penes ſarci-
natorem, Craſſ.de ſucceſſ.ab inteſtat.in §.legatum, quæſt.
21.& in vniuerſum in legatis interpretandis: quod nam
videlicet voluerit ijs contineri teſtator potiſſimum eiuſ-
dem ſpectamus deſtinationem, l.quod in rerum, §.ſi quis
poſt teſtamentum, ff.de legat.1. Menoch.de præſumpt.lib.4.
præſumpt.127.num.31.Natta conſ.476.num.27. Surd.dec.
241.num.12. & ſeq.
10 Ita quod fructus de breui colligendi pro collectis, ha-
bentur gloſ.& Bart.in l.dinario,§.interdum, col.2.num.5.
ſolut.matrim. quemadmodum Eccleſia de breui conſe-
cranda, habetur pro conſecrata, itaut gaudeat eiſdem
priuilegijs, quibus & fruitur conſecrata. Panorm.in cap.
Eccleſia in 3.notab.extra de immun.Eccleſ. & alij Moder-
niores paſſim.
Declara autem principalem concluſionem ſupra fun-
datam procedere tantum in ſponſa de præſenti, non au-
tem de futuro, quia illa electionis fori Priuilegio, quo
11 gaudet ſponſus minime gaudebit, cum appellatione
vxoris veniat ſolum ſponſa de præſenti, & in ſponſa de
12 futuro non poteſt dici matrimonium, l.1. cum ſeq.ff.de
ſponſal.l.quod ſeruus ff.de cond.ob cauſ. plenè Scrader.de
feud.par.9.c.2. ſed matrimonium contractum per verba
de præſenti, licet non ſit conſumatum per perfecto ta-
men habetur. Bart.in l.cum fuerit,ff.de cond. & demonſtr.
Forſter.qui multa adducit in tract.de ſucceſſ.lib.9.n.11.ex
c.ſufficit 27.qu.2. Vnde cum ſponſa de præſenti dicatur
vera vxor, ex adductis per Carrer. de ſponſal.lib.5. cap.5.
ideo poteſt communicare cum viro excommunicato,
Vgolin.de centur.tabul.2.capit.23.§.6. num.4. Sanchez. de
matrim.lib.9.diſput.14.ſub num.8. ſubdens ſecus eſſe in
ſponſa per verbo de futuro,recenter Dom.Riccinllus ho-
die in Romana Curia Vicesgerens in tract. de iur.perſon.
lib.4.c.38.num.30.collect.538.
13 Et licet Trentacinq. var.reſol.2.lib.2.reſolut.2.de citat.
num.26.teneat contrarium, quæ opinio poſſet ſuaderi,
nam in iure quandoq; ſponſa de futuro appellatur vxor,
cap.iuuenis de ſponſal.Ibi quia ipſa coniux ipſius fuiſſe di-
citur Gloſ.in verbo, coniux idest ſponſa,& ſimiliter in ſa-
cris litteris eodem modo aliquando vſurpatur. Geneſ.
19. vbi Iacob dixit Labani (Da mihi ſponſam meam,)
quæ nihilominus tantum ſibi erat promiſſa, & aliquo-
ties etiam ſponſus, & ſponſa de præſenti qui nondum
matrimonium conſumarunt vocantur vir, & vxor, cap.
omnes res, cap.cum imitatus, cap.coniuges, & c.coniugium
27.qu.2.
Tamen quia id intelligitur per fictionem, & non verè,
Azeued.in l.1.num.103.tit.19.lib.8.recopilat. ideo non
eſt habenda tanta ratio.
Hincque legatum alicui factum cum nupſerit præ-
ſtandum eſſe contractus ſponſalibus de præſentia,firma-
14 runt Alex.conſ.42.volum.7. Franc. Marc. deciſio.856.&
857.tom.1.Cauale.in repert.ſuarum deciſio.in verbo, ma-
trimonium,num.10.Anna ſing.300.Maſull.ad Capyc.dec.
204.ſub num.2.Card.Mant.de coniect. vlt. vol. lib.11.tit.
22.num.13.
15 Hinc ſponſa de futuro domicilium ſuum non mutat,
l.ea quæ vbi gloſſ.& DD. de Maſcard. de gener.ſtatut.in-
terpret.concluſ.67.num.63. Greg. Syntag.iur. par.2.lib.28.
cap.13.num.25.Decian.in tract.crim.lib.4.cap.9. num.54.
Azeued.in l.4.num.7.tit.2.lib.5.recop. Cardin. Tuſc.concl.
387.num.87.litt.V.
Vnde in cauſa Aureliæ Maioranæ cum hæredibus
Franciſci Antonij Nocchi dicebam in ſtatuto deferen-
te lucrum ſponſo ante contractum matrimonium at-
tendendum eſſe ſponſæ,& non viri domicilium, ex An-
char. in c. quemadmodum de iur.iur. Felin.in c.1.num.24.
de ſponſal.Bald.in Auth.omnes, Peregr.num.4.C.commun.
ſucceſſ. quos ſequuntur Carpan. ad Stat. Mediolan. 298.
num.223.Fanut.de dot.gl.9.num.40. quamuis regulariter
19 inter virum, & vxorem domicilium habitationis viri in
lucro attendi, ſicque coniuges contraxiſſe cenſeri tam
circa dotis conſtitutionem, quam circa eius reſtitutio-
nem, & lucrum communi calculo receptum ſit à DD.
in l.exigere dotem, ff.de iudic. latè Caroc.ſing.80.Afflict.
dec.226. Viu.in ſilua commun.opinion.concluſ.815.Cauale.
dec.3.num.19. par.1.Mant. de tac. ambigu. conuent. lib.3.
tit.14.Valaſc.deciſ.138.& 175. Fanut.de lucro dot. gloſ.9.
Theſaur.lib.2. quæſt. forens.cap.6. Franc. Marc. deciſ. 66.
tom.1.Cabed.deciſ.Rota Luſit.155.lib.1. Card.Tuſc.concl.
513.lib.1.
17 Nec vagantem ſponſum inſequi tenetur ſponſa de fu-
turo, capit.de illis de ſponſalibus, vbi gl.in verbo vnus fe-
rentes, Tiraqu.poſt ll.connub.gl.2. num.24. Franc.Marc.
dec.70.tom.2.Sanch.de matrim.lib.1.diſp.54.num.14. Fa-
rinac.in pract.crimin.quæſt.143.num.267.Lancell.inſtitut.
canon.tit.de ſponſal. in verbo migrare, Card.Tuſc.concluſ.
393.num.2.litt.O.

SVMMARIVM.

1 *Correlatiuorum eadem ſolet eſſe diſpoſitio.*
2 *In correlatiuis vno ſublato, alterum tacitè ſublatum cen-
ſeri.*
Et vno expreſſo, dicitur alterum expreſſum, num.3.
4 *Prohibitum vni ex correlatiuis cenſetur prohibitum al-
teri.*
5 *Maritus priuilegiatæ, quando gaudeat electioni fori nu-
mero 11.*
6 *Sponſa, & vxores coruſcant radijs maritorum, & ſponſo-
rum, & non è contra.*
7 *Nobilis, Titulata an maritum faciat nobilem, & Titula-
tum.*
Et quid ſeruetur hodie, num.8.
9 *Vxor eſt magis ſequela viri.*
10 *Acceſſorium non veſtit principale.*

ARGVMENTVM.

Maritus, vel Sponſus perſonę priuilegiatæ, Num eodem electionis, & variationis fori priuilegio vti poſſit, quo fruitur eius vxor, vel Sponſa.

QVÆSTIO V.

1 REgula firmari poſſet affirmatiua, ex latè adductis
ſupra in alijs quæſtionibus, & hoc ratione corre-
lationis, quæ viget inter virum, & vxorem, inter ſpon-
ſum, & ſponſam quorum correlatiuorum eadem ſolet
eſſe diſpoſitio,& de vno diſpoſitum trahitur ad aliud, l.
fin.ff.de acceptil.l.ſi quis ſeruo,C.de furt.plenè Gabr. qui ad
plures infert concl.8.de legib.& Card. Tuſc.concluſ.104.
2 in.C.prout ex correlatiuis ſublato vno, & alterum taci-
tè ſublatum cenſetur, l.alteri, ff.de adimen.legat. Barb.in
rub.ff.ſolut.matr.n.37.p.1.Surd.deciſ.52.n.5. M.Antonin.
var.reſol.lib.1.reſol.56.n.6.affirmans lib.3.reſolut.9.quod
3 vno expreſſo dicitur expreſſum, & aliud, quia regula
correlatiuorum eſt regula parium.l.Iulia,§.procurator ff.
de act.empti, Bertazz.in repet.leg.ſi quis maior. num.801.
C.de tranſact & ideo correlatiuorum vnum non poteſt
eſſe abſque alio, Nauar.comment.3.de Regul.Et ſi quid eſt
prohibitum vni videtur eſſe prohibitum alteri, Menoch.
conſ.

*conſil.*136.*num.*10.*Gonzal.in reg.*8.*Cancel.gl.*50.*num.*12. vt è contra ſi aliquid conceſſum reperitur vni cenſetur conceſſum & alteri.

5 Cœterum ne priuilegia in præiudicium tertij valdè
laxentur, verior opinio in contrarium eſt tenenda, vt
maritus, vel ſponſus priuilegiatè non gaudeat vxoris
fori priuilegio, nec abſque palpabili ratione, ſiquidem
vxores, & ſponſæ debent coruſcari radijs maritorum, &
6 ſponſorum, non autem è contra cum fœmininum ge-
nus, & fragillus, ſit iuxta notata in *l.fęmina,ff.de Senator.*
& ita notauit *Auil.in c.prętor.in probe.* Vbi quod priuile-
gijs Auguſti vtitur, & corruſca Auguſta, & non e contra,
ex l.fiſcus, §.fin.ff.de iur.fiſci, & vxor à viro non autem
vir ab vxore defenditur, *l.*1.*§.An,ff.de iniur. §.patitur in-*
iur.eod.tit.

Vnde videmus de iuris rigore, quod ſi mulier nobilis,
vel titulata nubit ignobili, aut non titulato, non facit
7 illum nobilem, nec titulatum, vt ſcribunt *Maxil. in com-*
men.Bari,pag.mihi 49.*num.*21. *& Cuman. in c. Regni Si-*
*cil.incip.ſi aliquem, in verbo maritata, num.*151.*in fin.*&
ſecundum *Auil.in probem.cap. prætor. num.*7. ſi vxor ſit
Marchioneſſa non ſequitur, quod maritus eius ſit Mar-
chio; quinimò mulier nobilis nubens plebeio, & ignobi-
li ſtatim amittit nobilitatem, *Paſcal.de patr.poteſt.par.*3.
*cap.*2.*num.*37.latè *Tiraq. de nob.c.*18.*n.*56. Vnde fertur
annis elapſis per Sacrum Concilium fuiſſe deciſum in
cauſa cuiuſdam Comitiſſæ, quæ ſecundo nupſerat nobili
viro, non tamen titulato, vt ſe abſtineret in ſubſcriptio-
nibus ſe Comitiſſa nominando ad inſtantiam hæredum
Comitis Miſanei, vt apud *Thor.in compend.dec.Regni in*
*verbo,vidua titulata, tom.*1.

8 Et licet hodiernis temporibus de conſuetudine maritus conſequatur huiuſmodi dignitatem, & nobilitatem ex vxoris perſona, vt teſtantur *Camill.de Cur. in tract.de feud.fol.*12.*à num.*24.*cum ſeq.Viſcon. in concluſ. iur.in ver.mulier plebeia.circa finem*, quod nouiſſimè fuit ſeruatum in perſonam Excell.Dom. Tiberij Carafæ viri Marchioniſſæ Fuſcaldi, quæ fuit admiſſa in ſucceſſionem Principatus Biſiniani per Regium Collaterale Conſilium, eiuſque vir fuit habitus, & tractatus vti Princeps, etiam poſt mortem vxoris, ita *Thor.in comp.deciſ.Reg.in verbo,Femina Titulata,tom.*1.

9 Et confert pro corroboratione, nam vxor eſt magis
ſequela viri, *l.de iure poſt principium, & in l.ſi. §.*1.*ff.ad*
*municip.*diciturque pediſſequa mariti, *l.fin.C.qui potior.*
& pign.haſt. fiſc.& acceſſorium ſequitur principale, ſed
non è contra, *l.ſi ex pupillari, ff.de vulgar. & pupill.l.*2.*ff.*
*de pign.leg.*vnde cum mulier ſit acceſſorium, & maritus
principalis, & caput mulieris, *vt in cap.cum caput* 33. *qu.*
2.*l.quod principale, ff de leg.*2. acceſſorium non debet ve-
10 ſtire principale, *Gloſ.& DD.in l.iuriſgentium, §.quini-*
*mò, ff.de pact.Plat.in l.mulieres,C.de dignitat.lib.*12.*ver-*
ſic.quid autem,& conſequenter priuilegio vxoris vti non
poteſt vir.

11 Intellige tamen ſupradictam concluſionem procedere, vbicumque maritus, aut ſponſus agerent nomine proprio, pro rebus ad ſeipſum ſpectantibus, at ſecus ſi nomine vxoris, aut ſponſæ, puta quia ageretur de aliqua cauſa, ſiue lite vxoris, quia comparendo nomine vxoris tanquam maritus, poſſet vti priuilegio electionis fori, quo fruitur mulier ipſa tamquam miſerabilis perſona, vel aliter priuilegiata, prout & ita audiui fuiſſe practicatum in Magna Curia Vicariæ in cauſa Iſabellæ de lo Gaudo, cum hæredibus quondam Franciſci Minutuli.

SVMMARIVM.

1 *Sponſa de futuro quanam dicatur, & num.* 2.
3 *Sponſalia qualiter probentur.*
4 *Matrimonium quomodo probetur.*

ARGVMENTVM.

Sponſa de futuro, & de præſenti, quænam dicatur, & qualiter probentur ſponſalia, & matrimonium, ad finem de quo ſupra.

QVÆSTIO VI.

QVia in ſuperioribus quæſtionibus concluſum fuit,
Sponſam de præſenti, & non de futuro gaudere
priuilegio Electionis fori, quo vtitur ſponſus,
& vxorem habere priuilegium electionis fori conceſ-
1 ſum viro; Ideò vtile eſt ſcire, quod ſponſa de futuro eſt
illa, quæ alteri de futuro promiſſa eſt; Sponſa verò de
præſenti illa nuncupatur, quæ per verba de præſenti
contraxit, per quæ verba matrimonij Sacramentum
conficitur, ſed nondum eſt copula ſequuta, plenè *Sot.in*
4.*diſt.*27.*qu.*2.*art.*1.latè *Couar.de ſponſal.cap.*1.*par.*1.*Vi-*
*uald.in ſuo candel.aur.c.*1.*de ſponſal. num.*7.

2 Taliter, quod vbicumque verba, matrimonij, ſunt de futuro, puta (Ducet, Accipiet in vxorem) dicuntur ſponſalia de futuro contracta, *Aretin.conſil.*142. *num.*4. vbi quod propriè ſponſalia ſunt promiſſio futuri matrimonij, & quod iſta ſiot ſponſalia de futuro, & non de præſenti, videlicet (promitto quid, te de ſponſabo,) docet *Gem.conſil.*61.*n.*6.ſequitur *Card.Tuſc.* qui & alia cumulat *concluſ.*402.*&* 407.*litt.S*,& ad hanc materiam videndi ſunt *Mozz.in tract.de contract.tit.de ſponſ.Ledeſm.in ſumma in tit.de ſponſ.Sanchez in ſuo tract. de matrim. lib.* 1.*tit.de ſponſ.& Gutier.in eiuſdem nomini tract. cap.*1. *&* 3.*per tot.*

3 Probantur autem hæc ſponſalia per ſimplicem ſponſionem inter virum, & mulierem, *Dec.conſ.*368.*nu.*2.& latius *Maſcard.de prob.concl.*1337.vbi etiam quod ſponſalia probantur ſiue in præſens, ſiue in futurum verba concipiaotur, & quod illa probantur per accerſionem ſponſi, & ſponſæ, ſequitur *Menoc.de arb.iud. caſ.*103. *li.*2.

4 Matrimonium verò probatur, quando conſtat illud celebratum fuiſſe, iuxta formam *S.C.Trid.ſeſſ.*24.*de ref. matr.c.*1.vt latius eſt videre apud *Gutier. de matr. c.*40. idem ſatis probabitur ex libris Parochi, plenè *Viu.deciſ.* 489.*n.*9.vel per tres teſtes, qui fuerunt præſentes tempore celebrationis matrimonij, *Rota diuerſ.dec.*26.*par.*1.& de hac materia latè *Maſcar.de prob.concl.*1023. *vſque ad* 1033. & pleniſſimè *Menoch. de præſumpt.lib.*3.*cap.*1. qui etiam per plures modos probandi matrimonium cumulat vt latius apud eos videri poterit, luculenter etiam tractat *Card.Tuſc.concl.*129. *vſque ad* 232.

SVMMARIVM.

1 *Concubina priuilegiati, non gaudet priuilegio ſui concubinarij.*
2 *Concubina Clerici, qualiter ſortiatur forum eiuſdem, & num.*3.
4 *Coitus hodie extra matrimonium eſt prohibitus.*

ARGVMENTVM.

Concubina habentis priuilegium Electionis Fori, An gaudeat eodem beneficio.

QVÆSTIO VII.

1 REgula ſit negatiua, nam concubina priuilegiati expellitur à potiendo priuilegio ſui concubinarij circa

circa forum, vt in terminis noſtris firmauit *Calà in trac. de modo artic.gl.1.§.1.num.92.* vbi allegat *text. in l. de iure, in fin.ff.ad municip.& de incol.*

Licet Clerici concubinam ſortiri forum ipſius Clerici, annuat *Gloſ.in c.eos 32. diſt.* de quo vltra antiquiores videndi ſunt *Dec.in tract.crimin.lib.6.cap. 21. num.37.& ſeq.Vulpel.de libert.eccl.par.3.num.27.& Graſſ.in tract.de effect.cleric.effect.1.num.*181. vbi plures citat, & ex *Arnon.problem.*81.adducit rationem, quia concubina eſt de familia Clerici, & ſic per conſequens eſt ſuppoſiti Iudici ipſius.

Vltra quod concubina ſolet haberi loco vxoris, vt per *Archid.& reliquos per illum text. in cap.is qui 34. diſtinct. Menoch.de arbitr.Iud.lib.2.cap.*418.

3 Tamen ego iſtorum opinionem puto veram circa ea, quæ tangunt materiam peccati, & ſic concubinatus, non autem circa delicta, quæ fortè concubina commiſiſſet, & de illis inquireretur, nam tunc per ſuum Iudicem competentem eſſet cognoſcenda, & ſic ſeruatur.

Nec obſtat id, quod diximus concubinam habere aliquid ratione vxoris, & conſequenter vti vxor gaudere
4 debeat priuilegijs, nam idem verum ſecundum ius antiquum, non tamen hodie poteſt aliquid habere cum talis coitus vigore *Sacri Concil.Trident.ſeſſ.24. de reform. matrim.cap.*8.imò de iure nouiſſimo ciuili, & canonico ſit prohibitus, vt probant *Gratian.lib.1.diſcep.foren.cap.31.& Oter.var.qu.par.3.qu.7.Auend.de exequend.mand. cap.26.par.2.*& ſic aliud propoſitum reſpondet *Molfeſ.in comment.ad conſuet.Neapol.quæſt.48. num.11. part.4. de ſucceſſ.ab inteſt.*

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium filij aſcendit ad parentes, & num.9.*
2 *Nobilitas filij porrigitur ad patrem.*
3 *Pater, & Filius vnica cenſentur perſona.*
4 *Vox filij, dicitur vox patris.*
5 *Caro patris defuncti, viuit in filijs.*
6 *Præſentatio facta à patre, non poteſt reuocari per filios.*
7 *Filius in vita patris non habet ius præſentandi.*
9 *Filius poteſt iurare loco patris prædefuncti.*
10 *Mater maiora ſuſtinet onera, quam pater.*
11 *Pater non conuenitur, niſi in quantum facere poteſt, & ſic etiam mater, num.12.*
13 *Inſtrumentum contra parentes non liquidatur.*
14 *Immunitas vigore duodecim liberorum ſuffragatur patri, & matri.*
15 *Mater naturalis non habet priuilegia iuris.*
16 *Mater naturalis non gaudet beneficio Conſuetudinum Neapolis.*

ARGVMENTVM.

Parentes, & ſic pater, & mater, num gaudere poſſint priuilegio Electionis, & variationis fori, ex cauſa filij priuilegiati.

QVÆSTIO VIII.

1 REgula ſit, vt pater filij priuilegiati, & miſerabilis perſonæ gaudere poſſit Electionis fori beneficio, ex eo, quia filij priuilegium aſcendit ad parentes, *l.in ſacris, la terza, C.de proxim.ſacr.ſcrin. lib.*11.vbi patet dignitatem filij ad parentes extendi; nam dicit textus, quod in ſacris ſcrinijs militantes, & eorum parentes vxores, & liberi gaudent fori præſcriptione, & ibi etiam *Gloſ.in verbo parentes,* latius comprobat *Tiraquel.de nobilit.cap.*16.& recenter *Gizzarel.dec.*10. ex cuius dictis benè patet Sacrum Regium Conſilium noſtri Regni Neap.inclinaſſe in illa opinione, quod nobilitas filij por-
2 rigatur ad patrem in cauſa Andreæ de Conterijs, quod pariter tutatur *D.Ric.in ſua praxi fori Eccl. reſolut.*545. *par.1.in antiq.pag.mihi* 634. Vbi conſuluiſſe apparet patrem Epiſcopi plebeum gaudere dignitate filij quoad pœnas, itaut ignobilium pœnis plecti non debeat, iuxta quam ſententiam ego quoque requiſitus ſemel, atque iterum voce conſului.

3 Quæ regula fortificatur ex eo, quia maxima eſt coniunctio inter patrem, & filium, itaut iuris fictione pro vnica perſona habeantur, eiuſdemque perſonæ vice fungantur, iuxta *textum in l.fin.C.de impub. Anneus deciſ.7. num.38.lib.1.Morla in empor.vtriuſque iur.par.1.tit.8.qu.2.n.3.*imò per veritatem vnicam perſonam reputari, declarauit *Caſtr.conſil.* 164.*lib.2.* quem refert *Martius deciſ.Rota Senenſ.15.num.12.*& latiſſimè declarat *Maſcar. de probat.concl.*1156. Adeò quod vbi filius eſt pater eſſe cenſeantur, *c.cum contradicimus, §.authorit.35. quæſt.3.*&
4 vox filij, dicitur vox patris, *§.ei qui, Inſt. de inutil.ſtipul. Schenc.in tract.de feud.c.1.n.14.Royz dec. Lituan.3. num.357.Myſing.obſeru.23.cent.3.* licet enim filius ſit nouus homo propter animam, quæ non eſt eadem cum anima patris, nihilominus caro paterna, non dicitur omninò extincta, ſed potius aucta, & propagata, vt pleniſſimè probat *Benedict.in cap. Raynutius in verſ. mortuo itaque teſtatore, num.31.par.2.de teſtam.*& ſequitur *D.Ric.deciſ. Cur. Archiepiſc.21.num.10.par.2.vbi num.*11. quod caro
5 patris defuncti, viuit in filio, & quod arctiori vinculo homo homini non iniungitur, quam eo quo pater cum filio, cum filius ſanguis patris vocetur, *l.4.ff.de inoff.teſtam.* cenſeturque filius portio viſcerum patris, *l.cum ſcimus,* cum ibi notatis per *Luc.de Pen.C.de agric.& cenſit.lib.11.c.hac authoritate 25.diſt.gloſ.7.in c.ſuper eo, de teſtib.*cum latius notatis per *Decian.tract.crim.par.1. lib.4.cap 99.num.49.*& pater cum filijs pro vno capite reputantur, *Bald.in l.etiam, n.15.C.de exeq.rei iud.*nec patris perſona dicitur diuerſa à filio, vt probat *Ludou.dec.*498. *num.7.* vbi etiam quod pater, & filius ſunt vna identitas, ex *Bald.conſil.294.lib.1.* cum alijs de quibus *Tiraquel. in præfat.l.ſi vnquam, nu.15.Cod.de reuocan.donat.* itaut factum ab vno cenſeatur factum ab altero, & ideò in facti contingentia rogatus de voto dicebam filios poſt patris mortem non potuiſſe reuocare quamdam præſentationem factam ab eo tempore, quo viuebat, ſed debuiſſe illam ab ipſis ratificari, quaſi quod ab ipſiſmet iuris fictione cenſentur facta, dum pater illam fecerat, præſentatus inquam à patre dicitur præſentatus a Filio, vt è contra, excluſus à patre, videtur excluſus à filio, iuxta ea, quod excluſa patris, perſona cenſetur, & filij perſona pariter excluſa, *Grat.conſ.39.num.17.li.1. Graſſ. de effect. cleric.effect.1.num.*190. licet filius in vita patris non ha-
7 bere ius præſentandi, annuant *Calderin.conſil.17. de iur.patronat. Oldrad.conſil.22. Lambert. de iur. patronat. par.2.lib.1.art.2.quæſt.6.princ.Verall.deciſ.*131. *num.3.& 363.part.2. Rota in Forolin.de Michaelis* 24.*Ianuarij, &* 30.*Martij* 1601. *coram Eminentiſs. Cardin. Lancellotto, & in Lucana Iuriſpatronatus de podijs* 21. *Aprilis* 1621. *coram Illuſtriſſimo D.meo Coccino Decano,* quod tamen eſt verum in iure patronatus hæreditario, ac ſecus ſi ſit familiare, *Feder.de Sen.conſ.111.col.4.num.9. Rocch.de Curt.de iur.patronat.in verbo competens, q.7.num.18. Rota in Florentina Canonicatus* 10. *Martij* 1603. *coram Emin. Card. Lancellotto.*

8 Et hinc deſcendit, quod filius poſſit iurare loco patris, prædefuncti, *Rom.conſ.290.Soc.conſ.89.num.5.volum.3. Rol.à Val.conſ.52.n.10.lib.1. Menoch.de arbitr. Iud. caſu 190.num.9.cent.2.Maſc.de prob.concl.957. num.64.Gabr. concl.6.n.11.de iur.iur.* cum alijs de quibus *Barboſus in tract.de filiofamilias, qu.*37.vbi ponit caſum, quemdam Iudice decreuiſſe, quod iurante actore reus condemnatus remaneret in ſumma petita, cumque actor interea mortuus eſſet antequam iuraſſet, & veniſſet in iudicium filius Actoris defuncti, qui peteret ſibi deferri iuramentum eſſe admittendus.

9 Amplia, ſuprapoſitam Regulam habere locum etiam in matre, quæ pariter poſſet vti priuilegio filij, *argum. text.in l.pen.C.de mathem.& epidem.lib.12.Pheb. deciſ. Luſitan.55.num.7.tom.1.* cum nō debeat eſſe deterioris conditionis patre, dum illa maiora ſuſtinet onera, quam pa-
10 ter, eo quia ante partum eſt oneroſa, in partu doloro-

ſa, &

Digitized by Google

loroſa, & poſt partum laborioſa, *vt in l. aſſiduis. C. qui potior. in pign. gl. in c. ex litteris, de conuerſ. coniug. Alciat. reſponſ. 16. Merenda conſ. 31. n. 6. & ſeq.* cum latius nota tis per *Monald. conſ. 71. lib. 1.* vndè meritò videmus, quod ſicuti pater à filijs non conuenitur, niſi quatenus facere poteſt deducto ne egeat, *l. ſunt qui, §. item parens, ff. de re iud. §. ſed & ſi quis, & ibi DD. Inſt. de act. Nepod. in conſuet. vbi dos, poſt num. 43. cum ſeq.* vbi latè probat, quod dicta Conſuetudo non intelligitur filio, vel filia exigente dotem à patre, *Præſ. de Franch. deciſ. 424. Molfeſ. in conſuet. Neapol. quæſt. 9. num. 4. cum ſeq. par. 6.* ita ſimiliter nec mater, quæ fortaſsè adminiſtrauerit bona
12 filiorum non conuenitur vltra quam facere poteſt ne egeat, *Barbat. in c. 2. num. 4. de pignor. Addit. ad Matheſil. ſing. 108. Montan. de tutel. & cur. cap. 16. n. 65. Monach. in tract. de execut. in vectibus, cap. 12. num. 54.* cum alijs de quibus *Caſtagn. in tract. de beneſ. deducto ne egeat. q. 5. ampl. 2.* vbi hanc concluſionem declarat eadem enim reuerentia, quæ debetur patri, debetur & matri, & filij patri, & matri æqualiter patere debent, *Bal. in leg. cum furioſus, num. 1. ff. de cur. furioſ. Cranet. conſ. 49. num. 2. vol. 1. Tiraq. de leg. connub. gl. 5. num. 36. Mexia in tractat. de ſtat. matrim. c. 10. lib. 1. Mangol. tr. de metu c. 4. n. 5. & 9.*

13 Et hinc vti contra patrem non poteſt liquidari inſtrumentum via ritus, iux. trad. per *Præſ. de Franch. dec. 162.* cum alijs de quibus *Paſcal. de patr. pot. c. 9. n. 2. p. 2.* ſic etiam nec contra matrem illud liquidatur, vt deciſum teſtatur *Battagl. in add. ad Cyn. in l. qui in poteſtate, C. de in ius voc. D. Ric. dec. Cur. Arch. 284. n. 4. p. 4. Gat. in tr. de credito, c. 3. tit. 1. n. 1085.* & hinc videmus, quod im-
14 munitas conceſſa patri ob numerum duodecim liberorum, ex *l. ſi quis decurio, C. de Decur. lib. 1.* competit etiã matri, vt ibid. dicit *de Bott. in add. ad Bar.* qui ſic deciſum refert per Regiam Cameram, *Franc. dec. 259. D. Ric. col. dec. 1707. Paſch. de patr. pot. c. 4. p. 4.* quod ego in facti contingentia dixi eſſe verum, ſiue ex vno, ſiue ex pluribus viris vxor mater duodecim liberorum ſit, quemadmodum è contra ita pariter dicimus, ſiue ex vna, ſiue ex pluribus vxoribus pater duodecim filiorum municeps fiat, vt ſummè notandum eſſe voluit *D. Reg. Conſt. in cit. l. ſi quis Decurio, num. 28.* annuens ex *Piſcat.* quem allegat tali priuilegio gaudere, vxorem eius viduam caſtè viuentem, ſiue eorum ſingulorum liberorum mater fuerit, ſiue aliquorum, ſiue nullius ex ipſis.

Declarari poſſet, præfata Ampliatio non habere locum in matre naturali, nam licet negari non poſſit, quin
15 ſit mater, non tamen habet priuilegia iuris, imò potius tanquam mater ex coitu illicito punienda eſt, vt per *Molfeſ. in commen. ad conſuet. Neap. p. 4. de ſucceſ. ab inteſt. q. 48. n. 9.* quo in loco concludit, matrem naturalem nõ
16 gaudere beneficio conſuetudinum, ex *Napod. in conſuet. ſi quis, vel ſi qua, n. 76.*

SVMMARIVM.

1 *Filius vtitur priuilegio fori, quo, & pater, & mater, numero. 22.*
Siue ſit maſculus, ſiue femina, n. 24.
Licet ſecus ſi ſit naturalis, n. 26.
Vel ſpurius, n. 37.
Licet ſecus vbi filius eſſet legitimatus, n. 48.
Et quid in filio adoptiuo, n. 54.
Et an debeant habitare cum Patre, n 56.
2 *Priuilegia perſonalia patrum ad filios tranſeunt.*
3 *Priuilegia Doctorum communicantur eorum filijs etiam poſt eorum mortem.*
4 *Primogeniti Titulatorum ſtant coram Excellentiſſimo Regni Prorege capite cooperto.*
5 *Immunitas conceſſa patri, trahitur ad eorum filios.*
6 *Filiorum cauſa dicitur cauſa patris.*
7 *Filius repræſentat patris perſonam.*
8 *Filij eorum, qui ceſſerunt bonis conuenti vti hæredes gaudent ceſſione bonorum.*
9 *Poſſeſſio patris, & Filij eſt promiſcua.*
10 *Pater, & filius pro vno capite in extimo reputantur.*
11 *Filius dicitur dominus in vita patris.*
12 *Homagium datur primogenit Regis.*
13 *Acquiſitio noua non fit filio mortuo patre.*
14 *Filius dicitur venire ad bona paterna continuatiuè.*
15 *Releuium ſoluitur a ſuccedente in feudo ob renouationem.*
16 *Surripienti bona paterna non datur actio criminalis.*
17 *Filius patrem hereticum denunciare non tenetur.*
18 *Torqueri vbi debent pater, & filius, à filio incipi debet, & quare, num. 19.*
20 *Confeſſus per torturam filij dicitur confeſſus in tormentis.*
21 *Filij aliquando puniuntur ob cauſam patrum.*
23 *Mater non habet filium in poteſtate, & ibi multæ illationes reponuntur.*
25 *Tutor datus filijs cenſetur datus filiabus.*
27 *Filius quis dicatur, & an naturalis, quod commoda veniat appellatione filiorum, num. 28.*
30 *Naturalis pateritus à patre non dicit de nullitate teſtamenti.*
31 *Teſtamentum ratione ſolemnitatis omiſſæ non ſuſtinetur inter naturales filios.*
32 *Naturales patri non proſunt ad obtinendam immunitatem, nec ei ſuccedunt, num. 41.*
Etiam ſtante ſtatuto, nec eis iuuat præſcriptio ordinaria num. 46.
33 *Naturalis filius non petit compromiſſum, & num. 35.*
Nec ſepelitur in ſepultura ſuorum maiorum, num. 38.
36 *Lex loquens de filijs, non comprehendit ſpurios.*
39 *Remiſſio à ſpurio de morte patris non eſt neceſſaria.*
40 *Spurius non ſuccedit in iure patronatus.*
43 *Hæreditas venientibus ab inteſtato debetur vbi inſtituuntur ſpurij, & intra quod tempus talis inſtitutio ſit reuocanda, num. 44.*
Et an termino elapſo purgari poſſit mora, num. 45.
48 *Legitimati per ſubſequens matrimonium, dicuntur verè legitimi, & ſuccedunt parentibus, num. 40.*
Et reuocant donationem, num. 50.
Sicque etiam dicitur de legitimatis per reſcriptum Principis, num. 51.
Qui à patre præteriti habent ius dicendi teſtamentum nullum, num. 52.
53 *Legitimatus excludit à fideicommiſſo relicto ſub conditione, ſi ſine filijs deceſſerit.*
55 *Adoptiui, in quibus non veniant filiorum appellatione.*
57 *Filius quando dicatur habitare cum patre.*
58 *Nepos non habet priuilegium Aui, & quando appellatione filiorum veniat, num. 59. & 60.*
61 *Filius poteſt carcerari ad inſtantiam patris, & an Nepos ad inſtantiam patrui, ibid.*

ARGVMENTVM.

Filius miſerabilis perſonæ, Num eodem Electionis Fori beneficio gaudeat, quo & pater.

QVÆSTIO IX.

1 Regula fit affirmatiua, vt filius miſerabilis perſonæ poſſit vti eodem electionis fori beneficio, quo & pater vtitur ex regula, quod priuilegium fori conceſſum patri extenditur ad filios, *Plat. in l. adoptiones, C. de decur. lib. 10.* vbi etiam *Alex. Aloyſ. de Leo in l. plures, numer. 11. C. de ſacroſ. Eccleſ. & in l. 1. n. 14. C. de Epiſcop. & cler. Franc. Marc. deciſ. 887. tom. 1.* quos commemorando ſequitur *Graſſ. de effect. cler. eff. 1. n. 2202. vbi n. 1589.* annuit priuilegium clericorum extendi ad eorum filios allegat *text. in l. omnes, & ibi Gl. C. de Epiſc. & cler. Spec. in tit. de cler. coniug. verſ. & nota, quod non ſolum, Bertach. in ſuo repert. in verb. clerici filius, Aſin. in trac. de exec. §. 1. c. 52. n. 16. Bellug. in ſpec. Princip. rub. 11. §. videndum, nu. 6. Dec. tract. crim. p. 1. lib. 4. c.... n. 49.* ſequitur *Squillant. de priuil. cl. c. 8. n. 13.* Vndè meritò in Regia Camera Summariæ ſeruatur filios Præſidentium, & Rationalium eſſe immunes, & eorum patres, vt teſtatur *D. Regens Moles in dec. eiuſdem Tribunale manuſcript.* . . . . . . & nos diximus

Digitized by Google

mus forenſ.quæſt.98.lib.1. quem locum recenter allegat
Thor. in compend. deciſ. Regni, in verbo Filij Præſiden-
2 tium, tom.2. Inde ſicuti Aduocatus excuſatur ab onere
tutelæ. Nic.de Neapol. in l. profeſſio, Cod. de muner. pa-
trim.lib.10. Anchar.in clem.2.de Magiſtr.Guid. Pap. de-
ciſ.88.& 388.Franciſc. Marc.deciſ.636. num.4. Guttier.
pract.quæſt. lib.1.cap.23. Theſſ.quæſt.forenſ.quæſt.9. nu.4.
lib.1.Fontanel.de pact.nupt.clauſ.3.gl.3.n.16.Gratian.di-
ſcept.forenſ. lib.1. cap.186. ita pariter, & eorum filij ra-
tione cuiuſdam communicationis, & ex rei quadam
comprehenſiua,iuxt.tradita in allegatione inſerta apud
Paſchal.de patr.pot.p.2.c.8.fol.mihi 297.vbi deciſum iux
ta hanc ſententiam reperies.
Et priuilegia perſonalia (prout & eſt iſtud electionis
fori) ad filios tranſire plenè defendit Soccin. iun. conſil.
84. de quo pariter habetur pulchrum, & notabile di-
ctum Bald.in conſ.345.num.5.vol.2.quare filius eiuſdem
matrimonij hæredes gaudere priuilegio deducto ne
egeat pro reſtitutione dotium, prout & eorum patrem
conſtat ex l.etiam filios,& ibi Bart. Bald. & omnes, ff.ſo-
lut.matr.Rauen.in Alfabet.aur.vtriuſque iur.fol.46.a ter-
go,Præſ.de Franch.deciſ.164.poſt num.10.& latius recen-
ter proſequitur Caſtagna in ſpeciali tract.de beneficio de-
3 ducto ne egeat,quæſt.3.& Doctorum priuilegia eorum fi-
lijs communicari ſuadet text.in l.medicos, C. de profeſſor,
& medic.lib.12. Guid.Pap.deciſ.189. vbi concludit filios
Doctorum etiam poſt patris obitum gaudere debere
omnibus honoribus immunitatibus, & prærogatiuis,
quibus eorum pater gauiſus fuit, prout & nobilitas à
patre acquiſita ad filios ſe extendit, l.1. cum ibi notatis
per Bar.num.49. & Plat.ſub num.1. Cod.de dignit.lib.12.
Luc.de Penna in l.mulieres,col.2.verſic.6.C.eod.tit.Andr.
& Afflict.in conſtit.Regni,Proſequent.itavt alij primoge-
4 niti titulatorum ſtant coram Domini Prorege, & cum
eo loquitur capite cooperto,ſicuti eorum patres,vt ſer-
uari in Regno Siciliæ refert Graff.d.effect.1.num.194.
5 Et hinc immunitas conceſſa patri, trahitur ad eius
filios,l.2.Cod.de Epiſcop.& cler.Reg. Rouit.conſil.60. nu-
mer.6.tom.2.
Et filij Aduocatorum gaudent priuilegijs patrum,
Guid.Pap.deciſ.389.& ibi Addit. Franc. Marc. deciſ.639.
tom.1.Mut.ſuper conſuet.Panorm.cap.30.numer.14. Grat.
diſcept.for.lib.1.cap.186.num.4.
6 Nam cauſa filiorum ipſiuſmet patris cauſa eſt, Ra-
montus conſil.deciſ.3.num.10. vbi etiam num.13. annuit
filium nihil aliud eſſe niſi renaſcentem patrem, ex Par-
lad. quotid. quæſt.in epiſt.1.
7 Filius inquam repræſentat perſonam patris, l.fin. §.ſi
quis,C.de nupt.l.cum ſcimus,Cod.de agric.& cenſit.lib.11.
Caſtagna in tract.de benefic.deducto ne egeat,quæſt.6.am-
pliat.4. vbi etiam quod filij illorum, qui bonis ceſſerunt
8 conuenti,vti hæredes patris à creditoribus gaudent be-
neficio ceſſionis bonorum,vt eorum pater gaudebat, ex
Bald.in l.fin.de ceſſ.bonor.Mut.ſuper Cap. Regn. Sicil.cap.
9 190.num.1. promiſcua eſt enim poſſeſſio patris,& filij,&
quod ab vno poſſidetur,cenſetur ab alio poſſideri, itavt
vnicum earum cenſeatur patrimonium, Bald. in l.2. in
fin.C.de legit.hæred.probans meritò in l. prætor. §. ſed &
filius, ff.de edendo, & alibi extimum patris prodeſſe filio
ſeorſum habitanti, & quod & pariter affirmarunt Bene-
dict. in capit. Raynutius in verbo mortuo itaque teſtatore,
num.45.part.2.& Nig.in cap.Regni porrecta,numero 104.
adeò quod ſi vigeat ſtatutum,ſiue pragmatica, vt nemo
valeat eſſe de antianis,niſi in Vniuerſitatis appretio alli-
bratus ſit in mille, paterque plurium liberorum bona
aureorum mille allibrata teneat, donec patris vita du-
rat illud appretium omnes filios inſolidum iuuat, Al-
bert.in l.in ſuis,ff.de liber.& poſthum.& 1.part. ſtatut. qu.
71.& 109.Iaſ.in l.ſciendum,num.25.cum ſeq.ff.qui ſatiſd.
cog.Cuman.conſil.132. ſub num.1. itavt in extimo com-
10 munis pater, & filius reputentur pro vno capite, & ſic
ſufficit,vt alter ipſorum regiſtret bona,Bar.in l.1. §.Do-
mini,il terzo,ff.ad Syllan. Bal.in l.etiam, col.penult. C.de
execut.rei iudic.Crau.conſil.249.num.10.Tiraq.qui effuſo
ſermone loquitur in l.ſi vnquam,in præfat.ſub numer.23.
C.de reuoc.don.vbi etiam num.21.quod filius dicitur do-
11 minus in vita patris, l.in ſuis,ff.de liber.& poſthum. pro-
vt & filius Regis, dicitur Rex, ſic filius Comitis, & Ba-
ronis in vita genitoris, licet Regnum, ſeu Terram in
ſua diſpoſitione, & in adminiſtratione non habeat, cap.
Moyſes, 8.qu.1.c.ego Lud.63.diſt.l.emancipatum,ff.de Se-
nator.gl.in c.fin.24.q.1. & in c.Adrianus,in ver.Auguſtus
13.diſtinct. Azeued.lib.7.recopil.titul.2. de los hijo d'algo,
num.5.tom.4.Loffr.conſil.17.num.39.Iaſ.conſil.192. col.3.
vol.2.Dec.conſil.262.col.21.Anna filius in addit.ad Geni-
torem,in Conſtit.Regni Terminum vitæ, à nu.26. cum ſeq.
Inde Regis primogenito præſtatur homagium, ac iura-
mentum fidelitatis durante vita patris Regis, Molin. de
Hiſp.primog.lib.3.cap.6.n.19.Abul.lib.2.paralip. cap.11.
in fin.D.Balboa de Monarchia Regum quæſt.2. numer.11.
fol.489.affluenter Maſtrill.in tract.de magiſtrat. capit.5.
lib.1. vbi hanc concluſionem declarando enodat, latè
Viſcont.concluſ.iur. in verbo, filij Regis, & ſecundum Be-
ned.in d.cap.Rainutius in verb. Mortuo itaque teſtatore,nu.
48.part.2.mortuo patre non ſit noua acquiſitio filio,ſed
13 eſt potius quædam continuatio eiuſdem dominij, adeo
quod nec momento temporis dici poteſt paternam
hæreditatem iacuiſſe, ex notabili Gloſſ. in l.cum hæredi-
tas,C.depoſiti,quare licet hæreditatis obuentio in quoli-
bet extraneo titulo lucratiuo acquiri dicatur, vt ex l. 1.
C.de impon.lucrat.deſcript. docuit Gloſſ. in l. ſi duo, ff. de
acquir. hæredit. tamen reſpectu filij non dicitur lucrati-
uus titulus, ſed in bonis paternis naturaliter debitis do-
minij continuatio, l. ſcripto, ff. vnde liber. l.cum ratio, in
princip.ff.de bon. damnat. filius inquam dicitur venire ad
14 bona paterna continuatiuè,non acquiſitiuè, §.1.de ſuc-
ceſſ.feud.;§.ergo ſciendum, Authent.quib.mod.nat.effic.leg.
& alijs apud Martam recenter conſil.148. num.1. adeò,
quod eximitur filius de paterna hæreditate gabellam,
decimam, ſiue aliud onus fortè vigore ſtatuti debitum
de titulo lucratiuo bonis quæſitis ſoluere, vt ſuſius poſt
reliquos promulgauit, Surd. deciſ. Mant. 96. & nouita
ſcribit Barbobus in tract.de filiofamilias quæſt.30.num.22.
Vnde videmus DD. inclinaſſe mortuo emphiteota
non cogi filium de re emphiteotica in qua ſuccedit ſol-
uere laudemium domino directo, Iaſ.in l.fin.numer.50
Cod.de iur.emphit.Dec.conſil.442.ſub num.5.& alibi Bal.
in cap.quæ in Eccleſiarum,de conſtitut.qui in cap.1.§.fin.de
feud.cognit.ex Gloſſ.ibid.aſſignat rationem, eò quia filius
ſuccedens patri,non dicitur acquirere,ſed acquiſitum
capere,ſequuntur Caſſan.in conſil.23.numer.27.Tiraq.in
præfat.d.l.ſi vnquam,num.20.& Bened.in ſæpius citat.loco
num.61.licet affirmet in ſua patria ſolui quædam acca-
15 pita,ſecundum quod fuit conuentum, & conſuetum,
prout in Regno exemplificari poteſt in materia feudali
releuium, quod ſoluitur ab hæredibus vaſſallis ab hære-
de ſuccedente in feudo ob renouationem, & confirma-
tionem inueſtituræ,ac in ſignum deuotionis, & reueren-
tiæ, vt in conſtitut.Regni poſt mortem.
Quamvis vbi ſit refutatio à patre filio,aut alteri im-
mediatè ſucceſſuro in feudo releuium non præſtetur
Iſern.in cap.1.§.ſed & res,num.15.per quos fiat inueſtit.vbi
etiam Afflict.num.25.Frec.de ſubfeud.author.3. num. 43.
Anna allegat.23.num.6.& 7.Gregor.de conceſſ.feud.q.16.
de iur.releu.part.8.Intrigl.de feud.art.5. num.1078. Ma-
ſtrill.deciſ.1.num.10.
16 Inde contra filium ſurripientem bona paterna non
dari actionem criminalem,meritò probat Guerba conſil.
crimin. 68. quod ego practicaui vti Regius Gubernator
Agerulæ, & Plagiani in cauſa Franciſci de Auitabulo,
Caluanico Actuario.
17 Et ex hac coniunctione inuincibiliter deſcendit illud
quod filius ſicuti ſeipſum denunciare non tenetur, ita
nec Patrem hæreticum,vt docent Alexand. de Alexan.
p.3.q.23.memb.4.art.2.dub.vlt.Royas ſingul.12.nu.2.Va-
ler.in differ.inter vtrumque forum,in verbo,Hæreſis,differ.
1.num.4.D.Ricc.deciſ.278.num.8.par.3.ne videatur pro-
priæ perſonæ inſidiator, & ſi contrariæ opiniones ſecta-
tores non deficiant, vt inter cæteros fuere plures, quos
conſarcinauit Farin.in tract.de hæreſi q.199. §.2. nu.40.
Concital.in reſponſ.moral.lib.4.q.8.n.3.Azor.inſtit.moral.
lib.2.part.2.cap.2.q.13.Suar.in tract. de fide diſp.20. ſect.
4.n.21.Portel.in dub.Regul. verſ.correctio fratrum,nu.11.
tom.1.Bonacin.de cenſ.diſp.2.q.6.punct.5. quorum tamen
L opinio-

Digitized by Google

opinionem in quodam diſcurſu habito cum nonnullis Theologis grauis eruditionis dicebam eſſe veram vbi alij non adeſſent, qui talem tanquam hęreticum ſcirent, & hæreſis tenderet in perniciem publicam, puta alias inſtruendo in tali peſſima, & abominabili via, ex *Simanch. in lib. de Cathol. Inſtit. tit. 29. num. 4. Filiucc. in tractat. 40. cap. 8. numer. 233. tom. 2. & Genuen. in praxi Cur. Archiepiſcop. Neapol. cap. 18. num. 9.*

18 Et iure optimo ex ſupradicta coniunctione inter patrem, & filium deſcendere etiam videtur, id quod aſſeuerarunt DD. quod ſi ſint torquendi pater, & filius, à filio debet incipi in conſpectu patris, *Marſil. in l. 1. §. in auditum num. 7. ff. ad leg. Cornel. de ſicar. Gand. in titul. de quæſt. num. 11. Tiraq. in l. ſi vnquam, nu. 8. C. de reuoc. donat. Clem. in tract. de patria poteſt. cap. 4. num. 4. Baiard. ad Clar. q. 64. n. 91. Menoch. de præſumpt. 56. nu. 5.* quia pater magis torquetur in filio, quam in propria perſona, & magis diligat illum, quam ſeipſum, *§. ſed voces, Inſtit. de Noxal. l. iſti quidem, ff. de eo quod met. cauſ.* & filius vbi torquetur pater, etiam torqueri præſumitur, *Gloſ. in cap.*
19 *affert, de præſumpt.* & ideò nihil nocet confeſſio facta à
patre metu torturæ filio inferendæ, vt docet ibidem
Felyn. n. 1. & voluerunt Amod. conſil. 106. num. 61. vol. 1.
Menoch. de præſumpt. d. præſumpt. 56. num. 12. qui eadem
cauſa metus conſiderari poteſt in filio reſpectu patris,
cùm ſint correlatiui, *Archidiac. in c. quamuis, il primo, de*
præbend. in 6. & quod ex filiorum pœnis magis crucian-
tur eorum genitores id in facti contingentia expertum
fuiſſe tradunt *Regem Carolum II.* qui dum pater, & fi-
lius cuiuſdam grauis delictis rei agerentur, & nimis
ambiguum eſſet, vt & verum illud commiſiſſet prudens
Rex mandauit filium furca ſuſpendi, quam audiens pa-
ter ſententiam, adeò territum fuit, quod ſtatim ſe illius
delicti verus authorem fuit confeſſus, vnde rei veritate
cognita ipſe fuit morti traditus liberato filio, vt refert
And. in cap. ſi verò in publicis latrones, n. 33. de pace iur. am.
firman. cuius exempli meminit etiam Sebaſt. Sapia in re-
pet. l. fin. C. de impub. & alijs ſubſtit. num. 8. qui refert no-
tabilem concluſionem, quod ſi eo caſu, quo pater con-
feſſus fuit delictum, & ſuſpenſus vt filium liberaret po-
ſtea fortè contingeret per alias liquidas probationes
reperiri delictum verè commiſſum fuiſſe per filium iam
liberatum amplius ob eam cauſam moleſtandus non
eſt, cum ſatis ſit pro eo patrem maleficij commiſſi debi-
tas pœnas ſubſtinuiſſe, & ſi aduerſetur *text. in l. qui ſer-*
uum alienum, ff. de interrogat. actorum, in quo expreſsè
cauetur, quod ſi quis confeſſus homicidium, & pro eo
decapitatus, ſi poſtea inueniatur verus homicida non
excuſantur à pœna quem *text.* dicit ſingularem *Iaſon in*
l. error, num. 4. Cod. de iur. & fact. ignor. & ita per illum
text. ex communi Doctorum ſententia tradit pro regu-
la, quod pœna exequuta contra innocentem non pro-
deſt verò delinquenti, poſteà reperto, *Caball. reſol. crim.*
caſ. 36. per tot. & 1. ſed fortè ille *text.* procedit in extra-
neo, non in patre, qui reputatur eadem perſona cum fi-
lio, iuxta deducta per *Paſchal. in tractat. de patria poteſt.*
part. 3. cap. 1. num. 17.

20 Inde confeſſus per torturam filij dicitur confeſſus in tormentis, *Bald. in l. vnic. in fine, C. ſi Rect. Prouinc.* Nec dicitur pater à carcere liberatus, ſi ibi dimiſit filium, aut in obſidem dedit *Felyn. in cap. afferte, num. 2. de præſumpt. Dec. conſil. 119. col. 4. Caſſan. conſil. 14. nu. 15. Boſſ. in pract. crim. tit. de carcer. in fin.* annuens Regem Franciæ captum à Carolo Quinto Imperatore relictis filijs pro obſidibus relaxatum fuiſse.

21 Quare non ſine ratione videmus aliquando filios ob parentum delicta puniri, vt in *cap. ad abolendam, de hæretic. l. quiſquis, C. ad l. Iul. Maieſt.* & in alijs caſibus, quos recollegit *Afflict. in conſtit. Regni Patarenorum, rubric. 2. num. 33. cum ſeq. & poſt eum Couar. var. reſolut. lib. 2. c. 2.* vt parentes ipſi metu pœnæ filijs infligendæ, à delictis ſe abſtineant.

Taliter, quod doctè iuxta morem pater æloquentiæ *Cicer. lib. 1. epiſt. 12. ad Brut.* in iſta, quæ ſequuntur prorupit verba videlicet. (Nec verò me fugit, quam ſit acerbum parentum ſcelera filiorum pœnis lui, ſed hoc præclarè legibus comprobatum eſt, vt charitas liberorum amicitiores Reipublicæ parentes redderet, etenim cum potiſſima ferè cauſa pœnarum ea ſit, vt homines à facinoribus perpetrandis formidine deterreantur, nulla alia magis acerba, quæ anſiare afficiat triſtitia, quam cum quis cernit filios ſuos ob ſua ipſius malè acta affligi, & paupertatem, ac infamiam, aliaque incommoda pati, quæ res multos quidem à ſceleribus auertit, & ne ſimilia audeant admonet, atque deterret.)

Quæ ſanè regula eſt vera, etiam quando mater eſset
priuilegiata, quia ex cauſa matris, adhuc filius conſe-
queretur priuilegium ex identitate rationis, & ſan-
22 guinis coniunctione, quæ naturaliter magis ineſt inter
filium, & matrem, quam inter patrem, vnde filius benè
repræſentat perſonam matris, & è contra, ita vt pro ſin-
gulari, & vnica perſona facilè habeantur, & diſpoſitum
ad fauorem vnius debet procedere ad iuuamen alte-
rius, tanquam dependentis ab altero, vnde filium ſorti-
ri priuilegia matris probatur in *cap. cum dilectus, de his,*
quæ vi, metusvè cauſ. fiunt quem *text.* ad id adducit *Maſ-*
ſobrius in praxi concurſ. ad paroch. prælud. 13. dub. 1. nu-
mer. 2. pag. mihi 168.

Quamvis obſtare poſſit, quod mater non habeat fi-
lium in poteſtate, & conſequenter, neque priuilegio filij
23 vti valeat *l. fœmina, ff. de ad opt. l. mulieres, Cod. eodem tit.*
per quæ iura firmauit *D. Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſc. 284.*
part. 4. Iudicem ad matris inſtantiam pro motum cor-
rectione non poſse tenere filium in carceribus an-
nuens, ita fuiſse deciſum, vnde quoad matris hæredita-
tem filius, dicitur extraneus, argument. eorum quæ no-
tauit *Alexand. conſ. 34. num. 5. lib. 3. & Socc. Sen. conſ. 57.*
numer. 9. lib. 4. quos refert recenter Chriſtophorus Martius
examinat. 50. num. 4. inter deciſ. Senenſes, dicens infra al-
legandos Doctores, per hoc rationem tenere quod fi-
lius non dicatur matris hæres, etiam quando ipſe actor
eſt, *Magon. deciſ. 62. numer. 13. Cartar. deciſ. 32. in fin.* vbi
adducit *Bot.* latè affirmantem id *conſ. 34. num. 19. & ſeq.*
Gail. obſeruation. 128. lib. 1. Amend. ad Franch. deciſ. 80.
num. 21. licet contrarium defendat *Carroccius deciſ. 43.*
Et hinc filius in furore conſtitutus hæreditatem matris
ſibi delatam ab hæredes non tranſmittit, adeò quod nec
hæredibus ex perſona furioſi reſtitutio in integrum
concedatur, *Berlicch. deciſ. 147. D. Ricc. collect. deciſ. col-*
lect. 2586. cum regulariter Furioſus hæreditatem extra-
nei non tranſmittat, vt per *gloſ.* communiter approba-
tam *in l. 1. ff. de bonor. poſſeſſ. furioſ.*

24 Amplia, ſuptapoſitam concluſionem procedere tam in filio maſculo, quam in filia fœmina, *ex gloſ. in leg. filij appellatione, in verbo, omnes, ff. de verb. & rer. ſignific.* vbi quod appellatione filiorum veniunt fœminæ, *l. ſi quiſquis, eod. titul. l. iuſta interpretatione, ff. cit. tit. Bald. in l. quicunque, num 12. C. de ſeru. fugit. Sonsbeeb. in tractat. de vſib. feud. part. 6. num. 151.*

25 Inde tutor datus filijs intelligitur pariter datus filiabus, *l. ſi ita ſcriptum, ff. de leg. 2. l. ſi quis ita dederit, ff. de teſtament. tutel. Barboſ. in tractat. de filiofamilias, quæſt. 3.* quo in loco principalem opinionem varijs medijs confirmat, reſpondendo contrarijs, & illam ampliationibus, & declararionibus ornando.

26 Declara tamen, ſuprapoſitam regulam procedere in filio legitimo, & naturali, non autem in naturali, & illegitimo, provt in materia immunitatis iure ſigilli, determinauit Regia Camera Summariæ, vt diximus *lib. 1. forenſ. quæſtion. cap. 98. & tutatur Graff. de effectibus cleric. dict. effect. 1. numero 203.* vbi quod, cum ipſe, non ſit in poteſtate patris, nullam ex perſona ipſius patris poteſt conſequi beneficium immunitatem, vel priuilegium, allegat *Aloyſ. de Leo in l. ad inſtructionem, numer. 5. Cod. de ſacroſ. Eccleſ. addo text. in l. libera, ibi, nec vt Decurionis filius, Cod. de ſuis, & legit. hæred. Otalor. de nobilitat. 4. part. cap. 2. num. 4. Ægid. de iure honeſtat. artic. 3. numer. 43. Phęb. deciſ. Luſit. 55. num. 8. tom. 1.* vbi alios citat.

27 Naturalis, inquam, non eſt in ponte patris *§. fin. inſtitut. de nupt. Chriſtof. Mart. exam. 14. numer. 15. inter deciſ. Senenſes;* quia verè appellatione filij talis non continetur, *Triuiſ. deciſ. 26. numer. 5. lib. 1.* cum filius in propria ſignificatione is dicatur, qui ex marito, & vxore procrea-

creatur, *l. filium, ff. de his, qui ſunt ſui, vel alien. iur. l. fin. Cod. de natur. libert.* & filius naturalis, ſub nomine filiorum non venit, *Azor. inſtit. moral. part. 2. lib. 2. c. 6. qu. 11. Grat. diſcept. forenſ.* 187. *num.* 8. maximè quoad filiorum commodum, quia tantò magis tunc non dicitur filius, vt notarunt *Bar. conſ.* 239. *poſt nu.* 1. *qui alios citat Alex. conſil. 60. vol. 2. per gloſ. in clem. 1. de baptiſm.* vndè honore parentum, nec dignitate gaudent, *l. cum legitimè, vbi gl. & DD. de ſtat. hom. l. filium, § liberos, de Senator. Bal. in l. cum antiquioribus, C. de iur. deliber. Abb. in cap. licet, de cenſibus Laudenſ. in tract. de dignit. verſ.* 44. & de nobilitate loquendo ſcribit *Bar. in l. 1. n. 50. C. de dignit. & plenius tangit Tiraq. de nobilit. cap.* 15. vbi enim fit mentio filij reſpectu dignitatis aſſequendæ, imò penè inſigendæ intelligi de legitimo, & naturali docuit *Bald. in cit. l. filium, ff. de his, qui ſunt ſui, vel alien. iur. & poſt Bellug. in ſpecul. Princ. rubr. 7. de habilit. Curia num.* 11. imò naturalem non dici de agnatione paterna, & prohiberi vti inſignibus patris plenè tractant *Duen. reg. 69. Guid. Pap. deciſ. 580. & 897. Roias in epitom. ſucceſſ. cap. 15. Afflict. de iur. prothomiſ. §. 1. num. 32. Theſaur. forenſ. quæſt. 45. lib. 2.* itavt illos, nec Hieroſolymitanorum militum habitum ſuſcipere poſſe, *l.* 3. eorum patres ex quatuor partibus nobiles eſſe oſtendunt, iuxta dictæ Religionis ſtabili-
30 menta, ſectatur *Surg. de Neap illuſtr. lib. 1. cap. 23. nu.* 17. & ideò naturalem præteritum à patre non poſſe dicere teſtamentum nullum, communis DD. vox cantat, vt conſtat *ex gloſ. in l. 1. & ibid. Bart. & reliq. ff. de bonor. poſſeſſ. contra tabul. Bal. in l. fin. C. de natur. liber. Couarr. in epitom. de ſponſ. part. 2. cap. 8. § 4. num. 16. Dec. conſ. 19. numer. 70. vol. 1. Natt. in reper. l. hac conſultiſſima, §. ex imperfecto, q. 14. C. de teſtam. Foller. in Conſtit. Regni. Sicut accepimus, ſub n. 24. Viu. in ſilua comm. opin. concl. 315. numer. 18. Barbob. in tract. de filiofam. q.* 5. vbi plura coaceruat in hac materia; licet eis debeantur alimenta, ex textu aperto, in *Auth. licet, C. de natur. liber.* Et hinc teſtamentum imperfectum, ratione ſolemnitatis omiſſæ,
31 quod ſuſtinetur inter filios legitimos, & naturales, vigore *l. hac conſultiſſima, §. ex imperfecto, de teſtam.* non ſuſtinetur inter naturales, vt à communiori DD. ſententia receptum eſt, *Benedict. in capit. Raintius in verbo ſuſceperit liberos, num. 60. C. de reuocand. donat. Gribal. in ſuis commun. opin. in verbo Naturalis Clar. in §. teſtamentum, q. 11. Boer. deciſ. 240. n.* 13. & ſic de ſingulis, prout filij
32 naturales patri non proſunt ad obtinendam immunitatem, *l. ſi quis decurio, C. de decur. lib. 10. Cotta in memor. in verbo, Baſtardi, Theſaur. deciſ. 267. num. 12. D. Ricc. collect. deciſ. collect.* 42. nec naturalis conſequitur immunitatem conceſſam patri, *Theſaur. for. quæſt. 5. lib.* 3.

Quare rationabiliter de anno 1627. ad excludendam Dianam Abbatem prætenſam filiam naturalem q. Fabritij Abbate, & prætenſam neptem Iſabellæ Abbate ſororis vtrinque coniunctæ dicti Fabritij ſuper petitione compromiſſi, ſeruata forma Regiæ *Pragm. Odia litium ſub rubr. de arbitr.* vltra ſupradicta conſiderabam, quod pragmatica illa coniunctos per conſanguinitatem, & affinitatem vſque ad quartum gradum de iure ciuili computandum ad compromittendum artauit,
33 quamobrem naturalis filius, ex quo non eſt coniunctus ille dicetur, qui ſuccedit aliquo modo ab inteſtato, *gloſ. & DD. in cap. poſtremò, de appell. quos citat. Lanar. conſ. 53. n. 10. poſt Tiraq. de retract. lignag. §. 1. gl. 9. nu.* 23. certum eſt naturalem agnatis, & cognatis patris in nulla parte ſuccedere, *§. filium, in auth. quib. mod. natur. effic. l. communium, §. 1. vbi Salyc. C. de natur. liber. ergo his non coniungitur gl. in l. hac parte, verſ. naſcuntur, ff. vnde cognat.* provt & coniunctorum appellatione non venire naturalem, poſt plures DD. quos allegat ſequitur *Borrel. de compromiſſ. §. 1. gloſ. 3. num.* 63.

35 Provt nec conſanguineorum appellatione includi, punctualiter docent *Bald. in l. fratres, num. 2. C. de inoffic. teſtam. Anchar. in cap. Canonum ſtatuta, de conſtitut. Cauen. in d. pragm. odia, de compromiſſ.* nec dici agnatum concludendum eſt, quia agnatio ex legitimis nuptijs originem trahit, vt plenè probat *Napod. etiam in materia ſtatuti fauorabilis, in conſuet. Neapol. ſi quis, vel ſi qua, in verbo, ex parte patris, num.* 169. vnde meritò ſequitur
35 in diſpoſitione pragmaticæ naturalem non comprehendi, provt & ita iudicauit in dicta cauſa S. C. per quod fuit dictum, procedendum eſſe in eodem S. C. petito compromiſſo non obſtante, die 25. Iunij 1625. in Banca Figliolæ, Scriba Pulueriuus; Quæ deciſio pluribus eſt roborata authoritatibus DD. & præcipuè *Alexand. ex l. ex facto, §. ſi quis rogatus, ff. ad Trebell. Dyn. conſil. 16. Caſtrenſ. conſ. 178. Marſil. ſing. 467. Dec. conſ. 274. Grat. conſ. 145. vol. 2. Marant. in praxi part. 6. tit. de compromiſſ. n. 21. & 33. Io. Andr. in cap. fin. de conſanguin. & affin. Carau. & Vrſil. ad Afflict. deciſ. 36. Paſcal. de patr. poteſt. part. 4. c. 2. n. 13. Borrell.* qui hanc tuetur, & de communi teſtatur *d. §. 1. gl. 3. n. 169. & ſeq. vbi num.* 174. plures cumulando idem procedere, ſi fuerint legitimati aſſeuerat, quod pariter probauit *Bolognet. conſ. 59. num.* 13. quare vaſſallo non teneri præſtare adiutorium pro filia naturali maritanda, dicit *Boer. deciſ. 127. & 240. n.* 21. quod in Regno intelligas, ne debeatur totum, ſed pars ſic vide *Ann. ſingul. 12. Iacob. de feud. verſ. qui quidem inueſtiti.*

16 Quæ ſanè declaratio eo maximè à fortiori habebit locum, vbi filius eſſet ſpurius, cum huiuſmodi filius non ſit de agnatione, & conſequenter paterno priuilegio frui nequit, *Bartol. in l. pronunciatio §. familiæ ff. de verb. ſignif. Roch. de Curt. in tract. de iur. patronat. in verbo ipſe, vel is, nu. 13. Perez in l. 1. tit. 1. lib. 4. ordin. in verſ. ſecunda concluſio, Guttier. pract. qq. lib. 2. q. 155. Tuſc. concl. 414. litt. S. Ceruantes in l. 10. Tauri, n. 10. Valaſc. in l. 40. Tauri, gl. 11. n. 44. Molin. de Hiſpan. primog. lib. 1. cap. 4. nu. 46. Ant. Gomez in l. 79. Tauri, n. 4. Mant. de coniect. vlt. vol. lib. 8. tit. 12. à n.* 20.

37 Quare legem, de filijs loquentem ſpurios tanquam reprobatos non continere, notauit *Marcheſan. in praxi commiſ. tit. de Aduoc. cauſ. par. 2. § 2. n. 112. ex Bal. in leg. generaliter §. cum autem ſub nu. 2. C. de inceſt. nupt. Tiraq. de nobil. c. 15. nu.* 14. qui ſuperiori numero annuit, illos non poſſe vti armis, & inſignibus parentum, *Bar. in tract. de inſignibus, & armis, n. 10. Oralor. de nobil. 2. part. 3. part. cap. 3. nu. 3. Franc. Marc. deciſ. 1140. tom.* 1. provt nec
38 poſſunt ſepeliri in ſepulchro maiorum parentum, ſeu in cappella conſtituta pro ſepultura deſcendentium de familia, *l. ius ſepulcri, & l. ſi ſepulcrum, Cod. de relig. & ſumpt. funer. Silueſtr. in ſumma in verbo, ſepultura, q. 8. diſt.* 4. Et hinc leges retractus, vt conſanguineus poſſit rem retrahere pro tanto. in ſpurijs minimè procedunt, *Roias in epit. ſucceſſ. cap. 20. n. 104. Tiraq. de vtroque retract. §. 1.*
39 *gl. 8. in princ. n.* 6. Et hinc remiſſionem ſpurij non requiri de morte partis, cum iſti remiſſionem facere nequeant, tutantur *Damauder. in praxi crim. c. 146. Vulp. in tract. de pace, & indult. q. 17. Borrell. ad Bellug. in ſpec. Princ. rubr. 7. de habil. Cur. lit. K*, vbi alia in medium adducit; quod Regnicolæ notent, ad ornatum *pragmat. 8. ſub rubr. de compoſit.* nec illos admitti ad tutelas conſanguineorum patris, *ex l. teſtamento, vbi gloſ. & DD. de teſtam. tutel.* fundarunt *Alex. conſ. 4. vol. 4. & Ruin. conſ. 9. num. 4. vol.* 4. quos ſequitur *Spin. in ſpecul. teſtam. gl. 16. num.* 34. firmans *num.* 35. ſpurios non ſuccedere in iure
40 patronatus parentum alia pariter in hac materia cumulando, de quo vide *Garſ. de benef. d. c. 15. par. 7. a n.* 36. & de illegitimis, & baſtardis loquitur *Gratian. diſcept. forenſ. lib. 2. c.* 218.

41 Provt hinc iuridicè videmus, huiuſmodi ſpurios nullo modo patri, aut coniunctis ex linea paterna ſuccedere, nec poſſe à patre hæredes inſtitui, *§. fin. Authen. quib. mod. natur. effic. legit. Auth. ex complexu, & ibi DD. Cod. de inceſt. nupt. Auth. licet, in fin. C. de nat. fil. Afflict. deciſ. 96. Gail. obſeru. 88. lib. 2. Ludou. dec. Peruſ. 18. Alciat. lib. 4. parergon. c. 5. Graſſal. lib. 1. regal. Franc. iur. 7. Lege Dei*, inquit *D. Auguſt. in lib. qu. ſuper Leuit. c. 77. conſtitutum eſt, vt quicunque nati ſunt eſt inceſtuoſo coitu, nec filij reputentur, nec parentibus ſuccedant*, & habetur *in cap. quidem 35. quæſt.* 7. & etiam ſi ex pupillari ſubſtitutione vallent paterna bona capere, adhuc prohibentur *per l. ſi is qui, ff. de vulg. Bald. in l. eam quam, num. 35. C. de fideicomm. Couar. in epit. de ſponſal. p. 2. c. 8. § 5. n. 4. Plaza in epitom. delict. cap. 41. n.* 13. qui nouiſſimi affirmarunt huiuſmodi neque vulgariter, aut fideicommiſſarie ſubſtitui poſſe, ſequitur *Benedict. in cap. Raintius, in verbo, & vxorem*

nomine Adelaſiam num. 128. & 690. C. de teſtam. & plenè recenter in materia Balthaſſar. Thomaſ. in tract. de vlt. volunt. tractat. 2. cap. 23. Itavt nec pro anima, eis quic-
42 quam reliqui poſſe, annuunt communiter DD. in l. 1. Cod. de ſacroſanct. Eccleſ. vt teſtatur Suar. in l. 1. for. titul. de toto home, Craſſ. lib. ſententiar. §. Inſtitutio, num. 9. ſcribens num. 11. vt nec ſtatuto induci poſſit, vt filij ſpurij inſtitui valeant, vel alias ſint paternæ hæreditatis capaces, Aret. in l. cunctos populos, Cod. de ſumm. Trinitat. & Fide Catholic. num. 15. Caccialup. in l. omnes populi, ff. de iuſtit. & iure, vbi de approbata DD. ſententia teſtatur, quam ſimiliter, & prædicant, Boer. deciſ. 129. num. 9. Dilect. de arte teſtandi, titul. 1. caut. 14. Surd. de alim. titul. 1. quæſt. 10. num. 3. latè Borrel. de magiſtrat. edict. lib. 2. cap. 2. nu. 38. cum ſeq. Suarez in tract. de matrim. dub. 2. fund. 2. num. 7. Vaſq. controuerſ. illuſtr. lib. 3. cap. 102. nu. 10. Caballin. milloloq. 767. Lopez part. 5. tit. 8. l. 28. in gloſſ. ſuper verbo, ſegun ſe auiene, Canc. var. reſol. tom. 3. cap. 21. numero 217. Suar. in theſaur. recept. ſentent. lib. 5. num. 169. an-
43 nuens num. 172. quod inſtitutis filijs ſpurijs hæreditas debetur cæteris venientibus ab inteſtato, vt poſt alios aſſentiere, Cotal. in aduerſ. ex pandect. in l. cum hic ſtatus, ff. de donat. inter virum, & vxor. Craſſ. commun. opin. lib. 1. cap. 5. quæſt. 15. Brun. inter conſil. vltim. volunt. conſil. 176. num. 40. Spin. in ſpec. teſtam. dict. gloſſ. 16. num. 46. Duen. regul. 366. ampliat. 3. dicens, quod huiuſmodi ſucceden-
44 tes ab inteſtato debeant intra duos menſes agere ad reuocandam inſtitutionem factam ſpurio, quia alias admitteretur Fiſcus, ex l. 1. §. fin. C. de natur. libert. & ex lege 1. in princip. & non intelligitur, ff. de iur. fiſc. quod pariter fundarunt Bal. in l. certum. col. 4. Cod. vnde legit. Corn. conſil. 104. volum. 3. Roias in epithom. ſucceſſ. cap. 20. n. 19. Crauetta conſil. 166. num. 15. Menoch. conſil. 60. numer. 41. vol. 1. Io. de Garronibus in repetit. l. 1. num. 101. Cod. de ſecund. nupt. Meneſes in rubr. Cod. de fideicomm. à num. 12. cum ſeq. Anna ſing. 17. & ibi etiam Filius in addit. Petr. de Monteforte inter ſingularia Bartholom. de Capua pag. 456. qui teſtatur ita fuiſſe deciſum in Sacro Regio Neapolitano Conſilio, provt & refert Capreol. in ſuo tract. de ſucceſſ. ab inteſtat. lib. 1. num. 117. pag. mea 113. vbi etiam numer. 118. voluit, quod tali termino elapſo, mora purgari
45 minimè poterit, allegat Crauett. memor. conſil. 166. num. 15. addo Paſchal. de patria poteſt. cap. 1. num. 40. part. 2. ea ratione, nam poſt terminum lege, vel ſtatuto præfixum quis moram purgare non valet, nec eſt audiendus, Alexand. conſil. 133. in fin. volum. 6. cum recollectis à Tiraq. de retract. lignag. §. 3. gloſſ. 4. num. 2. licet hanc opinionem procedere in ſpurijs natis ex perſonis conſtitutis in dignitate, & fęminis vilibus, vt Fiſcus auferat poſt duos menſes infra quos perſonæ ibidem nominatæ agere neglexerint ad reuocanda relicta illis ſpuris, & non ad alias ſpurios extendi debere affirmet Lup. de illegitim. comment. 2. §. 2. num. 48. fol. meo 135. poſt Peregr. de iur. fiſci lib. 3. tit. 18. num. 1112. & lib. 3. tit. 17. num. 1. Couar. in emphit. de ſponſ. part. 2. cap. 8. §. 5. num. 3. & Paleott. de noth. & ſpur. cap. 43. num. 3. provt & loquitur dict. l. 1. Cod. de nat. lib. quæ non habet locum, quando alijs ſpurijs minus odioſis fuiſſet relictum, cum in huiuſmodi caſu debeat venientes ab inteſtato infra legitima tempora admitti, & ex lapſu bimeſtris non excluduntur, vt per Beroum conſil. 164. num. 13. lib. 2.

Et in tantum huiuſmodi ſpurij arcentur à paterna hæreditate, vt nequeant relicta à patre, etiam ſi iuſto
46 errore putaſſent eos legitimos eſſe præſcribere tempore triginta annorum, gloſſ. in l. nemo, ff. pro legat. Bald. in l. id quod pauper. 69. num. 34. Cod. de Epiſcop. & Cleric. Salic. in l. 1. Cod. pro hæred. Alexand. conſil. 74. num. 7. lib. 3. Cornel. conſil. 236. num. 4. lib. 4. Chouer. in tit. de public. concubin. pag. 315. numer. 16. vbi teſtatur de veriori opinione Balb. de præſcript. 4. part. 4. princip. quæſt. 18. Perez lib. 8. ordin. tit. 15. pag. 304. verſic. quod autem, col. 1. Paleot. de noth. & ſpur. cap. 51. num. 4. Peregr. de fideicommiſſ. art. 23. num. 95. Valaſc. deciſ. 15. Lup. de illegitim. comment. 2. §. 2. numer. 47. fol. 135. immò nullo tempore à patre eis relictum præſcribi poſſe, firmauit Forſter. de ſucceſſ. lib. 6. cap. 47. num. 13.

47 Subdeclara tamen, hanc declarationem non procedere, vbi filius eſſet legitimatus per ſubſequens matrimonium, cum filij taliter legitimari, nullo modo differant à veris, legitimis, & naturalibus, §. dubitatum, authent. de incest. nupt. l. nuper, Cod. de natur. libert. cap. tanta qui filij ſint legitimi, Iaſ. in l. generaliter, §. cum autem, C. de Inſtit. & ſubſtit. Dec. conſil. 399. Burſatt. conſ. 17. num. 2. vbi teſtatur de communi opinione Suarez in theſaur. recept. ſentent. litt. L. num. 174. cum alijs de quibus apud Gabr. concluſ. 1. de legitimatione, latè recenter Santarell. variar. reſolut. cap. 22. vnde appellatione legitimè natorum venire huiuſmodi legitimatos per ſubſequens matrimonium, affirmauit Alban. in l. Gallus, §. & quid ſi tantum, num. 11. ff. de libert. & poſthum. Ruin. conſil. 106. num. 10. vol. 3. Burſat. teſtans de communi conſil. 17. numer. 6. provt illam veriorem appellauit Cephal. conſil. 194. num. 20. Campeg. de dote part. 5. quæſt. 59. num. 3. vbi voluit id eſſe verum etiam in materia ſtrictè intelligenda, quod ex communi DD. ſententia pariter aſſeuerauit Decian. conſil. 5. num. 88. volum. 1. Couarr. in epitom. de ſponſal. part. 2. cap. 8. §. 2. ſub num. 27. vbi per hoc fundat iſtos ſuccedere patentibus, ſicuti legitimè nati
49 etiam in feudis, vt ſimiliter notarunt Andr. Afflict. & cæteri in cap. 1. §. naturales, ſi de feud. fuer. controuerſ. Zaſius in epitom. feud. part. 8. num. 87. Marſ. ſing. 542. Villalob. commun. opin. litt. L. num. 73. Clar. in §. feudum, qu. 82. num. 5. Boer. deciſ. 123. num. 4. M[illegible]adous in Conſtit. Regni, in [illegible]ibus, in verbo, Filiorum ſub num. 1. Viuius in ſilua comm. opin. concl. 304. videndus latè recenter Maria conſ. 22. n. 35. vbi etiam, quod ſuccedit in maioratu, & conſil. 33. & 36. vbi alia adducit: habent inquam iura ſuitatis, §. 1. auth. quib. mod. nat. effic. Iaſ. conſil. 202. col. 5. vol. 2. plenè Decian. conſil. 3. num. 85. vol. 1.

50 Vndè meritò per legitimationem filij reuocatur donatio, vigore l. ſi vnquam, C. de reuoc. donat. Ang. & Salic. in l. ſi totas, C. de inoffic. donation. Soc. Iun. conſ. 54. vol. 1. Diaz. reg. 323. limit. 2. Boer. deciſ. 159. num. 12. Cacher. deciſ. 121. num. 5. Gabr. concl. 2. num. 58. de donat. & taliter legitimatis competit ius retractus, Afflict. de iure prothomiſ. col. 19. notab. 10. Rolland. à Vall. conſil. 83. num. 13. vol. 3. Papon. in conſuet. Borbonia, §. 437. Duen. regul. 350. ampl. 11. & illegitimus per ſubſequens matrimonium legitimatus ſit legitimus quoad omnia præter ad Cardinalatum ex Bulla Siſti Quinti, Vgolin. de irregular. cap. 44. §. 3. Theſaur. deciſ. 83. Peregr. de fideicomm. artic. 24. Sair. de cenſ. lib. 6. cap. 10. à num. 23. Garſ. de benef. part. 7. cap. 2. de legitimitate, à num. 28. cum ſeq.

Et ideò legitimatus per matrimonium ſubſequens, vel per reſcriptum Principis ſubſtitutum excludit à fideicommiſſo relicto ſub conditione, ſi ſine filijs, vel libe-
51 ris legitimis, & naturalibus deceſſerit, DD. communiter in l. ex facto, §. ſi quis rogatus, il primo, ad Trebell. Bal. conſil. 319. n. 3. lib. 4. Butr. in c. per venerabilem, n. 17. filij ſine legitimi, Trentacinq. de ſubſt. p. 4. c. 7. à n. 41. Cabed. deciſ. Luſit. 69. p. 2. Mareſcot. var. reſol. lib. 2. cap. 88. Viu. in ſilua commun. opin. concluſ. 853. latè Ruſtic. in l. cum Auus lib. 2. c. 16. Fuſar. de ſubſt. q. 408. & 409. copioſè Balthaſ. Thom. in ſuo tract. de vlt. volunt. tract. 1. tit. 14. vbi ampliationes, & limitationes ad propoſitum conglomerat.

52 Idemque eſſet, ſi filius eſſet legitimatus per reſcriptum Principis, eo quia taliter legitimati habentur vti legitimi, & naturales, itavt habeant iura ſuitatis, Bart. in l. 2. ff. de vulg. Soc. Sen. conſil. 63. col. 11. vol. 3. Dec. qui affirmat id eſſe magis communiter a DD. receptum conſ. 307. Suar. recept. ſent. litt. L. num. 123. latius Couarr. var. reſol. lib. 4. cap. 21. Craſſ. lib. ſententiarum, §. Inſtitutio, n. 15. vbi, quod ſpurius legitimatus habetur perindè, ac ſi ab initio fuiſſet legitime natus, & ideò neceſſariò eſt inſtituendus, vel exhæredandus, alias tanquam præteritus poſſet annullare teſtamentum ex Pariſ. conſil. 7. qui de communi DD. ſententia teſtatur annuens pariter, quod ſi inſtituatur tempore quo eſt ſpurius, & deindè patre ſuperuiuente legitimetur confirmatur inſtitutio, allegat Alexand. in addit. ad Bart. in l. 19. ff. de teſtam. & Pariſ. conſil. 1. n. 72. lib. 2. vnde meritò pragmatica Regni de Senatuſconſulto Macedoniano, procedit etiam in filiofamilias ſpurio legitimato per reſcriptum Principis, vt ibidem notat Reg. Rouit. num. 5. ex Beroo in conſilio 40.

filio 40.num.8.& 11.volum.3.vt pariter priuilegium,
leg.ſi quis Decurio,Cod.de decurio. lib.10. procedit in pa-
tre, etiam ſi aliqui ex filijs ſint legitimati, Trentacinq.
variar.reſolution.lib.1.in titul. de iur.immunit. Regens de
Ponte conſil. 16. & ſeqq. volum. 1. Et filij legitimati per
reſcriptum, comprehenduntur in legibus loquentibus
de filijs legitimis,etiam quod ſint exorbitantes,Caphal.
conſil.194.col.fin.Peregr.de fideicommiſſ.artic.23. à nume-
ro 28. Mangil.de imput.& detract.legit.quæſt.116. nu.31.
vndè illos excludere ſubſtitutum, poſt plures teſtatur
Card.Mantic.de coniect.vltim.volunt.lib.11.tit.10. nu.8.
vbi dicit de communi, & Marta deciſ. 94.
54 Declara, etiam ſuprapoſitam regulam non procede-
re in filio adoptiuo,cùm filiorum appellatione in priui-
55 legijs huiuſmodi non veniant, Alexand.in l.adoptiuum,
ff.de in ius voc. Decian.conſil.34.num.6.volum.1. Tiraq.
de iur.primog. quæſt.84. num. 10. quos refert & ſequitur
Caprcol.de ſucceſſ. ab inteſt. lib.1. num.284. vbi etiam,
quod nec veniunt in ſtatutis, ex Bald. in l. fideicommiſ-
ſum,ff.de condit. & demonſtr. neque ſub diſpoſitione l. ſi
vnquam,Cod.de reu.don.comprehenduntur Caſtr. in l.2.
in fin.Cod.ſi in fraud.patron. Iaſ. Dec. & reliqui in l. gene-
raliter,§.cum autem,Cod.inſtitut.& ſubſt. Duen.reg.213.
limit.1. Mangil.de imput.& detract. legitim. quæſt.110.
num.22.Caballin.milleloq.683.Cacher. deciſ.121. num.9.
annuens n.16. ſubſtitutum non excludi propter adopti-
uos,vt tenuerunt gloſ.& DD. in l.poſthumos in princip.ff.
de libert.& poſthum.Decian.conſil.1.num.43.volum.1.Pa-
ris conſil.2.col.3.Gabr.conſ.123.num.37.cum ſeq.Cur.Iun.
conſil.43. Et omnes moderni paſſim,vndè filios adopti-
uos non prodeſſe patri,quoad effectum,vt valeat vti be-
neficio immunitatis,de quo in l.ſi quis decurio, Cod.de
decur.lib.10.patet ex l.2.§.adoptiui, ff.de vacation.muner.
Roland.conſil.12.num.5. Trentacinq. titul.de iur.immun.
in lib.1.variar.reſolut.in 4.declarat. D.Reg. Conſt.in dict.
l.ſi quis decurio,num.29.
56 Declara tandem in tantum firmatam regulam vires
habere, in quantum filij habitarent cum ipſo patre, ſe-
cus ſi diuertant ab eo,vel ipſo mortuo,vt in ſimili deci-
ſum refert Faber.deciſ.3.Cod.vbi Senat.vel clariſſimi, &
loquendo de filijs militum, qui fruuntur priuilegio pa-
terno notat Patign. in comment. ad pragm.15. num.48.
de militib.
57 Et in hoc velim aduertas,quod tunc dicitur filius ha-
bitare cum patre, quando expenſis paternis viuit, alias
ſi habitaret in vna, eademque domo cum patre, & pa-
tris expenſis non viueret, non ſuffragaretur priuile-
gium, quia tunc diceretur habitare ſeorſum, Caphal.
conſil.crim.29.num.11.Surd.conſil.459.num.22.volum.4.
Ludouiſ.deciſ.Rot.182.Manenc.deciſ.71.num.14.Rota in
recollect.per Farinac.deciſ. Rot.517.num.2.tom.2.part.1.
D.Ricc.in praxi reſolut.509.tom.3. Ludou. deciſ.182. Pa-
ſchal.in tract.de patr.pot.part.4.cap.11.num.23.Et ita ego
iudicaui tanquam Regius Gubernator Agerulæ, & Pla-
giani, aduerſus Vicentium Cuomum, qui prætendebat
vt beneficio Macedoniani vigore Prag.1.de Senat.conſil.
Macedon.ſub prętextu,quod eſſet filiusfamilias,& habi-
taret in vna, eademque domo cum Michaele Cuomo
eius patre, nam cum à patre aduerſa in articulis fuiſſet
deductum, & non probatum, ipſum Vincentium etſi in
domo vnà cum patre habitaret viuere, & ab hinc duo-
bus annis viuiſſe proprijs expenſis, determinaui oppoſi-
ta exceptione Macedoniani non obſtante eſſe condem-
nandum ad ſoluendam quantitatem, pro qua conuen-
tus fuerat,& ita executum.
Declara pariter, principalem regulam non procede-
re in nepote, qui ſi fortè habet Auum priuilegiatum,
non per hoc, & ipſe poterit vti eodem electionis fori
beneficio, eò quia hoc priuilegium conceſſum miſera-
bilibus, & priuilegiatis perſonis tangit maximè intereſ-
ſe, & præiudicium tertij, qui relicto ſuo domicilio, &
ordine iudiciario per ſaltum ad ſuprema Tribunalia
magnis interuenientibus, expenſis incommodis, & ve-
xationibus venire cogitur,certumque eſt, quod licet di-
ſputent DD. ſi appellatione filiorum veniant Nepotes
59 de qua materia latè Gabr.concluſ.1.de verb.ſignif.Man-
tic.de coniect.vlt.volunt.lib.9.tit.8. Menoch.de præſumpt.
lib.4. præſumpt.94. Viuius deciſ.503. Valaſc. deciſion.140.
Gratian.forenſ.diſceptat.456.& 620. & 1648. & 247. &
705. Fuſar.de ſubſtitut.quæſt.319.cum ſeq. Martius deciſ.
Rot. Senenſ.1. Barbob. in tractat. de filiofamilias, quæſt.2.
part. 1. in ſimilibus caſibus non veniunt, vt probatur in
l.ſed,& milites,verſic.hoc autem, ff.de excuſat.tut. ex quo
textu percipitur,vt in priuilegijs, quæ ſunt ſtrictè inter-
pretanda appellatione filiorum non comprehendantur
nepotes,ſequuntur Bar.in l.liberorum, ff.de verb.ſignific.
Rom.in l.etiam filios,num.9.ff.ſol.matrim. vbi vult in pri-
uilegijs à iure communi exorbitantibus appellatione
filiorum non comprehendi nepotes Fontanell. de pact.
nupt.part.7.gloſſ.3.num.23. Caſtagna in tractat. de primo,
& ſecundo benefic. quæſt. 3. num.35. vbi ea ratione, quia
priuilegium deducto ne egeat tangit præiudicium ter-
tij,& ſic creditoris concludit,nepotes non poſſe, vti di-
cto beneficio vti filius, ſed inſolidum conueniri, ex Iaſ.
in l. ſi cum procuratore, ff.de re Iudic. Alexand. in dict. l.
etiam filios,poſt numer.3. Rendin. in prompt.recep.ſentent.
titul.173. de viro,& vxore poſt numero 3. & communem
dicit Brun. in ſuo tractat.de ceſſ. bonor. quæſt. 36. part. 4.
princip. num. 9.
Vltra quod propriè loquendo prout in materia pri-
uilegiorum eſt neceſſe loqui, appellatione filiorum
60 nepotes non continentur,vt eſt caſus in l.libertum, in
princip.ff.de excuſat.tutor.in l.qui nepotes, ff.de teſtament.
tutel. & ſic videmus, quod in teſtamentaria diſpoſitione
nepotis appellatione non venit pronepos, l.Gallus,§.in-
ſtituens, ff.de libert.& poſthum. iuxta communiorem, &
veriorem intellectum, igitur tantò minus filij appella-
tione nepotum venire non debent, quia plus diuerſita-
tis habet nomen filij in nepote, quam nepotis, nomen
in pronepote,vt argumentatur, Aretin. conſil.145. dum
voluit concludere legatum filijs factum nepotibus reli-
ctum non cenſeri ſequuntur Bald. conſil. 186. lib.4. an-
nuens, hanc eſſe veritatem, niſi voluntatis latitudo ex
coniecturis appareat, Imol.& Cyn.in dict. l.Gallus, §.in-
ſtituens,ff.de lib.& poſthum. Gozadin.conſil.36. numero 3.
cum ſeq.Alexand.conſil.1. à num.25.volum.1.Zaſ.conſil.
7. num.5. lib.1. affirmans in dubio generaliter filiorum
appellatione filios primi gradus tantum comprehendi
prout,& tradidere,Curt.Iun.conſil.57. & conſil.111. nu-
mer.3. Alciat. conſil.31. num.73. lib.1. vbi ſcribit, com-
muniorem,& veriorem ſententiam eſſe, vt in legatis, &
fideicommiſſis, quæ hæredi ſcripto ſoluendo iniungun-
tur filiorum appellatione nepotes non venire,meminit,
de his D.Ricc.deciſ.Cur.Archiepiſcop.300. circa fin.par.2.
quo in loco firmauit Text. Concil. Trident. capitul. 15.
ſeſſ.26.de reformat.vbi prohibetur filios clericorum non
poſſe habere beneficia in Eccleſia, in qua patres mini-
ſtrauere, ad nepotes non extendi, affirmans pariter
in deciſion.eiuſdem Cur.64.part.4. concluſionem illam,
61 quod filius poſſit carcerari ad inſtantiam patris non
procedere in nepotibus, quos dicit ipſe non poſſit car-
cerari ad inſtantiam patrui ex eadem regula, quod ne-
potes appellatione filiorum non continentur, maximè
in odioſis, & in his, quæ ſtrictè ſunt accipienda, quod
ego verum putarem,quando ille haberet patrem, at ſe-
cus ſi eo eſſet orbatus, quia tunc per viam correctionis
ad inſtantiam patrui poſſet nepos carcerari.

S V M M A R I V M.

1 *Paternitas, & Maternitas probantur probata filiatione.*
2 *Filiatio ex parte patris eſt difficilis probationis.*
3 *Filiatio multifariam contingit probari,& qualiter, nu. 4. 6.7.8.9.10.& 11.*
5 *Fama Filiationis vbi viget quis conſtituitur in quaſi poſ-ſeſſionem filiationis.*
12 *Filiatio non probatur per modos, de quibus niſi alia inſint adminicula.*
13 *Filiatio diligenter eſt probanda,vbi agitur de petenda hæreditate patris.*
15 *Filiatio,vt probetur quid ſit articulandum.*

Digitized by Google

ARGVMENTVM.

Paternitas, Maternitas, & Filiatio qualiter probentur, finem de quo ſupra.

QVÆSTIO X.

1 QVoniam in ſuperioribus quæſtionibus retulimus parentes filiorum priuilegiatorum gaudere fori electionis beneficio, ſicuti filij, & è contra priuilegium electionis fori conceſſum patri, & matri communicari filijs. Ideò meritò neceſſarium eſt hic inquirere qualiter namque paternitas, & maternitas, & filiatio probari valeant, cum in dubio illę non prȩſumantur, & talem ſe aſſerenti incumbit onus probandi, vt dixit *Luc. de Pena in l. momentanea. col. 5. C. de lector. lib.* 10.

Sed quia propter filium pater, & mater dicuntur, probabiturque paternitates, & maternitates probata filiatione. vt ſenſerunt DD. *in cap. per tuas, de probat. & ſcribit Maſcard. de probat. concluſ.* 1022. Ideo ad filiationis probationem me accingam.

2 Notabis igitur, quod licet filiatio præſertim ex parte patris difficilis ſit, probationis *leg. Lucius Titius, ff. de condit. & demonſt.* cum concordantibus de quibus *Surd. conſil. 1. num. 38. volum. 1. Mandell. conſil. 83. num. 8. volum. 1. Riminald. Iun. conſil. 340. numer. 56. volum. 3. Grat. conſil. 62. num. 9. volum. 2.*

Tamen illa multifariè contingit probari, vt latius
3 reaſſumuntur *Gabr. concluſ. 14. de præſumpt. Petra in tractat. de fideicommiſſ. tit. de prohibit. alienat. quæſt. 11. à numer. 240. cum ſeq. Maſcard. de probat. concl. 787. vſque ad 797. Menoch. de arbitr. Iudic. caſ. 89. & in tractat. de præſumpt. lib. 6. cap. 53. Card. Tuſc. concluſ. 347. litt. F. Surd. de natural. libert. tit. de filiat. probat.*

4 Sed ego practicabilioribus iuxta morem inherendo affirmo, filiationem probari primo per famam, *Alex. conſil. 110. num. 6. cum ſeq. lib. 6. Capra conſil. 2. Cornazz. deciſ. Rot. Lucenſ. 21. Treuiſan. deciſ. Rot. Venet. 60. Farin. deciſ. Rot. rim. 37. Viuius deciſ.* 212. *numer.* 8. & alij Antiquiores, & Moderniores paſſim, latius per *Thom. tract. de vltim. volunt. tract. 1. tit. 13. n.* 312. vbi quod fama debet eſſe probata cum ſuis requiſitis.

5 Taliter, quod vbi adeſt publica vox, & fama, & communis reputatio quis conſtituitur in quaſi poſſeſſione filiationis, *Gloſ. in cap. lator, in verbo, probare, qui filij ſint legitimi. Natta conſil. 473. num. 14. vol. 2. Burſat. conſil. 17. vol. 1. Rota diuerſ. deciſ. 357. numer. 2. & deciſ. 661. part. 1. Put. deciſ. 173. num. 2. lib. 2. Barz. deciſ. Rot. Bonon. 92. n. 6. & 9.* Itavt transferatur onus probandi in aduerſarium negantem, *vt ex l. quod ſi mater iſta de ſtat. defunct. docuit Bart. in l. de minore, §. plurimum, num. 30. ff. de quæſt. & reſpondit Ruin. conſil. 51. lib. 1. latiſſimè tradit Maſcard. de probat. concl.* 791. vbi hanc ſententiam ampliat, & declarat, & vide *Trentacinq. var. reſol. lib. 1. tit. de filiatione, reſolut. 1. à num. 12. vſque ad 14.*

6 Secundò probatur per librum baptiſmatis, in quo annotantur nomina baptizatorum cum annotatione parentum, *Crauett. conſil. 158. num. 5. Grat. conſ. 62. num. 11. volum. 2. Lancellott. conſ. 15. ſub num. 91. vol. 1. Verall. deciſ. 314. part. 1. Card. Caualerio deciſ. Rot. 28. n. 2.* vbi quod tamen talis fides baptiſmi addito aliquo adminiculo ſatis probat filiationem, alias ſecus cenſeretur, quia poſſet dari occaſio fraudibus, & impoſturis, & ita teſtatur deciſum *in Rot. in vna Aretina Cappellaniæ 10. Maij 1591. coram Reuerendiſſimo Peruſino, & alias in Regien. Prioratus 29. Aprilis 1592. coram Eminentiſſ. Card. Millino, Thor. in compend. deciſ. Regni, in verbo, Filiatio, 10. 1. imò idem Caualer. deciſion.* 123. ait Filiationem probari etiam ex adnotatione libro priuato, prout ex libro patrum, in quo deſcribere ſolent natiuitates filiorum illam probatio tutantur, *Alex. conſil. 181. volum. 7. Gozadin. conſil. 12. num. 19. Decian. conſil. 1. nu. 115. Barz. dict. deciſ. 92. num. 10. Vin. deciſ. 184. num. 3.*

6 Tertio probatur per nominationem factam in teſtamento, vel in alijs ſcripturis, dum in huiuſmodi parentes nominant aliquem filium, *Bal. in l. non ignorat nu. 4. C. de his qui accuſ. non poſſ. Pariſ. conſil. 29. num. 9. & ſeqq. volum. 2. Vaſq. controuerſ. iur. lib. 2. c. 8. nu. 2. Cephal. conſil. 48. numer. 14. & ſeq. vol. 1. plenè Rolland. à Vall. conſil. 22. num. 24. cum ſeq. vol. 3. Surd. deciſ. 83. n. 4. & deciſ. 145. numer. 4. & ſeq. Caualer. deciſ. 575. n. 5. Ludou. deciſ. 349. n. 5. Thomaſ. tract. de vltim. volunt. tractat. 1. tit. 13. num.* 324. Inde ex ſupplicatione porrecta pro filio legitimando, filiationem probari, notarunt *Paleott. de noth. & ſpur. cap. 22. num. 9. & Randenſ. deciſ. 34. nu. 16. & ſeq. quos recenter ſequitur D. Ricc. in ſuo nouo tract. de probat. Iuriſpatronatus, reſol. 153. verſic. ſic etiam.*

8 Quartò probatur, vbi quis in iudicio in aliqua ſententia fuit admiſſus vti filius alicuius, vt poſt *Gloſ. in l. nemo, C. de ſent. interlocut. firmauit Præſ. de Franch. deciſ. 91. numer. 16. quem ſequitur Barz. dict. deciſion. 92. numero* 15.

9 Quintò probatur extractione tanquam filius, ita quod ſic ſemper fuit habitus communiter tractatus, *Caphal. conſil. 540. num. 102. vol. 4. Bertrand. conſil. 26. volum. 2. Rota diuerſ. deciſ. 12. & 238. & deciſ. 499. part. 1. Valaſc. deciſ. Luſit. 176. num. 19. Viu. deciſ. 212. num. 7. Caualer. deciſ. 46. Vaſq. illuſtr. contr. cap. 85. num. 20. D. Ricc. in tract. de probat. Iuriſpatronatus, reſolut. 213. num. 2.* vbi nos allegat, & ſequitur in prima impreſſione Neapolitana, *Mantic. deciſ. 317. Rota Bononiæ diuerſ. deciſ. 30. numer. 34. Peregr. de fideicommiſſ. art. 1. num.* 78.

Vnde quando aliquis domo educetur, & à parentibus tractatur taliter, quod loco filij videatur haberi, is in quaſi poſſeſſione filiationis conſtituitur, huncque parit effectum, vt verè filius credatur, niſi contrarium probetur DD. *communiter in cap. per tuas, de probat. Alexand. conſil. 88. lib. 6. Dec. conſil. 44. Gozad. conſil. 12. Paleott. de noth. & ſpur. cap. 12. num. 4. Rub. conſ. 16. n. 6. Alban. conſ. 83. Grat. diſceptat. forenſ. 562. n. 70. & ſequent. & diſcept. 567. num.* 27. & procedit etiam ſi agatur iudicio petitorio, dum quis petit hæreditatem ſibi tanquam filio de communi, nam etſi in iudicio petitorio neceſſe ſit probare titulum, ſiue dominium, *l. ſicuti, §. ſed etſi res, ff. ſi ſeruit. vendic. DD. in l. cum res, C. de probat.* tamen in hoc caſu ſufficit probare quaſi poſſeſſionem, *Bartol. in l. 1. §. 1. ff. de quæſtion. Alex. conſil. 51. vol. 1. Paris conſil. 10. n. 110. lib. 2. latè Crauett. conſ.* 149. iuxta quorum ſententiam ego practicaui vti Regius Iudex diſtrictus Amalphiæ in anno 1628. & de hoc modo probanti filiationem, latiſſimè eſt audiendus *Trentacinq. var. reſol. lib. 1. de filiatione*, vbi declarationes habes.

10 Sextò probatur ex confeſſione mulieris, & viri, & ſic parentum, *Anchar. conſ. 225. Crauett. conſ. 991. numer. 24. Riminald. conſil. 611. numer. 25. & 26. Rota diuerſor. deciſion. 238. num. 17. part. 1. Thomaſ. de vlt. vol. tract. 1. titul. 13. num.* 383.

11 Septimo probatur filiatio vbi aliquis natus eſt ex vxore in domo mariti cohabitante, ibi, & vicinis ſcientibus, vt communi calculo ſenſerunt DD. *in l. filium, ff. de his qui ſunt ſui, vel alien. iur. latè Barbat. conſil. 27. vol. 1. Paleott. de noth. & ſpur. cit. cap. 22. recenter poſt cæteros D. Ricc. in deciſ. 223. part. 2.* affirmans pro indubitato fuiſſe habitum in Curia Archiepiſcopali Neapolitana, filium natum ex vxore in domo mariti cohabitante ſimul cum ipſo marito, & vicinis ſcientibus præſumi verum, & proprium filium legitimum viri, *Duen. reg. 244. Thomaſ. tract. de vltim. volunt. tract. 1. tit. 13. numer.* 284. adeò quod id procedit quamvis mater negaret, illum eſſe filium mariti, natumque eſſe ex adulterio, quia id nihil obſtaret, & adhuc præſumeretur filius mariti, ex *Abb. in cap. per tuas, num. 3. & 4. de probat. Bald. conſil. 74. lib. 1. Barbat. con. 18. col. 2. vol. 2. Iaſ. in l. Gallus, numer. 63. ff. de libert. & poſthum. gloſ. 1. in l. ſi poſt, §. fin. ff. eod. titul. Alex. in l. neque poſſeſſio, C. de teſtam. Marſil. in l. 1. §. ad quæſtionem, num. 35. ff. de quæſtion. Gozadin. conſil. 12. n. 27. Boer. deciſ. 189. num. 6. Paris conſil. 10. numer. 14. lib. 2.* Et etiam ſi tempore conceptionis vxor eſſet adultera, quia pariter in hoc caſu præſumeretur filius mariti, per textum *in l. miles, §. defuncto, ff. ad l. Iul. de adult.* quem textum

Digitized by Google

tum appellat ſingularem *Bald.in rubr.Cod. de probat.col. fin.& in l.ſi matre,C.de ſuis, & legit.hared. Gremenſ.ſing. 126.Caſtrenſ.in l.3.ff.de liber. & poſthum. Bertrand.conſ. 121.vol.2.Alciat.de præſumpt.reg.3.præſumpt.39. Couar. in epithom.de ſucceſſ.cap.8.§.3.num.8 part.2.* vbi per plures cumulat, addo *D.meos Coccin.deciſ.Rot.Roman.7.& Domin. Ricc.collectan.deciſio.part.7. cap.2669.* Indè talis poterit promoueri ad ordines, vt fundat *Marta deciſio 26.*

12 Quibus ſic adductis vtilè eſt ſcire, quod ſinguli huiuſmodi adductis de per ſe non ſufficiunt ad probandam filiationem, nam ſunt coniecturæ, itaut debent eſſe fulcitę aliis adminiculis, & ſic coniunctim, prę́ſertim in deciſoriis petitorii eſt filiatio probanda, vt exempli gra-
13 tia, quia ageret vti filius petendo hæreditatem, quo in caſu diligenter eſt probanda, *Pariſ.conſil.2. num.239. volum.2.Dec.conſ.321.Iaſ.conſ.102. vol.4. Alciat.de præſumpt.reg.3.præſumpt.38.num.4. Rol.conſ.49.num.48. volum.4.Caphal.conſil.82.nu.48. & ſeqq.vol.1.* & alii Moderniores paſſim.

Indè in praxi ſeruatur articulari coniunctim ad probandam alicuius filiationem, quod ille natus eſt ex viro, & vxore ſimul commorantibus; Item quod ſic à patre habitus, & tractatus fuit; Item quod ſic à patre ſæpius nominatus, & appellatus fuit, & tandem quod ſic ab omnibus communi fama, & voce habitus, & creditus fuit, vt notarunt *Bartol.in l.1.C.quorum bonor. Abb.in capit. tranſmiſſa, numer.16. qui filij ſint legitimi, Alexand.conſil.51.num.2.lib.1. Ruin. conſil.52. numer. 3.lib.5.Paleott.de not.& ſpurijs capit.23.in fine, quos refert, & ſequitur Trentacinq.var.reſolut.lib.1.titul.de filiatione, reſolut.1.num.15.*

SVMMARIVM.

1 *Frater quando alterius fratris beneficio vtatur.*
2 *Immunitas hoſpitandi conceſſa clericis, extenditur ad fratres, ſed quid ſeruetur in Regno, nu.5.*
3 *Doctores ſunt immunes ab hoſpitijs, ſic & eorum fratres, num.4.*
Sed quid in caſu neceſſitatis, num.6.
7 *Soror gaudet priuilegio Fratris.*

ARGVMENTVM.

Frater priuilegiatæ perſonæ, An & quando vti poſſit beneficio Electionis, & Variationis Fori, quo fruitur Frater.

QVÆSTIO XI.

1 REgula ſit affirmatiua, quod valeat Frater habentis priuilegium Electionis Fori illo vti, dummodo tamen vna ſimul habitent, & ſtent in communione, ita quod patrimonium vnius ſit alterius, & intereſſe quod habet non priuilegiatus ſentiat priuilegiatus, & promiſcua ſit eorum bonorum poſſeſſio, adeo quod priuilegiatus ſentiat formatum damnum, vel intereſse, prout, & priuilegiatus, argum. text. *in l.penult. C. de metat.epidemet.lib.12. quem adducit Phab. deciſ. Rot.Luſit.55.num.7.tom.1.*

2 Quæ ſanè regula coadiuuatur ex altera DD.ſententia, qui firmarunt immunitatem hoſpitandi conceſsam clericis, extendi ad eorum Fratres in communi habitantes *Arnen.ſingul.83.Bombin. dub.8. poſt eius conſilia Marſil.ſing.289.Aloyſ.de Leo in l.placet, C.de ſacroſ.Eccleſ.vbi allegat text.in cap.1.de immunit. Eccleſ. D.Ricc. deciſ.229.numer.11.part.3.& vide Thor. in compend.deciſion.Regni, in verbo Hoſpitandi immunitas, part.2.* fratres in militis ſunt immunes ab Hoſpicio ſicuti miles, *Menoch.de arbitr.iudic.caſu379.Capiblanc.de Baronibus,*
3 *pragm.8.nu.173.p.2.* prout ſicuti Doctores ſunt immunes ab hoſpitiis, *l.1. C.de Sacroſ.Eccleſ.l.Aduocati.C.de Aduoc.diuerſ.Iudic.l.fin.in fin.ff.de muner, & honor.l.medicos.C.de profeſſ.& Medic.libr.10. Roland. à Vall.conſil. 66.num.36.& volum.1.Vin.deciſ.162. numer.11.Garſ.de nobilit.cap.35.Carrab.ſing.169.Theſaur.forenſ.q.93.lib.1.* cum alii recenter cumulauit per *Berart. in ſuo ſpec. viſit. cap.16.num.26.pag.mihi 199.& per Maſtrill.de magiſtr. lib.3.cap.10.* Ita ſimiliter, & eorum habitantes, *Natt.*
4 *conſil.1.& 65.vol.1.Paſchal.de patria poteſtate, part.2.cap. 5.num.77. Manſonius in tract. de iudic. execut.lib.primo,*
5 *ampliat.19.num.119.in fine.* Licet non per hoc eximuntur, quin non teneantur contribuere in pecunia prout ſeruatur in Regno, vt loquens de fratribus clericorum teſtatur *Malſeſ.in ſua ſumma tractat.12.cap.22.numer. 167. tom.2.* quem recenter poſt hæc ſcripta ſequitur *Squillant.de priuil. cleric.c.9. num.4.* & de fratribus Doctorum ſcribunt *Caraue.in Rit.M.C.V.166.num.30.& Capiblanc.de Baronib.pragm.10. num.68. in fine,* niſi in
6 contrarium vigeret conſuetudo, quæ tunc obſeruari deberet, immo in caſu neceſſitatis pariter tenerentur hoſpitandum, *Cancer.var.reſolut.lib.3.c.5. num.73. Olban.de iur.fiſc.c.4.nu.35.* ſubdens, quod prætextu neceſſitatis, & pauci DD. ſunt, qui à præfato hoſpitandi onere liberantur, maximè in paruis terris, & Caſtris, vide *dec.Regent.Moles* inſertam apud *D.Ricc.collect.dec. collect.3109.*

7 Amplia, ſuprapoſitam concluſionem procedere etiam in ſororibus, quæ, & fratrum priuilegio vti poſſunt, prout è contra, cum appellatione fratrum contineantur ſorores, quia in iure maſculinum concipit fœmininum, vt ex *gloſ.in leg.ſi quis ita dederit, ff.de teſtam. tutel.in verbo contineretur.l.tres fratres.ff.de pact.& in leg. Lucius,§.quæſitum, ff.de leg.3.* recenter affirmauit *Barbob.in ſuo tract.de filiofamil.q.3.nu.3.*

SVMMARIVM.

1 *Fraternitas probatur per famam, & per tractatum.*
2 *Fraternitas probatur iiſdem modis, quibus, & filiatio.*
3 *Fraternitas ex nominatione probatur.*
4 *Fraternitatis in quaſi poſſeſſione exiſtens releuatur ab onere probandi.*
5 *Poſſeſſio transfert onus probandi in Aduerſarium.*

ARGVMENTVM.

Fraternitas qualiter probetur ad finem de quo ſuprà.

QVAESTIO XII.

1 REquirit firmata regula in antecedenti quæſtione, vt hic diſcutiamus, qualiter probetur Fraternitas: Quare ſciendum eſt Fraternitatem poſse probari per famam, vel per tractatum, videlicet, quia pro fratre quis fuit habitus, & tractatus, & pro tali reputetur à vicinis, *Caſtrenſ.conſ.151. Rot.Roman.deciſ.157.p.1.in recentior.*& latius *Maſcard.de probat. concluſio.1312. nu. 4.vbi nu.5.* declarat vt ex iſto modo non oriatur neceſſaria, & concludens probatio ex *Bal.in leg.neque, Cod. de teſtament.* ſed illam fraternitatem præſumi quouſque contrarium probetur, vt per *Bartol.in lege non modis, Cod.de probat.* qui cum affirmet, fraternitatem proba-
2 ri iiſdem modis, quibus, & filiatio probetur, ideò ad dicta ſuperius *quæſt.10.* de probatione filiationis me remitto.

3 Item fraternitas probatur ex nominatione, *Lup. de illegitim.§.5.nu.44. Peregr.de fideicomm.art.43.num.88.*

quos

Digitized by Google

quos refert, & ſequitur *Balthaſar. Thomaſius in ſuo nouo tract. de vlt. vol. tract. 1. tit. 13. num. 361.*

Et nota, quod exiſtens in quaſi poſſeſſione fraternitatis releuatur ab onere probandi, vt ex *Cyn. in l. neque natales, & in l. non epiſtolis, C. de probat.* & ibi etiam *Caſtreaſ.* firmat *Trentacinq. var. reſolut. lib. 2. reſol. 9. de probat.* vbi conſtituit regulam poſſeſſionem transferre onus probandi in Aduerſarium, *ex cap. ſæpè, extra reſtit. ſpoliat. §. commodum, Inſt. de interdict. & leg. fin. Cod. de rei vend.* declarationes tamen ad regulam adducendo, vt latius apud eum cerni poterit.

S V M M A R I V M.

1 *Fideiuſſor dicitur vna, eademque perſona cum principali.*
2 *Fideiuſſor pro Iudicij aſſecuratione poteſt carcerari.*
3 *Obligatio fideiuſſoria, eſt acceſſoria principali.*
4 *Fideiuſſor in duriorem cauſam non obligatur.*
5 *Fideiuſſio non extenditur vltra contractus naturam.*
6 *Exemptio quæ principale competit, debetur etiam fideiuſſori.*
7 *Fideiuſſor filijfamilias iuuatur Macedoniano, & ſic in Velleiano procedit, nu. 8.*
9 *Beneficium lege 2. Cod. de reſcind. vend. ſuffragatur fideiuſſori.*
10 *Fiſci priuilegium tranſit ad fideiuſſores.*
11 *Exceptio vſurarum competit fideiuſſori.*
12 *Fideiuſſor circa euictionem habet priuilegium principalis.*
13 *Exceptio quod metus cauſa competit fideiuſſori.*
14 *Exceptiones competens principali iuuant fideiuſſorem, & nu. 19. Etiam principali inuito, & nu. 25. & vide etiam num. 28.*
15 *Sterilitas quando dicatur, ad finem vt poſſit opponi exceptio remiſſionis mercedis, & n. 16.*
18 *Exceptio remiſſionis mercedis, competit fideiuſſori.*
20 *Exceptio rei eius perſonæ cohærentes proſunt fideiuſſori quando alias inutilis redderetur exceptio.*
21 *Exceptio principalis non competit fideiuſſori, & numero 23.*
22 *Fideiuſſor miſerabilis perſonæ, non gaudet fori electione.*
24 *Fideiuſſor clerici non gaudet priuilegio fori.*
25 *Laicus fideiudeiubens in Curijs Eccleſiaſticis, poteſt cogi ad ſolutionem pœnæ.*
26 *Fideiuſſor clerici laicus non gaudet beneficio cap. Odoardus.*
27 *Dilatio conceſſa debitori, non prodeſt fideiuſſori.*
29 *Approbator dicitur alter fideiuſſor.*

A R G V M E N T V M,

Fideiuſſor priuilegiatarum perſonarum habentium electionem Fori, Num eodem priuilegio vti poſſit.

Q V Æ S T I O XIII.

REgula videbatur firmanda pro parte affirmatiua in quadam facta contingentia, & propriè in cauſa Io. Gregorij Bambace cum hæredibus Pauli Emilij Pacifici, dùm præfatus Io. Gregorius tanquam fideiuſſor Dianore de Acampora viduæ quondam Marci de Seuero prætendebat declinare forum Regiæ Curiæ Aierulæ ſub prætextu, quod vellet vti beneficio electionis Fori tanquam fideiuſsor Viduæ.

Quæ ſanè opinio poſset colorari, eo quia fideiuſsor
1 dicitur vna, eademque perſona cum ſuo principali, itaut appolletur debitor, ſicuti principalis qui recepit pecuniam, *l. 4. ff. de ſolut. l. ſeruum. §. non videamus, in fine, de verb. oblig. Bart. in l. 1. & ibi DD. ſi cert. petat. Coler. in tractat. de proceſs. execut. cap. 3. ſub num. 42. part. 2.* annuens propterea, quod ſicuti pro iudicii aſſecura-
2 tione poteſt debitor carcerari, ita pariter eius fideiuſſor, qui in eodem contractu interuenit, quia vbi principalis conueniri poteſt, ibi ſimiliter permittitur eius fideiuſsor conueniri ſibi reperiatur, *Bart. in leg. fin. num. 2. Cod. de fideiuſs. Gotofred. in praxi ciuil. lib. 2. titul. 4. de in ius vocand. Pecch. de iur. ſiſtendi, c. 9. nu. 9. Canalc. dec. 1. num. 9.* & latius proſequitur Modernus *Manſon. in tract. de iud. cauſ. execut. lib. 1. ampliat. 17.* vbi ampliationes, & declarationes cumulat, quod ego tanquam Regius Iudex Ciuitatis Amalphiæ ſeruari in perſonam Ioann. Angeli Piſcani Terræ Atrani fideiuſsoris Marci de Auitabile, & hoc in anno 1628. Act. Camardella.

3 Obligatio enim fideiuſſoria eſt, acceſsoria ipſi principali, *§. in omnibus Inſtit. de fideiuſsor.* vnde principali obligatione non ſubſiſtente fideiuſſoria corruit, ea vero conſiſtente naturam, & qualitates præcedentis obligationis inducit, *Canal. dec. 91. num. 5. part. 3.* cum regulariter non poſſit fideiuſsor in duriorem cauſam obligari, *leg. Grauis, §. illud, ff. de fideiuſsor. Specul. de comp. Iudic. adit. num. 26. in fine, Cancer. in 2. p. var. cap. 5. num. 73. lib. 2. comm. opin. pag. 41. in fi. Gomez. tom. 2. c. 23. numer. 2.*
5 neque fideiuſſio extenditur vltra contractus naturam, *Burſ. conſ. 193. num. 6.* idcircò omnes exceptiones competentes principali competunt fideiuſsori, *leg. 2. C. quæ res pign. leg. conſtitutionibus, Cod. de vſur. l. tum mandatori, vbi Bald. Cod. de non numer. pecun. l. omnes, ff. de except. Magon. in dec. Florent. 110. num. 3.* declarat optimè *Farinac. pract. crim. q. 34. a nu. 25.* eleganter *Gaſp. Canalc. in add. ad conſil. 18. But.* multa exempla refert *Marſil. in tract. de fideiuſ. ex num. 268.* qui amplè loquutus eſt *Burſatt. conſil. 193. nu. 5.*

6 Et priuilegium immunitas exemptio, ac ſecuritas, quæ principali debitori competunt etiam ad fideiuſsorem protrahuntur, ac porriguntur, *Bart. in l. cum filius familias, §. ſtipulatus, num. 2. ff. de verbor. obligat. Marſil. in rubr. 4. diſt. 37. num. 284. in fine, verſ. mihi autem magis placet*, qui ſub *num. 286.* inquit priuilegium, & principalis ſecuritatem ſuffragari fideiuſsori, etiam quod fideiuſsor dicti priuilegii incapax ſit, quia ſecundum eum inhabilis ſuſtinetur per habilem, & hoc idem firmat *Dyn. conſ. 11.* dum ponit, quod ſecuritas, & ſaluus conductus datus à Principe debitori, & reo principali opituletur fideiuſsori, quod aduertunt *Barz. deciſ. Bonon. Surd. deciſ. 301. num. 16.* quos refert, & ſequitur *Coſta deport. rat. q. 309. num.* 8. & ratio illa aſſignant principa-
7 lis, & videmus, quod fideiuſsor filiifamilia iuuatur beneficio Macedoniani, *l. etſi pater. § non ſolum, vbi Bar. ad Macedon.* idemque eſt in Velleiano, cum exceptio Velleiani non ſolum mulieri, ſed etiam eius fideiuſsori competat, *l. exceptionibus, §. 1. ff. de except. leg. ſi mulier, ff. ad Velleian. l. mulierem, C. eod. tit. Valent. Franch. in tractat. de fideiuſs. c. 3. a nu. 53. cum ſeq. Henriq. in eiuſdem nominis tract. cap. 27. p. 4. num. 56. Marſil. in d. rubr. q. 36. nu. 270. poſt Bal. in l. ſi vxor num. 2. C. ad Velleian.* & hinc be-
9 neficium *leg. 2. C. de reſcind. vendit.* non tantum ſuffragatur ipſi principali debitori, verum etiam eius fideiuſsori, *Alex. & Iaſ. in leg. 1. C. de fideiuſs. minor.* & fideiuſsor mariti gaudet priuilegio, & ſecuritate mariti, *Alex. in l. quia tale pactum, nu. 9. ff. ſolut. matr.* vt etiam priuilegium conceſsum Fiſco etiam competit Fiſci fideiuſsoribus, *leg. in fraudem, §. qui pro alio. ff. de iur. fiſci Peregr.* dicens ita ſeruaui *in tract. de iur. fiſci lib. 6. tit. de debitorib. fiſcalibus, num.* 8. & vſurarum exceptio non tantum principali, debitori, verum etiam eius fideiuſsori datur, *Franch. de fideiuſs. cap. 3. num. 79. Henriq. in eod. tractat. c. 27. p. 4. num. 53.* & quadrimeſtre condemnatis e-
12 largitum, vt ſoluant etiam fideiuſsoribus, conceptum eſse cenſetur, *l. fin. §. fi. Cod. de vſur. rei iudic. Maſcard. de probat. concl. 102. nu. 8.* & ſicuti venditori, qui ſuccubuit conuentus ab emptore paſso rei venditæ euictionem, habet electionem, vel reſtituendi rem euictam, vel interesse

Digitized by Google

reſſe ſoluendi ita etiam talem electionem habet eius de euictione fideiuſſor, *Bart.in l.fideiuſſor.ff.de dol.mal.except.& in l.inſulam n.14.de verb.oblig.Caball.de euict.§.2.num.21.* & exceptio doli mali, quæ in rem ſcripta eſt competens reo principali etiam eius fideiuſſori opitulatur, vt puta, quando reus dolo alterius eſt circumuentus, *dict.leg.except.§.inde except.l.teſtam.in princ.ff.de fideiuſſ. Franch. de fideiuſſ.cap.3.num.34. cum ſeq.* vnde ſi reus dolo venditoris ſe læſum eſſe doceat, & beneficio *l.2.de reſcind.vendit.* agat contra venditorem, & obtineat id non tantum prodeſt ipſi, verum etiam fideiuſſori per eum dato, *Suar.in theſaur. commun. opin.litt. F, num.174.175. Caball.de euict.§.2.num.20. Pinell. in l.2. p.2.c.3.num.43.& ſeq.C.de reſcind.vend.* & ſic dicendum de minore dolo aduerſarii decepto circumuento, nam non ſolum ipſi ſuccurritur, ſed etiam eius fideiuſſori per doli mali exceptionem, *l.2.C.de fideiuſ. min. d.l.exceptiones, Henriq.de fideiuſſ.c.27.p.4.nu.6.* & tamen alia
13 ſimilia omittendo exceptio, quod metus cauſa principali competens etiam fideiuſſorem iuuat; *d.l.exceptiones,§.1.Franch.de fideiuſ.c.3.num.45.Medic.de caſib.ſeruitutis,p.2.q.7.num.35.*

14 Imò exceptiones competentes principali opitulanti fideiuſſori etiam principali inuito, negante, *leg.ex perſona, ff.de fideiuſſ.d.l.omnes, ff.de except. Bal.in l.ſi ſtipulatus,n.1.ff.eod.Pariſ.conſil.121.vol.1.& 105.n.39.vol.3.Bertazz.de clauſ.clauſ.41.gl.7.num.4.* vbi dicit, regulariter fideiuſſorem poſſe opponere illaſmet exceptiones, quas Reus principalis etiam reo inuito, *Henriq. de fideiuſſ. dict.cap.27.part.4. num.5.& 6. Arnon. caut. 32. Franch.de fideiuſſ.cap.3.poſt Bald.in leg. tam mandator, num.26. Cod. de non numer. pecun.* qua de cauſa fideiuſſorem etiam contradicente principali debitore poſſe vti beneficio reſtitutionis in integrum, quam habet minor ſuus principalis apparet *ex gloſ.in leg.fin.vbi Bar.& Bald.num.6.C.de vſur.tradit Graſſ.de except.c.34.nu.19.& 20.*

15 Quare in facto dicebam in quadam cauſa, quod licet vbi non recolligitur medietas fructuum ſolitorum, & conſuetorum, annus dicitur ſterilis, & poſſit opponi exceptio remiſſionis mercedis contra locatorem, *Panorm.* & omnes alii *Canoniſtæ in c.propter ſterilitatem, de locato Io.de Amic.conſ.143. col.3.* vbi fatetur hoc eſſe communiter receptum *Neuizan.conſil.90. Viuius deciſ.72.* qui teſtatur iuxta hanc ſententiam iudicaſſe Regiam Audientiam Capitaneæ Apuleæ, & Comitatus Moliſij in anno 1584. in cauſa tunc vertente inter quoſdam Terra Apricenæ, *Summa Angelica in verſic.locatio, num.16.Mozz.de contract.in tit.de locato,verſic.accidentalia,n.12.* vbi alias opiniones adducit, vt etiam facit *Anna in conſil.64.lib.1.Caual.commun. contra commun. quæſt.57.*

16 Quod tamen eſt verum, quando non ſolitum eſt in agro euenire ſterilitatem, nam conductori non fit remiſſio mercedes propter ſterilitatem grandines, bellum, aut peſtem, quando in loco ita ſolitum erat *Alber. in leg.licet, C.locati, vigore text.in l.ex conducto,§.ſi vis,ff.locati,Calcan.conſ.23.num.5.gl.in l.3.C.locat.Guid.Pap.deciſ.63.Burſat.conſ.11.num.29.& 30.lib.1. Ripa in l.2.num.35.ff.ſol.matr. Natta conſ.610. num.9. Molin.to.2.de iuſt.& iure diſp.495.nu.12. Mant.de tacit.& ambig.conu.tit.8.nu.6.Caſtill.lib.3.quotid.controu.c.3.à num.24.Rebell.de oblig.iuſt.lib.14.q.8.Alex.conſ.112.nu.4.lib.1.*
17 firmans *nu.18.* ſcientiam etiam tollere facultatem remiſſionis mercedis, puta ſi conductor ſciebat tale periculum belli, peſtis, vel ſterilitas imminere ſolitum, *Afflict.dec.385.num.8.Lupus in cap.per veſtras,§.9.nu.9.de donat.inter vir.& vxor.Ruit.de lib.in condit.poſit.cap.10.num.10.part.1.benè Crauet.in conſ.77.* vbi bonus locus, quando ſcientia tollat beneficium competens ex aliqua læſione, & idem eſt, quando locatio eſſet facta cum pacto affrancandi, *Cephal.conſil.90.nu.20.Pariſ.in tract.de vſur.quæſt.74.num.5.part.2.Carocc.de loc.& conduct.part.4.in tit.de Remiſ.merced.num.42.* quo in loco alios refert caſus, in quibus remiſſio mercedis denegatur, & præcipuè quando ſterilitas poteſt compenſari cum vbertate, *l.licet certis, Cod.locati, c.propter ſterilitatem, eod.tit.* de quo etiam latè *Lud. in concluſ.12. Valaſch. de iur.emphit.q.27.Greue pract.concluſ.Cam.Imper.lib.2.concluſ.23. D.Ricc.collectan.deciſ.1487.Gratian.diſceptat.forenſ.195.num.14.*

18 Ita pariter exceptio iſta remiſſionis mercedis poſſit opponi per fideiuſſorem conductoris etiam ipſo inuito, quia exceptio omnis, ac defenſio realis, ſeu rei, & obligationi cohærens, quæ competit principali debitori pariter vtiliter ſuffragatur, & competit ſpontaneo fideiuſſori, omnia enim iura, & exceptiones reales rei, & obligationi cohærentes, & competentes principali
19 debitori, ex quibus ſe tueri poteſt aduerſus creditorem, competunt etiam fideiuſſori, *l.omnes.ff.de except. l.defenſiones, C.eod.tit.l.exceptiones,§.rei,leg.ſi poſtquam, l.vbicumque,leg.ſi ſtipulatus,& l.ex perſonas,ff.de fideiuſſ. Marſil.in rub.de fideiuſſ.quæſt.36. à num.267. Caph.conſ.577.nu.8.lib.4.Rot.Rom. diuerſ.dec.95.part.1.* vbi dicit, hoc procedere etiam ad impediendam obligationem cameralem, *Surd.dec.301.nu.12.* qui *num.13.* dicit, hoc etiam habere locum, quando exceptio concernit merita, & obligationem ipſam, *Cartar.dec.4.num.2. Magan. dec. Florent.110.num.3.* etiam ſi talis exceptio ſit orta non tantum antequam interceſſit, ſed etiam poſtea quam interceſſit, *leg. de fideiuſſoribus, ff. de fideiuſſ. Gl.in l.verum,ff.de compenſ.Pariſ.conſ.121.n.8. volum.1. Bal.in l.tam mandatori, C.de non numer. pecun.* & etiam quod principalis talem exceptionem opponere, & ea vti non poſſet ex aliquo accidenti, puta quia excommunicatus, nam eam nihilominus fideiuſſor opponere poteſt, *Pariſ.dict.conſ.121.num.10. vol.1. Marſil.in dict. rub.de fideiuſſ.q.35.nu.269.& 271. Becc.conſ.45.num.46* firmans, fideiuſſorem etiam illas exceptiones opponere poſſe, à quibus principalis eſt excluſus, *Abb.in c.cum inter, nu.26.de except.*

20 Et fortius exceptiones rei eius perſonæ cohærentes proſunt fideiuſſori, quando alias inutilis redderetur exceptio: vel priuilegium reo competentes veluti, quia fideiuſſor ſi ſolueret, repeteret ſoluta debitori principali: tunc enim reus ne iacturam patiatur, poteſt in iudicio comparere. ſuſcepturus iudicium tamquam defenſor neceſſarius, vel vt procurator in rem ſuam, ex *l. idemque,§.generaliter,& ex l.fideiuſſor,§.quidam ff.mandat.tradunt Bart.in leg.verum, ff.pro ſoc.num.3.& in leg. cum filius,§.1.num.2, vbi Alexand.num.6.Iaſ.number 4. de verb.obligat.Bart.in l.ſtichum,§.quod vulgò,num.2. de ſolut.Bald.in l.quoties,num.4. Cod. de precib.Imper. offer. Rebuff.in tom.3.tit.de reſtit.art.& gl.3.nu.5.Duen.regul.330.num.3. latè Gutt.de iuram.confirm.part.3.cap.15.ex num 15.* aſſerens huiuſmodi cautelam probari in expreſſis terminis in dicta *leg.verum,in verſ.videndum,* vbi poſtquam dixerat, quod hoc beneficium eſt perſonale, & proindè fideiuſſori, non datur ſub die, ſed ſi hic fideiuſſor ſocii iudicium ſuſceperit, proderit ſibi, & ratio eſt, quia defendere eſt eandem vicem, quam reus ſubire, *leg. minor, verſic.quoniam, ff.de procur.* qui text. inquit (Defenſor matri in amplius, quam maritus facere poſſit, non eſt commendandus) & ibi *gloſ.verſ.quam reus,* ſubire allegat *dict.leg.verum,* §.1. alia iura, ex quibus omnibus ſatis colligitur, quod exceptio declinatoria fori competens principali debet competere fideiuſſori.

21 Nec obſtare dicebatur ex communi Doctorum opinione, quod exceptio ex eo, quod eſt perſonalis, non competit fideiuſſori, per *text.in leg. ex perſona competit in d.l.tam mãdatori,* nam adhuc ſaltem dici debet, quod reus poteſt iudicium in ſe ſuſcipere, vt tueatur fideiuſſorem ſi opponat iſtam exceptionem in perſona ſua licet fideiuſſor, ea vti non potuiſſet per *text. in d.§.generaliter,verſ.quod ſi eam,* vbi loquens textus in omiſſione exceptiones reo principali competenti, inquit, quod ſi eam qua reus, vti potuit omiſit fideiuſſor, non habiturum mandati actionem, ſi quando habuit facultatem, reum conueniendi deſiderandique, vt ipſe ſuſciperet potius iudicium, vel ſuo, vel procuratorio nomine, & ibi *gloſ. in verbo, conueniendi,* exponit, ideſt denunciandi coram teſtibus, quam quidem cautelam, tenet idem *Bart. in d.l.& ſi fideiuſſor. num.2.& Caſtr. in l. Marcellus,*

lus, col.3. poſt medium, ff. de fideiuſſor. & tradunt *Lanfranc. in centur.1. column. 17. in volum.3. commun. opin. Gutt. de iur. confirmat.3. part. cap.15. num.16.* quia niſi id agere poſſet iacturam pateretur, quoniam hic poteſt opponere exceptionis falſi contra inſtrumento probando per teſtes in iudicio ſæculari, vnde ſi non fruatur fideiuſſor hoc beneficio ſoluet executionem, poſtea que repeteret ab eo, & ſic reus fruſtra priuilegium habebit.

Verum ſupradictis minimè obſtantibus fideiuſſores
22 miſerabilium perſonarum non gaudere fori electionem, in propriis noſtris terminis ſcribit *Marcheſan. in praxi commiſſionem, in tit. de Aduocatione cauſarum, p.2. §.2. num.55.* vbi allegat textum *in l. fideiuſſor, ff. de re iudicata, & Franciſcum Marcum dec.1057. nu.12. tom.2.* & pro hac Concluſione videndus eſt *Graſs. in tract. de except. c.18. nu.10. in 2. adit.* & ita adiui in facto fuiſſe practicatum dum caſus accidiſſet.

Quæ ſanè opinio ſuaptè faciliter probari poteſt, nam exceptio declinatoria fori, eſt merè perſonalis, ideò
23 non tranſit ad fideiuſſorem, *Rocc. Placentinus in praxi iudiciar. lib.3. in tit. de except. quæ reo competunt*, & regula illa quod exceptiones rei competunt fideiuſſori procedit in exceptionibus obligatorum reſpicientibus, & hæredibus rei, & ſubſtantiæ obligationis; ſecus verò ſi perſonæ obligatæ adhæreant, quia tunc cum perſonales ſint obligati, & rei principali perſonam non egrediuntur, ſieque fideiuſſor vti non poteſt illis exceptionibus, *leg. ſi reus, ff. ſud. ſolut. l. ſi reſtituat, §. 1. de iudic. l. exceptiones, quæ perſona. de except. facit, leg. priuilegia, & l. in omnibus, de regul. iur. l. ex perſona, ff. de fideiuſſ. c. ſi ſtipulatus eſſet, eod. titul. l. fin. de pactis, l. idemque, §. generaliter, ff. mandat.* & tradunt *Gomez to.2. variar. cap.24. num. 9. Cancer. in 2. part. var. cap.5. num.161. Menoch. de iuſt. & iure diſput.539. Marſil. de fideiuſſ. nu.263. Roman. ſingul.633.*

24 Hinc oritur, quod laicus fideiuſſor clerici non poteſt vti exceptione fori declinaroria principali competente ſed coram Iudice ſæculari conueniunt, *Guid. Pap. ſing.446. nu.2. Afflict. deciſ.308. Bonadill. in polit. lib.1. c. 18. a n.246. Graſſ.* qui plures adducit *de effect. cler. effect. 1. n.988. D. Ricc. in praxi fori Eccl. reſol.145. to.2.* vbi quod tamen per hoc intelligitur, quia quando laicus in Curiis Eccleſiaſticis fideiuſſit, non poſſit per illam exequi pœna fideiuſſionis, & in Curia Archiepiſcopali Neapolitana ſeruatur, quod laici fideiuſſores clericorum, qui in foro Eccleſiaſtico ſe ſubſerunt carcerantur per curſores dictæ Curiæ, vt pœnam fideiuſſionis ſoluant, & eorum bona vendantur de mandato eiuſdem Curiæ, vt teſtatur idem *deciſ.210. part.1.* & ſcribit etiam *Genuen. in praxi eiuſdem Curiæ cap.12.* eo quia laici poſſunt prorogare iuriſdictionem Epiſcopi, & eius foro ſe ſubmittere, *leg. qui, & l. Epiſcopales, vbi DD. C. de Epiſcop. Audient.* abſque licentia ſuperioris, *Franc. Marc. deciſ.82.*

Licet *Marſil. de fideiuſſor. num.311.* affirmat poſt *Bal.* quem allegat, quod ſi Clericus fideiuberet pro laico, tunc ſententia Iudicis ſæcularis non mittetur executioni aduerſus Clericum fideiuſſorem annuens, quod *l. ſi. C. de vſur. rei Iud.* intelligitur quando reus, & fideiuſſor ſunt eiuſdem fori, vel quando fideiuſſor poteſt prorogare iuriſdictionem, quod clericus fieri prohibetur, vt latè probat *Graſſ. in tract. de effect. cler. effect.1. a num.42. cum ſeq. Viuian. de immun. eccleſ. diſp.2. concl.3.* Et ideò talis ſententia non poteſt executioni demandari contra Clericum fideiuſſorem.

26 Amplius facit pro corroboratione, quia reſtitutio in integrum competens principali, non competit fideiuſſori, & plenè tutatur *Sfort. Odd. in tractat. de reſtitut. in integr. quæſt.48. Faber. deciſ.1. Cod. de fideiuſſ.* liceat contrarium teneant adducti per *Ludon. deciſ. Peruſ.27. num.4.* & in materia videndus *Maurit. de reſtitut. in integr. cap.24. & Trentacinq. var. reſ. lib.2. reſol.5. de minorib.* vbi declarat.

27 Et beneficium *cap. Odoardus de ſolut.* laicus fideiuſſori clerici, neque ſuffragatur *Roman. ſing.645. Canal. commun. contra commun. q.201. Coſta de remed. ſubſidia. rem. 26. nu.8. Guttier. de iurament. confirmat. c.16. nu.15. p.3. D. Ricc. in praxi fori Eccl. reſol.248. p.1. & dec. Cur. Archiep. 173. num.8. p.1.* nouiſſimè *Squillant. in tract. de priu. cler. cap.10. num.47.* vbi quod ſi Clericus eſſet fideiuſſor laici, gauderet tali beneficio, ex generali diſpoſitione *d. c. Odoardus, vt per Laym. in theolog. moral. lib.3. tract.4. c. 29. num.7. & per D. Ricc. dec.202. nu.3.* qui fatetur ita in facto fuiſſe ſeruatum in Curia Archiepiſcopali Neapolitana.

Et regulariter dilatio conceſſa debitori ad ſoluendum mediantibus literis iudicialibus non prodeſt fideiuſſori *Menoch.* qui alios citat, *de arbitr. Iud. caſ.237. nu. 22. Bonius de ſtat. vrb. de præſcript. gl.22. num.64. Graſſ. in tract. de except. c.22. nu.37. Boroſius plenè deciſ.77. Genua in tract. de ſcriptura priuata. lib.2. quæſt.1.* vbi hanc declarat Concluſionem, ſed licet fideiuſſor vti non poſſit exceptione perſonali, quæ tantum reo competit, vt di-
28 ctum eſt. Tamen ipſe fideiuſſor denunciet reo principali, vt litem in ſe ſuſcipiat illum defendens, poterit tanquam neceſſarius defenſor fideiuſſoris litem ſuſcipere in sè, *Bar. in l. verum, ff. pro ſocio, num.3. & in l. ſi procurator. §. 1. nu.1. ff. rem rat. hab. & in l. Marcellus, num.6. ff. de fideiuſſ. & in l. ſtichum, §. quod vulgò, ff. de ſolut.* ſequitur *Cened. pract. q. Canon. c.12. ſub nu.4.* quo in loco tractat articulum, ſi fideiuſſor familiaris Sancti Officii Inquiſitionis gaudeat beneficio, & exceptione fori declinatoria, dicto familiari, eo principali competenti, & negatiuam partem tuetur.

Amplia ſupradictam Concluſionem, quod ſicuti electiouis fori priuilegium longo competit fideiuſſori, ita quoque nec ſuffragatur approbatori, cum & appro-
29 batur parte dicatur aliter fideiuſſor, vnde tenetur ſcient approbans, *Alex. in l. ſi vtre, §. qui pro rei, num. 4. ff. qui ſatiſd. cog.* vbi etiam *Fulgoſ. in princ. & Iaſ. num. 2. Maur. in tract. de fideiuſſor p.2. princ. ſol.1. c. ſub n.6.* & approbator appellatur debitor ſicuti fideiuſſor talis dicitur, *l.4. ff. de ſolut. l. ſi ſeruum, §. nunc videamus in fin. de verb. oblig. Coler. in tract. de proceſſ. executiu. c.3. n.42. p.2.* itaut argumentum de approbatore ad fideiuſſorem valeat exemptio de vno ad alium regulariter fiat, diſpoſitumque in vno habeat locum in alio.

S V M M A R I V M.

1 *Ceſſionarius priuilegiati non gaudet fori electione ſed declara, vt num.44.*
2 *Ceſſionarius ſuo priuilegio fruitur, & non cedentis.*
3 *Ceſſionarius nequit petere executionem inſtrumenti guarentigiati, & ſic non poteſt inſtrumentum liquidari, & quæ ſit cautela, nu.4.*
5 *Ceſſionarius mulieris eiuſdem priuilegiis non vtitur.*
6 *Ceſſionarius mariti non vtitur beneficio cap. ſalubriter, de vſuris.*
7 *Mutatione perſona mutatur priuilegium.*
8 *Exceptio declinatoria fori eſt perſonalis.*
9 *Exceptio cohærens perſonæ, & non rei, non tranſit in ſingularem ſucceſſorem.*
10 *Compromiſſum vbi eſt faciendum, non debet fieri cum ceſſionario.*
11 *Exceptio vbi non officiat obligationem, ſed repellit perſona non obſtat ceſſionario.*
12 *Ceſſionario ſuccedit in ius cedentis, & reputatur eadem perſona cum cedente, nu.13.*
14 *Ceſſionario poteſt arreſtare debitorem.*
15 *Subrogatus ſapit naturam ſubrogantis, quod amplia vt n. 16. & declara vt num.18.20. & 23.*
17 *Subſtitutus eſt honorandus vti principalis.*
19 *Res allodialis ſubrogata in locum feudalis, non efficitur feudalis.*
21 *Filius ſubrogatus in locum patris, & quando id procedat, num.22.*
25 *Ceſſionarius ex cauſa neceſſaria habet priuilegium cedentis.*

A R-

Digitized by Google

ARGVMENTVM.

Ceſſionarius miſerabilis perſonæ, An eodem Electionis fori priuilegio vtatur, quo & vti poſset Principalis cedens.

QVÆSTIO XIV.

1 REgula ſit negatiua, quod ceſſionarius priuilegiatæ, & miſerabilis perſonæ non gaudeat fori electionis, & variationis beneficio vti cedens gaudet, *Caranu.in Rit.M.C.V.*228.*nu.*15.*Rodriq.de ann.reddit.q.*4.*nu.*42.*lib.*3.*Caſtil.controu.iur.lib.*3.*c.*25.*nu.*31.

2 Cuius regulæ palpabilis, aſſignatur ratio, eo quia
ceſſionarius priuilegiatus minimè priuilegio cedentis,
ſed tantum ſuo gaudet, *Caſtrenſ.in l.ſi poſt diuortium,ff.
ſolut.matrim.Roman.conſil.*135. *Bal.Nouell.in tractat.de
dote in* 12.*par.col.*2.*verſic.*4.*Fontanell.de pact.nupt.clauſ.*
4.*gl.*11.*num.*78.

3 Quare meritò videmus, quod ceſſionarius non poteſt petere executionem inſtrumenti guarentigiati, & habentis executionem paratam, ſicuti poterat principalis creditor cedens, itaut ceſſionarius in Regno, nullatenus valeat liquidare inſtrumentum iuxta formam Ritus M.C.V. cum iuramentum in eius facie non fuerit præſtitum, nec ipſe in inſtrumento nominetur, *Afflict.in conſt.Regni eos qui ſcienter,num.*16.*Fuſc.ad Frecc.de præſent.inſtrum.in* 11.*par.q.*1.*num.*1. *Vin.in ſilua commun.opin.concl.*77. vbi teſtatur ſic vidiſſe iudicari, & practicari in M.C.V. & in Regia Audientia Aprutij, *Vrſill.dec.*64.*nu.*8. annuens, cum interuentu cedentis poſſe liquidari, itaut præſentibus cedente, & ceſſionario facienda ſit interrogatio, & liquidatio contra debitorem ceſſum, prout ſic in praxi ſeruatur in M.C.V. & ſi cedens non cogatur inuitus liquidatus liquidare, *Præſ. de Franc. dec.*353.*D.Ricc.collect.*152. niſi cedens obligatus fuerit ad liquidandum inſtante ceſſionario, *Scaglion. in Ritu* 183.*n.*21. *Reg.Rouit. in prag.Regni ſub rub.de liquid.inſtrum.num.*11. *Gait.in ſuo tract.de credito c.*3.*tit.*1.*nu.*116.*fol.mihi* 268.

Quamuis apud Modernos noſtros Scriptores Re-
4 gnicolas illam reperiam cautelam, vt ceſſionario, liceat liquidare inſtrumentum aduerſus debitorem iuxta ritum, quod ceſſionarius conſtituatur à creditore procurator ad exigendum à debitore creditoris cedentis virtute ſuæ obligationis, & ad quietandum, ipſumque obligationem caſſandum, & in ſubſidium, quo debitor fuerit retinens pœnam ipſius obligationis accuſandam, & accuſatam exequi faciendam, dictumque creditum exactum penes ſe retinendum pro tot ab eo receptis ſubſtituens eum in ius, & locum ſuum, conſtituenſque illum procuratorem veluti in rem propriam, & cedens ei omnem actionem, omneque ius ſibi ſpectant, ita *Grimald.in Addit.ad Tartagl.in praxi ciuil.M.C.V.pag.mihi* 20.*col.*2. vbi idem ſcribit poſſe dici in legatario ex pari ratione, allegans pro ſua opinione *Caran. in Ritu M.C.V.*286.*nu.*7. qui tamen loquitur de incuſationem obligationem penes acta, prout & ita pariter de eo ſcribit *Galse.in pract.crim.inſtrum.*1.*par.*2.*p. Rub. Aduertat creditor ad perſonam ſuam,num.*25. quæ quidem obligationes non eſt mirum, ſi incuſari poſſint per ceſſionarium, dum videmus illas accuſari à procuratoribus ad id ſpecialiter deputatis, iuxta notata à *Præſid.de Franch.deciſ.*118.*num.*9. ita recenter *Manſon.in tract.de iud.in cauſ.execut.lib.*1.*ampl.*21.*num.*20

5 Et conſ. .t, quod quando mulier ceſſit actionem de
dote alteri, & is eam intentat ceſſionarius non habet
amplius ea priuilegia, quæ mulier habuiſſet, ſi intentata fuiſſet directo per ipſam, vt eleganter notat *Bald.
in l.* 1.*col.*4.*verſ.quærunt DD.C.de priuil.Doct.* quem ſequitur *Iaſ.in l.cum fundus,§.*1.*verſ.& an ſit differentia,
ff.ſi cert.pet.* Addo *Afflict.deciſ.*396.& *Myſing.obſeruat.*
3.*cent.*3. vt ſic pariter dicimus de ceſſionario mariti,
6 qui non poteſt vti beneficio *cap.ſalubriter, de vſuris*, ne
teneatur fructus rei ſibi pignori datæ pro ſolutione dotis in ſortem computare, iuxta ea, quæ docuit *Bald.in
rub. C.de vſur. Archiep.Florent.part.*2.*tit.*1.*c.*7.*§.*3.*Clauaſ.in ſua ſumma §.*26.*in verbo, vſura*, quaſi mutatione
7 perſonæ mutetur, & priuilegium, *l.*1.*à contrario ſenſu,
C.de imponend.lucrat. deſcript.l.cum quidam, §.ſi debitores,ff.de public.& vectig.leg.fiſcus, ff.de iur.fiſc. leg.paulus
alias pro procuratore,ff.de acquirend.hæred.cap.vnic.§.verum,de iur.patron.*

Necnon pro huius opinionis corroboratione ſpectat
*deciſio Afflict.*74. vbi fuit excitatum vtrum exceptio declinatoria fori competens debitori contra ſuum creditorem obſtet ſingulari ſucceſſori creditoris, hoc eſt
eius ceſſionario, & fuit deciſum in cauſa cuiuſdam Notarii Melchioris, qui agebat contra quædam debitorem
ſui debitoris iure ceſſo ex cauſa oneroſa, quod illa exceptio declinatoria competens contra cedentem non
obſtabat ceſſionario agenti, qui poteſt trahere quemcumque in Ciuitate Neapoli, ſequuntur *Maxilla in conſuet.Bari,Rubr.de teſtib.§.licet vina,num.*25.*Matilian.in
deciſ.Genuæ* 12.& 31. Eo quia exceptio declinatoria fori eſt exceptio perſonalis, & cohærent perſonæ, & ſic
8 non tranſit ad ceſſionarium, licet obſtaret ipſi cedenti,
vt tenent *Bal.in l.per diuerſas,C.mandat.& in leg.ſi cum
dotem, §.ſi pater,ff.ſolut. matrimon. Bartol. in l.apud Celſum, §.apud Iulianum, ff. de dol. except. Angel. in l.ſi quis
rem, ff.de procur.* aſſerentes exceptionem perſonæ, &
9 non rei cohærentem non tranſire ad ſucceſſorem ſingularem, vnde ſi cum cedente fortè deberet fieri compromiſſum, prout in Regno eſt mandatum *ex Pragmat. odia, de arbitr.* quando ſunt conſanguinei litigan-
10 tes, vtique non debet fieri cum ceſſionario agenti
vtili actione, vt etiam voluere *Maranta in tractat.
de iudic.p.*6.*actu* 2.*num.*24.*Duen.reg.*36.*limit.*16.*Ludou.
concl.*4.*verſ.declara decimo, Borrel.de compromiſſ.q.*1.*nu.*
41. quidquid contrarium aſſerunt *Marſil.ſingul.*334.&
467.*Blanc.de compromiſſ.q.*3.*nu.*52.*Surd.de alim.tit.*1.*q.*
32.*nu.*77.& *Vrſil.d.dec.*74.

11 Inde dicebat *Bald.in lege qui ſtipendia. C.de procurat.*
quod ſi exceptio non afficiat obligationem, ſed repellit
perſonam, tunc non obſtat ceſſionario, ſequuntur
*gloſ.Io.Andr.in cap.*1.*de iur.patron. in* 6.& *Dyn. in cap.ſi
quis in ius, de regul. iur.in* 6. quod pluries practicaui in
variis caſibus occurſis, ac tractatis in Regia Curia Ciuitatis Amalphiæ, & aliis tamquam Regius Gubernator Aierulæ, & Plagiani habuit in facto de Menſe
Nouembris in anno 1628. in cauſa vertente inter Seuerum de Iubeno, & Nicolaum Antonium, ac Marcum
Aurelium Bracatum ſuper ceſſione litis cuiuſdam Caſtagnati, & Pomarii facta à Principio de Iubeno præfato Seuero ſuo nepoti, vt in Actis apud Caluanicum
Actuatium.

Et licet poſset attentari contrarium, (prout mecum
contendendo prætendebat quidam Aduocatus non ſecundi nominis) ex regula, quod ceſſionarius ſuccedit
13 in ius cedentis, *l.emptor, vbi Bald.in* 1.*notab. C.de hæred.
& act. vend. Surd. conſil.*22.& 82. vbi etiam quod ceſſionarius reputatur eadem perſona cum cedente, quod
pariter ex pluribus confirmauit in *ſuo tract. de aliment.*
14 *tit.*8.*priuil.*55. vndè ceſſionarius poteſt arreſtare debitore, *Iaſ.§.fuerat,num.*62.*Graſs.* qui alios citat *de except.
in prælud.num.*194.*Coller.de proceſſ.execut.p.*2.*cap.*2.*nu.*
29.& *latius Manſonius de cau. execut.lib.primo ampl.*21.
15 vbi hanc Concluſionem declarat, quaſi quod tanquam
ſubrogatus ſapere debeat naturam eius, in cuius locum
fuit ſubrogatus, iuxta terminos *text.in l.eam qui ita. §.
iniuriam,ff.ſi quis caut.§.fuerat,vbi Faber, & Iaſ.inſtit.de
act. Bart.in l.*3. *§.hac actio,ff.ſi quis teſtam. liber.eſſ. iuſſ.
Napod.in conſuet.ſi mulier, in verbo,ſi non extant fol.meo*
232.*Frecc.& Præſ.de Franch.in addit.ad eundem, in conſuet.ſi moriatur,nu.*92.*fol.mihi* 103.*Nouell.reg.*13.*Card.
Tuſch. concl.*755.*lib.*5. & hoc eſt vulgatum, adeo vt fiat
16 ſubrogatio cum omnibus qualitatibus inhærentibus
rei,

Digitized by Google

rei, in cuius locum facta eſt, idque tàm reſpectu rerum,
quando vna res eſt ſubrogata in locum alterius, quam
etiam reſpectu perſonarum, vbi vna perſona alium re-
præſentat, *l. fin. C. proxim. ſacr. ſcrin. lib.* 12. *Caſſan. conſil.*
22. *numer.* 22. *Moroſius conſil.* 20. *num.* 7. *Surd. conſil.* 424.
nu. 26. *vol.* 3. *Peregr. de fideicomm. art.* 16. *nu.* 30. amplians
procedere, vt ſapiat naturam procedentis diſpoſitionis,
in cuius locum ſubrogatum eſt, plenè *Gabr. concluſ.* 2.
de regul. iur. vbi diſputat ſi hæc concluſio in præhemi-
nentia, & honore, itaut ſubſtitutus honorari debeat, ſi-
17 cuti principalis, *& num.* 69. diſſidentes DD. opiniones
referendo illas concordando affirmat, quod ſi à prin-
cipale fuiſſet quis ſubrogatus, tunc ei non deberetur
idem honor, ad eadem præheminentia, ſi tamen à Prin-
cipe, benè idem honor, & reuerentia deberetur, prout
ita in facto deciſum reperio in perſonam Illuſtriiſs. D.
Franciſci de Caſtro, qui dum fuiſſet in locum eius pa-
tris Excellentiſſimi Comiti Remenſium ſubſtitutus ob
eius abſentiam Romæ habitam, non aliter ei fuit titu-
lus *Excellentia*, ſed *Illuſtriſſimi*, datus, nam à prin-
cipali ſubſtitutus fuerat licet poſtmodum eueniente
morte eius patris, dum reperiretur ſubſtitutus in Re-
gni regimine, & per Catholicam Maieſtatem confir-
matus titulo *Excellentia*, fuerit decoratus, vt teſtatur
D. Reg. de Ponte in tractat. de poteſt. Proreg. tit. de Aſſenſ.
Reg. 5. *num.* 4.

18 Tu tamen à regula nè diſcedas, cùm ſupradicta ſint
vera, vbi ſubrogatus habet omnes qualitates ſubro-
gantis, nam ſi diuerſas habeat, ceſſat ſubrogationis ef-
fectus, *l. cum in fundo*, *§. ſi fundo, ff. de iur. dot. Bald. in l.*
parabolani, C. de Epiſc. & cler. Surd. qui centum allegat
conſil. 31. *num.* 41. *conſil.* 138. *num.* 11. *conſil.* 153. *num.* 48.
vol. 1. *& conſ.* 269 *num.* 30. *vol.* 2. *Souſa in repetit. l. fœmina,*
p. 1. *num.* 229. *ff. de reg. iur. D. Regens Valenz. conſil.* 63. *nu.*
177. vbi quod non debet eſſe differentia inter eos, ſed
eiuſdem naturæ, & conditionis, quibus ſubrogans, vt
probauit etiam *conſ.* 60. *num.* 4. *Menoch. de arbitr. iud. q.*
54. *num.* 31. *cum ſeq. lib.* 1. vbi affluenter hanc tractat ma-
teriam *Caſtill. deciſ. Sicil.* 125. *tom.* 2. vbi diſcutit, ſi Offi-
cialis ſubrogatus debeat eſſe eiuſdem iuris, & condi-
tionis, cuius eſt ille, in cuius locum ſubrogatur, expli-
cans doctrinam *Bald. in l. parabolani, C. de Epiſc. & cler.*

Hinc meritò videmus, quod ſi res allodialis ſubroga-
ta ſit in locum feudalis vtique ceſſat ſubrogationis re-
19 gula, cum res diuerſæ ſint qualitatis, & conſequenter
res libera, non efficitur ſerua, vt probatur *in l. Lucius,*
Cod. de fideicommiſſ. hæredit. & tradit *Andr. de Iſern. in*
cap. 1. *§. cum autem, de controuerſ. inueſt.* & poſt reliquos
ſcripſit *Surd. conſil.* 53. *num.* 14. *vol.* 1. *& conſil.* 311. *num.*
54. *vol.* 1. quod eſt verum non accedente Domini con-
ſenſu, alias ſecus, cum in eius arbitrio reſideat allodium
facere feudum, illudque ſegregare, & vnire, *Reg. de*
Ponte in tractat. de poteſt. Proreg. tit. 1. *de prouiſ. fieri ſol. §.*
2. *num.* 10.

Et huc ſpectat, quod quando eſſent diſpoſitio per-
ſonalis, quia nempè electa eſſet induſtria perſonæ, vel
20 eſſet aliud ſpeciale in illa re, in cuius locum facienda
eſſet ſubrogatio, tunc regula pariter non haberet lo-
cum, quia ſubrogantis qualitates deficiunt, *Bart. in d.*
l. 1. *§. hoc actio, ff. ſi quis teſtam. lib.* 1. *Surd.* qui alios citat
conſ. 31. *num.* 42. *& conſ.* 53. *num.* 10. *vol.* 1. & conſequen-
ter ex regula vniuerſalis, vt quoties mutaretur ſubro-
gantis qualitas, vel adeſſet aliqua ratio diuerſitatis in
ſubrogante, quæ cum eſſet in ſubrogato, tunc nullo
modo ſubrogatio procedere poteſt, idem *Surd. conſ.* 440
nu. 51. *vol.* 3. vnde fit, quod ex ſubrogatione prædicta
ſubrogatio non procedit, niſi in illis, in quibus expreſ-
sè facta reperiretur, extraque illa extendi non poſſet,
Alex. conſil. 106 *num.* 15. *&* 16. *vol.* 2. *Decius conſil.* 38. *in*
fin. & poſt reliquos *Surd. conſ.* 151. *nu.* 32. *vol.* 2. *& conſil.*
311. *num.* 53. *vol.* 3.

21 Et hinc infertur, quod licet filius ſubrogetur in lo-
cum, & gradum patris, de qua ſanè materia latè *Men.*
de præſump. lib. 4. *præſumpt.* 95. *Molfeſ. in commen. ad con-*
ſuet. Neap. p. 4. *de ſucceſſ. ab inteſt. q.* 36. & pleniſſimè *Ca-*
22 *ſtill. quotid. controuerſ. lib.* 3. *c.* 19. id non eſt ſemper ve-
rum, ſed quoties in filiis eadem ratio, & eſſet quali-
tas, quæ eſt in patre, & ideò ſi ex diſpoſitione ſtatuti
vocarentur maſculi ad ſucceſſionem excluſis fœminis,
tunc filia non ſubingrederetur in locum patris, ex quo
non poſſet aſſumere qualitatem maſculinitatis, nec
rationem conſeruationis bonorum in familia, quæ ſunt
in patre, & ideò filii ex maſculis non nocent reliquis
maſculis, vt probauit *Surd. ex pluribus conſil.* 403. *num.*
61. *vol.* 3. affirmans *conſ.* 416. *num.* 24. *volum.* 3. quod nun-
quam cenſetur ſtatutum vocare fœminas, vbi adſunt
maſculi, *Dec. conſ.* 164. *num.* 2. *Peregr. de fideicommiſ. art.*
25. *num.* 57. vbi loquitur in fideicommiſſis, in quo caſu
interrogatus iuxta eius ſententiam reſpondi, & præci-
puè in cauſa Hæredum Helionoræ de Cionto cum
Franciſco Antonio Pappalardo.

Vltra quod vbi aliquid ſpecialiter attributum (prout
23 in caſu noſtro) ſubrogatus non ſapit eandem naturam,
& ſubrogationis regula id extendit, quod fuit *Barboſ.*
in l. cum prætor, §. 1. *num.* 431. *ff. de Iud. Surd. de alim. tit.*
9. *q.* 21. *num.* 21. & maximè, quia tractatur in materia
priuilegiata, & in priuilegiis ſubrogatus non ſapit
eandem naturam ſubrogantis, *Azeued. in l.* 1. *num.* 27.
titul. 1. *lib.* 6. *noua recopil. Girond. de priuil. explic. numer.*
1313.

24 Quare diuiſis contrariis, & firma remanente ſuppo-
ſita regula illam declara procedere, & eſſe veram
vbicumque ceſſio eſſet voluntaria, at ſecus ſi neceſſaria,
quia ceſſionarius ex cauſa neceſſaria habet abſque du-
25 bio idem priuilegium, quod allegare poſſet cedens, vt
poſt *Caſtrenſ. conſ.* 222. *vol.* 1. *& Bald. Nouel. de dote* 12. *p.*
column. 2. determinauit *Viuius dec* 158. *nu.* 10. per ea, quæ
ſcripſerunt *Bar. in l. poſt dotem, circa finem, ff. ſol. matr. &*
in l. 1. *ff. de priuil. dotal. & Cioff. conſ.* 104. *ſub num.* 1. *vol.*
2. quam opinioοem ego practicaui in cauſa vertente in-
ter Iuſtinam de Abinante ceſſionariam, ſororis Santæ
de Amendola monialis Tertiariæ, vulgò, *Bizoche*, con-
tra Paſchalem de Stephano, & hoc in Anno 1627. de
Menſe Iunij.

SVMMARIVM.

1 *Negotiorum geſtores priuilegiatorum, gaudent priuile-
gio.*
2 *Priuilegium conceſſum alicui, vt trahat alios ad ſuum fo-
rum competit negotiorum geſtori.*
3 *Negotiorum geſtores exemptorum ſunt exempti.*

ARGVMENTVM.

Negotiorum geſtorum miſerabilis perſonæ, An Electionis, & Variationis Fori Beneficio validè vti poſſit.

QVAESTIO XV.

1 REgulam conſtituo pro patre affirmatiua compe-
tere ſcilicet huiuſmodi negotiorum geſtoribus
miſerabilium perſonarum priuilegium eligendi, &
variandi forum, in cauſis tamen earumdem perſo-
narum, ſicuti, & illud habent ipſe miſerabiles per-
ſonæ.

2 Quæ ſanè concluſio ſatis iuuatur, nam in ſimili vi-
demus, quod priuilegium conceſſum aliquibus vt tra-
hant ad eorum forum alios, nec poſſint ab aduerſariis
trahi, competit etiam eorum negotiorum geſtoribus,
Anna ſing. 401. *Petra ad Capyc. dec.* 19. *in fi. D. Ricc. deciſ.*
Cur. Archiepiſc. Neap. 69. *nu.* 8. *part.* 1. *per textum in l. hæ-*
res abſens, §. ſi apud Labeonem, ff. de Iudic. vbi ſi Dominus
habet ſeruum Romæ, qui eius negotia gerit, ſi trahatur
in iudicium Romæ, ibi ſe defendit, quia ita habetur, ac
ſi cum

ſi cum Domino contraxiſſet: ergo ſi habetur, ac ſi cum Domino contraxiſset, vbi Dominus eſt perſona priuilegiata conueniendus eſt in loco, in quo Dominus poſſet conueniri, prout iſtud videtur ſentire *Caſtrenſ.* ibid. & ſatetur *Rom.ſing.*240.

Indè negotiorum geſtores exemptorum eſse quoque exemptos fatendum eſt, quia exemptio extenditur ad Adminiſtratores, *ex Cocchier.in tract. de iuriſd.in exempt.p.1.q.30.num.12.tom.1.* vbi quod exemptio Xenodochi extenditur ad Adminiſtratores.

S V M M A R I V M.

1 *Seruiens Eccleſijs reponuntur in numero miſerabilium perſonarum quoad priuilegium.*

2 *Seruientes Eccleſiæ fruuntur priuilegijs iſdem, quibus gaudet Eccleſia.*

3 *Priuilegium conceſſum Hoſpitali, communicatur eiuſdem ſeruis.*

4 *Priuilegium conceſſum ſcholaribus extenditur ad ſeruos eorundem.*

5 *Priuilegium exemptionis Camaldolenſium non extenditur ad ſuos Colonos.*

A R G V M E N T V M.

Seruiens Eccleſijs, An gaudeat Priuilegio Electionis, & Variationis Fori.

QVÆSTIO XVI.

1 Regulam conſtituunt Doctores, quod ſeruientes Eccleſijs dicantur miſerabiles perſonæ, quod ſcilicet ego intelligo verum, vt veniant ſub earum nomine ad finem gaudendi iiſdem priuilegiis, quibus, & illæ fruuntur, ita quidem notarunt *Theſaur.dec.Rot.Pedem.177.nu.1.& Caballin.milleloq.697.* vnde illos vti poſse in earum cauſis priuilegio, *l.vnic.C.quando imper.* prout & illa vtitur Eccleſia vtique fatendum eſt.

Quæ ſanè opinio ratione non caret, ſiquidem certum eſt ſeruientes Eccleſiis frui iiſdem priuilegiis, quibus, & Eccleſia vtitur vt ſtatutum eſt *in c.Eccleſia ſeruus 12.q.2.D.Ricc.dec.Cur.Archiepiſc.Neapol.65.nu.5.par.1.* vbi per hoc affirmat illos eſse conueniendos coram Iudice eiuſdem Eccleſiæ, *ex gl.in c.nullus Iudicum,de foro comp. Aufrer.in tract.de poteſt. Iud. Eccleſia.ſuper laic. & eorum bonis,nu.37.Alpher.conſ.44.nu.2.Dec.in tractat.crim.lib.4.c.9.nu.27.to.1.Bellug.in ſpec.Princip. Rubr.11.§.videndum,nu.6.Aloyſ.de Leo in l.placet, n.17.C.de Sacroſ.Eccleſ.* licet contrarium tutatur *Morla in emporio iuris p.1.tit.2.de iuriſd.omn.iud.n.140.* quem ſequitur *Graſ.in tractat.de effect.cleric.effect.1.n.131.qui nu.146.cum ſeq.* amplè diſcutit, quando priuilegium Clericorum competit eorundem ſeruis, & diſtinctionis ſedere vtendo, firmat illud extendi ad ſeruos perpetuos, non autem ad temporales, vt apud eum.

3 Et conſert pro corroboratione principalis concluſionis, nam videmus priuilegium conceſſum hoſpitali communicati eiuſdem ſeruis, ac miniſtris, vt apud *Oldrad.conſ.11.* quem refert, & ſectatur *Gratian.deciſ.Rot.Marchiæ 233.nu.13.* vbi etiam fatetur, quod per exemptionem Eccleſiæ miniſtri eius cenſentur exempti, vigore *text.in c.1. de priuil. in 6.* de quo latius *Cocchier. de iuriſd.in exempt.q.30.p.1.*

4 Prout priuilegium conceſſum ſcholaribus, extenditur quoque ad eorundem ſeruientes, *Auth.habita, C.ne fil.pro patre, Felyn.in c.2.de foro compet.Franc.in prohem.ſ.ſti,in verbo,ſcholaribus, Rebuff.in l.vnic.§.fi.C.de Colleg.lib.11.Caball.conſ.77.vol.1. Menoch.de arbitr.Iudic.caſu 368.nu.10.Reg.Ronit.conſil.60.num.7.to.2.vbi nu.6.* affirmat immunitatem conceſsam patri familias trahi ad totam eius familiam, nempè ad vxorem filios,& famulos, *iuxta textum cum gl.in l.2.in verbo miniſteria, C.de Epiſc.& cler.*

5 Licet priuilegium exemptionis Camaldulenſium non extendi ad eorum colonos circa exemptionis ſolutionis decimarum, taliter quod præfati coloni tenentur ſoluere decimas Epiſcopo, ſundat *Marta deciſ.66.*

Hic igitur diuino auditus auxilio, finem huic Sectionis conſequor, portumq;tandem tango, plura quidem exaraſsem pro ornatu huius Sectionis, niſi amaro eſsem animo ob immaturam mortem meæ Genitricis Camillæ de Maſsario, quam Cœleſtem Patriam penetraſse nuntium, (proh dolor!) traditum accepi: Exiguum enim, & cum tędio datur tempus vitæ noſtræ, & non eſt refrigerium in fine hominis, & ex nihilo nati ſumus, & poſt hoc erimus tanquam non fuerimus, imò extincta cinis euadet corpus noſtrum,& ſpiritus diffundetur tanquam mollis aer, tranſietque vita noſtra vti veſtigium nobis,& ſicut nebula diſsoluetur, quæ fugata eſt radiis ſolis,& ad calore ipſius grauata, vt legitur *Sapien.cap.2.* Sit nomen Domini ſemper, & vbiq;benedictum, ipſe dedit, ipſe abſtulit ſicuti Domino placuit,ita factum eſt.

Excuſatum ideò quæſo (Beneuole Lector) me habeas, & quæ in huiuſmodi Sectione ad tui vtilitatem cumulaui argutis, lincijſque oculis perlegere digneris, & ſi quid fortaſse boni ex tali lectione percipies,& hauries Deo Optimo Maximo da gloriam, cui ſit Laus in ſæcula ſæculorum.

Prout & eandem laudem aſſigno Beatiſſimæ Mariæ Virgini meæ protectrici,Sancto Michaeli Archangelo, Sancto Ioanni, & Sancto Antonio de Padua meis particulatibns Aduocatis, & Patronis, quos flexis genibus ex corde rogo, vt me commendatum habeant, & in altera in eorum habitaculum ſuſcipiant.

Faxit ſic Deus.

Finis Tertiæ Sectionis.

Digitized by Google

SECTIO QVARTA.

CONTINENS SINGVLOS CASVS in quibus Beneficium electionis, & variationis fori concedantur, vel denegentur.

SVMMARIVM.

1 *Electio fori datur priuilegiatis non obſtante, quod Baro habeat primas, & ſecundas cauſas.*
2 *Clauſula derogatoria quorumcumque priuilegiorum non derogat priuilegio miſerabilium.*
3 *Mentio expreſſa requiritur, vt comprehendantur priuilegiata perſona.*
4 *Clauſula generalis non derogat priuilegia in corpore iuris clauſa.*
5 *Priuilegium in corpore iuris redactum non tollitur ex derogatione generali, maximè attenta qualitate perſona, num.6.*
7 *Princeps dùm gratias impartitur non cenſetur comprehendere caſus ſpeciales.*
8 *Priuilegium ſpeciale non tollitur lege generali.*
9 *Beneficia iurispatronatus laicorum non comprehenduntur ſub generali beneficiorum diſpoſitione.*
10 *Dotis cauſa non comprehenditur ſub generali diſpoſitione.*
11 *Legatum dotis non venit in generali renunciatione.*
12 *Diſpenſatio debet eſſe in ſpecie derogatoria Bulla Clem. VII.*
13 *Derogatum non cenſetur beneficio reſtitutionis in integrum, per generalem derogationem.*
14 *Derogatum non cenſetur priuilegio optandi beneficia reſeruata, nulla de eo mentione facta.*
15 *Conceſſio generalis non extenditur ad ea, qua ſpeciale egunt conceſſionis.*
16 *Princeps non cenſetur abdicare a ſe ſummum imperium.*
17 *Infeudatio Caſtri cum omnimoda iuriſdictione, quidnam comprendat.*
18 *Regalia non cenſetur conceſſa ſub larga conceſſione.*
19 *Caſus pertinentes ad ſolam Magnam Curiam, non cenſetur conceſſi Baronibus.*
20 *Promiſſum ſpecialiter non cenſetur derogatum per generalem diſpoſitionem.*
21 *Expreſſum continetur ſub generalitate, ſed quando id non procedat, num.22.*

ARGVMENTVM.

Electio fori Num intentari poſſit à miſerabilibus perſonis, quando Baronis, & Domini habent iuriſdictionem primarum, & ſecundarum cauſarum derogantem omnibus, & quibuſcumque priuilegijs.

QVÆSTIO I.

1 REgula ſit affirmatiua, procedit enim huiuſmodi eligendi, & variandi forum priuilegium non obſtante quod Barones, vel Domini habeant amplum priuilegium iuriſdictionis, & cognitionis primarum, & ſecundarum cauſarum, itaut alibi non poſſint tractari cum clauſula derogatoria quorumcumque priuilegiorum, quia per illas non dicitur derogatum priuilegio miſerabilium perſonarum, niſi in ſpecie de ipſis fiat expreſſa derogatio, vt per *Cyn. Bal. & Reliquos in l.vn.C.quando Imp.Rom.conſil.436.n.20.& 21.Felyn.in c.1.n.2.& in c.nonnullis,n.26.de reſcript.Dec.conſ.65.nu.20.Gram.deciſ.20.nu.4.& ſeq.Foller.in Conſt.Regni Statuimus,n.*20.vbi cōcordantes adducit *Menoch. de arbitr.Iud.caſ.66.n.33.lib.*2. qui alios citat, prout, & ſocios refert *Niger in c.Regni,quoad decretam,n.*9.vbi de communi teſtatur *Milanenſ.deciſ.Sicil.5.n.14.p.2. Theſaur.deciſ.177.nu.9. & ibi Filius in addit.* qui fatetur ita fuiſſe deciſum in ſuo Senatu de Anno 1591. prout & ſic determinatum per noſtrum Sacr. Regium Conſilium, ait *Anna in add.ad Genuor.allegat.*148. *Præſ.de Franch. deciſ.187.num.2.& deciſ.*192. vbi de obſeruantia Sacri Conſilii *Peregr.dec.Rota Patauina 129.Borrell.in tract.de Regis Catholici præſtantia c.62.nu.*59. vbi colligit alios, & iterum *in ſumm.deciſ.tit.de iuram.perhorreſcentia nu.37.to.1.Maſtrill.deciſ.127.num.14.& 15.Cancer.var.reſol.c.2.nu.35.p.2.Giurba dec.Sicil.82.nu.4.* vbi ſarcinam Doctorum adducit pro corroboratione *Randenſ.de analog.c.23.num.83.D.Ric.collect.dec.collect.1.Fontan.de pact.nuptial.clauſ.4.gl.11.nu.78.to.1.Caſtill.deciſ.Siciliæ 39.p.1.* vbi quod expreſſa fieri debet mentio, vt ſcilicet,
3 quod in priuilegio diceretur,(non obſtāte *l.vn.C.quando Imp.& Conſt.Regni ſtatuimus)* vel non obſtante quod clauſulæ eſſent ad inſtantiam miſerabilium perſonarum, & ita vſu apud Regia Tribunalia huius Regni Neapolis receptum eſſe reperio.

4 Clau-

Digitized by Google

4 Clauſula ſiquidem generalis derogatoria (quibuſcumque priuilegiis non obſtantibus) non reuocat priuilegia in corpore iuris clauſa (prout eſt iſtud Electionis, & Variationis Fori) *Iaſ. in rubric. ff. de conſtit. num. 19. Alex. in leg. miles. num. 3. in fin. ff. de re iudic. Gomez. in cap. 1. num. 93. de conſt. in 6. Rebuff. reſponſ. 15. & reſponſ. 134. Gabr. concl. 9. num. 10. de regul. iur. Petra in addit. ad Grammat. deciſ. 21. Viſcont. in concluſ. iur. in verbo, priuile-*
5 *gium in corpore iuris clauſum*, annuens priuilegium in corpore iuris redactum non tolli ex derogatione generali, in qua dicitur non obſtantibus, quibuſcumque legibus, ſtatutis, & priuilegiis, *Menoch. de arbitr. Iud. caſu 489. num. 89.*

6 Quod ſanè eo fortius locum habeat attenta qualitate perſonæ, cui primum priuilegium reperitur conceſſum, vt exempli gratia, ſi piæ, vel fauorabili cauſæ, quia tunc reuocatio præſumitur facta per alterum priuilegium poſterius, niſi ſpecialiter conceſſum ſit cum expreſſa clauſula, *Non obſtante dicto priuilegio piæ, & fauorabili cauſæ elargito*, vt poſt *Felin. in d. cap. nonnulli, col. 23. de reſcript. & Rom. in l. ſi verò, §. de viro, fallent. 24. ff. ſol. matr. tradit Crot. in c. 1. num. 48. de conſtit. in 6. vbi nu. 49.* in terminis ſcripſit de conceſſione, & priuilegio facto miſerabilibus.

7 Princeps enim, dum gratias impartitur, & priuilegia generalibus clauſulis elargitur ad inſtar legis non cenſetur comprehendere caſus ſpeciales, & prærogatos, *Iaſ. conſil. in l. 1. col. 3. ff. ſolut. matrim. Ruin. conſ. 136. col. 4. vol. 4. Gozad. conſil. 43. Calcan. conſ. 13. col. 2. Caſſan. conſ. 32. col. 2. Portius regul. 16.* vbi plures facit illationes vti antiqua, & ſpecialis lex, ſiue ſtatutum, proclama, vel Bannum non tollitur ex noua lege ſuperuenienti generali *Gl. in l. ſciendum, ff. qui ſatiſd. cog. Fulgoſ. in l. cum in teſtam. C. de teſtam. Alex. conſ. 80. col. 3. vol. 1.*

8 Indè priuilegium alicui ſpecialiter conceſſum non tolli lege generaliter loquente affirmarunt *Gloſ. in l. 3. in verb. decurionibus, C. de ſilent. lib. 12.* & poſt illam *Loffred. conſ. 31. column. penult. & hinc Bal. in l. Lucius, in fin. ff. ad Turpill.* docuit diſpoſitionem generalem de carceratis relaxandis non habere locum in carceratis ob crimen falſi, niſi ad id ſpecialiter exprimatur, vt voluerunt pariter *Nell in tract. de Bannit. q. 2. par. 3. 2. temp. & Boer. dec. 217. nu. 21.* quod eſt notandum, quando conceduntur ob aliquam cauſam Indulta generalia, & Abolitiones vniuerſales.

9 Et beneficia iuriſpatronatus laicorum ex fundatione, vel dotatione non comprehenduntur ſub generali beneficiorum diſpoſitione *Gl. & DD. in cap. cum illis, §. cum autem, de præbend. in 6. Conar. pract. qq. c. 36. Lamber. de iur. patr. lib. 2. p. 3. q. 3. art. 3. Rota Romana in Toletana Annatarum 2. April. 1590. & 4. Decemb. 1592. & 4. Iuny 1593. coram Eminentiſſ. Card. Pamphilio, & in Toletana dimidiæ annatæ 17. & 22. Iuny 1594. coram Gyptio.*

10 Hinc etiam diſpoſitio generaliter loquens non comprehendit cauſam dotis *Salic. in l. fi. C. de iur. dot. Camil. de Curt. in diuerſ. feud. pag. 70. num. 38. Praeſ. de Franc. deciſ. 219. num. 1. Portius concluſ. ſiue Regul. 17.* vbi & alias recitat opiniones, vt apud eum *Mart. deciſ. 188.* vbi allegat etiam *Caſtrenſ. in conſ. 98. in fin. vol. 1.* qui tenet,
11 legatum dotis non venire in generali renunciatione, *Iaſ. in l. 1. column. 1. ff. ſolut. matrim. Afflict. in conſt. Regni, in tit. de ſeru. & ſal. iud. col. 1. & dec. 151. nu. 2. Bald. Nouel. in tract. de dot. ſpecial. 17. & 18. Marſil. ſing. 442. Loffred. conſ. 74. Mantic. de coniect. vlt. vol. lib. 2. tit. 2. nu. 2. recenter Caualer. dec. Rot. Rom. 41. nu. 6.*

12 Et adhuc facit, quod diſpenſatio debet eſſe in ſpecie derogatoria, *Bulla Clem. VII. & Concil. Trident. ſeſſ. 25. cap. 1. de Reformation.* vt illegitimus valeat in Eccleſia miniſtrare, vbi pater habuit beneficium, vt latè comprobat *Domin. Ricc. in praxi fori Eccleſ. reſolut. 369. par. 2.* iuxta quam opinionem annis elapſis practicaſſe reminiſcor.

Et ideò in generali excluſione, & derogatione priuilegiorum pro raro beneficio reſtitutionis in integrum ſiue primo, & ſecundo beneficio (vt in Regno voca-
13 mus) minoribus competenti derogatum cenſetur, ex *Gl. in leg. poſtquam liti, C. de pact.* quam id notant *Benedict. in c. Raynutius in verbo mortuo, nu. 180. de teſtam. & Caballin. in l. milleloq. 784.* cùm tale beneficium requirat ſpecialem derogationem, *l. illud. §. fin. cum l. ſeq. ff. de minor. Aretin. in c. 2. colum. fin. de prob. Bal. conſ. 236. lib. 1. Signorol. conſ. 234.*

14 Vndè conſulendo reſpondit *Gemin. conſil. 30.* priuilegio generali, vel ſpeciali reſeruationis beneficii non præſumi derogatum alteri priuilegio optando beneficia reſeruata, nulla de ea mentione facta, & ſic conſuluit *Butr. conſ. 95. in fine*, generali reuocatione priuilegiorum immunitatis, minimè cenſeri ſublata ſpecialiter conceſſam, ſequitur *Soccin. Sen. conſ. 209.*

15 Prout & conceſſio generalis non extenditur ad ea, quæ ſpecialem exigunt conceſſionem, atq; ad ea, quæ inſignum priuilegii ſingularis ſunt Principi reſeruata, *Loffred. conſ. 36. in fine, Gama deciſ. 31. in fine.*

16 Indè non cenſetur Rex, ſiuè Princeps cum abdicare à ſe ſummum imperium, & ius, *Bald. conſil. 327. col. 3. vol. 1. Ang. in l. ſi certarum. in fine, ff. de teſt. milit. Alex. in l. filium quem pater, num. 15. ff. de liber. & poſthum. Mandel. conſ. 62. nu. 10. Saler. in conſuet. Neap. in proœm. §. præfatis, in Apoſtilla quæ incip. Magna eſt Principis*; itaut ſi
17 Princeps infeudat Caſtrum, vel territorium cum omnimoda iuriſdictione, non veniet eo caſu, niſi prima cognitio cauſarum ciuilium, & criminalium, nec veniet cauſæ appellationum, niſi in priuilegio fuerint expreſſe, ſemper enim videbitur reſeruatio ius appellationis, & ſuperioritatis, *Io. Andr. in add. ad ſpec. in rubr. de iuriſd. omn. Iud. Ang. in l. 1. ff. de officio eius*, quos ſequitur *Borrel. in add. ad Bellug. in Spec. princ. rub. 1. lit. M.*

Hinc fluit, quod regalia non cenſentur conceſſa, ſub
18 quauis larga, & generaliſſima conceſſione, de quibus *in c. 1. quæ ſint regalia*, & ibi Scribentes *Peregr. de iur. fiſci art. 2. num. 97.* plenè *Maſtrill. de magiſtr. lib. 1. c. 14.* vbi hanc declarat concluſ.

19 Et caſus pertinentes ad ſolam Magnam Curiam Vicariæ in generali conceſſione Baroni facta non veniunt niſi de iis ſint particulariter priuilegiati, ſaltem per generalem clauſulam conceſſionis caſuum, de quibus ſola M.C. cognoſcit, *Capibl. in pragm. 8. nu. 169. p. 1. de Baronibus*, vbi alia adducit, quæ hic adaptari poſſent, qui per prius *num. 87.* affirmauit, priuilegium conceſſum Baroni de caſibus etiam Magnæ Curiæ conceſſis non interpretari, & extendi ad caſus, quos recognoſcit vti Vicaria.

Et id, quod ante ſpecialiter ex prouiſum non tollitur per generalem diſpoſitionem, *Bal. in l. filium, colum. 13.*
20 *verſ. & opponitur, C. famil. herc. Caball.* qui alia adducit *milleloq. 559. qui milleloq. 46.* meritò firmat reſtitutionis in integrum beneficium non excludi à ſtatuto generaliter loquente, per *Gl. fin. poſtquam liti, & ibi Salic. q. 3. & Iaſ. & Dec. in l. fin. C. de pact.*

21 Quibus veris exiſtentibus oculis clauſis inferri poſſet, quod regulæ illæ vulgatæ, vt expreſſum dicatur contentum ſub generalitate verborum, iuxt. *gl. in l. fi. in verbo, ſpecialiter, C. quod cum eo*, cum alii apud *Monach. deciſ. Florent. 69. nu. 17.* & apud *Rend. in prompt. recept. ſentent. tit. 100. num. 15.* & expreſſum dicatur, quod ſub ratione comprehenditur, *l. quæſitum. ff. de teſtib. & poſtulauerit, §. ſed ſi negauerit. ff. de Adult. & Tiraq. in l. ſi vnquam, in verbo ſuſceperit, C. de reuoc. don. num. 37.* & quod ex eadem ratione deducitur *Pereira de reſ. emph. c. 1. num. 20. & 21. Surd. deciſ. 254. num. 40.* & expreſſum cenſetur, quod virtualiter ineſt, *Ferrer. in Conſtu. Cathalog. gloſ. 4. nu. 61. Magon. dec. 65. nu. 22.* & expreſſum dicitur, quod continetur ex vi verborum, *Flores Diez de Mena q. 21. nu. 26. Mendez à Caſtro in praxi Luſit. lib. 3. c. 11. num. 8. Seſe dec. Arag. 113. num. 170.* vbi etiam quod expreſſum dicitur, quod ex conſequentia verborum neceſſario col-
22 ligitur non poſſunt habere locum in caſu de quo agitur nam, cum illo requiratur expreſſa derogatio, & ſic expreſſe, & ſpecialiter fieri, non ſufficit id contineri ſub verbis generalibus, *Menoch. conſil. 331. num. 24.* expreſſum vbi requiritur non ſufficit tacitum, neque præſumptum, *c. 2. de præben. c. ſi procur. in 6. Valaſch. qui alios citat de partit. bonor. c. 14. nu. 18. Cabed. deciſ. Luſit. 12. num. 7. p. 2. Tuſch. concl. 654. lit. E.*

M 2 SVM.

Digitized by Google

S V M M A R I V M.

1 *Iuriſdictio vbi eſt conceſſa motu proprio, adhuc Electionis fori Beneficium procedit, licet contrarium, n.5.*
2 *Clauſula motu proprio parit effectus plures, ſed non contra ius alterius num.3. Nec ſupplet defectus intentionis, numer.4.*

A R G V M E N T V M.

Electio fori An concedatur, ſi iuriſdictio primarum, & ſecundarum cauſarum derogatoria Priuilegiis cum clauſula, *motu proprio*, per Regem Baroni conceſſa foret.

Q V Æ S T I O II.

1 REgula ſit affirmatiua, vt electionis fori beneficium procedat, & allegare poſſit, quamuis iuriſdictio motu proprio conceſſa foret, & derogatoria, vt in terminis notauit *Marcheſan. de commiſ.p.2. de Aduoc. cauſar.§.2.nu.97. vbi ad id allegat. Alciat.conſil.165. & Foller.in conſtit.Regni Statuimus,num.77.& 83.verſ.intellige tamen*, quibus aſsentire videtur *Ruin. conſ.226. & 228. vol.1.* illiſque iungo *Præſ.de Franch.deciſ.192.nu.5.*

2 Cuius ſane Concluſionis ratio ſuaptè aſſignari ſedulò poteſt, quia licet clauſula motu proprio, plures pariat effectus, de quibus latè *Rebuff.ſuper concord. Franch. tit.de forma mand.Apoſtolic.Gabr.concluſ.2.Card.Tuſch. concluſ.340.litt.C.D.Ricc.collect.100.& 959.* itaut faciat diſpoſitionem fauorabilem, *Rot.Rom.diuerſ.deciſ.240. n.14.p.1.*

3 Tamen non firmat priuilegium contra ius alterius eadem *Rota deciſ.451.p.1. Marta de clauſ.p.1. c.72.num.5.* dicens pariter *num.3.* quod nihil operatur in præiudicium tertii *ex Felin.in c.ad aures,n.25. de reſcrip.ſequitur D.Ricc.in praxi fori Eccl. reſol.100. num.3.* apud quos alia in materia cumulata.

4 Et clauſula, *motu proprio*, non ſupplet defectum intentionis, licet tollat defectum ſubreptionis, *Io.in c.ſi motu proprio de præbend. Vital.in tractat. de clauſ.in verſ. motu proprio.*

5 Bene verùm *Gratian.in l.ſi diſcept.forenſ.cap.182.num.18.* videtur ſentire contra firmatam regulam, vt exiſtente clauſula motu proprio, cenſeatur derogatum ſupradicto electionis fori priuilegio, cuius opinio poteſt roborari, *ex dictis Roman. conſ.327. num.8. verſ.ſecundò reſpondeo, & ibi Mandoſ. in addit.Felin. in c.nonnulli de reſcript. & cap. accedentes, de præſcript. & Gabr.concl.2. num.28.de clauſ.*

Sed fauore priuilegiatarum, & miſerabilium perſonarum non puto à regula eſſe recedendum, tantò magis, quia *Roman.* nuper allegatus loquitur per verbum forte, & ſic non ſe firmat in dicta opinione, & *Felyn.* ſimpliciter tranſit cum *Romano*, non facta diſcuſſione articuli, vt in puncto animaduertit *Præſ.de Franch.dec.192.num.91.* vnde iuxta hanc ſententiam ſæpius requiſitus de voto reſpondidi.

S V M M A R I V M.

1 *Electionis fori competit Vaſſallis, qui ſunt priuilegiati.*
2 *Priuilegio electionis fori non cenſetur derogatum per clauſulam, non obſtantibus.*
3 *Clauſula, non obſtantibus, tollit priuilegium in corpore iuris non clauſum, & illa, quæ ſunt friuola, numer.5.*
4 *Princeps ſub verbis generalibus, non videtur poſſe fraudare illos, qui in iure ſpecialiter ſunt priuilegiati.*
6 *Derogatio priuilegiorum, quorum ſpecialis mentio facienda eſſet non comprehendit priuilegium eligendi forum.*

A R G V M E N T V M.

An ſi in derogatione Priuilegiorum facta in conceſſione iuriſdictionis Baroni adeſset clauſula, *Non obſtantibus priuilegijs, quorum ſpecialis mentio facienda eſſet*, Electionis Fori priuilegium à priuilegiati poſſit intentari.

Q V AE S T I O III.

1 REgula ſit, quod licet conceſſio iuriſdictonis primarum, & ſecundarum cauſarum ſit facta Baronu interueniente clauſula, Non obſtantibus, &c. adhuc electio fori competit priuilegiatis, qui ſunt vaſſalli.

2 Cuius ſanæ concluſionis palpabilis ratio redditur, nam priuilegio, *l.vnic.C.quand.Imper.* & ſic electionis, & Variationis fori non cenſeri derogatum per iſtam clauſulam, Non obſtantibus, ita in terminis noſtris *Marcheſan.de commiſſion.part.2.de Auocat.cauſ.§.2. numer.65.* vbi pro corroboratione huius rationis allegat inter cæteros *Felin.in c.1.num.2. de reſcript. Alex.conſ. 123.volum.4.Gabr.concluſ.2.num.9. de reg.iur. Put.deciſ. 465.num.2.lib.2.*

Et ratio rationis aſſignari validè poteſt, quia hoc priuilegium electionis fori conceſsum miſerabilibus eſt in corpore iuris clauſum, clauſula autem ſupradicta
3 ſufficit tantum ad tollendum omne priuilegium in corpore iuris, non clauſum, *clem.1.in fin.de ſepult.Io.Andr. in cap.1.num.4. de exceſſib. Prælat.in 6.Bart.in extrauag. ad reprimendum, in verbo, non obſtant.ſub num.11.Ruin. conſil.163.num.17.& ſeq.lib.1. Rota diuerſ.deciſ.264. lib. primo.Caballin.milleloq.560. in fin.* vbi allegat *Imol. conſil.107. & Gloſ.in authent.qua in prouincia, leg.vbi crim. agi opore.*

4 Non eſt enim veriſimile, quod ſub verbis generalibus Princeps velit fraudare illos, qui in iure ſpecialiter ſunt priuilegiati, & ideò talis clauſula non tollit, ea de quibus quis ſpecialiter eſt prouiſus, quoniam derogando obſtantib. non cenſetur cogitaſse de ſpeciali prouiſione, *Calder.conſil.1. numer.2. de priuil. Roman. conſ.393.num.13.*

5 Vnde quando in conceſſione dicitur, non obſtantib. priuilegiis, intelligitur de friuolis, & inualidis, *Compoſt. in c.cauſam quæ de reſcr. Alex.conſil.13.num.4.vol.3.Iaſ. conſ.233.columm.3.vol.2. Dec.conſ.33.col.fin. Selua de beneſ.q.13.p.3.Afflict.in conſt.Regni in prælud.q.25.columm. 2. Reg.de Ponte conſ.59.nu.46.lib.1.*

Quæ omnia adeò ſunt vera, & iuridicè procedunt, vt habeant locum quamuis in conceſſione iuriſdictionis adſit derogatio omnibus priuilegiis, quorum ſpecia-
6 lis mentio facienda eſset idem *Marcheſ.loco nuper alleg. ſub n.67.verſ.Amplia 21.* vbi vltra *Cin. & Fulg.* adducit *Fel.in c.accedens n.4. de præſcr.Rom.conſ.307.n.8.* annuēs ab hac opinione recedendū non eſse, quibus iungo *Præſid.de Franch.dec.162.nu.4.* & latius *Gram.dec.20.* vbi ſic deciſum refert alios pro hac opinione cumulando *Peregr. dec.Patau.129.n.7.* qui pariter alios adducit *Tramac. var.reſ.lib.2.reſ.2.n.3.de cu.* contrariū tamen repetio tenere *Affl.in conſt.Regni,ſtatuimus,n.15.verſ.quod ſi dictum.*

Cuius opinio ea tutari poſset ratione, nam certum eſt pro derogatione huius priuilegii eſse faciendam ſpecialem mentionem, vndè dum in derogatione ponitur talis clauſula, *Non obſtantibus priuilegijs quorum ſpecialis mentio facienda foret*, vtique venit in conſequentiam, quod Princeps intendat illi interrogare, alias eluſoria eſset appoſitio dictæ clauſulæ, & Princeps fruſtra loqueretur, quod non eſt præſupponendum.

Verum

Digitized by Google

Verùm in puncto iuris, vltra æquitatem à Regula non eſſet recedendum, cenſendum eſt enim Principem noluiſſe derogare priuilegio miſerabilium, dum expreſſè potuit in conceſſione iuriſdictionis dicere, & non expreſſit.

S V M M A R I V M.

1 *Clauſula, Quorum tenores, habet vim ſpecialis expreſſionis cum omnibus ſuis qualitatibus, nu. 2. & habet vim, ac ſi tenor eſſet inſertus, nu. 3. ſed vide nu. 6.*

4 *Expreſſum aliquid eſſe, & haberi pro expreſſo diuerſificantur.*

5 *Clauſula*, quorum tenores, *non comprehendit priuilegium eligendi forum.*

A R G V M E N T V M.

Electio fori an poſſit fieri, quando in conceſſione iuriſdictionis facta Baronibus cum derogatione priuilegiorum reperitur inſerta clauſula, *quorum tenores.*

Q V AE S T I O IV.

1 Regulam pro parte affirmatiua ſupponit *Grat. libr. 1. diſcept. forenſ. c. 182. num.* 18. ea ductus ratione, quia clauſula, *quorum tenores*, habet vim ſpecialis, ac indiuiduæ expreſſionis, vt vltra citatos per eum voluerunt *Seſe dec. Arag. 93. nu. 21. & 22. Pariſ. de reſign. benefic. q. 14. n. 16. lib. 12. D. Ricc. collectan. deciſ. collectan. 499. Rot. Roman. deciſ. 466. num. 5. & deciſ. 506. num. 5. tom. 1. part. 1. in nouiſſ.* vbi etiam reſoluit, quod habet vim expreſſionis, cuius litis, & prætenſionis in iudicio deductæ.

2 Et illam operari indiuiduam omnium expreſſionem cum omnibus ſuis qualitatibus ſcripſerunt poſt Antiquiores *Afflict. dec. 220. num. 17. Caſſador. deciſ. 10. nu. 3. de reg. Cancellar. & Marta*, qui ſarcinam *DD. & Romana Rota deciſionem* adducit *in tract. de clauſ. p. 1. clauſ. 123 Mohedan. deciſ. 1. de reſcript.*

3 Necnon habere tantam vim, ac ſi tenor eſſet inſertus dixerunt *Card. Tuſch. concl. 350. num. 3. litt. C. Card. Mant. dec. 76. num. 3. Leo in Theſaur. fori Eccl. c. 13. num. 21. p. 1. Amonin. var. reſol. lib. 1. cap. 18.*

Ita quod omnia comprehendere dixit *Rota apud Eminentiſſimum Cardin. Seraph. deciſ. 510. num. 9.* & ego ipſe in variis caſibus, iuxta factorum vnitatem conſului.

Verum poſſet contrarium ſuſtineri ex illa vulgari, & ſæpius reiterata concluſione, quod vt cenſeatur derogatum huic priuilegio, neceſſè eſt, quod in ſpecie fiat derogatio, & expreſſio, & negari quippè non poteſt, quod propriè loquendo diuerſum ſit expreſſum,
4 & diuerſum haberi pro expreſſo, & ideò vbi requiritur expreſſa mentio non ſufficit pro expreſſis haberi, *Felin. in c. nonnulli, num. 7. de reſcript. Selua de benef. q. 14. nu. 17. & ſeq. p. 3. Gabr. conſ. 128. num. 48. lib. 2. Gonzal. in Regul. 8. Cancellar. gloſ. 43. num. 33.* vbi pleniſſimè iuxta morem multa cumulat, quæ huic iuris dogmati conuenire poſſent, ibi videnda.

5 Eò fortius, quia cum præfatum priuilegium ſit conceſſum miſerationis gratia minus intelligitur derogatum per ſupradictam clauſulam, idem *Gonzal. Regul. 8. Cancell. gloſ. 36. nu. 71. allegans Caſtrenſ. conſil. 278. in fin. lib. 1. Dec. conſil. 10. ſub num. 8. Hugo de clauſul. nu. 44. Selua de benef. cit. q. 15. num. 36. & ſeq.*

Et maximè, quia legitimus Romanam Rotam, non ita facilè, & ſemper admittere, quod dicta clauſula, *quorum tenores*, appoſita in conceſſione vltima habeat vim ſpecialis, & indiuiduæ expreſſionis, niſi quando, & natura caſus, materia ſubiecta, ampliſſimaque verba talem eſſe principis concedentis voluntatem, inſinuent, exempli gratia, vbi de primo priuilegio aliqua fiat mentio, licet non ſic plena, & ſpecifica, ſicuti in
6 priuilegio fieri diſponebatur, *Veral. deciſ. 121. part. 1.* vbi Rota iudicauit clauſulam, *quorum tenores*, minimè operari expreſſam, & indiuiduam mentionem, iuxta *conſ. Butr.* 2. quando non fuit facta mentio de illo cuius derogatione, vel mentione agebatur, *Feder. de Sen. conſ. 34. n. 3. Pariſ. conſ. 145. nu. 13. vol. 4. Rota Roman. diuerſ. p. 1. deciſ. 137. ſub num. 1. ibi*, Niſi de mente contraria Papæ appareat, *& ſub n. 7. ibi*, Quia in re vera ita materia pendet à voluntate, *& deciſ. 464. ſub num. fin. ibi*, Cum non adſit concomitanti à clauſulæ, quorum tenores refert, ſequitur *Gonzal. loco nuper citat. num. 66.* inferens propterea *num. 67.* cunctis clarum videri, quod Rota modo admittit dictam clauſulam pro ſufficienti derogatione, modo non, prout diuerſitas materiæ, caſuſque natura ſuadet.

S V M M A R I V M.

1 *Conceſſa iuriſdictione cum derogatione clauſula*, ex certa ſcientia, *ceſſat fori electionis priuilegium.*

2 *Clauſula*, ex certa ſcientia, *habet vim ſpecialis derogationis.*

3 *Clauſula*, ex certa ſcientia, *habet vim ſpecialis derogationis.*

3 *Clauſula*, ex certa ſcientia, *refertur ad ius, & non ad factum.*

A R G V M E N T V M.

Electio fori an competat, vbi in conceſſione iuriſdictionis cum derogatione priuilegiorum facta Baroni adeſt clauſula, *ex certa ſcientia.*

Q V Æ S T I O V.

Regulam negatiuam *Marcheſan. de commiſſ. tit. de Auocat. cauſar. p. 2. §. 2. ſub num. 68. verſic. limita autem*, vt exiſtente in conceſſione iuriſdictionis cum
1 derogatione clauſula, *ex certa ſcientia*, ceſſet fori electionis priuilegium, quin allegari non valeat à priuilegiatis.

Cuius Concluſionis ratio dependet à vi, & effectu huius clauſulæ, de quibus, vt alios reiiciam *Cardin. Tuſch. concluſ. 340. litter. C. Azeued. in l. 3. à num. 5. cum ſequent. titul. 14. lib. 4. nouæ Recopilat. Marta de clauſul. p. 1. clauſ. 206. Gabriel concluſ. 1. de clauſul. vbi num. 21. & 30.* voluit, illam habere vim ſpecialis derogationis, quod, & pariter confirmauit *concluſ. 2. num. 24. & 28. eod. titul.*

2 Verum poſſet tentari contrarium, quia intantum præfata clauſula habet vim ſpecialis derogationis, quando de leui præiudicio alterius agitur, ſecus ſi de graui vt poſt plures, quorum doctrina vtitur tutatur, *Menoch. conſil. 36. num. 59. quem referendo ſequitur Barb. in remiſſ. DD. de clauſ. cap. 25. num. 7.* de leui autem non cenſendum eſt tractari præiudicio, dum agitur de perdendo forum Principis, eiuſque Variationis priuilegium.

Tantò magis, quia hæc clauſula, ex certa ſcientia,
3 refertur ad ius, & non ad factum, *Alex. conſil. 122. col. fin. verſ. 3. quem ad id refert Praſ. de Franch. deciſ. 192. nu. 8.* quorum doctrina vtebar in facti contingentia in quorum doctrina vtebar in facti contingentia in quodam Collegio habito cum difertis, viris, & nouiſſimè vti Aduocatus in cauſa D. Salu. Rodriq. cum Frãciſco Antonio de Mora, ad cuius fauorem poſt ſententiam reportaui.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula, pro expreſſis habentes, non operatur in præiudicium miſerabilium perſonarum.*
2 *Clauſula, pro expreſſis habentes, quos parit effectus.*
3 *Clauſula, pro expreſſis habentes, non operatur, quando lex aliquid expreſſum requirit.*
4 *Princeps præſumitur velle concedere legem abſque præiudicio tertij.*

ARGVMENTVM.

Beneficium electionis Fori, Num habeat locum, ſi in conceſſione iuriſdictionis cum derogatione priuilegiorum reperiatur clauſula, *pro expreſſis habentes.*

QVÆSTIO VI.

1 REgulam firmare volo in fauorem priuilegiatorum, vt non obſtante quod in conceſſione iuriſdictionis cum derogatione priuilegiorum reperiatur inſerta clauſula, *pro expreſſis habentes*, adhuc Electionis Fori beneficium competat miſerabilibus.

2 Cuius opinionis rationem nè ſubterfugere videar conſidero, quod per hanc clauſulam non cenſetur derogatum tali priuilegio, quia licet illa nullus pariat effectus, vt apud *Gabriel concluſ.6.de clauſul.Card.Tuſch. concl.229. & Mart.in ſuo clauſular.part.1.clauſul.96.* vbi quod operatur idem, ac ſi tenores ſpecificè inſerti eſſent, ſequitur *Lion.in theſaur.fori Eccleſ. cap.2. nu. 189. p.2.* habentq;vim ſpecialis derogationis, vt poſt plures antiquiores, quos adducit probauit *Menoch. de præſumpt.lib.6.q.39.num.6.*

Tamen cum ſatis in iure ſit cautum, & à DD. communi calculo receptum, quod derogatio priuilegii miſerabilium debeat eſſe ſpecialis, & expreſſa, vigore di-
3 ctæ clauſulæ nihil obſtat, non ſufficit enim clauſula hæc *pro expreſſis habentes*, lex conſuetudo, vel ſtylus aliquod requirit expreſſum, *Seſe deciſ. Aragon.93. nu.17. quem ſequitur nouiſſime Barboſ.in remiſſ.DD.clauſ.c.59. nu.11.*

Vbi enim requiritur ſpecialis mentio non ſufficit generalis, *prout eſt iſta clauſula*, ad textum *in c.vement, vbi DD.de præſcript. Calder. conſil.13. de priuil. Alex.conſil. 126. vol.1. cum alijs apud Reg. de Ponte conſil. 59. nu.44.*
4 *lib.1.* aſſignantem rationem, quia ſemper præſumitur Principem, & legem velle concedere, nè tertiò præiudicet ex *Innocent. & alijs in cap.nſi, de renunc. cum latius adductis per Alex.conſil.125. column.2. & Soccin. conſil. 225. vol.2.* quorum doctrina vtebar pro defenſione iurium Franciſci Rotundi in Curia Archiepiſcopali Neapolitana, dum ibi vti Vicarius Generalis maximo omnium applauſu præſidebar Domin. meus Aloyſins Riccius hodie Epiſcopus Vici Equenſis.

SVMMARIVM.

1 *Clauſulæ prægnantes, & ampliſſima non derogant priuilegio l.vnic.C.quando Imper.*
2 *Priuilegium fori conceſſum miſerabilibus perſonis, non cenſetur ſublatum, quamuis ſupremus Princeps per titulum feudi conceſſerit inferiori Ciuitatem cum clauſula derogatoria priuilegiorum.*
3 *Derogatio expreſſa eſt neceſſaria adhoc vt comprehendantur priuilegium electionis fori.*
4 *Prohibitio de non alienando facta filijs, non comprehendit Nepotes.*

ARGVMENTVM.

An ſi conceſſio Iuriſdictionis cum derogatione Priuilegiorum ſit facta priuilegijs, & verbis Ampliſſimis habeat locum Electionis Fori Beneficium.

QVÆSTIO VII.

REgula firmanda eſt, quod non tantum ſi Iuriſdictio reperiatur conceſſa cum derogatione priuilegiorum exiſtentibus ibi clauſulis *motu proprio, non obſtantibus priuilegijs quorum ſpecialis mentio facienda eſſet*, (quorum tenores) *ex certa ſcientia*, & tandem, *pro expreſſis habentes*, adhuc non cenſetur derogatum priuilegio *l.vnic. Cod. quando Imper.* & ſic Electionis, & Variationis beneficio, vt in ſuperioribus quæſtionibus reſolutum.

1 Verum, etſi in conceſſione cum priuilegiorum derogatione adeſſent aliæ clauſulæ derogatoriæ ampliſſimæ, & validè prægnantes, prout melius excogitari poſſunt, hoc non obſtante ſemper electionis fori beneficium à priuilegiatis perſonis vaſſallis allegari poteſt, itaut validè Regia Tribunalia per viam Electionis, & Variationis fori adire poſſunt, ita Romana Rota apud *Cardin.Creſcent.deciſ.12. de priuilegijs*, vbi loquitur de Magno Magiſtro Melitæ, & eius Religionis priuilegiis cum ampliſſimis clauſulis refert, & ſequitur *Marcheſan.de commiſſionibus tit.de Aduocat.cauſ.p.2.§.2. nu.66. addo, & D.Ricc.in collect.dec.collect.1846.ampl.4. & deciſ.Cur.Archiepiſc.161.ſub num.3.p.3.* vbi nos allegat, & ſequitur poſt huius operis primam impreſſionem *Peregrin.deciſ.Rot.Patauin.129.num.7.* vbi quod priuilegium fori conceſſum his miſerabilibus non cenſetur ſublatum, quamuis ſupremus Princeps per titulum feudi, cur donationis conceſſerit alicui inferiori Domino caſtrum, vel Ciuitatem per verba ampla, & interta legeretur clauſula derogatoria in priuilegio per verba ampliſſima quod ante eum firmauerat *Præſ. de Franch. deciſ.192. & ſequitur Giurba deciſ.Sicil.81.nu.4.*

3 Nulla ſiquidem ſufficiunt verba in derogatione priuilegiorum facta, vt comprehendat hoc Electionis fori beneficium, niſi ſpecifica, & expreſſa derogatio adſit *Caſtill.deciſ.Sicil.39.part.1.*

Quamuis regulariter prægnantibus, & amplis verbis in iure habeatur ratio, itaut Concluſio illa quod prohibitio facta filiis de non alienando, non comprehendat nepotes, *vt per Burſ.conſ.51.num.5.Roland.conſil.43.n.48.vol.5.Peregr.de fideic.art.1. n.28.Vin. in ſilua commun.opin.concl.661.Marta dec.30.nu.7.* ceſſat, quando verba prohibitionis eſſent ampla, & prægnantia *Rom.conſ.457.& ibi Mandoſ.in addit.lit.C.Honded.conſ. 78.col.2. vol.1. Capic.deciſ.108.Molin.de primog.Hiſpan. c.5.num.32.Gabr. concl.1. num.81. de verb.ſignif. Reg. de Ponte conſ.46.lib.1.*

Sicut in quam mulier prægnans parit ita, & ſimiliter, prægnantia verba, iuxta facti qualitatem, ad quam legitime adaptari poſſunt ſuum ſortiuntur effectum.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſdictio conceſſa Baroni relatiuè ad aliam conceſſionem alterius Baronis, in qua adeſt derogatio priuilegij l.vn.Cod. quand. Imper. non operatur, nec miſerabiles perſonæ prohibeantur Electionis fori Priuilegio vti, & nu.2.*
3 *Relatum eſt in referente cum omnibus ſuis qualitatibus.*
4 *Clauſula* in reliquis, *comprehendit omnia contenta in inſtrumento.*
5 *Relatio reſtringitur ad illud, quod in relatione continetur.*

AR-

ARGVMENTVM.

Electio fori non competit Vaſſallis, quando Baroni eſſet conceſſa iuriſdictio primarum, & ſecundarum cauſarum derogatoria priuilegiorum per relationem ad aliud priuilegium, in quo adeſſet expreſſa derogatio priuilegij miſerabilium perſonarum.

QVÆSTIO VIII.

1 REgula ſit quod licet reperiatur conceſſa iuriſdictio
primarum, ſecundarum cauſarum Baroni cum
derogatione priuilegiorum, provt in priuilegio, & con-
ceſſione talis Baronibus, in quo verè, & realiter fit ex-
preſſa derogatio beneficio *l. vnic. C. quandò Imper.* & ſic
priuilegio miſerabilium perſonarum.

Tamen adhuc dixerunt DD. poſſe huiuſmodi Baronum vaſſallos relicto eorum domicilio venire per ſaltum ad Regia Tribunalia per viam electionis, & variationis fori.

Siquidem huiuſmodi priuilegio non cenſetur dero-
gatum niſi per ſpecialem derogationem, & non ſufficit
2 per relationem ad aliud priuilegium, in quo adeſſet ex-
preſsè, non obſtante *l. vnic. ita Preſ. de Franch. deciſ.* 192.
Theſaur. deciſ. 177. *num.* 12. *quibus iungo Caſtill. deciſ. Sicil.* 39. *num.* 3. vbi illos citat, & ſequitur, & ita ego pluries
conſultus reſpondi, & in ſpecie in cauſa hæredum Mar-
celli Bonauenturæ cum Berardino Zenzana.

Qua regula vera exiſtente (provt tanquam in praxi
3 receptam, & deciſione Sacri Conſilij roboratam veriſſi-
mam eſſe puto, vtique per iſtam limitatur commune iu-
ris axioma, quod relatum eſt in referente cum omnibus
ſuis qualitatibus, vulg. *l. quæ toto, ff. de hered. inſtitut. vbi
Bart. & DD. dicunt eſſe partem referentis Cardin. Tuſc.
concluſ.* 129. *litt. R*, quia non adeſt diſcrepantia, vt quid
nominatiua exprimatur, vel per relationem, *Caſtrenſ.
conſil.* 91. *in fin. lib.* 1. *Paris conſil.* 122. *num.* 3. *cum ſeq. lib.* 1.
quos recenter adducit Illuſtriſſimus Dominus meus
Coccin. Rom. Rotæ Decano deciſ. 487. vbi propterea firma-
uit dictionem, ſeu clauſulam in reliquis comprehende-
4 re omnia contenta in inſtrumento, ad quod habetur
propriè, & totaliter, quod per relationem exprimitur,
Monach. deciſ. Lucenſ. 33. *num.* 10. licet relatio reſtringa-
5 tur, & limitetur ad illud, quod in relatione continetur
tantum, & non amplius *Seſe deciſ. Arag.* 125. *num.* 41. &
referenti intantum credatur, in quantum conſtat de re-
lato, *Auth. ſi quis, C. de edend. Surd. conſil.* 5. *num.* 57. *Antonin. var. reſolut. lib.* 1. *reſol.* 38. *num.* 5.

SVMMARIVM.

1 *Electio fori datur priuilegiatis vbi iuriſdictio conceſſa alicui Baroni cum expreſſa derogatione talis priuilegij, reuertitur in demanium.*

2 *Iuriſdictiones fluunt, & refluunt à Rege.*

ARGVMENTVM.

An vbi iuriſdictio conceſſa à Rege cum derogatione *leg. vnic. Cod. quando Imper. &c.* reuertitur in demanium electio fori à priuilegiatis illius loci intentari poſſit.

QVÆSTIO IX.

1 REgula ſit quod quando iuriſdictio conceſſa alicui
Baroni cum expreſſa derogatione *l. vnic. C. quando Imper.* reuertetur in demanium, tunc electio fori poſſet opponi à priuilegiatis, non obſtante illa derogatione priori loco facta illi conceſſionario, vt in terminis probauit *Praſ. de Franch. deciſ.* 517. vbi iuxta hanc ſententiam deciſum in Sacro Regio Conſilio fatetur, meminit recenter illum allegando *Thor. in compend. deciſ. Regni, in verbo, vidua, tom.* 1. annuentes miſerabiles perſonas gaudere fori electione, etiam ſi per Regem fuerit iuriſdictio conceſsa cum derogatione, *dict. leg. vnic.* & venditione poſtmodum intermedia in demanium iuriſdictio reuerſa ſit vniuerſitati, conceſſaque cognitione primarum cauſarum pro quibusvis, cauſis ciuilibus, & criminalibus, & ita ſolet practicari in Regijs Tribunalibus, & duabus vicibus dum meum expeteretur votum illud propalaui.

Cuius regulæ palpabilis ratio aſſignatur illa, quia priuilegium derogationis conceſsum per Regem, reuerſa iuriſdictione conceſsa ad eundem Regem dicitur eo ipſo extinctum, ſeu confuſum ex dictis per eundem *Præſid. de Franch. deciſ.* 192.

2 Et cùm à Rege fluant, & refluant iuriſdictiones, *Bald.
in cap.* 1. §. *adhæc, de pac. iuram. firm. Peregr. de iure Fiſci,
lib.* 1. *tit.* 1. *num.* 10. *Grammat. deciſ.* 46. *Capic. deciſ.* 9. *ſub
num.* 14. *Franch. March. deciſ.* 178. & 616. *Scacc. conſil.* 8.
num. 36. *vol.* 1. *Peguer. deciſ.* 36. *Borrell. de Magiſtrat. lib.* 1.
cap. 1. *num.* 39. hac iuriſdictione reuerſa non nuncupa-
tur amplius iuriſdictio diuiſa, vt à ſimili aqua fluminis
ad mare reuerſa non dicitur amplius fluminis aqua.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium conceſſum Baronibus, vt poſſint cognoſcere de omnibus cauſis, non comprehendit cauſas miſerabilium perſonarum, niſi aliter conſtet de mente Principis. nu.* 2.

3 *Error nominis vitiat diſpoſitionem, niſi aliter conſtet de voluntate legantis.*

4 *Legatum quando valeat, vbi erratur in nomine cognomine, vel agnomine.*

5 *Error in nomine non obeſt, vbi conſtat de corpore beneficij.*

6 *Error nominis, vel cognominis reſignantis non vitiat publicationem.*

7 *Diſpenſatio valet, ſi error committatur in nomine illius, cui impetratur illa.*

8 *Error Diœceſis, quando vitiet gratiam.*

9 *Conſtare de Principis voluntate, quando dicatur.*

ARGVMENTVM.

Electio Fori, An ceſſet vbi conceſſio iuriſdictionis primarum, & ſecundarum cauſarum cum derogatione priuilegiorum eſſet facta per clauſulas generales; verum conſtaret de mente Principis, quod per illas priuilegio miſerabilium derogare voluerit.

QVÆSTIO X.

1 REgula pro parte negatiua eſt firmanda, vt in tali
caſu electionis fori beneficium, nullatenus poſſit
prætendi ab huiuſmodi priuilegiatis, & miſerabilibus
perſonis.

2 Siquidem intantum eſt vera, & procedit illa ſæpius reiterata concluſio, quod priuilegium conceſsum Baronibus cum clauſulis generalibus, vt poſſint cognoſcere de omnibus, & quibuſcunque cauſis, &c. non comprehendat priuilegiatos, & miſerabiles perſonas, inquantum non conſtat de mente Principis, & ſupremi domini concedentis, vt puta Regis, alias ſecus, quia vbi aliter de mente Principis conſtat, tunc generale clauſulæ ſufficiunt ad tollendum etiam priuilegium miſerabilibus perſo-

Digitized by Google

perſonis conceſſum, *Rip. in cap. 1. num. 54. de reſcript. Ga-
br. concluſ 9. num. 6. & 7. de reg. iur. Gabr. diſceptat. forenſ.
lib. 1. cap. 182. à num. 13. cum ſeqq. quos referendo ſequitur
Giurba deciſ. Sicil. 82. nu. 6. addo, & Caſtill. deciſ. eiuſdem
Rota 39. in addit.* vbi eandem ſuſtinet opinionem in ca-
ſu de quo agitur, & vide *Foller. in Conſtit. Regni Capita-
neorum, num. 30.* pro cuius opinionis corroboratione
poteſt adduci illud ſimile, quod licet regularitar error
3 nominis vitiet diſpoſitionem, tamen ſecus eſt, quando
conſtat de intentione legantis, & teſtatoris, *l. ſi quis in
fundi vocabulo, ff. de l. 1. l. ſi me in vacuum, & ibi DD. ff. de
acquir. poſſeſſ. Duen. reg. 256. Azeued. in l. 13. num. 10. cum
ſeq. tit. 25. lib. 4. nouæ recopil. Card. Tuſc. concl. 324. litt. E,
Mantic. de coniect. vlt. vol. lib. 9. tit. 2.*

Vbi enim erratur in nomine, cognomine, agnomine,
4 & ſimilibus valet legatum relictum à teſtatore, ſi de
perſona, cui relictum eſt legatum, conſtet *§. ſi quis in
nomine, Inſtitut. de legat.* vbi redditur ratio, quia nomi-
na reperta ſunt cauſa ſignificandorum hominum, qui ſi
aliquo alio modi intelligantur, nihil intereſt, *l. ſi nomine,
C. de teſtam.*

5 Indè Rota Romana errorem in nomine nullatenus
obſtare, dum conſtat de corpore beneficij dixit in pro-
prijs terminis *in Salamantina Archipresbyteratu Vene-
ris 13. Martij, & Mercurij 1. Iulij 1615. coram R. P. D.
Andrea*, vt eſt regiſtratum in recollectis per *Farinacc.
deciſ. 687. numer. 5. part. 1. tom. 1. ex l. ſi me in vacuum, in
princip.* (ibi, niſi fortè in nomine tantum errauerimus,
in corpore conſenſerimus,) *ff. de acquir. poſſeſſ.* vbi DD.
id quoque acceptarunt *Rota in antiquis deciſ. 4. num. 5. de
reſcript. Put. deciſ. 449. numer. 5. lib. 1. & videndus eſt Ho-
ſtienſ. in ſumma de reſcript. §. ratione autem*, vndè error in
nomine non vitiat ſententiam, ſi conſtet de corpore,
Seraph. deciſ. 701. num. 1. Gomez. deciſ. 34.

Quæ opinio iuuatur, nam ſic etiam videmus erro-
6 rem nominis, vel cognominis reſignantis non vitiare
publicationem reſignationis, vt tenuit *Rota 1. Februa-
rij coram R. P. D. Rubalo in anno* 1585. ſi tamen ex alijs
circumſtantijs conſtet de perſona ex dictis per *D. Ricc.*
qui alia reaſſumit in materia *in collect. deciſ. collect. 1496.
Rota diuerſ. deciſ. 156. part. 4.* vbi etiam, quod error in
pronomine non vitiat, quando conſtat de certitudine
perſonæ, ex *Doctor. in lege final. Cod. de heredibus in-
ſtituend.*

Et ideò quando error committitur in nomine illius,
cui impetratur diſpenſatio, vel gratia talis diſpenſatio,
vel gratia non per hoc redditur inualida, *Felyn. in cap. ſi-
gnificante, numero 1. de reſcript. Millius in ſuo repertorio
in verbo reſcriptum, numer. 7. Santarell. variar. reſolut.
quæſt. 63. Creſcent. deciſ. 14. de reſcript.* vbi licet firmet
concluſionem errorem in nomine Diœceſis regulariter
vitiare gratiam, ad notata per *Ioan. Andr. in cap. Rodul-
phus, de reſcript. & Felyn. poſt alios in cit. cap. ſignificante,
col. 2. verſic. ſecunda declaratio, per text. in cap. ab excom-
municato, de reſcript. & in l. fin. vbi DD. & præcipuè Bart.
C. de hered. inſtituend.* Tamen *num. 4.* id declarat ceſſare,
quando eodem modo gratia fuiſſet conceſſa, nam tunc
dicit ipſe errorem etiam in propria perſona, & diœceſi
non vitiare, ex doctrina *Ioan. Andr. & Felyn. in pluries
citato cap. ſignificante, num. 8.* in quæſtione, quam propo-
nunt de illo Paduano narrantem ſe Bononienſem,
quando beneficium eſt in diœceſi Florentina, *Salas de
legib. diſp. 20. ſect. 16. num. 123. Dian. in reſolut. moral. tra-
ctat. de legib. reſol. 36.* vbi quod non ſolum valet diſpenſa-
tio, ſi erratur in nomine perſonæ, *Layman. in theolog. mo-
ral. lib. 1. tract. 4. cap. 32. num. 27. Monet. de commut. vlt.
volunt. cap. 12. concluſ. 9. num. 305.* ſed etiam quando er-
ratur in nomine diœceſis.

Dicetur autem conſtare de Principis voluntate ex
coniecturis, & circumſtantijs priuilegio appoſitis, quas
debere eſſe indubitatum fauore miſerabilium perſona-
rum, mihi ſuaderam.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium eligendi forum habet locum, etiam ſi priuile-
giati ſint mediatè ſubiecti Principi.*

2 *Priuilegium conceſſum miſerabilibus, eſt reſeruatum Prin-
cipi ob pietatem.*

3 *Iuriſdictio conceſſa Baroni, non poteſt auocari.*

4 *Prouiſio non debet expediri à Regijs Tribunalibus, vt quis
à proprio domicilio extrahatur.*

5 *Electio Fori ceſſat, quando Barones habent derogationem
contra priuilegiatos, ſed limita, vbi Baro haberet aliquod
intereſſe in cauſa, num. 6.*

ARGVMENTVM.

Electio Fori, An & quando concedatur Miſerabilibus perſonis, qui ſunt vaſſalli, itavt in præiudicium Curiarum Baronalium poſſint adire Regia Tribunalia.

QVÆSTIO XL

1 REgula ſit affirmatiua, ſiquidem priuilegio eligen-
di forum conceſſum miſerabilibus perſonis com-
petit etiam, quod ipſi ſint mediate ſubiecti Principi,
& immediatè Baroni, cui Ciuitas, vel oppidum
fuit infeudatum, nam adhuc miſerabiles perſonæ con-
uenire poſſunt aduerſarios in Tribunalibus Regijs, &
conuenti declinare domicilij forum in præiudicium
Baronum, vt in ſpecie tradunt *Praſ. de Franch. deciſion.
192. num. 7. & 8. Theſaur. deciſ. 177. num. 11.* quos refert,
& ſequitur *Menoch. de arbitr. iudic. caſu 66. numero 33.
lib. 2.*

Cuius regulæ illa aſſignatur ratio, nam cum hoc ſit
2 priuilegium Principi reſeruatum ob pietatem vſu miſe-
rabiles, non cenſetur translatum in Baronem per gene-
ralem ipſam priuilegiorum conceſſionem, *Caſtil. deciſ.
Sicil. 39. par. 1.*

Indè licet iuriſdictio conceſſa per Regem, aut alium
Principem Baroni, non poſſit ab eo auocari, nec valeat
3 concedens in primis cauſis vaſſallorum ipſi Baroni con-
ceſſis ſe intromittere, vt per *Bald. in l. 1. quæſt. 3. ff. de
rer. diuiſio. Frecc. de ſubfeud. author. 6. lib. 2. Gregor. de con-
ceſſ. feud. quæſt. 2. num. 7. & ſeq. part. 7. Cacher. dec. 29. num.
8. Lanar. conſ. 52. num. 5. Anna filius in addit. ad Patrem
ſingul. 631.* quia Barones Reges in eorum Terris verè di-
ci poſſunt, *Marant. in praxi diſp. 6.* quem refert *Capibl.
in pragm. 9. num. 68. de Baron. par. 1.*

Tamen id procedit in cauſis miſerabilium perſona-
rum, vnde quando tempore Illuſtriſſimi, & Excellen-
tiſſimi Dom. Peraſani huius Regni Proregis de anno
1606. fuit expeditus ordo generalis, quod nulla proui-
ſio expediatur à Regijs Tribunalibus Superioribus, vt
4 quis à proprio domicilio, & incolatu extrahatur, iuxta
Regni ſanctionem 2. *Incip. quærula, ſub rubr. vbi de deli-
cto quos conuen. deb.* in illo ordine fuerũt exceptuatæ per-
ſonæ priuilegiatæ, vt teſtatur *Felin. in conſtit. Regni, non
ſine grandi, ſub num. 7.* quem modernè refert *Viſcont. in
ſuis concluſ. iur. in verbo, iuriſdictio conceſſa per Regem*, vbi
etiam affirmat multoties ſe vidiſſe ordinatum per Col-
laterale Conſilium in cauſis arduis, quod pro illa vi-
ce cauſa remaneret in Tribunali ſuperiore citra præiu-
dicium priuilegiorum Baronis, quod pariter ante eum
atteſtati ſunt *Reg. de Curte in tract. de feud. fol. 28. à tergo,
num. 12. Reg. de Ponte de poteſt. Pereg. tit. 3. §. 1. num. 19. fol.
82.* quod & vidi practicatum pariter in cauſa Petri An-
tonij de Vrſo inquiſiti de homicidio appenſato in per-
ſonam Michaeli Staiani, non obſtante quod per Baro-
nem Paſitani pluries, atque pluries fuiſſet petita remiſ-
ſio, fuit enim interpoſitum decretum, quod petita re-
miſſione non obſtante, pro illa vice procedatur in M.
Cur. Vicar. abſque præiudicio priuilegiorum dicti Ba-
ronis.

Declara tamen ſuprapoſitam principalem Regulam,
vt quando Barones habent priuilegia cum derogatio-
ne *l. vnic. C. quando Imper.* in tali caſu miſerabiles per-

Digitized by Google

ſonæ prohibentur eligere forum Principis, & à Curijs Baronalibus ad alia conſolare Tribunalia, *Calà de modo artic.gloſ.1.§.1.num.78.Tartagl.in pract.ciuil.caput.2.num.8.& ibi etiam Addition.verſ.Regia Tribunalia,pag.mihi 28.Præſ.de Franch.deciſ.541.*vbi probauit,Barones Regni tali habentes priuilegia cum clauſula abdicatiua, quoad miſerabiles perſonas non poſſe in præiudicium vnius ex vaſſallis illis renunciare, *Dom.Ricc.in collect.deciſ.1634.Paſchal.de patr.poteſt.part.2.cap.2.n.107. Borell.in ſumm.deciſ.tit.de iuram.perhorreſcentia,nu.53.tom.1.Vrſil.ad Afflict.deciſ.257.num.5. vbi allegat Cyn, & Felyn.in cap.nonnulli,num.15.de reſcript.*

5 Quæ ſanè declaratio procedit, etiam ſi Baro non habeat expreſsè in ſuo priuilegio cognitionem cauſarum contra huiuſmodi perſonas, ſed tantum obſeruantiam alias ſibi factas fuiſſe ſimiles remiſſiones cauſarum aduerſus tales miſerabiles, vt decideret M.C. & S.C. in cauſa Margaritæ Papæ viduæ, *vt refert Thor. in compend. deciſion.in verbo electio fori,fol.178.col.1.verſic, & vlterius.*

Subdeclara tamen hanc declarationem non eſſe veram, vbicunque Baro in cauſa, quæ fortaſse tractatur
6 aliquod haberet intereſse forte pro pœnæ conſecutione, vt accidit in cauſa Solertiæ Brunduſinæ viduæ, & Octauij Guidæ de terra Laquelcarum,nam dum elegiſſet in forum S.C. tanquam vidua, & comparuiſset Curiæ coadiutor Baronis dictæ Terræ petendo remiſſionem cauſæ ad ſuam Curiam,vigore ſuorum priuilegiorum ſpecialium contra viduas, quia tractabatur de intereſse præfati Baronis, fuit prouiſum per Reg. Conſiliarium Meliorem ſub die 24. Octobris 1618. quod petita remiſſione non obſtante, procedatur in S.C. & ita facto verbo deinde fuit confirmatum per S.C. 26. Iunij 1619. penes Secretarium in Banca de Amico, refert *Thor. in compend. deciſ. Regni in verbo, Remiſſio cauſa ab aliqua vidua, tom. 2.* ita etiam ſeruatum dicit iterum in alia cauſa grauaminis illati per Curiam Optati contra Io. Antonium Fatzetta, Ioan. Gallum,& alios, introducta in M.C.V. ex quo ex actis apparebat per comparitiones factas penes acta ex parte Baroni dictæ Terræ reſultare intereſse ipſum habere pro iuribus ſibi competentibus fuit per M.C. iudicatum,cauſam remanere debere in eadem M.C. licet interpoſita appellatione ad S.C. ex parte Baronis fuerit deciſum, quod cauſa remitteretur ad Curiam ſecundarum cauſarum dictæ Terræ, dummodò procedat in Ciuitate Neapolis præuia Suæ Excellentiæ.

SVMMARIVM.

1 *Electio fori competit tàm in cauſis ciuilibus, quàm in criminalibus,quidquid contrarium,num.3. Etiamſi delicta ſint parua, num.20.*
Vel ſi agatur ex officio, num.21.
2 *Electionis fori priuilegium quorſum tendat.*
4 *Forum quis ſortitur ratione delicti, & ideò delinquens eſt remittendus ad locum delicti,num.5.*
6 *Damnificans ſeminata ſortitur forum illius fori, in quo damnum commiſſum eſt.*
7 *Iudex alias incompetens ratione delicti efficitur competens, & punire poteſt, & de ratione, numero 9. 10. 11. & 12.*
8 *Teſtis punitur de falsò à Iudice, coram quo depoſuit.*
13 *Delictum per quos Iudices poſſit cognoſci.*
14 *Iudex delicti poteſt requirere Iudicem originis, vt capiat delinquentem, & ſibi remittat, prout remittere tenetur, num. 15.*
16 *Agratiatus à Barone loci delicti, non poteſt amplius moleſtari.*
17 *Iuriſdictio minoris aboletur in præſentia maioris.*
18 *Decanus, vel Archidiaconus præſente Epiſcopo, non habent præheminentiam in adminiſtratione, & gubernio Eccleſiæ.*
19 *Epiſcopus,quando non vtatur Rocchetto, & Mantelletto.*
22 *Electio fori ceſſat in crimine raptus,vel in crimine hæreſis num. 23.*
24 *Appellatio in paruis cauſis adhuc permittitur, ſed non in cauſa hereſis,num.25. Et quæ alia in odium talis criminis introducta ſunt,num.26.27.28.& 29.*
30 *Priuilegiati perſonaliter comparere debent ad allegandum electionem fori in criminalibus, & quando non, num. 31.*

ARGVMENTVM.

Electio fori, An tàm in cauſis ciuilibus, quàm in criminalibus perſonis competat.

QVÆSTIO XII.

1 Regula ſit,Beneficium Electionis Fori non ſolum habere locum in cauſis ciuilibus,ſed etiam in criminalibus,cùm tam *in l.vnic.Cod.quando Imper.quam in Conſtit.Regni ſtatuimus,* diſpoſitio ſit generalis, vtraque quod in Regno eſt ſancitum per particularem Rit. M.C.V.130. ibi (pupillus citatus pro aliquo criminali) & tradiderunt *Andr.de Iſern.& Afflict.in conſtit.ſtatuimus ille num.17.iſte num.23.vbi pariter Foller.num.69. & 70.* & iterum puncto, illud non perdit quoniam etiam delinquentes à Iudicibus defendi, & probatur *in pract. crimin.in verbo,audiantur excuſatores,num.27. Menoch. de arbitr.Iud.caſ.66. num.24. lib.2. Borrell. in addit.ad Bellug.in ſpec.Princ.rubr.38.litt.A,& recenter in ſumm.deciſ.tit. de iuram. perhorreſcentia, num.38. tom.1.* vbi plures alios Doctores pro hac opinione cumulat *Vin. deciſ.65. quem ſequitur D. Ricc. collect. deciſ. collect. 1. & denuò in colleg.2307.* vbi hunc locum poſt primam impreſſionem allegat me Doctiſſimum nuncupando, cum & ipſe eademmet doctrina doctior ſit *Præſ. de Franch. deciſ.* 507. vbi loquitur in clerico,de quo meminit *Capiblanc. in pragm.8.part.1.num.305. de Baronibus.*

2 Quæ ſanè regula ea iuuatur ratione, quia cum hóc electionis fori priuilegium tendat, ne aduerſarium potentia indebita miſerabiles grauentur, ſequitur ex delitegi debent, ne opprimantur, *l. & ſi non defendantur, ff. de pœn.*

3 Et licet *Marcheſ.de commiſſ.titul.de Auocat.cauſ. §.2.* in contrarium iuerit opinionem, vt cauſis criminalibus ceſſet tale electionis fori priuilegium,de quo & meminit *Scacc. in tract. de appell. quæſt.7. num.* 112. vbi talem ſententiam dicit probari, *ex cap. 1. de priuileg. in 6.* vbi loco Papa declarat, quod exemptio alicui conceſſa, ne conueniri poſſit coram ſuo Ordinario, non procedit, quando exemptus deliquit in loco non exempto intra iuriſdictionem illius Iudicis ordinarijs, itavt delinquens poſſit conueniri in loco commiſſi criminis,non obſtante priuilegio ſibi dato,ne conueniatur, niſi ſub determinato,& certo Iudice, *Bald.in Auth. qua in Prouincia,ſub num.6.notab.fin.C.vbi de crim. agi oper. ſequitur D. Ricc. collect.deciſ. collect.854.*

Eò maximè, quia vigore allegata *authent.* eſt vulgatum in iure ratione patrati delicti, quem ſortiri forum vbi deliquit,vt notatur pariter in *l. 1. C. cit.titul. vbi de*
4 *crim.& in cap.poſtulaſti,de foro compet.* & de hac materia tractarunt *Duen.reg.378.Auil.in cap.27. prætor, Clar.in §.fin.q.38.cum ſeq.Perez in l.1.tit.17.lib.8.ordin. Barboſ. l.hæres abſens,§.proinde in art.de foro delicti,ff.de iud.plene Farin.in pract.crim.quæſt.7. Molin.in tractat.de bracchio ſæculari,cap.40.Villadieg.in polit.cap.5.§.27. Azeued. lib.8.noua recopil.titul.16. num.1.*

5 Adeò vt delinquens eſt remittendus ad locum delicti non obſtante contraria conſuetudine, *Gloſſ.& Imol.in clem.paſtoralis de re iud.Salic.& Iaſ.in l.1.Cod.de ſumma Trinit.& fid.Cathol.Felyn.in cap.1.colum.4.de foro comp. Bald.conſil.205.volum.4.Caſtrenſ.conſil.307.Cepol.conſ. 59. Foller.in pract. crim. in verbo Audiantur excuſatores, num.8.latè Boer. deciſ.29.*

6 Et ex his euenit, vt damnificans ſeminata ſortiatur forum illius territorij,in quodam mandatum,& factum eſt,iuxta DD.ſententiam in *l.hæres abſens,ff.de iudic.Afflict.in conſtit. Regni,cum per partes Apuleæ,n.13. Anna,*

qui

qui ita in praxi ſeruari refert *ſing.137.addo Calà in trac. de modo articul. pag.mea 13.num.116.& recenter Viſcont. in ſuis concluſ. in verbo damnum, circa medium.*

7 Quorum omnium ratio depromitur ex *l. nullum, C. de testib.* vbi eſt prouiſum, quod delinquens coram aliquo Iudice, licet alias Iudex ille non eſſet competens delinquentis, efficitur tamen delinquens de foro illius, poteritque ipſum punire vti ſuum ſubditum, de quo latius *Couar.pract.quaſt.cap.18.Praſ.de Franch. deciſ.147. Viu.in ſilua commun.opin. concluſ.910. plenè Anna in conſil.107.D.Ricc.collect.deciſ.collect.243.* quorum authoritate probatur teſtem puniri de falſo à Iudice, coram quo teſtificatus eſt, quamvis ille Iudex alias ſit incompetens, & ab eo teſtem eſſe caſtigandum, cuius aures ſunt offenſæ, plenè *Afflict.deciſ.219.& 230. Diaz. & ibi etiam Salzed.in praxi canon. cap.93. Auil.in cap.48. pretor.in gloſſ.qualeſquier Luezes, Gutier.practic.quaſt.lib.1. quaſt.24.Peguer.deciſ.70. & deciſ.60.* vbi deciſum refert, Capitaneum Guerræ poſſe punire teſtem prouincialem coram eo falſum deponentem, *Facchin. controuerſ.var. lib.9.cap.27. Azor. inſtit.moral.lib.5.cap.13.qu.2.part.1.* Itavt remiſſionem ad ordinarium Iudicem competentem non debere fieri, ſed ab illo coram, quo falſum fuit depoſitum puniendum eſſe falſarium, pluribus comprobauit *D.Ricc.in praxi fori Eccleſ. reſolut.140. part.2.* vbi ampliationes, & limitationes ad regulam, cumulat *Clar.& Baiar.in pract.crim.cit.quaſt.38. Teſſ. deciſ.266.* & teſtis deponentes falſum coram Syndicatoribus ab ipſis puniuntur, nec ad Ordinarium remittuntur, vt per *Rou.in pragm.1.num.10.de ſind. Offic. Capibl.in pragm.8. num.124.par.1.de Baron.* licet contrarium affirment per plures apud *Borrell.de compromiſſ.§.3.gloſſ.2.num.7.*

Inde oritur *Bart.* dictum *in l.ſi quis obrepſerit, in fin. ff. de falſ.* quod vbi in actu iudiciario fit delictum aliquod coram Iudice à Notario à parte, à teſte, vel ab Aduocato, poterit tunc ille Iudex ex officio tale delictum punire, ſequitur *Borrell. conſil. 78. centur. 1.* vbi etiam inter alia *ex Bal.in cit.l.nullum, numer.6.* affirmauit, quod Iudex Peruſinus committens Iudici Florentino in cauſa pendente, vel de partium conſenſu, aut de iuris neceſſitate coram eodem Iudice Peruſino, & teſtis Florentiæ receptus falſum depoſuerit, quod etiam per viam inquiſitionis poterit per Iudicem Florentinum puniri, vt etiam approbauit ibidem *Salic.* iuxta quorum ſententiam practicaui Reg. Curia Amalphiæ in perſonam Dominici de lo Grande Terræ Citharæ ſub gubernio Dom. Ioannis de Miranda me ibidem Regio Iudice, & Aſſaſſore aſſiſtente, & ſic mandante, Actuario Camardella, & alias ſcio annis elapſis fuiſſe obſeruatum in Curia Nuntiaturæ huius inclytæ Ciuitatis Neapolis, tempore quo ibi aſſidebat Fiſci patronus Dominus, Iacobus Narſinus tunc temporis Eminentiſſimi, & Reuerendiſſimi Cardin. Burgheſij in Regno agens, qui iam naturæ ſatisfaciendo in Domino, (vt ſpero) obdormit, quem fiſcalatus munus hodie, maxima cum integritate, & alacritate exercet D. Ioan. Baptiſta Valente eruditiſſimus quidem Vir, & nunquam ſatis laudatus.

9 Cuius ſanctionis plures conſtitui ſolent rationes, quarum prima illa prædicatur, quia maximè Reipublicæ congruit ſcelera in eo loco puniri, in quo patrata fuere propter exemplum, vt qui nondum deliquerunt à criminibus abſtineant delinquentium punitione territi, *l.capitalium, §.famoſus, ff.de pœn. cap.ad liberandum de iudic.clement.1. de offic.ordin. cap.quapropter, 2. quaſt.7.* & qui alias patrauerint crimina, ſe in poſterum abſtineant, ſi pœnam euadere, iuxta illud

Oderunt peccare boni virtutis Amore,
Oderunt peccare mali formidine pœna.

10 Alia ſubſequitur ratio, quod Reſpublica, ſiue Vniuerſitas illa, in cuius territorio delictum fuit commiſſum abſque dubio ſpeciali iniuria afficitur, vt conſtat, cum Magiſtratus, illoſque Officiales maximè offendantur, quibus conuenit Prouinciam malis hominibus expurgare, ne ab his quieta hominum vita, illius Reipublicæ, quæ illis exitit delegata paſſim turbetur, & ideò par eſt, quod ad tales Iudices ſpectet eorum criminum punitio, vt publica fiat vindicta, & denique illius Reſpublica ſatisfactio, quæ læſa fuit, vtque in ea tutior ſit inter improbos innocentia, *l.3. & l.congruit, ff.de offic. Praſid. cap.facta ſunt leges 4. diſtinct. 3.*

11 Pariter tertia adiectitur, eo quia punitio ſcelerum tàm neceſſaria Vniuerſo Orbi facilius fit, & commodius de criminis Authore diſcurritur, ſi cauſa in loco delicti commiſſi examinetur, nam ſi alibi foret agitanda, quotidie rectarent ſcelera impunita ob occultam authorum cognitionem, quæ difficillimè in lucem prodire poſſet, niſi in loco delicti cauſa ageretur, vt percipitur ex *§.hoc conſiderantes, authent. vt omnes obed. Iudic.*

12 Quibus rationibus ſuffragatur, & ſocia, quia iniuriam, & damnum paſſi, & coacti eius publicam vindictam in alieno territorio proſequi, præſertim apud Iudicem illius loci, cuius incolæ ſunt, & in quo domicilium retinent delinquentes omitterent profectò publicam iſtam, vel priuatam accuſationem, quam proſecuturi ſunt multis expenſis in eo loco, vbi qui iniuriam intulerunt amicos, & cognatos habent, & ideò parum eſſent tuti, nec temerè incerti de iuſtitia, & miniſterio, vt notarunt *in dict. §.hoc conſiderantes, & ſcripſerunt Iacob.de Bellon.in capit.Romana §.contrahentes, numer.11. de foro competent.in 6.Couarr.pract.quaſt.cap.11.num.3. Decian. in tractat.crimin.cap.19.lib.4.tom.2. Peguer. deciſ.66.*

13 Vnde meritò licet regulariter delictum cognoſcatur per plures Iudices nempè originis, domicilij, delicti, nihilominus delicti locum in criminibus puniendis, cæteris alijs potentiorem eſſe tradit alios allegat *Cyrill. in ſumma crimin.in titul.vbi de crimin.agi oport.numer.2. quem ſequuntur Farinacc.in pract.crim. quaſt.7. Praſ.de Franch. deciſ.37. addo, & D.Ricc.in praxi fori Eccleſ. reſolut.88.part.2.* vbi plura cumulat.

14 Inde fluit, poſſe Iudicem loci delicti requirere Iudicem domicilij, vel originis, vt capiat delinquentem, adhoc, vt ſibi remittat, *§.ſi quis comprehenſorum, in authent.vt nulli Iudic.l.ſolent, ff.de ſucceſſ.reor.Soccin.in cap. poſtulaſti, verſic.quoad tertium, de foro competent. Felin. in cap.fin.eod.titul.Bart.in l.ſi cui, §.fin.ff.de accuſat. Boſſ.qui teſtatur de communi in prax.titul.de foro competent.nu.49.* vbi quod tenetur Iudex id agere, & vbi repugnat ſuperior coget, ſequitur *D.Ricc. in praxi fori Eccleſ. reſol.80. part.2.imò puniri poſſet, l.ſi dum, & auth.ſi verò, Cod.ad l. Flau. de Adul.*

15 Vel ſi reperiatur delinquens in poſſe Iudicis originis, aut domicilij ad requiſitionem Iudicis loci delicti, ſtatim tenentur illum remittere, iuxta communem DD. ſententiam, de qua per *Capol.in conſil.crimin.59. Clar.in pract.crim. q.38. verſ.eſt autem tanta potentia locus delicti Theſaur.deciſ.90.n.60.Praſ.de Franch.alleg.deciſ.37.numer.1.& 2.* de quo nos Regnicolæ habemus *prag.1.incip. licet, & 5.incip.item quod Officiales, ſub rubr.vbi de delict. quis conuen.deb.* per quam ſtatuitur, omnes delinquentes remittendos eſſe ad Officialem Territorijs, in quo deliquerunt, exceptis diſrobatoribus ſtratarum.

Quæ omnia ſunt vera, etiam quod ab alijs Iudicibus nempè originis, vel domicilij eſſet lata ſententia, nam adhuc remiſſio fieri debet, ſaltem vt à Iudice loci delicti fiat eiuſdem executio, *Bald.in l.fin.ff.de ſent. Alexand.in l. à Diuo Pio, §.ſententiam, col.4. verſic.& ſic erit concluſio, ff. de re Iudic. Brun.conſil.2. colum.10. & ſequentibus quos cum alijs adducit Dom.Ricc.nuper allegat. reſolut.80. verſic. amplia, part. 2.*

16 Quare meritò videmus, quod ſi quis ſit inquiſitus de eodem delicto tàm in loco originis, quàm domicilij, ſi habuerit gratiam à Domino loci originis non per hoc non poſſet puniri à Iudice loci delicti, at ſecus ſi a Barone loci delicti habuerit gratiam, vel fuerit punitus à Iudice commiſſi criminis, quia tunc non poſſet moleſtari à Iudice loci originis, quidquid contrarium deciſum referat *Clar.in pract.crim. quaſt.57. verſic.habet etiam,* abſolutus enim a Iudice, magis priuilegiato, non moleſtatur ab alio minus priuilegiato, cum & magis priuilegiatus videatur ſuperior, itavt ſuccedat regula, quod vbi maior manus apponent, minor ceſſare debet, nec ſe intromittere poſſunt.

In præſentia enim maioris deponitur poteſtas reuerentia-

Digitized by Google

rentialis minoris, *D. Ricc. in praxi fori Eccl. deciſ. 570. numer. 1. tom. 1. in antiq. editione*, cum maiori poteſtati debeat cedere minor, & maior vbi appareat minor ceſſet, & per ſuperuenientiam maioris Magiſtratus, minoris iuriſdictio aboleatur, *l. potior. Cod. de off. Rect. Prouincia*; Poteſtas inquam inferioris dependet, à Superiore, qui ſua præſentia, ne illa vtatur impedit, *Bonac. in tract. de legib. diſput. 1. q. 2. punct. 1. propoſ. 3. num. 12.* in ſuperioris ſiquidem præſentia, inferioris euaneſcit poteſtas, moriunturque iura alias eſſet dare, vt inferior Superioris authoritatem ſubuertere poſſet, quod vtique in Iuriſtarum vtraque ſchola non eſt approbatum, cantant namque inſtacitandi inferiori ſuperioris Iura tollere, atque ſubuertere, fas non eſſe, ita *Surd. in conſ. 58. num. 6. Brun. in compend. reſol. in verſ. inferior, il quarto, Azeued. in l. 2. n. 56. titul. 14. lib. 4. noua recopil. Reg. Hiſp. Cardoſ. in prax. iud. & aduoc. in verbo, lex la nona.*

18 Et ideò conſultus aliquando dicebam in cathedralibus non poſſe Decanum, vel Archidiaconum (præſente Epiſcopo) habere præheminentiam in adminiſtratione, & gubernio Eccleſiæ, nec in tali caſu in actibus Capitulatibus eorundem nomina apponere ſpreto nomine Epiſcopi loci Ordinarij, quod ſeruari corruptè in aliquibus Regionibus Hiſpaniæ maxima cum admiratione audio, cum vigore *Concil. Trid. ſeſſ. 26. cap. 6. de reform.* Epiſcopis is honor tribuatur, qui eorum dignitati par eſt, eiſque in choro, & Capitulo, ac in proceſſionibus, & alijs actibus publicis ſit prima ſedes, & omnium rerum agendarum authoritas, & iuxta hæc requiſitis de voto ab Eminentiſſimo Cardinali de Guſman. Archiepiſcopo Seuiliarum vndique virtutibus ornatiſs. & meo Domino obſeruandiſſimo voce, & ſcriptis reſpondi.

Subuerteretur certè Eccleſiaſt. Hyerarchiæ ordo, ſi in Epiſcopi præſentia inferiores adminiſtrarent, cum nullibi reperiatur cautum, quò ſuperioris in præſentia inferiori obtemperetur, *argum. text. in ibi DD. in capit. cum inferior, de maior. & obed.* minor namque in maioris præſentia poteſtatem habere prohibetur, *Mant. lib. 3. dialog. 69.* quia totus honor, omnis reuerentia, ſingulorumque adminiſtratio, maioris ſub alijs reſidet, inde dum Præpoſitus Eccleſiæ intendit a Choro exire, quia eſt caput omnium Canonicorum, licentiam à Canonico punctatore petere non tenetur, vt fundat *D. Ricc. in praxi for. Eccleſ. deciſ. 583. tom. 1. in antiq. impreſſ.*

19 Hinc videmus Epiſcopum in ſua Ciuitate poſſe exercere iuriſdictionem, & benedicere populo, & vti Rocchetto, & Mantelletto, & tamen vbicunque ſuperuenit Legatus, vel potente Archiepiſcopo Metropolitano, aut Eminent. Cardinali, id agere nequit, vt poſt *Anch. & Abb. in d. cap. voluntas, num. 4. probarunt Gen. in praxi Cur. Arch. c. 91. n. 36. in prima edit. Grat. deciſ. Rot. March. 29. & Ricc. in praxi for. Eccleſ. deciſ. 570. part. 1.*

Nec Patriarchæ faciunt ante ſe Crucis vexillum deferre vbicunque Pontificis Legatus vtens inſignis præſens exiſtit. *Firm. in tract. de Epiſc. part. 1. num. 5. lib. 4.* vbi enim eſt caput, membra ſilere debent, & ideò cum Epiſcopus ſit caput Capituli, & Canonici membra, *c. nouit, & ibi DD. de his quæ fiunt à Prælat. ſine conſen. Cap. gloſſ. in cap. irrefragabilis, de offic. ordin.* & pendente dignitates inferiores præheminentiam habere non poſſunt, ſolius enim Epiſcopi in Eccleſia authorizabilis, eſt adminiſtratio, *Anchar. cap. bene 16. qu. 7. Genuen. in praxi Cur. Archiepiſc. cap. 41. num. 2.*

Verum deueniendo tandem poſt multa ad articulum principalem, quidquid ſit de ſupradictis, quæ ſunt vera in eorum caſu. Tu in puncto propoſiti Artic. Election. Fori à ſuppoſita regula ne recedas, tum quia communi voce à DD. amplexa eſt tunc enim, quia quotidiana praxis in omnibus Mundo Tribunalibus illum recepit, vt paſſim videtur.

20 Quam tenendo amplia procedere tàm in delictis paruis, quàm grauibus, cum & par ratio in ambobus vigeat, & DD. generaliter loquantur, & ex dictis per *Molin. in tract. de bracch. ſecul. cap. 46.* vbi fundauit remiſſionem, danda eſt etiam in leuibus delictis, etſi contrarium teneat *D. Ricc. in praxi reſolut.*

Amplia ſecus habere locum, tàm ſi ex officio, quàm ſi
21 per inquiſitionem procederetur, nam vtroque caſu procedere poſſe recurſum ad ſupremam Regul. Tribun. per viam electionis fori annuit *Foll. in conſtit. Reg. ſtatuimus, num. 51. quem refert idem Marcheſan. de commiſſ. cit. tit. de Auoc. cauſ. §. 2. num. 64.* & ita vidi expeditas prouiſiones M.C.V. in crim. ad inſtantiam Eliſabettæ Spanæ viduæ q. Octauij de lo dolce, dum per R. Cur. Ciuit. Cauæ ex officio aduerſus eam procederetur pro cauſa cuiuſdam prætenſi incendij facti in domo ſuæ vicinæ, cum qua diebus præteritis rixata fuerat.

Declara tamen ſuppoſitam regulam non procedere
22 in crimine raptus, nam inquiſitus de tali delicto fori declinatoriam opponere nequit, ſed in priuilegium talis criminis, in loco, in quo capitur, poteſt cognoſci, & puniri, *l. vnic. C. de rapt. vir. vbi Bald. not. 8.*

Declara pariter, vt habentes beneficium Elect. fori, il-
23 lo vti nequeant in crimine hæreſis, cum de illo Iudex competens Tribunal Sanctiſs. Inquiſit. quod huiſmodi facinoroſos punire poteſt in quocunque loco, vbi illos repetit, etiam ſi ibi nihil impium fecerint, *Simanch. cath. c. 2. Duen. reg. 378. n. 7. Moria in emp. q. 20. n. 15. p. 1.*

Et in crimine hæreſis exceptio declinatoria fori non opponitur, cum in tali caſu ceſſet remiſſio, vt apud *D. Ricc. in praxi fori Eccleſ. reſolut. 71. n. 3. part. 2. & ante eum Guid. Pap. dec. 202. n. 2. Clar. in pract. crim. §. hæreſis, n. 18. Carrer. in pract. crim. tit. de heret. num. 68.*

Vltra quod in huiuſmodi delicto ceſſant legis beneficia, iuriſque priuilegia alijs communiter elargita, prout videmus in appellatione, quæ tàm in ciuilibus, quàm in criminantibus cauſis, ſiue magnis, ſiue paruis eſt per-
24 miſſa, *l. litigatoribus, & l. in maiorib. C. de appell. l. 3. in fin. C. de pen. iud. qui mal. iud. c. de appell. pro cauſ. de appell. c. ad Rom. 2. quæſt. 6.* quia appellandi vſus eſt frequens, nimiſque neceſſarius, cum iniquitatem, vel imperitiam Iudicis à quo tollat, vt dicitur *in l. 1. ff. de appell. l. præfecti, ff. de min. & cap. ad noſtram, de appellat.* & ſit quædam defenſio, oppreſſorumque releuamen, *c. ſuggeſtum, & c. cum ſpecialis, de appell. cap. cum inter, & c. ſignificauerunt, de except.* inde huiuſmodi appellationis defenſionem eſſe de iure naturali, fatentur *Io. And. in c. fin. de appel. in 6. Abb. in c. 1. n. 2. de reſcrip. Fel. in cap. ſi diligenti, n. 7. de for. comp. diciturque remedium fauorabile, Alex. in conſil. 95. vol. 6. æquitatemq; ſapit, l. non tantum, & l. ſerui, ff. de app. c. ad noſtram eo. tit.* ita vt in dubio faciendam eſſe interpretationem in fauorem appellationis, quod admittendam notarunt *Marſ. ſing. 84. n. 4. Bellacomb. tom. 2. comm. opin. lib. 7. tit. 21. n. 137. fol. mihi 310. Menoch. conſ. 345. Surd. de al. tit. 8. priu. 60. nu. 2.* etiam ſi euidens nullitas, & notoria iniuſtitia ſit, *Grat. diſcep. for. lib. 1. c. 41. n. 7. vel ſaltem quod non ſit deſerta, Bar. in l. 1. §. nihil nou. app. pend. Spec. tit. de appell. §. nunc dicamus, in princ. Alex. ſuper allegat. conſil. 97.* & ideò Iudex, qui non detulit appellationi, punitur iuxta negotij qualitatem, *l. quoniam iudices. Cod. de appell. vbi Bald. optimè diſtinguit cap. de priore, & ibi DD. eod. tit. Boer. deciſ. 153. num. 4. cum ſeq.* nec non iura prohibentia appellationem ſunt odioſa, & proindè ſtrictè intelligenda. *Surd. deciſ. 102. num. 1. Phębus arreſto 62. in fin. poſt deciſ. Rot. Luſit. tom. 1.*

25 Et tamen in cauſa hæreſis appellatio minimè datur à ſententijs diffinitiuis, quæ cum magno conſilio, & deliberatione prolatæ cenſetur, nec prorogandæ ſunt *cap. vt inquiſitionibus, ibi non obſtantibus appellationibus, de heret. in 6. vbi Archid. Io. Andr. Domin. & Franch. Anan. in cap. ad abolendam, vbi Felyn. num. 3. de heret. Carrer. in pract. crim. tit. de heret. num. 129. Pegna in direct. inquiſit. c. 117. p. 3. Squill. de fid. Cath. c. 45. Septim. Inſt. Cath. cap. 6. Villadieg. de heret. q. 17. & 22. in fin.* qui omnes communi voce cantarunt in tali crimine à ſententijs interlocutorijs, & non à diffinitiuis appellationem admitti.

26 Hinc in odium tàm peſſimi criminis inter cætera introductum eſt, quod hęretici ipſo iure, & facto ſunt priuati beneficio, & officio, *cap. excommunicamus, §. credentes, de heret. auth. credentes, C. eod. tit. cap. ſi not 23. q. 5. cap. quo iure, & ibi gl. magna, 8. dist.* nec declaratur ſententia declaratoria, *Nauar. conſ. 19. de heret. Azor. inſtit. moral. lib. 8. quæſt. 3. & 8. part. 1. Rota diuerſ. deciſ. 728. lib. 3. latè Garſ. de beneſ. c. 10. à num. 59. cum ſeq. p. 11.* ita vt poſſunt

tan

tanquam vacantia impetrari ante ſententiam criminis declaratoriam,& alteri conferri, *Burſ.conſil.14.num.18. lib.1.Rot.diuerſ.deciſ.707.n.4.p.3.Pariſ.de reſign. benefic. q.3.n.2.lib.1.Dec.in tract.in crim.c.44.n.26.lib.5. Sanch. in ſumm.lib.2.cap.26.n.12.D.Ricc.in ſuo tract. de iur.perſon.c.19.num.11. lib.5.* vbi latè loquitur in hac materia, prout agit etiam *Santarell.in tract. de hæreſi,cap.33.*

27 Inde ſequitur, quod agenti petitorio, pro beneficio, quod ſemel habuit obſtat exceptio, quod ſit hæreticus, *Innoc.& Abb. in c.inter dilectos, de fid.inſtr.* imò petenti reſtitutionem alterius rei exceptio, quod ſit hæreticus, adhuc obſtat *gl. in d. c.quo iure, in verb.nam iure diuino, Abb.in c.ex parte,n.19.de reſtit.ſpol. Socc.reg.466. fall.7. Septim.Inſt.Cath.c.45.n.13.Gomeſ.in reg.de trien.q.52.*

Hinc licet beneficijs Eccleſiaſticis, & honoribus publicis iam obtentis, quis non priuatur, quando efficitur
28 indignus ob aliquod crimen ad obtinenda prædicta, *cap.nonne* 8.q.4.& iuxta theorica *gl.in clement.1.in verb. obtinenda, de pœnis, vbi pariter id notarunt Zabarell. & Imol.& gloſ.in cap.ſæpè de appellat. Abb.in cap.per inquiſitionem,col.3.de elect.Iaſ.in l.1.num.3.ff.de re iud.* Tamen hæretici eorumque fautores,& receptatores non ſolum indigni efficiuntur ad beneficia obtinenda, ſed etiam ad iam obtenta, *cap.vt commiſſi,§.priuandi,vbi DD. & præcipuè Io. Andr.de hæret.in 6. gloſ. Domin.& Prepoſ.in cap. quo iure 9.diſt.latè Couarr. var.reſolut.lib.2.cap.8. num.4.*

29 Nec ipſi gaudent beneficio regulę de annali, vel triennali, vt tutatur *D.Ricc.in praxi fori Eccleſ.reſ.5.p.1.*& acquirere iuspatronatus prohibentur etiam iure ſucceſſionis, vel quovis alio titulo, *cap. præ mentis cum ſeq. 16. q.7.Viuian.in praxi iurispatronatus,p.1.lib.2.c.6.n.12.* quo in loco latè tractat, qui nam poſſint acquirere iuspatronatus, qui non amplians *num.12.* neque hæreticum conuerſum recuperare iuspatronatus Eccleſiæ ab eo fundatæ, ex *Lambert. de iur.patr.quæſt.7.lib.1.art.11.part.1.*

30 Quibus ſupponit aduerſus quod ad allegandum huiuſmodi Electionis fori beneficium in cauſis criminalibus priuilegiati perſonaliter comparere debeant, itavt non ſufficiat id agere per procuratorem, vt in puncto ſcribit *Carau. in Rit. M. C.V.230. num.2.quem refert,& ſequitur Trentacinq. var.reſolut. lib.2.reſolut.2.numer.13. ſub rubric. de citation. addo Capiblanc. in pragmat. Regni* 8.*part. 1.ſub num.337.*

Quorum ſanè opinio videtur fundata in illa vulgata iuris regula, quod in criminalibus non admittitur procurator, *c.veniens,extra de accuſ. l.1.ff.an per alium cauſ. appell.redd.poſſ.l. Accuſatores,§.ad crimen,ff.de public.iudic.cum latiſſimè probatur per Farin.in pract.crimin. q.99.* vbi materia tractat.

31 Et licet *Afflict.in Conſt.Regni,Statuimus*, aduerſus declarationem ſenſerit. Tu autem ſi declarationi inhęrere intendens illam iuridicè ſublimitare poteris ceſſare, vbi priuilegiata perſona reperiretur carcerata in ſuo domicilio, vel alibi, quia tunc ad opponendam electionem fori, benè poſſet admitti per procuratorem, cum carceratus in alio loco extra Iudicis territorium poſſit in criminalibus per Procuratorem ſe defendere, vt per *Clar.in §.fin.q.34.num.5.Rebuff.in tract.except.num.304. Menoch.de arbit.Iud.lib.1.q.80.n.87. Pereir. in comment. ad l.vnic.C.ex delict.defect.p.2.nu.65.cum ſeq. Menchac. vſufrequent. cap.17. num.4.* niſi tamen carceratio fuerit procurata in alio loco ad finem non comparendi, *Surd. deciſ.262.num.16.Farin.in pract.crim.q.34. à num.87.*

Et iuxta hanc ſublimitationem fortaſſe *Affl.* opin. in Regno recipi, & adaptari poſſet.

SVMMARIVM.

1 *Electionis Fori beneficium competit, vbi quis pendente lite efficitur perſona miſerabilis.*

2 *Priuilegium ſuperueniens lite iam cæpta citra eius voluntatem eximit à prioris Iudicis iuriſdictione.*

3 *Habitum clericalem ſuſcipiens pendente iudicio mutat forum.*

4 *Mutatio ſtatus operatur mutationem conditionis.*

5 *Clericus ſi confugiat ad Eccleſiam, & ibid. renunciet clericatus, non poteſt extrahi à ſuo Prælato.*

6 *Clericus non gaudet immunitate Eccleſiaſtica.*

7 *Regularis non gaudet immunitate Eccleſiaſtica, nec Religioſi Ordinum Militarium, puta Equites Hieroſolymitani, ibid.*

8 *Ceſſante fine adæquato legis ceſſet ipſius diſpoſitio.*

9 *Pactum de vendendo ex certa cauſa illa ceſſante, non ſeruatur.*

10 *Collector Apoſtolicus non habet ius pro ſpolijs in beneficijs ad collationem Regis exiſtentibus.*

11 *Priuilegium ſuperueniens, non mutat forum.*

12 *Priuilegiatus effectus poſt litem motam perempta inſtantia poteſt vti priuilegio.*

ARGVMENTVM.

Electionis Fori Beneficium Num allegari poſſit, vbi miſerabilitatis qualitas lite pendente ſuperuenit.

QVÆSTIO XIII.

1 Regula ſit affirmatiua, quod ſi iudicio pendente quis efficiatur miſerabilis, puta quia mulieri moriatur, vir impuberi pater, & ſic de ſingulis, in tali caſu pro currenti cauſa poſſet adire Regium Tribunal per viam variationis fori, cum effectus lite pendente miſerabilis electionis fori beneficio validè vti poſſit, vt in puncto dixit *Marcheſ.de commiſſ.tit.de Auocat.cauſ.§.2. num.46.part.2.* adeò & *Gurb.deciſ.Sicil.82.num.7.* adducens in terminis *Alex.in addit.ad Bar.in l.1. lit.C, ff.de pœn.* vt voluit; quod ſi pendente cauſa contra mulierem, moriatur vir viduale priuilegium ſuperueniens non procuratum ad pendentem litem extenditur ex *l. cum quadam puella,ff.de iuriſd.omn.Iudic.* & eandem quoque tutatur ſententiam *D.Ricc.in collect. deciſ. collect.* 2155. vbi hunc noſtrum locum poſt primam editionem Neapolitanam recenſet,& ſequitur.

2 Quæ ſanè regula iuſtificatur, nam voluerunt DD. quod priuilegium ſuperueniens lite iam cæpta citra actum eius voluntarium ab illius Iudicis iuriſdictione, coram quo inchoatum fuit iudicium eximit non obſtante litis pendentis, *gl.in l.ſi autem,ff.ſi quis caut.* quam communi calculo approbatam eſſe affirmauit *Ripa in cap.1.numer.81.de reſcript.* ſequuntur *Mazzol. conſil.22. num.25. Lancell.in tract.de attentat. limitat.20. num.21. Aufrer.in addition.ad Cappell. Tholoſ.deciſ.147.Graff.in tract.de except.cap.3.num.38.* vbi iuxta hanc opinionem iudicatum in Magna Regia Curia Siciliæ teſtimonium prohibet *Balbus deciſ. 70.* vbi ad id inducit textum in *l.non diſtinguemus,§.ſi quis,ff.de arbitr. Angel.in l. ſi quis poſtea quam,ff.de iud.*

3 Sicuti effectus clericus pendente iudicio eximitur à prioris Iudicis ſui iuriſdictione, *Felyn. in c. ex tenore,colum.10.fallent.11.de reſcription.* quem refert, & ſequitur *Gabr.concl.2.num.29. de Iud.* de cuius articuli veritate latius videndi ſunt *Valaſc.deciſ.48. & 65. Præſ.de Franc. deciſ.209.Monal.conſil.133.lib.1.Anna conſil.140. vol.2. Farinac.in tract.crim.q.8. à num.104.cum ſeq.Caball.reſol.crim.caſ.108.Gutt.pract.q.lib.1.q.5.Perez in lib.1.ord. in rubr.tit.1.Canall.comm.contra comm.qu.563.Bellett.in diſquiſit.cler.p.1.tit.de fauor.cler.perſon.§.4.Graff.de effec. cler.eff.1.n.107.Giurba conſil.crim.15.* vbi ſarcinam Doctrinarum,& rationũ reportat *Cam. de Larat. conſ.105.*

4 Mutatio enim ſtatus operatur mutationem conditionis rei, & mutatione perſonæ dicitur alia diſpoſitio, & alius contractus, *Menoch.conſil.160.num.20. Surd.deciſ.201.numer.6.qui conſil.396.numer.19.* tradidit etiam, quod mutatæ perſonæ ſtatu, mutatur,& forus, *l.ſi filius, & ibi Bal. ff. de ration. diſtrahend.* itavt ſtatus mutatio, multa operatur, *Marſil. in rubric. de fideiuſſor. numero* 136.

5 Cui quidem nixus fundamento tutò inferri poteſt, quod ſi clericus confugit ad Eccleſiam, & ibidem exiſtens

ſtens rénunciauerit clericatui modo, & forma neceſsa-
rij, non poterit inuitus extrahi à ſuo ordinario, ſi caſus
exceptuatus à Bulla Gregorij XIV. provt ita rogatus
de voto ſui in opinione.
6 Dicebam inquam, quod licet iuxta communem, &
inueteratam conſuetudinem, maximè in Regno immu-
nitas Eccleſiaſtica, nihil proſit Eccleſiaſticis perſonis,
cùm ipſi non gaudeant illa, & poſſint imò de facto quo-
tidiè ab ordinarijs locorum extrahuntur, *Abb. in cap. in-
ter alia, num. 13. de immunit. Eccleſ. Ianner. in 2. diſput. 5.
quaſt. 8. dub. 1. num. 16. Suar. de relig. lib. 3. cap. 10. num. 6.
to. 1. Gutt. pract. quaſt. cap. 3. lib. 3. Azor. inſtit. moral. lib. 9.
cap. 9. quaſt. 9. part. 2. Genuen.* qui ſectatur de obſeruanti à
Curiæ Archiepiſcopalis huius Ciuitatis Neapol. *cap. 22.
numer. 11.* de qua etiam *D. Ricc. in deciſ. eiuſdem Cur. 19.
part. 2. Humad. in l. 4. Hiſpan. gloſ. 8. titul. 11. part. 1. Canal.
comm. contra comm. quaſt. 689. Montalu. in lib. 3. titul. 20.
l. 15. Hiſpan. gloſs. 1.* copioſè *Graſſ. de effect. cler. effect. 38.
Portel. in dub. reg. in verb. Eccleſ. immun. nu. 13. Fagundez
in precept. Eccleſ. tractat. 2. lib. 4. cap. 4. num. 52. Megal. in
ſumm. cap. 2. num. 34. lib. 4. part. 3. Homobon. de exam. Ec-
cleſ. tract. 11. cap. 12. quaſt. 26. ſup. 3. part. 2.* quod eſt ve-
rum etiam in regularibus, vt deciſum in eadem Archie-
7 piſcopali Neapolitana Curia, teſtatur *D. Ricc. deciſ. 192.
part. 3. & Dian. in tract. de immun. Eccleſ. reſ. 25.* quidquid
contrarium tenuerunt *Cened. in ſuis quaſt. canon. capit. 42.
& Gambacurt. de immun. Eccleſ. cap. 11. numer. 10. lib. 4.*
cùm contra eos cantent citata Bulla Gregorij, dùm in
illa tantum fiat mentio de laicis, ibi (vt laicis, & infra
præcipimus, vt laicos in caſibus prædictis delinquentes)
ergo non includuntur Eccleſiaſticæ, & religioſæ perſo-
næ, alias enim daretur abſurdum, quia nunquam poſ-
ſent à ſuis Prælatis Superioribus in carcerem detrudi,
dùm ſemper ſunt in Monaſterio conſiderarunt *Silueſtr.
in ſumm. in verb. immunitas, il terzo, §. 3. num. 2.* & recen-
ter inter alios *Peregr. de immunit. Eccleſ. cap. 12. num. 3.
dub. 3. opin. 2. argum. 3.* quod puto rerum etiam reſpectu
Religioſorum Ordinum Militarium, puta Equitum
Hieroſolymitanorum, quos de mandato Superiorum
Eccleſiaſticorum ab Eccleſijs extrahi poſſe mihi ſua-
deo, nam vti perſonæ Eccleſiaſticæ tali immunitate mi-
nimè gaudeant, tanquam non comprehenſi in dicta
Bulla, quæ, vt dixi, loquitur de laicis.

Tamen ſupradicta regula eſt vera, perſona in eodem
ſtatu permanente, at ſecus ſi illam mutauerit, nempè de
clericatu ad laicatum deſcendendo, provt in caſu de
quo agebatur, quia tunc variato ſtatu, variatur eius
8 conditio, quaſi quod ceſſante ſiue adæquato legis, provt
eſt clericatus, ceſſet obligatio legis, ad tradita per *Abb.
in cap. quia in Inſulis, de Regul. Comitol. lib. 7. reſponſ. mo-
ral. quaſt. 1. num. 10. Henriq. in ſumm. lib. 11. cap. 17. nu. 2.
in gloſ. litt. O, Mexia in pragm. taxa pan. concl. 2. num. 29.
& ſeq. Souſ. in comment. ad Bull. Clem. VIII. de larg. mun.
fundam. 3. Granad. in part. 2. controuerſ. 7. tract. 3. part. 1.
diſp. 15. ſect. 2.* vbi plenè hanc tutatur ſententiam. quem-
9 admodum in ſimili pactum, ſeu promiſſio de vendendo
ex certa cauſa initum cauſa ceſſante non ſeruatur, vt
tutatur *Berlicch. deciſ. 142.*

Quare meritò inferri poteſt, quod ſicuti in beneficijs
exiſtentibus ad collationem, & præſentationem Inuitiſ-
ſimi noſtri Regis ex priuilegio Apoſtolico, vt per *Dom.
Reg. Tap. deciſ. Suprem. Italiæ Senatus 18. num. 3.* Colle-
10 ctor Apoſtolicus non habet aliquod ius pro ſpolijs, vt
ex quotidiana praxis, de qua teſtatur *Maur. allegat. 34.
num. 6.* taliter, quod fructus pendentes, & non exacti va-
dunt ad beneficium ſucceſſorum, iuxta Bulla Iulij III.
*Antonin. var. reſol. lib. 1. reſolut. 46. & in materia Viu. latè
de iur. patr. part. 3. lib. 14. cap. 15.* Ita ſimiliter debet pro-
cedere quoties beneficia Baronum, ex cauſa rebellionis,
vel lineæ extinctione ad ipſum Regem tranſeunt, vel
tranſierint, quia cum mutent dominum, illius exemp-
tiones aſſumunt, cùm aqua fluminis, quæ intrat in mare
dicatur poſtea aqua maritima, & non fluminis, nam il-
lius natura indiuiduitur.

Et quamvis aduerſus principalem regulam adapta-
ri poſſet illa iuris concluſio pariter à DD. noſtris ac-
11 ceptata, quod priuilegium ſuperueniens, non mutet
forum, itaut nec mutatio fori à prioris Iudicis iuriſdi-
ctione, coram quo cepta eſt lis reum liberet, *l. cum quæ-
dam puella, ff. de iuriſd. omn. Iud. vbi latè Cagnol. Card.
Tuſ. concl. 445. lit. F.*

Tamen reſpondetur, hanc concluſionem eſſe veram
quando procurator ad hunc effectum priuilegium, at
ſecus ſi ex accidenti ſuperueniat, vel motu proprio,
quia tunc priuilegium ſuperueniens prodeſt litiganti,
ad textum *in l. idem vulpi. ff. de excuſ. tut. Cabed. dec. Lu-
ſit. 24. Capibl. in prag. 8. num. 318. Maſull. ad Capyc. de-
ciſ. 51. ſub n. 13. Giurba dec. Sicil. 23. n. 4.* vbi latè tractat
articulum, ſi priuilegium motu proprio, vel ad poſtula-
tionem partis conceſſum, lite pendente ſuperueniat
rei forum immutet, de quo Regnicolæ habent pariter
deciſionem Sacri Regij Conſilij apud *Præſid. de Franc.
deciſ. 544.*

Et ſi fortè hanc ſecundam velles practicare ſenten-
tiam, illam declara, quod licet poſt litem motam con-
12 uetus efficeretur priuilegiatus, quo vti non poſſet, *ex l.
ſi quis poſtquam, ff. de iud.* tamen perempta inſtantia po-
terit ſuo priuilegio vt deciſum in S. R. C. teſtatur *Reg.
Rouit. in pragm. vnic. n. 14. de inſtant. cauſ. non reſtit. Pa-
ſch. de patria poteſt. c. 8. n. 215. p. 1. Palma in diuerſ. iur.
comm. & Regni, gl. 16. n. 14. p. 2.*

S V M M A R I V M.

1 *Electio fori datur priuilegiato etiam ex iure ceſſo, quamuis
ceſſio ſit ex cauſa lucratiua, n. 2. At ſecus ſi ceſſio appa-
reat facta in fraudem, n. 3.*
4 *Simulata reputantur, ac ſi non ſint.*
5 *Ceſſio quando dicatur ſimulatè facta, & n. 6. & 7.*
8 *Simulatio probatur teſtibus.*
9 *Contractus non præſumitur ſimulatus.*
10 *Contractus ſimulatus caret conſenſu, & dicitur pictus, &
figuratus, n. 11.*
12 *Simulationis contractus eſt difficilis probationis.*
13 *Fraus præſumitur vbi contractus eſt inter conſanguineos.*
14 *Continuatio poſſeſſionis arguit ſimulationem contractus.*
15 *Simulatio ex clauſula conſtituti, non excluditur.*
16 *Cautela inſolita arguunt ſuſpicionem.*
17 *Donatio verà, quanam ſit.*

A R G V M E N T V M.

Electio fori Num detur, quando priui-legiatus agit ex iure ceſſo.

Q V Æ S T I O XIV.

1 Regula ſit affirmatiua, procedit enim huiuſmodi
electionis fori beneficium, etiam quod priuile-
giata, & miſerabilis perſonæ agat ex iure ceſſio, *Affli.
in conſt. Regni, Statuimus, vbi etiam Foller. n. 24. & Al-
ber. in tract. ſtatut. q. 202. p. 1. Carauit. in Rit. M.C.V. 228.
n. 7. Vrſil. in addit. ad Affl. dec. 257. n. 7. Muſcatell. in praxi
S.C. gl. competens, n. 80. & ſeq. Intrigl. ſing. 101.* qui loqui-
tur in virgine, iuxta hanc opinionem practicari in Se-
natu Cathaloniæ, teſtatur *Cancer. var. reſ. c. 2. de iuriſd.
omn. Iud. n. 28. in fin. p. 2.*
2 Amplia hanc concluſionem, adeò eſſe veram, vt pro-
cedat, ſiue ceſſio fuerit facta ex cauſa onerosa, ſiue lu-
cratiua, *Cumia in rit. Sicil. c. 82. n. 16. Menoch. de arbitr.
iud. caſ. 66. n. 35. lib. 1.* Nam quamuis in Regno *Rit. M.C.
V. 228. & 290.* prouideant, quod priuilegiatus pro iuri-
bus ceſſis ex cauſa lucratiua, non trahat, hoc tamen
non procedit, quando ceſſio eſt facta miſerabilibus per-
ſonis, vt docuit *Andr. de Iſern.* quem in hunc ſenſum re-
cepit noſter *Affl.* in nuper allegata *Conſt. Regni ſtatuimus,
q. 6. n. 18.* annuendo prædictos Ritus non obſtare, quia
non comprehendunt huiuſmodi priuilegiatorum ſpe-
ciem iuxta quam ſententiā iudicatum per Sacrum Re-
giū Conſilium die 3. Nouem. de ann. 1578. fatetur *Præſ.*

de Frnc.deciſ.165. quem ſequuntur *Calà in tract. de modo articul. & prob.gl.1.n.95.pag. mea* 11.*Capibl. in prag.* 8.*n.*371. *de Baron.p.*1. *Paſcal. de patr. poteſt.c.*2.*n.*91.*p.*2. vbi quam tam in M.C. quam in S.C. indiſtinctè admittuntur agentes iure ceſſo ex cauſa lucratiua, & vtuntur electione fori, *Maſcatell. in praxi S.C.d.glo. competentes, n.89.Thor. in compend. dec. Regni, in verbo ceſſio facta miſerabilibus . to.*1.

Et licet contrarium teneat *Iac. in l.2.col.6.n.39. verſ. item quæro nunquid.C. ne lic.poten.* & aliter philoſophādo diſtinguunt *Foller. in cit. conſt.Regni ſtatuimus , n.74. pag. mihi* 120.*col.*2.

Tu verò ab ampliatione ne recedas, quæ in ſupremus Regijs Tribunalibus eſt in praxi recepta, & iuxta illam vidi ſeruatum per Magnam Curiam Vicariæ ad fauorem Io.Angeli de la Donna pupilli ad inſtantiam cuius fuerunt expeditæ prouiſiones directæ Curiæ ſui domicilii, vt acta trāſmitteret, ex eo quia per viam electionis fori adiuerat ipſam M.C.& licet pro parte Lucæ Stiani aduerſarij opponeretur cauſam, & litem, quæ inter eos vertebatur eſſe ex exceſſione quorūdam iurium facta à Michaele de la Donna ex cauſa lucratiua, ſuperuenit iterum obſeruatoria, vt eum effectu transmitterentur acta ad ipſam M.C.

Declara tamen præmiſſa non habere locum, quando ceſſio appareret facta in fraudem, & ſimulatè, vt puta per terminum, *l. per diuerſa. C.mandati*, ita idem *Affl. loco ſæpius mentionato, ſub num.27.vbi ſimiliter Foller. n.74. & Reg.Tap.num.23. Burg. de laudimio par.3.inſpectio.4.num.9.Cumia in Ritu Sicil. d.c.82.n.17.Carau. nuper alleg. rit. 228. num.7.& ſeqq. Marcheſan. de commiſ. tit. de Aduoc.cauſ.§.2.par.2. Capiblanc. in trag. 8.part.1. n.351. de Baron. vbi ad id citat per Franch. deciſ.193. & Vrſil. deciſ.74.addo Borell. in ſumma deciſ. tit.de iuram. perhorreſc.num.40.tom.1.*

Quæ declaratio æqua, & iuridica eſt, tum ad excludendam fraudem, tum etiam, quia dum ceſſio eſt originaria, nullam debet habere locum, ac ſi nullatenus fuiſſet facta; ſimulata enim tanquam imaginaria reputantur, quaſi non ſint, *l.qui ſub imagine, ff. de diſtract. pignor.l.emptor,ff.de aqua pluu. arc.Bal. Caſtrenſ. & reliqui in l.1.C.plus valer.quod agitur, Auend. de exeq.mand. c.1.n.3.Gomeſ.in l.45.Tauri, num.27.* Indè in contractu
4 ſimulato ceſſat ius congrui, *Affl. deciſ.339.D. Ricc. collect.deciſ.collect.*194. vltra quod tanquam redemptore, alienarum litium excludi debent à tali priuilegio, *Berlicch. deciſ.*32. quem etiam videas in materia *deciſion.*33.

5 Dicetur autem ceſſio ſimulatè facta, vbi in rei veritate agitur, quod lucrum ſit cedentis, licet aliud appareat, *Gloſ.in d.l.per diuerſas, in verſ.quam alys, in princip.C.mandat. Rot.in nouis.deciſ.1. de alieu.mutand.cauſ. fact.D.Ricc. in collect.deciſ.coll.2557. in fi. & vide Trentacinq. var.reſol.lib.c.2.de action.*

6 Sic etiam, vbi ceſſio eſt facta ex cauſa crediti, de quo non apparet, *Abb.in c. ex parte, ſub num.7.de alien. iudic. mutand. cauſ.fact. Puteus deciſ.22.lib.3. Ludouiſ. dec.47.n.6.*

7 Prætetea, quando ceſſionarius eſt homo litigioſus, & ſolitus talibus implicari, vel vbi nulla ratio validè aſſignari poteſt, quare ceſſio facta fuit, niſi vt reus vexetur, ſic teſtatur *Carauit. ſæpius citat. loco*, vbi, & alias coniecturas reportat, quas apud eum videre poteris.

8 Sed num ſimulatio iſta probetur teſtibus, affirmat *Franch. Marc.deciſ.48.tom.1.quem reportat D.Ric.in collect.*197. vbi & alia in materia ſimulationis contractus cumulat, quod ſanè eſt verum, & ſi teſtes ſint ſingulares, *Maſcard. de probat. concl.447.n.5.Farin.de teſtib.q.64.num.*270. & alia in materia ſimulationis vide in ſequenti Iuris allegatione in quadam facti contingentia compilata, *Affl. ſæpius cit. Conſtit. Regni ſtatuimus, col. 7.q.6.Troyſius in rit. M.C.290.num.7.Paſchal.de patr. poteſtat. dict.cap.2.numer.91.in fine, part. 2. & recenter notauit Dom.Ricc. in collect. deciſio.collect.2556. verſic.nota tandem.*

Eiuſdem Authoris allegatio.

Putabat partis aduerſę Aduocatus euadere allegatam contractus ſimulationem quam prætendebat fouens iura Magnifici Nicolai Spinæ interfuiſſe in contractu, qui
9 ſupponebatur geſtus ab Annibale de lo Guado, cum Sebaſtiano Pariſio, ex illa vulgara iuris regula, quod contractus non præſumitur ſimulatus, *l.quamuis,*& ibi *Bald. C.ſi quis aliter, vel ſibi, Menoch.in tract.de præſumpt.lib.3. præſumpt.122.Coccin.dec.302.num.6.& dec.408. Ludouiſ. dec.157.Farinac.de falſitat.qu.162.num.163.* prout nec in fraudem, *leg.quoties, §.qui dolo, ff de probat.* iunctis alijs de quibus *Maſcard.de probat.concluſ.*814. vt alios omittam in re tam clara, quia fraudis ſuſpicionem in dubio non interceſſiſſe iudicandum eſt, *Cephal.conſ.661.nu.62. Dec. conſil.81.num.8.vol.4.Molin.de primog.cap.4.num.23. lib. 2.Alduin.conſ.69.num.93.* nam contractus illicitus infert delictum, quod ſemper excludi debet, *Menoch.conſ.445. num.2.* cum omnibus actus iſtius præſumatur, *l.precib.C. de probat.Bal.in l.rogaſti, §.ſi tibi,ff.ſi cert.pet.Dec.conſil. 119.Roland.conſil.96.num.14.volum.2.Card. Tuſc. concl. 136.litt.A.*

Ar ego totum contrarium intendens probare affirmabam; auerſo contractui, nullam eſſe habendam rationē tanquam facto ad dandum præfati Nicolai futuri credi-
10 toris contractus enim ſimulatus caret conſenſu ſubſtātia, & effectu, igitur & nomine carere debet, *l.à nullo, C. de ſer.Socc.conſ.264.n.4.lib.2.& in conſ.66.num.14 lib.1. Dec.conſil.587.n.2.cum alys allegatis à Becc. in conſil.52. n.38.vol.1.*& nihil valet nihil operatur, *Bal.conſ.65.lib. 1.Card.Tuſc.concl.265.n.1.& 2.lit.5.* inquiens, quod ex
11 eo nullum ius transfertur, & ratio eſt, quia contractus ſimulatus dicitur pictus, & figuratus, *l.ab Anaſtaſio, C. mandati,* & caret ſubſtantia, & ſpiritu, appellaturq; corpus ſine ſpiritu, *Pariſ.conſ.54.num.26. & ſeq.lib.1. Tuſc. qui alios coaceruat loco nuper cit.num.3.*

Non enim negabam regulam allatam à parte aduerſa eſſe veriſſimam, ſed non per hoc ipſa mihi concedere alteram non debebat, quod cum ſimulatio contractus ſit difficilis probationis benè poteſt præſumptionibus, & coniecturis probari, *leg.conſenſu, §. ſi ſuper plagis, C.de repud.cap.illo vos de pignor.l.non omnes, §.à barbaris, ff.de re milit.Viu.deciſ.440.Rober.rer.iudic.lib.2.cap.8.Roland.* qui mille adducit concordantes *conſil.47. num. 6. lib 4. Bertazz.conſ.crim.230.num.6.lib.1.Card.Tuſc.* qui plures citat, & teſtatur de communi *concl.260. li.5.* annuens duas præſumptiones ſufficere etiam quod ſint leues, *cap. cum dilectus de ſucceſſ.ab inteſt. gl.in l.inſtrumenta, C.de prob.Honded.conſ.32. num.4. lib.3. Natt.conſ.198.num.6. Maſcar.de prob.concl.*447. qui & alios cumulat, & in caſu de quo agebatur non ſolum erant duæ, & leues, verum etiam plures, & quidem vrgentes.

3 Prima inſurgebat, eo quod aſſertus contractus erat geſtus inter conſanguineos, & coniunctas perſonas, pront eſt Sebaſtianus inter quas fraus vtique præſumitur *Crau.conſ.82.num.5.Ruin.conſ.730.n.7.lib.1. Becc.d.conſ. 52.Gram.conſ.ciu.127.n.3.Aliciat.reg.3.præſump.29. num. 4.Dec.conſ.235. Bellon.deciſ. Rot. Genuæ 13.num.38. Matienſ.in l.1.gl.1.n.7.tit.19. lib.5. Recopil. Carocc.de excuſ. bonorum qu.*13. & magis ſuſpicio ſimulationis augetur, quia coniunctis maximè confidimus, *l.data, C.de don.l. pen.C.de bon.libert.Bott.conſ.59.num.41.Honded.* qui plures refert *conſ.46.nu.15. & 16.vol.1.* & fraudis particeps cenſetur ex ſanguinis coniunctione, *argum.l.de tutela, C. de in integr.reſtitut.l.octaui,ff.vnde cognat. Angel.conſ.48. num.2.Dec.in l.poſt contractum, num.46. de donat. Reg. Valenz.conſ.19.num.29.*

Secunda erat, quia ex retentione poſſeſſionis eorumdem bonorum alienatorum ipſe Anibal in fraudem Sebaſtiani creditoris alienaſſe videtur, dum poſſeſſionem continuatur, *Menoch.conſil.226.num.*111. fructus ex dictis bonis percipiens, eaque adminiſtrans iuxta ſolitum, idem *conſ.430.num.*16 continuatio enim poſſeſſionis arguit ſimulationem contractus, *l.ſicut, §. ſuperuacuum,*& ibi *Bart.num.5.ff.quib.mod.pign.ſolut.l.ſi is, qui, ff.de acquir.hered.l.qui ſub imagine,C.de diſtr.pign.cum*

alys

alijs apud Menoch. de arb. iud. caſ. 39. Valaſc. deciſ. 71. Tiraq. de retract. §. 1. gloſ. 14. num. 35. lib. 1. Maſcard. de probat. concluſ. 439. Paris de confident. benefic. quæſt. 31. Boer. deciſ. 102. Card. Mant. de tacit. & ambig. conuent. titul. 36. lib. 13. Card. Tuſc. concluſ. 260. Guazzin. de confiſc. bonor. concl. 29. num. 30. Farin. in pract. crim. q. 162. nu. 128. apud quos antiquiores concordantes ſunt allegati, tantò fortius, quia non concurrit titulus familiaritatis, quo caſu excluderetur hæc præſumptio, Ludouiſ. deciſ. 401. n. 16.

Et licet aduerſus hanc coniecturam audirem inſurgere Aduocatum contrarium ex clauſula (conſtituti) appoſita in contractu, tamen affirmabam adhuc, & illa
17 non obeſſe, nam ex conſtituti clauſula ſimulatio, nec excluditur, vt docuit Bart. in cit. l. poſt contractum, num. 4. & in d. l. ſicut, §. ſuperuacuum, nu. 5. vbi etiam notat Ang. conſtitutum minimè operari inter perſonas prohibitas, Caſſan. conſil. 7. num. 32. & ſeq. Menoch. conſil. 430. numero 15. Boſſ. in tit. de public. bonor. num. 49. Tiraq. de conſtit. limit. 7. num. 22. part. 3. Decian. conſ. 81. num. 27. volum. 4. maximè quando à tertio allegatur ſimulatio, Ruin. conſil. 64. num. 9. lib. 4. Laderch. conſil. 75. num. 2. poſt Bal. in l. 1. Cod. de donat. ante nupt. Salic. in l. emptorem, C. plus valer. quod agitur, Aretin. conſil. 65. num. 3. & nouiſſimè Reg. Valenz. conſil. 69. num. 191.

Tertia erat, nam ſuppoſita alienatio facta ipſi Sebaſtiano, vt dicitur in inſtrumento eſt, ex eo, quia erat debitor ipſius in quadam quantitate, & quod reſiduum recepit de contanti, quod quidem debitum non verificatur niſi in confeſſione de recepto, per quam inducitur fraudis ſuſpicio, & lex præſumit fuiſſe factam ad fraudandum futuros veros creditores, vt in l. Titius, ff. quæ res pign. oblig. poſſ. & poſt multos dixit Cott. in memorabilibus in verbo, creditor prior. Menoch. in conſil. 720. num. 2. & 3. vbi alios refert num. 8. Cuman. conſil. 155. in princip. Bald. conſil. 149. in princip. lib. 1. Imol. conſil. 55. numer. 3. Caſtr. conſil. 58. num. 4. verſicul. ſuadet etiam, lib. 2. Tuſc. concluſ. 264. num. 13. Maſcard. concluſ. 372.

Et licet in hoc replicari poſſet adeſſe plures Doctores affirmantes, confeſſionem de recepto, plenè probare, vt patet ex eodem Maſcard. concluſ. 361. num. 1.

Tamen pro reſponſione aduertendum putabam, quod per eundem loc. cit. num. 5. conciliantur huiuſmodi diſſentientes opiniones, & inde ipſe fatetur huiuſmodi confeſſionem probare aduerſus confitentem, eiuſque hæredes, at ſecus contra tertium, vt etiam repetit n. 36. & ab eodem Maſcard. cit. concl. 372. diſputatur iſte articulus, & concluditur, confeſſionem de recepto minimè præiudicare futuris creditoribus, & creditorem poſteriorem, de cuius vera numeratione conſtat præferri creditori anteriori, qui ſolum habet cōfeſſionem de recepto à debitore, quod ſatis caſui noſtro accedere cenſeo.

Quæ quidem coniecturæ vrgentiores imò validiſſimæ probationes reddebantur, dum ab eodemmet Aniballe præfato Sebaſtiano donatio aliorum bonorum ſupponebatur facta intra menſem à die venditionis huius territorij, de quo agitur, nam multitudo contractuum propinquè factorum ſimulationem quaque arguere debet, vt in ſimili temporis donationis vicinitas poſt delictum fraudem arguere ſolet, Placa in epitom. delict. lib. 1. cap. 14. num. 6. Gomez. de delict. cap. 3. n. 46. Rim. Iun. conſ. 42. num. 69. Morot. conſ. 38. n. 8. Cened. canon. q. c. 21. n. 13. Gratian. deciſ. 102. num. 8. Borrell. conſ. 58. num. 16. & alij paſſim vno ore, quodquidem tempus arbitrio Iudicis remittendum eſſe, notarunt poſt antiquiores Dec. dict. conſ. 235. Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 124. nu. 20. Peregr. de iur. fiſc. tit. 1. num. 163. lib. 5. Guazzin. de confiſc. bonor. citat. concluſ. 29. num. 15.

Vltra quod præfata donatio quoque falſa, & ſimulata redditur, tum quia fuit facta à dicto Aniballe tempore quo eſt onuſtus filiorum, & vxoris ſub prætextu meritorum dicti Sebaſtiani, quæ non ſolum in rerum naturam conſiderari nequeunt, nec in effectu ſunt, ſed etiam, nec in ſpecie fuerunt expreſſa tempore donationis, prout iura mandant Gloſ. & DD. in l. ſi donatione, C. de collat. Bart. in l. ſi fortè, ff. de caſtrenſ. pec. Alex. conſ. 55. lib. 1. Paris conſ. 86. n. 31. vol. 3. Socc. conſil. 295. vol. 2. Affl. deciſ. 370. Gramm. conſ. ciuil. 89. nu. 9. Farin. conſ. crim. 42. nu. 30. taliter quod clauſula illa, dedit ob merita Sebaſtiani inducere videtur potius ſimulationem, fraudiſq; ſuſpicionem, quam probationem meritorum, niſi aliunde merita ipſa conſtent, vt docuit noſter Affl. præ alios in c. 1. nu. 26. de feu. dat. in vic. leg. commiſ.

Tum etiam, quia in præfata donatione reperiuntur cautelæ plures inſolitæ, quæ vtique reddunt actum ſimulatum, præter antiquos notarunt Roſ. conſil. 49. num. 56. lib. 2. Sim. de Prat. conſ. 92. num. 4. Card. Tuſch. concl. 262. num. 25. lit. S. Card. Mant. de tacit. & ambig. conuent. tit. 35. nu. 14. lib. 13. Barz. deciſ. Rot. Bonon. 118. nu. 19. & ſeq. Theſaur. lib. 3. q. forenſ. c. 18. n. 11. Ant. var. reſ. lib. 3. c. 40. nu. 35. Monter. deciſ. Rot. Aragon. 2. n. 6. Azeued. in lib. 8. recopil. l. 4. nu. 39. tit. 6. quia artificioſa cautela dolum arguit, Cacher. conſ. 47. nu. 3. Menoch. conſ. 645. nu. 22. & nimiam cautelam ſimulatum feciſſe actum, probatur in l. ſi quis ſit fugitiuus, §. apud Labeonem, ff. de edil. edict. & ſcripſerunt Viu. deciſ. 182. Gratian. diſcept. forenſ. c. 255. num. 21. Gonzal. in reg. 8. Cancell. gl. 36. num. 86. & pacta inſolita falſitatem arguere docuit Bald. conſil. 175. vol. 2. Curt. Iun. conſ. 158. n. 12. Pariſ. conſil. 54. nu. 39. lib. 1. necnon & dolum, Caph. conſ. 718. n. 21. & ſeq. Cacher. d. conſ. 47. Indè ex inſolitis clauſulis donationem ſuſpectam reddi, vigore sext. in c. ſuper his, de fide inſtrum. ibidem voluerunt DD. & dixerunt Morot. conſ. 47. nu. 3. Cotta in memorab. in verbo, clauſula, Gerard. ſingul. 77. & Crauett. conſ. 930. nu. 14. vt alios moderniores omittam.

Et quando omnia deficerent reminiſcendum eſt, quænam donationis ſpecies erat iſta, dum dicebatur fieri ob merita, & poſtea adiicitur pactum, vt poſſit reuocari ad nutum eiuſdem Aniballis, ex quo ſimulatio certè elicitur vera enim, & abſoluta donatio eſt, quæ ita fuit, vt nullo caſu reuocetur, l. Senatus, §. de mortis cauſa, ff. de donat. cauſ. mort. nec donationis nomine reuocabilis donatio continetur, l. in princip. l. filiusfam. § pari. ff. de donat. hinc non videri inquit sext. leg. omnes, §. 1. ff. de reg. iur. perfectè cuique acquiri, quod ex cauſa auferri poteſt, confert haſet l. non videtur, ff. de acquir. poſſ. non videri poſſeſſionem adeptus, qui eam retinere non poſſit, nec poſſeſſio tradita intelligitur, quæ iure auocari poteſt, l. ratio, & ibi Bart. ff. de act. empt. l. 3. §. ſi quis ſeruum, ff. de ſtat. liber. vbi non videntur dati nummi, qui auelli ab eo poſſent qui accepit, & in l. qui ſic, ff. de ſolut. vbi ſoluens ſic, vt repetat minimè liberatur, nam ſolutum non dicitur, quod creditori auferri poteſt, l. cum quis, §. qui hominem, & l. qui decem, §. fin. & ibi Alber. ff. de ſolut. & qui alteri tenetur reſtituere pretium recepiſſe non dicitur, l. 1. C. de vendit. rer. Fiſcal. lib. 10. & ideò donatio inter viuos cum pacto reuocando non eſt propriè donatio, vt fundant Tiraq. de retract. §. 2. gl. 1. nu. 9. & Signorol. conſ. 8.

Quibus omnibus ſimul iunctis credo, ni fallor, euidenter ſimulationem huiuſmodi contractus apparere, prout ita per eximios Senatores determinandum eſſe ſperatur. Dat. Neap. die 29. Aprilis 1627.

Io. Maria Nouarius I.C. Lucanus.

S V M M A R I V M.

1 *Electio fori ceſſat in caſu obligationis Cameralis.*
2 *Obligatio in forma Cameræ tollit omnia legum auxilia.*
3 *Facultates Auditoris Cameræ, ad quem nam extendantur.*
4 *Auditor Cameræ poteſt cauſas ſuper obligationibus Cameralibus pendentes ad ſe auocare.*
5 *Obligatus in forma Cameræ non poteſt opponere exceptionem incompetentiæ Iudicis.*
6 *Facultates Auditoris Cameræ continent derogationes omnium priuilegiorum.*
7 *Exemptus vigore Cameralis obligationis an conueniatur coram Ordinario.*
8 *Auditor Cameræ eſt delegatus ad generalitatem cauſarum obligationis Cameralis.*

ARGVMENTVM.

Electio Fori An competat priuilegiato obligato in forma Cameræ.

QVÆSTIO XV.

1 REgula ſit negatiua, quod beneficium Electionis
fori, ceſſet in caſu obligationis Cameralis, vt in
proprijs terminis ſcripſerunt *Gratian. forenſ. diſcept. lib.
1. c. 192. n. 6.* latè *Robuſter, olim Romana Rota Decanus
in vna Bononien. 12. May* 1594. vt in eius diſcurſu, qui
in calce huius operis impreſſus eſt, vbi teſtatur ſic fuiſ-
ſe deciſum in ſignatura Iuſtitiæ, ſequitur *Gennen. in pra-
xi Cur. Archiep. c. 96. n. 3.* vbi meminit quoque de dicta
2 deciſione, annuens, quod obligatio in forma Cameræ
tollit omnia legum auxilia, itaut trahat omnes ad Tri-
bunal Auditoris Cameræ non obſtante priuilegio, *l.
vnic. C. quando Imper. Marcheſ. de commiſſ. tit. de Auo-
cat. cauſarum, p. 2. §. 2. n. 93.*

3 Facultates enim eidem Auditori Cameræ à Sum-
mis Pontificibus conceſſæ, ſe extendunt, & locum ſibi
vendicant ad omnes obligationes Camerales, vbicun-
que, & à quibuſcunque fuerint factæ, illarumque eſt
perpetuus ordinarius, & executor, poteſtque procede-
re aduerſus tales obligatos, licet in partibus exiſtant,
& extra Vrbem contraxerit, vt plena manu poſt plu-
res quos adducunt probarunt *Diez de Mena q. tur. c. 12.
& D. Ric. in praxi fori eccl. reſol. 342. par. 2.* vbi etiam,
4 quod poterit cauſas ſuper dictis obligationibus pen-
dentes coram Ordinarijs ad ſe auocare, *Lancell. de at-
ten. lit. pend. lim. 15. n. 8. & c. 20. lim. 26.* cum alijs de qui-
bus latè in facultatibus dicti Auditoris Cameræ, & vi-
de *D. Ric. in praxi reſol. 240. par. 3. qui reſol. 239. ead. par.*
5 meritò firmauit, quod obligatus in forma Cameræ non
poteſt opponere exceptionem incompetentiæ Iudicis,
*Mandoſ. de inhibit. q. 93. n. 5. Surd. conſ. 280. n. 13. Amat.
dec. Rot. March. 81. Graſſ. de except. c. 18.*

6 Et cum facultates dicti Auditoris Cameræ conti-
neant derogationes omnium priuilegiorum cum clau-
ſulis ampliſsimis dicit *Gratian. loco cit.* per eas quoque
fuiſſe derogatum priuilegio *d. leg. vnic.* cuius notitiam
præſumitur Principem habuiſſe, cum illud ſit priuile-
gium vulgare, & notorium, & conſequenter illius de-
rogatio cenſebitur facta per ſecundum priuilegium,
quamuis de primo nulla fuerit facta mentio, ex *Rip. in
c. 1. n. 57. de reſcript. & Menoch.* qui nauim huius farinæ
adducit *de præſumpt. lib. 6. præſumpt. 3. n. 16.* dum appa-
ret de mente Summi Pontificis, in caſu de quo agitur,
eo quia illi dedit facultatem priuatiuam quoad omnes
in huiuſmodi obligationibus Cameralibus, vnde etiam
comprehendi debent perſonæ priuilegiatæ, quorum
priuilegio expreſſè videtur derogatum, dum Audito-
res Cameræ facultates expreſsè ſe extendant ad Com-
munitates, & Vniuerſitates. de quibus in indiuiduo fuit
facta mentio, quæ quidem ſatis ſub ſe comprehendant
miſerabiles perſonas.

7 Et licet nouiſſimè *Cocchier. in ſuo tractatu de iuriſdi-
ction. in exempt. parte ſecunda, quæſtione 46. tomo primo,*
tuetur vigore Cameralis obligationis exemptum non
poſſe conueniri coram Ordinario, Tamen ſuam fulcire
videtur opinionem in eo, quia exemptus nec tacitè nec
expreſsè Ordinarij iuriſdictionem prorogare poteſt,
niſi cum Pontificis, vel Legati à latere facultate, vt la-
tius dixit idem in eodem tractatu *quæſtione ſecunda, &
ſeptima libro ſecundo,* quia Pontifex eſt Diœceſanus e-
xemptorum, vt idem tutatur *quæſtione* 48.

Vltra quod *numero ſeptimo* ipſemet affirmat, id non
eſſe verum vbi exemptus conueniretur coram Audito-
8 rio Cameræ, quia Auditor Cameræ creatus eſt à Papa
generalis cauſarum Auditor, & inter cætera cauſarum
genera demandatur, & executio obligationum in forma
Cameræ, vndè tanquam expreſsè delegatus ad hanc ſi-
milium cauſarum generalitatem omnibus eſt Iudex
competens ex quo eſt à Papa delegatus, *cap. antiqua de
priuileg. Alber. in dictionar. in verbo promittat, ſæpè debi-
tor, §. Aliquando, Maſſ. ad form. Camer. obligatio. quæſt.
1. par. 2. num. 3. & 4.* & ita dicit tenere *Veſtr. in prax. Ro-
man. Cur. lib. 2. cap. 4. num. 4. & 6. & Amat. deciſ. Rot.
March. 17. num. 1* iuxta quorum opinionem conſului ad
fauorem Damiani de Diamante a Viterbo.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium Electionis fori ſuffragatur miſerabilibus per-
ſonis, licet dederint cautionem de iudicio ſiſti.*

2 *Conſentire in Iudicem quis non cenſetur per cautionem de
iudicio ſiſti.*

3 *Fori priuilegium non amittitur per cautionem de ſoluendo
iudicatum.*

4 *Ius petendi remiſſionem cauſæ non amittitur per cautiones
de iudicio ſiſti, vel iudicatum ſoluendo.*

5 *Debitor carceratus tenetur cautionem de iudicio ſiſti, &
iudicatum ſoluendo dare.*

ARGVMENTVM.

Electio fori num competat, quando priuilegiatus ſatis dedit de Iudicio ſiſti, ſeu de ſtando iuri, vel de iudicatum ſoluendo.

QVÆSTIO XVI.

1 REgula ſit affirmatiua, nam miſerabiles, & priui-
legiatæ perſonę etſi cautionem de iudicio ſiſti de-
derint, non per hoc arcentur, quin eorum priuilegium
allegare non valeant, de qua quidem cautione plura cu-
mulat *Maur. Aret. in ſua ſumma tract. de fideiuſ. c. 1.*

Cuius ſanè concluſionis ratio principalis videtur eſ-
ſe, nam priuilegio electionis fori non poteſt renunciari,
niſi expreſſis verbis, vt latius in prima ſectione promul-
gatum eſt *q. 12.*

2 Vltra quod per hanc cautionem de iudicio ſiſti non
cenſetur quis in Iudicem conſentire *Alex. in l. quidam
conſulebat ff. de re iudic. Bald. in Auth. offerantur, in fine,
C. de lit. conteſtata, Anna ſing. 413. Aufrer. in addit. ad
Cappel. Tholoſ. deciſ. 181.* quem pro hac opinione addu-
cit *Manſon. in ſuo tract. de Iudic. executiuis lib. 1. ampl. 13.
n. 5. pag. 152. col. 1. Trentacinq. var. reſol. lib. 3. reſ. 26 n. 28.
de ſolut. D. Ric. coll. decc. 2554. in fin. Viſcon. in ſuis deciſiuis
concluſionibus in verbo, Fori priuilegium pag. 103. colu. 2.*
3 qui idem affirmat, quando præcatur cautio de ſoluen-
do iudicatum, quia per talem cautionem fori priuile-
gium non amittitur, *Affl. deciſ. 133. num. 4.* vbi etiam
Vrſil. in addit. n. 6. Præſ. de Franc. deciſ. 601. num. 18. Et
4 taliter quod per has ſatisdationes non amittitur ius
petendi remiſſionem cauſæ, *D. Ricc. in praxi reſolut. 54.
tom. 2.*

Et ideo non obſtante cautione data à priuilegiatis,
miſerabilibus perſonis de iudicatum ſoluendo in quo-
cunque Tribunali poteſt ab illis allegari huiuſmodi ele-
ctionis fori priuilegium, nam per ſimilem cautionem
præſtitam iura non præſumunt priuilegiatum videri
conſentire in iudicem, *Abb. & Aretin. in cap. 1. col. 1. de
Iudic. Bar. in l. ſi conuenerit, col. 1. ff. de iuriſd. omn. Iud. Ar-
non. ſolil. 37. Marſ. ſing. 227.* de qua cautione plura cu-
mulat *Maur. Aret. in tract. de fideiuſſ. c. 2.*

Quare cum quidam priuilegiatus ſub prætextu de-
biti tanquam exterus fuiſſet ad inſtantiam quorundam
creditorum arreſtatus per Regiam Curiam Ciuitatis
minorum, & pro iudicij aſſecuratione, me tanquam Re-
gio aſſeſſore ſic mandante præſtitiſſet cautionem de iu-
5 dicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo, ex regula, quod
debitor carceratus tenetur dare vtraque cautionem
pro iudicij aſſecuratione, nempè de iudicio ſiſti, & iu-
dicatum ſoluēdo iuxta S.C. deciſiones communiter re-
ceptas, de quibus per *Affl. & Vrſil. deciſ. 170. Henriq. in
tract. de fideiuſſ. c. 1. n. 40. cum ſeq. Muſcatellum praxi fide-
iuſſ*

inſ.p.1.modo 12.& 13.Coler. de proceſ. execut.c.1.n.83.& ſeq.p.2.D.Ricc.dec. Cur. Archiep. 61.p.1. vbi ſic iudicatū in illa Curia refert *Mareſcot.var.reſ.lib.1.c.26.num.23.* licet in præſtatione dictarum cautionum non fuiſſet proteſtatus ſe noluiſſe in iudicem conſentire, niſi ſi & quatenus dicebam, quod non per hoc videbatur in illā Curiam conſenſiſſe, itaut deinde non potuiſſe fori declinatoriam opponere, prout cum effectu illam oppoſuit, & tanquam Neapolitanus procurauit prouiſiones Magnæ Curiæ Vicariæ, ad quam Acta fuerunt tranſmiſſa, & ibi cauſa determinata eſt.

Quibus omnibus veris exiſtentibus, (prout veriſſima illa eſſe fateor) tuta non videtur opinio *Pecchy in ſuo tract. de iure ſiſtendi, cap.16. verſ. tamen longè*, dum voluit, quod non exiſtente proteſtatio facta tempore, quo dantur huiuſmodi cautiones debitor cenſeatur in Iudicem conſentire, prout nec hanc opinionem vti Iudex in facti contingentia admiſi, ſed contra illam determinaui.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio cautionis expenſarum datur reo.*
2 *Iudici conſentire non videtur, qui cautionem expenſarum dedit.*

ARGVMENTVM.

Electio fori Num fieri poſſit, quando priuilegiatus in Tribunali, in quo lis agitatur dederit cautionem expenſarum.

QVÆSTIO V.

1 Regulariter inter alias exceptiones, quæ reo competunt, & eſt illa cautionis expenſarum, quæ quidem fuit introducta de iure communi *Auth. generaliter C. de Epiſcop. & cler.* cum socijs de quibus apud *Otnotom. in comment. ad Inſtit. Ciuil. tit. de ſatiſd.n.9.* & hodie indifferente in Regno ſeruatū in praxi apud Regia Suprema Tribunalia, in quibus non proceditūr ad vlteriora, niſi adimpleta dicta exceptione, vt omnes practici ſciunt.

Sed num per huiuſmodi cautionis expenſarum præſtationem factam in Curia inferiori prohibeatur priuilegiatis habere recurſum ad Suprema Regia Tribunalia per viam Electionis Fori voluit à me ſcire quidam Procurator.

2 Et pro negatiua parte reſpondi motus ex eo, quia vltra quod miſerabiles perſonæ etiam poſt concluſum in cauſa poſſint variare, & ſic poſt omnes actus factos, vt alias diximus (in prima ſectione) adhuc etiam per præſtationem talis cautionis non cenſetur quis in Iudicem conſentire taliter, quod volens poſtea cum poſſit illud deinde declinare tanquam priuilegiatus adeundo Maior Tribunalia, & ita ſolet practicari, & ſæpiùs conſultus reſpondi in varijs quippè caſibus.

SVMMARIVM.

1 *Petitio copia libelli non impedit, quod priuilegiatus non poſſit eligere forum.*
2 *Petens copia libelli, non dicitur in Iudicem conſentire.*

ARGVMENTVM.

Electio fori An ſit admittenda vbi priuilegiatus petijſſet copiam libelli in Tribunali, in quo conuentus fuit.

QVÆSTIO XVIII.

1 Regula ſit affirmatiua, quod priuilegium electionis Fori ſuas habeat vires, & poſſit a priuilegiatis allegari, non obſtante quod petijſſent copiam libelli in illo Tribunali, ſiue Curia, in quo conueniebantur, prout paſſim in Regijs Tribunalibus ſeruatur.

Nam in iure ſatis eſt notum, cunctisq; patet, vt quando quis petit copiam libelli coram aliquo Iudice, quod
2 minimè præſumatur nec velit in illum conſentire, itaut excludatur à remiſſionis petitione ad ſuum Iudicem competentem, ita ſuadet *textus in l.non videtur, la ſeconda, ff.de iudic.* ſicque tradiderunt *Iaſ.in l.fi.C.de Iuriſdict. omn.Iudic.Innoc.in c.praterea de dilat.Bald.conſ.28. num. 5.vol.1.Caſtr.conſ.276.volum.2.Oldrad.conſ.26.Anchar. conſ.139.Calderin.conſ.1.de iur.iur. Maranta in ſuo tract. de Iudic.p.4. diſt.12. num.11.* quem ſolum allegando ſequitur *Viſcont. in ſuis iuris concluſionibus in verbo, Fori priuilegium circa princ.fol.103.col.1.*

Quare dum caſus ex facto accidiſset in cauſa Beatricis de Summonte viduæ quondam Annelli porporæ cum Sebaſtiano de Pellino conſultus in hanc deueni ſententiam, & iuxta meum conſilium fuit mandatum executione per Magnam Curiam Vicariæ, partes me certiorem fecerunt.

SVMMARIVM.

1 *Ius declinandi forum, non amittitur per traditionem ſportularum factam Iudici.*
2 *Iudici conſentire nec dicitur, qui ſportulas illis tradit.*
3 *Solutio ſportularum tacitam fori renunciationem importare videtur.*

ARGVMENTVM.

Electio fori An detur ſi à priuilegiato eſſent datæ ſportulæ Iudici.

QVÆSTIO XIX.

1 Regula eſt communi calculo à DD. recepta, quod licet ſint datæ ſportulæ Iudici, non per hoc illas tradens conſentire in illius Curiam videtur, nec per hoc amittitur ius declinandi forum, ita ſanè ſcripſeruut *Bal. in Authent.offeratur, notab.2.Cod.de litis conteſt. Felin. in cap.inter monaſterium, de ſentent. & re iudic. Iaſ.in §. triplici, Inſt.num.41.de act.Alex.conſ.57.num.4.vol.1.Dec. conſ.142.num.5.vol.1.*

Quare per hunc actum priuilegiatam, & miſerabilem perſonam non prohibere ſuum allegare forum priuilegium cenſendum eſt, & conſequenter tuto firmari poteſt regula, vt electio fori concedatur illis, quamuis ſportulas Iudici dediſsent.

2 Nam per conſignationem huiuſmodi ſportularum iura non præſumunt quem velle in Iudicem conſentire eo animo, vt deinde fori priuilegium, quod fortaſsè habet allegare prohibeatur, nec ob id præiudicatur, quin declinatoriè fori exceptione vt minimè poſſit; prout & ita dicebam rogatus de voto in quadam cauſa vertente in Regia Curia Gragnani inter Alterium de Cenſonæ cum Vincentio, & Sueua della Rocca fratre, & ſorore, altero pupillo, altera vero Virginæ in capillo, vt mihi ſupponebatur ab illius Curiæ Gubernatore,

& Iudice, quòs iuxta meam conſultationem determinaſſe audiui.

3 Vltra quod dum ſolutio harum ſportularum ad plus poſſet ſapere tacitam renunciationem fori, quod non eſt verum, adhuc, dùm ſumus in caſu miſerabilium perſonarum, tacita renunciatio, & ſubmiſſio non obeſt, vt millies fuit dictum.

Et ideò indiſtinctè in Regijs Tribunalibus ſolet practicari, quod ad electionis Fori priuilegium admittantur miſerabiles perſonæ; quamuis conſtet fuiſſe data ſportulas Iudicibus inferioribus.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegiatus vtitur beneficio electionis fori, & ſi dederit cautionem de parendo mandatis Curiæ.*

2 *Renunciare fori priuilegio non dicitur, quis cautionem de parendo mandatis Curiæ præſtat.*

ARGVMENTVM.

Electio fori An poſſit fieri à priuilegiato, caſu quo ſatis dediſſet de parendo mandatis Curiæ, in qua fuit conuentus.

QVÆSTIO XX.

REgula ſit affirmatiua, vt non obſtante, quod perſona priuilegiata dediſſet cautionem de parendo mandatis Curiæ, in qua fortaſsè reperiretur conuenta adhuc illum forum declinando valeat Regia Tribunalia per viam electionis fori adire.

Quam concluſionem ne gratis ſuſtinere videat illam adduco ratione, eo quia quoties aliquis ſatiſdat de pa-
2 rendo mandatis Curiæ, non per hoc fori priuilegio quod ei competit renunciare cenſetur, *Alex. in l. quidam conſulebat, ff. de re ind. Bal. in l. iuriſdictionis, in fin. Cod. de bon. Author. Iudic. poſſid. Marſil. ſing. 227. Anna ſing.* 413. quem refert, & ſequitur *Trentacinq. variar. reſolut. lib. 3. reſol. 26. n. 28. verſ. nota in hac materia. ſub tit. de ſolutionibus,* & nouiſſimè meminit *Viſcōt. in ſuis deciſinis concl. iur. in verbo, Fori priuilegium non amittitur, pag. mihi* 103. *col.* 1. & recenter *D. Ricc. in collect. dec. coll.* 254. *in fine, par.* 7.

Iuxta quorum ſententiam ego pronunciaui tanquam Regius Iudex Ciuitatis Amalfiæ in cauſa Io. Antonij, & Marcelli de Auitabile cum Hieronymo de Florio ſub gubernio D. Hieronymi Siſcharæ Militis Neapolitani Actuario Io. Vincentio Camardella, cumque à meo decreto fuiſſet appellatum ad Magnam Curiam Vicariæ, audiui ab vna ex partibus illud fuiſſe confirmatum, & prouiſum malè appellatum, & benè iudicatum per Regiam Curiam Amalphitanam.

SVMMARIVM.

1 *Electio Fori datur priuilegiato, & ſi penes acta alicuius Curiæ præſtitiſſet Procuratorem.*

2 *Renunciatum priuilegium Fori non videtur per conſtitutionem Procuratoris ad reſpondendum.*

ARGVMENTVM.

Electionis Fori priuilegium Num allegari poſſit, quando priuilegiatus conſtituiſſet procuratorem penes acta in illa Curia, in qua fuit conuentus.

QVÆSTIO XXI.

1 REgula ſit affirmatiua, vt in huiuſmodi caſu Electionis Fori priuilegium benè valeat à priuilegiato allegari, inde cùm Robertus Mannara loci Montis Pertuſij pupillus conuentus in Regia Curia Agerulæ per Andream Cinquum pro ſolutione ducatorum ſexaginta quatuor cum dimidio penes acta illius Curiæ conſtituiſſet Procuratorem Hieronymum Caualerium, & deinde per viam Electionis Fori adiuiſſet Magnam Curiam Vicariæ, nolui amplius in cauſa tanquam ordinarius Regius Gubernator me ingerere non obſtante, quod pro parte Andreæ Actoris principalis inſtaretur in cauſa eſſe ad vlteriora procedendum oppoſita electione Fori M. C. V. non obſtante, ſub prætextu, quod per conſtitutionem Procuratorio videbatur conſenſiſſe in illam Curiam, & ita indiſtinctè practicatur apud Regia Tribunalia.

2 Nam per conſtitutionem Procuratoris ad reſpondendum coram Iudice, vel ad diſputandum ſuper exceptionibus, iura non præſumunt conſtituentem velle Iudici, eiuſque foro conſentire, tum *arg. text. in c. fin. de dilat.* tum etiam, quia ita docuerunt *Felin. in c. inter monaſterium, de ſententia, & re iudicata, & Butr. in c.* 1. *col.* 15. *verſ. nota primum, de Iudic.* iuxta quorum ſententiam alias practicaui tanquam Aduocatus in cauſa Petri Antonij Graſſi de Cilento cum Marco Aurelio, & Fabio de Leone fratribus, & hoc in anno 1626.

Inde inueterata praxis viget in Regijs Tribunalibus indiſtinctè expediendi prouiſiones ad inſtātiam miſerabilium, & priuilegiatarum perſonarum quamuis per ipſas appareat fuiſſe conſtitutos procuratores penes acta, & ita in dies ſeruatur.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegiatus contumax gaudet beneficio Electionis Fori.*

2 *Contumax regulariter perdit priuilegium declinandi forum.*

3 *Contumacia operatur tacitam renunciationem fori declinatoriam.*

4 *Contumacia vaſſalli non nocet Baroni, qui poteſt petere cauſæ remiſſionem.*

ARGVMENTVM.

Electio Fori Num competat priuilegiato contumaci.

QVÆSTIO XXII.

1 REgula ſit affirmatiua, quod priuilegiata, & miſerabilis perſona contumax gaudeat beneficio Electionis Fori, prout & ita vidi expeditas prouiſiones M.C.V. ad fauorem Laurentij de Fuſco priuilegiati nō obſtante contumacia contracta in foro ſui domicilij.

2 Cuius regulæ palpabilis ratio illa eſt, nam licet inter alias contumaciam pœnas, de quibus nos latius *in prag. Regni* 1. *ſub rub. de contumacibus, & Borrel. in ſumma dec. tit. de contum. tom.* 1. illa ſit, quod per contumaciam amittatur priuilegium declinandi forum, itaut illa opponi minimè valeat, vt communi ſententia approbarunt *DD. ita Innoc. in c. præterea, extra de dilat. Bar. in l. vbi captum, ff. de iud. Bal. in l. ſi quis, ex conſenſu, C. de Epiſ. Aud. Alex. in l. ſi quis ex aliena, ff. de iud. Mart. ſing.* 239. *Poller. in pract. crim. in verbo, Banniantur, n.* 51. *Mucat. in prax. S. C. gl. veniens, n.* 5. *p.* 2. *Praſ. de Fanch. deciſ.* 417. *Oliua in rit. Cur. Archiep.* 18. *num.* 8. *Godofred. de Bano in ſua praxi, §. contumax, n.* 53. *D. Reg. Tap. in ſuo iur. Reg. to.* 1. *prag.* 1. *n.* 43. *vbi de crim. agi o. ert. Marta. deciſ.* 164. *n.* 19. *Baiar. ad Clar. q.* 31. *n.* 50. *Caualc. dec.* 2. *n.* 11. *p.* 1. *D. Ricc. in praxi reſol.* 148. *n.* 2. *to.* 2.

Tamen rationis ratio eſt, quia per contumanciam

tacitè

tacitè videtur, & intelligitur renunciatum fori declinatoriæ, argum. *text. in l. de die*, vbi *Bart. ff. qui ſatiſd. cog. Affl. dec.* 133. qui iuxta ſupradictam opinionem deciſum teſtatur, vt nouiſſimè meminit illum allegando *Galup. in praxi S.C. tit. de contumacia, cap. 4. num. 39. par. 2.*

Quæ ſanè ratio deficit in caſu noſtro, dum ſcimus, vt alibi in prima Sectione, firmatum fuit huic priuilegio electionis fori non poſſe renunciari, niſi expreſſiſſimis verbis.

4 Prout cum vaſſallus nequeat ſuo foro in præiudicium Baronis renunciare contumacia vaſſalli non nocet Baroni, quin & ipſe non poſſit petere remiſſionem *Caranit. Rit. 203. Anna ſingul. 120. Capiblanc. in pragm. Regni 8. num. 82. par. 2. de Baron.* & vide *Giurb. conſ. crim.* 95. vbi probauit regulam illam, quod contumax non declinet forum non operantis, quia ſuus ſuperior illum reuendicare non poſſit, vt in die in Regijs Tribunalibus ſeruari videmus.

SVMMARIVM.

1 *Forum declinare non licet priuilegiato ſuccedenti liti captæ cum defuncto, & quid ſi lis non ſit conteſtata cum defuncto, num. 11. Et quid ſi inſtantia eſſet perempta, num. 13. Et quid ſi eſſet nulla, num. 16.*
2 *Hæres ſequitur forum defuncti, & dicitur eadem perſona cum defuncto, num. 3.*
4 *Teſtamentum defuncti dicitur, & hæredis.*
5 *Promittens pro ſe, hæredibus promiſiſſe videtur.*
6 *Obligatio non variatur ex perſona ſucceſſoris.*
7 *In iudicijs quaſi contrahitur.*
8 *Ius creatum in perſona defuncti tranſit ad hæredem.*
9 *Præſcriptio inchoata contra defunctum perficitur contra hæredem, niſi ſit pupillus, num. 10.*
11 *Primum, & ſecundum beneficium denegatus pupillo in cauſa cum patre defuncto conteſtata.*
12 *Eccleſiaſticus ſuccedens laico quando teneatur ſequi indicium iam captum.*
13 *Acta ordinatoria pereunt perempta inſtantia, nec Iudicis iuriſdictio durat, num. 15.*

ARGVMENTVM.

Electio Fori An concedatur in lite incępta cum defuncto, cui priuilegiatus ſucceſſit.

QVÆSTIO XXIII.

1 REgula ſit negatiua, quod miſerabilis, & priuilegiata perſona in lite incępta cum defuncto, cui ſucceſſit nequeat declinare forum, itaut vbi perſona priuilegiata ſuccedit in lite cæpta, tamquam hæres non poteſt fori declinatoriam opponere, ſic inquam de iure Regni eſt ſancitum vigore *Rit. M.C.V.* 334. & ita notarunt *Preſ. de Franch. deciſ. 234. & 364. Cala in tractat. de mod. artic. & prob. gloſ. 1. num. 55. pag. 8. Valaſch. deciſ. 136. Caſtill. controuerſ. iur. lib. 3. cap. 25. num. 45. Trentacinq. var. reſolut. lib. 2. reſolut. 2. de citat. Thor. in compend. dec. Regni in verbo, Remiſſio cauſæ incepta, tom. 2.* vbi hunc locum in antiqua impreſſione allegat *Carrab. ſing.* 118. ſequitur etiam *Dom. Ricc. in collect. deciſ. collect.* 2039. vbi pariter nos allegat *Palma in diuerſ. iur. comm. & Regni gloſ. 16. par. 2. num. 9.* qui ſimiliter nos citat in hoc loco, & ita in facto annis non longè elapſis fuit deciſum per Magnam Curiam Vicariæ in cauſa illorum de Troyſio Geſunenſium cum nonnullis mulieribus familiæ de Roberto, & iuxta hanc eandem opinionem practicaſſe Do. meum Genitorem Io. Dominicum Nouarium ad fauorem Magnifici Franciſci de Sion. contra Camillam de Honofrio reminiſcor.

Licet de iure communi aliter procedere, & totum contrarium practicari apparet ex *Gramat. in addit. ad Conſt. Regni, ſtatuimus, num. 12. in fin.* qui ait ita fuiſſe tunc temporis deciſum per M. C. V. *Petra ad Gramm. dec. 52. num. 1.* & ita deciſum Hiſpaniæ teſtatur *Valaſc. nuper alleg. deciſ. 136. arg. l. Reg. Hiſpan. lib. 3. tit. 4. §. 3. in c. & Orſan.*

Quæ ſanè regula pluribus iuſtificatur fundamentis, ſiquidem hæres tenetur ſequi forum defuncti non ob-
2 ſtante proprio priuilegio, *vulg. l. hæres abſens, ff. de iudic.* inſtantia enim cæpta cum defuncto tranſit in hæredem, *l. ſi conſtante, §. fin. ff. ſolut. matrim.* vbi *Alex. col. 2. l. Lucius, §. rogatus*, vbi *Bartol. ff. ad Trebell. & in l. ſi is qui Roma. ff. eodem tit. Bald. in l. ſi intra, ff. de in integr. reſt. minor. Soc. conſ. 31. num. 8. volum. 1. Neuizan. conſil. 20. num. 31. Marant. in praxi de ord. Iud. par. 5. num. 12. Franch. Marc. dec. 321. num. 4.*

Præterea, nam hæres cenſetur vna, eademque per-
3 ſona defuncti, *§. 1. Authent. de iur. iur. à morient. præſtan. l. hæredem, ff. de reg. iur. l. cum à matre, Cod. de rei vend. Ancharan. conſ. 244. Pinel. in l. 1. num. 81. Cod. de bon. mater.* copioſè *Gabr. concluſ. 11. de reg. iur. Ludouiſ. dec. 535. num. 5.* & ſermo defuncti dicitur proprius hæredis ſermo, *Soc. conſ. 293. colum. 1. volum. 2. Cagnol. in l. 2. C. de pact. inter empt. & vend. Bocc. conſ. 75. num. 7.* Indè factum nomine defuncti per hæredem ratificari poteſt, *l. quo enim, §. ſi procurator, ff. rem ratam haberi, Bart. in l. bonorum, colum. 2. verſic. quaro, ff. eodem tit. Alexan. in l. ſi eius, in verbo, negotiorum, col. 3. ff. ſi cert. pet. Ang. conſ. 161. col. fin.* imò eo ipſo videtur ratificare, *Bart. in l. 1. ff. ſolut. matrim. Alex. conſ. 91. col. 2. lib. 3. & conſil. 92. num. 4. lib. 4.* factumque hæredis reputatur factum defuncti, *Ang. conſ. 185. per text. in l. vxorem, §. agri plagam, ff. de leg. 3.* & teſtamentum defuncti, & hæredis
4 vnum, & idem reputantur, *Caſtrenſ. conſ. 64.* & hæredi non poteſt opponi, quod non ſit nominatus in inſtrumento, quia nominato Ioanne eius hæres cenſetur nominatus, *Bald. in l. 1. C. quando legat.* & ideò nequit hæres improbare factum defuncti, *d. l. ſi cum à matre, C. de rei vendic. l. ſi vxor, ff. de bon. Author. Iudic. poſſid. l. ſi ad*
5 *ea. Cod. de neg. geſt.* & qui promittit pro ſe, pro hæredibus promiſiſſe cenſetur, vt ex *gloſ. & Bart. in l. ſi ſic ff. de verb. oblig.* tradit *Alexand. conſ. 13. num. 69.* & promittens tantum de facto ſuo minimè videtur excludere hæredem, *Bart. in l. ſi ſeruus, la ſeconda, ff. de cond. furt. Bar. in l. fin. C. de act. empt. Alex. conſ. 18. col. fin. lib. 5.* inde hæres poteſt declarare mente defuncti.

6 Amplius facit, quia obligatio non variatur ex perſona ſucceſſoris, nec ius alicuius ex mutatione perſonæ deterius reddendum eſt, *l. 2. §. ex his*, vbi *Gloſ.* concordantes adducit, *ff. de verb. obligat. l. in executione, §. parte*, & ibi *Caſtrenſ. ff. eod.* par enim debet eſſe fortuna hæredis, & defuncti, *gl. in l. 2. in fin. C. de indict. & lit. expenſ. Felin. in c. quia, colum. 3. in fin. de iudic. Cagnol. in l. 2. num. 252. C. de pact. inter empt. & vendit.*

Similiter confert, quia defunctus conuentus coram
7 Iudice, videtur quaſi contraxiſſe cum actore, ne poſſit forum declinare, cum in iudicijs quaſi contrahatur, *l. 3. idem ſcribit, ff. de pecul. Felin. nuper alleg. cap. quia, col. 3. in fin. de iudic.* hæres autem tenetur contractum celebratum à defuncto ſeruare, *d. l. cum à matre; C. de rei vend. Bart. in d. l. de eo, ff. de iudic.* ergo iudicium debet proſequi coram eo, coram quo citatus fuit defunctus, nam ſicuti hęredi neceſſe eſt defuncti contractum ſeruare, ita & iudicium, valet enim argumentum iſtud, *l. ſi pupilli, §. ſi quis ita, ff. de neg. geſt.*

8 Et tandem iuuantur ſupradicta, eo quia ius formatum, & creatum in perſona defuncti tranſit actiuè, & paſſiuè in hæredem, *dict. leg. cum a matre, C. de rei vend. l. 2. C. de hæredit. act. Cagnol. in l. hæredem, ff. de regul. iur. Aretin. conſil. 123. num. 6.* & eo modo tranſmittitur in hæredem, quo erat apud defunctum, ideò dicunt quod defuncto ſpoliato poteſt agere hæres ex perſona defuncti ad recuperandam poſſeſſionem, *Corn. conſ. 329. num. 43. volum. 1. Becc.* alios cumulans *conſ. 75. per tot.* vbi id comprobat, & quando ius eſt iam in eſſe deductum non attenditur finis, ſed principium, *l. damni infecti, §. Sabini, ff. de damn. infect.* & ex eo caſu ſucceſſor non vtitur priuilegio, *l. Fiſcus, ff. de iur. fiſci, l. cum quidam, ff. de vſur.* & ita arguit *Aretin. in dict. cap. quia, col. fin. de iudic.*

Cagnol.

Digitized by Google

Cagnol.in cit.l.2.num.257.verſic.5.& fin. Cod. de pact.int.
9 *empt. & vendit.* & hinc præſcriptio firmata contra de-
functum conſumatur, & perficitur contra hæredem
etiam priuilegiatum, *l.1.C.ſi aduerſ.fiſc.l.ſi fundum, ff.de
fund.dota.* vbi præſcriptio inchoata perficitur in præiu-
dicium dotis, quæ valdè priuilegiata eſt, recenter tradit
Caroc. in tractat.de except.quæſt.4.except.22.num.16. vbi
quod præſcriptio inchoata contra defunctum, perficitur
contra hæredem minorem, etiam ſi ſit præſcriptio lon-
giſſimi temporis quadraginta, ſex annorum, *Cardin.in
cap.1.queſt.1.de reſtitut.in integr.Aretin.* dicens commu-
nem *conſil.104.num.5.Crot.conſ.289.num.3.Sfort.Odd.in*
10 *tract.de reſtitut.in integr.qu.90.art.1.in fin.* niſi ſit pupil-
lus contra quem durante pupillari ætate præſcriptio
contra defunctum inchoata dormit, *l.Æmilius, ff. de
minor.l.non eſt incognitum, C.quibus non obiicitur longa
temp.præſer.gloſ.& Bal.in l.ſicut, C.de præſcript. trigin.vel
quadrag.annor.* pulchrè *Balb.in tractat. de præſcript. in 6.
par.num.34* vbi dicit communem *Leo deciſ. Valent.193.
num.14.tom.2* & Ita in facto requiſitus de voto ab Illu-
ſtriſſimo, & Excellentiſſimo Domino Principe Satriani
reſpondi.

Quare omni ratione concludendum eſt cauſam in-
choatam coram Iudice defuncti, minimè debere trahi,
& finiri coram alio, prout notarunt *Caſtr.in d.l.hæres
abſens, & in l.qui Romæ, ff.de iudic. Aloyſ.de Leo in l.vnic.
num.12.C.quando Imper.inter pupil. & vid. Gratian.lib.1.
diſcept.forenſ.cap.187.num.27.*
11 Declara tamen ſuprapoſitam regulam procedere
vbi lis eſt conteſtata cum defuncto, at ſecus ſi ſolum cę-
pta ſit, *D.Reg.Tap.in cit.conſtit.Reg.ſtatuimus, num.29.
Capibl.in pragm.8.de Baron.p.244.Viu. deciſ.250.num.2.*
12 idem aſſerens eſſe in primo, & ſecundo beneficio, quod
pupillus petere nequit, vbi lis eſt inchoata, & concluſum
cum eius patre defun&co, & ſic deciſum refert in Regia
Audientia Apuleæ, & ſimiliter etiam per S.C. dicit *Aſ-
flict.dec.212.* & ſcribit *Carrab.ſingul.117.* quod practica-
ui vti Aduocatus in cauſa Helenæ de Fiorillo.

Indè diſtinctinnis fœdere poſſumus vti circa illam
ventilatam quæſtionem apud Doctores, an Eccleſiaſti-
13 cus ſuccedens laico teneatur proſequi iudicium iam
cæptum in eodem foro, circa cuius articuli reſolutio-
nem iuxta morem ſe diuidere ſcribentes in contrarias
opiniones, alij pro affirmatiua, & reliqui pro negatiua,
vt latius reaſſumunt *Viu.in ſilua commun. opin. concl.108.
Scacc.de Iudic.cauſ.crimin.lib.1.cap.11. Farinac. in pract.
crim.tit.de inquiſit.quæſt.8.num.46.Cæual.comm. contra
comm.qu.36.Surd.conſ.122.& dec.110. D.Ric.deciſ. Cur.
Archiep.118.par.4.Bonacin.de legib.diſput.10.tom.2.pun.
1.§.1.Ambroſin.de Immun.Eccl.cap.20.à num.45. Anto-
nin.reſolut.49.lib.1.Fachin.controu.iur.l.12. cap.42. Mol-
feſ.in comment.ad conſuet.Neapol.par.2.tit.de perſon.qu.8.
tom.2.Dian.in reſol.moral.tract.de immun.eccl.reſolut.24.
Tamburin.in tract.de iur.Abbat. qu.22. diſput.15. tom.1.*
quod affirmantium opinio poſſit procedere quoties Ec-
cleſiaſticus hæres ſuccedit laico, cum quo reperitur lis
conteſtata, at negantium ſententia eſt vera vbicumque
lis non reperitur conteſtata, nec concluſum cum laico,
prout ſenſerunt ex recentioribus *Spin.in ſpec.teſtam.glo.
33.num.75.Gratian.diſcep.forenſ.lib.1.cap.16.n.33. Graſſ.*
qui plures adducit, & hanc materiam copiosè tractat *de
effect.cleric.effect.1.num.281. verſic.ſub ampliatur tertio,*
recenter *Caſtil.dec.220.par.2.* vbi ita deciſum fatetur, ſic-
que in dies ſeruari ait.

Declara etiam firmatam regulam ceſſare, quoties li-
13 tis inſtantia eſt perempta, nam id quod dictum eſt ſuc-
ceſſorem non poſſe vti proprio priuilegio ad declinan-
dum Iudicem eſt verum durante illa litis inſtantia, ſed
vbi eſt perempta inſtantia, quamuis actor obtinuerit in-
ſufflationem ſpiritus, & ipſius inſtaurationem tunc hæ-
res priuilegiatus poteſt vti proprio priuilegio, & alle-
gare fori electionem, *Anna alleg.129 Palma in diuerſ.
iur.comm.& Regni gloſ.16.num.14.par.2.*
14 Perempta enim inſtantia, pereunt omnia acta ordi-
natoria, & habetur ac ſi lis numquam fuiſſe incæpta, vt
plenè per *Aſin.in pract.execut.§.2.cap.15. Ronchegal.in
tract.de duob.reis leg.16.lib.3.num.17.Lancellot. de attent.
par.2.cap.4.de attent.lit.pend.num.698.* vbi *num.520.* vo-
luit, quod inſtantia perempta effectus inhibitionis factæ
per Iudicem omnino annullatur, ſequitur *Rim Iun.conſ.
821.num.20.lib.7.Surd.conſ.160.num.22.lib.2.* affirmans
inſtantia perempta deſinere amplius eſſe litem, taliter
quod ceſſare in hoc caſu vitium litigioſi, & rem de qua
litigatur validè alienari poſſe annuunt poſt antiquio-
rum ſcholam *Gabr.conſ.52.num.8.lib.1.Mandoſ.in tract.
de inhibit.quæſt.113.& Theſaur.deciſ.199.num.9.* nec Iu-
15 dicis iuriſdictio durat, *l.facta, §.ſi quis bonor.ff.ad Tre-
bell.Io.de Amic.conſil.32.num.9.* itaut perſona priuata
dicatur affluenter *Vant.in tract.de nullit. tit. de nullit. ex
defectu iuriſdict.num.115.& 127.cum ſeq. Lud. dec. Luc.
43.num.20.Menoch.de arbitr.Iud.qu.67.num.17.* & latiori
calamo *Carpan.* qui perplura conglomerat *de iuriſd. Iu-
dicis inſtantia perempta in comm.ad Stat.Med.c.1. à num.
108.cum ſeq.par.1.*

Declara ſimiliter ſuppoſitam regulam ceſſare, quo-
16 ties iudicium incæptum cum defuncto eſſet ex aliquo
capite nullum, quia tunc perſona priuilegiata poſſet
per viam electionis fori declinare illum Iudicem, eo
quod iudicium nullum pro non iudicio habetur, quia
nullum quod eſt nullum producit effectum, *cap.non præ-
ſtat de reg.iur.in 6.l.non dubium, C.de leg.* indè vbi citatio
eſt aliquo modo nulla litis prudentia non inducitur,
*Prob.ad Monach.in rubr.vt lit.pend. in 6. Dec.conſil.460.
num.21.Afflict.dec.336.num.14.& ſeq.Lancell. de attent.
par.2.cap.4.in præfat.num.94.* ſcribens *num.99.* quod per
citationem, & proceſſum nullum non fit, vt quis deſinat
eſſe pacificus poſſeſſor ad effectum regulæ de annali
poſſeſſore, & ſententia, nulla non appellatur ſententia,
l.4.§.condemnatum, ff.de re iudic. taliter quod ſolutum
vigore huiuſmodi ſententiæ tanquam indebitum repeti
poteſt, *Aſin.in pract.execu.§.2.cap.14.num.6.Carpan.ad
Stat.Mediol.cap.21.num.111.par.1.*

Declara tandem, quod priuilegiatus in litibus Incæ-
ptis cum defuncto poſſit declinare forum, quando per
partes fuiſſet liti ceſſum, & renunciatum, quia tunc ſin-
gula acta pereunt, & lis habetur pro non incæpta, *Balb.
deciſ.441.cent.5.Carpan.ſuper Stat. Mediolan. d.cap.21.
num.98.par.1.* & alij, quos refert, & ſequitur *Graſſ. in
tractat. de effect.cler.effect.1.num.318.* & confert deciſio
Rotæ Rom.apud *Mohedan.dec.3.de tranſact.*

S V M M A R I V M.

1 *Dilatio quinquennalis, qualiter concedatur, & quid ſi de-
bitor non aſſerat velle cedere bonis, num.2.*
3 *Electio fori ceſſat vbi agitur de cauſa quinquennalis dila-
tionis.*
4 *Remiſſio non datur in cauſa concurrentiæ.*

A R G V M E N T V M.

Electio Fori, An ſit concedenda vbi agitur de cauſa concurrentiæ in quinquennali dilatione.

Q V Æ S T I O XXIV.

REgulariter ſolet inquam dilatio Iudicis miniſterio
debitoribus, concurrente maiori ſumma, & nu-
mero creditorum reluctante etiam minori ſumma, &
parte creditorum, quæ dilatio quinquennalis, vulgò ap-
pellatur, fundamentum habens, *ex l.maiorem, ff.de pact.
& ex l.vnic.C.de ceſſ.bon.* vt inquit *Cuiac.in ſuis obſeruat.
lib.2.cap.10.* & latius in materia *Genua in ſuo tractat. de
ſcriptur.priuat.lib.3.tit.de litter. inducial. ſeu dilator. vel
moratorijs, Graſſ.in tract. de except. cap.32. Trentacinqu.
variar.reſolut.lib.3.reſolut.1.2. & 3.de ſolut. Muſcat. in
praxi fideiuſſ.par.2.quæſt.9.Apicella in ſuo tutam pauper.
tit.*

tit. de dilat. quinquennali, apud quos hæc materia diffusè eſt tractata.

Quod quidem ſtat in viridi obſeruantia in noſtris Regijs Tribunalibus, in quibus quotidie conceditur talis dilatio, etiam quod debitor non aſſerat velle cedere bonis, vt apud *Præſid. de Franch. dec.* 82. ſequitur *Viu. dec.* 38. vbi quod licet in Sacro Conſilio conſuetum ſit concedi dilationem quinquennalem ad inſtantiam creditorum pro maiori concurrentium quantitate, tamen in Regia Audientia Capitanatæ Apuliæ, & Comitatus Moliſij, & in Sacra Regia Audientia Terræ Bari pluries huiuſmodi dilatio fuit conceſſa quoque ad inſtantiam debitorum, ex *d. l. vnic. C. qui bon. ced. poſſ.* vbi conuenienter, fauorabiliterque diſponitur, quod ſi debitor velit, atque determinet bonis cedere, niſi ſibi dilatio præmemorata quinquennalis ad ſoluendum concedatur, tunc nempè extat in electione creditorum dare iſtam dilationem, taliter, quod debitor in hoc iudicio diſcernitur actor, non autem creditor.

3 Verum vbi agitur de cauſa concurrentiæ in quinquẽnali dilatione, ſi agentes ſint priuilegiati in tali caſu non poſſunt vti Electionis fori beneficio, vt in proprijs terminis notarũt *Calà in tractat. de modo artic. gloſ.* 1. *num.* 97. *& Viu. d. deciſ.* 38. *num.* 8. vbi voluit cauſam concurrentiæ in quinquennali dilatione terminandam eſſe vbi cæpta eſt, quamuis creditores remiſſionem petentes ſint priuilegiati, & fori electionem habeant, annuens ita fuiſſe deciſum in Sacra Regia Audientia Terræ Bari de anno 1559. in cauſa aliquorum de Ciuitate Ruborum, dum petita remiſſione per Magnificam Iuliam Gentilem de Terra Baroli ad ſuum Iudicem fuit prouiſum, prædictam cauſam remanere debere in eadem S. Regia Audientia, & in ea procedendum petita remiſſione non obſtante, ad quod allegat *Vrſil. in addit. ad Afflict. deciſ.*
4 380. qui pariter fatetur per Sacrum Regium Conſilium fuiſſe conceſſum dilationem quinquennalem debitori ad inſtantiam creditorum concurrentium reſpuentibus alijs creditoribus minorib. in quantitate inter quos extabat clericus petens remiſſionem ad Iudicem Eccleſiaſticum, aliter fuit facta remiſſio, prout etiam de hoc meminere *Muſcat. in praxi Sac. Conſil. gloſ. veniens, n.* 100. *in fin. p.* 2. *lib.* 1. & recenter *Thor. in compen. Deciſ. Regni, in verbo dilatio quinquennalis, il quinto, tom.* 1. & iuxta ſupradictam principalem regulam requiſitus libenter votum impartitus ſum.

SVMMARIVM.

1 *Citatus ad recognoſcendam apocam non poteſt forum declinare.*

2 *Declinatoria fori, an & quando detur aduerſus Apocas, & num.* 3. 4. 5. *&* 6.

7 *Miſerabiles perſonæ in Conſtitutionibus, & Pragmaticis, non cenſentur comprehenſæ, quando de eis non fit mentio.*

8 *Priuilegium conceſſum Ordini S. Benedicti, vt poſſit alienare ſua bona, cum decreto duorum Patrum, an ſit reuocatũ per decretum nouiſſimus, de rebus Regularium non alien.*

ARGVMENTVM.

Electio Fori, Num competat priuilegiatis perſonis, qui fuerunt citati ad recognoſcendam Apocham.

QVÆSTIO XXV.

1 Regula eſt, quod citatus ad cognoſcendum Apocam, non poteſt forum declinare, ſed reſpectu recognitionis cauſa fit in foro actoris, vt tradunt *Caran. in Ritu M. C. V.* 54. *num.* 2. *Calà de modo artic. & proban. glo.* 1. *num.* 80. vbi dicit non eſſe locum remiſſioni cauſæ ad Iudicem domicilij, quando M. C. V. citaret aliquem ad recognoſcendam apocham, nam in huiuſmodi caſu ante apocæ recognitionem cauſæ remitti non ſolet, & ſic poſt *Carauitam*, ſeruari inqnit, ſequitur etiam *Muſcatell. in praxi Sacr. Conſil. in gloſ. competentes, num.* 99. per hæc verba videlicet, *Item citatus ad recognoſcendum apocam, non poteſt forum declinare, ſed reſpectu cauſa, ſcilicet recognitionis facienda forus ipſius citati declinatur ad forum actoris, nam citatus tenetur cognoſcere in foro actoris, imò aliquande etiam apoca recognita non remittitur, quando recognoſcens aliquid friuole aduerſus apocam appoſuerit, nam tunc dabitur terminus ad probandum, vel ad ſoluendum in eodem loco*, ita dicit *Frecc. de ſubfeud. in tit. de off. Magiſtr. iuſtit. in fine.*

2 Ad quod pariter videndus eſt *Regens Rouit. in pragm. Regni* 64. *§. item volemo, de offic. proc. Caſ. à n.* 38. *cum ſeq.* vbi loquendo de declinatoria fori aduerſus apocas diſtinguit, quod aut remiſſio cauſę petitur ante factam recognitionem apocæ præſentatæ, vel poſt recognitionẽ, aut poſt depoſitum factum, ſeu conſtitutum debitorem in carcere, iuxta formam dictæ pragmaticæ mandantis non audiri, niſi in vinculis, vel facto depoſito.

3 Et primo tempore ait nullatenus eſſe locum remiſſioni tàm in Apoca priuata, quam in Bancaria, ſiue petatur remiſſio a parte, ſiue à Barone, ſeu alio Iudice ex preeminentia M. C. V. allegat *Carauit. in Rit.* 54. *num.* 2. & aſſignat rationem, ex *Rebuff. in tit. de chirograph. art.* 1. ne ſcilicet per mortem debitoris pereat probatio ſcripturæ per recognitionem, quæ ratio militat in vtroque relato caſu, niſi Baro haberet ſpeciale priuilegium cognoſcendi etiam de recognitione ſcripturarum, nam tunc in Apocis priuatis datur remiſſio, licet ſecus in Bancarijs.

Secundò tempore dicit, vel recognitio eſt facta negatiuè, vt quia conuentus negat apocam eſſe ſua manuſcriptam, vel ſubſcriptam, & tunc tàm in apoca priuata, quàm in Bancatia erit locus remiſſioni à quocumque petatur.

4 Vel recognitio eſt facta affirmatiuè, aſſerendo eſſe ſcriptam, vel ſubſcriptam propria manu, & tali caſu locus erit remiſſioni in apoca priuata, niſi in actu recognitionis, aut deinde opponatur aliqua friuola exceptio ex ſui inſpectione, nam tunc non remittitur, & ex præeminentia M. C. V. datur terminus ad probandum, alias ad ſoluendum, ex *Caran. in d. rit.* 54. *ante num.* 3. *& Frec. de ſubfeud. lib.* 1. *in tit. de offic. Magiſtr. Iuſtitiar.* quod putat verum *Rou. vbi ſup. num.* 4. ſi remiſſio petatur nomine principalis conuenti, at ſecus ſi Baronis, cum iuriſdictionis ſit reijcere exceptiones, etiam friuolas, & ita ego rogatus de voto, dicebam in quadam facti contingentia in anno 1627.

5 In apoca vero Bancaria annuit, nullatenus eſſe locum remiſſioni, attenta diſpoſitione *cit. pragm.* 68. quæ denegat Audientiam, & ſic omnes exceptiones ei competentes tollit, & pręſertim exceptionem declinatoriam Fori, vt eſt videre penes *Milanenſem* ſic deciſum referentem *in deciſ. Sicil.* 2. *num.* 39. *par.* 2. *Couar. pract. qu. cap.* 25. *num.* 3. quos in facto in cauſa Marſilij Francontario, vti Aduocatus ſectabar.

6 Quo ad apocas priuatas tenet nullam cadere inſpectionem, ſupponendo quod remiſſio iam habuerit effectum ſuum, ſiue in primo tempore ex priuilegio, ſiue in ſecundo tempore ex naturæ cauſæ. Et quoad Bancarias, ſi Baro habet priuilegium ſpeciale, cognoſcendi etiam de apochis bancarijs, erit locus remiſſioni ad ſui inſtantiam, nec ſufficeret, quod pro hac remiſſione in apocis bancarijs, Baro haberet priuilegium cognoſcendi de inſtrumentis liquidatis, ſicque ſemper obſeruatum in Aula Sacri Conſilij, in qua ipſe reſidet, ſectatur ſubdens, quod ſub die 28. Septembris Anni 1616. dum hic caſus accidiſſet diſputandus in cauſa Vincentij Vitelli cum Carolo Campagna conuento, cuius remiſſionem petierat Magnus Admiratus vigore ſuorum priuilegiorum ad relationem Magnæ Curiæ Vicariæ, quæ prouiderat, quod facto depoſito prouidebitur ſuper petita remiſſione, conuocatis omnibus Conſiliarijs quatuor Aularum ob diuerſitatem deciſionum in ſimilibus factarum fuit, latè diſputatus articulus reſpectu omnium trium temporum ſupra conſideratorum, & determinatum à maiori parte votantium, vt reſpectu primi, & ſecundi temporis

Digitized by Google

poris, nullo modo ſit locus remiſſioni petitæ per Barones, aut alios habentes iuriſdictiones, etiam quoad Magnum Admiratum, & ſic fuit confirmatum decretum M.C. quo reſpiciebat ſecundum tempus; Quo verò ad tertium tempus ſcilicet poſt factum depoſitum, vel conſtitutum debitorem in vinculis, fuit concluſum, quod poſſit eſſe locus remiſſioni ad inſtantiam Baronum in Banca M.C. tunc Signorell. & inſuper fuit factum decretum generale tenoris ſequentis.

Suborta difficultate in Sacro Regio Conſilio ob varias deciſiones in eo factas an poſſit Iudex quando quis conuenitur vigore apoca Bancalis, & petitur remiſſio prouidere, quod faciat depoſitum, aut ſe conſtituat in vinculis, vel debeat præcisè prouidere ante omnia ſuper petita remiſſione.

Die 28. Septembris 1616. Neap. Congregato dicto Sacro Conſilio ordine Illuſtris Regentis Marci Antonij de Ponte Marchionis Sancti Angeli Regij Collateralis Conſilij, & Præſidis S. C. Viceque Prothonotarij pro dicenda dicta difficultate interuenientibus præfato Illuſtri Marchioni infraſcriptis Magnificis Regijs Conſiliarijs, fuit declaratum pro obſeruantia Regia pragmatica edita ſub die 13. Ianuarij 1588. in cauſis motis, & mouendis vigore apocarum directarum publicis Bancis non eſſe admittendam exceptionem fori declinatoriam, ſiue apponatur à parte, ſiue à Barone, aut quauis alia Curia prætendente cauſæ remiſſionem, virtute quorumuis priuilegiorum, niſi poſt apocas recognitas, aut legitimè verificatas fuerit factum depoſitum per debitorem conuentum, vel ſe conſtituerit in vinculis. Hoc ſuum. Franciſcus Antonius de Macerato Secret.

Quidquid tamen ſit in ſupradictis, vbi conuentus eſ-
7 ſet miſerabilis perſona, crederem poſſe in tali caſu vti beneficio electionis fori, cum illæ in legibus ſtatutis, pragmaticis, conſtitutionibus, & decretis generalibus, numquam cenſeantur comprehenſæ, niſi in ſpecie de eis fiat mentio, itant quando generaliter loquuntur miſerabiles non comprehendant, quoniam miſerabilium perſonarum cauſæ ſemper exceptuatæ à Principe, & legiſlatore cenſetur, quando illas exprimere potuit, nec expreſſit, tanquam ſpecialiter priuilegiatæ argumento eorum, quæ cumulat *Camil. de Laratha conſ. 7.* vbi pluribus concludit, priuilegium Apoſtolicum conceſſum Ordini S. Benedicti alienandi bona cum decreto duorum Patrum non cenſeri reuocatum ex poſterioribus Pontificalibus prohibitionibus, dum in eo expreſſa mentio non fuerat facta, quod eſt notandum pro intellectu decreti nouiſſimi Sacræ Congregationis (de Rebus Regularium non alienandis) taliter, quod mihi ſuapte ſuaderem vires *Pragm. Regni* ſupra allegatæ, nempe *64. §. item volomo, de offic. procur. Cæſ.* ceſſare in harum miſerabilium perſonarum cauſis.

S V M M A R I V M.

1 *Electio fori facta non ceſſat ceſſante cauſa miſerabilitatis quidquid contrarium, num. 2. Etiam ſi non fuerit lis conteſtata, num. 20.*

3 *Lis capta in iudicio priuilegiato non remittitur ceſſante cauſa primordiali priuilegij.*

4 *Qualitas priuilegij, quæ produxit litem ad aliquod Tribunal, ſi ceſſet non per hoc transfert illam ad aliud.*

5 *Ius quæſitum non ceſſat ceſſante cauſa.*

6 *Effectus cauſa conſumata, non ceſſat ceſſante cauſa, & nu. 17. Imò etiam ſi ſit inchoata, num. 8.*

7 *Inhabilitas ſuperueniens poſt conſumatum actum non nocet.*

9 *Status primus qui in exordio fuit eſt inſpiciendus.*

10 *Diſpenſatio non ceſſante ceſſante cauſa diſpenſationis.*

11 *Irregularis diſpenſatus ad ordines ob paupertatem, licet ceſſet illa cauſa, poteſt ordinari.*

12 *Legatum præſtitum ob paupertatem non ceſſat, ſi eodem ſi collatus Epiſcopatus.*

13 *Breue impetratum ob paupertatem non vitiatur, ſi tempore executionis impetrans ſit diues.*

14 *Priuilegium conceſſum monaſterio ad exigendas decimas, non ceſſat acquiſitis diuitijs.*

15 *Quarta debetur mulieri pauperi tempore mortis mariti, licet poſtea non egeat.*

16 *Maior reſtituitur in cauſa, quæ fuit cæpta tempore minoris ætatis.*

18 *Actus qualiter intelligatur re in eodem ſtatu permanente.*

19 *Mandatum quando morte mandantis expiret.*

21 *Iudicio incipit à litis conteſtatione.*

A R G V M E N T V M.

Electionis fori beneficium, num duret quando miſerabilitatis Ratio ceſſat.

Q V Æ S T I O XXVI.

1 Regula eſt communi calculo à DD. recepta, quod electio fori facta à miſerabili perſona, minimè ceſſet ceſſante cauſa miſerabilitatis, vt plena manu cõprobat *Valaſc. deciſ. Luſitan. 57. Foller. in Conſtitut. Regni ſtatuimus, num. 39. cum ſeq.* vbi etiam *D. Reg. Tapia num. 18. Theſaur. dec. 177. num. 4.* vbi *Gaſp. Filluc.* ita deciſum in Senatu Sabaudiæ recenſet *Menoch. de arbitr. Iud. caſ. 66. num. 36. in addit. lib. 2. Giurba dec. 82. num. 13. Paſchal. de Patr. poteſt. part. 2. capit. 2. num. 100. & D. Ricc.* qui nos allegat in prima impreſſione *dec. Cur. Archiep. 174. num. 5. par. 2. Borrell. in ſumma dec. tit. de iuramento perhorreſcentiæ, num. 30. tom. 1. Capiblan. in pragm. 8. num. 10. de Baron. tom. 1. & pract. qu. ſuper ead. pragm. cap. 44. num. 11. tom. 2.* vbi firmat, quod tunc nec Baro poterit petere cauſæ remiſſionem, vt diximus ſupra, *qu. 6. num. 3. ſect. 2.*

2 Et licet totum contrarium annuat *Carauit. in Rit. M. C. V. 233. quæſt. 4. & Cala de modo articul. & prob. gloſ. 1. num. 83.*

Tamen à prima opinione vti magis recepta, in Tribunalibus, & communiori calculo DD. approbata ne recedas.

3 Lis enim cæpta in iudicio priuilegiato non debet remitti ceſſante cauſa primordiali priuilegij, quia ſufficere debet, quod tempore litis motæ, & citationis pertineat lis ad Iuriſdictionem citantis, *l. ſi quis poſtea,* vbi *DD. omnes, ff. de iudic.* nam citatio continet effectum citationis præuentium, vt notatur in *cap. propoſuiſti, de foro compet. gloſ. in clem. 2. de Iud. Faber. dec. 1. Cod. de in ius voc.* & inducit litis pendentiam, *clem. 2. vt lit. pend. gl. in cap. vt debitus honor. de appellat.* plenè *Guid. Pap. dec. 488. Mynſing. obſeru. 26. cent. 4. Gail. obſeruat. 74. num. 17. lib. 1. Berlich. dec. 1.*

4 Et vbi ceſſat qualitas priuilegij, quæ produxit litem ad illud iudicium non debet idcircò transferri ad aliud Tribunal, *l. fin. C. de veteran. lib. 10. Foller. in d. Conſtit. ſtatuimus, num. 39.* vbi ſatisfacit contrarijs pleno calamo affirmans miſerabiles perſonas adeundo Regium Tribunal, & iurando perhorreſcentiam aduerſariorum in partibus ac eligendo ſuum Iudicem competẽtem præfatum Tribunal in eo inſtanti conſequi effectum priuilegij, & priuilegium ipſum, ex vi *l. vn. C. quando Imp.* ibi *in verb. Orauerint,* & ibi, cogantur eorum aduerſarij, nam cùm appareant introduxiſſe iudicium in tempore habili, ſufficit quod tunc fuerint in priuilegio, & elegiſſe Regium Tribunal, quod ex dicta electione ſtatim re ipſa effectũ competens & priuilegiatum, taliter quod poſſet inquirere, & inſtare, vndè ſi cæptum ſit inquiri, & proceſſum ſit ad citationem acquiſitum eſt ius ipſi Tribunali electo, nam per citationem perpetuatur iuriſdictio.

Sufficit inquam, quod tempore citationis vigeat cauſa miſerabilitatis, & ſic priuilegium, vigore cuius ſit alicui ius acquiſitum, nam in tali caſu quamuis ceſſet priuilegij cauſa, non tamen ceſſat ius quæſitum, imò illud
5 retinetur, *l. ſi poſt mortem, §. 1. & l. non putauit, §. ſed poſt mortem, ff. de bonor. poſſ. contra tab. l. cum vxori, C. quando dies legat. ced. c. ab eo, de elect. in 6. clem. conſtitutus, eod. tit. Tiraqu. abundè in ſuo tract. ceſſante cauſa, lim. 11.*

6 Effectus ſiquidem cauſæ conſumatæ, numquam ceſſat ceſ-

Digitized by Google

ceſſante cauſa, *l.inter ſtipulantem, §.ſacram, ff.de verbor. oblig.l.qui res, §. aream, ff.de ſol.l.fin.in princ.ff. vnde lib.l. patre furioſo, ff.de his qui ſunt ſui, vel alien.iur.cap.de bigamis, extra de bigam.cap.quæris,* & ibi *gloſ.in verbo contrahatur de conſecr.diſt.4.* Nec ceſſat effectus, ſi qualitas certo aliquo tempore requiſita illo etiam tempore adfuit, & poſtea ceſſauit arg. *l.ſi quis hæredem, C.de Inſt.& ſubſt. Bal.in l.generaliter,col.3.C.de Epiſc. & Cler. Fel. & Dec. in c.cum ceſsante,de appell.* quia ſufficit momento temporis adfuiſſe, *l.quæcumque, §.vltio ff.de publ.in rem. act. Feliciter.in margarita caſ.conſc.in verb.cauſa, Fanut.in trac. de momento tempor.cap.10. num.5. D.Reg. Tap. de conſt.*

7 *Princ.cap.9.par.2.* Et inhabilita ſuperueniens poſt conſumatum actum in conſideratione minimè eſt habenda, nec nocet *Anchar.conſ.494.num.10.Scrader.de feud.par. 10. ſect.8.num.111.&* 110. hinc facto legato cum onere, quod legatarius morari debeat cum aliquo, ſi legatarius cæperit mortui, & moriatur ille, vel defecerit conditio, aut onus adhuc debetur legatum, *l.quæcumque vltio. ff.de publ.in rem act.l. Meuia, in princ. ff. de ann. leg. Fulgoſ.in l.1.C.de inſt.& ſubſt.vbi Dec.num.11. Menoch. conſ.146.lib.2.*

8 Imò, vbi effectus eſt inchoatus, nec ceſsat ceſſante illius cauſa, *l.etſi non ſint.§.infect.ff.de aur.& arg.leg.Curt. Iun.in l.more, num.12.ff.de iuriſd.iudic.Giurb. d.deciſ.82. ſub num.13.* vbi *num.15.* ait, Et eo in caſu, quo qualitas determinato tempore requiritur, mutatio qualitatis poſtea ſuperueniens nihil nocet, *l.ſciendum, §.fin. vbi DD. ff.qui ſatiſd.cog.l.in delictis, §.ſi damnum, ff.de noxal.Iaſ. in l.1.§.veteres, num.32.ff.de acqu.poſſ.*

9 Quia primus rei ſtatus, qui in exordio fuit inſpiciendus eſt, nec aduentitij caſus conſiderari debent, *l.in ratione, ff.ad falc.l.Iulianus, ff.qui, & in quibus, leg.fil.fam. & in l.inſulam, ff. de verb.obligat. Praſ. de Franch. dec.559. num.2.*

10 Inde ſunt, qui putarunt ceſſante cauſa diſpenſationis, non ceſsare ipſam diſpenſationem, *Salas de legib.diſput. 20. ſect.5.num.64.Emanuel Sa in ſua aphoriſma,in verbo, gratia, num.6.Gutier.de matrim.cap.126.num.2.Pont.de matr.cap.20.num.4. lib.8.* ſequitur nouiſſimè *P.Dian.in ſuis reſolut.moral.tractat.de legib.reſolut.41.* vbi affirmat, quod ſi quis à principio obtinuit diſpenſationem cum cauſa rationabili, & ſufficienti, poſtea tamen decurſu temporis ceſſauit totaliter illa cauſa non peccat vtens tali diſpenſatione, quaſi quod per talem diſpenſationem verè relaxata eſt illa lex, eiuſque obligatio extincta, nec poteſt reuiuiſcere, eò quod cauſa ceſsauerit, & ex *Suar. de legib.lib.6.cap.20.num.15.* infert propterea, quod irre-

11 gularis diſpenſatus ad ordinem propter paupertatem propriam, vel propter indigentiam miniſtrorum Eccleſiæ, licet deindè ceſset illa cauſa ante ſuſceptos ordines, nihilominus poteſt licitè ordinari ex vi illius diſpoſitionis.

Durant igitur adhuc priuilegia, ceſsante etiam cauſa, propter quam illa fuerunt conceſsa, *l.eos, vbi Ioan. de Plat.& l.maximam, vbi gloſ.Bart.& Ang. Cod.de excuſ. mun.lib.10.*

12 Et ideò videmus, quod legatum pauperi præſtitum ob paupertatem non ceſsat ſi eidem ſit collatus Epiſcopatus à Summo Pontifice, vt pleno cornu conſuluit *Anna conſ.21. vol.1.* iuxta quod conſilium fuit deciſum in S.C. referente tunc Regio Conſiliario Salernitano, ſequuntur *Molfeſ.in ſumma tract. de contract. tit.13.cap.5. num.159.Thor.in ſumma priuil.piæ cauſ.priu.113.*

13 Prout etiam reſcriptum, ſiue breue paupertatis gratia obtentum à Sede Apoſtolica (puta quia tunc orator erat pauper) non vitiatur, quamuis poſtea tempore informationis, & executionis factus eſset diues, ſufficit enim cauſam tempore reſcripti adfuiſse, *Couarr.lib.2. var.reſol.cap.20.num.5.Henriq.in ſumma tit.de irregul.cap.17.in fin.Nald.in ſumma in verbo, Delegatus, num.2. & in verbo gratia, num.3.* quod ego practicaui vti Aduocatus in cauſa R.D. Lucæ de Campo.

14 Et priuilegium conceſsum Monaſterio ad exigendas decimas ob paupertatem non ceſsat acquiſitis diuitijs à Monaſterio, *Suarez de legibus cap. 8. §.30. Salas in eiuſdem nominis tractat.diſputat.20. ſect.6. num.67.* quos adducit *Bonac. de legib. quaſt.3. punct.8. §.3. propoſit. 2.*

15 Et mulier relicta pauper tempore mortis mariti obtinet quartam, vigore *auth.præterea, C. vnde vir, & vxor.* vt late per *Mart.dec.22.* quia cùm tempore mariti mulier reperiatur laborare extrema inopia effectus eſt conſumatus, ideò poteſt petere, & exigere ipſam quartam, licet ſuperueniant bona, copioſè *Mangil.in tract.de imput.& detract.legitim.qu.166.*

16 Quare meritò reſtituendum eſse maiorem illa in cauſa, quæ tempore minoris ætatis ab eo fuit cæpta deciſum in S.C. fatetur *Afflict. dec.210. Giurb.d. deciſ.82. num.14.*

Nec hanc ſuſtinendo opinionem obſtat *text. in alleg. cap.cum ceſſante, de appellat.* vbi ceſsante cauſa ceſsat effectus.

17 Siquidem Regula hæc procedit vbi effectus non eſt conſumatus, at ſecus quoties produxerit effectum perfectum, conſumatum *l.fin.in princ.ff.vnde liber. l. ſancimus, C.de admin.tut.Gam.dec.Luſit.27.Molin.de rit.nupt. lib.3.qu.25.num.34.* vbi id etiam probat in iure iam radicato, prout & ſic in facti contingentia obtinui contra quemdam Aduocatum, qui in cauſa quam tuebatur ſemper ſe fundabat in cauſa ceſsata, & non animaduertebat effectum fuiſse conſumatum.

18 Neque tandem obſtat, quod omnis actus eſt intelligendus re in eodem ſtatu permanente, vnde quia exempli gratia vidua nubendo videtur deſiſtere à ſuo ſtatu per hoc ceſsare debeat electio fori facta tempore viduitatis, quia reſpondeo, illud eſse verum, quando ſuperuenit cauſa, quæ partibus præuideri non potuerit, vnde cum per Imperatorem potuiſset præuideri, & hoc expreſsè dici quod vbi ceſset ratio miſerabilitatis ceſset electio facta dum non dixit, etſi omnis actus eſset intelligendus re in eodem ſtatu permanente in caſu noſtro, nihil obeſt ſic declarat, *Alciat.de præſumpt.reg.2.præſumpt.6.num.4.Natta conſ.527.num.8.Cacher. deciſ.91. num. 16.Marta de clauſ.par.1.clauſ.27.nu.4.* vbi ſic reſolutum refert *in vna cauſa Romana dotis coram Robuſterio.*

Vel reſpondeo, illud eſse verum vbi res eſt integra, ſecus vbi res non eſt integra, vt in caſu noſtro, in quo iam fuit acquiſitum ius Tribunali electo, vt in ſimili dicitur de mandato, quod morte mandantis expirat, quando

19 res eſt integra, *§.item ſi adhuc, inſt.mand.l.mandati, C. eod.Guid.Pap.dec.119. & dec.491.* latiſſimè *Gabr.concl.2. de procur.* ſecus autem, quando res non eſset integra, quo caſu mandatum morte mandantis non expirat, *l. mandatum, C.mandati,* latè idem *Gabr.concl.3.de procur.*

20 Quam opinionem tenendo amplia vt ſit vera, quamuis in cauſa non fuerit conteſtata lis, per quam videtur reus ſubijci Iudici, & obligari actori, *Spec.tit.de lit.conteſt.§.5.num.7.& §.6.in fin.* & incipi iudicium, cum iudicium ab ipſa incipere, probent *gloſ.in c.ex parte, il 2.de*

21 *verb.ſign[illegible] Vin.dec.610.Canal.comm.contra comm.quaſt. 36.Maſc[illegible] prax.S.C.gloſ.ſententiam, num.43.D.Ricc. collect.dec.1039.* Nam in Regijs Tribunalibus indiſtinctè ſeruatur ſufficere tempore electionis eſse perſonam priuilegiatam, nec curat de mutatione ſtatus, quæ ſuperuenit, & ita annis elapſis ſcio fuiſse deciſum contra Baronem Ortidoni ad fauorem Regij Fiſci apud Daniel. Actuarium Magnæ Curiæ Vicariæ.

SVMMARIVM.

1 *Conuentus in loco contractus non declinat forum.*

2 *Contrahens ſortitur forum illius Iudicis, in cuius territorio contraxit, ſi ibi tamen reperiatur, num.4. Niſi proprio foro renunciaſset, num.5.*

3 *Locus, in quo diſtractus fuit celebratus, attenditur.*

6 *Viator in loco contractus non conuenitur.*

7 *Locus contractus non attenditur vbi alibi ſolutio deſtinatus.*

ARGVMENTVM.

Electio Fori An habeat locum vbi priuilegiatus conuenitur in loco contractus.

QVÆSTIO XXVII.

1 REgula ſit negatiua, quod habens ſori electionis priuilegium illo potiri non poſſit, vbi eſſet conuentus in loco contractus, *Calà in tract. de modo art. & prob. gl. 1. num. 67. Grat. diſcept. forenſ. c. 868. num. 12. D. Ricc. dec. Cur. Archiep. Neap. 296. num. 2. par. 3.* vbi nos allegat, & ſequitur in prima impreſſione huius operis.

2 Cuius regulæ palpabilis ratio datur, nam contrahens ſortitur forum Iudicis in cuius territorio contraxit, *l. 2. C. de iuriſd. omn. Iud. l. hæres abſent, §. proinde, ff. de iudic. c. Romana, §. contrahentes de foro compet.* latè hoc examinat *Couarr. pract. quæſt. cap. 10. Diaz. reg. 642. Gutt. de iuramen. confirmat. par. 3. c. 16. Bellug. in ſpec. Princ. rubr. 11. §. viſum eſt,* vbi copioſa *Additio Amend. reſpon. 40. Auiles in c. 27. Pratorum in gl. Entreguen. Cauall. comm. contra comm. qu. 154. D. Ric. coll. deciſ. coll. 339.*

3 Quam concluſionem ampliarunt DD. habere locum pro diſtractu, & ſic reſolutione, ac reſciſſione contractus attenditur locus, vbi celebratus fuit, *Coler. de proceſſ. execut. par. 2. c. 1. num 24. Tiraq. de ll. connub. glo. 5. num. 8. Gratian. diſcept. foren. cap. 14. num. 22.* licèt *Calà de modo artic. d. gl. 1. num. 68.* affirmet, ſupradicta non procedere, vbi non agitur ad obſeruantiam contractus, ſed ad diſtractum, allegat *Bald. in l. 2. num. 1. Cod. vbi, & apud quem cognit. reſtitut. in integr.* vbi *Caſtrenſ.* ait ita reſpondiſſe de facto cum eſſe interrogatus à quodam Doctore primo anno, quo venerat ad legendum Paduæ, ſubdens, quod tunc non erat memor. doctrinæ *Bald.* ſequitur *Soc. reg. 160.*

4 Declara tamen antepoſita eſſe veram, quoties in loco contractus, vel diſtractus conuentus reperiretur alias ſecus, vt in dict. iurib. *Menchac. vſufrequens controu. cap. 52. Cardoſ. in prax. Iud. & Aduoc. in ver. Forus, n. 2. Molin. de Brachio ſæculari, cap. 28. num. 6.* quia in contractibus regulariter non habet locum remiſſio, *c. fin. de for. compet.* latè *Cened. in collect. iur. Canon. collect. vltim. Tholom. in dec. nouiſſ. Roman. 847. par. 3.* & vide *Borrel. in ſum. dec. in tit. de for. compet. num. 47. tom. 1.*

Et vbi contrahens reperitur in loco contractus, ibi conueniri poteſt non ſolum ſi erit laicus, ſed etiam ſi ſit clericus, etiam ſi abſque licentia ſui Epiſcopi in aliena Diœceſi contraxerit, *cap. dilecti,* vbi notant DD. & in *d. c. fin. de for. compet. Rip. in c. 1. num. 67. extra de iudic.* etiam ſi caſu ibi reperiatur, vt deciſum in Cur. Archiepiſ. Neap. teſtatur *D. Ricc. alleg. dec. 296.*

5 Non tamen locum habet communis hæc traditio ſuperius relata, ſi contrahens contrahendo renunciat proprio foro, quia tunc ſit remiſſio, & ſi in loco contractus non reperiatur, vt eſt *glo. ſing. in l. 1. ff. ſi quis in ius vocat. non inter.* quam notandam dicit *Bart. ibidem num. 3.* vbi *Alber.* dicit eam ſeruari in vſu iudiciorum, & ſic poſt alios quos allegat, recenſet *Albert. Auiles in cap. 27. Prætor in gl. Entreguen. num. 19. Diaz. in reg. 642. Borel. ad Bellug. in Specul. Princip. §. viſum eſt, rubr. 11. lit. A.* alios recenſet eiuſdemmet opinionis cum cæteris communem opinionem eſſe Scribentibus relatis per *Guttierez. de iuramento confirmat. cap. 16. num. 4.* qui *num. 6.* ſubdit ſupradictam communem ſententiam neque habere locum ſi debitor cum iuramento promittat ſe litigaturum, ſeu reſponſurum in loco contractus, etiam ſi ibi non inueniatur ex *Bart. Rom. Diaz. Baner. Auil. & Couarru.* quos allegat quibus addo *Caſtren. Ang. Alex. Fulgoſ. Iaſ. Dec. Imol. Ancharan. Felin. & Rip.* relatos per *Trentacinq. var. reſol. lib. 3. reſol. 26. ſub num. 17. verſic. prima eſt,* qui licet enumerat aliquos contrarium tenentes, vt etiam facit *Borell. addit. ad Bellug. in Spec. Princ. §. viſum eſt, rubr. 11. lit. A,* tamen *num. 19.* durum eſſe dicit recedere à relata opinione, vbi illam defendit, & communem, verioremque appellat.

6 Sed vbi contractus eſſet factus cum viatore, ipſe viator in loco contractus non poſſet conueniri, ex *d. l. hæres abſens, §. proinde, verſic. nunc dicimus,* vbi *gloſ. & DD. Trentacinqu. vbi ſupra, num. 4.* dicens in hoc notandum, quod ſi conuentus aſſerat ibi contraxiſſe tanquam viatorem, & ſtatim receſſurum debet hoc probare, quia nos habemus regulam, quo quis ratione contracturus, poteſt in loco contractus conueniri, ſi ibi fuerit inuentus, ſi igitur conuentus excipit, quod ibi contraxit, tanquam viator debet hanc exceptionem probare, *l. ab ea parte, in princip. & l. in exceptionibus, ff. de probatio.*

7 Sic etiam quando alibi deſtinatur ſolutio, tunc in loco contractus quis non ſortitur forum, ſed in loco deſtinatæ ſolutionis eſt conueniendum, iuxta doctrinam *Bart. in l. fin. ff. de bon. Authent. Iudic. poſſid. per illum textum, & in l. quæro, ff. de ſolut.* vbi etiam *Ang. Felin. in cap. fin. num. 40. de for. competen. Salicet. & Cyn. in l. 1. vbi conuent. in tertio loco, Soccin. conſ. 35. ſub num. 5. volum. 1. Rip. in cap. 1. num. 63. de iudic.* vbi quod additur forus celebrari contractus foro deſtinatæ ſolutionis, quando deſtinatio fieret ex interuallo, iſto enim caſu, & loco celebrati contractus in loco ſolutionis, & in loco domicilij poterit conueniri, ſubdens *num. 64.* vbi etiam *Dec. colum. 20. in verbo tertio prædicta concluſio, poſt Abb. in caput. fin. de foro competen.* quod licet in loco deſtinatæ ſolutionis poſſit conueniri, tamen intelligitur ſi ibi reperiatur, ſequitur *Trentacinq. in reſolut. 26. in tit. de ſolut. ſub num. 5. & 12.* vbi quærit, an hæc concl ſio procedat, quando in loco contractus, ſeu deſtinatæ ſolutionis, non reperiatur dominus, aut procurator, & ſcribit *Bald. in conſ. 167. & Dec. in l. ſi conuenerit, de iuriſdict. omn. Iudic. & in cap. 1. extra de Iudic.* vbi etiam *Ripa ſub num. 64. in verſic. quinto;* amplia negatiuam partem ſequi, ipſe tamen horum opinionem declarat procedere vbi ageretur actione perſonali, aut promiſſione ſoluendi facta vbique, vel in tali loco certo, ſed quando actione reali ſecus eſſe dicit, quia hoc caſu de iuris diſpoſitione poſſeſſor conueniri poterit actione reali, & maximè quando procurator eſt in ſpecie conſtitutus, vt deciſum per Sacrum noſtrum Conſilium Neapolitanum tradit *Preſei de Franch. dec. 177.*

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium non ſuffragatur miſerabilibus perſonis comparentibus vti tertijs.*
2 *Comparens pro ſuo intereſſe, non opponet exceptiones declinatorias, etiamſi ſit clericus, num. 3.*
4 *Tertius ſequitur cauſam in eo ſtatu, in quo illam reperit.*
5 *Tertius non habet potiora iura, quam principalis.*
6 *Conditio Actoris non ſit deterior ex admiſſione tertij.*
7 *Tertius ad cauſam veniens eiſdem terminis arctatur, quibus principalis.*
8 *Via præcluſa eſt tertio, ſicuti principali in probationibus.*
9 *Tertius comparens pro ſuo intereſſe, habet primum, & ſecundum beneficium.*

ARGVMENTVM.

Electio Fori, An habeat locum vbi priuilegiatus conuenitur in loco contractus.

QVÆSTIO XXVIII.

1 REgula ſit negatiua, quod habens ſori electionem comparens, ſeu vti tertius minimè gaudeat in tali caſu

Digitized by Google

litaſu beneficio electionis fori, vt in proprijs terminis tradit *Marcheſan. de commiſſ. tit. de Auocat. cauſ. p. 2. §. 2. num. 1. D. Ricc. in collect. deciſ. collect. 2284.* vbi nos in prima impreſſione refert, & ſequitur, & ita reperio fuiſſe ſeruatum per M. C. V. in cauſa Franciſci, & Petri de Stefano cum hæredibus Nicolai de Manſo.

2 Cuius ſanè ſententiæ palpabilis ratio dari ſuaptè poteſt, eò quia comparens pro ſuo intereſſe nequit opponere exceptiones declinatorias, aut dilatorias, *Bald. in l. ſi eo tempore, in fin. C. de remiſſ. pignor. Natt. conſil. 99. Caualc. deciſ. 5. num. 39. part. 4. Bellon. in deciſ. Genuæ 143. numer. 7. Cornazzan. deciſ. 215. num. 8. & 9. Surd. deciſ. 147. num. 5. in fin. plenè Reg. Valenz. conſil. 95. & D. Ricc. in praxi fori Eccleſ. reſolut. 146. part. 2.* vbi firmat tertium comparentem in cauſa pro ſuo intereſſe non poſſe petere remiſſionem cauſæ.

3 Quod eſſe verum etiam ſi ſit clericus percipitur, ex *cap. ſuper eo de offic. deleg. Anchar. conſil. 183. Couarr. practic. quæſt. cap. 8. num. 8. Gramm. deciſ. 21. Caball. milleloq. 983. num. 4. Scaccia de appellat. quæſt. 7. num. 123. Anna, qui ſic deciſum teſtatur allegat. 76. plenè Viuius deciſ. 30. num. 6. & 7.*

4 Tertius enim, cauſam in eo ſtatu proſequi debet, in quo reperitur, *cap. fin. vt lite pend. in 6. clement. conſtitutio, vbi Anchar. notab. 6. de elect. latiſſimè Giurba qui concordantes recenſet deciſ. 1. num. 24. & 25. Gizzarel. deciſ. 40. videndi in materia Ludou. deciſ. 259. 303. & 396. Trentacinq. variar. reſolut. lib. 2. reſol. 16. D. Ricc. collect. 106. & 2284. Anna conſil. 97. & 98. Viſcont. in concluſ. iur. in verſicul. Tertius.*

5 Nec tertius potiora iura habere debet, quam principalis, *Suar. in l. poſt rem iudicatam, limit. 1. num. 4. ff. de re iud. Milanenſ. deciſ. 7. num. 25. lib. 2.*

6 Nec ex admiſſione tertij defenſoris actoris conditio in aliquo deterior fieri poteſt, *l. 2. §. defendi, ff. ex quibus cauſ. in poſſeſſ. eatur, Honded. conſil. 25. num. 11. Couarruu. pract. quæſt. cap. 15. num. 5. Surd. conſil. 396. num. 35. Fachin. controuerſ. iur. lib. 11. cap. 5. Gratian. deciſ. 149. numer. 8. Anna, conſil. 197. num. 17.*

7 Inde Tertius pro ſuo intereſſe ad cauſam veniens eiſdem terminis arctatur, quibus & arceantur ipſimet litigatores, *Bald. in leg. ſi eo tempore, in fin. Cod. de remiſſion. pign. Albert. in leg. ſæpe, ff. de re iudic. Luc. de Penn. in leg. apparitores Cod. de exact. & tribut. lib. 10. Felyn. in capit. ſuper colum. 5. de re iudic. Decian. in capit. cum ſuper col. 1. extra de offic. delegat. Gemin. in cap. vbi periculum, §. ſanè de elect. in 6. Anchar. in conſil. 182. Alexand. conſil. 82. num. 6. vol. 1.*

8 Et ideò præcluſa via principali vlterius probandi, erit ſimiliter præcluſa tertio pro ſuo intereſse comparente, *Marzar. conſil. 24. Natt. conſil. 45. Franc. Marc. deciſ. 161. tom. 2. Grat. deciſ. March. 147.*

9 Lices Tertium comparentem pro ſuo intereſse poſse petere primum, & ſecundum beneficium, & eſse concedendum, deciſum firmat *Gizzar. dict. deciſion. 40.* & alias determinatum teſtatur in cauſa Petri Spinulæ cum Marchione Sanctum Stephani, *Caput. ad Conſuetud. Neapolitan. in proem. Carol. V. §. 3. numero 22. Thor. in compend. deciſ. Neapolit. in verſicul. Beneficia tom. 2.* vbi id declarat.

SVMMARIVM.

1 *Electio Fori ſpectat ad eum, qui habet priuilegium, vt poſſit conueniri coram pluribus Iudicibus, & num. 2.*
3 *In alternatiuis electio eſt rei conuenti.*

ARGVMENTVM.

Electio Fori, An concedatur habendi priuilegium, vt poſſit coram pluribus Iudicibus conueniri.

QVÆSTIO XXIX.

1 Regula ſit affirmatiua vt ſcilicet, quod electio fori ſpectet ad eum, qui haberet priuilegium, vt poſſit conueniri coram pluribus iudicibus, vt in proprijs terminis electionis fori determinat, *Grat. diſceptat. forenſ. lib. 3. capitul. 569. num. 1.* per hæc verba ſequentia videlicet.

Remittendum eſſe dicebam cauſam in partibus cum rei conuenti non potuerint conueniri in Vrbe, agitur enim de negotio principaliter ſpectante ad rationem banchariam exiſtentem in Ciuitate Anconæ adeò, vt non ſit euitandum iudicium mercatorum eiuſdem Ciuitatis, cui ſpecialiter per Summos Pontifices fuerunt conceſſa priuilegia, vt huiuſmodi cauſæ coram mercatoribus Anconæ cognoſcantur etiam priuatiuè quo ad omnes alios, prout etiam modo fuerint illa confirmata per Sanctiſſimum D. N. Paulum V. ita vt ſtante dicto caſu priuilegiato ob fauorem mercatorum, vel ſimilium quamvis aliquis poſſit conueniri coram pluribus Iudicibus, tamen electio debet competere reconuento, qui ſemper poterit declinare forum, coram quo ipſe voluerit, & in alternatiuis ipſe eligit quidquid alias ceſſante huiuſmodi priuilectio actor eligat, l. plerumque 10. in fine, de iur. dot. l. illud 25. de conſtitut. pecun. & eſt text. in terminis, in authent. habita, vbi Salic. num. 211. C. ne fil. pro patr. Bald. in l. cum clericus 25. C. de Epiſc. & cler. Franc. in cap. Romana, §. contrahentes, num. 2. de foro compet.

SVMMARIVM.

1 *Miſerabiles perſonæ diuites habent intelligendi forum, quidquid contrarium, numer. 2. Nam prima opinio eſt vera, num. 3.*
4 *Primum, & ſecundum beneficium competit miſerabilibus perſonis diuitibus.*
5 *Vidua, & pupillus, quare dicantur miſerabiles.*
6 *Paupertas facit hominem miſerabilem.*
7 *Alimenta, & dos ſunt priuilegiata, quamvis relinquantur diuiti.*
8 *Diſpoſitio Principis generalis generaliter eſt intelligenda.*
9 *Fauorabilis materia eſt extendenda.*
10 *Inſtitutio filij in re certa valet, ſed exhæredatio non.*
11 *Pactum de non petendo tollit naturalem obligationem, ſed non pactum de petendo.*
12 *Beneficium à Principe dependens latè interpretatur etiam quoad verba, & quoad vltimas voluntates.*
13 *Dictio,* ſeu, *in priuilegio Principis, augmentatiuè interpretatur.*
14 *Dictio,* prout, *qualiter intelligatur in beneficijs Principum.*
15 *Verba enunciatiua Principis diſpoſitionem inducunt.*
16 *Conceſſo Caſtro, dicitur conceſſum cum adiacentibus.*
17 *Conceſſo Caſtro alicui, & filij dicitur conceſſum ad nepotes, & ad aſcendentes.*

ARGVMENTVM.

Electionis Fori beneficium, An competat perſonis priuilegiatis, & miſerabilibus, quæ ſunt diuites.

QVÆSTIO XXX.

1 Regula ſit affirmatiua, nempè huiuſmodi beneficium electionis fori prodeſſe miſerabilibus perſonis tam ſi ſint pauperes, quàm ſi ſint diuites, vt probarunt *Abb. in cap. ex par‑e extra de for. compet. Alexand. in l. Titia Teſtatores, num. 7. ff. de leg. 1. Bulgar. in l. 1. n. 125. ff. ſolut. matrim. Bald. Nouel. in tract. de dot. part. 9. priuil. 12. Neuizan. in ſilua nuptial. lib. 6. numer. 34. & 35. Lup. in capit. per veſtras, notab. 2. numer. 12. de donat. inter vir. & uxor. Couarr. pract. quaeſt. cap. 6. numer. 2. verſicul. obtinet, Parpal. in l. 1. C. de ſacroſ. Eccleſ. Albert. in l. vnic. C. quando Imper. latè Natta conſil. 590. vol. 3.* loquens de viduis, & pupillis diuitibus, *Azor. in ſumm. C. quando Imper. inter pupill. & vid. Tuſc. ſingul. 19. litt. V, Calà de modo art. §. 1. gloſ. 1. num. 35. Menoch.* alios referens *de arbit. Iudic. lib. 2. caſ. 66. num. 17. & ſeq. Milanenſ. deciſ. 5. nu. 1. lib. 2. Cum. in tit. ru. Sicil. cap. 82. num. 12. Marta, ſiue Modern. in tract. de Iuriſd. part. 2. cap. 21. nu. 6.* vbi hoc veriſſimum eſſe ait *Molfeſ. in comm. ad conſuet. Neap. part. 2. de bonis, quaeſt. 12. num. 18. Niger. in cap. Regni quoad decretam, numer. 12. ff. de offic. Iuſtit. Theſaur. deciſ. 177. num. 3.* vbi refert deciſum in Senatu Pedemontano in anno 1586. viduam etiam diuitem gaudere priuilegio fori, & ſic indiſtinctè iudicari in noſtro Sacro Conſilio Neapolit. teſtatur *Præſ. de Franc. deciſ. 100. num. 19.* & in Senatu Patauino *Peregr. deciſ. 129.* & ita ſeruari in Senatu Cathaloniæ affirmat *Cancer. var. reſol. cap. 2. tit. de iuriſd. omn. Iud. part. 2. num. 5. Capibl. in pragm. 8. part. 1. num. 310. de Baronib.* vbi ex *Imbrian. in tract. de primo, & ſecundo benefic. conſid. 1.* affirmat, Reginam viduam dici miſerabilem, & includi ſub ſtatuto *Fontanell. de pact. nupt. clauſ. 4. gloſ. 11. num. 84. Muſcat. in prax. S. C. gloſ. competentes, numer. 73. Giurba conſil. crim. 48. num. 8.* vbi nos allegat in prima impreſſione Neapol. *Viuius deciſ. 521. ſub num. 8.* qui teſtatur ſic plures deciſum in Regia Audientia Barenſi, & alias Romæ in vna Reatina D. Virginiæ viduæ per ſignaturam Iuſtitiæ coram Eminentiſſimo Cardinali Sfortia tunc dictæ ſignaturæ Præfecto, *Marcheſan. de commiſſion. tit. de Auocat. cauſar. part. 2. §. ſub num. 93.*

2 Et licet totum contrarium tutari conati ſint, *Innoc. Imol. Card. & Felyn. in cap. ſignificantibus, de offic. deleg. Specul. in tit. de inſtrumentor. edit. §. nunc verò, verſicul. & ſcias, il ſecondo, Alex. conſ. 121. col. fin. vol. 1. Bero. conſ. 74. num. 20. lib. 3. Rebuff. in inſtit. Gallic. titul. de ſentent. prouiſ. gloſ. fin. col. 2. Iaſ. in d. l. ſi Titia Teſtores, ff. de leg. 1. Tiraq. in l. ſi vnquam, in verbo facultatum, col. 2. in princip. Cod. de reuoc. donat. Afflict. in conſtit. Regni, Rubr. 33. de dand. Aduoc. pupill. numer. 4. Maranta in ſua praxi part. 4. pag. 204. num. 70. Andr. de Iſern. in conſtit. Regni, leg. præſenti, col. 2. Roland. à Valle conſil. 20. volum. 2.* vbi teſtatur hanc eſſe communem opinionem *Carau. in rit. M. C. V. 19. nu. 11. Thor. in compend. deciſ. Regul. in verbo, reſtitutio in integrum, in fin. fol. mihi 483. tom. 1.*

3 Tamen prima opinio eſt magis in praxi recepta, & verior vt teſtatur *Trentacinq. var. reſolut. cap. 2. num. 16. in tit. de cit. Caſtill. controuerſ. iur. capit. 25. numer. 25. lib. 3.* vbi opinionem ad fauorem miſerabilium perſonarum veriſſimam, & in puncto iuris, ac in praxi tenendam omninò eſſe annuit *Borrellus in ſumm. deciſ. tit. de iuramento perhorreſcentiæ, num. 9. tom. 1.*

4 Prout in ſimili primum, & ſecundum beneficium, competit etiam miſerabilibus perſonis diuitibus, iuxta inueteratam praxim Regiorum Tribunalium Regni Neapolis.

Quæ ſanè ſententia pluribus fulcitur rationibus, & primò per textum *in d. l. vnic. Cod. quando Imper.* cuius verba ſunt iſta, *Si pupilli, vel vidua, alia quæ iniuria miſerabiles iudicium noſtræ ſerenitatis orauerint cogantur aduerſarij examini noſtro ſui copiam facere.*

5 In primis conſideranda ſunt illa verba (fortunæ iniuria miſerabiles,) & ſic vocat illos fortunæ iniuria miſerabiles, quia vidua amiſit virum, pupillus patrem, & hec eſt fortunæ iniuria, nam ex hoc oritur, quod neuter ſibi poſſit in cauſis opem ferre, vidua nempè propter ſexus fragilitatem, pupillus ob ætatis defectum, id inquam eſt miſeratione dignum vxores, & filios videre maritorum, & patrum ſubſidio orbatos, quæ conſideratio habet locum, etiam ſi pupillus, & vidua ſint diuites, vt optimè elicitur ex verbis eiuſdem text. dum dicit, *præſertim cum alicuius potentiam perhorreſcant.* Illa enim implicatiua (præſertim) oſtendit idem eſſe in caſu contrario, ideſt ſi non perhorreſcant aduerſarij potentiam ob diuitias, nam oſtendit, quod reſpectu viduitatis, vel pupillaris ætatis gaudent ipſi hoc beneficio, Imperator io eorum litibus ſpecialis protector eſſe intendit.

6 Præterea cum ſola paupertas faciat aliquem eſſe miſerabilem perſonam, & conſequenter gaudere priuilegio fori, vt latiori calamo oſtendimus ſupra *quaeſtion. 33. Sect. 2.* Si diceremus miſerabilem perſonam, & ſic pupillum, vel viduam tunc habere electionem fori, quando eſt pauper ſequeretur qualitatem pupillaris ætatis, & mortem patris viduitatem reſpectu mulieris ad nihil deſeruire, nam ſola paupertas ſufficeret, & nihilominus pupillus, vel vidua, eò ipſo, quod perdunt patres, & maritum miſerabiles euadunt, vt benè perpendit *Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. d. caſ. 66. num. 18.*

Iuuatur ſimiliter præfata Regula ſecundum *Viu. citat. deciſ. 521. num. 9. ex text. in l. cum hi, nihil, ff. de tranſact.* vbi alimenta ſunt priuilegiata, etiam quod eam diuiti relinquatur, ex quo illud tantum attenditur, quod ſint alimenta ipſa, non autem cui ea relinquantur, dum alimenta dantur pro vitæ ſuſtentatione, & idem dicit de dote, quæ pluribus fruitur priuilegijs, *l. 1. ff. ſol. matrim. cap. fin. de re iudic.* quæ nempè priuilegia competunt ipſi doti, ſiue Pauperi, ſiue diuiti relinquatur, nam cauſa ipſius dotis inſpicitur, non autem cui aſſignatur.

Et ideò non diuitiæ viduarum, pupillorum, & aliarum perſonarum miſerabilium, ſed potius conditio viduitatis, pupillaris ætatis, & miſerabilitatis debet attendi, quia huiuſmodi perſonæ quibus hæ conditiones inſunt ſolent regulariter opprimi, vt experientia, (quæ eſt rerum magiſtra) docet, & probat *textum in capitul. Regum 22. quaeſt. 5. & in §. penult. Inſtit. vbi Aug. de ſatiſd. & in cap. quæ ſit de elect. in 6.*

Amplius pro corroboratione facit, quia Imperator dum concedunt beneficium hoc miſerabilibus perſonis non diſtinguit de diuitibus, vel pauperibus, & vbi Prin-
8 ceps regulariter concedit, & loquitur, generaliter eius diſpoſitio eſt intelligenda, *vulg. l. de pretio, ff. de public. in rem act. l. 1. §. generaliter. ff. de leg. præſtand.* cum latius recollectis per *Card. Tuſc. concluſ. 508. litt. D.*

9 Maximè cum ſimus in materia fauorabili, quæ potius eſt amplianda, quam reſtringenda, *cap. ne aliquid, de priuileg. in 6. capit. ſtatutum* à contrario ſenſu *de electiom.* vdi dicitur, quod ſtatutum de his, qui ad Parochialium Eccleſiarum regimen aſſumuntur promouendis ad Sacerdotium intra annum, alioquin ipſis Eccleſijs ſunt priuati ad collegiatas extendi noo debet, quia non ſit odioſum reſtringi potius debet, quam ampliari concordat *text. in leg. cum quidam, ff. de liber. & poſthum.* vbi ſi pater inſtituat filium ex re certa, valet inſti-
10 tutio, ſed ſi exheredet à re certa, non valet exhæredatio, quia in inſtitutione verſatur fauor, quem conuenit laxari.

11 Hinc licet pactum liberatorium, ideſt de non petendo, tollat ipſo iure naturalem obligationem, *l. Stiecum, §. naturalis, ff. de pactis,* pactum verò de petendo, quod eſt obligatorium, non tollit ipſo iure, *l. vnus, §. pactus, ne petere, ff. de pactis,* quia in pacto prædicto de non petendo verſatur fauor, quem conuenit ampliari, in pacto verò de petendo verſatur odium, quod oportet reſtringi, *l. Arrianus, ff. de pact. & oblig.*

Deni-

Denique non eſt tacendum hoc priuilegium electionis fori fuiſſe conceſſum per Principem, perſonis conſti-
12 tutis in miſerabilitate, & vti beneficium à Principe dependens, latiſſimè eſt, interpretandum, *l.3. ff. conſtitut. Principum l. quod verò, ff. de legib. l.2. Cod. de noxal.* cum plenius cumulatis à *Tuſc. concluſ. 49. & 50. litt. B.* etiam quoad verba, nam vt inquit *Bal. in conſil.* 381. quem refert *Roland. in conſil. 7. num. 17. lib. 1.* beneficiorum verba ſunt gratioſè, ac liberaliter intelligenda, nec tenaciter interpretanda, *text. & Gloſ. in capit. allegant. 26. quæſt. 7. Gramm. conſil. 6. num. 3. & conſil. 58. num. 23. & ſeqq.* in quibus aſtricta verborum ſignificatione eſt recedendum, & ad amplam, latioremque, & generalem, quam in vltimis voluntatibus accedendum, vt poſt alios firmat *Franc. Marc. in deciſ. 365. num. 29. & deciſ. 454. num. 28. tom. 1.* imò etiam ad impropriam, & poſt *Oldrad.* tradit *Gramm. deciſ. 59. num. 48.* & ita interpretanda, & ſub verbis comprehendant, quod alias eſſet exprimendum, vt tradit *Bero. conſil. 70. num. 30. lib. 1.* itaque intelligenda, vt circa ius proprium, aliquid de nouo concedatur, iuxta allegata per *Suar. in alleg.* 28. cuius ſententiam in facti contingentia ſectatus magnum aſſumpſi honorem, in mea adoleſcentia, in quodam Collegio habito cum eximijs Aduocatis S. R. C. Neapol.

13 Hinc dixit *Alex. conſil. 193. num. 3. lib. 2.* dictionem, *ſeu*, in beneficijs Principum augmentatiuè, & non diſiunctiuè interpretandam, de qua dictione plura *Cened. ſing. 15. Barboſ. de dict. c. 312.* ideoque data poteſtate ædificandi molendinum, ſeu domum intelligendi datam poteſtatem vtrumque ædificandi, & hinc *Gramm. in deciſ. 59. nu. 21. & ſeq.* latiſſimè probauit dictionem, *prout*,
14 in beneficijs, pro quia accipi, nec conditionem, ſed cauſam inducere, ideoque etiam non vera cauſa ſuſtineri conceſſionem, vt idem eſt indictione ſecundum, & ſicut iuxta plenè probata per *Gloſ. in cap. Abb. ex illo text. de verb. ſign. Dec. conſ. 168. num. 4. Boer. deciſ. 247. num. 1. Pariſ. conſ. 25. num. 47. lib. 1.* & alij recentiores paſſim.

15 Et huc etiam ſpectat, quod verba enunciatiua Principis ex certa ſcientia prolata diſpoſitionem inducunt, *Innoc. in cap. cum ab Eccleſiarum, num. 3. in fin. de offic. ord. Butr. in proœm. decret. num. 31. vbi Felyn. num. 21.* moti ex *cap. indemnitatibus, §. fin. de elect. in 6. & clem. attendentes, de ſtatu monachor. Bart. in l. ſodales, num. 5. de colleg. illic. Rom. in l. ex hac ſcriptura, num. 7. de donat. Bellam. deciſion. 741. num. 9.* vide *Iſern. in cap. 1. §. ſimiliter, num. 22. de Capitan. qui Cur. vend.* vbi dixit, quod ſi Rex conceſſit alicui Caſtrum, vel feudum in Baroniam, ex certa ſcientia id faciens conceſſionarius, ex eo erit Baro.

16 Hinc etiam conceſſio Caſtri, ſimpliciter facta à Principe intelligitur cum adiacentibus, & pertinentijs ſuis omnibus, *l. ſi quando, l. a prima, Cod. de bon. vacant. lib. 10. Hoſtienſ. Io. Andr. Butr. Abb. & Imola in cap. cum dilecti, de donat. Corſet. in ſing. 251. Gloſ. Odofred. Bart. & Albert. in l. fin. ff. de Conſtitut. Princip.* & ita dicebam ad fauorem Magnifici Marci Antonij de Spada Hydruntini.

17 Hinc conceſſo Caſtro alicui, & filijs etiam ad nepotes extendi, tradiderunt *Bartol. in leg. liberorum, numer. 7. de verborum ſignificat. Alexand. conſil. 17. num. 5. lib. 5. Cardin. in cap. 2. de verborum ſignificat. Ancharan. in cap. 2. de Baptiſm. Felyn. in cap. cauſam, quæ num. 12. de reſcript. Dec. conſil. 372. num. 9. Natta conſil. 64. num. 14.* qui ad omnes deſcendentes extendit, latè *Gabr.* alios cumulans *in concluſion. 1. num. 15. de verbor. ſignificationem,* vbi *numer. 36.* dicit, non ſolum ad nepotes, verum etiam ad omnes deſcendentes feudum alicui, & filijs conceſſum extendi, vt etiam ante eum voluerunt *gloſ. in cap. 1. §. etſi clientulus,* quam ibi receperunt *Bald. & Beluiſ. de alienat. feud. Alexand. conſil. 124. num. 7. lib. 4. Decian. conſil. 445. numer. 51. Iaſ. in leg. de quibus, numer. 20. ff. de legat. Frecc. de ſubfeud. lib. 3. de diſtinct. inter feuda regalia, diſtinct. 41. Menoch. conſil. 1. num. 189.* latè poſt alios *Molin. de primogen. Hiſpan. lib. 1. cap. 6. num. 29.* & iuxta hanc firmatam opinionem votaui in caſibus occurrentibus, cum fuiſſem in ſtatus de conſilio.

S V M M A R I V M.

1 *Electio fori datur vbi miſerabilis perſona eſſet laudata in Authorem; ſed contrarium, num. 3. & declara, vt numer. 8. 9. & 10.*

2 *Eccleſiaſticus laudatus in Authorem, an poſſit declinare forum.*

4 *Author laudatus, debet defendere in foro laudantis.*

5 *Forum, quod declinabile à defenſo, non poteſt declinari à defenſore.*

6 *Author laudatus non opponit exceptiones, quæ opponere nequit laudans.*

7 *Aſſiſtens iudicio ob proprium intereſſe, debet aſſiſtere in iudicio rei conuenti.*

A R G V M E N T V M.

Electio Fori, Num concedatur vbi perſona priuilegiata eſſet laudata in Authorem.

Q V Æ S T I O XXXI.

1 Regulam pro parte affirmatiua conſtituit *Blanc. in tract. de compromiſſ. quæſt. 3. num. 41.*

Quæ ſanè opinio iuuari poteſt ex vera DD. ſententia affirmantium, quod vbi perſona Eccleſiaſtica de eui-
2 ctione teneretur, & eſſet in authorem laudata, & nominata ab emptore ad ſe defendendam rei venditam, poterit declinare forum, & petere vt lis agatur, & terminetur coram ſuo competenti Iudice, *Gloſ. in cap. Clericus nullus il ſecondo, 11. quæſt. 1. Aretin. in §. Actionum autem, num. 43. & ſeq. de action.* qui de ſtylo ita ſeruari ait *Afflict. in Conſtitut. Regni, Si quis in poſterum, Caball. de euict. in verbo venditor, verſic. vigeſimonono,* vbi teſtatur de communi, & alios concordanter citat *Gramm. deciſ. 21. Cala de modo artic. §. 1. gloſſ. 1. num. 50.* qui pariter ſocios adducit *Boer. deciſ. 69. numer. 27. Carbon. in pract. capitul. 4. num. 96. lib. 3. Capic. deciſ. 197. & ibi Addentes, Muſcatell. in praxi S. C. gloſſ. 2. in verbo intimatio, num. 36.* vbi noſtrum Sacrum Regium Conſilium Neapolitanum hanc ſeruare opinionem, ſicque pluribus vicibus deciſum, & ita praxim vigere annuit, prout ſimiliter ita teſtatur *Imbrian. in tractat. de Iudic. Regni Dialog. 2. num. 47.* ſicque alias deciſum ſcribit *Anna ſing. 45.* nouiſſimè *Thor. in compend. deciſ. Regni, in verbo, Remiſſio cauſa part. 577. tom. 2.* & hodie communiter ſeruatur in Regijs Tribunalibus. Quamvis non deſinit numero, & authoritate DD. negatiuæ opinionis, vt apud *Gail. obſeru. 31. lib. 1. Myſing. obſeruat. 22. centur. 1. Gomez variar. reſol. tom. 2. cap. 2. num. 39. Scapp. de iur. non ſcript. cap. 21. lib. 1. Molin. de contract. diſput. 380. numer. 11. Caualc. commun. contra commun. quæſt. 588. Ambroſin. de immunit. Eccleſ. cap. 20. numer. 22. Scacc. de Iudic. cap. 11. part. 1. numer. 98.* copioſè iuxta morem *Graſſ. in tract. de effect. cleric. effect. 1. nu. 262. Belleit. in diſquiſit. cleric. part. 497. num. 11. Bonacin. de legib. diſp. 18. quæſt. 2. punct. 1. §. 1. nu. 23. Mangil. nouiſſimè de euict. quæſt. 6.* quaſi quod iudicium ſit inſtitutum contra emptorem laicum vti poſſeſſorem, & Eccleſiaſticus veniat ſolum ad aſſiſtendum emptori, & defendendum illum, vt in *l. 1. C. vbi in rem actio,* quo caſu non videtur conuenta coram ſæculari, quia tantum præſtat authoritatem, & defenſionem ipſi emptori, *Abb. in capit. fin. numer. 8. de empt. & vend.*

3 Sed contra fundatam regulam in proprijs terminis aduerſus miſerabiles perſonas, vt in caſu quo iudicium ſumant per alium, puta quia velint defendere emptorem rei à ſe venditæ, quod non debeat dari electionis fori priuilegium ſenſiere, *Couarr. pract. quæſt. cap. 8. numer. 2. & ſeq. & Marcheſan. de commiſſion. part. 2. §. 2. in tit. de Auocat. cauſ. nu. 57.* vbi addit ab hac opinione non eſſe recedendum; quam etiam his non adductis ſequitur *Capibl. in pragm. 8. par. 1. num. 325. tom. 1. & vide Caball. de euict. §. 3. num. 121.* ſicque reperio practicatum

vna vice per Magnæ Curiæ Vicariæ in cauſa Marci de Petrillo.

4 Quorum opinio iuuatur ex diſpoſitione *l. venditor, ff. de Iudic.* vbi cautum eſt Authores laudatos debere regulariter defendere emptorem in foro laudantis, latè *Afflict. deciſion.* 227. *Gamm. deciſ. Luſit.* 332. *Caballin. de euict. §.* 3. *num.* 118. *Mangil. in eiuſdem nominis tract. qu.* 7. vbi declarationes adducit.

5 Forum enim, quod eſt declinabile à defenſo declinari non poteſt à defenſore volente, *Gramm. deciſ.* 21. *num.* 1. *& 2. copioſe Hondcd. conſil.* 25. *lib.* 1. vbi etiam, quod ea, quæ emptori cum quo lis eſt oſtabunt, venditori qui eius defenſionem aſſumit pariter nocebunt, & ab illis omnibus, à quibus excluditur emptor principaliter conuentus excluditur etiam ipſe emptor ad defenſionem admiſſus, *Soccin. Sen. conſ.* 91. *num.* 11. *lib.* 3. *Corn. conſ.* 79. *col. penult. lib.* 4.

6 Preterea quia author laudatus, etſi priuilegiatus prohibetur opponere exceptiones, quas reus principaliter conuentus opponere non poteſt, iuxta theoricam *Bald. & Ang. in l. ſi parentes, C. de euiction.* quam reportat *Hondcd. in d. conſil.* 25. *numer.* 10. 13. *&* 23. vbi inſuper affirmat, venditorem principaliter non venientem pro ſuo intereſſe, ſed ad defenſionem emptoris aſtringi cauſam defendere in ſtatu, & termino, in quo reperitur, taliter, quod actoris conditionem deteriorem reddere nequit, eo quia ſententia aduerſus emptorem pronunciata ex intrinſeca natura cauſæ obeſt, *Conarr. pract. quaſt. cap.* 15. *num.* 5. *Alciat. conſil.* 492. *in fin. Dec. conſil.* 700. *num.* 7. & alij recentiores paſſim.

7 Amplius facit, nam qui ob proprium intereſſe aſſiſtit iudicio debet aſſiſtere, & defendere coram Iudice rei conuenti *Anchar. conſil.* 333. *num.* 1. *Natta conſil.* 49. *numer.* 71. *Gail. obſeru.* 71. *num.* 2. *ſequitur Barboſ. in repetit. d. l. ſi venditor, num.* 100. *de iudic.* affirmans *num.* 130. venditorem teneri defendere emptorem in foro illius, neque poſſe ratione priuilegij perſonalis trahere cauſam ad ſuum forum particularem, ex *Caſtrenſ. conſil.* 350. *col.* 1. *lib.* 1. etiam ſi priuilegium venditoris tale eſſet, cui ipſe renunciare nequiret.

8 Verum hanc ſuſtinendo opinionem illam, declara non procedere vbi priuilegiata perſona vti defenſor neceſſarius vocaretur in iudicium ad defenſionem ſui coloni, vel inquilini, qui nullum haberet ius in rem, quia tunc priuilegiatus, qui eſt verè dominus rei petitæ poſſet aduocare iudicium in Regijs Tribunalibus per viam Electionis Fori, ex dictis per *Panorm. in cap. quoniam frequenter, §. fin. n.* 28. *vt lit. non conteſt. vbi etiam Soc. n.* 118. *Lanfranc. in tract. de arbit. q.* 47. *p.* 7. *Surd. conſ.* 396. *n.* 36. *Carpan. ſuper Statut. Mediol. lib.* 1. *c.* 69. *nu.* 27. *Ambroſin. de immun. Eccleſ. cap.* 20. *n.* 28. *Et latius Graſſ. de effectib. cleric. d. effect.* 1. *num.* 166. quia tunc priuilegiatus eſt verè dominus rei petitæ, & habet dominium vtile, ac directum, & ad iudicium vocaretur rem propriam nomine proprio defenſurus.

Declara ſecundò, vbi priuilegiatus compareret ad ſuſcipiendum in ſe iudicium vti neceſſarius defenſor, &
9 procurator in rem ſuam, quia tunc poterit vti priuilegio ſuo eligendi forum, ex propria perſona, & trahere cauſam ad Regia Tribunalia, argumento eorum, quæ votarunt *Specul. in titul. de primo, & ſecundo decreto, §. reſtat, verſ. quid ſi clericus, & Siluan. conſil.* 49. *num.* 42. *quos refert, & ſequitur Graſſ. de effect. cleric. cit. effect.* 1. *nu.* 272. *Mangil. de euict. quaſt.* 7. *num.* 5.

10 Declara tertiò, vbi priuilegiatus fuiſſet ſpecialiter citatus pro ſuo intereſſe ad defendendum emptorem, vt colligitur ex eodem *Specul. loco nuper cit. verſicul. quid ſi Dominus,* & ex iuribus, & authoritatibus adductis per *Vin. deciſ.* 30. *num.* 7. *& deciſ.* 40. *num.* 8. *Squill. de priuileg. cler. cap.* 7. *num.* 79.

SVMMARIVM.

1 *Electio fori an detur vbi pro parte aduerſa petitur compromiſſum, & num.* 4. *&* 13.

2 *Statutum ad fauorem miſerabilium praualet ſtatuto de compromiſſis.*

3 *Statutum ſpeciale præponderat generali.*

5 *Vtilitati publicè conſulitur ex litium abbreuiatione, & euitantur rixæ, num.* 7.

6 *Lites quæ mala gignant, & numer.* 10. *& an ſint euitanda, num.* 9.

10 *Lites dirimere ſpectat ad optimum Principem.*

11 *Diſpoſitio dicitur fauorabilis, ſi per eam quieti litigantium conſulitur.*

14 *Cauſæ inter conſanguineos vſque ad quartum gradum compromittuntur.*

15 *Compromiſſum petitum contra priuilegiatum, qui elegerat forum, in quo nam loco ſit faciendum.*

ARGVMENTVM.

Electionis, & Variationis Fori Beneficium, Num habeat locum, quando per vnam ex partibus vigore pragmat. Odia litium, ſub Rubr. de Arbitris, petitur compromiſſum.

QVÆSTIO XXXII.

1 Regulam fundat affirmatiuam *Capiblanc. in prag.* 8. *pars.* 1. *num.* 312. *de Baron. tom.* 1. dicens, quod vbi perſona priuilegiata in ciuili cauſa conuenitur, & variat forum, ſi actor petat fieri compromiſſum, quia in gradu conſanguinitatis habili ſit, iuxta pragmatic. Regni, *Incip. Odia, ſub rubr. de Arbitris,* non poteſt denegari electio, & variatio Fori facta, quia ſtatutum compromiſſi licet fauorabile, non tollit priuilegia inſerta in corpore iuris, & ita annuit dum caſus ex facto accidiſſet ipſum conſuluiſſe.

Quæ ſanè opinio fulciri poteſt, alia ratione, eo quia
2 ſtatutum ad fauorem miſerabilium perſonarum, prævalet ſtatuto de compromiſſis, *Peregr. deciſ. Rot. Patauin.* 129. *num.* 3. quaſi quod illud ſit magis ſpeciale, & ideò
3 præponderat ſtatuto generali, *Iaſ. in l. ſi Ruſinus, num.* 2. *& 3. Cod. de teſtam. milit. Dec. conſil.* 66. *&* 67. *lib.* 1. *Caſtrenſ. conſil.* 21. *num.* 1. *lib.* 1.

4 Cæterum ſi meam auſcultare velis ſententiam contrarium vtique videtur verius, nam priuilegium miſerabilium perſonarum verſatur ſolum, quando lites ſunt introductæ in Tribunalibus ordinarijs, vt patet *in leg. vnic. C. quando Imper. ibi, A nullo noſtrorum Iudicum;* ex quibus verbis ſatis enixè patet Imperatoris mentem fuiſſe concedendi beneficium, hoc quando formaliter lis eſſet apud ordinarios Iudices, ſed non per hoc dicendum eſt, ipſos non poſſe conſtringi ad compromittendum, quia videmus pupillos includi ſub ſtatuto de compromiſſis.

Tantò fortius, quia miſerabilibus perſonis magis expedit compromittere ſuas prætenſiones, & cauſas, quam ordinariè apud Iudicum ſubſellia illas diſputare, & tractare, coram quibus cauſæ redduntur immortales, nec vnquam reperitur finis.

5 Satis enim eſt notum ex litium abreuiationi publicæ conſuli vtilitati, vt poſt *Bart. tradunt Caran. in Rit. M. C. V.... num.* 2. *Vaſq. controuerſ. illuſtr. cap.* 41. *num.* 18 *& capit.* 52. *num.* 12. illiſque finem imponere eo meliori modo, quo licet ſpectat ad Congregationis humanæ conſeruationem, *Clem. dudum, de ſepultur. Paris de reſignat. benefic. quaſt.* 5. *num.* 13. *lib.* 3. *Cocchier. latè de iuriſdict. in exemptos pag.* 98. *tom.* 2. *Barboſ. de poteſt. Epiſc. alleg.* 79. *à num.* 11. *cum ſeq. part.* 3.

6 Nonnè inquam propter lites per plures deductos eſſe in egeſtate videmus, vt dicit *text. in §.* 1. *Authentic. vt different. Iudic.* & reliquos patrios dereliquiſſe lares cernitur, vt in *Authent. de defenſor. Ciuit.* & particulares, ac Vniuerſitatem diſpendijs allici, damnaque ſentire, probat *text. in l. ſi quis ingenuam, §. in ciuilibus, ff. de capt. & poſtlim. reuerſ.*

7 Vltra quod ex abbreuiatione litium euitantur rixæ, quæ ex illis oriri ſolent, *l. ſeruus, §. ſed ſi aliqua, ff. de alt. & obli-*

Digitized by Google

& obligat. & euitantur aliorum malotum occaſiones, quæ lites ipſe gignere aſpicimus, *§. ſi verò aliquis, Authentic. de trient. & ſemiſſ. iuxta illud Eccleſiaſt. capitul. 28.* (Abſtine te à lite, & minues peccata,) & paulò inferius (Litem feſtinans effudit ſanguinem) *Montan. de tutel. cur. cap. 33. num. 256.*

8 Inde exclamat *Specul. in tit. de praparat. Iudic. num. 9.* lites omninò eſſe euitandas, etiam ſi oporteat rem propriam dimittere, iuxta illud. *D. Marci, cap. 10.* (Si quis voluerit tibi tunicam tollere, & in iudicio tecum contendere, dimitte ei pallium.)

10 Ec hinc decet optimum Principem lites dirimere, ipſarumque diſpendijs occurrere, iſtaque debet eſſe legiſlatoris cura, *cap. finem litibus, de dol. & contumac. capit. 1. de appellat. in 6. l. litibus, Cod. de acquiſit. & cenſu. clement. diſpendioſam, de Iud. cap. diſpendia, de reſcript. in 6. capitul. urgantium, de re iudic. l. properandum, Cod. de iudic.*

11 Quare cum pragmatica, & ſtatuta diſponentia, coniunctos debere compromittere eorum cauſas ſint optima ad euitandum iudiciorum ſtrepitum, odia, rixas, ſumptus, ac expenſas, *Duen. regul. 36. Afflict. deciſion. 46. Annaus Rober. rer. iudic. cap. 8. lib. 3. Ludou. deciſ. Peruſin. 47. Carthar. deciſ. Genua 25.* ideò vti fauorabilia ſunt ex-
12 tendenda, diſpoſitio enim dicitur fauorabilis, per quam conſulitur quieti litigantium, quamvis pœnam contineat, *Put. deciſ. 104. lib. 1. Gratian. deciſ. March. 84. in addit. num. 1.*

13 Et conſequentet concludendum eſt, quod ſi perſona miſerabilis, & ſic priuilegiata agat litem cum aliqua perſona eius affine coram Iudice ordinario, & deindè vellet variare forum ex priuilegio ſibi competenti, vel variauerit forum, ſi illa perſona eius affinis petat compromiſſum impeditur forum eligere, vel variare, & ab electione, vel variatione fortè facta deſiſtit.

Taliter quod petitio compromiſſi impedit electionis fori beneficium, quia cum vigore dictæ pragmaticæ. Odia, quàm latè exornat *Borrell. in einſdem commentar.* & nouiſſimè *in ſumma deciſ. titul. de compromiſſis, & arbitris, tom. 1. D. Ricc. per varias deciſiones, collect. 79.* ca-
14 ueatur, vt cauſæ inter conſanguineos vſque ad quartum gradum compromittaneur, non eſt dubitandum illos debere compromittere, & ab cæpto iudicio ordinario deſiſtere, provt (licet incidenter) fuit annis elapſis dictum in S. R. C. in cauſa Iſabellæ Abbate cum Diana Abbate, quæ petierat compromiſſum poſt electionem fori factam ab Aduerſaria in S. C. in Banca Figliolæ exiſtente Commiſſario Regio Conſiliario D. meo D. Flaminio de Conſtantio.

15 Mihi tamen ſuaderem ad fauorem miſerabilium perſonarum, vbicunque pro parte Aduerſariorum peteretur compromiſſum, eſſe tale compromiſſum faciendum in eadem Ciuitate, in cuius Regio Tribunali reperitur iam facta electio, vel variatio; præuio tamen iuramento perhorreſcentiæ, quod in partibus non poſset habere iuſtitiam ex potentia Aduerſarij.

S V M M A R I V M.

1 *Electio fori denegatar excommunicato.*
2 *Beneficia denegantur excommunicato.*
3 *Excommunicatur actiua, & paſſiua participatione Sacramentorum priuatur.*
4 *Excommunicatus diuina officia, & miſſam recitare nequit.*
5 *Teſtari an poſſit excommunicatus.*
6 *Excommunicatur nequit eſſe tutor.*
7 *Fides denegatur excommunicatis.*
8 *Legatis auxilium non implorat, qui in illam committit.*
9 *Excommunicatus non poteſt in iudicio comparere.*
10 *Inſordeſcentia menſalis in excommunicatione eſt punibilis, ſic etiam & annalis, num. 11.*

A R G V M E N T V M.

Electionis fori beneficium Num competat perſonis priuilegiatis, qui ſunt excommunicati.

Q V Æ S T I O XXXIII.

1 REgula ſit negatiua, vt debeant priuari hoc eligendi, & variandi forum priuilegio miſerabiles perſonæ, quoties eſsent innodati excommunicationis labe, quia ſi conuenirentut non poſsent declinare forum tanquam priuilegiati, & ita fuit ſeruatum in Regia Audientia Calabriæ Citra, contra Senem, qui non obſtante excommunicatione, quæ erat innodatus, elegerat in forum ipſam Regiam Audientiam.

Quæ ſanè veriſſima redditur triplici de ratione. Tùm quia excommunicato denegantur omnia ſingula iuris
2 beneficia, & priuilegia, cum participet cum diabolo in incendio ignis æterni, vt per *Decian. in tract. crim. lib. 5. cap. 41. numer. 3. & ſeqq.* de quo meminit *Farin. de hereſ. quaſt. 191. §. 2. num. 13.* & dicatur membrum diaboli extra Eccleſiam deiectus, vt per *text. in cap. omnis Chriſtianus 11. quaſt. 3. cap. multi 2. quaſt. 1.* firmat *D. meus Ricc. in praxi reſol. 250. vol. 1. num. 1. in fine.*

3 Vnde videmus, quod excommunicatus actiua, & paſſiua Sacramentorum participatione, priuatur itavt contra faciendo mortaliter peccet, vt colligitut ex *cap. Apoſtolica, & cap. ſi celebret, de cler. excomm. miniſtr. & ibi gloſ. & Doctores, & cap. cum illorum, & cap. penult. de ſent. excomm. latè Sayr. in theſaur. caſ. conſcient. lib. 2. cap. 1. numero 2. & ſeq.* vbi quod ita eſt communis tùm quia Theologorum, tum Canoniſtarum, & Summiſtarum ſententia allegat *Sanct. Thom. in addit. 3. p. q. 21. artic. 1. Alexand. in Alex. in 4. part. ſum. quaſt. 22. memb. 1. art. 2. Bonau. diſt. 18. in vlt. part. diſt. quaſt. 1. nu. 53. & 54. Henriq. lib. 13. in ſumm. de excomm. cap. 4. & 7. §. 1. litt. B, in cap. Alma Mater, in prima part. in princip. num. 3. & 6. numer. 5. de ſent. excomm. Nauar. in manual. cap. 27. num. 17. Vgolin. de cenſur. Eccleſ. tab. 2. cap. 6.*

4 Hinc excommunicatus denunciatus ex officio, vt Miniſter Eccleſiæ officia diuina recitare, Miſsam celebrate, vt aliquid ordinis alicuius facere nequit, vt DD. communis ſchola docet, & colligitur ex *c. ſicut Apoſtolicum, & ibi gl. 11. qu. 3. & c. permittimus,* vbi etiam *Canet. de ſent. excomm. gl. in c. ſi quis presbyt. in ver. præſumpſerit, & ibi Panorm. n. 1. & 8. Socc. Sen. nu. 6. de cler. excom. Miniſtr. ſumm. Ang. in verb. excomm. vlt. nu. 4.* vbi etiam alij Summiſtę *Medin. in ſumm. lib. 1. c. 11. & 54.* abundè alios cumulans *Sayr. in theſaur. caſ. conſcient. lib. 2. c. 3. num. 2. & ſeqq.* vbi poſt alios refert excommunicatum denunciatum officia diuina, miſsas, & ſimilia publicè, vt miniſtrum Eccleſiæ facere non poſse, & faciendo peccare, & officium ordinis exercendo irregularem fieri, argum. *cap. Clerici, cum tribus ſeq. & cap. fin. de cler. excomm. miniſtr.* id quod non ſolum procedit, ſi publicè miſsam, alijs officium diuinum recitet, ſed etiam ſi tanquam perſona priuata eaſdem preces diuinas cum alijs dicat, ſic enim faciendo mortaliter peccat.

Et hinc *Hoſtienſ. in cap. pia, de except. in 6. & Monach. in cap. quamquam, de vſur. in 6.* quos refert, & ſequitur *gloſ. fin. in d. c. quamquam, & in c. decernimus, in verb. teſtificando, de ſent. excomm. in 6. & Goffred.* vt refert *Lignon. in c. quamquam, & Albert. in 4. p. ſtat. q. 13. col. fin. & Gab.*
5 *concl. de teſtam.* exiſtimant, teſtamentum excommunicati non valere, quia tales non poſsunt teſtari, eo quod communione hominum ſeparati ſunt, argum. *cap. penul. de ſentent. excommun. & cap. Engeltrudam 3. quaſt. 4.* ſed à communione hominum ſeparato omne beneficium ex legibus deſcendens denegatur, vt in *authent. de priuileg. dot. haret. mulier nō præſtandi, in §. ante pen.* & hanc etiam ſententiam ſequutus eſt *Iacob. Bel.* quem refert, & ſequi videtut *Specul. in titul. de inſtrument. edit. §. compendioſe, verſ. quid, excom.* licent ſint multi contrarium tenentes,

quos hic breuitatis cauſa non refero, latè videndus *Ricc. de iure perſonarum, cap.58. lib.4.*

Et ideò *Sayr. in theſaur. caſ. conſcient. lib.2. cap.77. numer.2.* dixit, quod excommunicatus tutor eſſe nequit, &
6 hoc non ſolum, quia caret hominum communione, quę
neceſſaria eſt ad officium tutoris exercendum, ſed
etiam, quia tutela licet vtilitate quid priuatum ſit, eſt ta-
men authoritate officium publicum, vt habetur *in Inſtit. in princ. verſic. nam, & tutelam, de excuſ. tutor.* & ibi notat *gloſ. in verb. publicum*, & latius tradunt *Panorm. in capit. prudentiam num.14. de offic. iudic. delegat. Ang. conſil.56. Aretin. conſ.66. Socc. in cap. ſacris, num.455. de ſent. excom. Vgolin. de cenſ. Eccleſ. tab.2. cap.14.* acta verò ab excom-
municato denunciato ratione publici officij non valent,
& ita ſi quid alienaret nomine tutelæ alienatio non va-
leret, ſicuti nec alienatio à Prælato excommunicato fa-
cta valet. & ita nec poteſt eſſe curator nec orphano tro-
phos nec hoſpitalarius nec ſimilia officia exercere, ar-
gumento eorum, quæ notant *DD in cap. veritatis, de dolo, & contumacia, & in cap. fin. de procur. & in cap. aduerſus, de immunit. Eccleſ. Io. And. in c. pia, de except. in 6.*

7 Et ex his etiam apparet, iura denegare fidem excom-
municantis, dum illos repellunt à teſtimonio ferendo,
niſi prius cautelam abſoluantur, vt habetur in *capit. decernimus, & ibi gl. in verbo, & teſtificando, de ſent. excom. Lanfranch. in cap. quoniam contra falſa, in verbo teſtium, colum.14. de probat. Henriq. lib.13. de excomm. cap.7. §.5. Vgol. de cenſur. Eccleſ. tab.2. cap.12.* & alij relati per *Sayr. in theſaur. caſ. conſcient. lib.2. cap.8. num.1.* vbi benè hoc
probat, & declarat.

8 Tum ſecundò, quia fruſtrà legis auxilium implorare
debet, qui contra legem ipſam committit, *l.1. Cod. de heret. & manich. cap. quia fruſtra, de vſur. l. auxilium, ff. de minor.* cum latius recollectis per *Card. Tuſc. concl.954. lit. C, & concluſ. 270. lit. L*, nec gaudere legis auxilio
debet qui in legem delinquit, *l. iſti quidem, ff. quod met. cauſ. cap.2. ne cler. vel monach.* ſeu priuilegiatus, & miſe-
rabilis perſona contemnendo claues Eccleſiæ, dicitur
in legem committere, vt poſt *Calder.* quem allegat tra-
dit *D. Ricc. in praxi fori Eccleſ. reſolut.250. num.2. tom.1.*
Igitur fruſtrà legis auxilio vti valeant in tali caſu miſe-
rabiles perſonæ.

Tum tertiò, & tandem, quia ex iſta priuilegij priua-
tione oritur publica vtilitas, quod magis cenſura Ec-
cleſiaſtica timeatur contumacię periculum reprimatur,
& excommunicati rubore ſuffuſi ad humilitatis gra-
tiam, & reconciliationis affectum facilius inclinentur
9 iuxta diſpoſitionem *text. in cap. quia, de except. in 6.* vbi
meritò ſtatutum eſt excommunicatum non poſſe age-
re, nec in iudicio comparere, vt etiam ſuadetur *in capit. intelleximus, de Iudic. cap. poſt ceſſionem, de probat. capit. decernimus, de ſent. excommun. & notant Vgolin. in tract. de cenſur. tab.2. cap.15. Henriq. in ſumma lib.13. de excomm. cap.7. §.4. D. Ricc. in praxi reſol.150. part.1. Sayr. in theſ. caſ. conſcient. cap.7. lib.2.* vbi ampliat hoc procedere non
ſolum in iudicio Eccleſiaſtico, ſed etiam ſæculari ex *gl. in dict. cap. pia, in verbo, Eccleſiaſticus, & in verbo, apponat*,
nec poteſt agere in iudicio per procuratorem, *Soccin. in cap. ſacris, num.327. de ſentent. excommun.* plenè *Caroc. in tract. de except. cap.86.*

Excommunicato ſiquidem non tàm actus, quàm mo-
dus agendi prohibitus eſt, & ideò nec per procurato-
rem admitti poteſt, neque debet.

Quam retinendo opinionem dicas ſupradictam con-
cluſionem habere locum, eò magis in eo, qui per men-
10 ſem in excommunicatione perſiſterit, & perſeuerauerit,
cum inſordeſcentia menſalis in excommunicatione
ſit punibilis, vt per *Guttier. canon. quæſt. cap.14. Genuen. in praxi Cur. Archiep. cap.7.* & latius nouiſſimè *D. Ricc. in praxi fori Eccleſ. tom.4. in tit. particulari de inſordeſcentia menſali.*

Idque maximè habebit locum in inſordeſcente per
annum in excommunicatione, cum in tali caſu redda-
11 tur de hæreſis crimine ſuſpectus, vt per *S.C.T. ſeſſ.25. de reformation. cap.3.* plenè *Cened. Canon. cap.15.* vbi latè id
examinat copioſè *Farinac. in tract. de hæreſi qu.192. §.2.*
luculenter *Riccull. in tractat. de iur. perſonar. lib.4. cap.7. & 8. Sayr.* affluenter *in theſaur. caſ. conſciem. lib.2. cap.10.*
vbi ait, quacunque de cauſa criminali, vel ciuili quis ſit
excommunicatus, ſi per annum perſeuerauerit, eſt ſu-
ſpectus de hæreſi, *D. Ricc. in praxi fori Eccleſ. reſolut.209. p.3.* qui in *deciſ. Cur. Archiep. p.1.* firmauit, perſiſtentem
in excommunicatione per annum ob contumaciam per
binas citationes domi factas, poſſe excommunicari.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium Electionis fori non habet perſona priuilegiata in redditione rationem, & reliquorum ſolutione, & num.3.*

2 *Adminiſtrationem ſi quis extra ſuum locum domicilij fecerit de bonis alterius, non apud Iudicem domiciliarium, ſed apud Iudicem loci adminiſtrationis pro ratione reddenda conueniri debet.*

3 *Ioannes Dominicus Nouarius Authoris Genitor memoratur.*

4 *Author declarat text. in l. talis, §. priſcus, ff. de condit. & demonſtrat.*

5 *Rationes præſtare potenti, vel magnati habitanti in fortalitijs, qui non compellitur, ſed demum adminiſtratore petente Domus Concilij, debet pro adminiſtratione aſſignari.*

6 *Blanditiæ, & orationes dominorum in ſubditos inſtar oppreſſionis, & coactionis habentur.*

7 *Miſerabiles perſonæ, vbi reddere rationes debeant alicui Magnati, etiam nondum conſtito de aliqua oppreſſione, quam eis intulerint.*

8 *Allegare timorem ſufficit, vbi litigandum eſt cum potenti, adhoc vt cauſa in Curia Regis retineatur.*

9 *Regium officium eſt facere iudicium, atque iuſtitiam, & liberare de manu calumniantium vi oppreſſos, Peregrinis, viduis, pupillis, & his qui facilius opprimuntur auxilium præbere.*

ARGVMENTVM.

Electionis fori beneficium, an competat in redditione rationum, & reliquorum ſolutione.

QVÆSTIO XXXIV.

1 REgula ſit negatiua, quod habentes fori electionem,
illa non gaudeant in redditione rationum, & re-
liquorum ſolutione, vt in proprijs terminis concludit
Munnoz. Eſcobar. de ratiocin. adminiſtrat. cap.7. num.56. & 57. de quo meminit *Gratian. in addit. ad deciſion. Rot. March.180. numer.6.* vbi eandem opinionem ſequitur,
addo *Paſchal. de patr. poteſt. part.2. cap. in fine, Palm. in diuerſ. iure comm. & Reg. gloſ.16. part.2.* vbi nos allegat, &
ſequitur *Capiblanc. pract. quæſt. ſuper pragm.8. de Baron. cap.44. num.4. Thor. in compend. deciſ. Regni, in verbo, Rationes, tom.2.* vbi nos etiam commemorat, & ſequitur
Caput. de regimin. reipublicæ, cap.7. numer.14. & capit.26. §.10. vbi quod Electio, ſeu Variatio fori non operatur
circa redditionem rationum, ex *Paſchal. de patr. poteſtat. cap.2. in fin. part.2.*

2 Cuius ſanè regulæ palpabilis ratio eſt, quia quoad
reddendam rationem adminiſtrationis factæ conue-
niendus eſt, quis vbi adminiſtratio geſta eſt, nam ratio-
ne adminiſtrationis, quis ſortitur forum, vbi admini-
ſtrauit, *l. prætor, §. ſi etiam, ff. de edend.* vbi argentarius
ſortitur forum in edendis rationibus in loco admini-
ſtrationis, quod procedit ſiue adminiſtratio ſit publica,
ſiue priuata, quia ibi poteſt facilius, & plenius veritas
inueniri tàm per teſtes, quàm per inſtrumenta, *l.1. & 2. Cod. vbi de ratiocin. agi oport. vbi Bart. Bald. & Salyc. in l. hæres abſens, §.1. de iudic. Abbat. in capit. Sacerdotibus, num.6. & ibi Cardin. ne cleric. vel monach. ſecular. negot. Soccin. conſil.31. in fine, & conſ.149. num.4. lib.1. Brrar. in ſpecul. viſitat. cap.23. num.140.* Sicque Senatus Genuenſis
iudi-

Digitized by Google

iudicauit in negotiorum geſtore, vt eſt deciſio eiuſdem Rotæ, *Gratian.alleg.deciſ.Rot.March.*180. vbi ſic concluſum refert, quod reddendam rationem adminiſtrationis factæ per matrem tutricem, *Auendan. de exequend.mandat.Reg.c.*1.*num.*16.*& cap.*9.affirmans,cuſtodes publicos teneri reddere rationem in illis locis, in quibus exercuerunt cuſtodiam, & iuxta ſupradictam ſententiam pluries determinauit Romana Rota, & in ſpecie *in vna Firmana olei* 1577. *coram Eminentiſſimo Cardinali Blancherto*, & in alia *Lugdunen.redditionis rationis* 7.*Martij* 1589.*coram R.P.D. Penia*, vbi etiam, quod poteſt quis conueniri in loco domicilii ad rationes reddendas, dummodo liberi, & cætera actorum inſtrumenta traſportentur expenſis, & periculo actoris petentis rationem reddi extra locum adminiſtrationis, *Caſtr.in l.prætor ait*, §.*ſed hoc conſtitutum, de edend.Soccin.conſil.*149.*num.*4.*verſ.prædicta tamen limita.lib.*1.*Simon.de Prat.conſil.*154.*num.*2.*lib.*1. intelligendo quatenus Adminiſtrator non obtuliſſet rationem reddere in loco adminiſtrationis, & Dominus fuiſſe in mora recipiendi hanc oblationem, & tunc Adminiſtrator contraxiſſet incolatum alterius loci, vt declarat, *Surd.de alim.tit.*4.*q.*47.*nu.*11. ſequitur *Munoz de ratiocin. adm. cap.*7.*num.*5. vbi addit caſum, quando de reuidenda ratione ageretur, *Gut.de tutela lib.*3.*q.n.*126.

Vnde meritò in quadam facti contingentia Adminiſtratorum gabellæ terræ Bernaudi, Doctiſſimus Genitor meus, Ioannes Dominicus Nouarius inter iureconſultos facilè Princeps obtinuit, quod dum intendebat Vniuerſitas Terræ prædictæ facere ſibi reddere rationes, & reliqua reſtituere ab Adminiſtratoribus, qui elegerant in forum Regiam Dohannam Menepecudum Foggiæ, rationes eſſe reddendas in dicta Terra, in qua fuit facta adminiſtratio, & electio facta non fuit admiſſa per eius prægnantes allegationes, & ſpecialiter *per text.in l.hac perpetua, C.vbi decur.& cohort.* vbi eſt caſus expreſſus, quod Adminiſtratores Vniuerſitatis pro redditione rationum, & reliquorum ſolutione non habent, nec modo aliquo gaudent eorum fori priuilegio, & ſic ego, quandoque requiſitus votaui vigore dict. tex. refert nouiſſimè *Dom.Ricc.in deciſ.Cur.Archiep.Neapol.*296.*verſ.vt ſic pariter dicimus, ſub num.*3.*part.*3.& alias ſic practicatum in eadem Regia Dohana Menepecudum Apuleæ, dum caſus ex facto accidiſſet ad meas peruenit aures.

4 Nec obſtat *text.in l.talis,* §.*priſcus, ff. de condit. & demonſtr.* vbi videtur totum arbitrio Iudicis relictum, vbi nam ſit reddenda ratio, ibi, *Veriſſimum eſt autem, vt alias aliud ex perſona, locoque ſit extimandum*, quod ibidem fatentur *gloſ.in ver.extimandum,* necnon *Caſtrenſ. & Menoch. de arbitr. iudic.lib.*2.*cent.*5.*caſ.*468. *Rota in Tullen.Coadiutoria* 5.*Decembris* 1614.*coram.D.Damaſceno*, vt in recollecti nouiſſimè per *Farinacc.deciſ.*607.*par.*2.*tom.*2.*fol.mihi* 64.

Siquidem ſuaptè reſponderi poteſt, hoc eſſe intelligendum in rationibus à liberto patrono à præſtandis, de quibus *textus in dicto* §.*priſcus*, ibi enim loquitur vbi patronus,vel qui Reipublicæ cauſa abeſt, rationes reddere debet, quia reddere tenetur libertus patrono operas obſequiales, vel ei, qui Reipublicæ cauſa abeſt, fauore publico, ne Dominis, qui in Reipublicæ negotiis eſt intrigatus, compellatur ad locum adminiſtrationis peracti accedere pro ratione recipienda, ex quo publica vtilitas lædi poſſet, quæ non ſolum priuatæ Regiæ commoditati eſt præferenda, vti *in auth. res, quæ,Cod. comm.deleg. & in l.fin.*§.*fin. C.de caduc.toll.* & ideò arbitrio Iudicis hoc relinquit, vt videat congruum, an incongruum ſit Adminiſtratorem ad domum talium dominorum pro reddenda ratione accedere. In aliis autem regulariter rationes in loco adminiſtrationis ſunt præſtandæ, ac diſpungendæ, vt in iuribus ſupra relatis; Et ita intelligendum cenſeo, quod notat *Vlpian. in d.*§.*Priſcus*, quatenus dicit, quod ſi rationes alicui Magnati præſtari debeant Adminiſtrator, illas reddere tenetur in domo ipſius Magnati, & ita tenuit *Otalora de nobil.*1.5.*part.cap. vlt.num.*16. non tamen rationes præſtare deberet Magnati,ſtante,& habitante in fortalitio, ſed demum Adminiſtratore petente domus Concilii Ciuitatis, vel Villæ vbi Dominus eſſet pro ratione reddenda, ſi agnati deberet, vt voluit *Bald. in lege cum ſententiam, C.de ſentent. & interlocut. omn.Iud. Auiles in cap.Prætor.cap.*30.*num.*2.*verſic.y acaben.* & ita deciſum fuiſſe per Dominos Supremi Concilii, teſtatur *Auend. de exeq.mandat.par.*1.*cap.*9.*num.*4. & licet ibi loquatur quando Dominus rationem bonorum Reipublicæ à Syndicis, & Rectoribus Villæ,vel Ciuitatis exigit, idem dicendum erit, & maiori ratione, quando Dominus peteret rationem ſibi reddi de adminiſtratione ſuarum rerum, vt in *d.*§.*Priſcus*, nam ſi Adminiſtrator in domo ipſius Domini rationem reddere compelletur, fortè ob ipſius Magnatis potentiam, oppreſſionem, vel reuerentiam, compelletur ſignare partitas, quæ alias iure ſignanda non erant, quod ſi oppreſſione fortè blanditis id fieri poſſet, quæ quidem blanditiæ Dominorum in ſubditos inſtar oppreſſionis, & coactionis reputantur, *Maſcard.de probatio.concluſio.*193. iuxta illud vulgatum.

Et eſt orare Ducum ſpecies violenta iubendi.
Et quaſi nudato ſupplicat enſe potens.

His enim violentis obuiare Iudici congruit, ne illicitæ extorſiones fiant, vt in *l.illicitas,* §.*fin.de offic.Præſidis*, & ideò in *d.*§.*priſcus*, totum hoc Iudicis arbitrio committitur, ipſe namque videre poterit, expediat, vel non in domo Magnatis, vel potentis rationes calculari.

Credit tamen *Eſcob.de ratio.c.*27.*num.*57. quod ſi huiuſmodi miſerabiles perſonæ, dùm in loco geſtæ adminiſtrationis, rationes calculantur, vexatentur per Iudicem, vt calculatores poſſent appellare ad Curiam, & ibi petere, vt rationum cauſa retineretur, ibiq; terminarentur rationes, & iure retineri poſſent, cum ad officium Iudicis pertineat, nè illicitæ extorſiones fiant, vt in *l.illicitas*, §.*ne potentiores, ff. de off. Præſid.* & cauſa retinendi rationes in Curia, erit arbitraria, ex ratione *tex.in l.penult.*§.*Priſcus.ff.de cond.& demonſtr.* ibi (veriſſimum eſt autem, vt alias aliud ex perſona, locoque ſit extimandum.)

Quinimò & Supremi Iudices procliues eſſe debent ad retinendas ſimiles rationes in Curia conſtito de aliquo grauamine iſtis miſerabilibus illato interim, quod rationes in loco geſtę adminiſtrationis diſpugnantur, prout ſic à Supremis Tribunalibus, in variis factis contingentiis vidi ſeruatum, & alias practicatum quoque audiui à Regiis Senatoribus.

Adeò quod, & ſi rationes diſpungerentur inter aliquem Magnatum, & aliam perſonam diuitem, & opulentam minorem, vel ſimilem aliam miſerabilem perſonam ſufficeret allegati aduerſarij potentiam, & præſtitem tyrannidem,adhoc vt nullo alio apparente grauamine rationes in Curia retineantur, quia ſufficit allegare timorem, vbi litigandum eſt cum potenti, adhoc, vt cauſa pro caſu Curiæ recipiatur, *vt d.l.vnic.C. quando Imper.inter pupill.& vid.* ibi (Cum alicuius potentiam perhorreſcant,) & ita ſeruatur in praxi. Vnde Sacrum Regium Conſilium in cauſa Troiani Riuera, & Franciſci Oliuæ cum Matthæo, & Sebaſtiano Riuera ad rationem Conſiliarij Vargas in Banca Scacciauenti determinauit reddendas eſſe rationes hic Neapoli per quandam tutorem Aquilanum, ſtante quod ipſe erat potens, & erat ſuſpicio forſitam fraudis aduerſus pupillos in redditione rationis.

Et licet, non eſſet miſerabilis perſona, quæ de oppreſſione timetur, adhuc ſi iuxta timoris cauſa interuenit,poterit petere, vel rationes in Curia calculentur, & retineantur,quia proprium officium Regum, eſt facere Iudicium, atque iuſtitiam, & liberare de manu calumniantium vi oppreſsos,Peregrinis,pupilliiq;& viduis, qui facilius opprimuntur à poteſtatibus præſtare auxilium *c.*1.87.*diſt.Landen.in tract. de Princip. q.*116.*vol.*10.*tract.* & alii recentiores paſſim, prout ſic vidi practicatum, quandoque S.R.C.

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Electionis fori beneficium non poteſt allegari in cauſis Officialium, niſi actu non ſeruiant, vt num. 11.*

2 *Officiales non extrahuntur ab eorum Tribunali, nec alios trahere poſſunt, nu. 3.*

4 *Officialis ſupernumerarius non gaudet priuilegio Ordinariorum, & ideò non habet immunitatem alias concedi ſolitam Officialibus, num. 5.*

6 *Canonicus ſupernumerarius non habet vocem in Capitulo, nec poteſt inſigniri almucia, ſeu veſte Canonicali abſque licentia Papæ, nu. 10.*

7 *Magna Curia non cognoſcit de delictis officialium ſupernumerariorum.*

8 *Prorex poteſt ſe intromittere contra officiales ſupernumerarios.*

9 *Doctores ſupernumerarij non habent vocem in Collegio.*

ARGVMENTVM.

Electionis fori Beneficium, Num intentari poſſit in cauſis Regiorum Officialium.

QVÆSTIO XXXV.

1 REgula ſit negatiua, quod in cauſis Regiorum officialium miſerabiles perſonæ eorum priuilegium allegare nequeant.

Cuius ſanè concluſionis ratio eſt, ſiquidem huiuſmo-
2 di Officiales Regij actu ſeruientes non extrahuntur extra Tribunalia, quibus præſunt, & inſeruiunt, ſed ibidem conueniuntur, *Rebuff. in Conſt. Galliæ in tit. de ſent. prouiſional. gl. fin. verſ. 3. Mandoſ. in reg. 5. Cancell. Apoſtol. de reſeruat. num. 5. Azeued. in l. 9. nu. 11. lib. 4. noua recopil. tit. 3. Reg. Tap. in ſuo oper. iur. Regni in conſtit. ſtatuimus, num. 17.* vbi huiuſmodi Officiales inter miſerabiles perſonas, quoad habendum ſcilicet priuilegium electionis fori reponit, ſequitur *Vin. in addit. ad dec. 65. num. 8.* vbi quod officialis tanquam priuilegiatus, & nexibus Curiæ Principis ligatus, & obnoxius poteſt eligere eius Conſiſtorium, & in eo agere ratione electionis fori, ex *cap. Regni, Item quid ſi clericus in maioribus, vel minoribus ordinibus*, prout in facti contingentia nouiſſimè fuit deciſum in hoc anno 1630. ad fauorem Domini Præſidis *Reg.* Cam. Salinas.

3 Ita quod nec ipſos Regios Officiales poſſe trahere alios à Iudicibus propriis deciſum refert *Piſanel. in addit. ad Affl. dec. 56.* quem referunt, & ſectantur *Foll. in pract. crim. in verb. Audiantur excuſatores, num. 38. Reg. de Ponte deciſ. 36. num. 11.* & nouiter *Thor. in compend. dec. Reg. in verbo Officiales, to. 1.*

Declara tamen ſuprapoſitam regulam ceſſare, nec habere locum in Officialibus ſupernumerariis, nam tales non gaudent vti ordinarii, prout in ſpecie loquens de fori declinatoria, ſcribit *Reg. de Ponte in tract. de poteſt. Proreg. tit. 4. §. 8. num. 53. & 54.* & notatur *in leg. fin. Cod. de apparit. mag. Milit. lib. 12. l. 3.* vbi *Bald. Cod. de Epiſc. & cler. leg. 1. §. 1. C. de colleg. lib. 11. Præſid. de Franch. dec. 553.*

4 Satis enim eſt notum, quod Officiales ſupernumerarii non gaudent priuilegiis ordinariorum, ad textum *in leg. Decurionibus, Cod. de ſilentiar. lib. 12.* Ibi enim triginta numero inſtituuntur, Conſiliari, & illi immunes dicuntur, & propterea, ſi alii creentur ſilentiarii, non gaudebunt priuilegio illorum, qui ſunt numerarij.

5 Indè immunitates conceſsæ Officialibus non dantur ſupernumerariis, *Rebuff. in d. l. Decurionibus, C. de ſilentiar. lib. 12.* vbi etiam, quod ſi ſit factum legatum Canonicis, & ſint aliqui vltra numerum, & illi nihil habebunt de legato ſequitur *Andreas de Barul. in l. fin. C. de apparit. Alciat. in l. non plures, num. 5. C. de Sacroſ. Eccleſ. Maſtrill. dec. 156.* & ſic in Doctoribus Collegii deciſum referunt *Præſ. de Franch. deciſ. 234. & D. Ricc. in collect. deciſ. collect. 986.*

6 Hinc Canonicus ſupernumerarius Authoritate Apoſtolica creatus, non habet locum in choro, & vocem in Capitulo poſt *Franc. Marc. deciſ. 473.* probat *D. Ricc. in praxi fori Eccleſ. reſol. 263. tom. 2. & deciſ. Cur. Archiep. Neapol. 94. p. 4.* quare contra eum poſſet procedi ab Epiſcopo ſint Adiunctis, licet regulariter Canonici gaudeant priuilegio adiunctorum, *vt in Concil. Trident. ſeſſ. 25. capit. 6. de reformat.* de qua materia latè *Leina in examin. Epiſcopor. tit. de viſit. Canonicorum.*

7 Et hinc etiam inferri poteſt, quod de delictis Officialium ſupernumerariorum ſola Magna Curia non cognoſcit, quamuis regulariter de illorum delictis, ſola Magna Curia cognoſcit, vt cauetur per *Ritus M.C.V. 49. 51. & 61.* quod procedit tam actiuè, quàm paſſiuè & ſic quemadmodum de delictis Officialium, ſola M. C. cognoſcit, ita pariter quoties exceſsus aduerſus eos committuntur, vt iudicatum refert *Præſ. de Franch. dec. 264.* & ita noſtrum Sacrum Conſilium Neapolitanum ſolitum eſt prouidere, licet in officialibus non exercentibus iuriſdictionem diſpoſitio dictorum Rituum non procedat, vnde ſi fuerit commiſſum delictum contra Officialem non exercentem iuriſdictionem, vtiq; ſola Magna Curia non cognoſcet, *Franc. deciſ. 407.* vbi ſi deciſum refert, quod pariter fuit declaratum ex quadam pragmatica Excellentiſſimi Comitis Oliuares, olim meritiſſimi Proregis in hoc noſtro Regno.

8 Prout ſimiliter, licet Prorex Regni Neapolis non poſſit via ordinaria, vel viſitationis inquirere contra ſupremos Magiſtratus perpetuam Iuriſdictionis adminiſtrationem, habentes, *vt ex l. fin. C. vbi Senat.* & aliis Regni Conſtitutionibus, & Inſtructionibus declarationibus factis per ſuam Catholicam Maieſtatem, pleniſſimè probat *D. Reg. Tapia dec. Suprem. Ital. Senatus 3.* tamen id non habet locum vbi agere vellet contra Officiales ſupernumerarios.

Et hac de cauſa Doctores de Collegio ſupernume-
9 rarij, votum non habent in approbatione Doctoris, ſed ibi deſeruiunt vti teſtes, nec priuilegio ordinariotiorum gaudent, *Taſſon. in pragm. de antephat. verſic. 3. obſeruat. 7. num. 258. fol. 159.* vbi etiam ſupra *num. 255.* aduertit, Doctores ordinarios tantum habere priuilegium, vt eorum cauſæ, tam ciuiles, quam criminales cognoſcantur in Collegio, ex *Franch. deciſ. 234. num. 9.*

Et hinc licet alias *forenſ. 24. tom. 1.* affirmaremus, licere Epiſcopo inſignire ſuos Canonicus Almutia; tamen id facere prohibetur Canonicis ſupernumerarijs,
10 qui hæc inſignia debent procurare à Sede Apoſtolica, prout declarauit Sacra Eminentiſſimorum Cardinalium Congregatio *in vna Hydruntina 1. Septemb. 1612. & in alia Brunduſina 10. Nouembr. eodem anno*, ſicque ſcio fuiſse reſcriptum Generali Vicario Ciuitatis Potentiæ, quarum literarum ſeriem hic tranſcribere libuit, & ſunt tenoris ſequentis videlicet, foris.

Al Molto Reuerendo Sig. Vicario di Potenza.

Intus verò incipiunt.

Molto Reuer. Signore.

Eſſendo fatta inſtanza à V.S. per quello ci viene ſuppoſto, che prohibeſse a i Canonici ſupernumerarij di coteſta Chieſa di portare l'habito Canonicale, ottenuta da loro, ſenza licenza della Sede Apoſtolica, deue V.S. in ogni maniera eſequirlo, come già più volte è ſtato riſoluto da queſta Sacra Congregatione de Riti, e perche i Canonici non poſſono allegare ignoranza, publichi V.S. queſto noſtro ordine, & faci che in eſſi domandino qui quello, che non hanno poſſuto ottenere dal Veſcouo, & à V.S. mi raccomando, di Roma li 25. di Maggio 1624. al piacer di V.S. Il Cardinal de Monte.

Iuxta quarum litterarum formam fuerunt ſequentes aliæ eidem reſcriptæ videlicet.

Mol-

Digitized by Google

Molto Reuer. Signore.

Hà viſto finalmente queſta Sacra Congregatione di Riti doppo molte diligenze fatte, che non può ſoſtenerſi in alcuna maniera l'hauere i Canonici ſupernumerarij preſo l'habito ſenza licenza della Sede Apoſtolica, e che quello punto non ha alcuna dependenza dall'altro introdotto nella Congregatione di Veſcoui ſopra l'inualidità dell'erertione, però queſti Illuſtriſſimi Signori ordinano à V. S. facci omninamente deporre à i medeſimi Canonici l'habito già preſo, conforme all'altra lettera, che ſè li ſcriſſe; e come haueranno obediti, gli aſſolua dalle cenſure nelle quali ſono incorſi, per occaſione del precetto da lei fatto, non obſtante le quali ſtante da che hanno fin qui celebrato, & à V. S. mi offero. Di Roma li 27. di Settemb. 1624.

Al piacere di V. S.
Il Cardinal de Monte.

Declara pariter firmatam regulam, non procedere
in illis Officialibus, qui actu non exercent, ſed ex licen-
11 tia Suæ Catholicæ Maieſtatis tanquam ſenes ſe quie-
ſcunt, nam niſi in ſpecie habeant in licentia eis impar-
tita, quod gaudeant omnibus priuilegiis gagiis, & im-
munitatibus, quibus per prius fruebantur, nec poſsent
vti priuilegio, de quo ſupra, quia Officialis officium
non exercens, & ſcholaribus non ſtudens, & cleri-
cus non ſeruiens in diuinis, & artiſex non exercens
ſuam artem nunquam priuilegio alias eiſdem conceſ-
ſo vti poſſunt, vt latius probant *Dom. Ricc. in praxi
Ecclеſ. reſolut. 491. tom. 3. & Gennenſ. in practicab. Eccleſ.
quæſt. 622.*

S V M M A R I V M.

1 *Milites ſortiuntur forum Magiſtri militum, & ad illum remittuntur, num. 3. Dummodò tamen ſint deſcripti in Rollo, num. 6. Et non conuematur pro negotiatione, num. 7.*
2 *Auditor Exercitus cognoſcit de cauſis militum.*
4 *Vigiles dicuntur Milites.*
5 *Priuilegium Militum, competit Tractenutis.*

A R G V M E N T V M.

Electionis fori beneficium à priuilegiatis, & perſonis miſerabilibus, Num poſſint opponi quoties litem habent cum militibus.

Q V AE S T I O XXXVI.

1 REgula ſit negatiua, & ſic quod habentes fori ele-
ctionem, illa gaudere nequeant, vbicumque
cauſam haberent cum Militibus, & ſic cum ipſis liti-
garent, enim Milites ſortiuntur forum magiſtri mili-
tum, & non conueniuntur, ſeu accuſantur, niſi coram
ipſo, nec ab alio puniuntur, *leg. 2. ff. de re milit.* cum
aliis concordantibus iuribus allegatis per *Speculat. in
tit. de reo. §. 1. num. 1.* tradit latè *Viuius in deciſ. 254.* &
eſt diſpoſitum in Regno per *pragmat. 15. de Militibus*,
2 qua cauetur quod cauſæ omnes tam ciuiles, quam cri-
minales, nedum Hiſpaniæ militiæ huius Regni, ſed
omnium, qui ſunt ſtipendiarii Regiæ Curiæ occaſione
retroactæ Militiæ etiam pendentes cognoſcantur per
Auditorem Generalem exercitus, & quod in hoc Re-
gno in cauſis militum ſit deputatus Iudex particularis
dictus, *l'Auditor del Campo*, meminit *Reg. de Pont. de
poteſtat. Proreg. in tit. de aſſenſib. Reg. num. 11. & Thor. in
compend. deciſ. Regni in verbo, Remiſſio petita per Audito-
rem tom. 2.*

3 Itaut Miles ob eius crimen remittitur indubitanter ad Magiſtratum Militum, & ſic ad Auditorem Generalem exercitus cum omnibus actis cauſæ, *text. in leg. ſi Miles, C. de exhibend. & tranſmitten. Reis*, de quibus omnibus, ad dilucidationem, & explanationes, vide copiosè adducta per me *in comment. ad dict. pragmat. 15. de Militib.* vbi ad ſaturitatem poteris cognoſceris, quando hoc procedat, vel non, necnon, *Reg. Rouit. in pragm. 16. eod. tit.* & latius ibidem *Conſil. Parign. in comment. particulari*, qui pleno cornu hanc exanclauit materiam, *Taſſon. in comment. in pragm. de antephat. verſ. 3. obſeru. 3. à nu. 363. cum ſeq. Paſchal. de patr. poteſt. c. 3. num. 25. & ſeq. part. 3.*

4 Et id, quod dicimus de Militibus, procedit etiam in vigilibus, vndè ſicuti habentes fori electionem, illa vbi gaudent, vbicumque habent cauſam cum Militibus; idem dico, quando agitur de cauſis vigilium, vt memini *in comment. ad dict. pragmat. 15. de Militibus, ex Viuio in alleg. deciſ. 254.* vbi quod vigiles dicuntur etiam Milites taliter, quod gaudent quoque, & ipſi abſque controuerſia aliqua militando priuilegiis Militaribus quemadmodum, & alii veri milites, *leg. vnica verſ. item milites vigiles ff. de bonor. poſſeſſ. ex teſtam. milit.*

5 Idemque procedit in Tractenutis, cum ipſis ſimiliter competat priuilegium Militum, vt copiosè probat *Caſtill. deciſ. 110.* vbi nouiſſimè *in addit.* nos refert, & ſequitur, & ita aliquando fuiſse obſeruatum apud Tribunal Auditoris Campi huius Regni Neapolis reminiſcor.

Declara tamen, Milites non gaudere priuilegio fori,
& immunitatum, ex eo, quod à Capitaneo cohortis
6 ſint ad militiam recepti, niſi cum effectu deſcripti ſint
in Rollo Principis deſtinato, vt per *Capibl. in ſing. 112.*
vbi ad id allegat *text. in l. probatorias, C. de diuerſ. offic. lib.
12. l. Matriculam, §. fin. C. de agen. in reb. lib. 10.* quia de-
ſtinatio non ſufficit, vt accinctus gaudeat, *Tiraq. de le-
gib. connub. fol. mihi 89.* vbi declaratur regula *text. l. pen.
ff. de milit. teſtam.* quando de proximo accingendus ha-
beatur pro accinto, Indè ſi aufugerit, non poterit pu-
niri eadem pœna, qua milles in Rollo deſcriptus erit
obnoxius, quod practicaui vti Aduocatus apud delega-
tum contra milites in hoc Regno.

Declara ſimiliter, quod Milites Negotiatores conuenti pro illa Negotiatione priuilegio militari non gaudent, ſed ſub Iudice Ordinario ſubſunt, etiam ſi ſint Curiales, & familiares, qui ad latus Principis ſeruiant, vt ſcribit *Reg. de Ponte in tractat. de poteſt. Proreg. in tit. de Aſſenſibus, Reg. num. 18.* qui *nu. 32.* dicit, quod milites ex priuilegio, qui non exercent in factis armorum, fori priuilegio non gaudent, allegat *Caſtrenſ. in l. fin. vbi Senat. vel Clariſſimi, & num. 38.* inquit, militem in matricula deſcriptum, ſi militiam non exercet priuilegio militari non gaudere, allegat *Bart. in l. Scriniarius, C. de teſtam. militari, vbi Aretin.* communiterque, & omnes, hinc dicunt, quod veterani milites non gaudent, quia non exercent, ad *text. in l. 1. C. de veter. lib. 10. in l. adueterani, ff. ad l. falc. Iſern. in conſtit. Regni Magiſter Iuſtitiarius, in verb. & alios*, ſequitur *Viuius deciſ. 153. & Ricc. in praxi fori Eccleſ. reſol. 491. num. 2. 10. 3.*

S V M M A R I V M.

1 *Lis vbi vertitur cum Baronibus, ceſſat eligendi forum priuilegium.*
2 *Barones dicuntur Milites Regij, & Curiales.*
3 *Barones ratione contractus in ſuis terris ſortiuntur forum ordinarij Præſidis Prouinciæ.*
4 *Baro ciuilis magis dicitur Baro, quam criminalis.*
5 *Par in parem non habet imperium, & quando talis Regula ſit vera, nu. 6.*

ARGVMENTVM.

Priuilegium eligendi, & variandi forum Num competat miſerabilibus perſonis, vbi litigant cum Baronibus.

QVÆSTIO XXXVII.

1 REgula ſit, ceſſare quoque huiuſmodi forum eligendi, & variandi priuilegium, vbicumque cauſa eſſet cum Baronibus, & cum illis perſonæ miſerabiles litigarent, nam non haberent priuilegium trahendi huiuſmodi perſonas.

Eò quia Barones dicuntur milites Regii, *vt in Conſtit. Regni Incip. Vt vniuerſis*, & ideò eorundem priuile-
2 gio vti debent, & ideò tantum forum Principis, & eius Superiorum Magiſtratuum ipſi ſortiuntur, *l. qui locum. §. rem. ff. de re milit. Reg. de Ponte in tract. de poteſt. Proreg. tit. de Aſſenſ. §. 7. fol. mihi* 339. vbi affirmat, illos eſſe Curiales, qui gaudent etiam priuilegio fori, vt alias diximus, ergo tantò fortius Barones, qui ſunt Curiales Regis ita *Capibl. in pragmat. 8. nu. 264. part. 2. de Baronibus tom. 1.* vbi allegat *Frecc. de ſubfeud. tit. quis dicatur Marchio, in fine*, annuens, Barones eſſe perſonas illuſtres, & Principis Officiales, & ab eo eſſe recognoſcendos, *ex l. 1. C. vbi Senat. vel Clariſſimi*, & ideò in *Rub. 1. num. 56.* etiam aſſerit, Barones dici Officiales Regios perpetuos Magiſtratus, & ordinarios, ita quod offendens eos dicatur offendere Regios Miniſtros, & non poſſe gaudere indultu, *Maſtrill. de magiſtr. lib. 4. cap. 15.*

3 Licet Barones ratione contractus, & delicti in ſuis Terris, ſortiantur forum ordinarii Præſidis Prouinciæ, *Capyc. deciſ. 59* dicens iudicatum, Regiam Audientiam Calabriæ, legitimè proceſſiſſe contra Baronem circa expoſitam quærelam de ſpolio, vt ibi, & ſeruari in praxi poſt *Caraui.* affirmat idem *Capibl. in pragm. duodecima, nu. 3. de Baronib.* vbi ſecus ait, ſi deliquerer in alia Terra extranea, in qua non eſſet ipſe Baro, quia tunc daretur immiſſio ad Magnam Curiam, quæ ſola de his cognoſcit, iuxta tradita per eumdem *in Rubr. de Baronib. & eorum officio.*

Amplia præfatam Concluſionem eſſe veram, tàm in Barone in ciuilibus, quàm in Barone in criminalibus,
4 ſi fortaſse iuriſdictio eſſet diuiſa, nam patet ad ſenſum ambos eſſe Barones, & pares, & licet verè Baro ciuilis dicatur Dominus, cum criminalis videatur habere iuriſdictionem, quæ cohæret officio circa criminum cognitionem, *Frecc. de ſubfeud. author. 4. in fine*, & ideò ille non iurat fidelitatem, nec exigit adiutorium, idem *Frecc. de ſubfeud. author. 2. numer. 20. Præſ. de Franch. deciſ. 131.* nec aſſecutatur à vaſſallis, *Capic. in inueſtit. feudal. in rubric. feudorum Aſſecurationes, column. 2. verſ. quod autem erit*, & prohibetur dipingere arma in Terra, *Capic. deciſio. 27. Frecc. de ſubfeud. author. 47. libr. 2.* dicens, alias in ſimili caſu fuiſſe deciſum, quod arma, & inſignia apponerentur ab eo, qui habet iuriſdictionem ciuilem, *Ther. in comp. deciſ. Reg. Neapol. in verbo, Arma Baronu, tom. 1.*

Tamen ſuaptè negari non poteſt, Dominum in criminalibus adhuc appellari Baronem, ſaltem tamquam Dominus in potentia vbi crimina committuntur, ergo parificari debet cum Domino in ciuilibus, quem vti parem ideo videmus non poſse punire, ſi delinquat, *Capibl. in pragm. 8. p. 2. nu. 261. to. 1.* vbi refert, fuiſse in facti contingentia denegatam remiſſionem per Regiam Audientiam Baroni Sancti Martini in criminalibus, *Præſ. de Franch. deciſ. 274. Peregr. conſ. 3. nu. 47. lib. 3.*

5 Satis enim eſt nota regula, quod par in parem non habet imperium, *l. ille, à quo, §. tempeſtiuum. ff. ad Trebell. l. 3. §. fin. cum l. ſeq. ff. de arbitr.* latè *D. Ricc. in collect. deciſ.* 1904. & ſic ad retractandam, ſeu reuocandam ſententiam vnius Iudicis adiri debet ſuperior per viam appellationis, ſupplicationis, vel querelæ, quia æqualis id facere nequit, *l. 2. C. de ſent. reſcind. non poſſ. Cap. dilect. il 2. de reſcrip. c. vt debitus honor. de appell. l. ſi quis aduer. C. de precib. Imper. offerend.* latè *Rugnel. de appell. §. 5. c. 2. gl. vn. ad quem ſit appellandum.*

6 Licet aliquando ex noua cauſa, vel alias iuſta poſſit ſucceſſor in officio, puta, Papæ, Regis, vel etiam Epiſcopi corrigere ſententiam à prædeceſſore latam, nec hoc derogat authoritati Iudicum, vt docet *Henriq. in ſumma tit. de pęnitent. lib. 2. c. 22. §. 2. & 41.* vbi in gloſa exponit exempla in Epiſcopo diſpenſante in lege, & ſententia Epiſcopi prædeceſſoris, & in Cancellaria Papæ, ſeu Tribunali Rotæ, & in audientiis, ſeu Cancellariis Regiis, vbi iidem Iudices, Auditores, aut quis eis ſuccedant, poſſunt in reuiſione corrigere, & maturare ſententiam ab aliis æqualibus latam.

Prout etiam in foro pœnitentiali indiſtinctè, poteſt Parochus, vel quiuis alius Confeſſarius virtute Bullæ Cruciatæ electus ex cauſa commutare, vel minuere ſententiam, ſeu pœnitentiam ab alio impoſitam, ita *Silueſtr. in ſumma in verbo confeſſio 1. q. 27. Ang. in verbo confeſſio 6. n. 4. Roſel. ver. confeſſio Sacramentalis, nu. 11. victor nu. 211. Nauar. c. 26. nu. 22. Ledeſma, Medina, & Soto in 4. diſt. 20. q. 2. art. 3. verſ. in calce autem*, & dicit communem *Suar. tom. 3. de pęnit. diſput. 34. ſect. 1. nu. 4. p. 564.* vbi prædictos Doctores allegat idem docet *Henriq. vbi ſupra §. 4. & gl. in cap. tempora penitudinis 26. q. 7.* quam dicit ſingularem, & receptam *Marſil.* poſt alios *ſingul.* 182. *Felyn. in c. 1. num. 49. de conſtitut. Viual. in candelab. aur. tit. de ſatisfactione, nu.* 28. & ita quotidie practicatur, ſicque in facti contingentia interrogatus reſpondi, Et licet aliqui contrarium dicebant ipſe nolui ab hac opinione recedere, eam firmando ex pluribus, & primò, quia, & ſi par in parem non habent imperium in cauſa iam iudicata, benè tamen poteſt cauſam de nouo exortam iudicare, qualis eſt non poſse adimplere pęnitentium, quod intelligendum ſecundus Confeſſarius habeat poteſtatem abſoluendi à peccatis ſuper quibus pęnitentia impoſita eſt, vt ſi pęnitens habeat Bullam Cruciatæ, & ea vſus adhuc non eſt, quod caſus Papæ reſeruatos, vel alias certificetur pęnitente, quod non eſt impoſita ob peccata, à quibus ipſe ſecundus Confeſſarius commutans eſse æqualis, vel ſuperior eo, qui pęnitentiam impoſuit alias ſi ſit inferior, nec habet poteſtatem abſoluendi ab illis peccatis, nullo modo poterit dictam pęnitentiam commutare, vt poſt alios docet *Nauarr. in manual. cap. 26. numer. 22. & Borgas, de irregul. 3. par. num. 1. Angel. verb. confeſſio 6. §. 4. Bcia 1. part. caſu 15. Rodriq. 1. part. cap. 56. num. 8.* & alij Recentiores paſſim.

Præterea, quia Tribunale hoc Pœnitentiale eſt Supremum Tribunali, in eo quippè vice Chriſti omnes Confeſſarii ſunt Iudices ſupremi, adeò vt quiliber Confeſſarius in non reſeruatis, ſit æqualis ipſi Papæ tamquam officium Chriſti gerens immediatè in reſeruatis, ſi pęnitens habeat Bullam Cruciatæ, eandem cum eo habeat poteſtatem, *Henriq. in ſumm. lib. 2. de pęnit. capit. vltim. §. 1. in fine*, ſed in Tribunalibus Regiis Supremis Iudices vnius aulæ, ſeu ordinis, licet ſint æquales aliis alterius aulæ cognoſcunt per viam ſupplicationis de ſententiis alterius aulæ, & eas reuocant, aliquando moderant, vt eſt notiſſimum. Igitur multò melius poterunt idem facere Confeſſarij, cum habeant magis amplam, & liberam poteſtatem.

Inſuper eamdem ſententiam confirmabam, quia hoc Sacramentum Pœnitentiæ eſt iterabile, & poteſt quis in eo peccata ſemel confeſſa, iterum atque iterum confiteri, vt eſt communis vſus, & practica in Eccleſia Dei, & docet *D. Thom. in 4. diſt. 18. quæſt. 4. art. 3. & ibi Sot.* & conſequenter poteſt Confeſſarius ſecundus ferre ſuam ſententiam ſiuè abſolutionem, & dare pœnitentiam ſibi benè viſum, licet ſit mitior, & diuerſa à data

à pri-

à primo Confeſſario, vt docet *Ledeſm. in 4. diſtinct. lib. 7. de pœnit. cap. 21. §. vltim. in text. & litter. G.* & iſto in caſu erit pęnitenti liberum, quam voluerit pęnitentiam eligere, *ex Suar. d. quæſt. 2. art. 3. nu. 7. in fine*; licet enim ſe obligauerit primæ pœnitentiæ, intelligitur tamen dummodo alius æquè poteſt confeſſarius eam non relaxauerit, vel ea ipſum liberum fecerit, non enim Deus iudicat bis in idipſum, quod ſi pęnitens non confiteatur, nec repetat eadem peccata, à quibus iam erat abſolutus, ſed alia noua peccata, & petat pœnitentiam ab alio Confeſſario impoſitam, ex cauſis dictis per *Valer. in differ. vtriuſq; for. in verbo. Iudex. differ. 13. nu. 7.* ſibi in aliam commutari poterit iure optimo, idem ſecundus Confeſſarius commutare ſicut primus, quia licet materialiter ſint diuerſi; Confeſſarii tamen re vera eadem eſt vtriuſq; poteſtas, & ambo reputantur pro vno eodemque Confeſſario quoad pęnitentem, ob cuius gratiam, & non propter Confeſſarios, hæc clauium poteſtas data eſt, vt dicit *Suar. d. ſect. 10. nu. 5.*

Et tandem mouebat, quia ſicut confeſſarius imponens pœnitentiam, poteſt eam commutare ex cauſa, iuxt. tradita per *Valer. in differ. vtriuſq; fori, in verb. Iudex d. differ. 13.* ſic & alius eidem æqualis, poterit idem facere, nam inter æquales cenſetur idem Tribunal, vt per *Henriq. vbi proximè, §. 4.*

S V M M A R I V M.

1 *Iudex alias incompetens, ratione ſalarij fit competens.*
2 *Salaria Aduocatorum, & Procuratorum poſſunt peti apud Iudicem cauſæ principalis.*
3 *Iudex cauſæ principalis eſt Iudex acceſſorij.*

A R G V M E N T V M.

Electio, & variatio Fori An ſit concedenda miſerabilibus perſonis conuentis pro ſalario Aduocatorum, & Procuratorum.

Q V Æ S T I O XXXVIII.

Regiſtrabatur mihi in facto à quoddam Domino Conſiliario per viam electionis Fori fuiſſe aditum Sacrum Conſilium à quibuſdam pupillis, tamquam conuentis pro ſolutione ſalarii debiti Aduocato, & Procuratori, qui cauſam in quadam Regia Audientia Regni defenderant, vel aliquid pro palmario acceperant, cumque dubitaretur circa hunc articulum voluit è me ſcire, quidnam ſentirem.

Et ego quidem tranſiui cum opinione negatiua habens æquitatem ante oculos, quod dum ipſi Aduocatus, & Procurator reportauerant palmam cauſæ, ſatis rigiditatis habebat hodie defatigari extra proprium Tribunal.

1 Immò ſententiam meam fundabam, eò quia ſalarii ratione Iudex alias incompetens fit competens, vt tenuerunt *Mandoſ. in tract. de commiſſionibus forma 11. in verbo validitate iuriſdictionis, Ferrer. obſeru. 484. p. 3.* qui teſtatur ita fuiſſe iudicatum in Regia Audientia Cathaloniæ, *Gratian. forenſ. diſcept. c. 154. nu. 24. Cancer. variar. reſolut. to. 2. tit. de litteris requiſitorij, num. 66. & ſeq.* & nouiſſimè poſt hunc caſum propoſitum habitus, *Leon. in deciſ. R. ta Valentia 177. par. 2.* vbi in propriis terminis
2 teſtatur deciſum, ſalaria Aduocati, & Procuratoris, peti poſſe per eos coram Iudice cauſæ principalis, quamuis clientuli ſint alterius fori, & alias non poſſint conueniri extra domicilium.

Quæ quidem opinio illa iuuari poteſt ratione, nam tale ſalarium eſt quid dependens á dicta cauſa, & conſequenter Iudex cauſæ principalis debet quoque eſſe Iudex in cauſa acceſſorii, vt iuxta vulgatas regulas notauit *Brun. conſ. 129. nu. 6. Ferrer. obſeru. 70. p. 1.*

S V M M A R I V M.

1 *Electio Fori non poteſt opponi, vbi agitur de liquidatione inſtrumentorum.*
2 *Magna Curia Vicaria cognoſcit de liquidationibus inſtrumentorum, Licet hodie omnes Curiæ Baronales in illis procedant, nu. 3.*
4 *Cauſæ liquidationum inſtrumentorum non remittuntur, ſed declara, vt nu. 5.*

A R G V M E N T V M.

Electionis Fori priuilegium Num poſſit opponi à priuilegiato aduerſus citationem ſuper tenore inſtrumenti contra eum factam.

Q V AE S T I O XXXIX.

1 Regula ſit negatiua, vt priuilegiatus citatus ſuper tenore inſtrumenti non valeat eligere forum, vel illud variare, *Cala in tract. de modo articuland. & proban. gl. 1. num. 61. pag. 58. Capiblanc. pract. quæſt. ſuper pragm. 8. de Baron. cap. 43. num. 6.* vbi allegat ad id *Marant. in ſua praxi diſtinct. 9. artic. Iudicijs Mercatorum, num. 176. & Couar. pract. quæſt. cap 14. num. 4.* annuens, quod dum eſſet citata vidua ſuper tenore inſtrumenti, & illa conuolaſſet ad Regiam Audientiam per viam Electionis fori comparente creditore, & dicente tractari de liquidatione via ritus, Regia Audientia cauſam remiſit, *Muſcatell. in praxi S. C. in gl. competentes, num. 100.* vbi ex *Rit. M. C. V. 54.* affirmat, nullum alium Iudicem, niſi
2 Magnam Curiam Vicariæ cognoſcere poſſe de liquidationibus Inſtrumentorum.

Et licet multi Doctores practici dixerint, illum Ri-
3 tum receciſſe ab Aula, ex quo omnes Barones habent in ipſorum priuilegijs, quod poſſint de præſentationibus inſtrumentorum cognoſcere, ſicque poſſent petere remiſſionem cauſarum, vt etiam annuit *Freccia de ſubfeud. tit. de Officio Magiſtr. Iuſtitiar. in fine.*

Tamen dicit veritatem eſſe, quod vaſſalli cuiuſcunque Baronis citati ſuper tenore inſtrumenti in Magna Curia, vel in aliqua ex Regiis Audientijs non poſſunt petere remiſſionem cauſæ, neque ex perſona ipſorum ſtante renunciatione fori, quæ communiter in inſtrumentis apponitur, neque ex perſona Baronum ratione ſuorum priuilegiorum, cum *Reg. pragmat. 1. ſub tit.*
4 *de inſtrum. liquidatione,* in ſpecie prohibeat tales cauſas remitti, & ita ſeruari de generali conſuetudine in hoc Regno fatetur, *Caraui. in Ritu 166. nu. 7. & 75. & Scaglion. in rit. 54.*

Sed ego animaduertendum puto, quod vbi Barones in ſpecie habent in priuilegio facultatem cognoſcendi
5 de huiuſmodi cauſis, tunc non poſſet eis denegari remiſſio, non obſtante ſupradicta pragmatica, vt deciſum in Sacro Regio Conſilio ad relationem Magnæ Curiæ pro Illuſtriſs. Marchione Burgentiæ vtili Domini Status Diani ſuper remiſſione cauſæ liquidationis inſtrumenti ad inſtantiam Fabritij Salui aduerſus Laurentium Sabinum de Diano, fatetur *Reg. Rouit. in comment. ad eand. prag. 1.* quem refert *Thor. in compend. deciſ. Regni in verbo, Remiſſio cauſæ liquidationis, tom. 1. fol. 459. col. 2.* addo *Galter. in pract. liquidat. inſtrum. p. 3. verſic. verum arbitor de perſona compareat, num. 19.* vbi allegat nos pariter

riter in citat.pragm.& ſic quandoque rogati de voto, reſpon dimus in facti contingentia, & nonnullis quippè vicibus practicauimus.

SVMMARIVM.

1 In Fiſcalibus ceſſat fori electio.
2 Fiſcus in cauſis Fiſcalibus habet Iudices ſpeciales.
3 Fiſcus in Authorem laudatus vtitur priuilegio fori.
4 Emptores à Fiſco Iudices fiſcales habent pro re emptam.
5 Fideiuſſor pro reo aliquid in officio ſoluens pro eo poteſt reum in eo officio conuenire.
6 Fiſcus non tenetur inſtantia cępta per priuatum ſuum authorem.
7 Inſtantia iudicij per priuatum non obligat Fiſcum ſucceſſorem.
8 Fiſcus appellans à ſententia lata contra priuatum ſuum authorem, non immutat Iudicem, ſed proſequitur coram Iudice appellationis.
9 Fiſcus non trahit perſonas Eccleſiaſticas.
10 Fiſcus quando aſſiſtat tantum liti, nec poteſt cauſa remiſſionem petere.

ARGVMENTVM.

Electionis Fori Beneficium Num habaet locum in cauſis Fiſcalibus.

QVÆSTIO XL.

1 REgula ſit negatiua, vt in cauſis Fiſcalibus beneficium electionis fori alias competens miſerabilibus perſonis ceſſet in tali caſu, provt in propiis terminis notarunt *Scaglion.in comment. ad Rit. Magn. Cur.V. 230.num.3. Menoch. de arbitr. Iudic.caſ.66.nu.52. Arettin.conſ.8. Marcheſ.de commiſſ.in tit.de Auocat. cauſ.§.2. num.292.par.2.*

2 Quæ ſanè Concluſio verificatur, tum quia Fiſcus eſt priuilegiatus ex parte ſua, tùm etiam quia in Fiſcalibus cauſis Iudex particularis ex principium Conſtitutionibus, & ex vſu deſignatus reperitur, nempè Procurator Cæſaris, qui de cauſis Fiſcalibus cognoſcit, *l.ſi vt proponis, C.de bon.præſcript.l.1.de offic. Procurat. Cæſaris, l.2.DD.& tot.tit. C.vbi Fiſcal.cauſ.* in quo non mediocre Fiſci ptiuilegium verſatur contra regulam, *Cod. ne quis in ſua, prout aduertit Alciat.conſil.12. num.11. lib.8.* vbi propterea infert, quod Fiſcus eſt formidoloſus, & de Iure Regni loquendi Tribunal Regiæ Cameræ cognoſcit de cauſis Fiſcus tangentibus, vt eſt prouiſum *in pragm.13. Item vt Regia Camera, ſub titul. de offic. procur.Cæſ.& in prag.62. eod.tit.* vbi nonnulla vtilia, & ſatis ad praxim conducibilia ſcripſi.

Licet quando in Prouincia non adeſt Procurator Cœſaris, tunc Præſes cognoſcet, vt habetur per *Bart. in d.l.ſi vacantia, C.de bon. vacant.lib.10. vbi ita intelligit illum text.& gloſ.in l.defenſionis, C.de iure Fiſci eodem lib.* Vndè Fiſcus ſiue reus ſit, ſiuè actor ſupra cumque cauſa Iudices ſuos habet, vt in citatis iuribus, *& in l.1. C.de fid.inſtrum. eod.lib. & in l.ſi conſtante, §.fin.ff.ſolut. matrimon. & leg.cum eorum, C.de ſent. Laudenſ. in tract. de Fiſco q.122.& 147. Lucan. in eiuſdem nom.tract. part. 1.num.24.*

3 Et id quod dicimus, procedit etiam ſi ipſe fiſcus ſit in authorem laudatus, nam hoc non obſtante adhuc eſt conueniendus in Regia Camera vt habetur *per dict.pragmat.item vt Regia Camera, & de iure communi tradunt gloſ.in leg.3. Cod.iur. Fiſci lib.10. de quo late Couarr.practic.quæſt.cap.8.concluſ.2.* licet contrarium fuerir deciſum per Senatum Pedemontanum, teſt: *Theſ. in deciſ.213.* & late diſputando plures opiniones retulit *Capyc.in dec.197. de quibus meminit Reg.Rouit. in comm. ad eandem pragm.numer.2.* ſubdens, hoc eſſe intelligendum cum grano ſalis nempè quando Fiſcus re vera tenetur de euictione, ſecus ſi ramen conſtaret in promptu intereſſe Fiſci, Nam tunc Aduocatus fiſcalis præiudicaret Fiſco, nam tacitè cenſeretur fateri, quod Fiſcus tenetur de euictione ſuſcipiendo onus litis, tamquam author laudatus, & eſſet aperire viam fraudi per quam omnes cauſę deberent remitti ad Regiam Cameram, & ita ipſo patrocinante pro Fiſco, dicit fuiſse deciſum per S.C.confirmatum per Collaterale Conſilium in cauſa Monaſterii Sanctorum Petri, & Sebaſtiani, cum Marchione Laini, Actuarius eſt Sarrus vide quæ dico ipſe in commentario ad eandem pragmaticam, *Thor.in compend.deciſion.Regni in verbo, Remiſſio, tom.1. fol.457.*

4 Inſuper procedit etiam in emptoribus à Fiſco, nam emptores etiam, & cauſam à Fiſco habentes Iudices habent Fiſcales, idcircò coram alio Iudice conuenienti procuratore à Fiſco empta petere poſſunt remiſſionem ad Iudicem vt ipſos Fiſcales, catus eſt in *lege fin.Codic. ſi aduerſus Caſtrenſ.& in dicta lege prima, Cod.de inſtrument.fide.*

Parte autem non opponente, nec Fiſco remiſſionem petente valet proceſsum coram Ordinario, *Soccin.Sen. conſil.46. in 1.dub.in 4.* Vbi plenius ſcribit, de quo memini in meis *Commentarijs ad dict.pragm. Item vt Regia Camera, de offic.Procur. Cæſ.Peregr. in tract. de iure Fiſci lib.7.tit.1.*

5 Amplia tertiò, etiam in fideiuſſore pro reo, in aliquo officio ſoluente pro eo, nàm talis debet conueniri in forum Fiſci, & non tenent ſequi forum rei, in fideiuſſot ſoluens in Camera pro debitore principali Fiſci, ſeu emptore alieno nomine rei per Fiſcum venditæ poteſt debitores ſuos, & bonorum poſſeſſores coram Iudicibus Fiſcalibus conuenire, prout Fiſcus ipſe poterat, vt exemplificant iura illa, ponderando ibi elegeris, ad quod etiam eſt *text.in l.fraudem, §.qui pro alio, ff.de iure fiſci, vnde actoris eſt electio, Bald.Salye. & Caſtr. poſt antiquos in l.ſi vendente, C.de ſentent.* Ideoque inferunt fideiuſſorem in aliquo officio velut, maleficiorum ſoluentem pro reò poſse eumdem reum coram eo Iudice conuenire pro ſui indemnitate, licet alias ſit Iudex incompetens, vt fuir dictum *Bart.in dict.leg. cum eorum,* quibus omnibus conducunt, quæ *Iaſon. ſcripſit in leg. ſi quis, §.rationem, ff.de edendo, Peregr. de iur. fiſci libr.7. d. tit.primo.*

6 Vt etiam Fiſcus ſuccedens in ius priuati non tenetur ſtate inſtantiæ litis cœptæ pro, vel contra authorem ſuum, ſed coram ſuis Iudicibus cauſa agi, & tetminari debet, caſus eſt *in dict.l.ſi conſtante, §.fin. & Bald.in l.1. col.2.C.de her.vend.quamuis ſecus ſit in priuato, l.ſi cum hominem, ff.de fideiuſſ.cap.quia, extra de iudic.* hoc tamen dictum limitatur, cùm Fiſcus ſuccedir iure hæreditario, tunc enim iudicii inſtantia ab illo Iudice non remouetur, quia Fiſcus cum priuato ſuccedit in præteritis, & connexis priuato iure vtitur, *l.fiſcus, qui in priuati, ff.de iure fiſci, ſic ſanè concludunt Bald. Angel. & Caſtrenſ. in d.l.ſi conſtante, §.fin. Alex.conſil.22.lib.6.& horum opinionem ſequitur Alexand.d.§.fin.poſt Imol. in d. l.ſi cum hominem,* nè alioquin pereat inſtantia in præiudicium actoris, *& tex.in d.§.fin.* reſpondet, quod loquitur in caſu cum Fiſcus ſuccedit in bonis per publicationem, non iure ſucceſſionis hæreditario.

Verumtamen licet in via diſputatiua, multa dici poſſent, circa intellectum *d.§.fin. ex ſcriptis per DD.ibi, & per Dec.in d.c.quia.*

Concluſiuè tamen, cùm in priuatis cauſis deciſum habeamus, tam in actore, quam in reo, inſtanriam tranſire contra ſucceſsorem, *l.ſi petitor, ff. de iud. & l.ſi cum hominem, ff. de fideiuſ.* etiam quod ſit ſucceſsor bonorum tantum, *leg.tam ex contractibus ff.de iud.l.2.ff.de caſtr.pecul.d.c.quia de extra iudic.*

Et cum in Fiſco contra reperiatur deciſum *in dict.§. fin.* idcò ſpeciale in Fiſco eſse fateri, melius eſt ea ratione, quia Fiſcus habet Iudices ſpeciales, ſiuè ſuccedat
7 in perſona, ſiuè in bonis, vt poſt *Bartol. ibi tradunt Angel.*

Digitized by Google

gel. in l. ſi vt proponis, C. de bon. damnat. Abb. & Butr. in pluries eitato capitul. quia extra de iudic. Bald. in rubric. ff. de rer. diuiſ. numer. 5. Salyc. in l. 1. Cod. ſi pendent. appellat. vbi per illum textum dicit, hoc procedere, quando Fi-
2 ſcus ſuccedit priuato durante prima inſtantia, ſecus ſi poſt latam ſententiam in cauſa appellationis, nam eo caſu Fiſcus tenetur iudicialia appellationis proſequi, vt etiam voluit *Lucan. de priuileg. fiſci, num. 70. & latius videndus Peregr. loco cit.*

Et Fiſcus coram ſuis Iudicibus trahit illos, contra quos ex ſuo priuilegio, vel alia ratione actiones ſuas dirigere poteſt; veluti debitores ſuorum debitorum, ex *text. in l. 1. C. de cond. ex l. ſi debitum, C. quando fiſcus, vi de quæ dixi in comment. ad pragm. item, vt Regia Camera, de offic. procur. Cæſar.* vbi plura in materia cumulaui.

9 Limita ſupradicta non procedere in perſonis Eccleſiaſticis, quas Fiſcus trahere nequit ad latè tradita per *Affl.* qui ſic deciſum refert *in dec. 2.*

19 Et declara, quod vbi Fiſcus non habet intereſſe formatum, ſed dubitatur, ne ex lite inter partes poſſet oriri, in tali caſu, nec remittitur cauſa ad Regiam Cameram; ſed datur facultas aſſiſtendi tantum Aduocato Regii patrimonii, vt tradit *Præſes de Franch. deciſ. 117. poſt nu. 2. & vide Theſaur. deciſ. 213. poſt nu. 4. & ibi pariter Gaſp. Fil. in addit.*

S V M M A R I V M.

1 *Electio fori ceſſat in cauſis minimis.*
2 *Iudex, à quo poteſt cognoſcere de cauſa, non obſtante Auocatione, ſi illa ſit modici valoris.*
3 *Modica non habentur in conſideratione.*
4 *Remiſſio cauſa ceſſat in paruis delictis.*
5 *Petitio reſtitutionis in integrum, quando impediat ſententia executionem.*
6 *Legentes minimam partem librorum prohibitorum non ſunt excommunicati.*
7 *Citatio ad informandum relaxari non debet, in cauſis parui momenti.*
8 *Diſpoſitio generalis parua non comprehendit.*
9 *Debitum modica ſumma non continetur ſub appellatione debiti.*
10 *Appellatio in cauſis minimis non datur.*
11 *Appellatio interpoſita ex Regiarum Audentiarum Tribunalibus ad M.C. vel ad S.C. remittuntur eiſdem Audientijs, ſi ſint cauſa modica.*

A R G V M E N T V M.

An in cauſis minimis, & parui momenti habeat locum electionis fori priuilegium.

Q V AE S T I O XLI.

1 REgula ſit negatiua, ea ratione nè partes litigantes pro modica re defatigentur, & plus ſit exitus, quã introitus, & ideò æquitas ſuadere debet, quod in huiuſmodi caſu ceſſet tali beneficium priuilegiatis perſonis quod credendum eſt in ſimilibus cauſis tàm parui momenti non poſſe habere perhorreſcentiam aliquam ex modicitate materiæ, & ſubiecti, & conſequenter ceſſare debet priuilegium ipſum, nec pro modica, & leui iniuria recepta debent aures Supremorum Tribunalium increpare, *c. anteriorum, §. illud 2. q. 6. & ibi Card. Cocchier. de iuriſdict. in exempt. part. 4. q. 87.* prout in facto dicebam cum Doctiſſimo D. meo Genitore Io. Dominico Nouario, & deindè ita reperi in terminis tenerent *Cur. Philippic. part. 1. §. 9. nu. 15. Azeued. in l. 10. nu. 3 tit. 3. lib. 4. noua recopil. Barboſ. in remiſ. DD. ad ordin. Reg. Luſit. lib. 3. tit. 1. num. 3.*

Et ſecundum *Seſe in tract. de inhibition. iuſtit. Aragon. cap. 25. fol. mihi* 749. Iudex, à quo non obſtante reuocatione poteſt cognoſcere de cauſa, ſi illa ſit modici valoris, annuens, quod illa non eſt tractanda in locis remotis, nec eſt trahenda ad Regiam Audientiam, & ideò in euocatione perhorreſcentiæ non comprehenduntur cauſæ non excedentes ſexaginta ſolidos, ſicuti etiam executantur non obſtante firma, allegar *Bardax in tractat. de offic. gubern. quæſt. 5. num. 69. fol. 88. in fine*, & ita teſtatur ſuis temporibus vidiſſe declarari.

3 Quæ regula fundari poteſt ex illa communi traditione, quod modica non ſunt habenda in conſideratione, nec de eis eſt curandum, *l. ſi oleum, §. fin. cum l. ſeq. ff. de dol. quia nocere non poſſunt, cap. ſi proponente, & ibi glo. de reſcript. & modica ſemper ſunt excepta, Card. Tuſc. concluſ. 238. lit. M. n. 5.* vbi plura concernentia cumulat annuens illa habere multa priuilegia, & ſpecialia, & de minimis non curat prætor, vulg. *l. ſcio, ff. de in integr. reſtitut. cum latius cumulatis per Iaſ. in l. ſciendum, ff. qui ſatiſd. cog. & per nos lib. 1. forenſ. q. 37. &* 54. vbi plura huius farinæ reportata ſunt.

Facit, quia remiſſio cauſæ ceſſat in paruis delictis,
4 *Fa in. in pract. crim. tit. de inquiſit. q. 7. n. 49. D. Ric. in praxi fori eccl. reſol. 78. par. 2.*

Quibus iungitur, quod in praxi videmus, quod licet petitio reſtitutionis in integrum impediat ſententiæ executionem, per *text. in l. ſi cauſa cognita, C. de tranſact.* etiam ſi eſſet ſententia Principis, & Sacri Conſilij, *Afflict. deciſ. 356. num. 4. Præſ. de Franch. deciſ.* 702. tamen ſecus eſt in cauſis minimis, *Galupp. in praxi S.C. part. 3. cap. 6. num.* 19. & pro modica læſione, non conceditur reſtitutio in integrum, *Maring. in pract. ſup. Rit. M.C. Sicil. vota 104. num. 2. col. 2. fol. 112. vbi allegat l. ſi dolum, in fi. ff. de dol. & in l. foro, ff. de in integr. reſtit. addo latius Caballin. milleloq. 777.*

6 Et confert nam legentes minimam partem librorum hæreticorum hæreſim continentium, vel de Religione tractantium non incidere in excommunicationem Bullæ Cœnæ Domini, notarunt *Graff. dec. lib. 4. c. 28. n. 45. Azor. inſtit. moral. lib. 8. par. 1. cap. 16. q. 3. San. lib. 2. Decal. c. 10. n. 32* vbi per paucos verſus intelligit vnam ſolam paginam quamuis ſit ex voluminibus maioribus, ſequitur *Duard. in explicat. eiuſdem Bull. lib. 2. can. 1. q. 46. n. 4. fol. mihi* 163. vbi alios citat concordantes, & contrarijs ſatisfacit, quo habui in facto rogatus de voto ab Adm. R. P. Prouinciali S. Franciſci de Paula huius Ciuitatis Neapolis.

In tantum, quod ſicuti pro modica febri non eſt recurrẽdum ad apothecam remediorum, nec ad ſchamoneam, *Bald. in cap. cum adeò n. 5. de reſcr.* Ita pariter in cauſa modicæ ſummæ, & paruæ quantitatis non debet concedi recurſus ad ſuprema Tribunalia Principis, quæ pro magni momenti cauſis adiri debent.

7 Et citatio ad informandum relaxari non poteſt in cauſis criminalibus, niſi ſint magni momenti, ex *prag. 39. de off. magiſtr. Iuſtit. Viu. dec.* 121.

Et confert iu ſimili practica Dohanę Menepecudum Apuleæ, quæ licet recognoſcat ſingulos ſuos locatos in omnibus eorum cauſis, Tamen quando ipſe locatus paruam quantitatem ouium poſſidet, non facit eum potiri dicto priuilegio fori, habẽs oculo, ad paruitatem materiæ; Prout, & literæ Regiæ ſolitæ expediri per M. C. V. & per ſcriptorium Suæ Excellentiæ, & per Tribunalia contrabandorum cum præcepto, quod aliquis ſe conferat infra dies, & pro Regio ſeruitio, &c. ſub pęna ducatorum mille Regio fiſco, non debent relaxari pro re minima, ſed iura magni momenti, vt conſiderat *Manſon. in tract. de contrabendis, q. 13. n. 19. vbi n. 11.* aſſirmat, Iudicem in cauſis magnis procedere poſſe ex præcepto maximè vbi Iudicia ſufficientia non adſunt ad inquiſitionem formandam ex *Boſſ. in tract. crimin. quando procedatur per præceptum, Clar. in pract. crim. quæſt. 31. verſ. Item quæro nunquid poſſit Iudex.*

Nec obſtat, quod priuilegium iſtarum perſonarum ſituatum in *l. vnic. C. quando Imper. & in Conſt. Regni ſtatuimus*, loquatur generaliter, non aperiens cauſas momenti; vel parui ponderis, & ſic indiſtinctè debet procedere in ſingulis cauſis, vlla facta exceptione magnarum, vel minimarum.

Nam reſpondetur in iure non eſſe nouum, quod

P quæ-

Digitized by Google

qualibet diſpoſitio generaliter loquens non comprehendat paruas, nec cauſas minimas, *Aſin. in prax. iud. §.26. cap. 1. num. 3. Leon. deciſ. Valent. 113. num. 9. lib. 1.* intantum, quod prohibitio alienationis domorum in forenſes non habet locum in alienante paruas domus *Maſcard. de prob. concl. 5. n. 50. Giurba in conſuet. Meſſan. gloſ. 1. cap. 16. num. 14.* & diſpoſitio loquens de debitori-
9 bus non applicatur ad modicum debitum, *Alex. conſil. 188. lib. 7.* ita vt ſtatutum, ſiue pragmatica faciens mentionem de debitore, vel creditore non habet locum in creditore, vel debitore modicæ ſummæ, *Gloſs. in Auth. iam neceſſe, C. de donat. ante nupt. Corn. in l. 1. colum. pen. ff. ſi cert. petat.* & ideò licet curator minoris nequeat eſſe quis eſt debitor, *Authent. minoris debitor, C. qui dar. tutor. vel curat. Tamen ibi gloſ. in verſic. debitor,* docet, quod ſi eſt in modica quantitate debitor non prohibetur, ſequuntur *Bald. in leg. cum tu eo, num. 2. ff. de pact. Lopez in l. 14. Hippol. in gloſ. deudores, tit. 16. part. 6. Piagg. in tract. de tutor. & curator. quaeſt. 3. num. 19. Gutt. de tutel. capit. 20. num. 13. part. 1.*

Et iuxta hanc opinionem expeditæ fuerunt prouiſiones à Magna Curia Vicariæ in anno 1628. de Menſe Decembris in cauſa Theodoræ de Leo, cum Io. de Ferdinando dello Sinno, nam cum conuenta eſſet dicta Theodora ad ſoluendum ducatos octo, quos debebat ipſi Io. Ferdinando ex cauſa remediorum præſtitorum, & per Curiam Terræ Piſtitij fuiſſet citata pro tali cauſa, & elegiſſet in forum M. C. V. tanquam vidua, cum Io. Ferdinandus Actor comparuiſſet in M. C. Vic. expeditæ fuerunt prouiſiones directæ ſupradictæ Curiæ Piſtitij, vt ſtante quod tractatur de modica ſumma, procedat in dicta cauſa allegata electione fori non obſtante, Iudex fuit Camillus de la Ratha, Actuarius Petrus Antonius Sclauus, & ſcriba Franciſcus Antonius de Santis.

Quare cùm ad inſtantiam Caroli de Palma fuiſſet conuenta in R. Cur. Piagiani Deſiata de Rocco ad ſoluendum ſibi ducatos quinque, & tarenorum vnum, quos debebat pro rebus commeſtibilibus ſibi præſtitis, licet per eandem Deſiatam tanquam viduam q. Sebaſtiani della Lama fuiſſet oppoſita exceptio electionis fori in Regia Audientia Principatus Citra, & Baſilicatæ, ego tamen procedendum eſſe ad vlteriora mandaui oppoſita electione fori non obſtante, & probato, ac verificato debito illam condemnaui ad ſoluendum prædictam quantitatem, & ſententia executa fuit.

10 Facit in ſimili quod in cauſis minimis, & breuioribus, non datur appellatio de iure ciuili, *Auth. niſi breuiores, C. de ſent. ex pericul. recitand. latè Scaccia de appell. qu. 17. lim. 40.* Et appellatio Interpoſita ex Regiarum Audientiarum Tribunalibus Regni ad Magnam Curiam, vel ad Sacrum Regium Conſilium in cauſis modicæ ſummæ,
11 non ſolet admitti, ſed illæ eiſdem Audientijs remittuntur, ideſt illarum Præſidibus, & Gubernatoribus cum voto Doctoris non ſuſpecti eligendi. vt cautum eſt in *pragm. 7. §. 2. & 4. de offic. S. R. C. de qua meminerunt Caran. in Rit. M. C. V. 52. ſub numer. 2. Tartagl. in praxi ciuil. cap. 6. col. 5. Muſcatel. in praxi S. C. lib. 2. part. 1. gloſſ. ſenebitur numer. 2. & nouiſſime videndus eſt Thor. in compend. deciſ. Regni in verb. Appellatio interpoſita tom. 2. pag. 19.*

SVMMARIVM.

1 *Cauſa alia ciuilis, alia criminalis, & quæ ſit ciuilis, & quæ criminalis, num. 2.*
3 *Cauſarum ciuilium aliæ ſunt infimæ, aliæ humiles, nu. 4. alia media num. 5. & alia maxima, num. 6.*
7 *Cauſa an dicatur magna, vel minima Iudicis arbitrio reponitur, & num. 8.*
9 *Modica ſumma quænam appelletur, & num. 10.*
11 *Cauſarum criminalium aliæ ſunt leues, quædam atroces, & aliæ grauiores.*
12 *Iniuria grauis quæ dicatur remiſſiuè,*

ARGVMENTVM.

Cauſæ modicæ, & parui momenti quænam appellari poſſint, tàm in ciuilibus quàm in criminalibus ad effectum vt electionis fori priuilegium ceſſet.

QVÆSTIO XLII.

STante quod ſupra determinauimus, electionem fori ceſſare in cauſis minimis, modicis, & parui momenti, ideò oportet hic diſcutere, quænam taliter ap-
1 pellari poſſunt, ſed quia nomen (Cauſa) ſubſtantialiter tanquam generale continet ciuilem, & criminalem, ideò antequam ad vlteriora procedamus breuitati ſtudendo, & omittendo plura, quæ hac occaſione cumulari poſſent inhærendo communiori, & crebriori DD. ſententiæ firmamus cauſam dici ciuilem, quando agitur ad priuatum commodum, ſiuè tale commodum deſcendat ex contractu, ſiue ex delicto, *gloſ. in leg. 3. in verbo, centum aureorum, & ibidem Bar. ff. de ſepulchr. viol. latè Aſinius in ſua praxi iudic. c. 5. à n. 14. Veſtr. in pract. lib. 3. cap. 2. n. 2. Marant. in ſpecul. par. 4. diſt. 1. num. 2. Clar. in praxi crim. §. fin. q. 1. Scaccia de Iudic. cauſ. ciuil. cap. 5. Buccaron. recenter in differ. inter Iudic. ciuil. & crimin. in prohem. Calà de modo artic. gl. 2.* vbi plura refert exempla, quando cauſa dicatur ciuilis, *D. Ricc. dec. Cur. Archiep. 58. p. 4.*

2 Criminalis verò iuxta pariter communem DD. vocem nuncupatur cauſa illa, per quam fiſco pœna applicatur *glo. in l. 3. ff. de ſepulchr. violat. Blanc. in praxi crim. par. 5. num. 58.* vbi de magis recepta ſententia teſtatur *Duaren. lib. 1. diſcept. Anniuerſ. c. 35. Maſcard. de probat. concluſ. 464. Præſes de Franch. deciſ. 162. num. 15. & ſeq. Vin. in ſilua commun. opin. concl. 172. n. 3. Boer. deciſ. 394. Menoch. de arbitr. Iudic. caſu 265. num. 4. & ad materiam vide luculenter Farinac. in practic. crimin. titul. de var. ac diuerſ. crimin. q. 100. capit. 1.* vbi ad ſaturitatem loquitur.

3 Cauſarum autem ciuilium aliquæ ſunt infimæ, & tales appellari poſſunt illæ, quæ infra ſummam trecentum ſolidorum exiſtunt, *ad text. in leg. 1. ff. de off. eius cui mandat. eſt iuriſdict. §. iudicare, & §. audient. Authentic. de defenſ. Ciuit.*

4 Aliæ nuncupantur humiliores, & ſunt quæ trecentos aureos non excedunt, *§. Audient. Auth. de Iud. Gotofred. in ſua prax. ciuil. tit. de iuriſd. omn. Iud. lib. 2*

5 Aliæ appellantur mediæ, quæ prædictam ſummam infirmarum excedunt iuxta terminos *tex. in l. placet, in prin. C. de pedan. Iudic.*

6 Aliæ tandem maximè nominantur, & ſunt quæ ad merum pertinent imperium, ad tex. *in cit. l. placet. §. non ita, Spec. in rub. de iuriſd. num. 8. par. 1.*

Cauſarum pariter aliqua dicitur minima, aliqua magna, & alia maxima, vt notauit poſt antiquiores, *Vin. deciſ. 136. n. 6.*

7 Et à Iudicis arbitrio dependere debet, ſi in rei veritate dicatur minima, magna, vel maxima, vt plenè deducit *Menoch. de arbitr. iud. caſ. 27. num. 10.* & eſt communis Doctorum ſententia teſtibus *Guttier. lib. 1. canon. quaeſt. c. 11. num. 62. & Muſcatell. in praxi S. C. part. 1. gloſ. petitur, num. 28.* annuentibus, quod cauſæ magnæ, vel paruæ dicuntur inſpecta perſonarum, qualitate ante eos, *Curt. Iun. in l. 3. num. 28. ff. cert. pet. addo Carroccin. tract. de local. & conduct. q. 7. num. 57. par. 1.* nam cauſa, quæ inter diuites poteſt eſſe minima inter pauperes fortaſſe erit magna, plenè *Iaſ. in l. admonendi n. 222. ff. de iure iur. latè Scaccia de appell. q. 17. lim. 40. num. 5. & ſeq.* vbi benè loquitur.

8 Similiter nnm dicatur vilis, vel modica Iudicis arbitrio ſtandum eſt, qui perſonarum qualitate inſpecta conſiderabit, an ſi modica, & vilis, prout & pariſicatur, quoties cauſa ventilatur inter viles perſonas, nam etſi

cauſæ

Digitized by Google

cauſæ non ſint viles,adhuc tamen reſpectu perſonarum, inter quas illæ agitantur viles nuncupari valent, *Abb. Panorm.in cap.1.num.17.de libell.oblat. Gotofred.in praxi ciuil.lib.2.tit. de edendo, Burg. in tract.de modo proceden. ex abrupto q.5.num.37.cent.1.*

9 Modica tamen ſumma appellari poteſt,quando eſt vſque ad viginti carolenos, ad tex. *in l. ſi oleum, §.fin.ff. de dol.* item quando infra duos Auguſtales,ſeu infra triginta carolenos lis vertitur, quo in caſu cauſa appellatur ſummaria in Regno, vt habetur *in Conſtit. incip. dilationes, tit. de dilat.* per quam cautum eſt in cauſa ſupra duos Auguſtales porrigendum eſſe libellum, *Niger in cap.Regni adhoc quod noſtrum, num.8.Grammat.conſil.* 50. in tantum quod eſt determinanda verbatenus, & non ſcripto, *vt dixit Paris de Put.in tract.de ſynd.in verſ. libellus qualiter formetur, c.2.num.6.*

Pariter modica ſumma appellari poteſt cauſa intra duas vnciam, & ſic dum non excedit ſummam ducato-
10 rum ſex, quo in caſu videmus inſtrumentum infra talem ſummam nõ liquidari ad formam ritus, vigore *Rit. M.C.V.*183. *Grauin. par.3. declar.4. de præſent. instrum. Frecc.in eod.tract.part.15.vbi etiam Fuſc.in addit. litt.A.* niſi dicta ſumma fuiſſet ex reſiduo maioris ſummę *Galter.in pract.inſtrum.in 2.1.part.verſ. Aduertat ad debita, num.37.& ante eum Carau. alleg.rit.1.*

Prout per decretum Regiæ Cameræ Summariæ vidua, habens in bonis citra vnciam vnam annuatim, vel tantundem non tenetur ad ſolutionem collectæ, *Mauſon. de cauſ.executiu.lib.1.ampl.29.num.*129. vbi quod in dies vigore huius decreti expediuntur prouiſiones, ad fauorem viduarum.

Imò cauſa octo ducatorum dicitur modica inſpectis prouiſionibus expeditis per M. C. V. ad inſtantiam Io. Ferdinandi de lo Sinno, vt retuli ſuperiori *q.in fin. verſ. & iuxta.*

Licet etiam pro modica ſumma reputetur quoties non excedit duas vncias, & ſic duodecim ducatos, quoad effectum non recipiendi appellationem, reſtat dandi cauſa executionem, conſtat ex Rit. Magn. Cur. Vic. 257.

Et in terminis huius priuilegij electionis fori, cauſa parui valoris in Hiſpania intelligitur quantitas vſque ad ſex millia realia, vt dicit *Barboſ. in remiſ. ad ordin. Reg. Luſit. lib.3.tit.1.n.30. par.229. col.2.*

Sed hactenus de cauſis modicis in materia ciuili locutum fuiſſe ſufficiat; Deueniendo autem ad criminales paucis contenti affirmamus illarum aliquas poſſe
11 appellari læues, quædam atroces ſiue graue, aliquæ grauiores, & atrociores, & aliæ grauiſſimæ, ſiuè atrociſſimæ, quæ vt tales ſint arbitro iudicis ſtandum eſſe ſcribunt, *Clar.in praxi crim.§.1.& ibi Baiar.Card.Tuſc. concluſ.1077. lit.C.& concluſ.161.lit.D. largè Farinac.in pract. crim.tit.de delict. q.18.à n.61. & percipitur ex Menoch. de arbitr. Ind. caſ.266.* vbi declarat, quod dicatur delictum graue, & qui exceſſus enormis annuens *in caſu* 263. quæ & qualis dicantur graui, & atrox iniuria eius gradus enumerando, & Iudicis arbitrio remitti tandem coucludit, vide pariter *Theſaur. deciſio.129. & Farinac. in practic. crimin. quæſt.* 105. *inſpectio.*4. apud quem in hac materia latiori pelago nauigare poteris.

S V M M A R I V M.

1 *Electio fori non datur in cauſis executiuis.*
2 *Cauſa eſt ſummaria vbi ſumus in executiuis.*
3 *Lis non conteſtatur in executiuis, nec libellus offeritur.*
4 *Ordo non ſeruatur in cauſis executiuis.*
5 *Reprobatio Teſtium non datur in cauſis ſummarijs.*
6 *Semiplena probatio ſufficit in cauſis ſummarijs, Et illæ poſſunt terminari iuramento patris, num.7.*

ARGVMENTVM.

Electio Fori Num concedatur in cauſis executiuis, & ſummarijs.

QVÆSTIO XLIII.

1 Regula ſit priuilegium eligendi forum ceſſare in cauſis executiuis, & ſummarijs prout in varijs quippe caſibus vidi ſeruatum in noſtris Regijs Tribunalibus, & ſic non practicatur tunc fori electio, ſed vbi cœptum eſt iudicium exequitur, & perficitur, non obſtante quauis declinatione petita, vt per *Carau. in Ritu M.C.V.165.a num.*73. quem in proprijs terminis *l.unic. C.quando Imp.*loquendo tradit *Capibl.pract.q.ſuper prag. 8.de Baron.cap.43.n.5.* vbi quod in executiuis, & ſummarijs celeritas eſt ſeruanda, ita quod abdicata in ijs, cenſetur data poteſtas, niſi perſona priuilegiata compareret, & faceret depoſitum, nam tunc ſuper reliquis in quibus peteret audiri plenariè poſſet eligere forum iuxta ea quæ dixit in eadem *pragm. 8. num. 83. part. 1. tom. 1.*

2 Redditur inquam cauſa ſummaria, ſi agitur de executiuis, *Soccin conſ.75.num.7.Caſtrenſ.conſil.48.volum.* 3. & ideò in illis lis non conteſtatur, ſecundum *Guid. Pap.ſing.698. Barbat.conſ.12.n.13. vol.3. Alex.conſ.181. num.7.& 16. vol.6.Rot.in nouiſ.dec.3.de lit.conteſt.* Nec libellus offertur, ſed per viam actus executio poſtulatur, *D.Reg.Valez. conſ.21.n.2.* & lis tunc conteſtari dicitur, quando reus ſe opponit executioni negando ſe debere, & petendo reuocatione executionis, vt iuxta communem reſoluit *Foller.de cenſib.ad fin.§.quę quidem executio, num.*36.

4 Et ſimiliter in cauſis ſummarijs ordo non ſeruatur, nec ſolemniter proceditur *ad text in clem.ſæpè,de verb. ſignificat. Felin. in c. nouit, de iudic. Bart. in extrauag.ad reprimendum, n.73. Myſing. obſeru. Camer.70. centur.3. & in alia 44. centur.2. Imbrian. in tract. de 1.& 2. beneſ. conſid.4.n.2.D.Ricc.collect.dec.1202.p.4.* Nec teſtium reprobatio habet locum in cauſis ſummarijs, *Affl. deciſ.* 351. ac ſine ſcriptis in eis proceditur, vt per *Iaſ. conſ.2. vol.3. & Menoch.de arbitrar. Iudic.q.18.*

5 Immo Officialis cogi poteſt,vt in eis procedat ſummariè,& ſine ſcriptis niſi de voluntate partium ordinariè ceptæ fuerint, vt inquit *Rom.conſ.132.*

6 In quibus cauſis ſummarijs ſufficere ſemiplenam probationem, dixerunt *Bartol.in l.3.§.cauſa, in fin.ff.de Carbonian.edict. Gabr. conſ.25. n.2. vol. 1. & Aret. conſ. 66.n. 10. Cacher. deciſ.38.* & ideò vnicum teſtem in eis ſufficere, docet *Couar. pract.q.c.6.num.8.Dec.conſ.56.n. 1.& Dec. conſ.66.n.3. vol.3.* qui vnicus teſtis debet eſſe omni exceptione maior, vt ait *Menoch. præſump.35.n. 32. Benuitend.dec.62.num.14.* & quod ſit talis debet articulari, & probari, *Bart.in l. 1. §. ſi quis neget, ff. quemadm.teſtam. aper.*

7 Immo & iuramento partis poſſunt cauſæ ſummariæ terminari, *Guid. Pap. dec.64. D. Ricc. collect. deciſ. 1202.par.4.*

S V M M A R I V M.

1 *Cauſæ ciuiles aliæ ordinariæ, & aliæ ſummariæ.*
2 *Cauſa quando dicatur ſummaria, & quæ cauſæ ſummariè ſint agitandæ, num.3.4.5.6.7.8.9.10.11.12.13.14. 15.17.18.19.20.21.26.27.29.31.32.33.34.35.36.37. 38 & 39.*
16 *Decretum in alienatione bonorum pupilli eſt interponendũ cum cauſæ cognitione.*
23 *Dilationes omnes ſunt cohartandæ, vbi agitur de alimentis.*
24 *Alimenta ſunt iuris naturalis.*
25 *Appellatio non datur à decreto alimentorum.*

28 *Pupillus apud quem ſit educandus, & multa in materia educationis reponuntur.*
30 *Actio quanam competat pro damno dato.*

ARGVMENTVM.

Cauſæ Summariæ, & executiuè, quænam dicantur ad finem de quo ſuprà.

QVÆSTIO XLIV.

PRo ornatu dictorum in ſuperiori quæſtione reducendo omnia ad practicam norare debemus, quod Cauſæ ciuiles, aliæ ſunt ordinariæ, aliæ ſummariæ.

Cauſæ ordinariæ quidem ſunt, in quibus Apicibus iuris ſeruatis proceditur, *arg.teſt.in §.1.Inſt.de ſucceſ.ſublat.* ac ſeruatis omnibus iuris ſolemnitatibus iudiciorumq; ſubſtantiis, alias ſi aliquid deficiat ex ſolemnitatibus iudicium tunc inualidum cenſeri, ſcripſerunt *Bar. in l.probatam,C.de ſent.Rom.conſ.*220. in cauſis enim ordinariis proceditur omnibus iuris ſolemnitatibus ſeruatis *clem.ſæpè de verbor.ſignif.* Intantum quod ordinarium iudicium dicitur illud, quod ordinariè tractatur iuris ordine ſeruato offertur libellus, lis conteſtatio fit publicatio interuenit concluſio, & vbi debent adeſse ſolemnitates iuris poſitiui, de quibus *in l.1. & in auth. offeratur, C.de lit.conteſt.& in l.prolatam, vbi DD. C. de ſent.& in c.quoniam contra de probat.*

Cauſæ autem ſummariæ ſunt, in quibus abſque li-
2 bello proceditur abſque figura iudicii, & ſola facti veritate inſpecta, *Gramat.dec.*103.*nu.*141.*Carauit.Rit.M.C.V.*288.*Muſcatell.in praxi S.C.in gl. libellus*, quamuis in Regno omnes cauſæ ſint ſummariæ, per *c.Regni deteſtantes,& vigore prag.1.de ord.iud.* vbi plura diximus in *collect.dec.* vt poteris videre.

3 Inter quas quidem cauſas ſummarias reponitur illa decimarum, *clem.diſpendioſam de decim.* in qua procedi debet ſimpliciter, ac de plano ſine ſtrepitu, & figura iudicii, ſola facti veritate inſpecta, quinimò Officiali incontinenti requiritur, tenetur licentiam exequendi impartire, videndus eſt *Canc.var.reſ.p.1.c.23.de decimis.*

4 Et cauſa ſummaria eſt dotis, quando pro dote reſtituenda ageret mulier, vel vir pro dote promiſſa ſibi reſtituenda, *Bald.Nouell.in tract.de dot.p.14.n.72.in fin.*

5 Et cauſa ſummaria dicitur, quando agitur contra gabellarios plateàrios, ac paſsagerios, & quando noluerint ſoluere, vel gabellariis exigerint in debitas gabella, quia tunc de plano, ac celeriter procedendum per *Conſt.Reg.Authoritatem,vbi Affl.& Iſer.*

6 Et cauſa ſummariè agitanda, quando debitor non habet bona mobilia, neq; ſuper quibus poſset exequi, quia facta ſummaria inquiſitione per relationem iurati fit decretum, quod ſtante defectu bonorum capiatur de perſona, *Maring.deciſ.*91.

Et cauſa quando fuit exequuta in bonis alienis, quia ſummariè debet hoc iudicium cognoſci, cuius ſunt bona, & ſi apparebant eſse debitoris exequutio procedere, ſint autem tertii comparentis, tunc reſtituentur tertii, & fit falſa exequutio contra debitorem, *Muſcat. in pract.app.p.3.gloſ.ſeruata,à num.40.vſque ad nu.52.*

Et cauſa ſummaria dicitur, quando emptor promiſit facultatem venditori redimendi intra certum tempus, quia poreſt de directo venditor offerre pretium, & petere ſibi fieri retrouenditionem, nullo procedente iudicio ordinario ſuper promiſſione de retrouendendo, *Papon.lib.11.tit.6.arreſt.*8.quod non approbo in Regno, in quo ſeruatur contrarium.

7 Cauſa ſummariè agiranda eſt, vbi tractatum de Officialium ſindicatu, in cauſa enim ſindicatus ſummariè, & ſine libello proceditur, *Bart.in §.neceſſitatem,in auth. vt Iudice ſine quoque ſuffragio. Tepat. var.ſent.tit.*81.*c.*16. *de pœna Iudic.*

8 Cauſa ſummaria cum poſtulantur cautio damni infecti, & hoc quia celerirarem deſiderat *l.1.ff. de damn. infect.* & quia Iudicis officium expenditur, *leg.4.§. hoc autem, ff.eod.*

9 Et cauſa ſummarim agitanda eſt in funeralibus, *Rebuff.in conſt. Galliæ tract. de ſentent. prouiſio. in præfat. n.*39.*to.*1. adeo vt expenſæ funeris ſtatim repetantur non expectata dilatione legali, *l.6. ff. ſol.matrim.* & ante omnia ſunt deducenda de hęreditate *Caſſan. in Conſuet. Burgund. des droict.rub.4.§.9.gl 7.num.*5. & vt eſt neceſſariæ deducuntur æs alienum de *Rauen. ſing.*639. maximè à marito ſint factæ, qui non tenetur ſepellire vxorem de proprio, ſed de dote, *Caball. milleloq.*53. & tunc datur marito actio contra vxoris hæredes, idem *Cabal. millel.* 678. & dixit Rota *in vna Recanaten. funeralium, coram R.P. Damaſceno.*

Item cauſam ſummatim agitanda, ſi petatur caueri ſuper ſtipulatione, *l.1.§.1.ff.de Prætor. ſtipular.* Et cauſa
10 quando legatarins petit ſatiſdari pro legato, & quæritur, an legatum ſit relictum, vel ne, *l. ſi is à quo,ff.vt in poſſ.leg.* & cauſa ſummaria eſt cognitio reſtitutionis iu integrum, *Innoc.in c.cum veniſſet, & in c. ex literis de reſtit. in integr.*

11 Et cauſa ſummariè tractanda eſt notorijs criminibus, in quibus ſummarim proceditur, cum omnis iuris ſolemnitas ſit remiſſa, *Grammat. dec.*65.*n.*8. in notorijs euim ordo, eſt ordinem non ſeruare, ſed non eſt hoc tollendæ ſunt defenſiones, res depoſitas ſuas excuſationes proponere, *Bart.in l.ſcriptus, ff.de relig.& ſumpt. funer.*

12 Et cauſa ſummariè cognoſcenda eſt quando actor agendo actione reali, vel perſonali reo abſente contumaciter petit tenutam, *l.1.C.quor.app.non recip.§. ſi vero, in Auth. de hæred. & falcid.*42.

13 Et cauſa ſummatim agenda, quando petitur ſuper cauſa fieri certas interrogationes, & pars neget fieri, *l. ſi defenſor, §.illud, ff.de interrogator. actionib.* & cauſa ſummariè terminanda, vbi petitur declaratio obſcuræ, vel ambiguæ ſententiæ ex officio ſuperioris, *c.in his,& c. olim tibi de verb. ſign.*

14 Cauſa ſummaria eſt, quando confirmatur tutor teſtamentarius, vel curator, *l. qui habet,§. quolibet.ff.de tutor.l.nec mandante,§.dari, ff.de tutor. & curator. dat. ab his.*

15 Cauſa ſũmaria eſt, vbi agitur de venditione bonorum ſtabilium pupilli, quia mediante Iudicis decreto ſũmariè procedendum eſt, *l. lex quæ tutores, C. de adminiſt.*
16 *tutor.* quod decretum interponendum eſt cum cauſæ cognitione, & in ſcriptis, *Innoc. in c.1. de reb. Eccl.non alien.* alias inualidum erit, *Put. deciſ.*364.*libr.*1. latè in mareria *Simoncell. in ſpecial. tract.de decret. minor.*

17 Cauſa pariter ſummaria vocatur, & ſummariè proceditur, vbi filius declaratur hæres ex teſtamento, & ſit præambulum, abſque citatione patris, *Rit.M.C.V.*181. *Affl. in conſt. Regni. eos, qui ſcienter, num.7. Bald. in l.ea num.11.C. quomodo, & quando Iudex.*

18 Cauſa ſummaria reputatur, vbi petitur venia à Curia, quæ datur liberis ad in ius vocandum parentes, vt dicit *Bal. in l.ea quæ, num.11.C.quomod.& quando Iudex Carauit. Rit.*181.*n.*5. & eſt neceſſaria omnibus, qui volunt vrgere in ius perſonas, quibus debetur reuerentia, *tot. tit.ff.& C. de in ius voc.Duen.reg.35.Iaſ. in §.pænales, num.52.& ibid. Gomeſ.num.23. Inſtitut. de action.*

19 Cauſæ agitandæ in Curijs nundinarum adhuc ſunt ſummariæ, quia in illis ſummariè proceditur, ſolemnitatibus omiſſis, & abſq; omni alio proceſſu iudiciali, vt latius diximus *lib.2. forenſ.q. c.*32.

20 Cauſa ſummaria dicitur, vbi reſpicit obligationes penes acta ſtipulatas, quæ ſolent habere executionem paratam, vt dicit *gl.in auth.generaliter,C.de Epiſ.& cler.* & diximus *forenſ.q.li.1.vide Rit.M.C.V.*128.*& Carau.in rito* 44.*num.*13.

Cauſa ſummaria eſt attentatorum, *Rota in antiqu. deciſ.1.& 2. de appellat.latè Gratian. dec.Marchiæ* 70.vbi
21 cauſa attentatorum, quando dicatur ſummaria, & priuilegiata, itaut in ea non debeant ſeruari termini ſeruandi in cauſis ordinarijs, & reuocentur in primis, & ante

Digitized by Google

ante omnia pendente cauſa nullitatis, & vbi conſtat de notorio non iure.

22 Cauſa ſummaria eſt alimentorum, ſecundùm Gomeſ. in §. præiudiciales, n.5. inſtit. de action. Maranta in pract. par.4.diſt.9.num.52. fol.80.Reg.Valenz.in conſil.10.n.11. vltra alios recentiores; nam cùm reſpiciant neceſſariã corporis ſubſtentationem, & vitæ ſubuentionem non requiritur libellus, nec alia iuris ſolemnitas cum Iudicis officio expediatur, vt dixit Iaſon.in dict.§.præiudiciales, num.24.Marant. dict. part.4. diſtinctio.9.n.168.

Immò & dilationes omnes ſunt coarctandæ, vbi de alimentis agitur, Bart. in l.2.ff. de re iud.

Ex quo venter dilationem ferre non poteſt, vt inquit Menoch.de arb.Iudic.caſ.52. ita vt etiam de feriato tractari poſſit, ad tex. in l.2.ff. de fer. Ratio illa potiſſima
24 videtur, nam alimenta iuris naturalis ſunt, capit. paſce, diſt. 86.l. necare, ff.de liber. agnoſcend.l.1.§.huius ſtudij, vbi DD.ff.de inſtit.& iure; Et adeò alimenta ſunt priuilegiata, vt à decreto alimentorum, ſeu mandato, de exequẽdo, non poſſit appellari, ita Reg. Valenz.in dict.conſil.10. num.17. quoad effectum tamen ſuſpenſiuum, ſecus verò quoad deuolutiuum, nam licitum eſt appellare, ſed non retardatur exequutio, Triuiſ. dec.16. num.7.lib.2. Aret.conſ.97.Gram.conſ.ciu.146.num.14.

Aliud ſpeciale eſt, vt pro eis poſſit exequi inſolidum contra plures hæredes, ſecundum Præſ.de Franc.deciſio. 203. & ſunt priuilegiata, vt poſſint alimenta ſolui anticipatè, Præſ.de Franch. deciſ. 155.num.2. & per litis pendentiam non impeditur alimentorum præſtatio, Specul. in tit. de appellat.

26 Cauſa ſummaria eſt vbi tractatur de legatis pijs Reg. Valẽz.conſ.10.num.11. in quibus procedendum eſt ſummariè, & de plano, ſecundum Speculat.lib.2.tit.de inſtrument.edit.§.nunc verò, n.57.Bald.in lect.l.1.num.49.C.de ſacroſ.Eccl.vbi Franch.de Aret. priuil.6.& Tiraq. de priuil.piæ cauſæ priuil.157.

Et ſic exequutiuè procedendum in eis tàm coram Iudice ſæculari, quàm Eccleſiaſtico, vt idem Dom. Reg. dixit ex doctrina Bald.in l.hæreditas, §.ſi defuncto num.1. ff. de petit. hæred. Sicul. in cap. ſi heredes, col. 13. de teſtam. quos ſequitur Doct. de Paz. in praxi tom.3.c.5.§.4.n. 49. quia eius ſolutio retardari nequit ob ſuam pietatem l.nulli, C. d. Epiſc. & cler. ibi (pium defuncti propoſitum ſine vlla cunctatione, vt conuenit impleturus) iuncta expoſitione glo. ibi dicente, ſine vlla cunctatione, ideſt ſine vlla mora, vt dixit Roder. Suar. in l. poſt rem iudicatam, in declaratione l.Reg.ampl.1.n.6.

27 Cauſa ſummaria eſt vbi tractatur de educatione puerorum, in quo negotio potiſſima cauſa eſt adhibenda, vt pupillus non educetur apud eos, qui propter ſpe ſucceſſionis vitæ, & prudicitiæ impuberis inſidiari poſ-
28 ſunt l.ſi diſcepietur, vbi pupill.educ.deb.l.1. & 2. C. eod.

Vndè Iudex extimabit vbi educandus erit, & ſi ordinauerit educari penes aliquem, ipſe neceſsitatem habebit hoc facere, & educationem acceptare, l.1.C.eod.l. 1.§. quamuis, ff. eod.

Ad quod onus ſuſcipiendum Iudex poterit compellere aliquem multis remedijs, & primo capitis pignoribus; Secundò per indictionem mulctæ, & penę. Tertiò, per impoſitionem banni. Quartò per perſonalem detemptionem, & carcerationem, glo. in leg. apud Labeonem, ff. de iniur.

At ſi teſtator eligerit perſonam, peneſquem educari debeat, tunc teſtatoris voluntas erit ſeruanda, niſi ſuſpicio maligna, vel alia cauſa ſuperuenerit, quia tunc à voluntate teſtatoris, poteſt recedi, Viu. dec.15.l.1.ff. eod.l.& ſi quis impediat, §. non autem, ff.de legat.1.l.quidã, ff de condit. & inſtitut.l.legatum, ff.de vſu, & vſufruct. legat. Afflict. deciſ.183. Præſ. de Franch. deciſ.330. Sed an liceat à teſtatoris voluntate recedere, vide Philipp. Por. Imol. conſil.190. capitul. afferte, de præſumptio. qua educatione primo loco vocatur mater, cum nullus amor vincat paternum, l.poſſeſſione, C. commun. vtriuſq.Iud.d.Si tamen innupta manſerit, ſi verò ſecundo nupſerit, vel mortua fuerit Iudex cauſa cognita ex perſonæ conditione, & tempore debet ſtatuere vbi pupilus ſit educandus, l.ſi diſputatur, ff. vbi pupill. educ.deb. quod Iudicis arbitrio relinqui dixit Præſ.de Franch. d.dec.350.

Matre enim tranſeunte ad ſecundas nuptias, eius filij penes eam educandi amplius non ſunt, Doct.in l.1.Cod. vbi pupill.educ. debent, Curt.Iun. conſ.94. num.9.volum.1. Cranet.conſ.18.num.3.& t.Menoch.de arbit.Iud. caſ.168. num.10.Surd.de alim.tit.4.qu.13.num.15. Greg.Lop.part. 6.tit.16.l.19.Guit.de tutel.p.2.cap.8. num.21. Didac. Spin. in ſpec.teſtam.gloſ.29.num.13.Viu.dec.16. & Carthar. Genuenſ.deciſ.134.num.13.

Sed quid ſi adultus petat educari penes matrem, vel vitricum, & eum ſibi dari in curatorem, an Iudex aſſentire teneatur? vide Canale.de tutor.num.308. Surd.de aliment.tit.4.qu.13.num.15.Molfeſ.in conſuet. Neapol.par.3. tit.de ſucceſſ.ex teſtam.qu.11. num.3. poterit etiam arbitrare, Iudex, vt educetur penès monaſterium, & ita iudicatum dicit Anna ſing.365. Vel in domo alterius conſanguinei, Anna conſil.33. Aut penes aliam, etiam teſtatore aliter diſponente, Grat.deciſ.55.& Grammat.deciſ. 55. Et etiam penès ſubſtitutum, ſi hoc viſum fuerit Iudici expedire pupillo, vt inquit Viu.d.dec.16.

Et ſi mater fuerit vilis, ac turpis, tunc pupillus non debet educari penes eam, Bald.conſ.487. vol.5.Menoch. caſ.168.de arb.Iud.num.5. nec debet educari penès alterum, qui vitæ, religioni, moribus, vel bonis pupilli inſidiari præſumeretur ſecundum Menoch.loc.relato num.5.

In decernendo tamen educationem Iudex aduertat vt ſit ſeuerus, rigoroſus, nec lachrymis matris moueatur, aut tutorum blanditijs, ſed ſolùm vitæ meritis, vt inquit Præſ.de Franch.dict.deciſ.350. Bald.in dict.conſil.487.volum.5.

Quæ autem ſint conſideranda circa huiuſmodi educationem concedendam, vide Menoch.conſ.62.num.12.vol. 1.Ann.conſil.43.& ſingul.395. & Ludou. Moror.conſ.74. num.11.. de qua materia videndi ſunt D.Reg. Valenz. in conſ.36.Reg.Tap.deciſ.S.C.41. & latius Martins dec.Senenſ.exam.38.& dec.61. cum ſeq.

29 Cauſa ſummaria eſt, damni dati, Magon.deciſ. Floren. 89.num.2.in qua Officialis tenetur de plano cognoſcere, ac procedere, quia eſt leuis cauſa, Salic. in l.non ideo, C. de accuſ.Canoniſt.in clem.1.verſ.de plano, de verb.ſignific. Pariſ.de ſind.in verſ.Iud.puras, num.7.

30 Pro quo damno dato duplex via competit ciuilis, & criminalis, ita Sempron.Aſcia determin.74. in princ. Farinac.de reo confeſſo quæſt.100.num.37.& ſic poteſt agi ciuiliter, ac criminaliter, prout damnum paſſo videbitur, ſi enim quis in vinea damnum dederit, vel in agro poterit criminaliter accuſari, maximè quando ſtudioſè, lata, ac leui culpa damnum datur, ſecundum Nigr. in pragm.Reg.incip.Illuſtri Viceregi noſtro, fol.237.num.54. tit.de cauſ.crimin.vel ciu.cum dare damnum maleficium ſit, l.ex maleficio, ff.de actio.& oblig.& Inſtit. de oblig.quæ ex malefic.naſcunt.

Ac ſi damnum datum fuerit in omittendò, tunc ciuiliter tantum proceditur, & non criminaliter, Afflict. deciſ.57. de quo ponit exemplum Niger. loco citato num. 55. de eo, quia accuſauit Dominum canis, qui occiderat vitulum, ex quo Dominus erat abſens, & canem non imitauit, & ſi culpa aliqua poſſet conſiderari, ex quo non tenebat canem alligatum, & ſic fuit in omittendo ideò criminaliter non agitur, ſed tantum ciuiliter, ex edict. ſi quatrup.paup.feciſſ.dicatur, & ita dicit iudicatum fuiſſe.

Si verò canem imitauerit, & fecit vt aliquem morderet, tunc actione legis Aquiliæ tenetur, l.item mela, §. item cum eo ff.ad leg.Aquil.Omotom.in §.ex maleficijs, nu. 11.Inſtit.de action.fol.433. & eo criminaliter agitur contra eum, & punitur Iudicis arbitrio.

31 Cauſa ſummaria eſt expellendi conductorem de domo locata, Bald.in l.edens C.locati, quæ expulſio in caſibus locum ſibi vendicat, & primo ſi poſt locationem ſuperueniat locatori neceſſitas pro ſuo vſu, l.æde locati, vt quia alia domus quam habitabat corruit, vel vxorem duxit, vt dixit gloſ. in dict. leg. æde verſic.neceſſariam, quod fallit ſi tempore contractus hoc præuidere potuit, l.ſi is à quo §.fin.& l.ſeqq.ff.vt in poſſeſs.legat.l.de ætate, §.ex cauſa, ff.de interrog. action. vt etiam poteſt locator expellere conductorem, ſi indiget domo locata

Digitized by Google

pro vſu filij vxorem ducentis, vel quia eius pater, aut mater ex aliqua noua, & honeſta cauſa eius domus habitatione indigeant, prout in vtroque caſu notabiliter dicit *Bald. in d.l. ade, num.1. & ſequitur Gomeſ. tom 2. var. reſolut. capit.3.num.6.in fine, Paſch. de patr. poteſtat. part.4.cap.num.2.* vel ſi domus locata reficienda ſit *dict. l.ade*, & interim probata debet penſio remitti, vel reſtitui, ſi fuit ſoluta anticipatè, vt inquit *gloſ. in dict.l.ade, verſ.arrigere*, & refecta domo debet conductori reſtitui, *l. ſi duo, §. cum inquilinus, ff. vti poſſidet. Crem.ſingul.81. & Roman.ſing.332.* vel ſi conducto malè vtatur, & domus deterior efficiatur, *l. quaro, §. inter locatorem, & l. ſi merces. §.culpa, ff.locati, & d.l.ade, Cod. locati*, vel ſi penſionem non ſoluerit, *d.l. ade, l. Colonus, ff. locati, Alexan.conſ.39.vol.2.& conſ.108.vol.4.Speculat.in tit.de actor. ver. idem excipitur contra locatorem, & in titul.de locat. §.poſtquam, Paſcal. de patr. poteſt. p.4.c.6.num.61.*

Quo caſu etiam propria authoritate poſſe ex multorum opinione, affirmant *Carrocc. de locat. & conduct. tit. de recuſat.q.14.num.16.* licet tutius ſit Iudicis officium implorari, vt dicit idem *Carocc.* quæ concluſio ſic firmata, vt locator poſſit expellere conductorem in ſupradictis caſibus nonnullas limitationes recepit, & primo, ſi conductor ſoluerit penſionem totius anni, vel biennij in principio locationis; tunc enim locatori imputatur, nam recipiendo penſionem, & locationem totius temporis, ſe à iure deijciendi excluſit, vt eleganter docet *Otnotom. in §. fin. Inſtit. de locat. & conduct. num. 10.* quod habui in facto in anno 1625. & obtinui in fauorem clientuli per dictam doctrinam, quæ non omnibus eſt nota.

Cauſa ſummaria eſt, quando agitur contra gabella-
32 rios, plàtearios, ac paſſagerios, quando tales exigunt indebitas gabellas, quia tunc de plano, ac celeriter proceditur, *Conſtitut. Reg. authoritatem, vbi Andr. & Afflict. Marant. part.4. diſtinctio.9.n.192. in eius practica.*

33 Cauſa ſummaria eſt ſalarij, ſecundum *Muſcatell. in pract.S.R.C. d. par.1. gloſ. petitur, num.32. Bald. in Authen. niſi breuiores, C. de ſentent. ex pericul. recitat.* & in tantum eſt ſummaria, vt merces operatij vſque ad manè retardari non poſſit, cum ſolui debeat laborantibus in fine diei ante Solis occaſum, *vt habetur in Deuteronom. capit.14. Thob.cap.4. Leuitic.cap.3. Cardin. in clem. fin. quaſt.13. de prabend.* Salarium enim de labore præſtatur, *l. idem. & in l. in fundo, §. idem Labeo, ff. mandat.* & ideò naturali iure debentur cibaria, alimenta, ei qui ſeruit, *leg. in rebus, §. poſſunt, ff. commodat, leg. item ſi ſeruus, ff. de adilit. edict. leg. diuortio, §. fin. ff. ſolut. matrimon. leg. cum duobus, §. ſi quis, ff. pro ſoc. Guglielm. Duran. in c.1. num.68. de poſtuland. in 6.*

Et iuri conſentaneum eſt, vt qui pondus diei, & æſtus patiuntur mercede expectata gaudeant, *gloſ. Panormit. & Doctor. in cap. cum adeo, de reſcript. gloſ. in cap.1.21.q.1. glo. in cap. quoniam, de vita, & honeſt. clericor. nam vt ait. Caſſiod. lib.10. var. epiſtolar.27.* impium eſt pleniſſimis cellis vacuos eſurire cultores, *& Diu. Paul.1. ad Corinth. dixit c.9.* qui plantat vineam, de fructu eius edat, & qui paſcit gregem, de lacte manducet.

34 Cauſa ſummaria dicitur, quando tractatur de exactionibus datiorum, gabellarum, functionum fiſcaliũ, ac collectarum Vniuerſitatis, quia tunc officialis gratis tenetur impartiri licentiam Exactoribus exequendi realiter, & perſonaliter, habetur in *Authentic. vt iudic. ſine quoque ſuffrag. §. eos autem. & in Reg. pragmat. 5. capitul.10. titul. de adminiſtr. Vniuerſ.* per quam diſponitur vt Officialis ſtatim, & incontinenti ſummariè ſimpliciter, & de plano, ac ſine ſcriptis, & figura iudicij, etiam ex nõ ſcripto, iuſtitia mediante omni mora poſtpoſita adſtrigere debeat omnes, & quoſcunque debitores Vniuerſitatis, & licentiam exequendi gratis per Officialem impartiri.

Cauſa ſummaria dicitur matrimonialis, quæ debet expediri ſine figura iudicij, *Panormit. in c. Abbas, de teſtib. Marant. in practic. part.4. num.172.*

35 Cauſa ſummaria erit vbi quis in iudicio confitetur debitum, quia eo caſu fit præceptum vt ſoluat, & alius ordo iuris ibi non requiritur, *Bald. in leg. ſi debitori, ff. de iudic. leg. vnica, vbi Doct. C. de confeſſ. Marant. part.4. diſp.9. num.169. Afflict. deciſio.191. num.9.* quia nulla maior probatio, quam oris confeſſio, *l. cum precum, C. de liberal. cauſ.* & in confeſſis nullæ ſunt partes Iudicis, niſi in concedendo, & exequendo, *leg. vnica, C. de confeſſ. Speculat. in tit. de confeſſ. Farinac. part.4. tit. de prapar. confeſs. quaſt.81. num.3. ſol.2.*

Et confeſſio enim facta apud acta Iudicis, paratam habet exequutionem, *l. tale pactum, §. qui prouocauit, ff. de pact. Caſtrenſ. in l. eum pro quo, ff. de in ius vocand. capit. ſuper eo, de teſtib. & cap.1. de exceptio.* hodie verò quomodo obſeruetur, videndus eſt practicus *Muſcatel. in pract. S.R.C. part.1. gloſ. petitur, num.36.* qui dicit, hoc Iudicis arbitrio remittendum, prout facti, perſonarum, ac quantitatis debitæ qualitas expoſcerit, vt dixit *Menoch. conſil.1060. num.4. de arbitrar. Iudic. Carau. in Rit. 187. Afflict. in Conſtitut. Regia Maieſtati*, à qua confeſſione non appellatur, vt dicit idem *Muſcatell. loco citato num.38. per Rit. M.C.V.256.* vbi *Carau. num.5. Galter. in pract. inſtrum. ſol.286. num.6.* nec dicitur de errore confeſſionis ad finem retardandi exequutionem ſecundum eum. Quod ſi confeſſus, fuerit ſuſpectus ob impotentiam cautionis præſtandæ de ſoluendo ipſum Iudex carcerabit, vt dicit *Muſcatell. ibidem*, qui *num.37.* ſubdit, quod etiam die feriato Iudice pro Tribunali non ſedente, ſed in Camera poterit hoc caſu fieri præceptum de ſoluendo, per doctrinam *Afflict. in d. conſtit. Reg. Maieſt. num.12. & Carauit. in Rit.187. num.3.* ratio, quia confeſſio poteſt recipi etiam die feriáta *Innoc. in cap. vltra tertiam de teſt. Guid. Pap. ſing.73. num.4.*

Cauſa ſummaria eſt quando præſentatur inſtrumentum ad formam ritus M. C. V. in qua proceditur via executiua & elapſo peremptorio deuenitur ad capturam perſonæ, vt docet practicus *Marant. par.4. diſt.9. n.176.* de qua materia late *Frecc. de liquid. inſtrument. Lanar. de execut. inſtrument. de Iudic. Rober. de liquid. inſtrum. Paud. de exeq. inſtrum. Galt. in pract. inſtrum. & Borell. in ſumma deciſ. tit. de liquid. inſtrum. tom.2.*

Procedendum eſt ſummariè pro iuſtrumento cenſuali contra hæredes debitoris, & contra quemcunque
37 tertium poſſeſſorem rei ſubiectæ cenſui dummodo citentur ad dicendum cauſam quare non debet contra ipſos exequi inſtrumentum cenſus, &c. & conſtet ipſos eſſe hæredes, & poſſeſſores ſummariè, & ſic ſine partis citatione ad teſtium iuramenta videndum, & alios actus, & adſit pactum exequutiuum ſcilicet, vt inſtrumentum exequitur ſicut ſi eſſent penſiones domorum Ciuitatis Neapol. vt dicit *Galter. in pract. inſtrument. 2. par. Princip. aduertat inſuper ad debitorem num.38. & ſeq. Vin. comm. opin.381.* vbi ita pluries practicari, & iudicari vidiſſe ſe patrocinante teſtatur.

38 Summariè proceditur quando debitor fuerit ſuſpectus de fuga, quia capi poterit nullo iuris ordine ſeruato, *lege ait prator, §. debitorem ff. de his qua in fraud. creditor.*

Etiam à Iudice incompetenti, vt dixit *Miſinger: obſeruat.65. cent.2.* immò non ſolus fugitiuus poteſt capi, ſed etiam præparans ſe ad fugam ſecundum *Gomez. Leo. in deciſ. 22.*

Et tunc ſi talis debitor armata manu deſiſtit, poterit eo caſu impunè vulnerari, ita inquit *Gayl. obſeruat.44. lib.2.* vbi etiam quod hæc apprehenſio fieri poteſt die feriata in honorem Dei, vt dixerunt *Pecch. de iur. ſiſtendi cap.1. Ricc. collect. deciſ.1203. lib.4. Canall. commun. contra commun. quaſt.207. Graff. in tract. de except.4. in pralud. num.137.*

Vnde quando debitor eſt ſuſpectus de fuga, & non adeſt obligatio, nec inſtrumentum, tunc officialis decernit, quod capiatur ſummaria informatio, & examinatis duobus teſtibus, & conſtito ſit decretum, quod capiatur de perſona, & non excarceretur niſi præſtita fideiuſſoria cautione de ſtando iuri, &c. de qua materia latiſſimè *Manſon. in ſpecial. tract. de cauſ. execut.*

Cauſa ſummaria illa dicitur, vbi tractatur de depoſito.

39 Depoſitum enim adeo eſt priuilegiatum propter exuberantiam fidei à deponente habitam erga depo-

ſita-

Digitized by Google

ſirarium, vt paratam habeat exequutionem ſecundum *Boer. dec. 295. Caualc. dec. 27. par. 2.* & ideo compenſatio contra eum minimè admittitur *l. fin. C. de compenſat. l. ſi quis vbi Bart. & Bald. C. depoſ. c. 2. vbi Abb. depoſ. l. penult. C. eod. Bald. conſ. 334. vol. 1. Socc. conſ. 143. volum. 4. Rot. Genuenſ. dec. 44. Ann. conſ. 102. par. 2.*

Quod amplio etiam in depoſito ficto, & re vera non facto vt aduertit *Caſtr. in conſ. incip.* viſo proceſſu.

Immò ſi depoſitarius pecuniæ fuerit moroſus tenetur ad vſuras à die moræ ad *text. in l. die §. qui pecuniam vbi Bart. ff. depoſit. l. 2. Cod. depoſit.* quod fallit in depoſito ſpeciel, vt dixit *Bal. loco citato.*

S V M M A R I V M.

1 *Electio fori non competit priuilegiati in cauſa feudali, & ſecus de iure communi, num. 5.*
2 *Fori declinatoria non habet locum in cauſa feudali.*
3 *Feudalis cauſa tractatur in Regia Camera.*
4 *Vaſſallus coram Domino feudi eſt conueniendus.*

A R G V M E N T V M.

An in cauſis feudalibus concedendum ſit electionis fori priuilegium.

Q V Æ S T I O XLV.

Regula ſit negatiua, nam priuilegium eligendi forum de Iure Regni non competit priuilegiatis
perſonis in tali caſu, quia de feudis quaternatis non cognoſcit niſi Magna Curia Vicariæ, ita concludit *Afflict. in conſtit. Regni Statuimus notab. 4. & in conſtit. Magna Curia in 2. & 3. notab.* & alibi quem ſequitur *Vrſil. in addit. ad eundem in dec. 257. in fin. Put. de reintegr. feud. cap. 19. num. 14. Niger in cap. Regni, quod decretam num. 10. Borrel. de præſtantia Reg. Cath. cap. 62. num. 58.*
2 Et fori declinatoriam non habere locum in cauſa
feudali annuit *Balzar. in d. conſtit. Regni ſtatuimus num. 42.* immò & hodie quæſtiones ſuper re feudali determinantur in Regia Camera Summariæ, quę eſt Iudex competens, in tantum quoad quando dubitatur an cauſa ſit feudalis, vel burgenſatica ſeruatur in praxi remitti huiuſmodi articulum ad illam, & interim iuriſdictio coram quo lis eſt cæpta ſilet teſtatur *Thor. in compend. dec. Regni verb. articulus incidens tom. 1.* & commemorat *Galupp. in praxi S. C. par. 2. cap. 6. num. 75.* affirmans *num. 73.*
3 feudalem cauſam eſſe tractandam in Regia Camera e-
tiamſi Actor, & Reus eſſent Clericus ex conuentione inter Romanam Eccleſiam, & *Carolum 2. in cap. Reg. ſtatuimus*, vbi *Addent.* & conferunt nuper tradita per *Muſcatel. in prax. S. C. glo. competentes à num. 96. & per Amat. conſ. 28. cent. 1.* vbi deciſum refert reſtitutionem in integrum pro aſſenſus regiſtratione non obſtante temporis lapſu in Regia Camera petendam eſſe, etiam ſi de clerici intereſſe agatur, & vide *pragm. Regni 2. ſub rubr. de cleri. ſteri. diacon. ſaluat.* vbi inter alia *in 3. capite* notatur iſtos pro cauſis feudalibus trahi ad Iudicia ſecularia.

Cum vigore *text. in cap. cęterum de Iudicijs* diſponatur vaſſallum coram Domino feudi conueniendum eſſe, quamuis dominus feudi ſit Eccleſiaſtica perſona, quia ratione feudi ſortiuntur forum alienum, vt poſt antiquiores notarunt *Guid. Pap. dec. 139. Boer. dec. 69. num. 8. Scapp. in tractat. de iure non ſcripto lib. 1. cap. 6. Duenn. regul. 321. Gra.* qui plures citat *de effect. clericat. effect. 1. nu. 718. Rodriqu. quæſt. regular. tom. 2. quæſt. 62. artic. 10.* vbi etiam de cauſa mota ſuper maioratu, &c. *Soar. in defenſ. fid. contra Anglican. ſecta errores lib. 4. de crimin. capit. 14. Barboſ. in l. 2. de Iudic. art. 3. num. 159. cum ſeq.* reſoluens *art. 4. num. 51.* quod domino feudi priuatiuè eſt conceſſa iuriſdictio reſpectu aliorum iudicum, & ideò non poſſunt vaſalli in illis cauſis prorogare iuriſdictionem alterius Iudicis abſque Domini directi conſenſu, ſiue agatur de proprietate, ſiue de ſola feudi poſſeſſione *Intrigl. de feud. art. 94. num. 12. cent. 2. Menoch. conſ. 2. nu. 97. Mozz. de contract. tit. de feud. Rubric. de Natur. feud. num. 121. Villalob. 6. tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 11. num. 4. Farin. in pract. crim. qu. 8. num. 22. Grau. ad pract. Cam. Imper. lib. 1. concl. 37. conſta. 4.* & latius proſequitur *Reg. Rouit. in comment. ad d. pragm. à num. 2. cum ſeq.*

Adeo quod in Reg. Cam. præiudicium in alium Iudicem huiuſmodi iuriſdictionem non eſſe prorogabilem concludendum eſt exnotat per *gloſ. in c. Imperialem, §. præterea de prohibit. feud. alien.* & ibi *Andr. colum. 8.* latè *Surd. conſ. 47. Capye. deciſ. 9. num. 8. & ſeq. Franc. dec. 417. Molin. Hiſpan. primogen. cap. 9. num. 5. Caual. qu. 782. num. 2.* plenè per *Intrigl. de feud. art. 14. à num. 65. cent. 2. Scad. de feud. par. 10. à num. 136. cum ſeq. ſect. 1.*

Declara tamen firmatam regulam principalem habere locum in Regno, at ſecus in alijs Regionibus, cum ex iuris communis diſpoſitione non reperiatur exceptuatus huiuſmodi caſus à generalitate *l. vnic. C. quand. Imper. iuxta Menochij ſententiam in tract. de arbitr. iudic. lib. 2. caſ. 66. lib. 2. num. 49.*

S V M M A R I V M.

1 *Feudum quaternatum quid ſit num. 7. 8. 10. & 15.*
2 *Feudum quaternatum vbi, & quare regiſtrabantur nu. 7.*
3 *Adobamentum quid.*
4 *Adoba eſt vulgare verbum Regni Neapolit. ſeruitium ſignificans, quod Galli vulgo orrierebere vocant, & num. 5.*
6 *Adoba dicitur ſeruitium pecuniarium quod Regi præſtatur.*
9 *Princeps ſi conceſſerit Caſtrum cum domibus iardenis, & alijs iſta conceſſa cum Caſtro non ſunt feudo quaternata niſi de per ſe conceſſa fuerint à Rege.*
11 *Feudum nouiter factum, & per Regem conceſſum poteſt eſſe quaternatum.*
12 *Caſtrum omne in Regno dicitur quaternatum feudum, ſed non è conuerſo.*
13 *Feudum quaternatum non poteſt haberi niſi à Principe, & cum titulo.*
14 *Quaternatum feudum dicitur omnis Terra vbi ſunt vaſſalli.*
16 *Quaternatum feudum dicitur licet ſit in Terra Comitis, vel Baronis, & ei præſtetur ſeruitium militare dummodo eius collatio ſpectet ad Dominum Regem, & declara, num. 17.*
18 *Rex ſolus poteſt in feudo feuda quaternata.*
19 *Feuda omnia à Rege conceſſa poſſunt dici nobilia, & ligia.*
20 *Rex ſolus ab initio poteſt imponere nouam formam feudo quaternato.*
22 *Feuda quaternata ſunt ad inſtar prædiorum, & ſtipendiarum.*
23 *Feudum eſt duplex proprium, & improprium.*

A R G V M E N T V M.

Feudum quaternatum quid nam ſit ad finem de quo ſupra.

Q V Æ S T I O XLVI.

Quoniam ſupra fuit concluſum quis nam cognoſcere debeat de feudis quaternatis, & conſequenter in tali caſu miſerabiles perſonas non gaudere priuilegio fori ideo hic recenſere volui quid ſit feudum quaternatum.
1 Regula ſit igitur, quod feudum quaternatum dicitur illud quod ſpectat ad collationem Regis, & reperitur ſcri-

Digitized by Google

ſcriptum in quinternis Realis Cameræ *Iaſon in prælud.*
feud. n.127. verſ. item ſunt quædam Aluar. in prælud. feud.
deciſ.21. Iſern. in §. ille autem num.9. de contron. feud. apud
2 *pares termin.* ſubdens, quod regiſtrabantur dicta feuda in
quaterno libro ſcriptura, ſeu publico monumento Re-
giæ Cameræ, vt cognoſci poſſit quantum adohamen-
tum præſtabant, & dicitur adohamentum adductio illa
3 quam faciunt plures cohæredes, ſeu confeudatarij inter
ſe habentes diuiſum feudum, qui cum deberent præſtare
ſeruitium ſecundum partem feudi, quam habebant, &
ex facta diuiſione dictum ſeruitium ad modum redige-
retur adohant, ſeu adiuuant ſe tot quot faciant vnum
militem, vel ſoluant vncias decem, & dimidium ideò al-
ludens vocabulo dicitur adohamentum quod dicitur
confeudatarij concubinati, & adohati ideſt coniuncti,
& aſſociari præſtant etiam exponunt huiuſmodi adoha-
re, ſeu adohamentum cum *in c. ſi aliquem verſic. ſeruitÿ*
conſueti num.52. Capye. in inueſt. feud. rub. feud. adohant co-
lum.1. fol.27. Franc. in prælud. feud. num.19. fol.2. idem ſen-
tit *Tiraqu. in tract. de iure primog. qu.14. ſub num.1.* affir-
mans adoham eſſe vulgare verbum Regni Neapolitani
ſeruitium ſignificans militare. Quod Galli vulgo arrie-
5 rebant vocant *Afflict. deciſ.265. ſub num.51.* vbi ait quod
adoha dicitur ſeruitium pecuniarium quod Regi præ-
6 ſtatur cum *in c. ſi aliquem verſ. in capite num.4.* latiſſimè
7 in materia *Borrel. in ſumma deciſ. tit. de adoha tom.1.*

Hanc etiam quaternati feudi diuiſionem ſuperius de-
claratam approbauit *Mozzius in tract. de feud. rubr. de*
dictis feudis num.25. Frecc. in tract. de ſubfeud. lib.2. Rubr.
de differ. feud. num.1. fol.238. annuens feudum diei qua-
ternatum, quod de per ſe reperitur ſcriptum in quater-
nionibus Regiæ Cameræ, ideoque ſi Princeps concede-
9 ret cum domibus, iardinis, molendinis, baiulatione, &
alijs iſta conceſſa cum Caſtro non ſunt quaternata feu-
da niſi de per ſe conceſſa fuerunt à Rege, & de per ſe
ſcribantur in quaternionibus Regiæ Cameræ, vel quod
10 à Rege tenetur immediatè, & in capite idque non erit
neceſſe in quaternionibus annotari *Afflict. in præl. Conſt.*
Regni, q.25. num.7. & 8. dicens feudum nouiter factum,
11 & per Regem conceſſum poſſe eſſe quaternatum, &
in *Conſt. poſt mortem rubr.22. lib.3. num.5. & 6.* vbi pari-
12 ter quod omne Caſtrum in Regno exiſtens, ſiue in præ-
ſentiarum ſit habitatum, ſiue inhabitatum dicitur eſſe
feudum quaternatum, ſed non conuertitur, ſecundum
Iſern. ibid. col.2. idem Afflict. in conſtit. violentias lib.1. rub.
13 24. *num.38.* Scribens feudum quaternatum non poſſe
haberi niſi à Principe, & cum titulo *Iſern. in c.1. in princ.*
num.10. de prohib. feud. alienat. per Feder. Afflict. in conſtit.
14 *ſtatuimus, vt Magna Curia rubr.32. num.10.* affirmans,
quod omnis Terra vbi ſunt vaſſalli eſt feudum quater-
natum item quando præſtat ſeruitium, vel adoham Re-
gi dicitur quaternatum *Iſern. in conſtit. ſi quando aliquem*
de pen. forsud. lib.2. in fin. Afflict. in conſtit. vt de ſucceſſion.
ſub num.1. per illum *text. in princip.* ibi (vel ab alijs etiam)
16 dicens feudum nuncupari quaternatum licet ſit in Ter-
ra Comitis vel Baronis, & ei præſtetur ſeruitium mili-
57 tare dummodo eius Collatio ſpectet ad Dominum Re-
gem non tamen tunc reputabitur quoad omnes effectus
quaternatum, ſed ſecundum quid imò illud regulariter
iudicabitur feudum planum, & de tabula cum in *cap. ſi*
aliquem in verſ. in cap. num.9. & 10. fol.88. & ibi ſimiliter
Cannet. verſ. in qua num.2. Iſern. in conſtit. ſi quis Baro, vel
Miles col. fin. de dotar. conſtit. in feud. & Caſtr. vbi Afflict.
ſub num.2. idem Afflict. in cap.1. num.62. & 63. de his qui
feud. dare poſſunt, vbi ait, quod nullus poteſt in feudare
feuda quaternatam niſi ſolus Rex *Gregor. in tractat. con-*
ceſſ. feud par.1. qu.21. circa fin. vbi ſubdit quod omnia feu-
19 da in illo Regno conceſsa à Rege poſsunt dici mobilia,
& ligia, & in eis poſsunt habere locum omnes illi effe-
20 ctus qui reſultat ex feudo nobili, & ex ligio, & *part.3.*
quæſt.2. vbi ſubdit, quod ſolus Rex poteſt ab initio no-
uam formam ponere feudo quaternato, quod intellige
21 in feudo nouiter conceſso à Rege non autem in feudo
deuoluto ad regem, & indè per eum alteri conceſso *Ca-*
pyc. in inueſtit. feud. rubric. feud. gen. col.46. verſ. quaterna-
tum, vbi affirmat, feuda quaternata eſse ad inſtar ſtipen-
diariorum prædictorum, quæ inclitibus dantur, vt ea
ſtipendiariorum vice percipiant, & proindè ſeruiant
23 *Menoch. conſ.226. num.169. & 270. volum.3.* vbi quoque
affirmat quod feudum quaternatum eſt duplex pro-
prium & in proprium proprium eſt quod vaſsallus im-
mediatè ſe cognoſcit à Rege, & alium dominium non
recognoſcit, quam Regem improprium eſt quod ſub
vaſsallus recognoſcit immediatè a primo vaſsallo Rege
conſentire *Lipar. in addit. ad Iſern. in cap. Imperialem in*
princ. num.8. in addit. quæ incip. de controuerſ. Franch. in
prælud. feud. Rubr. ſpec. feud. num.177. fol.10. Berous conſil.
76. num.41. & 42. volum.1. Rebuff. in declarat. feud. num.
44. Hieron. de Roſ. in reſp. impreſſo in lib.2. deciſ. Viu. num.4.
fol.298. Marant. conſ.29. num.1. & ſeq. hoc tamen feu-
dum quaternatum non proceſſit iuris cenſura, ſed ex vſu
Regni, ac vtentium more *Frecc. de ſubfeud. lib.2. fol.238.*
ſub num.8.

Et de eiuſdem feudi quaternati materia plura reaſsu-
mit *Reg. Rouit. in comment. ad prag. Regn. in rubr. de feud.*
à num.51. cum ſeq.

SVMMARIVM.

1 *Fori electio ceſſat contra locatos Regiæ Dohanæ.*
2 *Locati Regiæ Dohanæ non cognoſcuntur niſi à Dohane-*
rio.
3 *Dohanerius habet iuriſdictionem etiam contra Neapolita-*
nos.
4 *Cauallarij extraordinarij Regiæ Dohanæ gaudent fori*
priuilegio.

ARGVMENTVM.

Electionis Fori Beneficium an compe-tat contra locatos Regiæ Dohanæ.

QVÆSTIO XLV.

1 REgula ſit negatiua, quod priuilegium eligendi &
variandi forum non detur, quoties actio eſset di-
rigenda aduerſus locatos Regiæ Dohanæ.
2 Quæ ſanè concluſio ea fulcitur palpabili ratione ſi
quidem ampla priuilegia eiuſdem Regiæ Dohanæ ope-
rantur, vt Dohanati poſſint, & valeant declinare forum
Iudicis ordinarij, & eligere forum ipſius Regiæ Doha-
næ, & ita viget quotidiana praxis, vt in proprijs termi-
nis tradit *Reg. de Ponte in ſuo tract. de poteſt. proreg. in tit.*
de regal. impoſition. §.8. num.48. vbi dicit omnes Regios
Cauallarios, ſic vulgò nominatos gauderi fori priuile-
gio, nè cognoſci valeant de quocumque delicto, niſi à
Dohanerio cui conceſsum eſt merum, & miſtum impe-
rium ſuper ſingulos locatos, ſeù Dohanæ ſubditos, &
quomodocumque illam inſequentes, meminit nouiſſimè
Rendell. in tract. de Foreſt. & Paſcuis par.1. cap.18. verſ. in
Regia Dohana pag.43.
3 Et hæc omnia fortiora redduntur, nam videmus quod
licet Neapolitani ſint exempti ab omnibus Regni Tri-
bunalibus vigore eorum priuilegiorum, quia trahunt, &
non trahunt, Tamen id ceſsat in Regia Dohana Mene.
pecudum, in qua eorum priuilegium nihil ſuffragatur,
prout ita fuiſse iudicatum in cauſa Herculis Mormilis
tempore quo erat Dohanerius Ioan. Aloyſius de San-
gro teſtantur idemmet *Reg. de Ponte loco nuper cit. num.*
40. & Thor. in Compend. deciſion. Regn. in verbo Neapoli-
tani il ſecondo, tom.1. & ſic vidi, & audiui pluribus vici-
bus practicatum, & obtentum.

Amplia conſtitutam regulam eſse veram pariter re-
ſpectu Cauallariorum etiam extraordinariorum, cum
4 & illi quoque ſupradicto priuilegio gaudeant *Reg. de*
Ponte ſæpius citat. loco num.54. vbi annuit id euenire ex
particularibus titulis, & inſtructionibus eiuſdem Regiæ
Doha-

Dohanæ, quod dicantur illi obnoxia tàm Animalia, quàm Territoria, quæ Regiæ à particularibus Dominis pro ſubſtentatione pecudum, & animalium quibus ipſorum paſcua diſtribuuntur iuxta terminos *text. in l. omnes C. fund. patrim. lib.* 11. & hoc iure in Regno vtimur, prout, & ita certioratus fui à Dominis Præſidentibus Regiæ Cameræ Summariæ, pro tempore fuere in Regia Rohana Menepecudum Foggiæ.

Declara tamen ſupradictam concluſionem eſſe veram quoties locatus locat herbam, & venit ad Paſcua prædicta, quia excellentiſſimus Comes Beneuenti olim Prorex interpretando *caput*. 28. Eminentiſſimi Cardinalis de Granuela olim huius Regni Locumtenentis decreuit exemptiones, & immunitates Regiæ Dohanæ Menepecudum Apuleæ ad ſupplicationem Baronum Regni aduerſus eorum ſubditos præcedente fida Illuſtriſs. Ducis de Veneto olim Regentis officium dictæ Dohanæ, quod tunc temporis nulli locatorum permiſit, vt gauderet immunitate niſi haberet propria animalia in numero ducentorum, & qui cum dictis animalibus accederet ad paſcua Apuleæ per Regiam Cameram locata, & facta relatione per Regentem de Ponte declarauit exceptionem à iuriſdictione ordinaria non competere niſi capientibus herbàm, & venientibus ad paſcua prædicta ſalua tamen facultate ferendi arma, & quiſque in ſua iuriſdictione, ita intelligat, & obſeruet contra locatos, qui cum effectu non conducunt herbas nec conducunt animalia, ne gaudeant fori priuilegio.

S V M M A R I V M.

1 *Electio fori ceſsat in cauſa reconuentionis.*
2 *Exceptio declinatoria fori in cauſa reconuentionis non opponitur, etiam ſi Iudex conuentionis ſit in competens num. 3. & etiam ſi priuilegiatus vellet à ſua petitione deſiſtere num. 4.*

A R G V M E N T V M.

Electio fori num habeat locum in cauſa Reconuentionis.

Q V Æ S T I O XLVI.

1 REgula ſit negatiua, iſtud beneficium electionis fori ceſſare in cauſa reconuentionis, vt in Regno videtur expeditum per rit. M. C. V. *67.* cuius hæc ſunt verba.

Item quod ſi clericus in maioribus, vel minoribus ordinibus conſtitutus, vel alius priuilegiatus, vt pupillus, vel vidua eligat forum ipſius Curiæ agendo contra aliquem in ipſa Curia compellatur per modum reconuentionis in eadem Curia aduerſario reſpondere.

Et in proprijs terminis ſic pariter notant *ibi Carauita num. 3. & Calà in tract. de modo articulandi, & probandi gloſ. 1. num. 44.* vbi expreſsè loquitur in viduis, & pupillis, qui ſi reconueniantur minimè cauſæ reconuentionali remiſſionem ad Iudicem domicilij petere poſſit ſed coguntur cauſam ipſam reconuentionalem, coram Iudici rei conuenti agere ſicque practicaui pluries in Regijs Tribunalibus Regni, & præcisè in cauſa Magnificæ Victoriæ Mangantiæ viduæ quondam Emilij Ruffi.

Quæ ſanè regula illo fulcitur fundamento ſiquidem
in cauſa reconuentionis non poteſt opponi declinatoria
2 fori *l. cum Papinianus C. de ſent. & interloc. diuerſ. Iudic. l. qui non cogitur ff. de Iudic. Bart. in Authent. & conſequenter num. 19. C. de cit. ſentent. & interloq. gloſ. in cap. denique 96. diſtinct. Soccin. regul. 56. Ludou. concl. 38.*
3 Etiam ſi Iudex conuentionis ſit incompetens, veluti laicus ratione Clerici *Gloſ. in c. 1. verſic. ſuperfluis extra de mutuis petit.* quæ eſt communi calculo à DD. approbata, vt firmat *Marant. in ſuo ſpecul. par. 4. diſtinc. 16. num. 63.* & ideò huic ſententiæ inhærent *Couarru. pract. quæſt. cap. 31. Duen. reg. 202. Euerard. diuerſ. quaſt. cap. 29. num. 4. Suar. recept. ſentent. litt. C. num. 114. Mencha. illuſtr. controu. capit. 5. ſub num. 18. Morla in emporio iur. qu. 13. tit. 2. p. 1. Surd. conſil. 222. lib. 2. Bernard. Greue ad pract. Camer. Imperial. lib. 1. concluſio. 37. Conſider. 7. Curia Philippica pract. 1. § 8. num. 18. Bonadill. in ſua polit. lib. 2. cap. 18. nu. 162. Mendez à Caſtr. in prax. Luſitan. ſecul. lib. 3. capit. 8. Pereira quaſt. forenſ. lib. 2. capit. 51. Præſes de Franch. dec. 193.* vbi communem hanc amplificat ex deciſ. S. C. obtinere locum etiam vbicumq; Clericus ageret interdicto retinendæ, & Laicus ipſe proponeret iudicium proprietatis, & Clericus tunc ſimiliter auerſus interdictum ipſum retinendæ reconueniri queat *Viſcont. in concluſ. iur. in verbo reconuentio* abundè *Vinc. deciſ. 49.* vbi annuit, quod in Regno eſt Ritus M. C. V. *67.* & ſic obſeruatur in omnibus Tribunalibus, tàm maioribus, quàm minoribus *Carocc. affluenter in tract. de except. qu. 5. except. 22. Berar. in ſpecul. viſitat. cap. 28. tit. de official. & Magiſtr. in iuſte quærelat. num. 14.*

Amplia ſuprapoſitam regulam procedere etiam ſi
4 priuilegiatus vellet à ſua petitione, & conuentione deſiſtere, quia adhuc poſſet contra eum procedi in cauſa reconuentionis non obſtante eius deſiſtentia, vt deciſum in S. C. annuit *Afflict. deciſio. 173. num. 4. & 5.* vbi rationes adducit latè *Carauit. in Rit. M. C. V. 67. num. 8. Balbus dec. 64. Præſes de Franc. deciſ. 349. num. 2. Menoc. de arbitr. Iudic. q. 44. n. 5.* & alijs quos recollegit, & ſequitur *Graſſ. in tract. de effect. cler. effecti num. 748.* apud quem latiſſimè habes hanc materiam exantlatam per ampliationes, & limitationes, vt etiam plenè poteris videre *Trentacinq. variar. reſol. tit. de mutuis petit. reſolut. 1. lib. 2. Cardoſ. in praxi Iudic. & Aduo. in ver. reconuentio Muſcat. in praxi S. C. gl. Actorem Barboſ. in repetit. l. qui prior ff. de Iud.*

S V M M A R I V M.

1 *Reuariatio denegatur quando reus non exiſtit in fortijs, & vide num. 1.*
3 *Reuariatio eſt ſpecies remiſſionis.*
4 *Fraudes inter partes in reuariatione quando præſumantur.*

A R G V M E N T V M.

Reuariatio fori an ſit concedenda Reo non exiſtente in fortijs Curiæ.

QVÆSTIO XLVII.

1 REgula ſit reuariationem fori eſſe denegandam, quando reus non exiſtit in fortijs, & prout ita ſolet ſeruari in Regia Audientia Capitinatæ Apuleæ, & Comitatus Moliſij, quæ vltimo loco id practicauit in cauſa cuiuſdam Terræ Prædicatelli, & hanc eamdem opinionem tutatur *Capiblan. in pragmat. 8. p. 1. num. 347. tom. 1. de Baron.*

2 Et licet *Anton. de Ball. in tract. crimin. lib. 4. quæſt. 2.* videatur ex capite variationis cauſam remittendam eſſe ad locum in quo priuilegiata perſona voluerit iudicium proſequi etiam reo non carcerato, cum in ſua voluntate ſit prout ſic pariter vidiſſe prouiſum in Magna Curia Vicariæ ad inſtantiam cuiuſdam Viduæ petentis reuariationem ad Terram Caſtelluccij Prouinciæ Principatus Citra de homicidio commiſſo à Beamonte Stellauato apud Tartagliam Magiſtrum Actorum teſtatur idem *Capiblanc. quæſt. ſuper eadem pragm. 8. cap. 51. ſub num. 15. tom. 2.*

Tamen fundata regula ſicuti eſt verior, & magis iuri conſona, ita ratione non caret ſiquidem huiuſmodi reuariatio eſt ſpecies remiſſionis petitionis, quæ in hoc

ſcriptum in quinternis Realis Cameræ *Iaſon in prælud.*
feud. n.127. verſ. item ſunt quædam Aluar. in prælud. feud.
deciſ.21. Iſern. in §. ille autem num.9. de contron. feud. apud
2 *pares termin.* ſubdens, quod regiſtrabantur dicta feuda in
quaterno libro ſcriptura, ſeu publico monumento Re-
giæ Cameræ, vt cognoſci poſſit quantum adohamen-
tum præſtabant, & dicitur adohamentum adductio illa
3 quam faciunt plures cohæredes, ſeu confeudatarij inter
ſe habentes diuiſum feudum, qui cum deberent præſtare
ſeruitium ſecundum partem feudi, quam habebant, &
ex facta diuiſione dictum ſeruitium ad modum redige-
retur adohant, ſeu adiuuant ſe tot quot faciant vnum
militem, vel ſoluant vncias decem, & dimidium ideò al-
ludens vocabulo dicitur adohamentum quod dicitur
confeudatarij concubinati, & adohati ideſt coniuncti,
& aſſociari præſtant etiam exponunt huiuſmodi adoha-
re, ſeu adohamentum cum *in c. ſi aliquem verſic. ſeruitij*
conſueti num.52. Capyc. in inueſt. feud. rub. feud. adohant co-
lum.1. fol.27. Franc. in prælud. feud. num.19. fol.2. idem ſen-
tit *Tiraqu. in tract. de iure primog. qu.14. ſub num.1.* affir-
mans adoham eſſe vulgare verbum Regni Neapolitani
ſeruitium ſignificans militare. Quod Galli vulgò arrie-
5 rebant vocant *Afflict. deciſ.265. ſub num.51.* vbi ait quod
adoha dicitur ſeruitium pecuniarium quod Regi præ-
6 ſtatur cum *in c. ſi aliquem verſ. in capite num.4.* latiſſimè
7 in materia *Borrel. in ſumma deciſ. tit. de adoha tom.1.*

Hanc etiam quaternati feudi diuiſionem ſuperius de-
claratam approbauit *Mozzius in tract. de feud. rubr. de*
dictis feudis num.25. Frecc. in tract. de ſubfeud. lib.2. Rubr.
*de differ. feud. num.1. fol.*238. annuens feudum dici qua-
ternatum, quod de per ſe reperitur ſcriptum in quater-
nionibus Regiæ Cameræ, ideoque ſi Princeps concede-
9 ret cum domibus, iardinis, molendinis, baiulatione, &
alijs iſta conceſſa cum Caſtro non ſunt quaternata feu-
da niſi de per ſe conceſſa fuerunt à Rege, & de per ſe
ſcribantur in quaternionibus Regiæ Cameræ, vel quod
10 à Rege tenetur immediatè, & in capite idque non erit
neceſſe in quaternionibus annotari *Afflict. in præl. Conſt.*
Regni, q.25. num.7. & 8. dicens feudum nouiter factum,
11 & per Regem conceſſum poſſe eſſe quaternatum, &
in *Conſt. poſt mortem rubr.22. lib.3. num.5. & 6.* vbi pari-
12 ter quod omne Caſtrum in Regno exiſtens, ſiue in præ-
ſentiarum ſit habitatum, ſiue inhabitatum dicitur eſſe
feudum quaternatum, ſed non conuertitur, ſecundum
Iſern. ibid. col.2. idem Afflict. in conſtit. violentias lib.1. rub.
13 24. *num.*38. Scribens feudum quaternatum non poſſe
haberi niſi à Principe, & cum titulo *Iſern. in c.1. in princ.*
num.10. de prohib. feud. alienat. per Feder. Afflict. in conſtit.
14 *ſtatuimus, vt Magna Curia rubr.32. num.10.* affirmans,
quod omnis Terra vbi ſunt vaſſalli eſt feudum quater-
natum item quando præſtat ſeruitium, vel adobam Re-
gi dicitur quaternatum *Iſern. in conſtit. ſi quando aliquem*
de pen. forjud. lib.2. in fin. Afflict. in conſtit. vt de ſucceſſion.
ſub num.1. per illum *text. in princip.* ibi (vel ab alijs etiam)
16 dicens feudum nuncupari quaternatum licet ſit in Ter-
ra Comitis vel Baronis, & ei præſtetur ſeruitium mili-
57 tare dummodo eius Collatio ſpectet ad Dominum Re-
gem non tamen tunc reputabitur quoad omnes effectus
quaternatum, ſed ſecundum quid imò illud regulariter
iudicabitur feudum planum, & de tabula cum in *cap. ſi*
*aliquem in verſ. in cap. num.9. & 10. fol.*88. & ibi ſimiliter
Cannet. verſ. in qua num.2. Iſern. in conſtit. ſi quis Baro, vel
Miles col. fin. de dotar. conſtit. in feud. & Caſtr. vbi Afflict.
ſub num.2. idem Afflict. in cap.1. num.62. & 63. de his qui
feud. dare poſſunt, vbi ait, quod nullus poteſt in feudare
feuda quaternatam niſi ſolus Rex *Gregor. in tractat. con-*
ceſſ. feud par.1. qu.21. circa fin. vbi ſubdit quod omnia feu-
19 da in illo Regno conceſſa à Rege poſſunt dici mobilia,
& ligia, & in eis poſſunt habere locum omnes illi effe-
20 ctus qui reſultat ex feudo nobili, & ex ligio, *& part.3.*
quæſt.2. vbi ſubdit, quod ſolus Rex poteſt ab initio no-
uam formam ponere feudo quaternato, quod intellige
21 in feudo nouiter conceſſo à Rege non autem in feudo
deuoluto ad regem, & indè per eum alteri conceſſo *Ca-*
pyc. in inueſtit. feud. rubric. feud. gen. col.46. verſ. quaterna-
tum, vbi affirmat, feuda quaternata eſſe ad inſtar ſtipen-
diariorum prædictorum, quæ inclitibus dantur, vt ea
ſtipendiariorum vice percipiant, & proindè ſeruiant
23 *Menoch. conſ.226. num.169. & 270. volum.3.* vbi quoque
affirmat quod feudum quaternatum eſt duplex pro-
prium & in proprium proprium eſt quod vaſſallus im-
mediate ſe cognoſcit à Rege, & alium dominium non
recognoſcit, quam Regem improprium eſt quod ſub
vaſſallus recognoſcit immediatè a primo vaſſallo Rege
conſentire *Lipar. in addit. ad Iſern. in cap. Imperialem in*
princ. num.8. in addit. quæ incip. de controuerſ. Franch. in
prælud. feud. Rubr. ſpec. feud. num.177. fol.10. Berons conſil.
76. num.41. & 42. volum.1. Rebuff. in declarat. feud. num.
44. Hieron. de Roſ. in reſp. impreſſo in lib.2. deciſ. Viu. num.4.
fol.298. Marant. conſ.29. num.1. & ſeq. hoc tamen feu-
dum quaternatum non proceſſit iuris cenſura, ſed ex vſu
Regni, ac vtentium more *Frecc. de ſubfeud. lib.2. fol.238.*
ſub num.8.

Et de eiuſdem feudi quaternati materia plura reaſſu-
mit *Reg. Rouit. in comment. ad prag. Regn. in rubr. de feud.*
à num.51. cum ſeq.

SVMMARIVM.

1 *Fori electio ceſſat contra locatos Regiæ Dohanæ.*
2 *Locati Regiæ Dohanæ non cognoſcuntur niſi à Dohane-*
rio.
3 *Dohanerius habet iuriſdictionem etiam contra Neapolita-*
nos.
4 *Cauallarij extraordinarij Regiæ Dohanæ gaudent fori*
priuilegio.

ARGVMENTVM.

Electionis Fori Beneficium an compe-tat contra locatos Regiæ Dohanæ.

QVÆSTIO XLV.

1 Regula ſit negatiua, quod priuilegium eligendi &
variandi forum non detur, quoties actio eſſet di-
rigenda aduerſus locatos Regiæ Dohanæ.
2 Quæ ſanè concluſio ea fulcitur palpabili ratione ſi
quidem ampla priuilegia eiuſdem Regiæ Dohanæ ope-
rantur, vt Dohanati poſſint, & valeant declinare forum
Iudicis ordinarij, & eligere forum ipſius Regiæ Doha-
næ, & ita viget quotidiana praxis, vt in proprijs termi-
nis tradit *Reg. de Ponte in ſuo tract. de poteſt. proreg. in tit.*
de regal. impoſition. §.8. num.48. vbi dicit omnes Regios
Cauallarios, ſic vulgò nominatos gauderi fori priuile-
gio, ne cognoſci valeant de quocumque delicto, niſi à
Dohanerio cui conceſſum eſt merum, & miſtum impe-
rium ſuper ſingulos locatos, ſeù Dohanæ ſubditos, &
quomodocunque illam inſequentes, meminit nouiſſimè
Rendell. in tract. de Foreſt. & Paſcuis par.1. cap.18. verſ. in
Regia Dohana pag.43.
3 Et hæc omnia fortiora redduntur, nam videmus quod
licet Neapolitani ſint exempti ab omnibus Regni Tri-
bunalibus vigore eorum priuilegiorum, quia trahunt, &
non trahunt, Tamen id ceſſat in Regia Dohana Mene-
pecudum, in qua eorum priuilegium nihil ſuffragatur,
prout ita fuiſſe iudicatum in cauſa Herculis Mormilis
tempore quo erat Dohanerius Ioan. Aloyſius de San-
gro teſtantur idemmet *Reg. de Ponte loco nuper cit. num.*
40. & Thor. in Compend. deciſion. Regn. in verbo Neapoli-
tani il ſecondo, tom.1. & ſic vidi, & audiui pluribus vici-
bus practicatum, & obtentum.

Amplia conſtitutam regulam eſſe veram pariter re-
ſpectu Cauallariorum etiam extraordinariorum, cum
4 & illi quoque ſupradicto priuilegio gaudeant *Reg. de*
Ponte ſæpius citat. loco num.54. vbi annuit id euenire ex
particularibus titulis, & inſtructionibus eiuſdem Regiæ
Doha-

Digitized by Google

Dohanæ, quod dicantur illi obnoxia tàm Animalia, quàm Territoria, quæ Regiæ à particularibus Dominis pro ſubſtentatione pecudum, & animalium quibus ipſorum paſcua diſtribuuntur iuxta terminos *text. in l. omnes C. fund. patrim. lib. 11.* & hoc iure in Regno vtimur, prout, & ita certioratus fui à Dominis Præſidentibus Regiæ Cameræ Summariæ, pro tempore fuere in Regia Rohana Menepecudum Foggiæ.

Declara tamen ſupradictam concluſionem eſſe veram quoties locatus locat herbam, & venit ad Paſcua prædicta, quia excellentiſſimus Comes Beneuenti olim Prorex interpretando *capit.* 28. Eminentiſſimi Cardinalis de Granuela olim huius Regni Locumtenentis decreuit exemptiones, & immunitates Regiæ Dohanæ Menepecudum Apuleæ ad ſupplicationem Baronum Regni aduerſus eorum ſubditos præcedente fida Illuſtriſs. Ducis de Veneto olim Regentis officium dictæ Dohanæ, quod tunc temporis nulli locatorum permiſit, vt gauderet immunitate niſi haberet propria animalia in numero ducentorum, & qui cum dictis animalibus accederet ad paſcua Apuleæ per Regiam Cameram locata, & facta relatione per Regentem de Ponte declarauit exceptionem à iuriſdictione ordinaria non competere niſi capientibus herbàm, & venientibus ad paſcua prædicta ſalua tamen facultate ferendi arma, & quiſque in ſua iuriſdictione, ita intelligat, & obſeruet contra locatos, qui cum effectu non conducunt herbas nec conducunt animalia, ne gaudeant fori priuilegio.

S V M M A R I V M.

1 *Electio fori ceſsat in cauſa reconuentionis.*
2 *Exceptio declinatoria fori in cauſa reconuentionis non opponitur, etiam ſi Iudex conuentionis ſit in competens num. 3. & etiam ſi priuilegiatus vellet à ſua petitione deſiſtere num. 4.*

A R G V M E N T V M.

Electio fori num habeat locum in cauſa Reconuentionis.

Q V Æ S T I O XLVI.

1 Regula ſit negatiua, iſtud beneficium electionis fori ceſſare in cauſa reconuentionis, vt in Regno videtur expeditum per rit. M. C. V. 67. cuius hæc ſunt verba.

Item quod ſi clericus in maioribus, vel minoribus ordinibus conſtitutus, vel alius priuilegiatus, vt pupillus, vel vidua eligat forum ipſius Curiæ agendo contra aliquem in ipſa Curia compellatur per modum reconuentionis in eadem Curia aduerſario reſpondere.

Et in proprijs terminis ſic pariter notant *ibi Carauita num. 3. & Calà in tract. de modo articulandi, & probandi gloſ. 1. num. 44.* vbi expreſsè loquitur in viduis, & pupillis, qui ſi reconueniantur minimè cauſæ reconuentionali remiſſionem ad Iudicem domicilij petere poſſit ſed coguntur cauſam ipſam reconuentionalem, coram Iudici rei conuenti agere ſicque practicaui pluries in Regijs Tribunalibus Regni, & præcisè in cauſa Magnificæ Victoriæ Mangantiæ viduæ quondam Emilij Ruffi.

Quæ ſanè regula illo fulcitur fundamento ſiquidem in cauſa reconuentionis non poteſt opponi declinatoria
2 fori *l. cum Papinianus C. de ſent. & interloc. diuerſ. Iudic. l. qui non cogitur ff. de Iudic. Bart. in Authent. & conſequenter num. 19. C. de cit. ſentent. & interloq. gloſ. in cap. denìq; 96. diſtinct. Soccin. regul. 56. Ludou. concl. 38.*

3 Etiam ſi Iudex conuentionis ſit incompetens, veluti laicus ratione Clerici *Gloſ. in c. 1. verſic. ſuperfluis extra de mutuis petit.* quæ eſt communi calculo a DD. approbata, vt firmat *Marant. in ſuo ſpecul. par. 4. diſtinc. 16. num. 63.* & ideò huic ſententiæ inhærent *Couarru. pract. quæſt. cap. 31. Duen. reg. 202. Euerard. diuerſ. quæſt. cap. 29. num. 4. Suar. recept. ſentent. litt. C. num. 114. Mencha. illuſtr. controu. capit. 5. ſub num. 18. Morla in emporio iur. qu. 13. tit. 2. p. 1. Surd. conſil. 222. lib. 2. Bernard. Greuè ad pract. Camer. Imperial. lib. 1. concluſio. 37. Conſider. 7. Curia Philippica pract. 1. §. 8. num. 18. Bouadill. in ſua polit. lib. 2. cap. 18. nu. 162. Mendez à Caſtr. in prax. Luſitan. ſecul. lib. 3. capit. 8. Pereira quæſt. forenſ. lib. 2. capit. 51. Præſes de Franch. dec. 193.* vbi communem hanc amplificat ex deciſ. S. C. obtinere locum etiam vbicumq; Clericus ageret interdicto retinendæ, & Laicus ipſe proponeret iudicium proprietatis, & Clericus tunc ſimiliter auerſus interdictum ipſum retinendæ reconueniri queat *Viſcont. in concluſ. iur. in verbo reconuentio* abundè *Vivi. deciſ. 49.* vbi annuit, quod in Regno eſt Ritus M. C. V. 67. & ſic obſeruatur in omnibus Tribunalibus, tàm maioribus, quàm minoribus *Carocc. affluenter in tract. de except. qu. 5. except. 22. Berar. in ſpecul. viſitat. cap. 28. tit. de official. & Magiſtr. in iuſte querelat. num. 14.*

Amplia ſuprapoſitam regulam procedere etiam ſi
4 priuilegiatus vellet a ſua petitione, & conuentione deſiſtere, quia adhuc poſſet contra eum procedi in cauſa reconuentionis non obſtante eius deſiſtentia, vt deciſum in S. C. annuit *Afflict. deciſio. 173. num. 4. & 5.* vbi rationes adducit latè *Carauit. in Rit. M. C. V. 67. num. 8. Balbus dec. 64. Præſes de Franc. deciſ. 349. num. 2. Menoc. de arbitr. Iudic. q. 44. n. 5.* & alijs quos recollegit, & ſequitur *Graſſ. in tract. de effect. cler. effectu num. 748.* apud quem latiſſimè habes hanc materiam exantlatam per ampliationes, & limitationes, vt etiam plenè poteris videre *Trentacinq. variar. reſol. tit. de mutuis petit. reſolut. 1. lib. 2. Cardoſ. in praxi Iudic. & Aduo. in ver. reconuentio Muſcat. in praxi S. C. gl. Actorem Barboſ. in repetit. l. qui prior ff. de Iud.*

S V M M A R I V M.

1 *Reuariatio denegatur quando reus non exiſtit in fortijs, & viae num. 1.*
3 *Reuariatio eſt ſpecies remiſſionis.*
4 *Fraudes inter partes in reuariatione quando præſumantur.*

A R G V M E N T V M.

Reuariatio fori an ſit concedenda Reo non exiſtente in fortijs Curiæ.

Q V Æ S T I O XLVII.

1 Regula ſit reuariationem fori eſſe denegandam, quando reus non exiſtit in fortijs, & prout ita ſolet ſeruari in Regia Audientia Capitinatæ Apuleæ, & Comitatus Moliſij, quæ vltimo loco id practicauit in cauſa cuiuſdam Terræ Prædicatelli, & hanc eamdem opinionem tutatur *Capiblan. in pragmat. 8. p. 1. num. 347. tom. 1. de Baron.*

2 Et licet *Anton. de Ball. in tract. crimin. lib. 4. quæſt. 2.* videatur ex capite variationis cauſam remittendam eſſe ad locum in quo priuilegiata perſona voluerit iudicium proſequi etiam reo non carcerato, cum in ſua voluntate ſit prout ſic pariter vidiſſe prouiſum in Magna Curia Vicariæ ad inſtantiam cuiuſdam Viduæ petentis reuariationem ad Terram Caſtelluccij Prouinciæ Principatus Citra de homicidio commiſſo à Beamonte Stellauato apud Tartagliam Magiſtrum Actorum teſtatur idem *Capiblanc. quæſt. ſuper eadem pragm. 8. cap. 51. ſub num. 15. tom. 2.*

Tamen fundata regula ſicuti eſt verior, & magis iuri conſona, ita ratione non caret ſiquidem huiuſmodi reuariatio eſt ſpecies remiſſionis petitionis, quæ in

hoc

hoc Regno nequit peti, niſi reo præſentato, & carcerato iuxta rit. M.C. V.205. *& pragm.6.ſub rubr.de offic.iuſtit.§.item quod Gubernatores*, vnde ſimilium eadem debet eſſe iuris diſpoſitio *vulg.l.Illud ff. ad l.Aquil.* cum in habentibus ſimbolum, idem ſit translatus *l.à Titio ff. de furt.*

4 Huic igitur opinioni fige pedes quia ſic tollentur fraudes colluſiones, quæ in dubio præſumuntur inter partes, quando huiuſmodi reuariationes petuntur ad inferiores Curias, vt diximus ſupra *quæſt. 4. num. 13. ſect.1.*

Ita quod cautus, & bonus Iudex debet aduertere, vt nullatenus patiatur remitti acta, & cauſam, niſi ſibi conſtet reum eſſe in carceribus detentum, quia tunc de facili poteſt ceſſare ſuſpicio fraudis, quæ vtique præſumeretur quoties reus eſſet in libertate, nam ſcio, & proprijs oculi vidi fieri colluſionem inter partes, vt petatur prius reuariatio, & deinde fiat partis remiſſio, & concordia cum Barone, quod vtique cum maiori difficultate poſſet fieri, quando reus reperiretur carceratus, & eſſet anceps ſi cauſa à Tribunali ſuperiore remitteretur.

Inſtent ideo Fiſci Patroni, ne reuariationes huiuſmodi concedantur, quando rei non ſunt in carceribus præſentati prout ita feci practicari in dicto Tribunali Regiæ Audientiæ Capitinatæ Apuleæ.

SVMMARIVM.

1 *Obligatus cum clauſula, vt poſſit vbique conueniri habet fori priuilegium nec poteſt conueniri in loco non tuto numer.6.*
2 *Renunciatio ſpecialis debet fieri præuentionis.*
3 *Clauſula vbique locorum, quoſnam effectus pariat, & num. 4. & 5.*
7 *Vbi quis per ſtipulationem iuratam eſt obligatus vbique locorum conueniri pro debito videtur prorogaſſe iuriſdictionem omnium Iudicium, & declara, vt n.8.9.& 10.*

ARGVMENTVM.

Electio fori an competat, ſi priuilegiatus eſſet obligatus, quod vbiq; poſſet conueniri.

QVÆSTIO XLVIII.

1 REgula ſit affirmatiua competere huiuſmodi electionis fori beneficium miſerabili perſonæ quanuis ſit obligata cum clauſula, quod poſſit vbique conueniri, quæ ſanè concluſio vera redditur ex palpabili ratione, nam vt alias *in prima ſect.quæſt.12.* fuit ex communi DD. voto dictum, ſpecialis renunciatio eſt neceſſaria, vt cenſeatur renunciatum dicto beneficio, hæc autem videtur generalis, & ideo illam comprehendere non videtur, vnde iuxta hanc ſententiam quotidie practicatur in Regijs Tribunalibus huius Regni Neapolis.

Ad inſtar, vt nec etiam videatur ex clauſulis generalibus apponi ſolitis in inſtrumentis præuentionis renunciatum dum ſpecifica illius renunciationem iura deſiderant *Frecc.de Præſid.in inſtrum.quæſt 15. par.9.* qui dicit per Magnam Curiam Vicariæ fuiſſe deciſum ſequitur *Viuius in ſilua comm.opin.concl.425.num.10.Galter.de liquidat.inſtrum.p.32.part.prius.verſ.fuerit ab eo præuentus num.26.*

3 Licet regulariter, ita clauſula vbique locorum ſubmittat contrahentes omni foro, & loco, itaut poſſunt vbicumque conueniri *Bart. in l.3. quis ita ff. de eo quod certo loco Felyn.in cap.fin.num.19.de foro compet.& in cap.1.num.7.de Iudic.Bald.in l.3.ff.ſed & ſi quis.num.22.cap.comm.deleg.* vbi multa de effectu huiuſmodi clauſulæ *Cepoll.cautel.70.Galles de oblig.ad form.Camer.p.2.quæſt.3.Gratian.in deciſio. Rot. March.*180. *num.12.*

Animaduertendum tamen quod licet clauſula vbique locorum facit, & operetur, vt obligatus poſſit vbicunq; conueniri hoc intelligitur de loco idoneo *glo. in l. eum qui in verb. quocumque loco ff.de Iudic.gloſ. in l.ſi duo in 1.verſic. ſed & certo ff. de conſtitut.pecun.gloſ.in l.qui certo verſic. quolibet ff.de condit. indebit.* quos allegat, & ſequitur *Maria de clauſulis par.1.clauſu.343.pag.mihi 336. & in deciſ.Piſan.96.* vbi inquit dici locum idoneum, vel

5 ratione domicilij, vt dicunt præfatæ *gloſ.* vel quia in aliquo repertus fuerit debitor, *gloſ.in l.vnic.verſic.* & alio loco, *cap.vbi conuenit.qui cert.loc.dare promiſſ.Bal.in rub.num.6.c.conſtitut. pecun.* cum alijs per *Iaſ.in §. plus autem num.25.Inſtitut.de action.* habetur etiam per *Gratian. in d.dec.*180.*num.13.* vbi quod alias ſequeretur abſurdum, quod creditor poſſet trahere debitorem ad quæcumque remotiſſima loca, ita vt reus ſemper deberet eſſe cum ſacco paratus ad ſoluendum contra *l.actum, & l. quod diximus ff.de ſolut.*

Immò ſecundum eumdem etiam quod quis promiſiſſet ſoluere vbicumque placuerit creditor, & per verba ſonantia liberam voluntatem tamen intelligeretur de loco diſcreto, & ad arbitrium boni viri, *Soccin.in cap.dilecti filij numer.31.colum.26.de foro competent.* poſt *Anton.in cap.1.de Iudic.col.1.l.Iaſon. l.ſi conuenerit col.6. in fin.num.28.verſic.contrarium tenet de iuriſdict.omnium iudic.*

Vndè neque per dictam clauſulam poterit quis conueniri in loco non tuto, *Alex.in l.cum res col. 1.ff.de legat.1.Seraphin.de priuil.iuram.cap.13.num.35.* ſicque pluries determinaui vti Regium Iudex in varijs quippè caſibus, & practicaui, vti Aduocatus in cauſa Mariæ Meneſæ contra quendam Calabrum.

Et iuxta cumulata per *Coſtam clauſul.177. in tract. de clauſul.apud Mart.* in perſonis quę poſſunt prorogare iuriſdictionem plurimum præſtat fori huiuſmodi ſubmiſſio, & vbi eſt generalis operatur quo ad omnes caſus, & iam ſine conſenſu Iudicis cui ſubeſt ſubmittens idemque Iudex alioquin competens poteſt ſupra iuriſdictionem ſuam iudicare ſi prima facie cauſa videtur infra ſuam iuriſdictionem *Bart.in l.fin.§.vltim.Cod.de appellat.Guid.Pap.deciſ.7. Rot.Gen.deciſ.23. num.3.& 5.* quaſi hoc modo ſit approbatus Iudex non ſuus, & nihilominus intereſt inter promiſſionem de non declinando forum inter ſubmiſſionem, & inter prorogationem iuriſdictionis, *Guid.Pap.deciſ.370.* Nec licita eſt pęnitentia etiam ante litem conteſtatam ſi talis ſubmiſſio ſit munita iuramento *Ripa in cap.1.num.49. cum ſeqq.de Iudic.* quicquid in oppoſitum cenſuerit *gloſ. in l. ſi conuenerit ff.de iuriſdict.omn.iudic.* ſic *Guid.Pap.dec.77. Iaſon.in l.ſi conuenerit, & Franc.Marcus dec.276. par.1.* quoquo igitur modo quoue ſortiti forum contingant ſic ſe ſubmitteos fruſtra contendit remitti ad Iudicem, ſuum ob renunciationem fori *Renſuer.conſ.6.num.20.cum ſeqq.lib.2.* apud nos *tractan.de iud.cap.1.num.225.cum ſeqq.* cum de priuationem ad habitum non detur regreſſus, ſiue forum quis ſortiatur verè ſiue fictè, vt per adoptionem, vel per baptiſmum per quem dicitur renaſci qui lauatur, *Marian. Socc.ad rubr.de fora competent.* cum adductis per *Anton. Matth. tract.de prorogatione fori num.27. verſic.quod dictum eſt*, ſupra in origine niſi iam perempta eſſet inſtantia iudicij cępta inter laicos more viuificata per iuriſdictionem quo tempore reus ad clericatum promotus eſt nam ceſſat effectus ſummiſſionis nilitat declinatoria, *Anna ſingul.129.* quem refert *Maria tract.de iuriſd.part.4.cent.1.caſ.32.num.6.*

Et adde quod vbi quis per ſtipulationem iuratam obligatus eſt quod poſſit conueniri vbique locorum pro debito videtur prorogaſſe iuriſdictionem, vel omnium Iudicum, & ſe ſubmiſiſſe foro in quo conueniretur vigore obligationis cum potuerit ſui fori priuilegio renunciare *arg.leg.ſi quis in conſcribendo C.de Epiſcop.& Cleric. Beroius conſ.137.num.1.vol.1.*

Intellige primò, quòd ſi quis promittit quod poſſit conueniri Neapolis Bononiæ, Florentiæ, & vbique locorum nihilominus Neapolis, Florentiæ, & Bononiæ,

8 & alibi vbi conueniretur poſſe declinare forum argum.

l. ſi

Digitized by Google

l. ſi conuenerit, vbi hoc notauit *Bart. n.4. ff. de iuriſd. omn. iudic.* docet etiam *Baiò. in dec. 109. Chartar. in dec. Genuæ 6.* hoc caſu dicit *Bart. loco allegato* tale obligatum teneri ad pœnam, & intereſſe tantum *Triuiſ. deciſ. Venet. 482. lib. 1. Graſſ. in tract. de except. cap. 18.*

Intellige ſecundò, quòd ſi non ſolum promiſit, quod poſſit conueniri vbique locorum poſt declaratas ciuitates puta Florentiæ, & Bononiæ ſed in dictis ciuitatibus, & vbique locorum promiſit ſoluere tunc non tenetur niſi in dictis locis, aut vicinis, & non remotis, *Rom. conſ. 180. num. 9. in fin. Galleſ. de oblig. in form. Camer. par. 2. qu. 3. num. 2. & 3. Triuiſ. d. deciſio. 48. lib. 1. Carol. de Graſs. d. except. 18.*

Intellige tertiò, quòd ſi diceret promiſit ſoluere vbi-
10 que fuerit inuentus tunc non oppoiut fori in compe-
tentiam vel declinatoriam, ſed poteſt ibidem vbique re-
periatur conueniri *arg. l. contraxiſſe ff. de act. & obligat. l. Titium, & Meuium §. 1. ff. de admin. tut. Balb. d. dec. 109. Scacc. de Iud. p. 1. c. 22. n. 26. Chartar. d. dec. 6.* & idem de *Graſſ. de except. loc. cit. num. 7.*

S V M A R I V M.

1 *Beneficio electionis fori datur priuilegiato etiam ſi agatur de re beneficiali.*
2 *Lex vnica C. quando Imper. intrat etiam in cauſa ſpirituali pro comprehenſis.*
3 *Iuriſpatronatus cauſa eſt miſta priuilegium l. vnica perſonis, & non cauſis eſt indultum.*

A R G V M E N T V M.

Electionis Fori Beneficium an habeat locum, vbi agitur de re beneficiali puta de cauſa Iuriſpatronatus.

Q V Æ S T I O XLIX.

1 REgula ſit affirmatiua procedere beneficium electionis fori vbi igitur de re beneficiali, vt dixit *Rota in vna Seguntina coram R.P.D. Litta*, & tenet *Marcheſan. de commiſſ. in tit. de Auocat. cauſ. p. 2. §. 2. num. 88.* per hæc verba.

*Pariter lex vnica præfata procedit ſi agatur de cauſa beneficiali Puta ſuper iurepatronatus, quæ eſt miſta nam quoad rem Eccleſiaſticam præambulare ad inſtitutionem pertinet, ideo eſt iuris ſpiritualis, & de temporalitate participat, quia laico competit, & quia ad hæredes tranſit cap. filij 16.
q. 6. Veſtr. in ſua praxi lib. 3. cap. 2. num. 4.* Imò ſi cauſa ſpi-
2 ritualis eſſet pariter huius legis diſpoſito intraret *Creſcent. deciſ. 16. de priuileg. Afflict. deciſ. 267. per totum Abbas in cap. Eccleſ. Sanctæ Mariæ num. 12. de conſtitut.* vbi *Dec. num. 104. Alex. conſil. 125. num. 2. volum. 2.* Iuris autem patronatus cauſa eſt miſtam ad laicum autem per-
3 tinens *cap. filij 16. quæſt. 3. Veſtr. in ſua praxi lib. 6. capit. 2.
num. 4.* & tamen in prima, & ſecunda inſtantia habet locum lex noſtra *Theſaur. deciſ. 177. num. 2. cum perſona, &
non cauſa indultum ſit priuilegium neque in quacumque in-
4 ſtantia eadem eſt, vbi videmus in cauſa priuilegiata in prima inſtantia, quæ talis remanet Bellamer. dec. 40. Caſſador. dec. 7. num. 1. de reſcript. vti de anno 1585. proponente in ſignatura iuſtitiæ R. P. D. Anſelmo Bandino Nobili Caſatanenſi in vna Forolienſi iuriſpatronatus in qua dua aderāt viduæ habentes intereſſe ſuper iure præſentandi ex diſpoſitione l. vnic. Cod. quando Imperat. ex communi patrum conſenſu ob inueran à curia cauſam auocari, & ad partes remitti ſicque videmus magis magiſque quotidie quam amplius, vt dicam, & inuiolabile ſit præfatum priuilegium.*

Et iuxta prædicta quandoque nonnullis quippe vicibus reſpondi interrogatus, & in ſpecie dum Romæ eſſem annis non longe elapſis, & colloquium habere cum Eminentiſſimo D. Cardinali Millino cuius anima hodie apud Dominum requieſcit.

Indè cum in Curia Epiſcopali Viciequenſi articulus iſte fuiſſet diſcuſſus iuxta meam ſententiam fuit concluſum in cauſa Iacobi Antonij Bregliæ, & hæredum Matthæi de Cimino.

S V M M A R I V M.

1 *Adhærens appellationi aduerſarij efficitur vnus ſpiritus cum appellante.*
2 *Impetrans Iudicem illum reſpuere regulariter nequit.*
3 *Reſcriptum Principis dicatur commune.*
4 *Superior non poteſt renunciare reſcriptum aduerſario inuito.*

A R G V M E N T V M.

Fori variatio an debeat concedi, quoties aduerſarius inhæſit electioni fori factæ per perſonam priuilegiatam.

Q V Æ S T I O L.

1 ANgela Creſpa Vidua quondam Roberti Melæ pro cauſa vertente in Curia Ciuitatis Cauæ cum Fuluio della Monica elegit in forum Regiam Audientiam Principatus Citræ, & Baſilicatæ, cui quidem electioni factæ inhæſit Fuluius conuentus, cumque deinde vellet per viam variationis eligere in forum Magnam Curiam Vicariæ (prout cum effectu elegerit,) fui interrogatus à quodam Procuratore practico quidem, & bonæ experientiæ num potuiſſet ipſa vidua id agere, dum electioni fori Regiæ Audientiæ primo loco factæ, ipſe minimè ſui principalis ſpecialiter inhæſiſſet.

Et quidem prima facie videbatur dicendum ceſſare debere in hoc caſu huiuſmodi priuilegium exemplo eius, quod dicitur de adhærente appellationi per aduer-
2 ſarium interpoſitæ, qui efficitur vnus ſpiritus cum appellante *Oldrad. conſ. 290. vol. 2. Rot. Florent. deciſ. 11. n. 3. Præſes de Franch. dec. 257. num. 5.*
3 Et confert, nam is qui ſemel commiſſionem Principis petijt, & aliquem iudicem impetrauit commiſſionem renunciare nequit inuito ſuo aduerſario, qui litteris delegationis vti poteſt *Ioan. Andr. in c. ex conqueſtione extra de reſtit. ſpoliat. Magon. deciſ. Lucenſ. 52. num. 18. Balb. deciſ. 76. Berlicchius dec. 227.* vbi rationem adducit, quia reſcriptum Principis dicitur commune, & idem impetrans ei non poteſt renunciare, maximè ſi fuerit præſentatum allegat *Bald. in l. poſtquam lite num. 16. C. de tempor. in integr. reſtit. Iaſ. in l. ſi quis iniquam num. 12. ff. quod quiſque iur.* Adeò vt nec ipſe Princeps, vel Imperator
4 poſſit renunciare reſcripto aduerſario inuito *Felyn. in rubr. de reſcript. num. 3. Rota dec. 45. de appell. in antiq. D. Ricc. collect. deciſ. collect. 963.*

Cæterum re melius perpenſam incontrariam deſcendi ſententiam, quia alias eſſet per indirectum eripere facultatem variandi perſonis priuilegiatis, certumque eſt id eſſe conceſſum, ipſis variare pluries, vt diximus ſupra *sect. 1. quæſt. 4.* quia omnes aduerſarij inhærerent electionibus primo loco factis per perſonas priuilegiatas, ad euitandum, ne amplius variare poſſent, ſed cogantur perſeuerare iudicium in eodem Tribunali, quod elegerunt, & conſequenter fieret fraus, & maxima reſciſſio priuilegio ſic amplè conceſſo per Principem, & iuxta hanc opinionem audiui fuiſſe executum in dicta cauſa.

SVM-

S V M M A R I V M.

1 *Miſerabiles perſonæ non poſſunt in eo foro, in quo eorum nomine exercetur iuriſdictio litigare.*
2 *Iudex in cauſa propria quis eſſe nequit.*
3 *Baro nequit eſſe Iudex in cauſa ſubditorum.*
4 *Epiſcopus non poteſt eſſe Iudex vbi tractatur de proprio quæſtu.*
5 *Officialis, ſiue Iudex offenſus ratione dignitatis poteſt ipſemet procedere in cauſa.*

A R G V M E N T V M.

Beneficium electionis fori, an ſit admittendum, vbicumq; miſerabiles perſonæ litigare vellent in eo foro cuius iuriſdictio eorum nomine exercetur.

Q V Æ S T I O LI.

1 REgula ſit, vt eueniente fortaſſe caſu, quod vbi in foro per viam variationis peruento iuriſdictio priuilegiatorum nomine exerceatur, non ſit admittenda huiuſmodi variatio facta, cum iuxta *Couarruuiæ ſententiam lib. pract. qu. cap. 7. col. penul. verſ. 8.* hoc priuilegium electionis fori non competat miſerabilibus perſonis, quandò tales litigare vellent in eo foro, cuius iuriſdictio eorum nomine exercetur, & ita eum referendo ſequitur *Menoch. de arbit. iud. lib. 2. caſ. 66. num. 48.* vbi aſſignat rationem quia tunc tamquam ſuſpecti non debet gaudere hoc priuilegio.

2 Eò, quia viderentur quodammodo eſſe Iudices in cauſa propria, quod in iure eſt reprobatum *l. vnica Cod. ne quis in ſua cauſ.* etiam conſentiente eius aduerſario, *Iacobin. in l. qui iuriſdictioni, ff. de iuriſd. omn. iud.* & generaliter authoritate propria aliquid agere cunctis eſt denegatum *l. nullum C. de Iudæis l. ſi quis in tantam C. vnde vi Socc. reg. 34. Boniſac. de furt. §. poſſeſſiones à num. 35. vſq; ad 62.* vbi latè de materia *Fabr. luculenter concl. 1. de aq. poſſ.* & pleniſſimè *Farin. in tract. de furt. qu. 175. à fol. 70. vſque ad 98.* apud quem plurima huius farinæ ad hanc concluſionem conducentia reperies, quæ hic breuitatis cauſa omittuntur.

3 Indè Baro nequit eſſe Iudex in cauſis ſubditorum quando agitur de eius intereſſe *Maſtrill. deciſ. 234. num. 10. Capiblan. in pragm. 16. n. 56. de Baronibus recentiſſimè, Coſta ſiculus conſ. 85. num. 6. & ſeq.* vbi etiam *nu. 4.* annuit
4 Epiſcopum non poſſe eſſe Iudicem vbi tractatur de proprio quæſtu bonorum ex *Bal. in c. litteras num. 1. de præſumpt. Alex. conſil. 79. num. 8. vol. 1. Rim. ſen. conſ. 539.*

5 Licet benè Iudex, ſeu Officialis poſſit cognoſcere de iniuria ſibi illata intuitu dignitatis, vt docuit *Cyn. in leg. vnic. C. ne quis in ſua cauſ.* quem ſequitur *Oldrad. conſil. 7. Surd. conſ. 50. Decian. in tract. crim. lib. 4. cap. 42. Caball. reſolut. crim. caſ. 291. num. 34. cent. 3.* & deciſum in Regia Audientia Apuleæ refert *Viuius deciſ. 278. num. 2.* iuxta quorum opinionem me conſulente fuit practicatum Illuſtrem Vicarium Surrentinum contra quendam Clericum, & alias per Reuerendum Vicarium Capritanum aduerſus Reuerendum Dominum Andream Mazzolam Canonicum eiuſdem Eccleſiæ Capritanæ.

S V M M A R I V M.

1 *Electio Fori non datur contra Curiales Tribunalium, ſed declara non procedere quoties non aſſiſtunt Tribunali, num. 5.*
2 *Aduocati, & Procuratores etiam exteri conueniuntur in Tribunali, cui inſeruiunt.*
3 *Curiales Regiarum Audientiarum Regni gaudent priuilegio fori.*
4 *Actuarij dicuntur capita Curialium.*
6 *Licentia ſuperioris facit abſentem haberi pro præſente.*
7 *Abſens licentia cum videtur ſeruire.*

A R G V M E N T V M.

Electionis Fori beneficium num habeat locum vbi lis vertitur cum Curialibus Magnæ Curiæ Vicariæ, Regiarum Audientiarum Regni Sacri Regij Conſilij, vel Regiæ Cameræ Summariæ.

Q V Æ S T I O LII.

1 REgula firmanda eſt pro parte negatiua ceſſare ſcilicet ius hoc eligendi, & variandi forum quoties eſſet lis cum Curialibus aliquot Tribunalium puta Magnæ Curiæ Vicariæ, Regiarum Audientiarum Regni, Sacri Conſilij, vel Regiæ Cameræ Summariæ.

Siquidem huiuſmodi Curiales habent priuilegium vt poſſint ad eorum Tribunalia trahere alios æquè priuilegiatos, nec poſſunt trahi ab alijs priuilegiatis, vt refert *D. Reg. Tapia in ſuo oper. Iur. Regni in conſtu. ſtatuimus nu. 12. de offic. Magiſtri Iuſtitiarij. Taſſon. ſuper Iudex M.C.V. amicus meus pragm. de Antephat. verſ. 30. obſeru. 376. vol. 138.* & eſt ſancitum per particularem *Ritum M.C. 232.* cuius hæc ſunt verba.

Item, quod omnes Curiales dictæ Curiæ, ſiue ſint ad gagiam ipſius Curiæ, ſiue non omnes, qui dictam Curiam ſequuntur, vt Aduocati, Procuratores, aliique Scriptores curialium, priuilegio permittente in ciuilibus, & criminalibus cauſis trahunt eorum aduerſarios in dictam Curiam, ſed ipſi in alijs non trahuntur ad inſtantiam ſuorum aduerſariorum, & tradidit etiam. Ex quo videtur dicendum habentes fori electionem non poſſe iſtos trahere ad alia Tribunalia.

2 Amplia primò non tantum in curialibus Aduocatis, Procuratoribus Neapolitanis, ſed etiam externis, veteranis, & matriculatis, vt animaduertit *Muſcatel. in praxi S. Concilij in gloſ. competentes num. 74.* quidquid dicat *Carau. in d. ritu 232.* vbi hoc firmat tantum in Procuratoribus, & Aduocatis Neapol. iuxta quam ſententiam refert iudicatum ipſe *Muſcatel. vbi ſup.* per Magnam Curiam Vicariæ in fauorem Procuratorum, qui non erant Neapolitani, & idem practicaſſe in eadem Magna Curia Vicariæ, teſtatur *Tapia in Conſt. Regni ſtatuimus nu. 14.* vt meminit *Thorus in ſuo comp. deciſio. in ver. fori priuilegio tom. 1. D. Ricc. collect. dec. collect. 2312.*

3 Amplia ſecundò, etiam in Curialibus Aduocatis, Procuratoribus, & Scribis Regiarum Audientiarum; nam iſti pariter gaudent priuilegio fori, vt in praxi eſſe receptum teſtatur *Reg. Tapia in d. Conſt. Regni ſtatuimus num. 6.* ſequitur *Carauit. in ritu 232. num. 4.* vbi ait, nullum dubium eſſe, quod Curiales Regiarum Audientiarum dicantur Regales curiales, quia Curia ipſius, dicitur Curia Principis, ſicuti Magna Curia, vt per *Afflict. in conſt. Regni Iuſtitiarij nomen notab. 19. num. 24.* & per eumdem *Caran. in ritu 54.* quod probatur etiam per *Rit. M.C.V. 283.* vt & ait *Carau. in d. ritu 232.* Qui ſic deciſum refert, & contrarijs reſpondet *Capiblanc. in pragm. 8. par. 1. num. 334. de Baron.*

4 Amplia tertiò etiam in Magiſtris Actorum, vt per *Annam in ſing. 48. D. Ric. d. collect. 2312.* ſunt enim huiuſmodi, quaſi capita Curialium.

Limita primò, vbi iſti Curiales in Audientia, vel Tribunali non aſſiſtunt, nam non gaudent eo beneficio, enim priuilegium habent quouſque in Regijs Audientijs aſſiſtunt, *Carau. in d. ritu 232.* vbi allegat *Iſern. & Afflict. in d. conſt. ſtatuimus notab. 6. num. 8. arg. text. in l. fin. C. de Epiſc. & cler.* & ideò ſi in eorum patria contraherent, vel delinquerint, tali priuilegio non gauderent *l. fin. in fine C. de priuil. ſcholar. lib. 12.* etiam ſi cum licentia ad eo-

rum

rum domos acceſſiſſent, iuxta opin. *Iſern. in d. conſt. ſtatuimus*, quamuis regula ſit, quod licentia ſuperioris excuſat, & facit abſentem haberi pro præſente dum habet animum regrediendi ad exercendum officium *Rom. ſing.* 455. *Marta* recentiſſimè *in conſ.* 244. & abſens cum licentia dicitur ſeruire *Dec. conſ.* 70. *num.* 2. latè *Gratian. dec. Rot. Marchiæ* 200. & iuxta ſupradicta practicaui in Regia Audientia Capitinatæ Apuleæ, & Comitatus Moliſij, & in ſpecie in cauſa Hyeronimi Fogliæ Ordinarii Cauſidici dicti Tribunalis.

S V M M A R I V M.

1 *Fori priuilegium non poteſt allegari à depoſitario.*
2 *Depoſitarius cogitur reſtituere depoſitum per Iudicem, de cuius mandato fuit factum, ſed declara, vt num. 3.*

A R G V M E N T V M.

Electio Fori An concedatur perſonæ priuilegiatæ depoſitariæ conuentæ pro reſtituendo depoſito, vel ſequeſtro.

Q V Æ S T I O LII.

1 REgula ſit negatiua, vt priuilegiata perſona depoſitaria conuenta pro reſtituendo depoſito, vel ſequeſtro nequeat allegare fori priuilegium, Principiſque Tribunal eligere, ſed poſſit cogi ad reſtituendum depoſitum ab illo Iudice, de cuius mandato illud fuit ei conſignatum.

2 Siquidem, vbi ex mandato alicuius Iudicis ſit depoſitum, ſiue ſequeſtrum penes perſonam priuilegiatam, & ſuum proprium forum habentem, pro reſtitutione eiuſdem depoſiti penes ſe depoſitari conueniri poteſt coram eodem Iudice, cuius mandato fuit factum depoſitum, ſeu ſequeſtrum, *Bald. in l. accepi am nu.* 4. *C. de vſur. Iaſ. in leg. prima, §. primo, columna tertia, ff. de offic. eius cui mandata eſt iuriſdictio Aloyſine de Leo in Authentica caſſa Codice de ſacroſanct. Eccleſ. numer.* 19. *Capell. Tholoſan. deciſion.* 162. *Afflict. deciſion.* 24. *numer.* 3. *vbi Vrſill. in addition. Scaccia in tractat. de iudic. parte prima, capit.* 11. *num.* 96. *Reſtaur. in tractat. de Imper. q.* 107. *num.* 12. vbi alios citat concordantes *Surd. conſilio* 280. *num.* 11. *lib.* 2. *Anna ſing.* 127. *vbi ſilius in addition. Intrigl. de feud. cent.* 2. *artic.* 94. *num.* 8. *Cumia ſuper Ritu Magnæ Curiæ Regni Siciliæ cap.* 19. *numer.* 24. nouiter *Galluppus in praxi S.C. part.* 2. *capitul. ſexto, numer.* 89. *allegat. Neguſant. de pignor. in tertio membr.* 5. *partis poſt num.* 29. *& D. Reg. Tapia in capit. item ſtatuimus, num.* 12. *de Epiſcop. & Cleric.*

Quorum opinionem ſeruari in Gallia teſtis fidelis eſt mihi *Tiraquell.* qui plures ad id cumulat concordantes in *tract. de retract. conuent. §.* 4. *gloſ.* 7. *num.* 9. *&* 10. *Carrab ſingul.* 52.

Et iuxta hanc theoricam practicaui tamquam Regius Gubernator Aierulæ aduerſus Paulum Cennamum depoſitarium viginti aureorum Stephani de Fuſco, quem coegi ad exibendum non obſtante, quod allegaret fori exemptionem quam in rei veritate habebat.

Bene verum ſi depoſitarius eſſet perſona Eccleſiaſtica non poſſe cogi per Iudicem non ſuum niſi reali-
3 ter ad ſoluendum depoſitum, vt voluit *Maſull. in addition. ad Capycium deciſione ſeptima, numero quarto*, vbi adhoc allegat *Vrſill. in ſcholyz ad Afflictum deciſione* 173. *& Calefat. in lege prima, numero* 36. *verſiculo ſed cap. Clericum, ff. de Iudic.* quod habui in facto in cauſa vertente inter Clericum Ioannem Angelum Somaſcum Diœceſis Beneuentanæ, & Lucium Antonium Gallum, ad cuius inſtantiam fuerat factum depoſitum, quinquaginta ducatorum penes præfatum Clericum, & cum recuſaret reſtituere quantitatem depoſitatam, fuit captis pignoribus per Iudicem, (de cuius mandato depoſitum, & erat conſignatum) coactus reſtituere totam ſummam pecuniæ depoſitatæ penes ipſum, & hoc in Anno 1622. De Menſe Aprilis.

S V M M A R I V M.

1 *Poſſidens vigore decreti lati ab aliquo Iudice, ſi ab illo fuerit citatus ob cauſam nullitatum forſitan propoſitarum contra dictum decretum forum declinare non poterit.*
2 *Grauantis munus eſt releuare.*
3 *Clauſula*, ſaluo iure, *quid operetur.*
4 *Iudicium coram eodem Iudice perſiſci poteſt ſtante clauſula reſeruatiua.*

A R G V M E N T V M.

Electionis Fori beneficium num competat miſerabili perſonæ poſſidenti bona vigore decreti lati à Iudice Domicilij, ſi opponatur nullitas aliqua contra dictum decretum, & ideò fuerit citata coram eodem.

Q V Æ S T I O LIII.

REgiſtrabatur in facto, quod Aurelia de Sabiis Vidua quondam Angeli Murroni, & Ioannes Antonius, & Marcus Ioſeph Murroni filii, & pupilli fuerunt miſſi in poſſeſſione cuiuſdam petiti Terræ modiorum decem cum dimidio vigore decreti lati per Iudicem eorum domicilii interueniente tamen clauſula, ſaluo iure, & accidi quod poſt nonnullos menſes inſurrexerunt Marius Lanſranchinus, & Scipio Caliſta tertii intereſſe prætendentes, qui dicendo de nullitate præfati decreti lati per dictum Iudicem loci domicilii coram eodem citare fecerunt prælibatos Aureliam, Ioannem Antonium, & Marcum Ioſeph, Matrem, & Filios, & quia iſti citati pro tali cauſa eligerunt in forum tanquam perſonæ priuilegiatæ Regiam Audientiam Catanzarii, opponebatur per partem aduerſum nullatenus in hoc caſu ſuffragari poſſe tale priuilegium, ſtante quod idem Iudex poſuerat ipſos in poſſeſſionem dictorum bonorum cum clauſula (ſaluo iure, &c.) & ideò coram ipſo eodem erant trutinandæ, & determinandæ nullitates, & prætenſiones oppoſitæ per ipſos comparentes, quare fui rogatus, quid in hoc articulo ſentirem, & certè aduerſus priuilegiatas perſonas votum dedi, & ſic ſcribo.

1 Regulam igitur firmo, quod vbicumque perſona priuilegiata poſſidet bona vigore alicuius decreti, ſi aliquo modo opponatur contra præſatum decretum ex cauſa nullitatis, vel aliis medijs tunc poſſidens citatur coram dicto Iudice, à quo fuit latum decretum nullatenus poterit declinare forum præſati Iudicis, vt in terminis terminantibus in facto reſpondit, & tutatur *Peregr. in ſuo tract. de fideicommiſſis, art.* 48. *nu.* 63. & recenter eum allegando ſequitur *Gallup. in praxi S.C. p.* 2. *c.* 6. *num.* 88. Cuius regulæ ratio aſſignari poteſt ſiquidem cum præſatus Iudex ex ſuo decreto, ſaluo iure cuiuslibet, grauauerit partem immittendo in poſſeſſionem illos, quos immittere ex cauſa non debebat ratio dictat, & ſuadet, vt eius ſit reuocare, cuius fuit condere ad *text. in l. nihil tam naturale, ff. de reg. iur.*

2 Præterea, quia ad ipſum ſpectat releuare, qui grauauit

uauit vt ſic Iudex, qui facilis fuit in immittendo ſit pariter facilis in extramittendo iuxta theoricam *Bald. in leg. fin.ff.de edict. Adr.ſoll.* quam allegat idem *Peregrin. loco anteſignato num.64.* prout etiam in propoſito argumentatur *Ferret. conſil.27.num.7. & 10. & conſil.30. num.2.*

3 Quæ opinio eò magis clareſcit, & tuta videtur exiſtente clauſula illa (ſaluo iure) quæ eſt præſeruatiua iuris alieni, vt per Rot.apud *Farinacc. deciſion. 610. in fin. Marta de clauſulis clauſul.150.part.1. Barboſ.clauſul. 83.* vbi quod etiam operatur, vt omne eius tertii ſaluum remaneat in quocumque iudicio ex *Seſſ. in deciſio. Aragon.206.nu.7.* tueturque illeſum ius quod quis habet *Pereira de emptione, & vendit. c.26.num.28.* remque integram conſtituit prout erat ante immiſſionem, ita quod alteri non ſit illatum præiudicium, nec in petitorio, nec in poſseſsorio *Bald.conſil.104.volum.5. Iaſon in leg.naturaliter, §.nihil commune circa fin.ff.acquir.poſſeſſ. Natta conſ.653.num.5.* quos refert, & ſequitur *Peregr.in d.tract.de fideicommiſſis art.47. num.2.* vbi quod ideo clauſula iſta facit diſpoſitionem, & miſſionem conditionalem, vt ſcilicet ſi alius ſit in poſſeſſione miſſio habeatur pro non facta allegat *text.in l.labeo,§.l.3.ff.famil. hercifcund.* & aſſignat rationem, quia Iudex non intendit alteri præiudicare *Bald.in l.final.Codic.de edict. Diui Adrian.ſollend.num.41.* vbi pariter *Salyc.column.4. Berous conſilio 110.num.4. & conſil.170.num.15. lib.3. Puteus deciſio.37.lib.2.* Non igitur perſona priuilegiata poteſt recuſare cognitionem præfati Iudicis, qui per illud modificatum decretum noluit præiudicare iuribus alienis non enim poteſt perſona priuilegiata acceptare decretum pro parte ſibi fauorabili, & pro alia recuſare, ſicuti nec ſtatutum debet pro parte acceptari, & pro parte reſpui, vt docet *Alexand.conſilio 309. columna penultima, volumine ſecundo, ex Baldo theorica in lege omni innouatione, columna ſecunda, Codice de ſacroſanct. Eccleſ.*

4 Tandem, quia ex vi clauſulæ reſeruatiuè iudicium coram eodem Iudice tractaui poteſt, vt in ſpecie voluit *Angel. in dicta lege final.column. penultima, Codice de edict.diu.Adrian.ſollend.* clauſula ſiquidem (ſaluo iure) facit continuari idem iudicium, vt apud nouiſſimum Doctorem Neapolitanum *in ſuo tractat.de iuriſdiction.parte quarta, centuria ſecunda, caſu 159. numero quinto, vbi numer.22.* aſſerit, quod ſemper cenſetur in eſse, *& numero 23.* ait quod ſolet apponi à iudicibus ab obturandum ora languentium refert, & ſequitur *Barboſ.dicta clauſul.83.numer.4. pagin mihi 258. column.2.*

S V M M A R I V M.

1 *Princeps poteſt derogare priuilegio miſerabilium perſonarum.*

2 *Priuilegium conceſſum Baroni, vt poſſit cognoſcere de cauſis miſerabilium non procedit quando Terra propter rebellionem eſſet ammiſſa, & iuriſdictio alteri fuiſſet conceſſa abſque expreſſione iſtius priuilegij.*

A R G V M E N T V M.

Electionis Fori beneficium, an habeat locum quoties iuriſdictio conceſſa à Rege cum derogatione l. vn. C. quando Imper. &c. propter rebellionem eſſet ammiſſa, & Rex alteri conceſſiſſet Terram, ſiue Ciuitatem abſque expreſſione iſtius clauſulæ.

Q V Æ S T I O LIV.

Regula ſit, quod licet electionis fori beneficium ceſſat, quando Baro habet priuilegium, in quo adeſt clauſula non obſtantibus priuilegiis, quæ de iure, & per Sacras Conſtitutiones Regni conceduntur pu-
1 pillis, viduis, & miſerabilibus perſonis iuxta theoricam, *Afflict. in Conſtitut. Regni ſtatuimus, num.15.* quam communi voce omnes Regnicolæ approbarunt, & ſatis in viridi obſeruantia viget in Regno praxis iuxta illam, cum valeat Princeps derogare priuilegio per ipſum, & per legem communem conceſso, vt notauit *D.Reg.Tapia in antecit.Conſt. Regni num.30.* declarationes quoq; cumulauit.

2 Tamen id non habet locum, quando propter rebellionem eſset priuilegium ammiſsum, & Rex alteri Terram conceſſiſset abſque expreſſione iſtius clauſulæ, etiam ſi eſset dictum, prout melius, & plenius tenebat eius prædeceſsor, ita *Foller. in pract.crim. in verbo Audiantur excuſatores poſt numer. 114. pagin.92. Praſes de de Franch.deciſ.192.* iuxta quorum ſententiam duabus vicibus conſultus reſpondi dum caſus ex facto accidiſſet, meumque ex peteretur votum, ſicque ſolet practicari apud Regia Tribunalia.

S V M M A R I V M.

1 *Electio fori non allegatur contra commenſales, & familiares Regis etiam ſi abeſſent, num.4. & qui ſi pro negotijs num.5.& 10.*

2 *Commenſales, & familiares Regis quem Iudices habent.*

3 *Priuilegium domini extenditur ad familiares.*

5 *Beneficiatus abſens quando diſtributiones quotidianas percipiat, & quid ſi ſit infirmus, num.8.*

6 *Salarium debetur officiali abſenti ex legitima cauſa, vel cum licentia, num.11..*

7 *Officialis ægrotans ſeruire dicitur.*

12 *Beneficium ceſſat, ceſſante perſona, qua locum facit beneficio.*

13 *Licentiatus ab officio, vel familiaritate habetur, ac ſi non adſit.*

14 *Familiaritas ex diſceſſu à Curia an amittatur, & familiaritatis continuatio an præſumatur, ibid.*

15 *Cappellani Regij actu ſeruientes ſunt exempti à iuriſdictione Ordinariorum.*

A R G V M E N T V M.

Ius eligendi, & variandi forum an ceſſet, vbi cauſa, & lis vertitur inter miſerabiles perſonas, & familiares commenſaleſque Regis actu ſeruientes.

Q V Æ S T I O LV.

1 Regula ſit, vt quotieſcumque lis verteretur inter miſerabiles, & priuilegiatas perſonas atq; commenſales domeſticos, & familiares Regis illi actu ſeruientes, in tali caſu electionis fori priuilegium, alias conceſsum allegari non poſset.

2 Siquidem præfatæ perſonæ habent in Iudicem particularem magnum Siniſcalchum, vt expreſsè cauetur per Ritum M.C.V. 46. In finalibus verbis, & ſequitur *Muſcat.in praxi S.C.in gl.competent.in add.litt.G. & late*

tradit

Digitized by Google

tradit Carauit.in dict. ritu 46. numer.17. & ſeq. per hæc verba.

Quinto *nota quod familiares Domini Regis. Item commenſales, domeſtici, & actu ſeruientes ſunt exempti a iuriſdictio, Magnæ Curia ex quo corrigitur Conſtit. ſtatuimus per quam Magna Curiam ſtatuitur, Iudex ordinarius omnium Curialium Domini Regis probatur, quia cum curiales dicuntur illi, qui in Curia Regis commorantur, & ſine eius ſpeciali mandato recedere non poſſunt, & ibi expreſsè dicit conſtitutio, & Iſern.in princip. idque procedat, quomodocumque Curia ſunt obligati, ſiue milites, ſiuè Aduocati, ſiue Iudices, ſiuè officiali, ſiuè Hiſtrigones, & ibi dicit Afflict. in 6.notab.num.6.& Lucas de Pena, in l.Curiales. la 1.C.de decur. lib.6. & negari non poſſit, quia familiares, & domeſtici, & commenſales, & actu ſeruientes Domino Regi dicantur tales, cum ſine licentia recedere non poſſint, ſequitur abſque dubio, quod eximendo per hunc Ritum iſtas perſonas, quæ Curiales dicuntur corrigit dictam conſtitutionem ſtatuimus, quoad id tantum, quod de curialibus loquitur quod Afflict. in eadem conſtitutionem ſtatuimus in 6.notab. Quem Niger refert in clem.de vita, & honeſtate clericorum concluſ.4.num.24.in fine, male admiratur, dum inquit, quod licet illa Conſtitutio præbeat ordinariam conſtitutionem contra Curiales Domini Regis, tamen ipſe vidit, quod tempore Regis Ferdinandi primi, Magnus Siniſcalcus ſignificabat Magna Curia, quod talis carceratus erat curialis Dominus Regis, & Magna Curia, illum remittebat tam in cauſa ciuili, quam criminali, quod ipſe dicii proceſſiſſe; quia fortè Dominus Rex, ita ordinabat, quod alias illa conſtitutio eſſet ſeruanda, & credo quod ſi Afflict. aduertiſſet ad hunc Rit. eximentem iſtam perſonam (quæ curiales dicuntur) a Iuriſdictione Magna Curia talia non dixiſſet data enim exemptione ipſorum a Magna Curia per hunc Ritum ſequitur neceſſario. quod omnes iſti, qui in Ritu enumerantur Magno Siniſcalco ſunt ſubiecti ipſeq; habet eos exercere, & punire eos, uti familiares Regios aulicos, & curiales, vt inquit D.Mar.Frezz.de ſubfeud.li.1. de offic.Magni Siniſcalchi in prouinc. & num.3. vbi etiam ipſe reprahendit Afflictum, de hoc dicto quamuit ex alio cap. quam ego dixi, & ex conſequendi ſequitur, quod id, qdod tempore Afflicti faciebat Magnus Siniſcalcus non erat ex ſpeciali ordinatione Regis, ſed ex ſua ordinaria iuriſdictione, cui non obſtat conſtitutio ſtatuimus, tanquam per hunc ritum correcta, &c. Hæc ille.*

Cuius ſanè Concluſionis ratio eſt, quia quemadmodum Rex, non ſubiicitur Magnæ Curiæ, pari modo, nec eius familia, licet de ordine ipſius Domini Regis ſubiiciantur Siniſcalco, cui ipſe Rex non eſt ſubiectus, priuilegium enim alicui conceſſum extenditur etiam ad eius familiares, ex latè traditis per *Capyc. deciſ.12.*
3 *Theſaur.deciſion.22. Gratian. deciſio. march.133. & diſcept.forenſ.340. & 341. Bouad.in politic. lib.2. capitul.17. numer.97.tom.primo. Reg. Rouit.in pragmat. Regni 16. de militibus à numer. 50. cum ſequent. copioſè Graſſ. in tractat.de effect.cler. effect.1. à numer. 128. cum pluribus ſequent.*

4 Amplia primo firmatam Concluſionem procedere etiam ſi iſtæ perſonæ abeſſent a Cur.Regis pro eiuſdem ſeruitiis *text.in c.ex parte de cleric.non reſidentib.gloſ. & text.in c.fin.de verber.ſignific.* quos adhoc propoſitum, hanc ſectando ſententiam citat *Carauit.dict.Rit.46. numero 20.*

Et ratio eſt ſecundum me, quia in tali caſu abeſſe non dicuntur propter vtilitatem Regis, vndè beneficiatus abſens ab officiis diuinis propter aliquam neceſſitatem
5 vel cauſam euidenter vtilem ipſi Eccleſiæ, valet conſuetudo, quod percipiat quotidianas diſtributiones, *Couarr.lib.3.variar.cap.13.numer.8. Nauarr.conſilio 10. de cleric.non reſident. Guttierez.Canoni. quæſtio.1. capit.1. num.144. Houed.de benefic. part. prima. capit.17. num.19. & prob.it.in cap.vnic.de Cleric. non reſident. in 6.* Ibi (qui verò aliter de diſtributionibus ipſis quidquid receperit, exceptis illis, quos infirmitas, ſeu iuxta, & rationabilis corporalis neceſſitas, aut euidens Eccleſiæ vtilitas excuſant. Idque apertè fuit deciſum per Sacram Congregationem Concilii Tridentini *in vnam Tridentina*, vbi abſolutè cenſuit etiam nulla conſuetudine habita mentione, eos qui abſunt propter Eccleſiæ vtilitatem diſtributiones quotidianas non ammittere.

6 Prout officialis, qui pro aliqua iuxta, & legitima cauſa abeſt à iudicio recipit ſalarium etiam ſi ſtipendium pro viatico accipiet, *l.hac lege, Cod.de proxim.ſacror.ſcrin.lib.2. Capibl.ſing.137.* vbi etiam quod maiores officiales æquitantes ad inſtantiam partis habent ſalarium tanquam præſentes ex *Reg.de Ponte conſ.92.to.1.* & Ita practicatur.

7 Amplia ſecundò, hanc Concluſionem procedere etiam ſi ægrotarent, quia pariter tunc ſeruire intelliguntur *l.cum hæret, §.ſticco, ff.de ſtat.liber. & notat gloſ.in d.c.fin.de verb.ſignific.* in terminis noſtris videndus *Carauit.d.rit.46.num.21.*

8 Dicimus hoc ad inſtar beneficiati, qui ex morbi impedimento, nequit adeſſe perſonaliter in diuinis, qui etiam gaudet diſtributionibus quotidianis in dict.cap. vnic.§. Qui verò, & optimis text.in capitul.1. de Cler. ægrotantibus, vbi gloſ.final. dicit quod Clerici in ægritudine ſtipendiis ſuis priuari non debent, vt tradit copioſè *Monet.de diſtribut. quæſt.6. Gomeſ.in Regul. de infirm.reſignant.quæſt.9.verſ.47.fol.89. Duen.in regul.206. limit.7.Silueſtr.in ſumma in verb.beneficium,num.3.Gutierez.canon.quæſt.lib.1. capit.1. numer.140. Selua de benefic.parte 4.quæſt.6. numer.9. Spin.in Specul. teſtament. in gloſ.9. in princip. numer.* 30. latè poſt alios quos allegat *Caned.in quæſtion. canon.primo, num.primo, ſubdens. num.9.* tunc infirmum lucrari diſtributiones quotidianas quando cum erat ſanus intereſſe ſolebat horis canonicis, tunc ſiquidem infirmus ex iuris artificio reputatur præſens argument.text. *in leg.non hæres, verſic.ſed ſi quibuſdam, vbi gloſ.in verb.imputantur, ff. de ſtat. liber. & probat. vltra alios Marta deciſ.233.* ſicque reminiſcor in Curia Archiepiſcopali Neapolitana deciſum.

Amplia tertio procedere firmatam Concluſionem ſi abſint pro negotiis propriis de licentia Domini, & hoc ſolum, dum ſunt in eundo, & redeundo, vt dicit *Iſer. in Conſtitut.ſtatuimus in princ.argument.text.in l.1. C. de re milit.& leg.qui mittunt, & l.ſi cui, §.1.ff.ex quibus cauſis maior, & idem firmat Afflict. ibi in 6.notab. in num.8. verſic.quid ſi curiales, quos allegat Caran.in dict, ritu 46. num.21.*

Limita primò non procedere quando ſupradictæ perſonæ abeſſent à Curia Regis pro negotiis propriis, etiam ſi cum licentia tunc enim dum ſunt in loco in contractibus, & delictis priuileg. exceptionis non gau-
10 dent, vt dicunt *Iſern.& Afflict.in dict. Conſtitut. ſtatuimus argum.leg.final.Cod.de priuileg.ſcholar. lib.12. idem Afflict.in conſtit.Regni intentionis noſtra notab. 4. verſ.ſed quæro Niger de vita, & honeſtate Clericorum concluſ.4.numer.24. Menoch.de arb.iud. lib.2. caſu 551. circa medium verſicul. quartum eſt requiſitum Domin. Ricc. in praxi reſolut.180. numer.7. tom.3. Carauit. in dict. rit.46. numero* 22. vbi ſubdit quod propterea non Magnus Siniſcalcus, ſed ipſa Magna Curia cognoſceret, & ideo ſecundum eum vidimus, quod Rex quando concedit litteras familiaritatis aliquibus quos ipſe ſit non eſſe actu exercitaturos eximit ipſos familiares à Curiis inferioribus tantum, cum eiſdem mandet non poſſet cognoſci, niſi a Magna Curia, vel Audientiis Regiis, prout ſic vidiſſe ipſum *Carauitam*, ibi teſtatur in multis litteris, ſeù priuilegijs familiaritatis pro quo eſt *extrauagans Innocentij V. ad futuram rei memoriam*, vbi habentes litteras familiaritatis, priuilegio non gaudent, niſi actu exerceant officium pro quo litteræ datæ fuerunt, tradunt etiam *Cardin.conſil.125.& Felyn.in capitul. inſinuanter verſicul. & nota numero 5. de offic. delegat.* vbi etiam ponit, quod adhoc, vt litteræ familiaritatis præbeant priuilegium eſt neceſſe, vt perueniant ad notitiam illius cui conceduntur pro quo etiam conſuluit, *Ancharr.conſ.398.*

Licet de ſalario loquendo, teneat contrarium *Amat. in deciſio.Rota Marchiæ 52.* vbi dicit deciſum ſalarium deberi Auditoribus Rotæ pro tempore quæ fuerunt abſentes cum licentia per ea quæ terminis tradit *gloſ.*

pro vſu filij vxorem ducentis, vel quia eius pater, aut mater ex aliqua noua, & honeſta cauſa eius domus habitatione indigeant, prout in vtroque caſu notabiliter dicit *Bald. in d.l. æde, num.1. & ſequitur Gomeſ. tom 2. var. reſolut.capit.3.num.6.in fine, Paſch. de patr. poteſtat. part.4.cap.num.2.* vel ſi domus locata reficienda ſit *dict. l.æde*, & interim probata debet penſio remitti, vel reſtitui, ſi fuit ſoluta anticipatè, vt inquit *gloſ. in dict.l.æde, verſ.arrigere*, & refecta domo debet conductori reſtitui, *l. ſi duo, §. cum inquilinus, ff. vti poſſidet. Crem.ſingul.81. & Roman.ſing.332.* vel ſi conducto malè vtatur, & domus deterior efficiatur, *l. quero, §. inter locatorem, & l. ſi merces, §.culpa, ff.locati, & d.l.æde, Cod. locati*, vel ſi penſionem non ſoluerit, *d.l. æde, l. Colonus, ff. locati, Alexan.conſ.39.vol.2.& conſ.108.vol.4.Speculat.in tit.de actor. ver. idem excipitur contra locatorem, & in titul.de locat. §. poſtquam, Paſcal. de patr. poteſt. p.4.c.6.num.61.*

Quo caſu etiam propria authoritate poſſe ex multorum opinione, affirmant *Carrocc. de locat. & conduct. tit. de recuſat.q.14.num.16.* licet tutius ſit Iudicis officium implorari, vt dicit idem *Carocc.* quæ concluſio ſic firmata, vt locator poſſit expellere conductorem in ſupradictis caſibus nonnullas limitationes recepit, & primo, ſi conductor ſoluerit penſionem totius anni, vel biennij in principio locationis; tunc enim locatori imputatur, nàm recipiendo penſionem, & locationem totius temporis, ſe à iure deijciendi excluſit, vt eleganter docet *Ouotom. in §. fin. Inſtit. de locat. & conduct. num. 10.* quod habui in facto in anno 1625. & obtinui in fauorem clientuli per dictam doctrinam, quæ non omnibus eſt nota.

Cauſa ſummaria eſt, quando agitur contra gabella-
32 rios, platearios, ac paſſagerios, quando tales, exigunt indebitas gabellas, quia tunc de plano, ac celeriter proceditur, *Conſtitut. Reg. authoritatem, vbi Andr. & Afflict. Marant. part.4. diſtinctio.9.n.192. in eius practica.*

33 Cauſa ſummaria eſt ſalarij, ſecundum *Muſcatell. in pract.S.R.C. d. par.1. gloſ. petitur, num.32. Bald. in Authen. niſi breuiores, C. de ſentent. ex pericul. recitat.* & in tantum eſt ſummaria, vt merces operarij vſque ad manè retardari non poſſit, cum ſolui debeat laborantibus in fine diei ante Solis occaſum, *vt habetur in Deuteronom. capit.14. Thob.cap.4.Leuitic.cap.3. Cardin. in clem. fin.quæſt.13. de præbend.* Salarium enim de labore præſtatur, *l. idem, & in l. in fundo, §. idem Labeo, ff. mandat.* & ideò naturali iure debentur cibaria, alimenta, ei qui ſeruit, *leg. in rebus, §. poſſunt, ff.commodat, leg. item ſi ſerui, ff. de ædilit. edict. leg. diuortio, §. fin.ff. ſolut.matrimon. leg. cum duobus, §. ſi quis, ff. pro ſoc. Guglielm. Duran. in c.1. num.68. de poſtuland. in 6.*

Et iuri conſentaneum eſt, vt qui pondus diei, & æſtus patiuntur mercede expectata gaudeant, *gloſ. Panormit. & Doctor. in cap. cum adeo, de reſcript. gloſ. in cap.1.21.q.1. glo. in cap. quoniam, de vita, & honeſt. clericor. nàm vt ait. Caſſiod. lib.10.var. epiſtolar.27.* impium eſt pleniſſimis cellis vacuos eſurire cultores, & *Diu.Paul.1.ad Corinth. dixit c.9.* qui plantat vineam, de fructu eius edat, & qui paſcit gregem, de lacte manducet.

34 Cauſa ſummaria dicitur, quando tractatur de exactionibus datiorum, gabellarum, functionum fiſcaliũ, ac collectarum Vniuerſitatis, quia tunc officialis gratis tenetur impartiri licentiam Exactoribus exequendi realiter, & perſonaliter, habetur in *Authentic. vt iudic. ſine quoque ſuffrag. §. eos autem, & in Reg. pragmat. 5. capitul.10. eiuſd. de adminiſtr. Vniuerſ.* per quam diſponitur vt Officialis ſtatim, & incontinenti ſummariè ſimpliciter, & de plano, ac ſine ſcriptis, & figura iudicij, etiam ex nõ ſcripto, iuſtitia mediante omni mora poſtpoſita adſtrigere debeat omnes, & quoſcunque debitores Vniuerſitatis, & licentiam exequendi gratis per Officialem impartiri.

Cauſa ſummaria dicitur matrimonialis, quæ debet expediri ſine figura iudicij, *Panormit. in c. Abbas, de teſtib. Marant. in practic. part.4. num.172.*

35 Cauſa ſummaria erit vbi quis in iudicio confitetur debitum, quia eo caſu fit præceptum vt ſoluat, & alius ordo iuris ibi non requiritur, *Bald. in leg. ſi debitri, ff. de indic. leg. vnica, vbi Doct. C. de confeſſ. Marant. part.4. diſp.9.num.169. Afflict. deciſio.191.num.9.* quia nulla maior probatio, quam oris confeſſio, *l. cum precum, C. de liberal. cauſ.* & in confeſſis nullæ ſunt partes Iudicis, niſi in concedendo, & exequendo, *leg. vnica, C. de confeſſ. Speculat. in tit. de confeſſ. Farinac. part.4. tit. de præpar. confeſſ. quæſt.81. num.3. fol.2.*

Et confeſſio enim facta apud acta Iudicis, paratam habet exequutionem, *l. tale pactum, §. qui prouocauit, ff. de pact. Caſtrenſ. in l. eum pro quo, ff. de in ius vocand. capit. ſuper eo, de teſtib. & cap.1. de exceptio.* hodie verò quomodo obſeruetur, videndus eſt practicus *Muſcatel. in pract. S.R.C. part.1. gloſ. petitur, num.36.* qui dicit, hoc Iudicis arbitrio remittendum, prout facti, perſonarum, ac quantitatis debitæ qualitas expoſcerit, vt dixit *Menoch. conſil.1060.num.4. de arbitrar. Iudic. Carau. in Ritu 187. Afflict. in Conſtitut. Regia Maieſtati*, à qua confeſſione non appellatur, vt dicit idem *Muſcatell. loco citato num.38. per Rit. M.C.V.256.* vbi *Carau. num.5. Galter. in pract. inſtrum. fol.286. num.6.* nec dicitur de errore confeſſionis ad finem retardandi exequutionem ſecundum eum. Quod ſi confeſſus, fuerit ſuſpectus ob impotentiam cautionis præſtandæ de ſoluendo ipſum Iudex carcerabit, vt dicit *Muſcatell. ibidem*, qui *num.37.* ſubdit, quod etiam die feriato Iudice pro Tribunali non ſedente, ſed in Camera poterit hoc caſu fieri præceptum de ſoluendo, per doctrinam *Afflict. in d. conſtit. Reg. Maieſt. num.12. & Carauit. in Rit.187. num.3.* ratio, quia confeſſio poteſt recipi etiam die feriata *Innoc. in cap. vltra tertiam de teſt. Guid. Pap. ſing.73. num.4.*

Cauſa ſummaria eſt quando præſentatur inſtrumentum ad formam ritus M. C. V. in qua proceditur via executiua & elapſo peremptorio deuenitur ad capturam perſonæ, vt docet practicus *Marant. par.4. diſt.9. n.176.* de qua materia late *Frecc. de liquid. inſtrument. Lanar. de execut. inſtrument. de Iudic. Rober. de liquid. inſtrum. Paud. de exeq. inſtrum. Galt. in pract. inſtrum. & Borell. in ſumma deciſ. tit. de liquid. inſtrum. tom.2.*

Procedendum eſt ſummariè pro inſtrumento cenſuali contra hæredes debitoris, & contra quemcunque
37 tertium poſſeſſorem rei ſubiectæ cenſui dummodo citentur ad dicendum cauſam quare non debet contra ipſos exequi inſtrumentum cenſus, &c. & conſtet ipſos eſſe hæredes, & poſſeſſores ſummariè, & ſic ſine partis citatione ad teſtium iuramenta videndum, & alios actus, & adſit pactum exequutiuum ſcilicet, vt inſtrumentum exequitur ſicut ſi eſſent penſiones domorum Ciuitatis Neapol. vt dicit *Galter. in pract. inſtrument. 2. par. Princip. aduertas inſuper ad debitorem num.38. & ſeq. Viu. comm. opin.381.* vbi ita pluries practicari, & iudicari vidiſſe ſe patrocinante teſtatur.

38 Summariè proceditur quando debitor fuerit ſuſpectus de fuga, quia capi poterit nullo iuris ordine ſeruato, *lege aut prætor, §. debitorem ff. de his quæ in fraud. creditor.*

Etiam à Iudice incompetenti, vt dixit *Miſinger. obſeruat.65. cent.2.* immò non ſolus fugitiuus poteſt capi, ſed etiam præparans ſe ad fugam ſecundum *Gomez. Leo. in deciſ. 22.*

Et tunc ſi talis debitor armata manu deſiſtit, poterit eo caſu impunè vulnerari, ita inquit *Gayl. obſeruat.44. lib.2.* vbi etiam quod hæc apprehenſio fieri poteſt die feriata in honorem Dei, vt dixerunt *Pecch. de iur. ſiſtendi cap.1. Ricc. collect. deciſ.1203. lib.4. Cauall. commun. contra commun. quæſt.207. Graſſ. in tract. de except.4. in prælud. num.137.*

Vnde quando debitor eſt ſuſpectus de fuga, & non adeſt obligatio, nec inſtrumentum, tunc officialis decernit, quod capiatur ſummaria informatio, & examinatis duobus teſtibus, & conſtito ſit decretum, quod capiatur de perſona, & non excarceretur niſi præſtita fideiuſſoria cautione de ſtando iuri, &c. de qua materia latiſſimè *Manſon. in ſpecial. tract. de cauſ. execut.*

Cauſa ſummaria illa dicitur, vbi tractatur de depoſito.

39 Depoſitum enim adeo eſt priuilegiatum propter exuberantiam fidei à deponente habitam erga depo-

ſita-

Digitized by Google

ſirarium, vt paratam habeat exequutionem ſecundum Boer. dec. 295. Caualc. dec. 27. par. 2. & ideo compenſatio contra eum minimè admittitur l. fin. C. de compenſat. l. ſi quis vbi Bart. & Bald. C. depoſ. c. 2. vbi Abb. depoſ. l. penult. C. eod. Bald. conſ. 334. vol. 1. Socc. conſ. 143. volum. 4. Rot. Genuenſ. dec. 44. Ann. conſ. 102. par. 2.

Quod amplio etiam in depoſito ficto, & re vera non facto vt aduertit Caſtr. in conſ. incip. viſo proceſſu.

Immò ſi depoſitarius pecuniæ fuerit moroſus tenetur ad vſuras à die moræ ad text. in l. die §. qui pecuniam vbi Bart. ff. depoſit. l. 2. Cod. depoſit. quod fallit in depoſito ſpeciei, vt dixit Bal. loco citato.

SVMMARIVM.

1 *Electio fori non competit priuilegiati in cauſa feudali, & ſecus de iure communi, num. 5.*
2 *Fori declinatoria non habet locum in cauſa feudali.*
3 *Feudalis cauſa tractatur in Regia Camera.*
4 *Vaſſalius coram Domino feudi eſt conueniendus.*

ARGVMENTVM.

An in cauſis feudalibus concedendum ſit electionis fori priuilegium.

QVÆSTIO XLV.

Regula ſit negatiua, nam priuilegium eligendi forum de Iure Regni non competit priuilegiatis perſonis in tali caſu, quia de feudis quaternatis non cognoſcit niſi Magna Curia Vicariæ, ita concludit Afflict. in conſtitut. Regni Statuimus notab. 4. & in conſtitut. Magna Curia in 2. & 3. notab. & alibi quem ſequitur Vrſil. in addit. ad eundem in dec. 257. in fin. Put. de reintegr. feud. cap. 19. num. 14. Niger in cap. Regni, quod decretam num. 10. Borrel. de præſtantia Reg. Cath. cap. 62. num. 58.

2 Et fori declinatoriam non habere locum in cauſa feudali annuit Balzar. in d. conſtit. Regni ſtatuimus num. 42. immò & hodie quæſtiones ſuper re feudali determinantur in Regia Camera Summariæ, quę eſt Iudex competens, in tantum quoad quando dubitatur an cauſa ſit feudalis, vel burgenſatica ſeruatur in praxi remitti huiuſmodi articulum ad illam, & interim iuriſdictio coram quo lis eſt cæpta ſiler teſtatur Thor. in compend. dec. Regni verb. articulus incidens tom. 1. & commemorat Galupp. in praxi S. C. par. 2. cap. 6. num. 75. affirmans num. 73.
3 feudalem cauſam eſſe tractandam in Regia Camera etiamſi Actor, & Reus eſſent Clericus ex conuentione inter Romanam Eccleſiam, & Carolum 2. in cap. Reg. ſtatuimus, vbi Addent. & conferunt nuper tradita per Muſcatel. in prax. S. C. glo. competentes a num. 96. & per Amat. conſ. 28. cent. 1. vbi deciſum refert reſtitutionem in integrum pro aſſenſus regiſtratione non obſtante temporis lapſu in Regia Camera petendam eſſe, etiam ſi de clerici intereſſe agatur, & vide pragm. Regni 2. ſub rubr. de cleri. ſteri. diacon. ſaluat. vbi inter alia in 3. capite notatur iſtos pro cauſis feudalibus trahi ad Iudicia ſæcularia.

Cum vigore text. in cap. ceterum de Iudicijs diſponatur vaſſallum coram Domino feudi conueniendum eſſe, quamuis dominus feudi ſit Eccleſiaſtica perſona, quia ratione feudi ſortiuntur forum alienum, vt poſt antiquiores notarunt Guid. Pap. dec. 139. Boer. dec. 69. num. 8. Scapp. in tractat. de iure non ſcripto lib. 1. cap. 6. Duenn. regul. 321. Gra. qui plures citat de effect. clericat. effect. 1. nu. 718. Rodriqu. quæſt. regular. tom. 2. quæſt. 62. artic. 10. vbi etiam de cauſa mota ſuper maioratu, &c. Soar. in defenſ. fid. contra Anglican. ſecta errores lib. 4. de crimin. capit. 14. Barboſ. in l. 2. de Iudic. art. 3. num. 159. cum ſeq. reſoluens art. 4. num. 51. quod domino feudi priuatiuè eſt conceſſa iuriſdictio reſpectu aliorum iudicum, & ideò non poſſunt vaſalli in illis cauſis prorogare iuriſdictionem alterius Iudicis abſque Domini directi conſenſu, ſiue agatur de proprietate, ſiue de ſola feudi poſſeſſione Intrigl. de feud. art. 94. num. 12. cent. 2. Menoch. conſ. 2. nu. 97. Mozz. de contract. lib. tit. de feud. Rubric. de Natur. feud. num. 121. Villalob. 6. tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 11. num. 4. Farin. in pract. crim. qu. 8. num. 22. Grau. ad pract. Cam. Imper. lib. 1. concl. 37. conſia. 4. & latius proſequitur Reg. Rouit. in comment. ad d. pragm. à num. 2. cum ſeq.

Adeo quod in Reg. Cam. præiudicium in alium Iudicem huiuſmodi iuriſdictionem non eſſe prorogabilem concludendum eſt exnotat per gloſ. in c. Imperialem, §. præterea de prohibit. feud. alien. & ibi Andr. colum. 8. latè Surd. conſ. 47. Capyc. deciſ. 9. num. 8. & ſeq. Franc. dec. 417. Molin. Hiſpan. primogen. cap. 9. num. 5. Canal. qu. 782. num. 2. plenè per Intrigl. de feud. art. 14. à num. 65. cent. 2. Scad. de feud. par. 10. à num. 136. cum ſeq. ſect. 1.

Declara tamen firmatam regulam principalem habere locum in Regno, at ſecus in alijs Regionibus, cum ex iuris communis diſpoſitione non reperiatur exceptuatus huiuſmodi caſus à generalitate l. unic. C. quand. Imper. iuxta Menochij ſententiam in tract. de arbitr. iudic. lib. 2. caſ. 66. lib. 2. num. 49.

SVMMARIVM.

1 *Feudum quaternatum quid ſit num. 7. 8. 10. & 15.*
2 *Feudum quaternatum vbi, & quare regiſtrabantur nu. 7.*
3 *Adohamentum quid.*
4 *Adoha eſt vulgare verbum Regni Neapolit. ſeruitium ſignificans, quod Galli vulgo orrierebere vocant, & num. 5.*
6 *Adoha dicitur ſeruitium pecuniarium quod Regi præſtatur.*
9 *Princeps ſi conceſſerit Caſtrum cum domibus iardenis, & alijs iſta conceſſa cum Caſtro non ſunt feudo quaternata niſi de per ſe conceſſa fuerint à Rege.*
11 *Feudum nouiter factum, & per Regem conceſſum poteſt eſſe quaternatum.*
12 *Caſtrum omne in Regno dicitur quaternatum feudum, ſed non è conuerſo.*
13 *Feudum quaternatum non poteſt haberi niſi à Principe, & cum titulo.*
14 *Quaternatum feudum dicitur omnis Terra vbi ſunt vaſſalli.*
16 *Quaternatum feudum dicitur licet ſit in Terra Comitis, vel Baronis, & ei præſtetur ſeruitium militare dummodo eius collatio ſpectet ad Dominum Regem, & declara, num. 17.*
18 *Rex ſolus poteſt in feudo feuda quaternata.*
19 *Feuda omnia à Rege conceſſa poſſunt dici nobilia, & ligia.*
20 *Rex ſolus ab initio poteſt imponere nouam formam feudo quaternato.*
22 *Feuda quaternata ſunt ad inſtar prædiorum, & ſtipendiarum.*
23 *Feudum eſt duplex proprium, & improprium.*

ARGVMENTVM.

Feudum quaternatum quid nam ſit ad finem de quo ſupra.

QVÆSTIO XLVI.

Quoniam ſupra fuit concluſum quis nam cognoſcere debeat de feudis quaternatis, & conſequenter in tali caſu miſerabiles perſonas non gaudere priuilegio fori ideo hic recenſere volui quid ſit feudum quaternatum.

1 Regula ſit igitur, quod feudum quaternatum dicitur illud quod ſpectat ad collationem Regis, & reperitur ſcri-

Digitized by Google

ſcriptum in quinternis Realis Cameræ *Iaſon in præl ud. feud. n.127. verſ. item ſunt quædam Aluar. in præl ud. feud. deciſ.21. Iſern. in §. ille autem num.9. de controu. feud. apud*
2 *pares termin.* ſubdens, quod regiſtrabantur dicta feuda in quaterno libro ſcriptura, ſeu publico monumento Regiæ Cameræ, vt cognoſci poſſit quantum adohamentum præſtabant, & dicitur adohamentum adductio illa
3 quam faciunt plures cohæredes, ſeu conſeudatarij inter ſe habentes diuiſum feudum, qui cum deberent præſtare ſeruitium ſecundum partem feudi, quam habebant, & ex facta diuiſione dictum ſeruitium ad modum redigeretur adohant, ſeu adiuuant ſe tot quot faciant vnum militem, vel ſoluant vncias decem, & dimidium ideò alludens vocabulo dicitur adohamentum quod dicitur conſeudatarij concubinati, & adohati ideſt coniuncti, & aſſociari præſtant etiam exponunt huiuſmodi adohare, ſeu adohamentum cum *in c. ſi aliquem verſic. ſeruitij conſueti num.52. Capyc. in inueſt. feud. rub. feud. adohant colum.1. fol.27. Franc. in præl ud. feud. num.19. fol.2.* idem ſentit *Tiraqu. in tract. de iure primog. qu.14. ſub num.1.* affirmans adoham eſſe vulgare verbum Regni Neapolitani ſeruitium ſignificans militare. Quod Galli vulgò arrie-
5 rebant vocant *Afflict. deciſ.265. ſub num.51.* vbi ait quod adoha dicitur ſeruitium pecuniarium quod Regi præ-
6 ſtatur cum *in c. ſi aliquem verſ. in capite num.4.* latiſſimè
7 in materia *Borrel. in ſumma deciſ. tit. de adoha tom.1.*

Hanc etiam quaternati feudi diuiſionem ſuperius declaratam approbauit *Mozzius in tract. de feud. rubr. de dictis feudis num.25. Frecc. in tract. de ſubfeud. lib.2. Rubr. de differ. feud. num.1. fol.238.* annuens feudum dici quaternatum, quod de per ſe reperitur ſcriptum in quaternionibus Regiæ Cameræ, ideoque ſi Princeps concede-
9 ret cum domibus, iardinis, molendinis, baiulatione, & alijs iſta conceſſa cum Caſtro non ſunt quaternata feuda niſi de per ſe conceſſa fuerunt à Rege, & de per ſe ſcribantur in quaternionibus Regiæ Cameræ, vel quod
10 à Rege tenetur immediatè, & in capite idque non erit neceſſe in quaternionibus annotari *Afflict. in præl. Conſt. Regni, q.25. num.7. & 8.* dicens feudum nouiter factum,
11 & per Regem conceſſum poſſe eſſe quaternatum, & in *Conſt. poſt mortem rubr.22. lib.3. num.5. & 6.* vbi pari-
12 ter quod omne Caſtrum in Regno exiſtens, ſiue in præſentiarum ſit habitatum, ſiue inhabitatum dicitur eſſe feudum quaternatum, ſed non conuertitur, ſecundum *Iſern. ibid. col.2. idem Afflict. in conſtit. violentias lib.1. rub.*
13 *24. num.38.* Scribens feudum quaternatum non poſſe haberi niſi à Principe, & cum titulo *Iſern. in c.1. in princ. num.10. de prohib. feud. alienat. per Feder. Afflict. in conſtit.*
14 *ſtatuimus, vt Magna Curia rubr.32. num.10.* affirmans, quod omnis Terra vbi ſunt vaſſalli eſt feudum quaternatum item quando præſtat ſeruitium, vel adoham Regi dicitur quaternatum *Iſern. in conſtit. ſi quando aliquem de pen. ſorund. lib.2. in fin. Afflict. in conſtit. vt de ſucceſſion. ſub num.1.* per illum *text. in princip.* ibi (vel ab alijs etiam)
16 dicens feudum nuncupari quaternatum licet ſit in Terra Comitis vel Baronis, & ei præſtetur ſeruitium mili-
57 tare dummodo eius Collatio ſpectet ad Dominum Regem non tamen tunc reputabitur quoad omnes effectus quaternatum, ſed ſecundum quid imò illud regulariter iudicabitur feudum planum, & de tabula cum in *cap. ſi aliquem in verſ. in cap. num.9. & 10. fol.88.* & ibi ſimiliter *Cannet. verſ. in qua num.2. Iſern. in conſtit. ſi quis Baro, vel Miles col. fin. de dotar. conſtit. in feud. & Caſtr. vbi Afflict. ſub num.2. idem Afflict. in cap.1. num.62. & 63. de his qui feud. dare poſſunt*, vbi ait, quod nullus poteſt in feudare feuda quaternatam niſi ſolus Rex *Gregor. in tractat. conceſſ. feud par.1. qu.21. circa fin.* vbi ſubdit quod omnia feu-
19 da in illo Regno conceſsa à Rege poſsunt dici mobilia, & ligia, & in eis poſsunt habere locum omnes illi effe-
20 ctus qui reſultat ex feudo nobili, & ex ligio, *& part.3. quæſt.2.* vbi ſubdit, quod ſolus Rex poteſt ab initio nouam formam ponere feudo quaternato, quod intellige
21 in feudo nouiter conceſso à Rege non autem in feudo deuoluto ad regem, & indè per eum alteri conceſso *Capyc. in inueſtit. feud. rubric. feud. gen. col.46. verſ. quaternatum*, vbi affirmat, feuda quaternata eſse ad inſtar ſtipendiariorum prædictorum, quæ inclitibus dantur, vt ea ſtipendiariorum vice percipiant, & proindè ſeruiant
23 *Menoch. conſ.226. num.169. & 270. volum.3.* vbi quoque affirmat quod feudum quaternatum eſt duplex proprium & in proprium proprium eſt quod vaſsallus immediatè ſe cognoſcit à Rege, & alium dominium non recognoſcit, quam Regem improprium eſt quod ſub vaſsallus recognoſcit immediatè a primo vaſsallo Rege conſentire *Lipar. in addit. ad Iſern. in cap. Imperialem in princ. num.8. in addit. quæ incip. de controuerſ. Franch. in præl ud. feud. Rubr. ſpec. feud. num.177. fol.10. Berous conſil. 76. num.41. & 42. volum.1. Rebuff. in declarat. feud. num. 44. Hieron. de Roſ. in reſp. impreſſo in lib.2. deciſ. Viu. num.4. fol.298. Marant. conſ.29. num.1. & ſeq.* hoc tamen feudum quaternatum non proceſſit iuris cenſura, ſed ex vſu Regni, ac vtentium more *Frecc. de ſubfeud. lib.2. fol.238. ſub num.8.*

Et de eiuſdem feudi quaternati materia plura reaſsumit *Reg. Rouit. in comment. ad prag. Regn. in rubr. de feud. à num.51. cum ſeq.*

SVMMARIVM.

1 *Fori electio ceſſat contra locatos Regiæ Dohanæ.*
2 *Locati Regiæ Dohanæ non cognoſcuntur niſi à Dohanerio.*
3 *Dohanerius habet iuriſdictionem etiam contra Neapolitanos.*
4 *Cauallarij extraordinarij Regiæ Dohanæ gaudent fori priuilegio.*

ARGVMENTVM.

Electionis Fori Beneficium an competat contra locatos Regiæ Dohanæ.

QVÆSTIO XLV.

1 REgula ſit negatiua, quod priuilegium eligendi & variandi forum non detur, quoties actio eſset dirigenda aduerſus locatos Regiæ Dohanæ.
2 Quæ ſanè concluſio ea fulcitur palpabili ratione ſiquidem ampla priuilegia eiuſdem Regiæ Dohanæ operantur, vt Dohanati poſſint, & valeant declinare forum Iudicis ordinarij, & eligere forum ipſius Regiæ Dohanæ, & ita viget quotidiana praxis, vt in proprijs terminis tradit *Reg. de Ponte in ſuo tract. de poteſt. proreg. in tit. de regal. impoſition. §.8. num.48.* vbi dicit omnes Regios Cauallarios, ſic vulgò nominatos gauderi fori priuilegio, ne cognoſci valeant de quocumque delicto, niſi à Dohanerio cui conceſsum eſt merum, & miſtum imperium ſuper ſingulos locatos, ſeù Dohanæ ſubditos, & quomodocunque illam inſequentes, meminit nouiſſimè *Rendell. in tract. de Foreſt. & Paſcuis par.1. cap.18. verſ. in Regia Dohana pag.43.*
3 Et hæc omnia fortiora redduntur, nam videmus quod licet Neapolitani ſint exempti ab omnibus Regni Tribunalibus vigore eorum priuilegiorum, quia trahunt, & non trahunt, Tamen id ceſsat in Regia Dohana Menepecudum, in qua eorum priuilegium nihil ſuffragatur, prout ita fuiſse iudicatum in cauſa Herculis Mormilis tempore quo erat Dohanerius Ioan. Aloyſius de Sangro teſtantur idemmet *Reg. de Ponte loco nuper cit. num. 40. & Thor. in Compend. deciſion. Regn. in verbo Neapolitani il ſecondo, tom.1.* & ſic vidi, & audiui pluribus vicibus practicatum, & obtentum.

Amplia conſtitutam regulam eſse veram pariter reſpectu Cauallariorum etiam extraordinariorum, cum
4 & illi quoque ſupradicto priuilegio gaudeant *Reg. de Ponte ſæpius citat. loco num.54.* vbi annuit id euenire ex particularibus titulis, & inſtructionibus eiuſdem Regiæ Doha-

Digitized by Google

Dohanæ, quod dicantur illi obnoxia tàm Animalia, quam Territoria, quæ Regiæ à particularibus Dominis pro ſubſtentatione pecudum, & animalium quibus ipſorum paſcua diſtribuuntur iuxta terminos *text. in l. omnes C. fund. patrim. lib.* 11. & hoc iure in Regno vtimur, prout, & ita certioratus ſui à Dominis Præſidentibus Regiæ Cameræ Summariæ, pro tempore fuere in Regia Rohana Menepecudum Foggiæ.

Declara tamen ſupradictam concluſionem eſſe veram quoties locatus locat herbam, & venit ad Paſcua prædicta, quia excellentiſſimus Comes Beneuenti olim Prorex interpretando *capit.* 28. Eminentiſſimi Cardinalis de Granuela olim huius Regni Locumtenentis decreuit exemptiones, & immunitates Regiæ Dohanæ Menepecudum Apuleæ ad ſupplicationem Baronum Regni aduerſus eorum ſubditos præcedente fida Illuſtriſs. Ducis de Veneto olim Regentis officium dictæ Dohanæ, quod tunc temporis nulli locatorum permiſit, vt gauderet immunitate niſi haberet propria animalia in numero ducentorum, & qui cum dictis animalibus accederet ad paſcua Apuleæ per Regiam Cameram locata, & facta relatione per Regentem de Ponte declarauit exceptionem à iuriſdictione ordinaria non competere niſi capientibus herbàm, & venientibus ad paſcua prædicta ſalua tamen facultate ferendi arma, & quiſque in ſua iuriſdictione, ita intelligat, & obſeruet contra locatos, qui cum effectu non conducunt herbas nec conducunt animalia, ne gaudeant fori priuilegio.

S V M M A R I V M.

1 *Electio fori ceſsat in cauſa reconuentionis.*
2 *Exceptio declinatoria fori in cauſa reconuentionis non opponitur, etiam ſi Iudex conuentionis ſit in competens num. 3. & etiam ſi priuilegiatus vellet à ſua petitione deſiſtere num. 4.*

A R G V M E N T V M.

Electio fori num habeat locum in cauſa Reconuentionis.

Q V Æ S T I O XLVI.

1 REgula ſit negatiua, iſtud beneficium electionis fori ceſſare in cauſa reconuentionis, vt in Regno videtur expeditum per rit. M. C. V. 67. cuius hæc ſunt verba.

Item quod ſi clericus in maioribus, vel minoribus ordinibus conſtitutus, vel alius priuilegiatus, vt pupillus, vel vidua eligat forum ipſius Curiæ agendo contra aliquem in ipſa Curia compellatur per modum reconuentionis in eadem Curia aduerſario reſpondere.

Et in proprijs terminis ſic pariter notant *ibi Carauita num. 3. & Calà in tract. de modo articulandi, & probandi gloſ. 1. num. 44.* vbi expreſsè loquitur in viduis, & pupillis, qui ſi reconueniantur minimè cauſæ reconuentionali remiſſionem ad Iudicem domicilij petere poſſit ſed coguntur cauſam ipſam reconuentionalem, coram Iudici rei conuenti agere ſicque practicaui pluries in Regijs Tribunalibus Regni, & præcisè in cauſa Magnificæ Victoriæ Mangantiæ viduæ quondam Emilij Ruffi.

Quæ ſanè regula illo fulcitur fundamento ſiquidem in cauſa reconuentionis non poteſt opponi declinatoria
2 fori *l. cum Papinianus C. de ſent. & interloc. diuerſ. Iudic. l. qui non coguntur ff. de Iudic. Bart. in Authent. & conſequenter num. 19. C. de cit. ſentent. & interloq. gloſ. in cap. denique; 96. diſtinct. Soccin. regul. 56. Ludou. concl. 38.*
3 Etiam ſi Iudex conuentionis ſit incompetens, veluti laicus ratione Clerici *Gloſ. in c. 1. verſic. ſuperfluis extra de mutuis petit.* quæ eſt communi calculo à DD. approbata, vt firmat *Marant. in ſuo ſpecul. par. 4. diſtinc. 16. num. 63.* & ideò huic ſententiæ inhærent *Couarru. pract. quaeſt. cap. 31. Duen. reg. 202. Euerard. diuerſ. quaeſt. cap. 29. num. 4. Suar. recept. ſentent. litt. C. num. 114. Mencha. illuſtr. controu. capit. 5. ſub num. 18. Morla in emporio iur. qu. 13. tit. 2. p. 1. Surd. conſil. 222. lib. 2. Bernard. Greuè ad pract. Camer. Imperial. lib. 1. concluſio. 37. Conſider. 7. Curia Philippica pract. 1. §. 8. num. 18. Bouadill. in ſua polit. lib. 2. cap. 18. nu. 162. Mendez à Caſtr. in prax. Luſitan. ſecul. lib. 3. capit. 8. Pereira quaeſt. forenſ. lib. 2. capit. 51. Præſes de Franch. dec. 193.* vbi communem hanc amplificat ex deciſ. S. C. obtinere locum etiam vbicumque; Clericus ageret interdicto retinendæ, & Laicus ipſe proponeret iudicium proprietatis, & Clericus tunc ſimiliter auerſus interdictum ipſum retinendæ reconueniri queat *Viſcont. in concluſ. iur. in verbo reconuentio* abundè *Vinc. deciſ. 49.* vbi annuit, quod in Regno eſt Ritus M. C. V. 67. & ſic obſeruatur in omnibus Tribunalibus, tàm maioribus, quàm minoribus *Carocc. affluenter in tract. de except. qu. 5. except. 22. Berar. in ſpecul. viſitat. cap. 28. tit. de official. & Magiſtr. in iuſte quæreiat. num. 14.*

Amplia ſuprapoſitam regulam procedere etiam ſi
4 priuilegiatus vellet à ſua petitione, & conuentione deſiſtere, quia adhuc poſſet contra eum procedi in cauſa reconuentionis non obſtante eius deſiſtentia, vt deciſum in S. C. annuit *Afflict. deciſio. 173. num. 4. & 5.* vbi rationes adducit latè *Carauit. in Rit. M. C. V. 67. num. 8. Balbus dec. 64. Præſes de Franc. deciſ. 349. num. 2. Menoc. de arbitr. Iudic. q. 44. n. 5.* & alijs quos recollegit, & ſequitur *Graſſ. in tract. de effect. cler. effectu num. 748.* apud quem latiſſimè habes hanc materiam exantlatam per ampliationes, & limitationes, vt etiam plenè poteris videre *Trentacinq. variar. reſol. tit. de mutuis petit. reſolut. 1. lib. 2. Cardoſ. in praxi Iudic. & Aduo. in ver. reconuentio Muſcat. in praxi S. C. gl. Actorem Barboſ. in repetit. l. qui prior ff. de Iud.*

S V M M A R I V M.

1 *Reuariatio denegatur quando reus non exiſtit in fortijs, & vide num. 1.*
3 *Reuariatio eſt ſpecies remiſſionis.*
4 *Fraudes inter partes in reuariatione quando præſumantur.*

A R G V M E N T V M.

Reuariatio fori an ſit concedenda Reo non exiſtente in fortijs Curiæ.

Q V Æ S T I O XLVII.

1 REgula ſit reuariationem fori eſſe denegandam, quando reus non exiſtit in fortijs, & prout ita ſolet ſeruari in Regia Audientia Capitinatæ Apuleæ, & Comitatus Moliſij, quæ vltimo loco id practicauit in cauſa cuiuſdam Terræ Prædicatelli, & hanc eamdem opinionem tutatur *Capiblan. in pragmat. 8. p. 1. num. 347. tom. 1. de Baron.*
2 Et licet *Anton. de Ball. in tract. crimin. lib. 4. quaeſt. 2.* videatur ex capite variationis cauſam remittendam eſſe ad locum in quo priuilegiata perſona voluerit iudicium proſequi etiam reo non carcerato, cum in ſua voluntate ſit prout ſic pariter vidiſſe prouiſum in Magna Curia Vicariæ ad inſtantiam cuiuſdam Viduæ petentis reuariationem ad Terram Caſtelluccij Prouinciæ Principatus Citra de homicidio commiſſo à Beamonte Stellauato apud Tartagliam Magiſtrum Actorum teſtatur idem *Capiblanc. quaeſt. ſuper eadem pragm. 8. cap. 51. ſub num. 15. tom. 2.*

Tamen fundata regula ſicuti eſt verior, & magis iuri conſona, ita ratione non caret ſiquidem huiuſmodi reuariatio eſt ſpecies remiſſionis petitionis, quæ in hoc

hoc Regno nequit peti, niſi reo præſentato, & carcerato iuxta rit. M.C. V.205. *& pragm.6.ſub rubr.de offic.iuſtit.§.item quod Gubernatores*, vnde ſimilium eadem debet eſſe iuris diſpoſitio *vulg.l.Illud ff. ad l.Aquil.* cum in habentibus ſimbolum, idem ſit translatus *l.à Titio ff. de furt.*

4 Huic igitur opinioni fige pedes quia ſic tollentur fraudes colluſiones, quæ in dubio præſumuntur inter partes, quando huiuſmodi reuariationes petuntur ad inferiores Curias, vt diximus ſupra *quæſt.4. num.13. ſect.1.*

Ita quod cautus, & bonus Iudex debet aduertere, vt nullatenus patiatur remitti acta, & cauſam, niſi ſibi conſtet reum eſſe in carceribus detentum, quia tunc de facili poteſt ceſſare ſuſpicio fraudis, quæ vtique præſumeretur quoties reus eſſet in libertate, nam ſcio,& proprijs oculi vidi fieri colluſionem inter partes, vt petatur prius reuariatio, & deinde fiat partis remiſſio, & concordia cum Barone, quod vtique cum maiori difficultate poſſet fieri, quando reus reperiretur carceratus, & eſſet anceps ſi cauſa à Tribunali ſuperiore remitteretur.

Inſtent ideo Fiſci Patroni, ne reuariationes huiuſmodi concedantur, quando rei non ſunt in carceribus præſentati prout ita feci practicari in dicto Tribunali Regiæ Audientiæ Capitinatæ Apuleæ.

SVMMARIVM.

1 *Obligatus cum clauſula, vt poſſit vbique conueniri habet fori priuilegium nec poteſt conueniri in loco non tuto numer.6.*
2 *Renunciatio ſpecialis debet fieri præuentionis.*
3 *Clauſula vbique locorum, quoſnam effectus pariat, & num. 4.& 5.*
7 *Vbi quis per ſtipulationem iuratam eſt obligatus vbique locorum conueniri pro debito videtur prorogaſſe iuriſdictionem omnium Iudicium, & declara, vt n.8.9.&* 10.

ARGVMENTVM.

Electio fori an competat, ſi priuilegiatus eſſet obligatus, quod vbiq; poſſet conueniri.

QVÆSTIO XLVIII.

1 Regula ſit affirmatiua competere huiuſmodi electionis fori beneficium miſerabili perſonæ quanuis ſit obligata cum clauſula, quod poſſit vbique conueniri, quæ ſanè concluſio vera redditur ex palpabili ratione, nam vt alias *in prima ſect. quæſt.12.* fuit ex communi DD. voto dictum, ſpecialis renunciatio eſt neceſſaria, vt cenſeatur renunciatum dicto beneficio, hæc autem videtur generalis, & ideo illam comprehendere non videtur, vnde iuxta hanc ſententiam quotidie practicatur in Regijs Tribunalibus huius Regni Neapolis.

Ad inſtar, vt nec etiam videatur ex clauſulis generalibus apponi ſolitis in inſtumentis præuentionis renunciatum dum ſpecifica illius renunciationem iura deſiderant *Frecc.de Præſid.in inſtrum.quæſt 15.par.9.* qui dicit per Magnam Curiam Vicariæ fuiſſe deciſum ſequitur *Viuius in ſilua comm.opin.concl.425.num.10.Galter.de liquidat.inſtrum.p.32.part.prius.verſ.fuerit ab eo præuentus num.26.*

3 Licet regulariter, ita clauſula vbique locorum ſubmittat contrahentes omni foro, & loco, itaut poſſunt vbicumque conueniri *Bart. in l.3. quis ita ff. de eo quod certo loco Felyn.in cap.fin.num.19.de foro compet.& in cap.1.num.7.de Iudic.Bald.in l.3. ff. ſed & ſi quis,num.22.cap. comm.deleg.* vbi multa de effectu huiuſmodi clauſulæ *Cepoll.cautel.70.Galles de oblig.ad form.Camer.p.2.quæſt.3.Gratian.in deciſio. Rot. March.*180. *num.12.*

Animaduertendum tamen quod licet clauſula vbique locorum facit, & operetur, vt obligatus poſſit vbicumq; conueniri hoc intelligitur de loco idoneo *glo. in l. cum qui in verb. quocumque loco ff.de Iudic.gloſ. in l.ſi duo in 1.verſic. ſed & certo ff. de conſtitut.pecun.gloſ.in l.qui certo verſic. quolibet ff.de condit. indebit.* quos allegat, & ſequitur *Marta de clauſulis par.1.clauſu.343.pag.mihi* 336. *& in deciſ.Piſan.96.*vbi inquit dici locum idoneum, vel
5 ratione domicilij, vt dicunt præfatæ *gloſ.* vel quia in aliquo repertus fuerit debitor, *gloſ.in l.vnic.verſic.* & alio loco, *cap.vbi conuenit.qui cert.loc.dare promiſſ.Bal.in rub. num.6.c.conſtitut. pecun.*cum alijs per *Iaſ.in §. plus autem num.25.Inſtitut.de action.*habetur etiam per *Gratian. in d.dec.*180.*num.*13.vbi quod alias ſequeretur abſurdum, quod creditor poſſet trahere debitorem ad quæcumque remotiſſima loca, ita vt reus ſemper deberet eſſe cum ſacco paratus ad ſoluendum contra *l.actum, & l. quod diximus ff.de ſolut.*

Immò ſecundum eumdem etiam quod quis promiſiſſet ſoluere vbicumque placuerit creditor, & per verba ſonantia liberam voluntatem tamen intelligeretur de loco diſcreto, & ad arbitrium boni viri, *Soccin.in cap. dilecti filij numer.31.colum.26.de foro competent.* poſt *Anton.in cap.1.de Iudic.col.1.l.Iaſon. l.ſi conuenerit col.6. in fin.num.28.verſic.contrarium tenet de iuriſdict.omnium iudic.*

Vndè neque per dictam clauſulam poterit quis conueniri in loco non tuto, *Alex.in l.cum res col. 1.ff.de legat.1.Seraphin.de priuil.iuram.cap.13.num.35.*ſicque pluries determinaui vti Regium Iudex in varijs quippè caſibus, & practicaui, vti Aduocatus in cauſa Mariæ Meneſæ contra quendam Calabrum.

Et iuxta cumulata per *Coſtam clauſul.177. in tract. de clauſul.apud Mart.*in perſonis quę poſſunt prorogare iuriſdictionem plurimum præſtat fori huiuſmodi ſubmiſſio,& vbi eſt generalis operatur quo ad omnes caſus, & iam ſine conſenſu Iudicis cui ſubeſt ſubmittens idemque Iudex alioquin competens poteſt ſupra iuriſdictionem ſuam iudicare ſi prima facie cauſa videtur infra ſuam iuriſdictionem *Bart.in l.fin.§.vltim.Cod.de appellat.Guid.Pap.deciſ.7. Rot.Gen. deciſ.23. num.3.& 5.*quaſi hoc modo ſit approbatus Iudex non ſuus, & nihilominus intereſt inter promiſſionem de non declinando forum inter ſubmiſſionem, & inter prorogationem iuriſdictionis, *Guid.Pap.deciſ.370.* Nec licita eſt pęnitentia etiam ante litem conteſtatam ſi talis ſubmiſſio ſit munita iuramento *Ripa in cap.1.num.49. cum ſeqq. de Iudic.* quicquid in oppoſitum cenſuerit *gloſ. in l. ſi conuenerit ff.de iuriſdict. omn.iudic.* ſic *Guid.Pap.dec.77. Iaſon.in l.ſi conuenerit, & Franc.Marcus dec.276. par.1.* quoquo igitur modo quoue ſortiti forum contingant ſic ſe ſubmittens fruſtra contendit remitti ad Iudicem, ſuum ob renunciationem fori *Renſuer.conſ.6.num.20.cum ſeqq.lib.2.*apud nos *tractat.de iud.cap.1.num.225.cum ſeqq.* cum de priuationem ad habitum non detur regreſſus, ſiue forum quis ſortiatur verè ſiue fictè, vt per adoptionem, vel per baptiſmum per quem dicitur renaſci qui lauatur, *Marian. Socc.ad rubr.de foro competent.* cum adductis per *Anton. Matth. tract.de prorogatione fori num.27. verſic.quod dictum eſt*, ſupra in origine niſi iam perempta eſſet inſtantia iudicij cępta inter laicos more viuificata per iuriſdictionem quo tempore reus ad clericatum promotus eſt nam ceſſat effectus ſummiſſionis militat declinatoria, *Anna ſingul.129.*quem refert *Marta tract.de iuriſd.part. 4.cent.1.caſ.32.num.6.*

Et adde quod vbi quis per ſtipulationem iuratam obligatus eſt quod poſſit conueniri vbique locorum pro debito videtur prorogaſſe iuriſdictionem, vel omnium Iudicum,& ſe ſubmiſiſſe foro in quo conueniretur vigore obligationis cum potuerit ſui fori priuilegio renunciare *arg.leg.ſi quis in conſcribendo C.de Epiſcop. & Cleric. Benous conſ.137.num.1.vol.1.*

Intellige primò, quòd ſi quis promittit quod poſſit conueniri Neapolis Bononiæ, Florentiæ, & vbique locorum nihilominus Neapolis, Florentiæ, & Bononiæ,
8 & alibi vbi conueniretur poſſe declinare forum argum. *l.ſi*

Digitized by Google

l. ſi conuenerit, vbi hoc notauit *Bart. n. 4. ff. de iuriſd. omn. iudic.* docet etiam *Bald. in dec. 109. Chartar. in dec. Genuæ 6.* hoc caſu dicit *Bart. loco allegato* tale obligatum teneri ad pœnam, & intereſse tantum *Triuiſ. deciſ. Venet. 482. lib. 1. Graſſ. in tract. de except. cap. 18.*

Intellige ſecundò, quòd ſi non ſolum promiſit, quod poſſit conueniri vbique locorum poſt declaratas ciuitates puta Florentiæ, & Bononiæ ſed in dictis ciuitatibus, & vbique locorum promiſit ſoluere tunc non tenetur niſi in dictis locis, aut vicinis, & non remotis, *Rom. conſ. 180. num. 9. in fin. Galleſ. de oblig. in form. Camer. par. 2. qu. 3. num. 2. & 3. Triuiſ. d. deciſio. 48. lib. 1. Carol. de Graſſ. d. except. 18.*

Intellige tertiò, quòd ſi diceret promiſit ſoluere vbi-
10 que fuerit inuentus tunc non oppoñit fori in competentiam vel declinatoriam, ſed poteſt ibidem vbique reperiatur conueniri *arg. l. contraxiſſe ff. de act. & obligat l. Titium, & Meuium § 1. ff. de admin. tut. Balb. d. dec. 109. Scacc. de Iud. p. 1. c. 22. n. 26. Chartar. d. dec. 6.* & idem de *Graſſ. de except. loc. cit. num. 7.*

S V M A R I V M.

1 *Beneficio electionis fori datur priuilegiato etiam ſi agatur de re beneficiali.*
2 *Lex vnica C. quando Imper. intrat etiam in cauſa ſpiritualis pro comprehenſis.*
3 *Iurispatronatus cauſa eſt miſta priuilegium l. vnica perſonis, & non cauſis eſt indultum.*

A R G V M E N T V M.

Electionis Fori Beneficium an habeat locum, vbi agitur de re beneficiali puta de cauſa Iurispatronatus.

Q V Æ S T I O XLIX.

1 REgula ſit affirmatiua procedere beneficium electionis fori vbi igitur de re beneficiali, vt dixit *Rota in vna Seguntina coram R. P. D. Lata*, & tenet *Marcheſan. de commiſſ. in tit. de Auocat. cauſ. p. 2. § 2. num. 88.* per hæc verba.

Pariter lex vnica præfata procedit ſi agatur de cauſa beneficiali Puta ſuper iurepatronatus, quæ eſt miſta nam quoad rem Eccleſiaſticam præambulare ad inſtitutionem pertinet, ideo eſt iuris ſpiritualis, & de temporalitate participat, quia laico competit, & quia ad heredes tranſit cap. filij 16. q. 6. Veſtr. in ſua praxi lib. 3. cap. 2. num. 4. Imò ſi cauſa ſpi-
2 ritualis eſset pariter huius legis diſpoſito intraret *Creſcent. deciſ. 16. de priuileg. Afflict. deciſ. 267. per totum Abbas in cap. Eccleſ. Sancta Maria num. 12. de conſtitut.* vbi *Dec. num. 104. Alex. conſil. 125. num. 2. volum. 2.* Iuris autem patronatus cauſa eſt miſtam ad laicum autem per-
3 tinens *cap. filij 16. quæſt. 3. Veſtr. in ſua praxi lib. 6. capit. 2. num. 4.* & tamen in prima, & ſecunda inſtantia habet locum lex noſtra *Theſaur. deciſ. 177. num. 2. cum perſona, & non cauſa indultum ſit priuilegium neque in quacumque in-
4 ſtantia eadem eſt, vbi videmus in cauſa priuilegiata in prima inſtantia, quæ talis remanet Bellamer. dec. 40. Caſſador. dec. 7. num. 1. de reſcript. vti de anno 1585. proponente in ſignatura iuſtitia R. P. D. Anſelmo Bandino Nobili Caſatanenſi in vna Forolienſi iurispatronatus in qua duæ aderāt viduæ habentes intereſſe ſuper iure præſentandi ex diſpoſitione l. vnic. Cod. quando Imperat. ex communi patrum conſenſu o[illegible] à curia cauſam auocari, & ad partes remitti ſicque videmus magis magiſque quotidie quam amplius, vt dicam, & inuiolabile ſit præfatum priuilegium.*

Et iuxta prædicta quandoque nonnullis quippe vicibus reſpondi interrogatus, & in ſpecie dum Romę eſſem annis non longe elapſis, & colloquium habere cum Eminentiſſimo D. Cardinali Millino cuius anima hodie apud Dominum requieſcit.

Indè cum in Curia Epiſcopali Viciequenſi articulus iſte fuiſſet diſcuſſus iuxta meam ſententiam fuit concluſum in cauſa Iacobi Antonij Bregliæ, & hæredum Matthæi de Cimino.

S V M M A R I V M.

1 *Adherens appellationi aduerſarij efficitur vnus ſpiritus cum appellante.*
2 *Impetrans Iudicem illum reſpuere regulariter nequit.*
3 *Reſcriptum Principis dicatur commune.*
4 *Superior non poteſt renunciare reſcriptum aduerſario inuito.*

A R G V M E N T V M.

Fori variatio an debeat concedi, quoties aduerſarius inhæſit electioni fori factæ per perſonam priuilegiatam.

Q V Æ S T I O L.

1 ANgela Creſpa Vidua quondam Roberti Melæ pro cauſa vertente in Curia Ciuitatis Cauæ cum Fuluio della Monica elegit in forum Regiam Audientiam Principatus Citræ, & Baſilicatæ, cui quidem electioni factæ inhæſit Fuluius conuentus, cumque deinde vellet per viam variationis eligere in forum Magnam Curiam Vicariæ (prout cum effectu elegerit,) fui interrogatus à quodam Procuratore practico quidem, & bonæ experientiæ num potuiſſet ipſa vidua id agere, dum electioni fori Regiæ Audientiæ primo loco factæ, ipſe minimè ſui principalis ſpecialiter inhæſiſset.

Et quidem prima facie videbatur dicendum ceſsare debere in hoc caſu huiuſmodi priuilegium exemplo eius, quod dicitur de adhærente appellationi per aduer-
2 ſarium interpoſitæ, qui efficitur vnus ſpiritus cum appellante *Oldrad. conſ. 290. vol. 2. Rot. Florent. deciſ. 11. n. 3. Præſes de Franch. dec. 257. num. 5.*
3 Et conſert, nam is qui ſemel commiſſionem Principis petijt, & aliquem iudicem impetrauit commiſſionem renunciare nequit inuito ſuo aduerſario, qui litteris delegationis vti poteſt *Ioan. Andr. in c. ex conqueſtione extra de reſtit. ſpoliat. Magon. deciſ. Lucenſ. 52. num. 18. Balb. deciſ. 76. Berlicchius dec. 227.* vbi rationem adducit, quia reſcriptum Principis dicitur commune, & idem impetrans ei non poteſt renunciare, maximè ſi fuerit præſentatum allegat *Bald. in l. poſtquam lis num. 16. C. de tempor. in integr. reſtit. Iaſ. in l. ſi quis iniquam num. 12. ff. quod quiſque iur.* Adeò vt nec ipſe Princeps, vel Imperator
4 poſſit renunciare reſcripto aduerſario inuito *Felyn. in rubr. de reſcript. num. 3. Rota dec. 45. de appell. in antiq. D. Ricc. collect. deciſ. collect. 963.*

Cæterum re melius perpenſam incontrariam deſcendi ſententiam, quia alias eſset per indirectum eripere facultatem variandi perſonis priuilegiatis, certumque eſt id eſse conceſsum, ipſis variare pluries, vt diximus ſupra *ſect. 1. quæſt. 4.* quia omnes aduerſarij inhærerent electionibus primo loco factis per perſonas priuilegiatas, ad euitandum, ne amplius variare poſsent, ſed cogantur perſeuerare iudicium in eodem Tribunali, quod elegerunt, & conſequenter fieret fraus, & maxima reſciſſio priuilegio ſic amplè conceſso per Principem, & iuxta hanc opinionem audiui fuiſse executum in dicta cauſa.

Digitized by Google

S V M M A R I V M.

1 *Miſerabiles perſonæ non poſſunt in eo foro, in quo eorum nomine exercetur iuriſdictio litigare.*
2 *Iudex in cauſa propria quis eſſe nequit.*
3 *Baro nequit eſſe Iudex in cauſa ſubditorum.*
4 *Epiſcopus non poteſt eſſe Iudex vbi tractatur de proprio quæſtu.*
5 *Officialis, ſiue Iudex offenſus ratione dignitatis poteſt ipſemet procedere in cauſa.*

A R G V M E N T V M.

Beneficium electionis fori, an ſit admittendum, vbicumq; miſerabiles perſonæ litigare vellent in eo foro cuius iuriſdictio eorum nomine exercetur.

Q V Æ S T I O LI.

1 REgula ſit, vt eueniente fortaſſe caſu, quod vbi in foro per viam variationis peruento iuriſdictio priuilegiatorum nomine exerceatur, non ſit admittenda huiuſmodi variatio facta, cum iuxta *Couarruuiæ ſententiam lib.pract.qu.cap.7.col.penul. verſ.8.* hoc priuilegium electionis fori non competat miſerabilibus perſonis, quandò tales litigare vellent in eo foro, cuius iuriſdictio eorum nomine exercetur, & ita eum referendo ſequitur *Menoch.de arbit.iud.lib.2.caſ.66.num.48.* vbi aſſignat rationem quia tunc tamquam ſuſpecti non debet gaudere hoc priuilegio.

2 Eò, quia viderentur quodammodo eſſe iudices in cauſa propria, quod in iure eſt reprobatum *l.vnica Cod. ne quis in ſua cauſ.* etiam conſentiente eius aduerſario, *Iacobin.in l.qui iuriſdictioni, ff.de iuriſd.omn.iud.* & generaliter authoritate propria aliquid agere cunctis eſt denegatum *l.nullum C.de Iudæis l.ſi quis in tantam C. vnde vi Socc.reg.34.Bonifac.de furt.§.poſſeſſiones à num.35. vſq; ad 62.* vbi latè de materia *Fabr.luculenter concl.1. de aq. poſſ.* & pleniſſimè *Farin.in tract. de furt. qu.175. à fol.70. vſque ad 98.* apud quem plurima huius farinæ ad hanc concluſionem conducentia reperies, quæ hic breuitatis cauſa omittuntur.

3 Indè Baro nequit eſſe Iudex in cauſis ſubditorum quando agitur de eius intereſſe *Maſtrill. deciſ.234. num.10.Capiblan. in pragm.16.n.56.de Baronibus recentiſſimè, Coſta ſiculus conſ.85.num.6.& ſeq.* vbi etiam *nu.4.* annuit

4 Epiſcopum non poſſe eſſe Iudicem vbi tractatur de proprio quæſtu bonorum ex *Bal.in c.litteras num.1. de præſumpt. Alex.conſil.79.num.8.vol.1.Rim.ſen.conſ.539.*

5 Licet benè Iudex, ſeu Officialis poſſit cognoſcere de iniuria ſibi illata intuitu dignitatis, vt docuit *Cyn.in leg. vnic.C.ne quis in ſua cauſ.* quem ſequitur *Oldrad. conſil.7. Surd.conſ.50.Decian.in tract.crim.lib.4.cap.42. Cabal.reſolut.crim.caſ.291.num.34. cent.3.* & deciſum in Regia Audientia Apuleæ refert *Viuius deciſ. 278. num.2.* iuxta quorum opinionem me conſulente fuit practicatum Illuſtrem Vicarium Surrentinum contra quendam Clericum, & alias per Reuerendum Vicarium Capritanum aduerſus Reuerendum Dominum Andream Mazzolam Canonicum eiuſdem Eccleſiæ Capritanæ.

S V M M A R I V M.

1 *Electio Fori non datur contra Curiales Tribunalium, ſed declara non procedere quoties non aſſiſtunt Tribunali, num.5.*
2 *Aduocati, & Procuratores etiam exteri comueniuntur in Tribunali, cui inſeruiunt.*
3 *Curiales Regiarum Audientiarum Regni gaudent priuilegio fori.*
4 *Actuarij dicuntur capita Curialium.*
6 *Licentia ſuperioris facit abſentem haberi pro præſente.*
7 *Abſens licentia cum videtur ſeruire.*

A R G V M E N T V M.

Electionis Fori beneficium num habeat locum vbi lis vertitur cum Curialibus Magnæ Curiæ Vicariæ, Regiarum Audientiarum Regni Sacri Regij Conſilij, vel Regiæ Cameræ Summariæ.

Q V Æ S T I O LII.

1 REgula firmanda eſt pro parte negatiua ceſſare ſcilicet ius hoc eligendi, & variandi forum quoties eſſet lis cum Curialibus aliquot Tribunalium puta Magnæ Curiæ Vicariæ, Regiarum Audientiarum Regni, Sacri Conſilij, vel Regiæ Cameræ Summariæ.

Siquidem huiuſmodi Curiales habent priuilegium vt poſſint ad eorum Tribunalia trahere alios æquè priuilegiatos, nec poſſunt trahi ab alijs priuilegiatis, vt refert *D.Reg.Tapia in ſuo oper. Iur.Regni in conſtit.ſtatuimus nu.12.de offic.Magiſtri Iuſtitiarij,Taſſon.ſuper Iudex M.C.V.* amicus meus *pragm.de Antephat.verſ.30.obſeru.376. vol.138.* & eſt ſancitum per particularem *Ritum M.C. 232.* cuius hæc ſunt verba.

Item, quod omnes Curiales dictæ Curiæ, ſiue ſint ad gagiam ipſius Curiæ, ſiue non omnes, qui dictam Curiam ſequuntur, vt Aduocati, Procuratores, aliique Scriptores curialium, priuilegio permittente in ciuilibus, & criminalibus cauſis trahunt eorum aduerſarios in dictam Curiam, ſed ipſi in alijs non trahuntur ad inſtantiam ſuorum aduerſariorum, & tradidit etiam. Ex quo videtur dicendum habentes fori electionem non poſſe iſtos trahere ad alia Tribunalia.

2 Amplia primò non tantum in curialibus Aduocatis, Procuratoribus Neapolitanis, ſed etiam externis, veteranis, & matriculatis, vt animaduertit *Muſcatel.in praxi S.Concilij in gloſ.competentes num.74.* quidquid dicat *Carau.in d.ritu 232.* vbi hoc firmat tantum in Procuratoribus, & Aduocatis Neapol. iuxta quam ſententiam refert iudicatum ipſe *Muſcatel. vbi ſup.* per Magnam Curiam Vicariæ in fauorem Procuratorum, qui non erant Neapolitani, & idem practicaſſe in eadem Magna Curia Vicariæ, teſtatur *Tapia in Conſt. Regni ſtatuimus nu.14.* vt meminit *Thorus in ſuo comp.deciſio. in ver. fori priuilegio tom.1.D.Ricc.collect.dec.collect.2312.*

3 Amplia ſecundò, etiam in Curialibus Aduocatis, Procuratoribus, & Scribis Regiarum Audientiarum; nam iſti pariter gaudent priuilegio fori, vt in praxi eſſe receptum teſtatur *Reg.Tapia in d.Conſt.Regni ſtatuimus num.6.* ſequitur *Carauit. in ritu 232.num.4.* vbi ait, nullum dubium eſſe, quod Curiales Regiarum Audientiarum dicantur Regales curiales, quia Curia ipſius, dicitur Curia Principis, ſicuti Magna Curia, vt per *Afflict.in conſt. Regni Iuſtitiarij nomen notab.19. num.24.* & per eumdem *Carau.in ritu 54.* quod probatur etiam per *Rit. M.C.V. 283.* vt & ait *Carau.in d ritu 232.* Qui ſic deciſum refert, & contrarijs reſpondet *Capiblanc.in pragm.8.par.1 num.334.de Baron.*

4 Amplia tertiò etiam in Magiſtris Actorum, vt per *Annam in ſing.48.D.Ric.d.collect.2312.* ſunt enim huiuſmodi, quaſi capita Curialium.

Limita primò, vbi iſti Curiales in Audientia, vel Tribunali non aſſiſtunt, nam non gaudent eo beneficio, enim priuilegium habent quouſque in Regijs Audientijs aſſiſtunt, *Carau. in d. ritu 232.* vbi allegat *Iſern. & Afflict.in d.conſt.ſtatuimus not ab.6. num.8. arg. text. in l.fin. C.de Epiſc. & cler.* & ideò ſi in eorum patria contraherent, vel delinquerint, tali priuilegio non gaudent *l.fin.in fine C.de priuil.ſcholar.lib.12.* etiamſi cum licentia ad eorum

rum domos acceſſiſſent, iuxta opin. *Iſern.in d.conſt.ſtatuimus*, quamuis regula ſit, quod licentia ſuperioris excuſat, & facit abſentem haberi pro præſente dum habet animum regrediendi ad exercendum officium *Rom. ſing.* 455. *Marta* recentiſſimè *in conſ.*244.& abſens cum licentia dicitur ſeruire *Dec.conſ.*70.*num.*2. latè *Gratian. dec.Rot.Marchia* 200.& iuxta ſupradicta practicaui in Regia Audientia Capitinatæ Apuleæ, & Comitatus Moliſij, & in ſpecie in cauſa Hyeronimi Fogliæ Ordinarii Cauſidici dicti Tribunalis.

S V M M A R I V M.

1 *Fori priuilegium non poteſt allegari à depoſitario.*
2 *Depoſitarius cogitur reſtituere depoſitum per Iudicem, de cuius mandato fuit factum, ſed declara, vt num.* 3.

A R G V M E N T V M.

Electio Fori An concedatur perſonæ priuilegiatæ depoſitariæ conuentæ pro reſtituendo depoſito, vel ſequeſtro.

Q V Æ S T I O LII.

1 REgula ſit negatiuà, vt priuilegiata perſona depoſitaria conuenta pro reſtituendo depoſito, vel ſequeſtro nequeat allegare fori priuilegium, Principiſque Tribunal eligere, ſed poſſit cogi ad reſtituendum depoſitum ab illo Iudice, de cuius mandato illud fuit ei conſignatum.

2 Siquidem, vbi ex mandato alicuius Iudicis ſit depoſitum, ſiue ſequeſtrum penes perſonam priuilegiatam, & ſuum proprium forum habentem, pro reſtitutione eiuſdem depoſiti penes ſe depoſitari conueniri poteſt coram eodem Iudice, cuius mandato fuit factum depoſitum, ſeu ſequeſtum, *Bald.in l.acceptam nu.*4. *C.de vſur.Iaſ.in leg.prima, §.primo.columna tertia,ff.de offic.eius cui mandata eſt iuriſdictio Aloyſius de Leo in Authentica caſſa Codice de ſacroſanct.Eccleſ. numer.*19. *Capell.Tholoſan. deciſion.*162. *Afflict. deciſion.*24. *numer.*3. *vbi Vrſill.in addition.Scaccia in tractat.de iudic.parte prima,capit.*11.*num.*96. *Reſtaur. in tractat. de Imper.q.*107. *num.* 12. vbi alios citat concordantes *Surd.conſilio* 280. *num.* 11. *lib.*2.*Anna ſing.*127.*vbi filius in addition. Intrigl.de feud.cent.*2.*artic.*94.*num.*8.*Cumia ſuper Ritu Magnæ Curiæ Regni Siciliæ cap.*19. *numer.*24. nouiter *Gallupus in praxi S.C.part.*2. *capitul.ſexto, numer.*89. *allegat. Neguſant.de pignor.in tertio membr.*5. *partis poſt num.*29.*& D. Reg. Tapia in capit.item ſtatuimus,num.*12. *de Epiſcop. & Cleric.*

Quorum opinionem ſeruari in Gallia teſtis fidelis eſt mihi *Tiraquell.* qui plures ad id cumulat concordantes in *tract.de retract.conuent.* §.4.*gloſ.*7. *num.*9. *&* 10.*Carrab ſingul.*52.

Et iuxta hanc theoricam practicaui tamquam Regius Gubernator Aierulæ aduerſus Paulum Cennamum depoſitarium viginti aureorum Stephani de Fuſco, quem coegi ad exibendum non obſtante, quod allegaret fori exemptionem quam in rei veritate habebat.

Bene verum ſi depoſitarius eſſet perſona Eccleſiaſtica non poſſe cogi per Iudicem non ſuum niſi reali-
3 ter ad ſoluendum depoſitum, vt voluit *Maſull. in addition.ad Caycium deciſione ſeptima, numero quarto*, vbi adhoc allegat *Vrſill. in ſcholys ad Afflictum deciſione* 173. *& Caleſat. in lege prima, numero* 36. *verſiculo ſed cap. Clericum, ff.de Iudic.* quod habui in facto in cauſa vertente inter Clericum Ioannem Angelum Somaſcum Diœceſis Beneuentanæ, & Lucium Antonium Gallum, ad cuius inſtantiam fuerat factum depoſitum, quinquaginta ducatorum penès præfatum Clericum, & cum recuſaret reſtituere quantitatem depoſitatam, fuit captis pignoribus per Iudicem, (de cuius mandato depoſitum, & erat conſignatum) coactus reſtituere totam ſummam pecuniæ depoſitatæ penes ipſum, & hoc in Anno 1622. De Menſe Aprilis.

S V M M A R I V M.

1 *Poſſidens vigore decreti lati ab aliquo Iudice, ſi ab illo fuerit citatus ob cauſam nullitatum forſitan propoſitarum contra dictum decretum forum declinare non poterit.*
2 *Grauanti munus eſt releuare.*
3 *Clauſula*, ſaluo iure, *quid operetur.*
4 *Iudicium coram eodem Iudice per fiſci poteſt ſtante clauſula reſeruatiua.*

A R G V M E N T V M.

Electionis Fori beneficium num competat miſerabili perſonæ poſſidenti bona vigore decreti lati à Iudice Domicilij, ſi opponatur nullitas aliqua contra dictum decretum, & ideò fuerit citata coram eodem.

Q V Æ S T I O LIII.

REgiſtrabatur in facto, quod Aurelia de Sabiis Vidua quondam Angeli Murroni, & Ioannes Antonius, & Marcus Ioſeph Murroni filii, & pupilli fuerunt miſſi in poſſeſſione cuiuſdam petiti Terræ modiorum decem cum dimidio vigore decreti lati per Iudicem forum domicilii interueniente tamen clauſula, ſaluo iure, & accidi quod poſt nonnullos menſes inſurrexerunt Marius Lanfranchinus, & Scipio Caliſta tertii intereſſe prætendentes, qui dicendo de nullitate præfati decreti lati per dictum Iudicem loci domicilii coram eodem citare fecerunt prælibatos Aureliam, Ioannem Antonium, & Marcum Ioſeph, Matrem, & Filios, & quia iſti citati pro tali cauſa eligerunt in forum tanquam perſonæ priuilegiatæ Regiam Audientiam Catanzarii, opponebatur per partem aduerſum nullatenus in hoc caſu ſuffragari poſſe tale priuilegium, ſtante quod idem Iudex poſuerat ipſos in poſſeſſionem dictorum bonorum cum clauſula (ſaluo iure, &c.) & ideò coram ipſo eodem erant trutinandæ, & determinandæ nullitates, & prætenſiones oppoſitæ per ipſos comparentes, quare fui rogatus, quid in hoc articulo ſentirem, & certè aduerſus priuilegiatas perſonas votum dedi, & ſic ſcribo.

1 Regulam igitur firmo, quod vbicumque perſona priuilegiata poſſidet bona vigore alicuius decreti, ſi aliquo modo opponatur contra præfatum decretum ex cauſa nullitatis, vel alijs medijs tunc poſſidens citatur coram dicto Iudice, à quo fuit latum decretum nullatenus poterit declinare forum præfati Iudicis, vt in terminis terminantibus in facto reſpondit, & tutatur *Peregr. in ſuo tract. de fideicommiſſis,art.*48. *nu.*63. & recenter eum allegando ſequitur *Gallup. in praxi S.C. p.*2.*c.*6. *num.*88. Cuius regulæ ratio aſſignari poteſt ſiquidem cum præfatus Iudex ex ſuo decreto, ſaluo iure cuiuslibet, grauauerat partem immittendo in poſſeſſionem illos, quos immittere ex cauſa non debebat ratio dictat, & ſuadet, vt eius ſit reuocare, cuius fuit condere ad *text. in l.nihil tam naturale,ff.de reg.iur.*

2 Præterea, quia ad ipſum ſpectat releuare, qui gra-

nauit vt ſic Iudex, qui facilis fuit in immittendo ſit pariter facilis in extramittendo iuxta theoricam *Bald. in leg. fin. ff. de edict. Adr. toll.* quam allegat idem *Peregrin. loco anteſignato num.* 64. prout etiam in propoſito argumentatur *Ferret, conſil. 27. num. 7. & 10. & conſil. 30. num. 2.*

3 Quæ opinio eò magis clareſcit, & tuta videtur exiſtente clauſula illa (ſaluo iure) quæ eſt præſeruatiua iuris alieni, vt per Rot. apud *Farinacc. deciſion. 610. in fin. Marta de clauſulis clauſul. 150. part. 1. Barboſ. clauſul.* 83. vbi quod etiam operatur, vt omne eius tertii ſaluum remaneat in quocumque iudicio ex *Seſſ. in deciſio. Aragon. 206. nu. 7.* tueturque illeſum ius quod quis habet *Pereira de emptione, & vendit. c. 26. num. 28.* remque integram conſtituit prout erat ante immiſſionem, ita quod alteri non ſit illatum præiudicium, nec in petitorio, nec in poſseſsorio *Bald. conſil. 104. volum. 5. Iaſon in leg. naturaliter, § nihil commune circa fin. ff. acquir. poſſeſſ. Natta conſ. 653. num. 5.* quos refert, & ſequitur *Peregr. in d. tract. de fideicommiſſis art. 47. num. 2.* vbi quod ideo clauſula iſta facit diſpoſitionem, & miſſionem conditionalem, vt ſcilicet ſi alius ſit in poſſeſſione miſſio habeatur pro non facta allegat *text. in l. labeo, § l. 3. ff. famil. herciſcund.* & aſſignat rationem, quia Iudex non intendit alteri præiudicare *Bald. in l. final. Codic. de edict. Diui Adrian. tollend. num. 41.* vbi pariter *Salyc. column. 4. Borous conſilio 110. num. 4. & conſil. 170. num. 15. lib. 3. Puteus deciſio. 37. lib. 2.* Non igitur perſona priuilegiata poteſt recuſare cognitionem præfati Iudicis, qui per illud modificatum decretum noluit præiudicare iuribus alienis non enim poteſt perſona priuilegiata acceptare decretum pro parte ſibi fauorabili, & pro alia recuſare, ſicuti nec ſtatutum debet pro parte acceptari, & pro parte reſpui, vt docet *Alexand. conſilio 309. columna penultima, volumine ſecundo, ex Baldo theorica in lege omni innouatione, columna ſecunda, Codice de ſacroſanct. Eccleſ.*

4 Tandem, quia ex vi clauſulæ reſeruatiuè iudicium coram eodem Iudice tractaui poteſt, vt in ſpecie voluit *Angel. in dicta lege final. columm. penultima, Codice de edict. diu. Adrian. tollend.* clauſula ſiquidem (ſaluo iure) facit continuari idem iudicium, vt apud nouiſſimum Doctorem Neapolitanum *in ſuo tractat. de iuriſdiction. parte quarta, centuria ſecunda, caſu 159. numero quinto, vbi numer. 22.* aſſerit, quod ſemper cenſetur in eſse, *& numero* 23. ait quod ſolet apponi à iudicibus ab obturandum ora languentium refert, & ſequitur *Barboſ. dicta clauſul. 83. numer. 4. pagin mihi* 258. *column. 2.*

SVMMARIVM.

1 *Princeps poteſt derogare priuilegio miſerabilium perſonarum.*

2 *Priuilegium conceſſum Baroni, vt poſſit cognoſcere de cauſis miſerabilium non procedit quando Terra propter rebellionem eſſet ammiſſa, & iuriſdictio alteri fuiſſet conceſſa abſque expreſſione iſtius priuilegij.*

ARGVMENTVM.

Electionis Fori beneficium, an habeat locum quoties iuriſdictio conceſſa à Rege cum derogatione l. vn. C. quando Imper. &c. propter rebellionem eſſet ammiſſa, & Rex alteri conceſſiſſet Terram, ſiue Ciuitatem abſque expreſſione iſtius clauſulæ.

QVÆSTIO LIV.

Regula ſit, quod licet electionis fori beneficium ceſſat, quando Baro habet priuilegium, in quo adeſt clauſula non obſtantibus priuilegiis, quæ de iure, & per Sacras Conſtitutiones Regni conceduntur

1 pupillis, viduis, & miſerabilibus perſonis iuxta theoricam, *Afflict. in Conſtitut. Regni ſtatuimus, num. 15.* quam communi voce omnes Regnicolæ approbarunt, & ſatis in viridi obſeruantia viget in Regno praxis iuxta illam, cum valeat Princeps derogare priuilegio per ipſum, & per legem communem conceſso, vt notauit *D. Reg. Tapia in anteces. Conſt. Regni num. 30.* declarationes quoq; cumulauit.

2 Tamen id non habet locum, quando propter rebellionem eſset priuilegium ammiſsum, & Rex alteri Terram conceſſiſset abſque expreſſione iſtius clauſulæ, etiam ſi eſset dictum, prout melius, & plenius tenebat eius prædeceſsor, ita *Foller. in pract. crim. in verbo Audiantur excuſatores poſt numer. 114. pagin. 92. Præſes de de Franch. deciſ. 192.* iuxta quorum ſententiam duabus vicibus conſultus reſpondi dum caſus ex facto accidiſſet, meumque ex peteretur votum, ſicque ſolet practicari apud Regia Tribunalia.

SVMMARIVM.

1 *Electio fori non allegatur contra commenſales, & familiares Regis etiam ſi abeſſent, num. 4. & qui ſi pro negotijs num. 5. & 10.*

2 *Commenſales, & familiares Regis quem Iudices habent.*

3 *Priuilegium domini extenditur ad familiares.*

5 *Beneficiatus abſens quando diſtributiones quotidianas percipiat, & quid ſi ſit infirmus, num. 8.*

6 *Salarium debetur officiali abſenti ex legitima cauſa, vel cum licentia, num. 11.*

7 *Officialis agrotans ſeruire dicitur.*

12 *Beneficium ceſſat, ceſſante perſona, qua locum facit beneficio.*

13 *Licentiatus ab officio, vel familiaritate habetur, ac ſi non adſit.*

14 *Familiaritas ex diſceſſu à Curia an amittatur, & familiaritatis continuatio an præſumatur, ibid.*

15 *Cappellani Regij actu ſeruientes ſunt exempti à iuriſdictione Ordinariorum.*

ARGVMENTVM.

Ius eligendi, & variandi forum an ceſſet, vbi cauſa, & lis vertitur inter miſerabiles perſonas, & familiares commenſaleſque Regis actu ſeruientes.

QVÆSTIO LV.

1 Regula ſit, vt quotieſcumque lis verteretur inter miſerabiles, & priuilegiatas perſonas atq; commenſales domeſticos, & familiares Regis illi actu ſeruientes, in tali caſu electionis fori priuilegium, alias conceſsum allegari non poſset.

2 Siquidem præfatæ perſonæ habent in Iudicem particularem magnum Siniſcalchum, vt expreſsè cauetur per Ritum M.C.V. 46. In finalibus verbis, & ſequitur *Muſcat. in praxi S.C. in gl. competent. in add. litt. G. & late*

tradit

tradit Carauit.in dict. ritu 46. numer. 17. & ſeq. per hæc verba.

Quinto nota quod familiares Domini Regis. Item commenſales, domeſtici, & actu ſeruientes ſunt exempti a iuriſdictio, Magnæ Curiæ ex quo corrigitur Conſtit. ſtatuimus per quam Magna Curiam ſtatuitur, Iudex ordinarius omnium Curialium Domini Regis probatur, quia cum curiales dicuntur illi, qui in Curia Regis commorantur, & ſine eius ſpeciali mandato recedere non poſſunt, & ibi expreſſe dicit conſtitutio, & Iſern.in princip. idque procedat, quomodocumque Curiæ ſunt obligati, ſiue milites, ſiue Aduocati, ſiue Iudices, ſiue officiales, ſiue Histrigones, & ibi dicit Afflict. in 6.notab.num.6. & Lucas de Pena, in l.Curiales. la 1.C.de decur. lib.6. & negari non poſſit, quia familiares, & domeſtici, & commenſales, & actu ſeruientes Domino Regi dicantur tales, cum ſine licentia recedere non poſſint, ſequitur abſque dubio, quod eximendo per hunc Ritum iſtas perſonas, quæ Curiales dicuntur corrigit dictam conſtitutionem ſtatuimus, quoad id tantum, quod de curialibus loquitur quod Afflict. in eadem conſtitutionem ſtatuimus in 6.notab. Quem Niger refert in clem.de vita, & honeſtate clericorum concluſ.4.num.24.in fine, male admiratur, dum inquit, quod licet illa Conſtitutio præbeat ordinariam conſtitutionem contra Curiales Domini Regis, tamen ipſe vidit, quod tempore Regis Ferdinandi primi, Magnus Siniſcalcus ſignificabat Magnæ Curiæ, quod talis carcerans erat curialis Dominus Regis, & Magna Curia, illum remittebat tam in cauſa ciuili, quam criminali, quod ipſe dicit proceſſiſſe; quia fortè Dominus Rex, ita ordinabat, quod alias illa conſtitutio eſſet ſeruanda, & credo quod ſi Afflict. aduertiſſet ad hunc Rit. eximentem iſtam perſonam (quæ curiales dicuntur) a Iuriſdictione Magnæ Curiæ talia non dixiſſet data enim exemptione ipſorum a Magna Curia per hunc Ritum ſequitur neceſſario, quod omnes iſti, qui in Ritu enumerantur Magno Siniſcalco ſunt ſubiecti ipſeq; habet eos exercere, & punire eos, vti familiares Regios aulicos, & curiales, vt inquit D.Mar.Frezz.de ſubſeud.li.1. de offic. Magni Siniſcalchi in prouinc. & num.3. vbi etiam ipſe reprahendit Afflictum, de hoc dicto quamuis ex alio cap. quam ego dixi, & ex conſequendi ſequitur, quod id, quod tempore Afflicti faciebat Magnus Siniſcalcus non erat ex ſpeciali ordinatione Regis, ſed ex ſua ordinaria iuriſdictione, cui non obſtat conſtitutio ſtatuimus, tanquam per hunc ritum correcta, &c. Hæc ille.

Cuius ſanè Concluſionis ratio eſt, quia quemadmodum Rex, non ſubiicitur Magnæ Curiæ, pari modo, nec eius familia, licet de ordine ipſius Domini Regis ſubiiciantur Siniſcalco, cui ipſe Rex non eſt ſubiectus, priuilegium enim alicui conceſſum extenditur etiam ad eius familiares, ex late traditis per Capyc. deciſ.12.
3 Theſaur.deciſion.22. Gratian. deciſio. march.133. & diſcept.forenſ.340. & 341. Bonad.in politic. lib.2, capitul.17. numer.97.tom.primo. Reg. Rouit.in pragmat. Regni 16. de militibus à numer. 50. cum ſequent. copioſè Graſſ. in tractat. de effect. cler. effect.1. à numer. 128. cum pluribus ſequent.

4 Amplia primo firmatam Concluſionem procedere etiam ſi iſtæ perſonæ abeſſent a Cur. Regis pro eiuſdem ſeruitiis text.in c.ex parte de cleric.non reſidentib.gloſ. & text.in c.fin.de verbor.ſignific. quos adhoc propoſitum, hanc ſectando ſententiam citat Carauit.dict.Rit.46. numero 20.

Et ratio eſt ſecundum me, quia in tali caſu abeſſe non dicuntur propter vtilitatem Regis, vndè beneficiatus abſens ab officiis diuinis propter aliquam neceſſitatem
5 vel cauſam euidenter vtilem ipſi Eccleſiæ, valet conſuetudo, quod percipiat quotidianas diſtributiones, Couarr.lib.3.variar.cap.13 numer.8. Nauarr.conſilio 10. de cleric.non reſident. Guttierez. Canon. quæſtio.1. capit.1. num.144. Hoed.de benefic. part. prima, capit.17. num.19. & probat.in cap.vnic.de Cleric. non reſident. in 6. Ibi (qui verò aliter de diſtributionibus ipſis quidquid receperit, exceptis illis, quos infirmitas, ſeu iuxta, & rationabilis corporalis neceſſitas, aut euidens Eccleſiæ vtilitas excuſaret. Idque apertè fuit deciſum per Sacram Congregationem Concilii Tridentini in vnam Tridentina, vbi abſolutè cenſuit etiam nulla conſuetudine habita mentione, eos qui abſunt propter Eccleſiæ vtilitatem diſtributiones quotidianas non ammittere.

6 Prout officialis, qui pro aliqua iuxta, & legitima cauſa abeſt à iudicio recipit ſalarium etiam ſi ſtipendium pro viatico accipiet, l.hac lege, Cod.de proxim.ſacror.ſcrin.lib.2. Capibl.ſing.137. vbi etiam quod maiores officiales æquitantes ad inſtantiam partis habent ſalarium tanquam præſentes ex Reg.de Ponte conſ.92.to.1. & ita practicatur.

7 Amplia ſecundò, hanc Concluſionem procedere etiam ſi ægrotarent, quia pariter tunc ſeruire intelliguntur l.cum heres, §.ſticco, ff.de ſtat.liber. & notat gloſ.in d.c.fin.de verb.ſignific. in terminis noſtris videndus Carauit.d.rit.46.num.21.

8 Dicimus hoc ad inſtar beneficiati, qui ex morbi impedimento, nequit adeſſe perſonaliter in diuinis, qui etiam gaudet diſtributionibus quotidianis in dict.cap. vnic.§. Qui verò, & optimis text.in capitul.1. de Cler. ægrotantibus, vbi gloſ.final. dicit quod Clerici in ægritudine ſtipendiis ſuis priuari non debent, vt tradit copioſè Monet.de diſtribut. quæſt.6. Gomeſ.in Regul. de infirm.reſignant.quæſt.9.verſ.47.fol.89. Duen.in regul.206. limit. 7.Siluestr.in ſumma in verb.beneficium,num.3.Guttierez.canon.quæſt.lib.1. capit.1. numer.140. Selua de benefic.parte 4.quæſt.6. numer.9. Spin.in Specul. teſtament. in gloſ.9. in princip. numer. 30. latè poſt alios quos allegat Cened.in quæſtion. canon.primo, num.primo, ſubdens. num.9. tunc infirmum lucrari diſtributiones quotidianas quando cum erat ſanus intereſſe ſolebat horis canonicis, tunc ſiquidem infirmus ex iuris artificio reputatur præſens argument.text. in leg.non heres, verſic.ſed ſi quibuſdam, vbi gloſ.in verb.imputantur, ff. de ſtat. liber. & probat. vltra alios Marta deciſ.233. ſicque reminiſcor in Curia Archiepiſcopali Neapolitana deciſum.

Amplia tertio procedere firmatam Concluſionem ſi abſint pro negotiis propriis de licentia Domini, & hoc ſolum, dum ſunt in eundo, & redeundo, vt dicit Iſer. in Conſtitut.ſtatuimus in princ.argument.text.in l.1. C. de re milit. & leg.qui mittunt, & l.ſi cui, §.1.ff.ex quibus cauſis maior, & idem firmat Afflict. ibi in 6.notab. in num.8. verſic.quod ſi curiales, quos allegat Carau.in dict. ritu 46. num.21.

Limita primò non procedere quando ſupradictæ perſonæ abeſſent à Curia Regis pro negotiis propriis, etiam ſi cum licentia tunc enim dum ſunt in loco in contractibus, & delictis priuileg. exceptionis non gau-
10 dent, vt dicunt Iſern. & Afflict. in dict. Conſtitut. ſtatuimus argum. leg.final.Cod.de priuileg.ſcholar. lib.12. idem Afflict.in conſtit.Regni intentionis noſtra notab. 4. verſ.ſed quæro Niger de vita, & honeſtate Clericorum concluſ.4.numer.24. Menoch.de arb.iud. lib.2. caſu 551. circa medium verſicul. quartum eſt requiſitum Domin. Ricc. in praxi reſolut.180. numer.7. tom.3. Carauit. in dict. rit.45. numero 22. vbi ſubdit quod propterea non Magnus Siniſcalcus, ſed ipſa Magna Curia cognoſceret, & ideo ſecundum eum vidimus, quod Rex quando concedit litteras familiaritatis aliquibus quos ipſe ſit non eſſe actu exercitaturos eximit ipſos familiares à Curiis inferioribus tantum, cum eiſdem mandet non poſſet cognoſci, niſi à Magna Curia, vel Audientiis Regiis, prout ſic vidiſſe ipſum Carauitam, ibi teſtatur in multis litteris, ſeù priuilegiis familiaritatis pro quo eſt extrauagans Innocentij V. ad futuram rei memoriam, vbi habentes litteras familiaritatis, priuilegio non gaudent, niſi actu exerceant officium pro quo litteræ datæ fuerunt, tradunt etiam Cardin.conſil.125. & Felyn.in capitul. inſinuante verſicul. & nota numero 5. de offic. delegat. vbi etiam ponit, quod adhoc, vt litteræ familiaritatis præbeant priuilegium eſt neceſſe, vt perueniant ad notitiam illius cui conceduntur pro quo etiam conſuluit, Anchar.conſ.398.

Licet de ſalario loquendo, teneat contrarium Amat. in deciſio.Rota Marchiæ 52. vbi dicit deciſum ſalarium deberi Auditoribus Rotæ pro tempore quæ fuerunt abſentes cum licentia per ea quæ terminis tradit gloſ.

11 *in l. deſertorum, ff. de re milit. §. 5. ad diem commentus in litera K, in verbo ſi ad diem quæ ad litteram dicit*, quod rediens infra tempus ſtarutum à licentiante, vel à lege percipit interim ſalarium, quod perdit, ſi negligit redire, *Bald. in l. ſi ea conditione, Cod. de condit. infert. in fine, Bartol. in leg. hac lege, Codic. de proxim. ſacr. ſerin. libr. 12. in princip. in fin. & ibi text. in verſicul. vbi qui liberan., Roman. ſingul. 453. Qui miratur de Baldo non allegante, text. in dict. leg. hac lege Cod. de proxim. ſacr. ſcrin. lib. 12. ſed tantum dictam gloſ. Dec. conſil. 70. numero 2. in verſic. Nam certum eſt Bologn. conſil. 71. num. 5. Cataldin. de Boncomp. in ſuo tractatu de ſindic. num. 71. Pariſ. de Put. in ſuo tractatu de ſindicat. in verbo licentiam nu. 3. Ceph. conſ. 71. num. 12. & conſ. 70. n. 4. lib. 1. Roncagal. in l. Nemo eſt, numer. 30. de duobus reis fol. 286. Surd. conſil. 42. num. 1. lib. 1.*

Et quod abſens cum licentia pro tempore abſentiæ debet habere ſalarium, vt ſeruatur in Regiis Audientiis Regni turatur *Decian. deciſ. Marchiæ 200. Ann. conſ. 42. num. 25. Ripa in ſuo tractat. de peſt. in titul. de priuil. contract. cauſ. peſt. num. 121. fol. 50.* Scribens, quod DD. dicuntur legere eo tempore, quo vacant de licentia ſuperiorum, *& Ioan. de Sancto Seuerin. in l. diem functo nu. 45. de offic. aſſeſſor. lib. 1. fol. 251.* Subdens aliud eſſe in famulo ſubiectum conducto pro reſpectu laboris, & operarum, nam huic datur licentia pro aliquo tempore ſit defalcatio ſalarii, vel dictum tempus tes letur per tantumdem temporis, quod abſuit, prout in ſimili dicit *Bartol. in leg. vno, §. Item cum quidem circa fin. ff. locat. imò ſecundum Io. Bapt. vbi ſupra*, ita debet cenſeri tacitè actum tempore petitæ licentiæ, Idem quod ſupra citati Doctores cenſuit *Cagnol. in leg. diem functo, ff. de offic. aſſeſſor. num. 189. fol. 106. lib. 1.* dicens vlterius, quod quando non impeditur per abſentiam ſeruitium, vt accidit tempore vacationum, quod debet habere ſalarium etiam ſi fuerit abſens ſine licentia, vt ſeruatur Paduæ, vbi Doctor. tempore vacationum pro libito diſcedunt, & habent ſalarium Immo ſecundum *Bartol. in l. ea conditione, nu. 1. Cod. de condit. inſert. & in l. liberti, nu. 15. C. de oper. liber.* illud habere debet etiam pro tempore in eundo, & redeundo, etiam ſi recederet hora tarda, quia tota dies ſibi cedit, vt videtur de mente *Bart. in lege diuiſione in fine, ff. ſolut. matrimon. & Bald. in dicta lege liberti, dict. numer. 15. in verſicul. non tamen ſi.*

Limita ſecundo, non procedere poſt mortem Principis, quia vbi perſonæ conditio locum facit beneficio,
12 ea deficiente deficit beneficium, *leg. in omnibus, ff. de reg. iur. ad idem gloſ. in l. 2. fin. verſ. filij, quam Bart. ibi, & Bald. nu. 5. Cod. de Epiſc. & Cler. & quam plures quos Tiraq. ponit in tract. ceſſ. cauſa incerta fauoris cauſa, num. 104. cum ſequent.* Intellige tamen iſtam limitationem in illis familiaribus, & domeſticis, quos actu tenebat penès ſe Princeps, cum viuebat, ſecus autem in illis, qui actu non ſeruiebant, quos priuilegium ſuum, quos faceret familiares, quoniam tunc etiam poſt eius mortem idem eſſet, & priuilegio exemptionis gauderent, quia priuilegia omnia, quæ à Regibus conceduntur; regulariter ſunt perpetua, & reuocari non poteſt, vt dicit *gl. in capit. decet de reg. iur. in 6. Innocent. in cap. quæ Eccleſiarum de Conſtit. Bald. in leg. qui ſe patris, num. 14. C. vnde liber. & latius per Carauit. in ritu 301. numer. 2. notab.* tantò magis, quia communiter talia priuilegia, ea forma conceduntur, videntur enim multa ex ipſius conceſſa per iunctiſſimum boneque memoriæ Carolum V. Imperatorem, & in eis dicebatur, mandantes ſingulis officialibus, quatenus ad vnguem obſeruare debeant pro quando gratiam noſtram coram habent de Filippo eius Filio immediatè hæredi ſub paternæ benedictionis intuitu, quod ſimiliter obſeruaret, ac obſeruari faceret, ex quibus verbis apertè demonſtratur, quod etiam poſt mortem concedentis priuilegium, durat familiaritas.

Limita tertiò non procedere quotieſcumque à Principe fuiſſent licentiati, *per gl. in dict. l. 2. vbi etiam Bald. in l. 2. nu. 4. & Bart. & Bal. idem C. de teſt. ſpec. in tit. de teſt. §. 1. num. 13. verſ. quid ſi olim fuit eius Clericus, Bar. in l. 1. § item Mummio per illum text. & in l. vnius, §. penult. ff. de quæſt.* & latè *Tiraq. in præalleg. tract. in verſ. familiaritate ceſſante, num. 10.* ſicque in familiaribus Eminentiſſimorum Cardinalium determinauit *Rota in vna fauentina*
13 *coram R.P.D. Lugdunen.* licentiatus enim habetur, ac ſi non adſit, & ex diſceſſu à Curia videtur familiaritas a-
14 miſſa, de quo tamen vide *Achill. de Graſſ. deciſ. 13. de prebend. & Dom. Ricc. in praxi fori eccleſ. reſolut. 186. tom. 3. qui reſolut. 190.* tractat quando familiaritatis continuatio præſumatut ex *deciſ. Creſcentij decima octaua, de probat.*

15 Et qui actu non ſtat in ſeruitio non debet regulariter gaudere priuilegio Domini prout videmus in Cappellanis Regis, qui licet vigore *Sacri Concil. Trident. ſeſſ. 24. de reform. c. 11.* ſint exempti à iuriſdictione ordinariorum, & ſubſint Cappellano maiori, de cuius Tribunali diſcutit nouiſſimè *Taſſon. in pragm. de Antefato, verſ. 3. obſeru. 3. num. 271.* Tamen ideſt verum quando actu ſeruiunt, vt meminit recenter *D. Reg. Conſtant. in l. vnic. nu. 21. de Palat. & D. Dominic.*

S V M M A R I V M.

1 *Familiares dicuntur à familia.*
2 *Familiaritas duplex.*
3 *Domeſtici, qui dicantur.*
4 *Commenſales dicuntur, qui recipiuntur victum in ædibus alicuius, & vide nu. 5. & 6.*
7 *Archiuij Romanæ Curiæ Scriptores dicuntur veri familiares, & continui commenſales.*
8 *Familiares Papæ dicuntur, Milites SS. Petri, & Pauli, & Cubicularij.*
9 *Scutiferi Milites Pij, & Lauretani.*

A R G V M E N T V M.

Familiares, Domeſtici, & Commenſales, qui nam dicantur ad effectum de quo ſuprà.

Q V Æ S T I O LVI.

NOn inutile erit hic quærere, qui dicantur familiares, domeſtici, & commenſales ad effectum, de quo ſupra, vbi fuit firmatum in cauſis ipſorum fori electionem ceſſare, cum habeant proprium Iudicem, & non poſſint, niſi ibi conueniri.

Familiares ergo dicuntur à familia, iuxta notata per *Felin. in cap. litteris in princ. de teſtib.* ſed quia appellatione familiæ veniunt filii, ſerui cognati, item omnes, qui ſunt ſub vno victu, & domo, *l. pronunciato familia, ff. de verbor. ſignific. l. fin. C. eor. l. 1. familia, ff. de vit. arma l. ediles familia, ff. de edictionibus l. præſentis ſane, C. de his, qui ad Eccleſias confugiunt*, infinitis allegatis per *Affiict. in Conſtit. Regni iuriſgentium, §. 1. verſ. item quæro, num. 19.* vbi loquitur, quod omnes illi, quibus competit aliqua ex dictis qualitatibus familiares dicuntur, & ita dicit *Felin. in dict. cap. litteris not. 31.*

Hæc autem familiaritas iuxta ſententiam *Carauit. in ritu 46. numer. 31.* duplex eſt poteſtatiua, ſeu ſubiectiua, & ſocialis poteſtatiua contingit Patri cum Filio, Domino cum ſeruo, viro cum vxore, & ſimilibus, vt dicit *Bal. in d. l. 1. C. de Epiſcop. & Cleric.* Socialis dicitur illa, qua quis continua conuerſatione cum aliquo adſtringitur allegat text. in lege item apud ſi quis virgines, *ff. de iure iur.* & hoc pacto vſus eſt *Cicer. libr. 6. de amic.* vbi, quia quotidie delectabatur lectione terentiana, ſi ait, *Neſcio quomodo verum eſt, quod in Andria familiaris meus Terentius dicit obſequium amicos veritas odium parit*, de hac etiam loquitur *Iſern. in Conſtitutionis iuris*

iurit gentium, *& Afflict. poſt eum ibidem*, *§. nota num.* 19. vbi quis ſatis dicitur familiaris, qui in omni die eſt ſimul cum Domino in domo, & extra domum ipſumque aſſociat, & cum eo ſemper aſſiſtit, ſi æquitat, vel aliud agit, licet in domo ſua propria comedat, & dormiat, pro quo etiam bonus textus *in lege ſi quis virgines*, quod verum etiam firmat, *Luc. de Penna in rubrica Codic. de domeſtic. libr.* 12. dum dicit quod familiares Imperatoris dicuntur, qui abſque officii diſtinctione ſibi obſequuntur, & ſeruiunt, quocumque ergo de præfatis modis dici poteſt, quod quis familiaris Regis in *d. Ritu* 56. comprehenditur.

Domeſtici autem dicuntur, non ſolum ipſi, qui ſubſunt ratione patriæ, vel Dominicæ poteſtatis, vt filii, & ſerui, vt dicebat *gloſſ. in cap. litteris de teſtibus*, verum etiam omnes, qui cohabitant cum patrifamilias, & aliquo modo ſunt ei inferiores, vt ſubiecti, vt liberti ſeruitores mercenarii, & ſimiles, vt dicit *Speculat. de teſt.* 1. *num.* 11. *verſic. item excipitur*, quod eſt domeſticus *Bartol. in lege etiam Codic. de teſtibus*, *conſil.* 271. *& Luc. de Penna in leg.* 1. *Cod. de numer. & honeſt. lib.* 10. Indè dicti domeſtici, quia domui aſtant & in eis domus, ſeu familiæ ſtatu habet conſiſtere, vt dicit *Bald. in lege etiam, Cod. de teſt.* & loquendo groſſo modo ſecundum *Bald. in dict. cap. in litteris, de teſt. & ibi Felyn.* Domeſtici dicuntur omnes, qui viuunt ad vnum panem, & viuum, & largè amicus familiaris dicitur domeſticus, vt dicit *Luc. de Penn. in dict. lege prima, in argum. leg. obſeruandum, ff. de offic. Præſid. & leg. qui iure familiaritatis, ff. de acquirend. poſſeſſ.* Item omnes qui ſimul morantur, *lege qui bona*, *§. damni à contrario ſenſum*, *ff. de damno infecto*, Item omnes propinqui, *leg.* 1. *Cod. de emend. propinq.*

Commenſales autem dicuntur illi, qui recipiunt victum in ædibus alicuius prout loquendo de commenſalibus Cardinalium tradit *Menoch. de arb. iud. lib.* 2. *cent.* 6. *caſu* 553. *num.* 5. vbi quod porro victus expenſis Card. intelligitur, etiam ſi familiaris alio in loco habitans portionem ex domo ipſius Cardinalis recipit, vt declarat *Gomeſ. in Regula Cancellar. de impetrand. benefic. vacant. per obitum familiaris Cardinalis quæſt.* 13. *verſ. vlterius Bard. de tempor. vtili, & continuo, cap.* 27. *num.* 2. *verſ. ſicut dicimus etiam Dominus Ricc. in praxi fori eccleſ. reſolution.* 180. *tom.* 3. *& vide Ludouiſ. deciſ.* 166. & ibi lata additio in materia.

Præterea commenſales etiam dicuntur ij, quibus datus eſt locus in domo, & vt aiunt, in Tinello, vt poſſint ibi cum illis familiaribus comedere, & ſi ea liberalitate vti nolint, ſicut declarat, *Gambar. de poteſtat. legati à latere circa beneficia*, *numer.* 154. & alii recentiores.

Verum cum titus prædictus, 46. loquatur de commenſalibus domeſticis eſt ſciendum, quod commenſales Domeſtici dicuntur illi, qui continue expenſis alicuius viuunt, iuxta tradita per *text. ad litteram in cap. fin. de verb. ſignific. in* 6. *quem ad idem citat, Lucas de Penna in rubr. C. de domeſt. in fin. lib.* 12.

Notandum *etiam obiter non deſiſtas*, *quod per conſtitutionem* 78. *&* 79. *Pauli III. nec non per conſtitutionem* 44. *Iulij III. veri familiares*, *& continui* Papæ commenſales dicuntur, omnes Referendarii, & alii Officiales, ex Palatio Apoſtolico panem habentes, Protonotarii, Subdiaconi, Auditores Rotæ Acoliti, Scutiferi, Secretiferi, Secretarii, litterarum Apoſtolicatus, Scriptores, Cubicularij, ac Milites Sancti Petri, reliquique Officiales Romano Pontifici pro tempore exiſtenti in Palatio deſeruientes, aut cuſtodiam facientes, licet in eodem non habitauerint, nec in Tinello comederint, nec comedant, nec in futurum forſam comedent, veriq; & indubitati, & non fictè, nec per priuilegium familiares, & continui commenſales cenſentur reputantur, & ſunt.

Ita vt regulis iam editis, quam edendis deueris familiaribus continuis commenſalibus Papæ, quoad omnia ſubiiciantur, etiam quod hoc vt ſoli Romani Pontifices occurrentibus vacationibus beneficiorum Eccleſiaſticorum, vel obtinendorum qualitercumque qualificatorum prouidere, & de iſtis diſponere debeant in omnibus, & per omnia, ac ſi referendarij, & officiales prædicti in Palatio Apoſtolico, habitaſſent, & in Tinello verè, & realiter comediſſent, quod, & dixit *Rota in vna Nouarien. Beneficij coram R.P.D. Litta*.

Similiter ad reſeruationis effectum, ac ad alios effectus dicuntur veri familiares, & commenſales continui Papæ officiales, ſeu *ſcriptores Archiuij Romanæ Curiæ*, *vt patet ex Bulla Iulij XI.* ſuper ereptione Collegii dictorum officialium emanata ſub 7. *Kalend. Decembris anni* 1550. *Quæ Bulla eſt inſerta confirmata*, & declarata in Conſtitutione Leonis X. quæ eſt in Bullario 6. *in ordine in Conſtitutione eiuſdem Papæ incipienti lex miniſterij Paſtoralis*.

Necnon per Conſtitutionem 18. *Pauli III. incipientem Romani Pontifices, & per Pium V. in ſua Conſtitutione* 89. *incipienti pridem* per quas Conſtitutiones apparet eſſe conceſſa dicto collegio, & officialibus non modica priuilegia gratias, ac prærogatiuas, & de nonnullis aliis vide *Acchill. de Graſſ. deciſ.* 4. *de conſtit. Verall. deciſ.* 215. *p.* 3. *Mohedanum deciſ.* 2. *&* 5. *de teſtament. Put. dec.* 204. *lib.* 1. *& deciſ.* 414. *lib.* 2. & alios Moderniores paſſim.

Item dicuntur tales veri familiares, & continui commenſales S. Pauli per Conſtitutionem 23. *Pauli III. Incipit Romanus Pontifex à Iulio III.* confirmatam per ſuam Conſtitutionem, & de militibus S. Petri, & vltra ſupra dicta eſt conſtitutio 36. Leonis X. Incipit ſicut prudens, *ac Conſtitutio* 16. *Clement. VII. & Conſtitutio* 3. *Pauli III. ac Conſtitut.* 46. *Pij IV. loquitur Put. deciſio.* 313. *num.* 3. *&* 4. *litt. I.*

Item de Cubiculariis, & Scutiferis eſt *Conſtitutio.* 14. *Leonis X. Incipit Romanus*, *& Conſtitutio.* 3. *Pauli III. Incipit Prudentia*.

Item milites Lauretani, vt legitur *in conſtit.* 16. *Sixti V. quæ inc. poſtquam*.

Item Commiſſarius Cameræ, vt per Conſtitutionem, & Bullam 44. *Sixti V. ad eccelſum anno* 2.

Item Theſaurarius Datariæ, *vt in conſtit.* 45. *Sixti V. vt ingens*.

Nec conclauiſtæ, & reliqui omnes officiales Cancellariæ Apoſtolicæ, qui quamuis re vera non ſunt commenſales Papæ, nec vllam partem panis, & vini nec carnis, vel alterius rei comedibilis à Papa recipiunt, nihilominus eo ipſo, quod Maximis Pontifex, & Princeps vult, quod habeantur pro veris continuis commenſalibus eſt perindè, ac ſi realiter, & effectualiter eſsent tales familiares veræ, & continui commenſales, & beneficia illorum ſunt reſeruata, *Simonet. de reſeruat. quæſtio.* 35. *nu.* 25. 26. *&* 27. *& quæſt.* 36. *num.* 6. *Mandoſ. in regul.* 3. *Cancellariæ quæſt.* 18. *& in regul.* 32. *quæſt.* 14. *num.* 10. *Caſtrenſ. conſ.* 540. *numer.* 6. *in fin. libr. primo*. *Puteus deciſio.* 313. *num.* 3. *& lib.* 1. *& Rota deciſ.* 71. *num.* 2. *part.* 3. *diuerſorum libr.* 3. *Peregr. deciſ.* 104. *& fuit dictum in Beneuintanam beneficiorum coram Eminentiſſimo Seraphino Rota deciſ.* 303. *num.* 1. *&* 3. *part.* 2. *diuerſorum*, vbi fuit diſputatum an dicta familiaritas fictam ſuffragetur in caſu concordatorum Germaniæ, & particulari ratione fuit tantum negatiuè, vt latius per *Gonzal.* qui hæc omnia dixit *in regul. Cancell. gloſ.* 51. *à num.* 18. *& ſequent. & Dom. Ricc. qui net allegat in prima impreſſion. reſol.* 190. *to.* 3. *praxis*.

S V M M A R I V M.

1 *Electionis fori beneficiumq; non poteſt allegari à Iudæo nec ab infideli, nu.* 3. *& quando non ſit verum, num.* 4. *Iudæi non ſunt in Eccleſia Dei*.
5 *Iuramentum in ſupplementum non defertur Iudæo*.
6 *Rigor eſt ſeruandus in cauſa Iudæorum*.

Digitized by Google

ARGVMENTVM.

An vbi miſerabilis perſona eſſet Iudæa, vel infidelis ei concedatur electionis fori priuilegium.

QVAESTIO LVII.

Regula ſit negatiua, prout loquendo de pupillo diximus in *quaſt.3. num.9.ſect.2.* ſicq; generaliter in omnibus, qui ſub hoc nomine, comprehendi poſsent affirmo, vt ſcilicet ceſset electionis fori priuilegium, nec allegari poſſit à Iudæis.

Cuius ſanè concluſionis ratio adduci poteſt, ſiquidem Imperator *leg.vnic.Cod. quando Imper. & Rex noſter in Conſtit.Regni ſtatuimus*, tale priuilegium non voluerunt dare niſi Catholicis eo, quia Princeps per eius priuilegium tantum Catholicis, & fidei Chriſtianæ ſectatoribus fauere intendat, *leg.1. cum Authent.ſeq.C. de hæretic. Authentic. de priuileg. dot.in princip. & §.primo,quia iura adducit Ricciull.in tractat. de iur.perſonar. lib.2.cap.49. num.1.* qui per plures rationes, & funda-
2 menta dixit Iudæos non eſſe in Eccleſia Dei, *vt in eod. tract.lib.2. cap.1.* vbi cateruam DD. cumulat inter quos ex modernis lubet adducere Eminentiſſimos *Cardin. Mant.de tacit.& ambig.lib.18.tit.2.num.35.& Card.Bellamer.in 5.controuerſ.gener.lib.4.c.3.*

3 Amplia hanc regulam eſſe veram quoque in cæteris infidelibus, ſiquidem diſpoſitio loquens de Iudæis habet locum in cęteris infidelibus in genere, *Grilland. de penis omnifariam coitus quaſtion.12. in fin. Menoch. de arbitr. Iudic.caſu 290. numer.21.& 22.* quos refert, & ſequitur *Ricciull.de iur.perſonar. lib.2. cap.fin. ſub num.2.* vbi rationibus quoque locorum doctrinam fulcit, nempè ex *Rubr. tit.de Iudæis, & Saracen.* quæ cum æquiparet vtroſque demonſtrat eandem eſſe in vtraſque diſpoſitionem ex regula correlatiuorum. Item ex *c.in nonnullis,eod.tit.de iud.*ibi (Iudeos, ſeù Saracenos,) & ſic eadem diſpoſitio ad vtroſque refertur. Tandem id probat ex c.ex ſpeciali eod tit. ibi, & fortè redditus ſuos Iudæis vendiderit, vel paganis, & paulò infra per quem Iudæi, ſiuè Saraceni.

SVMMARIVM.

1 *Electionis fori beneficium ceſſat inter aquales, nam conquaſſantur priuilegia, & amplia, vt num.12.& 13. ſed iure commune diſtingue, vt numer.15.16.17. 18.20.21. 22.23.*
2 *Priuilegiatus aduerſus alium priuilegiatum non vtitur priuilegio.*
3 *Parium eſt eadem iuris diſpoſitio.*
4 *Priuilegium competens Fiſco, vt poſſit cogere ad ſibi edenda inſtrumenta ceſſat contra alium fiſcum. Priuilegium ſcholarium ceſſat contra alios ſcholares, ibid.*
5 *Pecunia cum vſuris eſt reſtituenda abſque interpellatione fauore minorum.*
6 *Filiusfamilias non vtitur beneficio macedoniani contra alium filiumfamilias.*
7 *Moratoria à Principe conceſſa non comprehendit æque priuilegiatum.*
8 *Falcidia non detrahitur ab Eccleſia, nec de legatis ad pias cauſas nu.9.*
10 *Eccleſia aliam priuilegio non vtitur.*
11 *Venedere fauore ampliationis vnius Eccleſia altera non cogitur.*
14 *Curialis trahit etiam priuilegiatos.*
24 *Priuilegium potentius dicitur eſſe eius, qui agit de damno euitando, vel ex cauſa fauorabilis conceſſionis, num.25. vel ex maiori ratione vnius, quam alterius, num.26. vel ex maiori vtilitate, nu.27.*
28 *Ratio eſt anima legis.*
29 *Priuilegium minus derogans iuri communi dicitur potentius.*
30 *Legum correctio eſt euitanda.*
31 *Priuilegium reſpiciens perſonam potentius dicitur.*
32 *Priuilegium negatiuum dicitur potentius affirmatiuo, ſic etiam priuilegium ratione ſexus num.33. & priuilegium fauorabile dicitur potentius odiato, numer.34. ſic etiam priuilegium dignius, num.34. & benignius, numer.36.*
37 *Priuilegium duplex eſt potentius vnico, & priuilegium legis eſt potentius illo hominis, num.38.*
39 *Priuilegium naturale dicitur potentius.*
40 *Naturalis conectura prævalet accidentali.*
41 *Beneficium ætatis potentius eſt beneficio abſentia.*
42 *Priuilegium vicinitatis præfertur priuilegio conſanguinitatis.*

ARGVMENTVM.

Electionis fori Beneficium an poſſit intentari contra ſimile, & par ius habentes, & ſic aduerſus alias perſonas priuilegiatas.

QVÆSTIO LVIII.

Regula ſit negatiua, vt habentes fori electionis beneficium illo minimè vti poſſint aduerſus ſimile, & parius habentes, clara enim eſt iuris concluſio in Regno, quod concurrentibus actoribus, & reis priuilegiati conquaſſantur priuilegia, & res reducitur ad ius commune, vt actor forum rei ſequatur iuxta diſpoſitionem text.in cap. cum ſit generali de foro competenti *leg.fin. Cod. vbi in rem actio.* vt eſt prouiſum per *Ritum M.C. V.228. & 231.* quia poſtquam viduæ, pupilli, & aliæ miſerabiles perſonæ ſunt ſuffultæ priuilegio eiuſdem legis, vno eodem tempore priuilegia prædicta confunduntur, nec vnum erit potentius altero, & ius commune ſeruabitur, vt ſcilicet, quod actor forum rei ſequatur *Iſern.& Afflict. in Conſtit.Regni ſtatuimus, nu.7. Muſcatell.in praxi Sacri Conſilij in gloſ.competentes, num.87. Viuius in deciſ.49. & in deciſ.236. num.8. Carau.in d.rit. 228. Præſes de Franch.* qui ſic deciſum refert in Sacro Regio Conſilio *in deciſ.188.* Eruditiſſimus *Dom. Ricc.in collect.1.& in deciſ.Curia Archiepiſcopalis 69.numer.8. p.3.* vbi nos allegat in prima impreſſione *Caſtill. controu. iur.lib.3.c.25.num.27. Trentacinq.lib.var.reſol.tit. de citat.reſol.2.nu.18. Borrell.in ſumma deciſ.tit. de iuramento perhorreſcentiæ num.41.tom.1. Palm.diuerſ.iur. comm. & Regni gl.16.p.2.*

2 Cuius ſanè regulæ ratio aſſignatur, quia pariter priuilegiatus non poteſt vti priuilegio ſuo contra habentem par priuilegium *leg.ſed & Milite.ff.de excuſ.tutor.l. verum,§.item quæritur.ff.de minor tex.in auth.de ſanctiſs. Epiſcop. §.ſed, & hoc præſenti collat.6. cap. cauſam de præbend.* quod latius annotant. *Felyn.& Decian. in cap. in præſentia de probat.Iaſ.in lege ſi domus, §.de euictione, numer.33.de legat.prima, & in lege ſi conſtante, num.116. ff.ſolut.matrimon. Aretin.in lege ſi hominem, num.3.ff.depoſiti. Abb.in cap.audiris, column.2.de integr.de reſtit.* latè *Bart.in authent.quas actiones, num.3.Cod.de ſacroſ.Eccleſ. Marſil.in ſingul.99. Alber.in leg.fin.*vbi eſt text.elegans, *ff. ex quib.cauſ.maior.* latè alios referens, *Giurba in deciſ.Sicil.82.num.8. Azeued.in leg.eo.tit.39. num.15.17.& 18.* latiſſimè *Trentacinq.in lib.variar.reſolut.2.tit. lib.1. reſolut.1. de reſcript.* copioſè *Cardin. Tuſch.concluſ.760. litter.P.Caſtill.deciſ.193.Oter.lucubrat.Rom.diſputat.Colmer.de iuriſdict. exempt. pag.287. tom.2.* parium eſt eadem

dem iuris diſpoſitio, & iudicium *cap. inter corporalia, &*
3 *cap. ſicut ergo de tranſlat. Epiſcopi*, & eadem eſt natura
l. ſi ſocer in fin. ff. ſolut. matrimon. & eadem eſt potentias,
vel maior *leg. veteres, ff. de acquirend. poſſeſſ. l. ſi reus,
ff. de duobus reis*.

4 Hinc voluit *Bald. in cap. 1. num. 2. & Decian. num. 69.
de probat.* priuilegium fiſci quo alios ſibi ad edenda in-
ſtrumenta compellit non habere locum contra alium
fiſcum: vt priuilegia quoque ſcholaribus conceſſa con-
tra alios ſcholares locum non habenti, vt ſcripſit *Bald.*
ex ea *l. motus in l. 2. C. de priuileg. fiſci*, vnde ſi duo habent
priuilegium immunitatis, ne poſſint à creditoribus con-
ueniri non poterunt inter eos vti priuilegio, vt reſpon-
dit *Anchar. conſil. 36. col. 2.*

5 Hinc licet fauore minoris abſque interpellatione de-
beant reſtitui pecuniæ cum vſuris, & intereſſe *leg. in mi-
norum, Cod. in quibus caſ. in integr. reſtitut.* tamen id fallit
quando adhuc eſſet minor, quia tunc priuilegia con-
quaſſantur, vt ibid. per *Petr. de Bellapertica, col. 2. Grat.
diſceptat. forenſ. 241. num. 51.* provt ita etiam licet fauor
Eccleſ. & Vniuerſitatis huiuſmodi vſuræ currant abſque
interpellatione, vt poſt alios ſcribit *D. Regens Conſtan-
tius in rubric. Cod. de fiſcal. vſur. num. 18.* vbi idem con-
cludit fauore fiſci propter æquiparationem, quam ha-
bet cum ſupradictis *Iaſ. in §. ex malefic. numer. 31. & ſeq.
inſtitut. de act. Rom. in iſte legati cauſa, ff. de verb. obligat.
Praeſ. de Franc. deciſ. 16. in fin.* Tamen id non habet lo-
cum contra aliam Eccleſiam, Vniuerſitatem, vel fi-
ſcum.

6 Hinc quamvis filiusfamil. gaudet benefic. Macedon.
*toto tit. Cod. ad Macedon. & ex pragmatic. Regni prima de
Senatusconſult. Macedon.* tamen id ceſſat aduerſus alium
filiumfamil. *gloſ. & Iaſ. in leg. frater à fratre numer. 36. de
condit. indebit. D. Ricc. collect. deciſ. 348. & in deciſ. Cur.
Archiepiſcop. 59. num. 6. part. 3.* vbi nos allegat.

7 Hinc moratoria à Princip. conceſſa regulariter non
compræhendit æquè priuilegiatum cum in hoc caſu
confundantur priuilegia, *Anchar. conſil. 37. Farinac. in
pract. crim. tit. de carceribus quaeſt. 39. num. 3.*

8 Et ideò pia cauſa hæres inſtituta non detrahit falci-
diam contra Eccleſiam, vt deciſum refert *Magon. in de-
ciſ. 130.* & tradiderunt *Roman. in auth. ſimiliter col. 149.
num. 101.* vbi etiam *Coron. col. fin. numer. 16. Cod. ad leg.
falcid.* vbi dici pro hac parte vidiſſe conſilium *Albergot.
Alexand. in l. 1. §. ad municipum col. 2. ff. ad leg. Falcid.
Franc. in cap. ſi pater col. 43. num. 107. cum ſeq. de teſtam. in
6. Fabian. de Giochis in rep. authent. nouiſſima col. 75. nu-
mer. 254. & ſeq. Cod. de inoffic. teſtam. Felyn. in cap. praeſen-
tia colum. 13. numer. 29. cum plurib. ſequent. de probat.* &
hanc opinionem inter receptas reponunt nouiſſimi
*Collectores commun. opin. lib. 2. in titul. de trebell. & falcid.
cap. 6. fol. mihi 66. col. 2.* poſt med. quam recentiſſimè te-
ſtatur etiam veriorem dicens in iudicando, & conſulen-
do tenendi *Cauall. comm. contra comm. quaeſt. 155.*

9 Et illud in hac materia annotatione dignum eſt,
quod falcidia de legatis factis ad pias cauſas detrahen-
da non eſt, ne dum quando reſtitutio immediatè piæ
cauſæ fieri debet, *authent. ſimiliter, Cod. ad leg. Falcid.* ſed
etiam ſi mediatè, vt ſi centum legaui Caio detrahenda
non eſt piæ Eccleſiæ detrahat, cui reſtitutus eſt, ita *Bald.
in l. ama §. Titio, verſic. eſt argum. ff. de condit. & demonſtr.
Angel. & Paul. de Caſtr. in l. cum dotem, ff. ad leg. Falcid.
Roman. in dict. authent. ſimiliter col. 49. num. 101. in fin. &
Corn. num. 9. Alexand. in dict. l. 1. §. ad municip. in fin. ff. ad
leg. falcid. idem conſtit. 80. num. 14. volum. 3. Franc. Are-
tin. conſil. 67. col. penult. num. 16. verſicul. prima eſt Roman.
conſil. 206. num. 7. & in l. Marcell. §. quod autem numer. 9.
ff. ad Trebell. Iaſon. in l. 1. in lect. col. penult. num. 33. C. de
ſacroſ. Eccleſ. Capra conſil. 78. ultim. numer. 24. idem con-
ſil. 143. tom. 6. Alexand. conſil. 77. num. 9. vol. 1. & conſ. 49.
vol. 4. & alij recentiores.*

10 Hinc videmus vnam Eccleſiam aduerſus aliam pri-
uilegio non vti, vt probat *D. Reg. Valenzuel. conſil. 18. nu-
mer. 87. argum. l. 2. C. de priuileg. dot. Rip. in l. priuilegia nu-
mer. 2. ff. de priuileg. credit. Aret. in l. ſi hominem num. 3. ff.
de depoſit. Ceph. conſil. 7. num. 3.*

Vnde in facti contingentia requiſitus de conſilio ſi
Eccleſia haberet priuilegium cogendi aliam Eccleſiam,
11 vt venderet pro ampliatione ipſius Eccleſiæ, fui in vo-
to negatiuo, pro qua deindè vidi iudicatum in Curia
Archiepiſcopali Neapolitana in cauſa Monaſterij S.
Marcellini, & Sancti Ligorij huius Ciuitatis Neapolis
*D. Ricc. deciſ. eiuſdem Cur. 59. part. 3. Thor. in ſumm. priui-
leg. piarum cauſarum priuileg. 211. verſicul. pariterque*
oſtenditur.

Quam retinendo regulam illam amplia procedere
prima, ſiue Actor ſit maiori priuilegio priuilegiatus,
12 quam reus, ſiue non nam de iure Regni nunquam pri-
uilegiatus eligit forum aduerſus pariter priuilegiatum,
vt colligitur ex *Ritu M. C. V. 228.* & tradit ibidem *Ca-
rau. num. 3.* ad quod allegat *Afflict. & Iſern. in conſtitut.
Regni ſtatuimus num. 7. Alber. in leg. fin. ff. ex quibus cauſ.
maior. Luc. de Penn. in l. 2. in fine, Cod. de ſilentiar. lib. 12.
quibus addo Praeſid. de Franch. deciſ. 553. & Dom. Ricc. in
collect. deciſ. collect. 2308. in fin.* licet ſecus ſit de iure com-
muni vt latius infra in *verſicul. ſed quo melius*, tracta-
bitur.

13 Amplia ſecundo illam habere locum etiam ſi ex vna
parte eſſent plures perſonæ priuilegiatæ, nam hoc non
obſtante adhuc conquaſſantur priuilegia, & reducun-
tur ad ius commune, vt tradit *Muſcarell. in praxi S. C.
gloſ. competentes in addit. litt. I*, cum ad finem, vt con-
cedatur tale priuilegium non conſideratur vnio, & plu-
ritas perſonarum priuilegiatarum, ſed quælibet perſona
de per ſe conſideratur ratione ſuæ qualitatis perſonæ,
& omnes ſunt ſuffultæ priuilegio eiuſdem legis, quo
vtuntur vno eodem tempore ad excludendum alium
priuilegium, & non decurſis temporibus vnus poſt
alium, igitur pari ratione confunduntur ſicuti quando
vnum eſſet potentius altero, & ius commune erit ſer-
uandum, vt fuit deciſum in S. C. teſte *Praeſide de Franc.
deciſ. 188.* & faciunt adducta per *Afflict. in conſtit. Regni
ſtatuimus la 3. numer. 39. in fine*, dum dicit quod *leg. vnic.
Cod. quando Imper.* non diſtinguit, nec nos diſtinguere
debemus. & vide etiam dicta per *Foller. in ſua pract. cri-
min. titul. audiantur excuſatores, numer. 104.* dum allegat
Bald. conſil. 365. lib. 6. & iuxta ſupradictam ampliatio-
nem indiſtinctè practicatur in Regijs Tribunalibus.

14 Limita tamen firmatam regulam pro procedere in
curialibus qui poſſunt trahere etiam priuilegiatos, vt
cauetur in *Rit. M. C. V. 128.* quod nota, quia pulchrum,
& ſic conſului nonnullis quippè vicinus dum de hoc ef-
ſem requiſitus idemque procedit etiam in Neapolita-
nis, vt diximus infra *quaeſt. 63. num. 2.*

Sed quo melius quæſtio iſta intelligi valeat de iure
communi loquendo ſunt conſtituendi plures caſus,
quos adijcit *Couarr. in lib. pract. quaeſt. cap. 7. ſub numer. 4.
vt infra*.

5 Primus etenim caſus conſtituitur in pupillo, qui in
iudicium ad Curiam Regis, quo ad primam cauſæ co-
gnitionem proprio ſuffultus priuilegio vocat paupe-
rem viduam, vel miſerabilem perſonam. Et planè
*Matth. de Afflict. in conſtitut. Neapol. lib. 1. rubric. 30. nu-
mer. 35.* reſpondet hoc fieri poſſe, nec ab eo hoc forum
Regium rectè declinari, quia cauſa ætatis, quæ naturalis
eſt debet præferri cauſæ accidentali, quæ conſtat ex
paupertate, vel viduitate, *leg. qui habet ff. de tutel.* vbi
Bald. teſte *Matth. de Afflict.* hoc ipſum notat in ſpecie.
Ego verò apud *Bald.* legi ætatis cauſam eſſe naturalem,
ac denique præferendam cauſæ, paupertatis, quæ acci-
dentalis eſt, & tamen *Bald.* non tractat quæſtionem
iſtam, & loquitur vbi vtraque cauſa in eadem contigit
perſona. Idcircò non rectè inducitur Baldi authoritas
ad caſum, in quo de præiuditio alterius agitur alterius
in quam priuilegium habentis. Deinde falſam eſſe cen-
ſeo. *Matth. de Afflict.* opinionem quæ tamen poſſit
inde rationem habere, quod habens priuilegium in ſpe-
cie vti poteſt priuilegio aduerſus par priuilegium ha-
bentem ex eadem cauſa ſpeciali, vbi prioris priuilegij
ratio maior eſt, aut fortior *l. verum, §. vlt. ff. de minor.* &
ibi *Bart. Bald. in dict. authent. quas actiones* explicat ele-
ganter *Decian. in dict. cap. in praeſentia num. 51.* plura ad-
hoc allegans. Nos verò arbitramur, in hac quæſtione
quam tractamur non poſſe admitti hanc argumenta-
tio-

tionem, quia non ſit maior, nec fortior ratio eius priuilegij, quod datur pupillo, quam eius, quod datur viduis, & pauperibus. Et propterea multis rationibus conabimur hanc tollere in hac parte argumentationem.

Primò quia Bartolo Baldo, & aliorum concluſio procedit quando priuilegium amborum eſt diuerſæ ſpecici, in hoc etenim caſu Doctores loquuntur, nos verò agimus de duobus priuilegijs, quæ eiuſdem ſpeciei ſunt, ſcilicet circa forum, & ab eadem cauſa procedunt ſaltem generali nempè à commiſeratione, licet eorum quodlibet procedat à diuerſa commiſerationis cauſa.

Secundò, quia vterquer in parte tàm actor, quàm reus agit de damno vitando. Reus in quam ne cogatur extra proptium domicilium litigare.

Atque ideò ceſſat ratio communis, quæ in *dicta lege verum §. poſſeſſ.* admiſit priuilegium, ex eo quod actor agit de damno vitando, reus verò de lucro captando, quaſi in hac quæſtione à contrario argumentemur cum reus ipſe itidem, vt actor agat de damno vitando.

Tertiò conſtat non eſſe maiorem miſerationis cauſam in pupillo, qui forſan diues eſt quam in paupere, aut vidua, quæ tutorem nullum habet, cuius cauſam, ideò tutior eſt, quod fideiuſſores regulariter dentur, qui promittunt rem in pupillo priuilegij cauſa.

Quartò ſi res iſta ad contentionem deducatur, dixeritque pupillus actor ſe poſſe vti priuilegio contra habentem par priuilegium rurſus, & reus pauper dicet, ſe velle, vti contra pupillum proprio priuilegio, quod in hoc habet, vt inuitus non conuenitur extra proprium domicilij forum.

Quintò eſſet equidem inutile priuilegium, quod habent miſerabiles perſonæ ne poſſit inuitæ vocari ad iudicium extra proprij domicilij forum, ſi habens per priuilegium poſſet eas vocare ad Curiam Regis, quod manifeſtè conſtat cum quiliber iure communi, non poſſit extra proptium domicilium citari ad Curiam Regis. niſi ab his, qui habet hoc priuilegium vocandi reos ad Regis Curiam, vt patet. Igitur vt aliquid operetur priuilegium datum miſerabilibus perſonis, oportet, quod id intelligatur etiam ad petitionem aliorum ſimile habentium priuilegium.

Sextò idem probatur, quia priuilegium actoris deuiat à Iure communi, & regulis priuilegium autem rei Iure communi conuenit, ſiquidem reus in proprio eius foro, & domicilio conueniendus eſt, actorque ſequi debet forum rei iuxta iura vulgaria, ſed inter paria habentes priuilegia præfertur eis, qui habet priuilegium iuri communi conueniens, aut ſaltem magis conſonum regulis iuris notant *Bald. leg. ſi quis in graui §. vltim. & in leg. ſequenti incipienti qui poſthumos, ff. ad Syll. Aretin. conſil. 83. colum. 4. Decian. in dict. cap. in præſentia de probation. num.* 51. Ergo reus miſerabilis perſona habens priuilegium, quod non poſſit extra proprium domicilium conueniri, cum hoc ſit iuri communi magis conſonum præferendus erit actori habenti priuilegium contrarium regulæ iuris communis, vt poſſit quemlibet ad Concilium Regium voco.

Septimò hæc eadem opinio deducitur ex praxi, & vſu, qui diu apud Hiſpanos obtinuit in expediendis litteris Regijs in fauorem viduarum, quæ Regem ipſum ipſiuſque ſummos Iudices elegerunt ad cognitionem, & deciſionem propriarum cauſarum dantur etenim litteræ Regiæ ad inferiores Iudices quibus eis interdicitur cognitio cauſarum huiuſmodi, & litium, quæ propriæ viduarum ſunt ipſis viduis inuitis, & declinantibus inferius Tribunal, ac poſtulantibus earum cauſam ad Curiam Regiam remitti, quæ quidem litteræ ſolis viduis dantur, non alijs miſerabilis perſonis, tametſi *lex vnica, Cod. quando Imperator inter pupill. & vid.* ac leges Regiæ pari ratione, & Iure de omnibus tractauerint. Deuique in hiſce legibus de priuilegio miſerabilium perſonarum, vbi ipſæ perſonæ agere velint, at ſi conuenian tur, & vocentur ab alijs ad Iudicium coram Iudice inferiori, quod declinare hoc forum, & petere vt apud Iudices Curiæ cauſæ examinentur, non cauetur in dicta lege vnica, nec in dictis legibus Regijs, ſi rectè intelligitur Cæſarea reſponſio, dum inquit iudicium noſtræ ſerenitatis orauerit. Et tamen gloſſa. Inibit vult, quod poſſint, hæ perſonæ Iudices ordinarij forum intra proprium domicilium declinare, & petere, quod apud Curiæ Regiæ Iudices conueniantur. Sic enim viſum eſt, Accurſio in verbo perhorreſcunt, quo in loco ſcribit, *Cyn.* ſecundum illius conſtitutionis partem tractare caſum, & ſpeciem in qua ſolum agatur, & verſetur dubium, ſi perſona miſerabilis agere vult, non vbi ipſa in iudicium vocatur actori reſponſum, Idem illic ſenſit, *gloſſ. in verbo pupilli.* Nihilominus litteræ prædictæ decernuntur in viduarum fauore exceptis expreſſim quinque caſibus, quorum primus eſt vbi vidua velit hoc priuilegio, aut hiſce litteris vti contra viduam aliam minorem, & orphanam, idem ipſe cenſerem quoties vellet in his litteris, vti contra pauperem aliamvè miſerabilem perſonam. Secundus in cauſis, quæ nondum habent eſtimationem ſex mille marauedinorum. Tertius vbi cauſa fuerit cæpta coram Iudice inferiori pro litis conteſtatione abſque fori præſcriptione, & exceptione declinatoria tribunalis inferioris. Quartus ſi cum criminalis ſit. Quintus, vbi actum fuerit de redditibus Regijs à viduis exigendis. Nam in hiſce caſibus non licet ei viduæ, quæ vocata fuerit ad Iudicem inferiorem eius Tribunal declinare. Ecce quod primus caſus manifeſtè oſtendit vſum, & praxim huius opinionis quam modo aduerſus, *Matth. de Afflict.* probamus.

Octauo hanc interpretationem, & intellectum ad legem vnicam abſque vlla diſtinctionem miſerabilium perſonarum tenet *Andr. de Iſern. in conſtitut. Neapolit. ſtatuimus rubrib. de offic. Magiſtr. iuſtit. num. 4. & ſequent.* Ipſemet *Matth. de Afflict. in dict. lib. 1. conſtitut. Neapolit. rubr. 37. num. 19.* & rurſus *num. 21. idem in deciſ. Neapolit.* 257. ſenſere *Ioan. Andr. Dom. Anch. & Franc. in capit. 1. §. id ipſum de priuileg. in 6.* optimè *Luc. de Penn. in l. ne ad diuerſa C. de ſilentiar. lib. 12.* poſt *Iacob. à Bellouiſ.* quem adhoc expreſſim citat.

16 Secundus tamen caſus contingere poterit quando vidua agens contra pupillum pauperem, vel aliam viduam vult vti hoc priuilegio *dict. l. vnic.* & planè non poterit eo, vti quod ex prænotatis ſit ſatis manifeſtum, vt notant, *Anch. Iſern. Matth. de Affl. Luc. de Pen. & Iac.* paulò ante adducti.

17 Tertius erit caſus, vbi pauper agit contra viduam pupillum, vel Eccleſiam pauperem velitque eos ad Regis Curiam vocare prætermiſſo Iudice ordinario domicilij, & profectò eiſdem rationibus, & authoritatibus, *Iſern. Matth. de Afflict.* & aliorum non poterit, hoc vti priuilegio.

18 Quartus caſus faciliimè, ex his dicitur, vbi pupillus agit contra pupillum ſicuti apparet ex prædictis, & notas *Lucas de Penna, Iacob. à Bellouiſ.* quorum paulò ante meminimus.

19 Quintus deducitur ad huius controuerſiæ rationibus, caſui quoties aliqua miſerabilis perſona, nempè vidua pupillus, vel pauper vocauerit ad iudicium apud Iudicem ordinarium ipſius domicilij rei conuenti alium pupillum viduam, vel pauperem; Ipſe verò reus declinet iuriſdictionem illius Iudicis, ac petat cauſam deferri ad Curiam Regis, & ſanè res eſt, vt mihi videtur expedita quod non ſit admittenda iſthæc exceptio fori declinatoria, quia reus eſt, in malitia, & actor æquè priuilegiatus eligit forum ſecundum ius commune ſe moto quolibet priuilegio, & ideò præferendus ſit, ſic etenim viſum eſt, *Iacob. Luc. de Penn. Iſern. Matth. de Afflict.* & alijs modò præcitatis. Nec poterit congruè exemplum aliquod huic caſui adaptari niſi viduis, quæ habeant ex litteris Regijs ius declinandi proprium forum, & proprij domicilij Tribunal quemadmodum in primo caſu latè tradidimus.

20 Sextò deindè poterit contingere, quod in eo loco, vbi eſt Cura Regis eiuſque adiutorium pupillus, vidua, vel pauper per iudicium Iudicis ordinarij, & inferioris voca-

Digitized by Google

vocatus nolit hoc Tribunal declinare, & tamen vocatus ad Curiam Iudices ad petitionem actoris petat obnixe cauſam ad ordinarium eius loci forum deferri; in hoc equidem caſu poterit reus vti proprio priuilegio ſecundum *Iſern.num.14. & Matth.de Afflict.num.34.in conſtitut.Neapolit. rubric.37.* quibus ſuffragatur, quod licet alioqui, vel vbi reus habet plures Iudices ex iure communi electio ſit actoris, vt adnotauit idem *Couar. lib.1.variar.reſolut. cap.18. num.6.* attamen vbi reus habet plures Iudices ex priuilegio ipſiuſmet rei, eſt actio non actoris authore, *Bald.in leg.cum Clericus Cod. de Epiſcop. & Cleric.* quem ſequitur *Matth. de Afflict. in dict. rubric. 37. numero 18. & Bart. & Soccin. conſil.94. col.2. lib.3.*

21 Septimò, vbi quis habens priuilegium *dict.l.vnic.* vocaret ad Curiam Regis, eum qui non haberet priuilegium declinandi Curiam, ne petendi remitti cauſam ad proprium domicilium, tametſi habeat is priuilegium vocandi aduerſarios ad Curiam. Nam ſi reus hic velit obtinere, quod cum ad Iudicem proprij Tribunalis, & domicilij remittatur profectò ex prænotatis conſtat, non eſſe hanc cauſam præferendam ad Iudicem inferiorem: ſed eam in Curia examinandam eſſet cum hic erit reus non habeat ex priuilegio duos, aut plures Iudices. Imò tantum vnum actor verò habeat priuilegium eligendi Iudicem quem, vt opinor reus minime poterit fori præſcriptione declarare. Exemplum autem huius caſus non poteſt commodè conſtitui in his, qui notantur *in dict. leg. vnic.* quibus competit ius declinandi quodcunque Tribunal extra proprij domicilij forum etiam Curiæ Regiæ Iudicis. Idcircò erit perquirenda perſona, quæ huius concluſionis exemplo poſſit ſubſeruire, ex his, qui agentes poſſint ad Regijs Curiam reos vocare, & hac ratione habent ex priuilegio plures Iudices præcisè tamen valeant apud Regem, vel in proprio domicilio ab actoribus, vt rei conueniri, & ideò dicatur vnum tantum Iudicem habere, quando ab alijs Iudicium vocatur quippe, qui non habeat iudicum electionem, id verò fortaſſis ſtatim conſtabit.

22 Octauò, ſi alicuius Caſtri Villæ, vel Ciuitatis communitas actionem aliqui in iudicium deduxerit aduerſus eius Dominum, & apud Curiæ Regis iudices, atque ipſe Dominus iure Orphani, & minoris, aut iure viduitatis ſimiliuè cum velit declinare Regiæ Curiæ iudicum, quo ad primam cauſarum cognitionem, & petat cauſam remitti ad forum domicilij profectò is non obtinebit, vel ex eo quia Tribunal proprij domicilij ſit manifeſtè ſuſpectum in cauſa ipſius, cuius propria eſt, quæ inibi exercetur iuriſdictio. Igitur in hac ſpecie, nec vidua, nec minor, & orphanus poterunt vti priuilegio, quo aliqui poſſent etiam apud Iudices conuenienti petere cauſam ipſam, quoad primam cognitionem ad proprij domicilij Iudices deferri, ipſa verò communitas ab ipſo Domino eiuſdem agente ad Curiam Regis vocata etiam ſi Dominus maior ætate ſit non poterit hoc declinare Tribunal. Communitas etenim alicuius oppidi, quoad primam cauſæ cognitionem poteſt à quocunque ad Regia Curia Tribunal vocari, nec id declinare valet, quemadmodum vſu forenſi eſt hactenus ſatis receptum, & probatur, *ex leg.37. Stili.*

23 Nonò, vbi lis eſſet cæpta per litis conteſtationem apud Iudicem inferiorem proprij domicilij non poſſet vidua petere cauſam iſtam tractari in Curia Principis nec ad eã referri, etiam ſi vidua iura minoris ætatis peteret in integrum reſtitutionem aduerſus litis conteſtationem, ex cauſa erroris, quo decepta ſit e conteſtata fuerit abſque fori præſcriptione, & declinatoriam exceptione huius æquidem opinionis ſum ob fauorem ordinariæ iuriſdictionis, & quia non ad admodum læditur ex hoc errore minor etiamſi *Matth. de Afflict. in Conſtitut.Neapolit.rubric.37.numer.24.* contrarium reſponderit.

His accedat pro complemento materiæ, quod prædicta concluſio ſupra per me firmata, vt ſcilicet quod priuilegiatus eadem ſpecie priuilegij non vtatur eo priuilegio contra alium habentem æquale priuilegium de iure communi, etiam loquendo non habet locum quando diuerſa ſpecie priuilegij eſſet, quis priuilegiatus tunc enim potentium priuilegium attenditur, *l.verum. §.fin. vbi Bart. & Bald. ac minor. Bart. in authent. quas actiones Cod.de ſacroſ.Eccleſ. & Dec.in dict. l. in præſentia numer 51. & conſil.147.*

24 Potentius autem priuilegium dicitur ad effectum de quo ſupra pluribus varijſque modis, & primo cum vnus agit de damno vitando, aliter de lucro captando, quo caſu potior eſt cauſa eius, qui agit de damno vitando, iuxta text. *in l.fin.ff.ex quibus cauſ.maior. vt leg. verum. §.fin. verſic.proinde de Minor, vt docuerunt Bart. in auth. quas actiones verſic.ſi verò, Cod. de ſacroſ. Eccleſ. Alberic. in l.verbum.§.fin.num.7.de minor. Bald.in authent. perpetua Cod.de ſacroſanct. Eccleſ.* quorum ſententiam approbarunt *Decian.in cap.dilecti, num.26. de except. & conſil. 410.num.4. Alciat.in l.2.num.35.de verb.obligat. & Menoch.conſil.100.num.284.latè Trentacinq. variar.reſolut. iur.lib.1.reſolut.1.numer.6. in tit.de reſcript. vbi ad plura refert, Odd.de reſtitut.in integr.quæſt.4. art.3. Marc.Antonin.lib.2.variar.reſolut.cap.6.num.59.* Ita quod in tali caſu priuilegiatus vtitur priuilegio contra alium priuilegiatum *Aretin.in §.rurſus de actionibus, Anchar.conſil. 37.num.2.Caſtrenſ.conſil.37.in fin.volum.2.* quos referendo ſequitur *Caſtagn. in tractat. de benefic. deductorum negat quæſt.16. ampl.2. num.8. fol.64.*

25 Secundò dicitur potentius ex cauſa conceſſionis fauorabilioris, *leg.ſi hominem, §.quoties, ff.depoſ. leg.merdum, qui pot.in pign. hab.in l. ſi ventri, §.in bonis de priuil. creditor.cum ſimilibus, & ſic concludit, Bart.in auth.quas actiones, C.de ſacroſ.Eccleſ. Abb. & Dec.in cap.in præſentia extra de probat. Decian.conſil.147.*

26 Tertiò potentius appellari poteſt ex maiori ratione vnius quam alterius teſte *Bald.in authent.habita, numer. 62.Cod.ne fil.pro patre, Dec.dict.conſil.147.* quia ratio eſt Anima legis *l.cum ratio, ff. de bon. damnat.* & omne dictum à ſua ratione regulatur, *l.cum pater.§.dulciſſimis, ff.de leg.2.* & per rationem ampliatur, & limitatur, *leg. vnum, ex familia, §.fin.ff.eod.titul. l.ſi is qui animum, vbi gl. ff.de acquir.poſſeſſ.Surd.conſil.67.num.20.cum ſeq. Rot.recollect. à Farin.deciſ.10.num.2.tom.1. part.1.*

28 Quartò potentius appellatur ex maiori vtilitate, vt ſcripſit idem, *Bald.in l.hac conſultiſſima, col.1. Cod.qui teſtament.fac.poſſeſſ. & Decian.num.4.in l.in toto de reg. iur. & dixit Rota in vna fauentina priuilegij coram Reuerend. Pad. Dom. Lugdun.*

29 Quintò quoque potentius dicit priuilegium, quod minus derogat iuri communi *Bald.in leg.ſi quis in graui, §.vltim.ff.ad Senatusconſult. ſyllan. Alciat.in l.2.numer. 34. de verb. oblig.* quorum ſententiam fui ſectatus dum de hoc articulo fuiſſet mihi impoſitum onus, vt aliqua ſcriptis referem, ſatis enim eſt edictum à iuris commu-
30 nis recedere regulis, legum ſiquidem correctio eſt euitanda *Surd.deciſ.21.num.15.Cardin.Tuſc.concluſ.1026. litt. C*, nec in dubio eſt facienda *leg. ſi quando, Cod.de inofficioſ.teſtament.leg.1.Cod.de inoffic.dict.capit.1. de noui oper. nunciat.*

31 Sextò reſpiciens perſonam potius quam cauſam, vel locum, vt ſcripſit ſæpè citatus *Bald.in d.l.1.verſ.3.quæro ſupra de offic.proconſ. & Dec.conſil.3. & conſil.147.num.5.* & ego reminiſcor obtinuiſſe in Cur.Archiep. Neapolit. annis non longè elapſis.

32 Septimò potentius eſt negatiuum, potius quam affirmatiuum, *l.3.§.liberti, vbi Bartol. de ſuſpect.tut. or. leg. ſi Rufinus, vbi Bald. Aret.Iaſ. & Dec.not. Cod.de teſtam.milit. Alciat.dict.loco, num.37*

33 Octauò potentius eſt ratione ſexus, vt conceſſum fœminis potius quam maſculis, vt ſcripſit *Prepoſit. in capit. verum, col.4.de condit.appoſit. Decian.in l.2. numer.77.de reg.iur. & Neuiz.lib.5.Sylu.nuptia num.47.* & ita reperio paſſim approbare Romanam Rotam, & obtinui ad fauorem Magnificæ Annæ Ianuenſis.

34 Nonò fauorabile potius quam odioſum, vt reſpondit *Menoch.conſil.36.num 27. & 28. lib.1.* cum odioſa ſemper regulariter ſint euitanda, & contra ea iudicandum *Alarcie de religioſa diſciplina tuenda lib. 2. capitul. 14. numero 6.*

35 Decimò dignus priuilegium dicitur potentius *Alc. dict.loc.*

*dict. loco num.*32. taliter, quod electis à digniori præfer-
tur *Bart. in l. teſtium, ff. de teſtibus Phębus deciſ.67. tom.*1.
cum dignum trahat ad ſe minus dignum, *l. religioſis, ff.*
de rei vend. l. ſi commune, ff. quemadmodum, ſeru. amitt.
cap. quod in dubijs de conſecrat. Eccleſ. & dignum præfer-
tur minus digno, *l.1. & 2. ff. de Alb. ſcribend. cap. ſolitę*
maior. & obed. Vgolin. de poteſt. Epiſcop. cap.26. §.1. quæ
tamen regula eſt vera quando æque principaliter datur
concurſus, ſecus verò quando vnum eſt principale, &
aliud acceſſorium, *leg. cum in diuerſis, ff. de relig. &*
ſumpt. funer. Galet. in margar. caſ. conſcient. in verb. Acceſ-
ſorium.
36 Vndecimò benignius idem *Alciat. dict. loco num.* 33.
& dix. Rota in vna fauentina coram Lugdunenſ. beni-
gnitati ſiquidem eſt ſuccurrendum in eiuſque fauorem
pronunciandum.
37 Duodecimò duplex priuilegium eſt potentius vnico
Iacob. de Aren. in l. ſi ventri in fin. de priuileg. creditor, &
ideò priuilegia plura concurrentia operantur, vt priui-
legiatus præferatur alteri priuilegiato ſimplici, de quo
per exempla latè diſcutit *Thor. in ſumm. priuileg. pię*
*cauſ. priuileg.*209. quaſi quod duo vincula magis ligant,
*l. ſi non lex, ff. de hered. inſtitut. Card. Tuſc. concl.*810. *cum*
ſeq. litt. D, vbi plenè.
38 Decimotertiò potentius eſt priuilegium legis, quam
hominis, *Purpur. conſil.*483. *num.*3. quamvis diſpoſitio
legis, & hominis regulariter ęquiparentur, *l. ſi in teſta-*
mento in fin. ff. de vulg. & ſi diſpoſitio hominis non æquè
facilè extendatur, ac diſpoſitio legis, *capit. ſuſceptum de*
reſcript. in 6. cap. cum illis de prebend. eod. lib. & diſpoſitio
legis facilius tollatur quam hominis, *Seſe deciſ. Arag.*
74. *num.*15. *tom.*1.
39 Decimoquartò, & Vltimò potentius appellatur na-
turale potius quam accidentale, *l. qui habet, vbi Bart. ff.*
de tutor. Alciat. dict. loco num. 36. Inde naturalis conie-
40 ctura præualet accidentali. *Molin. de rit. nupt. quæſt.*85.
*num.*55. *lib.*3. & natura rei potius attendi debet, quia
ſimplex nominatio *cap. ea quæ de ſimonia Gonzal. in reg.*
8. *Cancell. gloſ.* 5. *num.*18.
41 Hinc eſt, quod beneficium ætatis eſt potentius bene-
ficio abſentię cauſæ Reipublicæ, vel militiæ, cum con-
tra minorem tempus non currat contra alios currat,
ſed ex cauſa reſtituantur cum aduerſus præſcriptionem
quadraginta annorum minores reſtituantur, alij ſecus
cum denique minores, quoad lucrum alij nunquam re-
ſtituantur, vt latiſſimè probat *Tiraquell. de retract. proxi-*
mitant, §.35. *gloſſ.*4. *num.*46. *& ſeq.* quem ſequitur, &
approbat *Villalob. lib. commun. opin. litt. A, num.*7. *ex quo*
*voluit Afflict. in Conſtitut. ſtatuimus num.*14. poſſe pupil-
lum ad Curiam Regis vocare pauperem viduam, vel
miſerabilem perſonam, cui pluribus argumentis aduer-
ſatur *Couarr. lib. pract. quæſt. dict. cap.*7. *num.*4. *verſic. pri-*
mus etenim caſus vſque ad finem. vt ſupra fuit dictum. &
meminimus, & deciſum teſtatur *Franch. deciſ.* 188. Id
42 autem, quod diximus, non procedit in iure congrui,
in quò priuilegium vicinitatis præfertur conſanguinita-
tis priuilegio, vt probat, *Afflict. in tractat. de Iur. Proto-*
miſeos, §. *not. in* 2. iuxta cuius doctrinam quandoque re-
ſpondi dum eſſem interrogatus, & præcipuè cum hoc in
facti contingentia eueniſſet cuidam meo familiari, qui
retulit iuxta meum reſponſum obtinuiſſe faxit Deus
Omnipotens, & ſic tenet etiam *Marant. de multiplic.*
*alienat. num.*118. *de quo meminit Giurba in deciſ.* 79. *nu-*
*mer.*4. & nouiſſimè reperio determinatum per Magn.
Cur. Vic. in cauſa laquędoniæ de Criſcio cum Victoria
Manganaro annis non longe elapſis.

SVMMARIVM.

1 *Electio fori ceſſat in cauſis Neapolitanorum.*
2 *Neapolitani poſſunt trahere miſerabiles perſonas.*
3 *Neapolitanus non poteſt prorogare iuriſdictionem iudicis non ſui.*
4 *Neapolitani non poſſunt renunciare priuilegio fori.*
5 *Neapolitani laudati in Authores emittuntur ad Tribunalia Neapolitana.*
6 *Negotiatorum geſtores Neapolitanorum habent fori Neapolit. priuilegium.*
7 *Electio ad aliquem honorem in Ciuitate Neapolis gaudent illius Ciuitatis priuilegijs.*
8 *Mulier, quæ habet virum Neapolitanum habet priuilegia Neapolitanorum.*
9 *Homines Caſalium Neapolis gaudent priuilegijs Neapolitanorum.*
10 *Caſalia dicuntur de iuriſdictione ipſius Ciuitatis.*
11 *Habitatores vicorum dicuntur vicini Ciuitatis.*
12 *Eo modo quo iudicatur de Ciuitate iudicatur de toto termino, & territorio illius Ciuitatis.*
13 *Locus, qui alteri ſubijcitur gaudet eiſdem ſtatutis, & legibus, quibus gaudet locus cui ſubijciatur.*
14 *Conceſſum capiti dicitur etiam conceſſum membris.*
Ciues Ciuitatis, & vicorum idem habent domicilium.
15 *Conſuetudo ſtrictè eſt interpretanda.*
16 *Conſuetudo introducta in Ciuitate ſeruatur in ſuis vicis.*
17 *Statutum ſeruatum in Ciuitate ſeruari debet in ſuis vicis.*
18 *Habitante in Caſalibus gaudens priuilegijs Ciuitatis.*
19 *Conceſſio Principis facta Ciuitati extenditur ad Comitatenſes.*
20 *Neapolitani contrahentes, vel delinquentes, vbi Barones non gaudens priuilegio fori.*
21 *Neapolitani non habent priuilegia Ciuitatis, vbi procuraſſent priuilegium poſt commiſſum delictum, vel poſt contractum in fraudem.*
22 *Mulier Neapolitana nupta extero, & ad domicilium viri ducta non gaudet priuilegijs Neapolitanorum.*
23 *Neapolitani in Regia Dohanamene pecudum non poſſunt opponere declinatoriam fori.*

ARGVMENTVM.

Ius eligendi, & variandi forum an ceſſet vbi lis, & cauſa cum Neapolitanis vertitur.

QVÆSTIO LVI.

1 REgula ſit negatiua, enim Ciues Neapolitani, & ha-
bitantes in ea Ciuitate priuilegio eiuſdem con-
ceſſio, nec ciuiliter, nec criminaliter, vocari poſſunt ex-
tra Ciuitatem Neapolis, etiam ex delegatione Regia, ſi-
ue ratione rei, ſiue contractus, ſiue ratione delicti, vt
eſt Rit. M. C. V. 302. & ne dum conuenti habent priui-
legium declinandi forum quandocunque, & petendi ſe
remitti ad Magnam Curiam; Verum etiam conuenien-
do alios non tenentur ſequi forum eorum, ſed poſſunt
eligere Tribunalia Ciuitatis Neapolis, adeò quod di-
cuntur habere priuilegium electionis fori, & poſſunt in
Ciuitate Neapolis trahere, & ipſi extra eam non tra-
huntur, vt patet inter priuilegia Neapolitanorum, ad
quæ latius te remitto *Gallupp. in praxi Sacr. C. part.*2.
*capitul.*6. *numero* 61. & ita quotidiè practicatur, & ob-
ſeruatur.
2 Imò in tantum Neapolitani gaudent prædicto bene-
ficio, vt poſſunt conuenire, & trahere pupillos, viduas, &
alias miſerabiles perſonas, vt dicit *Viſcont. in addit. ad*
*Franc. in deciſ.*416. qui ſcribit ſic practicari, ad quod al-
legat *Calam de modo articulandi, num.*93. *qui allegat Ca-*
raut. in dict. ritu 301. *numer.*2. referendo Neapolitanos
etiam agendo trahere, etiam ſi conuentus priuilegio
potiatur in corpore Iuris clauſo, etiam ſi de re alibi ſita
agerent, & dicit diſpoſitum per *capit. Reg. Cathol. cap.*53.
Thor. in compend. deciſ. Regni in verbo remiſſio cauſæ petita
per aliquem exercentem artem tom. 2. vbi ait deciſum id
eſſe verum etiamſi ageretur de re ſpectante ad artem
maritimam, vt latius apud eum.
Quam retinendo opinionem amplia præfatam regu-
lam primo procedere, etiam ſi Neapolitanus ſemel
conſenſiſſet foro alterius officialis, quia non potuiſſet
proro-

prorogare iuriſdictionem Iudicis non ſui, quam Ciuitatis Neapolis, cui vigore *dicti ritus* 301. conceſſum eſt quod eius, & habitantes poſſunt trahi in alijs Tribunalibus probat, *Bartol.in leg.priuilegio, num.1. Cod.de decurionibus lib.10. vbi allegat. text.in leg.aſſumptio in principio, ff.ad municipal.ſequitur Carauit.in dicto rit.301. numer.7.* vbi allegat aliam rationem, quia Regina Ioanna, dum in illo ritu diſponit, quod Neapolitani non poſſunt alibi conueniri, quam in Ciuitate Neapolis, nullam penitus iuriſdictionem ipſis tribuit, nec alteri concedit, ſed ſolum cognitionem, & iuriſdictionem, quod ad eos ſibi in ſuis Tribunalibus Neapolitanis reſeruauit; propter quod cum ſint ſub ipſo Rege relicti, & reſeruati, ſiue velint, ſiue nolint, vbi ſunt Neapolitani, non poſſunt alterius iuriſdictionem prorogare, vt dicit nobiliter *Bald.in capitul.Imperialem, §.final. column.penultim.de prohibitos feud.alienat. per Federic. tradunt etiam Innocent.in capitul.cum Marc.Ferrarienſ.de conſtitutionibus, & in capitul. inter dilectos de exemptione Prælatorum Benedict. in terminos in capitul. Raynutius in verſicul. & vxorem Adelaſiam num.54.de teſtam. Iacob.in l.2.§.conuenire, ff. de iudic.* Vnde meritò, & ſi virtute nouellæ pragmaticæ fuiſſet captus Ciues Neapolitanus à quodam officiali ob delictum diſorbitationis, fuit cauſa auocata per M. C. V. à Curia Teani, vt tradit *Vrſill. ad Afflict.in deciſ.41.numer.9.& 10. nouiſſimè Thor. in ſuo Compend. deciſ.in verb.priuilegium, quod Neapolitani non poſſint renunciare priuilegio fori tom. 1. & in verbo remiſſio cauſa tom. 2. addo etiam vltra iſtos Petram in addition. ad Capyc. in deciſion. 9. numer.2. & ad deciſ. ad Gramm.21. num.9.*

5 Amplia ſecundò, quod licet Neapolitani ſint laudati in Authores in Curijs Regni non tenentur ibi litigare, ſed remittuntur ad Tribunalia Neapolitana, vt deciſum teſtatur, *Anna in ſingul.45. Petra in addit. ad Grammat. deciſ. 21. numer. 6.* quamvis in alia cauſa Sacrum Reg. Conſilium in contingentia facti determinauerit, quod teneatur defendere in loco iudicij emptorem; Verum ſententia, quatenus veniret proferenda contra Neapolitanum proferatur in Ciuitate Neapolitana prout fuit deciſum in cauſa vertente inter Ioannem Antonium, & Ioannem Michaelem Triaſchum Cauenſem, & Ioannem Carolum de Sarno in M.C. V. facto verbo in Sacr. Concil. die 28. Auguſti 1560. penes Tramontanum, vt refert *Addit.ad capit.53. Regis Catholici fol.43. Muſcatell. in praxi S.C. lib.1.part.3.gloſſ.nominet numero 7. Tartagl. in praxi criminal. M.C.V.cap.2. num.51. quos nouiſſimè reportat Thor. in compend. deciſ.in verb. Neapolitani tom. 1.*

6 Amplia tertiò, nam id eſſe verum etiam in negotiorum geſtoribus Neapolitanorum, vt probat *Ann. ſing. 401.* & latius probauimus ſupra *quæſt.15. ſect.3.* ſicque ſcio practicatum fuiſſe annis non longè elapſis in cauſa Felicis Maricondæ, cum Marcello Kallino.

7 Amplia quartò non tantum in Neapolitanis, ſed etiam in Electis ad aliquem honorem, & dignitatem in ipſa Ciuitate Neapolit. Nam licet ſint exteri, gaudent priuilegio Neapolitanorum, vt eſt *gloſſ. in Ciues in verſicul. electio in princip. per illum textum, Codic. de incol. lib. 10. Carauit.in dict. ritu 301. num. 21.* & poteſt poni exemplum in officiali ex eo quod officialis, & Doctor actu legens eſt illius Ciuitatis quam regit, & in qua legit, *Guid.Pap.deciſ.631.quem refert D.Ricc.in Collectan. deciſion.collectan.269.* & ſic etiam ille, qui in ipſa Ciuitate eſt rector alicuius Eccleſiæ, vel Prælatus, nam gaudet priuilegijs Neapolitanorum, *Innocent. in capitul. ex ore verſic.item in caſibus de priuilegijs, Bar.in l.1. num.13. verſic.quæro etiam, ff.ad municipal.per text.in capit.nullus de tempor.ordinat.& facit text.in capitul. ex parte de foro compet ent. Abb.in capit.quia in tantum in finalibus extra de præbendis Anna ſingular. 365.*

8 Amplia quintò in muliere, quæ virum habet Napolitanum, nam gaudet priuilegijs Neapolitanorum, vt habetur per *Carauit. in pluries citat.ritu 301. num. 25.* eadem ratione, quia mulier eò ipſo, quod nubit, mutat domicilium etiam originis, & efficitur de domicilio, & foro viri, *leg. cum quadam puella, ff. de iuriſdiction. omn. iudic. vbi gloſſ.latè Tiraquell. de legibus connub. l. 1. num.28. verſicul.illud etiam Boer.deciſ.160. Franc.in deciſion. 416. Theſaur. in deciſion.123.* vbi deciſum refert vxorem eſſe Ciuem loci mariti, plenè recenter *Gurba in comment.ad conſuet.Meſſan.cap.1.gloſſ.1.num.48. Nouarius frater in l.Mulieres Cod.de dignit.lib.12.*

9 Amplia ſextò in eo, qui in ipſa Ciuitate vti miles ſtipendiam meretur, vt probat *text. in l. municeps la 2. in fin. ff.ad municipalem, per quem text. ſic tenet gloſſ.in leg. Ciues, Cod.de incolis lib.10. & tradit Carauit. in dict. ritu 122. num.22.* vbi ex hoc credit procedere, quod omnes Milites Hiſpani, qui ſunt in Ciuitate Neapolis gaudent priuilegio Neapolitanorum *Anna ſingular. 365. recenter. Taſſon. ſuper pragmat.de Antephat. verſ.3. obſeru.3. num.171. fol.181.*

10 Amplia ſeptimò, Neapolitanum gaudere fori priuilegio, tàm ſi agat ex cauſa lucratiua, quàm oneroſa, vt deciſum refert in Sac.Conſil. *Vrſill.in addit.ad Afflict.in deciſion.74. num.6. de quo meminit Petra ad Grammatic. dict. deciſ. 21. num. 8.* & ita reminiſcor fuiſſe practicatum in noſtris Regijs Tribunalibus in cauſa Marcelli Gallulæ annis retrò elapſis, ſequuntur *Dom. Ricc. in collect.deciſ. capitul.1426. Gratian. diſceptat.forenſ.356. numero 4. Paſchal. in tractat. de patria poteſt. capitul. 2. numer. 91. in fin.*

16 Amplia octauò, etiam procedere in Neapolitanis ordinarijs habentibus domicilium extra Ciuitatem, vide *Grammatic.deciſion.87. Afflict.& Vrſill.in deciſion.384.* quod ſecundum me probatur per *pragmat. 2. de Immunitat. Neapolitanorum*, vbi effecti Ciues Neapolitani alibi degentes tractantur, vt Ciues illius loci, vbi degunt nec gaudent priuilegijs Neapolitanorum ergo è contrario ſenſu, Neapolitani originarij gaudebunt priuilegijs Neapolitanorum, vt aduertit ibidem *Reg. Rouit. numero 1.*

14 Amplia nonò procedere etiam in hominibus Caſalium Ciuitatis Neapolitan. qui gaudent ſicut Neapolitani, vt in contingentia, conſultus reſpondi, ex *text. in leg. qui ex vico, ff.ad municipal.* Caſalia enim Ciuitatis Neapolitan. gaudent omnibus priuilegijs, (quibus gaudent ipſa fideliſſima Ciuitas,) vt ex multis probat *Præſes de Franc. deciſion. 316.* Et Caſalia, & Villæ di-
15 cuntur de iuriſdictione Ciuitatis, & tàm quàm vnus corpus cum Ciuitate iudicantur, *leg. nulli, Cod.de Epiſcop. & Cleric. leg. 3. Cod.de naturalibus liberis*, & ſic in materia iuriſdictionis ſcripſit *Bart.in tractat. qui ſint rebelles numer.3. tradunt etiam Alexand.conſil.1. colum.3. Iſern.in cap.1. in princip.quid ſit inueſtituram latè coſta ſicul.conſil.1.num.30.& ſeq. Molfeſ. in Conſuetud. Neapolitan.part.2.de perſonis, quæſt.9. numer.7.* vbi ex hoc, & alijs late concludit Conſuetudines Neapolitanas ligare etiam Caſalia ipſius Ciuitatis enim vici, ſeu aldeæ, (quæ de iure non habent territorium proprium) vtuntur proprijs territorij, non tanquam ſuis (ſed vt) Ciuitatis, cuius ſunt, eò quod habitatores vicorum dicuntur de Iure vicini Ciuitatis ſicut habitantes in ipſam Ciuitate, *leg. pupillus, §. vicino, ff. de verborum ſignificat. leg. cum pater, §. vnico, ff. de legat.2. leg.nulli, §. quid ſi in vico, Codic.de Epiſcopis, & Cleric. & dict. leg. qui ex vico, ff.ad municipal.vbi gloſſ.* ait, quod verba hæc vicinus alicuius loci comprehendunt omnes qui habitant in eius vicis, ſeu aldeis *Boer.deciſion.13. numer.50. Corraſius lib.3. Miſcellanearum iuris ciuilis capit.4. num. 7. Neapod. in Conſuetud. Neapolitan. ſi ruſticus numero 11. de teſtament. ruſtic.quare Roiz. in deciſion. Lituaniæ,3 numer.178.* ait, quod ex vico ortis eſt patria illa Ciuitas, vel Reipublic. cuius vicus ille, reſpondet, *dict. leg. qui ex vico, Valaſc. deciſion.179. numer. 23. tom. 2.* Dicens quod qui ex vico ſunt, non cenſentur per ſe, ſed vt membra Capitis principalis hoc eſt, Villæ, Municipij, ſeu Ciuitatis, *leg.virum Cod. de incolis, lib.10.* & idem habet interpretandum communis vſu loquendi, qui eſt multum conſiderabilis in *leg. cum delamonis, verſicul. optimum, ff. de fundo inſtructo, leg. labeo verſicul. non enim, ff.de ſuppellectilis legata gloſſ.in leg.librorum in verbo non continebantur, ff.de legat.3. Bald.in authentic.quod ſine numer. 5. de teſtamentis*, & generaliter, quod vicinus

Digitized by Google

nus vici, dicatur vicinus Ciuitatis, cui ſubijcitur tradit Bartol. in leg. verbis appellatio, column. 2. verſicul. ſed quæro, ff. de verborum ſignificationem facit leg. ciuibus, Cod. de muner. & honor. lib. 10. Menoch. conſil. 584. numer. 4. cum ſequentib. Ioann. de Platea in leg. ſi Diuinam Domus, Cod. de exaction. tribut. lib. 10. in fine, vbi dicit; quod ille, qui eſt Vico Ciuitatis dicitur de Ciuitate Imol. & Florian. in rubric. ff. ſolut. matrimonio, dicentes, quod appellatione Ciuium, venit ille, qui eſt in Ciuitate, aut Comitatu, & fac lex ſed reprobari, §. amplius, ff. de excuſ. tutorum, & in l. 1. vbi Bart. ff. ad municipal. Idem Bart. in l. 3. Cod. de naturalib. Alexand. in addit. ad eundem in dict. leg. vrbis appellat. Auiles, capit. 6. Prætorum, gloſſ. Suitiera num. 6. Neuiz. lib. 4. Sylua nuptialis num. 88. Abb. conſil. 52. num. 7. part. 2. Caſtr. in l. nulli, num. 7. C. de Epiſcopis, & Cleric.

17 Et eodem modo quo iudicatur de Ciuitate iudicantur etiam de toto illius termino, & in territorio, vel Comitatu, ita enim DD. appellant, l. 1. §. cum Vrbem ff. de offic. Præfecti Vrb. capit. ſi Ciuitas, vbi Dominus, 2. de ſentent. excommun. lib. 6. Archidiaconus in capit. ſtatutum ſuper verbo ciuitatibus col. 2. de reſcription. lib. 6. Abbat. in capitul. Rodulphus, numer. 6. de reſcription. per leg. qui in continentibus, ff. de verb. ſignification. & leg. nam dubito, ff. de capt. & poſtlim. reuerſ. gloſſ. in capitul. 1. de vſur. in 6. Auiles dict. num. 6. in fine, vnde villa poſita in Comitatu alicuius Ciuitatis præſumitur eſſe illi Ciuitati ſubiecta, cap. de decimas de reſtitut. ſpol. in 6. late Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 100.

18 Et quia locus, qui alteri ſubijcitur, gaudet eiſdem ſtatutis, & legibus, quibus ille cui ſubijcitur, Bart. in tractat. Tyberiadis rubric. de inſula colum. 2. quem ſequitur Decian. conſil. 538. num. 13. Gloriz. nouè conſil. 12. numer. 49. & probat, dict. l. 3. §. cum vrbem. Ibi (ſed, & quid intra centeſimum lapidem admiſſum ſit præfectum Vrbis pertinet,) vbi Bald. notat, quod omne, quod conceditur Ciuitati alieni, vel Villæ, conceditur intelligere omnibus habitantibus in termino, & territotio illarum, Paul. de Caſtr. in l. maritum, num. 6. ff. de vſu, & habitatione, vbi ait, quod conceſſum capiti membris quoque videtur conceſſum, ex lege ſecunda, ff. eodem titul. nam de iure Ciuitas, & eius territorium, & vici iudicantur prò vna Ciuitate, vt declarat Abbat. conſil. 52. dub. 2. in 6. part. 2. Rebuff. ad conſtit. Gallienſ. titul. de conſuetudin. artic. 1. gloſſ. 1. num. 11. Alciat. in capit. quod ſedem, num. 88. de offic. ordin. Bald. in leg. vt inter diuinum, numer. 8. Cod. de ſacroſanct. Eccleſ. Dicens quod Caſtrum, & Ciuitas non differunt, niſi ſicut parua Ciuitas à magn. Ciuitate, & caſtrum eſt membrum Ciuitatis, dict. leg. qui ex vico, Franch. deciſ. 604. num. 1. Gratian. deciſ. Marchiæ 96. numer. 2. Afflict. de iure prothomiſſ. in princip. num. 2. ex quo dicit Bart. in dict. l. 4. de naturalib. liber. num. 1. naſcentem in aliquo vico, ciues originarios Ciuitatis, cui talis vicus ſubijcitur nuncupati, leg. nulli, §. quod ſi in vico, vbi gloſſ. Cod. de Epiſcop. & Cleric. Bart. in leg. Imperium, num. 7. de iuriſdiction. omn. iudic. Syluan. conſil. 1. quæſt. 6. num. 2. & 3. gloſſ. in authentic. quib. mod. natur. effic. ſui, §. ſi quis igitur verbo perſoluit. collat. 7. Gratian. vbi proxime num. 5.

19 Et ita Bart. in l. Imperatores, §. idem reſcripſerunt, ff. ad municipal. dicit, quod ciues Ciuitatis, & vicorum omnes habent idem Domicilium, & probat Angel. in tract. de malefic. verbo, & ad quærelam, num. 41. & leg. eius, §. 1. ad municipal. Gratian. reſp. 30. num. 49. tom. 3. dicens, quod natus in loco ſubdito alicui ciuitati dicitur originarius dictæ Ciuitatis.

Nam vniuerſitas vici eſt legitima, alioquin non poſſet vicis legari, leg. hæreditatis, Cod. de hæredit. inſtitut. leg. cum Senatus, ff. de reb. dub. quod autem legari poſſit eſt, leg. hæres, §. vicinis, vbi Florian. num. 2. ff. de legat. 1. Roffred. quæſt. Sabbatina, 18. numer. 3. & leg. fin. Cod. de fundis Reipub. lib. 10. Montar. in pragmatic. de adminiſtr. Vniuerſitatis num. 316.

20 Propter, quæ DD. communiter dixerunt licet alias conſuetudo ſit ſtrictè interpretanda, capit. quoad tranſlationem, vbi Abb. notab. vlt. de offic. legat. Decian. conſil. 8. num. 4. verſicul. ſed talis Curt. Iun. tractat. de feud. 6. quæſt. princip. num. 5. Caphal. conſil. 26. num. 25. tom. 1. Crau. conſil. 30. num. 5. Rol. à Valle conſil. 69. num. 30. vol. 5.

22 Conſuetudo tamen introducta in Ciuitate debet obſeruari æqualiter in omnibus eius vicis iuxta gloſſ. final. in leg. ex ea parte, ff. de poſtulando, quam ſequuntur Ioann. Andr. in addit. ad Specul. in titul. de tregua, & pace quæſt. penultim. Iaſon. in §. rurſus inſtitut. de action. numero 42. Eugen. in conſil. 26. num. 26. & 29. lib. 1. Menoch. de arbit. iudic. quæſt. 55. num. 24. lib. 1. Achil. de Graſſis in deciſion. Rota 3. de decimis, num. 7. & 8. dicens attendendam eſſe conſuetudinem loci dominantis, Alciat. reſponſor. 688. num. 5. ſubdens quod conſuetudo loci principalis fundat intentionem agentis, quoad loca annexa, vt per Rom. in l. ſi aliena, §. 1. ff. de vſucap.

23 Hinc ſtatutum, quod ſeruatur in Ciuitate, debet ſeruari in vicis ſubditis eidem Caſtrenſ. conſil. 368. numer. 2. lib. 1. Abb. conſil. 52. lib. 2. Alciat. in capitul. quoad ſedem, num. 92. de offic. ordinar. Reg. de Ponte in conſil. 51. numer. 21. lib. 2. Menoch. conſil. 18. lib. 2. & hoc facit in confirmationem, quod ſi Princeps concedit alicui officium tabellionatus in Ciuitate, cenſetur concedere in toto territotio, & comitatu, iuxta tradita per Roland. in conſil. 50. num. 41. volum. 3. & conſil. 1. num. 38. volum. 4. poſt Angel. & Guglielm. in leg. final. ff. de conſtitution. Princip.

24 Et magis in ſpecie, & indiuidualiter in noſtris terminis deueniendo, quod habitantes in caſalibus poſſint gaudere, & gaudeant eiſdem priuilegijs conceſſis Ciuitatis cui ſubijciuntur, vti gaudent habitantes in ipſa Ciuitate ſcribit Bald. in leg. inter diuinum, num. 8. Cod. de Sacroſanct. Eccleſ. & poſt eum Alexand. in rubric. ff. ſolut. matrimon. num. 14. vbi ſubditi, quod ſi conceſſum eſt priuilegium habitanti Ciuitatem, comprehenduntur habitantes Comitatus Soccin. in l. 2. in princip. ff. de reb. dub. Aretin. conſil. 77. numero 1. circa finem, vbi allegat leg. Titius, §. Roma, ff. de excuſat. titul. Abb. dict. conſil. 52. num. 6. part. 2. Afflict. de iure prothomiſſ. verſic. nota hac Caſtrenſ. in dict. leg. ſi hæres, §. vicis, numero 2. Boer. deciſion. 13. num. 20. Oroſc. in leg. nam, & Demoſthenes, num. 10. ff. de legibus, Soccin. conſil. 110. lib. 1. vnde loquendo de ijs, qui degunt in vicis ſubditis Ciuitati profert hæc verba, quia cum fingantur habitare in Ciuitate conſequi debent omnes effectus, quos conſequerentur, ſi in Ciuitate habitarent, ſequitur Felyn. in capit. Rodulphus, num. 9. de reſcription. Guid. Pap. deciſion. 265. & conſil. 134. numer. 1. dicens quod Oppidani continentur ciuium appellatione in fauorabilibus, vt ſunt Principis conceſſiones, l. final. vbi omnes DD. ff. de conſtitut. Princip. l. 2. §. ſi quis a Principe, ff. ne quid in loco publico Caphal. conſil. 58. numer. 28. volum. 1. quæ latiſſimè veniunt interpretanda, Rot. Rom. diuerſ. deciſion. 19. numer. 1. part. 1. Caſtrenſ. conſil. 21. numero 3. part. 1. probans officia, quæ debentur ciuibus, deberi etiam comitatenſibus, & in alijs honoribus Aloyſ. de Leo, in leg. conuenticula, numero 33. & ſequentibus, Cod. de Epiſcopis, & Cleric. Gambar. tractat. de extenſionibus
25 numer. 160. & Fely. in capitul. cauſamque de reſcript. vbi tenet conceſſionem Principis factum ciuibus, extendi ad comitentes, Reg. Tap. in leg. final. ff. de conſtitution. Princip. parte prima capit. 3. num. 32. & capitul. 5. numer. 2. Soccin. conſil. 86. num. 2. volum. 4. Maur. allegat. 36. numer. 1. probans priuilegium Ciuitati conceſſum extendi ad Villas, & Caſalia, Anna allegat. 27. numero 27. nouiſſime Borrell. de Magiſtratuum edictis capit. 5. numero 3. lib. 1. firmat, quod ſicuti Ciues non poſſent eſſe Magiſtratus in eorum Ciuitate text. leg. fin. Cod. de offic. Rector. Prouinc. Franc. Marc. deciſ. 264. volum. 1. Corad. de offic. Prætor. in princip. Ita prohibentur etiam, qui ex ſuburbijs ſunt Ciues, in Ciuitate officium gerere inde exercere.

26 Officium Actuarij prohibentur Ciues ſuburbiorum, & Caſalium in Ciuitate ſtante deciſ. Sacr. Conſil. apud Franch. 89.

Ex quibus omnibus, & alijs quæ conſulto ommittuntur videtur firmata prædicta concluſio, vt ſcilicet, quod homines Caſalium Ciuitatis Neapolit. gaudeant fori priuilegio, & Electione, ſicuti cæteri Ciues Neapolitani,

Digitized by Google

politani. Et licet contrarium in proprijs terminis voluerit *Piſanell. in addit. ad Affl. in deciſ. 74.* quem refert *Petra ad Grammatic. in deciſ. 21. num. 10.* & ante eos *Angel. in Auth. quibus modis naturales efficiantur ſui §. ſi quis igitur, & nouiſſimè D. Ricc. in deciſ. Curiæ Archiepiſcop. Neapolitan. 84. numer. 18. part. 3.* quo in loco firmat franchitiam conceſſam Clericis dicti Ciuitatis Neapolis non deberi Clericis Caſalium ipſius. Tamen ex ſupra relatis opinio aſſignata verior quidem redditur.

27 Limita primò quotieſcunque Neapolitani extra Ciuitatem Neapolis delinquerent, vel contraherent, tanquam Barones, nam tunc ſunt conueniendi coram ordinario loci delicti, vel contractu, per *text. in capitul. 1. §. fin. de priuileg. in 6.* per quem ſit fuit deciſum in S. R. C. vt inquit, *Capyc. in deciſ. 59.* quod etiam ſeruatur hodie in practica *Freccia de ſubfeud. lib. 1. de offic. Magni Cancellarÿ fol. 41. num. 31. Anna ſingul. 57. Capiblancus de Baronibus pragmatic. 12. num. 3. Aſcia in determinat. 181. num. 9. Borrell. in addit. ad Specul. Princip. rubr. 11. §. videndum litt. F, verſicul. exempto Reg. Tapia in l. fin. part. 1. capitul. 5. numer. 15. ff. de conſtitution. Principum. Taſſon. ſuper pragmatic. de Antephat. verſicul. 3. obſeruat. 4. num. 157. fol. 218. col. 2.*

28 Limita ſecundò, quotieſcunque priuilegium Ciuitatis Neapolis eſſet obtentum poſt delictum commiſſum, vel poſt contractum in fraudem, iuxta *text. in leg. fin. ff. de bonis, eorum, qui ſub mortem conſciuerunt*, vt notat *Bart. in l. 1. ff. de pignis, Oldrad. conſil. 4.* ad quod facit, ſi clericus, vel profeſſus effectus poſt delictum poſſit remitti ad Iudicem Eccleſiaſticum, quamvis doloſè, & fraudolenter ſit effectus Religioſus; de quo videndi ſunt, *Præſes de Franch. in deciſion. 209. Farinacc. in pract. criminal. de Inquiſition. quæſt. 8. num. 105. & ſeqq. Anna conſil. 140. volum. 2. Reg. Tapia in conſtitut. Regni de perſonis, num. 33. Reg. de Ponte, de Poteſtat. Proreg. titul. 7. §. 7. num. 16. Caballus, reſolut. crim. caſ. 108.* nouiſſimè *Carocc. de except. quæſt. 3. except. 22.*

Limita tertiò, in Muliere Neapolitana nupta extero: Nam non gaudet priuilegio fori, dùm ad domicilium mariti fuit ducta, ex traditis latè per *D. Præſid. de Franch. in deciſion. 416.* iuxta cuius opinionem nonnullis quippè vicibus practicatum fuit reminiſcor.

Limita quartò in Regia Dohana menepecudum, cuius Dohanerius merum mixtumque Imperium habet à Rege. Nam in ipſa Dohana Neapolitani non gaudent fori priuilegio, vt facti contingentia iudicatum refert, *Regens de Ponte in tractat. de Poteſtat. Proregis, titul. 4. de Regalibus de impoſitionibus §. 8. numer. 48.* de quo meminit *Thorus in ſuo compendio deciſionum in verbo Neapolitani tom. 1.* & ita vide pluries practicatum.

SVMMARIVM.

1 *Ciuilitas acquiritur per translationem Domicilÿ, dummodo hoc fiat verè, & non fictè, adeò quod in loco originis conueniri non poteſt niſi ibi conueniatur num. 2. vide num. 24.*

3 *Domicilium acquiritur animo perpetuò permanendi in aliquo loco, & in tantum requiritur habitatio per decennium in illo loco ad finem acquirendi domicilium, quatenus alium de non conſtet verus animus illius acquirendi.*

4 *Domicilium ſolo die conſtituitur, vbi de voluntate apparet.*

5 *Animus, & non habitatio facit domicilium, vndè ſi quis habitauerit in aliquo loco per mille annos animos recedendi, nunquam conſtituit domicilium.*

6 *Ciuilitas acquiritur adoptione, quæ Ciuilitas tamdiù durat quatenus durat adoptio.*

7 *Adoptatus non perdit ciuilitatem primam.*

8 *Ciuilitas acquiritur per allectionem, & num. 18.*

9 *Ciues allecti gaudeant priuilegÿs ciuili originariorum, & ſuſtinent onera ciuitatis, & numer. 20. licet ſecus reſpectu Iurium regularium, & Dohanarum, num. 21. vide num. 25.*

10 *Leges loquentes de iure comprehendunt ciues creatos priuilegio.*

11 *Vt quis gaudeat priuilegÿs ciuitates debet ibi habitare.*

12 *Ciues in dubio, quis præſumitur illius ciuitatis in qua habitare reperitur.*

13 *Ortus in aliqua Ciuitate dicitur ciuis illius ciuitatis, adeò quod hæc ciuilitas tranſit ad filios non natos in eo loco, num. 14. Imò etiam quod nec pater ſit ortus, ſi auus ſit ortus hæc ciuilitas tranſit ad filios, & nepotes, licet non ſint orti, num. 15.*

16 *Ciuilitas originis non amittitur per receſſionem à patriam, & translationem incolatus alibi.*

18 *Neapolitani oriundi gaudent priuilegÿs ciuitatis ſi alibi habitauerint, licet ſecus in alÿs.*

19 *Ciuitas Neapolis poteſt creare ciues per allectionem.*

22 *Habens domum in ciuitate Neapolis, & vxorem Neapolitanam, dicitur eius illius ciuitatis, & num. 25. ita quod non poteſt renunciari, num. 26. quod procedit etiam ſi domus eſſe dotalis, num. 31. vel ſi eſſet recepta in emphyteuſim.*

23 *Effectus ciuis per priuilegium Regis, etiam reſpectu diri-ctuum Regiorum eſt immunis.*

27 *Ortus Neapoli Matre in fraudem parturiente, non gaudet priuilegÿs ipſius Ciuitatis.*

28 *Infidelit Baptizatus Neapoli, dicitur ciuis Neapolitanus.*

29 *Mulier cum nubit naſcitur nouam originem.*

30 *Sancti intelliguntur naſci die quo moriuntur.*

32 *Ciues Neapolitani dicuntur infantes expoſiti ibi licet filÿ expoſitorum non gaudent, vt oriundi, num. 33.*

34 *Ciuis Neapolitanus an dicatur is qui eſt ortus extra ciuitatem Neapolis aliqua parte in qua parentes non conſtituerunt Domicilium, ſed erant tranſeuntes, vel ad tempus trahebant ibi moram.*

35 *Non natus in ciuitate Neapol. & filius allecti, & eius qui eſt ciuis per pragmaticam, an gaudeat priuilegÿs ipſius ciuitates.*

36 *Habens vxorem Neapolitanam, & domum propriam an dicatur ciuis ipſo iure ante petitionem.*

37 *Pragmaticæ Regni quotieſcunque ſunt contra ius commune dicuntur odioſæ.*

38 *Fides electorum ciuitatis Neapolis probat ciuilitatem ipſius ciuitatis.*

39 *Ciuilitas quando, & quibus concedi poſſint, & qualiter acquiſita amittatur, & an taliter acquiſita tranſeat ad filios, num. 40. remiſſiuè.*

51 *Ciuilitas ex quibus contrahatur, & an exterus à Rege aſſumptus in ciuem Neapolitanum gaudet iiſdem priuilegÿs quibus gaudent Neapolitani ſi alibi habitent remiſſiuè.*

ARGVMENTVM.

Ciuilitas Neapolitana, quomodo acquiratur, ad effectum habendi eius priuilegia, & ad finem de quo ſupra.

QVÆSTIO LX.

1 Ciuilitas autem alicuius loci, acquiritur ad effectum, vt poſſit gaudere immunitatibus, & priuilegÿs ipſius loci, quotieſcunque aliquis transfert ſuum domicilium in aliquem locum verè, & non fictè cum animo ibi perpetuo permanendi, abſque aliquo priuilegio, efficitur verè ciuis illius loci de iure communi, ac ſi ibi natus eſſet, vt abundè habetur per *Goffred. de Gaet. ſuper ritibus Regiæ Cameræ fol. 199. cum ſe-*
2 *quent. qui plenius hoc declarat in rub. de Mercatoribus, qui*

 faciunt

Digitized by Google

faciunt ſe ciues, ne ſoluant Dohanam, fol. 202. à tergo, quod
adeò verum eſt, vt in loco originis non poſſit conueniri
niſi ibi reperiatur poſt Caſtrenſ. Abbat. & Baron. decidit
Afflictum deciſion. 384. numer. 6. Domicilium enim ac-
3 quiritur, animo perpetuò ibi permanendi in aliquo lo-
co, & in tantum requiritur habitatio per decennium in
illo loco, ad finem acquirendi domicilium, quatenus
aliunde non conſtet merus animus illic acquirendi, quia
ſi aliundè conſtat, abſque nulla temporis expectatione,
Domicilium eſt acquiſitum, Felyn. in cap. dilectus, tom. 2.
poſt num. 12. in 2. caſu extra de reſcriptis, Argentin. in con-
ſuetud. Britan. articul. 499. gloſſ. 1. in fine. Subdens, quod
vno ſolo die conſtituitur, ſi de voluntate apparet, Abb.
in capit. finali in fine, verb. extra de Paroch. enim licet,
quis habitauerit ibi per decennium & vltra; & ex alijs
coniecturis appareat, ſeu præſumatur animus receden-
di, nunquam dicetur acquiſitum domicilium, Angel. &
Bartol. in l. hæres abſens, §. 1. ff. de iudic. etiam ſi per mille
annos habitarent dummodo non habeat animum ibi
permanendi, Salyc. in authent. habita, C. Ne filius pro pa
tre, Imol. conſil. 21. numer. 70. latè Menoch. de arbitr. Iudic.
caſu 86. numer. 7. & 22. lib. 2. centur. 1. Ludouiſius de-
ciſ. 279.
6 Ciuis etiam, fit quis adoptione, leg. ciues, Cod. de incolis
lib. 10. & explicauit Lucas de Penna ibidem col. 2. verſic. 3.
Io. a Platea num. 3. probat l. in adopt. Cod. de adopt. & hæc
7 ciuilitas, tamdiu durat, quamdiu durat adoptio, l. ſed & ſi
is, ff. ad municip. Is tamen adoptatus non perdit primam ci-
uilitatem, l. ordine, §. vult, ff. ad municip. tradit Platea in
loco præcitato D. Ricc. qui nos allegat in prima impreſſ.
Neapol. deciſ. Cur. Archiepiſc. 27. par. 4.
8 Ciuis quis quoque fit allectione, dict. l. ciues, C. de inco-
lis, lib. 10. alibi dicitur aſſumptio l. aſſumptio, ff. ad muni-
cipal. & hunc actum magis diſtare a natura, & in homi-
num mores inclinare ſcribunt, Lucas de Penna dict. l. ci-
ues, col. 2. verſic. 4. & ibidem Platea lib. 1. in fine, qui de-
clarat, quando quis dicitur electus ciuis, qui & alio no-
mine appellantur ciuis creatus priuilegio Antibol. in tra-
ctat. de munerib. part. 2. num. 3. & 23. & ij quidem frui de-
9 bent eiſdem commodis, quibus fruuntur originarij ci-
ues, cùm & incommoda ferre debeant, vt tradunt Bart.
in l. 1. num. 16. ff. ad municip. Iaſ. in l. ſi is, qui pro emptore,
num. 292. ff. de vſucap. Alexand. conſil. 157. num. 14. lib. 2.
Boer. deciſ. 260. num. 13. Pariſius conſil. 71. numer. 8. lib. 1.
Bar. in l. 3. §. hæc verba, quaſt fin. ff. de negotijs geſtis, qui in-
quit, hunc ciuem ſit creatum, adeò ciuis nomen obtine-
10 re, vt leg. omnes, loquente de ciue, & hunc comprehen-
dant, ſequitur Aret. in l. cum quidam eum filium, num. 16.
de verb. ſignif. qui plura ad rem ſcripſit, quidquid dicat
Faber. in deciſ. 17. Cod. de verb. ſignif.
Illud tamen obſeruandum eſt; quod & ſi quis nomine
dicatur ciuis originarius ob id, quod in Ciuitate natus
11 ſit, vel priuilegio creatus ſit ciuis, de quo Domin. Ricc.
deciſ. Cur. Archiepiſc. 317. part. 4. attamen, vt commo-
dis, & priuilegijs Ciuitatis fruatur, habitare in ipſa Ciui-
tate atque ita domicilium in ea habere, & cum alijs ci-
uibus onera ſuſtinere debet Ruin. conſil. 200. nu. 12. lib. 2.
Felyn. in cap. Rodulphus, num. 13. de reſcript. Iaſon. conſ. 77.
col. fin. lib. 3. Menoch. alios allegans conſil. 390. num. 46. Ro-
ta Roman. in deciſ. 327. num. 3. part. 12.
12 Cæterum quando non conſtet de alicuius origine
adoptione, ſeu creatione, & electione, vt apparet cum
eſſe ciuem atque ita quando ſumus in dubio, an is præ-
ſumatur ciuis, vel exterus, & forenſis. Dicas ciuem il-
lius Ciuitatis quem præſumi, in qua habitare reperitur,
iuxta ſententiam Bart. in l. ſi is poteſt, nu. 17. de acquir. hæ-
red. Alciat. de præſumpt. reg. 2. præſumpt. 15. in princ. quos
allegat, & ſequitur Maſcard. de probat. concl. 295. n. 2.
In materia etiam huius ciuilitatis acquirendæ ſunt
quædam deciſiones Regiæ Cameræ Reg. Moles manu-
ſcriptæ, quas hic reponere volui ad vtilitatem beneuoli
lectoris, & ſunt tenoris ſequentis videlicet.
Qui dicantur Ciues Neapolitani ad fidem gaudendi
coram immunitatibus pluries eſt dubitandum in Regia
Camera cum ciues, & incolæ de iure pluribus modis di-
cantur, l. ciues de incol. in quo dubio Camera ſoluit de-
cidere infraſcripta.

13 Primò, quoad ortum, non eſt dubium, quia ipſe dici-
tur ciuis, l. origine, Cod. de municipal. lib. 10. aſſumptio, ff. ad
municip. l. ciues, Cod. de incol. lib. 10. & ibi Lucas de Penna,
l. municeps, ff. de ver. ſignif. DD. omnes in l. huiuſmodi, §. le-
gatum, ff. de legat. 1.
14 Et hæc ciuilitas eius priuilegium tranſit ad filium,
etiam quod non ſit natus in eo loco, l. filios, ff. ad munic.
& origin. lib. 10. dict. l. aſſumptio, §. fin. ad municipal. gloſſ.
in cap. 1. in verb. alienigenas de vſur. & gloſſ. in rubr. Cod.
de municipal. & origin. lib. 10. Boer. deciſ. 13. ſicque iudi-
catum in Regia Cameræ Summariæ in cauſa illorum de
Alphano in anno 1603. pedes Cacciottolum refert de
Mari in addit. ad Grammatic. deciſion. 87. & adde in ma-
teria Theod. allegat. 90. & Viſcont. in concluſ. Iur. in verbo
ciuilitatis priuilegium.
15 Imò etiam, quòd nec Pater ſit ortus, ſi Auus ſit ortus
aliqui, ex DD. tenuerunt, quod hæc ciuilitas tranſit
ad filium, & nepotem, licet non ſint orti per text. in leg.
aſſumpt. final. ibi Item, qui ex his naſcuntur, & in leg. li-
bertus, §. adoptiua eodem titul. Ibi Apud originem Aui,
ita Bart. & Platea in dict. l. filius, Cod. de municipal. Bart.
& Albert. in dict. leg. aſſumptio, §. filius, licet gloſſ. ibi te-
nuerit contrarium ideò reſpectu probaui, & aliorum
aſcendentium, origo non prodeſt pro Nepotibus alias
oporteret Agrum Damaſcenum, vt per gloſſ. & ibi Do-
ctor. refert Alexand. conſil. 16. num. 9. volum. & vide Reg.
Rouit. conſil. 83. lib. 1.
16 Et hæc ciuilitas originis non amittitur etiam quod
recedat à patria, & alio incolatum transferat, licet
quandoque de hoc in Sacro Concilio fuerit dubitatum,
& vota fuerint paria, vt refert Afflict. in deciſ. 384. ſed in
camera eſt abſolutum, quod nunquam amittatur ciuili-
tas, originis, etiam quod recedat à patria per ea, quæ
fundat Soccin. in conſil. 35. vol. 1. num. 7. & Grat. lib. 1. di-
ſceptat. forenſ. cap. 57.
17 Et hinc eſt, quod cum in anno 1541. fuiſſet prouiſum
per Illuſtriſſimum Dom. Petro de Toledo, huius Regni
Proregem, quod Neapolitani alibi habitantes non gau-
derent, illud fuit declaratum non procedere in oriun-
dis, ſed reſpectu aliorum qui ſunt ciues per pragmati-
cam, per incolatum. apparet in prouiſione dicto anno,
ex prædicta in libro capitulorum Ciuitatis Neapolis,
fol. 199. & in mandatis, ſeu inſtructionibus, quæ dantur
Regijs numeratoribus, quæ ſunt regiſtrata in Camera
in libro, vbi expreſsè cauetur, quod orti, vel oriundi, qui
habitant in Ciuitatibus Regni connumeratur, alij verò
ciues, ex quo non habitant in Ciuitate numerantur in
loco vbi habitant.
18 Secunda ſpecies ciuilitatis, eſt illa quæ fit per alle-
ctionem, vt dicit text. in d. l. ciues, C. de incoll. Ibi (Ci-
ues facit allectio, quæ aſſumptionem ad ciuilitatem ſi-
gnificat.) & ibi dicit Lucas de Penna, in princip. & Bart.
in l. 1. col. 4. verſic. poſſet etiam, ff. ad municip.
19 Quod huic Ciuitati eſt permiſſum per particulare
priuilegium, vt in cap. Regis Federici de anno 1496. in ca-
pit. 15. fol. 32. virtute cuius capituli, non eſt dubium,
quod ciues allecti gaudent, prout cæteri originarij in
20 honoribus, & muneribus Ciuitatis, quod etiam eſt de
Iure, per text. in l. ſed ſic accepit, ff. de iure Fiſci, notat Bart.
in l. ſi is, qui pro emptore, quæſt. 3. ff. de vſucap. & ibi Doctor.
& præcipuè Iaſon. in 6. col. Angel. de maleſic. in §. Bononia
verſ. quæro quis dicatur forenſis.
21 Sed reſpectu iurium Regalium, & Dohanarum, fuit
maximè dubitatum, & firmauimus, quod non gaudeant,
quia hoc eſt conceſſum Vniuerſitati.
Imò cum eſſet peritum fuit derogatum, vt in capitul.
Magni Capitanei de anno 1503. in cap. 23. fol. 49. & eſſet
maximè inconueniens, quod exteri Mercatores poſſent
allici ad ciuilitatem, & allecti gauderent dirictibus Re-
gijs, ſine Regio aſſenſu, quia ex hoc deſtrueretur introi-
tus Regiarum Dohanarum nam hæc immunitas im-
portat pluſquam decem pro centenario, de his, quæ
contractant quod etiam ſecundum iuris diſpoſitionem
per notata à Bartol. in leg. ſi Maritus, §. lege Iulia, ff. de
adulter. Roman. conſil. 62. num. 9. Roland. à Valle in conſil.
19. vol. 2. num. 36.
Præterea per Sereniſſimos Proreges huius Regni, &
in ſpe-

in ſpecie per Reginam Ioannam I. & Ludouicum eius virum fuit expreſsè cautum, quod ciues non fierent per Ciuitatem reſpectu, & ad finem gaudendi dirictibus Regijs, ſine aſſenſu Regijs.

22 Quod etiam probat apertè prohemium *Pragmaticæ Regis Ferdinandi I. incipit pateat, vniuerſiſque* vbi dicitur quod prædicta prouiſio Reginæ Ioannæ, & aliæ fuerant, ita ſtrictè interpretatæ, quod amplius non admittebantur in ciues, etiam illi, qui vxorem domum, & incolatum habebant, & ideò mandat Rex, quod quoties exterus aliquis, in hac Ciuitate habuerit vxorem Neapolitan. & domum propriam, ipſo iure intelligant ciues, ſubdens in eadem pragmatic. quod nullo alio modo poſſit fieri ciuis in hac Ciuitate ad finem, vt gaudeat Regijs dirictibus, & ita in Reg. Camera ſæpius fuit practicatum.

Et quod vtrumque requiratur, quod habeat vxorem Neapolitanam, & domum propriam, & ita fuit prouiſum me referente in perſonam Nicaſij Valleſe Mercatoris Veneti, vt in libro notamentorum die 14. Iulij 1570. Qui habuerat domum propriam, & habitauerat per 20. annos, quo caſu de iure non habebat vxorem Neapolitanam, virtute Regiæ pragmaticæ, & è contra in multis, qui habebant vxorem Neapolitanam tamen, quia non habent domum propriam, licet habitent in Ciuitate ſemper adiudicauimus ipſos non eſſe admittendos, vt de his etiam prouiſio Regiæ Cameræ Summariæ expedita die 22. Martij 1508. fol. 49. per quam prouiſionem fuerunt etiam prædicta continuè practicata in Camera.

23 Quæ non procedunt in eo, qui effectus, fuit ciuis per priuilegium Regis, quia tunc etiam reſpectu dirictum Regiorum iudicauimus illum eſſe immunes, me referente in perſonam Gaſparis de Cordes Patris Raimundi de Cordes.

24 Tertia ſpecies ciuilitatis fuit per habitationem continuam in aliquo loco, nam licet ſola poſſeſſio domus non faciat quem incolam, tamen ſi habitas cum animo permanendi, vel habitauit per decennium continuum cum omnibus bonis ſuis, & familia, tunc verè dicitur incola, & tanquam ciuis reputatur *dict. l. 2. & l. priuilegio, & l. ciues, Cod. de incol.* & ita indiſtinctè practicamus in toto Regno, in quo Mercatores exterit ex ipſo quod habitauerint ſaltem per triennium, & præſtiterint cautiones de continuando habitationem, & de reſtituendo dirictus in caſu quo diſceſſerint, indiſtinctè expediuntur prouiſiones per Cameram, quod tractentur vti ciues, de quo adeſt ſpecialis, *Ritus in Regia Camera ſub rubr. de Mercatoribus, qui ſe fac. ciues.*

Sed iſta non procedunt in hac Ciuitate Neapolis in qua virtute Regiæ Pragmaticæ, & virtute prædicti ordinis expediti in anno 1508. quantumcunque habitent non gaudent, niſi cum qualitate vxoris Neapolitanæ, & Domus. vt ſupra dictum eſt.

25 Quarta ſpecie ciuilitatis acquiritur in hac Ciuitate Neapolis virtute Regiæ pragmaticæ in immun. Neapolit. quam aliquis exterus ducit vxorem Neapolitanam, & habet propriam domum, & in iſto caſu ciuis à lege non eſt dubium, quod gaudeat etiam dirictibus Regijs, vere enim dicitur ciuium, & non fictè, vt per *Bart. conſil. 62. & per Plat. in l. ciuis. num. 2. ad finem, Cod. de incol. lib. 10. Grammatic. deciſ. 87. Domin. Ricc. collect. deciſ. capit. 1893. Thor. Compend. deciſ. in verbo ciuis Neap. tom. 1.* vbi alia cumulat.

26 Hinc eſt, quod hæc ciuilitas iſto modo adepta per pragmat. non poteſt renunciari, & audiui olim fuiſſe iudicatus in Camera in perſonam Ioannis de Izijs per deciſ. *Bart. in l. 1. C. de primier. lib. 12.* & per text. *in l. eos, C. de his qui ſpont. muner. ſub.*

Tamen hoc non indiſtinctè procedit, quia in eodem anno 1508. die 8. Februarij, per Comitem Ripæ Curtiæ, fuit prouiſum, quod iſti tales ciues, ſi habitauerint in Ciuitate non gaudeant, vt in prædicto Regiſtro Curiæ 6. anni 1508. in fol. 21. & etiam extat illa prouiſio d. Petri de Toleto, anno 1539. quæ prouiſiones ita indiſtinctè practicantur, & inſtructionibus numeratorum expreſsè cautur, quod Neapolitani quantumcunque ſint ciues per pragmaticam, vel per allectionem, ſi reperiantur habitare in aliquibus Ciuitatibus Regni tempore habitationis, ibi numerentur, tanquam ciues, & incolæ illorum locorum vbi habitant, & in omnibus decretis, quæ fiunt per Cameram, in quibus aliqui declarantur ciues virtute Regiæ pragmaticæ ſemper adducuntur, clauſulæ, donec incolatum fecerint in Ciuitate cum eius vxore, & familia, & inſuper quod præſentare habeant in Regia Dohana fidem Capitanei Plateæ de ipſorum habitatione.

Quæ omnia procedunt etiam ex diſpoſitione iuris, quia de eſſentia ciuis eſt, vt ſuſtineat onera, quod ſi eſt abſens ſecundum regulam iuris eſt, quod nec gaudeat honoribus regulam eum ſequuntur commoda, quod tradit latè *Socc. in rubr. ff. ſolut. matr.* poſt tradita latiſſimè per *Afflict. d. deciſ. 384.*

Sequitur alia deciſio eiuſdem Regiæ Cameræ cuius tenor videlicet.

Quid de eo, qui ortus eſt Neapoli matre in fraudem parturiente intus Ciuitatem.

27 Sed contigit dubitari in Camera in iſta materia; multi enim de Ciuitate Auerſæ, Iuliani, & aliorum locorum propinquorum huius Ciuitatis Neapolis cum haberent prægnantem vxorem, & proximum diebus partus, eam traduxerunt Neapolim vbi paret, & demum ſtatim ortus filio eſt reuerſa.

Dubitauimus, ſi ille ortus deberet gaudere, ad inſtantiam Magnifici Galeatij Pinelli Baronis Iuliani, me referente iudicauimus de Menſe Septembris 1571. Quod ille ortus non gauderet, tanquam in fraudem Fiſci, & Baronis, & fuit ad hoc allegata, *gloſſ. in leg. cum ſcimus, Cod. de agric. & cenſit ud. Bart. & Salyc. in leg. ſi quis, C. de natural. liber. & notat.* quibus accedant allegatam per *Boer. in deciſ. 13. in fin.*

Sequitur etiam alia deciſio eiuſdem Regiæ Cameræ per hæc verba.

Quid de Infideli Baptizatus Neapoli.

28 Quid in eo, qui erat Infidelis, & fuit baptizatus in hac Ciuitate fuit iudicatum, quod gauderet, vt ciuis ortus, quia tunc dicitur renaſci, etiam reſpectu patriæ, & ita deciſum pluries in Camera, in libro notamentorum die ſub 11. Martij 1570. Referente Magno Preſidente Ioannæ Andrea Maiorica ſequitur *Gratian. in diſcept. forenſ. cap. 75. num. 17. Thorus in compend. deciſ. Regni in verbo Ciuilitate Neapolitana tom. 2.* licet *Bart.* videatur tenuiſſe contrarium, & dubitaſſe in hac deciſione *in l. 1. ff. ad municipal. numer. 8. & Angel. in hæres abſens, §. 1. in fin. ff. de iudic.*

29 Sed pro eo facit, quod dicimus de Muliere, quæ cum nubit naſcitur nouam originem illius loci, vbi maritus habet originem, *gloſſ. in l. origine, Cod. de municip. tom. 1. Cod. de Mulieribus*, & in quo loco, quia vt dicit *Bald. in conſil. 856. lib. 1.* illa dicitur origo iuris, quæ dat ius nouæ origini.

30 Et facit, quod in ſimili dicimus de Sanctis, qui die quo moriuntur, intelliguntur naſci, *gloſſ. in leg. cum quadam, ff. de ann. leg. & §. fin. ff. de ingen. & Abbat. in capit. licet extra de ferijs.*

Et Infidelis baptizatus dicitur ciuis Sanctorum, & Dei domeſticus, & quia dignius eſt regenerari ſpiritu, quam naſci carne. Ideò debet gaudere, ciuis illius loci, vbi regeneratus eſt, vide *conſil. Baſil. in ſeſſion. 19. & Carazam in ſumma Conciliorum per ipſum edita, fol. 378.* in parua impreſſion. & deciſio *in dict. leg. ad municipes* poteſt habere locum in filio nato ex parentibus Chriſtianis, & baptizato Neapoli, licet etiam in eo videntur idem ſentire, *Bartol. in leg. ciues in addition. Codic. de incol. lib. 10.*

Facit etiam quod manumiſſus ſortitur patriam manumittentis, *§. libertinorum, inſt. de libert.*

Additur alia deciſio eiuſdem Regiæ Cameræ Summariæ, cuius verba ſunt.

Quid de eo, qui non habet Domum propriam, ſed Dotalem.

31 Quid in eo, qui habet Vxorem Neapolitanam, & Domum Dotalem tantum an poſſit declarari Ciuis ſeruata forma pragmaticæ, & dubitauimus, quod pragmatica requirit quod domus ſit propria, quod videbatur, non poſſe verificari in Domo Dotalij, quia licet vir ſit Dominus Dotis durante matrimonio, per *text. in leg. dote ancill.am, ff. de iur. dot.*

Tamen illud eſt reuocabiliter, quando ſoluitur matrimonium, & ſic audio alias fuiſſe iudicatum etiam in eo, qui habebat Domum cum pacto de retrouendendo, nam pragmatica debet intelligi in eo, qui habet domum irreuocabiliter.

Vnde meo tempore in domo dotali declarauimus, quod ſufficiat, & ita iudicatum in perſonam Ioannis de Vittorio in libro notamentorum die 16. Ianuarij 1572. per *text. in l. ſciendum, §. ſi fundus, ff. qui ſatiſd. cogant.* ſicque alias deciſum per Regiam Cameram in Ciuilitate Michaelis Zappulli, refert *Thor. in compend. deciſ. Regni in verb. Ciuilitate Neapolitana tom. 2.*

Idem pluries iudicauimus, quoad domum receptam in emphyteuſim.

Accedit alia deciſio eiuſdem Regia Camera, qua in his verbis complectitur. Quid in expoſitis.

32 Quid in expoſitis in Hoſpitali Diuæ Mariæ Annuntiatę huius Ciuitatis, tunc iudicauimus idem, quod gaudeant vti Ciues orti, quia nullam aliam originem habeat, & non deducuntur à foculari, licet nunquam habitent in in hac Ciuitate, & ita deciſum in cauſa Simonelli de Nigro in Banca Cæſaris Surrentini, & alias pluries per deciſionem, *Bart. in l. fin. in fin. de ind.* addo *Fab. in deciſ. 20. Cod. de verb. ſignif.*

33 Quo verò ad filios expoſitorum fuit prouiſum, quod non gaudeant, & oriundi, vt in libro notamentorum die 20. Octobris 1568. ne fortè duo ſpecialia concurrant, *Thor. qui nos allegat in ſuo compend. deciſ. Regni in verbo ciuilitate Neapolitana in fin. tom.* 2. vbi aſſignat rationem, quia ciuilitas conceſſa in vno caſu non extenditur ad alium, vt per *Gratian. diſcept. forenſ. cap. 592.*

Adnectitur alia deciſio eiuſdem Regiæ Cameræ Summariæ his verbis contenta.

Quid in eo, qui eſt ortus extra Ciuitatem Neapolit. in aliqua parte, in qua parentes non conſtituerunt Domicilium, ſed erant tranſeuntes, vel ad tempus trahebant ibi moram.

34 Fuit dubitatum per dictum *Bar. in l. filios, C. de muner. & orig. lib.* 10. vbi videtur firmare, quod illa origo ſibi non proſit, & per conſequens non amittat priuilegium originis loci, in quo fuerat naſciturus.

Sed è contra facit *text. in l. huiuſmodi, §. legatum de lib. 1. & ibi Bald. Ang. & Caſtr.* & licet ſecundum magis communem opinionem DD. firment quod filius quantumcunque natus extra locum habitationis paternæ efficitur ciuis loci originis.

Attamen omnes firmant, quod debeat gaudere immunitate loci, in quo pater habitat, ac ſi ortus eſſet, ita *Felyn. in cap. Rodulphus extr. de reſcript. col. 8. num. 13. & 14. poſt DD. in dict. leg. huiuſmodi, §. legatum, ff. de leg. 1. vbi Iaſ. num. 14. Cuman. in leg. cætera, §. ſed & ſi quis ad opus circa fin. de leg. 1. Alexand. in l. 1. ff. ad municipal. in addit. ad Bar. in §. legatum in fin. & Rip. latè in tractat. de peſt. in tit. de remed. cont. peſt. num.* 188. videndus *Leo in deciſ. Valent. 199. lib. 2.* vbi quod filius conceptus in aliquo loco, & natus iam extra illum, habetur pro ibidem nato, & gaudet his omnibus, quibus fruuntur naturales verè nati in illo loco.

Adſtipulatur ſequens alia deciſio per eandem Regiam Cameram Summarię facta ſub talibus proprijs verbis.

Quid in eo, qui non eſt natus in Ciuitate nec eſt filius orti, ſed eſt filius Ciuis allecti, vel eius qui eſt ciuis per Pragmaticam an debeat gaudere.

35 Et Camera decidit, quod ſic in perſonam Sigiſmundi de Palagani, & eſt decretum in libro notamentorum ſub die 8. Iulij 1553. & non iniuſta ratione, quia legitimus ciuis eſt, & non adinſtar ciuium, *l. ſed ſi accepto, ff. de iure Fiſci*, & priuilegia ciuis aſſumpti tranſeunt etiam in filium, *Bald. in leg. non plures, Cod. de ſacroſ. Eccleſ. poſt Bart. in leg. libertus, §. patris, ff. ad municipal. ibi Alexand. & Bal. in l. 2. Cod. de liber. & eorum liber. circa fin. verſic. item, idem firmat Alexand. in conſil. 16. num. 9. lib. 5. poſt Lapum in cap. 1. col. 5. de temp. ord. lib. 6. Boer. deciſ. 13. numer. 6. & 7. Bald. in l. 2. ad fin. Cod. de liber. & eorum liber. Alex. in l. & quia, ff. ſol. matrim. num. 4. Luc. de Penna in l. ciues, Cod. de incol. lib. 10. ſequitur Thor.* qui noſtrum locum adducit, & alia conglomerat, *in compend. deciſ. Regni in verb. Ciuilitate Neapolitana tom. 2.*

Additur alia deciſio eiuſdem Regiæ Cameræ Summariæ prout infra.

An is, qui habet vxorem ortam, & domum propriam dicatur ciuis ipſo iure ante petitionem.

36 Die 19. Septemb. 1571. decidimus in Camera, quod ſi aliquis exterus habuit vxorem ortam in Ciuitate, & domum propriam, & non petijt declarari Ciuem tempore, quo viuebat vxor, ſed petit illud declarari poſt mortem ſuæ vxoris, quod debeat gaudere, licet fuerit habita maxima diſcuſſio ſuper hoc, & caſus fuerit viſus, maximè dubius, ex eo quod in ſimili videmus in patre, 12. filiorum, quod licèt lex det ipſo Iure priuilegium, quod ſemel quæſitum durat etiam poſt mortem aliquorum filiorum tamen illud priuilegium non competit, niſi à die petitionis, & ſi filij moriantur ante petitionem non competit priuilegium.

37 Tamen contrarium dedicimus moti, quod prag. Regis Ferdinandi, quod non poſſit fieri Ciuis Neapolitan. quis niſi habeat vxorem ortam, & domum, eſt odioſa, quia eſt contra ius commune, quo per habitationem longi temporis, & translationem fortunarum, & domicilij, ſine dubio quæritur ciuilitas, hoc tamen non habet locum in ſola Ciuitate Neapolis, in qua per illam pragmaticam eſt cautum, vt habeat vxorem ortam, ſi ergo aliquis habitauerit taliter, quod de iure communi debeat dici ciuis, & amplius adimpleuit ea adque tenebatur, vt pragmatica locum haberet, ſtatim oportet dici, quod fuerit Ciuis etiam ante petitionem, & ſi moriatur demum vxor, quod illud remaneat diſpoſitioni iuris communis, quo cauetur quod priuilegium ſemel quæſitum duret.

Fuit nihilominus maxima deciſio ſecundum meum votum, & pro maiori parte, quia alias decidimus contrarium, Referente D. Dauid in perſonam Illuſtriſſimi Marchionis Lauelli, & ſic priuilegium ſemel quæſitum non amittitur. *Regul. decet priuilegium de reg. iur. in 6. l. ſciendũ, §. fin. qui ſatiſd. cog. vbi Soc.* dicit hanc opinionem eſſe communem, licet diſputando multi tenuerint contrarium, *Rip. in l. ex facto, ff. de vulg. & pup.* tamen lex eſt, quæ dat priuilegium non Iudex, *l. fin. C. de his, qui ven. lib. lib. 1. vbi gl.* ſuper verbo impetrata dies petitionis attenditur per *gl. in fin. ff. vna. liber. in verb. ſi prius*, refert nouiſſime *Thor. in comp. deciſ. Regni in verbo Ciuis an ipſo iure tom.* 2. vbi nos allegat, & alia cumulat.

Sequitur alia deciſio in materia eiuſdem Regiæ Cameræ per hæc verba.

Qualiter, & quomodo debeat Ciuilitas Neapolitana probari.

38 Et de modo qualiter debeat probari ciuilitas Neapolitana alias fuit habita magna diſcuſſio, ſtante quod hæc ciuitas habet priuilegium Regis Federici, expedito in anno 1498. in lib. capitulorum Ciuit. Neap. fol. 42. in quo eſt cautum, quod ſufficiat ſola fides electorum non debeat ſimpliciter recipi ſtante, quod non omnes ciues gaudeãt immunitate per ſupradicta, & ideò prætendebat, quod ſtante ſua oppoſitione interim patentes ſolitæ per Cameram expediri non debeant, iuxta ea, quæ tradit *Alex. in l. qui bona, §. ſiuem, ff. de damn. infecto.*

Ideò

Ideò hæc Ciuitas de hoc multum eſt conquæſta de anno 1572. prætendens rupturam capitulorum ſuper quo congeſti ſunt, omnes Regij Conſil. in Collat. Conſil. cum tota Regia Camera die 14. Ian. 1572. refert nouiſſimè *Thor. in compend. decif. Regni in verbo, Ciuilitas Neapolitana tom. 2.* vbi nos allegat in prima impreſſione, & alia adducit.

In materia autem huius ciuilitatis acquirendæ ſi vis latè vide eas *Menoch. de præſ. lib. 6. præſ. 42. Annam in allegat. 130. Auiles in cap. 2. prætor. in verbo tales ruebbas Ludou. in decif. Peruſ. 76. Maſcard. de probat. concluſ. 135. & 295.* & nouiſſimè *Dom. Ricc. in decif. Cur. Archiepiſc. Neapolit. 152. part. 2.*

39 Et hæc ciuilitas quando, & quibus concedi poſſit, vide *Barz. in decif. Bonon. 117.* & qualiter acquiſita amittatur, vel retineatur, explicat *Surd. conſil. 419. volum. 3.* & an taliter acquiſita recenſeat ad filios, *vide Aldobr. in conſil. 2.*

41 Et ciuilitas ex quibus contrahatur, & an exterus à Rege aſſumptus in Ciuem Neapolitanum gaudeat iiſdem priuilegijs, & immunitatibus, quibus gaudent Neapolitani ſi alibi habitet vltra ſuperius relata eſt *decif. Reuertery* 105.

SVMMARIVM.

1 *Electio fori denegatur in caſibus in quibus ſpecialis Iudex eſt deputatus.*
2 *Tribunal Artis Serici, & Lanæ de quibus cognoſcat in hac Ciuitate, & quod num. 3.*
4 *Baiulus cognoſcit de damno dato.*
5 *Curia admiratoria cognoſcit de rebus maritimis.*
6 *Tribunal Collegij Neapol. cognoſcit cauſas collegiatorum.*
7 *Tribunal verè Prothonotarij de quibus cognoſcat.*
8 *Contra aſſiſia à quo puniatur.*
9 *Tribunal Dohanæ de quibus cognoſcat.*
10 *Tribunal Prothomedici quam cognitionem habeat.*
11 *Tribunalia Caſtrinoui puniunt Caſtrenſes.*
12 *Miſerabilis perſona conuenta ſuper falſitate ponderum, an poſſit declinare forum.*

ARGVMENTVM.

Electionis fori beneficium, an habeat locum in illis cauſis in quibus ſpecialis Iudex eſt deputatus.

QVÆSTIO LXI.

1 REgula ſit negatiua, ceſſare ſcilicet hoc priuilegium eligendi forum alias priuilegiatis perſonis competens in omnibus illis caſibus in quibus præciſe ſpecialis Iudex reperitur deputatus, vt pluries per ſuprema Tribunalia huius Regni practicatum fuiſſe legitur ſicque deciſum ſæpius cernitur in *Addit. ad conſtitut. Regni ſtatuimus de Mag. Iuſtitiar. in verb. Miſerabilium perſonarum, & recenter videtur annuere D. Reg. Tap. in decif. S. R. C. 43.* dum firmauit diſpoſit. text. *in vulg. noſtra leg. unic. Cod. quando Imper.* inter pupill. & vid. non procedere quando ratione exercitij competit ſubdito, vel eius Iudici, priuilegium cognoſcendi de cauſis ſui ſubditi, ſcribentis tempore ſuo remiſſum fuiſſe quendam ad Curiam Artis Serici, qui vulnerauerat Clericum in facie, & elegerat in forum M. C. V. adeſt enim in hac Ci-
2 uitat. Neapolit. Tribunal Artis Serici, cum tribus Conſulibus cognoſcens contra ſuos ſubditos eiuſdem priuatiuè, *Præſ. de Franch. decif. 722. num. 44. qui probantur per matriculam, leg. petitionem, Cod. de Aduocat. diuerſ. iudicior. & habet ſuum Iudicem, Præſ. de Franch. in dict. decif. 722. num. 17. & 18.* & Fiſcus M. C. V. interuenit idem *in decif. 679.*

Provt ſcilicet cum in materia Artis Lanæ adſit aliud
3 Tribunal particulare erectum à Ferdinando primo, de anno 1480. quod per ſuos Conſules ſingulis annis electis adſcriptis in matricula in arte prædicta regitur, habeatur Iudicibus particularem, qui exercet iuriſdictionem ciuiliter, & criminaliter, priuatiuè à M. C. V. vt per *Præſid. de Franch. deciſion. 722. numer. 28. & deciſion. 789.* Ideò in hac materia tale Tribunal à priuilegiatis perſonis declinari non poſſe vtique affirmandum eſt.

4 Et hinc pariter dicendum eſt; Priuilegiatas perſonas in materia damni dati priuati hoc beneficium electionis fori, cum nequeat diſcedere à foro Baiulationis, quod ſpecialiter eſt deputatum ad id exercitium, vt de Iure Regni cautum *in pragmat. 1. & 2. de iure Baiuli*, de cuius iuriſdictione per plura cumulat *Reg. Tap. in ſuo Iure Regni ſub d. tit. de Iure Baiuli*, vbi paritur quærit ſi in Curia Baiuli poſſit liquidari Inſtrumentum, & ex vtraque parte allegationes adducit, de quo etiam videndus *Reg. Rouit. in Coment. pragmat. 2. num. 28. cum ſeq. ſub rubric. de iuriſd. inuicem non turbandis.*

5 Sic etiam cum in cauſis maritimis reperiatur aliud Tibunal ſeparatum, vulgò nuncupatum Curia Admiratiæ, in quo ſpecialis Iudex præeſt, vt per *Maſtrill. decif. Sicilia 47. num. 18. Præſ de Franch. decif. 722.* vbi refert deciſum per S. C. Curiam Admiratię cognoſcere de offenſa facta M. C. V. in reſiſtendo ipſius exequutioni, vt etiam meminit *Thor. in Compend. decif. Regni in ver. Curia Admiratia, tom. 1.* ideò in præfatis cauſis Maritimis ceſſabit quoque anteſignatum priuilegium electionis fori, vt alias Iunctis Aulis decretatum in S.R.C. fatetur *Regens Tapia an deſignata, decif. 43.*

6 Similiter cum reperiatur in hac eadem Ciuitates Neapol. Tribunal almi Collegij DD. quod circunſcriptis priuilegijs maximè Regis Roberti; vt in cap. Regni Regis præſenti habet prędicto cognoſcendi omnes cauſas Ciuiles, & Criminales, actiuas, & paſſiuas, ſuper Collegiatos tam Legiſtas, quàm Philoſophus, *Paris de Put. in tractat. de ſindicat. in verbo iuriſdictio, & in arbitrium Grammatic. deciſion. 30. Afflict. deciſion. 41. Præſes de Franch. decif. 544. Thor. in Compend. deciſion. in verb. Medicus tom. 1.* Adhuc dicendum eſt in ſimili caſu ceſſare priuilegium hoc eligendi forum.

7 Cumque adſit Tribunal Vice Prothonotarij, de cuius officio plena manu diſcutit, *Frecc. de ſubfeud. titul. de offic. Magni Prothonotarij, lib. 1.* cuius vices hodie in Regno ſuſtinet D. Præſidens S. C. qui circa ea, quę concernunt ad tale officium habet iuriſdictionem *Maſtril. decif. 52.* ideò in huiuſmodi caſu ceſſabit quoque electionis fori beneficium.

8 Item ceſſabit priuilegium eligendi forum ſi tractetur de materiæ contra aſſiſiæ, vel minoris ponderis, cum in hoc vigeat in Ciuitat. Neapolit. Tribunal Iuſtitiarij cum ſuo Iudice, Fiſci patrono, & Actuario qui cognoſcunt cauſas huiuſmodi vendentium contra aſſiſiam aut in minori pondere, vt cernitur in *priuilegijs, & capitulis Neapol. pag. mihi 70.* pariter in materia creaturæ, ceſſabit prædictum priuilegium, nam in eadem Ciuitate reperitur Tribunal conſulum exterarum nationum, nempè Ianuenſium, Florentinorum, Cathalanorum, Venetorum, & Liparenſium, quod negotia ciuilia mercaturarum, & maritimorum cognoſcat, à quo appellatur ad S. C. *Præſ. de Franch. decif. 723.*

9 Sic etiam cum adſit Tribunal Regiæ Dohanæ, ſeu rationis ſundaci, & ſuus Iudex cognoſcat fraudantes diri-ctus ſpectantes dict. Dohanæ, vt in Conſtit. Regni Magiſtros noſtros ſundecherios ſub titulo Magiſtrorum fundacorum latè in materia *Regens Moles in decif. manuſcrip. ſub tit. de iur. Dohanæ*, in hac materia non poterit allegari fori priuilegium.

10 Et ita annuendum eſt in cauſis ſpectantibus ad Prothomedicum, cum adſit in Ciuitate quoque Tribunal Prothomedici, qui vna cum ſuo Iudice cognoſcit aduerſus Atomatarios obſtetrices attendentes abſque priuilegio, & ſimiles ſubditos, qui Regnicola eſſe debet. *& ita in capit. 34. Caroli V. vt legitur in priuileg. Neapolit, pag. 15. à tergo Regens Tap. decif. ſuprem. ſenat. 14.*

11 Pariter dicendum eſt, vt ſupra in Caſtrenſianorum cauſis in quibus ceſſabit electionis fori beneficium, cum

in hac Ciuitate adſint Tribunalia Caſtrorum, nempè Caſtri Noui, S. Erami, & S. Saluatoris vulgo dell'Ouo, nam in quolibet ex præfatis adeſt vnus Auditor à Caſtellano electus, cum ſuo Actuario, & Curiæ Coadiutore. qui habent iuriſdictionem in Caſtrenſianis, & ſic in habitantibus in caſtris, & ea filijs, & vxoribus præter tributa, & delicta commiſſa, *leg. final. & toto titul. Cod. de Caſtrenſian. lib. 12. D. Iudex Taſſon. ſuper pragmat. de Anteſato verſicul. 3. obſeruat. 3.* qui cum multò poſt hæc ſcripta, & primo impreſſa in vnum omnia Tribunalia particularia huius Ciuitatis Neapolis ornatè collexerit ideò ad eum me remittendo amplius calamum fatigare circa id non intendo.

12 Sciendum tamen quod *Foll. in commen. ad conſtitut. Regni ſtatuimus, num. 114.* tenet quod miſerabiles perſonæ conuentæ ſuper falſitate ponderum, & menſuram, habeant fori electionem, licet de his cognoſcat Curiæ Siclæ, quæ eſt particularis Iudex, & hoc dicit per hæc verba, quæ hic inferere volui ad vtilitatem Lectoris ſunt videlicet.

In vno tamen aduertendum arbitror, quod alias magna fuit alteratio in Regia Audientia Principatus Citra, nam ex dictis in præſenti quæſtione inferre conabatur quidam ad deciſionem cuiuſdam quæſtionis fuerat enim per officiales Illuſtriſſimi Marchionis Piſcariæ tunc Domini Ciuitatis Salerni deputatus quidam commiſſarius ſuper fraudibus, quæ committi ſolent per mercatores in nundinis Salernitatis, & cum procederet, & grauaret, quidam mercator priuilegio miſerabilium, mercatores enim ſunt miſerabiles, vt infra dicantur adyt Reg. Audienc. eligendo illam in Tribunal ſuum dicebatur, quod non poterat, quia ſuper fraudibus certus eſt Iudex deputatus, videlicet Curia Sicla, & ille commiſſarius videbatur procedere Iure illo conceſſo Marchioni, quærebatur quid iuris; Ego enim tunc dicebam, & nunc dico, quod licitè ille adyt Reg. Audient. ex pluribus, & primo quod licet de fraudibus non potuiſſet cognoſcere, niſi Curia Sicla, nihilominus poſtquam Ius cognoſcendi tra:fertur ad Baronem ſicut Iuriſdictio Baronis in omnibus ſubycitur Reg. Audient. & alys Tribunalibus in concernentibus priuilegia miſerabilibus pariter in iuriſdictione circa fraudes in eum tranſlata. Et in tantum hoc eſt verum, quod ſi Baroni concederetur poteſtas cognoſcendi de feudis quaternatis poſſet eo caſu Reg. Audient. adire per miſerabiles perſonas. Non enim tunc verificatur illud, quod dicitur hic per Afflict. quod certus ſi Iudex deputatus. Præterea ponamus, quod commiſſarius illa grauat via ordinaria, nonnè Auditores ſecundarum cauſarum Marchionis aditi poſſent cognoſcere, de grauaminibus, & certè ſic ergo plus haberent ipſi, quam Reg. Audient. quod quidem abſurdum videtur. Præterea licet enim ordinare pondera, caunas, & meruſuras, & eorum diriɛtus ſpectent ad Curiam Sicla, & eius Rationales, & etiam inquirere de ponderibus, & falſis menſuris, ac fraudantes punire non tamen reſtricta, & arctata eſt poteſtas, & denegata alys iudicibu. potentia inquirendi, & puniendi, vt (Deo dante) dicam in conſtitut. ad legitima pondera, & ſic non eſt bona illatio de feudis quaternatis ad iſta, & vbi aliquo caſu poſſet Iuſtitiarius cognoſcere poteſt adiri ex priuilegio, leg. vnic. ita Bart. de cap. in conſtitut, cauſas infra de effic. Iuſtitiary.

S V M M A R I V M.

1 *Electio fori non competit miſerabili perſonæ caſualiter offenſa.*
2 *Delinquens caſualiter non punitur.*

A R G V M E N T V M.

Electionis fori beneficium, an habeat locum quando miſerabilis perſona agit ex aliqua offenſione ſibi caſualiter facta.

Q V Æ S T I O LXII.

1 Regula firmanda eſt negatiua ſi nouiſſimam deciſionem S. R. Conſilij ad relationem M. C. V. factam attendere velimus, ſi quidem dum Liuia Bruna Terræ Baualearum elegiſſet in forum M.C. V. pro vulnere ſibi illato, & per partem aduerſam prætenderetur vulnus caſualiter, & non ex propoſito fuiſſe illatum, & conſequenter actione contra vulnerantem carere, licet per eandem M. C. fuiſſe determinatum pro tali cauſa potuiſſe procedi In dict. M.C. ſtante fori electione facta tamen habito recurſu ad Sacrum Conſ. fuit excluſa dicta mulier vulnerata ab allegat. elect. fori tàm in gradu appellationis, quam reclamationis provt cerni poteſt in proceſſu de reſiſtentia aduerſus Dominicum Riccium in Banca Actuarij Pinti, & hoc de anno 1630. vt audiui, & ita deinde reperi apud *Marin. quotid. reſol. p. 1. cap. 2. num. 31. verſic. quare, vbi dicit ſe obtinuiſſe.*

Quæ ſanè deciſio illo iuuari poteſt fundamento, nam quando crimen committitur caſualiter pœnam non meretur, nec extraordinariam regulariter, vt in *cap. lator, cap. dilectus, cap. Ioannes,* cum concordantibus *de homicid. Bart. in leg. reſpiciendum, §. delinquit, nu. 4. ff. de pen. Clar. in §. homicidium, Soccin. conſil. 16. lib. 1. & recenter Oter. in ſuis quæſt. cap. 25. part. 1. vbi hanc concluſ. declar.*

Et melius loquendo iuuat dicere illam ſuſtineri, nam in cau s modicis, & pauci momenti (provt debent reputari crimina caſualiter patrata) ceſſat electionis fori beneficium, vt latiori cornu comprobatum eſt ſupra *quæſt. 41.*

S V M M A R I V M.

1 *Electio fori competit miſerabilibus, qui propria culpa in miſerabilitatem inciderunt.*
2 *Pauperes effecti eorum culpa priuilegijs paupertatis gaudent.*
3 *Quarta debetur mulieri, quæ propria culpa in paupertatem deuenit.*
4 *Bona Eccleſiæ alienari poſſunt pro alimonia pauperum, qui propria culpa pauperes euaſerunt.*
5 *Diſtributiones quotidianæ competunt canonico, qui ſua culpa ægrotat.*
6 *Afflictis Afflictio non eſt danda.*
7 *Patres debent alere filios propria culpa in infirmitate lapſos.*
8 *Morbum ſimulantibus qualiter pęna infligatur.*

A R G V M E N T V M.

Beneficium eligendi forum, an competat miſerabilibus perſonis, quæ propria culpa in talem miſerabilitatem deuenerunt.

Q V Æ S T I O LXIII.

1 Regula ſit affirmatiua concedi ſcilicet huiuſmodi electionis fori priuilegium miſerabilibus perſonis, quamvis earundem culpa in talem miſerabilitatem deue-

deuenerint, prout ita indiſtinctè ſeruatur apud Regia
Suprema Tribunalia, & ego vti Regius Miniſter mul-
tis quippè vicibus practicaui, ſicque teſtatur *Viu. deciſ.*
268. *nu.*8. vbi deciſum in Reg. Aud. Apuleæ in M.C.V,
in S.Conſil. & Reg.C.Summariæ affirmat ſequitur ean-
dem opinionem *Barb.in remiſ.ord.Reg. Luſit.tit.5.nu.6.
lib.3. Actius in ſuo tract.de infirm.p.1.c.35.n.5. Borrell.in
ſumm.dec.to.1.tit.de Iuram.perhorreſcentiæ, nu.21. Rot.in
vna Mediol. reſciſsionis coram R.P.D.Ottembergo.*
2 Videmus inquam paupertatis priuilegiis pauperes
gaudere, quamuis ſua culpa in paupertatem lapſij ſint,
vt docent *Imol. & Io.Andr. in c.qua Eccleſiarum de con-
ſtit.*quos ſequuta eſt *Rota in vna Neapolitana donationis
coram R.P.D.Lugdunen.*
Ita quod iuridice conſultus dicebam quartam debi-
tam vxori pauperi vigore *Auth.præterea, C.vnde vir, &
3 vxor.* deberi, quamuis in paupertatem ſua culpa deue-
niſſet, quod & alias confirmaui in anno 1631. ad fauo-
rem Luciæ delli Cauci in Ciuitate Luceriæ.
4 Vndè *Gl.* meritò aſſeruit, & probauit *in c.ſacrorum,
12.q.2.* Res Eccleſiæ alienari poſſe ad alendos paupe-
res etiam eos, qui in paupertate propria culpa incide-
runt, necnon ad redemptionem eorum qui ob crimina
in publicis carceribus opprimuntur commendat *Bald.
in l.illud.C.de ſacroſ.Eccleſ.& Campeg. in tract. de dot.q.
12.p.3.* ſequitur, & eam *Alex.in l.quamuis, ff.ſol. matr.
column.2.Felyn.& Anan.in c.ſignificauit de Iudæis Dec.in
c.paſtoralis,§.verum col.3.de appell.Lup.in rubr.de donat.
§.78.num.38.meminit Couar.var.reſol.lib.2.c.16.num.9.
verſ.contrariam ſententiam*, vbi hanc opinionem com-
munem appellat, licet ipſe diſtinguat.
Confert pro corroboratione, quia diſtributiones
quotidianæ debentur Canonico, qui ſua culpa in mor-
5 bum inciait, vt fundauit *Nauarr.de reſt.lib.2.c.2.diffic.
4.num.234.Fuſch.de viſit.c.20.n.26.lib.1. Zerol. in prax.
epiſc.§.diſtributiones n.3.p.1.Couar.var.reſ.c.13.n.8.li.3.
Azor.inſtit.moral.p.2.lib.7.c.7.q.11. Rodr.in ſumm.c.33.
nu.6.p.1.Guttier.can.q.lib.1.c.1.nu.138. copioſe Monet.in
tract.de diſtrib.quotid.q.6. a num.12. cum ſeq.p.2. Cened.
in ſuis q.canon.c.1.num.*8. vbi refert inter cæteras illam
6 ſibi videri potiſſimam rationem, ne Afflictis maior ad-
datur afflictio priuando eum diſtributionibus iuxta *leg.
diuus,ff.de offic.præſid.l.tam de mentis,C.de Epiſc.Aud.* &
ne duplici damno infirmus afficiatur, *arg.l.ſi pecuniam,
§.ſi acceperit,ff.de cond.cauſ.dat.*
Et ſuffragatur *Text. in cap.illud verſicul. ſimiliter 15.
quæſt.1.*vbi notatur minimè imputari ad pœnam ægro-
tis, ea quæ perturbationem orbi fiunt, eoſque excuſari
etiam ſi culpa morbum proceſſerit, ample docet *Becc.
conſil.*104. & tradidit *Surd. in ſuo tract. de alim.quæſt.5.
7 num.17. titul.*4. probans filios à parentibus alendos eſ-
ſe, quamvis propria culpa infirmi, & pauperes euaſe-
rint.meminit quoque *Actius in citat. tractat.de infirmit.
allegat.cap.36.num.*11. vbi annuit, quod vt in ægroto, &
alijs impeditis culpa conſiderari poſſit debet illa eſſe
ordinata ad caſum, & tunc non excuſat allegat *Surd.
deciſ.Mantuan.262.col.fin. Suarez*, qui de communi te-
ſtatur *in Theſaur.recept.ſent. in verbo impedimentum, nu.
10.Sforz. Odd.in tract.de reſt.in integr.art.fin.* affirmans
num.13. vix reperi poſſe, vt quis velit ſe infirmari, &
paupertatis onus ſubire, vt infirmorum, & pauperum
priuilegium conſequatur, & conſequenter culpa non
poteſt dici ad caſum ordinata.
8 Ita quod ſi id eſset verum, & daretur vtique contra-
rium dicendum eſſet nam in tali caſu huiuſmodi priui-
legium denegaretur, cum ſimulantibus morbum nul-
latenus ſubueniatur *Amanis declarit Aquis ſingul.* 188.
imò pœna huiuſmodi perſonis infligitur *Lap. alleg. 18.
Rip.de peſt.tit.de remed.præſeru.nu.174. latè Pegner. deciſ.
Rot.Cathalon.4. & abunde D.Ricc.dec.Cur.Archiep.285
p.2.ante cos Iodoc.in pract.crim.110.nu.65. & Menoch. de
arb.iud.caſ.532.*
Et videmus Milites capitis pœnam luere, ſi hoſtium
metu languorem ſimulauerint *leg.omne delictum, §.ex-
ploratores,ff.de re milit.*

S V M M A R I V M.

1 *Electio fori ceſſat, quando apparet, priuilegiatas perſonas,
id agere cauſa defatigandi collitigantes.*
2 *Fraus, & dolus nulli debent patrocinari.*
3 *Dilatio ad Dominum conſulendum procuratori abſentis
datur, niſi petatur malitioſè, nu.4.*
5 *Dolus facit ceſſare priuilegium.*
6 *Debitor doloſus excluditur à beneficio ceſſionis bonorum,
& deductio ne egeat, nu.8.*
7 *Filiusfamilias, qui dolo verſatur eſt priuatur beneficio
quod cum eo.*
9 *Mulier doloſa non gaudet beneficio deducto ne egeat, nec
maritus, & Socer, n.10.& 11.*
12 *Immunitate Eccleſiæ quando quis non gaudeat ex delicto
ibidem patrato.*
13 *Peccans ſub ſpe indulgentiarum, non poteſt obtinere abſo-
lutionem, & vide nu.14.*
15 *Priuilegio uti non poteſt, qui in illud committit.*
16 *Delinquens cum conſanguinea, ſpe obtinendi diſpenſatio-
nem pro matrimonio, non gaudet diſpenſatione.*
17 *Alimenta lite pendente non dantur, quando conſtat de
malo iure petentis.*
18 *Bonæ fidei poſſeſſor facit fructus ſuos, at ſecus malæ fidei,
qui nec præſcribere poteſt. num.19.*
20 *Malæ fidei defuncti nocet hæredi, & amplia, vt num.21.
& 22.*
23 *Iuſſus ſuperioris excuſat.*

A R G V M E N T V M.

Electionis, & variationis fori priuile-
gium an ſit concedendum vbicun-
que apparet priuilegiatas per-
ſonas hoc agere cauſa
defatigandi colliti-
gantes.

Q V Æ S T I O LXIV.

1 REgula ſit negatiua, vel electio fori minimè ſit con-
cedenda, quando apparet priuilegiatas perſonas
eligere forum cauſa defatigandi collitigantes, & ſic do-
loſè vexando de vno Tribunali ad aliud *Thor. in com-
pend.deciſ.in verb.elect.for. fol.171. column.1. circa med.
tom.2.* vbi nos allegat in prima impreſſione, & ita con-
ſului pluries diuerſis Togatis Regni, qui id à me ſæpius
ex petere in variis quippè caſibus, ſicque practicaui vti
Reg.Aud.Prouinciarum Capitanatæ Apuleæ, & Comi-
tatus Moliſij.
Quæ ſanè opinio benè radicata videtur ſiquidem ſa-
tis abſurdum reſultaret ſi priuilegium alias conceſſum
huiuſmodi perſonis ad bonum finem, & ad earum tan-
tundem, eis ſuffragaretur in aliorum perniciem, vtique
inquam eſſet concedere, quod fraude, & dolo vti poſ-
ſent contra omnia iura mundi declarantia fraudem, &
2 dolum nemini debere patrocinari, *l.itaq; fullo,ff.de fund.
cap.dictum.30.q.1.cap.intelleximus de Iud.cum alijs latius
recollectis per Card.Tuſch.concl.474.litt.F.*
3 Videmus inquam dilationem ad Dominum conſu-
lendum abſentis Procuratori indifferenter de ſtilo Cu-
riarum dari *Auth.qua in Prouincia, Cod.vbi de crim.agi
oport.c.dilectus extra de Procur.* & tamen illa non conce-
ditur quando veriſimiliter petitur malitioſè animo dif-
4 ferendi litem, & vexandi collitigantem *Rot. in Nou.dec.
31. de procur. Creſcent.deciſ.1.de locat.Maſtrill.dec.116.
Leon.deciſ.Rot.Valentiæ,97.tom.2.*
5 Et dolus facit ceſſare priuilegium, *l.ſed hoc ita, §.fin.ff.
de re*

de re ind.Baez.de inop. debit.c.16. nu.23. Surd.de alim.q.
78. num.43. taliter quod doloſo debitori Clerico non
competere priuilegium cap.Oldrad.de ſolut. tutantur D.
Ricc.in praxi fori reſolut.247.tom.1. Graſſ. in tractat. de
effect.Cleric.effect.7.num.37. Squillant.de priuil.cler. cap.
10.num.24.
6 Et doloſum debitorem excludi à beneficio ceſſionis
bonorum probant Bellam.deciſ.261.& latius Giurba dec.
41. vbi pariter annuit filium ſamilias, qui dolo verſa-
7 tus eſt contrahendo priuari beneficio quod cum eo ad
quod allegat text.in l.ſed, & §.interdum,& l.cum qui,ff.
quod cum eo Præſ.de Franch.in dec.164.num.11.& deciſ.
94.nu.8.13.42.& 54 vol.4.Socc.reg.16. Tuſch.concl.781.
nu.31.lit.E.to.3.Vrſill.dec.308.num.20. Ferrat.cautel.14.
vbi dicit hanc notabilem ad text.in l.2.ff.& C. quod cum
eo limitationem Carocc. in dec.1. num.15. iuxta quorum
ſententiam quandoque reſpondi interrogatus Caſtagn.
nouiter in tract.de benef.deductione egeat fol.mihi 191.
8 Prout doloſus debitor priuilegio non gaudet deducto
ne egeat, ſed inſolidum tenetur Natt.conſil.391.num.2.
& 7.Laderch.conſ.30.num.4. Lancell.de atten.p.3.cap.31
num.44.Coſta,de remed.ſubſid.rem.28. ſub nu.7. Anton.
lib.1.reſol.41.num.1.Brun.a Sol.q.9.num.6.Put.deciſ.251.
& deciſ.394.par.1..Mart.de iuriſd.p.4.cent.2.caſ.186.nu.
4.Genuenſ.in ſua praxi Archiepiſc. Neap.cap.3.num.6. &
mulierem doloſam non gaudere de beneficio deducto-
re egeat tradit Amat.deciſ. Marcb.16.nu.24. Monac.de
execut.in vestibus c.12.nu.62.Caſtag.in tract. de benef.de-
ductione egeat,q.2.limit.2.
10 Vt pariter de marito (qui ſi dolo fecit quoniam do-
tem non ſolueret) eo beneficio non poſſe vti adnotauit
text.in leg.eti m,§.1.ff.ſol.matr. Baez.de inop.debit.c.15.
num.11.& c.16.num.22.in fin.Surd.de alim.tit.1.q.78.n.
42.poſt Campeg.de dot.p.3.q.262.
11 Et idem in Socero voluit text.in l.penult.ff. de iur.dot.
& tradiderunt Couarr.in c.quamuis,nu.7. de teſt.Palat.in
repetit.c.per veſtras de don.inter vir.& vx. notab.3. §.24.
num.7.Campeg.de dot.p.2. quæſt.250. Surd.de alimen.tit.
1.quæſt.78. num.43.Coſta,de ſcient.& ignor.cent.2.diſt.32
num.10 Amat.in dec.Rot.Marcb.16.num.2. & 13. iuxta
quorum ſententiam pluries practicatum per M.C.V.
reminiſcor.

Inde videmus, quod licet delinquens, & ad Eccleſiam
confugiens in ea ſit tutus.ita quod ab ea eijci non poteſt
iuxt. text. in c.inter alia de immunit. Eccl. tamen ipſius
Eccleſiæ immunitas non prodeſt illis, qui in ipſa Eccle-
ſia vel ſub confidentia ſpei immunitatis Eccleſiaſticæ
12 delinquunt, vt cauetur in cap.fin.de immun.Eccl. oportet
enim reprimere audaciam illorum qui hac immunitate
freti crimina frequenter committunt alioquin de facili,
& committerentur,& eſſent contra mentem eorum qui
prædictam immunitatem ſacris locis conceſſerunt, non
vt eſſet refugium, & ſpelunca latronum, ſed vt præſta-
rent tutamen miſeris, qui fragilitate humana, aut caſu
in aliquod crimen incurriſſent, vt plura allegando tra-
dit Paz in ſua praxi tom.1.5.p.c.3. §.3.nu.16. Bouadill. in
polit.lib.2.c.14.nu.92. ad med.Vnde optimo iure cautum eſt
in d.c.fin. ne gaudeat Eccleſiæ immunitate, qui ſub eius
confidentia, & ſpe crimen committit, vt etiam obſer-
uant,& docent,Gon.de imm.Eccl.25.Villad.ad for. Iuzgo
lib.6.tit.5.l.1.n.10.verſ.3. Alc.in reg.3.præſump.33. Clar.
lib.5.§.fin.q.30.nu.15. Azeued.lib.1.tit.2.lib.3. ex nu.24.
Menoch.de præſumpt.lib.5.præſumpt.10.latiſſimè Gutier.
lib.3.pract.q.cap.1.

Licet hodie vigore Bullæ Greg.IV. requiratur, quod
ſit mutilatio membri; vel ſciſſionis corporis de quo la-
tius vltra alios Caſtill.deciſ.Sicil.156.p.2.Peregr.de imm.
eccl.c.6.Et hinc Palat.in rep. cap. per veſtras in initio in §.
10 num.2. de don.inter vir. & vx. aſſeuerat peccantem
ſpe conſequendæ abſolutionis virtute, & ratione Indul-
gentiarum, & Apoſtolicarum litterarum non poſſe ab-
13 ſolui, quam etiam opinionem ſequuntur Couarr.lib.2.
var.c.20.num.15.v.r.26.Menoch.de præſumpt.lib.5.præ-
ſumpt.10.num.6.Cordub.tract. caſ.conſc.q.22.verſ.con tal
con dicion que non aya cometido,Lopez.1.p.inſtr.conſ. cient.
cap.11.pag.75.verſ.ſea ego dico Baldes in tract. elemoſ.1.p.
fol.10.col.4. Ortiz.in reſol. caſ.conſc.reſol.1.fol.208. verſ.
nota que los delictos, & in ipſius confirmatione, iuuant
pulcherrima Lactantij Firmiani verba in lib.6. diuina-
rum inſtit.cap.13. Quæ poſt alios vbi ſupra referuntur à
Bouadill.lib.2.c.14.nu.27. ipſe inquam cum de elemoſi-
na elargienda diſſeruiſſet, ita inquit, Nec tamen, quia pec-
cata largitione tolluntur, dare tibi licentiam peccandi, putes
(Abolentur enim ſi Deo largiare, quia peccaueram, nam ſi
fiducia largiendi pecces non abolentur.) Quæ verba ele-
ganter declaratur ab Angelico Doctore D.Thoma vna
cum Caiet.2.2.q.21.art.2.ad 3.
14 Corroboratur etiam hæc opinio, ex l.1.§.hac autem
actio,Ibi,qui hac ſpe audacior ſactus eſt, & ibi, ſpe im-
minentis libertatis, ff.ſi quis teſtam. lib.eſſe iuſſus, & in c.
quando il 1.de conſ.diſt.4. ibi multos noui, qui hoc paſſi
ſunt,qui ſpe baptiſmus multa peccabant, in c.illud, §.li-
cet.de cler.excomm.miniſt. ibi illud autem, quod ſub ſpe
veniæ, quibus iuribus, & aliis allegatis à Doctoribus e-
legantiſſimè probatur ſpe veniæ, aut indulgentiarum
peccantem non vtiq; poſſe eorum virtute abſolutionem
conſequi, quod etiam tradit Clar.in pract.crim. lib.5.§.
fin.q.59.num.12. vbi alios refert Bauard.in add.n.97.Gu-
gliel.Bened.in rep. c.Raynutius verb.mont. Itaque teſtatore
el 1.num.112. & ratio eſt, quia fruſtra priuilegii auxi-
15 lium implorat,imo illud amittere meretur, qui contra
priuilegii tendit voluntatem, nec eſt dignus, vt eius be-
neficio iuuetur,qui eo malè vtitur, iuxta text.in leg.au-
xilium in fin.ff.de minorib.c.quia fruſtra de vſur. Azeued.
lib.6.tit.1.il 2.num.46. Eo præſertim, quod facilitas ve-
niæ ingentium tribuit delinquendi, vt habetur in cap.
inuiſta 23.quæſt.4.& c.vt clericorum de vita, & honeſtat.
cler. & ait,text.in cap.ſane de pænit.diſt.3. Nemini dedit
Deus laxamentum peccandi quamuis miſerando de-
leat facta peccata.

Circa quod ad comprobationem videtur ſatisfacere
Concil.Trid.ſeſſ.24.de reform. matr.c.5. vbi qui deliquit
16 cum conſanguinea ſpe matrimonii difficilius obtinet
priuilegium, vel diſpenſationem, & illa non gaudet,
niſi id exprimat, ad cuius tex.declarationem eſt viden-
dus,Nau.in Man.c.22.n.86. ex quibus, & aliis,quæ con-
ſulto omitto cum frequenter referantur à DD. optimè
colligitur non valere priuilegium, quod cauſam, & oc-
caſionem peccandi præbet, & peccato patrocinatur,
ergo cum iſtud contineat priuilegium de quo agitur,
dum nempè habens electionem fori, illa vtitur cauſa
deſatigandi collitigantes videtur dicendum eligentibus
forum cauſa defatigandi litigantes nequaquam deberi,
neque poſſe talem electionem concedi cum tacitè id
ſubintelligatur in omnibus priuilegiis, quod virtute eo-
rum vtantur abſque fraude.

Vnde meritò rogatus de voto dicebam, regulam il-
17 lam lite pendente eſſe alimenta præſtanda, ex text.in l.
ſi inſtituam,§.fin.ff.de inoffic.teſtam. & ad latè tradita per
Valaſch.in dec.1.Affl.in dec.11.Lud.in deciſ.46. Franch.
in deciſ.614. & abundè poſt alios Dom. Ricc.in dec. 251.
p.2. non procedere vbicumque alimenta lite pendente
peterentur, & conſtaret de malo Iure petentis illa
contra deciſ. factam in Curia Archiepiſcopali Neapo-
litanam, de qua per D.nicum Ricc.in deciſ.191. p.1. ſic-
que fuiſſet practicam nonnullis quippè vicibus vti Re-
gius miniſter.

Et huc ſpectat, quod licet bonæ fidei poſſeſſor ha-
beat, & facit fructus ſuos, ad text.in l.bonæ fidei emptor.
18 ff.de acq.rer.dom. tamen hoc ceſſat in malè fidei poſſeſ-
ſore,qui non facit fructus ſuos, l.certum eſt,C.de reiuen.
ita quod mala fides defuncti nocet etiam hæredibus, &
ſucceſſoribus ſuis, quoad præſcribendum leg.cum hære-
des,ff.de diuer.temp.præſcr.Bero.conſ.82.num.5. vol.3. in
c.grauis,nu.38.de reſt.ſpol.& in c.de quarta,num.15.de re-
ſcript.Surd.conſ.73.num.14. & Bald.in tr.de reſcr. fol.14.
& ſequitur col.11. Vbi elucidat iſtam eſſe communem
opinionem, & ponit pro regula, Iacob.Nouell.in reg.88.
Carau.conſ.424.nu.25.column.3.conſ.771. num.23. Paſer.
19 conſ. 103. num.8. Et ſucceſſores malæ fidei nunquam
præſcribere poſſunt etiam quod ſint in bona fide, & ſe
eorum perſona præſcribere velint, Laur. de Piun conſil.
90.num.7.Crau.conſ.388.num.10.vol.3. & Rim.Iun.conſ.
439.cum aliis ſeq.volum.3. quæ quidem procedit de iure
ciuili

Digitized by Google

ciuili non autem canonico, vt per *Dyn. & alios in reg. poſſeſſor malæ fidei lib.6. Bart. in leg. cum hæres ff. de diu. & temp. præſcr. & Zanet. de differ. Iur. ciuil. & canon. in 1. diff. n.145.* etiam procedit de plano in ſucceſſore Laici, non autem prælaturæ, vt per *Barbat. conſ.9. num.8. column. 1.* & ſortitur quoque locum vbicumque hæres vti vellet defuncti acceſſione, alias ſecus, vt per *Barb. in d. conſ. 82. nu.15.* iuxta cuius theoricam vna vice practicatum fuiſſe ſcio in cauſa Iſabellæ Riccardæ cum Io. Thoma Fortunato.

20 Item mala fides defuncti, nocet etiam hæredi vniuerſali, qui titulo hæredis, hæreditatem adiuit volenti à ſemetipſo, vt ex ſua perſona præſcriptionem ipſam inchoare, *ita Alex. in l. Pantonus, §. Porrò, nu.27. quæ ſit, 1. cauſ. benef. amit. Rom. conſ.102.* Vbi prohibet iſtam eſse communem opinionem, *& Gozad. conſ.56. ſub n.15. Carau. conſ.146. nu.7. vol.1. & Curt. Iun. conſ.187. colum. fin. vol.2. Rim. Iun. conſ.248. num.36. vol.3.* quos in facto vti Aduocatus ſectabar in cauſa Margaritæ Riualdi contra hæredes Ioannis Angeli Bocii.

21 Prout ipſi hæredi mala fides ſimiliter obeſt, ne præſcribat etiam pro perſonalibus quidem actionibus, vt per *gl. in d. reg. Poſseſſor malæ fidei, vbi Couar. §.11. part.2. ſub num.3. verſ. hinc ſanè deducitur,* vbi memorat iſtam eſse communem opinionem, *Soc. Iun. conſ.144. num.4. 6. & ſeq. vol.1. Ruin. conſil.170. num.32. vol.1.* & magis communem *Gabr. concl.3. in tit. de præſcr.* iuxta quorum opinionem fuit practicatum in Regia Audientia Capitanatæ Apuleæ me ibidem Regio Auditore aſſiſtente.

22 Imo mala fides adeò nocet, vt etiam quis ex præſcriptione tanti temporis, cuius memoria non extat in contrarium iuuare ſe minimè poſſit cum in præſcriptione etiam centenaria requiratur bona fides, *ita Ang. in l. qui luminib. ff. de ſeru. vrb. præd. Cuman. conſil.64. Cephal. conſ.455. nu.86. vol.4. Franch. in c.1. in fin. de præſcr. in 6. & ibi gl. quam ſequitur idem conſ.43. num.55.* & Sacrum Conſilium referente *Affl. dec.368.* & iſtam ait, ferè magis communem opinionem *Rim. Iun. conſ.258. num.45. cum aliis ſeqq. vol.3. Vrſill. in addit. Affl. in deciſ. 140. & 329. & ſequitur Veral. dec.362. nu.3. num.1. & ſeq. in 1 p.* vbi recenſuit *Rot. Rom.* alias iudicaſse etiam minimè currere præſcriptione contra rem iudicatam, & poſt executionem petitam, & ita reſidet etiam *Borrel. in conſil.12. ſub num.8. & ſeq. vol.1.* iuxta quam ſententiam quandoque interrogatus reſpondi.

23 Ex quibus in quędam facti contingentia conſultus annuebam licentiam Epiſcopi de extrahendo delinquentem ab Eccleſia extra caſus exceptuatos non excuſare quendam Gubernatorem à pęnis Bullæ dum ſciebat ordinarium illum licentiam impartiri non poſse, ex eo, quod licet authoritas, & iuſsus ſuperioris excuſent, ad *text. in l. fin. cum ibi not. per Bart. Alex. & Iaſ. ff. qui ſatiſd. cog. l. fi. cum ibi not. per Bar. ff. ad munic. c. venientes de iur. iur. Paſch. de patr. poteſt. p.1. cap.8.* tamen hoc non procedit, vbi hæc malitioſè fieret, arg. Eorum, quæ notat *Pampal. in l. ſi quis maior, num.34. C. de tranſact.* prout in caſu, de quo agebatur nam cum Gubernator ſciebat Epiſcopum non poſse impartiri illam licentiam, non debebat extrahere reum ab Eccleſia, licèt ſi verè conſtaret, hoc non ſciuiſset, tunc eſset ipſe excuſatus, vt deindè audiui fuiſse iudicatum.

Caueant igitur quæſo ſupremi Magiſtratus, & Iudices tales admittere electiones vbicumque eſt præſumptio, & ex aliqua re appareat ipſas perſonas priuilegiatas eligere forum cauſa defatigandi partes aduerſas, nam non debemus, ita iſtas perſonas fouere, ita vt de aliorum cauſis rationibus, & æquitate immemores ſumus, ſicut inquam non licet Aduocato iniuſtum conſilium dare clientulo, ita nec officiali cautiloſas admittere exceptiones.

Hicque tandem diù poſt tot tantoſque labores defatigatus calamum circa hanc electionis, & variationis fori materiam derelinquendo huius quartæ, & vltimæ ſectionis finem aſsequor.

F I N I S.

INDEX

Digitized by Google

INDEX RERVM OMNIVM VERBORVM, ATQVE SENTENTIARVM.

In hoc Opere præcipuarum locupletiſſimus, Alphabetica ſerie diſpoſitus, etiam accuratiſſimè caſtigatus

PER FRANCISCVM ANTONIVM DE BARBERIIS I. C. Studioſiſſimum.

ABſent cum licentia videtur ſeruire. pag.131.n.6.
Abſentia æquiparatur morti, pag.44. nu.7.
Abſolutio a iuramento quid operetur, p.12.n.22
Acta facta coram Iudice pendente ſuſpitione ſunt nulla. cum pendente recuſatione intromitti non poſſit, pag.9.num.34.& 36. nec diſentioni intereſſe debeat, num.37.
Acta facta tempore feriarum an ſint nulla ſi pars non opponat, pag.16.num.18.
Actor ſequitur forum rei licet ſecus in cauſis miſerabilium, pag.3.num. 3.& ſeq.
Actor poteſt renunciare iuri exequutiuo, pag.23. nu.19.
Acta ordinaria pereunt perempta inſtantia, nec Iudicis iuriſdictio innat. p.152.num.13.
Actio qua non competat pro damno dato, pag.173. num. 30.
Actus inanis redditur abſque ordine, p.2.num.4.
Actori non licet quod reo denegatur, p.6.nu.9.
Actus tendens in fauorem alterius intelligitur parte petente. p.16.num.23.
Actus in dubio debet interpretari validus, p.16.num.1.
Actum qui magnifacere debet tenetur facere ſecundum legem pag.ibi.num.2.
Actum qui gerit præſumitur voluiſſe, vt ille valeat, pag.ibid. num.3.
Actus interpretari ſemper debet vt aliquid operetur, & cenſetur factum de modo quo agenti vtilius ſit, p.17. num.4. & 6.
Actus facti ab habente dilucida interualla an cenſeatur facti tempore ſanæ mentis p.75.nu.17.
Acceſſorium non venit principale. p.118.nu.10.
Actus generaliter intelligatur re in eodem ſtatu permanente, pag.155.num.18
Actuarij dicuntur capita Curialium. p. 180.nu.4.
Adoptatus non perdit primam ciuilitatem, p.194.nu.7.
Adoptiui in quibus non veniant filiorum appellatione. p.125 num.55.
Adhærens appellationi aduerſarius, efficitur vnus ſpiritus cum appellante, p.179.num.1.
Adobamentum quid, p.176.num.3.
Adoba eſt vulgare verbum Regni Neapoli ſeruitium, ſignificans, quod Galli vulgò orriere, bene vocant, ibid. num.4. & 5.
Adoba dicitur ſeruitium pecuniarum quod Regi præſtatur, ibid.num.6.
Adminiſtratio recta geritur ex officiorum ordine, pag.2 num.4.
Adminiſtratio ſi quis extra ſuum locum domicilij fuerit de bonis alterius, & apud Iudicem domiciliarium, ſed apud Iudicem loci adminiſtrationis pro ratione reddenda conueniri debet. p.162.num.2.
Aduocati, & Procuratores etiam exteri conueniuntur in Tribunali cui inſeruiunt, p.180. num.2.
Adulterium cum lenocinio connexum eſſe dicitur. p.113. num. 17.
Æquiparatorum eadem eſt diſpoſitio, & quin id non ſit verum. p.71.num.17.
Ætas currit de momento ad momentum. p.39.num.12.
Ætas ſiue maior, ſiue minor probanda eſt ab eo, qui ſe fundat in ea, pag.40.num.1.& 6.
Ætas probanda eſt ſiue illa proponatur affirmatiuè ſiue negatiuè, ibid. num.2.
Ætas probatur ex libro Eccleſiæ. p.40. num.6. Item ex libro patris ibid. num.7. ex teſtimonio matris, & conſanguineorum. ibid. num.8. per inſtrumentum tutelæ, p.41. num.9. ex aſpectu num.10. & probari poteſt coniecturis, ibid.nu.11
Ætas pupillaris ſi negetur à quo eſt probanda, p.40.nu.3.
Ætas ſeptuagenaria excuſat à tutela, pag.58.num.5.
Agens ad diſtractum res forum ſequitur. p.78.num.7.
Aggratiatus a Barone loci delicti non poteſt amplius moleſtari, p.142. num.16.
Agens vti Procurator debet probare mandatum, pag.33. numer.11.
Agens vti hæres talem ſe probare debet, ibid.nu.12.
Allegare timorem ſufficit vbi litigandum eſt cum potente, ad hoc vt cauſa in Curia Regis retineatur, pag.164.num.8.
Allegans ſeruitutem probare illam debet. pag.33.nu.13.
Alienatio bonorum patrimonialium interdicta eſt Clericis, 84.num.19.
Alienari an poſſit abſque ſolemnitate bona Confraternitatum, & Extaurarum, pag.92.num.11.
Alimentorum cauſa dicitur pia. p.80.nu.8. & quare. num.9.
Alimenta lite pendente non dantur quando conſtat de malo iure petentis, pag.200.num.17.
Alimenta. & dos ſunt priuilegiata, quamuis relinquantur diuiti, pag.158.num.7.
Alimenta ſunt iuris naturalis, pag.173.num.24
Alimenta taxantur iuxta qualitatem perſonarum, pag.67. num.4.
Alloquens Nouitias abſque licentia incidit in cenſuras, pag. 98.num.19.
Amore captus dicitur miſerabilis perſona. p. 68. nu.1.
Amor vocatur furor, & priuat à deliberatione, p.69. num.2. & 4.

Amo-

Digitized by Google

Amore capis ſicuti furieſis, & prodigis, datur curator, p.69. num.5.verſ.& tandem.
Amore capis non debetur denegare primum, & ſecundum beneficium, & ſi exilium amoris cauſa rumperent, excuſandi ſunt, ibid.
Animus, & non habitatio facit domicilium vnde ſi quis habitauerit in aliquo loco per mille annos animo recedendi nunquam conſtituit domicilium, pag.196.ſub num.31.
Antephatum quod eſt tertia pars dotis ſi fuerit vxor virgo, & quarta ſi erit vidua qualiter debeatur ſi matrimonium non fuerit conſumatum, p.45.num.10. & 11.
Antephatum datur vxori in premium virginitatis amiſſæ. ibid.num.12.
Animæ, corporiſque infirmitas miſeratione digna eſt, pag. 45.num.2.
Angeli ſine carne viuunt, virgines in carne triumphant. pag. 51. ſub num.7.
Appellatur in Regno Neap. ad immediatum ſuperiorem, nec licet per ſaltum venire ad Tribunalia ſuperiora, pag.3.nu. 8.& 9. & p.4.num.11.& 13.
Appellatio emiſſa ſuſpendit iuriſdictionem, pag.30. num.3.
Appellari poteſt a breuitate termini, p.31.num.7.
Appellari ſemper poteſt à præcepto de capiendo aliquem carceratum. pag.70.num.3.
Appellatio vnius prodeſt litis conſortibus, 110.num.8.
Appellatio in paucis cauſis adhuc permittitur, p.143. nu.24. ſed num.6. in cauſa hæreſis, ibid.num.25. & quæ alia in odium talis criminis introducta ſunt, num. 26.27.28. & 29. pag.144.
Appellatio in cauſis minimis non datur, p.170.num. 10.
Appellatio interpoſita ex Regiarum Audientiarum Tribunalibus ad M.C. vel ad S.C. remittuntur eiuſdem Audientijs ſi ſint cauſæ modicæ, ibid.num.11.
Appellatio non datur a decreto alimentorum. pag.173.nu.25
Appellatione ciuium venit ille qui eſt in comitatu, aut Ciuitate. p.191.num.11.
Approbator dicitur alter fideiuſſor, pag.130.nu.29.
Archiepiſcopus, vtitur pallio, & cum eo ſepelitur, pag.22. num.6.
Argumentum de pupillo ad Eccleſiam valet, p.78.n.3.
Argumentum de dote ad piam cauſam valet, pag. 80. num. 12.
Archiuij Romanæ Curiæ Scriptores dicuntur veri familiares, & continui commenſales, p.185.nu.7.
Argumentum de ſimilibus ad ſimilia, valet.36.nu.12.
Aſſiſtens in iudicio ob proprium intereſſe, debet aſſiſtere in iudicio rei conuentæ. p.160.nu.7.
Aſſertio facta animo non deliberato, nihil probat, pag.34. num.1.
Attentata, ſunt nulla parte opponente, p.15.num.3.
Attentare non dicitur Iudex, ſi terminus aſſignatus ſit elapſus, p.31.num.4.
Auarus reputatur miſerabiles, & gaudet fori electione dummodo talis per Iudicem fuerit declaratus, pag. 54. num.1. & 8.
Auarus generaliter deſcribatur, p.55.num.1. & quis dicatur, num.2. & vnde dicatur auaritia, nu.3. generaliter repræſentatur in Sacra Scriptura, p.56.nu.5.
Auaro datur curator ſicut & Prodigo, ibid.num.7.
Auaritia dicitur Idolorum ſeruitus, pag.55.nu.3.
Auditores primarum, & ſecundarum cauſarum, ſunt ferendi territorio feudi, & iuriſdictionis, p.4.num.12.
Auditor Cameræ poteſt cauſas ſuper obligationibus Cameralibus pendentes ad ſe euocare, p.148.nu.4.
Auditor Cameræ eſt delegatus ad generalitatem cauſarum obligationis Cameralis, ibid.nu.8.
Auditor exercitus cognoſcit de cauſis militum, p.166.nu.2.
Author diuidit opus in quatuor ſectiones, p.2.nu.14.
Author laudatus, debet ſe defendere in foro laudantis, p.131 num.4.
Author laudatus non opponit exemptiones, quæ opponere nequit laudans, ibid.nu.6.
Author declarat text.in leg. talis. §. Priſcus, ff. de cond. & demonſtr. p.163.nu.4.

B

Baiulus cognoſcit de damno dato, pag.197.num.4.
Bannitendus de proximo habetur pro bannito. p.116. in fin.
Bannæ ne Meretrices vtantur redhis, & ſedibus, non comprahendit mulieres, quæ duos tenent amatores. pag.50. numer.7.
Baro dicitur Iudex ordinarius ſuorum vaſſallorum, pag.4. num.10.
Poteſt petere remiſſionem vaſalli poſt ſententiam foriudicationis, pag.4. num.7.
Baro poteſt petere remiſſionem, vbi iuramentum non eſt præſtitum. p.5.num.3.
Baro nequit eſſe Iudex in cauſa ſubditorum p.180.num.3.
Barones dicuntur Milites Regij, & Curiales, p.166.nu.2.
Barones ratione contractis in ſuis terris ſortiuntur forum ordinarij Præſidis Prouinciæ, ibid.nu.3.
Baro ciuilis magis dicitur Baro, quam criminalis, num.4.
Beneficio c. Odoardus de ſolut. renunciari non poteſt, p.23. nu. 3. & pag.24.num. 25.
Beneficio l. hac edictali, C. de ſecund. nupt. renunciari non poteſt, p.24.num.32.
Beneficium alicui conceſſum miſerationis cauſa ad ſui excluſionem requirit verba ſpecialiſſima, & renunciationem ſpecialem, p.24.nu.35.
Beneficio electionis fori non videtur renunciari vigore cautelæ renunciationis omnis legum auxilio. pag.25.nu.41.
Beneficium purgationis moræ, nec accedere iuramento venit ſub generali renunciatione, pag. 25. nu.46.
Beneficium l.2.C. de reſcind. vend. ſuffragatur fideiuſſori. pag. 128.num.9.
Beneficia iuriſpatronatus laicorum non comprehenduntur ſub generali beneficiorum diſpoſitione, p.135.num.9.
Beneficium curatum non venit ſub nomine beneficij in diſpenſationibus, nec dignitas, nec Eccleſia Cardinalis, aut præbenda. p.86.num.33.
Beneficiatus tenetur de fructibus reſtaurare Eccleſiam, p.85. num.21.
Beneficio mihi competenti ex perſona ſua te inuito tantum vtor. p.112.num.25.
Beneficium electionis fori datur priuilegiato etiam ſi agatur de re beneficiali, p.179.nu.1.
Beneficium à Principe dependens latè interpretatur etiam quoad verba, & quoad vltimas voluntates, p.159.nu.12.
Beneficium Electionis fori non habent perſona priuilegiatæ in redditione rationem & reliquarum ſolutione, pag....num.1. & pag.163.num.3.
Beneficiatus abſens quando diſtributiones quotidianas percipiant. p.183.nu.5. & quid ſi ſit infirmus, nu.8.
Beneficium ceſſat ceſſante perſona, quæ locum facit beneficio. 184.num.12.
Beneficium ætatis potentius eſt beneficio abſentiæ, pag. 190. num.41.
Bizochæ quando habeant priuilegium fori Eccleſiaſtici, p.101. num.13. Ex declaratione Sacræ Congregationis, ibid.num. 14. & 15
Bizochæ profeſſæ ſunt immunes à ſolutione bonatenentium, p. 102.num.17.
Blanditiæ, & orationes Dominorum in ſubditos inſtar oppreſſionis, & coactionis habentur. p.163.num.6.
Bona Nouitiorum non collectantur, pag.97. nu.10.
Bona captiuorum vendi poſſunt inuitis parentibus pro eorum redemptione, 64.num.4.
Bona Eccleſiæ alienantur pro redempsione captiuorum, ſic & bona fideicommiſſo ſubiecta, ibid.num.9. & 10.
Bona eccleſiæ alienari poſſunt pro alimonia pauperum, qui propria culpa pauperes euaſerunt, p.23.nu.4.
Bonæ fidei poſſeſſor facit fructus ſuos, 200.nu.18. at ſecus malæ fidei, qui nec preſcribere poteſt, ibid.num.19.
Bona regularium, & ordinum militarium non alienantur abſque aſſenſu Apoſtolico. p.106.num.23.
Breue impetratum ob paupertatem, non vitiantur ſi tempore exequutionis impetrans ſit diues. p.120.nu.13.
Bulla Gregorij XV. de Conſeruatoribus, comprehendit Milites Hieroſolymitanos, p.105.nu.12.
Bulla Superiorum Ordinum probant ordines inferiores. p.88. num.24.
Bulla Pij V. reuocauit titulum Cardinalium Canonicis, pag. 86.num.43.

Ca-

Digitized by Google

C

CAnonicus ſupernumerarius non habet vocem in Capitulo, nec poteſt inſigniri almucia ſeu veſte canonicali abſq; licentia Papæ. pag. 165. nu. 6.
Canonici in odioſis non veniunt appellatione clericorum. pag. 86. nu. 38. & contra nu. 39.
Canonici tantum abſentes pro ſeruitio Epiſcopi poſſunt percipere diſtributiones quotidianas. 86. nu. 40.
Canonicus in pupillari ætate ex diſpenſatione Pontificia promotus, an habeat vocem in Capitulo. 74. num. 5.
Canonici Neapolitani, veſtes, paramenta, & aliæ ad Miſſæ Sacrificium. 86. num. 41.
Captus ab hoſtibus reputatur miſerabilis perſona, 64. nu. 1.
Capitula quæ in Montibus Pietatis exerceri ſolent, reminiſcuntur. 93. nu. 3.
Carcer dicitur peſſima manſio, appellatur ſquallor, & cruciatus corporis, & de iure canonico loco mortis ſuccedit. pag. 70. nu. 2. & 5.
Carcer dicitur omnis locus ex quo quis liberè diſcedere non valet, ibid. nu. 10. 11. 12. & 14.
Caro patris defuncti viuit in filijs, p. 119. nu. 5.
Caſalia dicuntur de iuriſdictione ipſius Ciuitatis. p. 191. num. 10.
Caſtrum omne in Regno dicitur, quaternatum feudum, ſed non è conuerſo. p. 176. nu. 12.
Cautionem vbi quis præſtare tenetur, ſi non petatur valet proceſſus, p. 16. nu. 16. & 17.
Cauallarij extraordinarij Regiæ Dohanæ gaudent fori priuilegio, p. 177. nu. 4.
Cauſa ſtudij dicitur pia. p. 53. nu. 8.
Cauſa paupertatis eſt priuilegiata, & pia, p. 65. nu. 2.
Cauſa hoſpitalis dicitur fauorabilior cauſa Eccleſiæ, pag...... num. 10.
Cauſa continentia in criminalibus non attenditur, pag. 112. num. 27.
Cauſa dotis, & ſtudij æquiparatur, p. 94. nu. 7.
Cauſam cauſæ præſtans punitur ſicuti per eximiam cauſam præſtat, num. 1.
Cauſa quæ ſeparari non poteſt, dicitur indiuidua, ſic etiam ſi ex facti continentia non recipit diuiſionem, p. 112. nu. 1.
Cauſæ inter conſanguineos vſque ad quartum gradum compromittuntur. p. 161. nu. 14.
Cauſæ liquidationum inſtrumentorum non remittuntur. 168. num. 4.
Cauſa conſtitutionis, l. vnic. C. quand. Imp. inter pup. & vid. eſt ne ſimiles perſonæ opprimantur. p. 29. n. 11.
Cauſæ ad forum Eccleſiaſticum ſpectantes in prima inſtantia ſunt decidendæ coram laicorum ordinarijs infra biennium terminandæ, p. 21. nu. 3. & 4.
Cauſarum criminalium aliæ ſunt leues quædam atroces, & aliæ grauiores, p. 171. num. 11.
Cauſa an dicatur magna, vel minima Iudicis arbitrio reponitur, ibid. nu. 7. & 8.
Cauſarum ciuilium aliæ ſunt infirmæ ibid. nu. 3. aliæ humiles, nu. 4. aliæ mediæ num. 5. & aliæ maximæ, nu. 6.
Cauſa alia ciuilis, alia criminalis, ibid. nu. 1. & quæ ſit ciuilis, & quæ criminalis, nu. 2.
Cauſa eſt ſummaria, vbi ſumus in executiuis, p. 171. nu. 2.
Cauſæ aliæ ciuiles, aliæ ſunt ordinariæ, & aliæ ſummariæ, pag. 114. num. 1.
Cauſa quando dicatur ſummaria, ibid. n. 2. & quæ cauſæ ſummariæ ſint agitandæ à nu. 2. vſque ad 9.
Caſus habet electionem fori. pag. 5. nu. 9.
Cæcitas dicitur morbus in parte corporis. p. 46. nu. 8.
Certioratio requiritur ad excludendum beneficium reſtitutionis in integrum. p. 28. nu. 4.
Ceſſante fine adæquato legis, ceſſat ipſius diſpoſitio, pag. 145. num. 8.
Ceſſioni bonorum renunciari poteſt. p. 23. nu. 21.
Ceſſio quando dicatur ſimulate facta, p. 146. n. 5. & 7.
Ceſſionarius priuilegiati non gaudet fori electione, 131. num. 1. ſed declara. p. 132. nu. 24.
Ceſſionarius ſuo priuilegio fruitur, & non cedentis. pag. 131. num. 2.
Ceſſionarius nequit petere executionem inſtrumenti guarentigiati, & ſic non poteſt inſtrumentum liquidare, ibid. nu. 3. & quæ ſit cautela, nu. 4.
Ceſſionarius mulieris eiuſdem priuilegijs non vtitur, pag. 131. num. 5.
Ceſſionarius mariti non vtitur beneficio c. ſalubriter de vſur. ibid. nu. 6.
Ceſſionarius ſuccedit in ius cedentis, ibid. num. 12. & reputatur eadem perſona cum cedente, ibid. num. 13.
Ceſſionarius poteſt arreſtare debitorem, ibid. nu. 14.
Ceſſionarius ex cauſa neceſſaria habet priuilegium cedentis, p. 132. nu. 25.
Clauſula renunciationis (omnis legum auxilio) eſt maximæ potentiæ, & vigore huius clauſulæ, quibus renunciatum cenſeatur. p. 24. nu. 36. & per diſcurſum à n. 37. vſque ad n. 43
Clauſula vbique locorum, quiſnam effectus pariat, p. 178. nu. 4. & 5.
Curiales Regiarum Audientiarum Regni gaudent priuilegio fori, pag..... nu. 3.
Clauſula, ſaluo iure, quid operetur, p. 182. nu. 3.
Clauſula, ſaluo iure, facit continuari idem iudicium, ibidem, ſub nu. 4.
Clauſula, ſaluo iure, obturat ora languentium, ibid.
Clauſulæ prægnantes, & ampliſſimæ non derogant priuilegio, l. vnic. C. quan. Imp. p. 138. nu. 1.
Clauſula, in reliquis, comprahendit omnia contenta in inſtrumento. p.... n. 4.
Clauſula generalis non derogat priuilegia in corpore iuris clauſa. 134. nu. 4.
Clauſula derogatoria quorumcumque priuilegiorum non derogat priuilegio miſerabilium. p. 134. nu. 2.
Clauſula, motu proprio, parit plures effectus. 136. nu. 2. ſed non contra ius alterius, ibid. nu. 3. nec ſupplet defectum intentionis, num. 4.
Clauſula, non obſtantibus, tollit priuilegium in corpore iuris non clauſum. p. 136. nu. 3. & illa quæ ſunt friuola, ibid. n. 5.
Clauſula, quorum tenores, habet vim ſpiritualis expreſſionis cum omnibus ſuis qualitatibus, ibid. num. 1. & 2. & habet vim, ac ſi tenor eſſet inſertus, ibidem, num. 3. ſed vide pag. 137. num. 4.
Clauſula, quorum tenores, non comprahendit priuilegium eligendi forum, ibid. num. 5.
Clauſula, ex certa ſcientia, habet vim ſpecialis derogationis, ibid. num. 2.
Clauſula, ex certa ſcientia, refertur ad ius, & non ad factum, ibid. num. 3
Clauſula, pro expreſſis habentes, non operatur in præiudicium miſerabilium perſonarum, 138. nu. 1.
Clericus coniugatus in iudicio probare virginem, & vnicam duxiſſe, non tenetur. p. 51. ſub nu. 3.
Clericus ſi confugiat ad Eccleſiam, & ibidem renunciat clericatui, non poteſt extrahi à ſuo prælato. 144. nu. 5.
Clericus non gaudet immunitate Eccleſiaſtica, ibid. n. 6.
Clericus habet electionem fori, etiam ſi ſit prima tonſura initiatus, p. 82. nu. 2. & 3. Sed an tunc requirantur requiſita Concilij Trid. ſeſſ. 24. c. 9. de reform. negatiuè docet Author. num. 6. Et etiam ſi ſit coniugatus, & ſaluaticus, num. 12. & 13. Licet illam non habeat pro bonis proprijs, num. 17. ſed benè pro patrimonialibus, num. 16. & pro fructibus beneficiorum, num. 20. & quia ſi Baro haberet priuilegium abdicatiuum, num. 26.
Clericatus eſt probandus, p. 87. nu. 1. & 3. & quando præſumatur, nu. 4. 6. & 7.
Clericatus non prouenit à natura, ibid. nu. 2.
Clericatus negatiua qualiter probetur, ibid. nu. 4.
Clericatus qualiter probetur, p. 87. nu. 9. 10. 11. 12. & num. 16 & 19.
Et ſeruetur in Regno remiſſiuè, pag. 88. nu. 21.
Clericus inter perſonas miſerabiles reponitur, & eſt de numero pauperum, taliter quod legatur legatum pauperibus diſtribuendum, poteſt clericis diſtribui. p. 82. nu. 1.
Clericus gaudet beneficio cap. Odoardus quamuis non incidat in habitu, & tonſura, nec diuinis ſeruiat vel beneficium habeat. 83. n. 10. ſicque etiam in priuilegio canonis concluditur, ibid. num. 11.
Clericus bigamus, quis dicatur, & quibus priuilegijs gaudeat, p. 85. nu. 23.
Clerici exempti non veniunt clericorum appellatione, pag. 86. num. 32.
Clerici pro bonis Eccleſiæ, vel patrimonialibus in tantum ha-

bent fori electionem, in quantum adeſt violentia, rapina, vel fraus, p. ibid. nu. 44.

Chirurgus dicitur Nobilis quoad pœnas, 71. nu. 20.

Citatus, & ſi ſit priuilegiatus tenetur comparere ex Ritu M. C. 230. quis au ſit in obſeruantia. 31. n. 1. & 2.

Citatio ad informandum relaxari non debet, in cauſis parui momenti. 169. num. 7.

Citatus ad recognoſcendam apocham non poteſt forum declinare. p. 153. nu. 1.

Ciues Ciuitatis, & vicorum idem habent domicilium, p. 191. num. 14.

Ciues Neapolitani dicuntur infantes expoſiti 196. num. 32. ibi licet filij expoſitorum non gaudent, vt oriundi, ibidem num. 33.

Ciues allecti gaudent priuilegijs ciuilium originarium, pagin. 194. num. 9. & ſuſtinent onera ciuitatis, pag. ibid. num. 20. licet ſecus reſpectu iurium regularium, & Dohanarum, numer. 21. vide num. 25.

Ciues in dubio, quis præſumitur illius ciuitatis in qua habitare reperitur. 194. num. 12.

Ciuitas Neapol. poteſt creare ciues per allectionem. pag. ibidem num. 19.

Ciuitas non venit appellatione Diœceſis in materia odioſa, p. 86. num. 34.

Ciuis Neapolitanus an dicatur is, qui eſt ortus extra Ciuitatem Neapolis in aliqua parte, in qua parentes non conſtituerunt domicilium, ſed erant tranſeuntes, ad tempus trahebant ibi moram, 196. nu. 34.

Ciuilitas quando, & quibus concedi poſſit, & qualiter acquiſita amittatur, ibid. ſub num. 39. & an taliter acquiſita tranſeat ad filios, nu. 39. remiſſiue.

Ciuilitas ex quibus contrahatur, & an extorris à Rege aſſumptus in ciuem Neapolitanum gaudet eiuſdem priuilegijs quibus gaudent Neapolitani ſi alibi habitent, remiſſiue ibidem num. 41.

Ciuilitas acquiritur per tranſlationem Domicilij, dummodo hoc fiat verè, & non fictè, adeò quod in loco originis conuenire non poteſt, pag. 193. num. 1. niſi ibi conueniatur, num. 2. vide n. 24.

Ciuilitas acquiritur adoptionem quæ ciuilitas tamdiu durat, quatenus durat adoptio, ibid. nu. 6.

Ciuilitas acquiritur per allectionem, ibid. num. 8. & pag. 194. num. 18.

Ciuilitas originis non amittitur per receſſionem à patria, & tranſlationem incolatus alibi, 194. n. 16.

Coitus hodie extra matrimonium eſt prohibitus, pagin. 118. num. 4.

Collector Apoſtolicus non habet ius pro ſpolijs in beneficijs ad collationem Regis exiſtentibus, p. 145. nu. 10.

Collegia. & Confraternitates, per laicos reguntur dicuntur ſecularia, p. 92. n. 6. nec pia loca dicuntur, n. 7.

Collegium ſcholariorum dicitur pium, p. 94. n. 12. & quando dicatur religioſum, num. 13.

Collegio Doctorum iuxta opinionem Auctoris competit fori electionis beneficium, 61. nu. 7.

Collegio, ſiue Sedili competit reſtitutio in integrum, ibidem, num. 2. 3. 4.

Collegiorum, Vniuerſitatum, & Sedilium, ius patronatus, qualiter probetur, ibid. num. 6.

Communio cauſa cum exempto generat exemptionem, p. 110. num. 4.

Commenſales, & familiares Regis quem Iudicem habeant, 182. nu. 2.

Compromiſſum petitum contra priuilegiatum, qui elegeras forum, in quonam loco ſit faciendum, p. 161. nu. 15.

Compareus pro ſuo intereſſe, non opponit exceptiones declinatorias, p. 156. nu. 2. etiam ſi ſit clericus, p. 157. nu. 3.

Commutatio voti continentiæ in caſtitatem coniugalem, non mutat Regula ſubſtantiam, p. 107. nu. 33.

Compromiſſum vbi eſt faciendum non debet fieri cum ceſſionario, p. 131. num. 10.

Conditio actoris non fit deterior ex admiſſione tertij, p. 157. numer. 6.

Condemnatus ad relegandum, ſi poſt condemnationem per aliquod tempus in carceribus detineatur id in relegatione computatur, pag. 72. nu. 2.

Conditio ſtatim defectum habetur pro defectu, p. 117. nu. 7.

Conceſſio principis facta ciuitati, extenditur ad comitentes, ibi. num. 19.

Conceſſo caſtro dicitur conceſſum, cum adiacentibus, pag. 159. num. 16.

Conceſſo caſtro alicui, & filijs dicitur conceſſum ad nepotes, & ad deſcendentes, ibid. num. 17.

Conceſſio generalis non extenditur ad ea, quæ ſpecialem exigunt conceſſionem, p. 135. nu. 15.

Conceſſa iuriſdictione cum derogatione clauſulæ, ex certa ſcientia, ceſſat fori electionis priuilegium, 137. num. 1.

Conceſſo vno, alicui dicitur conceſſum omne illud, quod requiritur ad illud, & conſequens, volens, vult, & antecedens, 18. nu. 9. & 10.

Conceſſo officio dicitur conceſſa facultas, portandi arma, ibid. num. 11.

Concil. Trid. ſeſt. 24. cap. 20. vbi excipit cauſas, quæ iuxta canonicas ſanctiones apud Sedem Apoſtolicam ſunt tractandæ, an poſſit comprehendere diſpoſitionem text. in lege vnic. & Cod. quando Imper. inter pupill. & vid. 22. num 5. & 6. & nu. 13. & 15.

Concil. Trid. conſiderat, nè litigantes trahantur extra prouinciam, ibid. nu. 17.

Concil. Trid. non ſubſtulit legitimos modos quibus ex iuris diſpoſitione quis ſortitur forum, ibid. nu. 24.

Concubina priuilegiati non gaudet priuilegio ſui concubinarij. 118. nu. 1.

Concubina clerici qualiter ſortiatur forum eiuſdem, idem nu. 2. & 3.

Confeſſionis partis aduerſæ, non ſtatur ſuper titulo clericatus, quoad fundandum titulum. 88. nu. 20.

Confeſſio in inſtrumento emanata plenè probat pro abſenti in connexis, p. 111. nu. 16.

Confeſſus per torturam filij dicitur confeſſus in tormentis, pag. 122. nu. 20.

Confeſſio facta coram Iudice incompetenti eſt inualida, nec ſufficit ad condemnandum. 8. nu. 16. & 17.

Confraternitas, ſiue Oratorium, & Eſtaurita gaudent electione fori, 91. nu. 1. ſed vide, nu 5. & diſtingue, vt nu. 8.

Confraternitas, & Extaurita dicuntur, loca pia, & gaudent Eccleſiaſtico fori, ibid. nu. 2. & 3.

Confugiens ad cœmiterium gaudet immunitate Eccleſiæ, ſic etiam confugiens ad porticum Eccleſiæ. 113. nu. 10. & 11.

Coniuges contraxiſſe iuxta domicilij viri conſuetudinem præſumuntur, 117. num. 16.

Connexũ dicitur quod imperfectionem alterius tendit, 112. n. 2

Connexa reputantur, quorum vnum ab altero dependet, & quæ ſunt indiuidua. ibid. num. 6. & 8.

Connexum dicitur capitulum quando ipſum ſolum factum cũ ſuis qualitatibus continet. pag. 113. n. 15. & 16.

Connexa vocantur quando vnum eſt alterius conſequens, ibid. num. 18.

Compromitti quiſquis cogatur, pag. 13. n. 1.

Compenſatio tunc fit ipſo iure ſi petatur, pag. 15. n. 8.

Conſeruatorium puellarum gaudet priuilegio electionis fori; pag. 91. num. 1.

Conſeruatorium aſſimilatur vniuerſitati, ibid. num. 2. & gaudet priuilegijs piæ cauſæ, n. 3.

Conſeruatorium gaudet immunitate Eccleſiæ, ibid. nu. 7.

Conſanguinitas eſt probanda vbi petitur compromiſſum, pag. 33. num. 9.

Conſentire in Iudicem quis non cenſetur per cautionem de iudicio ſiſti, pag. 148. n. 2.

Conſors litis gaudet beneficio electionis fori, dummodo tamen cauſa ſit indiuidua, alias ſecus, pag. 111. n. 17. & quare, nu. 18. eius limita vt pag. 112. n. 24. & 26.

Conſuetudo eſt optima legum interpres, pag. 13. num. 7.

Conſuetudo introducta in ciuitate ſeruatur in ſuis vicis, ibid. num 16.

Conſuetudo ſtrictè eſt interpretanda, pag. 191. n. 15.

Conſtare de Principis voluntate, quando dicatur, pag. 140. n. 9.

Contractus non præſumitur ſimulatus, pag. 146. n. 9.

Contractus ſimulatus caret conſenſu, ibid. nu. 10. & dicitur pictus, & figuratus, n. 11.

Contra aſſiſia à quo punitur, p. .... n. 8.

Contrariorum eadem eſt diſciplina, & ideo argumentum à contrario ſenſu eſt validum, pag. 55. n. 5. & 6.

Contenta ſub eadem ſpe connexa dicuntur, pag. 113. n. 5.

Contrahens ſortitur forum illius Iudicis in cuius territorio contraxit.156,num.2. ſi ibi tamen reperiatur, nu. 4. niſi proprio foro renunciaſſet,nu.5.
Contractus factus cum pupillo abſque ſolemnitatibus, quando non claudicet,p.15. nu.12.
Contrauenient tranſactionis, quando audiatur acceptis non reſtitutis,ibid.num.13.
Continuatio poſſeſſionis arguit ſimulationem contractus.p.146 num.14.
Contumax non reputatur, citatus à Iudice incompetenti, qui non comparuit,p.7.num.17.
Contumacia operatur tacitam renunciationem fori declinatoriam,p.150.nu.3.
Contumacia vaſſalli non nocet Baroni, qui poteſt petere cauſæ remiſſionem,ibid.nu.4.
Contumax regulariter perdit priuilegium declinandi forum, ibid.num.2.
Contumacia perſonæ priuilegiatæ contracta coram non ſuo Iudice, non facit iudicium in ſuo foro proprio, pagin.31. num.5.
Conuentus in loco contractus non declinat forum. pag.156.numer.1.
Conuerſus ad fidem dicitur miſerabilis perſona, & gaudet fori electione. p.77. num.1. ſed declara, vt ibidem num.4. & ſeq.
Conuerſus de nouo ad fidem,dicitur Neophitus, ibid.nu.4.
Conuerſi dicuntur Religioſi. pag.99. num.1. & ſunt exempti à ſolutione collectarum, ibid. num.2. & gaudent priuilegio canonis, num.4. & quando id ſit verum,num.10.
Conuerſi ſubijciuntur Epiſcopis in illis caſibus in quibus Regulares ſubijciuntur.ibid.nu.3.
Conuerſi repelluntur à ſucceſſione feudorum,ibi.nu.5.
Conuerſæ tenentur ad clauſurum,ibid.ſub num.5.
Conuerſi habent beneficium reſtitutionis in integrum, ibid nu. 6.
Conuerſi non comprehenduntur ſub pragmaticis, & bannis,ac ſtatutis laicalibus,ibid.nu.7.
Conuerſi gaudent beneficio c.Odoardus,ibid,nu.9.
Correlatiuorum eadem ſolet eſſe diſpoſitio, p.117.nu.1.
Incorrelatiuis vno ſublato alterum tacitè ſublatum cenſetur, ibid.num. 2.
Et vno expreſſo dicitur alterum expreſſum,ib.nu.3.
Creditor valet renunciare beneficio præuentionis, pag.23. numer.14.
Curator datur capto ab hoſtibus,pag.64.n.3.
Curia Admiratia cognoſcit de rebus maritimis,p... nu.5.
Curialis trahit etiam priuilegiatos,p.187.nu.14.

D

Damnati ad triremes capti ab hoſtibus, ſi redeant, num captiuitatis tempus imputandum ſit, p.64.nu.12.
Damnatus ad carceres habet fori electionem, pag.69.num.1. & amplia nu.9.
Damnatorum ad triremes maxima eſt miſeria,p.72. nu.1.
Damnati ad triremes amiſerunt ciuitatem, & libertatem,& mortuo æquiparantur,ibid.nu.2.
Damnatus perpetuò ad triremes, an ſit ſucceſſibilis, & poſſit facere teſtamentum, & contractus inter viuos, ibidem num.4.
Damnati ad triremes perpetuò fiſcus, an alij eius conſanguinei in ſucceſſionibus eis prouenientis repræſentent perſonam, ibidem nu.3.
Debitor doloſus excluditur à beneficio ceſſionis bonorum,num. 6.& deducto ne egeat,ibid.nu.8.
Debitor carceratus tenetur cautionem de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo dare,p.148.nu.5.
Decanus,vel Archidiaconus præſente Epiſcopo, non habet præheminentiam in adminiſtratione, & gubernio Eccleſiæ,p... num.16.
Declinatoria fori, an & quando detur aduerſus apochas, 153. nu.2.3.4.5.& 6.
Decoctus habet fori electionis priuilegium,num.1. & declara, vt ibid.num.4.
Decoctus excluditur à ſucceſſione bonorum,p.73.nu.4.
Decocti an gaudeant miſerabili beneficio ceſſionis bonorum, p.73.n.3.& contra eos plures pœnæ ſunt de iure naturæ,ib.n.2.
Decretum in alienatione bonorum pupilli eſt interponendum cum cauſa cognitione,p.172.nu.16.
Decretum requiritur in alienatione rerum furioſi, 74.n.4.
Decretum Vrbani VIII. circa acceſſum Regularium ad Monaſteria monialium comprehendit Milites Hieroſolymitanos,p.105.nu.15.
Delictum per quos Iudices poſſunt cognoſci,142. nu.13.
Delictum ab ebrio commiſſum an puniatur.p.13.nu.2.
Delictum à furioſo patrato non punitur,ibid.n.2.& 3.
Delinquens cum conſanguinea ſpe obtinendi diſpenſationem pro matrimonio, non gaudet diſpenſationem,num.16.
Dæmoniacus reputatur miſerabilis perſona,p.72.nu.1.
Dæmoniaci non poſſunt ordinari,ibid.nu.2.& ſi poſt promotionem tale morbus ſuperuenerit,an ad alios ordines promoueri debeant,ibid.nu.3.
Dæmoniacus delinquens an puniri poſſit,ibid.n.4.
Denunciare ſe ipſum nullus tenetur,nec vxor maritum,p.115. nu.13.& ſeq.
Depoſitarius cogitur reſtituere depoſitum per Iudicem, de cuius mandato fuit factum, pag.181.num.2.ſed declara, vt num.3.
Deſtinatio habetur pro re perfecto, p.117.nu.8.
Derogatum non cenſetur beneficio reſtitutionis in integrum per generalem derogationem,p.135.nu.13.
Derogatum non cenſetur priuilegio optandi beneficia reſeruata, nulla de eo mentionem facta,ibid.nu.14.
Derogatio priuilegiorum,quorum ſpecialis mentio facienda eſſet, non comprehendit priuilegium eligendi forum,pag.136. num.6.
Derogatio expreſſa eſt neceſſaria, ad hoc, vt comprehendatur priuilegium Electionis fori,139.nu.3.
Dictio, omnis, eſt vniuerſalis, & nihil excludit, & comprehendit ea,quæ alias non comprehenderentur, pag.25. num. 21.& 22.
Dictio,præſertim, quid importet, p.12.n.33.34.& 35.
Dictio,ſeu, in priuilegio Principi, augumentatiuè interpretatur, pag.159.nu.13.
Dictio,prout, qualiter intelligatur in beneficijs Principum, ibid.nu.14.
Didacus Caſtagnonus Patritius Hiſpanus Excellentiſſimi Ducis Albæ olim Regno Proregis Secretarius, & Auctoris Auunculus memoratur.103.nu.6.
Diffinitio in iure eſt periculoſa,p.37.nu.1.
Dilatio ad Dominum concludendum Procuratori abſentis datur,n.3. niſi petatur malitiosè,ibid.
Dilatio ad probandum morbum, quæ dari debeat, pag.47. numer.6.
Dilationes omnes ſunt coharctandæ vbi agitur de alimentis, p. 173. ſub nu.23.
Dilatio quinquennalis qualiter concedatur, p. 152. num.1. & quid ſi debitor non afferat velle cedere bonis, ibidem numer.2.
Diſpenſatio non ceſſat ceſſante cauſa diſpenſationis,pagin.155. num.10.
Diſpenſatio quoad bigamiam à quo ſit impartienda,pagin.85. num.24.
Diſpenſatio valet, ſi error committatur in nomine illius cui impetratur illa,p.140.nu.7.
Diſpenſatio debet eſſe in ſpecie derogatiua Bulla Clement VII. p.135.nu.12.
Diſpoſitio l.nullum de iud.adducitur,p.111.nu.19.
Diſpoſitio Principis generalis,generaliter eſt intelligenda.pag. 158. num.8.
Diſpoſitio dicitur fauorabilis ſi per eam quieti litigantium conſulitur.p.191.nu.12.
Diſpoſitio S.C.T.c.16 de reg.ſeſſ.25.eſt ſeruanda per Milites Hieroſolymitanis vbi volunt diſponere,p.105.nu.13.
Diſtributiones quotidianæ competunt Canonico, qui ſua culpa ægrotat.p....nu.4.
Diuitiæ honorem præſtant, & afferant nobilitatem,pagin.80. num.8.
Diuitiæ in matrimonijs, & in ſingulis negotijs locum habent, ibid.nu.10.
Diuiti triſte eſt,abſque hærede decedere,p.1.num.2.
Diuiſio quid operetur,ibid.num.11.
Diuiſa magis clara, & facilioris capacitatis euadunt, pag.2. num.13.

Digitized by Google

Diuturna carceratio prohibetur, p.70.num.6.

Dohanerius habet iuriſdictionem etiam contra Neapolitanos, p.179.ſub nu.3.

Doctrina incipit a cognitione vocabulorum, p.38.nu.2.

Doctores ſunt immunes ab hoſpitiy, ſic & eorum fratres, p.127. num.3.& habitantes num.4. Sed quid in caſu neceſſitatis, ibid.num.6.

Doctoratus eſt dignitas, & trahit nobilitatem, p.71.nu.19. vbi multa habes circa materiam Doctorum.

Doctorari iurans in aliquo loco ſi ſuperuenerit peſtis excuſatur, p.12.nu.25.

Doctores ſupernumerarij non habent vocem in Collegio, pag. 164.num.9.

Dolor ſemper fatigat Auarum, p.55 nu.2.

Dolus non debet reportare commodum, p.11.nu.19.

Domeſtici qui dicantur, p.185.num.3.

Domicilium ſolo die conſtituitur vbi de voluntate apparet, ibid.nu.3.

Donatio facta filio familiæ cauſa ſtudy valet, pagin.94. num. 8.

Donationes factæ non ſolum reuocantur ex cauſis à iure expreſſis ſed etiam à ſimilibus, p.35.nu.6.

Donationi inofficioſæ etiam cum iuramento pater renunciare non poteſt, p.24.nu.30.

Dotis cauſa dicitur pia, p.81. num.13. & quando ſecus, numer.18.

Dotis cauſa non comprehenditur generali diſpoſitione, p.135. numer.10.

Duo rei debendi beneficio diuiſionis renunciant, pag.23. num. 17.

E

Ebrioſus connumeratur inter perſonas miſerabiles, & ad ordines non aſcendit, p.73.nu.1.& 4.

Ebriorum nulla ratio, & nullus conſenſus, p.89. nu.3.

Ebrius ex fideiuſſione non tenetur, & an faciat teſtamentum, ibid. nu.5. ſolitus inebriari, ſi ſit Religioſus non poteſt eligi ſuperior, ibid.num.6.

Eccleſia gaudet fori electione, quia reputatur miſerabilior inter miſerabiles, quoad priuilegia, p.78.nu.1.& 2.

Eccleſia vtitur iure minorum, nu.4.

Eccleſia eligit forum, tam ſi agat, quam ſi non, imò etiam ſi agat ad diſtractum, p.78.nu.5.& 6.

Eccleſiæ appellatione continet omnis locus pius, pag.ibid.num. 3.& 5.

Eccleſia poteſt beneficio reſtitutionis in integrum ſic etiam & pia cauſa, ibid.nu.6.& 7.

Eccleſia aduerſus aliam, priuilegio non vtitur, pagin.187. num.10.

Eccleſiæ fauore, quod conceditur fauore publico non denegatur, p.94.num.5.

Eccleſiaſticus laudatus in Authorem, an poſſit declinare forum, p.159.nu.2.

Eccleſiaſticus ſuccedens laico quando teneatur ſequi iudicium iam captum, p.152.nu.12.

Eccleſiaſtici non habent electionem fori Eccleſiaſtici, niſi dati violentia laicorum, p.22.nu.16.

In Eccleſia Cathedral. Neapol. adſunt Canonici inſigniti titulo, & nomine Cardinalium, p.86.nu.42.

Effectus ciuis per priuilegium Regis, etiam reſpectu dirictuum Regiorum eſt immunis, p.... num.23.

Effectus cauſa conſummata non ceſſat ceſſante cauſa, pag.155. num.17.

Imo etiamſi inchoata, ibid.nu.8.

Electio fori ceſſat quando Barones habent derogationem contra priuilegiatos, pagin.141. numer.5. ſed limita vbi Baro haberet aliquid intereſſe in cauſa, ibidem numer. 6.

Electionis fori beneficium competit vbi quis pendente lite efficitur perſona miſerabili, p.144.nu.1.

Electio fori datur priuilegiato etiam ex iure ceſſo, quamuis ceſſio fiet ex cauſa lucratiua, p.145.nu.1.& 2. at ſecus ſi ceſſio appareat facta in fraudem, num.3.

Electio fori competit, tam in cauſis ciuilibus, quam in criminalibus, pag.141. num.1. quid contrarium, numer.3. etiam ſi delicta ſint parua, numer.20. vel ſi agatur ex officio, num.21.

Electionis fori priuilegium quorſum tendat, pagin. 141. numer.2.

Electio fori ceſſat in crimine rapti, p.143. num.22. vel in crimine hereſis, num.23.

Electio fori non datur contra curiales Tribunalium, pag.180 num.1.

Sed declara non procedere quoties non aſſiſtunt Tribunali, num.5.

Electio fori non allegatur contra commenſales, & familiares Regis, pag.182.nu.1. etiam ſi abeſſent, num.4.& qui pro negotiys, num.5.& 10.

Electionis fori beneficiumq; non poteſt allegari à Iudeo, pagin. 187.num.1. nec ab infideli, nu.3.

Electionis fori beneficium ceſſat inter æquales, nam conquaſſantur priuilegia, pagin.102. num.1.& amplia, vt num.12. & 13. ſed iure communi diſtingue ſub numer.14. vſque ad 23.

Electio fori ceſſat in cauſis Neapolitanorum, pagin.190. numer.1.

Electi ad aliquem honorem in Ciuitate Neapolis gaudent illius Ciuitatis priuilegiys, 191.nu.7.

Electio fori competit miſerabilibus, qui propria culpa in miſerabilitatem inciderunt, p.67.nu.1.

Electio fori competit clerico, non ſolum ſi ſit offenſus in propria perſona, ſed etiam in agendo pro iniuria facta conſanguineis, p.83.num.14.

Electio fori competit Monti Pauperum, ſiuè Pietatis, pag.97. num.1.

Electio fori competit oblato, p.98.num.1. ſed declara, vt nu. 4.& 6.

Electio fori datur priuilegiatis, non obſtante quod Baro habeat primas, & ſecundas cauſas, p.134. nu.1.

Electiones fori competunt vaſſallis qui ſunt priuilegiati, p.136. num.1.

Electio fori ceſſat in cauſis minimis, p.169.nu.1.

Electio fori non datur in cauſis exequutiuis, pagin.171. num. 1.

Electio fori non competit priuilegiatis in cauſa feudali, p.175. nu.1.& ſecus dè iure communi, p.ibid.nu.5.

Electio fori ceſſat in cauſa reconuentionis, pagin.167.num. 1.

Electio fori ſpectat ad eum qui habet priuilegium, vt poſſit conueniri coram pluribus Iudicibus, p.157.nu.1. in alternatiuis electio eſt rei conuenti, ibid.nu.3.

Electio fori datur vbi miſerabilis perſona eſſet laudata in Authorem, p.159.num.1. contrarium, num.3.& declara, vt nu.8.9.& 10.

Electionis fori beneficio renunciari an poſſit, pagin.22. numer.1.num.10.

Electio fori, & variatio à perſonis priuilegiatis poteſt opponi in quacumque parte iudicij, p.28. num.4.5.& 6.& amplia, p. 29.num.12.

Electio fori ceſſat, vbi agitur de cauſa quinquennalis dilationis, p.153.num.3.

Electio fori facta non ceſſat ceſſante cauſa miſerabilitatis, pag. 154.nu.1. quidquid contrarium. num.2. etiam ſi non fuerit lis conteſtata, p.155.nu.20.

Electionis fori priuilegium non poteſt allegari in cauſis officialium, pag.164.num.1. niſi actu non ſeruiant, vt pagin.165. num.11.

Electio fori non poteſt opponi vbi agitur de liquidatione inſtrumentorum, p.167.num.1.

Electio fori an detur vbi pro parte aduerſa petitur compromiſſum, p.160.numer.1.& 4.& p.161.nu.13.

Electio fori denegatur excommunicato, p.161.num.1.

Electio fori non datur in Tribunalibus Eccleſiaſticis, ſicuti in Tribunalibus ſæcularibus, pag.19. num.1.& p.23.num. 18.

Electio fori facta ſtatim ſunt ligata manus Iudicis, pag.30.numer.1.

Electio fori ceſſat in caſu obligationis cameralis, pagin.145.numer.1.

Electio fori datur priuilegiato, & ſi penès acta alicuius Curiæ præſtitiſſet Procuratorem, p.150.nu.1.

Electio fori quid ſit, p.3.nu.2.& p.3.n.6.

Digitized by Google

Electio fori facienda eſt coram Iudice compεtenti qui habeat poteſtatem in conuentum, alias non valet vnde eligens forum Regiam Audientiam Prouinciæ non ſuæ non auditur, p. 7.nu.12.& p.8.nu.20.

Electio fori à Curiis Eccleſiaſticis facienda eſt in Curia Romana vel ſaltem Illuſtriſſimi Nuntij.p.8.n.25.

Eligens ſepulturam cum iuramento, illam mutare nequit. p. ibid.num.14.

Emptores à fiſcò Iudicei fiſcales habent pro re empta, pag.168. nu.4.

Emphyteuta ceſſans a ſolutione canonis, quando cedat à iure ſuo pag.15.num.5. & quid in feudatario committente fellonìam, num.6.

Eo modo quo iudicatur de Ciuitate, iudicatur de toto termino & territorio illius Ciuitatis.p.191.nu.12.

Epiſcopus non poteſt eſſe Iudex vbi tractatur de proprio queſtu, p.180.nu.4.

Epiſcopus quando non vtatur rocchetto, & mantello, p.143. num.19.

Epiſcopus dicitur caput Clerici.p.85. num.27. nec comprehenduntur ſub generalitate,nu.28.& dicitur eſſe in culmine dignitatum,num. 29.& 30.

Epiſcopi diſponunt ad pias cauſas per decemibus ab inteſtato, p.62.nu.9.

Eremita dicitur perſona Eccleſiaſtica, p.102.nu.1. & gaudet priuilegijs clericorum nu.2.& forum eccleſiaſticum ſortitur, ſed vide nu.6.

Eremita obſeruat in profeſſione diſpoſitionem Concilij ſeſs.25. de reg.c.16.ibid.nu.5.

Eremita vnde dicatur.p.103.nu.1.

Eremitarum genus duplex,ibid,n.2. 3.8.& 9.

Eremita qui nullam profitentur Religionem, nu.4. nec habent certum modum ab Eccleſia approbatum, ſubſunt Curijs ſæcularibus, & ſunt ſubiecti oneribus,p.103.nu.5.nec gaudent priuilegio canonis,ibid.num.6.

Eremita profugus vocatur, qui nullo ſubeſt ſuperiori.ibid.nu.7.

Error nominis vitiat diſpoſitionem niſi aliter conſtet de voluntate legantis,p.140.num.3.

Error in nomine non obeſt vbi conſtet de corpore beneficij, ibid. num.5.

Error nominis, vel cognominis reſignantis non vitiat publicationem,ibid.nu.6.

Error diœceſis, quando vitiet gratiam, ibid.nu.8.

Executio poſt tres conformes ſententias,quando non fiat, pagin. 15.num.9.

Exceptio debet opponi per excipientem, vt proſit,pag.ibid.num. 14.& 15.

Exceptio declinatoria fori,an cenſeatur reiecta per proceſſum ad vlteriora,p.23.nu.4.vnde,n.5.& 6 vbi conciliationem opinionum reperies,

Exceptio declinatoria fori in cauſa reconuentionis non opponitur.p.177.etiamſi Iudex conuentionis ſit incompetens, nu.3. & etiamſi priuilegiatus vellet a ſua petitione deſiſtere. p.ibi. num.4.

Exceptio declarat regulam,p.21.nu.nu. 4.

Exceptio vſurarum competit fideiuſſori,p.128. nu.11.

Exceptio quod metus cauſa competit fideiuſſori. p.129. numer. 13.

Exceptiones competentes principali iuuant fideiuſſorem,p.ibid. nu.14.& nu.19.etiam principali inuito,ibid.nu.14.

Exceptio remiſſionis mercedis competit fideiuſſori, pagin.ibid. num.15.

Exceptiones eius perſonæ cohærentes proſunt fideiuſſori quando alias inutilis redderetur exceptio,p.ibid.nu.20.

Exceptio perſonalis,non competit fideiuſſori,ibi.nu.21.& p.130 num.29.

Exceptio declinatoria fori eſt perſonalis,p.131.nu.8.

Exceptio cohærens perſonæ, & non rei, non tranſit in ſingularem ſucceſſorem,ibid.num.9.

Exceptio vbi non officiat obligationem, ſed repellit perſonam, non obſtat ceſſionario,ibid.nu.11.

Exceptio notoria admittitur aduerſus cenſum bullarem, p.34. num.22.

Excipiens de non numerata pecunia probare debet,pag.38. numer.8.

Exceptio illegitimitatis perſonæ nunquam reſpuitur, p.32.numer.4.

Excipiens clericum eligendum ad beneficium non eſſe legitimæ ætatis, debet probare minorem ætatem, p.ibid.nu.5.

Excipiens non eſſe locum reſtitutioni in integrum debet probare maiorem ætatem,ibid.nu.4.

Exceptiones quantum fieri poteſt reſtringendæ ſunt, pagin.18. num.6.

Exceptio conceſſa fratribus minoribus, non extenditur ad ſorores eiuſdem ordinis,ibid.nu.10.

Exceptio ne quis teneatur, vltra quam facere poteſt opponitur etiam poſt ſententiam, p. 29.

Exceptio oppoſita in vim declinatoria opponi poteſt quandocunque, p.ibid.nu.10.

Exemptio eſt contra ius commune, & ideo odioſa, p.18. num. 3.

Exemptio quæ principali competit, debetur etiam fideiuſſori, 128.num.6.

Exemptus vigore Cameralis obligationis, an conueniatur coram Ordinario.p.148.nu.7.

Excommunicatus diuina officia, & Miſſam recitare nequit, ibid.nu.4.

Excommunicatus nequit eſſe tutor,p.161.nu.6.

Excommunicatus non poteſt in iudicio comparere, ibidem numer.9.

Excommunicationis declaratio quando fieri poſſit non citata parte,p.33. nu.19.

Ex impotentia arguitur voluntas, p.22. nu.8.

Exponentes partus feris peiores reputantur, p.48.nu.4.

Expreſſum aliquid eſſe,& haberi pro expreſſo diuerſificantur, p.137.num.4.

Expreſſum continetur ſub generalitate,p.135.nu.21.ſed quando id procedat, ibid. nu.22.

Extaurita, & Confraternitates viſitantur per Epiſcopos, p.92. num.4.

Extenſio fit in fauorabilibus,licet lex taxatiuè loquatur, p.71. num.16.

Extenſio de caſu ad caſum,& de perſona ad perſonam non datur,p.83.nu.9.

Excluſio inducta à ſtatuto non extenditur niſi ad expreſſum, ibid.nu.9.

F

FAbrilignarij, & ferrarij quando expelli poſſunt à loco, p. 94.nu.11.

Facultates Auditoris Cameræ ad quemnan extendantur,pag. 148.nu.3.

Facultates Auditoris Cameræ continent derogationem omnium priuilegiorum,ibid.nu.6.

Falcidia non detrahitur ab eccleſia p.187. nu.8. nec de legatis ad pias cauſas,ibid.nu.9.

Fama vt probet clericatum debet eſſe antiqua, pagin.88. numer.18.

Familiaritas ex diſceſſu à Curia,an amittatur. & familiaritatis continuatio an præſumatur.p.184.nu.14.

Familiares dicuntur a familia, ibid.num.1.

Familiaritas duplex,ibid, nu.2.

Fatuus dicitur miſerabilis perſona, reputatur minor, & in alienatione eius bonorum requiritur Iudicis decretum, p.76. num.1.& 2. Teſtari nequit, ibid.nu.3.

Fatuo competit primum, & ſecundum beneficium, ibidem num.6.

Fatuitas debet eſſe vera,& grauis vt operetur, ibidem numer. 4. & 5.

Fatuitas quandoque leuis, & quandoque grauis, pagin...... num.4.

Fatuus quinam dicatur,ibid.nu.1.2.3.& 4.

Fauore publico eſt habenda ratio,p.9.num.4.

Fœmina non excluduntur in Regno maſculis nolentibus, p.15. num.11.

Feuda omnia à Rege conceſſa poſſunt dici nobilia, & ligia, p. 176.nu.19.

Feuda quaternata ſunt ad inſtar prædiorum,& ſtipendiarum, pag.ibid.nu.22.

Feudalis cauſa tractatur in Regia Camera, pagin.175. numer.3.

Feudum eſt duplex proprium, & improprium, p.175. numer. 23.

Feudum quaternatum quid ſit, pag. ibid. numer.1. vſque ad 15.

Feudum quaternatum quid ſit, pag.175. numer. 1. vſque ad 15.
Feudum quaternatum vbi ibid.nu.2.& quare regiſtrabantur, ibidem.
Feudum nouiter factum, & per Regem conceſſum, poteſt eſſe quaternatum, ibid.num.11.
Feudum quaternatum non poteſt haberi niſi à Principe, & titulo,ibid.num.13.
Fideiuſſor renunciare poteſt benificio auth.præſenti, C.de fideiuſſ.p. 23. num.16.
Fideiuſſor dicitur vna eademq.perſona cum principali, p.128. num.1.
Fideiuſſor pro iudicij aſſecuratione poteſt carcerari, pag. ibid. num.2.
Fideiuſſor in duriorem cauſam non obligatur, ibidem num. 4.
Fideiuſſor non extenditur vltra contractus naturam, ibidem num.5.
Fideiuſſoria obligatio eſt acceſſoria principali, ibid.num.3.
Fideiuſſor filijfa mil.iuuatur Macedoniano,ibid.nu.7.& ſic in Velleiano procedit,ibid.num.8.
Fideiuſſor circa euictionem habet priuilegium principalis, ibi. nu.12.
Fideiuſſor miſerabilis perſonæ non gaudet fori electione, p.130. num.22.
Fideiuſſor clerici non gaudet priuilegio fori,ibid.n.24.
Fideiuſſor clerici laicus non gaudet beneficio capit. Odoardus, ibid.nu.27.
Fideiuſsor pro reo aliquid in officio ſoluens, pro eo poteſt reum in eo officio conuenire,p.168.num.5.
Fides denegatur excommunicatis.p.162.num.7.
Fides electorum, & Ciuitatis Neapol.probat ciuilitatem ipſius Ciuitatis.p.196.num.38.
Filia renuncians cum iuramento præuiuentibus fratribus, ſi illi moriuntur an ſuccedat non obſtante iurata renunciatione, p.12.nu.27.
Filiatio ex parte patris eſt difficilis probationis, pag.126.num. 2.
Filiatio multifariam, contigit probari, ibid.num.3. & qualiter, à num.4. vſque ad 11.
Filiatio non probatur per modos de quibus ſupra, niſi alia inſit adminicula.p.127.num.12.
Filiatio diligenter eſt probanda vbi agitur de petenda hæreditate patris,p.ibid.num.13.
Filiatio probetur quid ſit articulandum, ibid. num.14.
Filiationis fama vbi viget quis conſtituitur in quaſi poſſeſſionis filiationis p.126.nu.5.
Filius in vita patris non habet ius præſentandi, pag.119.num. 7.
Filius poteſt iurare loco patris prædefuncti,p.ibid.nu.8.
Filius vtitur priuilegio fori quo, & pater,& mater, p.120.nu. 1.& p.122.num.22.
Filiorum cauſa dicitur cauſa patris,p.121. nu.6.
Filius repræſentat patris perſonam, ibid.num.7.
Filij eorum qui ceſſerunt bonis conuenti vti hæredes gaudent ceſſione bonorum,ibid.num.8.
Filius dicitur dominus in vita patris,ibid.nu.11.
Filius dicitur venire ad bona paterna continuatiuè, ibid.numer.14.
Filius patrem hæreticum denunciare non tenetur, pag.121. num.17.
Filij aliquando puniuntur ob cauſam patrum, pag.122.num. 21.
Filius quando dicatur habitare cum patre,p.125.nu.57.
Filius poteſt carcerari ad inſtantiam patris, ibid.nu.61.
Filiusfamil. qui dolo verſatus eſt priuatus beneficio, quod cum eo, p.200.num.7.
Piliusfamil.non vtitur beneficio Macedoniani contra alium filiumfam.p.184.num.6.
Filius non ſolum ex cauſis enumeratis in auth. vt cum de appellatione cognoſcitur, §.aliud quoque capitulum exhæredari poteſt ſed etiam ex ſimilibus,p.35.num.5.
Filij expoſiti ſanguinolenti appellantur,p.48.nu.5.
Filius ſubrogatur in locum patris,p...nu.21. & quando id procedat,p.132.nu.22.
Fiſci priuilegium tranſit ad fideiuſſores, pagin. 128. numer. 19.
Fiſcus in cauſis fiſcalibus habet Iudices ſpeciales, pagin.168. num.2.
Fiſcus in Authorem laudatus vitium priuilegio fori, ibid.numer.3.
Fiſcus non tenetur inſtantia capta per priuatum ſuum authorem, p.ibid.num.6.
Fiſcus appellans à ſententia lata contra priuatum ſuum authorem,non immutat Iudicem ſed proſequitur coram Iudices appellationis,p.169.num.8.
Fiſcus non trahit perſonas Eccleſiaſticas,ibid.nu.9.
Fiſcus quando aſſiſtat tantum liti, nec poteſt cauſæ remiſſionem petere, ibid. nu.10.
Fori declinatoria non habet locum in cauſa feudali, pag.175. num.2.
Fori electio ceſſat contra locatos Regiæ Dohanæ, pagin. 176. num. 1.
Fori priuilegium non amittitur per cautionem de ſoluendo iudicatum.p...nu.3.
Fori priuilegium non poteſt allegari à depoſitario,pag.181. numer.1.
Fori clericatus priuilegium concernit factum ſuperioris,& ideo renunciari non poteſt,p.24.nu.27.
Fori declinatoria debet opponi in ingreſſu iudicij, pag.28.numer. 1.
Foriudicationis ſententia ſuſpenditur per exceptionem clericatus,p.82.num.5.
Forenſis, & alienigena quinam vocetur.p...nu.3.& 4. & an differat à peregrino,ibid.nu.4.
Forum eligi poteſt etiam in ſecunda inſtantia, & qua ratione, p.29.nu.15.& 16.
Forum declinare non licet priuilegiato ſuccedentis litis captæ cum defuncto, p.150.nu.1. & quid ſi lis non ſit conteſtata cum defuncto, p.152.nu. 11. & quid ſi inſtantia eſſet perempta,ibi.n.13.& quid ſi eſſet nulla,ibid.num.19.
Forum quis ſortitur ratione delicti,p.141.nu.4. & ideo delinquens eſt remittendus ad locum delicti, num.5.
Forum quod eſt declinabile à defenſo non poteſt declinare à defenſore.p.160.nu.5.
Frater quando alterius fratris beneficio vtatur, pag.127.numer.1.
Fraternitas probatur eiſdem modis quibus,& filiatio, ibidem num.2.
Fraternitas ex numeratione probatur,ibid.nu.3.
Fraternitatis in quaſi poſſeſſione exiſtens reuelatur ab onere probandi, ibid.nu.4.
Frater pro honoris proprij defenſione occidens poſt longum tempus ſtupratorem ſororis, extraordinaria pœna punitur, 83.nu.16.
Fratres S.Ioannis inſigniti media Cruce alba non dicuntur religioſi,p.107.nu.34.
Fraus in dubio non præſumitur, & ideo excludenda eſt, p.15. num.14.
Fraus, & dolus nulli debent patrocinari,p.199.nu.2.
Fraus præſumitur vbi contractus eſt inter conſanguineos, pag. 146.nu.13.
Fructus de breui colligendi habendi pro collectis, p.117.num. 10.
Fructus beneficiorum ſunt bona Eccleſiaſtica, pag.85 num. 21.
Fraudes inter partes in reuariatione,quando præſumatur, pag. 178.nu.4.
Furioſus reputatur miſerabilis perſona,p.74. nu.1. Gaudet fori electione, ſi non habet dilucida interualla, p.15.nu.2. & ibid.nu.11.Dicitur infans, & non poteſt matrimonium contrahere,p.35. num.3. & ſi Eccleſiaſticam perſonam percuſſerit non incidit in excommunicationem, & nec in pœnam temporalem,ibid.
Furioſus communicantur priuilegia minoribus conceſſa, p.74. num.6.
Furioſus mentecaptus, & demens, ſunt idem, pag.74. numer.9.
Furioſus præſentare in Iurepatronatus prohibetur, at ſecus ſi habeat dilucida interualla,& idem eſt in renunciatione beneficij facta à furioſo,p.75.nu.12.& 15.
Furioſus non habens dilucida interualla fideiubere prohibetur,p.75.nu.16.
Furioſus non habens dilucida interualla,nec dotare,nec teſta-

mentum facere poſſunt, ibid nu.13.& 14.
Furioſum alias dicens eſſe, probare tenetur, pagin.75. num. 3.
Frencticus habetur vti furioſus, pag.74.nu.10.
Furoris exiſtentia eſt probanda tempore actus, pag.75. num. 14.

G

GEneralis clauſula promittens habere ratum, gratum, & firmum, non tribuit ea, quæ requirunt ſpeciale mandatum. p.25.num.47.
Genus regulariter includit omnes ſpecies etiam ſi in vna ſpecie maior ſit ratio quam in alia, pag.35.nu.1.
Giurba conſ.crim.77.nu.20.reycitur p.107.num.30.
Gloſ.in l.eum de tege.ff.de prob.declaratur, p.68 nu.13.
Grauatus in vno, debet reuelare in alio, p.71.n.18.
Grues ordine viuntur vna poſt aliam incedendo, ibidem numer.9.

H

HAbens domum in Ciuitate Neap. & vxorem Neapolitanam dicitur ciuis illius Ciuitatis, p.185.num.22. & ibid.nu.25. ita quod non poteſt renunciari, ibid.nu.26. quod procedit etiam ſi domus eſſet dotalis, p.196. nu.31. vel ſi eſſet recepta in emphyteuſim, ibid.
Habens vxorem Neapol. & domum propriam, an dicatur ciuis ipſo iure ante petitionem, p.195. num.36.
Habilitas perſonæ requiritur in iudicio etiam in præſentatione iuriſpatronatus, p.32.nu.2.& 3.
Habitatores vicorum dicuntur vicini ciuitatis, pagin.191.numer.11.
Habitantes in Caſalibus gaudent priuilegys Ciuitatis, p.192. num.18.
Habitum clericalem ſuſpiciens pendente iudicio, mutat forum, p.144.num.3.
Habitus oblatorum, qualis ſit, p.98 nu.7.
Heres ſequitur forum defuncti, p.151. nu.2. & dicitur eadem perſona cum defuncto, ibid.
Hæreditas iacens aſſimilatur pupillo, & ideo habet beneficium electionis fori, & reſtitutionis in integrum pag.61. numer. 1.& 3.
Hæreditas iacens repræſentat defuncti perſonam, pag.61. numer.4.
Hæreditas priuilegiati gaudet priuilegio ſui Domini, pagin.71. num.5.
Hæreditas iacens an ſit perſona vera, ibid.nu.7.
Hæredum vnum vbi contrauenerit contractui ratione metus, vel doli reſcinditur contractus quoad cæteros. pag.113.num. 7.
Hæreditas venientibus ab inteſtato debetur vbi inſtituitur ſpurij, p.124.nu.43. & intra quod tempus talis inſtitutio ſit reuocanda, ibid.n.44. & an termino elapſo purgari poſſit mora, ibid.nu.45.
Homagium datur primogenito Regis, p.121.nu.12.
Homicidium permittitur ad honoris defenſionem, pagin.91. num.6.
Homines caſalium Neap. gaudent priuilegijs Neapolitanorum p.191.num.9.
Honor dicitur maximum bonorum, & æquiparatur vitæ. pag. 110.ſub nu.1.
Hoſpitale continet ſub ſe miſerabiles perſonas, pag.89. num. 2.
Hoſpitale iure minorum gaudet, ibid.nu.5.
Hoſpitale gaudet beneficio inuentary ne teneatur vltra vires, ibid.nu.9.
Hoſpitale erectum abſque authoritate Epiſcopi dicitur locus pius, ibid.nu.12.
Hoſpitale erectum abſque Epiſcopi authoritate poteſt ab Ordinario viſitari, ibid.numer.14. niſi tantum viuat fundator, num.20.
Hoſpitale non venit appellatione Eccleſiæ vbi ſumus in odioſis, p.90.nu.16.
Hoſpitale viuitur priuilegio electionis fori, p.89.numer.1. etiam quod non ſit erectum authoritate Epiſcopi, ibid.num.11. ſed declara, vt nu.18.& 19.

I

IOoan. Dominicus Nouarius Authoris Genitor memoratur. p.163.nu.3.
Infans expoſitus dicitur miſerabilis perſona, & potitur priuilegio electionis fori, & quare, p.48.nu.1.
Infantes expoſiti a quo ali debent, ibi.n.2.
Infeudatio caſtri cum omnimoda iuris diſtinctione, quidnam comprehendat, p.135.nu.17.
Inferior ex priuilegio habens ius inſtituendi, an poſſit præſentatum examinare, p.18.num.11.
Infidelis baptizatus Neapoli dicitur ciues Neapolitanus, p.195 num.28.
Impedito non currit tempus appellationis quando proteſtationes interuenerunt, niſi impedimentum eſſet notorium, pag.33. num.17.& 18.
Impetrans Iudicem illum reſpuere regulariter nequit, p.179. num.2.
Immunitas conceſſa trahitur ad eorum filios, p.121.nu.5.
Immunitas hoſpitandi conceſſa clericis extenditur ad fratres, p.127.nu.2. ſed quid ſeruetur in Regno ibid.nu.5.
Immunitate Eccleſiæ quando quis non gaudeat ex delicto ibid. patrato, p.200.nu.12.
Inhabilitas ſuperueniens poſt conſummatum actum non nocet, p.155.nu.7.
In dubio non præſumitur renunciaſſe alteri cauſa, ſi quis expreſſerit vnam ex duabus cauſis competentibus ſibi, pag.26. num.10.
In exemptio verſetur fauor nedum exempti, ſed etiam ſuperioris, qui eximit, p.24.num.28.
In facto ambiguo numquam præſumatur introducta renunciatio, p.26.num.11.
Infirmitates qualiter probentur, pag.47.nu.2.& 4.
In generali loquutione non veniunt perſonæ magnæ authoritatis, pag.86.num.31.
Iniuria facta vni de familia, cenſetur facta toti familiæ, pag. 84.num.15.
Initiatus prima tonſura dicitur clericus, & gaudet ſingulis priuilegys clericalibus, p.82 num.4.
Iniuria facta vxori autem facta viro, p.115.nu.10.
Iniuria grauis, quæ dicatur, remiſſiuè, p.171.nu. 12.
Inquiſitores ſunt Iudices omnium cauſarum illorum, qui ſunt reconciliati Eccleſiæ p.95. num.2. ſiuè ſint illi actores, ſiuè rei, num.3.
Interdictis Clericis non cenſentur interdicti regulares, pag.86. num.37.
In renunciatione non veniunt niſi ea quæ expreſſa ſunt, pag.26. num.6.
Lordinatè procedens dicitur ponere habenam in cauda, pag. 2.num.6.
Inſtantia iudicij per priuatum non obligat fiſcum ſucceſſorem, p.169.num.7.
Injordejectia menſalis in excommunicatione eſt punibilis, p. 162.num.10. ſic etiam & annatis, num.11.
Inſtitutio filij in re certa valet, ſed exhæredatio non, pag.158. num.10.
Inſtitutio facta ſpreto patrono, quando ſit inualida, pag.15 num.1.
Inſtitutio omnis debet à definitione proficiſci, pag.3. num.1.
Inſtrumentum contra parentes non liquidatur, pag.120.num. 13.
Inſtrumenta confecta per Notarios vaſſallos fidem non faciunt, p.36.num.10.& amplia, nu.11.
Inſigna, & arma inſcripta in aliqua Capella, an probent ius patronatus, p.75.num.7.
Interdicta ciuitate, Nouitij interdicti non cenſentur, pag.96. num. 4.
Ioan. Dominicus Nouarius Authoris Genitor memoratur, pag. 39.num.8.
Irregularis diſpenſatus ad ordines, ob paupertatem, licet ceſſet illa cauſa, non poteſt ordinari, p......nu.11.
Iudex incompetens quidquid agit nulliter facit, pag.7. num. 15.
Iudex ſi poſt ſubſcriptam ſententiam, & Actuario cauſa allegetur ſuſpectus, debet ſuperſedere in eius publicatione. p. 9.nu.35

Iudex

Digitized by Google

Iudex Eccleſiaſticus adiri poteſt pro conſequendis alimentis, p....nu.10.ſed quando,num.11.

Iudex à quo valet ſtatuere terminum litigantibus,p.30.nu.1. An poſſit præfigere terminum ad proſequendam appellationem, ibid.nu.2.& 3. Et qualis debet eſſe terminus ad comparendum in Tribunali electo declaratur,nu.6.

Iudex à quo poteſt mandare exequi ſententiam poſt lapſum terminum datum ad proſequendam appellationem,p.38.n.5

Iudex ordinarius ſi ſit negligens poteſt quis in ius vocari extra Prouinciam, & pro primis cauſis poteſt adiri Archiepiſcopus Epiſcopo negligente,pag.4.num. 15.& 16.etiam pro erigendo Seminario,num.17.

Index alias incompetens ratione delicti efficitur competens, p.142.num.7.& punire poteſt,& de ratione,nu.9.10.11.& 12.

Iudex delicti poteſt requirere Iudicem originis,vt capiat delinquentem, & ſibi remittat prout remittere tenetur,p.ibid.n. 14.& 15.

Iudex alias incompetens,ratione ſalarij fit competens,pag.167. num.1.

Iudex cauſæ principalis eſt Iudex acceſſorij,ibid.nu.3.

Iudex à quo poteſt cognoſcere de cauſa non obſtante auocatione ſi illa ſit modici valoris,p.169.num.2.

Iudex in cauſa propria quis eſſe nequit,p.180.nu.2.

Iudæa noniter baptizata dicitur miſerabilis perſona,& gaudet fori electione,p.78.num.3.

Iudæi non dicuntur eſſe in Eccleſia Dei,p.186.nu.2.

Iudicis arbitrio relinquuntur, quæ ſub certa regula claudi non poſſunt,p.35.num.4.

Iudicis iuriſdictio ſuſpenditur per exemptionem electionis fori vnde nequit ad vlteriora procedere,p.23.nu.1.& 2.

In iudicijs quaſi contrahitur,p.151.nu.7.

Iudici contemnere non videtur, qui cautionem expenſarum dedit p.149.nu.2.

Iudici contemnere nec dicitur qui ſportulas illi tradit. p.149. col.2.num.2.

Iudicium coram eodem Iudicem perfici poteſt ſtante clauſula reſeruatiua,p.182.num.4.

Iudicium vbi captum eſt finiri debet,p.4.num.19.

Iuramentum perhorreſcentiæ requiritur in electione,& variatione fori faciendæ, & præſtandum eſt eodem tempore, quo fit electio,p.5.n.2.& 4.

Iuramentum perhorreſcentia fundat iuriſdictionem Tribunalis electo,ibid.nu.5.

An admittatur probatio in contrarium aduerſus hoc iuramentum,p.6.nu.6.7.8.& 11.

Iuramentum dicitur certior probatio eorum,quæ in animo conſiſtunt, & quæ à cognoſcentia dependent ex qua concluſione Author ad multa refert,ibid.nu.7.

Iuramentum non firmat contractum in tertij præiudicium, p. 24.nu.33.

Iuri in ſui, & alterius fauorem inducto, nemo renunciare poteſt,ibid.nu.20.

Iuramentum facit actum alias infirmum, & reuocabiliter, firmum, & irreuocabilem,p.10.nu.8.

Iurans non contrauenire venditioni priuatur beneficio,l.2. de reſcind.vendit.& beneficio reſtitut.in integrum, ibid.nu.9. & 11.

Iurans non exire à domo, citatus à Iudice poteſt exire,pag.12. num.26.

Iurare poteſt habens principale mandatum, pagin. 18. numer. 15.

Iuriſdictio vbi eſt conceſſa motu proprio adhuc electionis fori beneficium procedit, p.136.num.1.licet contrarium,p.ibid. num.5.col.2.

Iuriſdictio conceſſa Baroni relatiuè ad aliam conceſſionem vlterius Baronis in qua adeſt derogatio priuilegijs l.vnic.Cod. quan.Imp.non operatur, ne miſerabiles perſonæ prohibeantur electionis fori priuilegio vti,p.139.nu.1.& 2.

Iuriſdictiones fluunt, & reſtituuntur à Lege, pagin.ibid. num. 2.

Iuriſdictio conceſſa Baroni non poſſunt auocari, pagin.140. num.3.

Iuriſdictio minoris aboletur in præſentia maioris, pagin.143. num.17.

Ius accreſcendi in indiuiduis habet locum, pagin.111. numer. 24.

Ius creatum in perſona defuncti tranſit ad heredem,pag.151. num.8.

Ius declinandi forum, non amittitur per traditionem ſportularum factum Iudici,p.149.nu.1.

Ius eligendi, & variandi forum eſt odioſum,p.18.nu.1.

Iuſpatronatus cauſa eſt mixta priuilegio,l.vnic.perſonis, & non cauſis eſt indultum,p.179.

Iuſpatronatus in Vniuerſitatibus etiam paruis ex vſurpatione præſumitur,idcirco in illius probatione forma Concilij Tridens.eſt adhibenda,p.60.num.6.

Iuſpatronatus dicitur ſpiritualitate annexum, pag.113. num. 3.

Ius petendi remiſſionem cauſæ, non amittitur per cautiones de iudicio ſiſti, vel iudicatum ſoluendo, p.148. nu.4.

Ius quæſitum non ceſſat ceſſante cauſa,p.154.nu.5.

L

LAborans morbo Gallico eſt irregularis,pag...nu.21.

Laicus compatronatus cum clerico vtitur tempore conceſſo clerici ad præſentandum,p.110.nu.7.

Laicus ſidecubens in Curijs eccleſiaſticis poteſt cogi ad ſolutionem pœnæ,p.130.nu.25.

Laurea ornandus ſtatim, habetur pro laureato, & matriculandus de breui habetur pro matriculato,p.116.nu.5.

Legata pijs cauſis poſſunt ſolui Eccleſiæ Confraternitati, & Hoſpitali, & è contra,p.79.nu.8.

Legatum factum pro anima conſanguineo an dicatur pium, p. 80.num.3.4.5.& 6.

Legatum pro refectione panis dicitur pium pag.81.num. 21.ſic etiam vbi eſt factum pro refectione Ciuitatis, pro fabrica Cappellæ,pro erectione campanilis,& ſimilium,p.ibid.num. 22.& pro monumento,nu 23.

Legatum factum Hoſpitali dicitur pium etiam quod illud non ſit ædificatum authoritate Epiſcopi,p.89.nu.13.

Legatum factum in Confraternitatibus quando dicatur pium, p.92.nu.13.

Legatum factum pro monachatu an poſſit dare mulieri, quæ cælibem vitam in propria domo ſub voto emiſit, pagin.102. num.16.

Legatum dotis non venit in generali renunciatione, pag.135. num.11.

Legatum quando valeat, vbi erratur in nomine,cognomine, vel agnomine,p.140nu.4.

Legatum diuidendum inter viduas poteſt diſtribui inter habentes inutiles maritos ſic etiam legatum factum pro dotandis orphanis diſtribui poteſt habentibus parentes inutiles, p. 44.ſub nu.3 verſ.ex quibus.

Legatum factum à debitore creditori an cenſeatur animo compenſandi non debito factum, & quid ſi debitor auarus ſit,p. 55.num.4.

Legatum cum nupſerit quando debeatur,p.117.n.14.

Legatis veſtibus venit veſtis adhuc non conſuta, ibidem numer.9.

Legatum factum pro ſtudio dicitur pium, ſi etiam pro emptione librorum,p.53.nu.9.

Legatum pro redemptione captiuorum intra quod tempus ſoluendum eſt,65.nu.14.

Legentes minimum partem librorum prohibitorum non ſunt excommunicati,169.num.6.

Leges loquentes de iure comprehendunt ciues creatos priuilegio 194.nu.10.

Leges Imperiales in titulis,C.de ſumma Trinit.de epiſcop.& cler.& de ſacroſ. Eccl.facientes expreſſam de perſonis Eccleſiaſticis mentionem, nullam vim habent niſi iure Pontificio probentur,22.nu.13.

Legitimati per ſubſequens matrimonium dicuntur verè legitimi, & ſuccedunt parentibus, p.124.nu.48. ſpurij tantum non ſuccedunt,p.123.nu.40.& reuocant donationem, 124. n.50.ſicque etiam dicitur de legitimatis per reſcriptum Principis,ibid.nu.52. qui à patre præteritus habens ius dicendi nullum,ibid.nu.15.

Legitimatus excluditur à fideicommiſſo relicto ſua conditione ſi ſine filios deceſſerit, 124.nu.53.

Legis auxilium non implorat, qui in illam committit,pag.161 num.8.

Leproſus habet electionem fori,46.nu.3.

Lepro-

Leproſus ad ordines promoueri nequit, ibid. nu. 4.
Lex loquens de filijs non comprehendit ſpurios, pag. 123. num: 37.
Lex vn. C. quand. Imp. intrat etiam in cauſa ſpeciali pro comprehenſis, 179. nu. 2.
L. vnic. C. quan. Imp. eſt de canonicis ſanctionibus, quia tendit ad fauorem miſerabilium perſonarum, pag. 23. n. 23.
L. vbi captum, ff. de Iudic. non procedit in priuilegiatis, pag. 4. num. 20.
Legum correctio eſt euitanda, p. 289. nu. 30.
Libertas eſt pretioſior omni theſauro, & dicitur res ineſtimabilis, 64. num. 5.
Libertas dicitur theſaurus abſconditus, p. 65. nu. 16.
Libertatis legatum dicitur fauorabilibus propria cauſa, & legitima. p. 64. nu. 11.
Libertas ſemel data ſemper irreuocablis eſt, etiamſi eſſet adiecta conditio reſolutiua, vel modus niſi expreſſe ſit adempta pœnam. 65. n. 17.
Libertas etiam ſi ſit adempta in pœnam euentum conditionis reſolutiua, talis conditio reſoluitur in ſuſpenſiuam, ut competat libertas niſi ſequuto implemento potius, quam dici poſſit, quod ſemel data reuocari valeat, p. 65. nu. 18.
Liberatio carceratorum dicitur pia, p. 70. n. 9.
Licentia ſuperioris facit abſentem haberi pro præſente, 181. num. 6.
Licentiatus ab officio ob familiaritate habetur ac ſi non adſit, 184. nu. 13.
Limitata diſpoſitio limitatum parit effectum, & extenditur ſecundum limites adiecta diſpoſitionis, 92. nu. 7.
Liquidatio inſtrumentis qualiter fiat contra Prodigum, p. 153. num. 9.
Lites dirimere ſpectat ad optimum Principem, pagin. 161. num. 10.
Lites quæ mala gignat, ibid. num. 6. & 10. an ſint euitanda, num. 9.
Lis vbi vertitur cum Baronibus ceſſat eligendi forum priuilegium, p. ... num. 1.
Lis non conteſtatur in executiuis, nec libellus offertur. pag. 171. num. 3.
Lis cœpta in iudicio priuilegiato non remittitur ceſſante cauſa primordiali priuilegij. p. 154. nu. 3.
Locati Regiæ Dohana non cognoſcuntur niſi à Dohanerio. pag. 176. num. 2.
Locus ad hoc, vt dicatur prius ſufficit, quod deſtinetur ad pium vſum, pag. .. nu. 9.
Locus in quo diſtractus fuit celebratus attenditur pag. 156. numer. 3.
Locus contractus non attenditur, vbi alibi ſolutio deſtinatur, ibid. num. 7.
Locus qui altari ſubijcitur gaudet eiſdem ſtatutis, & legibus, quibus gaudet locus cui ſubijcitur, p. 191. nu. 13.
Lunaticus reputatur miſerabilis perſona, p. 77. n. 1. Non poteſt ordinari, ibid. nu. 3. In alienatione eius bonorum requiritur decretum Iudicis, ibid. nu. 2. Ei competit primum, & ſecundum beneficium, ibid. nu. 4.
Lunaticus dicitur, qui in interlunio genitus fuit, vel cuius mens propter Lunam ſuum non facit officium, pag. 77. num. 1. & 2. column. 2.
Lunaticus quid agat tempore Lunæ, ibid. n. 4.
Lupanaria qua ratione tollerentur, remiſſiuè, pag. 50. num. 10.

M

MAncipia, quæ anno non dum ſeruierunt, noua dicuntur 78. nu. 6.
Magna Cur. Vicaria cognoſcit de liquidationibus inſtrumentorum, p. 164. nu. 2. licet hodie omnes Curiæ Baronales in illis procedant. nu. 3.
Magna Curia non cognoſcit de delictis officialium ſupernumerariorum. ibid. nu. 7.
Maior reſtituitur in cauſa quæ fuit cœpta tempore minoris ætatis. p. 155. nu. 16.
Mala fides defuncti nocet hæredi, p. 201. n. 20. & amplia, nu. 22. & 21.
Mandatum ſpeciale, non requiritur ad allegandum fori declinatoria pro clerico, p. 17. nu. 7.
Mandatum quando morte mandantis ſpiret, pagin. 155. num. 19.
Mandatum re integra fauore dotis, non expirat. p. 81. nu. 15. & in tali cauſa proceditur in bono, & æquo, n. 16.
Mandatum re integra non reuocatur mortuo mandante fauore libertatis, p. 64. nu. 8.
Manum mutilatam habens non poteſt ordinari. pag. 46. num. 14.
Maritus priuilegiata quando gaudet electione fori, pagin. 118. num. 11.
Maritus nec cum iuramento renunciare poteſt beneficio reſtitionis dotium deducto ne egeat. 23. nu. 7.
Maritus diuertens ſua culpa ab vxore perdit lucrum dotis, p. 44. nu. 5.
Mater maiora ſuſtinet onera, quam pater, p. 120. nu. 10.
Mater naturalis non habet priuilegia iuris, ibid. n. 15.
Mater naturalis non gaudet beneficio conſuetudinem Neap. ib. num. 16.
Mater non habet filium in poteſtate, & ibi multa illationes reponuntur. 123. nu. 23.
Mater ruſtica tenetur lactare filium, 67. nu. 5.
Matrimonium diſſoluitur per aſſumptionem habitum religionis militan is. p. 102. nu. 4.
Matrimonium quando probetur, 118. nu. 4.
Medicus in dubio præſumitur benè vti ſuo officio, & ſecundum regulas artis mederi, 17. n. 9. & 10.
Medici relatio an ſufficiat ad probandum morbum, pagin. 47. num. 3.
Membris mutilatus gaudet electione fori, 46. nu. 5.
Membris deſtitutus ob percuſſionem factam clerici non tenetur ire ad Sedem Apoſtolicam, ſed poteſt ab eorum Epiſcopo abſolui, ibid. nu. 6.
Mentio expreſſa requiritur, vt comprehendantur priuilegiata perſona, 134. nu. 3.
Mercator vtitur electionis fori beneficio, dum tamen eſt in mercimonijs p. 58. nu. 1. & 2.
Mercatoribus grauatis in pedagijs, & gabellis ſummariè ſuccuritur, pag. ibid. n. 3.
Mercator dicitur à merce, 59 nu. 1.
Mercator, & negotiator ſunt idem, ibid. nu. 2.
Mercator, vt quis appellari poſſit, quæ requirantur, ibi. nu. 3. 4. 5. & 6.
Meretrix non appellatur, quę amanti amoris cauſa ſui copiam facit, ita quod inſtitui poteſt etiam fratre, & ſorore prateritis, 50. nu. 8.
Meretrix poteſt mercedem, cauſa fornicationis ſibi promiſſam iudicialiter petere, ibid. nu. 11.
Meretrix appellatur, quæ multis ſuam copiam facit, & quæ quæſtum meretur, 49. nu. 1. & 3.
Meretrix habet primum, & ſecundum beneficium, pagin. ibid. num. 2.
Moratoria à Principe conceſſa non comprehendit æquè priuilegiatum. 187. nu. 7
Miles ſtipendium merent in Ciuitate Neapol. pag. 191. ſub numer. 8.
Miles Hieroſolymitanus habet electionem fori, 102. num. 1. ſic etiam & aliorum ordinum militarium, p. 105. nu. 17. & 18. etiam quod aſſumpſerint tantum habitum, 107. n. 29.
Milites Hieroſolymitani ſunt verè, & propriè Religioſi, & gaudent priuilegijs clericatus, 102. nu. 2.
Milites Hieroſolymitani acquirunt religioni, nec contrahere poſſunt abſque Magni Magiſtri licentia, pag. 105. numer. 8. & 9.
Milites Hieroſolymitani quando poſſint cognoſci, per Ordinarium loci, ibid. num. 11.
Milites Hieroſolymitani non ſuccedunt in feudis, 106. nu. 19. nec Milites S. Iacobi Calatranæ, &c. p. ibi. n. 20.
Milites ordinum Militarium poſſunt confiteri apud Sacerdotem regularem non approbatum, 106. nu. 23.
Milites S. Iacobi S. Stephani, S. Lazari, & ſimiles indiſtinctè gaudent priuilegio fori, ibid. nu. 21.
Milites quibus eſt permiſſum vxore non deſinunt eſſe Religioſi, p. 107. nu. 32.
Milites ordinum militarium Principum authoritate tantum inſtituti ſunt laici, ibid. num. 35.
Milites Aurei velleris non habent beneficium electionis fori, ibid. nu. 36.

Milites Aurei velleris, à quo fuerunt inſtituti, ibid. & à quo Milites S. Michaelis, ibid.num.37. & Ordinis Annunciationis B.M.V. num.36. & à quo ordo Æquitum Garreriorum num.39.
Milites ſortiuntur eorum Magiſtri Militum, 165. nu.1. & ad illum remittuntur, ibid.nu.3. dummodo tamen ſint, deſcripti in Rolle, ibid.num.6. & non conueniantur pro negotiatione, num.7.
Miſerabiles perſonæ non poſſunt in eo foro in quo eorum nemine exercetur iuriſdictio litigare, p.180.nu.1.
Miſerabiles perſonæ diuites habet ius eligendi forum, p.158. n. 1. quidquid contrarium, nu.2. nam prima opinio eſt vera, num.3.
Miſerabiles perſonæ, vbi reddere rationes debeant alicui Magnati, etiam nondum conſtito de aliqua oppreſſione, quando intulerint, p.163.nu.7.
Miſerabiles perſonæ in Conſtitutionibus, & pragmaticis non cenſentur comprehenſæ, quando de eis non fit mentio, p.154. num.7.
Miſerabiles perſonæ quæ dicantur habitu, & non actu, & quæ actu, & habitu, 49.nu.3.
Miſerabiles perſonæ quamuis ſint actrices eligunt forum 3.nu. 5. Earum priuilegium quodnam ſit, ibid.nu.4.
Miſerabiles perſonæ dicuntur illæ quas ad miſerandum natura nos inducit, p.35.num.2.
Miſerabilis perſonæ quæ nam expreſſè à iure vocentur, ibid. num.3.
Miſerabiles perſonæ conuenta ſuper falſitate ponderum, an poſſit declinare forum, p.... n.12.
Modica non habentur in conſideratione, p.169. nu.3.
Monachus gaudet fori electionis priuilegio, pag.95. nu.1.
Monachus donare prohibetur, p.ibid.nu.3. nec aliquid retinere poteſt, nu.5. etiam cum ſuperioris licentia, nu.6.
Monachus non poteſt eſſe in iudicio, ibid.nu.4.
Monachus cuncta in ſuperioris dare debet per quem tantum debet ſubueniri in neceſſitatibus, ibid. nu.7.
Monialis potitur priuilegio electionis fori, p.95 num.1. quia dicitur perſona miſerabilis, numer. 2. & eſt Eccleſiaſtica, num.3.
Monialis Apoſtatare dicitur derelinquendo habitum, p.ibid. num.4.
Monialis dicitur in poteſtate Monaſterij eiuſque filia reputatur, ibid. num.5.
Monialis non ſuccedit in feudo, ibid.num.6. & gaudet fori Eccleſiaſtici priuilegio, nu.8.
Moniales exire poſſunt a Monaſterio non ſolum ex cauſis conſideratis in Bulla Pij V. ſed etiam ex ſimilibus, pag.36. numer.6.
Moniales fruuntur beneficio c.Odoardus, p.96. num.9.
Moniales in fauorabilibus veniunt appellatione Clericorum, ibid.nu.10.
Monialis ſubijcitur loci ordinario quoad finem habendi diſpenſationem retinendi aliquid pro eius neceſſitatibus. ibid. num.11.
Moniales includuntur ſub Bulla Clem.8. de largitione munerum. pag.96.num.12.
Monoculus an poſſit ſuſcipere clericatus, & quid de habente oculos, ſed altero ipſorum inhabilem, pag.46.num.12.
Montes pauperum quid ſolent erogare, pag.93.nu.2. & an dicantur loca pia, num.3. & an legatum eis factum an dicatur pium, num.5
Montes pauperum ſunt liciti, ibid.nu.6.
Montes Pietatis Ciuitatis Neapol. memorantur, pag.93.num. 1.col.2.
Mons pietatis quis appellatur, ibid.n.2.
Morbo diuturno fatigatus gaudet electionem fori, pag.46. nu 1.
Morbo gallico affectus non gaudet fori electione, p ibid.nu.18. ſed contrarium tenet author, nu.19.
Morbus eſt probandus per allegantem ſic etiam mors, & vita, & impedimentum matrimonij, p.47.n.5.
Morbus quamdiu præſumatur, ibid.num.7.
Mortuus dicitur miſerabiliſſima perſona, p.62.nu.8.
Mulier agens hypothecaria contra emptorem bonorum mariti, quod non ſuperſint alia bona, debet probare, 33.n.14.
Mulier, mariti honore fruitur, p.115.nu.9.
Mulieres non habent vocem in præſentando in iurepatronatus familia relicto, p.115. num.12.
Mulier cum nubit naſcitur nouam originem, pag.195. numero 29.
Mulier Neapolitana, nupta extero, & ad domicilium viri ducta non gaudet priuilegijs Neapolitanorum, pag.193.nu.22.
Mulier quæ habet virum Neapolitanum, habet priuilegia Neapolitanorum, 191.nu.8.
Mulier conuerſa ad fidem an poſſit petere dotem ab Epiſcopo, p.77.nu.2.
Mulier quæ amoris cauſa amanti ſui copiam fecit, non poteſt expelli a loco honeſto, p.50.nu.9.
Mulier, quæ ab vno ſe cognoſci patitur meretrix non eſt, licet appelletur turpis perſona, 49.n.4. & 5.
Mulier, quæ cum pluribus ſe non commiſcet, non poteſt citari per Curiam Meretricum, 50.nu.6.
Mulier valide renunciat Velleiano, p.23.nu.18.
Mulier doloſa non gaudet beneficio deducto ne egeat, pag.200. ſub.nu.8. nec ſocer, num.10. & 12.
Mulier, quæ iurauit nolle vti Velleiano, non poteſt illum allegare, p.10.num.10.
Mutatione perſonæ mutatur priuilegium, p.131.nu.7.
Muti, & ſurdi excuſantur à muneribus, 46. nu.10.

N

Naturalis præteritur à patre non dicit de nullitate teſtamenti, p. 123.n.30.
Naturales patri non proſunt ad obtinendam immunitatem, p. 123.n.32. nec ei ſuccedunt, p.ibid.num.41. etiam ſtante ſtatuto, nec eius iuuat præſcriptio ordinaria, p.124.nu.46.
Naturalis filius non petit compromiſſum, p.123.numer.33. & 35. nec ſepellitur in ſepultura ſuorum maiorum, ibid.num. 38.
Naturalis coniectura præualet accidentalis, pag. 190. n.40.
Nauta an electionem, & variationem fori allegare poſſit, pag. 63.nu.29.
Neapolitani poſſunt trahere miſerabiles perſonas, p.190.num. 2.
Neapolitanus non poteſt prorogare iuriſdictione Iudicis non ſui pag.191.nu.3.
Neapolitani non poſſunt renunciare alterius iuriſdictionem, ibid.nu.4.
Neapolitanus tàm ſi agat ex cauſa lucratiua, quam oneroſa gaudet priuilegio fori, p. ..ſub num.8.
Neapolitani ordinarij qui habent domicilium extra Ciuitatem gaudent priuilegio fori, ibid.
Neapolitani oriundi gaudent priuilegijs ciuitatis ſi alibi habitauerint, licet ſecus in alijs, p.194. nu.18.
Neapolitani non poſſunt renunciare priuilegio fori, p.191. numer.4.
Neapolitani laudati in Authorem emittuntur ad Tribunalia Neapolitana, ibid.num.5.
Neapolitani contrahentes, vel delinquentes vti Barones non gaudent priuilegio fori, p.192.nu.20.
Neapolitani non habent priuilegia Ciuitatis, vbi procuraſſet priuilegium poſt commiſſum delictum, vel poſt contractum in fraudem, ibid.nu.21.
Neapolitana in Regia Dohana Menepecudum non poſſunt opponere declinatoriam fori, ibid.nu.23.
Negotiatorum geſtores Neapolitanorum habent fori Neapolitani priuilegium, p.191.nu.6.
Negotiorum geſtores priuilegiatorum gaudent priuilegio, 132. num.1.
Negotiorum geſtores exemptorum ſunt exempti, pag.133. numer.3.
Negotium ex diuiſione ſemper fit clarius, p.2.nu.1.
Nepos non habet priuilegium Auic.p.125. num.58. & quando appellatione filiorum veniunt, ib.nu.59. & ſeq.
Nemo poteſt pro primis cauſis à domicilio extrahi, pagin. 5. num.7.
Nobilis domi retentus dicitur carceratus, p.70.nu.13. & poteſt petere alimenta ab eius creditore, ibid.nu.16.
Nobilis maioribus indiget diuitijs, quam ruſticus cum maiores habeat expenſas, p.67.nu.3.
Nobilis non tenetur vilia exercere, nec mercaturam exercere debet, ibid.nu.6. & 8.
Nobilis, vel titulata, an maritum faciat nobilem, & titulatam,

tam, p.118.nu.7. & quid ſeruetur hodie, ibid.nu.8.
Nobilitas filij porrigitur ad patrem, 119.nu.2.
Nobiles non poſſunt renunciare eorum nobilitati, quod amplia etiam antecedente iuramento, p.23.nu.5.& 6.
Non natus in Ciuitate Neapol. & filius allecti, & eius qui eſt ciuis per Pragmaticam, an gaudeat priuilegijs ipſius Ciuitatis, p.196.nu.35.
Notarium non indiget probatione, nec ſubiacet regulis iuris, 33.nu.16.& 20.
Notarius dicitur perſona egregia, & oraculum veritatis, p.34. num.5.
Notario creditur in eis quæ pertinent ad eius officium, p.ibid. num.4.
Nouitius propriè dici nequit Religioſus, 96. num.1. ſed eſt perſona Eccleſiaſtica, n.3. & quando veniat appellatione religioſorum, 97.nu.15. & profeſſorum, p.98. nu.18.
Nouitius gaudet priuilegio fori Eccleſiaſtici, & punitur ab eius ſuperiore etiam ſi deliquiſſet extra clauſtra, p.96.num. 5.
Nouitius à quo abſoluatur ſi ſit innodatus aliqua cenſura, pag. 97.num.6.
Nouitij gaudent priuilegijs Religionis, & dicuntur pars communitatis, ibid.nu.11.
Nouitijs non ſubiacent cenſuris Religionis, ibi.nu.12. nec caſibus reſeruatis, nu.14.
Nouitij confitentur cuilibet ſacerdoti approbato, pagin. ibidem, num.13.
Nouitius donare poteſt, & retinet omnia quæ ante ingreſſum habuit, & ſic feudum, 98.nu.16.
Nouitius deferens religionem ſuccedit in maioratu intellige ſi ante profeſſionem deſerat, ibid.num.17.
Nouitius ſuſcipiens Bullam Cruciatæ edere poteſt lacticinio, ib. num.20.
Nouitij poſſunt Procuratoris officium gerere, pagin.ibidem numer.21.
Nouitiæ non includuntur ſub præcepto clauſuræ, pagin. ibid. num.22.
Noua cauſa ſuperueniente iuramento non ſtatur, pagina 12. num.24.
Nulla lex poteſt ligare comprehendere non ſubditum, p..... num.10.
Numerus teſtium qualis ſit neceſſarius in probatione clericatus, 87.nu.14. & an probent hodie teſtes clericatum ſtante conſuetudine regiſtrandi ordinatos, num.15.
Nnmeroſitas familiæ illam non facit potentem, & quid ſi in ea non ſit copia diuitiarum, p.66.nu.12.& 13.

O

OBlati veniunt ſub nomine Eccleſiaſticorum, 98.n.2.& ſubijciuntur ſpolijs, & gaudent fori Eccleſiaſtici priuilegio, n.3. ſed quando id verum ſit, nu.5.& 8.
Oblati exemptionem ab Epiſcepis quando allegare poſſint, ibi. nu.9.
Oblati quando beneficium cap. Odoardus fruatur, & beneficio reſtitutionis in integrum, p.ibid.num.10.
Obligatio fideiuſſoria eſt acceſſoria principali, pag.128.num. 3.
Obligatus in forma Cameræ non poteſt opponere exceptionem incompetentiæ Iudicij, p.148.n.5.
Obligatio in forma Cameræ tollit omnia legum auxilia, p.ibi. num.2.
Obligatio non variatur ex perſona ſucceſſoris, pagin.151.nunum.6.
Obligatum cum clauſula, vt poſſit, vbique conueniri, habet fori priuilegium, 178.nu.1. nec poteſt conueniri in loco non tuto, num.6.
Obſtetricibus an credatur de virginitate, vel corruptione mulieris, 52.n.7.
Odioſa ſunt reſtringenda, p.18.nu.5.
Offendens Monialem incidit in excommunicationem, pag.96. num.7.
Offendens perſonam mulieris non profeſſæ, ſed ſeruientis Deo in aliqua domo eſt excommunicatus, ibid.ſub nu.7.
Officiales non extrahuntur ab eorum Tribunali, nec alios trahere poſſunt, p.164.nu.2.& 3.
Officiales ſupernumerarius non gaudet priuilegijs Ordinariorum, & ideo non habet immunitatem alias concedi ſolitam officialibus, ibid.nu.4.& 5.
Officialis, ſiue Iudex, offenſus ratione dignitatis poteſt ipſemet procedere in cauſa, p.180.num.5.
Officialis ægrotans dicitur ſeruire, 183.nu.7.
Ommiſſum in contractibus habetur pro ommiſſe, pagin...num. 20.
Opinio recepta à conſuetudine debet ſeruari quoties DD. diſcordant, p.14.nu.7.& 9.
Oppoſita fori declinatoria, eo ipſo debet Iudex ſuperſedere, 30. num.2.
Opus hoc mutatum eſſe dicit Author, nam in eo plura addidit, declarauit, & mutauit, quam, & alios doctiſſimos viros feciſſe oſtendit.1.nu.2.
Orbati patribus dicuntur qui illos habent inutiles, pagin. 39. num.9.
Ordo Religioſum ſecundum certam regulam ab Eccleſia approbatus eſſe debet.p.100.nu.11.
Ordines Militares ſunt exempti a ſolutione collectarum, pag. 116.ſub num.21.
Ordo in qualibet re eſt neceſſarius, cum dicatur parium, diſpariumque rerum ſua cuiq. loco tribuens diſpoſitio, p.2.numer.3.
Ordinabiliter agi non poteſt ex his, quæ ordinatè acte ſunt, pag.2.nu.5.
Ordo in ſingulis diſpoſitionibus eſt attendendus, pag. 2. num. 3.
Orphani reputatur miſerabilis perſona, & ideò priuilegio electionis fori vtuntur, & eis datur Aduocatus Pauperum, pag.36.nu.1.
Orphanus ex Dauidis Prophetæ præcepto adiuuandus eſt, ibid. num.2.
Orphanus quis dicatur, p.37.nu.2.
Orphanus excedens 14.annum an gaudeat electione fori. ibid. num.6.
Ortus in aliqua ciuitate dicitur ciuis illius ciuitatis, adeo quod hæc ciuilitas non ſit ad filios natos in eo loco, 194.num.13. & 14.imò etiam quod nec pater ſit ortus hæc ciuilitas tranſit ad filios, & nepotes licet non ſint orti, nu.15.
Ortus Neapoli matrem in fraudem parturiente non gaudet priuilegijs ipſius Ciuitatis, 195.nu.27.
Oſculans mulierem nimio amore ductus non punitur pœna Prag. Regni de oſculantibus mulieres, 69.nu.5.

P

PActum ne poſſit dari Iudex ſuſpectus improbatur, nec ſtatuto huiuſmodi exceptio tolli poteſt, pag.8.num.30.& 33.
Pactum de non petendo tollit naturalem obligationem, ſed non pactum de petendo, p.158.nu.11.
Pactum de vendendo ex certa cauſa illa ceſſante non ſeruatur p.145.num.9.
Pater quando teneatur alimentare filium etiam quod ille ſibi victum quærere poſſit.67.nu.7.
Patres debent alere filios propria culpa in infirmitate lapſos, 199.nu.7.
Pater non poteſt renunciare beneficio, quod non poteſt exequi ſuper bonis ſuis pro debito filio vltra quam facere poſſit, pag. 23.nu.9.
Pater, & filius vnica cenſetur perſona, p.119.nu.3.
Pater non conuenitur niſi in quantum facere poteſt, p.120.nu. 11.ſic etiam & mater, ibid.nu.12.
Pater, & filio pro vno capite in extimo reputantur, pag.121. num.10.
Pater exponens filium priuatur patria poteſtate, quoad ea tantum quæ ſunt ſibi vtilia, p.48.nu.6.& 7.
Paternitas, & maternitas probata probatur filiatione, pag.126 nu.1.
Patrimonium eſt vita hominis, p.66.nu.6.
Parium eſt eadem iuris diſpoſitio, p.187.n.3.
Par imparem non habet imperium, p.166.nu.5.& quando talis regula ſit vera, ibid.nu.6.
Patronus laicus poteſt variare alias præſentando, etiamſi iuraſſet non variare, p.10.num.6.& vide p.11.nu.12.
Patronus variare an poſſit in præſentando in iure patronatus, 13.num.5.

Patro-

Digitized by Google

Patronus non poteſt per ſe ipſum præſentare etiam per procu ratorem.17.nu.3.& 4.

Pauper quis dicatur arbitrio Iudicis quando reponitur, & ex quibus Iudex arbitretur de paupertate, pag.63. num.1. 2.9. & 10.

Pauper quiſque præſumitur, ſed allegans paupertatem illam probare debet,p.168. num.14. & 15. ubi plures dilationes ſiunt,

Pauper admittitur ad proponendas ſuſpiciones, & nullitate abſque depoſitis,p.66.num.2.

Pauper gaudet priuilegio electionis fori, & amplia etiam ſi ſit lapſus in paupertatem ſua culpa,p.ibid,nu.1. & 3.

Pauper à cunctis diſpicitur,p.66.nu.4.

Paupertas eſt graue onus, ibid.n.5.

Paupertas eſt inimica boni, & nouerca virtutum, ibid.nu.9. Quot teſtibus probatur.68. nu.16. & 17. & an hoc fiat cum partis citatione,ibid.nu. 18.

Paupertas facit hominem miſerabilem,p. 158.

Pecunia dicitur ſecundus ſanguis, & fideiuſſor futura neceſſitatis,p.66.nu.7.

Peregrinus inter miſerabiles perſonas reputatur, pagin.63. numer.1.

Peregrini commendatur à Deo,p.ibid.nu.2.

Peregrinorum cauſæ ſunt ſummariæ, & de more ſine ſcriptis geruntur,ibid.num.3.

Peregrinus quis dicatur,p.63.nu.1.column.2.

Petitio reſtitutionis in integrum quando impediat ſententiæ executionem,p.169.nu.5.

Petitio copiæ libelli non impedit quod priuilegiatus non poſſit eligere forum,p.149.nu.1.

Petens copiam libelli,non dicitur in Iudicem conſentire,p.ibid, num.2.

Periurus priuatur omni commodo, & à nullo eſt audiendus,p. 11.nu.15. priuatur dignitate, nu.16. incurrit infamiam de iure canonico,nu.17.non poteſt teſtificari, nu. 18. perdit beneficium deducto ut egeat, nu.19.

Pia cauſa habet priuilegium eligendi forum,p.19. nu.1.

Pia cauſa, & Eccleſia æquiparantur,ibid.nu.2.

Pia cauſæ nomen,quando habeatur,p.19. col.2.nu.1.

Pia cauſa dicitur, quæ vtilitatem publicam reſpicit,pagin.94. num.6.

Pollutio cœmiterio dicitur polluta Eccleſia, vt interdicta Eccleſia dicitur interdictum cimiterium, pag.113. numer.9. & 12.

Porticus dicitur pars domus, & atrium dicitur pars eccleſiæ, p.ibid.nu.14.

Portio renunciata à fratre quando; accreſcat omnibus fratribus p.110.nu.11.

Poſſeſſio iuriſdictionis quando conſocijs conſeruatur, ibidem num.15.

Poſſidens vigore decreti lati ab aliquo Iudice ſi ab illo fuerit citatus ob cauſam nullitatum forſitam propoſitarum contra dictum decretum forum declinare non poterit, pagin.181. num.1.

Poſſeſſio patris, & filij eſt promiſcua,p.121.num.9.

Poteſtas Iudicantis requiritur vt quis poſſit in iudicio conſequi quod ſibi debetur,p.7.nu.13.

Poſteriora prioribus derogant,p.49.nu.8.

Poſſeſſio transfert onus probandi in aduerſarium, p.128. ſub num.4.

Pragmatica Regni quotieſcunque ſunt contra ius commune dicuntur odioſæ,p.196.num.37.

Pragmatica prima ſub r ubr. de pœnis,quis diſponat, pagin.58 num.12.

Praxis localis non extenditur ad alias regiones, pagin.37. numer.7.

Præſentatio intra quod tempus eſt facienda per patronos laicos, & clericos,p.110.num.6.

Præſentatio facta à patre non poteſt reuocari per filios,pag.119 num.6.

Præſcriptio 40.annorum currit contra Hoſpitale erectum abſque authoritate Epiſcopi, p.90. nu.15.

Præſumptio probatione in contrarium diruitur, pag.13. num. 36.

Pluralis locutio duorum numero debet eſſe contenta, vt infinitæ eas eustetur,p.ibid.nu.6.

Primum, & ſecundum beneficium competit miſerabilibus perſonis diuitibus,p.158.nu.4.

Primum, & ſecundum beneficium vbique ſolet concedi mulieribus, minoribus, pupillis alijſq; perſonis, per Tutores, & Curatores repræſentatis,p.29.num.13.

primum, & ſecundum beneficium competit Militibus Hieroſolymitanis,p.227.nu.10.

primum, & ſecundum beneficium competit Hoſpitali,pag.89. num.4.

princeps reuocando omnes, & ſingulas exemptiones, ac priuilegia omnia etiam cum clauſula tenores, & compendia, hæc verba non intelliguntur ſublata priuilegia, & exemptiones conceſſa pauperibus miſerabilibus perſonis ſed requiritur ſpecialiſſima mentio,p.25.num.45.

princeps dum gratias impartitur non conſetur comprehendere ſpeciales,p.135.nu.7.

princeps non cenſetur abdicare à ſe Summum Imperium, pag. ibid.num. 16.

princeps ſub verbis generalibus non videtur poſſe fraudare illos qui in iure ſpecialiter ſunt priuilegiati, pag.136. num. 4.

princeps ſi conceſſerit Caſtrum cum domibus,iardenis,& alijs, iſta conceſſa cum Caſtro non ſunt feudo quaternata, niſi de per ſe conceſſa fuerint à Rege,p.176.nu.9.

princeps poteſt derogare priuilegio perſonarum miſerabilium, p.182.num.1.

princeps ex certa ſcientia, nec committit cauſas ſuſpectis, nec agere poteſt,p.8.num.31.

princeps præſumitur velle concedere legem abſque præiudicio tertij,p.138.num.4.

primum, & ſecundum beneficium denegatur pupillo in cauſa cum patre defuncto conteſtata,p.152.num.11.

primogenitis Titulatorum ſtant coram Excellent. Regni prorege,capite cooperto,p.151.num.4.

priuilegia Principum quando extendantur, pagin.19. numer. 8

priuilegia conceſſa Eccleſiæ communicatur Hoſpitali, pag.89. num.3.

priuilegia conceſſa pupillis competunt & alijs, qui per Adminiſtratores reguntur,p.61. num. 2.

priuatus habens rem communem cum Eccleſia gaudet priuilegio Eccleſiæ,p.110.nu.3.

priuatus conſenſus facit Iudicem cum qui iuriſdictioni, præeſt, p.23.num.12.

priuilegium fori clerico eſt conceſſum in beneficium totius ordinis clericalis,p.24.num.26.

priuilegium datum Militibus, vt non poſſint carcerari pro debitis renunciari non poteſt,p.ibid, nu.34.

priuilegium conceſſum ſacerdoti, vt poſſet celebrare tempore interdicti, extendatur ad ſeruientem in diuinis, pagin.18. num.18.

priuilegium Domini extenditur ad familiares,pag.183. num. 3.

priuilegiatus aduerſus alium priuilegiatum, non vtitur priuilegio,p.186.nu.2.

priuilegium competens fiſco, vt poſſit cogere ad ſibi edenda inſtrumenta, ceſſat contra alium fiſcum,p.187.nu.4.

priuilegium ſcholarium ceſſat contra alios ſcholares, pag.ibidem.

priuilegium potentius dicitur eſſe eius, qui agit de damno euitando, vel ex cauſa fauorabilis conceſſionis, p.186.num.24. & ſeq. vel ex ratione vnius,quam alterum, num.27.vel ex maiori vtilitate,num.28.

priuilegium minus derogans iuris communi dicitur potentius, ibid.nu.26.

priuilegium reſpiciens perſonam potentius dicitur, ibidem numer.31.

priuilegium naturali dicitur potentius,pag.190.num.39.

priuilegium vicinitatis præfertur priuilegio conſanguinitati, p.ibid.num.42.

priuilegium duplex eſt potentius unico, & priuilegium legis eſt potentius illo hominis, ib.n.37.& ſeq.

priuilegium conceſſum Baronibus, vt poſſint cognoſcere de omnibus cauſis, non comprehendit cauſas miſerabilium perſonarum, niſi aliter conſtet de mente Principis, pag.139.nu. 1.& 2.

priuilegium eligendi forum habet locum etiam ſi priuilegiati ſint mediate ſubiecti principi,p.140.nu.1.

pri-

Digitized by Google

C

CAnonicus ſupernumerarius non habet vocem in Capitulo, nec poteſt inſigniri almucia ſeu veſte canonicali abſq; licentia Papæ.pag.165.nu.6.

Canonici in odioſis non veniunt appellatione clericorum. pag. 86.nu.38.& contra nu.39.

Canonici tantum abſentes pro ſeruitio Epiſcopi poſſunt percipere diſtributiones quotidianas.86.nu.40.

Canonicus in pupillari ætate ex diſpenſatione Pontificia promotus, an habeat vocem in Capitulo.74.num.5.

Canonici Neapolitani, veſtes, paramenta, & aliæ ad Miſſæ Sacrificium,86.num.41.

Captus ab hoſtibus reputatur miſerabilis perſona, 64.nu.1.

Capitula quæ in Montibus Pietatis exerceri ſolent, reminiſcuntur.93.nu.3.

Carcer dicitur peſſima manſio, appellatur ſquallor, & cruciatus corporis, & de iure canonico loco mortis ſuccedit. pag.70.nu.2.& 5.

Carcer dicitur omnis locus ex quo quis liberè diſcedere non valet,ibid.nu.10.11. 12. & 14.

Caro patris defuncti viuit in filijs,p.119.nu.5.

Caſalia dicuntur de iuriſdictione ipſius Ciuitatis.p.191. num. 10.

Caſtrum omne in Regno dicitur, quaternatum feudum, ſed non è conuerſo.p.176.nu.12.

Cautionem vbi quis præſtare tenetur, ſi non petatur valet proceſſus.p.16.nu.16.& 17.

Caualliarij extraordinarij Regiæ Dohanæ gaudent fori priuilegio,p.177.nu.4.

Cauſa ſtudij dicitur pia. p. 53.nu.8.

Cauſa paupertatis eſt priuilegiata, & pia.p.65.nu.2.

Cauſa hoſpitalis dicitur fauorabilior cauſa Eccleſiæ, pag...... num.10.

Cauſa continentiæ in criminalibus non attenditur, pag.112. num.27.

Cauſa dotis,& ſtudij æquiparatur,p.94.nu.7.

Cauſam cauſæ præſtans putatur ſicuti per eximiam cauſam præſtat,num.1.

Cauſa quæ ſeparari non poteſt, dicitur indiuidua, ſic etiam ſi ex facti continentia non recipit diuiſionem, p.112.nu.1.

Cauſa inter conſanguineos vſque ad quartum gradum compromittuntur.p.161.nu.14.

Cauſa liquidationum inſtrumentorum non remittuntur. 168. num.4.

Cauſa conſtitutionis,l.vnic.C.quand.Imp. inter pup.& vid.eſt ne ſimiles perſonæ opprimantur,p.29.n.11.

Cauſa ad forum Eccleſiaſticum ſpectantes in prima inſtantia ſunt decidendæ coram laicorum ordinarijs infra biennium terminanda, p.21.nu.3. & 4.

Cauſarum criminalium aliæ ſunt leues quædam atroces, & aliæ grauiores. p.171.num.11..

Cauſa an dicatur magna, vel minima Iudicis arbitrio reponitur,ibid.nu.7. & 8.

Cauſarum ciuilium aliæ ſunt infirmæ ibid.nu.3. aliæ humiles, nu.4.aliæ mediæ num.5.& aliæ maximæ,nu.6.

Cauſa alia ciuilis,alia criminalis,ibid.nu.1. & quæ ſit ciuilis, & quæ criminalis,nu.2.

Cauſa eſt ſummaria,vbi ſumus in executiuis,p.171.nu.2.

Cauſa alia ciuiles,aliæ ſunt ordinaria,& aliæ ſummaria, pag. 114.num.1.

Cauſa quando dicatur ſummariæ,ibid.n.2. & quæ cauſæ ſummariæ ſint agitandæ a nu.2.vſque ad 9.

Caſus habet electionem fori.pag.5.nu.9.

Cæcitas dicitur morbus in parte corporis. p.46.nu.8.

Certioratio requiritur ad excludendum beneficium reſtitutionis in integrum.p. 28.nu.4.

Ceſſante fine adæquato legis, ceſſat ipſius diſpoſitio, pag.145. num.8.

Ceſſioni bonorum renunciari poteſt.p.23.nu.21.

Ceſſio quando dicatur ſimulatè facta. p.146.n.5.& 7.

Ceſſionarius priuilegiati non gaudet fori electione,131.num.1. ſed declara.p.132.nu.24.

Ceſſionarius ſuo priuilegio fruitur, & non cedentis. pag. 131. num.2.

Ceſſionarius nequit petere executionem inſtrumenti guarentigiati, & ſic non poteſt inſtrumentum liquidare,ibid.nu.3.& quæ ſit cautela,nu.4.

Ceſſionarius mulieris eiuſdem priuilegijs non vtitur, pag.131. num.5.

Ceſſionarius mariti non vtitur beneficio c.ſalubriter de vſur. ibid.nu.6.

Ceſſionarius ſuccedit in ius cedentis,ibid.num.12.& reputatur eadem perſona cum cedente,ibid.num.13.

Ceſſionarius poteſt arreſtare debitorem,ibid. nu.14.

Ceſſionarius ex cauſa neceſſaria habet priuilegium cedentis, p.132.nu.25.

Clauſula renunciationis (omnis legum auxilio) eſt maximæ potentiæ,& vigore huius clauſulæ, quibus renunciatum cenſeatur.p.24.nu.36.& per diſcurſum à n.37. vſque ad n.43

Clauſula vbique locorum, quiſnam effectus pariat, p.178.nu. 4.& 5.

Curiales Regiarum Audientiarum Regni gaudent priuilegio fori,pag.....nu.3.

Clauſula,ſaluo iure,quid operetur,p.182.nu.3.

Clauſula, ſaluo iure, facit continuari idem iudicium,ibidem, ſub nu.4.

Clauſula, ſaluo iure, obturat ora languentium,ibid.

Clauſulæ pregnantes, & ampliſſimæ non derogant priuilegio, l.vnic.C.quan.Imp.p.138.nu.1.

Clauſula, in reliquis, comprehendit omnia contenta in inſtrumento.p....n.4.

Clauſula generalis non derogat priuilegia in corpore iuris clauſa.134.nu.4.

Clauſula derogatoria quorumcumque priuilegiorum non derogat priuilegio miſerabilium.p.134.nu.2.

Clauſula, motu proprio.parit plures effectus.136.nu.2.ſed non contra ius alterius,ibid.nu.3. nec ſupplet defectum intentionis,num.4.

Clauſula, non obſtantibus, tollit priuilegium in corpore iuris non clauſum.p.136.nu.3. & illa quæ ſunt friuola, ibid.n.5.

Clauſula, quorum tenores, habet vim ſpiritualis expreſſionis cum omnibus ſuis qualitatibus, ibid.num.1. & 2. & habet vim,ac ſi tenor eſſet inſertus, ibidem, num.3. ſed vide pag. 137.num.4.

Clauſula,quorum tenores, non comprehendit priuilegium eligendi forum,ibid.num.5.

Clauſula, ex certa ſcientia, habet vim ſpecialis derogationis, ibid.num.2.

Clauſula, ex certa ſcientia,refertur ad ius,& non ad factum, ibid.num.3

Clauſula, pro expreſſis habentes, non operatur in præiudicium miſerabilium perſonarum,138.nu.1.

Clericus coniugatus in iudicio probare virginem, & vnicam duxiſſe,non tenetur.p.51. ſub nu.3.

Clericus ſi confugiat ad Eccleſiam,& ibidem renunciat clericatui,non poteſt extrahi à ſuo prælato.144.nu.5.

Clericus non gaudet immunitate Eccleſiaſtica, ibid.n.6.

Clericus habet electionem fori, etiam ſi ſit prima tonſura initiatus, p.82.nu.2. & 3. Sed an tunc requirantur requiſita Concilij Trid.ſeſſ.24.c.9.de reform.negatiuè docet Author num.6.Et etiam ſi ſit coniugatus, & ſaluaticus,num.12. & 13.Licet illam non habeat pro bonis proprijs, num.17. ſed benè pro patrimonialibus, num.16. & pro fructibus beneficiorum,num.20. & quia ſi Baro haberet priuilegium abdicatiuum,num.26.

Clericatus eſt probandus .p.87.nu.1. & 3.& quando præſumatur,nu.4.6.& 7.

Clericatus non prouenit à natura, ibid nu.2.

Clericatus negatiua qualiter probetur, ibid.nu.4.

Clericatus qualiter probetur, p.87.nu.9.10.11.12.& num.16 & 19.

Et ſeruetur in Regno remiſſiuè, pag.88.nu.21.

Clericus inter perſonas miſerabiles reponitur, & eſt de numero pauperum, taliter quod legatur legatum pauperibus diſtribuendum,poteſt clericis diſtribui.p. 82.nu.1.

Clericus gaudet beneficio cap.Odoardus quamuis non incidat in habitu,& tonſura, nec diuinis ſeruiat vel beneficium habeat.83.n.10.ſicque etiam in priuilegio canonis concluditur, ibid.num.11.

Clericus bigamus, quis dicatur, & quibus priuilegijs gaudeat, p.85.nu.23.

Clerici exempti non veniunt clericorum appellatione, pag.86. num.32.

Clerici pro bonis Eccleſiæ, vel patrimonialibus in tantum habent

Digitized by Google

bent fori electionem, in quantum adeſt violentia, rapina, vel fraus, p. ibid. nu. 44.
Chirurgus dicitur Nobilis quoad pœnas, 71. nu. 20.
Citatus, & ſi ſit priuilegiatus tenetur comparere ex Ritu M. C. 230. qui an ſit in obſeruantia. 31. n. 1. & 2.
Citatio ad informandum relaxari non debet, in cauſis parui momenti. 169. num. 7.
Citatus ad recognoſcendam apocham non poteſt forum declinare. p. 153, nu. 1.
Ciues Ciuitatis, & vicorum idem habent domicilium, p. 191. num. 14.
Ciues Neapolitani dicuntur infantes expoſiti 196. num. 32. ibi licet filij expoſitorum non gaudent, vt oriundi, ibidem num. 33.
Ciues allecti gaudent priuilegijs ciuilium originarium, pagin. 194. num. 9. & ſuſtinent onera ciuitatis, pag. ibid. num. 20. licet ſecus reſpectu iurium regularium, & Dohanarum, numer. 21. vide num. 25.
Ciues in dubio, quis præſumitur illius ciuitatis in qua habitare reperitur, 194. num. 12.
Ciuitas Neapol. poteſt creare ciues per allectionem. pag. ibidem num. 19.
Ciuitas non venit appellatione Diœceſis in materia odioſa, p. 86. num. 34.
Ciuis Neapolitanus an dicatur is, qui eſt ortus extra Ciuitatem Neapolis in aliqua parte, in qua parentes non conſtituerunt domicilium, ſed erant tranſeuntes, ad tempus trahebant ibi moram, 196. nu. 34.
Ciuilitas quando, & quibus concedi poſſit, & qualiter acquiſita amittatur, ibid. ſub num. 39. & an taliter acquiſita tranſeat ad filios, nu. 39. remiſſiue.
Ciuilitas ex quibus contrahatur, & an extorus à Rege aſſumptus in ciuem Neapolitanum gaudet eiuſdem priuilegijs quibus gaudent Neapolitani ſi alibi habitent, remiſſiue ibidem num. 41.
Ciuilitas acquiritur per tranſlationem Domicilij, dummodo hoc fiat verè, & non fictè, adeò quod in loco originis conuenire non poteſt, pag. 193. num. 1. niſi ibi conueniatur, num. 2. vide n. 24.
Ciuilitas acquiritur adoptionem quæ ciuilitas tamdiu durat, quatenus durat adoptio, ibid. nu. 6.
Ciuilitas acquiritur per allectionem, ibid. num. 8. & pag. 194. num. 18.
Ciuilitas originis non amittitur per receſſionem à patria, & tranſlationem incolatus alibi, 194. n. 16.
Coitus hodie extra matrimonium eſt prohibitus, pagin. 118. num. 4.
Collector Apoſtolicus non habet ius pro ſpolijs in beneficijs ad collationem Regis exiſtentibus, p. 145. nu. 10.
Collegia. & Confraternitates, per laicos reguntur dicuntur ſæcularia, p. 92. n. 6. nec pia loca dicuntur, n. 7.
Collegium ſcholariorum dicitur pium, p. 94. n. 12. & quando dicatur religioſum, num. 13.
Collegio Doctorum iuxta opinionem Auctoris competit fori electionis beneficium, 61. nu. 7.
Collegio, ſiuè Sedili competit reſtitutio in integrum, ibidem, num. 2. 3. 4.
Collegiorum, Vniuerſitatum, & Sedilium, ius patronatus, qualiter probetur, ibid. num. 6.
Communio cauſa cum exempto generat exemptionem, p. 110. num. 4.
Commenſales, & familiares Regis quem Iudicem habeant, 182. nu. 2.
Compromiſſum petitum contra priuilegiatum, qui elegerat forum, in quonam loco ſit faciendum, p. 161. nu. 15.
Comparens pro ſuo intereſſe, non opponit exceptiones declinatorias, p. 156. nu. 2. etiam ſi ſit clericus, p. 157. nu. 3.
Commutatio voti continentiæ in caſtitatem coniugalem, non mutat Regulæ ſubſtantiam, p. 107. nu. 33.
Compromiſſum vbi eſt faciendum non debet fieri cum ceſſionario, p. 131. num. 10.
Conditio actoris non fit deterior ex admiſſione tertij, p. 157. numer. 6.
Condemnatus ad relegandum, ſi poſt condemnationem per aliquod tempus in carceribus detineatur id in relegatione computatur, pag. 72. nu. 2.
Conditio ſtatim defectum habetur pro defectu, p. 117. nu. 7.
Conceſſio principis facta ciuitati, extenditur ad comitentes, ibi. num. 19.
Conceſſo caſtro dicitur conceſſum, cum adiacentibus, pag. 159. num. 16.
Conceſſo caſtro alicui, & filijs dicitur conceſſum ad nepotes, & ad deſcendentes, ibid. num. 17.
Conceſſio generalis non extenditur ad ea, quæ ſpecialem exigunt conceſſionem, p. 135. nu. 15.
Conceſſa iuriſdictione cum derogatione clauſulæ, ex certa ſcientia, ceſſat fori electionis priuilegium, 137. num. 1.
Conceſſo vno, alicui dicitur conceſſum omne illud, quod requiritur ad illud, & conſequens, volens, vult, & antecedens, 18. nu. 9. & 10.
Conceſſo officio dicitur conceſſa facultas, portandi arma, ibid. num. 11.
Concil. Trid. ſeſſ. 24. cap. 20. vbi excipit cauſas, quæ iuxta canonicas ſanctiones apud Sedem Apoſtolicam ſunt tractanda, an poſſit comprehendere diſpoſitionem text. in lege vnic. & Cod. quando Imper. inter pupill. & vid, 22. num 5. & 6. & nu. 13. & 15.
Concil. Trid. conſiderat, nè litigantes trahantur extra prouinciam, ibid. nu. 17.
Concil. Trid. non ſubſtulit legitimos modos quibus ex iuris diſpoſitione quis ſortitur forum, ibid. nu. 24.
Concubina priuilegiati non gaudet priuilegio ſui concubinarij. 118. nu. 1.
Concubina clerici qualiter ſortiatur forum eiuſdem, idem nu. 2. & 3.
Confeſſionis partis aduerſæ, non ſtatur ſuper titulo clericatus, quoad fundandum titulum. 88. nu. 20.
Confeſſio in inſtrumento emanata plenè probat pro abſenti in connexis, p. 111. nu. 16.
Confeſſus per torturam filij dicitur confeſſus in tormentis, pag. 122. nu. 20.
Confeſſio facta coram Iudice incompetenti eſt inualida, nec ſufficit ad condemnandum. 8. nu. 16. & 17.
Confraternitas, ſiue Oratorium, & Eſtaurita gaudent electione fori, 91. nu. 1. ſed vide, nu 5. & diſtingue, vt nu. 8.
Confraternitas, & Extaurita dicuntur, loca pia, & gaudent Eccleſiaſtico fori, ibid. nu. 2. & 3.
Confugiens ad cæmiterium gaudet immunitate Eccleſiæ, ſic etiam confugiens ad porticum Eccleſiæ. 113. nu. 10. & 11.
Coniuges contraxiſſe iuxta domicilij viri conſuetudinem præſumitur, 117. num. 16.
Connexũ dicitur quod imperfectionem alterius tendit, 112. n. 2
Connexa reputantur, quorum vnum ab altero dependet, & quæ ſint indiuidua. ibid. num. 6. & 8.
Connexum dicitur capitulum quando ipſum ſolum factum cũ ſuis qualitatibus continet. pag. 113. n. 15. & 16.
Connexa vocantur quando vnum eſt alterius conſequens, ibid. num. 18.
Compromitti quiſquis cogatur, pag. 13. n. 1.
Compenſatio tunc fit ipſo iure ſi petatur, pag. 15. n. 8.
Conſeruatorium puellarum gaudet priuilegio electionis fori, pag. 91. num. 1.
Conſeruatorium aſſimilatur vniuerſitati, ibid. num. 2. & gaudet priuilegijs piæ cauſæ, n. 3.
Conſeruatorium gaudet immunitate Eccleſiæ, ibid. nu. 7.
Conſanguinitas eſt probanda vbi petitur compromiſſum, pag. 33. num. 9.
Conſentire in Iudicem quis non cenſetur per cautionem de iudicio ſiſti, pag. 148. n. 2.
Conſors litis gaudet beneficio electionis fori, dummodo tamen cauſa ſit indiuidua, alias ſecus, pag. 111. n. 17. & quare, nu. 18. eius limita vt pag. 112. n. 24. & 26.
Conſuetudo eſt optima legum interpret, pag. 13. num. 7.
Conſuetudo introducta in ciuitate ſeruatur in ſuis vicis, ibid. num 16.
Conſuetudo ſtrictè eſt interpretanda, pag. 191. n. 15.
Conſtare de Principis voluntate, quando dicatur, pag. 140. n. 9.
Contractus non præſumitur ſimulatus, pag. 146. n. 9.
Contractus ſimulatus caret conſenſu, ibid. nu. 10. & dicitur pictus, & figuratus, n. 11.
Contra aſſiſia à quo punitur, p. .... n. 8.
Contrariorum eadem eſt diſciplina, & ideo argumentum à contrario ſenſu eſt validum, pag. 55. n. 5. & 6.
Contenta ſub eadem ſpe connexa dicuntur, pag. 113. n. 5.

Contrahens ſortitur forum illius Iudicis in cuius territorio contraxit.156.num.2. ſi ibi tamen reperiatur, nu. 4. niſi proprio foro renunciaſſet,nu.5.

Contractus factus cum pupillo abſque ſolemnitatibus, quando non claudicet,p.15. nu.12.

Contraueniens tranſactionis, quando audiatur acceptis non reſtitutis,ibid.num.13.

Continuatio poſſeſſionis arguit ſimulationem contractus.p.146 num.14.

Contumax non reputatur, citatus à Iudice incompetenti, qui non comparuit,p.7.num.17.

Contumacia operatur tacitam renunciationem fori declinatoriam,p.150.nu.3.

Contumacia vaſſalli non nocet Baroni, qui poteſt petere cauſæ remiſſionem,ibid.nu.4.

Contumax regulariter perdit priuilegium declinandi forum, ibid.num.2.

Contumacia perſonæ priuilegiatæ contracta coram non ſuo Iudice, non facit iudicium in ſuo foro proprio, pagin.31. num.5.

Conuentus in loco contractus non declinat forum. pag.156.numer.1.

Conuerſus ad fidem dicitur miſerabilis perſona, & gaudet fori electione. p.77. num.1. ſed declara, vt ibidem num.4. & ſeq.

Conuerſus de nouo ad fidem,dicitur Neophitus, ibid,nu.4.

Conuerſi dicuntur Religioſi. pag.99. num.1. & ſunt exempti à ſolutione collectarum, ibid. num.2. & gaudent priuilegio canonis, num. 4. & quando id ſit verum,num.10.

Conuerſi ſubyciuntur Epiſcopis in illis caſibus in quibus Regulares ſubyciuntur.ibid.nu.3.

Conuerſi repelluntur à ſucceſſione feudorum,ibi.nu.5.

Conuerſæ tenentur ad clauſuram,ibid.ſub num.5.

Conuerſi habent beneficium reſtitutionis in integrum, ibid nu. 6.

Conuerſi non comprehenduntur ſub pragmaticis, & bannis,ac ſtatutis laicalibus,ibid.nu.7.

Conuerſi gaudent beneficio c.Odoardus,ibid,nu.9.

Correlatiuorum eadem ſolet eſſe diſpoſitio, p.117.nu.1.

Incorrelatiuis vno ſublato alterum tacitè ſublatum cenſetur, ibid.num. 2.

Et vno expreſſo dicitur alterum expreſſum, ib. nu.3.

Creditor valet renunciare beneficio præuentionis, pag.23. numer.14.

Curator datur capto ab hoſtibus,pag.64.n.3.

Curia Admiratia cognoſcit de rebus maritimis,p...nu.5.

Curialis trahit etiam priuilegiatos,p.187.nu.14.

D

Damnati ad triremes capti ab hoſtibus, ſi redeant, num captiuitatis tempus imputandum ſit, p.64.nu.12.

Damnatus ad carceres habet fori electionem, pag.69.num.1. & amplia nu.9.

Damnatorum ad triremes maxima eſt miſeria,p.72. nu.1.

Damnati ad triremes amiſerunt ciuitatem, & libertatem,& mortuo æquiparantur,ibid.nu.2.

Damnatus perpetuò ad triremes, an ſit ſucceſſibilis, & poſſit facere teſtamentum, & contractus inter viuos, ibidem num.4.

Damnati ad triremes perpetuò fiſcus, an alij eius conſanguinei in ſucceſſionibus et prouenientibus repræſentent perſonam, ibidem nu.3.

Debitor doloſus excluditur à beneficio ceſſionis bonorum,num. 6.& deducto ne egeat,ibid.nu.8.

Debitor carceratus tenetur cautionem de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo dare,p.148.nu.5.

Decanus,vel Archidiaconus præſente Epiſcopo, non habet præheminentiam in adminiſtratione, & gubernio Eccleſiæ,p.... num.16.

Declinatoria fori, an & quando detur aduerſus apochas, 153. nu. 2.3.4.5.& 6.

Decoctus habet fori electionis priuilegium,num.1. & declara, vt ibid.num.4.

Decoctus excluditur à ſucceſſione bonorum,p.73.nu.4.

Decocti an gaudeant miſerabili beneficio ceſſionis bonorum, p.73.n.3.& contra eos plures pœnæ ſunt de iure naturæ,ib.n.2

Decretum in alienatione bonorum pupilli eſt interponendum, cum cauſæ cognitione,p.172.nu.16.

Decretum requiritur in alienatione rerum furioſi, 74.n.4.

Decretum Vrbani VIII. circa acceſſum Regularium ad Monaſteria monialium comprehendit Milites Hieroſolymitanos,p.105.nu.15.

Delictum per quos Iudices poſſunt cognoſci,142. nu.13.

Delictum ab ebrio commiſſum an puniatur.p.13.nu.2.

Delictum à furioſo patrato non punitur,ibid.n.2.& 3.

Delinquens cum conſanguinea ſpe obtinendi diſpenſationem, pro matrimonio, non gaudet diſpenſationem,num.16.

Dæmoniacus reputatur miſerabilis perſona.p.72.nu.1.

Dæmoniaci non poſſunt ordinari,ibid.nu.2.& ſi poſt promotionem tale morbus ſuperuenerit,an ad alios ordines promoueri debeant,ibid.nu.3.

Dæmoniacus delinquens an puniri poſſit,ibid.n.4.

Denunciare ſe ipſum nullus tenetur,nec vxor maritum,p.115. nu.13.& ſeq.

Depoſitarius cogitur reſtituere depoſitum per Iudicem, de cuius mandato fuit factum, pag.181.num.2.ſed declara, vt num.3.

Deſtinatio habetur pro re perfecto, p.117.nu.8.

Derogatum non cenſetur beneficio reſtitutionis in integrum per generalem derogationem,p.135.nu.13.

Derogatum non cenſetur priuilegio optandi beneficia reſeruata, nulla de eo mentionem facta,ibid.nu.14.

Derogatio priuilegiorum, quorum ſpecialis mentio facienda eſſet, non comprehendit priuilegium eligendi forum,pag.136. num.6.

Derogatio expreſſa eſt neceſſaria, ad hoc, vt comprehendatur priuilegium Electionis fori,139.nu.3.

Dictio, omnis, *eſt vniuerſalis, & nihil excludit, & comprehendit ea,quæ alias non comprehenderentur, pag. 25. num. 21.& 22.*

Dictio, præſertim, *quid importet, p.12.n.33.34.& 35.*

Dic, ſeu, *in priuilegio Principis, augmentatiuè interpretatur, pag.159.nu.13.*

Dictio, prout, *qualiter intelligatur in beneficijs Principum, ibid.nu.14.*

Didacus Caſtagnonus Patritius Hiſpanus Excellentiſſimi Ducis Albæ olim Regno Proregis Secretarius, & Auctoris Auunculus memoratur.103.nu.6.

Diffinitio in iure eſt periculoſa,p.37.nu.1.

Dilatio ad Dominum concludendum Procuratori abſentis datur,n.3. niſi petatur malitioſè,ibid.

Dilatio ad probandum morbum, quæ dari debeat, pag.47. numer.6.

Dilationes omnes ſunt cohartandæ vbi agitur de alimentis, p. 173. ſub nu.23.

Dilatio quinquennalis qualiter concedatur, p. 152. num.1. & quid ſi debitor non aſſerat velle cedere bonis, ibidem numer.2.

Diſpenſatio non ceſſat ceſſante cauſa diſpenſationis,pagin.155. num.10.

Diſpenſatio quoad bigamiam à quo ſit impartienda,pagin.85. num.24.

Diſpenſatio valet, ſi error committatur in nomine illius cui impetratur illa,p.140.nu.7.

Diſpenſatio debet eſſe in ſpecie derogatiua Bullæ Clement VII. p.135.nu.12.

Diſpoſitio l.nullum de iud.adducitur.p.111.nu.19.

Diſpoſitio Principis generalis,generaliter eſt intelligenda,pag. 158. num.8.

Diſpoſitio dicitur fauorabilis ſi per eam quieti litigantium, conſulitur.p.191.nu.12.

Diſpoſitio S.C.T.c.16 de reg.ſeſſ.25.eſt ſeruanda per Milites Hieroſolymitanis vbi volunt diſponere,p.105.nu.13.

Diſtributiones quotidianæ competunt Canonico, qui ſua culpa ægrotat.p....nu.4.

Diuitiæ honorem præſtant, & afferant nobilitatem,pagin.80. num. 8.

Diuitiæ in matrimonijs, & in ſingulis negotijs locum habent, ibid.nu.10.

Diuiti triſte eſt,abſque hærede decedere,p.1.num.2.

Diuiſio quid operetur,ibid.num.11.

Diuiſa magis clara, & faciliores capacitatis euadunt, pag.2. num.13.

Diu-

Digitized by Google

Diuturna carceratio prohibetur, p.70.num.6.
Dohanerius habet iuriſdictionem etiam contra Neapolitanos, p.179.ſub nu.3.
Doctrina incipit à cognitione vocabulorum, p.38.nu.2.
Doctores ſunt immunes ab hoſpitÿs, ſic & eorum fratres, p.127. num. 3.& habitantes num.4. Sed quid in caſu neceſſitatis, ibid.num.6.
Doctoratus eſt dignitas, & trahit nobilitatem, p.71.nu.19. vbi multa habes circa materiam Doctorum.
Doctorari iurans in aliquo loco ſi ſuperuenerit peſtis excuſatur, p.12.nu.25.
Doctores ſupernumerarÿ non habent vocem in Collegio, pag. 164.num.9.
Dolor ſemper fatigat Auarum, p.55 nu.2.
Dolus non debet reportare commodum, p.11.nu.19.
Domeſtici qui dicantur, p.185.num.3.
Domicilium ſolo die conſtituitur vbi de voluntate apparet, ibid.nu.3.
Donatio facta filio familiæ cauſa ſtudÿ valet, pagin.94. num. 8.
Donationes factæ non ſolum reuocantur ex cauſis à iure expreſſis ſed etiam à ſimilibus, p.35.nu.6.
Donationi inofficioſæ etiam cum iuramento pater renunciare non poteſt, p.24.nu.30.
Dotis cauſa dicitur pia, p. 81. num. 13. & quando ſecus, numer.18.
Dotis cauſa non comprehenditur generali diſpoſitione, p.135. numer.10.
Duo rei debendi beneficio diuiſionis renunciant, pag.23. num. 17.

E

EBrioſus connumeratur inter perſonas miſerabiles, & ad ordines non aſcendit, p.73.nu.1.& 4.
Ebriorum nulla ratio, & nullus conſenſus, p.89. nu.3.
Ebrius ex fideiuſſione non tenetur, & an faciat teſtamentum, ibid. nu.5. ſolitus inebriari, ſi ſit Religioſus non poteſt eligi ſuperior, ibid.num.6.
Eccleſia gaudet fori electione, quia reputatur miſerabilior inter miſerabiles, quoad priuilegia, p.78.nu.1.& 2.
Eccleſia vtitur iure minorum, nu.4.
Eccleſia eligit forum, tam ſi agat, quam ſi non, imò etiam ſi agat ad diſtractum, p.78.nu.5. & 6.
Eccleſiæ appellatione continet omnis locus pius, pag.ibid.num. 3. & 5.
Eccleſia poteſt beneficio reſtitutionis in integrum ſic etiam & pia cauſa, ibid.nu.6.& 7.
Eccleſia aduerſus aliam, priuilegio non vtitur, pagin.187. num.10.
Eccleſiæ fauore, quod conceditur fauore publico non denegatur, p.94.num.5.
Eccleſiaſticus laudatus in Authorem, an poſſit declinare forum, p.159.nu.2.
Eccleſiaſticus ſuccedens laico quando teneatur ſequi iudicium iam captum, p.152.nu.12.
Eccleſiaſtici non habent electionem fori Eccleſiaſtici, niſi dati violentia laicorum, p.22.nu.16.
In Eccleſia Cathedral. Neapol. adſunt Canonici inſigniti titulo, & nomine Cardinalium, p.86.nu.42.
Effectus ciuis per priuilegium Regis, etiam reſpectu dirictuum Regiorum eſt immunis, p....num.23.
Effectus cauſa conſummata non ceſſat ceſſante cauſa, pag.155. num.17.
Imo etiamſi inchoata, ibid.nu.8.
Electio fori ceſſat quando Barones habent derogationem contra priuilegiatos, pagin.141. numer.5. ſed limita vbi Baro haberet aliquid intereſſe in cauſa, ibidem numer. 6.
Electionis fori beneficium competit vbi quis pendente lite efficitur perſona miſerabilis, p.144.nu.1.
Electio fori datur priuilegiato etiam ex iure ceſſo, quamuis ceſſio fiet ex cauſa lucratiua, p.145.nu.1. & 2. at ſecus ſi ceſſio appareat facta in fraudem, num.3.
Electio fori competit, tàm in cauſis ciuilibus, quam in criminalibus, pag.141. num.1. quid contrarium, numer.3. etiam ſi delicta ſint parua, numer. 20. vel ſi agatur ex officio, num.21.
Electionis fori priuilegium quorſum tendat, pagin. 141. numer.2.
Electio fori ceſſat in crimine rapti, p.143. num.22. vel in crimine hereſis, num.23.
Electio fori non datur contra curiales Tribunalium, pag.180 num.1.
Sed declara non procedere quoties non aſſiſtunt Tribunali, num.5.
Electio fori non allegatur contra commenſales, & familiares Regis, pag.182.nu.1. etiam ſi abeſſent, num.4.& qui pro negotÿs, num.5.& 10.
Electionis fori beneficiumq; non poteſt allegari à Iudæo, pagin. 187.num.1. nec ab infideli, nu.3.
Electionis fori beneficium ceſſat inter æquales, nam conquaſſantur priuilegia, pagin.102. num.1.& amplia, vt num.12. & 13. ſed iure communi diſtingue ſub numer. 14. vſque ad 23.
Electio fori ceſſat in cauſis Neapolitanorum, pagin.190. numer.1.
Electi ad aliquem honorem in Ciuitate Neapolis gaudent illius Ciuitatis priuilegÿs, 191.nu.7.
Electio fori competit miſerabilibus, qui propria culpa in miſerabilitatem inciderunt, p.67.nu.1.
Electio fori competit clerico, non ſolum ſi ſit offenſus in propria perſona, ſed etiam in agendo pro iniuria facta conſanguineis, p.83.num.14.
Electio fori competit Monti Pauperum, ſiuè Pietatis, pag.97. num.1.
Electio fori competit oblato, p.98. num.1. ſed declara, vt nu. 4. & 6.
Electio fori datur priuilegiatis, non obſtante quod Baro habeat primas, & ſecundas cauſas, p.134. nu.1.
Electiones fori competunt vaſſallis qui ſunt priuilegiati, p.136. num.1.
Electio fori ceſſat in cauſis minimis, p.169.nu.1.
Electio fori non datur in cauſis exequutiuis, pagin.171. num. 1.
Electio fori non competit priuilegiatis in cauſa feudali, p.175. nu.1.& ſecus dè iure communi, p.ibid.nu.5.
Electio fori ceſſat in cauſa reconuentionis, pagin.167.num. 1.
Electio fori ſpectat ad eum qui habet priuilegium, vt poſſit conueniri coram pluribus Iudicibus, p.157.nu.1. in alternatiuis electio eſt rei conuenti, ibid.nu.3.
Electio fori datur vbi miſerabilis perſona eſſet laudata in Anthorem, p.159.num.1. contrarium, num.3. & declara, vt nn.8.9. & 10.
Electionis fori beneficio renunciari an poſſit, pagin.22. numer.1.num.10.
Electio fori, & variatio à perſonis priuilegiatis poteſt opponi in quacumque parte iudicÿ, p.28. num.4.5. & 6.& amplia, p. 29.num.12.
Electio fori ceſſat, vbi agitur de cauſa quinquennalis dilationis, p.153.num.3.
Electio fori facta non ceſſat ceſſante cauſa miſerabilitatis, pag. 154.nu.1. quidquid contrarium. num.2. etiam ſi non fuerit lis conteſtata, p.155.nu.20.
Electionis fori priuilegium non poteſt allegari in cauſis officialium, pag.164.num.1. niſi actu non ſeruiant, vt pagin.165. num.11.
Electio fori non poteſt opponi vbi agitur de liquidatione inſtrumentorum, p.167.num.1.
Electio fori an detur vbi pro parte aduerſa petitur compromiſſum, p.160.numer.1.& 4.& p.161.nu.13.
Electio fori denegatur excommunicato, p.161.num.1.
Electio fori non datur in Tribunalibus Eccleſiaſticis, ſicuti in Tribunalibus ſæcularibus, pag.19. num.1.& p.23.num. 18.
Electio fori facta ſtatim ſunt ligata manus Iudicis, pag.30.numer.1.
Electio fori ceſſat in caſu obligationis cameralis, pagin.145.numer.1.
Electio fori datur priuilegiato, & ſi penès acta alicuius Curiæ præſtitiſſet Procuratorem, p.150.nu.1.
Electio fori quid ſit, p.3.nu.2.& p.3.n.6.

Electio fori facienda eſt coram Iudice comp̄etenti qui habeat poteſtatem in conuentum, alias non valet vnde eligent forum Regiam Audientiam Prouinciæ non ſuæ non auditur, p. 7. nu. 12. & p. 8. nu. 20.

Electio fori à Curijs Eccleſiaſticis facienda eſt in Curia Romana vel ſaltem Illuſtriſſimi Nuntij, p. 8. n. 25.

Eligens ſepulturam cum iuramento, illam mutare nequit. p. ibid. num. 14.

Emptores à fiſcò Iudices fiſcales habent pro re empta, pag. 168. nu. 4.

Emphyteuta ceſſans a ſolutione canonis, quando cedat à iure ſuo pag. 15. num. 5. & quid in feudatario committente felloniam, num. 6.

Eo modo quo iudicatur de Ciuitate, iudicatur de toto termino & territorio illius Ciuitatis, p. 191. nu. 12.

Epiſcopus non poteſt eſſe Iudex vbi tractatur de proprio queſtu, p. 180. nu. 4.

Epiſcopus quando non vtatur rocchetto, & mantello, p. 143. num. 19.

Epiſcopus dicitur caput Clerici, p. 85. num. 27. nec comprehenduntur ſub generalitate, nu. 28. & dicitur eſſe in culmine dignitatum, num. 29. & 30.

Epiſcopi diſponunt ad pias cauſas per decentibus ab inteſtato, p. 62. nu. 9.

Eremita dicitur perſona Eccleſiaſtica, p. 102. nu. 1. & gaudet priuilegijs clericorum nu. 2. & forum eccleſiaſticum ſortitur, ſed vide nu. 6.

Eremita obſeruat in profeſſione diſpoſitionem Concilij ſeſſ. 25. de reg. c. 16. ibid. nu. 5.

Eremita vnde dicatur, p. 103. nu. 1.

Eremitarum genus duplex, ibid. n. 2. 3. 8. & 9.

Eremita qui nullam profitentur Religionem, nu. 4. nec habent certum modum ab Eccleſia approbatum, ſubſunt Curijs ſecularibus, & ſunt ſubiecti oneribus, p. 103. nu. 5. nec gaudent priuilegio canonis, ibid. num. 6.

Eremita profugus vocatur, qui nullo ſubeſt ſuperiori. ibid. nu. 7.

Error nominis vitiat diſpoſitionem niſi aliter conſtet de voluntate legantis, p. 140. num. 3.

Error in nomine non obeſt vbi conſtet de corpore beneficij, ibid. num. 5.

Error nominis, vel cognominis reſignantis non vitiat publicationem, ibid. nu. 6.

Error diœceſis, quando vitiet gratiam, ibid. nu. 8.

Executio poſt tres conformes ſententias, quando non fiat, pagin. 15. num. 9.

Exceptio debet opponi per excipientem, vt proſit, pag. ibid. num. 14. & 15.

Exceptio declinatoria fori, an cenſeatur reiecta per proceſſum ad vlteriora, p. 23. nu. 4. vide, n. 5. & 6 vbi conciliationem opinionum reperies,

Exceptio declinatoria fori in cauſa reconuentionis non opponitur, p. 177. etiamſi Iudex conuentionis ſit incompetens, nu. 3. & etiamſi priuilegiatus vellet a ſua petitione deſiſtere, p. ibi. num. 4.

Exceptio declarat regulam, p. 21. nu. nu. 4.

Exceptio vſurarum competit fideiuſſori, p. 128. nu. 11.

Exceptio quod metus cauſa competit fideiuſſori, p. 129. numer. 13.

Exceptiones competentes principali iuuant fideiuſſorem, p. ibid. nu. 14. & nu. 19. etiam principali inuito. ibid. nu. 14.

Exceptio remiſſionis mercedis competit fideiuſſors, pagin. ibid. num. 15.

Exceptiones eius perſonæ cohærentes proſunt fideiuſſori quando alias inutilis redderetur exceptio, p. ibid. nu. 20.

Exceptio perſonalis, non competit fideiuſſori, ibi. nu. 21. & p. 130 num. 29.

Exceptio declinatoria fori eſt perſonalis, p. 131. nu. 8.

Exceptio cohærens perſonæ, & non rei, non tranſit in ſingularem ſucceſſorem, ibid. num. 9.

Exceptio vbi non officiat obligationem, ſed repellit perſonam, non obſtat ceſſionario, ibid. nu. 11.

Exceptio notoria admittitur aduerſus cenſum bullarem, p. 34. num. 22.

Excipiens de non numerata pecunia probare debet, pag. 38. numer. 8.

Exceptio illegitimitatis perſonæ nunquam reſpuitur, p. 32. numer. 4.

Excipiens clericum eligendum ad beneficium non eſſe legitimæ ætatis, debet probare minorem ætatem, p. ibid. nu. 5.

Excipiens non eſſe locum reſtitutioni in integrum debet probare maiorem ætatem, ibid. nu. 4.

Exceptiones quantum fieri poteſt reſtringendæ ſunt, pagin. 18. num. 6.

Exceptio conceſſa fratribus minoribus, non extenditur ad ſorores eiuſdem ordinis, ibid. nu. 10.

Exceptio ne quis teneatur, vltra quam facere poteſt opponitur etiam poſt ſententiam, p. 29.

Exceptio oppoſita in vim declinatoria opponi poteſt quandocunque, p. ibid. nu. 10.

Exemptio eſt contra ius commune, & ideo odioſa, p. 18. num. 3.

Exemptio quæ principali competit, debetur etiam fideiuſſori, 128. num. 6.

Exemptus vigore Cameralis obligationis, an conueniatur coram Ordinario, p. 148. nu. 7.

Excommunicatus diuina officia, & Miſſam recitare nequit, ibid. nu. 4.

Excommunicatus nequit eſſe tutor, p. 161. nu. 6.

Excommunicatus non poteſt in iudicio comparere, ibidem numer. 9.

Excommunicationis declaratio quando fieri poſſit non citata parte, p. 33. nu. 19.

Ex impotentia arguitur voluntas, p. 22. nu. 8.

Exponentes partus feris peiores reputantur, p. 48. nu. 4.

Expreſſum aliquid eſſe, & haberi pro expreſſo diuerſificantur, p. 137. num. 4.

Expreſſum continetur ſub generalitate, p. 135. nu. 21. ſed quando id procedat, ibid. nu. 22.

Extaurita, & Confraternitates viſitantur per Epiſcopos, p. 92. num. 4.

Extenſio fit in fauorabilibus, licet lex taxatiuè loquatur, p. 71. num. 16.

Extenſio de caſu ad caſum, & de perſona ad perſonam non datur, p. 83. nu. 9.

Excluſio inducta à ſtatuto non extenditur niſi ad expreſſum, ibid. nu. 9.

F

F*Abrilignarij, & ferrarij quando expelli poſſunt à loco, p. 94. nu. 11.*

Facultates Auditoris Cameræ ad quemnan extendantur, pag. 148. nu. 3.

Facultates Auditoris Cameræ continent derogationem omnium priuilegiorum, ibid. nu. 6.

Falcidia non detrahitur ab eccleſia p. 187. nu. 8. nec de legatis ad pias cauſas, ibid. nu. 9.

Fama vt probet clericatum debet eſſe antiqua, pagin. 88. numer. 18.

Familiaritas ex diſceſſu à Curia, an amittatur, & familiaritatis continuatio an præſumatur, p. 184. nu. 14.

Familiares dicuntur a familia, ibid. num. 1.

Familiaritas duplex, ibid. nu. 2.

Fatuus dicitur miſerabilis perſona, reputatur minor, & in alienatione eius bonorum requiritur Iudicis decretum, p. 76. num. 1. & 2. Teſtari nequit, ibid. nu. 3.

Fatuo competit primum, & ſecundum beneficium, ibidem num. 6.

Fatuitas debet eſſe vera, & grauis vt operetur, ibidem numer. 4. & 5.

Fatuitas quandoque leuis, & quandoque grauis, pagin..... num. 4.

Fatuus quinam dicatur, ibid. nu. 1. 2. 3. & 4.

Fauore publico eſt habenda ratio, p. 9. num. 4.

Fœminæ non excluduntur in Regno maſculis nolentibus, p. 15. num. 11.

Feuda omnia à Rege conceſſa poſſunt dici nobilia, & ligia, p. 176. nu. 19.

Feuda quaternata ſunt ad inſtar prædiorum, & ſtipendiarum, pag. ibid. nu. 22.

Feudalis cauſa tractatur in Regia Camera, pagin. 175. numer. 3.

Feudum eſt duplex proprium, & improprium, p. 175. numer. 23.

Feudum quaternatum quid ſit, pag. ibid. numer. 1. vſque ad 15.

Feudum quaternatum quid ſit , pag. 175. numer. 1. vſque ad 15.
Feudum quaternatum vbi ibid.nu.2.& quare regiſtrabantur, ibidem.
Feudum nouiter factum, & per Regem conceſſum , poteſt eſſe quaternatum , ibid.num.11.
Feudum quaternatum non poteſt haberi niſi à Principe , & titulo,ibid.num.13.
Fideiuſſor rennnciare poteſt benificio auth.præſenti , C.de fideiuſſ.p.23. num.16.
Fideiuſſor dicitur vna eademq.perſona cum principali, p.128. num.1.
Fideiuſſor pro iudicij aſſecuratione poteſt carcerari , pag. ibid. num.2.
Fideiuſſor in duriorem cauſam non obligatur , ibidem num. 4.
Fideiuſſor non extenditur vltra contractus naturam , ibidem num.5.
Fideiuſſoria obligatio eſt acceſſoria principali, ibid.num.3.
Fideiuſſor filijfamil.iuuatur Macedoniano,ibid.nu.7.& ſic in Velleiano procedit,ibid.num.8.
Fideiuſſor circa euictionem habet priuilegium principalis , ibi. nu.12.
Fideiuſſor miſerabilis perſonæ non gaudet fori electione, p.130. num.22.
Fideiuſſor clerici non gaudet priuilegio fori,ibid.n.24.
Fideiuſſor clerici laicus non gaudet beneficio capit. Odoardus , ibid.nu.27.
Fideiuſsor pro reo aliquid in officio ſoluens, pro eo poteſt reum in eo officio conuenire ,p.168.num.5.
Fides denegatur excommunicatis,p.162.num.7.
Fides electorum, & Ciuitatis Neapol.probat ciuilitatem ipſius Ciuitatis.p.196.num.38.
Filia renuncians cum iuramento præuenientibus fratribus, ſi illi moriuntur an ſuccedat non obſtante iurata renunciatione, p.12.nu.27.
Filiatio ex parte patris eſt difficilis probationis , pag.126.num. 2.
Filiatio multifariam, contigit probari , ibid.num.3. & qualiter, à num.4. vſque ad 11.
Filiatio non probatur per modos de quibus ſupra , niſi alia inſit adminicula.p.127.num.12.
Filiatio diligenter eſt probanda vbi agitur de petenda hæreditate patris,p.ibid.num.13.
Filiatio probetur quid ſit articulandum , ibid. num.14.
Filiationis fama vbi viget quis conſtituitur in quaſi poſſeſſionis filiationis p.126.nu.5.
Filius in vita patris non habet ius præſentandi, pag.119.num. 7.
Filius poteſt iurare loco patris prædefuncti,p.ibid.nu.8.
Filius vtitur priuilegio fori quo, & pater, & mater, p.120.nu. 1.& p.122.num.22.
Filiorum cauſa dicitur cauſa patris,p.121. nu.6.
Filius repræſentat patris perſonam , ibid.num.7.
Filij eorum qui ceſſerunt bonis conuenti vti hæredes gaudent ceſſione bonorum,ibid.num.8.
Filius dicitur dominus in vita patris,ibid.nu.11.
Filius dicitur venire ad bona paterna continuatiuè , ibid.numer.14.
Filius patrem hæreticum denunciare non tenetur , pag.121. num.17.
Filij aliquando puniuntur ob cauſam patrum , pag.122.num. 21.
Filius quando dicatur habitare cum patre,p.125.nu.57.
Filius poteſt carcerari ad inſtantiam patris, ibid.nu.61.
Filiusfamil. qui dolo verſatus eſt priuatus beneficio , quod cum eo , p.200.num.7.
Piliusfamil. non vtitur beneficio Macedoniani contra alium filiumfam.p.184.num.6.
Filius non ſolum ex cauſis enumeratis in auth. vt cum de appellatione cognoſcitur, §.aliud quoque capitulum exhæredari poteſt ſed etiam ex ſimilibus,p.35.num.5.
Filij expoſiti ſanguinolenti appellantur,p.48.nu.5.
Filius ſubrogatur in locum patris,p...nu.21. & quando id procedat,p.132.nu.22.
Fiſci priuilegium tranſit ad fideiuſſores , pagin. 128. numer. 10.
Fiſcus in cauſis fiſcalibus habet Iudices ſpeciales , pagin.168. num.2.
Fiſcus in Authorem laudatus vitium priuilegio fori , ibid.numer.3.
Fiſcus non tenetur inſtantiæ captæ per priuatum ſuum authorem , p.ibid.num.6.
Fiſcus appellans à ſententia lata contra priuatum ſuum authorem,non immutat Iudicem ſed proſequitur coram Iudices appellationis,p.169.num.8.
Fiſcus non trahit perſonas Eccleſiaſticas,ibid.nu.9.
Fiſcus quando aſſiſtat tantum litis , nec poteſt cauſæ remiſſionem petere, ibid. nu.10.
Fori declinatoria non habet locum in cauſa feudali , pag.175. num.2.
Fori electio ceſſat contra locatos Regiæ Dohanæ , pagin. 176. num. 1.
Fori priuilegium non amittitur per cautionem de ſoluendo iudicatum.p...nu.3.
Fori priuilegium non poteſt allegari à depoſitario,pag.181. numer.1.
Fori clericatus priuilegium concernit factum ſuperioris,& ideo renunciari non poteſt,p.24.nu.27.
Fori declinatoria debet opponi in ingreſſu iudicij , pag.28.numer. 1.
Foriudicationis ſententia ſuſpenditur per exceptionem clericatus,p.82.num.5.
Forenſis, & alienigena quinam vocetur.p...nu.3.& 4. & an differat à peregrino,ibid.nu.4.
Forum eligi poteſt etiam in ſecunda inſtantia, & qua ratione , p.29.nu.15.& 16.
Forum declinare non licet priuilegiato ſuccedentis litis captæ cum defuncto , p.150.nu.1. & quid ſi lis non ſit conteſtata cum defuncto, p.152.nu. 11. & quid ſi inſtantia eſſet perempta,ibi.n.13.& quid ſi eſſet nulla,ibid.num.19.
Forum quis ſortitur ratione delicti,p.141.nu.4. & ideo delinquens eſt remittendus ad locum delicti, num.5.
Forum quod eſt declinabile à defenſo non poteſt declinare à defenſore,p.160.nu.5.
Frater quando alterius fratris beneficio vtatur , pag.127. numer.1.
Fraternitas probatur eiſdem modis quibus,& filiatio, ibidem num.2.
Fraternitas ex numeratione probatur,ibid.nu.3.
Fraternitatis in quaſi poſſeſſione exiſtens reuelatur ab onere probandi, ibid.nu.4.
Frater pro honoris proprij defenſione occidens poſt longum tempus ſtupratorem ſororis , extraordinaria pœna punitur , 83.nu.16.
Fratres S.Ioannis inſigniti media Cruce alba non dicuntur religioſi,p.107.nu.34.
Fraus in dubio non præſumitur, & ideo excludenda eſt , p.15. num.14.
Fraus, & dolus nulli debent patrocinari,p.199.nu.2.
Fraus præſumitur vbi contractus eſt inter conſanguineos , pag. 146.nu.13.
Fructus de breui colligendi habendi pro collectis, p.117.num. 10.
Fructus beneficiorum ſunt bona Eccleſiaſtica , pag.85 num. 21.
Fraudes inter partes in reuariatione ,quando præſumatur, pag. 178.nu.4.
Furioſus reputatur miſerabilis perſona,p.74. nu.1. Gaudet feri electione, ſi non habet dilucida interualla , p.15.nu.2. & ibid.nu.11.Dicitur infans, & non poteſt matrimonium contrahere.p.35. num.3. & ſi Eccleſiaſticam perſonam percuſſerit non incidit in excommunicationem , & nec in pœnam temporalem,ibid.
Furioſus communicantur priuilegia minoribus conceſſa , p.74. num.6.
Furioſus mentecaptus , & demens , ſunt idem , pag.74. numer.9.
Furioſus præſentare in Iurepatronatus prohibetur , at ſecus ſi habeat dilucida interualla,& idem eſt in renunciatione beneficij facta à furioſo,p.75.nu.12.& 15.
Furioſus non habens dilucida interualla fideiubere prohibetur,p.75.nu.16.
Furtioſus non habens dilucida interualla,nec dotare,nec teſta-

mentum facere poſſunt, ibid. nu. 13. & 14.
Furioſum alias dicens eſſe, probare tenetur, pagin. 75. num. 3.
Freneticus habetur vti furioſus, pag. 74. nu. 10.
Furoris exiſtentia eſt probanda tempore actus, pag. 75. num. 14.

G

GEneralis clauſula promittens habere ratum, gratum, & firmum, non tribuit ea, quæ requirunt ſpeciale mandatum, p. 25. num. 47.
Genus regulariter includit omnes ſpecies etiam ſi in vna ſpecie maior ſit ratio quam in alia, pag. 35. nu. 1.
Giurba conſ. crim. 77. nu. 20. reijcitur, p. 107. num. 30.
Gloſ. in l. cum de lege, ff. de prob. declaratur, p. 68. nu. 13.
Grauatus in vno, debet releuare in alio, p. 71. n. 18.
Grues ordine viuitur vna poſt aliam incedendo, ibidem numer. 9.

H

HAbens domum in Ciuitate Neap. & vxorem Neapolitanam dicitur ciuis illius Ciuitatis, p. 185. num. 22. & ibid. nu. 25. ita quod non poteſt renunciari, ibid. nu. 26. quod procedit etiam ſi domus eſſet dotalis, p. 196. nu. 31. vel ſi eſſet recepta in emphyteuſim, ibid.
Habens vxorem Neapol. & domum propriam, an dicatur ciuis ipſo iure ante petitionem, p. 196. num. 36.
Habilitas perſonæ requiritur in iudicio etiam in præſentatione iurispatronatus, p. 32. nu. 2. & 3.
Habitatores vicorum dicuntur vicini ciuitatis, pagin. 191. numer. 11.
Habitantes in Caſalibus gaudent priuilegijs Ciuitatis, p. 192. num. 18.
Habitum clericalem ſuſpiciens pendente iudicio, mutat forum, p. 144. num. 3.
Habitus oblatorum, qualis ſit, p. 98 nu. 7.
Heres ſequitur forum defuncti, p. 151. nu. 2. & dicitur eadem perſona cum defuncto, ibid.
Hereditas iacens aſſimilatur pupillo, & ideo habet beneficium electionis fori, & reſtitutionis in integrum, pag. 61. numer. 1. & 3.
Hæreditas iacens repreſentat defuncti perſonam, pag. 61. numer. 4.
Hereditas priuilegiati gaudet priuilegio ſui Domini, pagin. 71. num. 5.
Hæreditas iacens an ſit perſona vera, ibid. nu. 7.
Hæredum vnum vbi contrauenerit contractui ratione metus, vel doli reſcinditur contractus quod cæteros, pag. 113. num. 7.
Hæreditas venientibus ab inteſtato debetur vbi inſtituitur ſparij, p. 124. nu. 43. & intra quod tempus talis inſtitutio ſit reuocanda, ibid. n. 44. & an termino elapſo purgari poſſit mora, ibid. nu. 45.
Homagium datur primogenito Regis, p. 121. nu. 12.
Homicidium permittitur ad honoris defenſionem, pagin. 91. num. 6.
Homines caſalium Neap. gaudent priuilegijs Neapolitanorum p. 191. num. 9.
Honor dicitur maximum bonorum, & æquiparatur vitæ, pag. 110. ſub nu. 1.
Hoſpitale continet ſub ſe miſerabiles perſonas, pag. 89. num. 2.
Hoſpitale iure minoris gaudet, ibid. nu. 5.
Hoſpitale gaudet beneficio inuentarij ne teneatur vltra vires, ibid. nu. 9.
Hoſpitale erectum abſque authoritate Epiſcopi dicitur locus pius, ibid. nu. 12.
Hoſpitale erectum abſque Epiſcopi authoritate poteſt ab Ordinario viſitari, ibid. numer. 14. niſi tantum viuat fundator, num. 20.
Hoſpitale non venit appellatione Eccleſiæ vbi ſumus in odioſis, p. 90. nu. 16.
Hoſpitale vtitur priuilegio electionis fori, p. 89. numer. 1. etiam quod non ſit erectum authoritate Epiſcopi, ibid. num. 11. ſed declara, vt nu. 18. & 19.

I

IOan. Dominicus Nouarius Authoris Genitor memoratur. p. 163. nu. 3.
Infans expoſitus dicitur miſerabilis perſona, & potitur priuilegio electionis fori, & quare, p. 48. nu. 1.
Infantes expoſiti a quo ali debent, ibi. n. 3.
Infeudatio caſtri cum omnimoda iuris diſtinctione, quidnam comprehendat, p. 135. nu. 17.
Inferior ex priuilegio habens ius inſtituendi, an poſſit præſentatum examinare, p. 18. num. 11.
Infidelis baptizatus Neapoli dicitur ciues Neapolitanus, p. 195 num. 28.
Impedito non currit tempus appellationis quando proteſtationes interuenerunt, niſi impedimentum eſſet notorium, pag. 33. num. 17. & 18.
Impetrans Iudicem illum reſpuere regulariter nequit, p. 179. num. 2.
Immunitas conceſſa trahitur ad eorum filios, p. 121. nu. 5.
Immunitas hoſpitandi conceſſa clericis extenditur ad fratres, p. 127. nu. 2. ſed quid ſeruetur in Regno ibid. nu. 5.
Immunitate Eccleſiæ quando quis non gaudeat ex delicto ibid. patrato, p. 200. nu. 12.
Inhabilitas ſuperueniens poſt conſummatum actum non nocet, p. 155. nu. 7.
In dubio non præſumitur renunciaſſe alteri cauſæ, ſi quis expreſſeris vnam ex duabus cauſis competentibus, ſibi, pag. 26. num. 10.
In exemptio verſetur fauor nedum exempti, ſed etiam ſuperioris, qui eximit, p. 24. num. 28.
In facto ambiguo numquam præſumatur introducta renunciatio, p. 26. num. 11.
Infirmitates qualiter probentur, pag. 47. nu. 2. & 4.
In generali loquutione non veniunt perſonæ magnæ authoritatis, pag. 86. num. 31.
Iniuria facta vni de familia, cenſetur facta toti familiæ, pag. 84. num. 15.
Initiatus prima tonſura dicitur clericus, & gaudet ſingulis priuilegijs clericalibus, p. 82 num. 4.
Iniuria facta vxori dicitur alteri viro, p. 115. nu. 10.
Iniuria grauis, quæ dicatur, remiſſiuè, p. 171. nu. 12.
Inquiſitores ſunt Iudices omnium cauſarum illorum, qui ſunt reconciliati Eccleſiæ, p. 95. num. 2. ſiuè ſint illi actores, ſiuè rei, num. 3.
Interdictis Clericis non cenſentur interdicti regulares, pag. 86. num. 37.
In renunciatione non veniunt niſi ea quæ expreſſa ſunt, pag. 26. num. 6.
L'ordinale procedens dicitur ponere habenam in cauda, pag. 2. num. 6.
Inſtantia iudicij per priuatum non obligat fiſcum ſucceſſorem, p. 169. num. 7.
Inordeſcentia menſalis in excommunicatione eſt punibilis, p. 162. num. 10. ſic etiam, & annalis, num. 11.
Inſtitutio filij in re certa valet, ſed exhæredatio non, pag. 158. num. 10.
Inſtitutio facta ſpreto patrono, quando ſit inualida, pag. 15 num. 1.
Inſtitutio omnis debet à definitione proficiſci, pag. 3. num. 1.
Inſtrumentum contra parentes non liquidatur, pag. 120. num. 13.
Inſtrumenta confecta per Notarios vaſſallos fidem non faciunt, p. 36. num. 10. & amplia, nu. 11.
Inſigna, & arma inſcripta in aliqua Capella, an probent ius patronatus, p. 75. num. 7.
Interdicta ciuitate, Nouitij interdicti non cenſentur, pag. 95. num. 4.
Ioan. Dominicus Nouarius Authoris Genitor memoratur, pag. 39. num. 8.
Irregularis diſpenſatus ad ordines, ob paupertatem, licet ceſſet illa cauſa, non poteſt ordinari, p..... nu. 11.
Iudex incompetens quidquid agit nulliter facit, pag. 7. num. 15.
Iudex ſi poſt ſubſcriptam ſententiam, & Actuario cauſa allegetur inſpectus, debet ſuperſedere in eius publicatione. p. 9. nu. 35

Index

Digitized by Google

Iudex Eccleſiaſticus adiri poteſt pro conſequendis alimentis, p....nu.10.ſed quando,num.11.

Iudex à quo valet ſtatuere terminum litigantibus,p.30.nu.1. An poſſit præfigere terminum ad proſequendam appellationem, ibid.nu.2.& 3. Et qualis debet eſſe terminus ad comparendum in Tribunali electo declaratur,nu.6.

Iudex à quo poteſt mandare exequi ſententiam poſt lapſum terminum datum ad proſequendam appellationem,p.38.n.5

Iudex ordinarius ſi ſit negligens poteſt quis in ius vocari extra Prouinciam, & pro primis cauſis poteſt adiri Archiepiſcopus Epiſcopo negligente,pag.4.num.15.& 16.etiam pro erigendo Seminario,num.17.

Iudex alias incompetens ratione delicti efficitur competens, p.142.num.7.& punire poteſt,& de ratione,nu.9.10.11.& 12.

Iudex delicti poteſt requirere Iudicem originis,vt capiat delinquentem, & ſibi remittat prout remittere tenetur,p.ibid.n.14.& 15.

Iudex alias incompetens,ratione ſalarij fit competens,pag.167.num.1.

Iudex cauſa principalis eſt Iudex acceſſorij,ibid.nu.3.

Iudex à quo poteſt cognoſcere de cauſa non obſtante auocatione ſi illa ſit modici valoris,p.169.num.2.

Iudex in cauſa propria quis eſſe nequit,p.180.nu.2.

Iudæa nouiter baptizata dicitur miſerabilis perſona,& gaudet fori electione,p.78.num.3.

Iudæi non dicuntur eſſe in Eccleſia Dei,p.186.nu.2.

Iudicis arbitrio relinquuntur, quæ ſub certa regula claudi non poſſunt,p.35.num.4.

Iudicis iuriſdictio ſuſpenditur per exemptionem electionis fori vnde nequit ad vlteriora procedere,p.23.nu.1.& 2.

In iudicijs quaſi contrahitur,p.151.nu.7.

Iudici competenti non viuatur, qui cautionem expenſarum dedit p.149.nu.2.

Iudici competente nec dicitur qui ſportulas illi tradit. p.149. col.2.num.2.

Iudicium coram eodem Iudicem perfici poteſt ſtante clauſula reſeruatiua,p.182.num.4.

Iudicium vbi cœptum eſt finiri debet,p.4.num.19.

Iuramentum perhorreſcentiæ requiritur in electione,& variatione fori ſeu iudicis, & præſtandum eſt eodem tempore, quo fit electio,p.5.n.2.& 4.

Iuramentum perhorreſcentiæ fundat iuriſdictionem Tribunalis electo,ibid.nu.5.

An admittatur probatio in contrarium aduerſus hoc iuramentum;p.6.nu.6.7.8. & 11.

Iuramentum autem certior probatio eorum,quæ in animo conſiſtunt, & quæ a cognoſcentia dependent. ex qua concluſione Author an multa refert,ibid.nu.7.

Iuramentum non firmat contractum in tertij præiudicium, p.24.nu.33.

Iuri in ſui, & alterius fauorem inducto, nemo renunciare poteſt,ibid.nu.20.

Iuramentum facit actum alias infirmum, & reuocabiliter, firmum, & irreuocabilem,p.10.nu.8.

Iurans non contrauenire venditioni priuatur beneficio,l.2. de reſcind.vendit.& beneficio reſtitut.in integrum, ibid.nu.9.& 11.

Iurans non exire à domo, citatus à Iudice poteſt exire,pag.12.num.26.

Iurare poteſt habens principale mandatum, pagin. 18. numer. 15.

Iuriſdictio vbi eſt conceſſa motu proprio adhuc electionis fori beneficium procedit, p.136.num.1.licet contrarium,p.ibid. num.5.col.2.

Iuriſdictio conceſſa Baroni relatiuè ad aliam conceſſionem alterius Baronis in qua adeſt derogatio priuilegij l.vnic.Cod. quan.Imp.non operatur, ne miſerabiles perſonæ prohibeantur electionis fori priuilegio vti,p.139.nu.1.& 2.

Iuriſdictiones fiunt, & reſtituunt a lege, pagin.ibid. num. 2.

Iuriſdictio conceſſa Baroni non poſſunt auocari, pagin.140. num.3.

Iuriſdictio minoris abolitur in præſentia maioris, pagin.143. num.17.

Ius accreſcendi in indiuiduis habet locum, pagin.111. numer. 24.

Ius creatum in perſona defuncti tranſit ad heredem, pag.151. num.8.

Ius declinandi forum, non amittitur per traditionem ſportularum factum Iudici,p.149.nu.1.

Ius eligendi, & variandi forum eſt odioſum,p.18.nu.1.

Iuſpatronatus cauſa eſt mixta priuilegio,l.vnic.perſonis, & non cauſis eſt indultum,p.179.

Iuſpatronatus in Vniuerſitatibus etiam paruis ex vſurpatione præſumitur,idcirco in illius probatione forma Concilij Trident.eſt adhibenda, p.60.num.6.

Iuſpatronatus dicitur ſpiritualitate annexum, pag.113. num. 3.

Ius petendi remiſſionem cauſæ, non amittitur per cautiones de iudicio ſiſti, vel iudicatum ſoluendo, p.148. nu.4.

Ius quæſitum non ceſſat ceſſante cauſa,p.154.nu.5.

L

LAborans morbo Gallico eſt irregularis,pag...nu.21.

Laicus compatronatus cum clerico vtitur tempore conceſſo clerici ad præſentandum,p.110.nu.7.

Laicus fideiubens in Curijs eccleſiaſticis poteſt cogi ad ſolutionem pœnæ,p.130.nu.25.

Laureaornandus ſtatim, habetur pro laureato, & matriculandus de breui habetur pro matriculato,p.116.nu.5.

Legata pijs cauſis poſſunt ſolui Eccleſiæ Confraternitati, & Hoſpitali, & e contra,p.79.nu.8.

Legatum factum pro anima conſanguineo an dicatur pium, p.80.num.3.4.5.& 6.

Legatum pro refectione panis dicitur pium pag.81.num. 21.ſic etiam vbi eſt factum pro refectione Ciuitatis, pro fabrica Cappellæ,pro erectione campanilis,& ſimilium,p.ibid.num. 22.& pro monumento,nu 23.

Legatum factum Hoſpitali dicitur pium etiam quod illud non ſit ædificatum authoritate Epiſcopi,p.89 nu.13.

Legatum factum in Confraternitatibus quando dicatur pium, p.92.nu.13.

Legatum factum pro monachatu an poſſit dare mulieri, quæ cœlibem vitam in propria domo ſub voto emiſit, pagin. 102. num.16.

Legatum dotis non venit in generali renunciatione, pag.135. num.11.

Legatum quando valeat, vbi erratur in nomine,cognomine, vel agnomine,p.140nu.4.

Legatum diuidendum inter viduas poteſt diſtribui inter habentes inutiles maritos ſic etiam legatum factum pro dotandis orphanis diſtribui poteſt habentibus parentes inutiles, p. 44.ſub nu.3 verſ.ex quibus.

Legatum factum a debitore creditori an cenſeatur animo compenſandi non debito factum, & quid ſi debitor auarus ſit,p. 55.num.4.

Legatum cum nupſerit quando debeatur,p.117.n.14.

Legatis veſtibus venit veſtis adhuc non conſuta, ibidem numer.9.

Legatum factum pro ſtudio dicitur pium, ſi etiam pro emptione librorum,p.53.nu.9.

Legatum pro redemptione captiuorum intra quod tempus ſoluendum eſt,65.nu.14.

Legentes minimum partem librorum prohibitorum non ſunt excommunicati,169.num.6.

Leges loquentes de iure comprehendunt ciues creatos priuilegio 194.nu.10.

Leges Imperiales in titulis,C.de ſumma Trinit.de epiſcop. & cler.& de ſacroſ. Eccl.facientes expreſſam de perſonis Eccleſiaſticis mentionem, nullam vim habent niſi iure Pontificio probentur,22.nu.13.

Legitimati per ſubſequens matrimonium dicuntur verè legitimi, & ſuccedunt parentibus, p.124.nu.48.ſpurij tantum non ſuccedunt,p.123.nu.40.& reuocant donationem, 124. n.50.ſicque etiam dicitur de legitimatis per reſcriptum Principis,ibid.nu.52. qui à patre præteritus habens ius dicendi nullum,ibid.nu.11.

Legitimatus excluait à fideicommiſſo relicto ſub conditione ſi ſine filios deceſſerit, 124.nu.53.

Legis auxilium non implorat, qui in illam committit,pag.161 num.8.

Leproſus habet electionem fori,46.nu.3.

Leproſus ad ordines promoueri nequit, ibid.nu.4.

Lex loquens de filijs non comprehendit ſpurios, pag.123. num: 37.

Lex vn.C.quand. Imp.intrat etiam in cauſa ſpeciali pro comprehenſis, 179.nu.2.

L.vnic.C.quan.Imp.eſt de canonicis ſanctionibus, quia tendit ad fauorem miſerabilium perſonarum, pag.23.n.23.

L.vbi captum, ff.de Iudic.non procedit in priuilegiatis, pag.4. num.20.

Legum correctio eſt euitanda, p.289.nu.30.

Libertas eſt pretioſior omni theſauro, & dicitur res ineſtimabilis, 64.num.5.

Libertas dicitur theſaurus abſconditus, p.65.nu.16.

Libertatis legatum dicitur fauorabilibus propria cauſa, & leguima.p.64.nu.11.

Libertas ſemel data ſemper irreuocablis eſt, etiamſi eſſet adiecta conditio reſolutiua, vel modus niſi expreſſe ſit adempta pœnam.65.n.17.

Libertas etiam ſi ſis adempta in pœnam euentum conditionis reſolutiua, talis conditio reſoluitur in ſuſpenſiuam, ne competat libertas niſi ſequuto implemento potius, quam dici poſſit, quod ſemel data reuocari valeat, p.65.nu.18.

Liberatio carceratorum dicitur pia, p.70.n.9.

Licentia ſuperioris facit abſentem haberi pro præſente, 181. num.6.

Licentiatus ab officio ob familiaritate habetur ac ſi non adſit, 184.nu.13.

Limitata diſpoſitio limitatum parit effectum, & extenditur ſecundum limites adiectæ diſpoſitionis, 92.nu.7.

Liquidatio inſtrumentis qualiter fiat contra Prodigum, p153. num.9.

Lites dirimere ſpectat ad optimum Principem, pagin. 161. num. 10.

Lites quæ mala gignat, ibid.num.6. & 10. an ſint euitandæ, num.9.

Lis vbi vertitur cum Baronibus ceſſat eligendi forum priuilegium, p....num.1.

Lis non conteſtatur in executiuis, nec libellus offertur.pag.171. num.3.

Lis capta in iudicio priuilegiato non remittitur ceſſante cauſa primordiali priuilegij. p.154.nu.3.

Locati Regiæ Dohana non cognoſcuntur niſi à Dohanerio.pag. 176.num. 2.

Locus ad hoc, vt dicatur prius ſufficit, quod deſtinetur ad pium vſum, pag...nu.9.

Locus in quo diſtractus fuit celebratus attenditur pag.156. numer.3.

Locus contractus non attenditur, vbi alibi ſolutio deſtinatur, ibid.num.7.

Locus qui altari ſubijcitur gaudet eiſdem ſtatutis, & legibus, quibus gaudet locus cui ſubijcitur, p.191.nu.13.

Lunaticus reputatur miſerabilis perſona, p.77.n.1. Non poteſt ordinari, ibid.nu.3. In alienatione eius bonorum requiritur decretum Iudicis, ibid.nu.2. Ei competit primum, & ſecundum beneficium, ibid.nu. 4.

Lunaticus dicitur, qui in interlunio genitus fuit, vel cuius mens propter Lunam ſuum non facit officium, pag.77.num. 1.& 2.columm.2.

Lunaticus quid agat tempore Lunæ, ibid.n.4.

Lupanaria qua ratione tollerentur, remiſſiuè, pag.50. num. 10.

M

Mancipia, quæ anno non dum ſeruierunt, noua dicuntur 78.nu.6.

Magna Cur.Vicaria cognoſcit de liquidationibus inſtrumentorum, p.164.nu.2. licet hodie omnes Curiæ Baronales in illis procedant.nu.3.

Magna Curia non cognoſcit de delictis officialium ſupernumerariorum.ibid.nu.7.

Maior reſtituitur in cauſa quæ fuit cepta tempore minoris ætatis, p.155.nu.16.

Mala fides defuncti nocet hæredi, p.201.n.20. & amplia. nu. 22.& 21.

Mandatum ſpeciale, non requiritur ad allegandum fori declinatoria pro clerico, p.17.nu.7.

Mandatum quando morte mandantis ſpiret, pagin, 155.num. 19.

Mandatum re integra fauore dotis, non expirat, p.81. nu.15. & in tali cauſa proceditur in bono, & æquo, n.16.

Mandatum re integra non reuocatur mortuo mandante fauore libertatis, p.64.nu.8.

Manum mutilatam habent non poteſt ordinari. pag.46.num. 14.

Maritus priuilegiata quando gaudet electione fori, pagin. 118. num.11.

Maritus nec cum iuramento renunciare poteſt beneficio reſtitionis dotium deductio ne egeat.23. nu.7.

Maritus diuertens ſua culpa ab vxore perdit lucrum dotis, p. 44.nu.5.

Mater maiora ſuſtinet onera, quam pater, p.120.nu.10.

Mater naturalis non habet priuilegia iuris, ibid.n.15.

Mater naturalis non gaudet beneficio conſuetudinem Neap.ib. num.16.

Mater non habet filium in poteſtate, & ibi multa illationes reponuntur.123.nu.23.

Mater ruſtica tenetur lactare filium, 67.nu.5.

Matrimonium diſſoluitur per aſſumptionem habitum religionis militan is. p.102. nu.4.

Matrimonium quando probetur, 118.nu.4.

Medicus in dubio præſumitur benè vti ſuo officio, & ſecundum regulas artis mederi, 17.n.9.& 10.

Medici relatio an ſufficiat ad probandum morbum, pagin.47. num.3.

Membris mutilatus gaudet electione fori, 46.nu.5.

Membris deſtitutus ob percuſſionem factam clerici non tenetur ire ad Sedem Apoſtolicam, ſed poteſt ab eorum Epiſcopo abſolui, ibid.nu.6.

Mentio expreſſa requiritur, vt comprehendantur priuilegiatæ perſonæ, 134.nu.3.

Mercator vtitur electionis fori beneficio, dum tamen eſt in mercimonijs p.58.nu.1.& 2.

Mercatoribus grauatis in pedagijs, & gabellis ſummariè ſuccuritur, pag.ibid.n.3.

Mercator dicitur à merce, 59 nu.1.

Mercator, & negotiator ſunt idem, ibid.nu.2.

Mercator, vt quis appellari poſſit, quæ requirantur, ibi.nu.3.4. 5.& 6.

Meretrix non appellatur, quę amanti amoris cauſa ſui copiam facit, ita quod inſtitui poteſt etiam fratre, & ſorore præteritis, 50.nu.8.

Meretrix poteſt mercedem, cauſa fornicationis ſibi promiſſam iudicialiter petere, ibid.nu. 11.

Meretrix appellatur, quæ multis ſuam copiam facit, & quæ quæſtum meretur, 49.nu.1.& 3.

Meretrix habet primum, & ſecundum beneficium, pagin. ibid.num.2.

Murateria à Principe conceſſa non comprehendit æquè priuilegiatum.187.nu.7

Miles ſtipendium merens in Ciuitate Neapol.pag.191.ſub numer.8.

Miles Hieroſolymitanus habet electionem fori, 102.num. 1. ſic etiam & aliorum ordinum militarium, p.105.nu.17.& 18. etiam quod aſſumpſerint tantum habitum, 107.n.29.

Milites Hieroſolymitani ſunt verè, & propriè Religioſi, & gaudent priuilegijs clericatus, 102.nu. 2.

Milites Hieroſolymitani acquirunt religioni, nec contrahere poſſunt abſque Magni Magiſtri licentia, pag. 105.numer.8. & 9.

Milites Hieroſolymitani quando poſſint cognoſci, per Ordinarium loci, ibid.num.11.

Milites Hieroſolymitani non ſuccedunt in feudis, 106.nu.19. nec Milites S.Iacobi Calatrauæ, &c.p.ibi.n.20.

Milites ordinum Militarium poſſunt confiteri apud Sacerdotem regularem non approbatum, 106.nu.23.

Milites S.Iacobi S.Stephani, S.Lazari, & ſimiles indiſtinctè gaudent priuilegio fori, ibid.nu.21.

Milites quibus eſt permiſſum vxore non deſinunt eſſe Religioſi, p.107.nu. 32.

Milites ordinum militarium Principum authoritate tantum inſtituti ſunt laici, ibid.num.35.

Milites Aures velleris non habent beneficium electionis fori, ibid.nu.36.

Mi-

Digitized by Google

Militet Aures vellerit, à quo fuerunt inſtituti, ibid. & à quo Milites S.Michaelis, ibid.num.37. & Ordinis Annuntiationis B.M.V. num.36. & à quo ordo Æquitum Garreriorum num.39.

Milites ſortiuntur eorum Magiſtri Militum, 165. nu.1. & ad illum remittuntur, ibid.nu.3. dummodo tamen ſint, deſcripti in Rollo, ibid.num.6. & non conueniantur pro negotiatione, num.7.

Miſerabiles perſonæ non poſſunt in eo foro in quo eorum nomine exercetur iuriſdictio litigare, p.180.nu.1.

Miſerabiles perſonæ diuites habet ius eligendi forum, p.158. n. 1. quidquid contrarium, nu.2. nam prima opinio eſt vera, num.3.

Miſerabiles perſonæ, vbi reddere rationes debeant alicui Magnati, etiam nondum conſtito de aliqua oppreſſione, quando intulerint, p.163.nu.7.

Miſerabilet perſonæ in Conſtitutionibus, & pragmaticis non cenſentur comprehenſæ, quando de eis non ſit mentio, p.154. num.7.

Miſerabilet perſonæ quæ dicantur habitu, & non actu, & quæ actu, & habitu, 49.nu.3.

Miſerabiles perſonæ quamuis ſint actrices eligunt forum 3.nu. 5. Earum priuilegium quodnam ſit, ibid.nu.4.

Miſerabiles perſonæ dicuntur illæ quas ad miſerandum natura nos induxit, p.35.num.2.

Miſerabilis perſona quæ nam expreſsè à iure vocentur, ibid. num.3.

Miſerabiles perſonæ conuentæ ſuper falſitate ponderum, an poſſit declinare forum, p.... n.12.

Modica non habentur in conſideratione, p.169. nu.3.

Monachus gaudet fori electionis priuilegio, pag.95. nu.1.

Monachus donare prohibetur, p.ibid.nu.3. nec aliquid retinere poteſt, nu.5. etiam cum ſuperioris licentia, nu.6.

Monachus non poteſt eſſe in iudicio, ibid.nu.4.

Monachus cuncta in ſuperioris dare debet per quem tantum debet ſubueniri in neceſſitatibus, ibid. nu.7.

Monialis potitur priuilegio electionis fori, p.95. num.1. quia dicitur perſona miſerabilis, numer.2. & eſt Eccleſiaſtica, num.3.

Monialis Apoſtatare dicitur derelinquendo habitum, p.ibid. num.4.

Monialis dicitur in poteſtate Monaſterij eiuſque filia reputatur, ibid. num.5.

Monialis non ſuccedit in feudo, ibid.num.6. & gaudet fori Eccleſiaſtici priuilegio, nu.8.

Moniales exire poſſunt a Monaſterio non ſolum ex cauſis conſideratis in Bulla Pij V. ſed etiam ex ſimilibus, pag.36. numer.6.

Moniales fruuntur beneficio c.Odoardus, p.96. num.9.

Moniales in fauorabilibus veniunt appellatione Clericorum, ibid.nu.10.

Monialis ſubijcitur loci ordinario quoad finem habendi diſpenſationem retinendi aliquid pro eius neceſſitatibus. ibid. num.11.

Moniales includuntur ſub Bulla Clem.8. de largitione munerum. pag.96.num.12.

Monoculus an poſſit ſuſcipere clericatus, & quid de habente oculos, ſed altero ipſorum inhabilem, pag.46.num.12.

Montes pauperum quid ſolent erogare, pag.93.nu.2. & an dicantur loca pia, num.3. & an legatum eis factum an dicatur pium, num.5

Montes pauperum ſunt liciti, ibid.nu.6.

Montes Pietatis Ciuitatis Neapol. memorantur, pag.93.num. 1.col.2.

Mons pietatis quis appellatur, ibid.n.2.

Morbo diuturno fatigatus gaudet electionem fori, pag.46. nu 1.

Morbo gallico affectus non gaudet fori electione, p ibid.nu.18. ſed contrarium tenet author, nu.19.

Morbus eſt probandus per allegantem ſic etiam mors, & vita, & impedimentum matrimonij, p.47.n.5.

Morbus quamdiu præſumatur, ibid.num.7.

Mortuus dicitur miſerabiliſſima perſona, p.62.nu.8.

Mulier agens hypothecaria contra emptorem bonorum mariti, quod non ſuperſint alia bona, debet probare, 33. n.14.

Mulier, mariti honore fruitur, p.115.nu.9.

Mulieres non habent vocem in præſentando in iurepatronatus familia relicto, p.115. num.12.

Mulier cum nubit naſcitur nouam originem, pag.195. numero 29.

Mulier Neapolitana, nupta extero, & ad domicilium viri ducta non gaudet priuilegijs Neapolitanorum, pag.193.nu.22.

Mulier quæ habet virum Neapolitanum, habet priuilegia Neapolitanorum, 191.nu.8.

Mulier conuerſa ad fidem an poſſit petere dotem ab Epiſcopo, p.77.nu.2.

Mulier quæ amoris cauſa amanti ſui copiam fecit, non poteſt expelli à loco honeſto, p.50.nu.9.

Mulier, quæ ab vno ſe cognoſci patitur meretrix non eſt, licet appelletur turpis perſona, 49.n.4. & 5.

Mulier, quæ cum pluribus ſe non commiſcet, non poteſt citari per Curiam Meretricum, 50.nu.6.

Mulier valide renunciat Velleiano, p.23.nu.18.

Mulier doloſa non gaudet beneficio deducto ne egeat, pag.200. ſub nu.8. nec ſocer, num.10. & 12.

Mulier, quæ iurauit nolle vti Velleiano, non poteſt illum allegare, p.10.num.10.

Mutatione perſonæ mutatur priuilegium, p.131.nu.7.

Muti, & ſurdi excuſantur à muneribus, 46. nu.10.

N

NAturalis præteritur à patre non dicit de nullitate teſtamenti, p.123.n.30.

Naturales patri non proſunt ad obtinendam immunitatem, p. 123.n.32. nec ei ſuccedunt, p.ibid.num.41. etiam ſtante ſtatuto, nec eius iuuat præſcriptio ordinaria, p.124.nu.46.

Naturalis filius non petit compromiſſum, p.123.numer.33. & 35. nec ſepellitur in ſepultura ſuorum maiorum, ibid.num. 38.

Naturalis coniectura præualet accidentalis, pag. 190. n.40.

Nauta an electionem, & variationem fori allegare poſſit, pag. 63.nu.29.

Neapolitani poſſunt trahere miſerabiles perſonas, p.190.num. 2.

Neapolitanus non poteſt prorogare iuriſdictione Iudicis non ſui pag.191.nu.3.

Neapolitani non poſſunt renunciare alterius iuriſdictionem, ibid.nu.4.

Neapolitanus tàm ſi agat ex cauſa lucratiua, quam oneroſa gaudet priuilegio fori, p. .. ſub num.8.

Neapolitani ordinarij qui habent domicilium extra Ciuitatem gaudent priuilegio fori, ibid.

Neapolitani oriundi gaudent priuilegijs ciuitatis ſi alibi habitauerint, licet ſecus in alijs, p.194. nu.18.

Neapolitani non poſſunt renunciare priuilegio fori, p.191. numer.4.

Neapolitani laudati in Authorem emittuntur ad Tribunalia Neapolitana, ibid.num.5.

Neapolitani contrahentes, vel delinquentes vti Barones non gaudent priuilegio fori, p.192.nu.20.

Neapolitani non habent priuilegia Ciuitatis, vbi procuraſſet priuilegium poſt commiſſum delictum, vel poſt contractum in fraudem, ibid.nu.21.

Neapolitana in Regia Dohana Menepecudum non poſſunt opponere declinatoriam fori, ibid.nu.23.

Negotiatorum geſtores Neapolitanorum habent fori Neapolitani priuilegium, p.191.nu.6.

Negotiorum geſtores priuilegiatorum gaudent priuilegio, 132. num.1.

Negotiorum geſtores exemptorum ſunt exempti, pag.133. numer.3.

Negotium ex diuiſione ſemper fit clarius, p.2.nu.1.

Nepos non habet priuilegium Auic. p.125. num.58. & quando appellatione filiorum veniunt, ib.nu.59. & ſeq.

Nemo poteſt pro primis cauſis à domicilio extrahi, pagin. 5. num.7.

Nobilis domi retentus dicitur carceratus, p.70.nu.13. & poteſt petere alimenta ab eius creditore, ibid.nu.16.

Nobilis maioribus indiget diuitijs, quam ruſticus cum maiores habeat expenſas, p.67.nu.3.

Nobilis non tenetur vilia exercere, nec mercaturam exercere debet, ibid.nu.6. & 8.

Nobilis, vel titulata, an maritum faciat nobilem, & titulatam,

Digitized by Google

Patronus non poteſt per ſe ipſum præſentare etiam per procu ratorem.17.nu.3.& 4.

Pauper quis dicatur arbitrio Iudicis quando reponitur, & ex quibus Iudea arbitretur de paupertate, pag.63. num.1. 2.9. & 10.

Pauper quiſque præſumitur, ſed allegans paupertatem illam probare debet,p.168. num.14. & 15. vbi plures dilationes fiunt.

Pauper admittitur ad proponendas ſuſpiciones, & nullitate abſque depoſitis,p.66.num.2.

Pauper gaudet priuilegio electionis fori, & amplia etiam ſi ſit lapſus in paupertatem ſua culpa,p.ibid.nu.1. & 3.

Pauper à cunctis diſpicitur,p.66.nu.4.

Paupertas eſt graue onus, ibid.n.5.

Paupertas eſt inimica boni, & nouerata virtutum, ibid.nu.9. Quot teſtibus probatur.68. nu.16. & 17. & an hoc fiat cum partis citatione,ibid.nu. 18.

Paupertas facit hominem miſerabilem,p. 158.

Pecunia dicitur ſecundus ſanguis, & fideiuſſor futuræ neceſſitatis,p.66.nu.7.

Peregrinus inter miſerabiles perſonas reputatur, pagin.63. numer.1.

Peregrini commendator à Deo,p.ibid.nu.2.

Peregrinorum cauſæ ſunt ſummariè, & de more ſine ſcriptis geruntur,ibid.num.3.

Peregrinus quis dicatur,p.63.nu.1.column.2.

Petitio reſtitutionis in integrum quando impediat ſententiæ executionem,p.169.nu.5.

Petitio copiæ libelli non impedit quod priuilegiatus non poſſit eligere forum,p.149.nu.1.

Petens copiam libelli,non dicitur in Iudicem conſentire,p.ibid, num.2.

Periurus priuatur omni commodo, & à nullo eſt audiendus,p. 11.nu.15. priuatur dignitate, nu.16. incurrit infamiam de iure canonico,nu.17.non poteſt teſtificari, nu. 18. perdit beneficium deducto ue ætas, nu.19.

Pia cauſa habet priuilegium eligendi forum,p.19. nu.1.

Pia cauſa, & Eccleſia æquiparantur,ibid.nu.2.

Pia cauſæ nomen,quando habeatur,p.19. col.2.nu.1.

Pia cauſa dicitur, quæ vtilitatem publicam reſpicit,pagin.94. num.6.

Pollutio cæmiterio dicitur polluta Eccleſia, vt interdicta Eccleſia dicitur interdictum cimiterium, pag.113. numer.9. & 12.

Porticus dicitur pars domus, & atrium dicitur pars eccleſiæ, p.ibid.nu.14.

Portio renunciata à fratre quando, ac creſcat omnibus fratribus p.110.nu.11.

Poſſeſſio iuriſdictionis quando conſocijs conſeruatur, ibidem num.15.

Poſſidens vigore decreti lati ab aliquo Iudice ſi ab illo fuerit citatus ob cauſam nullitatum forſitam propoſitarum contra dictum decretum forum declinare non poterit, pagin. 181. num.1.

Poſſeſſio patris, & filij eſt promiſcua,p.121.num.9.

Poteſtas Iudicantis requiritur vt quis poſſit in iudicio conſequi quod ſibi debetur,p.7.nu.13.

Poſteriora prioribus derogant,p.49.nu.8.

Poſſeſſio transfert onus probandi in aduerſarium, p.128. ſub num.4.

Pragmatica Regni quotieſcunque ſunt contra ius commune dicuntur odioſæ,p.196.num.37.

Pragmatica prima ſubr. rubr. de pœnis,quis diſponat, pagin.58 num.12.

Praxis localis non extenditur ad alias regiones, pagin.37. numer.7.

Præſentatio intra quod tempus eſt facienda per patronos laicos, & clericos,p.110.num.6.

Præſentatio facta à patre non poteſt reuocari per filios,pag.119 num.6.

Præſcriptio 40.annorum currit contra Hoſpitale erectum abſque authoritate Epiſcopi. p.90.nu.15.

Præſumptio probatione in contrarium diruitur, pag.13. num. 36.

Pluralis locatio duarum numero debet eſſe contenta, vt infinitas euitetur,p.ibid.nu.6.

Primum, & ſecundum beneficium competit miſerabilibus perſonis diuitibus,p.158.nu.4.

Primum, & ſecundum beneficium vbique ſolet concedi mulieribus, minoribus, pupillis alijſq; perſonis, per Tutores, & Curatores repræſentatis,p.29.num.13.

primum, & ſecundum beneficium competit Militibus Hieroſolymitanis,p.227.nu.10.

primum, & ſecundum beneficium competit Hoſpitali,pag.89. num.4.

princeps reuocando omnes, & ſingulas exemptiones, ac priuilegia omnia etiam cum clauſula tenores, & compendia, hæc verba non intelliguntur ſublata priuilegia, & exemptiones conceſſa pauperibus miſerabilibus perſonis ſed requiritur ſpecialiſſima mentio,p.25.num.45.

princeps dum gratias impartitur non cenſetur comprehendere ſpeciales,p.135.nu.7.

princeps non cenſetur abdicare à ſe Summum Imperium, pag. ibid.num. 16.

princeps ſub verbis generalibus non videtur poſſe fraudare illos qui in iure ſpecialiter ſunt priuilegiati, pag.136. num. 4.

princeps ſi conceſſerit Caſtrum cum domibus,iardenis,& alijs, iſta conceſſa cum Caſtro non ſunt feudo quaternata, niſi de per ſe conceſſa fuerint à Rege,p.176.nu.9.

princeps poteſt derogare priuilegio perſonarum miſerabilium, p.182.num.1.

princeps ex certa ſcientia, nec committit cauſas ſuſpectis, nec agere poteſt,p.8.num.31.

princeps præſumitur velle concedere legem abſque præiudicio tertij,p.138.num.4.

primum, & ſecundum beneficium denegatur pupillo in cauſa cum patre defuncto conteſtata,p.152.num.11.

primogenitis Titulatorum ſtant coram Excellent. Regni prorege,capite cooperto,p.151.num.4.

priuilegia Principum quando extendantur, pagin.19. numer. 8

priuilegia conceſſa Eccleſiæ communicatur Hoſpitali, pag.89. num.3.

priuilegia conceſſa pupillis competunt & alij, qui per Adminiſtratores reguntur,p.61. num. 2.

priuatus habens rem communem cum Eccleſia gaudet priuilegio Eccleſiæ,p.110.nu.3.

priuatus conſenſus facit Iudicem cum qui iuriſdictioni, præeſt, p.23.num.12.

priuilegium fori clerico eſt conceſſum in beneficium totius ordinis clericalis,p.24.num.26.

priuilegium datum Militibus, vt non poſſint carcerari pro debitis renunciari non poteſt,p.ibid. nu.34.

priuilegium conceſſum ſacerdoti, vt poſſet celebrare tempore interdicti, extendatur ad ſeruientem in diuinis, pagin.18. num.18.

priuilegium Domini extenditur ad familiares,pag.183. num. 3.

priuilegiatus aduerſus alium priuilegiatum, non vtitur priuilegio,p.186.nu.2.

priuilegium competens fiſco, vt poſſit cogere ad ſibi edenda inſtrumenta, ceſſat contra alium fiſcum,p.187.nu.4.

priuilegium ſcholarium ceſſat contra alios ſcholares, pag.ibidem.

priuilegium potentius dicitur eſſe eius, qui agit de damno euitando, vel ex cauſa fauorabilis conceſſionis, p.186.num.24. & ſeq. vel ex ratione vnius,quam alterum, num.27.vel ex maiori vtilitate,num.28.

priuilegium minus derogans iuris communi dicitur potentius, ibid.nu.26.

priuilegium reſpiciens perſonam potentius dicitur, ibidem numer. 31.

priuilegium naturali dicitur potentius,pag.190.num.39.

priuilegium vicinitatis præfertur priuilegio conſanguinitati, p. ibid.num.42.

priuilegium duplex eſt potentius vnico, & priuilegium legis eſt potentius illo hominis, ib.n.37.& ſeq.

priuilegium conceſſum Baronibus, vt poſſint cognoſcere de omnibus cauſis, non comprehendit cauſas miſerabilium perſonarum, niſi aliter conſtet de mente Principis, pag.139.nu. 1.& 2.

priuilegium eligendi forum habet locum etiam ſi priuilegiati ſint mediate ſubiecti principi,p.140.nu.1.

pri-

Digitized by Google

Priuilegium conceſſum miſerabilibus eſt reſeruatum Principi ob pietatem, ibid. nu. 2.
Priuilegiatæ perſonæ, quæ Tribunal Principis elegerunt variando, poſſunt redeclinare ad Iudicem eorum domicilij, p. 14 nu. 11. & 12.
Priuilegia conceſſa perſonis per modum legis, non comprehendis eccleſiaſticos, p. 22. n. 7.
Priuilegijs in dubio derogari non præſumitur, nec per Papam, ibid. nu. 19.
Priuilegio l. vnic. C. quando Imp. inter pupill. & vid. non cenſetur derogatum, niſi ſpecialiter derogetur, ibidem numer. 20.
Priuilegium electionis fori eſt perſonale, p. 21. nu. 1.
Priuilegium quando dicatur perſonale, ibidem numer. 2. & 4.
Priuilegium conceſſum marito vt teneatur in quantum facere poteſt in reſtitutione dotis eſt perſonale prout eſt priuilegium conceſſum patri, & patrono, p. 21. nu. 3.
Priuilegium conceſſum fiſco, ne ſoluat Gabellam eſt perſonale, p. 22. nu. 5.
Priuilegium in dubio præſumitur perſonale, ibid. num. 8. ſed ſecus num. 9.
Priuilegium electionis fori fuit conceſſum miſerationis gratia, p. 25. nu. 40.
Priuilegium conceſſum marito communicatur vxori etiam mortuo viro, p. 114. nu. 5.
Prohibitum uni ex correlatiuis cenſetur prohibitum alteri, p. 117. num. 4.
Priuilegium filij aſcendit ad parentes, p. 119. nu. 5. quod ampliatur, & declaratur, p. ibid. nu. 9.
Priuilegium ſuperueniens non mutat forum, pag. 145. numer. 11.
Priuilegiatus effectus poſt litem motam perempta inſtantia poteſt uti priuilegio, ibid. nu. 12.
Priuilegium conceſſum Baroni, vt poſſit cognoſcere de cauſis miſerabilium, non procedit quando Terra propter rebellionem eſſet amiſſa, & iuriſdictio alteri fuiſſet conceſſa abſque expreſſione illius priuilegij, p. 182. num. 2.
priuilegio electionis fori non cenſetur derogatum per clauſulam non obſtantibus, p. 136. nu. 2.
Priuilegiatus qui accuſauit in Regia Audientia officialem, poteſt deinde per viam variationis illum querelare coram ſindicatoribus, p. ibid. num. 27.
Priuilegiatus, & elegerit in forum Tribunal ſupremum, poteſt per viam variationis litigare in Curia Baiuli, p. 8. numer. 26.
Priuilegiatus vtitur beneficio electionis fori, & ſi dederit cautionem de parendo mandatis Curiæ, p. 159. nu. 1.
Priuilegiatus contumax gaudet beneficio electionis fori, p. ibid. col. 2. num. 1.
Priuilegium fori conceſſum miſerabilibus perſonis non cenſetur ſublatum, quamuis ſupremus Princeps per titulum feudi conceſſerit inferiori Ciuitatem, cum clauſula derogatoria priuilegiorum, p. 138. num. 2.
Priuilegium conceſſum alicui vt trahat alios ad ſuum forum, competit negotiorum geſtori, p. 132. n. 2.
Priuilegium conceſſum Hoſpitali, communicatur eiuſdem ſeruis, ibid. nu. 3.
Priuilegium conceſſum ſcholaribus extenditur quoq; ad eorum ſeruientes, ibid. nu. 4.
Priuilegium exemptionis Camaldolenſium non extenditur ad ſuos Colonos, p. 133. nu. 5.
Priuilegium in corpore iuris redactum non tollitur ex derogatione generali, p. 135. num. 5. maximè attenta qualitate perſona, num. 6.
Priuilegio ſpeciale non tollitur lege generali, ibidem numero 8.
Priuilegia perſonalia patrum ad filios tranſeunt, pag.... ſub num. 2.
Priuilegia Doctorum communicantur eorum filij, ibidem num. 3.
Priuilegia conceſſa pupillis ſunt conceſſa alijs qui per Adminiſtratores reguntur, p. 46. nu. 7.
Priuilegium non ſuffragatur miſerabilis perſonis comparentibus vti tertijs, p. 156. nu. 1.
Priuilegium ſuperueniens lite iam capta citra eius voluntatem eximit à prioris Iudicis iuriſdictione, p. 144. nu. 2.
Priuilegium quid ſit, p. 109. num. 1.
Priuilegium alicui conceſſum ad alios propter eamdem rationem non extenditur, ibid. n. 2. & amplia, vt nu. 3.
Priuilegium quando de vna perſona ad aliam extendatur, p. 109. nu. 8.
Priuilegia omnia aliquid contra ius commune conſtituunt, ibi. num. 4.
Priuilegia perſonalia perſonam ſequuntur, ibid. num. 5. nec ad hæredes tranſeunt, ibid. nu. 6. ſecus etiam ſi ſint realia, ibid num. 7.
Priuilegium conceſſum Ordini S. Benedicti vti poſſit alienare bona ſua, cum decreto duorum Patrum, at ſi reuocatum per decretum nouiſſimum de reb. Regular. in alien. pagin. 154. num. 8.
priuilegium conceſſum Monaſterio ad exigendas decimas, non ceſſat acquiſitis diuitijs, p. 155. nu. 14.
priuilegiati perſonaliter comparere debent ad allegandum electionem fori in criminalibus, p. 144. nu. 30. & quando non, num. 31.
priuilegium electionis fori ſuffragatur miſerabilibus perſonis, licèt dederint cautionem de iudicio ſiſti, pagin. 148. num. 1.
Priuilegio electionis fori in dubio non cenſetur renunceatum, p. 26. num. 1. & amplia, p. 27. nu. 12.
priuilegium amittitur per actum contrarium, pag. 27. numer. 13.
priuilegium in actis reiterabilibus, an procedatur per vnicum actum, p. ibid. nu. 28.
Priuilegio non præſumitur renunciatum quando actus contrarius priuilegio non fuit conſecutus effectum ſuum, pag. ibid. num. 26.
Probatio per iuramentum eſt leuis, & nimis extraordinaria, p. 7. num. 6.
Procurator quidquid agit dicitur fieri à principali, pagin. 17. num. 1.
procurator patroni laici poteſt variare, ibid. num. 2.
Procurator admittitur ad iurandum de calumnia ad præſtandum fidelitatis iuramentum, p. 18. nu. 13. & 14.
Procurator poteſt eligere forum nomine ſui principalis, ſi habeat ſpeciale mandatum, vel generale cum libera, pag. 17. num. 5.
procurator conſtituti ad eligendum, vel variandum forum, poteſt etiam iurare de perhorreſcentia, licet de hoc in mandato non ſit facta mentio, p. 17. num. 8. & pagin. 18. num. 13. & 16.
prodigo quando conceditur primum, & ſecundum beneficium, p. 53. nu. 6.
prodigus quando prohibetur ponere cenſum ſuper re ſua, pag. ibid. n. 7.
prodigus quando teſtari non poſſit, ibid. nu. 10.
prodigus dicitur, qui nec finem, nec tempus habet expenſarum p. 54. n. 1.
prodigalitas eſt bona diſſipare, ibid. n. 2.
prodigo, vt interdicatur adminiſtratio, quæ ſint neceſſaria, p. 54. nu. 3. & 4.
prodigalitas cui aſſimilatur, p. ibid. nu. 8.
prodigalitatis deſcriptio datur ab authore, pag. 54. num. 6. & 9.
Iudex antequam declarat prodigum quid facere debet, p. ibid. num. 5.
prodigus vtitur electione fori pag. 53. num. 1. & quando hoc ſit verum, ibid. nu. 5.
prodigus in iudicijs æquiparatur pupillo, ibid. nu. 2. Decretum requiritur in alienatione eius bonorum, ibid. num. 3. & declara, vt ibid. nu. 8.
prodigus reputatur inſenſatus, ibid. nu. 4.
profeſſio vbi eſt annullanda per Milites Hieroſolymitanos eſt ſeruanda diſpoſitio Sacri Concilij Tridentini, pagin. 104. num. 6.
profeſſio prebat quem Religioſum, p. 107. nu. 28.
profugus Eremita vocatur qui nullo ſubeſt ſuperiori, pag. 103. nu. 7.
prohibitio de non alienando facta filijs, non comprehendit nepotes, p. 138. nu. 4.
prorex poteſt ſe intromittere contra Officiales ſupernumerarios p. 164. nu. 8.
proregis imperius, & poteſtas remiratur, p. 12. nu. 31.

pro-

Prouiſum ſpecialiter non cenſetur derogatum per generalem diſpoſitionem,p.135.nu.20.
Puberum appellatione qui veniant,p.39.nu.4.
Publicas vtilitas non debet vacillare,p 111.nu.21.
Pupillus impeditur petere primum , & ſecundum beneficium in lite qua fuit inchoata cum eius patre defuncto , pagin. 38. num. 11.
Pupillus, quis dicatur,ibid.nu.3.
pupillus qui amiſis patriam poteſtatem dicitur fortuna iniuria affectus , cum patris præſidio orbatus reperiatur , pagin. 39. num. 10.
Pupillaris ætas an habeat eſſe completa,p.39.nu. 11.
pupillus gaudet fori electione etiam ſi ſit ſpurius , p. 37.num. 1. & quamuis lite incapta ſit , factus adulti,pag.ibidem, num. 3.
Pupillus gaudet fori electione , ſed non beneficio reſtitutionis in integrum,p.38.nu.4.& 5.
pupillus qui vxorem duxit habet priuilegium electionis fori , pag.ibidem num.6.
pupillus exiſtens ſub poteſtate Aui eſt priuatus priuilegio eligendi forum , licet hoc beneficio reſtitutionis in integrum p.ibid.num.6.& 8.
Pupillus Hebræus non vtitur priuilegio electionis fori , ibidem num.9.
Pupillus qui conuertitur ex contractu paterno non poteſt allegare fori declinatoriam,p.39.nu.10.& 12.

Q

QValem quis ſe facit , talem ſe probare debet , & qualis debet eſſe iſta probatio,p.32.n.6.& p.33.nu.7.
Quantitas priuilegij quæ produxit litem ad aliquod Tribunal, ſi eſſet , non per hoc transfert illam ad aliud , p.154. nu.4.
Quaternatum feudum dicitur omnis Terra vbi ſunt vaſſalli, p.179.nu.14.
Quaternatum feudum dicitur licet ſit in Terra Comitis , vel Baronis , & ei præſtetur ſeruitium militare dummodo eis collatio ſpectat ad dummodo Regem,ibid.nu.16. & declara num.17.
Quarta debetur mulieri,quæ propria culpa in paupertatem deuenit,p.199.num.3.
Quartanarius robuſtus poteſt torquere,p.57.nu.10.
Quaſi poſſeſſio clericatus propriè non probat clericatum, pagin. 87.num.8.
Qualibet res diuiſa melius interpretatur , ac intelligitur , p.2. num.12.
Qui ex fictione habetur pro tali , gaudet priuilegio conceſſo illi tali,p.62.nu.6.
Quilibet præſumitur ſanè mentis , & ideò quod per prius non fuit furioſus talis non præſumitur,p.75.nu.1. & 2.

R

RAtio eſt anima legis,p.189.nu.28.
Rationis præſtare potenti , vel Magnati habitanti in Fortalitij , quis non compellitur , ſed demum adminiſtratore petente domus Concilij debet pro adminiſtratione aſſignari,p.163.num.5.
Rapiens mulierem , quæ olim fuerit meretrix an incurrat pœnam rapti,p.49.nu.9.
Receſſus à iure communi dicitur odioſum,p.18.nu.2.
Reconuentio Clerici in foro,in quo ſuum aduerſarium conuenit,non prohibetur fieri in quacumque parte Iudicij , & donec iudicium durat etiam in calculo ferendi ſententia , pag. 29.num.8.
Reconuentio oppoſita poſt concluſum in cauſa conuentionis non operatur,vt Iudex debeat procedere pari paſſu in vtraque cauſa,ſed etiam quod reconuentus teneatur ſtare in illo foro p.ibid.num.6.
Recuſari non poſſunt non recognoſcentes ſuperiorem , pagin.9. num.32.
Recuſans à recuſati Iudices iuriſdictione dicitur exemptus, p. 9.num.38.
Recuſatus , & allegatus ſuſpectus in vna cauſa , dicitur etiam in alia recuſatu,p.ibid.nu.39.
Legalia non cenſentur conceſſa ſub larga conceſſione, pag.135. num.18.
Regia Camera non eſt Iudex inter priuatos niſi ille habeat cauſam à fiſco , p.110.nu.10.
Regularium appellatione in odioſis non veniunt Prælati Regulares,p.86.nu.35.
Regula reſeruatoria aduerſatur iuri communi de quo Ordinarij libera conceditur facultas conferendi beneficia in omnibus menſibus , & ideo odioſa , p.18.nu.4.
Regium officium eſt facere iudicium ; atque inſtantiam , & liberare de manu calumniantium,vt oppreſſos,peregrinos,viduis pupillis, & his qui facilius opprimuntur, auxilium præbere,p.163.nu.9.
Regulares non gaudet immunitate Eccleſiaſtica , nec Religioſi ordinum militarium puta Æquita Hieroſolymitani , pag. 145.nu.7.
Refectio pontium viarumque reſpicit publicam vtilitatem , p. 81.num.20.
Relatio reſtringitur ad illud,quod in relatione continetur,pag. 139.num.5.
Relatum eſt in referente,cum omnibus ſuis qualitatibus , pag. ibid.num.3.
Relaxatio iuramenti à Papa eſt concedenda , p.12. num.22.
Relegatus , & deportatus miſerabilis dicitur pag.72. num.1. vbi an electionis , & variationis fori beneficio vti poſſint , diſputatur .
Releuium ſoluitur à ſuccedente in feudo,p.121. nu.15.
Religioſi fideiubere non poſſunt,p.111.nu.9.
Religioſi Ordinum Militarium , an includantur in Bulla Clem.VIII.de largitione munerum,p.106.nu.27.
Religioſi Ordinum Militarium non poſſunt exercere officia ſæcularia,p.ibid.nu.25.
Religioſus ſolitus inebriari non poteſt eligi in ſuperiorem , & ſic ad conſilium Auctoris in facto fuit ſeruatum , pagin.73. num.9.
Religioſi in odioſis appellatione clericorum non veniunt , ibid. num.6.
Remiſſio facta de aliquo ad Curiam Eccleſiaſticam , multum adminiculatur pro clericatus probatione,p.88.nu.17.
Remiſſio à ſpurio de morte patris non eſt neceſſaria, pagin.123. num.39.
Remiſſio non datur in cauſa concurrentiæ,p. 153.nu 4.
Remiſſio ceſſat in paruis delictis,p.169.nu.4.
Renunciatio beneficij , c.Odoardus de ſolution. tendit in opprobrium totius ordinis clericalis,p.24.nu.25.
Renuncians electioni de facta amplius non auditur , pagin.23. num.13.
Renunciare iuri præſumitur ſi aliquis fuiſſe negligens ad proſequendum litem & quantum tempus requiritur , p.27.num. 16. & 17.
Renunciatio filiæ non eſt extendenda de caſu ad caſum ſucceſſionis,p.26.num.8.
Renunciatio eſt ſtricti iuris,p.ibid.nu.5.
Renunciatio ſapit donationem,ibid.n.2.
Renunciatio ſemper interpretanda eſt, vt minus noceat renunciati,p.ibid.nu.4.
Renunciatio non tenet, ſi aliquis renunciaſſet liti ad finem amicabiliter componendi ſi concordia non ſequatur , pag.27. num.27.
Renunciaſſe præſumitur ſuo priuilegio ſi immunis patiantur deſcribi in æſtimo, ſeu cataſto,ibid.num.18.
Renunciari priuilegio , quando à quibus , & in quibus caſibus præſumitur,ibid. à nu.19.vſque ad 25.
Renunciatio electionis , & variationis fori,ad hoc vt valeat , requiritur quod renuncians ſit prius expreſsè certioratus , pag.28. num.1. & qualis debeat eſſe hæc certioratio , vide num.2.
Renunciatio cum iuramento ſuo beneficio , ac certiorari debet de illo,ibid.nu.3.
Renunciare fori priuilegio non dicitur quis cautionem de parendo mandatis Curiæ præſtat,p.150.nu.2.
Renunciatum priuilegium fori non videtur per conſtitutionem procuratoris ad reſpondendum,ibid.nu.2.
Renunciatio ſpecialis debet fieri præuentionis,p.178.n.2.
Reprobatio teſtium non datur in cauſis ſummarijs , pag. 171. num.5.
Res allodialis ſubrogata in locum feudalis non efficitur feudalis,p.132.num.19.
Res eadem diuerſe iure cenſeri non debet,p.111.n.22.

Digitized by Google

Reſcriptum Principis dicitur commune,p.179.nu.3.
Res illius eſſe dicitur cuius ndeſt ſigillum,p.75.nu 6.
Reſpublica nulla meliori ratione regi poteſt, quam ordinis conſtitutione,p.2.nu.8.
Reſtitutio in integrum competit Militibus Ordinum Militarium,p.105.nu.24.
Reſtitutio in integrum quando communicetur maiori liti conſorti,p.111.nu.20.
Reſtitutio in integrum quando competat Confraternitatibus, & Extauritis,p.92.nu.12.
Reſtitutio in integrum competit Montibus Pauperum, pag.93. num.5.
Reſtitutio in integrum competit Seminario,p.94. n.4.
Reuerenda Fabrica S.Petri de vrbe quando ſe intromittat in legatis factis pro dotibus puellarum,p.81.nu.19.
Reuerenda Fabrica S.Petri procedit ad exactionem legati pro redemptione captiuorum,p.64.num.13.
Reuariatio denegatur quando reus extitit in fortijs. p.177.nu. 1.& vide num.2.
Reuariatio eſt ſpecie remiſſionis, ibid.nu.3.
Res ſolus ab initio poteſt imponere nouam formam ſeudo quaternato,176.nu.20.
Res ſolus poteſt infeudare feuda quaternata.ibid.nu.18.
Rigor Pragm.1.de Meretric.non poteſt practicari in illa, quæ vnum tenet amaſium,p.50.nu.7.
Ruſticus Sagax admittitur ad tutelam, & an talis præſumatur, & quando dicatur,p.62.nu.4.5. & 6.
Ruſticus gaudet fori electionis priuilegio, & excuſatur in delictis, & quid in ruſtico ſagace,p.ibid.nu. 1.2.& 3.

S

SAncti intelliguntur naſci die quo moriuntur, pagin. 195. num.30.
Sanitas mentis non probatur ex Notarij aſſertioni, & in quibus nec notarij aſſertioni ſtetur,p.34.nu. 3.
Salarium debetur officiali abſenti ex legitima cauſa, p.183.n. 6. vel cum licentia,p.184.nu.11.
Salaria Aduocatorum, & Procuratorum poſſunt peti apud iudicem cauſæ principalis,p.167.nu.2.
Scientia abſcondita,& Theſaurus inuiſus nullam affert vtilitatem,ibid.nu.1.
Scholæ ſunt exemptæ à ſolutione tributorum,p.94.nu.9.
Scholares gaudet fori electione,p.52.nu.1. Amplia nu.3.& declara,p.53.num.7.
Scholaris dicitur ſtare in ſcholis, etiam ſi aliquando diuertat animo tamen regrediendi, p.53.nu.4.
Scholaris adiens ſuum domum tempore otij reuerſurus tempore debito gaudet omnibus priuilegijs, ſcholaris, pag.ibid.nu. 5. & 6.
Scrutiſeri Militiæ Pij,& Lauretani,p.184.nu.9.
Seminarium habet priuilegium eligendi forum, p.94.nu.1. & gaudet priuilegijs piæ cauſæ,n.2.& 5.
Semiplena probatio ſufficit in cauſis ſummarijs,p.171. num.6. & illæ poſſunt terminari iuramento patris,nu.7.
Sententia lata à Iudice ſuo non valet,nec de conſenſu partium conualidatur cum alijs ſimilibus,p.7.nu.14.
Sententia,vel laudum quod eſt pronunciatum abſoluo Antonium hoc udiecto, vt conqueri poſſit duo continet, pag.113. num.19.
Sententia lata à pluribus Iudicibus,quorum alter erat inhabilis valet.p.110.nu.9.
Sententia abſolutoria, vel condemnatoria vnius non prodeſt nec nocet alteri,p.112.nu.28.
Sententia lata aduerſum aliquem non mandatur exequutioni ſi ei furor ſuperueniat,p.74.n.7.
Sententia lata poſt recuſationem eſt nullo ipſo iure, pagin.30. num.6.
Senex gaudet fori electione,p.56.num.1. & declara,pag.57.n. 7.& 8.
Senibus magna debetur reuerentia,p.56.nu.2.
Senectus æquiparatur morbo, etiam quo ad effectum dandi conductorem, vel ad petendum abſolutionem a Papa, aut ad effectum habendi fructus, & diſtributiones, & ne comprehendatur in l.vn.C.de mend.lib.11.ib.num.3.5.& 6.
Senex robuſtus ieiunare tenetur,p.58.nu.11.
Senio confecto licet examinare teſtes ad æternam memoriam ſicuti valetudinario,p 57.nu.4.
Separatum dicitur vbi vnum non venit ad alterius determinationem p.114.nu.20.
Septuagenarius carceratus, vel ſaltim ei aſſignatur ciuitas pro carcere pag.58.numer.8. & 9. vbi ita practicari dicit Author.
Septuagenarius teſtificari non cogitur,p.ibid.nu.10.
Seruientes Eccleſiis reponuntur in numero miſerabilium perſonarum quod priuilegium,p.133.nu.1.
Seruientes eccleſiis fruuntur priuilegijs eiuſdem quibus gaudet Eccleſia,ibid.n.2
Sexagenarius robuſtus poteſt condemnari ad triremes,pag.58. num.9.
Sexagenarius excuſatur à muneribus perſonalibus, & abſolutione capitis, ſed an ab adminiſtratione Syndicatis, p..... nu.6. & 7.
Signa ſignatum oſtendunt,p.75.nu.1.
Signa furoris enumerantur ab Authore, p.76. num.8. vſque ad 13.
Simulatio ex clauſula Conſtituti, non excluditur, pag.147. num.15.
Simulationis contractu eſt difficilis probationis, pagin. 146. num.12.
Simulatio probatur teſtibus,ibid.nu.8.
Simulata reputantur,ac ſi non ſint,p.ibid.nu.4.
Socer qui habitationem genero domo ſua promiſit poteſt variare offerendo illum ſeorſum,p.10.num.4.
Socius Doctoris,gaudet priuilegijs Doctoris, pagin.111. num. 14.
Solemnitas quæ eſt neceſſaria in alienatione bonorum Eccleſiæ requiritur in alienatione bonorum Hoſpitalis, pagin.89. num.6.
Soluens pro alio fauore libertatis,reperit,p.64.nu.7.
Solutio ſportularum tacitam fori renunciationem imputare videtur,p.150.num.3.
Solutio in cauſam, quæ continet pœnam, vel vſuram, in dubio præſumitur facta,p.17.n.7.
Soror gaudet priuilegio fratris,p.127.n.7.
Sponſa priuilegiati gaudet beneficio ſponſi, p.116.nu.1. ſed declara,p.117.nu.11.
Sponſus de adulterio ſponſæ accuſat,p.216.nu.2.
Sponſa habet priuilegia vxoris,ibid.nu.3.
Sponſa habet priuilegium hypothecæ,p.ibid.n.4.
Sponſa de præſenti appellatione vxoris,p.ibid. nu.12. & quando ſponſa de futuro, num.13.
Sponſa de futuro ſuum domicilium non mutat, ibid.num.15.
Sponſa de futuro ſponſum vagantem inſequi non tenetur, pag. 117.nu.17.
Sponſæ, & vxores coruſcant radijs maritorum, & ſponſorum, & non è contra,ibid.nu.6.
Sponſa de futuro quænam dicatur,p.118.n.1 & ſeq.
Sponſalia qualiter prohibentur, ibid.n.3.
Spoliatus poteſt renunciare beneficio reſtitutionis,pag.23.num. 15.
Speciale mandatum requiritur ad petendam reſtitutionem in integrum,quod eſt verum etiam in conſanguineo, pagin.17. num.6.
Spurius non ſuccedit in iure patronatus,p. 33.nu.40.
Status primus qui in exordio fuit, eſt inſpiciendus, pagin.185. num.9.
Statutum ſpeciale præponderat generali p.154.nu.3.
Statutum ad fauorem miſerabilium præualet ſtatuto de compromiſſis.ibid.nu.2.
Statutum Seruatum in Ciuitate ſeruare debet in ſuis vicis, p. 192.nu.17.
Statutum ſemper recipit interpretationem à poteſtate ſtatuentis,p.22.num.9.
Statutum loquens de profeſſis comprehendit Milites Hieroſolymitanos,p.104.nu.3.
Sterilitas quando dicatur ad finem, vt poſſunt opponi exceptio remiſſionis mercedis,p.129.nu.15.& ſeq.
Stipulari alteri fauore dotis, & piæ cauſæ quis poteſt, pag.81. num.14.
Suffragium, ſeu votum quis renunciare poteſt in foro exteriori p.24.num.24.

Subro-

Digitized by Google

Subrogatum ſapit naturam ſubrogantis, p.131. nu.15. quod amplia, vt nu.16. & declara, vt nu.18. vſque ad 16.
Subreptio in breuibus, an vitiet ipſo iure, 16.n.22.
Subſtitutus eſt honorandus vti principalis, 132. nu.17.
Superior non poteſt renunciare deſcriptum aduerſario innito, 179.nu.4.
Superior poteſt auocare ad ſe plures informatione capta in diuerſis Curijs, p.112.nu.29.

T

TAciti, & expreſſi idem eſt iudicium, 27.nu.22.
Tacitè renunciari poteſt beneficio ceſſionis bonorum, p.24.num.23.
Tempus habet vim renunciationis, p.27. nu.15.
Tempus carceris excomputantur in tempore exilij, & minuit pœnam, & quando ſuccedat loco pœnæ, 70.nu.7.
Terminus debet dare miſerabilibus perſonis ad verificandum ſe tales, vbi negatur, p.32.n.1. & 5. p.33.nu.15.
Tertiarius non vtitur electionis fori beneficio, p.100.nu.1. nec dicitur perſona eccleſia, & quare, num.2. ſed quando id ſit verum, num.3.
Tertiarij quando immunes à collectis non ſint, p.ibid.nu.5. & quando non ſupponatur Statutis, & pragmaticis, num.6. & ſuccedant in feudis, nu.7.
Tertiarij quando gaudeant priuilegio canonis, ibid.nu.8.
Tertiarij non poſſunt compromittere, p.101.
Tertiarij habent beneficium c.Odoardus ib.nu.12.
Tertius ſequitur cauſam in eo ſtatu in quo illam reperit, pag.57.num.4.
Tertius non habet priora iura, quam principalis, ibid.nu.5.
Tertius ad cauſam veniens eiuſdem terminis arctatur quibus principalis, ib.nu.7.
Tertius comparens pro ſuo intereſſe habet primum, & ſecundum beneficium, ib.nu.9.
Teſtamentum ex cauſa præteritionis filij dicitur nullum ſi opponatur 15.num.2.
Teſtibus de ſana mente deponentibus magis creditur, quam deponentibus de furore, 75.num.4.
Teſtamentum ad pias cauſas, quando dicatur, p.80.n.7.
Teſtes deponentes de clericatu debet aſſignari rationem ſui dicti, p.88.nu.15.
Teſtes falſus ad quid teneatur, tam in foro exteriori, quam conſcientiæ, p.43.nu.12.
Teſtamentum rationem ſolemnitatis omiſſa non ſuſtinentur inter naturales filios, p.123. nu.31.
Teſtis punitur de falſo à Iudice coram quo depoſuit, pag.142. num.8.
Teſtamentum defuncti dicitur, & hæredis, p.151.nu.4.
Tex. in c. quoniam frequenter vt lit. non conteſt. verus intellectus datur, p.58.num.4.
Torqueri vt debes pater, filius à filio incipi debet, p.122.nu.18. quare, nu.19.
Torqueri non poteſt laborans morbo gallico, p.47.nu.21.
Trahens per eadem cauſa partem aduerſam, coram pluribus Iudicibus perdit eam, ſi non eſt perſona miſerabilis, pag.4. num.21.
Trahens Nouitios ad forum ſæculare, incidit in Bullam cœnæ. 97.nu.8.
Trahentes conuerſos ad forum ſæculare incidunt in pœnas Bullæ Cœnæ, p.99.nu.8.
Trahentes Tertiarios ad forum ſæculare quando non incidat in Bullam Cœnæ, p.100. nu.4.
Trahentes Demitas ad forum ſæculare innodatur cenſura Bulla Cœnæ, p.102.num.4.
Trahens Milites S.Ioannis, S.Iacobi Calatraua, & ſimile extra eorum forum incidit in Bullam Cœnæ. 106. nu.26.
Tranſactio ex contrauenſione non dicitur nulla niſi opponatur, p.15.nu.4.
Trebellianica non detrahitur de legatis Hoſpitali, p.89.nu.7
Trebellianica prohibita cenſetur fauere loci, in quo pia exercentur, p.92.nu.10.
Tribunal Regium eligi, debet à priuilegiatis, & ideo Index ſecundarum cauſarum non dicitur competens ad hunc effectum, p.8.nu.21.22.23. & 24
Tribunal Artis Serici, & Lanæ de quibus cognoſcat in hac Ciuitate, pag.197.num.2. & 3.
Tribunal Collegij Neap. cognoſcit cauſas Collegiatorum, ibid. num.6.
Tribunal verè prothonotarij de quibus cognoſcat, ibid.n.7.
Tribunal Dohanæ de quibus cognoſcat, ibid. num.9.
Tribunal Protbomedici quam cognitionem habeat, ibid.num. 10.
Tribunalia Caſtri noui puniunt caſtrenſes, p.ibid.nu.11.

V

VAriare, vel eligere forum volens debet eſſe de numero priuilegiatarum perſonarum, p.5.nu.1.
Variari poteſt de vno Tribunali ad aliud, p.13.nu.1. & quid ſi iurauerit non variando, p.ibid.num.5. & 7. declara, vt p.12.n.23. & quid in Tribunalibus vbi reſidet Princeps, ibid. num.30. & 32.
Variatio eſt doli mali plena, p.10.nu.2.
Variatio conceditur vbi datur electio à iure, ibid. num.3. regulariter permittitur ſi expreſſe non reperiatur prohibita, ibid.
Veritas ſemper præualet, p.13.num.37.
Variatio fori, quoties fieri poſſit, nu.1. & 2.
Variatio vbi conceditur, variare non poteſt niſi ſemel ibid.n.3. ſed declara, vt pag.14.nu.10.
Variationes quando præſumantur ſuſpectæ, p.14.nu.13.
Variatio fori quid ſit, p.4.nu.18.
Vaſſallus non poteſt in alterius iuriſdictionem abſque Baronis conſenſu, nec tacitè, nec expreſſe conſentire, p.24.n.29.
Vaſſallus citatus in cauſa feudali coram ordinario non tenetur comparere, p.31.nu.3. & ſic de ſingulis, n.4. adeo quod ſi reperiuntur condemnati, & tempore exequutionis docerent de eorum priuilegio non eſſent moleſtandi, p.29.nu.6.
Vaſſallus, coram Domino feudi eſt conueniendus, pag.175. num.4.
Venditor poteſt renunciare beneficio l.2. C. de reſcin. vend. 29. num.20.
Vendere quia cogitur pro ſcholis ædificandis, p.94.nu.3.
Vendere fauore ampliationis vnus eccleſia altera non cogitur. p.187.nu.11.
Vendicanti feudum ex pacto, & prouidentia, incumbit onus probandi deſcendentiam à primo acquirente, p.33.nu.10.
Verberans Nouitium incidit in excommunicationem, p.197. num.9.
Verba enunciatiua Principis diſpoſitionem inducunt, pag.159. num.15.
Verba enunciatiua probant fauore piæ cauſæ, p.80.nu.17.
Verberans Milites S.Ioannis, S.Iacobi Alcantara Calatraua, & ſimilis incidit in excommunicatione, p.103.nu.21.
Verba in dubio de actu valido intelliguntur, p.16.nu.8.
Verba impropriantur, ne actus nullus reddatur, nu.5.
Verba narratiua non inducunt diſpoſitionem, p.34.
Vbi eadem eſt ratio ibi idem eſt ius, p.36.nu.8. & 9.
Verborum prius procedere debet interpretatio, p.137.nu.1.
Vexatus leui, & an diu duratura infirmitate priuatur beneficio electionis fori, & quare, p.46.num.15. & 16.
Vexatus graui capitis dolore ægrotus vocatur, ibid.n.17.
Vbi quis per ſtipulationem iuratam eſt obligatus vbique locorum conueniri, pro debito, videtur prorogaſſe iuriſdictionem omnium Iudicum, pag.178. num.7. & declara, vt num. 9. & 10.
Via quam quis elegit, patere debet, p.13.nu.4.
Victus Victori condemnatur in expreſſis parte tamen petente, p.8.num.19.
Viator in loco contractus non conuenitur, p.155.nu.6.
Via præcluſa eſt tertio ſicuti principali in probationibus, p.156. num.8.
Vicinus viti dicitur vicinus Ciuitatis cui ſubijcitur, p.191. ſub nu.11. & ex vi eo Ciuitatis dicitur ex Ciuitate, ibid.
Vicinus non poteſt prohibere vicino ne teneat filatorium, p.94. num.10.
Vidua connumeratur inter perſonas miſerabiles, p.41.nu.1.
Vidua habet electionem fori, p.ibid.n.2. & amplia, n.3. ib. etiam ſi poſt litem conteſtatam nuberet alias ſi haberet patrem.
Vidua inhoneſtè viuens gaudet electionem fori, ac omnia priuilegia perdicit, p.ibid. nu.4. & 5.
Vidua luxurioſè viuens, gaudet priuilegio electionis fori vti meretrix, ibid.nu 4.

T 2 *Vidua*

Vidua pro exactione dotis non gaudet priuilegio electionis fori, p.74.nu.7.
Vidua maritum interficiens, non gaudet electione fori, ibidem num.8.
Vidua præſtans cauſam mortis non gaudet electione fori, ibid. num 9.
Vidua Iudea non gaudet electione fori, ibid.nu.13.
Vidua quæ dicatur, p.43.nu.1.
Vidua appellatur habens maritum captiuum, banitum, vel ad triremes condemnatum, ibid.nu.2. & quare, num.3. limita num.4.
Vidua dicitur habens virum abſentem per longum tempus, p. 42.num.6.
Vidua, minores 14. annorum poſſunt cauſas captas trahere ad alios Iudices, p.4.num.21.
Viduas, & pupillos quare dicantur miſerabiles, p.157. nu.5.
Vinum nouum dicitur infra annum.p.79.nu.8.
Vir, & vxor non debent ad imparia iudicari, p.114. nu.22.
Vir, & vxor per matrimonium efficiuntur vnum corpus, & reputatur pars corporis viri, p.ibid.nu.6.
Vita meretricum miſerabilis eſt, p.48.nu.4.
Virgo habet fori electionem etiam ſi agat pro nupto in eum commiſſo, p.50.nu.1. & 2. & quid in virginem habente patrem nu.3. vel auum, nu.4. & quid ſi nupta eſſet, ſed non tradu ta ad viri domum, nu.3.
Virginitas eſt virtus animi, vnius come eſt fortitudo, ibid.nu.6.
Virginitas ſuper ingreditur condemnatione humana natura, ibid.num.7.
Virginitas habet initium in cęlo empireo in creatione Angelorum.ibid.nu.8.
Virginitas eſt magis voti, quam præcepti, ibid.nu.9.
Virgo dicitur quæ hominem non cognouit, p.51.num.1.
Virginitas in dubio præſumitur cum ſit naturalis qualitas quæ hominem ſequitur, ibid.n.2.
Virginitatis ſigna quanam ſit, ibid.n.4.5.& 6.
Volens renunciare ſuo foro, ſufficit caſus partis, & non eſt neceſſarius conſenſus Iudicis, p.22.nu.11.
Votum Religionis adhibet, qui habitum Religionis Militenſis aſſumit, pagin. 103. num. 5.
Vox fily dicitur vox patris, p.119.nu.4.
Vniuerſitas habet fori electionem etiam quod ſit parua, pag.59 num.1.& 5.
Vniuerſitas comprehendit viduas, pupillos, & alias miſerabiles perſona, p.ibid.num.2.
Vniuerſitas iure minorum potitur, ibid.nu.3.
Vniuerſitati quamuis parua competit reſtitutio in integrum, ibid.nu.4.& 6.
Vniuerſitas verè, & propriè nil aliud eſt quam ipſi homines vniuerſitatis collectiuè ſumpti, p.60.nu.1.
Vniuerſitatem, & populum non faciunt homines ſeparatim, & ſinguli, ibid.nu.2.
Vniuerſitas dicitur quædam perſona ficta quę conſtat ex ſingularibus perſonis.ibid.nu.3.
Vniuerſitatem Ciues faciunt, ib.nu.2.
Vſus relictus mariti cenſetur relictus vxori, & ſtipulatio alimentorum facta pro marito intelligitur pro vxore, p.114.n. 15.& p.115.nu.21.
Vſurpatio præſumitur in iure patronatus in quo adeſt patronus potens, p.109.nu.12.
Vtilitati publicę conſulitur ex litium abbreuiatione, 160.num, & euitantur.nu.7.
Vulneratus in portico dicitur vulneraſe in domo, ibid.num.13.
Vxor miſerabilis perſona vtitur beneficio electionis fori.p.164. num.1.ſed declara, n.23.
Vxor in ciuilibus, & in criminalibus gaudet foro viri, p.113. nu.1. & n.4.
Vxor ſortitur domicilium viri, & efficitur ibi Ciuis, p.114. nu. 3.& 8.
Vxor communicat cum viro excommunicato, p.ibid.
Vxor noua vocatur intra annum nuptiarum.p.77. n.7.
Vxor non poteſt renunciare priuilegio repetenda dotis, ſi maritus vergat ad inopiam, 22.num.8.
Vxor non adhibens medicamenta viro ægrotanti, non gaudet electione fori, & quid in vidua Iudæa non poſſid. electionem fori, p.41.num.10.& p.42.num.14.
Vxor eſt magis ſequela viri, p.117.nu.9.

FINIS.

DECI-

DECISIONES, ET RESOLVTIONES

In Materia Electionis, & Variationis Fori Diuerſorum Totius Orbis Supremorum Tribunalium, de quibus in Opere paſſim fuit facta mentio à varijs antiquis, recentioribuſque Authoribus.

SELECTÆ, EXCEPTÆ, ET IN VNVM COLLECTÆ,

PER EVMDEM IOANNEM MARIAM NOVARIVM I. C. LVCANVM.

ELENCHVS ARGVMENTORVM DECISIONVM ET RESOLVTIONVM.

De quibus in hoc opere Electionis, & Variationis Fori facta eſt mentio.

QVæ dicantur miſerabiles perſonæ, pag.227. deciſ. 1.

L.C.quand.Imp.inter pupil. &vid. quibus in caſibus locum habeat, & an in Terris vaſſallorum, deciſ.2.pag.227.

Miſerabiles perſonæ, vt habeant electionem, & variationem Fori tenentur iurare perhorreſcentiam, deciſ.3. p.229.

Probatio in contrarium an admittatur aduerſus Iuramentum perhorreſcentiæ, dec.4.p.230.

Statur ſoli Iuramento, cum quis allegat non poſſe conſequi iuſtitiæ complementum in partibus, quod reſcriptum obtinendum in partibus. dec.5.p.230.

Iuramentum perhorreſcentiæ poteſt præſtari per habentem ſpeciale mandatum, & præſtari poteſt in quacumque parte iudicii, dec.6. p.231.

Miſerabiles perſonæ non habent electionem fori, vbicumque Barones habent priuilegia cum clauſula abdicatiua quoad perſonas miſerabiles, etiamſi Barones illis renunciarent, dec.7.p.231.

Viduæ, & pupilli quomodo declinent Forum, deciſ.8. p. 233.

Vidua, & pupillus etiam in cauſis criminalibus fori electionem habent. Eodem quoque priuilegio vtitur Virgo, & gaudent etiam ſenes decrepiti, & qui continuo morbo laborant, dec.9. p.ibid.

Miſerabilis perſona non habet Fori electionem contra aliam perſonam miſerabilem, dec.10.p.234.

Si pupillus ſit in poteſtate Aui non gaudet priuilegio lege vnic.C. quando imper.inter pupill.& vid.deciſ.11. pag. ibid.

Communia in materia miſerabilium perſonarum, deciſ. 12. ibid.

Meretrix habet electionem fori, dec.13. p.236.

Virgo gaudet elect.fori, dec.14.p.ibid.

Virgo ſtuprata an gaudeat beneficio virginis in electione fori contra ſtuprantem, dec.15.p.238.

Eccleſiaſticà perſona an habeat fori electione, deciſ.16.p. 239.

Clericus, qui litigat de bonis Eccleſiæ fori electionem habet, ſecus verò quando de propriis, ſed in cauſa criminali Clericus habet ſemper fori electionem, deciſ.18. pag. 240.

Eccleſia habet fori electionem, dec.18.p.241.

An clerici pro eorum bonis, & offenſis in eorum perſonas factis habeant fori electionem, deciſ.19. pagin. ibid.

An facta electione fori ſint ligatæ manus Iudicis coram quo litigatur, deciſ.20. p.242.

Manus Iudicis ordinarij ſunt ligatæ poſt electionem fori, ſententia lata poſt fori declinatoriam, eſt nulla, dec.21. p.ibid.

Pauper inter miſerabiles perſonas connumeratur, & gaudet fori electione, dec.22.p.243.

Priuilegium l.vn.C.quand.Imper.inter pupil.& vid.in quibus perſonis locum obtineat, & num in pupillis, & viduis diuitibus procedat, dec.23.p.244.

Priuilegio miſerabilium perſonarum non cenſetur derogatum, niſi expreſsè dicatur, dec.24 p.248.

Priuilegio l.vnic. Cod. quando Imperator inter pupill. & vid.quando cenſeatur derogatum, deciſio 25. pagin. 249.

Multa in eodem articulo concernentia reponuntur deciſ. 26.p.250.

Priuilegio leg.vnic. C.quand. Imp.inter pupill. & vid.non cenſetur derogatum, niſi ſpecialis de ea fuerit facta mentio, dec.27.p.251.

Miſerabiles perſonæ habent fori electionem etiam, ſi per Regem fuerit iuriſdictio conceſſa cum derogatione leg. vnic. Cod. quando Imperat. inter pupill. & vid. & conditione poſtmodum intermedia in demanium Iuriſdictio reuerſa ſit vniuerſitati conceſſaque Iuriſdictio quarumcumque primarum cauſarum, deciſio 28. pag. 252.

Miſerabilis perſona non declinat forum quando conuenitur ex contractu defuncti, vel ex quaſi contractus, vel adminiſtratione Tutelæ, dec.29.p.253.

An Miſerabiles perſonæ habent fori electionem in cauſis ipſis ceſſis, dec.30.p.254.

Virgo ſi ex priuilegio l.1. C.quand.Imper. inter pupill. & vid. coram R.M. C.egit, & lite pendente ab Aduerſario idem ſuperuenit priuilegium an ad primum Iudicem, à quo declinauit, terminanda ſit ab aduerſario ipſo inſtante, & M.R.C. forum declinante, dec.31.p.254.

Vidua dotem repetens habet priuilegium ſui Iudicis etiam ſi contra pupillum agat, dec.32. p.256.

Regula quando actor ſequatur forum Rei an procedat in cauſis miſerabilium perſonarum, dec.33.p.257.

Pauper an habeat priuilegium electionis fori, dec.34.pag. ibid.

Derogatio priuilegii conceſſi miſerabilibus perſonis, & Eccleſiaſticis an comprehendat Epiſcopos, dec.35.pag. 258.

Concilium Tridentinum ſeſſ.24. cap.20. verſ.exceptis, an comprehendat, text. in leg. 1. C.quan.Inter pupill.& vid. dec.36.ibid.

Facta electione fori per clericum, an Baro poſſit petere cauſæ remiſſionem, dec57.p.259.

Electio fori num detur hoſpitali ſicuti Eccleſiæ, deciſ.58. pag.ibid.

Miſerabilis perſona accuſans in Regia Audientia Officialem an coram ſindicatoribus quærelare etiam poſſit, dec39.p..260.

Officialis habet electionem fori vti priuilegiatus, dec.40. pag.262.

Miſerabilis perſona obligata in forma Cameræ an debeat gaudere beneficio electionis Fori, deciſio 41.pag.ibid.

An Miſerabilis perſona accuſans in Regia Audientia officialem coram ſindicatoribus quærulare poſſit, deciſ.42. pag.264.

Pupilli ſpurii an comprehendantur ſub diſpoſitione leg.vnic.C.quand.Imper.inter pupill. & vid. deciſ.43. p.266.

Vidua an poſſit eligere forum M.C.V. & quærelam proſequi contra ſubditum Magni Admiranti, qui eſt exemptus ſubeſt Magno Admirato, dec.44.p.267.

FINIS.

INDEX

INDEX
MEMORABILIVM RERVM
Quæ in Deciſionibus Electionis, & Variationis Fori reperta ſunt.

Acta facta pendente avocatione ſunt nulla, p.243. num. 6. amplia nu.7.
Actio contra eximentem carceratum datur parti, p.261. num. 6. & p.265. nu.6.
Actor ſequitur forum rei, p.262. nu.1.
Actor ſequitur forum rei, fallit, p.257. nu.1.
Actor ſequitur forum rei, de iure communi, & per Reg. pragm, ex eorum perſona, p.231. nu.1.
Actor, & reus ex contumacia, & renunciatione fori ex propria perſona priuantur foro ibid. nu.2.
Accuſatis pluribus diuerſæ iuriſdictionis vbi trahitur dignior, ibi alij. & hinc laici delinquentes cum clericis per eccleſiaſticum puniuntur, & Iudex qui non eſt, ratione connexitatis efficitur, pag.166. nu.15.
Adhærens appellationi fit vnus ſpiritus cum appellatione, pag. 229. num.3.
Adhærere appellationi oportet infra decem dies, p. ibid. num.4.
Affectatum Tribunal per viduam poteſt eligi, p.255. nu.11.
Afflict. deciſ. 110. declaratur, p.255. & p.256. nu.14.
Alimenta ſunt priuilegiata, etiam quod diuiſi relinquuntur, p. 246. nu.9.
Amor maternus maior eſt paterno, p.248. nu.29.
Aqua fluminis reuerſa ad mare non amplius dicitur aqua fluminis, p.252. num.3.
Arbitrio Iudicis relinquitur, quanam non dicatur miſerabilis perſona, p.260. nu.6.
Argumentum de maiori ad minus, valet in materia legitimationis, p.166. num.5.

B

Barones in hoc Regno habent priuilegia in quibus derogatur priuilegijs miſerabilium perſonarum, p.232. nu.5.
Baro qui habet priuilegium contra miſerabiles perſona, an in præiudicium eius vaſſalli illi renunciare poſſit, ibid. nu.6.
Baro non poteſt renunciare priuilegio ſuo in præiudicium vaſſalli, quemadmodum nec vaſſallus contra eum, ibid. nu.7.
Baro à vaſſallis exiget omnia quæ continentur in priuilegijs, ita & omnes vaſſalli priuilegio potiri debent, ibid. num.15.
Baſtardi non ſunt nobiles, p.266. num.4.

C

Carceratus ſindicari poteſt, 261. nu.10. & p.265. nu. eod.
Cauſa venientis in iure communi fortior eſt, quam qui eligit forum ſecundum priuilegium, p.239. nu.7. vel ſub nu.7.
Clauſulæ generales derogatiuæ non ſufficiunt ad derogandum priuilegio l. vn. C. quan. Imp. 163. nu.2.
Clauſula, quorum tenores habes vim ſpecificæ & indiuiduæ expreſſionis, p.164. n.6.
Clauſula exceptis iuriſdictionis nobis, & noſtris Curijs reſeruatis ratione ſupremi dominij, an conceſſione iuriſdictionis appoſitæ operatur, quod priuilegium d. l. vnic. ſit expreſsè reſeruatum Principi, p.252. nu.14.
Clauſula, ex certa ſcientia, refertur ad ius, & non ad factum, p.251. num.18.
Clauſula ad probandum quod licet licitum, & honeſtum iuramentum eſt ſufficiens ad iurandam perhorreſcentiam, pag. 231. num.2.
Clauſula, motus proprij, non ſupplet defectum intentionis, licet tollat defectum ſubreptionis, p.250. nu.8.
Clauſula, prout melius, & plenius prædeceſſores ſui tenuerunt, & poſſiderunt operatur derogationem priuilegii d. l. vnic. ſi in conceſſione prædeceſſoris facta illi fuerit expreſsè derogatum ibid. num.9. an, & quando procedat, num.11.15. 16. 17. & 19.
Clericus pro Eccleſiaſticis bonis aduerſarij perhorreſcentiam allegans fori electionem habet, non autem pro proprijs ſuis rebus, p.240. nu.1. & 2.
Clericus pro ſua perſona offenſa fori electionem habet, p.241.
Clericus iniuriatus à laico quando coram Eccleſiaſtico, & quando coram ſæculari agere debeat, ibid. nu.7.
Clericorum priuilegia ſunt plurima, ibid. nu.10.
Clerici pro rebus eccleſiæ habent electionem fori, non autem pro bonis proprijs, p.241.
Clericus ſi in perſona eſt offenſus, habet electionem fori, ibid. nu. 2. vel ſub nu.1.
Clerici, & alia perſona eccleſiaſtica æquiparantur pupillis, & alijs miſerabilibus perſonis, p.242. nu.3.
Clericum criminis ſocium in fori declinatoria ad Iudicem eccleſiaſticum trahere communem eſſe opinionem, ac in praxi ſeruatum, p.247. nu.20.
Clericus habet fori electionem pro iniuria facta ſuæ perſonæ, p.243. nu.2.
Clericus habet fori electionis priuilegium, dummodo agat pro rebus eccleſiæ, p.259. nu.1. at ſecus pro proprijs, num.2.
Commodum poteſt qui ex aliena perſona conſequi, nec contra eum poteſt renunciare, p.232. nu.18.
Communitates vtuntur priuilegijs pupillorum, p.264. nu.8.
Concedere qui nolit id quod eſt minus, credendum eſt quod velit concedere id, quod eſt maius, p.251. nu.12.
Conceſſione facta per priuilegium veniunt omnia ea, quæ de iure inter vaſſallos, & Dominos oriuntur, p.232. n.17.
Concilium per verba canonicas ſanctiones vir non potuit intelligere legales, p.258. nu.6.
Conſtitutio Regni ſtatuimus, non corrigit text. in l.1. C. quan. Imp. p.230. num.2. & 5.
Conſtitutio Regni concedit beneficium mulieribus indiſtinctè, p.236. nu.3.
Continentia cauſæ facit, vt cauſa remaneret in M.C. ob eius præuentionem, p.252. num.5.
Contra iuramentum perhorreſcentiæ admittitur probatio in contrarium, p.230. nu.2.
Cuiuſuis, hæc vocula generalis eſt, & continet quamuis perſonam, p.252. nu.1.

D

Deciſiones S.C. vide plures à num.6. ad fin.
Declinatio Iudicis æquiparatur recuſationi, p.224. nu.4.
Difficultas aduerſus virginem tollitur, p.237. n.16.
Defunctus poteſt donare res hæredis, p.192. nu.12.
De natura dictionis, etiam, eſt adiungere caſum magis dubitabilem, & implicare minus dubitabilem, p.252. num.4.
Derogatio per relationem, & aliud priuilegium dicitur facta derogatio quæ in dubio ſi eſt vera, vel ficta, iudicandum erit pro miſerabilibus perſonis, quibus priuilegium l. vn. ſubuenit, p.251.
Diuitiæ quibus exitiales ſint, p.244. nu.10.
Dominus debet vicem reddere vaſſallo, p.232.
Dominus feudorum non debet trahi per vaſſallos extra Ciuitatem in qua morantur, nec etiam vaſſalli, ibid. nu.11.
Dominus eſt loco patris vaſſallorum, ibid. nu.12.
Dotium priuilegia ſic in paupere, vt in vidua locum obtinent. p.246. nu.10.

E

Eccleſiaſtica perſona an habet priuilegium exigendi forum ſicut miſerabilis perſona, p.239. nu.2.
Eccleſia quando habeat fori electionem, ibid. nu.3.
Eccleſia habet fori electionem, p.241. nu.1.
Eccleſiaſtici non habent electionem fori, niſi data violentia laicorum, p.258. nu.7.

Ec-

Digitized by Google

Eccleſiaſtica perſonæ habent fori electionem data rapina, vel fraude, p.259.nu.3.
Electio non dicitur vbi datur reſtrictio, p.261.nu.8.
Electione fori facta per viduam, & aliam perſonam priuilegiatam, Iudex coram quo litigabatur efficitur incompetens, p.242.nu.1.
Electio non dicitur, vbi datur reſtrictio, p.265.nu.8.
Epiſcopus dicitur caput Cleri, ſicut Poteſtas caput Ciuitatis, p.258.nu.3.
Epiſcopus quando veniat appellatione Sacerdotis, & appellatione clerici, ibid.n.4.& 5.
Euocatio cauſarum in terris vaſſallorum eſt facienda cum moderatione, p.229. nu.13.
Euocatio cauſarum miſerabilium perſonarum, & viduarum poteſt in ſecunda inſtantia fieri, p.228.nu.8.
Exceptio firmat regulam in contrarium, p.263.nu.9.
Experientia eſt rerum magiſtra, p.246.n.11.

F

FAuor miſerabilium perſonarum iniuſtitiam operari non debet, p.239.num.6.
Fœmina ad ſuam admittatur, vel ſuorum ad vindicandam iniuriam, ibid.nu.8.
Feudi quaternati cognitio ad quem pertineat, ibid.num.4.
Feudum reuerſum ad Regem ob culpam vaſſalli, reddit abſque onere in tantum quod derogatio facta alicui priuilegio in corpore iuris clauſo extincta, adeo quod ſi denuò conceditur feudum per Regem, niſi expreſſe verum derogetur, non intelligitur facta derogatio, p.250.nu.1.
Filiusfam. patre quoque inuito accuſare poteſt. p.237. num.6.
Fiſcus Regius in Regno, non niſi in certis caſibus exceptis patrimonialibus poteſt conuenire, & accuſare delinquentes in M.C.V. p.253.nu.6.
Fori electio miſerabilibus perſonis non datur ad eligendum incompetentem Iudicem, p.239.nu.5.
Foro non gaudet niſi quis fuerit matriculatus in officio, & quod probetur per ipſum, qui vult gaudere exercitium, & continuatio officij, p.252.nu.4.
Fori priuilegium non ſolum habent Curiales omnes Aduocati, Procuratores, & Scriptores Curialium, ſed omnes quicumque Curiam ſequentes, p.262.n.6.
Fragilitas ſexus, quæ conſideratur in conceſſione beneficij, procedit etiam quod mulier ſit meretrix, p.236.nu.4.
Furioſus an dicatur miſerabilis perſona, ibid.n.4.
Furioſus dicitur æger, p.257.nu.3.
Furioſus æquiparatur vidua, & pupillo, ſub n.6.

H

HAbens virum inutilem gaudet priuilegio d.leg.vn.Cod. quand. Imper. inter pupil. & vid. p.238.n.18.
Hæres tenetur habere ratum factum defuncti, p.264.nu.13.
Hoſpitalia ſuos habet Rectores, p.259.

I

IMperator circa fori electionem quas perſonas priuilegiatas, pag.259.nu.2.
In criminalibus patria poteſtas non conſideratur, p.237.nu.7.
Iniuria clerico illata, Eccleſia illata dicitur, officioque Iudicis non implorato inquiritur, p.241.nu.8.
Iniuria clerico illata, Deum totamque Eccleſiam tangit, & an ab offenſo remitti poſſit, ibid.nu.5.& 6.
Iniuria facta vni fratri, cenſetur facta alteri fratri, pag.248. num.23.
Iniuria facta vni de domo, cum omnibus facta cenſeatur, omnes ad accuſandum admittuntur, ibid.nu.24.
Iniuriarum actio inimicis competere eum ex iniuria inimicitia oriatur, ibid.nu.25.
Iniuria facta vxori, viro illata dicitur, & pro ea vir agit, ibid. num.26.
Iniuria data patri filio data cenſetur, & filium ad patris defenſionem poſſe inſultantem impunè occidere, ibid.n.27.
Iniuria filij, patris eſt eo viuente, eo mortuo matris, quando filius tutore careret, vel ſi haberet, & eſſet negligens in proponendo querelam, ibid.n.28.
Iudex pauperũ cauſas trahendo, quid agere debeat, p.244. n.8.
Iudex pauperibus, miſerabilibuſque perſonis gratis iuſtitiam miniſtrat, ibid.nu.11.
Iudex coram quo ſit electio an poſſit præfigere terminum eligenti ad comparendum coram Iudice coram quo ſit electio. p.242.nu.2.
Iudex cauſa præparata dicitur Iudex etiam cauſa præparantis, p.263. nu.14.
Iudicium ibi terminari debet vbi fuerit cæptum priuilegio ſuperueniente fori non obſtante, p.256.n.2.contrarium nu.7.
Iuramentum perhorreſcentiæ ſufficit cum clauſula per habentem deſuper mandatum ſpeciale, p.231.n.1.
Iuramentum perhorreſcentiæ ſufficit cum clauſula per habentem deſuper mandatum ſpeciale, ibid.nu.3.
Iuramentum perhorreſcentiæ licet debeat præſtari ab initio tantum virtute innocentiæ, in Rota poteſt præſtari quomodocumque, p.... n.3.
Iuramentum præſtari debet per viduam declinantem forum Principis, quod perhorreſcit potentiam aduerſarij, & præſtatur à tutore pupillo, pag.243. n.11.& ſeq. vel à Procuratore generali, ibid. limita in Regno, nu.13.
Iuriſdictio Auditoris Cameræ conceditur priuatiuè quoad omnes alios Iudices. p.263.nu.3.
Iuriſdictio cauſarum ciuilium, & criminalium primarum, & ſecundarum, non venit in conceſſione caſtri, niſi expreſſè fuerit conceſſa. p.250.nu.10.
Iuriſdictiones à Rege fluunt, & refluunt ſicut flumina ad mare, p.252.nu.2.
Iuriſdictio eſt conceſſa magno Admirato ratione exercitij ne ab illo diſtrahatur, p.268.nu.4.

L

LEgatum factum viduæ intelligitur ad pias cauſas, p.247. nu.14.& 15.
Leges, & ſi de officiali ſpecificè non loquantur, ad illum tamen etiam extenduntur, p.262.nu.7.
Legitimatus vna cum alijs legitimis naturalibus admittitur æqualiter ad ſucceſſionem bonorum, p.267. nu.9.
Legitimatio facit ceſſare nomen ſpurij, ibid.nu.2.
Legitimatio videtur imitari naturam, p.266.nu.6.
L.1.C.quand.Imper.an procedat poſt captum coram ordinario Iudicium, p.228.n.6. & quid ſeruetur in hac patria, n.7.
L.1.C.quan.Imper.an habeat locum in cauſis vaſſallorum, p.ibid.nu.10.
L. Cornelia de Sicar. inter publica delicta connumeratur, p.237.nu.5.
L.1.C.quan.Imp.recipit ampliationem, ibid.nu.15.
L.1.C.quan.Imp.an contineatur ſub exceptione conſilij, pagin. 258.num.1.
L.1.C.quan.Imp.an habeat locum in diuitibus, p.ibid.nu.3.

M

MAgnus Admiratus iuriſdictionem habet in eos qui viuunt de arte maris, p.167.nu.1.
Manus Iudicis ordinarij ſunt ligatæ poſt declinatoriam, p.242 num.3.
Mater pro iniuria illata filio maiori (recuſante querelam dare poſſe iniuriantes) accuſare, ac gaudere priuilegio fori, pag. 248.nu.30.
Matrem viduam pro iniuria facta filio priuilegio fori gaudere p.ibid.nu.22.
Maſculus in accuſando fœminæ præfertur, p.237. nu.10.
Meretrix in Conſt. Regni dicitur miſerabilis perſona, 237.n.7
Meretrix an gaudeat beneficio l.vn.C.quan.Imp.ib.n.7. & 8.
Meretricum miſeriæ, & calamitates, p.245.n.6.
Miſerabiles perſonæ quæ ſint, p.239.nu.1.
Miſerabiles perſonæ quæ dicantur, p.227.nu.1.
Miſerabiles perſonæ, non tantum fori priuilegio, verum alijs ſexdecim gaudent. p.234.nu.6.
Miſerabilis perſona poteſt iudicium agere iure ordinario, pag. 235.num.5.
Miſerabiles perſonæ eligunt forum etiam in cauſis ceſſis, niſi interuenerit ſimulatio, p.254.nu.2.
Miſerabiles perſonæ, quæ dicantur, p.257. ſub nu.3.
Muta Rit.133.nu.28. declaratur, p.255.

Offi-

Digitized by Google

O

OFficialis nequit deponere officium ante ſucceſſoris aduentum,p.261.nu.9.& p.265. nu.9.
Officialis Regius tamquam, & nexibus Curiæ,& Principis legatus poteſt eligere eius Cõciſtoriũ,& in eo agere,p.262.n.2
Officialis Regius quod ſit priuilegiatus perſpicuo dum ipſe non poteſt conueniri durante officio,ibid.n.3. Nec poteſt conueniri,vt ſaltem Procuratorem mittat,ibid.n.4.

P

PApa dum dicit in priuilegio,ſeu bulla vt tenor obſtantium habeatur pro expreſſo, & ſcripto de verbo ad verbum nulla obſtantia efficit reſcripto, quia contra plenitudinem poteſtatis Papa nihil ſtatui poteſt, p.249. nu.3.
Pater non debet facere de filijs vnum filium, & alterum priuignum,p.232.num.13.
Pauper dicitur miſerabilis perſona, & extra prouinciam trahi non poteſt,p.257.n.1.
Pauper gaudet priuilegio l.vnic.C.quan.Imp.ibid.nu.2.
Pauperes miſerabiles ſunt,p,260.n.5.
Pauper inter miſerabiles perſonas connumerantur, earumque priuilegio gaudet, p.243.nu.1.
Paupertatem piam cauſam eſſe,eiuſque priuilegijs gaudere probatur,ibid,nu.2.
Paupertas prodeſt fauorabiliſque eſt & an fori electione, vt pupillus, & vidua gaudeat,ibid.nu.3.
Pauperi in mala cauſa nemo miſericors eſſe debet, n.4.
Pauperis cauſa prius tractanda,quam diuitis, nu.5.
Paupertas non eſt de genere malorum,nec contemnenda,nu.6.
Paupertas vbi in rebus temporalibus innumerabilia priuilegia confert, ſic in ſpiritualibus ſeptem bona, & quæ,nu.7.
Pauper quis dicatur,p.248.nu.16.
Præſcriptio centenaria currit contra priuatum rem communem habentem cum Eccleſia Romana,p.247.num.19.
Perhorreſcentia ſi allegetur competunt defenſiones,p.229. n.6.
Perhorreſcentia probatur, vel per teſtes,vel proprio Sacramẽto,ibid. nu.1.
Perhorreſcentia ceſſat in hac Ciuitate coram Principem,p.267 ſub num. 5.
Perſonæ miſerabiles in electione fori habent maius priuilegium quam fiſcus,p.253.nu.5.
Perſonæ miſerabiles quæ dicantur,p.1.nu.1.& vide nu.3.& 5.
Perſonæ priuilegiatæ agentes iure ceſſo,an habeant priuilegium iſtud,& quando concurrunt,quis præferatur,p.240.n.7.
Præſumptio eſt contra declinantem à Tribunali ſupremo ad inferius, p.238.nu.21.
Princeps poteſt derogare priuilegio de iure communi conceſſo, p. 243.num.15.
Princeps ſi primo loco conceſſit priuilegium ſeu exemptionem viduis, ſeu pupillis, ſi demum conceſſit aliud priuilegium alteri, quod derogaret præfato priori priuilegio ſcribens in eo illud concedere priuilegio aliquo, non obſtante, non ex hoc erit derogatum priuilegio viduis conceſſo, niſi de eo ſpecialis mentio fieret, etiam ſi dicatur, non obſtante priuilegio aliquo de quo oportet ſpecialem mentionem facere,p.248. nu.1.
Princeps poteſt concedere Baronibus iuriſdictionem cum derogatione l.vn.C.quan.Imp.p.258.nu.1.
Princeps eſt Iudex competens viduarum,p.267.nu.2.
Priuilegium l.1.C.quan.Imper. ampliatur etiam procedere in muliere maiore, vel minore celibem vitam ducent, p.244. num.1.
Priuilegia conquaſſantur inter habentes æquale priuilegium, 233.ſub nu.3.
Priuilegium Ciuitatibus, & Oppidis conceſſum pro cauſis diffiniendis non derogatur leg.vn.C.quan.Imp.inter pupill. & vid.p.228.num.9.
Priuilegium l.1.C.quand.Imp.an habeat locum in cauſis vaſſallorum,ibid.num.10.
Priuilegium fori, recurſus ad Principem ſupremum quod habent pupilli, & vidua, non intelligitur ſublatum per conceſſionem Caſtri,aut Ciuitatis iure feudi,aut donationis per verba qualiacumque niſi Princeps in indiuiduo illud derogauerit,p.235. nu.7.
Priuilegium dict.leg.1. ad diuitem quoque extenditur, pagin. 238.nu.19.& declaratur,nu.ſeq.
Priuilegiatus non trahit priuilegiatum,p.261.nu.14.
priuilegiatus etiam Curialis trahit ad Curiam ipſam ſupremam alium ſimiliter priuilegiatum,p.262.nu.5.
priuilegium l.vn.competit ratione miſerationis, & paupertatis,ibid.nu.1.col.2.
Priuilegium d.l.vn.non tollitur per generalem conceſſionem iuriſdictionis,cum clauſula non obſtante, quod de priuilegio deberet fieri expreſſa mentio,p.250.n.3.& de communi, nu. 4.& qui de accedente clauſula motus proprij,n.5.
Priuilegium conceſſum miſerationis gratia nunquam tollitur per ſecundum priuilegium generale, niſi expreſſe derogetur,p.250.nu.6.
priuilegio d.leg.vnica perſonæ quibus iſtud eſt conceſſum, non poſſunt etiam expreſſe renunciare, ibid.nu.7.
priuilegium non dicitur, dum in eo aliquid detrahitur,vel additur,p.251.nu.13.
priuilegium l.vnic.C.quan.Imp.inter pupil. & vid.nunquam cenſetur derogatum,niſi expreſſe de eo fiat mentio,pag.251. nu.1.col.2.
Priuilegium d.l.vn.eſt reſeruatum Principi & non cenſetur in alium translatum niſi expreſſe dicatur,nu.2.
priuilegio l.vn.non cenſetur derogatum niſi per ſpecialem derogationem, & non ſufficit per relationem ad aliud priuilegium,in quo adeſſet expreſſe,non obſtante l.vn.p.ibid.nu.3.
priuilegia conceſſa Hoſpitalibus intuitu pauperum ſunt conceſſa,p.259.nu.4.
priuilegiatus non trahit priuilegiatum, p.265.n.14.
priuilegium d.l.vn.C.quan.Imp.procedit in cauſis mulierum, quarum maritus eſt eis inutilis, vel ad triremes condemnatus,p.245.num.2.
priuilegium d.l.vn.Eccleſiis ſicut Reipub.competit. nu.3.
priuilegium d.l.vn.commune eſt ſenibus, decrepitis, debilibus, diuturno morbo fatigatis, & alijs perſonis miſerabilibus,Iudicis arbitrio declarandis,nu.4.
priuilegium dict.l.vn.ac reſtitutionem integrum meretricibus competere ex deciſione S.R.C.n.5.
Priuilegium d.l.vn.vſum competat viduis, aliiſque ſimilibus perſonis diuitibus,p.245.nu.7.& 8.
priuilegium d.l.vnic.potiantur miſerabiles perſonæ in initio litis ipſa conteſtata,& in progreſſu cauſæ,p.247.nu.17.
priuilegio d. leg.vn. gaudere omnes litis conſortes, miſerabiles perſonæ, num.18.& 21.
priuilegium ob numerum 12. filiorum prodeſſe fratribus in bonorum communione ſtantibus,nu.21. In priuilegio debet fieri expreſſa mentio de viduis, & pupillis, 249. nu.5. alias eorum priuilegium non dicitur derogatum.
priuilegium d.l.vn.C.quand.Imp.inter pup.& vid.vt deroget, non ſufficit generalis derogatio, p.249.n.1.
priuilegio l.vn. C.quan.Imp. quamuis non ſit in ſpecie derogatum,ſufficit quod ſit dictum in priuilegio conceptionis iuriſdictionis non obſtante quod ſint perſonæ miſerabiles, n.2.
priuilegio d. l.vn.non intelligitur derogatum per conceſſionem iuriſdictionis primarum, & ſecundarum cauſarum in omnes, & quoſcumque ciues, & habitantes in caſtro etiam alibi delinquentes, p.250.nu.2.
priuilegia Imperatoris conceſſa laicis, quando non comprehendunt eccleſiaſticas,p.258.nu.2.
priuilegia conceſſa Hoſpitalibus intuitu pauperum ſunt conceſſa,p.259.nu.4.
priuilegium impetrans contra perſonam miſerabilem, vt poſſit trahi extra prouinciam, non ſufficit in eo clauſula non obſtante, niſi de qualitate perſonarum fiat expreſſa mentio, num.4.
priuilegiatis ex iuribus ei ceſſis pro cauſa lucratiua non trahit ſecundum Ritus M.C.V.254.nu.1.
priuilegium Regis Ludouici de non extrahendis Ciuibus Cathmentibus inuitis declaratur,p.ibid.nu.3.
priuilegia l.vn.C.quan. Imp.derogatum non cenſetur niſi ſpecialis de eo facta ſit mentio,n.4.& declara,n.6.
priuilegio l. vn.renunciari non poteſt,n.5.
priuilegio conceſſa pupillis,dantur prodigis, & furioſis, p.257. num.7.
priuilegio l.vn.derogari non poteſt niſi id ſpecialiter exprimatur,p.267.nu.3.
prorogatio iuriſdictionis non poteſt fieri ſine partium conſenſu, p.232.nu.16.

pupil-

Digitized by Google

Pupillus coniunctus ex contractu paterno non declinat forum, p.233.nu.2.
pupillus coniunctus ex contractu paterno perdit priuilegium miſerationis,num.3.
pupillus,& virgo habent fori electionem, p.254.nu.1. amplia, num.8.
pupillus eſt qui deſijt eſſe in patria poteſtate,p.237.nu.17.
pupillus habet electionem fori,nu.1.
pupillus poteſt variare etiam quod cauſa ſit appunctuata,nu.2.
pupillus non declinat forum quando conuenitur vbi lis eſt cepta cum minore,nu.3.
pupillus non declinat forum, quando conuenitur ex contractu deſuncti,vel ex quaſi contractu,vel adminiſtratione, & tutela,num.4.
pupilli,viduæ, & aliæ miſerabiles perſonæ ſunt in vniuerſitate,p.259.nu.1.
pupillus non poteſt renunciare priuilegio fori.264.nu.10.
pupillus quandoque amiſit priuilegium authoritate legis, n.11.
pupillus in poteſtate Aui exiſtens non gaudet priuilegio l. vnic. C.quan.Imp.p.234.nu.1.

R

REformationes proſunt carceratis.p. 261.nu.12. & p.265. num.12.
Regula ceſſante cauſa ceſſat effectus, latè exornatur, pag.265 num.12.
Remiſſio cauſæ per Regios Iudices, quot caſibus non fiat, p.241 num.4.
Renunciari non poteſt priuilegio l.vn.C.quan.Imp.228. nu.5.
Reſtitutio in integrum in Regno vocatur primum,& ſecundum beneficium,p.236.nu.1.
Ritus M.C.V.per quem pupillus non declinat forum intelligitur de foro paterno, p.233.nu.5.
Ritus M.C V.non tollit priuilegium pupilli quando non declinat forum paternum,ſed aliud,nu.6.
Ritus prædictus aduerſatur iuri communi.n.7.

S

SEnatus ſolet concedere litteras euocationum cauſarum in cauſis viduarum,& miſerabilium perſonarum,p.228.n.2
Senes decrepiti, infirmi, continuoque morbo vexati fori priuilegio gaudent,p.234.nu.4.
Sententia lata pendente reuocatione eſt nulla, nu.5.
Sententia terminat iudicium,p.253.
Sententia lata per Iudicem ordinarium poſt declinatam cauſam eſt nulla,p.242.num.2.
Sindicatores,quam iuriſdictionem habeant in officiales,p.261. num.13.& 265.n.13.
Sindicatores ſunt officiales Regij,p.264.nu.1
Soror ſi admittatur ad patris necem vindicandam, etiamſi quis ex fratribus remiſſor ſit, p.237.nu.9.
Specialia nonnulla ſeruatur in viduis,pag.ibid.nu.3.
Statutum recipit interpretationem à poteſtate,p.258.nu.4.
Statutum Paduę de cauſis miſerabilium perſonarum plenè declaratur,p.234.nu.1.
Statutum de iure miſerabilibus perſonæ præualet ſtatuto de compromiſſis.p.235.num.3.
Statutum ſpeciale præualet generali, nu.4.
Studentes eiſdem priuilegijs gaudent, quibus miſerabiles perſonæ.p.234.
Spurij non gaudent fori electione,p. 266.nu.1.& amplia nu.4. ſed contrarium, num.6.
Spurij neque amabiles apud Deum, neque apud homines honorabiles,nu.2.
Spurius non intrat in emphyteuſi pro ſe, & filijs,p.....nu.3.

T

TExt.in l.vn.C.quan.Imp.& ſi diſponat in duobus caſibus tantum à Senatu etiam Pedemontano amplificatur, ad alios infinitos caſus, vt fori electionem habeant prout extendatur etiam ad meretrices,p.262.nu.8.
Tribunal ſuperueniens an ſit competens,p.265.nu.2.

V

VAriatio datur de pluribus,p.253.nu.5.
Variare is poteſt qui poteſt eligere,nu.6.
Vaſſallus per contumaciam, & renunciationem fori non præiudicat Baroni,p.231.ſub nu.2.
Vaſſallus, & Dominus ſunt correlatiua, & ad paria iudicantur etiam in pęnalibus,nu.10.
Vaſſalli vnico priuilegio conceſſo non debent diuerſo iure cenſeri,p.232. nu.14.
Vaſſalli in Regno pro primis cauſis non trahuntur extra domicilium, licet per miſerabiles perſonæ in talibus cauſis extra proprium domicilium trahi poſſint,pag.253.nu.8.
Vaſſallus cenſetur inueſtitus de prima cognitione priuatiuè quo ad dominum,p.228.num.11.
Verba recipiunt interpretationem à ſubiecta materia,263. n.5
Verba vniuerſalia non ſufficiunt in materia ſtricta, & odioſa, p.264.nu.7.
Voluntas ex impotentia argui non poteſt,p.39.nu.3.
Vniuerſalitas, & geminatio nullum valet ad detegendam voluntatem diſponentis, p.263.nu.4.
Vidua,& pupillus habent æqualia priuilegia, p.233.nu.1.
Vidua, pupillus, miſerabiles perſonæ etiam criminaliter delinquentes habent fori electionem declinatoriam etiam poſt litem conteſtatam ex capite ſaltem reſtitutionis opponere poſſunt,233.nu.1.col.2.
Vidua variando poteſt adire M.C.p.265.nu.7.
Vidua maiorem commoditatem habet proſequendi ius ſuum in propria patria, quam alibi,num.5.
Viduarum priuilegium, & vbi ex officio proceditur locum habet,num.4.
Vidua ſemper variare poteſt,p.265. nu.3.
Vidua non poteſt vti priuilegio l.1.C.quand.Imp. inter pup. & vid. contra aliam perſonam priuilegio eiuſdem legis gaudentem etiam ſecundum Rit. M.C.p.234.nu.1.
Vidua,pupilli,& aliæ miſerabiles perſonæ, de quibus in d. l.1. non poſſunt inuicem vti illo priuilegio, ſed quilibet ſeruabit ius commune cum vnus non ſit potentior altero,ibid.nu.2.
Vidua, & pupilli diuites,an ſint miſerabiles perſonæ,pag.235. num.2.
Vidua poteſt declinare forum Principis,p.242.nu.1.
Viduas ſi deeſt ſæcularis iuſtitia de foro Eccleſiaſtico eſſe, pag. 246.nu.13.
Vidua nupta an retineat priuilegium, p.230.nu.7.
Vidua,vt habeat electionem fori, & variationem,an teneatur iurare perhorreſcentiam,229. nu.1.
Viduæ, pupilli, & aliæ miſerabiles perſonæ habent fori priuilegium,p.231.col.2.in fine,num.4.
Viduæ appellatione virgo continetur,p.237.n.12.
Vidua,vulgò vnde dicatur, in vidua, & virgine patria poteſtas non conſideratur,num.14.
Vidua non poteſt declinare forum Principis vbi Curia ordinarij haberet priuilegium in contrarium,p.243.num.14.
Vidua quæ inde nupſit fori priuilegium non amiſit,p.256.n.13
Vidua luxurioſè viuendo non gaudet priuilegio l.vn.C.quand. Imp.inter pup.pag.236.n.2.
Vidua luxurioſè viuendo perdit omnia priuilegia viduitatis intrinſeca.& extrinſeca,nu.5.
Virgines in capillo,vel cęlibem vitam ducentes fori electionem quemadmodum,& viduæ habent,p.233.nu.3.
Virgo eiſdem gaudet priuilegijs, quibus vidua, & pupillus, p.236.nu.1.
Virginum diſtinctio ponitur,p.237.nu.4.
Virgo vti vidua cenſetur miſerabilis perſona,p.235.n.6.
Virgo habet priuilegium fori,p.238.
Virgo ſtuprata pro ſtupro in eam commiſſo habet electionem fori num.2.
Virgo poteſt declinare forum Principis, p.17.nu.3.
Vxores duas ſimul habere eſt peccatum,p.267.nu.8.

Digitized by Google

DECISIONES

DIVERSORVM ORBIS TRIBVNALIVM

Quæ in præſenti Tractatu Electionis, & Variationis Fori deductæ fuerunt.

SVMMARIVM.

1 *Perſonæ miſerabiles, quæ dicantur, & vide numer. 3. & 5.*

2 *Vidua quæ dicatur, & num. 4.*

DECISIO I.

Ex Guid. Pap. deciſ. 566.

ARGVMENTVM.

Quæ dicantur miſerabiles perſonæ.

1 QVia ſecundum ſtatuta Delph. cauſæ miſerabilium perſonarum debent in dicta Curia parlamenti tractari: Quæro dicantur miſerabiles perſonæ, *Bart. in l. vnic. C. quan. d. Imp. inter pupill. & vid. poſt Petr. Iacob. & Cyn.* dicit quod arbitrio Iudicis eſt relinquendum, *arg. ff. de effrad. l. 5. expilat. res, & ponit Innoc. in cap. ſignificantibus extra de offic. deleg.* & ita ſeruat dicta Curia parlamenti.

2 Sed quia in dictis ſtatutis Delph. fit mentio de cauſis viduarum, quæro quæ dicatur vidua? Dic quod intelligitur vidua, quæ nunquam habuit virum, vel quæ virum amiſerit, vt dicit *Bart. in d. l. vnic.*

Additio.

3 Miſerabiles perſonæ dicuntur pupilli, viduæ, & orphani, *not. extra de foro compet. c. ex tenore, de donat. inter vir. & vxor. cap. nuper, & in ſpecul. de reor. verſ. item quod conuentus, & de inſtr. ex. §. nunc vero aliqua verſ. & ſcias 2.* & hoc verum ſi hi ſint inopes, ſecus ſi diuites, vt per *Specul. in d. verſ. ſcias, & Alex. 1. part. conſ. 121. in vltim. columm. in verſ. 2. reſpondeo,* denique miſerabiles perſonæ dicuntur ſenes decrepiti diuturno morbo fatigati, & omnes quibus natura mouetur ad miſerandum propter fortunæ iniuriam etiam ſi diuites ſunt, vt notatur per *Azor. in ſumm. quand. Imp. int. pup. in fin. & not.* quod dormiens annumeratur miſerabili, ſeu miſero, etiam ſi ſit Rex Francorum, *Bald. in l. ea quidem Cod. de teſtam. militari,* quæ dicatur vidua, dic per *Bald. poſt gloſ. in l. fin. C. ad l. Iuliam, de plag.*

Annot. Matthei.

4 Quæ numquam habuit, & vitam duxit cœlibem, vidua non poteſt dici, & proinde à priuilegiis vidualibus arcetur contrarium reſpondet *Oldrad. Alber. Bartol. & & Fulgoſ. Lupi in cap. per veſtras de donat. inter vir. & vxor. 2. not. num. 12.* verior eſt prima opinio tam ex ipſius nominis, quam priuilegii ſignificatione, vt enim illud per ſe ſatis clarum eſt, ex vſu communi loquendi, ſic in his latior ſignificatio non admittitur, *Socc. in c. ex tenore de for. comp. l. malum in ver. viduam, ff de verb. ſignific.* in iudiciis autem arbitrio poſitum eſt declarare, quæ perſonæ poſſint dici miſerabiles, ita *Innoc. & Bart. quos refert, & probat Decius in auth. præterea, nu. 16. C. vnde vir. & vxor. Alberic. tract. ſtatut. p. 1. q. 3. Barbat. conſil. 22. col. penultim. in fin. lib. 2. conſ. 22. col. 3. conſ. 80. in fine lib. 3. & conſ. 46. col. penult. in fin. Calc. conſ. 57. num. 12.*

Notatio Boneton.

Qui propriè dicantur miſerabiles perſonæ, notat *Rebuff. in conſtit. Regni tract. de ſent. prouiſion. art. 1. gloſ. vlt. à num. 3. vſque ad 17.*

SVMMARIVM.

1 *Miſerabiles perſonæ quæ dicantur.*

2 *Senatus ſolet concedere litteras euocationis cauſarum in cauſis viduarum, & miſerabilium perſonarum.*

3 *Vidua diues habet priuilegium de quo in l. 1. C. quan. Imp. inter pupill. & vid. procedit etiam ſi lit. pend. pupillus efficiatur maior vel vidua nubat.*

5 *Renunciari non poteſt priuilegio, l. 1. C. quand. Imper. inter pupill. & vid.*

6 *L. 1. C. quand. Imp. inter pupill. & vid. an procedat poſt ceptum coram ordinario Iudicium, & quid ſeruetur in hac patria, num. 7.*

7 *Euocatio cauſarum miſerabilium perſonarum, & viduarum poteſt in ſecunda inſtantia fieri.*

9 *Priuilegium Ciuitatibus, & oppidis conceſſum pro cauſis diffiniendis non derogatur l. 1. C. quan. Imp. inter pup. & vid.*

10 *L. 1. C. quand. Imp. inter pupill. & vid. an habeat locum in cauſis vaſſallorum.*

1 *Vaſſallus cenſetur inueſtitus de prima cognitione priuatiuè quo ad Dominum.*

12 *Priuilegium l. 1. C. quand. Imp. inter pupil. & vid. non cenſetur ſublatum, niſi expreſſe in inueſtitura dicatur.*

13 *Euocatio cauſarum in terris vaſſallorum eſt facienda cum moderamine.*

DECISIO II.

Ex Theſaur. deciſ. 177.

ARGVMENTVM.

L. 1. C. quan. Imp. inter pup. & vid. quibus in cauſibus locum habeat, & an in terris vaſſallorum ſit illius diſpoſitio ſeruanda.

1 MIſerabiles perſonæ (vt ſunt viduæ pupilli peregrini, cœci orphani fugientes ad Eccleſiam le-

proſi

proſi ſerulentes Eccleſijs pauperes captiui) mercato-
res qui iu itinere gabellis grauautut, & alii quos receſ-
ſet *Butr. in c. ſignifi. antibus, num. 22. de off. deleg. Bellug. in*
Specul. Princip. rub. 23. §. ſed pone num. 10. quibus ego ad-
do aduenas, qui ſæpè à Deo comendantur, vt in illis
faueamus *Deuter. c. 24. 26. & 28. Exod. cap. 22. Leuit. c. 19.*
Item Eccleſiam Capyc. deciſ. 162. Carau. in Rit. M. Cur. V.
219. num. 3. Rebuff. de ſentent. promſ. art. 3. gloſ. vltim. nu. 5.
habent prædicti omnes hoc priuilegium, vt poſſint ali-
quem conuenire coram Principe, & coram eius ſupre-
mo Senatu, pro prima cognitione *l. 1. in fin. C. quan. Imp.*
int. pup. & vid. & apud nos extat decretum *Amedei in*
2 *antiquis lib. 2. cap.* 13. ne cauſarum & iſtæ litteræ citato-
riæ ſolent etiam per Senatum ipſum concedi, ex anti-
quo ſtilu, & bene, cum ſit hoc priuilegium clauſum in
corpore iuris, quamuis *Rebuff. in tit. de Euocationibus n.*
48. dicat ad Principem recurrendum pro tali prouiſio-
ne, & hoc priuilegium fuit ſemper inconcuſſæ obſer-
uatum à Sereniſſimis Ducibus noſtris, & in omnibus
Curiis, eſtque adeò potens, vt illi renunclari non poſſit,
Bellug. in Specul. Princip. rub. 23. Natt. conſil. 590. num. 19.
Immò cedi poteſt hoc priuilegium in fauotem perſo-
næ non miſerabilis, *Rebuff. de ſentent. promſ. gloſ. fin. num*
20. & ratione perſonæ miſerabiles, aliæ perſonæ litis
conſortes eodem priuilegio fruantur, *Natt. d. conſ.* 590.
Didac. c. 6. & 7. pract. quæſt.
3 Ampliatur hoc priuilegium, vt procedat etiam in
vidua diuite, per ea quæ dicit *Did. pract. q. c. 1. & 6. poſt*
Bart. & alios quos allegat Natt. conſil. 590. & ibi Didac. la-
tè examinant hanc materiam, & hanc opinionem vti
veriorem tenuit Senatus 1586. 15. Ianuarii, referente
Dom. Enuiarum, & hoc iure ſemper vti ſolet in terris
immediatè ſuæ celſitudini ſubiectis.
Ampliatur ſecundò, vt procedat diſpoſitio dictæ legis
primæ, quo ad pupillum, & viduam etiam ſi poſt litem
cęptam coram ſupremo magiſtratu pupillus efficiatur
4 maior, vel vidua nubat, vt tenet *Carau. in Rit. M. C. rit.*
219. vbi hoc latè diſputat in 4. quæſt.
Amplia tertiò, vt vidua, & miſerabiles perſonæ occa-
ſione alterius litis conſortis eodem priuilegio vtantur,
Natt. d. conſil. 590. num. 16. Didac. d. c. 6. & 7. & iſtis pri-
uilegiis non poterit per has ita priuilegiatas perſonas
renunciari, *Bellug. dict. rubr. 23. verſ. ſed pone n. 9. Natt. d.*
conſ. 590. nu. 15. Franch. deciſ. 192. num. 7. p. 1.
6 Amplia quarto, diſpoſitio iſtius legis 1. vt procedat
etiam, ſi coram ordinario cæptum ſit Iudicium, *leg. vbi*
captum D. de Iud. ita tenet Neuiz. in Sylua Nupt. lib. 6. nu.
38. verſ. præterea, vbi ita iudicatum fuiſſe, dicit Parpal. poſt
Affl. in conſt. Regni de offic. magiſtr. iuſtit. quæſt. 13. num. 36
& idem tenet Natt. d. conſil. 490. numer. 15. Franch. d. deciſ.
129. col. 2. Bellug in Spec. Princ. rubr. 22. verſ. ſed pone co-
lumn. 2. num. 9. licèt ibi ſatis inuolutè loquatur, *Cara-*
uit. in ritu Magn. C. 219. & 228. & Scaglion ritu 230. &
quamuis Did. cap. 7. circa finem, verſic. 9. reprehendat Af-
flict. contrarium tenentem, tamen cum nihil alleget, &
contra cum ſint multi Doctores, non erit ab hac am-
pliatione recedendum, & proptereà re benè intellecta
& diſcuſſa, cum opinione *Afflict. Neuizan. & aliorum,*
vti communiori de Iure communi loquendo tranſibat
7 Senatus in cauſa cuiuſdam viduæ de Collegio 1589. 17.
Martii, fuit tamen reſolutum, quod hæc opinio non
haberet locum in hac patria, attenta diſpoſitione de-
creti antiqui, quod eſt inter decreta *Filibert. 11. capit. 5.*
incip. ne cauſatum, & litium vbi addendo ad alium de-
cretum, quod eſt lib. ſic diſponitur declarantes inſuper,
quod vbi præiudicium ſtatutum loquitur de miſerabili-
bus perſonis, intelligatur niſi tales miſerabiles perſonæ
cauſam inchoauerit alibi, & lite conteſtatæ fuerint,
quo caſu non ſit licitum variare, ſed vbi cauſa cæpta
fuerit ibi determinari debeat. Quod decretum videtur
Iuri communi conforme, *ex dict. l. vbi captum*, cum lex
abhorreat Iudiciales variationes cuius decreti diſpoſi-
tio nunc authoritate *Didac.* firmari poteſt, & mirum
eſt, quod *Neuiz. & Parpal.* quem ipſe refert, de hoc
decreto non meminerint, cum in ipſis decretis multum
eſſent veritati, præſertim verè *Neuiz.* qui ſummarium
ſatis, amplum, & laborioſum ſuper eis compilauit,
ſed quandoque bonus dormitat Homerus, atque opere
in longo fas eſt obrepere ſomnum, & omnium habere
memoriam diuinitatis eſt.
8 Ampliatur 5. *d. l. 1.* diſpoſitio vt poſſit fieri educatio
iſtarum cauſarum, etiam in ſecunda inſtantia exem-
plum in patria noſtra, in qua regulariter ſunt tria, &
tres inſtantiæ, vna in qua iudicant Ordinarij locorum,
ſecunda in qua iudicant Præfecti Prouinciarum, tertia
in qua iudicat Senatus, ſi vidua in prima inſtantia addu-
cit Iudicem ordinarium, & ipſa à ſententia ipſius ap-
pellet, poterit appellare recta via ad Senatum omiſſo
medio, licet regulariter appellari debeat ad Præfectum,
nec poſſit omiſſo medio appellari ad Senatum tam de
Iure communi, per *notat. in leg. Imperatores, ff. de ap-*
pellat. & in cap. ad electi extr. eod. quam ex antiquis, & no-
uis decretis, & hanc ampliationem firmant, *Neuizan.*
dict. lib. 6. num. 39. Rebuff. in concord. ſub rubric. de friuol.
appellat. column. 5. verſic. 3. fallit, & ſecundum illam cen-
ſuit Senatus 1585. 15. Ianuarij poſt longam diſputatio-
nem quamuis Dominus meus Præſes à Ruſſia multis
argumentis nixus eſſet defendere contrarium in cau-
ſa Illuſtriſſim. D. Iuliæ de Obicibus Patauinæ vxoris qu.
Antonio Mariæ de Sabaudia Comitis Collegij tunc vi-
duæ ſuitque reſolutum ita fore in futurum obſeruan-
dum.
9 Ampliat. 6. vt procedat hoc priuilegium datum
à Iure ſupraſcriptis perſonis, etiam ſi Ciuitates, &
oppida immediatè Principi ſubiecta haberent priuile-
gia, & cauſæ omnes propria cognitione ibi cognoſce-
rentur, quia hoc priuilegium eſt clauſum in corpore
Iuris, & ſum. æquitate nititur, cui non poteſt præiu-
dicari niſi de abſoluta Principis poteſtate, & cum ex-
preſſa derogatione, & ita fuit iudicatum à Senatu in
cauſa Iauſherij Vallis Barcilloniæ, referente optimo
Senatore D. Enniarium collega noſtro anno 1581. 10.
Ianuarij.
Limitatur tamen huius legis diſpoſitio, vt non pro-
cedat quando lis eſt cum æquè miſerabili, vt per *Didac.*
d. cap. 7. Carauit. in d. rit. 218. & rit. 67. vbi ponit quæ-
ſtionem in re conueniente priuilegiatos enim contra
priuilegiatum non vtitur priuilegio ſuo, *l. fin. & ibi Bar.*
ex qua cau. maior.
Limitatur præterea quæ tam magna, & ſubtilis
quæſtio, quando ſumus in miſerabilibus perſonis, &
viduis, aut pupillis iuriſdictionis Principis mediatè
10 ſubiectis, vt in terris Baronum, & vaſſallorum, quo
caſu valdè dubium eſt, an tunc habeat locum hoc priui-
legium, & iſtius legis diſpoſitio. Hæc controuerſia cum
eſſet in Senatu, in prædicta cauſa Collegij, in qua ſe op-
poſuerat D. Comes Collegij gener meus petẽdo de mo-
re ipſius cauſæ remiſſionem pręſertim cum ipſe, & illius
prædeceſſores ſint de Caſtro, & oppido Collegij, cũ pri-
mis, & ſecundis cognitionibus inueſtitis multis pro v-
trumq; partis citatis argumentis diſputata fuit, & per
multos dies maturè diſcuſſo erantque Domini quaſi ir-
reſoluti, cum eſsent diſcordes in nobis. Quibuſdam
enim videbatur de Iure dicendum, quod nec priuilegiũ
nõ procederet in terris vaſſallorum, quia cum Princeps
inueſtit vaſallum cum mero, & mixto Imperio, & omni-
moda iuriſdictione dicitur tunc vaſallus inueſtitus de
11 primis, vel ſecũdis cognitionibus priuatiuè, quoad Do-
minum, vt per *Iacob. de S. Georg. in ſua inueſt. feudali. §. &*
cum mero Imper. & in §. Vicarius nu. 41. Gram. dec. 30. n. 8.
quo Iure nos in Senatu vtimur, & ſæpius, ac paſſim te-
nuit Senatus in omnibus cauſis, in quibus contingit du-
bitari, vaſallus enim hoc ius habet, ex cauſa oneroſa
propter ſeruitia, ad quæ pro feudo tenetur, ideo ſicut
non poteſt mihi Princeps auferre ius meum ſine cauſa,
ita nec iuriſdictionem mihi conceſſam, & plerumque ex
titulo oneroſo. Ad quod dicendum alii fortius moue-
bantur, quia alias cum in terris vaſſallorum, vt pluri-
mum maior pars hominum conſiſtat in iſtis miſerabili-
bus perſonis viduis, & pupillis, & plurimum pauperibus
fraudaretur hac conceſſione pro maiori parte, & pro
hac opinione allegabatur, *Rebuf. in tr. de euoc. cauſarum*
num. 59. poſt Bal. in l. 1. col. vlt. de conſt. princip. & id vidiſſe
voluiſſe in terminis *Bellug. d. rubr. 23. §. ſed pone n. 7.*

Alij

Alij verò contrarium verius eſſe dicebant, & defendebant mori, ex eo quia priuilegium hoc militat in illa inſtantia, quæ coram Principe eſt, quæ cum non ſit tranſlata in vaſallum poterit Princeps vti ſuo priuile-
12 gio anteriori, cui ob id in genere per conceſſionem iuriſdictionis in inueſtitura factam non cenſetur derogatum, niſi expreſsè dictum fuerit. *Cyn. Bald. Angel. Cap. & Fulgoſ. in dict. l. 1. Cod. quando Imperat. inter pupill. & vid.* qua ratione id in terminis tenuit *de Franc. deciſion. 192. per totam præſertim, num. 7. & 8. in 1. part.* vbi hoc ampliat in caſu ſuo, quod quamvis inueſtitura de Sancto Seuerino facta in fauorem Principis Salerni contineret hanc clauſulam, quod inueſtiebatur de cognitione omnium cauſarum derogando priuilegio *dict. l. 1.* tamen cum cum eueniſſet caſus, quod cum ob rebellionem Principis Salerni reuerſum eſſet feudum ad Carolum V. Cæſarem maximum, qui poſtea inueſtiuerat D. Ferrantem Gonzagam cum clauſulis ampliſſimis decidit ibi poſſe ſubditos, vti hoc priuilegio, & ita fuiſſe decis. anno 1578. in Conſil. Neapolitano, quod etiam videtur de mente *Bellug. in dicto Specul. rubric. 38. §. conqueruntur, col. 3. circa princip.* ſed ille loquitur ibi in caſu ſextæ ampliationis ſupra poſitæ.

Tandem poſt longam diſputationem, & librorum reuolutionem maior pars Dominorum tranſiuit cum hac ſecunda opinione, ſed non ita ſimpliciter, dictum etiam fuit poſſe Principem in terris vaſallorum euocare ad ſe cauſas miſerabilium perſonarum, ſed cum mo-
13 deramine, & non ita poſſim, vt ſit in terris immediatè ſubiectis, ita vt hoc caſu non ſolum requiratur, quod vidua, & pupillus ſint, qui litigant, ſed concurrat paupertas, & quod aduerſarij ſint perſonæ potentes, vt ſcribit in allegato decreto antiquo ne cauſarum ibi aut cauſæ miſerabilium perſonarum agentium, aut defendentium contra potentiores ſi huiuſmodi perſonæ miſerabiles hoc requirant idemque videtur requirere, *text. in dict. l. 1. ibid.*

Cuius potentia perhorreſcant.

Quam perhorreſcentiam etiam conſiderat decretum Sabaudiæ, & ideò non ſine ratione in Regno Neapolitano, à quo tempore Reginæ Ioannæ dependebat Comitatus Pedemontium illæ perſonæ miſerabiles, quæ tali priuilegio vti volunt debent ante omnia iurare de perhorreſcentia ſui aduerſarij, vt habetur apud *Caraut. in alleg. rit. Magn. Cur. rit. 239.*

Ampliatur hæc concluſio, vt vidua in terris vaſalli non poſſit, vt hoc priuilegio quando non eſt pauper etiam ſi litiget cum ipſo vaſallo, ſi tamen ſunt in eo loco alij condomini, ex his quæ dicit, *Brun. conſil. 31.* & ita cenſuit Senat. 1589. 11. Nouembris, in quadam cauſa Valpergiæ, referente Illuſtriſs. D. compatre meo Senatore Guerillo.

Additio Gaſparis Theſauri ad ipſam Theſauri patris deciſionem.

Ad numerum 1. adde quod inter miſerabiles perſonas connumerabantur etiam illi, qui ſunt auxilio proprio deſtituti expoſiti, de quibus omnibus loquitur, *Specul. de inſtrum. edit. §. nunc verò aliqua, nu. 62.* & aliqui addunt etiam inter iſtas meretricem, vide latiſſimè *Menoch. in addit. ad lib. 2. de arbitrar. Iudic. caſu 66.*

Ad numerum 3. hoc eodem Iure vtitur Camera Imperialis, & teſtatur *Gayl. lib. 1. obſeruat. capit. 1. num. 40.* quamvis *Roland. conſil. 20. lib. 2.* conatus fuerit ſuſtinere contrarium.

Ad numerum 4. adde quod hanc quæſtionem, poſt eundem *Couarr. proponit Vincent. de Franch. deciſ. 257. in fin. part. 2.* qui nihil ſoluit, ſed cum illa ampliatione tranſiuit in facti contingentia Senatus motus, *argum. l. vbi, ff. ceptum de iudic.*

Ad num. 6. opinionem de qua hic ſequendo *Afflict. & Neuiz.* circumſcripto decreto ſequutus fuit in Senatus in cauſa Ternauaſij, referente D. Senatore Ferrario ſiue inciſa 1590. 17. Auguſti cum hoc caſu non obſtaret illud decretum antiquum, quia non procedebat in Marchionatu Salutiarum.

Ad num. 9. idem iudicauit iterum Senatus in alia cauſa Salutiarum relata per eundem Collegam noſtrum D. Senatorem Ferrerium 1591. 16. Martii, non obſtantibus capitulis concordatis à Sereniſs. Duce hominibus dicti Marchionatus, quem nunc quietè poſſidet, vt cauſæ non extrahantur propria cognitione extra Marchionatum.

Ad nu. 10. cum eadem opinione, quod priuilegium, *l. 1. C. quando imper.* procedat etiam in terris Vaſſallorum tranſiuit Senatus Mantuanus, teſtat. *Surd. conſ. 152. col. fin.* quod autem hic dicitur de vidua ſolet limitare ſecundum aliquos, vt non habeat locum in vidua luxurioſè, & in honeſtè viuente, vt per *Vincent. de Franch. deciſ. 233. poſt Iſern. & Didac.* & licet ibi fuerit per Sacrum Conſilium Iudicatum contrarium tamen, illud fuit per conſtitutiones illius Regni per quas illæ meretrices dicuntur miſerabiles, ideò verum eſt in ſimilibus perſonis non militare, nec attendi illam miſerabilitatem, quia peruenit ex peccato, niſi vltra viduitatem concurreret paupertates, nunc enim non illa ratione, quod ſit vidua, vel meretrix habebit fori priuilegium, ſed quia pauper. Ad omnium quæſtionum huius deciſionis materiam, vide *Menoch.* omnia comprobantem, hic dicta *in d. cap. 66.*

SVMMARIVM.

1. *Vidua vt habeat electionem, & variationem, an teneatur iurare perhorreſcentiam.*
2. *Conſtit. Regni ſtatuimus non corrigit text. in l. 1. C. quand. Imper. & num. 5.*
3. *Adherens appellationi fit vnus ſpiritus, cum appellante.*
4. *Adhærere appellationi oportet infra decem dies.*
6. *Perhorreſcentia ſi allegatur competunt defenſiones.*
7. *Vidua nupta an retineat priuilegium.*

DECISIO III.

Ex Præſid. de Franch. deciſ. 257.

ARGVMENTVM.

Miſerabiles perſonæ, vt habeant electionem, & variationem fori tenentur iurare perhorreſcentiam.

MVlier vidua de Ciuitate Grauinæ querelam criminalem in Magna Curia expoſuit contra ciuem eiuſdem Ciuitatis deinde nuptias contraxit petiit Dux remiſſionem cauſæ ad eius officiales dicebat vidua iam nupta querelam expoſitam tempore viduitatis, nec ex ſuperuenientibus nuptiis amiſiſſe priuilegium, & ex hoc dicebat etiam Regius Fiſcus ei ius fuiſſe quæſitum,
1 quodque, & ſi mulier eo tempore non iurauerit perhorreſcentiam potentiæ aduerſarii ſui, nihil refert cum text. in *l. 1. Cod. quand. Imper. inter pupill. & vid.* det hoc priuilegium electionis viduis præſertim quando perhorreſcunt, non autem ſi non perhorreſcunt, vt dicit
2 littera clara illius text. cuius diſpoſitioni dicebat non eſſe derogatum per *text. in conſt. Regni ſtatuimus*, quæ requirit præſtari debere iuramentum cum conſtitutio prædicta non corrigat expreſsè ius commune, & quod non mutatur ſtare non prohibetur, *l. præcipimus, Cod. de appell.* & ſic de facto vidiſſe iudicari, dicit *gl. in d. conſtit. ſtatuimus*, vnde poſtquam habemus, quod ſeruatur dicebat Regius Fiſcus non eſſe amplius diſputandum pro Duce dicebatur cauſam prædictam omninò remitti debere, quia conſtitutio prædicta requirit iuramentum, quod cum non fuerit præſtitum tempore expoſitæ querelæ electio Magnæ Curiæ in iudicem ruit, *in reg. text. in l. cum hi, §. ſi prætor, ff. de tranſact.* nec hodie præſtitum operatur, cum mulier ſit nupta, & non conueniant verba, *dict. l. 1.* nec diſpoſitio ipſius, & termini non ſint habiles exemplo eius, quod dicitur de adhærenti appellationi per alium interpoſitæ, qui licet vnus ſpiritus efficiatur, cum appellante, vt dicit *Oldrad. conſil. 290. contra articulos vol. 2. verſic. ſecundum quod inducitur, &* V *Rota*

3 Rota Florentina in deciſ.11.3.colum.verſ.vltra quod num. 9. allegat ſimilia, Felyn. in rubr. de treg. & pac.8. col. in 6. declarat. verſ.& de adhærentibus fol. 1231. & in nouis, nihilominus ad hoc vt adheſio teneat, oportet quod fiat intra decem dies datos ad appellandum, Bald. in auth.
4 hodie in fin.column. verſic. quæro nunquid C.de appell.quē refert, & ſequitur Apoſt. Alex. ad Bart.in l.ſi perluſorio, §.1.in verſ.ſeſte, ff.de appell. in fin. & dicebatur per conſtit. prædictam non fuiſſe correctam, d.lege ſed eiſdem legi hoc additum fuiſſe quod præſtetur iuramentum perhorreſcentiæ, ita dicit gl.in dict.conſtit.in verb.corporali, quæ licet dicat aliter de facto vidiſſe iudicari non quod fit, ſed fieri debet attendendum eſt, & gl. prædictam ſequitur Afflict.in d.conſtit.in 8.notab. qui dicit in Regno vidiſſe multos aduocatos, adhoc aduerte, & dicebatur hanc quæſtionem eſſe deciſam per M.C. 237. item quod pupillus priuilegiatus, vbi Modern.in 2. notab. & ſecundum hanc opinionem fuit deciſum inter dictum Ducem, & Regium Fiſcum, die 9. Auguſti 1581. Figliola actuario, pro quo opinione facit, quia vt idem Afflict.
6 in 8.notab. verſ. ſed iuxta hoc quæro fol.111. aduerſus hāc allegatam, & iuratam perhorreſcentiam competit aduerſario, defenſio, quæ opinio non eſſet vera, quando ſola electio ſufficeret, & ſine iuramento. hanc opinionem eſſe ſeruandam docuit communis vſus, quia hodie propoſitis nobis cauſis viduarum, & pupillarum
7 eligentium, & variantium interrogamus, an ſit præſtitum iuramentum perhorreſcentię per perſonam legitimam, quando autem vidua adimpleuiſſet contenta in dicta conſtitutione, & deinde nupſerit, an etiam ſit cauſa remittenda non memini hunc punctum accidiſſe, ſed ſi contigerit ſcribam ſuper eo interim videas, Caraui. in alio ritu, 233. incip. item Clericus in 4. quæſtion. vbi hinc inde arguit, concludit, & limitat, & Foller. ei contradicentem in conſtitut. Regni ſtatuimus n. 27. verſ. quæro hic de nobili quæſtione, vbi ponit plures caſus, & quando vidua poſt querelam expoſitam virum duxit, allegat Mari pro Fiſco tenentem in addit. Thom. Gram.ad conſtitutionem prædictam Statuimus, & quod ſufficiat, quod tempore expoſitæ querelæ ſit vidua, vide plenè Aluar. Valaſcum lib.1.conſult. in conſult.57.

SVMMARIVM.

1 Perhorreſcentia probatur, vel per teſtes, vel proprio Sacramento.
2 Contra iuramentum perhorreſcentia admittitur probatio in contrarium.

DECISIO IV.

Ex Cappella Tholoſana deciſ. 237.

ARGVMENTVM.

Probatio in contrarium an admittatur aduerſus iuramentum perhorreſcentiæ.

1 ITem quidam Bononienſis authoritate Apoſtolica vocauit alium Bononienſem coram Epiſcopo Ferrariæ dicens ſe perhorreſcere aduerſarium, quam perhorreſcentiam probauit, vel per teſtes, vel proprio Sacramento ſequendo tenorem, c.ſtatuimus in §. cum vero
2 eiuſdem in fin.de reſcript.lib.6. aduerſarius vult ſe admitti ad probandum contrarium concluſum fuit, quod poteſt prout tenet Ioan. Andr. in nouell. ſuper verb. iuramentum, & per collect.in cap.Apoſtolica. de cleric. excom. miniſtrant. & ita bis fuit ordinatum, & ſententiarum in dicta Cappella.

Addito ad eandem deciſionem.

Tamen dicit Ioan. Andr. ſe habuiſſe ab Epiſcopo Bonon. Auditore contra dictoriarum, quod ſi reus appellaret, qui Iudicium non admitteret probationes contra iuramentum cancellariæ non daret locus remiſit ad notat. per ſe de offic.in §.fin.in ſpec. verſic. quærendum. in fin. dicit tamen, quod ipſe admitteret reum opponentem contra actorem allegantem timorem Cancellariæ ſi haberet probationes promptas, alias non admitteret, ſed permitteret ad Iudicem impetratum per actorem, coram quo reprobare, & ita dicit ſe habuiſſe a prefato Bononien. Epiſcopo ſeruare, Io. Cal. vt refert Dominic. in alleg. cap. ſtatutum, quod aut iuramentum eſt delatum te ſciente, & contradicente, vel excipiente, aut tacente, vel non conſentiente primo caſu non nocet ſibi, quia malè facit Iudex, ad hoc de emption. & vendition. cap. penult. & facit, quod notat Innocent. in cap. quia propter de elect. de canonico, qui alteri vocem ſuam commiſerat, vbi admittitur ad probandum impedimentum per iuramentum vbi autem tacitè, vel expreſsè conſenſit tunc ſecus ad quod de electione. Cumana, & quod ibi notat. Et hanc dictionem æquam eſſe dicit idem Dominicus; nam non vult illud capitulum ſtatutum actorem poſſe impetrare, niſi quando merito timet, ergo licet dicat timere vbi in veritate non eſſet timendum ipſe non excuſaretur, vt dicit gloſ. ſuper verbo merito. Sed quid ſi ſimul concurrant Actor, qui vult probare per iuramentum, Reus contrarium per plenas probationes, quis erit præferendus. Dominic. vbi ſupra poſt Ioan. Andr. concludit, quod volens probare audietur, vt æqualitas in iudicijs obſeruetur, & qui melius probauerit obtinebit cap. ſuper hoc de renunciat.

SVMMARIVM.

1 Probatio per ſolum iuramentum quo caſu ſit ſufficient.
2 Certior probatio haberi non poteſt, quam per iuramentum illius, de eius animo dubitatur.

DECISIO V.

Ex Rota in nouis deciſ.3. alias 42. titul. de reſcript. & ex Rot. in antiq. deciſ.13. de probat.

ARGVMENTVM.

Statur ſoli iuramento, cum quis allegat non poſſe conſequi iuſtitia complementum in partibus quo ad reſcriptum obtinendum in Curia.

1 SI impetratur commiſſio de ſpeciali mandato, in qua narrat impetrans ſe non ſpetare poſse conſequi in partibus iuſtitiæ complementum ſufficit hoc probare per ſolum iuramentum impetrantis, quia ea quæ conſiſtunt in mente, vel in animo alicuius aliter probari nō poſsunt, cap. ſi vero de ſentent. excommun. cap. per ſtatutum, & ibi per Ioan. Andr. ſuper verſ. ſaltem per proprium iuramentum lib.6. facit cap. vt circa eod.tit. & libr.

Additio.

2 Nec poteſt haberi certior probatio, quam per iuramentum eius, de cuius animo, & propoſito dubitatur, ſeu quæritur, vt §. aliæ inſtitution.de action. lege ſi cui §. iiſdem ff. de accuſation. & per Bart. in l. inter omnes §. recta, ff. de furt. & in leg.11.§. ſi a pupillo, ff.pro empt.

Additio.

Probare Addit. Rot. in antiq. deciſ.61. eodem titulo, & Bartol. in leg. inter omnes §. recte ff. de furt. vide Felin. in c.accidens vt lit. non conteſtant.num.13. & ratio aſſignatur etiam per Philipp. Dec. in conſ. 256. num. 9. quia in dependentibus ab animo ſtatur eius iuramento, de cuius animo dubitatur vt per gloſ. in §. aliam inſtitution de

Digitized by Google

de action. cap.paſtoralis de exception. cap.ſignificaſti il primo, de homicid. exceptio de non perhorreſcentia contra reſcriptum in dicta perhorreſcentia fundatum, an ſit bona, vide *Bellamer. in deciſion.45. vel deciſion.5. eodem titulo.*

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum perhorreſceniiam ſufficit clauſula per habentem deſuper mandatum ſpeciale.*
2 *Clauſula ad probandum quod licet licitum, & honeſtum iuramentum eſt ſufficiens ad iurandam perhorreſcentiam.*
3 *Iuramentum perhorreſcentia lices debeat præſtari ab initio tamen virtute Innocentiana in Rota poteſt præſtari quandocunque.*

DECISIO VI.

Ex Caſſad. deciſ.1. tit. de variar. iura.

ARGVMENTVM.

Iuramentum perhorreſcentiæ poteſt præſtari per habentem deſuper ſpeciale mandatum, & præſtari poteſt in quacunque parte iudicij.

1 DOctrinam *Ioan. Andr. & ſequacium, de qua in capi-*
tul. vt circa in fine, de election. in 6. quod in caſu
dict. cap. ſtatutum cum vero de reſcript. eodem lib. vbi de
iuramento perhorreſcentiæ, quod poſſit præſtari per
alium, qui habet deſuper mandatum meo tempore ſer-
uata *Rota quamvis Archidiac.* tenet contrarium pondo-
rando verba per proprium iuramentum *Dom. verò poſt*
Ioan. Andr. Magiſtraliter in dict. cap. vt circa, diſtinguit,
quod aut circa requiruntur, vt quis curet ſimpliciter, &
poteſt per alium, vt patet in *Clem.1. de iur. iurand.* cum
autem exigunt iuramentum alicuius in propria perſo-
na, vel propriè manus ipſius, & non poteſt per alium, ſe-
cundum *Ioan. Andr.* aut requirunt proprium iuramen-
tum illius, qui facit actum, & tunc aut ipſe facit actum
in propria perſona per ſe iurare debet, aut facit per
alium, & per eum iurare poteſt, dum tamen habeat ſpe-
ciale mandatum, qui vt dicit *Ioan. Andr.* quamvis tua
perſona, vel tua manus non ſit mea tamen iuramentum,
quod ſpeciale mandato in animam meam præſtas
meum eſt, patet quia ſi ſit falſum cenſeor periurius, *ca-*
pit.2. de iure iurand. in 6. & prædicta ſecundum Domin. fa-
ciune ad notat. in leg.2. §. vbi obſeruari, vbi etiam Cign. &
Bald. Cod. de iuram. calumn.
2 Et ita in vna Gerundenſ. manſi coram D. Martino de
Spinoſa 1516. & in alia Ianuenſ. plurimum milium co-
ram me 1518. *Rota* voluit ad iurandum perhorreſcen-
tiam ſufficeret, poſſit mandatum in quo dicatur quod
præſtari quodlibet licitum, vel honeſtum iuramentum
in animam conſtituentis, cum tale iuramentum ſit lici-
tum item honeſtum à Iure approbatum, & in verbo
quodcunque veniet illud *dict. leg. ſi pluribus. ff. de legat.2.*
& fortius ſi eſſet verbum neceſſarium, ex quo neceſſa-
3 rium eſt quando reſcriptum fundatur in horreſcentia, &
ſignatura reſpondet præſtito iuramento prædicto, quia
alias Iudex niſi præſtaretur ab initio non haberet iuriſ-
dictionem, vt *dict. §. cum verò, vt ibi not.* licet virtute In-
nocentianæ, *in Rota* præſtari poſset in fine primæ, aut ſe-
cundæ ſententiæ refectis expenſis, & hoc ſecurius ſi eſ-
ſet facultas ad iurandum de calumnia, & quandocun-
que alterius generis licitum, & honeſtum, aut neceſſa-
rium iuramentum præſtandum, quoniam & ſi procura-
tor generalis iurare nequeat, vt not. *gloſſ. penult. in dict.*
cap. vt circa, & non ſit ſpecialitas ad iurandum de hor-
reſcentia in dictis verbis expreſsus caſus iuramenti ca-
lumniæ requirens ſpeciãlem mandatum, *capitul. final.*
de iuram. calumn. & not. gloſſ. in capit. qui ad agendum de
procurat. in 6. ſubiecta clauſula generali, de quocumque
alio iuramento, quo caſu veniunt alii ſimiles etiam par-
tes, *vt in c. ſedes de reſcript. & d. c. qui ad agendum cum ibi*
not. & ſatis eſſet, quod iuramentum perhorreſcentiæ
non eſſet magis, quam calumniæ.

SVMMARIVM.

1 *Actor ſequitur forum rei de Iure comm. & per Reg. prag. ex eorum perſona.*
2 *Actor, & reus ex contumacia, & renunciatione fori ex propria perſona priuantur foro.*
3 *Vaſſallus per contumaciam, & renunciatione fori non præiudicat Baroni.*
4 *Vidua pupilli, & alia miſerabiles perſona habent fori priuilegium.*
5 *Barones in hoc Regno habent priuilegia in quibus derogatur priuilegiis miſerabilium perſonarum.*
6 *Baro qui habes priuilegium contra miſerabiles perſonas an in præiudicium eius vaſſalli illi renunciare poſſet.*
7 *Baro non poteſt renunciare priuilegio ſuo in præiudicium vaſſalli, quemadmodum, nec vaſſallus contra eum.*
8 *Parilitas debet eſſe inter vaſſallum, & Baronem.*
9 *Dominus debet vicem reddere vaſſallo.*
10 *Vaſſallus, & Dominus ſunt correlatiua, & ad paria iudicantur etiam in pœnalibus.*
11 *Dominus feudorum non debent trahi per vaſſallos extra Ciuitatem in qua morantur, nec etiam vaſſalli.*
12 *Dominus eſt loco patris vaſſallorum.*
13 *Pater non debet facere filijs vnum filium, & alterum priuignum.*
14 *Vaſsalli vnico priuilegio conceſſo non debent diuerſo Iure cenſeri.*
15 *Baro à vaſsallis exigat omnia quæ continentur in priuilegijs, & ita omnes vaſſalli priuilegio potiri debent.*
16 *Prorogatio iuriſdictionis non poteſt fieri ſine partium conſenſu.*
17 *Conceſſione facta per priuilegium veniunt omnia ea, quæ de iure inter vaſſallos, & Dominos oriuntur.*
18 *Commodum poteſt qui ex aliena perſona conſequi, nec contra eum poteſt renunciari.*

DECISIO VII.

Ex Præſid. de Franch. deciſ. 541.

ARGVMENTVM.

Miſerabiles perſonæ non habent electionem fori vbicumque Barones habent priuilegia cum clauſula abdicatiua, quod perſonas miſerabiles, etiamſi Barones illis renunciarent.

1 DE iure communi actor ſequitur forum rei *cap.*
cum ſit generales de foro compet. l. fin. C. vbi in rem
act. & per pragm. Regni quarula expoſitione in noui prag-
maticis in titul. vbi de delicto quis conuenire debeat, eſt
prouiſum quod in primis cauſis nemo extra diſtrictum
ſui incolatus extrahatur, adeò, vt ex prædictis appa-
reat, quod circumſcriptis priuilegiis conceſſionum, quæ
hodie reperiuntur factæ, & fiunt Baronibus huius Re-
2 gni vaſalli, ex propria perſona his exceptionibus vtun-
tur, quibus, & per contumaciam per eos contractam,
& per fori renunciationes, & per conſenſum eorum
3 ſæpè priuantur. Baroni verò quando ipſe comparet
ad petendam remiſſionem non ſit præiudicium, quia
vaſalli ipſis præiudicare non poſſunt ſtantibus eorum
priuilegiis, vt eſt dictum ſupra *in deciſ.417. quibus ad-*
dendum eſt Frec. lib. de ſubfeud. in 20. author. nu.206. in an-
tiquis congerit alios Senat. Pedem. in deciſ. Cacher. 78. col. 1
verſ. non obſtat quod vaſſallus, n. 132. in magnis vbi etiam
4 *ponit limitationes ad legem vbi captum, ff. de iudic.* ſimiliter

non eſt dubium, quod conuenti per viduas, pupillos,
vel alias miſerabiles perſonas excipiuntur à regula præ-
dicta, quia iſti conuenti poſſunt extra proprium domi-
cilium,& ſi conueniuntur poſſunt forum declinare iux-
ta terminos, *l.1. Cod. quando Imper. pupill. & vid. & de
iure Regni iuxta terminos conſti:. Regni ſtatuimus, & ri-
tuum M.C.V.num.230. & 231.* & *ſecundum ordinem Ca-
rauita*, hinc eſt, quod in conceſſionibus factis Baroni-
bus huius Regni, & quotidie fiunt ponitur priuilegijs
clauſula, per quam derogatur diſpoſitioni *d.legis primæ,
C. quando Imperat. inter pupill. & vid.* & in primis cau-
5 ſis etiam ſecundis abdicatur iuriſdictio à Magna Curia
Vicariæ, vel alijs tribunalibus, & dicimus priuilegia
eſſe conceſſa, cum clauſulis priuatis, & abdicatiuis, de
quibus clauſulis meminit[*Capy.c. in inueſt.*]*in verſ. co-
gnitione etiam cauſarum verſ. itaq de illis nullus*, & ſtan-
tibus cauſis prædictis quotidie cauſas ad miſerabilium
perſonarum, & Eccleſiam ad nos recurrentium remit-
timus ad Curias Baronum prædicta priuilegia haben-
tium.

6 Accidit nunc caſus iſte Dux Ebuli habet priuile-
gium conceſſionis dictæ terræ, cum clauſulis prædictis,
& derogatione *dictæ legis primæ*, cum fuiſſet commiſſum
homicidium in dicta terra, & vidua iuxta terminos *d.
l.primæ.* vellet accuſare homicidium accedente Ducis
conſenſu, cui priuilegium prædictum conceſsum erat
eum accuſauit in M. C. V. Vaſsallus petit remiſſionem
cauſæ ad Curiam Terræ Ebuli, & dicebat omnino re-
mitti debere virtute dictorũ priuilegiorum Duci con-
ceſſum eſſe in eius fauorem, & per conſequens Ducem
potuiſſe illi renunciare, *l. penult. C. de pact. cum ſimil.*
quod fecit dando licentiam viduæ, quod poſſet in Ma-
gna Curia accuſare, & Magna Curia iudicauit in fauo-
rem viduæ,& dum eſſet appellatum ad Sacrũ Conſilium
dicebat accuſatus omnino hanc cauſam remitti debere,
ex priuilegio prædicto, cui quemadmodum vaſſallus
non poſſet præiudicare, nec expreſsè, nec tacite, ex
dictis *in deciſ. prædicta*, ita nec debet Dominus iſte præ-
iudicare vaſallo, cum inter Dominum,& vaſallum de-
bet eſſe parilitas, ſeu æqualitas, *l. fi.C. de fruct. & lit.
8 expenſ.* quam ad hoc allegat *Andr. in d.c.1. prima col.
verſ. ſi hac ſententia qua l. Dominum propr. feud. priuel.
idem ſentit Andr. in cap. Domino in fin.ſi de feud. defunct.
viol.* dicens quod in eis quæ tangunt vaſallos ſufficit pa-
rilitatem ſeruare, idem *Andr. in cap. 1.§.ſed ſi fratrem
an ille qui interſ. fratr. Dom. ſuo, & Afflic. in deciſ.265.*
ponit regulam, quod Dominus debet vicem reddere
9 vaſallo, nam ſicut Dominus habet obligatum vaſallum
in multis, ita vaſallus habet eundem Dominum obli-
gatum, meminit de ea *Menoch.in 10.remed.recuperandæ
poſſeſſionis 13. quæſt.* ſunt enim vaſallus, & Dominus
correlatiua, & iudicantur ad paria *iux. tex.c.1.circa fin.
10 de form.fidel. etiam in pœnalibus*, vt dicit *Io.Nicol.in rep.
l. generaliter.n.38. verſ. item ſicut C.de ſecund. nupt.num.
579.4.col.* vnde dicit *Frecc. in 30.authent. in fin.ex mente
Bald. in conſ.466. Andr. Feudatarius 1.vol.* nõ eſſe æquũ,
quod Domini feudorum trahantur per vaſallos extra
Ciuitatem in quam orantur cum hoc reuerentia,& ho-
nori Dominorum debeatur *per tex. in c. nomine Domini
§.illud de pact.* conſtant ſic etiam vaſallis Dominus mo-
leſtus eſſe non debet ſubtrahendo eos, à proprij labo-
12 tibus cum vaſalli, & Domini ad paria iudicantur *ca-
pit. primo, qual. Domin. propr. feud. priuet.* quæ opinio
comprobatur[,]quia Dux cũ proprijs priuilegijs pluries
comparuit, & contra miſerabiles perſonas petit remiſ-
ſiones vaſallorum, & obtinuit, nec conueuit, quod pro
vno cui complacere intendit, petat remiſſionem,& pro
alio, quem fortè odio habet non petat, quia Dominus
eſt loco patris vaſallorum,vt dicit *Frecc. in verſ. author.*
13 & pater non debet facere de filijs vnum filium, &
alium priuignum, *§.fin.auth. de nupt.vbi Ang. dicit nota
illud vulgare, quod pater non debeat facere vnum filium,
& alium priuignum*, meminit de eo *Dec.in conſ.59.num.
20. verſ. 4. facit vol.1. col.3. & conſ.246. num.5. & ſeqq.
vol.2.* vbi multa dicit de æqualitate ſeruada, & poſtquã
ſunt vnico, & eodem priuilegio conceſſa non debent
diuerſo iure cenſeri, *l.cum qui edes. ff. de vſucap.* nec Ba-
ronibus eſt danda materia delinquendi, *l. ſi conuenire
14 ff. de pact. dotal.* poſset enim Dominus a vaſallis extor-
quere pecuniam. vt petat remiſſionem eorum, qui ſi
extra proprios lares conueniuntur maximis laboribus
& expenſis afficerentur, accedat prædictis, quia dictus
Dux cum priuilegijs prædictis quæſiuit omnia, ea quæ
per conſtitutiones, & capitula Regni debent in hoc
Regno vaſalli eorum Dominis, quæ multa ſunt, & vi-
dere licet ex *Afflict. in deciſ.265. & ex Frecc. in omnibus
ſuis authoritatibus*, & ea æquè ab omnibus exigit, vnde
ſic iuſtum videri debet, quod ſibi conceſſis per eadem
priuilegia, quæ fauorem reſpiciunt vaſallorum dicti
vaſalli æquè patiantur, & præſertim prædictam fori
15 declinatoriam reſpicientibus, de quibus de iure com-
muni, & per leges Regni eſt habita ratio, regula enim
eſt, quod eum ſequuntur commoda, quem ſequuntur
incommoda, *l. ſecundum naturam ff. de regul.iur.*

Item dicebatur per priuilegia prædicta, in primis,
& ſecundis cauſis etiam reſpectu miſerabilium perſo-
narum eſſe abdicatam iuriſdictionem a Regijs officiali-
bus, & videtur hic caſus cauſæ Clericatus, vt dixi ex
dec.Capyc. ſupra in dec.319.num.8. & conſequenter of-
ficialibus prædictis obſtat notorius defectus iuriſdictio-
nes contra vaſallos, qui quoad officiales prædictos li-
beras ædes habent, quo argumento reperiri poſtea
quod vtitur in propria materia, *Maxilla in conſuetud.
Barenſibus, conſuet. neque a Comitibus, 3. colum. verſ.
vlterius cogitantis fol.33.* vnde ſi poſtea vult Dux conſen-
16 tire, quod Regij officiales procedant, videtur quæ-
dam prorogatio iuriſdictionis in eos, quæ fieri non po-
reſt ſine partium conſenſu, *l.2.ff. de iud. Petr. Iacob. in
tit. de prorog. iuriſdict. col. 2. verſ. item requiratur n. 24.*
& cum hodie vna ex partibus non modo non aſſentiat,
imo diſſentiat videtur quod domino ſit locus petitę re-
miſſioni, & dicebatur non obſtare quod priuilegium ſit
conceſſum fauore Ducis, & quod ſic ipſe poteſt illi re-
nunciare, *d.l.penul. C. de pact.* quia vt eſt ſupradictum
poſtquam de Iure inter vaſallum, & Baronem eſt indu-
cta parilitas, ſiue æqualitas, quemadmodum vaſallus
non poteſt renunciare, nec per tacitum, nec per ex-
17 preſſum conſenſum, ita nec Baro, & priuilegium hoc
non excludit, immò facta conceſſione vaſallorum, eos
vaſallos faciendo, eo ipſo veniunt omnia ea quæ de iure
inter vaſallos, & Dominos oriuntur.

Item dicebatur, quod & ſi eſset merè in fauorem
Domini conceſsum, quod nec, adhuc poteſt hoc facere
cum non debeat vaſallos tractare alios, vt filios, &
alios vt priuignos, & diuerſo iure eos cenſere, & occa-
ſionem delinquendi eſse tollendam, & quod quemad-
modum ab omnibus exigit debita adiutoria, & ſerui-
tia virtute ſuorum priuilegiorum, & ita omnes debent
prærogatiuis, & iuriſdictionibus in vaſallos potiri, &
ſimiliter quod ſi hæc eſt prorogatio iuriſdictionis non
poteſt hoc facere parte vna contradicente, & nouiſſi-
mè dicebatur, etiam quod omnia iſta ceſſarent, de
iure eſſe expeditum quem ex alterius perſona com-
modum conſequi, & non poſse in eius præiudicium
18 per eum, cuius contemplatione priuilegium conceſ-
ſum eſt ei renunciare, vt eſt planè dictum ſupra in *dec.
269.* conueniebatur, vnde cum ex hoc priuilegio quæ-
ſito per Ducem, quo ſæpe dictus Dux vſus eſt reſultet
commodum eius vaſallis: nec à propria patria extra-
hantur, videtur dicendum in eorum præiudicium Du-
cem ei renunciare non poſse, concurrentibus his: quæ
Dux a vaſallis exigit virtute priuilegiorum prædicto-
rum, prout ſic poſt motam hanc difficultatem pluries
in Sacro Conſilio iudicauimus, tam in præſenti caſu,
quam in alijs addendum tamen, quod data reuocatio-
ne apud nos ſeruatur opinio quod per vaſallum non
poſſit peti remiſſio, vt dictum eſt in principio, nec ſer-
uamus opinionem, quam tenet in articulo plurali, *Ma-
xilla vbi ſupra &c.*

Digitized by Google

S V M M A R I V M.

1 *Vidua, & pupillus habent æqualis priuilegia.*
2 *Pupillus conuentus ex contractu paterno non declinat forum.*
3 *Pupillus conuentus ex contractu paterno perdit priuilegium miſerationis.*
4 *Priuilegia conquaſſantur inter habentes æquale priuilegium.*
5 *Ritus Magnæ Curiæ per quem pupillus non declinat forum intelligitur de foro paterno.*
6 *Ritus Magnæ Curiæ non tollit priuilegium pupilli quando non declinat forum paternum, ſed aliud.*
7 *Ritus prædictus aduerſantur iuri communi.*

DECISIO IX.

Ex præſid. de Franch. decif. 553.

ARGVMENTVM.

Vidua, & pupilli quomodo declinant forum.

Siluia de Amato vidua de terra Marigliani conuenit in Magna Curia Vicariæ, *ex priuilegio text. in l. 1. Cod. quando Imper. inter pupill. & vid. & conſtitut. Regni ſtatuimus*, pupillum hæredem patris ſimiliter de eadem terra Marigliani ſuper dotium reſtitutionem, pupillus
1 petit remiſſionem ad Curiam Terræ prædictæ, & dicebat quod habentibus vidua, & pupillo æquale priuilegium, per *dict. l. 1. & dict. conſtitut.* priuilegia conquaſſantur, vt dicit *Afflict. in conſtitut. ſtatuimus in ſecunda quæſt. fol.* 101. *& eſt Ritus Magnæ Curiæ* 231. *ſi pupillus* & per conſequens actor ſequebatur forum rei, *leg. final. Cod. vbi in rem actio capi. cum ſit generale de foro competent.* & ſic cauſam debere remitti ad Curiam terræ prædictæ.

2 Et aduerſo dicebatur pupillum conuentum pro contractu paterno, *ex Ritu Magnæ Curiæ Vicariæ de quo in decif.* 234. Doctores de Collegio non poſſe declinare forum, & cum ad præſens pupillus conueniebatur ex contractu patris, non debet poſſe forum Magnæ Curiæ declinare, quod comprobat vnus ex Dominis, quia per Ritum prædictum quando ex contractu paterno
3 pupillus conuenitur, tollitur ei priuilegium miſerationis in *dict. l. 1.* conceſſum, dum quod alias declinare prohibetur forum declinare poſſet tanquam pupillus, & remaneat priuilegium viduæ, & à pupillo abdicatum conuenire in Magna Curia dictum pupillum vidua poteſt.

Hæc dubia videbantur prima facie conſiderabilia, ſed tamen Sacro Conſilio viſum fuit contrarium, ex regula ſupra allegata, quod inter habentes æquale priuilegium, priuilegia conquaſſantur; quam regulam latè exornat *Foller. in ſua practic. crim. in verſic. audiantur excuſatoret, numer.* 102. *verſic. obiter enim fiſcus, fol.* 86. & nouiſſimè *Theſaur. in decif.* 167. *colum. penult. verſic. limitatur tamen, num.* 151. *in magnis*, & dicebatur ſupra allegata non obſtare dum enim dicit Ritus, quod pupillus
5 ex contractu paterno non declinant forum, ideſt forum paternum, in quo pater conueniri poterat, vt dicit etiam ibi *Cara iu. & in effect. vult*. Quod licet pupillus ex iuris communis diſpoſitione quando conueniretur, poſſet allegare priuilegium, quod ei ſuperuenit de iure communi, ſcilicet eligendo alium forum, quam forum patris, quod in hoc caſu non poſſit, ſed quod teneatur reſpondere in foro paterno, a quo ad præſens non declinat, ſed ad illud remitti petit.

Nec obſtat ſecundum, quod in hoc caſu ſit ſublata pupillo miſeratio, & remaneat viduæ, quia licet tollatur, quoad hoc, vt priuilegio ſuo vti non poſſit contra vocantem eum in foro paterno, vt illud declinare poſſit, & vti beneficio *d. l. vnic.* & ſic declarat *Affl. in d. conſtit. ſtatuimus in 6. q.* Non tamen tollitur, quin ſi ad aliud forum vocatur per perſonam priuilegiatam, & non in foro paterno poſſit opponere, quod ad proprium forum remittatur, eo exiſtente pupillo, & ſtante priuilegium conquaſſatione. Priuilegium enim per Ritum tunc ei tollitur quando ipſe vellet declinare forum pa-
6 ternum, & hoc caſu loquitur ritus, non autem loquitur in caſu de quo agitur in quo non modo pupillus non declinat forum paternum, immò ad illud petit ſe remitti.

Vnde cum caſus de quo agitur non ſit caſus Ritus, ad eum Ritus non eſt extendendus. Præſertim quia Ritus prædictus aduerſatur diſpoſitioni Iuris commu-
7 nis, vt eſt dictum in *d. dec.* 234. & eſt reſtringendus, vt illud lædat quanto minus poſſit die 24. Maij 1596. ad relationem Magnæ Curiæ, in cauſa Siluiæ de Amato, fuit prouiſum quod cauſa remittatur ad Officiales Marigliani, & intellectus fuit Ritus, vt ſupra penes Secret. Sacri Conſilij.

S V M M A R I V M.

1 *Vidua pupillus miſerabileſque perſonæ etiam criminaliter delinquentes habent fori electionem declinatoriam, etiam poſt lit. conteſt. ex capite ſaltem reſtitutionis opponere poſſunt.*
2 *Vidua pupillus aliqua miſerabiles priuilegio l. vnica Cod. quando Imper. &c. renunciare non poſſunt.*
3 *Virgines in capillo, vel cœlibem vitam ducentes, fori electionem quemadmodum & vidua habent.*
4 *Senes decrepiti infirmi continuoque morbo vexati fori priuilegio gaudent.*
5 *Studentes eiſdem priuilegijs, quibus miſerabiles perſonæ gaudent.*
6 *Miſerabiles perſonæ non tantum fori priuilegio verum alijs ſexdecim gaudent.*

DECISIO X.

Ex Viuio decif. 65.

ARGVMENTVM.

Vidua pupillus, etiam in cauſis criminalibus fori electionem habent. Eodem quoque priuilegio vtitur virgo, & gaudent etiam ſenes decrepiti, & qui continuo morbo laborant.

1 Vidua pupillus, & miſerabiles perſonæ etiamſi delinquerent, haberent re ipſa fori electionem gauderentq; priuilegiis *l. vn. C. quand. Imp. inter pupil. & vid.* & conſequenter poſſunt declinare forum in cauſis ipſis criminalibus, & pro delictis per eos patratis, ita *And. de Iſer. & Affl. n. 17. in conſt. ſtatuim. lib. 1. in rub. de offi. Magiſt. Iuſtit. vbi Affl. n. 37.* amplificat in tantum hoc procedere, vt valeant iſti priuilegiati opponere huiuſcemodi exceptionem fori declinatoriam, etiam poſt litem conteſtatam, ſaltem ex capite reſtitutionis in integrum. Et ita iudicatum extitit non ſemel tantum in variis cauſis, in Regia Audientia Apuliæ in anno 1583. & ſequenti me aſſidente in ea iuſtè auditore.

2 Nec non viduæ ipſe, & pupilli aliæq; miſerabiles perſonæ huic priuilegio eis à lege conceſſo renunciare vllo modo nequeũt, *ita Nat. conſ. 590. vol. 3. poſt gl. vniuerſaliter ab omnibus receptam in d. l. vnicam verſ. excedere.*

3 Similiterque virgines etiam in capillo exiſtentes, vel cœlibem vitam ducentes habent fori electionem gaudeantque priuilegio viduarum, ita Doctores omnes vniuerſaliter *in leg. vnica, §. præſertim, Azor. ibi num. 6. Fulgoſ. qui exprimit iſtam opinionem communem fore. Cod. quando Imper. inter pupill. & vid. & Guid. Papa decif. 566. quia num. 2. Neuizant in ſilua nuptiali lib. 6. num. 30. Ca-*

rauit. in ritu 10. *num.* 21. *& Couarr. in lib. pract. q. c.* 7. *n.* 2. vbi meminit ſemel vidiſſe, ita iudicatum in Prætorio Granatenſi, & ſic etiam ipſe iudicaui in facti contingentia pluribus vicibus in Regia Audientia Apuleæ, dum aſſidebam in ea Auditor in anno 1583. cum alijs ſeqq. admittendo ad fori electionem nonnullas virgines, & ita vidi etiam obſeruari per 25. & vltra annos in Magna Curia Vicariæ, & in S. C. in varijs diuerſiſque virginum cauſis, prout ita ſæpè iudicatum in ipſo Sac. Conſ. commemorat etiam de *Franch. dec.* 100. *viduam num.* 1. *& ſeqq.* licèt, & malè *Andr. Gayl. obſer.* 1. *num.* 41. *& ſequent.* aſſerat contrariam opinionem veriorem.

Et de hoc mirandum quippè non eſt, nam vidua ad tempus videtur in miſero infelicique ſtatu conſtituta, durante præſertim viduitate; ſed virgo, & potiſſimum, ea quæ cælibem vitam agit reperitur ſemper in miſera vita inuoluta, taliter quod arguendo, ex identitate rationis quod quidem argumentum validum eſt in iure, ſecundum *Rot. Rom. dec.* 31. *alias* 331. *de conceſſ. præb. in nouiſs, & §. nos igitur, vbi Imol, & Abb. de confirm. vtil. vel inutil. & in c. ad audientiam in* 1. *not. de cler. non reſid.* virgo ipſa gaudere debet fori priuilegio quemadmodum, & vidua immo virgines eligentes vitam cælibem, tamquam ſponſæ Chriſti paupertati ſtudent. Nam virgo ſponſa Chriſti omnia mundana ſpernit, exemplo virginis, & ſolum quærit, & cogitat, quæ ſint Ieſu Chriſti, 1. *Corinth.* virgo cogitat quæ Domini ſunt, vt ſit ſancta corpore, & ſpiritu.

4 Et hæc omnia catenus vera ſunt, vt non ſolum vidua pupillus, & virgo; verum etiam ſenes decrepiti infirmi, & continuo morbo vexati, atque oppreſſi gaudent fori priuilegio, ita *Azo. in l. vnic. n.* 7. *C. quan. Imp. inter pupill. & vid.*

5 Nec non ſtudentes etiam gaudent abſque ſcrupulo aliquo omnibus, & quibuſcunque priuilegijs, quæ conceſſa ſunt miſerabilibus perſonis, vt per *DD. omnes vniuerſaliter in l.* 1. *ff. ſol. matr. Decian, conſ.* 14. *dubitatur n.* 12. *cum alijs ſeq. vol.* 1.

6 Et perſona ipſe miſerabilles non tantùm gaudent priuilegium hoc fori, ſed gaudent quoque ſexdecim alijs priuilegijs diſcuſſis, & recitatis per *Rebuſ. in tract. de ſent. prouiſ. art.* 3. *gl. vlt.*

S V M M A R I V M.

1 *Vidua non poteſt vti priuilegio l. vnic. C. quand. Imperat. inter pupill. & vid. contra aliam perſonam priuilegio eiuſdem legis gaudentem etiam ſecundum Ritum Magn. Curiæ Vicariæ.*

2 *Vidua pupils, & alia miſerabiles perſonæ de quibus in d. l. vnic. non poſſunt inuicem vti illo priuilegio, ſed quilibet ſeruabit ius commune cum vnus non ſit potentior altero.*

D E C I S I O X.

Ex Præſid. de Franc. deciſ. 88.

A R G V M E N T V M.

Miſerabilis peſona non habet fori electionem contra aliam perſonam miſerabilem.

1 VAna viſa fuit dubitatio in Sacr. C. in cauſa Conſtantiæ de Matthæis, quæ prætendebat vidua poſſe vti priuilegio *l. vnic. C. quando Impe. inter pupill. & vid. & conſtit. Regni ſtatuimus* contra aliam perſonam priuilegiatam, ex eiſdem *l. & conſt. poſtquam adſunt Ritus M. C. n.* 258. *Item quod nullus priuilegiatus, & n.* 231. Item ſi pupillus expreſsè hoc ſtatuentes, & iuridicè,
2 quia poſtquam pupilli, viduæ, & aliæ miſerabiles perſonæ ſunt ſuffultæ priuilegio eiuſdem legis, vno, & eodem tempore, priuilegia prædicta confunduntur, nec vnus erit potentior altero, & ius commune ſeruabitur, ſcilicet quod actor ſequatur forum rei, ita *Andr. in d. conſtitut. ſtatuimus*, vbi idem tenet *Afflict. in* 7. *notab.* poſt relatos DD. qui hanc opinionem tenent nec viſum fuit inſiſtere in alijs, quæ plenè tractat *Couarru. lib. pract. qu. cap.* 7. 5. *colum. verſ. eſt in hoc tractatu*, tamquam non neceſſarijs, de quibus tamen, vt noſtrates non omittam, plura dicit *Foller. in ſua pract. crimin. in verſic. audiantur excuſatores num.* 102. *verſ. obiter enim fol.* 86. *cum ſeq. & in conſtitut. Regni ſtatuimus die* 8. *Octobris* 1587. *penes Secretarium.*

S V M M A R I V M.

1 *Pupillus in poteſtate aui exiſtens non gaudet priuilegio leg. vnic. C. quando Imper.*

D E C I S I O XI.

Ex Præſid. de Franch. deciſ. 671.

A R G V M E N T V M.

Si pupillus eſt in poteſtate aui, non gaudet priuilegio l. vnic. C. quan. Imper. inter pupill. & vid.

1 DVm in dec. 100. fuit dubitatum an virgo in poteſtate patris exiſtens gaudeat beneficio *l.* 1. *C. quando Imper. inter pupil. & vid.* fuit habitum pro abſoluto, quod pupillus in poteſtate patris exiſtens non gaudet beneficio *d. l.* 1. *per gloſ. ibi*, & cum caſus accidiſſet quod mortuo patre; filius remanſerit in poteſtate aui, fuit 10. Decemb. 1598. ad relationem M. C. decretum, idem ſcilicet quod non gaudet beneficio *d. l.* 1. etiam quod eſſet minor annis 14. cùm ſit in poteſtate aui, quod conſiderat gloſa prædicta, in cauſa particularium forum cum Barone eiuſdem Terræ, licet Magna Curia contrarium iudicaſſet, & propterea hanc deciſionem poſui, &c.

S V M M A R I V M.

1 *Statutum Paduæ de cauſis miſerabilium perſonarum plenè declarat.*

2 *Vidua pupilli diuites an ſint miſerabiles perſona.*

3 *Statutum de iure miſerabilibus perſonis præualet ſtatuto de compromiſſis.*

4 *Statutum ſpeciale præualet generali.*

5 *Miſerabilis perſona poteſt iudicium agere iure ordinario.*

6 *Virgo vti vidua cenſetur miſerabilis perſona.*

7 *Priuilegium fori recurſus ad Principem ſupremum, quod habent pupilli, & vidua non intelligitur ſublatum per conceſſionem Caſtri, aut Ciuitati iure feudi, aut donationis per verba qualiacumq; niſi Princeps in indiuiduo illud derogauerit.*

D E C I S I O XII.

Ex Peregrin. deciſ. Patauin. 129.

A R G V M E N T V M.

Communia in materia miſerabilium perſonarum.

STatutum Paduæ ſub rub. de cauſis miſerabilium perſonarum expreſsè iubet, quod Vicarius Dom. poteſtatis ſit & intelligitur eſſe Iudex competens in cauſis per-

Digitized by Google

perſonarum ſpecificè autem nominat carceratos, & pauperes, & ſolus ipſe harum cauſarum ſit Iudex, tàm in agendo, quàm in defendendo, & de quacumque ſumma, & re, & in quacumque cauſa faciat ſibi iuſtitiam, & expediat ſummariè de plano, & ſine ſtrepitu, & figura iudicij ſola pura, & mera veritate facti inſpecta qualibet die, & hora ſine aliquo Iuris ordine, vel ſtatutorum communis Paduæ tàm in cognoſcendo, & procedendo, quàm in exequendo, circa quod ſtatum obſeruatum eſt, quod perſonæ miſerabiles non ſolum in defendendo habent Iudicem prætaxatum ſolum Vicarium prætorium, vel coram alio Iudice conueniri nequeant, ſed etiam in agendo, vt reos aduerſarios non poſſint conuenire coram alijs Iudicibus, ſic namque precisè ſtatutum dicit tàm in agendo, quàm in defendendo, cui ſeruire oportet, *l.1.§.ſi is qui nauem, ff.de exercitorum*, & ita obtinui aduerſus viduam potentem, quæ ſub prætextu miſerabilitatis pronunciatæ in eius perſona auocabat cauſas ad iudicium prætorium.

Dum autem pro matura cauſæ expediebat ſibi eas deducere ad Iudices pedoneos, ad eos recurrebat nam firmaui eam, vt teneretur tàm in defendendo, quàm in agendo tractare cauſas ſuas coram prætore, aut eius Vicario.

Secundo peruento ſtatuto ipſo aduerti ſtatutum prætaxaſſe perſonis miſerabilibus ſolum Vicarium prætorium pro Iudice non vt ſit Iudex ſolus in appellabilis nam appellatio numquam intelligitur ſublata niſi in lege ſit expreſſum.

Sed ad beneficium miſerabilium ne aduerſarius potentior in Ciuitate apud pedaneos Indices miſerabiles obtineret à ſententia autem Vicarij permiſſa eſt per ſtatutum appellatio ad Prætorem, vt legitur ſub *rubr. de appellat.cap.*1. quamobrem cognitio cauſarum perſonarum miſerabilium in prima inſtantia attentis ſtatutis noſtris abſque dubio pertinet ad Vicarium non ad D. Poteſtatem, nam appellatio eſt ei reſeruata ſoli, autem poteſtati reſeruata eſt cognitio, quæ ſit, & cenſeri debeat in propoſito, hoc perſona facta autem Prouincia per D.Poteſtatem de miſerabilitate cauſarum cognitio, & deciſio pertinet in prima inſtantia ad Vicarium, ac idcirco aduerſarius, ſi actor ſit rectè conueniunt perſonam illam miſerabilem coram Vic. Præt. & ſi miſerabilis ſit actor, & conueniat aduerſarium debebit illum conuenire coram Vicario, & ſi conuenit coram Dom. Poteſtate, iuſtè reus remiſſionem petere poterit ad Vicarium pro ſtatuti executione ſtatutum, namque ſemper iubet, ſemper loquitur.

2 Circa autem ſtatutum iſtud de perſonis miſerabilibus contendunt acriter maiores noſtri an pupilli, & vid. diuites cenſeri debeant miſerabiles perſonæ de qua re plenè alijs relatis ſcripſerunt *Natt.conſil.*590. *Rolan.Dydac.d.in practic.cap.6.Roland.conſ.76.num.*38. 39. *&* 40. *& in fin.lib.1.Menoch.de arbitr.lib.1.caſu* 66. *Franch.deciſ.*100.*colum.penult.vbi in Regno Neapol. & Pedem. Theſau.deciſio.*177.concludentes poſt multas viduas, & pupillos, quo ad priuilegium fori eis indultum, aut per ſtatutum, aut ex legis diſpoſitione in *l.1.Cod.quando Imper.* licet diuites ſint potiti eo priuilegio per *text. in d.l.*1. & ſic Iudicem arbitrari debere, & in ſtatutis Paduæ, & Mediolani *Menoch.d.loco*, & apud nos ſæpè vidi Prætores patauinos pronunciaſſe viduas, licet diuites perſonas miſerabiles, quamuis ſtipatas agmine fratrum propinquorum procuratorum, & aduocatorum, etiam quod haberent lites, cum aduerſarijs nihilo ſuperioribus, & ex facto ſatis conſtare poſſet, quod eis ſatagerent animo diuitis litigandi, vt effugerent ſententias conformes compromiſſas à ſtatutis ordinata iudicia, & ex conſilio ſapientium, & vt cauſas traducerent in appellatione ad ampliores magiſtratus almæ Ciuitatis Regiæ dominationis.

Immò etiam ſi haberent in ea cauſa litis conſortes præponentes in Ciuitate, vt ipſi beneficio viduæ ſub prætextu conſorteriæ litis non poſſunt trahi ad Iudices inferiores, quæ tamen ſenſu meo non potuerunt, nec poſſunt quadrare, quia intuentes animaduertentes non conuenire ſub prætextu miſerabilium perſonarum iudicia, Proceſſus, & ſtatuta ſubuertantur arbitrio Clariſs. Poteſtatis commiſerunt pronunciare, qui ſint pauperes, & miſerabiles perſonæ quamobrem in re hac circumſpectè Prætorem agere oportet nedum patet ſub prætextum miſerabilitatis perſonæ litis breui manu finiri nutriat, & ducat prout ex facto ſæpe contigiſſe vidimus.

Nimirum *Alex. Iaſ. & alij præſtantiſſimi Iuriſconſulti*, quos retulit, & ſecutos fuit *Roland. conſ.*20. *lib.*2. cenſuerunt viduas diuites, & nobiles in patria coniunctos, & conſanguineos habentes non inter miſerabiles cenſendas eſſe quibus mirum in modum fauet, *text. in cap. ſignificantibus de offic.delegat.* nam Papa ibi ſubreptitium reſcriptum a ſe obtentum enunciat, ac ideò executionem non mereri, quia Iuliana Vidua narrauerat ſe pauperem, & ob id impetrauerat Iudices extraordinarios, cum tamen eſſet nobilis, & diues nam ſi talis non fuiſſet equidem, Papa non declinaſſet vim reſcripti, vt patet ex ratione ſubiecta viduis, tamen non adeò Eccleſia fauere debet, vt alijs iniuſtitiam faciat, & facere iniuſtitiam reputat, dum viduas nobiles, & diuites in præiudicium collitigantis ſubtrahit à foro ordinario, hæc etiam *text.in d.cap.ex parte*, nam ibi Regina Angliæ Vidua nimirum fuit reputata miſerabilis ab Honorio III. quia Vidua erat, & violenter ab illo nobile potente in Regno de Caſtro ſuo dotalitio ſpoliata fuerat cuius potentiam ſpoliata nimirum perhorreſcere poterat, & ad *text.d.leg.1.cap.quare Imperat.* reſponſio eſt de pupillis, & viduis miſerabilibus, cuius conditionis non nobiles in patria, & diuites niſi potentioris auctoritatem perhorreſcant.

3 Cęterum circa iſtud ſtatutum, quia ſpecialiter prouidet certè ſpeciei perſonarum miſerabilium, ſcilicet de Iudice particulari nimirum præualet ſtatuto de compromiſſis, *Alex.conſ.65.num.6. Dec.conſ.7. num.5. & 6.* poſt *Bald.conſil.223.num.3.lib.1.Menoch.conſ.479.col.3.verſ.1.mouet.lib.1.*

4 Et eſt regula quod ſtatutum magis ſpeciale præponderat ſtatuto generali, ac etiam illud, quod eſt magis fauorabile *Iaſ.ex multis in l. ſi Ruffinus num.2. & 3. C.de teſtam.milit.Paul.Caſtr.conſ.21.num.1.lib.1.Dec.conſ.66. & 67.lib.1.*

5 Item adde quod iſte perſonæ miſerabiles poſſunt conuenire aduerſarium ſuum coram Vicario D. Poteſtatis, vel tamquam ſuo Iudice ſpeciali, cum procedenti modis priuilegiatis, vt ſupra poſſunt etiam conuenire coram eo, vti Iudex ordinarius, & in dubio videtur aditus, vti ordinarius, niſi ex ſerie libelli illud colligatum, vt per *Alex.conſ.55.quoniam cauſ.lib.5.*

6 Addo etiam quod virgo, quoniam vidua propriè eſt ex nominis ſignificatione *leg. malum §.1. de verborum ſignificat.* vtitur & ipſa priuilegio fori, *Vinc.de Franch. d. deciſ.*100.

7 Denique adde quod priuilegium fori viam recurſus ad ſupremum Principem tributum pupillis, viduis, & alijs fortunæ iniuria perſonis miſerabilibus de quo in *d. l.1.C.quando Imper.* non cenſetur ſublatum, quamuis ſupremus Princeps per titulum feudi, aut donationis conceſſerit alicui in fauori Domino Caſtrum, aut Ciuitatem, quamuis per verba amplia, ita vt vidua, & pupilli poſſint recurrere ad Principem ſupremum, vt cauſas ſuas ſibi aduocet, aut alicui magiſtratui ſibi non ſuſpecto indicandas committat, niſi in conceſſione Princeps ſpecialiter derogauerit priuilegium dictæ legis, *Cyn.Bald. Angel.& Fulg.in d.l.Roman.conſ.169. non eſt dubium col.1.Afflict.in conſtit. Regni ſtatuimus in 7.not.Bellug. de Regim.Princip.Rol.conſ.38.§.conſequenter. Gramm. deciſ.20. Couar.in pract.c.7.Milanenſ.apud ſiculo deciſ.5. nu.4. ampliſſ.Theſaur.d.deciſ.177.Vinc. de Franch. deciſ.*192. vbi ampliat etiam quod in priuilegio inſerta legeretur clauſula derogatoria. & obſtantia per verbo ampliſſima, additio etiamſi de eis oportet fieri ſpeciale mentione, nam non ſufficeret, quia requiritur indiuidua derogare, ſecundum eum poſt *Alex.conſ.12.col.4.verſ.confirmo lib.4. Ruyn.conſ.226.col.3.lib.1.Gram.d.dec.Vitalis in ver.clauſula generalis*, & dixi in meo *tract.de iuriſd. ſub n.*18.

SVM.

S V M M A R I V M.

1 *Reſtitutio in integrum in Regno vocatur primum, & ſecundum beneficium.*
2 *Vidua luxurioſè viuens non gaudet beneficio l. unica Cod. quando Imper.int.pup.& vid.*
3 *Conſtitutio Regni concedit beneficium mulieribus indiſtinctè.*
4 *Fragilitas ſexus quæ conſideratur in conceſſione beneficij procedit etiam, quod mulier ſit meretrix.*
5 *Vidua luxurioſa viuendo perdit omnia priuilegia viduitatis intrinſeca, & extrinſeca.*
6 *Qualitas naturalis præualet accidentali.*
7 *Meretrix per conſtitutionem Regni dicitur miſerabilis perſona.*
8 *Meretrix an gaudeat beneficio, leg.vnic. Cod.quand. Imperat.*

DECISIO XIII.

Ex præſ. d. de Franch. deciſ. 233.

ARGVMENTVM.

Meretrix habet fori electionem.

1 COnuenta meretrice in Magna Curia Vicariæ inſtetit ſibi concedi reſtitutionem in integrum, eſt
conſtitut. Regni obſcuritatem, quam reſtitutionem nos
primum, & ſecundum beneficium appellamus, & ſic teſtatur etiam Afflict.in dec.210.Magna Curia prædictum
beneficium denegauit meretrici tanquam indignè, arg.
text.in l.his ſolis, C. de reuocand. donat. ex quo text. & ex
dictis Bald.& Salycet. ibi colligitur concluſio, quod vidua luxurioſè viuens non gaudet priuilegio, l.vnic.Cod.
quand.Imperat.inter pupill.& vid. Decius in cap.1.in fin.de
Iud.vbi apoſtilla litter.a D.Iacob. in leg.cum quadam puella 1.colum.in gloſ.1.num.7.de iuriſd.omn.Iud. vel beneficio
conſtit.Regni ſtatuimus, vt ibi etiam dixit And.1.col.verſ.
item vidua de quo,& alijs meminit, eoſque ſequitur Didac.in tract.pract.queſt.in cap.7.ex aduerſo dicebat meretrix pro ſe habere conſtitutionem prædictam, quæ in-
4 diſtinctè concedit mulieribus beneficium occaſione, &
cauſa fragilitatis ſexus quæ ratio militat, ſiue hæc ſit
meretrix, vel non, & loquitur generaliter, & ſic debet
generaliter intelligi, l.de pretio ff.de publ. l.1. §. & generaliter ff.de legat.præſtit. & ſimile allegatum non procedere text. enim in d.l.1. non dat priuilegium indiſtinctè
mulieribus, prout dat prædicta conſtitutio obſcuritatem, ſed mulieribus viduis, quæ viduæ, vt illic habeant
neceſſè eſt, vt viuant, vt viduæ non autem luxurioſè,
5 quia vidua luxurioſè viuens abiecta pudicitia meretricio more perdit omnia priuilegia intrinſeca, & extrinſeca, vt dicit Bald.in d.l.his ſolis, ceſſant enim rationes,
ex quibus conceditur viduæ hoc priuilegium, mulier au-
6 tem non deſinit eſſe mulier eo, quod meretrix ſit cui
mulieri conceditur beneficium, & hoc accidens cedit
qualitate naturali, l.qui habet ff.de tutel.is.item dixit vnus
ex Dominis quòd in Regno poſſet, forſan dici, quod
etiam meretrix gauderet beneficio d.l.vnic. & d.conſtit.
ſtatuimus, conceditur enim, ibi illud beneficium pupillis, & viduis, ac miſerabilibus perſonis meretrices au-
7 tem miſerabiles appellat, Rex.Rogerius in conſtitut.Regni
omnes noſtri Regiminis, vbi Afflict.in 2.notat. annuit meretrices eſſe numerandas inter perſonas miſerabiles enumeratas in cap.ſignificant. de offic.delegat. idem tenet
Gram.in addit.ad cap.Regni vt detata fol.151.& licet prędicta conſtitutio ſit poſt text.in d.l.1.quia lex ſemper loquitur l.Arianas C.de hæret.comprehendit lex prædicta,
has perſonas iam miſerabiles appellatam per legem poſteriorem, exemplum etiam eius quod de interpretatione paſſiua dicitur in l.1.§.lex falcid. ff.ad leg.falcid. vnde
ex his de decreto Magnæ Curiæ dubitatum fuit, & relata iterum poſtea cauſa fuit declaratum bene appellatum, & eſſe concedendum beneficium dictæ mulieri
meretrici, vita enim meretricum eſt miſerabilis, Alber.
in l.fideliſſima C.de poſtlim. reuerſ. an autem gaudeat priuilegio l.vnica, non fuit deciſum, nec diſcuſſum tunc, ſed
deinde fuit diſcuſſum, & deciſum ex verbis conſtitutio-
8 nis prædictæ, quod gaudeat beneficio d.l.vnic.in cauſa
cuiuſdam de Laquedonia, cum Magnifico Baronæ eiuſdem Ciuitatis, die 18. menſis Nouembris 1582. penes
Secretarium, quam etiam opinionem hinc inde arguendo reperi poſtea quod tenet Annibal Troyſius Cannenſis ſuper pragmatica curſu dilationum verſic. merettix etiam, vbi etiam reſpondet ad contrarium ſup. allegatum
de vidua inboneſtè vivento.

S V M M A R I V M.

1 *Virgo iiſdem gaudet priuilegijs quibus vidua, & pupillus.*
2 *Gloſ.in l.malum §.viduam de verb.ſignificat. de qua virgine loquatur.*
3 *Specialia nonnulla ſeruantur in viduis.*
4 *Virginum diſtinctio.*
5 *Lex Cornel. de Sicar. inter publica delicta connumeratur.*
6 *Filius fam. patre quoque inuito accuſare poteſt.*
7 *In criminalibus patria poteſtas non conſideratur.*
8 *Fęmina ad ſuam admittatur, vel ſuorum vindicandam iniuriam.*
9 *Soror admittatur ad fratris necem vindicandam, etiamſi quis ex fratribus remiſerit.*
10 *Maſculus in accuſando fęmina, præfertur, ſed declaratur num.ſeq.*
12 *Vidua appellatione virgo continetur.*
13 *Vidua vulgo vnde dicatur.*
14 *In vidua, & virgine, patria poteſtas non conſideratur.*
15 *L.1.C.quand.Imper.recipiat ampliationem.*
16 *Difficultas aduerſus virginem tollitur.*
17 *Pupillus eſt qui in patris deſijt eſſe poteſtate.*
18 *Habens virum inutilem gaudet priuilegio d.l.1.*
19 *Priuilegium d.l.1.ad diuitem quoque extenditur, vt declaratur num.ſeq.*
21 *Præſumptio eſt contra declinantem à Tribunali ſupremo ad inferius.*

DECISIO XIV.

Ex Præſid. de Franch. deciſ. 100.

ARGVMENTVM.

Virgo gaudet electioni fori.

1 VIrginem in materia l.1.Cod.quando Imperator inter
pupill.& vid. debere gaudere eiuſdem priuilegijs
quibus viduæ, & pupilli gaudent eſt ſæpè iudicatum in
Sacr.Conſilio, ex deciſione Andr.in conſtit. Regni ſtatuimus 2.colum.verſic.quid ſi vidua, vel virgo, qui hoc videtur habere pro abſoluto, ſequitur ibi Afflict. in 8.queſt.
qui dicit hanc deciſionem eſſe tenendam menti, quia
non reperitur hoc actum ab aliquo Doctore, nec in d.l.
vnic. neque in cap.ſignificantibus de offic. deleg. loquendo
9 forſan de virgine, quæ non habet intentionem vitam cęlibem ducendi, quia de virgine vitam cœlibem ducente,
quæ nullo tempore fuit cognita, quod habet hoc priuilegium loquitur gloſ.in l.malum, §.viduam ff.de verbor.
ſignific.in verb.vidua, dum dicit ideò ibi declarari, quæ
3 ſit vidua, quia ſunt quædam ſpecialia, quæ ſeruatur in
viduis, vt Cod quando Imperat.inter pupill.& vid.& idem
gloſ.in d.l.ſecundum primum intellectum,& videtur ſentire Ioan.Fabr. ibidem declarando verbum viduas allegat
text.in d.l.malum, & Odofred. in rubr. tituli, & poteſt
gloſ.

gloſ. Cyn. Albert. Bar. & Fulgoſ. Neuizzan. in ſua Sylu. nuptiali inter verſic. in dubio quomodo iudicandum verſic. & demum, & Belluga in Speculo Princip. rubr. 38. *§. conqueruntur, verſic. de vno vidi fol.* 173. de quibus, & alijs exceptis *Odofred. & Fabro Neuizzan. & Belluga*, meminit *Didacus in pract. quaſt. in cap.* 7. 1. *columnn. verſ. ſæpè tamen*, qui videtur tenere contra prædictos, cum certa tamen modificatione, quæ non placet, *Petro Foller. in ſua pract. criminal. in verb. audiantur excuſatores num.* 85. *verſ. obiter enim fol.* 81. qui vltra prædictos diſtinguit virgines virginalem, & cœlibem vitam ſeruare eligentes vſque
4 ad finem, ab alijs virginibus exiſtentibus in via virtutum ducendi, quæ diſtinctio mihi non diſplicet, & cum *Didaco eo relato ſentit, And. Reyl. in lib.* 1. *pract. obſeruat. in* 1. *obſeru. §. vtrum autem fæmina virgo num.* 41. *fol.* 13. ſed quia in Sacro Concilio ſemper fuit ſeruatum indiſtinctè virgines fuiſſe admiſſas ad electionem fori, & ab opinione Andr. & in Regno non diſcedimus. Idcircò difficillimum eſſet contrarium obtinere, ſed in præſenti cauſa, inter Illuſtriſſimum Marchionem Piſcariæ, vtilem Dominum Terræ Angri, & Regium Fiſcum, orta fuit difficultas ſuper remiſſione vaſalli dicti Illuſtriſſimi Marchionis, an mulieri virgini ſorori defuncti, ſeu occiſi, quæ accuſabat de morte fratris, delinquentem ea in poteſtate patris exiſtente, qui pater non accuſabat, competeret actio accuſandi, etiam ſine conſenſu patris, & ſi competeret, an quamuis ſit virgo, & patrem habeat, debeat gaudere ex prædictis beneficio *dicta leg. vnica Cod. quando Imper.* & dictum fuit mulierem, hanc quamuis
5 eſſet filia famil. poſſe accuſare de morte fratris, accuſabat enim de crimine deſcendente, ex publico delicto, quia *lex Cornelia de Sicarijs*, inter publica delicta connumerat in *l.* 1. *ff. de public. iud.* de quo filiusfam. poteſt ac-
6 cuſare etiam patre contradicente inter liberas *§. fin. ff. ad l. Iul. de adult. l. filium ff. eod. tit.* In ijs enim quæ publici Iuris ſunt patria poteſtas non curatur, vt dicit *Bart. in d. §. fin.* in præſenti materia, & quamuis *gloſ. in l. cum non ſolum §. neceſſitate ff. de bon. quæ liber.* dicat etiam in accuſatione requiri patris conſenſum nihilominus contra gloſ. tenent omnes, vt dicit *Bart.* ibi *gloſ. fin. verſ. quaro in actionibus*, quem refert, & ſequitur ibi *Salycet. & Angel.* quos etiam ſequitur *Cornel. colum.* 3. *verſ. an ea ibi*, vel *aliud in accuſatione congerit multos Iulius Clarus in lib.* 5. *ſententiarum §. final. in* 13. *quæſt. verſ. ſed quid in filiofam.* nec ei obſtat, quod ſi fœmina admittitur ad vindican-
8 dum ſuam, vel ſuorum iniuriam *l. vxor. cum l. ſeq.* vbi *gl. & Doctores C. qui accuſ. non poſſ.* & in ſpecie loquitur *text. in d. l. vxor.* pro vindicando necem fratris conſobrini ergo tanto fortius eſt admittenda ad vindicandum necem fratris carnalis occiſi, tenet *Afflict. in ſpecie in conſtit. Regni iuſtitiary*, non per calendas, quod procedit
9 etiam ſi aliquis frater interfecti remiſerit, vt ibi per eum, nec ſorori ſimiliter obſtabat, quod ad erat pater, qui eam procedit in accuſando cum ſit clara concluſio
10 in *d. l. vxor poſita per Salycet. & alios*, quod exiſtente maſculo in eodem gradu, cum fœmina maſculus præferatur, & maximè pater ratione patriæ poteſtatis, nam reſpondebatur, quod *Salyc. in d. l. vxor. in* 4. *oppoſit. & iterum in* 2. *colum. verſ. quaro an prioribus*, tollit difficulta-
11 tem vera eſt enim opinio maſculos, & patrem maximè præferre ratione patriæ poteſtatis, ſed ipſis negligentibus fœminam admittitur etiam ſecundum *gloſ.* hic dicebatur, quod erat caſus de quo agebatur, quia pater non expoſuit querelam, & negligebat eam exponere, & ideò ſoror admiſſa fuit, prout admitti debebat, vnde ex præmiſſis videbatur concludendum quod etiam quod adeſſet pater defunctis, & iſtius filiæ famil. querelantis, quia pater neglexit querela huius mulieris vindicantis ſuorum iniuriam etiam citra patris conſenſum admittenda eſſet.

Sed dubium remanebat, an gauderet beneficium *d. l.* 1. ſuper quo dicebatur per Dominum Fiſci patronum non eſſe dubitandum, nam dum accidiſſet ſimilis caſus in M. C. V. inter Dominum terræ centolæ, & quemdam eius vaſſallum, relata cauſa in Magn. Cur. fuit iudicatum quod ad querelam virginis patrem habentis cauſa remaneret in Magna Curia Vicariæ, non obſtante petita remiſſione per vtilem Dominum, quo decreto dum eſſet appellatum ad Sacrum Conſilium, fuit decretum Magnæ Curiæ confirmatum cauſa relata in dicto Sacro Conſilio in aula, in qua reſidet Dominicus Antonius Orificius, & qui huic deciſioni ſtare debemus maximè quia fuit dictum, quod erat conformis Iuris diſpoſitio-
12 ni, poſtquam de iure appellatione viduæ, virgo continetur, vt *in dicta lege malum §. vidua*, & quamuis vidua
13 dicatur, quæ virum habuit, hoc eſt ex vulgari dicto, vt dicit *gloſ. ibi in verſicul. viduam*, non autem quod verè virgo non dicatur vidua, vt vltra præallegatos ponit *Luca de Penna in leg. fin.* 2. *columna verſic. & nota quod vidua de priuileg.* 5. *colum. lib.* 12. *& Ioan. de Turre Crem. in cap. vidua* 34. *diſtinct. poſt Archid.* Nec Doctores in vidua, vel virgine faciunt diſtinctionem, vel quod ſit, vel non ſit in poteſtate patris, quia ſi hoc diceremus in virgine eſſet ita dicendum in vidua, poſtquam priuilegium quod datur virgini id datur ex eo, quod comprehendatur ſub appellatione viduæ, & tamen in vidua numquam vidimus dubitatum etiam quod ſit in poteſtate patris, & verè videretur, quod priuilegium prædictum in præiudicium viduarum valde reſtringeretur, item dictum fuit ex ijs quæ ſupra dicta ſunt apparere filium famil. abſque patris conſenſu poſſe accuſare, quia in iſtis non curatur patria poteſtas, & iure proprio hanc accuſationem ei competere, ſi igitur poteſt ſine patre, & iure proprio hoc poteſt ergo patria poteſtas, de qua vt ſupra dixi in iſtis non neceſſaria, vt ſupra non debet operari amiſſionem priuilegij de iure communi competentis filiæfamil. virgini, maximè quia dicit *Abbas in dicta lege prima*, poſt alios relatos quæ procedunt in vidua obtinent in virgine, & beneficium conceſſum *in d. l.* 1. eſt beneficium Principis, quod eſt latè interpretandum *l. fin. de conſtit. Princip.*

15 Sed ab aduerſo dicebatur hanc eſſe magnam ampliationem ad *l. prædictam*, & quod poſtquam in textu *d. l.* æquiparatur virgo pupillo, & vt pupillus habeat priuilegium *d. leg.* 1. oportet quod ſit ſine patre, quod alius non gauderent, vt declarant *ibi gloſ.* 2. & de hoc non dubitatur, quia alias non poſſe dici propriè pupillus, *l. pupillus, ff. de verb. ſignific.* ergo non eſt concedendum magis virgini, quam pupillo, qui principaliter nominatur in *d. leg.* 1. & etiam magis, quia ſecundum *gloſ.* ibi etiam pupillus largo ſumpto vocabulo dicitur, qui eſt minor annis 14. & in poteſtate patris *l. fin. §. pupillus ff. de verb. oblig.* & ſic virgo non poteſt negari, quin largo ſumpto vocabulo vidua dici poſſit, & pupillus tamen exiſtens in patris poteſtate non gaudet, & ſi non debet gaudere virgo, hæc difficultas verè reddit dubium hanc quæſt. pro cuius difficultatis ſolutione dicebatur, dici poſſe pupil-
16 lum verè, & propriè dici eum, qui eſt ſine patre, prout dicit *text. in dict. lege pupillus poſitus ſub tit. de verb. ſignif.* vbi ponitur propria verborum ſignificatio, & ibi *Alciat.* dicit, quod ex Iuriſconſultorum frequentiori vſu pupillus modo prædicto accipitur, & idem *Didac cap.* 6. *col.* 2. *verſ. primus igitur caſus in eo lib. pract. quæſt.* & viduam etiam propriè dicitur virginem, & declaratione eiuſdem *Iuriſconſulti in eod. tit. in d. l. malum, licet ſecundum vulgares, vt gloſ. ibi dicit*, propriè intelligatur quæ virum habuit, ſed ex defectu vocabuli verè comprehenditur ſub verbo viduæ, & propterea dicebat, non poſſe argui, quod minus annis 14. exiſtens in poteſtate patris non comprehenditur ſub diſpoſitione lege prima, quia in propriè eſt pupillus, ergo nec virgo, quia dicitur ex prædictis virginem propriè, ſecundum Iuriſconſultum *in dicto §. vidua*, comprehendi ſub verbo vidua, licet largo modo, & ſecundum vulgare non, vt dicit ibi *gloſ.* minorem vero annis 14. in patris poteſtate exiſtente non cõprehendi ſub verbo pupillus, quia *Iuriſconſultus in dicta lege pupillus in tit. de verborum ſignificatione*, declarat
17 eum eſſe pupillum, qui in patris poteſtate eſſe deſijt, & licet *dicta lege fin. §. pupillus.* dicatur eſt ſecundum latiſſimam ſignificationem, vt *Alciat. dicit in dict. l. pupillus*, & nos debemus attendere ſignificationem datam per Iuriſconſultum, non per vulgares, & dicit *Neapod. in conſuetud. pupillus, in verſic. pupillus*, quod minor annorum 14. exiſtens in poteſtate patris dicitur pupillus impro-

propriè, quo ad ætatem tantum, non quo ad alias cir-
cumſtantias pupillares, inter quas eſſet beneficium *di-
cta lege prima*, item dicebatur ideo non pupillo requiri,
quod non ſit in patris poteſtate, quia patre exiſtente mi-
nor. annis 14. nihil facere poteſt, & non poſſe verificari,
quod agat, vel non agat, & omnia eſſent facienda per pa-
trem, vti legitimum adminiſtratorem, in quo ſex confi-
dit, quando autem ſumus in virgine minoris annis 14.
quia ſic eſt intelligenda, hæc *quaſt.* quia quando eſſemus
in minorem ſine patre gaudere, vti pupilla, & non vt vir-
go, *l. qui habeant, ff. de tutor.* hoc caſu poteſt filius famil.
minor ſine patre accuſari, & accuſare, quia hæc publici
iuris ſunt idcirco circumſcripta patria poteſtate vide-
tur, quod ex propria perſona virgo habeat hoc priuile-
gium, & nihilominus forſan dici poterat, in caſu de quo
arguitur, quod pater videatur inutilis, quia cum poſſet
ipſe proſequi iniuriam illatam filiæ publicè & priuatè,
18 hoc facere negligit, & poſſe dici, id quod dicitur etiam
in materia de qua agitur, quod vidua quæ habet virum
inutilem gaudet priuilegio, *dicta lege prima ſecundum
gloſ. in l. fin. C. ad legem Flauiam de plagiar. quo ſuper mul-
ti ponit contra memorabilibus in verbo vidua*, negari ta-
men non poteſt articulum eſſe dubium, & poſtquam eſt
ſemel iudicatum in Sacro Concilio videtur quod idem
ſit, & num iudicandum.

Relato præſenti puncto Domini de Sacro Conſilio
dixerunt, quod ſequenti die Iouis intendebant procede-
re ad puncti expeditionem non venit die prædicto Do-
minus Iudex Magnæ Curiæ, & ſi non fuit tractata expe-
dito, nec de eo fuit aliter poſtea loquutum poſita ſunt
prædicta, vt veniente caſu fiat maturior deciſ. aduerten-
19 dum etiam in prædictis, vt in materia *d. l. prædicta*, ha-
beatur plena reſolutio, quod in diſtinctè in Sacro Con-
ſilio iudicamus viduam etiam diuitem gaudere priuile-
gio, *d. l. vnic. ex ijs quæ Innoc. in cap. ſignificantibus, de offic.
delegat.* quem ſequitur *Ioan. Fabr. in d. l. 1. quando Impe-
rator in verſic. item hæc lex*, & ita tenet *Azo in ſumma
illius tituli, & Andr. in d. cap. conſtitut. ſtatuimus 1. colum.
verſ. item vidua, & in conſtitut. lege præſenti verſic. ſatis be-
nedicitur*, quorum auctoritas magna eſt, & eos ſequun-
tur alij quos congerit *Didac. vbi ſup. & vltra eum Neuiz.
in Silua nupt. in verb. in dubio quomodo iudicandum 2. col.
verſ. in dubio etiam pro pupillo*, vbi multa cumulat *Addit.
ad Affl. dec. 157.* & ita fuiſſe deciſum per *Senat. Pedemon-
tanum. dicit Theſaur. in deciſ. 177. 1. column. licet Franch.
Rip. in l. 1. colum. 10. verſic. vbi dubitatur, ff. ſolut. matrim.*
dicit etiam communem opinionem, quod vidua, diues
20 non gaudeat, ſed intelligi poteſt, quo ad hoc vt gratis
ei patrocinentur, non autem quod non gaudeat priuile-
gio, ſecundum *Afflict. in d. l. præſenti, & Didacum vbi ſu-
pra, & per Foler. ibidem in fin. verſic. poſtea viſum, licet de
Ripa non faciant mentionem*, & nouiſſimè *Menoch. in lib.
2. de arbit. Iud. in caſu 66. & Andr. Gayl. in lib. 1. pract. ob-
ſeruat. in 1. obſeruat. in* 28. *Foller. num. 40.* Item aduerten-
dum quod plures accidit in Sac. Conſil. caſus quod mul-
tæ viduæ multoties varia verè ab eorum tribunalibus ad
Magnam Curiam, & à Magna Curia poſtea ad eorum
Tribunal, & ſecundum *Neuizz. vbi ſupra verſ.* & illud
priuilegium cauſ. eſt remittenda etiam quod ſit lis ap-
punctuata, ſed quia in Magna Curia miniſtrant iuſti-
tiam, multo magis qui Barones Regni, maximè quia
21 Sacr. Conſil. ſingulis diebus Iouis audit relationes gra-
uaminum Magnæ Curiæ maxima oritur præſumpt. con-
tra variantem ab hoc ſupremo tribunali, idcircò Domi-
nus Fiſci patronus quando hoc accidit maxima vtitur
diligentia, & multoties reperit partes concordatas ante
variationem, ſeu iteratam electionem, & in iſtis caſibus
non remittit cauſas, quia amplius non competit actio
eis, qui iam remiſerunt, quæ remiſſio non operabitur
contra Fiſcum, cui Ius eſt quæſitum, *l. in perſonam*, vbi
Ang. & Iacob. ff. de pact. quando autem hoc non reperi-
tur, videtur quod remiſſio negari non poſſit, maximè
quia nec expreſsè poſſent perſonæ prædictæ renunciare
diſpoſitioni *d. l. ſecundum gloſ.* ibi quam ſequuntur om-
nes, *& Neuizzan. vbi ſupra, & Bellug. in rubr. 23. in verſ.
ſed pone num. 9. fol. 120. & Andr. Gail. vbi ſupra, & The-
ſaur. d. deciſ. 177. colum. 1. verſic. eſtque adeo poteſt*, & eſt
dictum *infra in deciſ. 193. de qua meminit Theſaur. vbi
ſupra in 3. ampliat.* & videtur, quod nec etiam tacitè per
actum prorogatiuis, quæ non poteſt fieri inſeruatis
Principibus, ſecundum *Anton. de Burr. in cap. ſignificaſti
2. col. verſ. adeo oportet de foro compet.* quem allegat *Bellug.
vbi ſupra*, ſed raro numquam non præcedente concor-
dia repertum eſt perſonam miſerabilem variaſſe à Ma-
gna Curia ad eius forum ordinarium, & propterea
quando caſus acciderit, erit maximè cogitandum ante-
quam fiat remiſſio.

S V M M A R I V M.

1 *Virgo habet priuilegium fori.*
2 *Virgo ſtuprata pro ſtupro in eam commiſſo habet electio-
nem fori.*

DECISIO XV.

Ex Præſid. de Franch. deciſ. 599.

ARGVMENTVM.

Virgo ſtuprata an gaudeat beneficijs virginis in electione fori contra ſtuprantem.

1 MVlier virgo ſub promiſſione matrimonij blandiſ-
que verbis fuit ſtuprata exponit querelam con-
tra ſtuprantem in noſtra Magna Curia, eam in forum
eligendo ſtuprans tanquam filius officialis Regiæ Curiæ
Siclæ petit remiſſionem ad dictam Regiam Curiam Si-
clæ, quia & ſi virgo habeat electionem fori, iuxta di-
cta ſupra *in deciſ. 100.* nihilominus nunc quod agit non
eſt virgo, & cum non conueniant verba *l. 1. Cod. quand.
Imper.* non conuenit eius diſpoſitio *leg. 4. §. toties, ff. de
damno infect.*

2 Dictum fuit non eſſe locum petitæ remiſſioni, ex quo
delictum prædictum ſtupri eſt commiſſum in eam vir-
ginem, occaſione cuius delicti in eam, vt virginem com-
miſſi incontinenti, nota fuit actio querelam exponendi,
& eſt regula generalis, quod initium ſpectatur *l. filius fa-
milias, ff. de verbor. obligat.* quam allegat *Neapod. in con-
ſuet. contra habentem in gloſ. fin.* alias enim ſequeretur,
quod ex hoc delicto in eam commiſſo, ipſa pateretur
damnum amiſſionis fori de Iure communi ſibi compe-
rentis, & ſtuprans conſequeretur priuilegium de Iure
ſpeciali ſibi conceſſum, & delictum noceret offenſo, &
prodeſſet offendēti cum totum contrarium eſſe debeat,
quia pœna ſuos debet tenere Authores, & in effectu di-
cebatur virginem fuiſſe offenſam, vt virgo offenſa habet
priuilegium fori, & hæc offenſio non poteſt in hoc caſu
ſeparari, prout in alio modo virgo offenſa eſſet, & dice-
batur quod in virgine per vim deflorata, quod habeat
hoc priuilegium, ex alijs rationibus tenet *Carau. in Rit.
19. item quod procurator in 2. qui fol. 18.* quæ poſſunt ad
caſum, de quo agitur applicari. Dicebat tamen vnus ex
Dominis ſe non dubitare de hoc inter ſtupratorem, &
ſtupratam, ſed dubitare quia Tribunal Regiæ Curiæ Si-
clæ comparebat, & petebat remiſſionem, cui non pote-
rat per inquiſitum præiudicium inferri, vt in ſimili dici-
mus in vaſſallo, qui ſi efficitur contumax perdit eius fo-
rum, quo ad ſe licet quoad Dominum non perdat, vt eſt
dictum ſupra in *deciſ. 417.*

Cui deciſioni de nouo alia pulchra addita ſunt, ſed di-
ctum fuit prædicta procedere quando à principio poſ-
ſent vaſallus, & Dominus petere remiſſionem, quia ſi
vaſſallus amittit hoc priuilegium ob ſuam cōtumaciam
commiſſam, & ſic ob nouum delictum. hoc non nocet
Domino, qui non deliquit, ſed caſus de quo agitur eſt
diuer-

Digitized by Google

diuerſus, nam ſtante ſupradicta concluſione, nec inquiſitus, nec Curia Siclæ ſtante priuilegio virgini conceſſo poſſunt petere remiſſionem ex delicto, vt ſupra commiſſo, quod quando committitur, habet hanc qualitatem electionis fori annexam, & in hoc caſu etiam loquitur *Caraur. in Ritu ſupra allegato verſic. intellige tamen prædicta*, die 5. Iunij 1596. fuit iudicatum non eſſe locum petitæ remiſſioni, referente D. Chiros, penes Actuarium de Ferrarijs.

S V M M A R I V M.

1 *Miſerabiles perſonæ quæ ſint.*
2 *Eccleſiaſtica perſona an habeat priuilegium eligendi forū ſicut miſerabiles perſonæ.*
3 *Eccleſia quando habet fori electionem.*
4 *Feudi quaternati cognitio ad quem pertineat.*
5 *Fori electio miſerabilibus perſonis non datur ad eligendum incompetentem Iudicem.*
6 *Fauor miſerabilium perſonarum iniuſtitiam operari non debet.*
7 *Cauſa vtentis in iure communi fortior eſt, quam qui elegit forum ſecundum priuilegium.*

DECISIO XVII.

Ex Afflicto deciſ. 257.

ARGVMENTVM.

Eccleſiaſtica perſona an habeat fori electionem.

1 Dicit *conſtitutio Regni ſtatuimus*, quod miſerabiles
perſonæ habent priuilegium eligendi forum M.
C.V. ſi iurant ſe aduerſariorum potentiam perhorreſce-
re in loco Iudicis ordinarij, & miſerabiles perſonæ, ſe-
cundum *Azo. in ſumma, C. quando Imper. inter pup. & vid.*
vel miſerabiles perſonæ ſunt pupilli, viduæ, miſerabiles
etiam perſonæ, ſunt ſenes, & decrepiti, & diuturno mor-
bo fatigati, & debiles, & omnes hi de quibus natura
2 mouetur ad miſerandum. Fuit dubitatum vtrum Ec-
cleſiaſtica perſona, pro bonis Eccleſiæ habeat hoc pri-
uilegium eligendi forum M.C.V. hoc non dicit *Conſtit.
Regni, nec lex vnica, C. quando Imperat.* ſed bene *Andr. de
Iſern. in d. conſtit. ſtatuimus*, dicit quod de hoc vidit dubi-
tari, & determinatum fuit in Sacr. Conſil. quod ſic, &
exinde facta fuit declaratio Regis Roberti, quando fuit
Vicarius Regis Caroli II. patris ſui, & pro hoc facit *cap.
cum ſit generale de foro competent.* ſed illud *cap. intelligitur*
data violentia, vel rapina, vel fraude alias ceſſantib. his
Eccleſia non habet fori electionem, ſed debet ſequi fo-
rum rei, vt dicit ibi expreſsè *Ioan. Andr. in nouel.* quem
ſequitur *Alexan. in 2. volum. conſ. 103. in fine.* & dicebant
Domini de conſilio, quod iſtud quod dicitur, quod mi-
ſerabiles perſonæ, & Eccleſia per declarationem prædi-
ctam S C. Regis Roberti, vt refert *Andr.* poſſunt eli-
gere, ſi volunt agere iuſtitiarium regionis, ſi iuſtitiarius
regionis eſt Iudeg competens conuenti; alias ſi reus non
poteſt conueniri coram eo puta, quia conueniebatur de
3 feudo quaternato, cuius cognitio non ſpectat ad iuſti-
tiarum regionis, ſed ad Magnam Curiam Vicariæ, vt in
Conſtitutione Regni Iuſtitiarij nomen, & normam, tunc
Eccleſia non poteſt eligere iuſtitiatum regionis, & hoc
expreſsè firmat *Andr. in d. conſtitut. ſtatuimus in verſicul.
item quid ſi pupillus, & vidua*, & eadem ratione, ſi pupil-
lus, vidua, Eccleſia, vel miſerabilis perſona vellet conue-
nire aliquem nobilem Curialem, qui non poteſt conue-
niri ex priuilegio, niſi coram Illuſtri Magno Seneſcalco,
coram Iuſtitiario Prouinciæ, vel in M.C.V. vel in Sacr.
Conſ. non poſſet, quia illa electio fori, quæ dantur miſe-
rabilibus perſonis intelligitur, & impetratur, ſi ille Iudex
electus per miſerabilem perſonam habet iuriſdictionem
in ipſum conuentum, quia non datur electio fori dictis
4 miſerabilibus perſonis eligere Iudicem incompetentem
vt firmat *Andr. in d. conſtit. ſtatuimus, in verſic. generalia
tamen verba, &c.* ſic etiam, debet intelligi dictum, cum
ſit generale, vt Eccleſia data violentia, vel fraude poſſit
forum eligere ſecularem, vel Eccleſiaſticum, dummodo
ille Iudex electus, ſit Iudex competens ipſius conuenti,
& ita fuit pronunciatum per Sacrum Conſilium tempo-
re Regis Federici, de voto omnium Conſiliariorum; in
quo tunc præſidebat doctiſſimus Iuriſconſultus D. An-
tonius de Alexandro, qui me ob ſuas virtutes nimia
charitate dildxit, & me coram noſtris ſuperioribus ex-
tollebat. qui multum ingenium meum erudiuit, & ab eo
multa didici, cuius anima requieſcat cum Sanctis An-
5 gelis, & præſentiam Dei videat. Et naturalis ratio hoc
ſuadet, quia propter fauorem impenſum miſerabilibus
perſonis in tribuendo eis priuilegium eligendi forum
conueniendorum, vbi illi rei habent plures Iudices non
eſt ipſis reis iniuſtitia facienda, vt not. *in cap. ex tenore de
foro compet. & in cap. volentes de priuil. lib. 6.* ibi quia cer-
tus Iudex datus eſt, dicit etiam *Dominicus in d. c. volen-
tes*, & idipſum quod iſtud quod dicitur, quod miſerabi-
lis perſona habet ius eligendi Iudicem rei, vbi reus ha-
bet plures Iudices de Iure communi, vt eſt videre exem-
plum *in authent. habita, C. ne filius pro patre*, ſi vero reus
habet plures Iudices de Iure communi, & alium ex pri-
legio ſibi, & actori tributo, vt in miſerabilibus perſonis
tunc ille qui elegit forum, ſecundum ius commune præ-
6 fertur eligenti forum, ſecundum priuilegium, quia for-
tior eſt cauſa vtentis Iure communi, quam eius qui ele-
git forum, ſecundum priuilegium, *Cod. de eodie. d. l. fin. &
in authent. de conſangu. & vte. fra. §. fin. & ſunt concor. in c.
ſuggeſtum de decimis*, & per alias rationes, vt per *Domin.
in d. §.* & idipſum, & ceſſante priuilegio *d. conſtit. ſtatui-
mus, & d. l. vnic. Cod quando Imper.* ſi reus habet plures
Iudices electio eſt rei, ſecundum *Bald. notanter in l. Cle-
ricis C. de Epiſcop. & Cleric.* & idem *Bal. in l. eum long. C.
de præſcr. long. temp.* ſiue agatur actione perſonali, ſiue
reali, de quo *in Specul. de compen. Iud. ad §. t. verſic. & ha-
betur in l. fin. C. vbi rem act. & per Io. Andr. & Anton. de
Burr. in cap. ſi dilectus lo t t. de reſcr.* & per *Abb. Sicul. in c.
ſi diligenti de foro compet.*

Additio Vrſilli ad eandem Deciſionem.

S V M M A R I V M.

1 *Eccleſia, & perſona Eccleſiaſtica pro bonis tantum Eccleſia habet fori electionem, & quid in vniuerſitate.*
2 *Quæ dicatur perſona miſerabilis, vt habeat fori electionem, & an huic priuilegio poſſit renunciari, & ſi habet locum variatio ſemper etiam poſt iudicium captum.*
3 *Quando legatum factum viduæ dicatur pium, & in quibus caſibus aliquid dicatur remiſſum Iudicis arbitrio.*
4 *An perſona miſerabilis poſſit trahere aliquem, qui non eſſet competens Iudex reſpectu rei conuenti, vt quando ſumus in cauſa feudi quaternati, cuius cognitio pertinet ad Magnam Curiam Vicariæ.*
5 *Quando eſt expreſsè derogatum priuilegijs miſerabilium perſonarum per priuilegia conceſſa à Rege Baronibus, quod tunc ceſſat diſpoſitio d. l. 1. vt eſt in priuilegijs Ducis Sueſſæ, & aliorum.*
6 *Quando eſt quæſtio inter duos vaſallos, Dominus feudi non habet cognitionem de Iure conſtitutionum Regni, ſed Magn. Cur. niſi Baro iſtud haberet in priuilegijs cognoſcendi de ſuis ſubfeudatarijs.*
7 *Perſonæ priuilegiatæ agentes Iure ceſſo an habeant priuilegium iſtud, & quando concurrunt quis præferatur.*
8 *In cauſa feudali an habeat iſtud priuilegium.*

Digitized by Google

1 DEcidit hic *Afflict.* Eccleſiaſticam perſonam per bonis Eccleſiæ haberi fori electionem, & bene dicit, quod pro bonis Eccleſiæ habeat iſtud priuilegium, nam non pro proprijs, prout affirmat *Felyn. in cap. Eccleſia Sanctæ Mariæ columm.4. in verb. ſic gloſ.2. in verſic. ſic, ſed nihilominus*, vbi concludit, quod ſolum habeat locum in caſibus ſuis a Iure expreſſis, quod Clericus habeat priuilegium in bonis patrimonialibus, in alijs verò minimè vnum inter alia Clericus non habet integrum reſtitutionem in prædictis ſicut in rebus Eccleſiæ, ſequitur *Rocchus de Curte in repetit. cap. fin. nu. 507. de conſtit. Curt. Sen in conſil.22 magnificus columm.11. verſic. ſed inferior ampliat. Capyc. in deciſ.160.* quod iſtud priuilegium non ſolum habeat perſona Eccleſiaſtica, ſed ipſa Eccleſiaſtica, vt ibi per eum hoc idem in vniuerſitate, ſecundum *Grammat. in conſil.56. in ciuilibus*, quia eſt æquè priuilegiata, ſicut minor, & mulier, vel ſenex, ad quod faciunt, quæ dicam in *ſequ. quæſt.* ideò quæro quis dicatur perſo-
2 na miſerabilis iuxta conſtitutio Regni ſtatuimus, quæ dat priuilegium perſonis miſerabilibus, *Felyn. in cap. ſignific. num.6. de offic. delegat.* poſt *Bart. in d. l.1. Cod. quan. Imperat. inter pupill. & vid.* dicit hoc eſſe arbitrarium Iudicis *Guid. Pap. dec.566.* iſtud etiam, ex dictis omnium concludit *Sylua nuptial. in tit. quomodo in dubio ſit iudicandum lib.6. num.3. fol.243.* & quod vna Regina inſpecta qualitate perſonæ poſſit dici miſerabilis perſona, & quod huic priuilegio non poſſit renunciari, imò quod admittatur variatio, & nonnulla alia adducit citando *Afflict.* hic voluit etiam iſta *Tiraquel. in tract. de nobilit. fol....... & idem in repetit. l. ſi vnquam in verb. facultatem num.1. circa finem*, qui citat *text. in cap. ex parte de foro competent.* qui ait viduam Reginam Angliæ gaudere priuilegio miſerabilium perſonarum, & propterea ſi eſt arbitrarium bene poteſt Iudex arbitrari, ex cauſa ſibi viſa Vniuerſitatem habere iſtud priuilegium, cum ipſa Ciuitas, pupillus, viduas, & alias perſonas miſerabiles comprehendat, *leg. veluti, & quod ibi per ſcribentes ff. de inſtit. & iur. & habet per Tullium conſuluit in ſpecie Alex. in conſil.122. viſo puncto 4. columm. in fine, vol.4.* omnium ſocietatum cum omnia ratione animoque luſtraueris nulla eſt gratior, nulla charior, quam ea quæ cum Republica eſt vnicuique noſtrum chari ſunt parentes, chari liberi, propinqui, familiares, ſed omnes omnium charitates patria vna complexa eſt, inquit *Cicero lib.1. officiorum cap. de gradu humanæ ſocietatis facit ex text. in l. minimè, ff. de religiis, & ſumptib. funer. ſingul.1. & 2. text. l. poſtliminij, §. filius quoque de capt. & poſtlim. reuerſ.* decedens patriam parentibus præferri notat *Andr. in capit.1. in 1. de form. fideli, idem in cap.1. in princ. quæſt. ſit prima cauſ. ben. amitt.* & quod admittatur variatio etiam ſi primo vidua elegit Iudicem competentem coram quo cœpit agere, & mox acceſſit ad Magnæ Curiæ Vicariæ, & deinde iterum conualuit ad primum Iudicem ordinarium, quod poſſit facere determinauit Magnæ Curiæ Vicariæ in cauſa illorum de Seſſano, hodie qui eſt 17. Maij 1564. Actuarius Miglialdus, quæ vera videatur quamuis *Maran. in ſuo Specul. in 4. par. num.195. fol.5.6.* ex *Alexand. conſil.121.1. volum.* dicat prædicta non procedere in viduis, & pupillis diuitibus, quia hi non habent prædictam fori electionem, & malè quia reliquitur arbitrio Iudicis, vt ſupra ſecundum *Sylua in l. ſupra alleg.* quæ etiam declarat iſta procedere, etiam quod iſte perſonæ miſerabiles valeant petere hanc remiſſionem coram Iudice Eccleſiaſtico, & coram Præſide, alterius iuriſdictionis, cum quo concordat *Tiraquell.* quod iſta remittantur arbitrio Iudicis, quæ ſit perſona miſerabi-
3 lis, iterum in *repetit. d. l. ſi vnquam in verb. omnia, vel partem aliquam num.30. circa fin.* qui citat *Firmianum in tractat. de gabellis par.7. quæſt.27.* & quando dicantur legatum pium, hoc remiſit arbitrio Iudicis, ſed aduerte, quatenus *Sylua* dicat poſſe variare coram Præſide alterius iuriſdictionis, nam contradicit *Afflict.* hic qui concludit hanc perſonam miſerabilem non poſſe trahere aliquem coram alio Iudice, qui non eſt competens rei, vt ſi eſſemus in cauſa feudi quaternati, cuius cognitio
4 ſpectat ad Magnam Curiam Vicar. nam tunc coram ipſa Magn. Cur. debet iſtum hæc perſona priuilegiata conuenire, quem ſequitur *Paris in tract. rei integr. fol.109. in cap. quod incipit an citatus, num.46.* qui dicit, quod licet viduæ, & pauperes, & alij priuilegiati poſſunt forum declinare & eligere Iudicem, non habet locum in cauſis feudalibus, quem videas, & ſecundum hæc *Sylua*, non
5 bene dicit, prædicta bene verum eſt quod ſolent Barones habere in ſpecie, prout, de Iure requiritur derogationem iſtis priuilegijs miſerabilium perſonarum, & tunc ſtante dicta derogatione in ſpecie facta hæ miſerabiles perſonæ non poſſunt forum declinare, prout concludit, *Cyn. in dict. leg.1. ſed latius Felyn. in cap. nonnulli de reſcript. col.25. num.19.* verbo reſtat, & eſt de prædictis *deciſ. Grammat.20. contra Capuanos*, quam derogationem in ſpecie, & ego vidi in priuilegijs Ducis Sueſſæ, & aduocationem hanc obtineri, & inſuper nota de eo quod fuit hic habitus ſermo, quod coram Iudice Magn. Cur. arguitur cauſa feudi amplia procedere etiamſi fuiſſet quæſtio inter duos vaſſallos, prout concludit *And. in*
6 *d. conſtitut. Iuſtitiary nomen & normam in verbo de feudis, in cap. Imperial. §. prætereà ſi inter duos num.81. de prohib. feud. alien. per Feder. & Dom. Marinus in ſuo opere de ſubfeud. fol.......* licet de Iure communi fuiſſet ſecus per dictum *§. præterea & voluit Caſtrenſ. in conſil.45. factum tale num.1.* vbi etiam quid in feudo Eccleſiæ declarat *Iaſ. in conſil.60.1. volum.* Sed aduerte etiam, quia Barones hodie ſolent habere in priuilegijs, quod poſſint cognoſcere de ſubfeudis, de quo per *Iacobin. in tract. feud. in verſic. & dict. vaſſalli, pro dictis rebus feudalibus in princip. fol.95.* vbi etiam tractat, quando pares Curiæ ſunt eligendi, habetur etiam per *Curt. in eod. tract. fol.44.* & quod quando iſtæ miſerabiles perſonæ agunt Iure conceſſo gaudeant
7 hoc priuilegio declarat hic *Auctor in d. conſtit. ſtatuimus*, quando autem concurrunt iſtæ perſonæ æquè priuilegiatæ, quid faciendum declaraui ſupra in *deciſ.6.* & 221. ſecundum quæ etiam conuenit *Luc. de Penna in l. ad diuerſa C. de ſilentialis in lib.12.* per pulchram diſtinctionem, & quod iſta electio fori procedat etiam exiſtente Rege in loco, quod nihilominus poſſit vidua eligere Iudicem inferiorem etiam in facie ipſius Regis declarat *Afflict. in d. conſtit. ſtatuimus poſt Andr.*

SVMMARIVM.

1 *Clericus pro Eccleſiaſticis bonis aduerſarij perhorreſcentiam allegans fori electionem habet, non autem pro proprijs ſui rebus num.2.*
3 *Clericus pro ſua perſona offenſa fori electionem habet.*
4 *Remiſſio cauſa per Regios Iudices, quot caſibus non fiat.*
5 *Iniuria clerico illata Deum totamque Eccleſiam tangit, & an ab offenſo remitti poſſit num.6.*
7 *Clericus iniuriatus a laico, quando coram Eccleſiaſtico, & quando coram ſeculari agere debeat.*
8 *Iniuria Clerico illata Eccleſia illata dicitur officioque Iudici non implorato inquiritur, & num. ſeq.*
10 *Clericorum priuilegia plurima.*

DECISIO XVII.

Ex Viuio deciſ. 27.

ARGVMENTVM.

Clericus qui litigat de bonis Eccleſiæ fori electionem habet, ſecus vero quando de proprijs, ſed in cauſa criminali Clericus habet ſemper electionem fori.

1 CLericus pro bonis Eccleſiaſtici litiganti perhorreſcentiamque aduerſarij alleganti competit dubio procul fori electionem, *Afflict. deciſ.257.* & ibi *Vrſil. in addit.*

Digitized by Google

addit. & DD. omnes in c. cum ſit generale de foro comp. & tantò magis, cum nullatenus Clericus ipſe contineatur in *leg. vnica C. quando Imper. inter pupill. & vid. nec in conſtit. Regni ſtatuimus*, vt Magna Curia vbi recenſeatur, cum ibi notatis perſonæ miſerabiles quibus electio fori competat, & eſt *tex. in Regno in Rit. 233.* itē Clericus generaliter loquens Clericum haberi fori electionem agendo ciuiliter, vel criminaliter.

2 Sed vbicumq; Clericus pro rebus ſuis proprijs ageret etiam data violentia rapina, & fraude tunc vtiq; non competeret modo aliquo ipſius fori electionem conuenire deberet reum in ſuo foro, *tex. eſt in Rit. 229. item ſi clerici, & ibi Caraut. Iſern. & Afflict. num. 16. in d. conſtit. ſtatuimus de Nigris in c. Regni 42. quod decretum num. 10.*

3 Et quemadmodum Clericus habet fori electionem vbicumque ageret pro rebus Eccleſiaſticis, ita pariformiter haberet ipſius fori electionem, quotieſcumque per laicum fueret offenſa eius perſona, & ſic ei illata periret iniuria, & percuſſio, prout ſic aſſentitur cum ſuo neceſſario faſtigio, & apparatu, in terminis *de Anna in allegation. 146. qua ceram grauiſſimis num. 1. cum alijs ſequentibus lib. 2.* vbi opinionem hanc tanquam ſacroſanctam amplificat etiam *Fab. de Anna in litt. C.* & ita extitit deciſum in Regia Audientia Apuliæ de menſe Ianuarij 1584. in cauſa Magnifici Proſperi Boccuti, & Pomphilij Ritij de terra Apricence, contra quos propoſito querela per Reuerendiſſimum Dom. Donatum de Collecta Clericum, & Sacerdotem de percuſſionibus eidem illatis in eadem Regia Audientia, & petita remiſſione cauſæ ordinarium Iudicem ſecularem fuit tuuc prouiſum cauſam remanendam in ipſamet Regia Audientia, me exiſtente, tunc in ea Auditore, & præſentis cauſæ commiſſaria, & ita itidem hodie 4. menſis Iulij 1590. fuit deciſum in Sacra Regia Audientia Barenſi, cauſam querelæ propoſitæ per D. Franciſcum Ficeam Clericum, ſuper percuſſionibus ſibi illatis, & verbis contumelioſis contra eundem prolatis, & per Horatium, & Vergilium Borgingerios de Munderbino remanendam in eadem ſacra Audientia, & in ea terminandam, non obſtante petita remiſſionem ad Iudicem loci commiſſi delicti.

4 Nam remiſſio cauſæ per Iudices Regios non ſolet fieri, nec fit vllo quidem modo per eos in 60. caſibus ſignatis, & diligentiſſimè diſcuſſis per *Io. Beſſian. in conſuet. Aiuernia conſu. 3. art. 9. ſ. p. 21.*

5 Ac etiam ratio, quæ ne adducebat, ita decidendum erat iſta: nam iniur ia illata Clerico Deum tangit *c. nonnulli 3. q. 1.* tangit etiam totam Eccleſiam, & ſic iniuria facta Clerico poteſt à quolibet de illo loco vendicari, ad quos principaliter, pertinet, ita *Bal. & Paul. Caſtr. in l. 1. §. huius ſtudij in fin. ff. de iuſtit. & iur.*

6 Et hinc eſt. quod ſi remitteretur iniuria hæc ob offenſo non cenſeretur vtique remiſſa ea quæ eſt illata toti Eccleſiæ, *cap. ſi is qui 23. quaeſt. 4. & c. Salonitana 44. diſt. Card. in clem. 2. in princip. de pœn. & DD. in cap. fin. de maled.*

7 Vndè Clericus iniuriatus à laico debet ágere coram Iudice Eccleſiaſtico, an pœnam ſacrilegij, verum ad pœnam intereſſe iniuriatum per modum actionis agere debet coram ſeculari, per modum verò exceptionis coram Eccleſiaſtico ita *Card. in clem. 1. §. ciuitas de pœnis.*

Quare concludo, quod Clericus iniuriatus haberet fori electionem, cum priuilegium hoc principaliter
8 conceſſum cenſeatur Eccleſiæ. Et inde eſt, quod iniuria illata Clerico videtur Eccleſiæ illata, poteſtque in iudicio deduci ab omnibus tanquam publicum crimen, *l. ſi quis in hoc genus. & ibi Bar. C. de Epiſc. & Cler.* immò
9 itidem poteſt inquiri, & puniri iſthæc iniuria, ex officio Iudices non implorato, vt ibidem.

10 Alia vero quamplurima priuilegia Clericum ponit, atque vtiliter diſcurrit, *Card. clem. 1. q. 17. de vit. & honeſt. Cleric.* & quatuordecim ipſorum Clericorum priuilegia refert commodè, quidem *Bertach. ſeu potius Apoſt. ibi in ver. Clericus l. vltim. circ. fin. in verſ. Clericorum priuilegia ſunt multa.*

S V M M A R I V M.

1 Eccleſia habet fori electionem, uod amplia etiam vbi agit.

D E C I S I O XVIII.

Ex Capycio deciſ. 160.

A R G V M E N T V M.

Eccleſia habet fori electionem.

1 IN cauſa N. cum Nicolao de Clara dubitatum eſt, an dictus Nicolaus conuentus à præfato N. nomine dictæ Eccleſiæ poſſit declinare forum, Sacr. Conſil. & petere ſe remitti ad Regiam Cameram, tanquam officialis Regiæ Dohanæ maioris Neapolis, fuit decretum non eſſe remittendum, eo quod Eccleſia habet fori electionem, etiam vbi agit per ea, quæ notat *Andr. in conſtit. ſtatuimus de offic. m. giſt. iuſt. in 1. column. & addit. d. Marz. in deciſ. 253.*

S V M M A R I V M.

1 Clerici pro rebus Eccleſiæ habent electionem fori, non autem pro bonis proprijs.
2 Clericis in perſona eſt offenſus, habet electionem fori.
3 Clerici, & aliæ perſonæ Eccleſiaſticæ æquiparantur pupillis, & alijs miſerabilibus perſonis.

D E C I S I O XIX.

Ex Præſid. de Franch. deciſ. 597.

A R G V M E N T V M.

An Clerici pro eorum bonis, & offenſis in eorum perſonas factis habeant fori electionem.

1 SIne dubio Clerici pro rebus Eccleſiæ habent electionem fori, vt eſt dictum ſupra in *dec. 234.* Doctor. pro bonis vero propriis non habent electionem prædictam, vt dicit *Ritus 219.* de quo *in d. deciſ.* & colligitur ex *c. Regni de violentijs*, dum excipit bona viduarum, pupillarum, pauperum, Eccleſiarum, non autem bona Clericorum, & ita in dies iudicamus, ſimiliter quando perſona Clerici eſt offenſa iudicauimus, quod habet electionem fori per *Rit. 233. incipiente, item Cler.* ibi vel criminaliter aduerſarios ſuos trahunt cumque his caſus accidiſſet in Mag. Cur. & Mag. Cur. iudicaſſet quod cauſa Clerici remaneret in M.C. contra Illuſtriſſ. Ducem Hadriæ, idem Dux appellauit ad S.C. in quo pro parte dicti Ducis dicebatur quod Ritus dicit, Clericus pupillus, vel vidua, Clericorum, vel viduarum priuilegio permittente, & ſic loquitur per ablatiuum abſolutum, & ideò eſt intelligendus, ſcilicet ſi competit priuilegium, ſed dicebatur de iure communi, etiam rationem bonorum Eccleſiæ non permitti pro iniuria in eum illata agere, ſeu eligere forum, niſi in certis caſibus, de quibus per *Affl. in dec. 257. in prin. in conſt. Regni ſtatuimus in 7. notab. verſ. an autem Eccleſia fol. 102.* inter quos non eſt iſte caſus, ergo videbatur, quod agere non potuiſſet, & dicebatur non obſtare ex alio Ritum prædictum, quia ille Ritus declaratur per dictum alium Ritum 229. dum in eo dicitur quod pro bonis propriis Clericus non habet electionem fori, ſuccedit alius Ritus, quod Clericus agendo ciuiliter, & criminaliter habet electionem fori, ſicut pupillus, & vidua ergo ne dicatur

X ille

illc alius Ritus contrarius eſt Ritus hinc intelligendus,
quando agit criminaliter pro rebus Eccleſiæ, ſicut qua-
do ageret ciuiliter, ſi enim pro bonis proprijs electio-
nem non habet, ergo nec etiam pro perſona ipſius of-
fenſa. His non obſtantibus videbatur dicendum contra-
rium, ex Ritu prædicto, qui generaliter loquitur, &
connumerat Clericum inter pupillos, & viduas, & Cu-
riales Regios, cum quos habere electionem fori, tam
in ciuilibus, quàm in criminalibus, apud nos, non eſt
dubium, & regula eſt, quod vna determinatio reſpiens
plura determinabilia, ea pariter determinat *l. tam hoc
iure, vbi Iaſ. colum. 3. in 6. notab. ff. de vulg. & pupill.* præte-
rea dicebatur per capitula Regum Prædeceſſorum hu-
ius Regni æquiparari perſonas Eccleſiaſtica pupillis, &
alijs miſerabilibus perſonis, & præſertim in iudicijs cri-
minalibus, vt apparet in *cap. quod incipit. de iniurijs, ſub
rubr. de differentijs, vt in c. pridem per diuerſas, & in c. ſi
temporum, & Rex Robertus in cap. iniunxit nobis ponit ſub
protectione mag. Iuſtit.* Eccleſias, Eccleſiaſticas perſonas,
viduas, & pupillos, & orfanos, & mandat quod ſi op-
primantur, vel grauantur, ex officio inquirant, non ob-
ſtante *Regni conſtit.* Et idem ſtatuitur in *cap. Regni vt de-
latas*, ſi igitur perſonæ Eccleſiaſticæ æquiparantur Ec-
cleſijs, pupillis, & viduis, & orphanis, ergo eodem
priuilegio gaudere debent, & dictum fuit ponderatio-
nem factam ad Ritum prædictum, non obſtare, ex quo,
vt dictum eſt, Ritus prædictus generaliter loquitur, &
alius Ritus in bonis proprijs, & non Eccleſiæ diſtinxit:
Ritus verò quando loquitur in criminalibus, in quibus
tractatur perſona Clerici non diſtinxit, ergo nec nos di-
ſtinguere debemus, *l. de pretio ff. de public.* & hæc diuerſi-
tas dicebatur, quod erat cum maxima ratione, quia
perſona Clerici eſt adeò connexa, & coniuncta Eccle-
ſiæ, quod nihilominus cenſetur offenſa Eccleſia, vt di-
cit *Abb. in cap. contingit in gloſ. 1. de ſenten. excommuni-
cat.* cum quo tranſit *Felyn.* ibi, & non eſt dubium Eccle-
ſiam offenſam haberi fori electionem, vt eſt ſupra di-
ctum poſtquam pupillis orfanis, & viduis æquiparatur,
& dicebatur non obſtare ponderationem factam Ritui,
ibi priuilegio permittente dum declarabatur, ideſt ſi
priuilegium permiſerit, quia illa verba ſunt intelligen-
da, ſcilicet permittere eſt plenè declaratum per *c. Regis
Roberti*, quia nulla legis ſanctio, vbi per hæc verba lo-
quitur, ſcilicet priuilegio permittente, & declarat pri-
uilegio permittente, & declarat priuilegia prædicta in
ciuilibus, de quibus erat dubium competere pupillis,
viduis, Eccleſijs, Eccleſiaſticis perſonis, & alijs miſera-
bilibus de criminalibus non loquitur, quia ſine dubio
videbatur, ſtante offenſione, quæ cenſetur facta Eccle-
ſiæ dum Clericus offenditur, ita fuit deciſum ſub die 11.
Maii 1598. &c.

SVMMARIVM.

1 *Electioni fori facta per viduam, & aliam perſonam priui-
legiatam, Iudex coram quo litigabatur efficitur incom-
petens.*
2 *Iudex coram quo fit electio an poſſit præfigere terminum
eligenti ad comparendum coram Iudice, coram quo ſit
electio.*

DECISIO XX.

Ex Præſid. de Franch. deciſ. 294.

ARGVMENTVM.

An facta electione fori ſint litigatæ manus Iudicis, coram quo litigatur.

DVm eſſet accuſatus in Regia Prouinciali Audien-
tia Calabriæ, vnus de eadem prouinciali de ho-
micidio, vidua, quæ in eadem accuſauerat, variauit, &
elegit forum M.C.V. ex priuilegio eidem conceſſo, per
*tex. in l. 1. C. quando Imper. inter pupill. & vid. conſtit. Re-
gni ſtatuimus* quia electione facta, & ea non obſtante
dicta Regia Prouincialis Audientia, ſub prætextu, quod
M.C. ei non inhibuiſſet, nec procederet, & quia vidua
multo tempore ſteterat poſt electionem accedere M.
Cur. & procurare tranſmiſſionem actorum proceſſit
ad receptionem teſtium inquiſiti, Mag. Cur. iudicauit
has atteſtationes poſt dictam electionem, & variatio-
nem receptas fuiſſe nulliter receptas, à qua declara-
tione dum inquiſitus appellaſſet S. Conſ. fuit per nos
1 idem decimum, quia eò ipſo quod vidua, vel aliæ miſe-
rabiles perſonæ eligunt forum, alias Iudex coram quo
litigabatur efficitur incompetens, nec habet ſe in ali-
quo intromittere, vt dicit *And. in conſtit. Regni ſi quem
noſtrorum in verbo recepto termino, & licet gloſ. fin. in con-
2 ſtit. prædicta*, & ſuper ea *Afflic.* dicant quod poteſt Iu-
dex coram quo fit electio præfigere terminum eligenti,
& varianti ad comparendum coram Iudice electo, di-
cit tamen ibi *Andr.* aliter ſeruari, & melius, & quia
in præſenti cauſa, nec hoc erat factum per Regiam
Audientiam, ſed proceſſerat in cauſa principali ad te-
ſtium receptionem, idcircò fuit, vt ſupra iudicatum
licet vnus ex Dominis à principio dubitaſſet, vidi po-
ſtea *Foller. in verbo audiantur excuſatores fol. 83. n. 90.* vbi
plenè examinat quæſtionem.

SVMMARIVM.

1 *Vidua poteſt declinare forum Principis.*
2 *Sententia lata per Iudicem ordinarium poſt declinatam
cauſam eſt nulla.*
3 *Manus Iudicis ordinarij ſunt ligatæ poſt declinatoriam.*
4 *Declinatio Iudicis æquiparatur recuſationi.*
5 *Sententia lata pendente recuſatione eſt nulla.*
6 *Acta pendente auocatione ſunt nulla, amplia, n. 7.*
8 *Virgo poteſt declinare forum Principis, amplia, n. 9. & 10.*
11 *Iuramentum præſtari debet per viduam declinantem forū
Principis, quod perhoreſcit potentiam aduerſarij, & præ-
ſtatur à tutore pro pupillo n. 12. vel à Procuratore gene-
rali ibid. limita in Regno n. 13.*
14 *Vidua non poteſt declinare forum Principis, vbi Curia or-
dinarij haberet priuilegium in contrarium.*
15 *Principes poteſt derogare priuilegio de Iure cōmuni cōceſſo.*

DECISIO XX.

Ex Maſtrill. deciſ. 127.

ARGVMENTVM.

Manus Iudicis ordinarij ſunt ligatæ poſt electionem fori, vnde ſententia lata poſt declinatoriam fori eſt nulla.

1 VIdua poteſt declinare forum Principis, ad *tex. in
leg. vic. C. quand. Imperat. inter pupill. & vid. &
extra conſt Regni Statuimus de off. mag. iuſt.* in tantū quod
2 ſententia inde ſequuta per Iudice ordinarium redditur
ipſo iure nulla, determinat *Andr. in conſt. ſi quis no-
ſtrorum verb. recept. termino Vinc. de Franch. deciſio. 294.*
3 ſubdens quod facta acta per Iudicem declinatum fue-
runt nulla declarat manus enim Iudicis ordinarij di-
cuntur ligatæ, & proinde quicquid agit nulliter agit,
idem dixit *Coſm. Nepi. ſuper conſuetud. Catinæ tit. 2. no-
tab. 3. numer.* 26. & ita obtinuiſſe teſtatur *Dom. Maur.
Burg. de laudim. par. 3. inſpect. 4. n. 21.* & facit ſecundum
gloſ. & Bart. in d. l. vnica quod declinare Iudicem ordi-
4 narium, idem eſt, ac eum recuſare, & tamen commu-
5 nis eſt concluſio, quod Iudex propoſita recuſatione
dicitur ligatus, & ſententia per eum lata eſt ipſo iure
nulla *Lancellot. tit. de attent. recuſat. pendente per totum
Canalc. dec. 28. num. 112. par. 2. Burſat. conſ. num. 21. cum
ſe-*

Digitized by Google

ſequent. & benè Marcheſ. in praxi tit. de auocat. cauſarum par. 2. cap. 474. vbi ponit declaratoriam inter auoca-
tiones cauſarum, & poteſt dici quod ſit auocatio lega-
lis facta per principes vigore *d. l. eoque* admiſſo infere-
6 batur, quod acta facta ea pendente erant nulla *Lancel-
lott. de att. tit.* 10. *per totum vbi num.* 27. ampliat ſuffi-
7 cere quod Iudex de auocatione notitiam habeat, & fuit
pluries iudicatum in noſtris tribunalibus, idque paſ-
8 ſim admiſimus etiam in virgine, ſecundum *Andr. in d.
conſtit. ſtatuimus de offic. magn. iuſtit.* vbi etiam *Affl. quaſt.*
8. dum ait quod de hoc amplius in Regno non dubita-
tur, & de communi teſtatur *Vinc. de Franch. dec.* 100.
qui refert ita fuiſſe pluries iudicatum in S. Conſil. *Vin.
dec.* 65. *numer.* 5. *Cum. ſuper ritu* 38. *num.* 460. *Muſcatell.
in ſua praxi verb. & compet. n.* 71. & procedit nulla ha-
9 bita diſtinctione an habeat animum perpetuo in virgi-
nitate permanendi, prout ſunt ſanctimoniales an verò
nubendi, ſecundum *Tap. in d. conſtit. ſtatuimus numer.*
10. vbi ampliatetiam, ſi eſſet deſponſata per verbo de
10 futuro, vt dixit *Andr. in præallegato loco verſ. item quid
ſi vidua*, qui licet videatur in contrariam partem incli-
nare, quando eſſet deſponſata per verba de præſenti, &
ſi concluſionem non diſputet, ſed diſputabilem dicat,
quod ſequitur *Affl. num.* 20. tamen expreſsè tenuit *Tap.
vbi ſupra*, cum vel per obitum viri, vel ob alias cauſas
poſſit matrimonium diſſolui, ſicuti per ingreſſum Reli-
gionis, vt ibi per eum qui multas congerit ampliatio-
nes, & limitationes, eſt tamen aduertendum, quod ex
diſpoſitione *d. conſtit.* beneficium prædictum non com-
11 petit, niſi iurauerit perhorreſcere potentiam aduerſa-
rij, ibi corporali præſtito Sacramento, & dixit *The-
ſaur. deciſ.* 177. *num.* 13. *poſt Carauit. ſuper* 219. & limi-
12 tando tradit *Tapia num.* 32. Subdens quod tale iura-
mentum præſtatur à tutore pro pupillo, vel per procu-
ratorem generalem, cum libera ſecundum *Affli. ibi*
13 *n.* 37. & practicari in Sacro Conſilio teſtatur *Franch.*
257. licet in Regno noſtro hoc non ſeruetur, ſed indi-
ſtinctè emanantur literæ declinatoriæ fori à Magna
14 Curia ſecundum practica fuit iudicatum in conſiſto-
rio declarando ſententiam nullam; licèt quando Curia
inferior haberet ſuper hoc priuilegiū particulare, prout
in Regno quamplures habent, tunc declinatoria non
admitteretur, vt tradit *Afflict. in conſt. ſtatuimus num.*
15. *Rebuff. in conſt. Gall. tit. de ſentent. prouiſ. art.* 5. *gl. vlt.*
15 *de Franch. deciſ.* 187. & 192. poteſt enim Princeps de-
rogare priuilegio per ipſum, vel per legem communem
conceſſum, vt latè oſtendit *Tapia in l. fin. ff. de conſtit.
princ. in* 2. *par. cap.* 9. & *in d. conſtit. ſtatuimus num.* 30. &
ita pluries fuit iudicatum, ego iudicaui pro Curia Stra-
ticociali Ciuitatis Meſſanæ.

DECISIO XXII.

Ex Viuio deciſ. 222.

ARGVMENTVM.

Pauper inter miſerabiles perſonas connumeratur, & gaudet fori electionem.

SVMMARIVM.

1 *Pauper inter miſerabiles perſonas connumeratur, eorumq; priuilegio gaudet.*
2 *Paupertatem, piam cauſam eſſe, eiuſque priuilegij gaudere.*
3 *Paupertas prodeſt fauorabiliſque eſt, & an fori electione, vt pupillus, & viduat gaudeat.*
4 *Pauperi in mala cauſa nemo miſericors debet.*
5 *Pauperi cauſa prius tractanda quam diuitis, n.* 9.
6 *Paupertas non eſt de genere malorum, nec contemnenda.*
7 *Paupertas vti in rebus temporalibus innumerabilia priuilegia confert; & ſic in ſpiritualibus ſeptem bona, & quæ.*
8 *Iudex Pauperum cauſas tradendo quid agere debeat.*
10 *Diuitiæ quibus extiales ſint.*
11 *Iudex pauperibus miſerabilibuſque perſonis gratis iuſtitiam miniſtret.*

1 PAuper connumeratur inter perſonas miſerabiles,
ita *Io. Andr. Abbat. Felin. & alij omnes in cap. ſigni-
ficantibus de offic. delegat. Cauenſ. in rit.* 290. *ſub numer.* 8.
Benincaſ. in tractat. de paupert. quaſt. 5. *num.* 10. vbi conce-
dit etiam pauperum ipſum miſerabilem perſonam fo-
rè, & *Io. de Neuizan. in Sylu. nupt. lib.* 6. *ſub numer.* 27. &
hunc in locum confluunt etiam ſcripta per *Plautum in
duobus captiuis, vbi ita inquit miſer homo eſt, qui ipſe ſibi
quod edit quærit, & id ægre inuenit. ſed ille miſerior, qui &
ægre quærit, & nihil inuenit ille verò miſerrimus, qui cum
eſſe cupit, quod edat non habet*, gaudetque etiam pauper
priuilegio ipſorum miſerabilium, ſecundum *gloſſ. Bald.
Angel. & cæ. omnes in l. ſi no autem, §. ſi duobus, ff. de pu-
bliciana Marſil. ſingul.* 82. *volo tibi dare in* 5. *lim. & Cor-
nel. Benincaſ. in d. tractat. de paupertat. quaſt.* 5. *in fin.* vbi
fertiliter quidem demonſtrat, & probat cauſam pau-
2 pertatis piam eſſe, & ſimul gaudere omnibus, & quibuſ-
cumque priuilegijs, & immunitatibus quibus piæ cauſæ
vtuntur, & conſequenter pauper non ſolum gaudet pri-
uilegijs proprijs, & ſic paupertati à legibus conceſſis di-
ſcuſſis & recitatis, per *Cauenſ. in d. ritu* 296. *numer.* 9. *per
Afflict. in conſtitut. mulieres in fin. & per Cornel. Benincaſ.
in dict. tractat. de paupertate ferè per totum*, ſed gaudet
etiam priuilegijs piæ cauſæ conceſſis, & elargitis, quæ
recenſuit, & diſcuſſit, *Tiraquell. in tractat. de pijs cau-
ſis per totum.*
3 Et ſic paupertas prodeſt *l. ſi quis ad declinandum, §. ſin
autem, Cod. de Epiſcop. & Cleric. & l. illicitas, §. fin. ff. de of-
fic. Præſid.* immò fauorabilem fore paupertatem ipſam,
latè demonſtrat, & probat *Cornel. Benincaſius d. tractat.
de paupert. quaſt.* 4. *per totam*, vnde hoc obſeruaui quam
plurimis quippè vicibus in practica in Regia Audientia
Apuleæ, in anno 1583. cum alijs ſequentibus dum aſſi-
dubātur ibi auditor, vbi admiſi varios diuerſoſque pau-
peres ad fori electionem, tam in cauſis ciuilibus, quàm
etiam criminalibus, ad inſtar viduæ, & pupilli, & licet
aliquando ab aliquibus Baronibus, & partibus fuerit
appellatum in Magna Curia Vicariæ, & demùm in Sa-
cro Conſilio prætendendo pauperes non habuiſſe fori
electionem, tamen ſemper extitere remiſſæ cauſæ ad
eandem Regiam Audientiam.
4 Eſt benè verum quod pauperi in mala cauſa nemo
debet eſſe miſericors *cap. ſi res* 24. *quaſt. vlt. & Deute-
ronom.* 23. nec perſonis ipſis miſerabilibus tantum fa-
uendum venit, vt alijs perſonis iniuſtitia fiat *cap. ex te-
nore de for. compet. & Ioan. de Neuizz. in Sylu. nupt. lib.* 6.
numer. 28.
5 Imò pauperis cauſa primò tractanda eſt quam diui-
tis, ita *gloſſ. cap. in primis* 2. *quaſt.* 6.
6 Quoniam paupertas non eſt de genere malorum, ita
gloſſ. in cap. vna in verb. mendicantes de relig. dom. & pau-
pertatem, & ignobilitatem ægritudinem, & mortem ne-
mo ſapiens mala dixerit, nec in malorum ſortè ſupera-
uit, quia neceſſaria iſta in bonis habentur maximis quo-
rum nobis alia ex natura, alia ex commoditate accide-
re videntur ſecundum *Ambroſ. in exameron, & habetur
in cap. illam* 15. *quaſt.* 1. & paupertas non eſt contem-
nenda, quia eam Chriſtus dedicauit, *cap. gloria Epi-
ſcopi* 12. *quaſt.* 2. & eo magis cum omnibus philoſophiæ
magiſtra nobis eſt inopia, & non ita laudamus Ioſeph,
cum frumentum diſtribuerat, ſicut cum carcerem habi-
tabat, vt diſcurrit *Auguſtin. ſuper Pſalm.* 96. imò qui de-
ſpicit pauperem exprobat factori eius, vt habentur *Pro-
uerb. cap.* 17. & in pauperibus magis eſt attendenda reli-
gio, quam paupertas *cap. vlt.* 16. *quaſt.* 1. quoniam ſcire,

X 2 vt pau-

vt paupertate maxima fœlicitas eſt *tex. ſen. li. de morib.* nec non hi ſunt beati quorum diuitias nemo nouit, ſecundum *Lucium Apuleium de Aſin. aur. lib.*1.

7 Et quemadmodum paupertas conferunt in rebus temporalibus innumerabiles ferè immunitates, & priuilegia, ita in reb. ſpiritualibus confert etiam ſeptem bona ſcilicet peccatorum recognitionem virtutum cõſeruationem cordis quietem deſiderij implectionẽ ſpiritualium bonorum dulcedinem meritorum exaltationem, & cœleſtem hæreditatem, ita *Sanctus Thom. ſup. Iſa.*48.

8 Ceterum ad inſtitutum redeundo aduerte tu Iudex quid agis dum tractas cauſas pauperum, nam eo tempore repetendum, diſcurrendumque tota memoria eſt quam miſerum, & calamitoſum ſit genus iudicantium & ſimiliter quod tunc Cœlum, vel infernus emitur, & reminiſcendum, demum eſt etiam quod venenum in auro bibitur, prout non ſtulte, & ſabulariter verũ prudenter, & vt expertus loquebatur *Ouid. in lib. amor.*4. *eleg. dum ita cepit fluctuare.*

Curia pauperibus clauſa eſt dat cenſus honores.
Inde grauis Iudex, inde ſeuerus Eques.

Sed hoc intellige apertius à viuo oraculo *Iſid. ſoliloq. lib.*2.*c.* 52. *& a lege ipſa in c. pauper.*11. *quaſt.* 3. dum ita exprimit, quod pauper dum non habet, quod offerat in iudicio non ſolum audiri contemnitur, ſed è contra veritatem opprimitur, cito violatur auro iuſtitia nullamque reus pertimeſcit culpam, quam redimere nummis exiſtimat, imò ait *Eccleſiaſt.c.*9. quod ſapientia pauperis contempta eſt, & verba eius non ſunt audita.

9 Et ſic offerenda, atque exhibenda eſt ipſis pauperibus conſolatio in reddendo eis ius prius quam alijs remoto quolibet timore, vel amore, hi enim Iudices, qui dum hoc agunt laudant Deum, dum vero contrarium obſeruant in iudicando in cauſis pauperum ſe ipſos accuſant, & eis nunc annuntio æternam damnationem, & licet hoc malum iam dudum humanis influxit mentibus, vt pecunia honori ſit, & animi hominum diuitiarum admiratione digni, vt nemo niſi diues honores dignus putetur, ita *Ambr. off. lib.* 11. *cap.* 21. tamen

10 aduertendum eſt ſecundum *Iſid. ſoliloq. libr.*2. *cap.*52. quod multi propter opes periclitatis sũt multi propter diuitias in diſcrimen venerunt, multis exitiales fuere diuitiæ, multis etiam morte generauere opes, & ſic denique teſtatur *gloſ. in l. ſi debitori in verſ. damnum eſt ff. de Iod.*

Omnia ſunt hominum tenui pendentia filio.
Et ſubito caſu qua valuere ruunt.

11 Vnde tu Iudex pauperibus ipſis, & miſerabilibus perſonis gratis iuſtitiam adminiſtra ſecundum conſilium & præceptũ tibi traditum à *gl. in §. ſi tibi quoq. in in verſ. gratis, in auth. de mand. Princ. & a Gayl. in obſeru.*43.*de Patrocinio aduocatorum, & procuratorum Camera ſub n.* 15. *& ſeq. lib.*1.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium l. vnic. C. quand. Imper. ampliatur etiam procedere in muliere maiore, vel minore, calibem vitam ducente.*
2 *Priuilegium à d. l. vnic. procedit in cauſis mulierum, quarum maritus eſt eis inutilis, vel ad triremes condemnatus.*
3 *Priuilegium dict. leg. vnic. Eccleſijs ſicut res publica competit.*
4 *Priuilegium d. l. vnic. commune eſt ſenibus decrepitis, debilibus, diuturno morbo fatigatis alijs perſonis miſerabilibus Iudicis arbitrio declarandis.*
5 *Priuilegium d. l. ac reſtitutionem in integrum meretricibus competere, ex deciſio S.R.E.*
6 *Meretricum miſeria, & calamitates.*
7 *Priuilegium l. vnic. vtrum competat viduis, alijs ſimilibus perſonis diuitibus, & num.*8.
9 *Alimenta eſſe priuilegiata, etiam quod diuiti relinquantur.*
10 *Dotium priuilegia ſic in paupere, vt in diuite locum obtinent.*
11 *Experientia eſt rerum magiſtra.*
12 *Priuilegium d. l. vnic. viduis, pupillis alijſque fortuna miſerabilibus ſpectare.*
13 *Vidua (ſi deeſt ſacularis iuſtitia) de foro Eccleſiaſtico eſſe.*
14 *Legatum factum vidua intelligitur ad pias cauſas, & numer.* 25.
16 *Pauper quis dicatur.*
17 *Priuilegia d. l. vnic. potiantur miſerabilis perſona in initio litis ipſa conteſtata, & in progreſſu cauſa.*
18 *Priuilegio d. l. vnic. gaudere omnes litis conſortes miſerabiles perſona, & num.*21.
19 *Praſcriptio centenaria currit contra priuatum rem communem habentem, cum Eccleſ. Rom.*
20 *Clericum criminis conſocios (in fori declinatoria) ad Iudicem Eccleſiaſticum trahere, communem eſſe opinionem, ac in praxi ſeruatum.*
21 *Priuilegium ob numerum duodecim filiorum, prodeſſe fratribus in commune bonorum ſtantibus.*
22 *Matrem vidua pro iniuria facta filio priuilegio fori gaudere.*
23 *Iniuria facta vni fratri, cenſetur facta alteri fratri.*
24 *Iniuria facta vni de domo, cum omnibus facta cenſeatur omnes ad accuſandum admittuntur.*
25 *Iniuriarum actio inimicis competere, cum ex iniuria inimicitia oriatur.*
26 *Iniuria facta vxori, viro illata dicitur, & pro ea vir agit.*
27 *Iniuria data patri filio data cenſetur, & filium ad patris defenſionem poſſet inſultantem imponere occidere.*
28 *Iniuria filij patris eſt eo viuente, eo mortuo, matris quando filius tutore careret, vel ſi haberet, & eſſet negligens in proponendo querelam.*
29 *Amor maternus, maior eſt paterno.*
30 *Mater pro iniuria illata filio maiori (recuſanto querelam dare poſſe iniuriantes) accuſare, ac gaudere priuilegio fori.*

DECISIO XXIII.

Ex Viuio decis. 521.

ARGVMENTVM.

Priuilegium *l. vnic. Cod. quando Imper. inter pupil. & vid.* in quibus perſonis locum obtineat, & num in pupillo, & vidua diuitibus.

1 OPinio Azonis extat adeò veriſſima, atque receptiſſima, vt de ea in præſentiarum nullatenus dubitari accidat, quod ſcilicet priuilegium *l. vnic. C. quand. Imper.* obtineat locum etiam in ea fœmina, quæ cęlibem vitam ducit, nec vſquam virum habuit, nec de nuptijs tractat, quamvis maior ſit, imò itidem grauis ætate reperiatur, quicquid in hoc maximè dubius fuerit, *Accur. in l. malum verſ. viduam, ff. de verb. ſignif.* quam nempè *Azor. ſententiam in ſum. C. quan. Imper. inter pupill. & vid.* digeſte quidem approbauere ibi *Cyn. Oldr. Alber. & Fulgoſ.* & communiter alij *Doctores* omnes antiquiores, qui exiſtimauere huiuſmodi beneficium competere, huic mulieri veluti competit verè viduæ honeſtam agenti vitam, & ſequuti ſunt etiam eandem ſententiam *Lup. in rep. ad c. per veſtras de donat. inter vir. & vxor.* 2. *notab. num.*12. *Iſern. num.*10. *Afflict. & alij in conſtitut. ſtatuimus in titul. de off. mag. iuſt. lib.*1. *Rebuff. in commentar. ad Regias in* 1. *tom. tract. de ſentent. prouiſ. art.*3. *gl. vlt. col.*2. *Guid. Pap. deciſion.*566. *Carauit. tit.*19. *num.*21. & iſthæc

iſthæc opinio ſimiliter communiter recepta extat, vt poſt *Fulgoſ. in d. l. vnic. exprimit Coua. in lib. practicarũ quæſtionum cap. 7. poſt num. 1. qui liberè eo in loco in ver. ceterum*, intelligit opinionem iſtam communem, tunc locum obtinere, vbicunque aliqua fœmina iam grauis ætate honeſta quidem, & æquè vitam cœlibem, à iuuentute caſtiſſimè duxerit, & potiſſimum vbi ex hoc non immineret illi, qui in iudicio vocatur grauiſſimum præiudicium, vt reſpondeat actioni propoſitæ, ſubditque etiam ſecundum opinionem, hanc ſæpè numero in granatenſi prætorio vidiſſe iudicatum, ſacra verò Audientia Barenſi ſuperioribus temporibus in caſibus tunc in ea occurſis, ſanctè porrò iudicauit opinionem iſtam procedere etiam in ea fœmina, quæ iuuenis ſi; ac nullam admodum habendam fore ætatis rationem, quam opinionem atque deciſionem fortificat *Imper. in d. l. vnic. C. quand. Imper. inter pupill. & vid.* vbi ſi pupilli vel viduæ alijque fortunæ iniuria miſerabiles iudicium noſtræ ſerenitatis orauerint, quæ profectò opinio adeò vera diſcernitur, vt contraria ſententia concurrere debeat qualitas ætatis, nullo modo defendi poſſit, quia non tantum ratione, ex quo ſimiles perſonæ, pupilli, vel viduæ extent conceſſum eis extitit priuilegium *dict. l. vnica ab Imperatore*, quam etiam quoniam reperiuntur iniuria fortunæ miſerabiles, vt planum facit ibi textus idcircò conſideratio illa ætatis inutilis quippè redditur, vt verius vtique appareat, vt fœminæ etiam non grauis ætatis, ſed potius iuuenilis exiſtente, dummodo honeſtè cælibiſque vitæ fuerint, & ſint competant priuilegium *d. l.*

2 Nam eademmet ratione hoc ibidem priuilegium concedi etiam fœminis, quæ maritum habent, ſi is ſit eis inutilis exiſtimant ſcribente veluti, quia maritus reperitur captus ab hoſtibus exul, vel damnatus ad triremes, vt in terminis ſenſit *Felyn. in c. ſignificantibus n. 8. de off. deleg. Rebuff. in d. gl. vlt. col. 2. gloſ. & Bald. in l. ſ. C. ad leg. flauiam de Plag. Alex. conſi. 14. vol. 1. Conarruu. in d. cap. 7. verſ. eſt in hoc eadem tractatu Carauit. rit. 19. de Franh. deciſ.* 100. *num.* 18. *cum alijs aggregatis in deciſ. noſtra* 197. *maritum non habere, num. 1. & ſequen. lib.* 1. vbi aſſignauimus rationes, & inſimul ita non ſemel tantum, ita deciſum extitiſſet in Regia Audientiæ, prout ita obſeruatum quoque extirit toto tempore, quo verſamur in hac ſacra Audientia Barenſi, & obſeruatur hodie.

3 Immò eadem quoque ratione verius reptiuſque diſcernitur, hoc idem priuilegium competere etiam Eccleſiæ, quia ratione in ea reipublica Eccleſia habebit priuilegium iſtud, quod vidua, & pupillus habent, quamuis hoc de iure communi minimè probari poſſit, quoniam *d. l. vnica C. quand. Imper. inter pupill. & vid.* non loquitur, nec tractat de Eccleſia, quæ nec videtur intelligi miſerabilis perſona licet quando Eccleſia fuerit re propria priuata, ac ſpoliata poſſit ſpoliatorem etiam laicum, coram quo maluerit Iudice Eccleſiaſtico, vel ſeculari conuenire, ita *Io. And. & alij vnanimes omnes in c. cum ſit generale de foro compe. Alex. conſ.* 103. *in fin. vol.* 5. qui itidem eo in loco teſtatum dereliquit hanc opinionem communiter receptam eſſe, & *Imol. etiam in c. ſi clericus de foro compet.* idcircò cum hoc priuilegium competere Eccleſiæ exploratiſſimum ſit, veluti exiſtimauit *Iſern. in d. conſt. ſtatuimus* 3. & *Affl. num.* 16. vbi teſtificatur etiam in Regno Neapolitano deciſum hoc fuiſſe, atque determinatum à Rege Roberto filio Caroli II. cum eſſet is ſui patris Vicarius, & eandem opinionem amplexus quoque eſt *Couarrun. in prænotat. cap. 7. poſt num.* 5. vbi in medium ſimiliter reſeruauit eiuſmodi priuilegum ex vſu forenſi receptaque praxi competere cuilibet Eccleſiæ quia res Eccleſiarum minoribus, & pupillis, quorum res ſub tutorum arbitrio ſunt, æquiparantur de iure, vt notatur in *c. 2. de in integr. reſt.*

4 Quo circa eiſdem rationibus patet, non tantum receptiorem eſſe, ſed etiam veriſſimam opinionem *Azon. vt in priuilegium d. l. vnica*, competat etiam in fœminæ, quæ cœlibem vitam agit, nec vſque quam virum habuit, etiam quod non ſit grauis ætatis, ſed iuuenilis, quicquid ſenſerit *Couar.* ſed ſufficiat, quod æquiparetur pupillis, & viduis ac ſimiliter miſerabilibus perſonis, vt ſenibus deceptis diuturno morbo fatigatis, debilibus, & alijs omnibus, de quibus mouetur natura ad miſerandum, vt explicauit *Azon. ipſe in ſumma eiuſdem leg. vnic. Cod. quando Imperat. inter pupill. & vid.* quem retulerunt, & ſequuntur *Socc. in cap. ex tenore colum. 1. de foro competent. & Odofred. in rubric. eiuſdem titul. Innocent. in capit. ſignificantibus de officio delegat. Afflict. deciſ. 257. in princip. & Vrſillus ibi addit. ſub num. 2. & ſeq. & Roland. à Valle conſil. 20. in princip. volum.* 2. vt porrò iſtis, & alijs perſonis miſerabilibus arbitrio tamen Iudicis declarandis competat priuilegium, *d. leg. vnic. vt probat Menoch. in commentar. de arbitr. Iudic. caſu 66. in princip. lib. 2. centur. 1. Calcan. conſil. 57. numer. 12. Guid. Pap. deciſ. 566. Neuizan. lib. 6. Syllu. nuptial. num. 34. & ſeq. & Vrſil. in addit. ad Afflict. deciſ.* 257. taliter quod expeditum in iure apertiſſimè quippè deſcernitur in arbitrio Iudicis reſidere iſtam declarationem faciendam, quæ nam dicantur perſonæ miſerabiles.

5 Provt his noſtris temporibus determinauit quoque Sacrum Conſilium meretrices etiam fore miſerabiles perſonas habereque reſtitutionem in integrum gaudereque poſse priuilegio, *leg. vnica, Cod. quando Imper. inter pupill. & vid.* vel miſerabiles perſonas cognoſcat, & ne exhibeantur atteſtante *Dom. Vinc. de Franch. deciſ.* 233. conuenta meretrice, & nihil mirum, nam quædam perſonæ dicuntur miſerabiles habitu, & non actu, vt viduæ, & pupilli, quædam verò aliæ perſonæ extant miſerabiles, non tantum actu, ſed etiam habitu, vt iſtæ infeliciſſimæ meretrices, quibus natura mouetur ad miſerandum *c. 1. de poſtul.* vbi dicitur quod miſerabilis perſona ea eſt, quæ non poteſt cauſam promonere, puta propter defectum paupertatis, vel alterius impotentiæ ita *Abb. in cap. ſignificantibus de offic. deleg. in gloſſ.* 1.

6 Imò non ſolum extat pauper ipſa meretrix, ſed etiam reperitur in tam in periculoſo ſtatu atque miſero, vt nullus alius ſtatus miſerior inueniri queat nam ſecundum *Auguſtinum de verbis Domini*, qui nequiter vult viuere, nonnè tantò miſerior eſſe conuincitur, quantò facilius mala eius voluntas impletur, immò ſecundum *Gregor. ſuper Ezechielem* peccantes tunc conſideremus amplius miſeros, quando eos conſpicimus in culpa ſua ſine flagello derelictos, taliter quod non immeritò aiebat. *Auguſtin. de libero arbitrio*, ita ſcribens eo in loco conſidera quantum potes, quam magnum bonum ipſum eſſe quod & beati, & miſeri volunt, nam ſi hoc benè conſideraueris, videbis in tantum eſse te miſerum, in quantum non appropinquas, quod ſummum eſt, & ſic palpas quam iugum graue ſit ſuper meretrices à tempore eatum ingreſsus lupanari, vſque in diem ſepulturæ, in matrem omnium immò ſtatus earundem mulierum tam miſerrimus venit continuò etiam deplorandus ab omnibus, cum *Innocent. de vilitate conditionis humanæ*, vbi ſic afflictè omnes mortales commouet, quis ergo det oculis meis fõtem lachrymarum, vt fleam miſerabilem humanæ conditionis ingreſſum, culpabilem humanæ conuerſionis progreſsum, damnabilem humanæ diſſolutionis egreſsum, conſiderauerim, igitur cum lachrymis, de quo factus eſt homo, quid faciat homo, quid facturus ſit homo, ſanè formatus eſt homo de terra, conceptus in culpa, natus ad pœnam, agit praua, quæ non licent turpia nou decent vana, quæ non expediunt.

7 Hac igitur opinione retenta per ſacram Audientiam Barenſem, quod ipſi Lauiniæ de Dauid, quæ cœlibem vitam egit, nec vſquam vitum habuit competat priuilegium *dicta leg. vnica*, ſupereſt reſoluere, numquid huiuſmodi priuilegium competat viduæ, & alteri, ex ſimilibus perſonis diuitias poſſidenti veluti particulariter eidem congruenter quippè diuiti, in qua quæſtione non nihil æquidem dubitaueris, non tantum antiqui ſed etiam hodiernis noſtris temporibus recentiores ſcribentes, opinantes priuilegium, hoc eiuſdemmet *leg. vnica*, non competere modo aliquo viduæ, alterique perſonæ miſerabili quando diuitias poſſidet, quoniam ad hoc vt vidua, vel pupillus ſimiliſque perſona

poſſit gaudere beneficio ipſius *leg. vnica*, requiritur, quod ſit pauper, & nondiuus, vt ſenſit *Paul. Caſtrenſ. in rubr. illius tituli prope finem, iuxta notata formaliter ab Innocent. in cap. ſignificantibus de offic. deleg. quam opinionem ſequuti ſunt Specul. in titul. de inſtrumentorū editio. §. nunc verò aliqua verſicul. quod inter relicta*, vbi ait, quod pupilli, & viduæ, & miſerabiles perſonæ habent nonullas in iure prærogatiuas, quod verum extat in viduis, atque pupillis miſeris, & pauperibus, non autem in diuitibus, & potentibus *dict. capitul. ſignificantibus, & capitul. ex tenore de foro competenti, Alexand. conſil. 121. num. 4. column. 1. & conſil. 126. column. 2. volum. 4. & in l. 1. ff. ſolut. matrim. Innoc. Panormit. Imol. Cardin. Zabarell. Barbat. Felyn. & alij vniuerſaliter omnes in dict. capit. ſignificantibus Iaſ. in l. Titia textores, ff. de leg. 1. Tiraquell. in l. ſi vnquam in verſic. facultatum col. 2. C. de reuoc. donat. Rebuff. in comment. ad conſtit. Regni Franciæ tomo 1. tit. de ſent. prouiſ. gloſſ. vlt. col. 2. Andr. de Iſern. in conſtit. Regni ſtatuimus, & Afflict. etiam eo in loco, in 3. not. Marant. in tract. iudiciorum in 4. par. fol. 204. n. 78.*

8 Vbi inquit, quod licet cauſa pauperum, & miſerabilium perſonarum, prout ſunt viduæ, & pupilli dicatur ſummaria viderique debeat de plano, & ſine ſtrepitu, & ſolutione ſportularum, vt eſt *text. in §. ſit tibi quoque in auth. de mandat. Iudic. vbi Bartol. & alij omnes*, nec non quod iſtæ perſonæ miſerabiles trahere queant ſuos aduerſarios coram Imperatore, & facere cauſas ſuas ab eo decidi *dict. leg. vnica*, tamen quod illa procedat in vidua, & pupillo pauperibus, ſecus vero in diuitibus, quia tunc non dicerentur miſerabiles perſonæ, nec viduarum priuilegijs potirentur, & hiſce, atque ſimilibus rationibus authoritatibus, quæ adductis iſtam opinionem, quod ſcilicet priuilegium *dict. leg. vnica*, non competat viduæ diuiti, pupillo, alijſque ſimilibus diuitibus perſonis approbat *Rolan. à Valle conſil. 20. poſt num. 12. volum. 2.* vbi planum quoque fuit hanc ſententiam communiter receptam fore eique aſſentitur etiam *Pariſ. in addit. ad Bart. in dict. leg. vnica, in addit. incip. ſi contra pupillos*, ſacra verò Audientia Barenſis ſuperioribus temporibus, non ſemel tantum in caſibus, in ea occurſis maturè quidem obſeruauit contrariam ſententiam, tanquam tutiſſimam, quæ fuit originaliter *Azo. in ſumma illius tituli in fine*, & probatur per textum, etiam eo in loco, dum dicit ibi Imperator, quod ſi pupilli, vel viduæ, alijſque fortunæ iniuria miſerabiles iudicium noſtræ ſerenitatis orauerint, cogantur aduerſarij examini noſtro ſui copiam facere, ex his igitur verbis ſummoperè aduertendum eſt, quod Imperator appellat viduas fortunæ iniuria miſerabiles, quia vidua virum amiſit pupillus verò patrem ſimiliter amiſit, ſiue patriam exiuit poteſtatem intra decimum quartum annum, & hæc extat re vera fortunæ iniuria, vt potè, quia ex hoc contigit, quod non poſſent ſimiles perſonæ in cauſis ſibi auxiliari, viduæ inquam propter ſexum, pupilli verò propter ætatem, nam magnæ quippè in miſeratione huius generis perſonæ dignæ ſunt, dum maritorum, filiorumque deſtitutæ reperiuntur, quæ porrò miſeratio locum obtinet dato itidem quod opprimi ab alijs minimè dubitarent vt probat ſimiliter *Imper. in dict. leg. vnic.* ibi præſertim, cum alicuius potentiam perhorreſcant, nam illa implicatiua præſertim oſtendit idem eſſe in caſu contrario, vt etiam ſi diuites ſint, & nullus formident potentiam nihilominus reſpectu viduitatis pupillariſque ætatis fori priuilegio faciliter fruuntur, pollicetur enim Imperator illis in litibus opem ferre.

9 Et pro hac ſententia plurimum nempè facit *tex. in l. cum hi, §. nihil ff. de tranſact.* vbi alimenta ſunt priuilegiata, etiam quod ea diuiti relinquantur, ex quo illud tantum attenditur, quid ſint alimenta ipſa, non autem cui ea relinquantur, dum alimenta dantur pro vitę ſubſtentatione, nec dicatur quod diues poteſt fieri euadereque pauper, quia hoc iura non præſumuntur *leg. ſi de ſenctus Cod. de arbitr. tutel. & l. cura, §. difficientium, ff. de num. & honor.*

10 Nec non dos etiam quamplurimis re ipſa potitur priuilegijs, *l. 1. ff. ſol. matr. & c. fin. de re iud.* qui nempè priuilegia habet dos ipſa, vel quod pauperi detur, quia cauſa ipſius dotis inſpicitur, non autem perſona cui datur.

11 Idcirco non diuitiæ viduarum, aut pupillorum, ſed potius conditio viduitatis, & pupillaris ætatis attendi debet, quia huiuſmodi perſonæ quibus hæ conditiones inſunt ſolent regulariter opprimi, vt patet ex experientia, quæ eſt rerum omnium magiſtra optima, & probat *text. in c. regum 23. q. 5. §. penult. inſtit. de ſat. vbi Aug. & in c. quam ſit de elect. in 6.* & hinc rationabiliter canebat *Franciſc. Petrarcha cantilena 35. ſtantia 7.*

Non ſa per te di ſtar fra gente allegra
Vedoua ſconſolata in veſte negra.

12 Ex hiſce igitur rationibus, quibus etiam in terminis hanc opinionem defendit *Natt. conſil. 570. poſt nu. 3. cum alijs ſequent. vol. 3. & in addit. ad Alex. conſil. 127. in vlt. addit. vol. 1.* patet liquidiſſimè eſſe firmiorem, atque veriorem, quid inaduertenter quippè reſpondero, *Rol. à Vall. conſil. 20. poſt num. 12. cum alijs ſeq. vol. 2.* cuius ratione quibus ipſe mouetur, adeò debiles reperiuntur vt ille neutiquam attendendæ veniant contra tam robuſtiſſimas præmemoratas rationes, quibus hæc opinio à *Natta*, ac ab aliis munita extat, quam etiam non tantum ſtabiliorem, ac ab veriorem eſſe, ſed etiam vt pateat hodie ſine difficultate aliqua receptiorem fore deuenitur ad Authores, qui eam commendauere, in primis *Azor. in ſumm. illius tit. C. quand. Imp. inter pupill. & vid. vel miſerabiles perſonas cognoſcat in fin.* vbi concedit, quod pupilli, licet diuites habent priuilegium illius legis, & eodem modo etiam reliqui, qui propter debilitatem corporis, vel mentis rebus ſuis ſupereſſe non poſſunt, ſicuti pupilli, & huic opinioni aſſentiuntur quoque *Alber. in 1. par. ſtatutorum, q. 112. & in d. l. vnic. verſ. ſed nunquid ſi tales Bald. conſ. 449. quæritur vtrum viduæ. vol. 5. Afflict. dec. 257. & ibi Vrſill. in addit. ſub num. 3. & ſeq. Abb. in c. ex parte de for. compet. Bulgar. in l. 1. n. 125. ff. ſolut. matrim. Neuiz. in Sylu. nupt. lib. 6. num. 34. & ſeqq. Io. Lup. in repet. c. per veſtras in 2. not. num. 12. de donat. inter vir. & vxor.* qui omnes opinantur viduam, quantumuis diuitem dici perſonam miſerabilem, & in terminis approbauere *Couarru. lib. pract. qu. cap. 6. num. 2. verſic. obtinet Natta conſ. 590. num. 3. & ſeq. volum. 3. & in addit. ad Alex. conſ. 121. in vlt. addit. vol. 1. D. Menoch. in comment. de arb. Iud. caſ. 67. poſt num. 4.* à qua nempe opinione ſuadet diſcendendum nullatenus fore *Afflict. poſt Andr. de Iſern. in conſtit. ſtatuimus num. 5.* idcirco facilè probatum eſſe opinor hanc opinionem, quod ſcilicet beneficium *d. l. vnic.* competat viduis, pupillis alijſque fortunæ iniuria miſerabilibus perſonis, non tantum pauperibus, ſed etiam diuitibus, & ita ſecundum eam vidimus etiam ſuperioribus annis iudicatum Romæ in facti contingentia, in vna Reatina D. Virginiæ viduæ ſimiliter Reatine, per ſignaturam iuſtitiæ coram Alexandro Cardinale Sforzia ſuo tempore dictæ ſignaturæ præfecto referente R. P. D. Hieronymo Melchiotio Epiſcopo Maceraten. & ita iudicauit quoque Senatus Pedemontanus, vt per *Anton. Theſ. dec. 177. num. 3.* & firmat etiam *D. Franciſc. Milanen. dec. 5. num. 2. lib. 2.*

13 Hæc igitur opinione tot tantiſque illuminata facibus in præſentiarum non obſtant rationes quibus *Roland.* mouebatur ad diſſentiendum, & primo nihil refragatur illud, quod notauit *Innoc. in d. c. ſignificantibus*, cui innixi fuere alij prænominati, quia *Innoc.* ipſe per illum text. loquitur in Iudice Eccleſiaſtico, ex quo viduæ non ſunt principaliter de foro Eccleſiaſtico, niſi quando deeſt iuſtitia ſecularis, vt probatur in *cap. ex tenore de foro compet.* vel niſi forſan ſit pauper, vel ſpoliata, ac oppreſſa, iſtis etenim ceſſantibus vidua dicitur de foro ſeculari *cap. Regum 23. qu.* & notat *glo. in d. c. ſignificantibus*, & tradit *Natta in d. conſil. 590. num. 9.* vbi porrigit, quod ita diſtingui debet inter Iudicem Eccleſiaſticum, & ſecularem, vt Eccleſiaſticus competens videatur, vbicumque vidua extat pauper, & ita iſto caſu vidua repetens dotes ſuas, ſi pauper quippe ſit poteſt adire Iudicem Eccleſiaſticum, non autem ſi ſit diues, & ita ſubdit lo-

qui

qui *Alex.in l.1.ff.ſol.matrim. & text. in c. ex parte de for. compet.* ſi autem reperiatur diues, & intendat cauſam ſuam agitari coram Tribunali Cæſareo, tunc profectò poteſt, quia viduitas, quo ad priuilegium facit etiam miſerabilem, cum in earum cauſis magis, magiſq; verſetur periculum, nec opprimantur, quam in cauſis cęterorum, & ob rationem hanc de iure diuino commendantur iudicibus aduenæ, pupilli, & viduæ dum ore Prophetarum exclamat Deus, & præſertim *Exod.cap.22.* viduæ, & pupillo non nocebis, & læſeris eos vociferabuntur ad *Eccleſiaſt.cap.31.* nonne lacrymæ viduæ ad maxillam aſcendunt, & exclamatio eius ſuper deducentes eas à maxima quoque aſcendunt in Cœlum, & Dominus exauditor non delectabitur in eis.

14 Nec ad rem pertinet, quod protulit *Specul.in tit. de inſtrum.& editio, §.nunc vero aliqua verſ. quod inter relicta,* quia illud procedit quantum ad effectum de quo ibi, videlicet ad hoc, vt legatum factum ad earum fauorem intelligatur factum ad pias cauſas, ſed quantum ad effectum fori, omnis vidua dici poteſt indiſtinctè miſerabilis, ita *Abb.in c.cęterum,§.ex quo ergo col.6. de iudic. Bal. Nouell.in tract.de dotib.9.qu.princ.10.priuileg. & Natt.in præmemorato conſ.590.poſt num.11.* vbi ſimiliter annectit poſſe alteram quoque afferri reſponſionem, quod *Specul.* in eo loco loquitur de iure Pontificio videlicet, quãtum ad forum Eccleſiæ requiratur in viduis paupertas, quod probari is exiſtimat ex textum, quem ipſe Speculator citat in *d.cap. ſignificantibus, & in cap.ex tenore de foro compet.*

15 Poſtremo nihil ſimiliter perturbant aliæ auctoritates ſupra citatę pro contraria parte, & potiſſimum *conſil. Roland.à Valle 20. poſt numero 12. & ſequentibus volum. ſecundo,* vbi prodidit prædictam opinionem contrariam eſſe communiter ab omnibus approbatam, quia reſpondetur, quod nullum admodum fundamentum fieri debet in huiuſmodi auctoritatibus, & rationibus tanquam lubricis, & indigeſtis, prout hoc ſatis firmiter ſupra oſtenſum extitit, ac iſtam itidem opinionem fore ſacroſanctiſſimam, vt effluentiſſimè demonſtrauit *Natt. in d. conſ.590.poſt num.3.* cum ſequente, & ſignatura iuſtitiæ ſecundum eam religioſè iudicando in caſu præcitato, & Senatus Pedemontanus etiam atteſtante *Anton. Theſ. deciſ.177. num......*

16 Remanet igitur ex allegatis firma concluſ. quod prædictæ Lauiniæ, quamuis diuiti competat priuilegium *d.l.vnic.* quod tanto magis concedendum venit, quia attenta etiam opinione *Roland.& ſequacium*, quod viduæ diuiti non competat priuilegium ipſius *l.vnic.* nihilominus tamen eidem Lauiniæ, etiam veluti pauper illud concedendum eſt, cum non ſolum non dicatur pauper ille qui non habet neceſſaria ad ſuſtentationem vitæ, verum etiam ille cui deficiunt conuenientia, quo ad ſui ſtatus conditionem, vt per *Bart.in l.ſi conſtante 2. qu.1.princ.ff.ſol.matr. & Bald. in l.ſi quis ad declinandam col.2.verſ.circa tertium C.de Epiſc. & cler. Tiraqu. in l.ſi vnquam in verſ.facultatem ſub n.1.C.de reuoc. don.* vbi affirmat quoque viduam Reginam Angliæ gaudere ſimiliter poſſe miſerabilium perſonarum priuilegio, & *Vrſill. etiam in addit. Afflict.dec.257.ſub num.2.* & in terminis tradit *Natt.d.conſ.590.poſt num.14.* vbi etiam declarat poſt *Bald.imò Ang.Alex.& Aretin.* quos allegat, quod egere dicitur qui non poteſt viuere ſecundum dignitatem, & conditionem ſuæ perſonæ, & non debet tunc conſiderari quantum ex ſui patrimonij fructibus colligi poteſt non autem quantum pretij, ex venditione rerum redigeretur, ad not.à *Bart.in l.qui bonis, ff.de conceſſ.bon. Bald.in l.fin.§.ipſum autem, per illud text.C.de bon. quæ liber.* cum itaque ipſa Lauinia talis notoriè diſcernatur, vt attenta porrò eius nobilitate conditioneque ſui ſtatus non habeat bona conuenientia, vtique ſine ſcrupulo, aliquo etiam ipſi vti pauperi competit priuilegium *d.l. vnic.* etiam acceptata opinione *Rolandi, & ſequacium,* tanquam intricata.

17 Nec reluctat quod pro parte eiuſdem Lauiniæ fuit in ſtatum huiuſmodi priuilegium illi impartiri poſt litem conteſtatam coram Iudice ordinatio, quia ad hoc reſpondetur, quod ipſæ perſonæ miſerabiles, non tantum in initio litis, ſed etiam poſt litem conteſtatam, & ingreſſu cauſæ poſſunt aduerſarios ſuos ad Tribunal Principis euocare, & etiam in his terminis ſenſit *Nat.in præallegat.conſ.590.poſt num.15.Caran.in Rit.219.& 128. Afflict.in conſtitut.ſtatuimus, & Dom.Theſaur.dec.177. num.6.* vbi commemorat ita ob iſtorum ſcribentium opinionem, tanquam communem, ac frequentiorem extitiſſe iudicatum in Senatu Pedemontano, prout ita etiam quotidiè obſeruatur in Regno, & ſic ob huiuſmodi obſeruantiam communemque doctrinam coarctatur *l.vbi acceptum, ff. de iud.* diſponens quod iudicium vbi ſemel acceptum eſt ibi finem accipere debet veluti etiam eadem lex limitatur quoque per *Felyn. vndecim alijs modis in capitulo ex tenore de reſcript.column.7. & ſequentib.*

18 Neque demum ad rem pertinet, quod ipſa Lauinia habeat præſentem cauſam communem cum alijs perſonis non miſerabilibus, quia hoc ſerena extat Doctorum deciſ. quod huiuſmodi priuilegio potiuntur etiam perſonæ non miſerabiles exiſtentes, quo ad eamdem cauſam in communione, cum alijs perſonis miſerabilibus, vt omnes tunc gaudeant eodem priuilegio propter communionem, vel ſocietatem, ob quam inhabiles gaudent beneficio habilium, *iuxta l. ſi communem, ff. quemadm.ſeru.amitt.& l.is qui duos,* & ibi *Bartol.ff.de liber.legat.*

19 Et hinc conſtanter quippe deliberat *Abb.in cap. ad audientiam de præſcript.* quod contra priuatum habentem rem communem cum Eccleſia Romana currit ſolummodo præſcriptio centenaria.

20 Nam idem quoque videmus quod ſi plures reperiantur capti inquiſitique à Iudice ſeculari, quorum vnus extat Clericus, & ipſe petat, tunc ſe remittat ad Iudicem Eccleſiaſticum, iuxta *cap.ſi Iudex de ſentent.excommunicat.lib.6.* quod hoc caſu omnes laici remitti debent ad Iudicem Eccleſiaſticum, per *d.l. ſi communem,* ne continentia cauſa diuidatur, & nè ſequatur abſurdum, quod in eadem cauſa variæ ferantur ſententiæ, & fortaſſe contrariè, ita *Soccin. in l.cum Senatus in fin. ff.de reb. dubijs,* vbi addidit etiam, ita ſe vidiſſe obtentum in practica, quod nempè dictum fuit originale, *Anton.de Prato Vetere Doctoris Bononienſis in l.1. in fin. quæ ſentent. ſine appellat.reſcind.* quem referunt ſequunturque *Soccin.in cap.2.colum.15.verſic.8.fallit de mut.petit. Thom. Ferrett. cautela 10. poſt Georg.Natt.in cap.quamuis de pact.in 6. & Iaſ.in l.Imperium num.3.ff.de iuriſdict.omn.iudic.* & ibi etiam *Sapia num.83.Caſſan.in conſuetudinib.Burgund.Rubr.1.§.15.num.70.* vbi fatetur etiam ſe vidiſſe hanc *Anton.de Prato Veteri deciſionem ſeruari in Ducatu Mediolani,* & ſequuntur etiam *Felyn.in cap. 1. column. 4. de præſcript.Neuizzan.in Sylua nuptiali lib.6. num.38.* hinc infertur *Bart.in l.præcipimus in fin. C. de appell.Alciat. in l. 2.in princip.ff.de verb.obligat. Pariſ. conſil. 154.column.1. volum.4.Soccin.Iun.conſil.34.column.1.volum.2.Natta in proprijs terminis conſ.590.num.19. volum.3. Riminal.Iun. conſil.902.num.12. & ſeq. volum. 2.* quæ opinio extat communiter approbata, atteſtante *Foler.in pract.crim. in 1.part. ſecunda partis in verſicul. audiant excuſatores, num.79 & Boſs.in titul. de for. competent. 147.* quicquid ſcripſerint *Petr.Rebuff.in authent.habita priuil.106. Cod. ne filius pro patre, Capyc.deciſio.173.Cacher.deciſio.103. num.10.Couarr.pract.quæſt.cap.34. num. 1. verſ. nos verò Igneus in l 1. §.ſi quis in villa num.27.ff.ad Sillan.Anton. Gomeſ.cap.10.delictorum, num.6. & Clarus lib.5.ſententiarum §.fin.quæſt.36.colum.penult.* qui eam falſam fore fragiliter irregulariterque ſcripſere, eam vt inſtruximus eſt communis, & ſeruatur in practica, quam etiam veriſſimam receptiſſimamque eſſe tradit *Marſil. ſingul.180.*

21 Vbi etiam ſubdit ſe vidiſſe conſultum per Excellentiſſimos Dominos D. Ludouicum de Ludouicis Prothonotarium Bononienſem, & Dominum Archidiaconum Bononienſem, quod immunis ab oneribus, ob numerum duodecim filiorum hanc immunitatem impartiebatur fratribus ſocijs, in commune bonorum commorantibus, & ſimul habitantibus veluti, tradit etiam *Natta conſ.1.n.10.vol.2.* ob quas profectò rationes, hanc

opi-

Digitized by Google

opinionem quòd ſcilicet priuilegium *d.l.vnica*, competat non tantum viduæ, ſed alijs etiam non miſerabilibus perſonis habentibus cauſam communem, cum ipſa vidua, in proprijs terminis noſtris amplectitur idem *Natta d.conſ.590.poſt num.16 & ſeqq.* eamque in hoc quoque caſu tenuerit ſimiliter ſignator iuſtitiæ coram Alexandro Cardinale Sfortia Præfecto referente annis ſuperioribus R. P. Dom. Hieronymo Melchiorio Epiſcopo Macerarenſ.

22 Et licet vidua habeat fori electionem in caſibus recitatis atque ſuper diffusè magiſtraliterque determinatis tamen diſquirendum hodie neceſſario quoque venit, notatur vidua ipſa pro offenſa iniuriaue facta eius filio viuenti eligere queat Iudicem proponereq; pariter querelam coram eo, pro tali cauſa, & ſic gaudere, tunc *d.l. vn. priuil.* quia igitur in re animaduertendum eſt viduam ipſam indiſtinctè quidem gaudere poſſe huiuſmodi fori priuilegio, tàm in vita filij iniuriati, quàm poſt eius necem, & ratio ea eſt, nam iniuria facta vni de domo illata cenſetur omni dubio quidem procul toti familiæ, & cognationi, *l.2.& 3.ff.de liber.cauſ. & l. ex Cornelia, ff.de iniur.& ibi gloſ.in l.vnic.C.de rapt.virg. & ibi Bald. col. 2. Bart.in l.ex Cornelia, ff.de iniur. Alex.conſ.24.num.7. vol.2.Dec.conſ.163.col.3.Crauett.in conſ.41. nu.3. Rimin. Iun. conſ.101.num.23.& ſeq.vol.1.* vbi hoc amplificat ſimiliter procedere etiam ſi tractaretur de leui iniuria.

23 Et ſic iniuria facta vni de fratribus alteri quoque fratri facta cenſetur *l.1.& 2.ff.de liber.cauſ.*

24 Pro qua nempè iniuria vni de domo facta omnes de familia, & cognatione poſſunt criminaliter agere, vt per *Carau.conſ.119.Blan.in l.fin.num.173.ff.de quæſt. Gram. dec.23.num.1.& ſeq.*

25 Et ratio eſt nam iſti de familia dicuntur inimici tamquam offenſi, & inimici, porrò dicuntur qui poſſunt agere actione iniuriarum contra aliquem, vt per *Felyn.in c. cum P. Manconella in princ.de accuſat. & in cap.cum oporteat eod.tit.*

26 Immò iniuria illata vxori intelligitur quoque illata viro, & ideò pro illa agit etiam vir. *§.patitur autem in tit. de iniur.*

27 Necnon iniuria facta patri dicatur illata filio taliter quod filius, ob defenſionem patris poteſt impune inſultantem partem vulnerare ac occidere, vt conſuluit *Pet. de Barbob.de Soccino conſ.97.num.27.& ſeq.inter conſilia diuerſorum criminalia collecta per Io.Bapt.Ziletum vol.1. paruo*, vbi amplificat, hoc quoque procedere, non ſolum in filio legitimo, & naturali, ſed etiam in filio naturali tantum, & ratio eſt nam iniuria filij *leg.1.ff.de iniur.* taliter quòd filius poteſt proſequi iniuria patris, vt ibi.

28 In tantum quod quemadmodum pater in eò veniente agit pro iniuria filij, in iudicio ita poſt eius mortem agit mater vbicumque filius ipſe careret tutore, vel tutor foret negligens in proponēdo querelam de iniuria facta filio minori, ita *gloſ.in verſ.ad eam in fin.l.Senat. Conſult. C.de his qui accuſ.non poſſ.Bart. Iaſ. in l. alienam n.2.in 2. limita.C.de procur.& D.Vinc.de Franc.dec.182. n.4.*

29 Et ratio quippe viuax poteſt allegari iſta, nam amor matris erga filios, abſq; ſcrupulo aliquo maior quidem extat amore patris, vt per *Cornel.conſ.175. num.12.vol. 2.Io.de Lign.in tractat.de amicitia, §.& ſurgit per tot. & Dec.in c.ex par.il 2.num.27.de appell. & eſt text. in l.1. C. vbi pupill.educ.deb.*

30 Et hoc idem dicendum eſt in iniuria illata filio maiori recuſanti proponere quærelam pro tali re, vt mater vidua tunc valeat ſubintrare, atq; accuſare, & proſequi propriam querelam coram Iudicem electo per eam, ex authoritate *gloſ. communiter recepta ab omnibus in dict. l. Sen.conſ.& Iaſ in d.l.alienam ſub num.2.limit.5.* vbi concedit matrem viduam admitti poſſe in iudicio pro cauſa filij quando proceditur ex æquitate, & ſine apicibus iuris, vt proceditur in Regno, & ita iudicatum extitit in ſacra Audientia Barenſi die 2.Iunij 1597. in cauſa Caſſandræ de Barulo viduæ illam remittendam in eadem ſacra Audientia, ob querelam in ea per illam propoſitam de vulneribus illatis per Tonnum Comontem, Octauium Cognettam, Camillum Pignatellum, Horatium Comontem, & Carolum de Angelis, Tonno eius filio maiori recuſantique pariter de huiuſmodi inſultu, & vulnerum illatione accuſare, referente D. Didaco de Pareza cauſæ Commiſſario, in diſcuſſione cauſarum tractabiliſſimo, & in iudicandi munere ordinatiſſimo, atque innocentiſſimo, & nihil mirum cum ſimus in caſu ſpeciali matris viduæ querelantis accuſantiſque, ac eligentis forum proſequentiſque iniuriam proprij filij, ob cauſam allegatam, prout huiuſmodi ſpecialitatis, & generalitatis aliarum mulierum, tanquam de cognatione, & familia, materiam non ſteriliter, quippe diſcurrit, atque reſoluit in actu practico, *Carau. in rit. 191. ſub num.8. & ſequentibus.*

S V M M A R I V M.

1 *Princeps ſi primo loco conceſſit priuilegium, ſeu exemptionis viduis, ſeu pupillis, ſi demum conceſſit aliud priuilegium alteri, quod derogaret præfato priori priuilegio ſcribens in eo, illud concedere priuilegio aliquo, non obſtante, non ex hoc erit derogatum priuilegio viduis conceſſo, niſi de eo ſpecialis mentio fieret, etiam ſi dicatur, non obſtante priuilegio aliquo, de quo oportet ſpecialem mentionem facere.*

2 *Priuilegium conceſſionis ſi habeat clauſulam derogantem priuilegijs, non facientibus ſpeciale mentionem de præcedenti conceſſione, ſufficiet dicere non obſtantibus priuilegijs quibuſcumque etiam ſi eſſent talia de quibus facienda eſſet mentio, de verbo ad verbum, licet aliter non ſpecificetur.*

3 *Papa dum dicit in priuilegio, ſeu bulla, vt tenor obſtantium habeatur pro expreſſo, & ſcripto de verbo ad verbum nulla obſtantia efficit reſcripto quia contra plenitudinem poteſtatis Papæ nihil ſtatui poteſt.*

4 *Priuilegium impetrans contra perſonam miſerabilem, vt poſſit trahi extra Prouinciam, non ſufficit in eo clauſula, non obſtante, niſi de qualitate perſonarum fiat expreſſa mentio.*

5 *In priuilegio debet fieri expreſſa mentio de viduis, & pupillis ibi num.4.5.& 6. alias eorum priuilegium non dicitur derogatum, num.7.*

DECISIO XXIV.

Ex Grammat.deciſ.20.

A R G V M E N T V M.

Priuilegio miſerabilium perſonarum non cenſetur derogatum, niſi expreſsè dicatur.

PEndente querela viduæ, & pupillorum, in M. C. C. fuit pro parte Magnificæ Vniuerſitatis Capuæ petita remiſſio ad Curiam Capitanei Regij Capitani virtute priuilegiorum eidem Vniuerſitati, & hominibus conceſſorum per Sereniſs.retro Principes Regni, per quæ prætenditur derogatum priuilegio viduarum, & pupillorum dum in eiſdem adſit clauſula non obſtante lege in contrarium faciente, nam ſi Princeps primo loco conceſſit priuilegium, ſeu exemptionem viduis, aut pupil-
1 lis, & demum conceſſit aliud priuilegium alteri, quod aduerſaretur, ſeu derogaret præfato priori priuilegio, ſeu conceſſioni dicendo in eo illud concedere priuilegio aliquo, non obſtante, non ex hoc erit derogatum priuilegio viduis conceſſo, niſi in eo ſpecialis mentio fieret de priuilegio ipſo viduarum. Quod procedit etiam, ſi diceretur non obſtante aliquo priuilegio, de quo etiam oportet ſpeciale facere mentionem, adhuc dicunt quidam non ſufficere, ita dicit *Abb.in leg. vnic.*

Digitized by Google

vnic.C.quand.Imper.inter pupil.& vid. verum tamen ſub-
dir, quod contrarium vidit ſeruari.& quod ibidem dicat
contrarium obtinuiſſe mentitur, & ipſo *Alber.* patroci-
nante in facto fuit iudicatum pro ipſo *Alberico*,& cōtra
opinionem *Cyn.* quod tunc ſatis de mente Papæ , ſeu
Principis apparere videtur, per not.*l.ſi quis in princ.ff.de
leg.3.*& idem *Alb.*tenet fuiſse conſultam per *Feder. de
Sen.in ſuo conſ.47.*habita ſuper caſu præfato collatione ,
& idem ſequitur *Io.de Anan.in ſuo conſ.56.* hisque in fa-
cto proponuntur,ſubdens hanc eſſe communemopinio-
nem videlicet , quod quando in priuilegio exemptionis
2 ſeu alterius conceſſionis , ineſt clauſula derogans priui-
legijs non facientibus ſpecialem mentionem de præce-
denti conceſſione , ſufficiet dicere non obſtantibus pri-
uilegijs quibuſcumq; etiam ſi eſſent talia de quibus fa-
cienda eſset mentio de verbo ad verbum , licet aliter nō
ſpecificetur,idem tenet *Imm.in l.licitatio,§.earum,ff.de
publ.*& ſequitur *Alex.in conſ.incipiens nec arguendi ſumus
verſ.8.ſignificantur*,& idem notat *Bald. poſt collecta in ca.
cum dilecta in fin.extra de reſcript.*dum dicunt , quod vbi
4 Papa dicit, vt tenor obſtantium habeatur pro expreſſo ,
& ſcripto de verbo ad verbum, nulla obſtantia efficit re-
ſcripto , quia contra libertatem plenitudinis poteſtatis
Papæ nihil ſtatui poteſt , & licet fuerit per patronum
cauſæ allegatum , idem tenuiſſe *Felyn.in c.nonnulli extra
de reſcript.ſalua pace,cum ibi Felyn.*formaliter teneat cō-
trarium,dum dicit quod ſunt nonnulli alij caſus , in qui-
bus non ſufficit , quod reſcriptum dicant , non obſtante
lege in contrarium faciente , ſed debet fieri mentio ſpe-
4 cialis,& vnum ponit *Bald.in l.vn.* videlicet quando im-
petratur priuilegium contra perſonam miſerabilem , vt
poſſit trahi extra prouinciam , quia non ſufficeret clau-
ſula,non obſtante , niſi de qualitate perſonarum expreſ-
ſa mentio fieret , allegat *cap.ſignificanti de offic. delegat.*
5 attamen quod non ſufficiant clauſulæ præfatæ , etiam
debeat fieri ſpecifica , & expreſsa mentio de viduis, &
pupillis,& ſic ſecundum opinionem *Cyn.*conſuluit idem
*Feder. de Sen.*conſulendo contrarium eius , quod primo
dixerat in ſuo *conſ.233.*caſus,talis eſt Monaſterium,&c.
licet, ſubdat quod vario modo diuerſis temporibus fue-
rit,ſuper hoc Romæ iudicatum, & idem ſecundum opi-
nionem *Cyn. tenuit Card. ſatis abunde conſulendo in ſuo
conſil.53.Greg.Pap.Bald.in ſuo conſ.11. ſub rubr. ſed tit.de
priu.habet Ordo S.Claræ.*Idem *Card.in Clem.c. 3.oppoſ.de
ſepult.*idem conſuluit *Laurent. de Radul.in ſauorem Car-
tuſiæ Piſanæ*,prout refert & ſequitur *Paul. de Caſtro idem
conſulendo in conſil.312.* quoniam adiectione , & idem
*Paul.pleniſſime in ſuo conſ.32.*paſsus iſte dubitabilis vide-
tur *Caroc.in conſil.137.factum ſic ſe habet Abb. in c.cum
inſtantia de conſtitut.Ludouic. Rom. in conſil.323.iſtæ ſunt
rationes,& in conſil.436. indultum Petri Socc. in ſuo tract.
de viſit.verſ.ſed circa hoc quæro* , & ita poſt omnes quos
congerit,refert & ſequitur *Felyn.in ca.accedentes de præb.*
& ibi in ſpeciem ſubdit,quod non ſufficiunt verba præfa-
ta,ſed requiritur fieri ſpecialis mentio,& quod ita multi
6 teneant, quod ſi vidiſset *Anan. in d. ſuo conſil.* fortè non
dixiſset illam eſse opinionem communem, & idem ple-
nius ſequitur *Ioan.de Sylua in ſuo aureo tract. de beneficijs
in 3.quæſt.14.* vbi inſiſtit per plures columnas referendo
conſil.Iaſ.& idem firmauit *Dec.in l.certum, ff.ſi cert.petat.*
vbi licet videatur aliquantulum ſubſiſtere,ex quo ſimilis
cauſa pendebat,tunc de facto coram eo,quod clarè non
decidit,attamen conſulendo,idem tenuit, & firmauit in
ſuo *conſil.163.viſo tenore priuilegijs* , & vltimo loco idem
reperio tenuiſse *Neuiz.in ſuo conſil.inter conſ. Alb.Brun.
patres comederunt vuas acerbas*, vbi ſubdit , quod omiſsa
contrarietate *Fed.*in conſulendo, & varietate *Doctorum*
communior opinio eſt , quod non ſufficiant præfatæ
clauſulæ , niſi expreſsa mentio fiat maximè reſpectu pu-
pillorum, & viduarum, & quod non ſufficit etiam dero-
gatum ſufficienter , niſi de ipſis fiat ſpecialis mentio , ex
quibus fuit deciſum per M. C.V. non eſse locum remiſ-
ſioni petitæ , ſed in cauſa ipſa eſse procedendum in ea-
dem Magna Curia .

SVMMARIVM.

1 *Priuilegio l.vnic.C.quand.Imper.inter pupil.& vid.vt de-
rogetur non ſufficit generalis derogatio.*
2 *Priuilegio l.vnic.C.quand.Imper.inter pupil.& vid.quam-
uis non ſit in ſpecie derogatum ſufficit , quod dictum in
priuilegio conceptionis iuriſdictionis , non obſtante quod
ſint miſerabiles perſonæ.*

DECISIO XXV.

Ex Præſid.de Franch. deciſ.187.

ARGVMENTVM.

Priuilegio l. vnic. C. quand. Imperat. inter pupill. & vid. quando cenſeatur derogatum.

1 QVamuis vt derogetur diſpoſitioni, *l.vnic.C.quando
Imper.inter pupill.& vid.* non ſufficiat generalis de-
rogatio ſecundum *Cyn.*& alios ibi , ſed ſit ne-
ceſsaria ſpecialis , nihilominus ſi ſit in priuilegio dictum
non obſtante quod ſint miſerabiles perſonæ , quamuis
2 non ſit in ſpecie derogatum legi prædictæ , nec de ea fa-
cta mentio iudicauimus in cauſa vtilis Domini Terræ
Spinazzolæ , quod hæc derogatio prædicto modo facta
ſufficiat , ex verbis *Paul.de Caſtr. in d.l.vnic.* qui dicit
idem eſſe , vel quod in priuilegio apponatur clauſula ,
non obſtante *l.1.*vel quod dicatur , non obſtante quod
ſint miſerabiles perſonæ . Idem videtur velle *Afflict. in
conſtit.ſtatuimus in 7.no.ab.*& licet diceretur priuilegium
dicti vtilis Domini fuiſse conceſsum per Illuſtriſ. D.Pro
regem , de cuius poteſtate dubitatur circa derogatio-
nem priuilegij conceſſi miſerabilibus perſonis , nihilo-
minus quia pluries per Sereniſſimos noſtros Reges in
gratijs conceſſis Neapolitanis fuerunt confirmata om-
nia geſta per Proreges , & ſignanter alienationes & præ-
ſtationes aſsenſuum , & hoc priuilegium erat ante iſtas
confirmationes , & ex cauſa oneroſa de prædictis non
fuit habita ratio . Fuit hoc ad relationem Magnæ Curiæ
die 2.Octobris 1578. referente Dom. Marthos Iudice
ipſius M.C. de hac *deciſio.& ſeq.& dum deciſ.192.* me-
minit *Alex.Raud.in tract.de analog.lib.1.cap.33.num.83.
fol.312.*

SVMMARIVM.

1 *Feudum reuerſum ad Regem ob culpam vaſſalli reddit
abſq. onere,in tantum quod derogatio facta alicui priuile-
gio in corpore iuris clauſo extincta dicitur, adeò ut ſi de-
nuo concedatur feudum per Regem , niſi expreſsè iterum
derogetur, non intelligitur facta derogatio .*
2 *Priuilegio l.vnic.C.quand.Imper.inter pupill.& vid.non
intelligitur derogatum per conceſſionem iuriſdictionis pri-
marum,& ſecundarum cauſarum,in omnes , & quoſcun-
que ciues , & habitantes in Caſtro etiam alibi delinquen-
tes .*
3 *Priuilegio d.l. vnica non tollitur per generalem conceſſionē
iuriſdictionis,cum clauſula , non obſtante quod de priuile-
gio deberet fieri expreſſa mentio, & de communi, num.4.
& quid accedente clauſula motus proprij .*
6 *Priuilegium conceſſum miſerationis gratia , numquam tol-
litur per ſecundum priuilegium generale , niſi expreſsè
derogetur .*
7 *Priuilegio d.l.vnic.perſonæ quibus illud eſt conceſſum non
poſſunt etiam expreſsè renunciare .*
8 *Clauſula motus proprij non ſupplet defectum , intentionis,
licet tollat defectum ſurreptionis .*
9 *Clauſula prout melius , & plenius prædeceſſores tui tenue-*
runt

runt, & poſſederunt operatur derogationem priuilegij d. l. vnic. ſi in conceſſione prædeceſſum facta, illi fuerit expreſſè derogatum, & an & quando procedat, num. 11. 15. 16. 17. & 19.

10 *Iuriſdictio cauſarum ciuilium, & criminalium, primarum, & ſecundarum cauſarum non venit in conceſſione Caſtri, niſi expreſſe fuerit conceſſa.*

12 *Concedere qui noluit id, quod eſt minus, credendum non eſt, quod noluit concedere id, quod eſt maius.*

13 *Priuilegium non dicitur, dum in eo aliquid detrahitur, vel adduur.*

14 *Clauſula exceptis iuriſdictionibus nobis, & noſtræ Curiæ reſeruatis ratione ſupremi dominij, an conceſſione iuriſdictionis appoſita operatur quod priuilegium d. l. vn. ſit expreſſe reſeruatum Principi.*

16 *Derogatio per relationem ad aliud priuilegium dicitur ficta derogatio, quæ in dubio ſi eſt vera, vel ficta, iudicandum erit pro miſerabilibus perſonis, quibus priuilegium l. vnic. ſubuenit.*

18 *Clauſula ex certa ſcientia refertur ad ius, non ad factum.*

DECISIO XXVI.

Ex Præſid. de Franch. deciſ. 192.

ARGVMENTVM.

In eodem articulo concernentia.

1 EO ipſo quod Ferdinandus Sanſeuerinus olim Prin-
ceps Salerni, & vtilis Dominus Terræ S. Seuerini,
defecit a fidelitate Regia Terra prædicta deuenit ad Re-
gem liberè, & abſque aliquo onere, quia res ſua nemini
ſeruit, pulchrè *Andr. in §. huius autem generis, col. penult.*
verſ. vel duas ex quib. cauſ. feud. amit. ideoque derogatio
facta priuilegio, *l. vn. C. quand. Imper. inter pupil. & vid.* in
priuilegio conceſſionis factæ dicto Ferdinando extincta
eſt, & quæſitum ius perſonis in *d. l.* comprehenſis, ita vt ſi
exiſtente Terra prædicta penes Regem conuenirentur
in foro Terræ prædictæ, non poſſent vti priuilegio *d. l.*
etiam ſi poſtea alteri concederetur ſine derogatione *l.*
prædicta. hinc dicebatur, quod & ſi dicta Terra conceſſa
ſit Illuſtriſs. D. Ferdinando Gonzaga, cum cognitione
primarum, & ſecundarum cauſarum, an omnes, & quo-
ſcunque ciues, & habitatores Terræ prædictæ, etiam ali-
bi delinquentes, non intelligetur ex hac noua conceſſio-
ne, quamuis generali derogatum diſpoſitioni *d. l.* quæ
miſerationis gratia, hoc priuilegium dedit perſonis *d. l.*
2 comprehenſis, ita *Cyn. in d. l. 1. & Cyn.* ſequitur ibi *Bal. 1.*
col. verſ. adde quo Princeps Paul. de Caſtr. Angel. & Fulgoſ.
Ambolus tract. de immunit. & bono. in 3. par. princ. 1. colu.
verſic. ſed pone quæſtionem Rom. conſil. 269. non eſt dubium
1. col. verſ. quod autem ſpecialis, idem tenet *Bellug. in ſpec.*
Princip. in rub. 28. §. conqueruntur n. 2. verſic. & quia no-
uiſſime *Affict. in conſtitut. Regni ſtatuimus in 7. notab.* &
hæc opinio eſt ſine ſcrupulo, & procedit etiam, quod in
ſecundo priuilegio dicatur, non obſtante quod de priui-
legio deberet fieri expreſſa mentio, vt dicunt ibi *Cyn.*
Fulgoſ. Bellug. Vitalis in tract. clauſularum in ver. clauſula
generalis, non obſtantibus quibuſcumque priuilegiis Affict.
3 *vbi ſupra, & Grammat. dec. 20.* vbi etiam allegantur *Fe-*
lyn. & alij qui in proprijs terminis d. l. vn. loquuntur, in qui-
bus terminis loquitur *Dec. conſ. 165.* & ante eum optimè
Alex. conſ. 122. viſo puncto, & accurate penſato col. 4. verſic.
confirm etiam 4. vol. de quo meminit *Rebuſ. in tractat. de*
ſent. prouiſion. art. 3. in gloſ. vltim. in 15. priuileg. & pulchrè
Ruyn. conſil. 226. præmiſſa 3. col. verſic. præterea dictus Ni-
colaus, & col. ſeqq. vol. 1. Vnde dicebatur pro parte Regij
Fiſci omnino hanc cauſam debere tractari in Mag. Cur.
Dicebat Aduocatus Dom. Ferdinandi, quod ipſe primas
duas concluſiones habebat pro veris, ſed quod vltima
concluſio habebat difficultatem, quia *Alber. in d. l. 1. in*
ſpecie, tenet contra *Cyn.* quando adeſt conceſſio cum
4 clauſula derogatoria, etiam quod de priuilegio deberet
fieri expreſſa mentio, & quod *Alber. in d. l. ſeqq.* alij quos
recenſet *Felyn. in d. cap. accedentes Aymon. præ cæteris in*
conſil. 129. 1. volum. per totum Andr. Tiraquel. poſt ll. con-
nub. in gloſ. 5. in 12. genere expreſſe, & quia non poterat
negare primam eſſe veriorem opinionem, & commu-
nem, vt dicit *Felyn. in d. c. accedentes*, imo communio-
nem, vt dicit *Neuizan. inter conſilia Bruni conſ. 12. in 4.*
ratione in verſic. non obſtat clauſula, quod tenor &c. & poſt
illos *Grammat. in d. deciſio. 20.* & nouiſſimè noſtri *Cam-*
pani in cap. Regno quod decretam. 1. colum. dicebatur hanc
opinionem non procedere, vbi in priuilegio conceſſio-
nis cum derogatione prædicto modo facta apparet fa-
cta conceſſio motu proprio, ita prædictam opinionem
5 communem limitat *Rom. in conſil. 327. iſtæ ſunt rationes*
3. colum. verſic. 2. reſpondeo, quem refert, & ſequitur *Felyn.*
in d. cap. accedentes, & in cap. nonnullis in 2. limitat. extra
de reſcript. ſed ad hoc dicebatur *Rom. in d. verſic. loqui per*
verſic. forte & ſic non ſe firmat in hoc, & in reſponſione
præcedenti ponit concluſionem *Cyn.* pro vera, & in ea
perſiſtit, & *Fel.* ſimpliciter tranſit, cum *Rom.* non facta
diſcuſſione de veritate limitationis. Item dicebatur li-
mitationem prædictam poſſe procedere, & ſic videri lo-
qui *Rom.* quando ſunt priuilegia conceſſa, inter quæ duo
non adeſt, aliquod priuilegium conceſſum perſonis mi-
6 ſerabilibus cauſa miſerationis, & hoc maximè refert,
quia priuilegium conceſſum cauſa miſerationis nunquã
tollitur per generales derogationes, niſi expreſſè dero-
getur primo, & ſecundum *Cyn. & Rom. in d. conſ. 269. &*
præ cæteris Alex. in d. conſ. 122 verſic. confirmo etiam, &
ideo non tollitur per ſecundum generale, quia eſt con-
ceſſum in vim ſingularis priuilegij, cui numquam dero-
gatur per generalem diſpoſitionem *gloſ. in l. ſi gratis, C.*
de dignitatib. lib. 11. quam in propria materia ad hoc al-
legat *Bellug. in prædicta rubr. 38. verſic. ſed videtur obſtare*
fol. 172. qui etiam in rubr. 23. fol. 121. dicit hæc eſſe reſerua-
ta Principi in vim ſupremæ dignitatis, & hoc priuile-
7 gium eſt adeò potens, quod perſonæ quib. eſt conceſſum
in *d. l. 1.* non poſſunt, nec expreſſè huic priuilegio renun-
ciare, ſecundum *gloſ. ibi in verſic. excedere*, quam omnes
ſequuntur, & maximè *Sylua nuptial. in verſic. in dubio*,
quomodo iudicandum, & eſt ratio quia modico dato,
renunciarent, & renunciatio prædicta tolleret miſeri-
cordiam, quod eſſet contra bonos mores, ita dicit *Felyn.*
in capit. ſi diligenti 3. correllar. 4. fallent. de foro competent.
de quo meminit eumque ſequitur *Rebuff. in tractat. de*
ſent. ni. prouiſional. artic. 3. in gloſ. vltim. in fine, verſicul.
poſtremo ſingulariter fol. 299. vnde poſtquam tanta dif-
8 ficultas eſt in tollendo hanc diſpoſitionem requiritur,
ex prædictis ſpecialis mentio, & clauſula motus pro-
prij non operabitur, nec ſupplebit defectum intentio-
nis, licèt tollat defectum ſubreptionis, vt dicit *Andr.*
in capit. ſi motu proprio de præbend. in nouell. quem refert
& ſequitur *Vitalin. in tract. clauſularum in verſiculo clau-*
ſula motu proprio, ad idem *Felyn. in cap. ceterum numero*
9. de reſcript. Tellius Ferdin. in leg. 12. Taurin. numer. 41.
fol. 115. à tergo, & quod in caſu de quo agitur deficiat in-
tentio vitta prædicta apparebit, ex alijs infra dicendis,
& ſic apparet limitationem datam communi opinioni,
ex mente *Roman. & Felyn.* non obſtare dicebatur ta-
men pro parte dicti Illuſtriſs. Domini Ferdinandi, ex
alio tollit prædictam difficultatem, ex conceſſione fa-
cta Domino Ferdinando erat facta cum clauſula, prout
9 melius, & plenius terram prædictam tenebat, & poſ-
ſidebat Dominus Ferdinandus Sanſeuerinus vtilis Do-
minus Terræ prædictæ, qui eam poſſidebat, cum dero-
gatione *d. d. leg. vnic.* & regula eſt relatum eſſe in refe-
rente, cum omnibus ſuis qualitatibus, *leg. aſſe toto cum*
vulgari, ff. de hered. inſtitu. quibus conferunt plenè con-
geſta per *Tiraquel. in gloſ. 5. verſic. 11. genus expreſſe folio*
10 174. pro parte Regij Fiſci dicebatur clauſulam prædi-
ctam fuiſſe appoſitam in conceſſione introituum præ-
eminentiarum, & iuriſdictionum, deinde verò fuiſ-
ſe deuentum in ſpecie ad conceſſionem iuriſdictionis
cauſarum ciuilium, & criminalium, primarum, ſecun-
darum cauſarum, quæ aliter non veniebant niſi fuiſſent
expreſſe conceſſa, iuxta *conſtitut. Regni ea quæ ad de-*
cus,

11 *cus*,& in conceſſione prædicta nó modo non appoſuiſſe
clauſulam prædictam, imò apparere priuilegium con-
ceſſionis prædictæ eſſe valdè diſforme à priuilegio retro-
dimorũ,& reſtrictum.In priuilegio Principum erat con.
ceſſa iuriſdictio primarum cauſarum, necnon primarum
& ſecundarum appellationum, & Regi non erat reſer-
uata, niſi tertia appellatio. In hoc non eſt conceſſio, ni-
ſi primarum cauſarum, & primæ appellationis, item
ibi non reſeruantur, niſi crimen læſæ Maieſtatis in pri-
mo capite, & tertiæ appellationis, in hoc reſeruantur
crimen læſæ Maieſtatis hæreſis, & falſæ monetæ, & ho-
micidia clandeſtina, & omnia ſpectantia ratione ſupre-
mi dominij, item ibi datur cognitio contra vaſſallos
etiam delinquentes extra territorium ſimpliciter in hoc
autem dicitur dummodo non fuerit præuentum per Iu-
ſtitiarum Regionis, vti delinquerent. Item in priuilegio
prædicto fuit dictum quod citati per alia tribunalia non
teneantur comparere, nec reputari contumaces, & in
hoc priuilegio adeſt in ſpecie clauſulã quod ipſis com-
parentibus remittantur, & reuera hoc ſecundum in
prædictis, & alijs differt à primo, vnde non poteſt dici
conceſſio facta prout per prius olim Princeps poſſide-
bat,ſed diuerſo modo,& ſi Rex in priuilegio,in caſu pre-
uentionis per Iuſtitiarium noluit dare hoc priuilegium
Domino Ferdinando, nec promittere remiſſionem niſi
ipſis comparentibus, quæ, & aliq a ex prædictis minus
ſunt quam derogare *dict.leg.*1.non eſt credendum, quod
12 cui noluit concedere, quod eſt minus conceſſerit, quod
eſt maius *argument.text.in leg.cui pacto,ff.de ſeruitut.exp.
vbi gloſ.allegat concord.& Andr. in cap.*1*.§.turpiter in
princ.quib.mod.feud.ammitt.* vbicumque enim aliquid
detrahitur, vel additur priuilegio, dicetur nouum priui-
13 legium *l.Ius ciuile ff.de ll.additis, vel detractis*,vt dictum
eſt *in deciſ.7.num.3*.vnde cum reſpectu iuriſdictionis ap-
pareat maxima detractio, hoc priuilegium nouum iu-
dicandum eſt. Item dicebatur, quod ſi verum eſt, id
quod dicit *Bellug.in dict.* §. 23. cui non inuenio extradi-
ctorem, quod hæc ſunt reſeruata Principibus in hoc ſe-
cundo priuilegio adſunt hæc verba exceptis iuriſdictio-
14 nibus nobis, & noſtræ Curiæ reſeruatis ratione ſupre-
mi dominij, ergo expreſsè eſt reſeruata diſpoſitio *dicta
15 leg.vnica*, & ſi de hoc dubitaretur, poſtquam eſt vera
opinio ſupra relata, quod huic legi requiritur ſpecialis,
ſeu ſingularis derogatio aut hæc derogatio per relatio-
nem ad aliud dicetur ficta, & impropria expreſſio, *leg.
Titia §.fin.*vbi *Franch.Aret.de verborum obligationem*,
*colligit cæteros Tiraquel.vbi ſup.num.*188.& non compre-
16 hendet hunc caſum aut dubitatur ſi eſt vera, vel ficta,&
in caſu de quo agitur eſt iudicandum in fauorem harum
miſerabilium perſonarum, quibus eſt hoc priuilegium
datum ex ijs,quæ colligit *Sylua nuptialis in proprijs termi-
nis vbi ſupra in dubio etiam eſt iudicandum pro viduis*, &
nouiſſimè dicebatur,quod ſi miſerationis cauſa eſt quod
ideo in generali derogatione non intelligitur deroga-
rum diſpoſitioni *d.l.vnic* hoc etiam procedit quando fit
17 relatio ad aliud priuilegium, non facta hac expreſſione,
poſtquam non apparet Regiam Maieſtatem, non ha-
buiſſe notitiam, quod in dicto priuilegio,ad quod fit re-
18 latio aderat clauſula prædicta, etiamſi in priuilegio di-
catur, ex certa ſcientia, quia hæc clauſula refertur ad
ius, non ad factum, vt per *Alex.conſ.*122*.col.fin.verſ.*3*.
hoc confirmo* 1*.volum.*& quatenus diceretur per D.Cæſa-
rem, quod licet priuilegium nouiſſimè conceſſum ſit re-
ſtrictum debet tamen reſtrictum remanere, in quo Rex
reſtrinxit, in cęteris vero debet remanere in ſuo robo-
re, iuxta conceſſionem factam olim Principis Salerni,
dictum fuit quod ex prædictis intentio Regis clarè ap-
parebat, quod noluit concedere iuriſdictionem, prout
Princeps tenebat, quia in conceſſione iuriſdictionis ha-
bemus, quid eſt conceſſum, & quando diſpoſitio fuiſſet
generalis, prout non fuit,in hoc caſu eſſet reſtricta, ex
ſpeciali enumeratione conceſſorum, in materiam iuriſ-
dictionis, in priuilegio prædicto, & ſic deciſum fuit de
menſe Nouembris 1578. penes Secretarium, *D.Petri
Foller.in pract.crim.in verſic.audiantur excuſatores poſt
num.*114*.verſic.plures in Regia Audientia fol.*92.loquens
in hoc eodem priuilegio dicit contra D.Cæſarem fuiſſe
deciſum, & cum hanc deciſionem ea plenè relata con-
uenit deciſio Senatus Pedemontani, vt refert *Theſaur.in
deciſ.77.penult.col.verſic. limitatur præterea fol.*151*. in
magna impreſſione*.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium leg.vnica, C.quando Imperat. inter pupill. &
vid. numquam cenſetur derogatum, niſi expreſſa de eo
fiat mentio.*
2 *Priuilegium d.l.vnic.eſt reſeruatum Principi, & non cen-
ſetur in alium translatum,niſi expreſſè dicatur.*
3 *Priuilegio l.vnic.non cenſetur derogatum, niſi per ſpecia-
lem derogationem, & non ſufficit per relationem ad a-
liud priuilegium, in quo adeſſet expreſſè non obſtante
l.vnic.*
4 *Foro non gaudet, niſi quis fuerit matriculatus in officio, &
quod probetur per ipſum qui vult gaudere exercitium, &
continuatio officij.*
5 *Continentia cauſæ facit, vt cauſa remaneret in M.R.C. ab
eius præeminentiam.*

DECISIO XXVII.

Ex Viuio deciſ.521.

ARGVMENTVM.

Priuilegio l.vnic. C. quando Imperator inter pupill. & vid. non cenſetur derogatum, niſi ſpecialis de ea fuerit facta mentio.

TRibus rationibus fuit per Tribunal confirmata ſen-
tentia, ſeu interlocutoria lata in M.R.C. in fauo-
rem Agathæ Tudiſæ, contra Fabritium Buffardo Com-
miſſarium Magni Admiratus, qui prætendebat remitti
ad dictum forum, & tamen fuit deciſum quod procede-
retur in M R.C. & non remitteretur.
1 Primò, quia dicta Agatha erat vidua, & elegerat fo-
rum Principis, quo caſu numquam cenſetur derogatum
priuilegio, *l.vnic.C.quando Imperat.inter pupill. & vid.
neque conſtitutioni ſtatuimus*, niſi priuilegium expreſsè
diceret non obſtante *l.vnic. & conſtitut. ſtatuimus*, vel
quod diceret, non obſtante quod eſſent ad inſtantiam
miſerabilium perſonarum, nec ſufficiunt alia verba, ita
dixit *Paul.de Caſtro in dict.l.vnic.num.*1.vbi etiam *Bald.
Grammat.in deciſ.*20.per totam,vbi teſtatur ita fuiſſe de-
ciſum *Borgiorn.in d.l vnic.Affiſb.in d.conſtitut.ſtatuimus
num.*15*.Milanonſ.deciſ.*5*.num.*14*.part.*2*. Menoch. de ar-
bitr.Iudic.caſu* 66*.in vltim.impreſſ.*& hoc priuilegium eſt
reſeruatum ipſi Principi, ob pietatem erga miſerabiles
2 perſonas, ideò numquam cenſetur translatum in alium,
niſi expreſsè dicatur, latè *Viuius in deciſ.*521*. lib.*4*. &
Doctores præcitati*.
3 Et in tantum requiritur vera,expreſſa, & ſpecialis de-
rogatione, quod non ſufficeret per relationem ad aliud
priuilegium, in quo adeſſet expreſsè, non obſtante *l.vn.*
vel quod miſerabiles perſonæ, *Vincent.de Franc.in deciſ.*
192*.per totam*, vbi atteſtatur ita fuiſſe deciſum, *Theſaur.
deciſ.*77*.num.*12.vbi allegat *Bellug.*
Quæ verba in priuilegijs præſentatis ex parte dicti de
Buffardo, non ſolum non aderant, immò vno ex eis ad-
erant duæ limitationes, prima ne continentia cauſæ di-
uideretur, ſecunda quando petitio fieret ad inſtantiam
miſerabilium perſonarum, & licet exindè fuerit præſen-
tatum aliud priuilegium, abſque prædictis limitationi-
bus, immò cum clauſulis prædictis, tamen non erat au-
then-

Digitized by Google

thenticum, nec in Regno, cum debitis ſolemnitatibus exequutoriatum, nec dicebatur expreſsè non obſtante *d.l.vnic.nec conſtitut. ſtatuimus*, vel priuilegio miſerabilium perſonarum, prout requiritur de iure per ſupradicta.

Secunda principalis ratio, ex qua Tribunal confirmauit ſententiam latam in M. R. C. fuit quia prædictus de Buffardo, non ſeruiebat continuè dicto eius officio Actuarij; immò alijs inuigilabat negotijs, & tamen de iu-
4 re adhoc, vt quis poſſit gaudere foro, requiritur non ſolum quod ſit matriculatus in dicto officio, ſed quod probetur per ipſum, qui vult gaudere exercitium dicti officij, & continuatio ipſius *Bartol.in leg.ſcrinearios, vbi Franc.de Aret.in 2.notab.Corn.vol.1.verſ. nota ſecundum Bart.Dec.in 2.notab.C.de teſtam.milit. Vincent. de Franc. qui benè loquitur more ſuo dec.481.per totam Imol.in clem. vnic.num.9.de Relig.& venerat.ſant.*

Et tanto magis, quia ſe deſcribi fecit in dicto officio, poſtquam fuerat conuentus in Reg.Cam.Præturæ, quo caſu prædicta erant indubitata.

Tertia, & vltima ratio illa eſt, quia in hoc iudicio, non ſolum erat conuentus dictus de Buffardo, ſed etiam quidam alius de Cara, Tutorio nomine quorumdam pupillorum, quo caſu obſtabat ei continentia cauſæ *Alber.in l.nulli Cod.de iudic.Afflict.deciſ.*354. & ex præ-
5 eminentia M. R. C. ita fuit ſemper obſeruatum, quod in caſibus, in quibus datur continentia cauſæ, ſemper cauſa remanet in ipſa M. R. C. ob eius præeminentiam, prout in his terminis officij Magni Admiratus, dixit *Capyc.deciſ.*112.*per totam vbi Iacob. Maſ.ll.* qui alios allegat, quæ interlocutoria fuit per nos lata die 11. Iulij 1608.

S V. M M A R I V M.

1 *Cuiuſuis, hæc vocula generalis eſt, & continet, quamuis perſonam.*

2 *Iuriſdictiones à Rege fluunt, & refluunt, ſicut flumina ad mare.*

3 *Aqua fluminis reuerſa ad mare, non amplius dicitur aqua fluminis.*

4 *De natura dictionis, etiam eſt adiungere caſum magis dubitabilem, & implicare minus dubitabilem.*

5 *Perſonæ miſerabiles in electione fori habent maius priuilegium, quam Fiſcus.*

6 *Fiſcus Regius in Regno, non niſi in certis caſibus exceptis, & patrimonialibus, non poteſt conuenire, nec accuſare delinquentes in M.C.Vicaria.*

7 *Actor ſequitur forum ipſius rei.*

8 *Vaſſalli in Regno pro primis cauſis non extrahuntur extra proprium domicilium, licet per miſerabiles perſonas in talibus cauſis extra proprium domicilium trahi poſſint.*

DECISIO XXVIII.

Ex Præſid.de Franc.deciſ.517.

ARGVMENTVM.

Miſerabiles perſonæ habent fori electionem etiam ſi per Regem fuerit iuriſdictio conceſſa, cum derogatione leg.vnic. Cod.quand. Imperator.inter pupill.& vid. & conditione poſtmodum intermedia in demanium iuriſdictio reuerſit vniuerſitati conceſſaque cognitione quarumcunque cauſarum primarum.

POſſidente Illuſtriſſimo Duce terræ Summæ terram prædictam, & vt eadem terra prætendebat cum cognitione primarum, & ſecundarum cauſarum criminalium, & mixtarum, cum derogatione l.*vnic. C.quand. Imper.inter pupil. & vid.* cum clauſula abdicatiua, etiam quoad cauſas Eccleſiarum, & perſonarum Eccleſiaſticarum, quia Princeps hoc poteſt, quia non in toto denegatur audientia, ſed dicit quod ſit Iudex iſte vel ille, vt dicit *Capyc. in inueſtitura feudali in verb.etiam ad inſtantiam Eccleſiarum fol.*128. vbi dicit hoc fuiſſe deciſum in cauſa Sanctæ Mariæ de Tremiti, cum Galeatio Caracciolo, poſſidente igitur dicto Duce, vt ſupra terram prædictam vendidit, ſpectabat Comiti Triuenti, cum eiſdem iuribus, & iuriſdictionibus, quo Comite poſſidente vniuerſitas petijt ad Regium demanium admitti, & per Regiam Cameram admiſſa fuit, mediante decreto, cuius decreti vigore tria inſtrumenta celebrata fuerunt vnum venditionis introituum terræ prædictæ, in beneficium Vniuerſitatis, aliud iuriſdictionis, & dominij, in beneficium Regiæ Curiæ, & nouiſſimum inter Regiam Curiam, & terram prædictam, per quod Illuſtriſſimus, & Excellentiſſimus Vicerex illam admiſit ad Regium demanium, & ei priuilegium conceſſit, quod in primis cauſis ciues terræ prædictæ habitantes, & habitaturi in ea, pro quibuſuis caſis ciuilibus, & criminalibus (exceptis certis caſibus) non poſſint conueniri, niſi in Curia terræ prædictæ, ad inſtantiam cuiuſuis, etiam ad inſtantiam Regij Fiſci, vidua expoſuit querelam in M. C. V. contra ciuem terræ prædictæ, comparuit Vniuerſitas, & petijt remiſſionem cauſæ ad Curiam terræ prædictæ Summæ, & dicebat omnino fieri debere primo virtute priuilegiorum dicti Illuſtriſ. Ducis, quæ cum priuilegijs etiam prædeceſſoris præſentauit, in quibus priuilegijs prædeceſſoris erat clauſula prædicta, ſecundo virtute dictæ conceſſionis nouiſſimè factæ eidem Vniuerſitati,
1 cum prædicta clauſula, ad inſtantiam cuiuſuis, quod verbum generale eſt, quia comprehendit, quamuis perſonam, quæ ciues prædictos conueniret, & nouiſſimè, quia dum ſimiles caſus accidiſſent inter Fiſcum, & Vniuerſitatum, fuit iudicatum in fauorem Vniuerſitatis, & cauſæ fuerunt ad Officiales dictæ terræ remiſſæ, & præſentata fuerunt authentica exempla decretorum prædictorum, quibus non obſtantibus, fuit deciſum contrarium *ex sex.in d.l.*1.*C.quando Imperat.* dante electionem viduæ eligendi forum, & ex *conſtit. Regni ſtatuimus*, & dictum fuit in contrarium allegata, non obſtare, & ad primum dicebatur conceſſa in priuilegijs prædictis, reuerſa iuriſdictione conceſſa per Regem, ad eundem Regem, & in præſenti caſu, ex Iuris neceſſitate iuriſdictionem conceſſam fore, & eſſe extinctam, ſeu confuſam, ex dictis ſupra in *deciſ.*192. eo ipſo, cum à Rege fluant, & refluant iuriſdictiones, ſicut flumina ad mare, vt dicit *Bal.in cap.*1. *§.adhac de pact. iuram. firm.* hac iuriſdictione reuerſa, non dicitur amplius iuriſdictio diui-
3 ſa, quemadmodum aqua fluminis reuerſa ad mare non dicitur amplius aqua fluminis, item dicebatur, quod ſi non eſſet extincta, vel confuſa, non eſt translata in Vniuerſitatem, ſeu in Curiam Vniuerſitatis prædictæ, quia non fuit facta derogatio in ſpecie *d.l.vnic.* nec ſufficit clauſula generalis, vt eſt illud verbum cuiuſuis, requiritur enim vt diſpoſitioni *d.l.vnic.* deroget indiuidua & ſpecialis prouiſio, vt eſt plenè dictum in *d.deciſ.*192. vel ſaltem oportebat dicere, non obſtante priuilegio miſerabilibus perſonis conceſſo, vt eſt dictum in *deciſ.*187. & dicebatur illud verbum, cuiuſuis nullo modo poſſe comprehendere perſonas viduarum, vel miſerabilium perſonarum ponderando dictionem, etiam in dicto inſtru-
4 mento appoſitam; de natura enim dictæ dictionis etiam eſt adiungere caſum magis dubitabilem, & implicare minus dubitabilem, iuxta *gloſ.in l.ſi contendebat ff. de fideiuſſ.cum concord.per Socc.in conſil.*23.*circa* 5. *colum.ver. probatur authoritate Bart. volum.*1. *Iaſ.plenè in l.*1. *C.unde legitim.* hinc dixit *Alex. in conſ.*23. *viſo proceſſu cauſa* 3.*colum.verſic.*60.*nec ad hoc obſtat quod in conceſſ. volum.* 4. quod facta reuocatione omnium, & ſingularum conceſſionum ſeu inueſtiturarum, per quoſcumque etiam Sedis Apoſtolicæ legatos, non intelligitur conceſſio fa-

cta per

Digitized by Google

facta per Summum Pontificem, quia dictio etiam non
poteſt implicare niſi conceſſiones factas ab his qui fuiſ-
ſent inferiores legatis Sedis Apoſtolicæ, non autem de
illis qui eſſent maiores, quia alias eſſet inepta loquutio,
& interpretatio, ſi ergo dictio prædicta etiam eſt huius
naturæ cum neceſſe eſt dicere quod illud verbum cuiuſ-
uis intelligitur de perſonis habentibus minus priuile-
5 gium, quam Fiſcus, qui dictæ dictioni adiungitur, ſed ſic
eſt, quod perſonæ miſerabiles in electione fori, habent
6 maius priuilegium, quam Fiſcus ergo de eis priuile-
gium loqui non poteſt, quod autem habeant maius pri-
uilegium, patet, quia Regius Fiſcus niſi in certis caſi-
bus exceptis, & patrimonialibus non poteſt conuenire,
7 nec accuſare delinquentes in Regno, in M.C.V. tum de
iure communi, quia actor ſequitur forum rei *l. qui ac-
cuſator. C. de edend.* tum etiam virtute Regiarum Prag-
8 maticarum huius Regni, quibus prouiſum eſt, quod pro
primis cauſis vaſalli non extrahantur extra proprium
domicilium, & tamen perſonæ miſerabiles trahunt va-
ſallos extra proprium domicilium etiam in primis cau-
ſis, immò à Magna Curia variant alia Tribunalia,
etiam Fiſco contradicente, ſi ergo perſonæ miſerabiles
habent maius priuilegium, ergo contra illas priuile-
gium conceſſum terræ Summæ operari non poteſt, &
vltimò non obſtat, quod alias in eodem priuilegio fue-
rit iudicatum in fauorem terræ Summæ contra viduas
poſtquam fuit effecta Demanialis, quia volui videre
proceſſus in quibus fuit iudicatum, & reperi in eis fuiſ-
ſe præſentata priuilegia prędeceſſorum Dominorum, &
licet in priuilegio dicti Ducis non appareat expreſsè
derogatum diſpoſitioni d. l. vnic. & forſam dubitari po-
tuiſſet, an ipſe etiam hanc cognitionem haberet, & in
ipſum fuiſſet translatum, apparebat tamen derogatio
in priuilegio conceſſo prædeceſſori Ducis, & Iudices
forſam credentes in Vniuerſitate Summæ, quæ ex eius
pecunia ſe redemerat, in beneficium Regis, procuraſſe
eadem priuilegia prædeceſſorum abſque illius præſen-
tatione, in eius beneficium iudicauerunt, quod fieri non
debebat, ſtantibus prædictis.

S V M M A R I V M.

1 *Pupillus habet electionem fori.*
2 *Pupillus poteſt variare etiam quod cauſa ſit appunctua-
ta.*
3 *Pupillus non declinat forum quando conuenitur lis eſt cœ-
pta cum maiore.*
4 *Pupillus non declinat forum, quando conuenitur ex con-
tractu defuncti, vel ex quaſi contractu, vel admini-
ſtratione tutelæ.*
5 *Variatio datur de pluribus.*
6 *Variare is poteſt, qui obligare.*
7 *Sententia terminat iudicium.*

DECISIO XXIX.

Ex Præſid. de Franch. deciſ. 364.

ARGVMENTVM.

Miſerabilis perſona non declinat forum quando conuenitur ex contractu defuncti, vel ex quaſi contractu, vel adminiſtratione tutelæ.

1 INſtructio proceſſu, in Curia terræ Nuſci, vna cum
maiore ſuper adminiſtratione tutelæ, & diuiſionis
reſciſſione, mortuus fuit conuentus ſuperſtite hærede
pupillo, qui obtulit ſupplicationem in Sacro Conſilio
eligendo illud in Iudicem, & iurando perhorreſcere
potentiam aduerſarii, iuxta terminos, *l. 1. C. quando Im-
per. inter pupill. & vid. & conſt. Regni ſtatuimus.* & com-
miſſa mihi cauſa, fuerunt per me expeditæ literæ inhi-
bitoriales, quibus intimatis comparuit altera pars, &
petiit illas reuocari, pupillus dicebat bene fuiſſe expe-
ditas, ex quo licet proceſſus fuerit inſtructus; cum ma-
iore, ipſe aduerſus geſta, cum eodem maiore, nihil prę-
tendebat, quia etſi maior ipſe eſſet læſus nihil præten-
dere poterat, ex dictis per *Bar. in. l. cum filius, §. in hac,
ff. de verb. oblig. cum concord. per Afflict. in deciſ. 212.* in
qua deciditur mortuo maiore lite cum eo conteſtata,
minori ei ſuccedenti, cum quo nihil eſt geſtum benefi-
cium, ſeu reſtitutionem in integrum, non concedi vere-
batur, tamen lædi in ſententiæ prolatione, quæ cum eo
debebat proferri, & propterea in hoc eligebat in forum
Sacrum conſilium, & iurabat perhorreſcere potentiam
aduerſarii, & clarum erat de iure, quod pupillus poteſt
2 variare, etiam ſi cauſa ſit appunctuata ad ius, vt eſt
dictum *in deciſ. 100. nu. 20. in verbo quomodo iudicandum
2. col. verſ. in dubio.* Et aduerſo dicebatur, quod de Iure
erat verum, prout *in deciſ. præcedenti eſt dictum, & in*
3 *deciſ. 234.* quod quando pupillus ſuccedit maiori, & lis
cœpta eſt cum defuncto, quod pupillus nullo modo
declinat forum, etiam quod ei competeret electio, ex
priuilegio in corpore iuris clauſo, *per text. in l. hæres ab-
ſens, ff. de Iud. vbi Bart. Iacob. & alij in d. deciſ. 234. alle-
gati, & ex Ritu M.C.V. ſimiliter in dictis deciſionibus al-*
4 *legatis*, non declinat forum, etiam quod lis non eſſet in
cœpta, quando conuenitur ex contractu defuncti, vel
quando ex quaſi contractu, vel ex officio tutelæ, vel al-
terius adminiſtrationis defuncti, vt dicit *Carauit. ſuper
Rit. prædicto in verb. officio*, & propterea cum non poſ-
ſet declinare forum eligendo alium Iudicem, quam Iu-
dicem defuncti, cuius eſt hæres non habet variationem
5 de vno ad alium forum, quia variatio datur de pluri-
bus, & ſi non poteſt variare, non cadit, perhorreſcen-
tia, quæ cadit vbi pupillus poſſet habere plures Iudices,
iuxta terminos *dict. leg. 1. & dict. conſtu. ſtatuimus*, quos
non poteſt habere in præſenti cauſa, in qua ex Iuris di-
ſpoſitione tenetur ſtare Iudici, coram quo eſt cœpta lis,
cum defuncto, cuius ipſe eſt hæres, & cum non poſ-
6 ſit eligere, non poteſt variare, quia ille poteſt variare,
qui poteſt eligere *l. eum qui certarum, §. 1. ff. de verbor. o-
blig.* quam ad hoc allegat *Afflict. in d. conſt. Regni ſtatui-
mus notab. 6. q. 13.* & cum poſſit variare, non cadit iura-
menti perhorreſcentiæ, quod cum variatione, & ele-
ctione, eſt neceſſarium ad fori electionem, vt eſt dictum
in deciſ. 257. & quamuis poſſit lædi in ſententia, quæ
cum eo proferenda eſt, hoc attendi non debet, cum pro-
ceſſus ſit expediendus per Iudicem defuncti, per ſen-
7 tentiam quæ terminat iudicium, vt dicit *Bal. in l. error,
in 3. oppoſ. C. de iur. & fact. ignor.* & ab ea poterit appella-
re minor, vnde ex his mihi viſum fuit litteras inhibito-
riales reuocare, poſui hanc deciſionem, quia in dies vi-
demus ad implendam litium deciſionem, & vt aduer-
ſarios fatigent ſæpè ſæpius perſonas *dict. l. 1. & in conſt.
ſtatuimus*, compræhenſas variare. Item vt Domini Con-
ſiliarii quando in eorum domibus faciunt prouiſiones,
& poſtea non videntur iuſtæ, vt ex ſe eas reuocent. Die
26. Septembris 1585. Longo Actuario, & fuit lis inter
Suauiam Roſam, cum Saluatore de Cena, in quo repe-
rietur decretum per rationes.

S V M M A R I V M.

1 *Priuilegiatis ex iuribus ei ceſſis pro cauſa lucratiua non
trahit, ſecundum Rit. M.C.V.*
2 *Miſerabiles perſonæ eligunt forum etiam in cauſis, ceſſis,
niſi interuenerit ſimulatio. Contrarium tamen n. 3.*

DECISIO XXX.

Ex Præſid.de Franch.deciſ.195.

ARGVMENTVM.

An miſerabiles perſonæ habeant fori electionem in cauſis ipſis ceſſis.

1 QVamuis *Ritus M.C.V.* 228. *&* 290. prouideant quod priuilegiatus pro iuribus ei ceſſis, ex cauſa lucratiua, non trahat, hoc tamen non procedit quan-
2 do ceſſio eſt facta miſerabilibus perſonis, ita tenet *Andr.quem ſic intelligit, & ſequitur Afflict. in conſtit. Regni ſtatuimus in 6. q.* data tamen ceſſione vera, non ſimulata, & dicunt prædictos Ritus, non obſtare, quia non comprehendunt has perſonas priuilegiatas. & ita iudi-
3 cauimus die 3. Menſis Nouembris 1578, me referente in cauſa quorumdam. At contrarium tenet *Iacob.in l.2. in 6.col.verſ.item quæro numquid nu.39.C.ne lic.potent.* & aliter diſtinguit *Foller.in d.conſt.Regni num.74.verſ.quæris inſuper Afflict.fol.120.2.col.cum ſeq.ſed apud nos Andr. magna eſt authoritas.*

SVMMARIVM.

1 *Pupillus, & virgo habent fori electionem amplia nu.8.*
2 *Iudicium ibi terminari debet, vbi fuit captum ſuperueniente fori priuilegio non obſtante contrar.nu.7.*
3 *Priuilegium Regis Ludouici non extrahendis ciuibus Cathinenſibus inuitis declaratur.*
4 *Priuilegio l.1.C.quand.Imp.inter pup.& vid.derogatum non cenſetur, niſi ſpecialis de eo facta ſit mentio declara num.6.*
5 *Priuilegio l.1.C.quand.Imp.inter pupil.& vid.renunciari non poteſt.*
9 *Muta Rit.133.nu.28.declaratur.*
10 *Affl.dec 210.declaratur, & n.14.*
11 *Citantis iuriſdictio citationis tempore inſpicitur, vt ad eam lis ſpectet.*
12 *Regula ceſſante cauſa ceſſat effectus latè exornatur, & num.15.*
13 *Vidua quæ inde nupſit fori priuilegium non amittit.*

DECISIO XXXI.

Ex Giurba deciſ.82.

ARGVMENTVM.

Virgo ſi ex priuilegio l.1. C. quando Imper.inter pupill.& vid. coram M.R.C. egit, & lite pend.aduerſario, idem ſuperuenit priuilegium an ad primum Iudicem, à quo declinauit terminanda ſit aduerſario, ipſo ſtante, & M.R.C.forum declinante.

1 PVpilum, & virginem Principis, & M.R.C. forum poſſe eligere, non eſt dubium, de pupillo, *eſt tex. l.1.vbi DD.notant.C.quando Imper.inter pup.& vid.Afflict.& reliqui in conſt. ſtatuimus, & dec.257.Rol.con.76. nu.36.vol.1.Azeued.lib.4.recopil.tit.3.l.9.per tot.Cumia. Rit.38.nu.855.rit.82.nu.10.Viu.dec.65. num.1.Grat.diſcept.forenſ.63.nu.15. diſcept.182.nu.1.2.& 3. Intrigl.dec.22.n.5.& 6.Scrad.de feud.p.10.ſect.5.n.200. Couar.pract.q.c.7.num.20.Menoch.de arb.iud.ad caſu 66.nu.5. Franch.deciſ.100.nu.2. Theſaur.dec.177.de virgine.* ſic pluries contra *Gayl.iudicatum refert Viu.dec.55.nu.3.& dec.521. Peregr.dec.129.nu.6. Aloyſ.de Leo in d.l.1.nu.5.Ant.Sola ad decret.Sabaud.tit.de cauſ.miſerab.gl.1.rub.nu.6.* & dixit *Franc.d.dec.100.num.3.* Conſilium Neapolitanum conſueuiſſe indiſtinctè iudicare virgines enumerandas eſſe inter perſonas miſerabiles quoad fori priuilegium nulla habita diſtinctione, an habeat animum perpetuò in virginitate permanendi, vt ſunt ſanctimoniales, aut nubendi, *& dec.599.* quod nec abnegauit *Couar.d.c.7. Rebuff.ad Reg.conſt.tit.de ſent.prouiſ.art.3.gl.fin.n.4.* licet non admiſerint hoc eſſe ſcriptum *in d.l.1. C.quand.Imp. inter pup.& vid.* ſequuntur *Cumia d.rit.38.num.460.Carau.rit.19.nu.25.Burg.de Laudem.p.3.inſpect.4.Menoch. d.caſu 66.in addit.nu.11.12.Couar.d.c.7.nu.2. D.Tap.de iur.Neapol.lib.2.rubr.12.de offic.Magiſtr.Iuſtit. ad conſt. ſtatuimus num.12.20. Caſtil.dec.48. nu.1. Natt.conſ.559. Podius ad rit.133.gl.viduarum.Rol.conſ.76.col.1. Manſ. ad Capyc.dec.160.num.1.& ibi Petr.lit.B.Marcel.Calà de mod.art.& prob.q.1.gl.1.num.111.* & eſt ſingularis *Afflict.doctr.poſt Iſern.in conſt.ſtatuimus,q.8.n.29.* quod iuris priuilegium prodeſt etiam omnibus litibus conſortibus non priuilegiatis in re communi, *Berbat.conſ.84. vol.4.Aret.conſ.83.nu.7.Afflict.dec.227.dec.354.nn.13. Natt.conſ.590.Ruin.conſ.77.n.3.vol.4.Burg.d.inſpect.4. Alex.conſ.122.n.16.vol.4.Capyc.d.deciſ.160 Couar.practic.q.c.6.Theſ.d.dec.177.nu.5. Cumia.rit.82 nu.25. Aloyſ.de Leo in d.l.1.nu.19.20.Viu.dec.521.nu.18.*

Cumque in anno 1591. Donna Hieronyma Ruſſo virgo, & D.Ioſeph tutor pupillorum, filiorum, & hæredum D.Andreæ Ruſſo Catinenſes M.R C. forum eligentes, Petrum, & Mariam Anſalone iugales in ea conuenerint, & pendente iudicio Mariam donum effecta ſit vidua morte Petri eius viri. Quæritur an M R. C. forum declinare poſſit Mariam, & ad forum Ciuitatem Catinæ remittit.

2 Pro negatiua, quod cauſa remittenda non ſit, ſed etiam coram eo Iudice fieri debeat, vbi lis cœpta *ad tex. l.vbi captum.ff.de iud.de Ponte conſ.30.n.1.2. Caual.com. q.36.nu.3.Theſaur.dec.213.nu.2. Vallaſch.dec.57. Intrigl. dec.49.n.15.Couar.pract.q.c.8.Gomez.2.tom.var.c.2. nu. 39.Affl.dec.227.& alij in dec.23. nu.1. & 2.* adeò vt ſuperueniens Mariæ viduitas, neque ſit conſideranda *gl. in l.ſi quis poſtea.ff.de iud.l.nulli prorſus. C.ad c.propoſuiſti ne for.comp.Cagn.Caſtr,Dec.Iaſ.& reliquis in l.cum quadam puella,ff.de iuriſd.omn.Iud.idem Cagn.in l.2.nu.249. C.de pact. inter empt. & vend.* & alios citat *Trentacinq. conſ.46.num.2.vol.2.* ideò pupillus qui ex priuilegio in corpore iuris clauſo variandi habet facultatem, nec declinat forum quando lis eſt cœpta, cum maiore, cuius eſt hæres *Franch.dec.234.& dec.364. nu.3. Carol.Tap.in d.conſt.ſtatuimus,nu.29.per tex.in l.hæres abſens,ff de iud.* ſic quoque Clericus ſæculare iudicium ſubire cogitur, ſi hæres eſt laicus, cum quo conteſtata fuit lis *Gayl. lib. 1.obſer.34.n.8.Farin.q.crim.8.n.46. Lopez ad l.57.tit.6. par.1. Aneid.de exequend.mand.c.1.n.35.* & contra omnes *Olan.in antinom.iur.lit.C.I.nu.26.Canal.comm.q.36. nu.9.10.11.Fuſc.lib.1.concl.451. num.37. 38.39. Auil.ad prætor.c.20.gl.la execution.nu.66.Spin.de teſtam.gl.33.nu. 75.Villalob.in verb.Clericus.num.40.& in tract.comm.3. Did Perez in l.3.tit.15.lib.3.ordin.num.26.Parlad lib.2. quotid.c.fin.§.1.num.10.Paz in prax.in prælud.to.2.n.41. Surd.dec.110.dec.222. Suar.in l.poſt rem iudicatam an.pl. 1.nu.4.ff.de re iud.Queſſad.q.4.nu.3.Peregr. de fideicomm. art.53.nu.20.* imò iudicium inter laicos coram ſæculari Iudices cœptum, ſi lite pendente eorum alter fiat. Clericus coram Iudice ſæculari finiri debet clericatura, non obſtante late *Trentacinq.conſ.46.volum.2* & cauſa quæ à ſui initio eſt ſummaria, ex ſuperueniente facto aſſumptam naturam non immutat *Cum.Rit.45. n.2.* & lis cœpta cum maritata, quæ indè effecta eſt vidua, adhuc erit appellabilis, *vt ex Surd.conſ.222 nu.15. Afflict. dec.210* concludit *Muta Rit.133.n.28.*quia principium attenditur non finis cauſæ deciſum, ideo refert *Franch. deciſ.544.*priuilegium ſuperueniens, nec mutare forum

ſiue

ſiue conceſſum motu proprio ſit, ſiue ad poſtulationem,
vt dixi *in dec.24.*

Nec obſtat clariſſimæ Ciuitatis Catinæ priuilegium
à Ludouico Rege conceſſum, ciues non eſſe ab ea ex-
trahendos in cauſis ciuilibus, criminalibus, & mixtis,
præter in feudalibus, & criminel æſæ maieſtatis, adeò
vt cum duo tantum excepti ſunt caſus cæteri omnes
comprehenſi videantur *Cumia.Rit.82.num.6.Milanenſ.
deciſ.13.num.21.Intrigl. deciſ.49. num.14.* nam fori pri-
uilegium per viam recurſum ad ſupremum Principem,
pupillis, viduis, & aliis fortunæ iniuria miſerabilibus
perſonis tributum, de quo in *l. 1.C.quand. Imp.inter pup.
& vid.* ſublatum non cenſetur, quamuis ſupremus Prin-
ceps per titulum feudi, aut dominationis conceſſerit
alicui inferiori Domino Caſtrum, aut Ciuitatem, &
per verba ampla, ita vt vidua, pupilli ad ſupremum
Principem poſſint recurrere ad effectum ſibi auocandi
eorum cauſas, quas alicui magiſtratui, non ſuſpecto
iudicandas committit, niſi priuilegium *d.l.1.* ipſe de-
4 rogauerit *Cyn.Bald. Ang. & Fulg.in d.l.1. & ibi Aloyſ.
de Leo num.15.Rom.conſ.169. Grammat.deciſ.20.num.1.
Iaſe Boſſ.tit.de princip.nu.315. Afflict. in conſtit.ſtatuimus
7.notab.Belluq. in Specul.Princip. rubr.38.§.conqueruntur
Campan.in R.N.c.quando decretum,num.14. Gratian.di-
ſcept.182.num.10.Rol.conſ.38.col.1. Theſaur.deciſ.177.n.
9.& ibi Addit.* ſic iudicatum teſtatur *Menoch.d.caſu 66.
in addit.nu 40.Gonz.ad reg.Cancell.gl.36. num.71. Capi-
blanc.de Baron.prag.8.nu.154. Enriquez conſ.30. nu.3.4.
5.Petra ad Capyc.deciſ.lit.B.Peregr.deciſ.129.nu.7.& de
iuriſd.ordin.num.18.Milan.deciſ.5.nn.14.lib. Franch.de-
ciſ.187.& deciſ.192.* vbi ampliat, licet in priuilegio de-
rogationes ſint generales per verba ampliſſima, cum
clauſula, & ſi de eis ſpecialem mentionem fieri oportet,
nam adhuc *d.leg.1.* priuilegio derogatum nec erit cum
indiuidua eius requiratur derogatio *Bald.Caſtr. & reli-
qui Claſſics in d.l.1.Alex.conſ.122.numer.16.vol.4.Ruin.
conſil.226.vol.1. Caſtr.conſ.278.vol.1.Federic.conſil.230.
Crot.in c.1.num.48.& 49.de conſtit.in 6.Vital.verb.clau-
ſula generalis Gramm.d.deciſ.20.Menoch.lib.6.præſumpt.
40.num.6. Peregr. d.deciſ.129. nu.7. & d.tit.de iuriſd.or-
5 din.nu.18.* cum nec *d.l.1.* priuilegio renunciare expreſsè
poſſit pupillus, *ex gl.d.l.1.verb.excedere quam omnes ibi.
ſequuntur poſt Aloyſ. de Leo nu.16. Natt.conſil.590. num.
15.Gratian.diſcept.182.n.22.Carau.Rit.231.nn.4. Couar.
pract.q.c.6.7. Maſull.ad Capyc.deciſ.160.num.2.Coſt.de
ſcient.& ignoran.inſpect.98.num.9. Franch. deciſ.187.&
deciſ.192. num.7. Capiblanc.d.pragm.8.nu.156.Vin.deciſ.
121. Theſaur. deciſ. 177.* niſi aliter de mente Principis
6 conſtaret, tunc enim generales clauſulæ ſufficient ad
tollendum etiam priuilegium miſerabilibus perſonis
conceſſum *Rip.in c.1.num.54.de reſcript.Gabr.tit.de reg.
iur.concl.9.num.6.7.Gratian.d.diſcept.182.num.13. ad n.
vſque 20.* vbi coniecturas quibus Principis non hoc in
caſu probetur oſtendit.

Pro D.Maria, quod imò ad forum Ciuitatem Cati-
næ à M. R. C. remittenda ſit adducitur P. licet priuile-
gium viduale lite in M.R.C. iam cœpta citra actum e-
7 ius voluntarium illi ſuperuenerit ab illius tamen Iudi-
cis iuriſdictione coram quo cœptum fuit iudicium exi-
mit litis pendentia, non obſtante *gl.in l.qui autem, ff.ſi
quis caut. Ang.in leg.ſi quis poſtea, ff.de iud. Bald.in l.ſi quis
quanquam, ff.ſi quis caut.eamque communiter approbatam
dixit Rip.in c.1.num.81. de reſcript. Gabr.tit.de iud.concl.
4.ſub num.20. Lanfranc.deciſ.70. Anfrer. Cappel.Tholoſ.
dec.147.Lancell.de atten.lit.pendent.lim.20. nu.21. Ma-
zol.conſ.22.nu.25.atque ita in M.R.C. deciſum alias fuiſſe
teſtatur Graſſ.except.3.nu.38. cum aliis in d.dec.24.* & tra-
dit in terminis *Alex.ad Bart.in l.1.lit. C. de pen.* quod ſi
pendente cauſa contra mulierem moritur vir viduale
priuilegium ſuperueniens, non procuratum ad penden-
tem litem extenditur *d.l.* cum quædam puella, non ob-
ſtante, quia ibi fuerat procuratum recipiendo virum
alterius domicilii, ſicuti de criminoſo effecto clerico
voluit *Bart.in l.1.nu.3.ff.de pen.* qui ſi S.P. motu fiet cle-
ricus à ſæculari Iudice eximitur coram quo proceſſus
fuerat inchoatus, ſecus ſi procuratum ab eo fuerit cle-
ricale priuilegium, vt de Clerico facto poſt delictum
commiſſum, ex voto ante delictum, loquitur *Cagnol. in
d.l.cum quadam puella, nu.34. Valaſch.deciſ.48. Franch.
deciſ.209.Farin.q.crim.8. à nu.104. Caball.reſ. crim.108.
num.7. & 8.* quam remiſſione Mariam poſſe petere ne-
dum lite capta, & in qualibet parte iudicii ſcripſit *Sil-
ua nuptial.n.38. fol.576. Capyc.dec.173.Franch. deciſ.53.
nu.3. & dec.100.Aloyſ.de Leo in d.l.1. nu.17.* ſed cauſa
etiam concluſa allegata, & votata dixerunt *Aloyſ. de
Leo in d.l.1.num.10.C.quan.Imper.inter pupil.& vid.Vin.
dec.521.nu.17.Petr.ad Capyc.deciſ.160.lit. B.Cumia. Rit.
38.nu.466.Franch.dec.100.nu.20.& dec.214.num.2. Ca-
pibl.de Baron.pragm.8.nu.165.166.* qui mutandi fori pri-
uilegium ſemel bis, *& text.* viduæ concedi teſtantur, &
facta fori electione prior Iudex ſtatim fit incompetens,
*Franc.dec.294.Petr.ad Capyc.dec.160.lit.B.Vrſil.dec.257
Carauit.d.Rit.233.*

8 Cæterum cauſa hæc à virgine, & pupillis contra v-
xoratam fuit capta, quæ cum vidua extendi ſit, effectu
fori gaudere etiam debet priuilegio, *ex leg.1. C.quand.
Imper.inter pupill.& vid.* ſiue diues, aut pauper ſit, *Abb.
in c.ex parte 15.num.14.de foro compet. Felyn. in c.ſignifi-
cantibus num.6.de offic.delegat. Nat.conſ.590.num.3. Mu-
ta ad conſuetud.Panorm.c.13.nu.19.* quicquid *Innoc.Imol.
Bero.& alii*, contrarium ſentiant cum contra eos ſit ve-
rior opinio, vt multis comprobat *Menoch.de arbitr. ca-
ſu 66. in addit.nu.17.ad num.vſque 19.* quod tamen pri-
legio contra æquè priuilegiatum gaudere nemo poteſt,
*Aloyſ.de Leo in d.l.1. num.13. Enriquez conſ.30. num.7.
Couar.pract.q.7.col.penult.in fin.Menoch.de arb.Iud. caſu
66. in addit.num.47. Franch.deciſ.188. Gratian. diſcept.
182.num.21.Maſull.ad Capyc.dec.160.in fin.* quia priui-
legia priuilegiis conquaſſantur, & ius commune ſer-
uandum eſt *l.ſed & milites, §.coequalitas, ff. de excuſat.
tutor.Barz.dec.70.num.10.Capiblanch.de Baron.pragm.8
nu.170.* exornat *Foller.in praxi crim. verb.audiantur ex-
cuſatores,nn.102.Anchar.conſ.37.Rim.Iun.conſil.278.nn.
27.Mart.ſing.99.ſing.681.Socc.Iun.conſ.74. nu.21. vol.1.
Azeued.l.2.nu.241.tit.10. lib.8.recop. Auileſ.in proem.ll.
prator.num.20.Parlad.libr.1. rerum quotid.c.17.num.28.
Petra ad Capyc.in deciſ.160.lit.B.Theſaur.dec.553.num.
4.Tuſch.lit.P.concl.760.Trentacinq.var. lib.2.reſol.7.nu.
18.* ſed iuris eſt actorem forum rei inſequi debere *l.iu-
riſdictionem ff. de iuriſd.omn.iud.cum ſimil.* ergo D.Hye-
ronima coram Catinenſi magiſtratu D.Mariam con-
uenire oportet.

9 Non obſtat *Mut.Rit.133.qui cum dixerit, nu.27.* cau-
ſam miſerabilium eſſe ſummariam, *& num.28.* quod ſi
lis cœpta eſt cum maritata, quæ effecta demum ſit vi-
dua, ſententia appellabilis, *ex Surd.in conſ.222. nu.15.
& Afflict. in deciſ. 210.* quia principium, & non finis
cauſæ attenditur.

Nam reſpondit *Surd. d.num. 15.* de pupillo hærede
loqui reſpectu defuncti, qui legis authoritate priuile-
gium *dict.l.1.* non habet quando cœpta eſt lis cum di-
cto maiore, *Caſtrenſ.in hæres l.abſens & in l.qui Romæ ff.
de iudic.* plenè *Franch.deciſ.364.per tot.Aloyſ.de Leo in d.
l.1.num.12.Gratian.diſcept.182.num.27.* quidquid aliud
ſit, quando ante litem cęptam perſona miſerabilis, tan-
quam non priuilegiati hæres fori priuilegio frui vellet
quaſi hoc tunc ei permittatur *Carau.Ritu 234.num.2.3.
Menoch.de arbitr.Iudic.caſu 67 in addit. num.43. Gra-
tian.d.num.26.27.* ſed D.Maria viri ſui hæres non eſt,
conuenitur namque ſuo nomine proprio, ergo gaudere
debet fori priuilegio quia vidua.

Nec obſtat *Afflict.deciſ.210.* dum de reſtitutione in
integrum illi concedenda loquitur, qui poſt litem con-
tra eum cœpta in minori ætate factus eſt maior ſed
hoc admittit, illic *Afflict.num.5.* ſi dolo, & malitia a-
ctoris lis fuerit protracta in longum, vel in culpa Iu-
dicis, qui caſum non expediuit, comprobat ibidem
Vrſill. num.1. ſed nullus actoris dolus hoc in caſu inter-
uenit, quo litem protractam fuiſſe dicamus, præſens
ergo D. Mariæ ſtatus conſiderandus eſt, quæ cum ſit
vidua fori habet declinatoriam.

Quid dicendum cenſuit M.R.C.D. Mariam ad Iudi-
ces Catinenſe remittendam eſſe ex viduali priuilegio,
quod cœpto iam in iudicio ſuperuenerat.

Digitized by Google

vt paupertate maxima fœlicitas eſt *tex. ſen. li. de morib.* nec non hi ſunt beati quorum diuitias nemo nouit, ſecundum *Lucium Apuleium de Aſin. aur. lib.*1.

7 Et quemadmodum paupertas conferunt in rebus temporalibus innumerabiles ferè immunitates, & priuilegia, ita in reb. ſpiritualibus confert etiam ſeptem bona ſcilicet peccatorum recognitionem virtutum cõſetuationem cordis quietem deſiderij implectionẽ ſpiritualium bonorum dulcedinem meritorum exaltationem, & cœleſtem hæreditatem, ita *Sanctus Thom. ſup. Iſa.*48.

8 Cęterum ad inſtitutum redeundo aduerte tu Iudex quid agis dum tractas cauſas pauperum, nam eo tempore repetendum, diſcurrendumque tota memoria eſt quam miſerum, & calamitoſum ſit genus iudicantium & ſimiliter quod tunc Cœlum, vel infernus emitur, & reminiſcendum, denium eſt etiam quod venenum in auro bibitur, prout non ſtulte, & fabulariter verũ prudenter, & vt expertus loquebatur *Ouid. in lib. amor.*4. *eleg. dum ita cœpit fluctuare.*

Curia pauperibus clauſa eſt dat cenſus honores.
Inde grauis Iudex, inde ſeuerus Eques.

Sed hoc intellige apertius à viuo oraculo *Iſid. ſoliloq. lib.*2.*c.* 52. *& a lege ipſa in c. pauper.* 11. *quaſt.* 3. dum ita exprimit, quod pauper dum non habet, quod offerat in iudicio non ſolum auditi contemnitur, ſed è contra veritatem opprimitur, cito violatur auro iuſtitia nullamque reus pertimeſcit culpam, quam redimere nummis exiſtimat, imò ait *Eccleſiaſt. c.*9. quod ſapientia pauperis contempta eſt, & verba eius non ſunt audita.

9 Et ſic offerenda, atque exhibenda eſt ipſis pauperibus conſolatio in reddendo eis ius prius quam alijs remoto quolibet timore, vel amore, hi enim Iudices, qui dum hoc agunt laudant Deum, dum vero contrarium obſeruant in iudicando in cauſis pauperum ſe ipſos accuſant, & eis nunc annuntio æternam damnationem, & licet hoc malum iam dudum humanis influxit mentibus, vt pecunia honori ſit, & animi hominum diuitiarum admiratione digni, vt nemo niſi diues honores dignus putetur, ita *Ambr. off. lib.* 11. *cap.* 21. tamen
10 aduertendum eſt ſecundum *Iſid. ſoliloq. libr.*2. *cap.*52. quod multi propter opes periclitatis sũt multi propter diuitias in diſcrimen venerunt, multis exitiales fuere diuitiæ, multis etiam morte generauere opes, & ſic denique teſtatur *gloſ. in l. ſi debitori in verſ. damnum eſt ff. de Ind.*

Omnia ſunt hominum tenui pendentia filio.
Et ſubito caſu quæ valuere ruunt.

11 Vnde tu Iudex pauperibus ipſis, & miſerabilibus perſonis gratis iuſtitiam adminiſtra ſecundum conſilium & præceptũ tibi traditum à *gl. in §. ſi tibi quoq. in in verſ. gratis, in auth. de mand. Princ. & à Gayl. in obſeru.*43. *de Patrocinio aduocatorum, & procuratorum Camera ſub n.* 15. *& ſeq. lib.*1.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium l. vnic. C. quand. Imper. ampliatur etiam procedere in muliere maiore, vel minore, cælibem vitam ducente.*
2 *Priuilegium à d. l. vnic. procedit in cauſis mulierum, quarum maritus eſt eis inutilis, vel ad triremes condemnatus.*
3 *Priuilegium dict. leg. vnic. Eccleſijs ſicut rei publica competit.*
4 *Priuilegium d. l. vnic. commune eſt ſenibus decrepitis, debilibus, diuturno morbo fatigatis alijs perſonis miſerabilibus Iudicis arbitrio declarandis.*
5 *Priuilegium d. l. ac reſtitutionem in integrum meretricibus competere, ex deciſio S.R.E.*
6 *Meretricum miſeria, & calamitates.*
7 *Priuilegium l. vnic. vtrum competat viduis, alijs ſimilibus perſonis diuitibus, & num.*8.
9 *Alimenta eſſe priuilegiata, etiam quod diuiti relinquantur.*
10 *Dotium priuilegia ſic in paupere, vt in diuite locum obtinent.*
11 *Experientia eſt rerum magiſtra.*
12 *Priuilegium d. l. vnic. viduis, pupillis alijſque fortuna miſerabilibus ſpectare.*
13 *Vidua (ſi deeſt ſæcularis iuſtitia) de foro Eccleſiaſtico eſſe.*
14 *Legatum factum viduæ intelligitur ad pias cauſas, & numer.* 25.
16 *Pauper quis dicatur.*
17 *Priuilegia d. l. vnic. potiantur miſerabilis perſona in initio litis ipſa conteſtata, & in progreſſu cauſa.*
18 *Priuilegio d. l. vnic. gaudere omnes litis conſortes miſerabiles perſona, & num.*21.
19 *Præſcriptio centenaria currit contra priuatum rem communem habentem, cum Eccleſ. Rom.*
20 *Clericum criminis conſocios (in fori declinatoria) ad Iudicem Eccleſiaſticum trahere, communem eſſe opinionem, ac in praxi ſeruatum.*
21 *Priuilegium ob numerum duodecim filiorum, prodeſſe fratribus in commune bonorum ſtantibus.*
22 *Matrem viduã pro iniuria facta filio priuilegio fori gaudere.*
23 *Iniuria facta vni fratri, cenſetur facta alteri fratri.*
24 *Iniuria facta vni de domo, cum omnibus facta cenſeatur omnes ad accuſandum admittuntur.*
25 *Iniuriarum actio inimicis competere, cum ex iniuria inimicitia oriatur.*
26 *Iniuria facta vxori, viro illata dicitur, & pro ea vir agit.*
27 *Iniuria data patri filio data cenſetur, & filium ad patris defenſionem poſſet inſultantem imponere occidere.*
28 *Iniuria filij patris eſt eo viuente, eo mortuo, matris quando filius tutore careret, vel ſi haberet, & eſſet negligens in proponendo querelam.*
29 *Amor maternus, maior eſt paterno.*
30 *Mater pro iniuria illata filio maiori (recuſante querelam dare poſſe iniuriantes) accuſare, ac gaudere priuilegio fori.*

DECISIO XXIII.

Ex Viuio deciſ. 521.

ARGVMENTVM.

Priuilegium *l. vnic. Cod. quando Imper. inter pupil. & vid.* in quibus perſonis locum obtineat, & num in pupillo, & vidua diuitibus.

1 OPinio Azonis extat adeò veriſſima, atque receptiſſima, vt de ea in præſentiarum nullatenus dubitari accidat, quod ſcilicet priuilegium *l. vnic. C. quand. Imper.* obtineat locum etiam in ea fœmina, quæ cęlibem vitam ducit, nec vſquam virum habuit, nec de nuptijs tractat, quamvis maior ſit, imò itidem grauis ætate reperiatur, quicquid in hoc maximè dubius fuerit, *Accur. in l. malum verſ. viduam, ff. de verb. ſignif.* quam nempè *Azor. ſententiam in ſum. C. quan. Imper. inter pupill. & vid.* digeſte quidem approbauere ibi *Cyn. Oldr. Alber. & Fulgoſ.* & communiter alij *Doctores* omnes antiquiores, qui exiſtimauere huiuſmodi beneficium competere, huic mulieri veluti competit verè viduæ honeſtam agenti vitam, & ſequuti ſunt etiam eandem ſententiam *Lup. in rep. ad c. per veſtras de donat. inter vir. & vxor.* 2. *notab. num.*12. *Iſern. num.*10. *Afflict. & alij in conſtitut. ſtatuimus in titul. de off. mag. inſt. lib.*1. *Rebuff. in commentar. ad Regias in* 1. *tom. tract. de ſentent. promiſ. art.* 3. *gl. vlt. col.* 2. *Guid. Pap. deciſion.* 566. *Carauit. rit.* 19. *num.* 21. & iſthæc

Digitized by Google

iſthæc opinio ſimiliter communiter recepta extat, vt poſt *Fulgoſ. in d.l. vnic. exprimit Coua. in lib. practicarũ queſtionum cap.7.poſt num.1.qui liberè eo in loco in ver.cæterum*, intelligit opinionem iſtam communem, tunc locum obtinere, vbicunque aliqua fœmina iam grauis ætate honeſta quidem, & æquè vitam cœlibem, à iuuentute caſtiſſimè duxerit, & potiſſimum vbi ex hoc non immineret illi, qui in iudicio vocatur grauiſſimum præiudicium, vt reſpondear actioni propoſitæ, ſubditque etiam ſecundum opinionem, hanc ſæpè numero in granatenſi prætorio vidiſſe iudicatum, ſacra verò Audientia Barenſi ſuperioribus temporibus in caſibus tunc in ea occurſis, ſanctè porrò iudicauit opinionem iſtam procedere etiam in ea fœmina, quæ iuuenis ſi; ac nullam admodum habendam fore ætatis rationem, quam opinionem atque deciſionem fortificat *Imper. in d. l. vnic. C. quand. Imper. inter pupill. & vid.* vbi ſi pupilli vel viduæ alijque fortunæ iniuria miſerabiles iudicium noſtræ ſerenitatis orauerint, quæ profectò opinio adeò vera diſcernitur, vt contraria ſententia concurrere debeat qualitas ætatis, nullo modo defendi poſſit, quia non tantum ratione, ex quo ſimiles perſonæ, pupilli, vel viduæ extent conceſſum eis extitit priuilegium *dict. l. vnica ab Imperatore*, quam etiam quoniam reperiuntur iniuria fortunæ miſerabiles, vt planum facit ibi textus idcircò conſideratio illa ætatis inutilis quippè redditur, vt verius vtique appareat, vt fœminæ etiam non grauis ætatis, ſed potius iuuenilis exiſtente, dummodo honeſtè cælibiſque vitæ fuerint, & ſint competant priuilegium *d.l.*

2 Nam eademmet ratione hoc ibidem priuilegium concedi etiam fœminis, quæ maritum habent, ſi is ſit eis inutilis exiſtimant ſcribente veluti, quia maritus reperitur captus ab hoſtibus exul, vel damnatus ad triremes, vt in terminis ſenſit *Felyn. in c. ſignificantibus n. 8. de off. deleg. Rebuff. in d.gl. vlt. col.2. gloſ.& Bald. in l. ſi.C.ad leg. flauiam de Plag. Alex. conſi.14. vol.1. Couarrun. in d. cap.7.verſ.eſt in hoc eadem tractatu Carauit. rit. 19.de Franh.deciſ.100.num.18.cum alijs aggregatis in deciſ. noſtra 197. maritum non habere, num.1.& ſequen.lib. 1.* vbi aſſignauimus rationes, & inſimul ita non ſemel tantum, ita deciſum extitiſſet in Regia Audientiæ, prout ita obſeruatum quoque extitit toto tempore, quo verſamur in hac ſacra Audientia Barenſi, & obſeruatur hodie.

3 Immò eadem quoque ratione verius reptiuſque diſcernitur, hoc idem priuilegium competere etiam Eccleſiæ, quia ratione in ea republica Eccleſia habebit priuilegium iſtud, quod vidua, & pupillus habent, quamuis hoc de iure communi minimè probari poſſit, quoniam *d.l.vnica C.quand. Imper. inter pupill. & vid.* non loquitur, nec tractat de Eccleſia, quæ nec videtur intelligi miſerabilis perſona licet quando Eccleſia fuerit re propria priuata, ac ſpoliata poſſit ſpoliatorem etiam laicum, coram quo maluerit iudice Eccleſiaſtico, vel ſeculari conuenire, ita *Io. And. & alij vnanimes omnes in c. cum ſit generale de foro compe. Alex.conſ.103. in fin. vol. 5.* qui itidem eo in loco teſtatum dereliquit hanc opinionem communiter receptam eſſe, & *Imol. etiam in c. ſi clericus de foro compet.* idcircò cum hoc priuilegium competere Eccleſiæ explotatiſſimum ſit, veluti exiſtimauit *Iſern. in d. conſt. ſtatuimus 3. & Affl. num. 16.* vbi teſtificatur etiam in Regno Neapolitano deciſum hoc fuiſſe, atque determinatum à Rege Roberto filio Caroli II. cum eſſet is ſui patris Vicarius, & eandem opinionem amplexus quoque eſt *Couarrun. in prænotat. cap. 7. poſt num. 5.* vbi in medium ſimiliter reſeruauit eiuſmodi priuilegum ex vſu forenſi receptaque praxi competere cuilibet Eccleſiæ quia res Eccleſiarum minoribus, & pupilis, quorum res ſub tutorum arbitrio ſunt, æquiparantur de iure, vt notatur in *c.2. de in integr. reſt.*

4 Quo circa eiſdem rationibus patet, non tantum receptiorem eſſe, ſed etiam veriſſimam opinionem *Azon. vt in priuilegium d.l. vnica*, competat etiam in fœminæ, quæ cœlibem vitam agit, nec vſque quam virum habuit, etiam quod non ſit grauis ætatis, ſed iuuenilis, quicquid ſenſerit *Couar.* ſed ſufficiat, quod æquiparetur pupillis, & viduis ac ſimiliter miſerabilibus perſonis, vt ſenibus deceptis diuturno morbo fatigatis, debilibus, & alijs omnibus, de quibus mouetur natura ad miſerandum, vt explicauit *Azon. ipſe in ſumma eiuſdem leg. vnic.Cod.quando Imperat.inter pupill. & vid.* quem referunt, & ſequuntur *Socc. in cap.ex tenore colum.1. de foro competent.& Odofred.in rubric. eiuſdem titul.Innocent. in caput.ſignificantibus de officio delegat. Affl. deciſ.257. in princip.& Vrſillus ibi addit.ſub num.2.& ſeq.& Roland. à Valle conſil.20. in princip. volum.2.* vt porrò iſtis, & alijs perſonis miſerabilibus arbitrio tamen Iudicis declarandis competat priuilegium, *d.leg.vnic. vt probat Menoch. in commentar. de arbur. Iudic. caſu 66. in princip. lib. 2. centur.1. Calcan.conſil.57.numer.12.Guid.Pap.deciſ.566. Neuizan.lib.6.Sylu.nuptial.num.34.& ſeq.& Vrſil.in addit.ad Afflict.deciſ.257.* taliter quod expeditum in iure apertiſſimè quippè deſcernitur in arbitrio Iudicis reſidere iſtam declarationem faciendam, quæ nam dicantur perſonæ miſerabiles.

5 Provt his noſtris temporibus determinauit quoque Sacrum Conſilium meretrices etiam fore miſerabiles perſonas habereque reſtitutionem in integrum gaudereque poſſe priuilegio, *leg.vnica, Cod.quando Imper. inter pupill. & vid.* vel miſerabiles perſonas cognoſcat, & ne exhibeantur atteſtante *Dom. Vinc. de Franch. deciſ. 233.* conuenta meretrice, & nihil mirum, nam quædam perſonæ dicuntur miſerabiles habitu, & non actu, vt viduæ, & pupilli, quædam verò aliæ perſonæ extant miſerabiles, non tantum actu, ſed etiam habitu, vt iſtæ infeliciſſimæ meretrices, quibus natura mouetur ad miſerandum *c.1.de poſtul.* vbi dicitur quod miſerabilis perſona ea eſt, quæ non poteſt cauſam promouere, puta propter defectum paupertatis, vel alterius impotentiæ ita *Abb.in cap.ſignificantibus de offic. deleg. in gloſſ.1.*

6 Imò non ſolum extat pauper ipſa meretrix, ſed etiam reperitur in tam in periculoſo ſtatu atque miſero, vt nullus alius ſtatus miſerior inueniri queat nam ſecundum *Auguſtinum de verbis Domini*, qui nequiter vult viuere, nonnè tantò miſerior eſſe conuincitur, quantò facilius mala eius voluntas impletur, immò ſecundum *Gregor. ſuper Ezechielem* peccantes tunc conſideremus amplius miſeros, quando eos conſpicimus in culpa ſua ſine flagello derelictos, taliter quod non immeritò aiebat, *Auguſtin. de libero arbitrio*, ita ſcribens eo in loco conſidera quantum potes, quam magnum bonum ipſum eſſe quod & beati, & miſeri volunt, nam ſi hoc benè conſideraueris, videbis in tantum eſſe te miſerum, in quantum non appropinquas, quod ſummum eſt, & ſic palpas quam iugum graue ſit ſuper meretrices à tempore earum ingreſſus lupanari, vſque in diem ſepulturæ, in matrem omnium immò ſtatus earundem mulierum tam miſerrimus venit continuò etiam deplorandus ab omnibus, cum *Innocent. de vilitate conditionis humanæ*, vbi ſic afflictè omnes mortales commouet, quis ergo det oculis meis fõtem lachrymarum, vt fleam miſerabilem humanæ conditionis ingreſſum, culpabilem humanæ conuerſionis progreſſum damnabilem humanæ diſſolutionis egreſſum, conſiderauerim, igitur cum lachrymis, de quo factus eſt homo, quid faciat homo, quid facturus ſit homo, ſanè formatus eſt homo de terra, conceptus in culpa, natus ad pœnam, agit praua, quæ non licent turpia non decent vana, quæ non expediunt.

7 Hac igitur opinione retenta per ſacram Audientiam Barenſem, quod ipſi Lauiniæ de Dauid, quæ cœlibem vitam egit, nec vſquam virum habuit competat priuilegium *dicta leg. vnica*, ſupereſt reſoluere, numquid huiuſmodi priuilegium competat viduæ, & alteri, ex ſimilibus perſonis diuitias poſſidenti veluti particulariter eidem congruenter quippè diuiti, in qua quæſtione non nihil æquidem dubitaueris, non tantum antiqui ſed etiam hodiernis noſtris temporibus recentiores ſcribentes, opinantes priuilegium, hoc eiuſdemmet *leg. vnica*, non competere modo aliquo viduæ, alterique perſonæ miſerabili quando diuitias poſſidet, quoniam ad hoc vt vidua, vel pupillus ſimiliſque perſona

poſſit gaudere beneficio ipſius *leg. vnica*, requiritur, quod ſit pauper, & nondiuus, vt ſenſit *Paul. Caſtrenſ. in rubr. illius tituli prope finem, iuxta notata formaliter ab Innocent. in cap. ſignificantibus de offic. deleg. quam opinionem ſequuti ſunt Specul. in titul. de inſtrumentorũ edictio. §. nunc verò aliqua verſicul. quod inter relicta*, vbi ait, quod pupilli, & viduæ, & miſerabiles perſonæ habent nonullas in iure prærogatiuas, quod verum extat in viduis, atque pupillis miſeris, & pauperibus, non autem indiuitibus, & potentibus *dict. capitul. ſignificantibus, & capitul. ex tenore de foro competenti, Alexand. conſil. 121. num. 4. columm. 1. & conſil. 126. columm. 2. volum. 4. & in l. 1. ff. ſolut. matrim. Innoc. Panormit. Imol. Cardin. Zabarell. Barbat. Felyn. & alij vniuerſaliter omnes in dict. capit. ſignificantibus Iaſ. in l. Titia textores, ff. de leg. 1. Tiraquell. in l. ſi vnquam in verſic. facultatum col. 2. C. de reuoc. donat. Rebuff. in comment. ad conſtit. Regni Franciæ tomo 1. tit. de ſent. prouiſ. gloſſ. vlt. col. 2. Andr. de Iſern. in conſtit. Regni ſtatuimus, & Afflict. etiam eo in loco, in 3. not. Marant. in tract. iudiciorum in 4. par. fol. 204. n. 78.*

8 Vbi inquit, quod licet cauſa pauperum, & miſerabilium perſonarum, prout ſunt viduæ, & pupilli dicatur ſummaria viderique debeat de plano, & ſine ſtrepitu, & ſolutione ſportularum, vt eſt *text. in §. ſit tibi quoque in auth. de mandat. Iudic. vbi Bartol. & alij omnes*, nec non quod iſtæ perſonæ miſerabiles trahere queant ſuos aduerſarios coram Imperatore, & facere cauſas ſuas ab eo decidi *dict. leg. vnica*, tamen quod illa procedat in vidua, & pupillo pauperibus, ſecus vero in diuitibus, quia tunc non dicerentur miſerabiles perſonæ, nec viduarum priuilegijs potirentur, & hiſce, atque ſimilibus rationibus authoritatibus, quæ adductis iſtam opinionem, quod ſcilicet priuilegium *dict. leg. vnica*, non competat viduæ diuiti, pupillo, alijſque ſimilibus diuitibus perſonis approbat *Rolan. à Valle conſil. 20. poſt num. 12. volum. 2.* vbi planum quoque fuit hanc ſententiam communiter receptam fore eique aſſentitur etiam *Pariſ. in addit. ad Bart. in dict. leg. vnica, in addit. incip. ſi contra pupillos*, ſacra verò Audientia Barenſis ſuperioribus temporibus, non ſemel tantum in caſibus, in ea occurſis maturè quidem obſeruauit contrariam ſententiam, tanquam tutiſſimam, quæ fuit originaliter *Azo. in ſumma illius tituli. in fine*, & probatur per textum, etiam eo in loco, dum dicit ibi Imperator, quod ſi pupilli, vel viduæ, alijſque fortunæ iniuria miſerabiles iudicium noſtræ ſerenitatis orauerint, cogantur aduerſarij examini noſtro ſui copiam facere, ex his igitur verbis ſummoperè aduertendum eſt, quod Imperator appellat viduas fortunæ iniuria miſerabiles, quia vidua virum amiſit pupillus verò patrem ſimiliter amiſit, ſiue patriam exiuit poteſtatem intra decimum quartum annum, & hæc extat re vera fortunæ iniuria, vt potè, quia ex hoc contigit, quod non poſſent ſimiles perſonæ in cauſis ſibi auxiliari, viduæ inquam propter ſexum, pupilli verò propter ætatem, nam magnæ quippè in miſeratione huius generis perſonæ dignæ ſunt, dum maritorum, filiorumque deſtitutæ reperiuntur, quæ porrò miſeratio locum obtinet dato itidem quod oprimi ab alijs minimè dubitarent vt probat ſimiliter *Imper. in dict. leg. vnic.* ibi præſertim, cum alicuius potentiam perhorreſcant, nam illa implicatiua præſertim oſtendit idem eſſe in caſu contrario, vt etiam ſi diuites ſint, & nullus formident potentiam nihilominus reſpectu viduitatis pupillariſque ætatis fori priuilegio faciliter fruuntur, pollicetur enim Imperator illis in litibus opem ferre.

9 Et pro hac ſententia plurimum nempè facit *tex. in l. cum hi, §. nihil ff. de tranſact.* vbi alimenta ſunt priuilegiata, etiam quod ea diuiti relinquantur, ex quo illud tantum attenditur, quid ſint alimenta ipſa, non autem cui ea relinquantur, dum alimenta dantur pro vitę ſubſtentatione, nec dicatur quod diues poteſt fieri euadereque pauper, quia hoc iura non præſumuntur *leg. ſi de fructus Cod. de arbitr. tutel. & l. cura, §. difficientium, ff. de num. & honor.*

10 Nec non dos etiam quamplurimis re ipſa potitur priuilegijs, *l. 1. ff. ſol. matr. & c. fin. de re iud.* qui nempè priuilegia habet dos ipſa, vel quod pauperi detur, quia cauſa ipſius dotis inſpicitur, non autem perſona cui datur.

11 Idcirco non diuitiæ viduarum, aut pupillorum, ſed potius conditio viduitatis, & pupillaris ætatis attendi debet, quia huiuſmodi perſonæ quibus hæ conditiones inſunt ſolent regulariter opprimi, vt patet ex experientia, quæ eſt rerum omnium magiſtra optima, & probat *text. in c. regum 23. q. 5. §. penult. inſtit. de ſat. vbi Aug. & in l. quam ſit de elect. in 6.* & hinc rationabiliter canebat *Franciſc. Petrarcha cantilena 35. ſtantia 7.*

Non fa per te di ſtar fra gente allegra
Vedoua ſconſolata in veſte negra.

12 Ex hiſce igitur rationibus, quibus etiam in terminis hanc opinionem defendit *Natt. conſil. 570. poſt nu. 3. cum alijs ſequent. vol. 3. & in addit. ad Alex. conſil. 127. in vlt. addit. vol. 1.* patet liquidiſſimè eſſe firmiorem, atque veriorem, quid inaduertenter quippè reſpondero, *Rol. à Vall. conſil. 20. poſt num. 12. cum alijs ſeq. vol. 2.* cuius ratione quibus ipſe mouetur, adeò debiles reperiuntur vt ille neutiquam attendendæ veniant contra tam robuſtiſſimas præmumoratas rationes, quibus hæc opinio à *Natta*, ac ab aliis munita extat, quam etiam non tantum ſtabiliorem, ac ab veriorem eſſe, ſed etiam vt pateat hodie ſine difficultate aliqua receptiorem fore deuenitur ad Authores, qui eam commendauere, in primis *Azor. in ſumm. illius tit. C. quand. Imp. inter pupill. & vid. vel miſerabiles perſonas cognoſcat in fin.* vbi concedit, quod pupilli, licet diuites habent priuilegium illius legis, & eodem modo etiam reliqui. qui propter debilitatem corporis, vel mentis rebus ſuis ſupereſſe non poſſunt, ſicuti pupilli, & huic opinioni aſſentiuntur quoque *Alber. in 1. par. ſtatutorum, q. 112. & in d. l. vnic. verſ. ſed nunquid ſi tales Bald. conſ. 449. quæritur vtrum vidua, vol. 5. Afflict. dec. 257. & ibi Vrſill. in addit. ſub num. 3. & ſeq. Abb. in c. ex parte de for. compet. Bulgar. in l. 1. n. 125. ff. ſolut. matrim. Neuiz. in Sylu. nupt. lib. 6. num. 34. & ſeqq. Io. Lup. in repet. c. per veſtras in 2. not. num. 12. de donat. inter vir. & vxor.* qui omnes opinantur viduam, quantumuis diuitem dici perſonam miſerabilem, & in terminis approbauere *Couarru. lib. pract. qq. cap. 6. num. 2. verſic. obtinet Natta conſ. 590. num. 3. & ſeq. volum. 3. & in addit. ad Alex. conſ. 121. in vlt. addit. vol. 1. D. Menoch. in comment. de arb. Iud. caſ. 67. poſt num. 4.* à qua nempe opinione ſuadet diſcendendum nullatenus fore *Afflict. poſt Andr. de Iſern. in conſtit. ſtatuimus num. 5.* idcirco facilè probatum eſſe opinor hanc opinionem, quod ſcilicet beneficium *d. l. vnic.* competat viduis, pupillis alijſque fortunæ iniuria miſerabilibus perſonis, non tantum pauperibus, ſed etiam diuitibus, & ita ſecundum eam vidimus etiam ſuperioribus annis iudicatum Romæ in facti contingentia, in vna Reatina D. Virginiæ viduæ ſimiliter Reatinę, per ſignaturam iuſtitiæ coram Alexandro Cardinale Sforzia ſuo tempore dictæ ſignaturæ præfecto referente R. P. D. Hieronymo Melchiorio Epiſcopo Maceraten. & ita iudicauit quoque Senatus Pedemontanus, vt per *Anton. Theſ. dec. 177. num. 3.* & firmat etiam *D. Franciſc. Milanen. dec. 5. num. 2. lib. 2.*

13 Hæc igitur opinione tot tantiſque illuminata facibus in præſentiarum non obſtant rationes quibus *Roland.* mouebatur ad diſſentiendum, & primo nihil refragatur illud, quod notauit *Innoc. in d. c. ſignificantibus*, cui innixi fuere alij prænominati, quia *Innoc.* ipſe per illum text. loquitur in Iudice Eccleſiaſtico, ex quo viduæ non ſunt principaliter de foro Eccleſiaſtico, niſi quando deeſt iuſtitia ſecularis, vt probatur in *cap. ex tenore de foro compet.* vel niſi forſan ſit pauper, vel ſpoliata, ac oppreſſa, illis etenim ceſſantibus vidua dicitur de foro ſeculari *cap. Regum 23. qu.* & notat *glo. in d. c. ſignificantibus*, & tradit *Natta in d. conſil. 590. num. 9.* vbi porrigit, quod ita diſtingui debet inter Iudicem Eccleſiaſticum, & ſecularem, vt Eccleſiaſticus competens videatur, vbicumque vidua extat pauper, & ita iſto caſu vidua repetens dotes ſuas, ſi pauper quippe ſit poteſt adire Iudicem Eccleſiaſticum, non autem ſi ſit diues, & ita ſubdit lo-

qui

qui *Alex. in l. 1. ff. ſol. matrim. & text. in c. ex parte de for. compet.* ſi autem reperiatur diues, & intendat cauſam ſuam agitari coram Tribunali Cæſareo, tunc profectò poteſt, quia viduitas, quo ad priuilegium facit etiam miſerabilem, cum in earum cauſis magis, magiſq; verſetur periculum, nec opprimantur, quam in cauſis cęterorum, & ob rationem hanc de iure diuino commendantur iudicibus aduenæ, pupilli, & viduæ dum ore Prophetarum exclamat Deus, & præſertim *Exod. cap. 22.* viduæ, & pupillo non nocebis, & læſeris eos vociferabuntur ad *Eccleſiaſt. cap. 31.* nonne lacrymæ viduæ ad maxillam aſcendunt, & exclamatio eius ſuper deducentes eas à maxima quoque aſcendunt in Cœlum, & Dominus exauditor non delectabitur in eis.

14 Nec ad rem pertinet, quod protulit *Specul. in tit. de inſtrum. & editio, §. nunc vero aliqua verſ. quod inter relicta,* quia illud procedit quantum ad effectum de quo ibi, videlicet ad hoc, vt legatum factum ad earum fauorem intelligatur factum ad pias cauſas, ſed quantum ad effectum fori, omnis vidua dici poteſt indiſtinctè miſerabilis, ita *Abb. in c. cæterum. §. ex quo ergo col. 6. de iudic. Bal. Nouell. in tract. de dotib. 9. qu. princ. 10. priuileg. & Natt. in præmemorato conſ. 590. poſt num. 11.* vbi ſimiliter annectit poſſe alteram quoque afferri reſponſionem, quod *Specul.* in eo loco loquitur de iure Pontificio videlicet, quàtum ad forum Eccleſiæ requiratur in viduis paupertas, quod probari is exiſtimat ex textum, quem ipſe Speculator citat in *d. cap. ſignificantibus, & in cap. ex tenore de foro compet.*

15 Poſtremo nihil ſimiliter perturbant aliæ auctoritates ſupra citatę pro contraria parte, & potiſſimum *conſil. Roland. à Valle 20. poſt numero 12. & ſequentibus volum. ſecundo,* vbi prodidit prædictam opinionem contrariam eſſe communiter ab omnibus approbatam, quia reſpondetur, quod nullum admodum fundamentum fieri debet in huiuſmodi auctoritatibus, & rationibus tanquam lubricis, & indigeſtis, prout hoc ſatis firmiter ſupra oſtenſum extitit, ac iſtam itidem opinionem fore ſacroſanctiſſimam, vt effluentiſſimè demonſtrauit *Natt. in d. conſ. 590. poſt num. 3.* cum ſequente, & ſignatura iuſtitiæ ſecundum eam religioſè iudicando in caſu præcitato, & Senatus Pedemontanus etiam atteſtante *Anton. Theſ. deciſ. 177. num.....*

16 Remanet igitur ex allegatis firma concluſ. quod prædictæ Lauiniæ, quamuis diuiti competat priuilegium *d. l. vnic.* quod tanto magis concedendum venit, quia attenta etiam opinione *Roland. & ſequacium*, quod viduæ diuiti non competat priuilegium ipſius *l. vnic.* nihilominus tamen eidem Lauiniæ, etiam veluti pauper illud concedendum eſt, cum non ſolum non dicatur pauper ille qui non habet neceſſaria ad ſuſtentationem vitæ, verum etiam ille cui deficiunt conuenientia, quo ad ſui ſtatus conditionem, vt per *Bart. in l. ſi conſtante 2. qu. 1. princ. ff. ſol. matr. & Bald. in l. ſi quis ad declinandam col. 2. verſ. circa tertium C. de Epiſc. & cler. Tiraqu. in l. ſi vnquam in verſ. facultatem ſub n. 1. C. de reuoc. don.* vbi affirmat quoque viduam Reginam Angliæ gaudere ſimiliter poſſe miſerabilium perſonarum priuilegio, & *Vrſill. etiam in addit. Afflict. dec. 257. ſub num. 2.* & in terminis tradit *Natt. d. conſ. 590. poſt num. 14.* vbi etiam declarat poſt *Bald. imò Ang. Alex. & Aretin.* quos allegat, quod egere dicitur qui non poteſt viuere ſecundum dignitatem, & conditionem ſuæ perſonæ, & non debet tunc conſiderari quantum ex ſui patrimonij fructibus colligi poteſt non autem quantum pretij, ex venditione rerum redigeretur, ad not. à *Bart. in l. qui bonis, ff. de conceſſ. bon. Bald. in l. fin. §. ipſum autem, per illud text. C. de bon. quæ liber.* cum itaque ipſa Lauinia talis notoriè diſcernatur, vt attenta porrò eius nobilitate conditioneque ſui ſtatus non habeat bona conuenientia, vtique ſine ſcrupulo, aliquo etiam ipſi vti pauperi competit priuilegium *d. l. vnic.* etiam acceptata opinione *Rolandi, & ſequacium*, tanquam intricata.

17 Nec reluctat quod pro parte eiuſdem Lauiniæ fuit in ſtatum huiuſmodi priuilegium illi impartiri poſt litem conteſtatam coram Iudice ordinario, quia ad hoc reſpondetur, quod ipſæ perſonæ miſerabiles, non tantum in initio litis, ſed etiam poſt litem conteſtatam, & ingreſſu cauſæ poſſunt aduerſarios ſuos ad Tribunal Principis euocare, & etiam in his terminis ſenſit *Natt. in præallegat. conſ. 590. poſt num. 15. Carau. in Rit. 219. & 128. Afflict. in conſtitut. ſtatuimus, & Dom. Theſaur. dec. 177. num. 6.* vbi commemorat ita ob iſtorum ſcribentium opinionem, tanquam communem, ac frequentiorem extitiſſe iudicatum in Senatu Pedemontano, prout ita etiam quotidiè obſeruatur in Regno, & ſic ob huiuſmodi obſeruantiam communemque doctrinam coarctatur *l. vbi acceptum, ff. de iud.* diſponens quod iudicium vbi ſemel acceptum eſt ibi finem accipere debet veluti etiam eadem lex limitatur quoque per *Felyn. vndecim alijs modis in capitulo ex tenore de reſcript. columu. 7. & ſequentib.*

18 Neque demum ad rem pertinet, quod ipſa Lauinia habeat præſentem cauſam communem cum alijs perſonis non miſerabilibus, quia hoc ſerena extat Doctorum deciſ. quod huiuſmodi priuilegio potiuntur etiam perſonæ non miſerabiles exiſtentes, quo ad eamdem cauſam in communione, cum alijs perſonis miſerabilibus, vt omnes tunc gaudeant eodem priuilegio propter communionem, vel ſocietatem, ob quam inhabiles gaudent beneficio habilium, *iuxta l. ſi communem, ff. quemadm. ſeru. amitt. & l. is qui duos*, & ibi *Bartol. ff. de liber. legat.*

19 Et hinc conſtanter quippe delliberat *Abb. in cap. ad audientiam de præſcript.* quod contra priuatum habentem rem communem cum Eccleſia Romana currit ſolummodo præſcriptio centenaria.

20 Nam idem quoque videmus quod ſi plures reperiantur capti inquiſitique à Iudice ſeculari, quorum vnus extat Clericus, & ipſe petat, tunc ſe remittat ad Iudicem Eccleſiaſticum, iuxta *cap. ſi Iudex de ſentent. excommunicat. lib. 6.* quod hoc caſu omnes laici remitti debent ad Iudicem Eccleſiaſticum, per *d. l. ſi communem*, ne continentia cauſa diuidatur, & nè ſequatur abſurdum, quod in eadem cauſa variæ ferantur ſententiæ, & fortaſſe contrariè, ita *Soccin. in l. cum Senatus in fin. ff. de reb. dubijs*, vbi addidit etiam, ita ſe vidiſſe obtentum in practica, quod nempè dictum fuit originale, *Anton. de Prato Vetere Doctoris Bononienſis in l. 1. in fin. quæ ſentent. ſine appellat. reſcind.* quem referunt ſequunturque *Soccin. in cap. 2. colum. 15. verſic. 8. fallit de mut. petit. Thom. Ferrett. cautela 10. poſt Georg. Natt. in cap. quamuis de pact. in 6. & Iaſ. in l. Imperium num. 3. ff. de iuriſdict. omn. iudic.* & ibi etiam *Sapia num. 83. Caſſan. in conſuetudinib. Burgund. Rubr. 1. §. 15. num. 70.* vbi fatetur etiam ſe vidiſſe hanc *Anton. de Prato Veteri deciſionem ſeruari in Ducatu Mediolani*, & ſequuntur etiam *Felyn. in cap. 1. columu. 4. de præſcript. Neuizzan. in Sylua nuptiali lib. 6. num. 38.* hinc infertur *Bart. in l. præcipimus in fin. C. de appell. Alciat. in l. 2. in princip. ff. de verb. obligat. Pariſ. conſil. 154. columu. 1. volum. 4. Soccin. Iun. conſil. 34. columu. 1. volum. 2. Natta in proprijs terminis conſ. 590. num. 19. volum. 3. Riminal. Iun. conſil. 902. num. 12. & ſeq. volum. 2.* quæ opinio extat communiter approbata, atteſtante *Foler. in pract. crim. in 1. part. ſecundæ partis in verſicul. audiant excuſatores, num. 79. & Boſſ. in titul. de for. competent. 147.* quicquid ſcripſerint *Petr. Rebuff. in authent. habita priuil. 106. Cod. ne filius pro patre, Capyc. deciſio. 173. Cacher. deciſio. 103. num. 10. Couarr. pract. quæſt. cap. 34. num. 1. verſ. nos verò Igneus in l. 1. §. ſi quis in villa num. 27. ff. ad Sillan. Anton. Gomeſ. cap. 10. delictorum, num. 6. & Clarus lib. 5. ſententiarum §. fin. quæſt. 36. colum. penult.* qui eam falſam fore fragiliter irregulariterque ſcripſere, eam vt inſtruximus eſt communis, & ſeruatur in practica, quam etiam veriſſimam receptiſſimamque eſſe tradit *Marſil. ſingul. 180.*

21 Vbi etiam ſubdit ſe vidiſſe conſultum per Excellentiſſimos Dominos D. Ludouicum de Ludouicis Prothonotarium Bononienſem, & Dominum Archidiaconum Bononienſem, quod immunis ab oneribus, ob numerum duodecim filiorum hanc immunitatem impartiebatur fratribus ſocijs, in commune bonorum commorantibus, & ſimul habitantibus veluti, tradit etiam *Natta conſ. 1. n. 10. vol. 2.* ob quas profectò rationes, hanc opi-

opinionem quòd ſcilicet priuilegium *d.l.vnica*, competat non tantum viduæ, ſed alijs etiam non miſerabilibus perſonis habentibus cauſam communem, cum ipſa vidua, in proprijs terminis noſtris amplectitur idem *Natta d.conſ.590.poſt num.16 & ſeqq.* eamque in hoc quoque caſu tenuerit ſimiliter ſignator iuſtitiæ coram Alexandro Cardinale Sfortia Præfecto referente annis ſuperioribus R. P. Dom. Hieronymo Melchiorio Epiſcopo Maceratenſ.

22 Et licet vidua habeat fori electionem in caſibus recitatis atque ſuper diffusè magiſtraliterque determinatis tamen diſquirendum hodie neceſſario quoque venit, notatur vidua ipſa pro offenſa iniuriaue facta eius filio viuenti eligere queat Iudicem proponereq; pariter querelam coram eo, pro tali cauſa, & ſic gaudere, tunc *d.l. vn. priuil.* quia igitur in re animaduertendum eſt viduam ipſam indiſtinctè quidem gaudere poſſe huiuſmodi fori priuilegio, tàm in vita filij iniuriati, quàm poſt eius necem, & ratio ea eſt, nam iniuria facta vni de domo illata cenſetur omni dubio quidem procul toti familiæ, & cognationi, *l.2.& 3.ff.de liber.cauſ. & l. ex Cornelia, ff.de iniur.& ibi gloſ.in l.vnic.C.de rapt.virg. & ibi Bald. col. 2. Bart.in l.ex Cornelia, ff.de iniur. Alex.conſ.24.num.7. vol.2.Dec.conſ.163.col.3.Crauett.in conſ.41. nu.3. Rimin. Iun. conſ.101.num.23.& ſeq.vol.1.* vbi hoc amplificat ſimiliter procedere etiam ſi tractaretur de leui iniuria.

23 Et ſic iniuria facta vni de fratribus alteri quoque fratri facta cenſetur *l.1.& 2.ff.de liber.cauſ.*

24 Pro qua nempè iniuria vni de domo facta omnes de familia, & cognatione poſſunt criminaliter agere, vt per *Carau.conſ.119.Blan.in l.fin.num.173.ff.de quæſt. Gram. dec.23.num.1.& ſeq.*

25 Et ratio eſt nam iſti de familia dicuntur inimici tamquam offenſi, & inimici, porrò dicuntur qui poſſunt agere actione iniuriarum contra aliquem, vt per *Felyn.in c. cum P. Manconella in princ.de accuſat. & in cap.cum oporteat eod.tit.*

26 Immò iniuria illata vxori intelligitur quoque illata viro, & ideò pro illa agit etiam vir. *§.patitur autem in tit. de iniur.*

27 Necnon iniuria facta patri dicatur illata filio taliter quod filius, ob defenſionem patris poteſt impune inſultantem partem vulnerare ac occidere, vt conſuluit *Pet. de Barbob.de Soccino conſ.97.num.27.& ſeq.inter conſilia diuerſorum criminalia collecta per Io.Bapt.Zilettum vol.1. paruo,* vbi amplificat, hoc quoque procedere, non ſolum in filio legitimo, & naturali, ſed etiam in filio naturali tantum, & ratio eſt nam iniuria filij *leg.1.ff.de iniur.* taliter quòd filius poteſt proſequi iniuria patris, vt ibi.

28 In tantum quod quemadmodum pater in eò veniente agit pro iniuria filij, in iudicio ita poſt eius mortem agit mater vbicumque filius ipſe careret tutore, vel tutor foret negligens in proponẽdo querelam de iniuria facta filio minori, ita *gloſ.in verſ.ad eam in fin.l.Senat. Conſult. C.de his qui accuſ.non poſſ.Bart. Iaſ. in l. alienam n.2.in 2. limita.C.de procur.& D.Vinc.de Franc.dec.182. n.4.*

29 Et ratio quippe viuax poteſt allegari iſta, nam amor matris erga filios, abſq; ſcrupulo aliquo maior quidem extat amore patris, vt per *Cornel.conſ.175. num.12.vol. 2.Io.de Lign.in tractat.de amicitia, §.& ſurgit per tot. & Dec.in c.ex par.il 2.num.27.de appell. & eſt text. in l.1. C. vbi pupill.educ.deb.*

30 Et hoc idem dicendum eſt in iniuria illata filio maiori recuſanti proponere quærelam pro tali re, vt mater vidua tunc valeat ſubintrare, atq; accuſare, & proſequi propriam querelam coram Iudicem electo per eam, ex authoritate *gloſ. communiter recepta ab omnibus in dict. l. Sen.conſ.& Iaſ in d.l.alienam ſub num.2.limit.5.* vbi concedit matrem viduam admitti poſſe in iudicio pro cauſa filij quando proceditur ex æquitate, & ſine apicibus iuris, vt proceditur in Regno, & ita iudicatum extitit in ſacra Audientia Barenſi die 2.Iunij 1597. in cauſa Caſſandræ de Barulo viduæ illam remittendam in eadem ſacra Audientia, ob querelam in ea per illam propoſitam de vulneribus illatis per Tonnum Comontem, Octauium Cognettam, Camillum Pignatellum, Horatium Comontem, & Carolum de Angelis, Tonno eius filio maiori recuſantique pariter de huiuſmodi inſultu, & vulnerum illatione accuſare, referente D. Didaco de Pareza cauſæ Commiſſario, in diſcuſſione cauſarum tractabiliſſimo, & in iudicandi munere ordinatiſſimo, atque innocentiſſimo, & nihil mirum cum ſimus in caſu ſpeciali matris viduæ querelantis accuſantisque, ac eligentis forum proſequentisque iniuriam proprij filij, ob cauſam allegatam, prout huiuſmodi ſpecialitatis, & generalitatis aliarum mulierum, tanquam de cognatione, & familia, materiam non ſteriliter, quippe diſcurrit, atque reſoluit in actu practico, *Carauit.in rit.191. ſub num.8. & ſequentibus.*

S V M M A R I V M.

1 *Princeps ſi primo loco conceſſit priuilegium, ſeu exemptionis viduis, ſeu pupillis, ſi demum conceſſit aliud priuilegium alteri, quod derogaret præfato priori priuilegio ſcribens in eo, illud concedere priuilegio aliquo, non obſtante, non ex hoc erit derogatum priuilegio viduis conceſſo, niſi de eo ſpecialis mentio fieret, etiam ſi dicatur, non obſtante priuilegio aliquo, de qua oportet ſpecialem mentionem facere.*

2 *Priuilegium conceſſionis ſi habeat clauſulam derogantem priuilegijs, non facientibus ſpeciale mentionem de præcedenti conceſſione, ſufficiet dicere non obſtantibus priuilegijs quibuſcumque etiam ſi eſſent talia de quibus facienda eſſet mentio, de verbo ad verbum, licet aliter non ſpecificetur.*

3 *Papa dum dicit in priuilegio, ſeu bulla, vt tenor obſtantium habeatur pro expreſſo, & ſcripto de verbo ad verbum nulla obſtantia efficit reſcripto quia contra plenitudinem poteſtatis Papæ nihil ſtatui poteſt.*

4 *Priuilegium impetrant contra perſonam miſerabilem, vt poſſit trahi extra Prouinciam, non ſufficit in eo clauſula non obſtante, niſi de qualitate perſonarum fiat expreſſa mentio.*

5 *In priuilegio debet fieri expreſſa mentio de viduis, & pupillis ibi num.4.5.& 6.alias eorum priuilegium non dicitur derogatum, num.7.*

DECISIO XXIV.

Ex Grammat.deciſ.20.

ARGVMENTVM.

Priuilegio miſerabilium perſonarum non cenſetur derogatum, niſi expreſsè dicatur.

PEndente querela viduæ, & pupillorum, in M. C. C. fuit pro parte Magnificæ Vniuerſitatis Capuæ petita remiſſio ad Curiam Capitanei Regij Capitani virtute priuilegiorum eidem Vniuerſitati, & hominibus conceſſorum per Sereniſs.retro Princeps Regni, per quæ prætenditur derogatum priuilegio viduarum, & pupillorum dum in eiſdem adſit clauſula non obſtante lege in contrarium faciente, nam ſi Princeps primo loco conceſſit priuilegium, ſeu exemptionem viduis, aut pupil-
1 lis, & demum conceſſit aliud priuilegium alteri, quod aduerſaretur, ſeu derogaret præfato priori priuilegio, ſeu conceſſioni dicendo in eo illud concedere priuilegio aliquo, non obſtante, non ex hoc erit derogatum priuilegio viduis conceſſo, niſi in eo ſpecialis mentio fieret de priuilegio ipſo viduarum. Quod procedit etiam, ſi diceretur non obſtante aliquo priuilegio, de quo etiam oportet ſpeciale facere mentionem, adhuc dicunt quidam non ſufficere, ita dicit *Abb.in leg. vnic.*

Digitized by Google

vnic.C.quand.Imper.inter pupil.& vid. verum tamen ſub-
dit,quod contrarium vidit ſeruari,& quod ibidem dicat
contrarium obtinuiſſe mentitur, & ipſo *Alber.* patroci-
nante in facto fuit iudicatum pro ipſo *Alberico*,& cõtra
opinionem *Cyn.* quod tunc ſatis de mente Papæ , ſeu
Principis apparere videtur, per not.*l.ſi quis in princ.ff.de
leg.3.*& idem *Alb.*tenet fuiſſe conſultum per *Feder. de
Sen.in ſuo conſ.*47.habita ſuper caſu præfato collatione ,
& idem ſequitur *Io.de Anan.in ſuo conſ.*56. hiſque in fa-
cto proponuntur,ſubdens hanc eſſe communem opinio-
nem videlicet , quod quando in priuilegio exemptionis
2 ſeu alterius conceſſionis , ineſt clauſula derogans priui-
legijs non facientibus ſpecialem mentionem de præce-
denti conceſſione , ſufficiet dicere non obſtantibus pri-
uilegijs quibuſcumq; etiam ſi eſſent talia de quibus fa-
cienda eſſet mentio de verbo ad verbum , licet aliter nõ
ſpecificetur,idem tenet *Imm.in l.licitatio,§.earum,ff.de
publ.*& ſequitur *Alex.in conſ.incipiens nec arguendi ſumus
verſ.8.ſignificantur,*& idem notat *Bald. poſt collecta in ca.
cum dilecta in fin.extra de reſcript.*dum dicunt , quod vbi
4 Papa dicit, vt tenor obſtantium habeatur pro expreſſo ,
& ſcripto de verbo ad verbum, nulla obſtantia efficit re-
ſcripto , quia contra libertatem plenitudinis poteſtatis
Papæ nihil ſtatui poteſt , & licet fuerit per patronum
cauſæ allegatum , idem tenuiſſe *Felyn.in c.nonnulli extra
de reſcript.ſalua pace,cum ibi Felyn.*formaliter teneat cõ-
trarium,dum dicit quod ſunt nonnulli alij caſus , in qui-
bus non ſufficit , quod reſcriptum dicant , non obſtante
lege in contrarium faciente , ſed debet fieri mentio ſpe-
4 cialis,& vnum ponit *Bald.in l.vn.* videlicet quando im-
petratur priuilegium contra perſonam miſerabilem , vt
poſſit trahi extra prouinciam , quia non ſufficeret clau-
ſula,non obſtante , niſi de qualitate perſonarum expreſ-
ſa mentio fieret , allegat *cap.ſignificanti de offic. delegat.*
5 attamen quod non ſufficiant clauſulæ præfatæ , etiam
debeat fieri ſpecifica , & expreſſa mentio de viduis, &
pupillis,& ſic ſecundum opinionem *Cyn.*conſuluit idem
*Feder.de Sen.*conſulendo contrarium eius , quod primo
dixerat in ſuo *conſ.*233.caſus,talis eſt Monaſterium,&c.
licet, ſubdat quod vario modo diuerſis temporibus fue-
rit,ſuper hoc Romæ iudicatum, & idem ſecundum opi-
nionem *Cyn. tenuit Card. ſatis abundè conſulendo in ſuo
conſil.*53.*Greg.Pap.Bald.in ſuo conſ.*11. *ſub rubr. ſed tit.de
priu.habet Ordo S.Claræ.*Idem *Card.in Clem.*1. 3.*oppoſ.de
ſepult.*idem conſuluit *Laurent. de Radul.in fauorem Car-
tuſiæ Piſanæ,*prout refert & ſequitur *Paul. de Caſtro idem
conſulendo in conſil.*312. quoniam adiectione , & idem
*Paul.pleniſſimè in ſuo conſ.*32.paſſus iſte dubitabilis vide-
tur *Caroc.in conſil.*137.*factum ſic ſe habet Abb. in c.cum
inſtantia de conſtitut.Ludouic. Rum. in conſil.*323.*iſtæ ſunt
rationes,& in conſil.*436. *indultum Petri Socc. in ſuo tract.
de viſit.verſ.ſed circa hoc quæro* , & ita poſt omnes quos
congerit,refert & ſequitur *Felyn.in ca.accedentes de præb.*
& ibi in ſpeciem ſubdit,quod non ſufficiunt verba præfa-
ta,ſed requiritur fieri ſpecialis mentio,& quod ita multi
6 teneant, quod ſi vidiſſet *Anan. in d. ſuo conſil.* fortè non
dixiſſet illam eſſe opinionem communem, & idem ple-
nius ſequitur *Ioan.de Sylua in ſuo aureo tract. de beneficijs
in 3.quæſt.*14. vbi inſiſtit per plures columnas referendo
conſil.Iaſ.& idem firmauit *Dec.in l.certum, ff.ſi cert.petat.*
vbi licet videatur aliquantulum ſubſiſtere,ex quo ſimilis
cauſa pendebat,tunc de facto coram eo,quod clarè non
decidit,attamen conſulendo,idem tenuit, & firmauit in
ſuo *conſil.*163.*viſo tenore priuilegijs* , & vltimo loco idem
reperio tenuiſſe *Neuiz.in ſuo conſil.inter conſ. Alb.Brun.
patres comederunt vuas acerbas*, vbi ſubdit , quod omiſſa
contrarietate *Fed.*in conſulendo, & varietate *Doctorum*
communior opinio eſt , quod non ſufficiant præfatæ
clauſulæ , niſi expreſſa mentio fiat maximè reſpectu pu-
pillorum. & viduarum, & quod non ſufficit etiam dero-
gatum ſufficienter , niſi de ipſis fiat ſpecialis mentio , ex
quibus fuit deciſum per M. C.V. non eſſe locum remiſ-
ſioni petitæ , ſed in cauſa ipſa eſſe procedendum in ea-
dem Magna Curia .

SVMMARIVM.

1 *Priuilegio l.vnic.C.quand.Imper.inter pupil.& vid.vt derogetur non ſufficit generalis derogatio.*
2 *Priuilegio l.vnic.C.quand.Imper.inter pupil.& vid.quamuis non ſit in ſpecie derogatum ſufficit , quod dictum in priuilegio conceptionis iuriſdictionis , non obſtante quod ſint miſerabiles perſonæ .*

DECISIO XXV.

Ex Præſid.de Franch. deciſ.187.

ARGVMENTVM.

Priuilegio l.vnic. C. quand. Imperat. inter pupill. & vid. quando cenſeatur derogatum .

1 QVamuis vt derogetur diſpoſitioni, *l.vnic.C.quando
Imper.inter pupill.& vid.* non ſufficiat generalis de-
rogatio ſecundum *Cyn.*& alios ibi , ſed ſit ne-
ceſſaria ſpecialis , nihilominus ſi ſit in priuilegio dictum
non obſtante quod ſint miſerabiles perſonæ, quamuis
2 non ſit in ſpecie derogatum legi prædictæ , nec de ea fa-
cta mentio iudicauimus in cauſa vtilis Domini Terræ
Spinazzolæ , quod hæc derogatio prædicto modo facta
ſufficiat , ex verbis *Paul.de Caſtr. in d.l.vnic.* qui dicit
idem eſſe , vel quod in priuilegio apponatur clauſula ,
non obſtante *l.*1.vel quod dicatur , non obſtante quod
ſint miſerabiles perſonæ . Idem videtur velle *Afflict. in
conſtit.ſtatuimus in 7.no'ab.*& licet diceretur priuilegium
dicti vtilis Domini fuiſſe conceſſum per Illuſtriſ. D.Pro
regem , de cuius poteſtate dubitatur circa derogatio-
nem priuilegij conceſſi miſerabilibus perſonis , nihilo-
minus quia pluries per Sereniſſimos noſtros Reges in
gratijs conceſſis Neapolitanis fuerunt confirmata om-
nia geſta per Proreges , & ſignanter alienationes & præ-
ſtationes aſſenſuum , & hoc priuilegium erat ante iſtas
confirmationes , & ex cauſa oneroſa de prædictis non
fuit habita ratio . Fuit hoc ad relationem Magnæ Curiæ
die 2.Octobris 1578. referente Dom. Marthos Iudice
ipſius M.C. de hac *deciſio. & ſeq. & dum deciſ.*192. me-
minit *Alex.Raud.in tract.de analog.lib.*1.*cap.*33.*num.*83.
*fol.*312.

SVMMARIVM.

1 *Feudum reuerſum ad Regem ob culpam vaſſalli reddit abſq. onere,in tantum quod derogatio facta alicui priuilegio in corpore iuris clauſo extincta dicitur, adeò ut ſi denuo concedatur feudum per Regem , niſi expreſſè iterum derogetur, non intelligitur facta derogatio .*
2 *Priuilegio l.vnic.C.quand.Imper.inter pupill.& vid.non intelligitur derogatum per conceſſionem iuriſdictionis primarum,& ſecundarum cauſarum,in omnes , & quoſcunque ciues , & habitantes in Caſtro etiam alibi delinquentes .*
3 *Priuilegio d.l. vnica non tollitur per generalem conceſſionẽ iuriſdictionis,cum clauſula , non obſtante quod de priuilegio deberet fieri expreſſa mentio, & de communi, num.4. & quid accedente clauſula motus proprij .*
6 *Priuilegium conceſſum miſerationis gratia , numquam tollitur per ſecundum priuilegium generale , niſi expreſſè derogetur .*
7 *Priuilegio d.l.vnic.perſonæ quibus illud eſt conceſſum non poſſunt etiam expreſſè renunciare .*
8 *Clauſula motus proprij non ſupplet defectum , intentionis , licet tollat defectum ſurreptionis .*
9 *Clauſula prout melius , & plenius prædeceſſores tui tenuerunt*

Digitized by Google

opinionem quòd ſcilicet priuilegium *d.l.vnica*, competat non tantum viduæ, ſed alijs etiam non miſerabilibus perſonis habentibus cauſam communem, cum ipſa vidua, in proprijs terminis noſtris amplectitur idem *Natta d.conſ.590.poſt num.16 & ſeqq.* eamque in hoc quoque caſu tenuerit ſimiliter ſignator iuſtitiæ coram Alexandro Cardinale Sfortia Præfecto referente annis ſuperioribus R. P. Dom. Hieronymo Melchiorio Epiſcopo Maceratenſ.

22 Et licet vidua habeat fori electionem in caſibus recitatis atque ſuper diffusè magiſtraliterque determinatis tamen diſquirendum hodie neceſſario quoque venit, notatur vidua ipſa pro offenſa iniuriaue facta eius filio viuenti eligere queat Iudicem proponereq; pariter querelam coram eo, pro tali cauſa, & ſic gaudere, tunc *d.l. vn. priuil.* quia igitur in re animaduertendum eſt viduam ipſam indiſtinctè quidem gaudere poſſe huiuſmodi fori priuilegio, tàm in vita filij iniuriati, quàm poſt eius necem, & ratio ea eſt, nam iniuria facta vni de domo illata cenſetur omni dubio quidem procul toti familiæ, & cognationi, *l.2.& 3.ff.de liber.cauſ. & l. ex Cornelia, ff.de iniur.& ibi gloſ.in l.vnic.C.de raptu virg. & ibi Bald. col. 2. Bart.in l.ex Cornelia, ff.de iniur. Alex.conſ.24.num.7. vol.2.Dec.conſ.163.col.3.Cranett.in conſ.41. nu.3. Rimin. Iun. conſ.101.num.23.& ſeq.vol.1.* vbi hoc amplificat ſimiliter procedere etiam ſi tractaretur de leui iniuria.

23 Et ſic iniuria facta vni de fratribus alteri quoque fratri facta cenſetur *l.1.& 2.ff.de liber.cauſ.*

24 Pro qua nempè iniuria vni de domo facta omnes de familia, & cognatione poſſunt criminaliter agere, vt per *Carau.conſ.119.Blan.in l.fin.num.173.ff.de quaeſt. Gram. dec.23.num.1.& ſeq.*

25 Et ratio eſt nam iſti de familia dicuntur inimici tamquam offenſi, & inimici, porrò dicuntur qui poſſunt agere actione iniuriarum contra aliquem, vt per *Felyn.in c. cum P. Manconella in princ.de accuſat. & in cap.cum oporteat eod.tit.*

26 Immò iniuria illata vxori intelligitur quoque illata viro, & ideò pro illa agit etiam vir. *§.patitur autem in tit. de iniur.*

27 Necnon iniuria facta patri dicatur illata filio taliter quòd filius, ob defenſionem patris poteſt impune inſultantem partem vulnerare ac occidere, vt conſuluit *Pet. de Barbob.de Soccino conſ.97.num.27.& ſeq.inter conſilia diuerſorum criminalia collecta per Io.Bapt.Zilettum vol.1. paruo*, vbi amplificat, hoc quoque procedere, non ſolum in filio legitimo, & naturali, ſed etiam in filio naturali tantum, & ratio eſt nam iniuria filij *leg.1.ff.de iniur.* taliter quòd filius poteſt proſequi iniuria patris, vt ibi.

28 In tantum quod quemadmodum pater in eò veniente agit pro iniuria filij, in iudicio ita poſt eius mortem agit mater vbicumque filius ipſe careret tutore, vel tutor foret negligens in proponẽdo querelam de iniuria facta filio minori, ita *gloſ.in verſ.ad eam in fin.l.Senat. Conſult. C.de his qui accuſ.non poſſ.Bart. Iaſ. in l. alienam n.2.in 2. limita.C.de procur.& D.Vinc.de Franc.dec.182. n.4.*

29 Et ratio quippe viuax poteſt allegari iſta, nam amor matris erga filios, abſq; ſcrupulo aliquo maior quidem extat amore patris, vt per *Cornel.conſ.175. num.12.vol. 2.Io.de Lign.in tractat.de amicitia, §.& ſurgit per tot. & Dec.in c.ex par.il 2.num.27.de appell. & eſt text. in l.1. C. vbi pupill.educ.deb.*

30 Et hoc idem dicendum eſt in iniuria illata filio maiori recuſanti proponere quærelam pro tali re, vt mater vidua tunc valeat ſubintrare, atq; accuſare, & proſequi propriam querelam coram Iudicem electo per eam, ex authoritate *gloſ. communiter recepta ab omnibus in dict. l. Sen.conſ.& Iaſ in d.l.alienam ſub num.2.limit.5.* vbi concedit matrem viduam admitti poſſe in iudicio pro cauſa filij quando proceditur ex æquitate, & ſine apicibus iuris, vt proceditur in Regno, & ita iudicatum extitit in ſacra Audientia Barenſi die 2.Iunij 1597. in cauſa Caſſandræ de Barulo viduæ illam remittendam in eadem ſacra Audientia, ob querelam in ea per illam propoſitam de vulneribus illatis per Tonnum Comontem, Octauium Cognettam, Camillum Pignatellum, Horatium Comontem, & Carolum de Angelis, Tonno eius filio maiori recuſantique pariter de huiuſmodi inſultu, & vulnerum illatione accuſare, referente D. Didaco de Pareza cauſæ Commiſſario, in diſcuſſione cauſarum tractabiliſſimo, & in iudicandi munere ordinatiſſimo, atque innocentiſſimo, & nihil mirum cum ſimus in caſu ſpeciali matris viduæ querelantis accuſantiſque, ac eligentis forum proſequentiſque iniuriam proprij filij, ob cauſam allegatam, prout huiuſmodi ſpecialitatis, & generalitatis aliarum mulierum, tanquam de cognatione, & familia, materiam non ſteriliter, quippe diſcurrit, atque reſoluit in actu practico, *Caranit. in rit. 191. ſub num.8. & ſequentibus.*

SVMMARIVM.

1 *Princeps ſi primo loco conceſſit priuilegium, ſeu exemptionis viduis, ſeu pupillis, ſi demum conceſſit aliud priuilegium alteri, quod derogaret præfato priori priuilegio ſcribens in eo, illud concedere priuilegio aliquo, non obſtante, non ex hoc erit derogatum priuilegio viduis conceſſo, niſi de eo ſpecialis mentio fieret, etiam ſi dicatur, non obſtante priuilegio aliquo, de qua oportet ſpecialem mentionem facere.*

2 *Priuilegium conceſſionis ſi habeat clauſulam derogantem priuilegijs, non facientibus ſpeciale mentionem de præcedenti conceſſione, ſufficiet dicere non obſtantibus priuilegijs quibuſcumque etiam ſi eſſent talia de quibus facienda eſſet mentio, de verbo ad verbum, licet aliter non ſpecificetur.*

3 *Papa dum dicit in priuilegio, ſeu bulla, vt tenor obſtantium habeatur pro expreſſo, & ſcripto de verbo ad verbum nulla obſtantia efficit reſcripto quia contra plenitudinem poteſtatis Papæ nihil ſtatui poteſt.*

4 *Priuilegium impetrans contra perſonam miſerabilem, vt poſſit trahi extra Prouinciam, non ſufficit in eo clauſula non obſtante, niſi de qualitate perſonarum fiat expreſſa mentio.*

5 *In priuilegio debet fieri expreſſa mentio de viduis, & pupillis ibi num.4.5.& 6. alias eorum priuilegium non dicitur derogatum, num.7.*

DECISIO XXIV.

Ex Grammat.deciſ.20.

ARGVMENTVM.

Priuilegio miſerabilium perſonarum non cenſetur derogatum, niſi expreſsè dicatur.

PEndente querela viduæ, & pupillorum, in M. C. C. fuit pro parte Magnificæ Vniuerſitatis Capuæ petita remiſſio ad Curiam Capitanei Regij Capitani virtute priuilegiorum eidem Vniuerſitati, & hominibus conceſſorum per Sereniſs. retro Princeps Regni, per quæ prætenditur derogatum priuilegio viduarum, & pupillorum dum in eiſdem adſit clauſula non obſtante lege in contrarium faciente, nam ſi Princeps primo loco conceſſit priuilegium, ſeu exemptionem viduis, aut pupil-
1 lis, & demum conceſſit aliud priuilegium alteri, quod aduerſaretur, ſeu derogaret præfato priori priuilegio, ſeu conceſſioni dicendo in eo illud concedere priuilegio aliquo, non obſtante, non ex hoc erit derogatum priuilegio viduis conceſſo, niſi in eo ſpecialis mentio fieret de priuilegio ipſo viduarum. Quod procedit etiam, ſi diceretur non obſtante aliquo priuilegio, de quo etiam oportet ſpeciale facere mentionem, adhuc dicunt quidam non ſufficere, ita dicit *Abb.in leg. vnic.*

vnic.C.quand.Imper.inter pupil.& vid. verum tamen ſub-
dit, quod contrarium vidit ſeruari. & quod ibidem dicat
contrarium obtinuiſſe mentitur, & ipſo *Alber.* patroci-
nante in facto fuit iudicatum pro ipſo *Alberico*, & cõtra
opinionem *Cyn.* quod tunc ſatis de mente Papæ, ſeu
Principis apparere videtur, per not. *l.ſi quis in princ.ff.de
leg.3.* & idem *Alb.* tenet fuiſse conſultum per *Feder. de
Sen.in ſuo conſ.47.* habita ſuper caſu præfato collatione,
& idem ſequitur *Io.de Anan.in ſuo conſ.56.* hiſque in fa-
cto proponuntur, ſubdens hanc eſſe communem opinio-
nem videlicet, quod quando in priuilegio exemptionis
2 ſeu alterius conceſſionis, ineſt clauſula derogans priui-
legijs non facientibus ſpecialem mentionem de præce-
denti conceſſione, ſufficiet dicere non obſtantibus pri-
uilegijs quibuſcumq; etiam ſi eſſent talia de quibus fa-
cienda eſset mentio de verbo ad verbum, licet aliter nõ
ſpecificetur, idem tenet *Imm.in l.licitatio,§.earum,ff.de
publ.* & ſequitur *Alex.in conſ.incipiens nec arguendi ſumus
verſ.8.ſignificantur,* & idem notat *Bald. poſt collecta in ca.
cum dilecta in fin.extra de reſcript.* dum dicunt, quod vbi
4 Papa dicit, vt tenor obſtantium habeatur pro expreſſo,
& ſcripto de verbo ad verbum, nulla obſtantia efficit re-
ſcripto, quia contra libertatem plenitudinis poteſtatis
Papæ nihil ſtatui poteſt, & licet fuerit per patronum
cauſæ allegatum, idem tenuiſſe *Felyn.in c.nonnulli extra
de reſcript.ſalua pace,cum ibi Felyn.* formaliter teneat cõ-
trarium, dum dicit quod ſunt nonnulli alij caſus, in qui-
bus non ſufficit, quod reſcriptum dicant, non obſtante
lege in contrarium faciente, ſed debet fieri mentio ſpe-
4 cialis, & vnum ponit *Bald.in l.vn.* videlicet quando im-
petratur priuilegium contra perſonam miſerabilem, vt
poſſit trahi extra prouinciam, quia non ſufficeret clau-
ſula, non obſtante, niſi de qualitate perſonarum expreſ-
ſa mentio fieret, allegat *cap.ſignificanti de offic. delegat.*
5 attamen quod non ſufficiant clauſulæ præfatæ, etiam
debeat fieri ſpecifica, & expreſsa mentio de viduis, &
pupillis, & ſic ſecundum opinionem *Cyn.* conſuluit idem
Feder.de Sen. conſulendo contrarium eius, quod primo
dixerat in ſuo *conſ.233.* caſus, talis eſt Monaſterium, &c.
licet, ſubdat quod vario modo diuerſis temporibus fue-
rit, ſuper hoc Romæ iudicatum, & idem ſecundum opi-
nionem *Cyn. tenuit Card. ſatis abunde conſulendo in ſuo
conſil.53.Greg.Pap.Bald.in ſuo conſ.11. ſub rubr. ſed tit.de
priu.habet Ordo S.Claræ.* Idem *Card.in Clem.1. 3.oppoſ.de
ſepult.* idem conſuluit *Laurent. de Radul.in fauorem Car-
tuſia Piſana,* prout refert & ſequitur *Paul. de Caſtro idem
conſulendo in conſil.312.* quoniam adiectione, & idem
Paul.pleniſſime in ſuo conſ.32. paſsus iſte dubitabilis vide-
tur *Caroc.in conſil.137.factum ſic ſe habet Abb. in c.cum
inſtantia de conſtitut.Ludouic. Rom. in conſil.323.iſta ſunt
rationes,& in conſil.436. indultum Petri Socc. in ſuo tract.
de viſit.verſ.ſed circa hoc quæro,* & ita poſt omnes quos
congerit, refert & ſequitur *Felyn.in ca. accedentes de præb.*
& ibi in ſpeciem ſubdit, quod non ſufficiunt verba præfa-
ta, ſed requiritur fieri ſpecialis mentio, & quod ita multi
6 teneant, quod ſi vidiſset *Anan. in d. ſuo conſil.* forte non
dixiſset illam eſse opinionem communem, & idem ple-
nius ſequitur *Ioan.de Sylua in ſuo aureo tract. de beneficijs
in 3.quæſt.14.* vbi inſiſtit per plures columnas referendo
conſil.Iaſ. & idem firmauit *Dec.in l.certum, ff.ſi cert.petat.*
vbi licet videatur aliquantulum ſubſiſtere, ex quo ſimilis
cauſa pendebat, tunc de facto coram eo, quod clarè non
decidit, attamen conſulendo, idem tenuit, & firmauit in
ſuo *conſil.163.viſo tenore priuilegijs,* & vltimo loco idem
reperio tenuiſse *Neuiz.in ſuo conſil.inter conſ. Alb.Brun.
patres comederunt vuas acerbas,* vbi ſubdit, quod omiſsa
contrarietate *Fed.* in conſulendo, & varietate *Doctorum*
communior opinio eſt, quod non ſufficiant præfatæ
clauſulæ, niſi expreſsa mentio fiat maximè reſpectu pu-
pillorum, & viduarum, & quod non ſufficit etiam dero-
gatum ſufficienter, niſi de ipſis fiat ſpecialis mentio, ex
quibus fuit deciſum per M. C.V. non eſse locum remiſ-
ſioni petitæ, ſed in cauſa ipſa eſse procedendum in ea-
dem Magna Curia.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegio l.vnic.C.quand.Imper.inter pupil.& vid.vt derogetur non ſufficit generalis derogatio.*

2 *Priuilegio l.vnic.C.quand.Imper.inter pupil.& vid.quamuis non ſit in ſpecie derogatum ſufficit, quod dictum in priuilegio conceptionis iuriſdictionis, non obſtante quod ſint miſerabiles perſonæ.*

DECISIO XXV.

Ex Præſid.de Franch. deciſ.187.

ARGVMENTVM.

Priuilegio l. vnic. C. quand. Imperat. inter pupill. & vid. quando cenſeatur derogatum.

1 QVamuis vt derogetur diſpoſitioni, *l.vnic.C.quando
Imper.inter pupill.& vid.* non ſufficiat generalis de-
rogatio ſecundum *Cyn.* & alios ibi, ſed ſit ne-
ceſsaria ſpecialis, nihilominus ſi ſit in priuilegio dictum
non obſtante quod ſint miſerabiles perſonæ, quamuis
2 non ſit in ſpecie derogatum legi prædictæ, nec de ea fa-
cta mentio iudicauimus in cauſa vtilis Domini Terræ
Spinazzolæ, quod hæc derogatio prædicto modo facta
ſufficiat, ex verbis *Paul.de Caſtr. in d.l.vnic.* qui dicit
idem eſſe, vel quod in priuilegio apponatur clauſula,
non obſtante *l.1.* vel quod dicatur, non obſtante quod
ſint miſerabiles perſonæ. Idem videtur velle *Afflict. in
conſtit.ſtatuimus in 7.not.ab.* & licet diceretur priuilegium
dicti vtilis Domini fuiſse conceſsum per Illuſtriſ. D.Pro
regem, de cuius poteſtate dubitatur circa derogatio-
nem priuilegij conceſſi miſerabilibus perſonis, nihilo-
minus quia pluries per Sereniſſimos noſtros Reges in
gratijs conceſſis Neapolitanis fuerunt confirmata om-
nia geſta per Proreges, & ſignanter alienationes & præ-
ſtationes aſsenſuum, & hoc priuilegium erat ante iſtas
confirmationes, & ex cauſa oneroſa de prædictis non
fuit habita ratio. Fuit hoc ad relationem Magnæ Curiæ
die 2.Octobris 1578. referente Dom. Marthos Iudice
ipſius M.C. de hac *deciſio.& ſeq. & dum deciſ.192.* me-
minit *Alex.Raud.in tract.de analog.lib.1.cap.33.num.83.
fol.312.*

SVMMARIVM.

1 *Feudum reuerſum ad Regem ob culpam vaſſalli reddit abſq. onere, in tantum quod derogatio facta alicui priuilegio in corpore iuris clauſo extincta dicitur, adeò ut ſi denuo concedatur feudum per Regem, niſi expreſsè iterum derogetur, non intelligitur facta derogatio.*

2 *Priuilegio l.vnic.C.quand.Imper.inter pupill.& vid.non intelligitur derogatum per conceſſionem iuriſdictionis primarum, & ſecundarum cauſarum, in omnes, & quoſcunque ciues, & habitantes in Caſtro etiam alibi delinquentes.*

3 *Priuilegio d.l. vnica non tollitur per generalem conceſſionẽ iuriſdictionis, cum clauſula, non obſtante quod de priuilegio deberet fieri expreſſa mentio, & de communi, num.4. & quid accedente clauſula motus proprij.*

6 *Priuilegium conceſſum miſerationis gratia, numquam tollitur per ſecundum priuilegium generale, niſi expreſsè derogetur.*

7 *Priuilegio d.l.vnic.perſonæ quibus illud eſt conceſſum non poſſunt etiam expreſsè renunciare.*

8 *Clauſula motus proprij non ſupplet defectum, intentionis, licet tollat defectum ſurreptionis.*

9 *Clauſula prout melius, & plenius prædeceſſores tui tenuerunt*

runt, & poſſederunt operatur derogationem priuilegij d. l. vnic. ſi in conceſſione prædeceſſum facta, illi fuerit expreſ-ſe derogatum, & an & quando procedat, num. 11. 15. 16. 17. & 19.

10 *Iuriſdictio cauſarum ciuilium, & criminalium, primarum, & ſecundarum cauſarum non venit in conceſſione Caſtri, niſi expreſſe fuerit conceſſa.*

12 *Concedere qui noluit id, quod eſt minus, credendum non eſt, quod noluit concedere id, quod eſt maius.*

13 *Priuilegium non dicitur, dum in eo aliquid detrahitur, vel additur.*

14 *Clauſula exceptis iuriſdictionibus nobis, & noſtræ Curiæ reſeruatis ratione ſupremi dominij, an conceſſione iuriſdictionis appoſita operatur quod priuilegium d. l. vn. ſit expreſſe reſeruatum Principi.*

16 *Derogatio per relationem ad aliud priuilegium dicitur ficta derogatio, quæ in dubio ſi eſt vera vel ficta, iudicandum erit pro miſerabilibus perſonis, quibus priuilegium l. vnic. ſubuenit.*

18 *Clauſula ex certa ſcientia refertur ad ius, non ad factum.*

DECISIO XXVI.

Ex Præſid. de Franch. deciſ. 192.

ARGVMENTVM.

In eodem articulo concernentia.

1 EO ipſo quod Ferdinandus Sanſeuerinus olim Prin-
ceps Salerni, & vtilis Dominus Terræ S. Seuerini,
defecit à fidelitate Regia Terra prædicta deuenit ad Re-
gem liberè, & abſque aliquo onere, quia res ſua nemini
ſeruit, pulchrè *Andr. in §. huius autem generis, col. penult.*
verſ. vel duas ex quib. cauſ. feud. amit. ideoque derogatio
facta priuilegio, *l. vn. C. quand. Imper. inter pupil. & vid.* in
priuilegio conceſſionis factæ dicto Ferdinando extincta
eſt, & quæſitum ius perſonis in *d. l.* comprehenſis, ita vt ſi
exiſtente Terra prædicta penes Regem conuenirentur
in foro Terræ prædictæ, non poſſent vti priuilegio *d. l.*
etiam ſi poſtea alteri concederetur ſine derogatione *l.*
prædicta. hinc dicebatur, quod & ſi dicta Terra conceſſa
ſit Illuſtriſs. D. Ferdinando Gonzaga; cum cognitione
primarum, & ſecundarum cauſarum, an omnes, & quo-
ſcunque ciues, & habitatores Terræ prædictæ, etiam ali-
bi delinquentes, non intelligetur, ex hac noua conceſſio-
ne, quamuis generali derogatum diſpoſitioni *d. l.* quæ
miſerationis gratia, hoc priuilegium dedit perſonis *d. l.*
2 comprehenſis, ita *Cyn. in d. l. 1. & Cyn.* ſequitur ibi *Bal. 1.*
col. verſ. adde quo Princeps Paul. de Caſtr. Angel. & Fulgoſ.
Amibolus tract. de immunit. & hono. in 3. par. princ. 1. colu.
verſic. ſed pone quæſtionem Rom. conſil. 269. non eſt dubium
1. col. verſ. quod autem ſpecialis, idem tenet *Bellug. in ſpec.*
Princip. in rub. 28. §. conqueruntur n. 2. verſic. & quia no-
uiſſime *Affl. in conſtitut. Regni ſtatuimus in 7. notab.* &
hæc opinio eſt ſine ſcrupulo, & procedit etiam, quod in
ſecundo priuilegio dicatur, non obſtante quod de priui-
legio deberet fieri expreſſa mentio, vt dicunt ibi *Cyn.*
Fulgoſ. Bellug. Vitalis in tract. clauſularum in ver. clauſula
generalis, non obſtantibus quibuſcumque priuilegijs Afflict.
3 *vbi ſupra. & Grammat. dec. 20.* vbi etiam allegantur *Fe-*
lyn. & alij qui in proprijs terminis d. l. vn. loquuntur, in qui-
bus terminis loquitur *Dec. conſ. 165.* & ante eum optimè
Alex. conſ. 122. viſo puncto, & accurate penſato col. 4. verſic.
confirm. etiam 4. vol. de quo meminit *Rebuf. in tractat. de*
ſent. prouiſion. art. 3. in gloſ. vltim. in 15. priuileg. & pulchrè
Ruyn. conſil. 226. præmiſſa 3. col. verſic. præterea dictus N-
colaus, & col. ſeqq. vol. 1. Vnde dicebatur pro parte Regij
Fiſci omnino hanc cauſam debere tractari in Mag. Cur.
Dicebat Aduocatus Dom. Ferdinandi, quod ipſe primas
duas concluſiones habebat pro veris, ſed quod vltima
concluſio habebat difficultatem, quia *Alber. in d. l. 1. in*
ſpecie, tenet contra *Cyn.* quando adeſt conceſſio cum
4 clauſula derogatoria, etiam quod de priuilegio deberet
fieri expreſſa mentio, & quod *Alber. in d. l. ſeqq.* alij quos
recenſet *Felyn. in d. cap. accedentes Aymon. præ ceteris in*
conſil. 129. 1. volum. per totum Andr. Tiraquel. poſt ll. con-
nub. in gloſ. 5. in 12. genere expreſſe, & quia non poterat
negare primam eſſe veriorem opinionem, & commu-
nem, vt dicit *Felyn. in d. c. accedentes*, imo communio-
nem, vt dicit *Neuizan. inter conſilia Bruni conſ. 12. in 4.*
ratione in verſic. non obſtat clauſula, quod tenor &c. & poſt
illos *Grammat. in d. deciſio. 20.* & nouiſſimè noſtri *Cam-*
panis in cap. Regno quod decretam. 1. colum. dicebatur hanc
opinionem non procedere, vbi in priuilegio conceſſio-
nis cum derogatione prædicto modo facta apparet fa-
cta conceſſio motu proprio, ita prædictam opinionem
5 communem limitat *Rom. in conſil. 327. iſtæ ſunt rationes*
3. colum. verſic. 2. reſpondeo, quem refert, & ſequitur *Felyn.*
in d. cap. accedentes, & in cap. nonnulli in 2. limitat. extra
de reſcrip. ſed ad hoc dicebatur *Rom. in d. verſic. loqui per*
verſic. forte & ſic non ſe firmat in hoc, & in reſponſione
præcedenti ponit concluſionem *Cyn.* pro vera, & in ea
perſiſtit, & *Fel.* ſimpliciter tranſit, cum *Rom.* non facta
diſcuſſione de veritate limitationis. Item dicebatur li-
mitationem prædictam poſſe procedere, & ſic videri lo-
qui *Rom.* quando ſunt priuilegia conceſſa, inter quæ duo
non adeſt, aliquod priuilegium conceſſum perſonis mi-
6 ſerabilibus cauſa miſerationis, & hoc maximè refert,
quia priuilegium conceſſum cauſa miſerationis nunquã
tollitur per generales derogationes, niſi expreſſè dero-
getur primo, & ſecundum *Cyn. & Rom. in d. conſ. 269. &*
præ ceteris Alex. in d. conſ. 122 verſic. confirmo etiam, &
ideo non tollitur per ſecundum generale, quia eſt con-
ceſſum in vim ſingularis priuilegij, cui numquam dero-
gatur per generalem diſpoſitionem *gloſ. in l. ſi grauis; C.*
de dignitatib. lib. 11. quam in propria materia ad hoc al-
legat *Bellug. in prædicta rubr. 38. verſic. ſed videtur obſtare*
fol. 172. qui etiam in rubr. 23. fol. 121. dicit hæc eſſe reſerua-
ta Principi in vim ſupremæ dignitatis, & hoc priuile-
7 gium eſt adeò potens, quod perſonæ quib. eſt conceſſum
in *d. l. 1.* non poſſunt, nec expreſſè huic priuilegio renun-
ciare, ſecundum *gloſ. ibi in verſic. excedere*, quam omnes
ſequuntur, & maximè *Sylua nuptial. in verſic. in dubio,*
quomodo iudicandum, & eſt ratio quia modico dato,
renunciarent, & renunciatio prædicta tolleret miſeri-
cordiam, quod eſſet contra bonos mores, ita dicit *Felyn.*
in capit. ſi diligenti 3. correllar. 4. fallent. de foro competent.
de quo meminit eumque ſequitur *Rebuff. in tractat. de*
ſent. in prouiſional. artic. 3. in gloſ. vltim. in fine, verſicul.
poſtremo ſingulariter fol. 299. vnde poſtquam tanta dif-
8 ficultas eſt in tollendo hanc diſpoſitionem requiritur,
ex prædictis ſpecialis mentio, & clauſula motus pro-
prij non operabitur, nec ſupplebit defectum intentio-
nis, licèt tollat defectum ſubreptionis, vt dicit *Andr.*
in capit. ſi motu proprio de præbend. in nouell. quem refert
& ſequitur *Vitalin. in tract. clauſularum in verſiculo clau-*
ſula motu proprio, ad idem *Felyn. in cap. ceterum numero*
9. de reſcript. Tellus Ferdin. in leg. 12. Taurin. numer. 41.
fol. 115. à tergo, & quod in caſu de quo agitur deficiat in-
tentio vltra prædicta apparebit, ex alijs infra dicendis,
& ſic apparet limitationem datam communi opinioni,
ex mente *Roman. & Felyn.* non obſtare dicebatur ta-
men pro parte dicti Illuſtriſs. Domini Ferdinandi, ex
alio tollit prædictam difficultatem, ex conceſſione fa-
cta Domino Ferdinando erat facta cum clauſula, prout
9 melius, & plenius terram prædictam tenebat, & poſ-
ſidebat Dominus Ferdinandus Sanſeuerinus vtilis Do-
minus Terræ prædictæ, qui eam poſſidebat, cum dero-
gatione *dict. leg. vnic.* & regula eſt relatum eſſe in refe-
rente, cum omnibus ſuis qualitatibus, *leg. aſſe toto cum*
vulgari, ff. de hered. militu. quibus conferunt plenè con-
geſta per *Tiraquel. in gloſ. 5. verſic. 11. genus expreſſe folio*
10 174. pro parte Regij Fiſci dicebatur clauſulam prædi-
ctam fuiſſe appoſitam in conceſſione introituum præ-
eminentiarum, & iuriſdictionum, deinde verò fuiſ-
ſe deuentum in ſpecie ad conceſſionem iuriſdictionis
cauſarum ciuilium, & criminalium, primarum, ſecun-
darum cauſarum, quæ aliter non veniebant niſi fuiſſent
expreſſe conceſſa, iuxta *conſtitut. Regni ea quæ ad de-*
cus,

Digitized by Google

11 *eru*,& in conceſſione prædicta nō modo non appoſuiſſe
clauſulam prædictam, imò apparere priuilegium con-
ceſſionis prædictæ eſſe valde difforme à priuilegio retro-
dimorũ,& reſtrictum. In priuilegio Principum erat con.
ceſſa iuriſdictio primarum cauſarum, necnon primarum
& ſecundarum appellationum, & Regi non erat reſer-
uata, niſi tertia appellatio. In hoc non eſt conceſſio, ni-
ſi primarum cauſarum, & primæ appellationis, item
ibi non reſeruantur, niſi crimen læſæ Maieſtatis in pri-
mo capite, & tertiæ appellationis, in hoc reſeruantur
crimen læſæ Maieſtatis hæreſis, & falſæ monetæ, & ho-
micidia clandeſtina, & omnia ſpectantia ratione ſupre-
mi dominij, item ibi datur cognitio contra vaſſallos
etiam delinquentes extra territorium ſimpliciter in hoc
autem dicitur dummodo non fuerit præuentum per Iu-
ſtitiarum Regionis, vti delinquerent. Item in priuilegio
prædicto fuit dictum quod citati per alia tribunalia non
teneantur comparere, nec reputati contumaces, & in
hoc priuilegio adeſt in ſpecie clauſulã quod ipſis com-
parentibus remittantur, & reuera hoc ſecundum in
prædictis, & alijs differt à primo, vnde non poteſt dici
conceſſio facta prout per prius olim Princeps poſſide-
bat, ſed diuerſo modo,& ſi Rex in priuilegio, in caſu præ-
uentionis per Iuſtitiarium noluit dare hoc priuilegium
Domino Ferdinando, nec promittere remiſſionem niſi
ipſis comparentibus, quæ, & aliq a ex prædictis minus
ſunt quam derogare *dict. leg*. 1. non eſt credendum, quod
12 cui noluit concedere, quod eſt minus conceſſerit, quod
eſt maius *argument. text. in leg. cum pacto ff. de ſeruitut. exp.
vbi gloſ. allegat concord. & Andr. in cap. 1. §. turpiter in
princ. quib. mod. feud. ammitt*. vbicumque enim aliquid
detrahitur, vel additur priuilegio, dicetur nouum priui-
13 legium *l. Ius ciuile ff. de ll. additis, vel detractis*, vt dictum
eſt *in deciſ. 7. num*. 3. vnde cum reſpectu iuriſdictionis ap-
pareat maxima detractio, hoc priuilegium nouum iu-
dicandum eſt. Item dicebatur, quod ſi verum eſt, id
quod dicit *Bellug. in dict*. § 23. cui non inuenio extradi-
ctorem, quod hæc ſunt reſeruata Principibus in hoc ſe-
cundo priuilegio adſunt hæc verba exceptis iuriſdictio-
14 nibus nobis, & noſtræ Curiæ reſeruatis ratione ſupre-
mi dominij, ergo expreſsè eſt reſeruata diſpoſitio *dicta
15 leg. vnica*, & ſi de hoc dubitaretur, poſtquam eſt vera
opinio ſupra relata, quod huic legi requiritur ſpecialis,
ſeu ſingularis derogatio aut hæc derogatio per relatio-
nem ad aliud dicetur ficta, & impropria expreſſio, *leg.
Titia §. fin*. vbi *Franch. Aret. de verborum obligationem*,
colligit cæteros Tiraquel. vbi ſup. num. 188. & non compre-
16 hendet hunc caſum aut dubitatur ſi eſt vera, vel ficta, &
in caſu de quo agitur eſt iudicandum in fauorem harum
miſerabilium perſonarum, quibus eſt hoc priuilegium
datum ex ijs, quæ colligit *Sylua nuptialis in proprijs termi-
nis vbi ſupra in dubio etiam eſt iudicandum pro viduis*, &
nouiſſimè dicebatur, quod ſi miſerationis cauſa eſt quod
ideo in generali derogatione non intelligitur deroga-
tum diſpoſitioni *d. l. vnic* hoc etiam procedit quando fit
17 relatio ad aliud priuilegium, non facta hac expreſſione,
poſtquam non apparet Regiam Maieſtatem, non ha-
buiſſe notitiam, quod in dicto priuilegio, ad quod ſit re-
18 latio aderat clauſula prædicta, etiamſi in priuilegio di-
catur, ex certa ſcientia, quia hæc clauſula refertur ad
ius, non ad factum, vt per *Alex. conſ. 122. col. fin. verſ. 3.
hoc confirmo 1. volum*. & quatenus diceretur per D. Cæſa-
rem, quod licet priuilegium nouiſſimè conceſſum ſit re-
ſtrictum debet tamen reſtrictum remanere, in quo Rex
reſtrinxit, in cæteris vero debet remanere in ſuo robo-
re, iuxta conceſſionem factam olim Principis Salerni,
dictum fuit quod ex prædictis intentio Regis clarè ap-
parebat, quod noluit concedere iuriſdictionem, prout
Princeps tenebat, quia in conceſſione iuriſdictionis ha-
bemus, quid eſt conceſſum, & quando diſpoſitio fuiſſet
generalis, prout non fuit, in hoc caſu eſſet reſtricta, ex
ſpeciali enumeratione conceſſorum, in materiam iuriſ-
dictionis, in priuilegio prædicto, & ſic deciſum fuit de
menſe Nouembris 1578. penes Secretarium, *D. Petri
Foller. in pract. crim. in verſic. audiantur excuſatores poſt
num. 114. verſic. plures in Regia Audientia fol. 92*. loquens
in hoc eodem priuilegio dicit contra D. Cæſarem fuiſſe
deciſum, & cum hanc deciſionem ea plenè relata con-
uenit deciſio Senatus Pedemontani, vt refert *Theſaur. in
deciſ. 77. penult. col. verſic. limitatur præterea fol. 151. in
magna impreſſione*.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium leg. vnica, C. quando Imperat. inter pupill. & vid. numquam cenſetur derogatum, niſi expreſſa de eo fiat mentio.*
2 *Priuilegium d. l. vnic. eſt reſeruatum Principi, & non cenſetur in alium tranſlatum, niſi expreſsè dicatur.*
3 *Priuilegio l. vnic. non cenſetur derogatum, niſi per ſpecialem derogationem, & non ſufficit per relationem ad aliud priuilegium, in quo adeſſet expreſsè non obſtante l. vnic.*
4 *Foro non gaudet, niſi quis fuerit matriculatus in officio, & quod probetur per ipſum qui vult gaudere exercitium, & continuatio officij.*
5 *Continentia cauſæ facit, vt cauſa remaneret in M.R.C. ab eius præeminentiam.*

DECISIO XXVII.

Ex Viuio deciſ. 521.

ARGVMENTVM.

Priuilegio l. vnic. C. quando Imperator inter pupill. & vid. non cenſetur derogatum, niſi ſpecialis de ea fuerit facta mentio.

TRibus rationibus fuit per Tribunal confirmata ſententia, ſeu interlocutoria lata in M.R.C. in fauorem Agathæ Tudiſæ, contra Fabritium Buſſardo Commiſſarium Magni Admiratus, qui prætendebat remitti ad dictum forum, & tamen fuit deciſum quod procederetur in M R.C. & non remitteretur.

1 Primò, quia dicta Agatha erat vidua, & elegerat forum Principis, quo caſu numquam cenſetur derogatum priuilegio, *l. vnic. C. quando Imperat. inter pupill. & vid. neque conſtitutioni ſtatuimus*, niſi priuilegium expreſsè diceret non obſtante *l. vnic. & conſtitut. ſtatuimus*, vel quod diceret, non obſtante quod eſſent ad inſtantiam miſerabilium perſonarum, nec ſufficiunt alia verba, ita dixit *Paul. de Caſtro in dict. l. vnic. num*. 1. vbi etiam *Bald. Grammat. in deciſ*. 20. per totam, vbi teſtatur ita fuiſſe deciſum *Borgiorn. in d. l. vnic. Affli. in d. conſtitut. ſtatuimus num. 15. Milanenſ. deciſ. 5. num. 14. part. 2. Menoch. de arbitr. Iudic. caſu 66. in vltim. impreſſ*. & hoc priuilegium eſt reſeruatum ipſi Principi, ob pietatem erga miſerabiles
2 perſonas, ideò numquam cenſetur tranſlatum in alium, niſi expreſsè dicatur, latè *Viuius in deciſ. 521. lib. 4. & Doctores præcitati*.

3 Et in tantum requiritur vera, expreſſa, & ſpecialis derogatione, quod non ſufficeret per relationem ad aliud priuilegium, in quo adeſſet expreſsè, non obſtante *l. vn.* vel quod miſerabiles perſonæ, *Vincent. de Franc. in deciſ. 192. per totam*, vbi atteſtatur ita fuiſſe deciſum, *Theſaur. deciſ. 77. num. 12*. vbi allegat *Bellug.*

Quæ verba in priuilegijs præſentatis ex parte dicti de Buſſardo, non ſolum non aderant, immò vno ex eis aderant duæ limitationes, prima ne continentia cauſæ diuideretur, ſecunda quando petitio fieret ad inſtantiam miſerabilium perſonarum, & licet exindè fuerit præſentatum aliud priuilegium, abſque prædictis limitationibus, immò cum clauſulis prædictis, tamen non erat au-
then-

Digitized by Google

thenticum, nec in Regno, cum debitis ſolemnitatibus exequutoriatum, nec dicebatur expreſsè non obſtante *d.l.vnic.nec conſtitut. ſtatuimus*, vel priuilegio miſerabilium perſonarum, prout requiritur de iure per ſupradicta.

Secunda principalis ratio, ex qua Tribunal confirmauit ſententiam latam in M. R. C. fuit quia prædictus de Buſſardo, non ſeruiebat continuè dicto eius officio Actuarij; immò alijs inuigilabat negotijs, & tamen de iu-
4 re adhoc, vt quis poſſit gaudere foro, requiritur non ſolum quod ſit matriculatus in dicto officio, ſed quod probetur per ipſum, qui vult gaudere exercitium dicti officij, & continuatio ipſius *Bartol. in leg. ſcrinearios, vbi Franc. de Aret. in 2. notab. Corn. vol. 1. verſ. nota ſecundum Bart. Dec. in 2. notab. C. de teſtam. milit. Vincent. de Franc. qui benè loquitur more ſuo dec. 481. per totam Imol. in clem. vnic. num. 9. de Relig. & venerat. ſanct.*

Et tanto magis, quia ſe deſcribi fecit in dicto officio, poſtquam fuerat conuentus in Reg. Cam. Præturæ, quo caſu prædicta erant indubitata.

Tertia, & vltima ratio illa eſt, quia in hoc iudicio, non ſolum erat conuentus dictus de Buſſardo, ſed etiam quidam alius de Cara, Tutorio nomine quorumdam pupillorum, quo caſu obſtabat ei continentia cauſæ *Alber. in l. nulli Cod. de iudic. Afflict. decis.* 354. & ex præ-
5 eminentia M. R. C. ita fuit ſemper obſeruatum, quod in caſibus, in quibus datur continentia cauſæ, ſemper cauſa remanet in ipſa M. R. C. ob eius præeminentiam, prout in his terminis officij Magni Admiratus, dixit *Capyc. deciſ. 112. per totam vbi Iacob. Manil.* qui alios allegat, quæ interlocutoria fuit per nos lata die 11. Iulij 1608.

SVMMARIVM.

1 *Cuiuſuis, hæc vocula generalis eſt, & continet, quamuis perſonam.*
2 *Iuriſdictiones à Rege fluunt, & refluunt, ſicut flumina ad mare.*
3 *Aqua fluminis reuerſa ad mare, non amplius dicitur aqua fluminis.*
4 *De natura dictionis, etiam eſt adiungere caſum magis dubitabilem, & implicare minus dubitabilem.*
5 *Perſonæ miſerabiles in electione fori habent maius priuilegium, quam Fiſcus.*
6 *Fiſcus Regius in Regno, non niſi in certis caſibus exceptis, & patrimonialibus non poteſt conuenire, nec accuſare delinquentes in M.C. Vicaria.*
7 *Actor ſequitur forum ipſius rei.*
8 *Vaſſalli in Regno pro primis cauſis non extrahuntur extra proprium domicilium, licet per miſerabiles perſonas in talibus cauſis extra proprium domicilium trahi poſſint.*

DECISIO XXVIII.

Ex Præſid. de Franc. deciſ. 517.

ARGVMENTVM.

Miſerabiles perſonæ habent fori electionem etiam ſi per Regem fuerit iuriſdictio conceſſa, cum derogatione leg. vnic. Cod. quand. Imperator. inter pupill. & vid. & conditione poſtmodum intermedia in demanium iuriſdictio reuerſit vniuerſitati conceſſaque cognitione quarumcunque cauſarum primarum.

POſſidente Illuſtriſſimo Duce terræ Summæ terram prædictam, & vt eadem terra prætendebat cum cognitione primarum, & ſecundarum cauſarum criminalium, & mixtarum, cum derogatione l. *vnic. C. quand. Imper. inter pupil. & vid.* cum clauſula abdicatiua, etiam quoad cauſas Eccleſiarum, & perſonarum Eccleſiaſticarum, quia Princeps hoc poteſt, quia non in toto denegatur audientia, ſed dicit quod ſit Iudex iſte vel ille, vt dicit *Capyc. in inueſtitura feudali in verb. etiam ad inſtantiam Eccleſiarum fol.* 128. vbi dicit hoc fuiſſe deciſum in cauſa Sanctæ Mariæ de Tremiti, cum Galeatio Caracciolo, poſſidente igitur dicto Duce, vt ſupra terram prædictam vendidit, ſpectabat Comiti Triuenti, cum eiſdem iuribus, & iuriſdictionibus, quo Comite poſſidente vniuerſitas petijt ad Regium demanium admitti, & per Regiam Cameram admiſſa fuit, mediante decreto, cuius decreti vigore tria inſtrumenta celebrata fuerunt vnum venditionis introituum terræ prædictæ, in beneficium Vniuerſitatis, aliud iuriſdictionis, & dominij, in beneficium Regiæ Curiæ, & nouiſſimum inter Regiam Curiam, & terram prædictam, per quod Illuſtriſſimus, & Excellentiſſimus Vicerex illam admiſit ad Regium demanium, & ei priuilegium conceſſit, quod in primis cauſis ciues terræ prædictæ habitantes, & habitaturi in ea, pro quibuſuis caſis ciuilibus, & criminalibus (exceptis certis caſibus) non poſſint conueniri, niſi in Curia terræ prædictæ, ad inſtantiam cuiuſuis, etiam ad inſtantiam Regij Fiſci, vidua expoſuit querelam in M. C. V. contra ciuem terræ prædictæ, comparuit Vniuerſitas, & petijt remiſſionem cauſæ ad Curiam terræ prædictæ Summæ, & dicebat omnino fieri debere primo virtute priuilegiorum dicti Illuſtriſs. Ducis, quæ cum priuilegijs etiam prædeceſſoris præſentauit, in quibus priuilegijs prædeceſſoris erat clauſula prædicta, ſecundo virtute dictæ conceſſionis nouiſſimè factæ eidem Vniuerſitati,
1 cum prædicta clauſula, ad inſtantiam cuiuſuis, quod verbum generale eſt, quia comprehendit, quamuis perſonam, quæ ciues prædictos conueniret, & nouiſſimè, quia dum ſimiles caſus accidiſſent inter Fiſcum, & Vniuerſitatum, fuit iudicatum in fauorem Vniuerſitatis, & cauſæ fuerunt ad Officiales dictæ terræ remiſſæ, & præſentata fuerunt authentica exempla decretorum prædictorum, quibus non obſtantibus, fuit deciſum contrarium *ex tex. in d. l. 1. C. quando Imperat.* dante electionem viduæ eligendi forum, & ex *conſtit. Regni ſtatuimus*, & dictum fuit in contrarium allegata, non obſtare, & ad primum dicebatur conceſſa in priuilegijs prædictis, reuerſa iuriſdictione conceſſa per Regem, ad eumdem Regem, & in præſenti caſu, ex Iuris neceſſitate iuriſdictionem conceſſam fore, & eſſe extinctam, ſeu confuſam, ex dictis ſupra in *deciſ.* 192. eo ipſo, cum à Rege fluant, & refluant iuriſdictiones, ſicut flumina ad mare, vt dicit *Bal. in cap. 1. § adhæc de pact. iuram. firm.* hac iuriſdictione reuerſa, non dicitur amplius iuriſdictio diui-
3 ſa, quemadmodum aqua fluminis reuerſa ad mare non dicitur amplius aqua fluminis, item dicebatur, quod ſi non eſſet extincta, vel confuſa, non eſt tranſlata in Vniuerſitatem, ſeu in Curiam Vniuerſitatis prædictæ, quia non fuit facta derogatio in ſpecie *d. l. vnic.* nec ſufficit clauſula generalis, vt eſt illud verbum cuiuſuis, requiritur enim vt diſpoſitioni *d. l. vnic.* deroget indiuidua & ſpecialis prouiſio, vt eſt plenè dictum in *d. deciſ.* 192. vel ſaltem oportebat dicere, non obſtante priuilegio miſerabilibus perſonis conceſſo, vt eſt dictum in *deciſ.* 187. & dicebatur illud verbum, cuiuſuis nullo modo poſſe comprehendere perſonas viduarum, vel miſerabilium perſonarum ponderando dictionem, etiam in dicto inſtru-
4 mento appoſitam; de natura enim dictæ dictionis etiam eſt adiungere caſum magis dubitabilem, & implicare minus dubitabilem, iuxta *gloſ. in l. ſi contendebat ff. de fideiuſſ. cum concord. per Socc. in conſil. 23. circa 5. colum. ver. probatur authoritate Bart. volum. 1. Iaſ. plenè in l. 1. C. vnde legitim.* hinc dixit *Alex. in conſ. 23. viſo proceſſu cauſæ 3. colum. verſic. 60. nec ad hoc obſtat quod in conceſſ. volum.* 4. quod facta reuocatione omnium, & ſingularum conceſſionum ſeu inueſtiturarum, per quoſcumque etiam Sedis Apoſtolicæ legatos, non intelligitur conceſſio facta per

Digitized by Google

facta per Summum Pontificem, quia dictio etiam non
poteſt implicare niſi conceſſiones factas ab his qui fuiſ-
ſent inferiores legatis Sedis Apoſtolicæ, non autem de
illis qui eſſent maiores, quia alias eſſet inepta loquutio,
& interpretatio, ſi ergo dictio prædicta etiam eſt huius
naturæ eum neceſſe eſt dicere quod illud verbum cuiuſ-
uis intelligitur de perſonis habentibus minus priuile-
5 gium, quam Fiſcus, qui dictæ dictioni adiungitur, ſed ſic
eſt, quod perſonæ miſerabiles in electione fori, habent
6 maius priuilegium, quam Fiſcus ergo de eis priuile-
gium loqui non poteſt, quod autem habeant maius pri-
uilegium, patet, quia Regius Fiſcus niſi in certis caſi-
bus exceptis, & patrimonialibus non poteſt conuenire,
7 nec accuſare delinquentes in Regno, in M.C.V. tum de
iure communi, quia actor ſequitur forum rei *l. qui ac-
cuſator. C. de edend.* tum etiam virtute Regiarum Prag-
8 maticarum huius Regni, quibus prouiſum eſt, quod pro
primis cauſis vaſalli non extrahantur extra proprium
domicilium, & tamen perſonæ miſerabiles trahunt va-
ſallos extra proprium domicilium etiam in primis cau-
ſis, immò à Magna Curia variant alia Tribunalia,
etiam Fiſco contradicente, ſi ergo perſonæ miſerabiles
habent maius priuilegium, ergo contra illas priuile-
gium conceſſum terræ Summæ operari non poteſt, &
vltimò non obſtat, quod alias in eodem priuilegio fue-
rit iudicatum in fauorem terræ Summæ contra viduas
poſtquam fuit effecta Demanialis, quia volui videre
proceſſus in quibus fuit iudicatum, & reperi in eis fuiſ-
ſe præſentata priuilegia prędeceſſorum Dominorum, &
licet in priuilegio dicti Ducis non appareat expreſsè
derogatum diſpoſitioni d. l. vnic. & forſam dubitari po-
tuiſſet, an ipſe etiam hanc cognitionem haberet, & in
ipſum fuiſſet translatum, apparebat tamen derogatio
in priuilegio conceſſo prædeceſſori Ducis, & Iudices
forſam credentes in Vniuerſitate Summæ, quæ ex eius
pecunia ſe redemerat, in beneficium Regis, procuraſſe
eadem priuilegia prædeceſſorum abſque illius præſen-
tatione, in eius beneficium iudicauerunt, quod fieri non
debebat, ſtantibus prædictis.

S V M M A R I V M.

1 *Pupillus habet electionem fori.*
2 *Pupillus poteſt variare etiam quod cauſa ſit appuntua-
ta.*
3 *Pupillus non declinat forum quando conuenitur lis eſt cœ-
pta cum maiore.*
4 *Pupillus non declinat forum, quando conuenitur ex con-
tractu defuncti, vel ex quaſi contractu, vel admini-
ſtratione tutela.*
5 *Variatio datur de pluribus.*
6 *Variare is poteſt, qui obligare.*
7 *Sententia terminat iudicium.*

DECISIO XXIX.

Ex Præſid. de Franch. deciſ. 364.

ARGVMENTVM.

Miſerabilis perſona non declinat forum quando conuenitur ex contractu defuncti, vel ex quaſi contractu, vel adminiſtratione tutelæ.

1 INſtructio proceſſu, in Curia terræ Nuſci, vna cum
maiore ſuper adminiſtratione tutelæ, & diuiſionis
reſciſſione, mortuus fuit conuentus ſuperſtite hærede
pupillo, qui obtulit ſupplicationem in Sacro Conſilio
eligendo illud in Iudicem, & iurando perhorreſcere
potentiam aduerſarii, iuxta terminos, *l. 1. C. quando Im-
per. inter pupill. & vid. & conſt. Regni ſtatuimus.* & com-
miſſa mihi cauſa, fuerunt per me expeditæ literæ inhi-
bitoriales, quibus intimatis comparuit altera pars, &
petiit illas reuocari, pupillus dicebat benè fuiſſe expe-
ditas, ex quo licet proceſſus fuerit inſtructus; cum ma-
iore, ipſe aduerſus geſta, cum eodem maiore, nihil prę-
tendebat, quia etſi maior ipſe eſſet læſus nihil præten-
dere poterat, ex dictis per *Bar. in l. cum filius, §. in hac,
ff. de verb. oblig. cum concord. per Afflict. in deciſ.* 211. in
qua deciditur mortuo maiore lite cum eo conteſtata,
minori ei ſuccedenti, cum quo nihil eſt geſtum benefi-
cium, ſeu reſtitutionem in integrum, non concedi vere-
batur, tamen lædi in ſententiæ prolatione, quæ cum eo
debebat proferri, & propterea in hoc eligebat in forum
Sacrum conſilium, & iurabat perhorreſcere potentiam
aduerſarii, & clarum erat de iure, quod pupillus poteſt
2 variare, etiam ſi cauſa ſit appunctuata ad ius, vt eſt
dictum *in deciſ. 100. nu. 10. in verbo quomodo iudicandum
2. col. verſ. in dubio.* Et aduerſo dicebatur, quod de Iure
erat verum, prout *in deciſ. præcedenti eſt dictum, & in
3 deciſ. 234.* quod quando pupillus ſuccedit maiori, & lis
cœpta eſt cum defuncto, quod pupillus nullo modo
declinat forum, etiam quod ei competeret electio, ex
priuilegio in corpore iuris clauſo, *per text. in l. hæres ab-
ſens, ff. de Iud. vbi Bart. Iacob. & alij in d. deciſ. 234. alle-
gatis, & ex Ritu M.C.V. ſimiliter in dictis deciſionibus al-
4 legatis,* non declinat forum, etiam quod lis non eſſet in
cœpta, quando conuenitur ex contractu defuncti, vel
quando ex quaſi contractu, vel ex officio tutelæ, vel al-
terius adminiſtrationis defuncti, vt dicit *Carauit. ſuper
Rit. prædicto in verb. officio,* & propterea cum non poſ-
ſet declinare forum eligendo alium Iudicem, quam Iu-
dicem defuncti, cuius eſt hæres non habet variationem
5 de vno ad alium forum, quia variatio datur de pluri-
bus, & ſi non poteſt variare, non cadit, perhorreſcen-
tia, quæ cadit vbi pupillus poſſet habere plures Iudices,
iuxta terminos *dict. leg. 1. & dict. conſtit. ſtatuimus,* quos
non poteſt habere in præſenti cauſa, in qua ex Iuris di-
ſpoſitione tenetur ſtare Iudici, coram quo eſt cœpta lis,
cum defuncto, cuius ipſe eſt hæres, & cum non poſ-
6 ſit eligere, non poteſt variare, quia ille poteſt variare,
qui poteſt eligere *l. eum qui certarum, §. 1. ff. de verbor. o-
blig.* quam ad hoc allegat *Afflict. in d. conſt. Regni ſtatui-
mus notab. 6. q. 13.* & cum poſſit variare, non cadit iura-
menti perhorreſcentiæ, quod cum variatione, & ele-
ctione, eſt neceſſarium ad fori electionem, vt eſt dictum
in deciſ. 257. & quamuis poſſit lædi in ſententia, quæ
cum eo proferenda eſt, hoc attendi non debet, cum pro-
ceſſus ſit expediendus per Iudicem defuncti, per ſen-
7 tentiam quæ terminat iudicium, vt dicit *Bal. in l. error,
in 3. oppoſ. C. de iur. & fact. ignor.* & ab ea poterit appella-
re minor, vnde ex his mihi viſum fuit litteras inhibito-
riales reuocare, poſui hanc deciſionem, quia in dies vi-
demus ad implendam litium deciſionem, & vt aduer-
ſarios fatigent ſæpè ſæpius perſonas *dict. l. 1. & in conſt.
ſtatuimus,* compræhenſas variare. Item vt Domini Con-
ſiliarii quando in eorum domibus faciunt prouiſiones,
& poſtea non videntur iuſtæ, vt ex ſe eas reuocent. Die
26. Septembris 1585. Longo Actuario, & fuit lis inter
Suauiam Roſam, cum Saluatore de Cena, in quo repe-
rietur decretum per rationes.

S V M M A R I V M.

1 *Priuilegiatis ex iuribus ei ceſſis pro cauſa lucratiua non
trahit, ſecundum Rit. M.C.V.*
2 *Miſerabiles perſonæ eligunt forum etiam in cauſis, ceſſis,
niſi interuenerit ſimulatio. Contrarium tamen n. 3.*

ſiue conceſſum motu proprio ſit, ſiue ad poſtulationem,
vt dixi *in dec.24.*
Nec obſtat clariſſimæ Ciuitatis Catinæ priuilegium
à Ludouico Rege conceſſum, ciues non eſſe ab ea ex-
trahendos in cauſis ciuilibus, criminalibus, & mixtis,
præter in feudalibus, & criminel æſæ maieſtatis, adeò
vt cum duo tantum excepti ſunt caſus, cæteri omnes
comprehenſi videantur *Cumia. Rit.82.num.6. Milanenſ.
deciſ.13.num.21. Intrigl. deciſ.49. num.14.* nam fori pri-
uilegium per viam recurſum ad ſupremum Principem,
pupillis, viduis, & aliis fortunæ iniuria miſerabilibus
perſonis tributum, de quo in *l. 1. C. quand. Imp. inter pup.
& vid.* ſublatum non cenſetur, quamuis ſupremus Prin-
ceps per titulum feudi, aut dominationis conceſſerit
alicui inferiori Domino Caſtrum, aut Ciuitatem, &
per verba ampla, ita vt vidua, pupilli ad ſupremum
Principem poſſint recurrere ad effectum ſibi auocandi
eorum cauſas, quas alicui magiſtratui, non ſuſpecto
iudicandas committit, niſi priuilegium *d.l.1.* ipſe de-
4 rogauerit *Cyn. Bald. Ang. & Fulg. in d.l.1. & ibi Aloyſ.
de Leo num.15. Rom. conſ.169. Grammat. deciſ.20. num.1.
latè Boſſ. tit. de princip. nu.315. Afflict. in conſtit. ſtatuimus
7. notab. Bellug. in Specul. Princip. rubr.38.§. conqueruntur
Campan. in R.N.c. quando decretum, num.14. Gratian. di-
ſcept.182. num.10. Rol. conſ.38. col.1. Theſaur. deciſ.177. n.
9. & ibi Addit.* ſic iudicatum teſtatur *Menoch. d. caſu 66.
in addit. nu 40. Gonz. ad reg. Cancell. gl.36. num.71. Capi-
blanc. de Baron. prag.8. nu.154. Enriquez conſ.30. nu.3.4.
5. Petra ad Capyc. deciſ. lit. B. Peregr. deciſ.129. nu.7. & de
iuriſd. ordin. num.18. Milan. deciſ.5. nu.14. lib. Franch. de-
ciſ.187. & deciſ.192.* vbi ampliat, licet in priuilegio de-
rogationes ſint generales per verba ampliſſima, cum
clauſula, & ſi de eis ſpecialem mentionem fieri oportet,
nam adhuc *d. leg.1.* priuilegio derogatum nec erit cum
indiuidua eius requiratur derogatio *Bald. Caſtr. & reli-
qui Claſſici in d.l.1. Alex. conſ.122. numer.16. vol.4. Ruin.
conſil.226. vol.1. Caſtr. conſ.278. vol.1. Federic. conſil.230.
Crot. in c.1. num.48. & 49. de conſtit. in 6. Vital. verb. clau-
ſula generalis Gramm. d. deciſ.20. Menoch. lib.6. præſumpt.
40. num.6. Peregr. d. deciſ.129. nu.7. & d. tit. de iuriſd. or-
5 din. nu.18. cum nec d.l.1.* priuilegio renunciare expreſsè
poſſit pupillus, *ex gl. d.l.1. verb. excedere quam omnes ibi.
ſequuntur poſt Aloyſ. de Leo nu.16. Natt. conſil.590. num.
15. Gratian. diſcept.182. n.22. Carau. Rit.231. nu.4. Couar.
pract. q. c.6.7. Maſull. ad Capyc. deciſ.160. num.2. Coſt. de
ſcient. & ignoran. inſpect.98. num.9. Franch. deciſ.187. &
deciſ.192. num.7. Capiblanc. d. pragm.8. nu.156. Vin. deciſ.
121. Theſaur. deciſ.177.* niſi aliter de mente Principis
6 conſtaret, tunc enim generales clauſulæ ſufficient ad
tollendum etiam priuilegium miſerabilibus perſonis
conceſſum *Rip. in c.1. num.54. de reſcript. Gabr. tit. de reg.
iur. concl.9. num.6.7. Gratian. d. diſcept.182. num.13. ad n.
vſque 20.* vbi coniecturas quibus Principis non hoc in
caſu probetur oſtendit.
Pro D. Maria, quod imò ad forum Ciuitatem Cati-
næ à M. R. C. remittenda ſit adducitur P. licet priuile-
gium viduale lite in M.R.C. iam cœpta citra actum e-
7 ius voluntarium illi ſuperuenerit ab illius tamen Iudi-
cis iuriſdictione coram quo cœptum fuit iudicium exi-
mit litis pendentia, non obſtante *gl. in l. qui autem, ff. ſi
quis caut. Ang. in leg. ſi quis poſtea, ff. de iud. Bald. in l. ſi quis
quanquam, ff. ſi quis caut.* eamque communiter *approbatam
dixit Rip. in c.1. num.81. de reſcript. Gabr. tit. de iud. concl.
4. ſub num.20. Lanfranc. deciſ.70. Aufrer. Cappel. Tholoſ.
dec.147. Lancell. de atten. lit. pendent. lim.20. nu.21. Ma-
zol. conſ.22. nu.25.* atque ita in *M.R.C.* deciſum alias fuiſſe
teſtatur *Graſſ. except.3. nu.38. cum aliis in d. dec.24.* & tra-
dit in terminis *Alex. ad Bart. in l.1. lit. C. de pen.* quod ſi
pendente cauſa contra mulierem moritur vir viduale
priuilegium ſuperueniens, non procuratum ad penden-
tem litem extenditur *d.l.* cum quædam puella, non ob-
ſtante, quia ibi fuerat procuratum recipiendo virum
alterius domicilii, ſicuti de criminoſo effecto clerico
voluit *Bart. in l.1. nu.3. ff. de pen.* qui ſi S.P. motu fiet cle-
ricus à ſæculari Iudice eximitur coram quo proceſſus
fuerat inchoatus, ſecus ſi procuratum ab eo fuerit cle-
ricale priuilegium, vt de Clerico facto poſt delictum
commiſſum, ex voto ante delictum, loquitur *Cagnol. in
d.l. cum quædam puella, nu.34. Valaſch. deciſ.48. Franch.
deciſ.209. Farin. q. crim.8. à nu.104. Caball. reſ. crim.108.
num.7. & 8.* quam remiſſione Mariam poſſe petere ne-
dum lite capta, & in qualibet parte iudicii fet ipſit *Sil-
ua nuptial. n.38. fol.576. Capyc. dec.173. Franch. deciſ.53.
nu.3. & dec.100. Aloyſ. de Leo in d.l.1. nu.17.* ſed cauſa
etiam concluſa allegata, & votata dixerunt *Aloyſ. de
Leo in d.l.1. num.10. C. quan. Imper. inter pupil. & vid. Vin.
dec.521. nu.17. Petr. ad Capyc. deciſ.160. lit. B. Cumia. Rit.
38. nu.466. Franch. dec.100. nu.20. & dec.214. num.2. Ca-
pibl. de Baron. pragm.8. nu.165.166.* qui mutandi fori pri-
uilegium ſemel bis, & *text.* viduæ concedi teſtantur, &
facta fori electione prior Iudex ſtatim fit incompetens,
*Franc. dec.294. Petr. ad Capyc. dec.160. lit. B. Vrſil. dec.257
Carauit. d. Rit.233.*
8 Cæterum cauſa hæc à virgine, & pupillis contra v-
xoratam fuit capta, quæ cum vidua extendi ſit, effectu
fori gaudere etiam debet priuilegio, *ex leg.1. C. quand.
Imper. inter pupill. & vid.* ſiue diues, aut pauper ſit, *Abb.
in c. ex parte 15. num.14. de foro compet. Felyn. in c. ſignifi-
cantibus num.6. de offic. delegat. Nat. conſ.590. num.3. Mu-
ta ad conſuetud. Panorm. c.13. nu.19.* quicquid *Innoc. Imol.
Bero. & alii,* contrarium ſentiant eum contra eos ſit ve-
rior opinio, vt multis comprobat *Menoch. de arbitr. ca-
ſu 66. in addit. nu.17. ad num. vſque 19.* quod tamen pri-
legio contra æquè priuilegiatum gaudere nemo poteſt,
*Aloyſ. de Leo in d.l.1. num.13. Enriquez conſ.30. num.7.
Couar. pract. q.7. col. penult. in fin. Menoch. de arb. Iud. caſu
66. in addit. num.47. Franch. deciſ.188. Gratian. diſcept.
182. num.21. Maſull. ad Capyc. dec.160. in fin.* quia priui-
legia priuilegiis conquaſſantur, & ius commune ſer-
uandum eſt *l. ſed & milites, §. coequalitas, ff. de excuſat.
tutor. Barz. dec.70. num.10. Capiblanch. de Baron. pragm.8
nu.170.* exornat *Foller. in praxi crim. verb. audiantur ex-
cuſatores, nu.102. Anchar. conſ.37. Rim. Iun. conſil.278. nu.
27. Mart. ſing.99. ſing.681. Socc. Iun. conſ.74. nu.21. vol.1.
Azeued. l.2. nu.241. tit.10. lib.8. recop. Auileſ. in proem. ll.
prætor. num.20. Parlad. libr.1. rerum quotid. c.17. num.28.
Petra ad Capyc. in deciſ.160. lit. B. Theſaur. dec.553. num.
4. Tuſch. lit. P. concl.760. Trentacinq. var. lib.2. reſol.7. nu.
18.* ſed iuris eſt actorem forum rei inſequi debere *l. iu-
riſdictionem. ff. de iuriſd. omn. iud. cum ſimil.* ergo D. Hye-
ronima coram Catinenſi magiſtratu D. Mariam con-
uenire oportet.
9 Non obſtat *Mut. Rit.133. qui cum dixerit, nu.27.* cau-
ſam miſerabilium eſſe ſummariam, *& num.28.* quod ſi
lis cœpta eſt cum maritata, quæ effecta demum ſit vi-
dua, ſententia appellabilis, *ex Surd. in conſ.222. nu.15.
& Afflict. in deciſ.210.* quia principium, & non finis
cauſæ attenditur.
Nam reſpondit *Surd. d. num.15.* de pupillo hærede
loqui reſpectu defuncti, qui legis authoritate priuile-
gium *dict. l.1.* non habet quando cœpta eſt lis cum di-
cto maiore, *Caſtrenſ. in hæres l. abſens & in l. qui Romæ ff.
de iudic.* plenè *Franch. deciſ.364. per tot. Aloyſ. de Leo in d.
l.1. num.12. Gratian. diſcept.182. num.27.* quidquid aliud
ſit, quando ante litem cęptam perſona miſerabilis, tan-
quam non priuilegiati hæres fori priuilegio frui vellet
quaſi hoc tunc ei permittatur *Carau. Ritu 234. num.2.3.
Menoch. de arbitr. Iudic. caſu 67 in addit. num.43. Gra-
tian. d. num.26.27.* ſed D. Maria viri ſui hæres non eſt,
conuenitur namque ſuo nomine proprio, ergo gaudere
debet fori priuilegio quia vidua.
Nec obſtat *Afflict. deciſ.210.* dum de reſtitutione in
integrum illi concedenda loquitur, qui poſt litem con-
tra eum cœpta in minori ætate factus eſt maior ſed
hoc admittit, illic *Afflict. num.5.* ſi dolo, & malitia a-
ctoris lis fuerit protracta in longum, vel in culpa Iu-
dicis, qui caſum non expediuit, comprobat ibidem
Vrſill. num.1. ſed nullus actoris dolus hoc in caſu inter-
uenit, quo litem protractam fuiſſe dicamus, præſens
ergo D. Mariæ ſtatus conſiderandus eſt, quæ cum ſit
vidua fori habet declinatoriam.
Quid dicendum cenſuit M.R.C.D. Mariam ad Iudi-
ces Catinenſe remittendam eſſe ex viduali priuilegio,
quod cœpto iam in iudicio ſuperuenerat.

Digitized by Google

Conſiſtorium re ipſa maturius, & diligenter perpenſa, ac diſcuſſa exiſtimauerat D.Mariam remittendam non eſſe, quia tradit *Valaſch. deciſ.57.* ſatis eſſe quod tempore citationis pertineat lis ad iuriſdictionem citantis, *l.ſi quis poſtea, ff. de iud.* & ibi omnes cumque citatio litis pendentiam inducat *gloſ. in cap. vt debitus C. de appellat. clement. vt lite pendent. vbi captum eſt iudicium ibi debet finiri, l. vbi captum, ff. de iudic.* ſed D.Hieronyma virgo, & pupilli M.R.C. adeuntes, eamque in ſuum Iudicem competentem eligentes priuilegio *d.l. 1.C.quando Imper. inter pupill. & vid.* ibi orauerint, & ibi cogantur eorum aduerſarii ad alium inferiorem etiam magiſtratum trahi non poſſunt, ex viduali priuilegio, quod D.Mariæ commentæ ſuperuenit, nam licet ceſſet qualitas priuilegii, quæ produxit litem ad illud iudicium, non ideò debet transferri ad aliud Tribunal *leg.fin.C.de veter.lib.10.Foller.in conſtit.ſtatuimus, num.Valaſch.deciſ.57.*

12 Nec obſtat regula ceſſante cauſa, quam in priuilegio procedere, probat ibi *Tiraq.part.1.num.210. Menoch. conſ.727.num.1.* alios citat *Monald. conſ.149. à num.1. & per tot.* quia verum eſt, niſi ex cauſa ipſius acquiſitum ius ſit, quod nec ceſſat, immò illud quis retinet *leg. ſi poſt mortem, §.1.l.non potuit, §.ſed ſi mortem, ff.de bonor. poſſ.contr.tab.l.cum vxori C.quando dies legat. ced.cap.ab eo de elect. in 6.clem.conſtitutionem eod.tit.latè Tiraquell. tract.ceſſ.caſu tit.11.Foller.d.conſtit.ſtatuimus, numer.41.* numquam enim effectus cauſæ conſumatus ceſſat ceſſante cauſa *leg.fin.in princ.ff.de vnd.lib.leg.inter ſtipulantem, §.ſacram. & ibi Iaſ.not.4. ff. de verbor.oblig. l.pater furioſo, ff.de his qui ſunt ſui vel alien.iur.l.qui res §.aream. ff.de ſolut.cap.quæris, & ibi gloſ.contrahatur de conſecrat. diſt.4. & notat Butr.in cap.de bigamis tit. de bigam. Caſanat.conſil.4.num.102.conſil.26.num.41.conſil.41. numer. 74.* ceſſante cauſa efficiente non ceſſat effectus iam impreſſus *Cyn.in l.generaliter, & ibi Bald.column.3.Cod.de Epiſcop.& cler.Corn.conſ.24.col.5.vol.3. Couar.in 4.reſ.c. fin.num.5.verſ.his Gallin.lib.10.de verb.ſignific.c.7.num. 12.13. Pelaez de maior.par.2.q.6.num.12.p.1.q.9.num.7. Gramm.deciſ.27.num.4.5. Schrad.de feud.part.10.ſect.7. num.115.118. Pacet.conſ.134.n.13.Foller. d.conſt. ſtatuimus num.45. Surd.de aliment.tit.7. q.33.nu.5. deciſ.163. nu.12.Tiraq. d.tract. limit.12. nu.1.in l.ſi vnquam gl.ſuſceperit liberos num.155.Cod.de reuoc.donat.Socc.conſ.81. col.4.vol.3. Illuſtriſs.D.Carol.Tapp.ad l.fi.p.2.c.4. nu.13. & c.9.num.123.ff.de conſtit.princ. Marta in rubr. ff.de ſolut.matr.q.5.num.21.exornat Caſſanat.conſ.4. nu.101.* & nedum effectus omninò conſummatus, ſed inchoatus tantum, nec ceſſat ceſſante etiam illius cauſa, *l.& ſi non ſint §.iuſect.ff.de aur.& argent.leg.Curt.Iun.in l.more nu. 12.ff.de iuriſdict.omn.iud.Tiraq.d.limit.12.num.19.Foller.d.conſt.ſtatuimus, nu.44.confert.text.l.ſi quis hæredem, C.de inſtit. & ſubſtit.* vbi momento temporis adimpletam fuiſſe conditionem ſatis eſt *leg.patre furioſo, ff.de his, qui ſunt ſui, vel alien.iur.leg.quemcumque, §.vltio.ff.de public.in rem action. Tiraq. d.tract.limit.4.num.1.& lim.35 D.Tap.d.c.3.num.124. Felic.de moment.c.10.nu.5.Surd. d.q.33.num.10.Caſſanat.d.conſ.25.nu.25.* plura congerit ſimilia *Foller. d.nu.44.45. cum ſeq.* quo fit vt darent adhuc priuilegia ceſſante etiam cauſa propter, quam illa fuerunt conceſſa, *leg.eos,* vbi *Ioan.Bapt.Plat.in l.maximarum, & ibi gl.Bart.Ang.& Plat.Cod.de excuſ.num.lib.10. Foller.loc.cit.num.15.exornat.6.Carol.Tapp.d.c.4.à n.30 cum ſeq.* ideo vidua exinde nupta *l.1.C.quand.Imp.inter pupill. & vid.* priuilegium retinet, cuius cauſa remittenda, nec eſt *Franch.dec.157.nu.7.Affl.d.dec.56.Rot.deciſ. 61.titul.de reſcript.in antiq.Caraut.Rit.233.q.4.Foller.d. conſt.ſtatuimus, nu.27.* & ibi *D.Tapia, num.19. Menoch.d. caſu 66 in addit. nu.36.* nec pupilli, qui liti cœpta maiores ſunt facti ad alium Iudicem trahendi ſunt *Theſ. dec. 177.nu.4.Menoch.d.nu.36.* & virgo ſtuprata fori electionem habet pro ſtupro *Franch.deciſ.590.Caraut.Rit.19. q.2.* ideo cauſa in prima ſui inſtantia ſummaria pariter etiam debet eſſe ſummaria in ſecunda, & aliis inſtantiis *Put.dec.426.nu.2.deciſ.438.nu.3.lib.2. Gonzalez. ad Reg. Cancell.gl.6.nu.176 Franch.dec.520.num.2.* & cauſa ſemel facta ordinaria remanet ſemper ordinaria, & appellabilis *Lancell.de attent.p.2.c.3 in præfat.nu.572. & c. 12.limit.24.num.18. Rot.diuerſorum deciſ.132. nu.1.p.1. Pont.de alim.c.16.num.7. Gonzal.d.gl.6.num.191.* & vbi commiſſa fuit cauſa, quod ſummariè procedatur ſemper durat clauſula ſummarieque repetita cenſetur in commiſſionibus aliarum inſtantiarum, quamuis expreſſa non ſit *Caſſad.deciſ.8.nu.1.6.de reſcript.Rot.diuerſ.dec. 43.nu.2.p.2.dec.277.* quia primus rei ſtatus qui in exordinario fuit inſpici neceſſe eſt, nec aduentitij caſus conſiderari debent, *leg.in ratione, ff.ad l.falc.l.Iulianus, ff.qui, & à quibus l.filiusfam.l.inſulam ff.de verb.oblig.Tiraq.ad l.ſi vnqram, gl.omnia, vel p.nu.36. C.de reuoc.don.Franc. deciſ.599.num.2.*

14 Ideò tradit, & meritò *Afflict.deciſ.210.* reſtituendum eſſe maiorem illa, in cauſa quæ tempore ſuæ minoris ætatis ab eo fuit cępta, quia ſufficit vt qualitas in actu aliquo requiſita tempore actus geſti, adſit quoq; actus geſtus non vitietur, licet illa qualitas poſtea acceſſet, *leg.ad teſtium, §.conditionem, ff.de teſtam. leg.mela, ff.de alim.& cib.leg.in ſubſtitutione, ff. de vulg. & pupill. Bart. in leg.ex facto num.1. & ibi Iaſ.& DD.ff.eod. Scrader.d. ſect.num.111.*

15 Certi etiam iuris eſt, vt eo in caſu, in quo qualitas determinato tempore requiritur mutatio qualitatis, poſtea ſuperueniens nihil noceat, *leg.ſciendum. §.fin. & ibi DD.ſi quis ſatiſd.cog.leg.in delictis, §.ſi damnum, ff.de nou.Iaſ.in l.1.§.veteres, num.32.ff.de acquir.poſſ.Tiraq.d. tract.ceſſ.cauſ.lim.4.nu.3. Schrader.diſt.7.n.113.* nec ceſſat effectus ſi qualitas certo aliquo tempore requiſita illo etiam tempore ad fuit, & poſtea ceſſauit *Bal.in l.generaliter col.3.C.de Epiſc.& cler. Imol.clem.2.col.2.de reſcript.Felyn.& Dec.in c.cum ceſſante de appell. Schrader. d.ſect.7.nu.114.Marta, q.5.nu.21. Tiraq.d.lim.4.nu.11. & lim.35.argum.l.ſi quis hæredem, Cod.de inſtit.& ſubſtit.* quia ſufficit momento temporis adfuiſſe *l.quæcumq; §. vltio ff.de publ.in rem act.D.Tapp.in d.l.fin.p.2.cap.9. nu. 123.Surd.d.q.43.num.10.Felyn.de moment.tempor.c.10. num.5.* tum quia inhabilitas ſuperueniens actum conſumat non nocet, nec in conſideratione habendus eſt *Anch. conſ.404.nu.10.Schrad.d.ſect. nu.111.126.* tum quia ceſſante cauſa ceſsat effectus reſpectu temporis præteriti, eo caſu quando ille defectus cauſæ non retrahitur, nec tempus præteritum reſpicit, ex *Bal. & Salyc. adnotauit Tiraq.in tract.p.2. lim.34. Scrad.d.ſect.7.num.145.* Conciſtorium cum in hanc poſteriorem inclinaret ſententiam ob D.Proregis diuerſam à Panormo ad Meſſanam Vrbem quæſtionem, hanc maturiori deliberationi reſeruauit indeciſam exiſtimaui, idcirco boni interim conſulendam, quod cæteris in medium dubitandi cauſis collatis, de hac ipſa quæſtione accuratius diſcutiendi cauſam subminiſtrauerim.

DECISIO XXXII.

Ex Fabro in C.tit. quando Imperator diſinit.1.

ARGVMENTVM.

Vidua dotem repetens habet priuilegium ſui Iudicis, etiam ſi contra pupillum agat.

PRiuilegium, quod datum eſt viduæ in dotis repetitione, vt primum Iudicem habere Senatum poſſit, non idcirco ei denegandum eſt, quod aduerſus pupillos agat, quamuis pupillorum interſit, cum conueniuntur, vt duplicis inſtantiæ beneficio fruantur, nam & pupillorum intereſt, vt de eorum cauſis Senatus cognoſcat, maiores vtique, & ampliatores dilationes pro rerum, & perſonarum qualitate conceſſurus, ſi id æquitas poſtulare videbitur, neque diſtingui oportebit, an ægre-

an ægregia dos ſitque excedat ſummam quingentorum aureorum, necne, Quantumcumque enim dos ſit, quam vidua petit, fauore dotis, & conditio perſonæ facit, vt priuilegio digna exiſtimetur. Ita Senatus ex tempore in ſecreto auditorio contra liberos, & hæredes *N. Ameaei Micheli magiſtri computorum 6. Kal. Februarij* 1593.

1 Et placito Senatus noſtri, ex modificatione per eum facta ad Sereniſs. Ducis noſtri Diui Emanuelis Philiberti editum, quod vulgò editum Niciæ appellant.

2 Licet dici ſoleat priuilegiatum, non vti priuilegio contra alium ęquè priuilegiatum id enim fallit aliquando, ex cauſa *l. verum* 11. *§. vlt. D. de minor. l. vltim. D. ex quib. cauſ. maior.*

3 Propterea eam rationem quam attuli *Dec. nu. 3. ſup. tit. prox.* facit tamen pro pupillis *l. vnic. C. hoc tit.* ſed hæc definitio intelligenda eſt de vidua dotem repetente, quo caſu duplex priuilegium concurrit, perſonæ ſcilicet, & cauſæ, vt mirum non ſit, ſi vidua, pupillo præferatur vnum, dumtaxat priuilegium habenti; alioqui ſanè non preferretur, *arg. dict. l. vnic.* quæ non ſolum de pupillis priuſquam de viduis loquitur *argum. leg. quoties* 34. *D. de ſ. vſufruct. l. generaliter*. 24. *§. quid ergo* 17. *D. de fideic. liber.* ſed & pupillis ipſis, & viduis, eo potiſſimum caſu priuilegium dat, quo huiuſmodi perſonæ aduerſarij potentiam perhorreſcant, quod vix euenire poteſt vidua contra pupillum agentem.

Fauor enim perſonæ, vel cauſæ eſt, vt maiores Iudices habere debeat *l. non diſtinguem* 32. *§. de liberalis D. de recept. qui arbitr.* vnde eſt quod de reſtitutione in integrum minorum ſolus prætor olim cognoſcebat, cum ex alijs cauſis iudicium, & Iudicem dare ſoleret *leg. 1. D. de minor. l. 1. de eo quod met. cauſ. l. vlt. C. vbi & apud quem cognit. in integr. reſtit.*

5 Eſt enim id poſitum in arbitrio, & religione iudicantis eoque iure vtimur *arg. leg. oratione 7. D. de foro, & dilat.* licet contra conſtitutum videatur *in leg. 1. & vlt. Cod. eod.*

6 Illa namque diſtinctio per Senatus modificationem adhibita eſt, quod ad alias perſonas attinet, quæ priuilegium nullum habent.

7 *L. vnic. C. hoc tit.* neque ſanè, lex aut ciuilis, aut prouincialis noſtra diſtinguit, quanta ſit dos. Proinde, nec nos diſtinguere debemus *vulgat. l. de pratio 8. ff. De publician. in rem act.*

S V M M A R I V M.

1 *Actor ſequitur forum rei, fallit, nu. 2. & 8.*
3 *Furioſus dicitur æger.*
4 *Furioſus an dicatur miſerabilis perſona.*
5 *Miſerabiles perſonæ quæ dicantur.*
6 *Furioſus æquiparatur viduæ, & pupillo.*
7 *Priuilegia conceſſa pupillis dantur prodigis, & furioſis.*

DECISIO XXXIII.

Ex Annot. Deciſ. Marchiæ 105.

ARGVMENTVM.

Regula quando actor ſequatur forum rei, an procedat in cauſis miſerabilium perſonarum.

IN vna Monti Granarii Domini concorditer dixerunt inhibitoriam moderandam, licet prima facie videretur contrarium contra regulariter actor ſequatur forum rei, *cap. ſi Clericus laicum, de foro comp.* nam id non habet locum quando agitur de cauſa furioſi, vt in præſenti ſpecie, quia cum iſte dicatur æger *leg. 1.* vbi & tandiuerunt, vel ferioſus ſanitatem, vel ille ſanos mores recipere & *in leg. conſiſſo*, ibi tueri debet, non ſimiliter patrimonium, ſed, & corpus, & ſalus *ff. de cura. furio. & infirm.* non ſimiliter corpore, ſed animo, vnde furioſi malè ſani, & inſani appellantur, *Beat. in ſuo tract. de inop. dubit. c. 9. to. 3. part. 2. fol. 223. num. 1.* tamquam vnus de numero miſerabilium perſonarum, quę non ſimiliter dicuntur illæ, quæ proprias cauſas adminiſtrare non poſſunt *c. 1. in fin.* de poſtuland. infantes expoſiti, & languidi cuius ætatis *Io. de Anan. in cap. 1. num. 24. de infort. expoſit. languid.* viduæ, & pupilli, quibus æquiparatur furioſus *l. fulcin. § ita autem, ff. quib. cauſ. in poſſ. eatur, & per Bart. in l. 1 § fuit quæſitum, num. 7. ff. ad Senat. Conſul. trebell.* vbi *Barb. in addit. in litt. A.* qui dicit, quod omnia priuilegia data pupillis dantur prodigis, & furioſis, & *Hier. Verius in l. ex facto, num. 4. ff. de vulg. pupill. lib. 3. fol. 545. verſ. ſenet de reſcript.* Mercatores quamdiu ſunt in teſtimoniis ſunt peregrini, *Io. de Anan. in cap. nullus Iudex 19. num. 3. de Iude. de nouo conuerſi*, quando ſcilicet pauperes ſunt, ſecundum eumdem *Io. de Anan. in c. Iudei ſiue 5. n. 8. eod. tit. de Iudeis.* Item diuturno morbo exhauſti, & eneruaſti, & generaliter omnes, qui naturaliter commiſeratione ob fortunæ iniuriam digni ſunt ſecundum *Azor. in ſumm. C. quand. Imp. inter pupill. & vid. vel miſerabil. perſon. Afflict. dec. 257. dicit Conſtitutio Regni n. 1, Rol. conſ. 76.* pluribus ex cauſis *nu. 44. lib. 1. Gayl. obſeru. 1. & 5. regulariter lib. 1. nu. 40. fol. 3. & Rebuff. in ſuo tract. de ſent. promiſ. art. 3. gl. vlt. fol. 294.* qui pariter pluries caſus enumerat, ſed omnes qui iudicibus miſerabiles videntur, vt ſecundum opinionem *Petri* voluit *Cyn. in l. vnic. nu. 3. C. quand. Imp. inter pupill. & vid. f. 147.* potuit ſuam cauſam agere coram Iudice Eccleſiaſtico, iuxta tradita per *text. in c. ſuper quibuſdam, in fin. de verb. ſign. gloſ. in c. omnes atas 12. q. 2. in verb. prope Io. de Anan. in d. c. Iudei nu. 8. de Iude. Aret. conſ. 102. ſpectabilis nu. 1. & ſeq. Rebuff. loco cit. nu. 30. fol. 398. Abb. in ſignific. nu. 6. & ſeq. de offic. deleg. Marant. in ſuo ſpec. p. 4.* vt iudicium Mercatorum *num. 194. fol. 161.* præſertim in caſu iſto, in quo miſerabilis perſona eſt clericus, vt conſiderauit *Abb. in d. c. ſignificantibus. num. 6. in verſ. quo ad primum*, & ſic tum propterea dicta cauſa eſſet effecta de iuriſdictione Eccleſiaſtica rectè per R D. Antonium Borniam Vicarium Generalem Illuſtriſs. Archiep. Firman. I. C. eximium fuit ad vlterius procedi mandatum, per eum omnino, vt ſupra moderata inhibitio.

S V M M A R I V M.

1 *Pauper dicitur miſerabilis perſona, & extra prouinciam trahi non poteſt.*
2 *Pauper gaudet priuilegio l. vnic. C. quand. Imper.*

DECISIO XXXIV.

Ex Creſcentio deciſ. Rot. Rom. 16. de priuileg.

1 PAuper qui dicitur miſerabilis perſona *ad capit. 1. de poſtulan.* & ideò trahi extra prouinciam non poteſt, immo ipſe iurando perhorreſcentiam, ad ſe alios trahere poteſt iuxta diſpoſitionem, *l. vnic. Cod. quand. Imper. inter pupill. & vid.* Nam, & pauper gaudet beneficio illius legis, *Abb. in c. ſignificantibus col. 2. in fi. cum ſeq. de offic. deleg. & in c. licet ex ſuſcepto col. 3. de foro competent.* probata impotentia eundi ad Magnum Magiſtrum, & ibi litigandi, & cauſam proſequendi non poteſt cogi, vigore priuilegiorum dicto Magno Magiſtro, ac Ordini Hieroſolymitano conceſſorum eundi Melitam vbi reſidet Magn. Magiſt. quia licet priuilegia ſint ampliſſimas, & prægnantiſſimas habentia clauſulas derogatorias numquam tamen ſecundum Dominos *in vna Pamphilenſ. Prioratus Sanctiſs. Crucifixi coram D. Mohedano.* videtur ſublatum priuilegium in corpore Iuris clauſum, *ad gl. & Bart. in antiq. qua in Prouincia, C. vbi de crim. agi oportet. Bald. & Caſtr. in lib. 2. § omnes, ff. Iud. Rom. conſ. 498. col. 4. Felin. in c. 1. col. 9. de reſcript. & in cap. nonnulli, concl. 12. num. 26. eod. tit.*

Digitized by Google

S V M M A R I V M.

1 *Princeps poteſt concedere Baronibus iuriſdictionem cum derogatione l.vnic. C.quand.Imper.*
2 *Clericus habet fori electionem pro iniuria facta ſua perſona.*
3 *Epiſcopus dicitur caput Cleri, ſicut poteſtas caput Ciuitatis.*
4 *Epiſcopus quando veniat appellatione Sacerdotis, & appellatione Clerici, num.5.*

A R G V M E N T V M.

Derogatio Priuilegij conceſſi miſerabilibus perſonis, & Eccleſiaſticis, an comprehendant Epiſcopos.

D E C I S I O XXIV.

Ex Anna obſeruat. 16.

1 POteſt Princeps Baronibus concedere iuriſdictionem, cum derogatione priuilegiis miſerabilibus perſonis conceſſi *per text. in l.vnic. Cod.quand.Imp.inter pupill.& vid.& Conſtit. ſtatuimus*, vt hoc modo multa ſunt priuilegia in hoc Regno, in quibus quandoque etiam Rex derogat etiam priuilegio Eccleſiaſticis perſonis conceſſo, vidi aliquando controuerſum ſtante quodam priuilegio, cum hac vltima clauſula, ſi Epiſcopus eſt offenſus, an derogatio locum habeat, vel ſit expreſſe facienda mentio in priuilegio de perſona E-
2 piſcopi, præſupponendo prius, quod pro offenſione facta ſua perſonæ poſſit Clericus, & tantò magis Epiſcopus eligere forum *ad notat.per D.Annam*, patrem in *allegation.*146.quem ſequitur *Vinius in deciſ.*27. *num.*3. Ego dicebam priuilegium prædictum non includere perſonas Epiſcopi, vel Prælati, & propterea verba quæ dicuntur etiam contra Eccleſiaſticas perſonas non comprehendere Epiſcopum mouebar, quia Epiſcopus eſt caput Cleri, ſicut poteſtas dicatur caput Ciuitatis, *Bar.in l.nulli.ff.quod cuiuſq;vniuerſ.*nomine dicitur Præſes Ciuitatis, *Bald.in l.ſiue pars. C.de dilat.* & dicitur eſſe de maioribus Magiſtratibus *Bald.d.loco*, & propterea non comprehenditur in generali conſtitutione, *Corn. conſ.*253.*viſo littera C. vol.*3. quia dicatur fieri expreſſa mentio propter excellentiam ordinis, & officii, *cap.ſi compromiſſarius, §.huiuſmodi,de elect.in 6. & cap.quia*
4 *periculoſum de ſent excommun.in 6.* & Epiſcopus veniat appellatione Sacerdotes, ſecus eſt in materia principali *Abb.in cap.non poteſt de re iudicata, & in rubr.de vita honeſtate Clericorum, & in cap.ſi Sacerdotes de offic.ordin.* & licet appellatione Clericorum, veniat Epiſcopi, non tamen in materia odioſa,& ſtricta quia eſt qualitas in eis, ſupra alios, quæ non reperitur in Clericos ſimplicibus, *Abb.in rub.de vit.& honeſt. Clericorum, nu.*8. nec obſtat ea quæ dixi *in addit.ad D.Genit.in d.alleg.*at. 146. qui ibi fui tantum relatos multa, in illa cauſa acciderint, quæ non licet homini loqui, vt propterea non ſint trahenda in conſequentiam.

S V M M A R I V M.

1 *L.1.C.quand.Imper.an contineatur ſub exceptione conſilij.*
2 *Priuilegia Imperatoris conceſſa Laicis,quando comprehendunt Eccleſ.*
3 *Voluntas ex impotentia argui non poteſt.*
4 *Statutum recipit interpretationem à poteſtate.*
5 *L.1.C.quan.Imp.an habeat locum in diuitibus.*
6 *Concilium per verba canonicas Sanctiones cur non potuit intelligere legales.*
7 *Eccleſiaſtici non habent electionem fori Eccleſiaſtici niſi data violentia laicorum.*

A R G V M E N T V M.

Text. Concilij Trid. Seſs.xxiv. Cap.xx. verſicul. exceptis. An comprehendat Text. leg.1. C.quan. Imper. inter pupill. & vid.

D E C I S I O XXV.

Ex Marta deciſ.Rot.Piſan.209.

ANtè expeditionem huius dubii, pluries rogatus, vt pro veritate ſcriberem, cum multò ſtudio fui in voto negatiuo, & quoniam caſus tulit, vt pro affirmatiua opinione iudicaretur, ideò mè continere non potuit, quin etiam hoc votum ab omnibus videri permitterem, Dicebam Hoſpitale, non poſſe agere Romæ contra hæredes Cardinalis pro conſequutione legati ipſis opponentibus de Concilio Tridentino Seſs. 24.cap.20. Et quia pars replicabat de exceptione regulæ *in verſic.acceptis ÿs cauſis*, quæ ſecundum Canonicas ſanctiones debent apud Sedem Apoſtolicam terminari ideò dicebat *text. in leg.1. Cod.quand.Imper.inter pupill. & vid.* eſſe de illis Canonicis Sanctionibus, & dubita-
2 tum eſt ſuper hoc. Ego dicebam *text. in dict.l.vn.* non comprehendi ſub exceptione Concilii, *in d.verb. Canonicas Sanction.* Quia idem Imp.concedendo illam legem
3 non explicauit Eccleſiaſticas, nec potuit de illis intelligere, quia priuilegia conceſſa perſonis per modum legis, non comprehendit Eccleſiaſticos, nam hoc eſſet ſignum ſuperioritatis *Io.de lignag.* quem ſequitur *Abb. in c.*Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de conſtitutionibus, & in *c.qui Clerici de foro compet. Alex.conſil.*207.*num.*2. *vol.*2. item ſi Imperator conceſſiſſet conceſſione, quia ex impotentia arguitur voluntas, *l.Buſſius.ff.ad municip. cap. à nobis de ſententÿs excomm. Bart. in l.ſi quis ſub conditione,ff.de condit.& demonſtrationibus,Dec.conſ.*504. *vol.*1. *Caramti.conſ.*109.*num.*6. nemo enim videtur apponere manum ad ſibi illicita *leg.milles, §.item, vbi Angel. ff.de adulter. Anch.in repet.c.*1. *num.*129. *de conſtitut.* &
5 ſtatutum ſemper recipit interpretationem à poteſtate ſtatuentis, *Bart.in l.ſi quis condit.ſub in princ.ff. de condition.& demonſtr.Io.Monac.in c.*1. *de conſtit. in 6.Croc. in §.diuina* 80.& diſpoſitio legis non comprehendit ea, quæ principaliter non veniunt, *leg.obligation. generali, ff.de pignorib.* Ideò Concilium, non potuit intelligere de illis legibus,quæ non tractant, neque tractare poterant de Eccleſiaſticis,Item quia *d.l.prima,C.quan.Imp.* non procedit in viduis, & pupillis diuitibus, *Card.in c.ſignificantibus in 2.not.de offic. delegat. Abb.in cap. licet de foro compet. Aretin. in l.poſt columm.*2. *ff.ſolut. matrim.* Sed hoc hoſpitale eſt ditiſſimum. Item quia Concilium in
7 regula conſiderauit ſolum ius Canonicum, ergo eodem modo dicitur conſideraſſe ius Canonicum, non Ciuile in exceptione, quia exceptio eſt de regula, *l.nam quid ſi quidem.§.penult.ff.de fundas.inſtruct.c.Dominus in princ.* 32.q.7. item non potuit conſiderare Concilium in verſ. Canonicas Sanctiones, adeſt legales, quia ſpecialiter eſt deciſum contrarium de Canonico *c.cum ſit generale, de foro comp.* vbi habent, quod Eccleſiaſtici non habent electionem fori Eccleſiaſtici, niſi data violentia laicorum.Item quia Concilium ſpecialiter, & verbis expreſ-

ſis con-

ſis conſiderauit rationem ne litigantes trahantur extra Prouinciam; dum dixit in ſecunda inſtantia verò probata paupertate non cogantur extra Proninciam litigare. Ergo dum expreſſis Prouinciam in exceptione præſuppoſuit idem tacitè in regula dicere voluiſſe.

SVMMARIVM.

1 *Clericus habet fori electionis priuilegium, dummodo agat pro rebus Eccleſiæ, at ſecus pro proprijs, nu.2.*
3 *Eccleſiaſtica perſona habent fori electionem data rapina vel fraude.*

DECISIO XXXVII.

Ex Ricc.in Praxi Reſol.147.tom.2.

ARGVMENTVM.

Facta electione fori per Clericum, An Baro poſſit petere cauſæ remiſſionem.

QVÆRO an facta electione fori per Clericum in conueniendo vaſſallum alicuius Baronis, poſſit prædictus Baro petere remiſſionem ſui vaſſalli.

1 Reſpondetur negatiuè, nam Clericus habet priuilegium eligendi, ac variandi forum, vt in Ritu M.C.V. 233. vbi *Carauit.* etiam in principio *Capyc.* dicens ita deciſum in deciſ.160. qui tamen loquitur de Eccleſ. *de Franch.dec.234. num.4.p.2. Afflict. deciſ.257.* & ibidem *Vrſill.nu.4. Guid.Pap.deciſ.39.* licet contrarium, & malè teneat in conſtit. Regni ſtatuimus *Vinc.de Anna allegat.146.part.2.Niger.in c.Regni,* quoad decretum *nu.*10. *verſ. quod Clerici*, & hæc eſt communis opinio ſecundum *Villalob.lib.commun.opin.*112.*verb.Clericus*, ſecundum quam pluries eſſe deciſum in Collaterali Conſilio teſtatur, *Carauit.ritu 67.Marcell. Cala de modo artic.gl.1.nu.87.& alia addit.ad Capyc.d.dec.160.in princ.*

2 Limitatur primo ſupradictam communem ſententiam non procedere, cum Clericus forum eligit non pro rebus Eccleſiæ, ſed propriis, ita Ritu M.C.V.255. *quæſt.2.*

Limitatur ſecundò, niſi Baro haberet priuilegium abdicatiuum, nam tunc in tali caſu perſonæ Eccleſiaſticæ non poſſent in præiudicium Baronis variare forum, & pluries deciſum fuiſſe per Sacrum Conſilium teſtatur *Addit. magn. ad Vinc.de Anna in alleg.146. & Cala de modo articul.gl.1.nu.88.de quo Capiblanc.pragm.6.de Baron.à nu.153. & ſeq.*

3 Limita tertiò veram eſſe communem ſententiam, data violentia rapina, vel fraude aliqua, nam ijs ceſſantibus Eccleſiaſticæ perſonæ non habentur electionem fori, *Afflict.d.deciſ.257.nu.2.verſ.ſed illud capitulum,* & in Conſtitutionibus Regni, quoad decretum *num.*10. *& Calà loco cit.num.*80. *amplia de qua per Annam alleg.* 147.

SVMMARIVM.

1 *Pupilli, Vidua, & alia Miſerabiles perſona ſunt in vniuerſitate.*
2 *Imperator circa fori electionem quas perſonas priuileg.*
3 *Hoſpitalia ſuos habent Rectores.*
4 *Priuilegia conceſſa Hoſpitalibus intuitu pauperum conceſſa.*
5 *Pauperes miſerabiles ſunt.*
6 *Arbitrio Iudicis relinquitur quænam non dicatur miſerabiles perſona.*

DECISIO XXXVII.

Ex Rot.Bononien. diuerſ.862. tom.4.

ARGVMENTVM.

Electio Fori Num detur Hoſpitali, ſicuti Eccleſiæ.

FVit dubitatum in ſignatura, numquid Hoſpitalia gaudent priuilegia *l.vnic.C.quand.Imp.inter pup.& vid.* hoc adhibito aliquanto ſtudio intrepidè affirmo Hoſpitalia non ſecus, ac communitates Ciuitatum Caſtrorum, vel Villarum, quibus paſſim ex ſtilo ſignaturæ, vt hoc vtantur priuilegio poſſit, & ipſa hoc idem priuilegium allegare, & eo inniti, nam ſi cenſuit ſignatura ob id communitates dici comprehenſas ſub *dict.l.vnic.* conſtitutione quia in illis ſunt pupilli, viduæ, & aliæ miſerabiles perſonæ, licet etiam ſi in illis adſint perſonæ quæ non ſunt miſerabiles, cum non idem, & multò magis credendum eſt, reſpectu Hoſpitalium, in quibus non ſolum adſunt prædictæ miſerabiles perſonę, ſed imò ex iis ſolis, & non ex aliis, Hoſpitalia ipſa conſiſtunt, vt experientia docet, & facit *text.in l.1.Cod.de Mendic.lib.*11. vltra quod maius commodum ſentiunt ſingulæ miſerabiles perſonæ ex redditibus ipſius Hoſpitalis, vt quia omnes in eorum ſuſtentatione integrè debent expendi eleemoſynæ quia contingit Religioſis omnibus, quam faciunt ſinguli de vniuerſitate ex patrimonio ipſius vniuerſitatis.

Propterea conſidero quod ſi *Imper.in dict.l.vnic.in fi.* circa electionem priuilegiare intendit perſonas ibi enumeratas nempè pupillos, viduas diuturno morbo
2 laborantes debiles, &c. cur dicere debemus noluiſſe priuilegiare Hoſpitalia nullas alias perſonas, quam miſerabiles continentia, tum quia re vera nihil eſt aliud Hoſpitale, quam ipſe perſonæ miſerabiles, tum in ſimili de vniuerſitate Scholarium dicit, *Salicettus in auth.habita,num.39. & pro hoc etiam facit, C.ne fil.pro patr.& in l.ſicut,ff.quid cuiuſq;vniu.num.* tum etiam quia dictæ perſonæ ſimul coadunatæ miſerabilioris efficiuntur participante vna quaque earum de proxima miſeria vti plura membra ſub vno capite, & ſicut bonum teſte Philoſopho tanto eſt melius, quanto magis eſt communicabile, & ita, & malum excommunicatione fit multò deterius.

3 Nec quidquam facit, quod Hoſpitalia ſuos habent Rectores, & Gubernatores, qui illa defendere poſſunt, ita vt ob id videatur ceſſare cauſa priuilegij, nam & communitates ſuos habent Sindicos, & Officiales, & Populi tutores, & nihilominus non adminiſtrandorum, vel tutorum habetur ratio quòminus gaudeant priuilegio, *d.leg. vnic.* propterea nec Hoſpitalibus ad hunc effectum obeſſe debet, quod ſuos habeant Rectores; quia ipſi tutoribus æquiparantur, *l.orphanotrophos, Cod. de Epiſc.& cler.*

Imò omnia priuilegia conceſſa Hoſpitalibus dicun-
4 tur conceſſa fauore, & intuitu ipſorum pauperum, & eorum ſuſtentationis *vt notat Bald.in leg.omnes in princ. C.de Epiſc. & Cler.* vt non ipſorum adminiſtratorum, nec ipſiuſmet Collegij ratio nulla fuerit habita, niſi quatenus in ipſarum miſerabilium perſonarum commodum redundaret, quorum gratia, & ipſa Hoſpitalia fuerint constructa, & tot priuilegijs diuerſis temporibus ab Imperatoribus donata, *vt in d.leg.vnic.* quæ quidem priuilegia non ſunt coanguſtanda, ſed amplianda, maximè in Curia D.Papæ ne dicatur ſummus Pontifex quaſi miſericordiæ lumen claudere ſe minus benignum velle præbere, & miſerabilibus perſonis miſerantibus eorum gubernatoribus ad eam, vt ſubleuentur venientibus quam fuerint Imperatores, dum eis

tor priuilegia gratias, & prærogatiuas conceſſerunt, & cauſa Hoſpitalium eadem prærogatiua gaudeant *iuxt. terminos d.l.vnic.C.quand.Imp.inter pup.*

Et certe dici poteſt ſi verum amemus, quod quoties agitur de patrimonio Hoſpitalium, quando verò agatur de proprio ipſarum miſerabilium perſonarum patrimonio pupilli enim licet per tutorem adminiſtrentur, vt per eum cauſa agitetur ex ipſo enim Hoſpitalium patrimonio ſolum ipſæ miſerabiles perſonæ aluntur, & ſubſtentantur ceſsante in adminiſtratoribus, & in quibus ſuis alijs omni lucri ſpe, & Principiis in dignatione *l.ſi quis ad declinandum in fine, Cod.de Epiſc. & Cler.* tunc cautum fuit, vt Rectores iuxta facultatem Hoſpitalium tot paupere ſalere debeant, vt illæ integrè in pauperum alimonia, erogentur dicta clem. quia contigit de Religioſ.domibus.

Facit quoq; vt proprius accedam pro hac opinione nam videmus quando vbi agitur de pauperum fauore, qui non niſi miſerabiles eſſe poſſint *cap.pauperes 2.q. 3. leg. nc quidquam §. aduerſus, ff.de offic. Procur.* eorum appellatione veniunt Hoſpitalia, ſit enim ſtatuit Imperator *in dict.leg.ſi ad declinandum, §.vbi autem, C.de Epiſc.& Cler.*

Similiter facit nam Colleggia eundem forum, ac perſonas ſub illis comprehenſas ſortiri videmus, hinc eſt quando ſi collegia ſint Clericorum Epiſcopus erit Iudex, ſi Laicorum Laicus erit quoque Iudex, Doctores omnes in auth.habita maximè *Bartol. Cod. ne fil.pro patr.latè Soc.in cap.1.nu.13. extra de foro compet. Franc. in rubr.de appell.num.46.* vndè ex qualitate perſonarum forus conſiderandus erit, & ſicut miſerabiles perſonæ electionem habent Principem, vel Ordinarium, adeundi vt vnam, vel altera Hoſpitalia miſerabilibus perſonis referta eligere poſſe, videtur omninò dicendum.

Tandem pro complemento facit, nam ſi arbitrio Iudicis relinquitur, quæ nam dicantur miſerabiles perſonæ, *I.egiſtæ in d.l.vnic. C.quand. Imper. inter pupill. & vid. Canoniſtæ in cap. ſignificantibus de official.deleg. Menoch.de arbitrio Iudicis lib.2. centur.1. caſu 96.* quis non arbitrabitur inter miſerabiles perſona connumerari Hoſpitalia, cum in ijs nihil quod non ſit miſerabile inſpiciatur, ita vt totius mundi miſeriæ receptabile dici poſſint, quam tamen Concluſionem pro nunc reſtringendo ad illa Hoſpitalia per Rectores ad nutum admouibiles gubernantur, non autem ad illa, quæ in titulum beneficii conferuntur, *clem. quia contigit de relig. domibus*, vel in commendam cum ſolita clauſula. quod Commendatarij ſuos faciant fructus prouidentur, vel Eccleſiæ alicui vnita reperiantur, *Felyn.in c.de quarta.de præſcription.* quæ potius nomine quam re iura Hoſpitalia appellari poſſint, *Rebuff. in ſua praxi de commend. num. 17.* alia erit facienda conſideratio, circa fori præiudicium, an de ipſo forſam dici debet, quod de Eccleſijs ſtatutum reperitur, *gl.in c.2.de decim.*

S V M M A R I V M.

1 *Sindicatores ſunt officiales Regij.*
2 *Tribunal ſuperueniens an ſic competens.*
3 *Vidua ſemper variare poteſt.*
4 *Viduarum priuilegium, & vbi ex officio proceditur locum habet.*
5 *Vidua maiorem comoditatem habet proſequendi ius ſuum in propriam patria, quam alibi.*
6 *Actio contra eximentem carceratum detur parti.*
7 *Vidua varianda poteſt adire Magnam Curiam.*
8 *Electio non dicitur, vbi datur reſtrictio.*
9 *Officiales nequit deponere officium ante ſucceſſionis aduentis.*
10 *Carceratus ſindicari poteſt.*
11 *Affectatum Tribunal per viduam poteſt eligi.*
12 *Reformationes pro ſunt carceratis.*
13 *Sindicatores quam iuriſdictionem habeant in officiales.*
14 *Priuilegiatus non trahit priuilegiatum.*
15 *Accuſatis pluribus diuerſæ iuriſdictionis, vbi trahitur dignior, ibi alij, & hinc laici delinquentes, cum Clericis per Eccleſiaſticum puniuntur, & Iudex qui non eſt ratione connexitatis efficitur.*
16 *Connexitates ratione cur ad idem Tribunal cauſa remittantur.*

A R G V M E N T V M.

Miſerabilis perſona accuſans Regia Audientia officialem coram Sindicatoribus querulare etiam poteſt.

D E C I S I O XXXI.

Ex Foller. in Conſtit. Regni ſtatuimus, num.128.

1 FVit quærelatus in Regia Audientia Principatus Citra, quidam Officialis per viduam, eo quod occiſores mariti auſugi fecit, a merceribus: fuit quæſitum nunquid poſſit variare ipſa vidua, & quærulare coram ſindicatoribus Electis ad ſindicandum illum officialem; in quo caſu ſubſequentes Iurium allegationes feci, Chriſtus adſit in cauſa magnifici Ioannis Baptiſtæ Sellaruli, præſuppoſito themate, quod vidua ad cuius quærelam proceſſit Regia Audientia poſſit variare, & petere cauſam remitti ad ſindicatores Electos ad ſindicandum eundem Magnificum Ioannem Baptiſtam olim Capitaneum Terræ Griſoni, ſequentibus fundamentis probo.

Primò præſuppoſito, quod Sindicatores, ſint Iudices Regii, & verò competentes, pro geſtis, & adminiſtratis in officio contra officiales, & quod ad eos ſit regulariter remittendus officialis alibi conuentus, *leg.1. C.ad l.Iul.repud.& in auth.vt vi ſi quo ſupra, §.neceſſitate, & l.1. C.vlt.deratio.* præſuppoſito etiam, quod vidua poſſit variare dico quod facta variatione per viduam, ſit facienda remiſſio.

Concurrunt enim omnia requiſita, & ſi dicatur, quod tempore quærelæ expoſitæ non erat adhuc in re-
2 rum natura, Tribunal ſindicatorum quod modo eligitur, quia durabat afficium, ſed superuenit, ex poſt facto; dico quod cum illud Tribunal habeant ius, ex cauſa de præterito ſuperueniens ritu pendente, ſecundum illud eſt iudicandum, & perinde habetur, ac ſi à principio fuiſſet, *l.ſi mandauero tibi, vt a Titio, ff.mand. cum concord.in gloſ.* & ita concludunt omnes *in c.fin.* vt lite pendente.

Minimè etiam dubitandum eſt poſse viduam virtute ſui priuilegij quocumque tempore variare, & cauſa
3 appunctata, & exiſtente in termino expeditionis, vt ſuperius dixi.

Nec etiam quicquam facit, quod hic Magnificus Io:
4 Baptiſta inquiratur de baractatia, quo caſu etiam circumſcripta quærela, & durante officio, poterat conueniri, *l.iubemus, C.ad l.Iul.repetu.* quia priuilegium viduæ non eſt arctatum à iure, vt tantummodo procedat eo, in caſu vbi non poſſet procedi ex officio, vel vbi tantummodo intereſſe ipſius verteretur, ſed benè procedit in quocumq; caſu, tàm vbi ſimpliciter poſset, procedere ad ſolam quærelam viduæ, & ſuum tantummodo conſideraretur intereſse quam etiam ſi poſset procedi ex officio, & alterius intereſse verteretur, *l.vn.C. quand. Imper.& conſtr.* præſens generaliter loquuntur, ergo generaliter debent intelligi. Id enim tantum conſideratur. numquid Iudex electus ex variatione ſic alias competentes, vt dicit *Afflict.*hic, & eſse competentes Iudices Sindicatores, tam ex Iuris Communis, quam Regni deciſione nemo eſt, quin neſciat.

5 Nec

5 Nec etiam negari poterit; maiorem commoditatem habere ipſam viduam in proſequendo ius ipſius coram Sindicatoribus, quam in Regia Audientia, quippè cum ibi ſit in propria patria, vbi paratiores habet teſtes, & probationes, & cum minoribus impenſis, & incommodo; quæ omnia non in concinne commemorantur, per *text. in d. leg.* 1. cur ergo dicemus priuilegium variandi non dari in iſto caſu; certè non video, Iudex qui eligitur eſt competens, & etiam Regius, maior commoditas concurrit tempus, quo Ius variandi datur, adhuc durat Regia Audientia eſt adita per ipſam viduam ſuo expoſcente priuilegio, modo variat, & ex cauſa; ergo omnimodo dicemus locum eſſe remiſſione: Imò circumſcripto priuilegio, officialis ad Sindicatores de Iure remittitur, *d. l.* 1. *C. ad l. Iul. rep.*

6 Nec nouum eſt dari parti actionem criminalem, contra eximentes carceratum, aut aliter, vt fugiat tractantem, *l. ſi per alium, §. in eum, ff. ne quis eum qui in ius voc. eſt vi exi.* & ſi datur actio, datur & variatio reſpectu illius actoris: alias priuilegio ſuo defraudaretur, & priuaretur vidua.

7 Confert prædictis; nulli enim dubium eſſe debeat, quod eſt vidua poſſet variando à dicta Regia Audientia adire Magnam Curiam, cur ergo non poſſit adire Sindicatores: cauſam non video; eadem enim ratio in vtriuſque militat, ergo idem Ius ſtatuendum eſt. Non enim dicitur electio: vbi datur reſtrictio, *Bald. in l.* 1. *Cod. de furt.*

9 Nec obſtat quod officialis non debet deponere officium ante aduentum ſucceſſoris, ſed quod illum expectare debeat, *l. meminiſſe, de offic. proconſ.* Et ideò ſi aliter factum fuerit, deponendo officium, & eligi faciendi ſindicatores in fraudem videntur factum, vt ſic habetur Tribunal dictorum Sindicatorum, & faueat dicto inquiſito, & ſecum gratioſè, & leniter agat, & tandem effigiat condignam pœnam, quia dico quod verum eſt officialem non debere deponere officium ante aduentum ſucceſſoris, ſed debere officium exercere, tamen ſi impeditus, & non poſſet non tenetur, *gloſſ. in d. l. meminiſſe*, cum ergo dictus Magnificus Ioannes Baptiſta reperiatur carceratus, & ſic impeditus exercere officium litem depoſuit illud ante aduentum ſucceſſoris; licet rei veritate ſucceſſor aduenerat præhabito hoc, quod licitè fuerit depoſitum officium, quid aliud reſtabat, quam quod eligerentur Sindicatores certè nihil.

10 Nec ad reddendam rationem occaſione carcerationis, minus idoneus videri debeat dictus Ioannes Baptiſta, vel aliquid fortè diminuatur de iuribus volentium quærulare, quia imò potius grauatur ipſe Ioannes Baptiſta, quam volentes ſecum expediri idque pateat ad ſenſum.

11 Nec impeditur priuilegium viduæ ſi dicatur affectatum Tribunal ſindicatorum; quia videmus ſæpè videmus viduas cauſas de voluntas earum expoſcente priuilegio ad Regia Tribunalia inferiora Baronum, & tamen certò ſcitur tribunalia illa per affectationem eligi, & quia procliuius carcerati tractantur, & id fieri gratia carceratorum.

12 Nec etiam nouum videri debet, carceratos poſſe, & debere gaudere reformationibus factis de nouo ipſius exiſtentibus in carceribus, aut alijs, quæ quoque modo poſſent commoditatem, vel incommoditatem afferre, id enim expreſsè voluit, *Bart. in l. Domitianus, ff. ad turp.* cum ergo, ea quæ ipſis carceratis exiſtentibus, de nouo fierent extendantur etiam ad ipſos carceratos, ſequitur quod Tribunal ſindicatorum poſt carcerationem erectum extenditur, etiam ad ipſum Magnificum Ioannem Baptiſtam carceratum, vt eligi poſſit, non enim eligitur Tribunal illud ex priuilegio de nouo ſuperueniente carceratione facto; ſed ex priuilegio, quod ſemper ineret, & ineſt, vnde ſat enim eſt, quod tempore quo vidua eligere voluerit illud virtute ſui priuilegij, illud ſit, vel eſſe potuerit. Concludo ergo omninò locum eſſe remiſſioni, aliæ enim dubitationes factæ fuerunt, & ideò alias allegationes feci, quæ ſunt.

13 In cauſa Magnifici Ioannis Baptiſtæ Semaruli alias ſcripſi, ad præſens autem inſurgit dubium, ideò nouam reſolutionem oportet quærere. Concludebam enim ex priuilegio viduæ variantes cauſam debere remitti ad Magnificos ſindicatores non obſtante quod delictum, de quo inquiritur fuerit deductum in Audientia, durante officio, & tempore, quo non erat erectum Tribunal ipſorum Sindicatorum. Quia licet verum ſit, quod eo
14 tempore ſindicatores non poſſent cognoſcere; quia durabat officium, & propterea ſindicatores non poterant, nec actu, nec habitu habere iuriſdictionem, ſed benè ordinarius, qui actu, & habitu ſemper habet iuriſdictionem, etiam durante officio, cognoſceret, prout ita loquitur *Par. a Put. in titul. de offic. ſindicat. verſicul. pone quod vniuerſitas, verſicul. fin. tamen eum*, per depoſitionem officij, & electionem ſindicatorum Tribunal ipſorum in eſſe deductum fuerit, & ſimul in iure particulari, & non in regula ſequitur nulli debere eſſe dubium priuilegio, & ſi iure ſingulari expoſcente cauſa debere remitti, in alijs autem officialibus, qui nullo priuilegio expoſcente peterentur remitti, vtique doceri, & dictum Par. licet ex doctrina allegata non probetur procedere.

15 Nec tantum, vt ad nouum reſponſum demus, remitti debet ad inſtantiam viduæ, ſed etiam pro alia occaſione facta per alium non priuilegiatum, quoniam cum vnicum ſit delictum, & eodem contextu commiſſum, licèt in plures per notata per Doctores *in leg. nunquam plura, & leg. hos accuſare de accuſat.* & in alijs locis ordinarijs per DD. coram eodem Iudice tractanda eſt cauſa, vt ex text. in indiuiduo cauſam decidenti, in *leg. qui de crimine, Cod. de accuſ.* vbi clarè probatur, & quod ſi plura ſint delicta ex vnico facto cauſam tractari debet coram eo Iudice, quantò magis hoc procedit, vbi vnicum eſt delictum.

Et hoc etiam procedit in pluribus accuſatis diuerſæ, & diſpares iuriſdictionis, non reſpectu prorogationis; ſed reſpectu connexitatis iudicij, & tunc vbi trahitur dignior, trahentur, & alij ſecundum *Bart. poſt Dyn. in leg. iuris peritos, §. 1. ff. de excuſ. tutor. & in l. præcipimus, & §. eadem obſeruando, Cod. de appellat.* & ſic ſi vnus eſſet Clericus, etiam laici remittentur ad Eccleſiaſticum fuit originale d. *Anton. de Prato veter. in l. 1. in fin. ff. quæ ſenſi*, & ſequuntur *DD.* & per *Felyn. in rubr. de appellat. Barba in l. 1. §. ſi ſtipulata, ff. de verb. obligat. in fin. & in l. 2. in princ. ff. eodem tit. Alexand. in l. null. ff. de iud. Matheſ. in ſing. 144. Alexand. conſil. 151. in 2. lib. & conſil. 1204. lib. col. 5. Bar. in l. fin. 3. coll. illi Aret. conſil. 26. column. penult. in fin. Abbat. conſil. 33. col. 51. 2. lib. Bar. in l. de iure in fin. ff. de mun.* & alios plures quos breuitatis cauſa non refero, Ratione enim connexitatis, & dependentiæ, illæ qui non eſt Iudex efficitur Iudex ſecundum *Innocent. in cap. cum M. conſtitut. in fin.* & alios ibi, & *Felyn. in cap. ſuper litteris de reſcript. in verb. an ſua ſit iuriſd. col. 1. Socc. conſil. 244. col. 2. Bart. in leg. cum rerum ſecundum primam lecturam, Cod. de ſentent. & inter omn. Iud. Caſtr. in l. fin. Cod. ſi aduerſ.*

16 Nec tantum ratione connexitatis procedit id, quod ſupra; ſed etiam quando idem eſſet delictum, vt per *Marian. in cap. propoſuiſti column. 7. verſic. 9.* quæro de foro competent. id enim procedit primo ratione continentiæ cauſæ iuxta *l. nulli, ff. de Iud.* & conſiſtit in hoc, quia agitur ex eodem delicto, & ita loquitur *l. nulli*, ſequantur diuerſæ ſententiæ abſonum enim videtur, quod ſuper eadem re diuerſæ ſententiæ ſequantur ita *gloſſ. in l. 1. ff. de qui read. cu. ea.*

Et aduertendum, quod iſto caſu non eſt neceſsè, quod ſententia, quo ad vnum præiudicet alteri, vel præiudicari poſſit iuxta *l. fundi, & l. fundum, ff. de except.* ſed ſatis eſt, quod poſſint ferri diuerſæ ſententiæ ſuper eodem factum, & ita etiam dicit *Iaſon. in dict. leg. nulli, column. 2.* fuit per Regiam Audientiam prouiſum, quod cauſa in eadem remaneret, a quo decreto fuit appellatum a Magna Curia, & per eadem fuit confirmatum dictum decretum, fuit appellatum ad S. R. Conſilium, & ibi tandem deciſum, quod cauſa remittatur ad eandem M. C. quæ decreuit, quod cauſa remittatur ad Sindicatores, vna cum carceratis, & hodie die 24. Nouembr. 1594. fuerunt præſentatæ prouiſiones dictæ M. C. dictæ Reg. Au-

Digitized by Google

Audientiæ, quòd conſignaret carceratos in poſſeſſione Magnificorum Sindicorum, Actuarius fuit Not. Bernardinus de Buſerijs, Iudex Moles, quæ nota pro defenſione officialium amicorum.

S V M M A R I V M.

1 *Actor ſequitur forum Rei.*
2 *Officialis Regius, tanquam priuilegiatus, & nexibus Curiæ, & Principis Legatus poteſt eligere eius conſiſtorium, & in eo agere.*
3 *Officialis Regius, quod ſit priuilegiatus perſpicuè lite dum ipſe non poteſt conueniri durante officio.*
4 *Nec poteſt conueniri, vt ſaltem Procuratorem mittat.*
5 *Priuilegiatus, & etiam Curialis trahit ad Curiam ipſam ſupremam alium ſimiliter priuilegiatum.*
6 *Fori priuilegium non ſolum habet Curiales omnes, Aduocati, Procuratores, & Scriptores Curialium, ſed omnes quicumque Curiam ſequentes.*
7 *Leges, & ſic de officiali ſpecificè, non loquatur ad illum, tamen etiam extenduntur.*
8 *Text. in leg. vnic. Cod. quando Imperator inter pupill. & vid. & ſi diſponat in duobus caſibus tantum a Senatu, tamen Pedemontano amplificatur ad alios infinitos caſus, vt fori electionem habeant, prout extenditur etiam ad meretrices.*

A R G V M E N T V M.

Officialis habet electionem fori vti priuilegiatus.

D E C I S I O X L.

Ex Viuio in addit. ad deciſ. 65. num. 7.

1 LIcet actor tenetur ſequi forum rei litigando *cap. ex pertinentia, 11. quæſt. 1. cap. cum ſit generale, de foro competent. & l. 2. Cod. de iuriſd. omn. iud. & l. fin. C. vbi in rem actio exerceri debeat, & Socc. in tract. fallentiarum in reg. 10. Barthol. de Capua in gloſ. ſuper verbo* conſtitutionibus capitulis, & pragmaticis Regni in conſtitut. obſcuritatem *num. 3. & 8. ſol. part. 137.*

2 Tamen iſte officialis tanquam priuilegiatus, & curialis, & nexibus curiæ, & Principis ligatus, & obnoxius poteſt eligere eius conſiſtorium, & in eo agere ratione electionis fori, vt eſt *text. in cap. Regni*, incipiens item quod ſi clericus in maioribus, vel minoribus ordinibus.

3 Et quod officialis priuilegiatus quippè ſit præcipuè liquet dum ipſe non poteſt conuenire durante officio, *cap. prohibentur 2. quæſt. 1. & l. 2. ff. de in ius vocand. & leg. parr. literarum, ff. de iud. Bart. in l. 1. ad leg. Iul. repetund. Felyn. in cap. legebatur, num. 3. de maioritat. obed. Carauit. in rit. 2. num. 28.*

4 Quod quidem hactenus verum extat, vt rationabiliter etiam amplificandum veniat locum quoque obtinere; quod minimè poſſit, tunc officialis ipſe conueniri, vt ſaltem Procuratorem mittere, vt per *Bart. in l. 2. §. ſi quis in iudicio, ff. ſi quis caut.*

5 Imò priuilegiatus ipſi, & ſic Curialis trahit ad Curiam ipſam ſupremam alium ſimiliter priuilegiatum, *text. eſt in cap. Regni* inchoante, item quod nullus priuilegiatus.

6 Secundò itidem adducor ad iuſtificandam præſentem veritatem, ex *text. in cap. Regni* incipiente. Item quod omnes Curiales diſponente, non ſolum omnes Curiales, Aduocatos, Procuratores, Scriptores Curialium; ſed etiam omnes, & quoſcumque curiam ſequentes habere fori electionem.

7 Tertio poteſt ſimiliter improbari eademmet veritas hac palpabili ratione, nec licet leges allegatæ non loquantur, ſeu diſponat ſpecifice de officiali; tamen ad illum etiam, extenduntur, vt firmat in terminis *Quintill. Mandoſ.* in regula Cancellariæ Apoſtolicè *in regul. 5. de reſeru. num.* 5. vbi illam regulam loquentem de curialibus locum habere concedit, atque comprehendere etiam officiales.

8 Nec mirum eſt, quia *text. in leg. vnic. Cod. quando Imperator inter pupill. & vid.* dum diſponit ſolummodò in duobus caſibus tamen illum amplificat ſacer ſenatus Pedemontanus atteſtante *Theſaur. deciſ.* 177. in alijs caſibus ſimilibus ideſt procedere etiam in peregrinis, cæcis, orphani fugientibus ad Eccleſiam, pauperibus ſeruientibus Eccleſiæ leproſis captiuis, mercatoribus, & Eccleſijs tanquam miſerabilibus perſonis prout extenditur quoque ad meretrices, vt illæ itidem habeant fori electionem, vt alias deciſum extat in Sacr. Concil. Neapolitano atteſtante *D. de Franch. deciſ.* 233.

S V M M A R I V M.

1 *Priuilegium l. vnic. Cod. quando Imperat. competit ratione miſerationis, & non paupertatis.*
2 *Clauſula generales derogatoria, non ſufficiunt ad derogandum priuilegio leg. vnic. Cod. quando Imperator inter pup. & vid.*
3 *Iuriſdictio Auditoris Cameræ conceditur priuatiuè quoad omnes alios Iudices.*
4 *Vniuerſalitas, & geminatio multum valet ad detegendam voluntatem diſponentes.*
5 *Verba recipiunt interpretationem à ſubiecta materia.*
6 *Clauſula quorum tenores habet vim ſpecifice, & indiuiduæ expreſſionis.*
7 *Verba vniuerſalia, non ſufficiunt in materia ſtricta, & odioſa.*
8 *Communitates vtuntur priuilegijs pupillorum.*
9 *Exceptio firmat regulam in contrarium.*
10 *Pupillus non poteſt renunciare priuilegio fori.*
11 *Pupillus quandoque ammittit priuilegium authoritate legis.*
12 *Defunctus poteſt donare res heredes.*
13 *Hæres tenetur habere ratum factum defuncti.*
14 *Iudex cauſa preparata dicitur Iudex etiam cauſa præparantis.*

A R G V M E N T V M.

Miſerabilis perſona obligata in forma Cameræ, an debeat gaudere beneficio electionis fori.

D E C I S I O X L I.

Ex diſcurſis Robuſterij Rotæ Auditoris impræſi apud Marcheſan. de Commiſſion. in tit. de Auocat. Cauſarum part. 2. §. 2. à numero 93. cum ſeq.

FVerat Romæ coram Audient. Camer. vigore obligationis Cameralis vocatus pupillus extra ſuam Prouinciam, & quamvis eſſet diues nihilominus petebat in ſignatura Iuſtitiæ, ex *priuilegio leg. vnic. C. quando Imperat. inter pupill. & vid.* auocari cauſam dictæ obligationis Cameralis à Curia, & committi alicui Iudici ſuæ Prouinciæ, ex quo priuilegium *dict. leg. vnic.* competit ipſis pupillis non ratione paupertatis, ſed miſerationis gratia propter illorum imbecillitatem, & fragilitatem quicquid enim vident ignorant, & rebus ſuis præeſſe neſciunt, & gubernantur à tutoribus, & adminiſtratoribus, qui plerumque in eorum officio delinquunt, & ſiue ſint pauperes, ſiue diuites miſeri ſunt, & gaudent priuilegio *dict. l. vnic.* iuxta *Azon. & Alben.* ibi & aliorum plurium ſententiam, quam communem, & veram dicunt *Couarruu. pract. quæſt. cap. 6. num. 2. verſic. obtinet in hoc priuilegium Menoch. de arbitr. Iud. lib. 2. caſu 66. numer. 3. Marc. Anton. Natt. conſil. 590. numer. 3. Roland. à Valle conſil. 76. num. 45. in princ.* quicquid idem dixerit *conſil. 20. volum. 2.* nihilominus etiam ſtante huiuſmodi

præſup-

Digitized by Google

præſuppoſitoro maturæ diſcuſſa in ſignatura Iuſtitię 12. Maij 1594. præualuit ſententia, vt cauſa executionis dictæ obligationis Cameralis cognoſcatur in Tribunal. Audient. Camer. & nunc in partibus moti ſunt Domini ex illius facultatibus, in quibus habetur, vt de omnibus obligationibus in forma Cameræ, vbi vis locorum, & inter quaſcumque perſona factis, faciendis quibuſdam ibi exceptis, ſolus cognoſcat, & alij quicumque Iudices in ſimilibus cauſis nullatenus nulloque modo procedere poſſint inhibendo quibuſcumque iudicibus ne executionibus, & proceſſibus præfatam obligationum de cætero ad inſtantiam cuiuſvis perſonæ communitatis vniuerſitatis capitulorum, & quorumvis priuilegiorum quovis modo directè, & indirectè ſe intromittere præſumant, ac inſuper derogando ampliſſimè quibuſcumque conſtitutionibus, & regulæ de Iure quæſito non tollendo priuilegijs quibuſvis quoque communitatibus vniuerſalibus Baronibus, &c. & alijs quibuſcumque Sedis Apoſtolicæ mediatè, vel immediatè ſubiectis, & quibuſvis alijs etiam Epiſcopali, Archiepiſcopali, Patriarchali, Cardinalatus honore ſulgentibus perſonis, vbi vis locorum exiſtentibus pro quibuſcumque cauſis conceſſis etiam ſi de illis ſpecialis ſpecifica, & expreſſa mentio, &c. ex quibuſvis facultatibus, & derogationibus viſum fuit pupillos fuiſſe comprehenſos, & ſufficienter derogatum dicto priuilegio *leg. vnic. Cod. quando Imperat. inter pupill. & vid. nam licet Cyn. Bald. Angel. Fulgo. Paul. de Caſtr. & Salyc. in d. leg. vnic. & Bart. in extrauagant. ad reprimend. in verb. non obſtante*, & plures alij teneat clauſulas derogatorias generales non ſufficere ad derogandum priuilegio *d. leg. vnic.* in corpore iuris clauſo, ex quo illud conceditur de iure communi, & coniunctim communicari ipſorum pupillorum *gloſ. Bald. Paul. de Caſtro, & alij in l. 2. de iud. cum alijs per Creſcent. deciſ. 16. de priuileg. alias 225. Anton. Galleſ. de obligat. Camer. in 2. part. tractat. in 2. part. formul. obligat. Camer. quæſt. 2. num. 6. pag. 54.* tamen quando provt hic conſtat de mente Papæ ex clauſulis ampliſſimis cum clauſula quorum tenores tunc intrat opinio *Albert. in dict. leg. vnic. in fin.* vbi aſſerit vidiſſe ſeruari contrarium, quod ſufficiunt clauſulæ generales, & plura cumulat *Ripa in terminis d. leg. vnica, & in cap. 1. numer. 54. & 55. de reſcript. Anton. Gabr. de regul. iur. concluſ. 9. numer. 6.* poteſt enim conſtare de mente diſponentis, tàm ex clauſulis poſitis in parte executiua, quàm diſpoſitiua, *Bald. in leg. eam, quam numer. 56.* hic autem tàm ex verbis diſpoſitiuis, quàm executiuis, conſtat de mente Papæ, vt voluerit comprehendere in huiuſmodi ſpecie executiones obligationum Cameralium perſonas de iure communi priuilegiatos. Nam hic & *Angel. in leg. teſtamenta omnia Cod. de teſtam. & Aretin. conſil. 102. col. 1. circa med. Dec. conſil. 3. num. 3. & ſeq. & conſ. 550. poſt princ. & conſ. 664. column. 2. Couarruu. in Clement. Alma mater, in part. 1. §. fin. num. 3. de ſentent. excommun. Riminal. Iun. de donat. §. 1. numer. 179. cum plurib. ſeq. Roland. à Valle conſil. 48. num. 2. lib. 2.* multifariæ diſtinguant quando iuriſdictio conceditur alicui, an cenſeatur conceſſa priuatiuè, vel cumulatiuè, præſertim reſpectu ordinariæ iuriſdictionis in his tamen facultatibus expreſsè conceditur Audient. Camer. hic iuriſdictio quoad executionem obligationum Cameralium priuatiuè, quo ad omnes Iudices, & ceſſat hæc difficultas, vt poſt *Iacob. Butr. animaduertit Rimin. conſil. 7. numer. 6. in 4.* ſolum enim videndum eſt hic, an ſint comprehenſi pupilli, & derogatum illorum priuilegio, & dicet fuiſſe comprehenſos, & ſufficienter derogatum primum ex eo, quod conceditur Audient. Cam. iſta ſpecies cauſarum executiones obligationum Cameralium præter illarum naturam qualitatem vniuerſalis iuriſdictio priuatiuè quo ad alios, & in fortioribus terminis de iuriſdictione vniuerſaliter conceſſa laico in reliqua ſpecie cauſarum quod in illis cauſis comprehendantur perſonæ priuilegiatæ etiam de Iure communi, atque Diuino, provt ſunt perſonæ Eccleſiaſticæ tenet *Hoſtienſ. Bald. Zalo. & Abb. in cap. cæterorum, n. 6. verſicul. vltim. iudico iſtum text. & poſt eum Butr. Aretin. Barb. & Decian. de iudic. & præſertim Felyn. colum. 2. n. 3. verſic. dicit hic D. Andr. & in cap. Eccleſia Sancta Mariæ in fin. 1. quæſt. colum. 29. num. 63. & ſequent. verſic. vlt. non omitto de conſtitut.* & in laico Domino feudi actiuè, & paſſiuè inter vaſſallos, & Eccleſiaſticos, & quamvis dignitate Eccleſiaſtica S. Mariæ *de conſtitut. & in cap. cæterum de iudic. & latè Iaſ. in prælud. feud. col. 3. quæſt. 2. nu. 5. & 6. verſic. an autem iſta conſtitutiones, & in ſtatuto de inſinuan. vel public.* teſtamentis coram Iudice laico, tenet *Bald. Paul. de Caſtrenſ. Alexand. Cornel. Iaſon. & alij, & in leg. teſtamenta omnia, & in l. conſulta de valia, Cod. de teſtam. Iaſ. in præl ud. quæſt. 1. num. 6. verſic. ad præfata ſex*, hoc itidem deducitur ex quam plurimis clauſulis vniuerſalibus, & multipliciter geminatis non ſolum reſpectu perſonarum locorum, & quorumvis priuilegiorum, & priuilegiatarum, ſed etiam reſpectu cauſarum ipſorum priuilegiorum, quæ vniuerſitas, & geminatio multum valet ad denegandam voluntatem diſponentis in

4 materia odioſa, & exorbitanti *leg. baliſta*, & ibi notatur ad trebellia, & in *leg. Imperium de iuriſdict. omn. Iud. cum alijs per Rom. conſil. 271. viſis Socc. conſil. 266. num. 4. & 5. in 2. Anton. Gabr. dict. 2. verſic. ignis concluſ. 4. Decian. in l. vnic. in 5. not. C. de errore calculi Mandoſ. in regul. 33. de ſign. per fiat, quæſt. 11. numer. 4.* & circa ea, quæ requirunt ſpecialem, & expreſſam mentionem *Felyn.* in tractatu quando litteræ Apoſtolicæ noceant patro in 4. *ampliat. & in cap. poſtulaſti col. 4. verſic. declara præfacta de reſcrip. cum alijs per Rot. deciſ. 32.* alias hac etiam circa priuilegia omnia cum huiuſmodi dictiones quorumcumque in ſimiles ſunt collectiuè, & comprehendantur omnia ſimultanea *Bart. in l. hoc articulo num. 3. & 6. de hered. inſtitut. & in l. ſi ex toto, §. ſi ita deleg. Felyn. in cap. in noſtra 38. correlat. de reſcript. cum alijs per Lambert. de iur. patr. lib. 2. part. 3. quæſt. 9. art. 7. & 34. numer. 369. & 377. Pariſ. conſil. 97. num. 2. in 1. Rot. diuerſ. deciſ. 58. numer. 17. 18. & 19. part. 2. vbi poſt Decian. Aym.* & alios id ampliat etiam ſi in vno ſic maior ratio, quam in alio præſertim, vbi non adeſt reſtrictiua. alioſque quandoque reſtrinxit ad paria, vel ſimilia *Roman. conſil. 32.* viſis vbi bona additio *Creſcent. deciſ. 32. Mandoſ. in reg. 27. quæſt. 5. numero* 5. & tantò magis cum hic adſit non ſolum vniuerſalitas, & geminatio affirmatoria affirmet *gloſſ. Oldrad. & alij per Decian. conſil. 3. num. 4. & ſeq & conſil. 640. nu. 9. Mandoſ. in reg. 27. quæſt. 4. num. 3. cum ſeq. & in regul. 34. quæſt. 88. num. 2. & ſeq.* & comprehendit, maiora, & extra ordinaria, ac inſolita *Paul. de Caſtr. conſil.* 170. viſo proceſſu contra ſcripto *colum. fin. lib. 2. Aym. conſil. 309. num. 6.* & multò magis cum ſubiecta materia de qua agitur comprehendit has perſonas de Iure communi priuilegiatos, vt dictum fuit, & verba reſpiciunt interpretationem à ſubiecta materia *l. ſi vno in princip. & ibi gloſſ. loc. cum alijs per Decian. in l. n... vult hæres eſſe num. 8. de reg. iur.* & multò etiam magis cum hic ſit facta expreſſa mentio de quibusvis priuilegiatis, & de priuilegijs, ex quibusvis cauſis conceſſis, & ſic de re, de qua agitur ſaltem in genere quo caſu *Cyn. & alij in dict. leg. vnic.* admittunt quod clauſula non obſtante derogat dicto pri-

5 uilegio, hoc nullam habet difficultatem, ex quo hic poſt præmiſſa ſequitur clauſula quorum tenores, quæ de ſtylo Curiæ habet vim ſpecificæ, & indiuiduæ expreſſionis *Butr. conſil. 2. Caſſad. ſup. reg. deciſ.* 38. & in terminis proximis eſt *deciſ. Peregr. Fab.* 27. incipiens in vna Leodien. coram *Put.* & plura cumulat *Rip. in d. cap. 1. num. 54. & 55. de reſcript. Anton. Gabr. de regul. iur. concluſ. 9. num. 7.* quamvis in materia ſtricta, & odioſa quandoque non ſufficiant verba vniuerſalia, vt dicatur ſatis fuiſſe de aliquo in genere cogitatum, *l. ſi de cætera, & ibi notatur, C. de tranſact. Soccin. conſil. 266. num. 15. in 2. cauſa*, id non procedit, vbi concurrunt tot, & tanta, de quibus ſupra, nec procedit quando ſalua ratione recti ſermones, verba ſunt adeò clara, quod res, de qua agitur probabiliter non poteſt effici dubia, *Bald. in dict. leg. ſi de certa col. 2. in fin. & ibi Angel. Paul. de Caſtr. Alexand. Iaſon. & cæteri Cod. de tranſact. Cornel. conſil. 193. column. final. verſicul. nec obſtat volum. 2. Afflict. deciſ. 285. num. 7. Rota diuerſ. deciſ. 54. num. 2.*

6 Hoc etiam, & tertiò oſtenditur, quia nedum fuit cogitatum in genere de materia rei, de qua agitur hoc eſt de quibusvis priuilegiatis, & priuilegijs ex quibusvis cauſis

Digitized by Google

cauſis conceſſis, quorum tenores, &c. ſed etiam in ſpecie de pupillis viduis, & miſerabilibus perſonis, quia expreſsè dicitur de vniuerſitatibus, & communitatibus, in quibus ſunt pupilli viduæ pauperes, & aliæ perſonæ mi-
7 ſerabiles, & reguntur, & gubernantur per adminiſtratores plurimumque annales, & æquiparantur per modum regulæ ipſius pupillis, *l. respublica, C. ex quibus cauſis maioris, & bene per Cornel. conſil. 184. numer. 4. vol. 1. Soce. conſil. 66. num. 3. & ſequent. in 4. Alciat. conſil. 167. & 227. cum pluribus alijs per Roland. a Vall. conſil. 68. num. 2. & ſeq. Sforz. Odd. de reſtitut. in integr. quæſt. 6. art. num. 3. & ſeq.* & vtuntur dictæ communitates priuilegijs pupillorum, & viduarum, *leg. ſi communem quemadmodum ſeruitutes amittantur, cum alijs per Alexand. conſil. 222. numer. 15. 16. & 17. in 4. vti bene addit. Felyn. in cap. 1. de reſcript. Iaſ. in l. ſi emancipati, num. 5. cum plur. ſeqq. Cod. de collat. Creſcent. deciſ. 206. aliàs 9. de re indic.* & ſaltem de varijs circumſtantijs Iudex cuius iudicio hoc relinquitur *Menoch. de arbitr. Iud. caſu 66. lib. 2.* poterit arbitrari, quod multæ ex his communitatibus, & vniuerſitatibus ſunt miſerabiles, aut illis ſimiles, & cum dictæ communitates, & vniuerſitates ſint expreſsè, & vniuerſaliter comprehenſæ in his facultatibus, & ampliſſimè derogatum eorum priuilegijs ſatis ex hoc apparet, quod eſt facta mentio de ipſa miſerabilitate, & militet eadem, aut maior ratio ad effectum derogationis priuilegiorum pupillorum, vt intret opinio *Cyn. & aliorum in dict. leg. vnic. Calder. conſil. 51. circ. med. de priuileg. Rip. in dict. cap. 1. num. 55. de reſcript.*

8 Sunt etiam exempti dumtaxat duo caſus ab iſta vniuerſali iuriſdictione executionis obligationum cameralium, quæ exceptio firmat regulam in contrarium. Concurrunt præterea tot, & tanta, vt clarè dicatur conſtare de mente Papæ ad effectum, de quo agitur latè *Rom. conſil. 436. & 498. per tot. Caſſad. deciſ. 1. de procurat.* & cum Papa poſſit fingere, & habere pro expreſſo, & id quod in indiuiduo erat exprimendum; & illud habet vim ſingularis, & indiuiduæ derogationis *Butr. conſil. 2. Caſſad. ſuper regul. deciſ. 38. cum alijs per Gabr. de clauſul. concluſ. 5.* eſſet minus reſtringere poteſtatem Papæ, ſi cum his ampliſſimis clauſulis, non poſſet derogare priuilegij in corpore iuris clauſis *Federic. de Sen. conſil. 47. & plures alij per Rip. in d. cap. 1. num. 55. de reſcript.* ex his
9 igitur conſtat nihil obſtare, *Cyn. Bald. & alios in dict. leg. vnic. Bart. & Creſcent.* ſupra citati; vltra quod *Creſcent.* loquitur in paupere, & priuilegio dato magno Magiſtro in fauore publico, & ratione perſonæ. Hic verò eſt data vniuerſalis iuriſdictio in huiuſmodi ſpecie cauſarum ratione qualitatis, & naturæ cauſarum, qui caſus multum inter ſe differunt, ex ſubiecta materia, & alijs per *Ang. in leg. teſtamenta omnia, Cod. de teſtament. Aret. conſil. 102. col. 2.* & alijs ſupra citatis, & non fuerat, in genere, nec in ſpecie cogitatum de huiuſmodi miſerabilitate perſonarum, prout hic.

Non obſtat, quod in caſu iſto pupillus non obligauerit ſe in forma Cameræ, & cum non fuerit cœptum iudicium viuente patre pupillus hæres eſt conueniendus, non in foro patris, ſed in ſuo *l. heres abſens, l. ijs qui Rota, & ibi Nati. de indic. cum alijs per Couarruu. practic. quæſt. cap. 8. num. 3. in fin. verſic. tertia concluſ. & num. 3. Galleſ. de obligat. Camer. part. 2. quæſt. 2. fol. 38. cum plur. ſeq. & n. 3. & alijs.*

Nec obſtat, quod pupillus iſtæ ſit hæres patris, qui contraxit; & obligauit in forma Cameræ, nec poteſt pupillus renunciare dicto priuilegio, vt notantur, *d. conſil. 590. num. 15. in tertio.* Nam reſpondetur, quod licet pupillus non poſſit renuntiare dicto priuilegio, *leg. vnic.* quandoque tandem authoritate legis illud amittit veluti, quando his cœpta cum defuncto, *Paul. de Caſtr. in dict. leg. his, qui Romæ de iud. cum alijs per Couarr. & Galleſ.* ſupra citatos, & id quando non eſt cœptum iudicium cum defuncto, ſed ipſæ defunctus expreſsè obligauit, & ſubmiſit ſe, & ſuos hæredes iuriſdictioni A. C. quæ iſti duo caſus æquiparantur ad effectum, de quo ſaltim agitur in pupilli laico, vt in terminis tenet *Cagnol. in l. 1. num. 23. circa med. de iuriſdict. omn. iudic. Galleſ. d. part. 2. quæſt. 2. num. 5. in fine, num. 54.*

10 Nam cum Defunctus poſſit ne dum obligare, ſed etiam expreſsè donare res hæredis, & de illius rebus diſponere, & hæres tenetur habere ratum factum defuncti, ſi vult eſſe illius hæres, *l. cum matre, Cod. de rei vendicat. Alexand. in leg. hæredes ſeruus de leg. & conſil. 173. numer. 4. ibi addit. 4. Ant. Gabr. de reg. iur. conſul. 11. in princip.* & virtus dicti contractus ſit tranſitoria ad hæredes, vt poſt alios late cumulat *Gall. dict. numer. 38.* natura, & qualitas dictæ obligationis trahunt ad ſe perſonas priuilegiatas, non autem perſona trahit ad ſe contractus, vel cauſas, vt inquit *Bald. in cap. 1. colum. 2. de contractib. feud.* apud pares, & in pupillo refert, *conſil. 83. num. 7. ante fin. cum alijs per Iaſ. in prælud. feud. quæſt. 1. num. 6. verſic. ad præfect.* adde, & id faciunt qui de natura cauſæ dicunt *Paul. de Caſtr. Cornel. & alij in d. leg. teſtamenta omnia, & in l. conſulta diualia, Cod. de teſtament.* quæ tantò magis procedunt in caſu iſto in quo tollitur priuilegium pupillo totaliter, ſed limitatur, & minuitur tantum in cauſa executionis obligationis Cameralis, vt dicunt *Roman. & alij per Galleſ. in 2. part. formula quæſt. 1. num. 5. pag. 51.* quæ limitatio, ſeu diminuitio priuilegij continet longè minus præiudicium quam abrogatiuo, vel derogatiuo *Franch. & alij in cap. ſi duobus verſ. quid autem ſi tacens, & in cap. ſi dilectus, colum. 8. verſic. 7. quæritur de appellat. Felyn. in cap. quoniam, num. 12. de conſtit.* Non obſtat, quod non conſtet in actis huiuſmodi pupillum eſſe hæredem patris.

11 Nam hæc pertinent ad Audient. Camer. qui cum ſit Iudex executionis obligationis Cameralis, & ſic cauſæ præparatæ eſt Iudex etiam cauſæ præparantes, & debet in primis videri, an ſit hæres, vel ne, vt per *Galleſ. ſupra citato numer. 40.*

S V M M A R I V M.

1 *Sindicatores ſunt officiales Regij.*
2 *Tribunal ſuperueniens an ſit competens.*
3 *Vidua ſemper variare poteſt.*
4 *Viduarum priuilegium, etiam vbi ex officio proceditur locum habent.*
5 *Vidua maiorem commoditatem habet proſequendi ius ſuum in propria Patria, quam alibi.*
6 *Actio contra eximentem carceratum datur parti.*
7 *Vidua variando poteſt adire magnam Curiam.*
8 *Electio non dicitur vbi datur reſtrictio.*
9 *Officialis nequit deponere officium ante ſucceſſionis aduentum.*
10 *Carcerati ſindicari poteſt.*
11 *Affectatum Tribunal per viduam poteſt eligi.*
12 *Reformationes proſunt carceratis.*
13 *Sindicatores quam Iuriſdictionem habeant in Officiales.*
14 *Priuilegiatus non trahit priuilegiatum.*
15 *Accuſatis pluribus diuerſa iuriſdictionis, vbi trahitur dignior, ibi alij, & hinc laici delinquentes cum Clericis per Eccleſiaſticum puniuntur, & Iudex, qui non eſt ratione connexitatis efficitur.*
16 *Connexitates ratione cur ad idem Tribunal cauſa remittatur.*

A R G V M E N T V M.

An miſerabiles perſona accuſans in Regia Audientia Officialem, coram Sindicatoribus querulare poſſit.

D E C I S I O XLII.

Ex Foller. in conſtit. ſtatuimus num. 128.

FVit querulatus in Regia Audientia Principatus citra. Quidam officialis per viduam, eo quod occiſores mariti aufugi fecit, à Carceribus; fuit quæſitum, numquid poſſit variare ipſa vidua, & querulare coram Sindi-

Digitized by Google

Sindicatoribus Electos ad ſindicandum illum officialem: in quo caſu ſubſequentes Iurium allegationes feci, Chriſtus adſit. In cauſa Magnifici Ioan. Baptiſtæ Sellaruli; præſuppoſito themate, quod vidua ad cuius querelam proceſſit Regia Audientia poſſit variare, & petere cauſam remitti ad Sindicatores Electos ad ſindicandum eundem Ioannem Baptiſtam olim Capitaneum Terræ Giffoni, ſequentibus fundamentis probo.

2 Primò præſuppoſito, quod Sindicatores ſint Iudices Regij,& verò competentes, pro geſtes, & adminiſtratis in officio contra officiales; & quod ad eos ſit regulariter remittendus officialis alibi conuentus, *l.1.Cod.ad Iul.repetund.& in auth.vt vi. ſi quo ſupra §.neceſſitate, & l.1.Cod.vbi de ratio.* Præſuppoſito etiam quod vidua poſſit variare; dico quod facta variatione per viduam ſic facienda remiſſio.

3 Concurrunt enim omnia requiſita,& ſi dicatur,quod tempore querelæ expoſitæ, non erat adhuc in rerum natura, Tribunal ſindicatorum, quod modò eligitur, quia durabat officium,ſed ſuperuenit, ex poſt facto; dico quod cum iſtud Tribunal habeat Ius, ex cauſa de præterito ſuperueniens lite pendentes, ſecundum illud eſt iudicandum: & perindè habetur, ac ſi à principio fuiſſet, *leg. ſi mandauero tibi, vt a Titio, ff. mand. cum concord.in gloſſ.* & ita concludunt omnes *in cap. final.* vt lite pendente.

4 Minimè etiam dubitandum eſt poſſe viduam virtute ſui priuilegij quocumque tempore, variare etiam cauſa appunctata, & exiſtente in termino expeditionis, vt ſuperius dixi.

Nec etiam quicquam facit, quod hic Magnificus Ioannes Baptiſta inquiratur de baractaria, quo caſu, etiam circumſcripta querela, & durante officio poterat conueniri,*leg.iubemus,Cod.ad leg.Iul.* repetunt, quia priuilegium viduæ non eſt arctatum à Iure; vt tantummodò procedat eo, in caſu vbi non poſſet procedi ex officio,vel vbi tantummodò Intereſſe ipſius verteretur; ſed benè procedit in quocumque caſu,tam vbi ſimpliciter poſſet procedere ad ſolam querelam viduæ, & ſuum tantummodò conſideraretur intereſſe, quàm etiam ſi poſſet procedi ex officio, & alterius intereſſe verteretur, *leg. vnic. Cod. quando Imperat. & conſtitut. præſens*, generaliter debent intelligi. Id enim tantum conſideratur, numquid Iudex electus ex variatione ſic alias competens, vt dicit *Afflict.* hic & eſſe competens Iudices ſindicatores, tàm ex iuris communis, quàm Regni deciſione, nemo eſt, quin neſciat.

5 Nec etiam negari poterit; maiorem communis, quam Regni deciſione,ne in proſequendo ius ipſius,coram ſindicatoribus, quam in Regia Audientia quippè cum ibi ſit in propria patria, vbi paratiores habet teſtes, & probationes, & cum minoribus impenſis, & incommodo; quæ omnia non in concione commemorantur per *text. in d.l.* 1. cur ergo dicemus priuilegium variandi non dari in iſto caſu certè non video, Iudex qui eligitur eſt competens, & etiam Regius, maior commoditas concurrit tempus, quo ius variandi datur adhuc durat Regia Audientia eſt adita per ipſam viduam ſuo expoſcente priuilegio; modò variat, & ex cauſa, ergo omnimodo dicimus locum eſſe remiſſioni. Imò circumſcripto priuilegio,officialis ad ſindicatores de iure remittitur,*d.l.1.C.ad l.Iul.repet.*

6 Nec nouum eſt dari parti actionem criminalem; contra eximentes carceratum, aut aliter, vt fugiat tractatum, *leg. ſi per alium, §.in eum, ff. ne quis eum qui in ius vocand. eſt vi exi.* & ſi datur actio, datur, & variatio reſpectu illius actoris; alias priuilegio ſuo defraudaretur, & priuaretur vidua.

7 Confert prædictis; nulli enim dubium eſſe debeat quod vidua poſſet variando à dicta Regia Audientia adire Magn. Cur. cur ergo non poſſit adire Sindicatores; cauſam non video; eadem enim ratio in vtriſque militat, ergo idem Ius ſtultum eſt. Non enim dicitur electio; vbi datur reſtrictio *Bald. in leg.* 1. *in fin. Cod. de ſurt.*

8 Nec obſtat, quod officialis non debet deponere officium ante aduentum ſucceſſoris. Sed quod illud expectare debeat *l.meminiſſe,ff.de offic. proc.* Et ideò ſi aliter factum fuerit deponendo officium, & eligi faciendi ſindicatores in fraude videatur factum, vt ſic habeatur Tribunal dictorum Sindicatorum, & faueat dicto inquiſito, & ſecum gratioſè, & leuiter agat, & tandem effugiat condignam pœnam: quia dico, quod verum eſt officialem non debere deponere officium ante aduentum ſucceſſoris, ſed debere officium exercere, ta-
9 men ſi impeditus,& non poſſet non tenetur *gloſſ.in dict. leg. meminiſſe*, cum ergo dictus Magnificus Ioannes Baptiſta reperiatur carceratus, & ſic impeditus exercere officium, licitè depoſuit illud, ante aduentum ſucceſſoris, licet rei veritate ſucceſſor aduenerat, præhabito hoc, quod licitè fuerit depoſitum officium quid aliud reſtabat, quam quod eligerentur Sindicatores certè nihil.

10 Nec ad reddendam rationem occaſione carceratis minus idoneus videri debeat dictus Ioannes Baptiſta, vel aliquid fortè diminuatur de iuribus volentium querulare; quia imo potius grauatur ipſe Ioannes Baptiſta, quam volentes ſucum expediri, idque pateat ad ſenſum.

11 Nec impeditur priuilegium viduæ ſi dicatur affectatum Tribunal ſindicatorum, quia videmus ſæpè viduas cauſas deuolutas earum expoſcente priuilegio ad Tribunalia Regia inferiora Baronum, & tamen certò ſcitur Tribunalia illa per affectationem eligi, & quia proclitiius carcerati tractantur, & id fieri gratia carceratorum.

12 Nec etiam nouum videri debet, carceratos poſſe, & debere gaudere reformationibus factis de nouo ipſis exiſtentibus in carceribus,aut alijs, quæ quomodo poſſent commoditatem, vel incommoditatem afferre, id enim expreſſe voluit *Bart. in leg. Domitianus, ff.ad Turpi*, cum ergo, ea quæ ipſis carceratis exiſtentibus de nouo fierent extendantur etiam ad ipſos carceratos, ſequitur quod Tribunal ſindicatorum poſt carcerationem erectum extenditur, etiam ad ipſum Ioannem Baptiſtam carceratum, vt eligi poſſit,non enim eligitur Tribunali illud ex priuilegio de nouo ſuperueniente carceratione facto; ſed ex priuilegio, quod ſemper inerat,& ineſt,vnde ſat enim eſt,quod tempore quo vidua eligere voluerit, illud virtute ſui priuilegij, illud ſit, vel eſſe potuerit. Concludo ergo omninò locum eſſe remiſſioni,aliæ enim dubitationes factæ fuerunt,& ideò alias allegationes feci, quæ ſunt.

13 In cauſa Magnifici Ioannis Baptiſtæ Sellaruli, alias ſcripſi ad præſens autem inſurgit dubium, ideò nouam reſolutionem oportet quærere. Concludebam enim ex priuilegio viduæ,variantes cauſam debere remitti ad Magnificos Sindicatores non obſtante, quod delictum de quo inquiritur fuerit deductum in Audientia durante officio; & tempore quo non erat erectum Tribunal Ipſorum Sindicatorum, quia licet verum ſit, quod eo tempore ſindicatores non poſſent cognoſcere;quia du-
14 rabat officium, & propterea Sindicatores non poterant, nec actu, nec habitu habere iuriſdictionem, etiam durante officio cognoſceret, prout ita loquitur *Par. à Put.in titul.de offic. Sindicat. verſic. pone quod vniuerſitas verſus finem*, tamen cum per depoſitionem officij, & electionem ſindicatorum Tribunal ipſorum in eſſe deductum fueri, & ſimus in iure particulari, & non in regula,ſequitur nulli debere eſſe dubium priuilegio,& ſic iure ſingulari expoſcente cauſam debere remitti,in alijs autem officialibus, qui nullo priuilegio expoſcente peterent remitti, vtique doceri, & dictum *Pariſ.* licet,ex doctrina allegata non probetur procederet.

15 Nec tantum, vt nouum reſponſum domus dimitti debeat ad inſtantiam viduæ, ſed etiam pro alia occaſione facta per alium, non priuilegiatum, quoniam cum vnicum ſit delictum, & eodem contextu commiſſum, licet in plures;pernotata per *DD. in leg. nunquam plura de pu. in. & leg. hos accuſare de accuſ.* & in alijs locis ordinarijs per DD. coram eodem Iudice tractanda eſt cauſa, vt ex text. in indiuiduo cauſam decidenti in *leg. qui de crimine, Codic. de accuſation.* vbi clarè probatur, quod

quod & ſi plura ſint delicta ex vnico facto cauſam tractari debet coram eo Iudice, quantò magis hoc procedit, vbi vnicum eſt delictum.

Et hoc etiam procedit in pluribus accuſatis diuerſæ, & diſparis iuriſdictionis, non reſpectu prorogationis; ſed reſpectu prorogationis; ſed reſpectu connexitatis iudicij, & tunc vbi trahitur dignior trahentur, & alij ſecundum *Bart. poſt Dyn. in leg. iuris peritos, §. 1. ff. de excuſ. tutor. & in leg. præcipimus, & eadem obſeruando, Codic. de appellat.* & ſic ſi vnus eſſet Clericus, etiam laici remittentur ad Eccleſiaſticum fuit dictum originale *Anton. de Barzoueter. in l. 1. in fin. ff. quæ ſenſi aperte, & ſequuntur DD. & per Felyn. in rubric. de appellat. Barba in leg. 1. §. ſi ſtipulati ff. de verb. obligat. in fin. & in l. 2 in princip. ff. eod. titul. Alexand. in leg. nulli, ff. de iudic. Metheſ. in ſing. 144. Alexand. conſil. 151. in 2. lib. & conſil. 1204. lib. colum. 5. Bart. in leg. fin. 3. col. ff. de collect. illi, Aret. conſil. 29. col. penult. in fin. Abbat. conſil. 33. col. 51. 2. lib. Bart. in leg. de iure in fin. ff. de municip.* & alios plures, quos breuitatis cauſa non refero Ratione enim connexitatis, & dependentiæ, illæ quæ non eſt Iudex efficitur Iudex ſecundum *Innocent. in cap. cum de conſtitut. in fin. & alios ibi, & Felyn. in cap. ſuper litteris de reſcript. in verſic. An ſit ſua iuriſdictio, col. 1. Socc. conſil. 243. col. 2. Bart. in leg. cum reg. ſecundarum primam lecturam, Cod. de ſent. & inter. omn. iud. Caſtrenſ. in leg. fin. Cod. ſi aduerſ.*

16 Nec tantum ratione connexitatis procedit id quod ſupra ſed etiam quando idem eſſet delictum, vt per *Marian. in capit. propoſuiſti col. 7. verſicul. 9. quæro de foro competent.* Id enim eo procedit primo ratione continentiæ cauſæ iuxta, *leg. nulli, de iudic.* & conſiſtit in hoc, quia agitur ex eodem delicto, & ita loquitur *l. nulli*, ſequatur diuerſæ ſententiæ abſonum enim videtur, quod ſuper eadem re diuerſæ ſententiæ ſequantur ita *gloſſ. in l. 1. ff. de qui re adeu. cu. ea.*

Et eſt aduertendum quod iſto caſu non eſt neceſsè, quod ſententia; quo ad vno præiudicet alteri, vel præiudicari poſſit iuxta *leg. fundi, & leg. fundum, ff. de except.* ſed ſatis eſt quod poſſint ferri diuerſæ ſententiæ ſuper eodem facto, & ita etiam dicit *Iaſon. in dicta leg. nulli, col. 2.* fuit per Regiam Audientiam prouiſum, quod cauſa in eadem remaneret à quo decreto fuit appellatum à Magna Curia, & per eadem fuit confirmatum dictum decretum, fuit appellatum ad S. R. Conſilium, & ibi tandem deciſum, quod cauſa remittatur ad eandem Magn. Cur. quæ decreuit quod cauſa remittatur ad ſindicatores vna cum Carceratis, & hodie die 24. Nouembris 1594. fuerunt præſentatæ prouiſiones dictæ Magnæ Cur. dict. Reg. Audient. quod conſignaret carceratos in poſſeſſione Magnificorum Sindicatorum Actuarius fuit Notarius Berardinus de Buſerijs. Iudex Moles, quæ nota pro defenſione officialium amicorum.

SVMMARIVM.

1 *Spurij non gaudent fori electione, & amplia, num. 4. ſed contrarium, num. 6.*
2 *Spurij neque amabiles apud Deum, neque apud homines honorabiles.*
3 *Spurius non intrat in emphyteuſi pro ſe, & filijs.*
4 *Baſtardi non ſunt Nobiles.*
5 *Argumentum de maiori ad minus, valet in materia, legitimationis.*
6 *Legitimatio videtur imitare naturam.*
7 *Poteſtas delegati legitimandi non poteſt extendi.*
10 *Vxores duas ſimul habere eſt peccatum.*
11 *Legitimatus vna cum alijs legitimis naturalibus admittitur æqualiter ad ſucceſſionem bonorum.*
12 *Legitimatio facit ceſſare nomen ſpurij.*

ARGVMENTVM.

Pupilli Spurij, An comprehendantur ſub diſpoſitione *dictæ leg. vnicæ Cod. quando Imperat. inter pupil. & vid.*

DECISIO XLIII.

Ex Marcheſan. de Commiſ. tit. de Auocat. cauſ. part. 2. §. 2. à num. 112.

1 SEd exhoriri aliud dubium poteſt an ſub tali priuile-
gio ſpurij comprehendantur, vti etiam illegitimi,
& pro parte negatiua dicebatur legem de filijs loquen-
tem reprobatos non continere ſicut ſunt iſti ſpurij,
*Bald. in leg. generaliter, & in §. cum autem maximè ſub
num. 2. Cod. de inceſt. nupt. Tiraquell. de nobilitat. capit. 15.
num. 14. Bald. in cap. quæ in Eccleſiarum, num. 42. & 43.
de conſtitut.* eo quia nec apud Deum amabiles, nec apud
homines honorabiles ſunt, *cap. ſi gens 56. diſtinct.* & ob
id excluduntur a priuilegijs Principum, quia illos de ta-
li abominoſa prole cogitaſſe minimè præſumendum
venit, *Angel. in dict. §. cum autem num. 7. Manzer.* dici-
tur de ſtorto natus ſpurius de concubina à ſporcitia in-
continentiæ. Notus ex adultera, qui quaſi videtur fi-
lius, & non eſt ob id illegitimus repellitur ab Eccleſia in
2 ordinum ſuſceptione ſacrorum, *cap. tum in cunctis de
elect. Innocent. in cap. niſi cum pridem, num. 10. de renunc.
vbi Bald. verſic. nota litteram*, dicens ſuperiorum nomi-
ne tanquam generale omnes capere. Nec facit ſi dica-
tur etiam ratione gratis. & imbecillitatis tale priuile-
gium, ex naturali æquitate omnibus conceſſum, & ſic vt
generale etiam ſpurios comprehendere, vnde ſicuti
aluntur cum alijs etiam cum illis frui debent priuilegio
præfato *quia ſicut non comprehendit*, viduam inhone-
3 ſtam, ſed ſolum honeſtam, vt dixi in emphyteuſi pro ſe,
& filijs ſpurijs, non intrat, ita neque in hoc latè *Tira-
quell. in leg. ſi vnquam verb. ſuſceperint, num. 24. qui illos à
4 multis excludit Cod. de reuoc. donat.* Immò quod plus eſt
idem ſi fuerint legitimati locum habere ſecundum
Bald. in dict. §. cum autem not, dicendum eſt eo, quia
ſemper remanet macula, *Hier. Gabriel. conſil. 53. num. 3.
& ſeq. volum. 2. Cordub. de priuat. obliu. fin. num. 76. ſub-
dens Bald. in cap. innotuit colum. fin. verſic. per hoc de elect.*
quod baſtardi non ſunt nobiles, nec de domo nobilium,
5 quia non deciduntur ab aliquo fonte, qui ſint nobiles,
ſed de ſanguine putrefacto, quamvis *Bartol. in leg. ſi
quis pro empt. num. 29. ff. de vſucap.* contrariam aſſerat,
& quod gaudeat præfato priuilegio, quia militat eadem
miſerabilitatis ratio in legitimato quod præcipuè Do-
ctores in hoc conſiderant, cum in omnibus ſit legitimo
ſimilis, *Gabriel. conſil. 21. num. 26. volum. 1. & ſequitur
Rota diuerſ. deciſ. 367. num. 8. & 13. part.* Secundæ huic
opinioni aſſentiendum magis de Iure cenſeo moueor-
que pluribus rationibus, & authoritatibus, & primo ſi
tales ex priuilegio, & legitimatione ad id, quod plus eſt
habilitati ſunt, *puta ad Eccleſiaſtic.* dignitates actus ſpi-
rituales. Nam in materia legitimationis optimum eſt
argumentum de maiori ad minus, *Abbat. in dict. capit.
per venerabilem, num. 6. Felyn. in cap. poſtulaſti, colum. 12.
verſic. limitat. 2. de reſcript.* præterea ſi iſti, qui legitiman-
di habent priuilegia, vel à Papa, vel ab Imperatore ex
authoritate ſibi *conceſſa ad omnia, vti ſi legitimè ordinati
8 eſſent*, ab initio habilitant eo, quia videtur eſse actus
iſte retrahere, & imitari naturam meritò ad iſtud quo-
que priuilegium conſequendum habilitatus erit dicen-
dum, quia qui omne dicit nihil excludit *leg. à procurator.
Cod. mand. leg. ſi pluribus, leg. ſi ſerui, §. fin. vbi Bart. ff.
de legat. 1. Alexand. conſil. 177. per tot. volum. 5.* ea nempè
legitimatio, vel priuilegium, à Principe conceſſum ex
eius authoritate impertitur omne maculam natiuita-
tis tollit, & abſtergit, vt in terminis *Bald. in leg. nam ita
diuus, num. 2. ff. de adopt.* etiam ex iure communi inſur-
git,

git, vt per *Bald. in leg. item Lapilli num. 5. verſic. & nota, quod in priuileg. ff. de rerum diuiſione Bart. in leg. nulla, num. 1. verſic. Diuus tenet vltimam, ff. de l. 1. Cod. de theſaur. lib. 10. Decian. conſil. 164. num. 4.* licet delegati poteſtas legitimandi neque tabelliones creando non poſſit
9 extendi. Ratio eſt quia ſuprema requiritur authoritas, *Innocent. in cap. cum P. tabellio, num. 4. de fid. inſtrument. Bald. in cap. 1. colum. 5. verſic. idem nota*, quod non poteſt *de offic. delegat.* & id quia ſunt contra naturam, & miraculum de non legitimo legitimum facere, & de
10 infamia bonæ famæ, & ſic viros vnde *Bald. in capitul. ex tranſmiſſa colum. 2. verſicul. in textu ibi de reſtitut. ſpoliator.* dicit baſtardos effici legitimos quaſi reſtitutos legitimati, & a iure ſtatum eſt, quod filij in concubinatu geniti, non efficiantur legitimi, niſi interueniantur matrimonialia, inſtrumenta, cum aliquo dotis contractu, & per matrimonium ſpurij non *poſſunt legitimari, quia non ſunt naturales, nec legitimi, ſed contra naturam nati.* Vlterius duas habere vxores ſimul eſt peccatum contra naturam cum in *leg.* naturæ à Deo creatas ſcriptum ſit, erunt duo in carne vna.

11 Rurſus ſit legitimatus vna cum alijs legitimis, & naturalibus, æqualiter ad ſucceſſionem bonorum paternorum admittitur, & alijs deficientibus ſolus agnatos excludendo ſuccedit, *Bart. in leg. cum acutiſſimi, num. 7. Cod. de fideicommiſſ. & in leg. ex facto, num. 3. vbi Bald. & Alexand. conſil. 178. num. 17. volum. 5. Abbat. in dict. capitul. per venerabilium, numer. 3. qui filij ſunt legitimi Caſtrenſ. in leg. ſed ſi hac, §. patronum, num. 6. & 7. Cod. de in ius vocand.* ac conſeruet familiam vtimet legitimi, & naturales, *Alexand. dict. conſil. 11. num. 11. volum. 2. Tiraquell. in leg. ſi vnquam, num. 67. verſic. ſuſceperint, Cod. de reuocat. donat.* ita pariter in hoc priuilegio alias ſequeretur abſurdum, quod nulla daretur differentia inter ſpurium, & hunc legitimatum Principis authoritate munitum, & omiſſis multis quæ per DD. in hoc articulo dicuntur hæc mihi tutior, & communior videtur ſententia.

12 Quamvis legitimatio adeò ſpurij nomen ceſſare faciat, quod talis amplius dici nequeat, *leg. Imperialis, §. itaque vbi Bald. & Salyc. Cod. de nupt.* ob id ex pacto in emphyteuſim ſuccedere poteſt etiam patri *Bald. in leg. 2. num. 5. Cod. de iur. emphyt.* Ratio eſt, quia ſtipulans vti libera perſona alio in cuius fauorem ſtipulatio concipitur ius acquirit *Bald. in Authent. quas ruinas numer. 3. vbi Barbat. in addit. Cod. de ſacroſanct. Eccleſ.* & quod filij perſona non experta ſtipulationem pariter tenere voluere *Imol. in leg. quod dicitur, num. 7. ff. de verb. oblig. Bartol. in leg. ſi tibi, §. pactus, num. 4. ff. de pactis.* Maximè ſi legitimatus ante euentum fuerit expreſsè in emphyteuſim nominatus, *Specul. in §. nunc aliquid, num. 88. de emphyteuſi. Bald. in leg. cum acutiſſimi, num. 7. Cod. de fideicommiſſ. Caſtrenſ. in leg. ſed ſi hac, §. patronum, num. 6. & 7. eſt de in ius vocand.* Quamvis benè iſti legitimati comprehendantur in emphyteuſim ſtipulata pro ſe, & filijs iuribus, & rationibus latè per eundem adductis, ſubdens. *verſic. poſſunt tamen*, quod ex ſpeciali gratia, denuò inueſtiri, & concedi emphyteuſis poteſt, quod non proueniet virtute primæ inueſtituræ, & commiſſionis, ſed ex nouo contractu. Quare noua eſſet emphyteuſis non poterit cum aliud ſit de nouo fieri, aliud fieri omnimodè nouo, vt ibi *Bald.*

S V M M A R I V M.

1 *Magnus Admiratus iuriſdictionem habet in eos, qui viuunt de arte maris.*
2 *Princeps eſt Iudex competens viduarum.*
3 *Priuilegio leg. vnica, C. quando Imper. inter pupill. & vid. derogari non poteſt, niſi id ſpecialiter exprimatur.*
4 *Iuriſdictio eſt conceſſa magno Admirato ratione exercitij ne ab illo abſtrahatur.*
5 *Perhorreſcentia ceſſat in hac Ciuitate coram Principe.*
Deciſiones S. C. & num. 7.

A R G V M E N T V M.

Vidua an poſſit eligere forum Magnæ Cur. Vicar. & querelam proſequi contra ſubditum Magni Admirati qui eſt exemptus, & ſubeſt Magno Admirato.

D E C I S I O X L I V.

Ex Dom. Reg. Tapiæ deciſion. S. C. 43.

1 MAgnus Admiratus habent iuriſdictionem in eos, qui viuunt de arte Maris, ac in eos qui vices eius gerunt in aliquibus Maritimus Regni, vt latè diximus in *annotat. ad Iura Regni in rubric. de offic. Magn. Admir. lib. 2.* Accidit, quod Bonifacius de Caſtellis Locumtenens Magni Admirati in Prouincia Hydrunti perpetrauit homicidium Vidua vxor occiſi adijt Magn. Cur. Vicar. in qua forum eligit Magnus Admiratus, & ipſe Bonifacius petieront remiſſionem ad Magn. Cur. Admiratiæ, quam Fiſci patronus ei denegabat, dicens hoc priuilegium viduarum, vt Imper. ſit Iudex eſſet eis à iure communi conceſſum, ſolus enim Imperator eſt Iudex, iuxta *l. 1. Cod. quando Imper. inter pupill. & vid.* &
2 ideò trahunt, & non trahunt, vt dicit *Marant. 9. diſtinct. num. 68.* qui dixit Imperatorem in cauſis prædictis procedere ſola facti veritate inſpecta, *Andr. Gaill. practic. obſeruat. lib. 1. cap. 1. num. 40.* de quo nos diximus ad Iura Regni *tit. de offic. Magiſtr. Iuſtitiarum ad Conſtit. ſtatuimus, verb. miſerabilium perſonarum, lib. 2.* quod priuilegium Imperator Federicus ne defatigarentur viduæ illum quærere extra Regnum communicauit Magno Iuſtitiario, vt in *dict. Conſtitut. ſtatuimus*, vnde cum hæc ſit poteſtas, à iure conceſſa M. C. nullus alius Iudex poteſt cognoſcere, niſi Magnus Iuſtitiarius, cui ſpecialiter hoc eſt commiſſum, nam alias viduæ defraudarentur priuilegio eis conceſſo.

3 *Dicebatur ſecundo, omnes DD. vnanimiter recepiſſe priuilegio leg. vnic.* derogari nimimè poſſe, niſi id ſpecialiter exprimatur, vt tradit *D. Præſid. de Franch. deciſ. 187.* vndè cum in priuilegio Magn. Admirat. nulla de eo fiat mentio, nullo modo derogatum dici poteſt.

At pro parte Magn. Admirati dicebatur iuriſdictionem ſibi conceſſam fuiſſe priuatiuè ad Magiſtrum Iuſtitiarium, vt diximus ſupra *deciſ. 13. num. 4.* nec alio modo ipſum potuiſſe funga officio. dum enim illud fuit erectum, vt præeſſet mari, vtique Naualem duceret inſtructam claſſe, idque fieri abſque iuriſdictione in homines particulares non poſſet, ſequebatur per neceſſe, vt à iuriſdictione Magni Iuſtitiarij eximendi eſſent particulares homines ad illius commoditatem ſeruitium, ad exercitium triremium, aliàs enim impedimento eſſet, ſi Magnus Iuſtitiarius carceri manciparet, aut puniret Clericos, & Miniſtros Regiarum triremium; Nam licet Barones Regni omnes habeant iuriſdictionem cum clauſula priuatiua ratione territorij, quod ab ipſis poſſidetur. id non ita largè eſt accipiendum, ſicuti in Magno Admirato, ſiquidem hæc iuriſdictio conceſſa eſt ra-
4 tione exercitij, & nec ab illo abſtrahatur, vt diximus ſupra *deciſ. 13. num. 4.* atque ita deciſum in cauſa remiſſionis petitæ per Magnum Siniſcalcum dicit *Afflict. deciſ. 257.* Ad quod firmandum adducebantur tria exempla, & iudicaturæ quoad Curiam Artis Serici, quas refert *Domin. de Balles ad dict. Conſtitut. ſtatuimus.*

Cui reſpondebatur viduam, & aliam perſonam priuilegiatam non poſſe trahere non ſubditum Iudici coram quo vult rem trahere Auerſanum coram Iudice Capuano, nec coram Iuſtitiario Prouinciæ alterum, qui eſt alterius Prouinciæ Præſidis ſubditus quam non negabant DD. alterius ſententiæ defenſores, quod in caſu iſto erat optimè ponderandum, hic enim non erat ſubditus Magno Iuſtitiario, ſed ab eius iuriſdictione ſegre-

gatus,

Digitized by Google

gatus,& inter iſtos ſubditos, & alios vaſſallos Baronum alia etiam aderat differentia, nam licet ſint ſegregati per priuatam clauſulam à iuriſdictione Magn.Cur. in primis cauſis, & alijs in ſecundis, & tertijs, non tamen deſinent eſſe ſubditi in cauſa appellationis, vt in *dict. Conſtitut. ſtatuimus*.

Imò quod plus eſt ſi M. C. V. accederet ad aliquam Terram, omnis pœnitus fluet iuriſdictio Baronis, vt in Rit. M. C. 48. quod non erat in magno admirato, cuius iuriſdictio exercetur Neapol. vbi eam exercet Magnus Iuſtitiarius. Vnde nec eſt eius ſubditus, nec deſinit in eius præſentia iuriſdictionem exercere.

Dicebatur vlterius ſecundum allegatam Conſtitutionem ſtatuimus viduam, non ita vt prius ad querelam ſimpliciter admitti, vel ad iudicium ciuile contra aliquem, vt illum trahat coram Magno Iuſtitiario, ſed adhuc duo requiri; Alterum, quod perhorreſcat perſonam potentis, Alterum quod iuret, quæ *perhorreſcentiam ceſſabat in hic* Ciuitatem coram Principe, vt tradit
5 D.Conſil.Rouit. *conſil.88.num.4.* ex quo eſt, vt non detur electio fori à M. C. V. ad Sacr. Conſil. ex quo deducebatur alia ratio, nam erat coram Principe litigare, qui ſuam iuriſdictionem exercet per Magnum Admiratum in eos, qui viuunt de arte Maris, vel claſſi inter viuunt, vt ſupra dictum eſt, quemadmodum per Magnum Iuſtitiarium in alios ſubditos, Rex enim in hoc Regni licet ordinariam commiſerit iuriſdictionem Magno Iuſtitiario ab ea tamen ſegregauit aliquos, qui illi non ſubeſſent ratione alicuius exercitij, vt diximus.

Ex his fuit in hac cauſa ſemel, atque iterum deciſum cauſam fori remittendam ad Magnum Admiratum.

6 Similis cauſa fuit tractata in Sacro Concilio reſpectu viduæ, Turris Octauæ quæ elegerat in forum Magn. Cur. cuius remiſſionem petierat Illuſtr. Princeps Hoſtiliani, qui habet iuriſdictionem in officium prædictæ Terræ, quæ eſt Caſali huius Ciuitatis, & dicebat non dari perhorreſcentiam coram Principe, cuius ipſe officium gerebat in ſuburbio (vt ita dicam) huius Ciuitatis, habebat iuriſdictionem *in perſonas, cum non habeat* territorium, ſeu diſtullit in quo articulo iunctis aulis
7 fuit deciſum, cauſam remanere in M. C. V. & non eſſe locum petitæ remiſſioni.

Et ex his iuſtificatur deciſ. Sacr.Conſil. per quod fuit deciſum etiam in liquidationibus inſtrumentorum, & eſſe procedendum in Curia Admiratiæ, nam cum per M.Cur. fuiſſet pronunciatum eſſe in illa procedendum aduerſus ſubditum Magni Admirati, contra quem fuerat proceſſum ad liquidationem inſtrumenti, Sac.Conſ. audita relat. Magn.Cur. contrarium pronunciauit, non tamen memini nominis illius ſubditi; nam memoriam omnium habere diuinitatis potius quam humanitatis eſt, vt ait Imperator Iuſtinianus *in l. 1. C. de veteri iure enuncleand.* Sed huius deciſionis memoriam fecimus in *tit. de offic. Magiſtr. ad Rit.54.*

FINIS.